Čzißło 1

Bohaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 1. januara 1933 Bautzen

Nowe lěto.

2. Mójs. 17, 8—10.

Sapočznjemy nowe lěto. Tuž hischcże ras wróczo hladamy a ßo praschamy: schto je nam stare lěto pschinjeßło? A wotmołwjenje drje řěka: wulki strach a wjele wojowanja a běđženja! — Hdyž pak do noweho lěta hladamy, ßo praschejo, schto nam pschinjeße, drje nam nowe lěto to ßamßne wotmołwjenje da: strach a běđženje!

Tež nasche Boże ßłowo powěda nam wo wojowanju. Abo njeje cżah israelskeho luda psches puscżinu pschirunanje sa nasche cżłowske żiwjenje? Njepucżujemy tež my kaž psches puscżinu tu na ßwěcże hacž do Kanaana wěcznoscże? Israelski lud mórcżesche husto doscż w puscżinje, jako dyrbjesche wschitko cżežke pschecżerpicż; njesdychujemy tež my husto doscż na cżežke cżaßy, w kotrychž ßmy żiwi. A tež my kschescżijenjo cżakamy na wotyknjeny kónz, na wěcny Kanaan. A kaž israelski lud na ßwojim cżahu psches puscżinu tež tam a ßem kraßne žórła namaka, hdyž móżesche ßo wokschewicż, tak wobradźa nam Bóh tón Knjes tež w naschim żiwjenju tajke cżaßy, hdyž my ßo ßwjeßelicż a wokschewicż móżemy. Ale schtóž by prajicż chcył, so je zyłe żiwjenje jenoż wjeßełoscż, tón je kaž dźěcżo, kiž hischcże niczo wo żiwjenju njewě. Schtóž żiwjenje snaje, tón wě, so je żiwjenje jenoż wojowanje. Tuž chce nam wojowanje israelskeho luda s Amalekom pschi sapočzatku noweho lěta na to spominacż:

1. so tež my w naschim żiwjenju ßo dyrbimy s jenym Amalekom běđżicż;
2. kak my móżemy w tutym wojowanju wobstacż.

1. Schtóž ßwoju bibliju snaje, tón wě — a tón budże ßo dźiwacż —, so njeje israelski lud ženje wot Boha nadawk dostał, ßo s egiptowskim ludom běđżicż a pschecżiwo njemu wojowacż. Tutón lud pschewinycż, to běsche ßebi Bóh tón Knjes ßam sa nadawk stajił. Tohodla bu israelski lud bjes wojowanja s tutoho kraja wuwjedźeny. A jako israelski lud pschi Cżerwjenym morju stejesche a ani njewědżesche, schto cżinicż, dosta lud wot Boha to wotmołwjenje: „Tón Knjes budże sa tebje wojowacż, wy pak budżecże směrom.“ A potom pohrjebachu żołmy morja zyłe egiptowske wójsko. Jako lud w morju tepjenych njepschecżelow wohlada, móżesche wyskacż: „Tón Knjes je sa naß wojował!“

Tu nětk pak dostawa israelski lud wot Boha nadawk, so by pschecżiwo Amalekej wojował. Tu widżisch tu wulku Božu luboscż sa naß cżłowjekow: Egiptowski lud bě pschemózny, a Bóh tón Knjes wojuje ßam; pschecżiwo Amalekej a jeho wójsku bě israelski lud ßam ßylny doscż, so by jón pschemohł! Tak njenadpołoži nam Bóh tón Knjes ženje żane břemjo, kiž je sa naß pschecżežke a tak wón ßebi tež wot naß żane wojowanje njeżada, w kotrymž njebychmy dobycżerjo bycż móhli. Tak my wěmy, so njemóżemy ßo ženje ßami s mozy hřěcha wumóz, tohodla tež jow řěkasche: „Tón Knjes budże sa waß wojowacż“ a nasch Knjes Jesuß Khrystuß pschińdże do ßwěta, so by naß wumohł wot hřěcha a ßmjercże.

Schtóž je ßebi nětk w ßwojim żiwjenju tón nadawk stajił, sa Jesußom khodżicż, tón ma ßo pak husto s Amalekom běđżicż, s cżělnymi hřěchami, kiž jemu pschezo a wschědnje napschecżiwo stupaja. A kóždy s naß ma w hřěschnym wójsku ßwojeho woßebiteho njepschecżela. Jedyn ma ßwojeho njepschecżela mjes ßwojimi towaŕstwami abo w ßwojej ßwójbje, dokelž ßu woni bjesbóżnizy a ßo kschescżijanskej wěrje ßměja. Tamny pak ma ßwojeho njepschecżela w ßwojim snutskownym żiwjenju. Stare pschisłowo řěka: „Kóždy je ßwojeho sboża kowař“ — ale móżemy tola tež prajicż, so je kóždy tež ßwojeho njesboża kowař. Bóh tón Knjes njewotwosmje wot tebje ženje to wojowanje pschecżiwo twojim snutskownym hřěcham, na kotrychž dyrbisch ßam dobycż. A ßwjaty

Pawoł mjenuje tebi tutu móz, ſ kotrejž móżeſch pſchecźiwo twojemu Amalekej wojowacź a na nim dobycź. Pawoł nam k temu praji: „Wojuj to dobre wojowanje teje wěry!“ We tutym ſnamjenju budźeſch pſchezo dobycź.

Tohodla wojuj pſchecźiwo hrěcham, kotrež nětkle woßebje w ludu widźiſch. Woni njejßu tak mózni, ſo njebychmy je pſchewinycź móhli. Njepraj w twojej ßłaboſcźi: „Dyrbimy njeduſchnoſcź tuteho cźaßa na ßo wſacź, dokelž tola niczo niczo njepomha!“ To je njewěra, to je helſka ßłaboſcź! Na tutón hłóß, ſo niczo wjazy njepomha, njechamy poßłuchacź we nowym lěcźe! Naſch nadawk w nowym lěcźe rěka: „Wuſwol nam mužow, a wojuj pſchecźiwo Amalekej!“

Abo chzemy my tež w nowym lěcźe mjelcźecź a dale ſměrom pſchihladowacź, kak hida pſchezo dale roſcźe, kak wěra ßo pſchezo dale ſhubjuje, kak ßo na naſch lud helſka nóz lěha? Ně, luby kſcheſcźijano! Ty nimaſch wot twojeho Boha tón nadawk: „Mjelcź, mjelcź!“ Ale twój bójſki nadawk rěka: „Wojuj, wojuj!“

2. Ale wojowanje ßame tež niczo njepomha. Mójſaß hiſchcźe něſchto druhe pſchiſtaji: „Ja pak chzu ſtacź na wjerchu teje hory a ſměju tón kij Boži w ßwojej ruzy!“

Mójſaß wě, ſo móże israelſki lud nad Amalekom dobycź, wón pak tež wě, ſo ßo njedyrbi jenož wojowacź, ale ſo dyrbi ßo tež modlicź. A tež naſchi lubi wótzojo ßu ſtare pſchißłowo měli: „Spěwaj a dźěłaj!“ a ßu k temu hiſchcźe pſchiſtajili: Prawe ſpěwanje je hižom pok dobycźa. A dokelž bě ſa nich wójna tež dźěło, ßu prjedy hacž do bitwy cźehnjechu, ßwojej koleni ſhibowali a ßo k Bohu modlili, kaž to na pſchikład wo Guſtav Adolfu wěmy. A běſche w bitwje pola Ssempacha; tam widźachu Awſtriſzy, kak Schwizarjo na ßwojimaj kolenjomaj leżachu a ßo modlachu. Tuž ßo Awſtriſzy ßmějachu a prajachu jedyn druhemu: „Woni wo hnadu proſcha.“ — Tu wotmolwi jedyn: „Haj woni proſcha wo hnadu, ale niz naß, ale Boha w njebjeßach; a ſchto to rěka, budźemy bórſy ſhonicź.“ — a jako w lěcźe 1813 na naſch zyły lud wulke wotuczenje pſchińdźe, ſhromadźichu ßo wojazy w jich zyrkwjach, ſo bychu ßo najprjedy tam modlili. — A kak dha bě w poßlednjej żałoſtnej wójnje? Njedoſtawachmy my wot Boha dobycźe na dobycźe, tak dołho hacž wjedźachmy: domach ſteji ſady naß wulka cźrjóda tych, kiž ßo ſa naß a ſa naſch lud modla! A jako naſch lud ßo nochzyſche wjazy modlicź, dyrbjeſche wumrjecź.

Potajkim: Spěwaj a dźěłaj! To njech tež w nowym lěcźe naſche heßło woſtanje! Cźohodla ßu zyrkwje dźenßa próſdne? Dokelž ßo wjazy njemodla. Cźehodla mamy dźenßa tak wjele fabrikow próſdnych? Dokelž lud chzyſche jenož dźěłacź, a nochzyſche ßo wjazy modlicź, dokelž ludźo ßebi myßlachu, ſo tež bjes modlitwy ßwój khlěb namakaja. Ně, bjes modlitwy niczo njeje, tež twój khlěb je tola „Boži khlěb“! Schto nam nětk pomha wſcha cźłowſka wědomoſcź, ſchto naſcha wulka induſtrija, ſchto wſcha cźłowſka mudroſcź? Niczo, niczo! Bjes modlitwy njebudźemy khlěb a dźěło namakacź! A cźohodla ßmy w tajkej wulkej politiſkej nuſy? Dokelž nam wodźerjo pobrachuja, kiž kaž Mójſaß na wjerchu modleńſkeje hory ſteja a ruzy ſa naſch lud ſběhaja a ßo modla. Tehodla je dźenßa hiſchcźe Amalek ſ dobycźerjom!

Schtóž tehodla ßwój lud lubuje, tón njech ſapocźnje, ßo w nowym lěcźe ſaßo ſe ßwojej ßwójbu modlicź. Dajcźe naſchemu ludej w nowym lěcźe ſaßo ſtarſchich, nanow a macźerje, kiž ßo móża modlicź.

W ßrjedźiſnje noweho lěta dyrbi naſch Bóh a Knjes ßam ſtacź a woſtacź! W nowym lěcźe dyrbi ßo w naſchim ludu wjele wjazy modlicź! My wſchitzy dyrbimy ßo modlicź! Tak chzemy ſměrom tež do cźěmneho pſchichoda noweho lěta ſtupicź: „Tón Knjes budź ſ nami.“

A dokelž njewěmy, hacž njebudźe w nowym lěcźe tež naſcha poßlednja hodźinka, chzemy pſchi ſapocźatku noweho lěta ſ Mójſaßom ßwojej ruzy ſběhnycź a ßo modlicź: „Twań, o moja duſcha, twań na Boha!“

„Wěra jemu ßłuſcha, pomoz ſa wſchěch ma. Budź bjes ſtracha, ranje ſeſkhadźa, po ſymje cźe wita kraßnoſcź nalěcźa. Hdyž wichor duje, kiž naſtawa, dha cźe wobarnuje — móz Knjeſowa.“

Hamjeń.

We nowym lěcźe.

Po ßwojim hłoßu.

Knjeże, ßwojich ſchkituj ſtajnje
Pod kſchidłami ßwojimi.
Twojom' ßwětłu daj bycź hnadnje
Nad ſkutkami naſchimi.
Stwoŕ we naß, ſchtož Cźi ßo lubi,
Snicź, ſchtož twoju cześcź Cźi rubi;
Braſchne, ſtare wobnow wſcho
Do ſtworjenja noweho.

J. W.

Nadźija ſa nowe lěto?

Hodownicźku ßłyſchachmy ſ radija dźěle hodownych ßwjatocźnoſcźow ſ Kölnſkeho doma. Rosprawjeŕ mjes druhim praji, ſo běchu ßo tam tyßazy ſhromadźiłe, wjaz hacž we prjedawſchich lětach a pſchiſpomni, ſo to dobry wuhlad ſa nowe lěto.

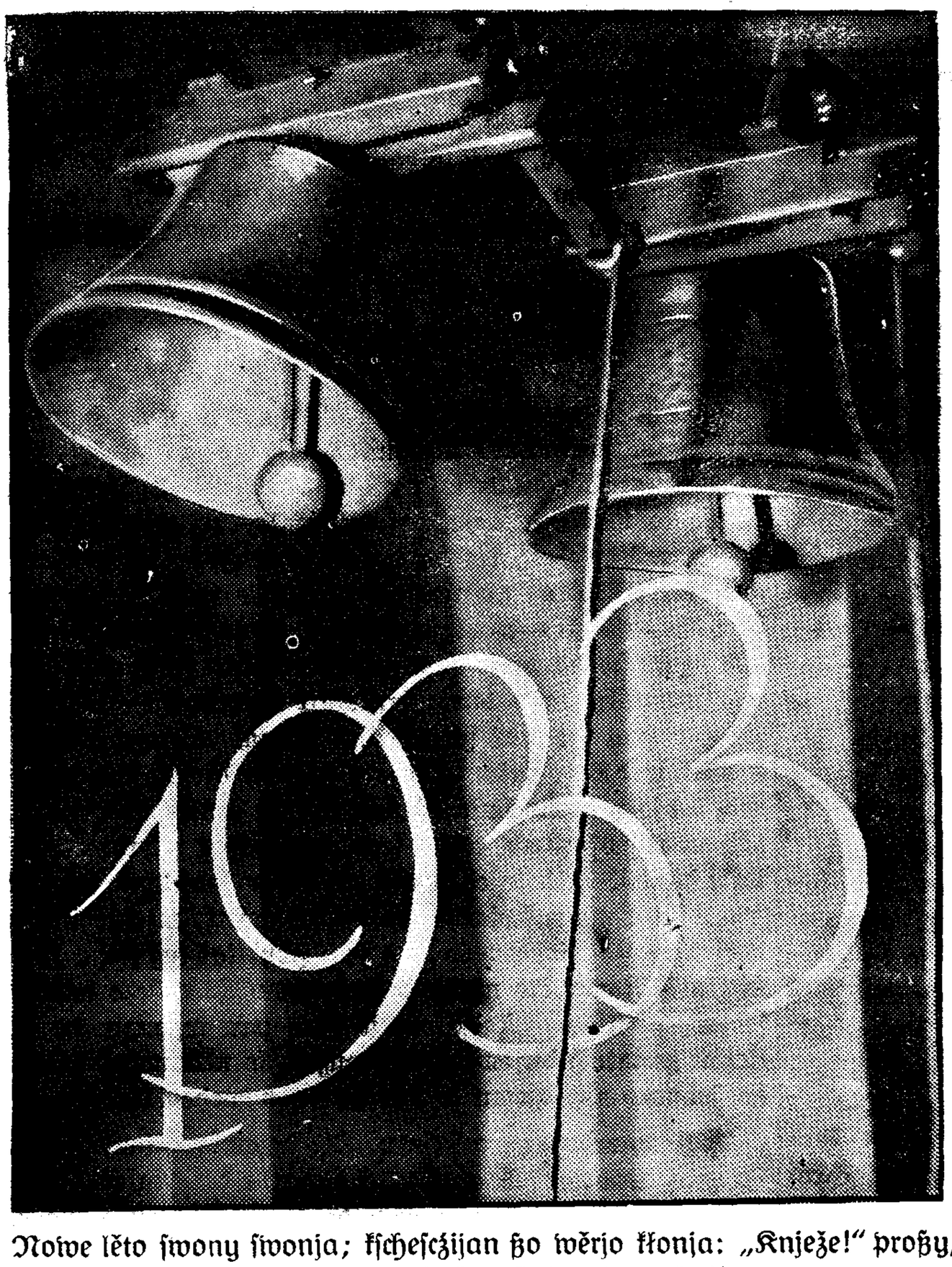
So ßo wjazy ſhromadźi w Božej nozy hacž hewak, haj, to chzemy wſacź ſa dobry wuhlad ſa nowe lěto 1933 a ſa nadźiju na wſcho dobre a naſch lud, — a to na to, ſo wón, naſch lud ßo w nowym lěcźe bóle hacž dotal hromadźi w Božim domje, ßłużicź ßwojemu Sbóżnikej, — a na to, ſchtož ſ teho naſchemu ludej pſchińdźe: pomoz, żohnowanje, wumóżenje.

So ßo wjazy ſhromadźi — płacźi to tež ſa druhe dźěle naſcheho kraja, tež ſa naſche woßady. Kak bě Bożu nóz? Kak hodownicźku? Kak hody dozyła? A kak bě to wczera, Silveſter, a kak dźenßa, Nowe lěto? Kaž ſtej Patorźiza a Hodownicźka woßebitej, waźnaj dnjej tak tež Silveſter a Nowe lěto. Ssměmy my tehodla, dokelž ßmy woprawdźe a we wjetchej licźbje pſchiſchli do Božeho doma a k Bohu a k Jeſußej, ſ wjetſchej nadźiju hicź do noweho lěta? Abo njejßmy ſchli we wjetſchej licźbje do Božich ßłużbow? Njejßmy ſchli kóżdy dźeń, Bohu ßłużicź?

My tola ſroſumimy, ſo to „haj“ abo „ně“ nihdźe druhdźe ßwój ſakład a ßwoju pſchicźinu nima khiba w naß — a jenož w naß, w tym, kak my to mamy pſchecźiwo hodownemu dźěſcźu a pſchecźiwo Knjeſej tutoho noweho lěta, — pſchecźiwo Jeſußej. —

Nowe lěto.

Nowe lěto — nowa Boża miłoſcź! —
Nowe lěto — nowe njeſboże a ſboże. —
Nowe lěto ſtaroh' lubeho Boha trjeba. —
Nowe lěto ßej nowu pokutu żada. —
Sbożowne lěto ßo ruczíſcho minje, dyžli ſka hodźina ſańdźe.
Wſcha ſtaroſcź cźi ani ſcherpatki do ruki njeda. —
Schtóž chze Boże żohnowanje měcź, dyrbi prjedy Boha měcź.
Dźakowano Bohu, ſo hubjeńſtwo wjele hubjeńſche njeje. —
Dźerž ßo twjerdźe Bożeje ruki! Ta njepuſchcźi żenje. —

Nowe lěto swony swonja; kscheszijan ßo wěrjo kłonja: „Knjeże!“ proßy,
„Wjedź naß Ty, kiž Ty tutoh' lěta Knjes ßam ßy!“

Na prosy noweho sěta.

Dyrbimy ßo nětk na brjosy
Nowoh' lěta strachowacź?
Jedyn, hdźež tež strach nam hrosy,
Samóże naß schkitowacź:
Jandźelow ma Bóh Knjes wjele,
Tych sa pomoznikow scźelje
Tam, hdźež połni žadanja
Na njeho ßo spuscźeja.

Sda-li ßo nam tu tež druhdy,
So je Bóh naß sastorcźił,
Wschudźe jeho traschne ßudy
Nětko na naß dopuschcźił,
Dźeržmy tola jemu ßwěru!
Tak wón pruhuje nam wěru!
Rejnische po njewjedrje
Sskónzo saßo saßwěcźi.

Dźak budź Bohu! Jeho hnada
Dotal je naß sdźerżała!
Mile jeho wóczko hlada
Na wschěch, kiž joh' lubuja!
Njech tež njepscheczel sły, hruby
Na naß schczěri ßwoje suby.
Wjaz hacź Knjes nasch dopuschczi
Jeho słóscź nam neschkodźi!

Twjerdy hród nam ßylna skała,
Božo, ßy nam nadźija!
Daj tež, so by wucźba prawa
Twojej Zyrkwi wostała.
Wulij na naß kóźde ranje,
Sniebjeß Twoje žohnowanje:
Měr a troscht — do wutroby,
Hdyž nam scźelesch cźežkoty.

Wjedź mje dale, Jesu luby,
Jow psches zyłe žiwjenje.
Hdyž dże spytowanje hrube,
Psched słym padom swarnuj mje. —
Haj, Ty chzył we nowym lěcźe,
Al kaž dołho ßmy na ßwěcźe,
Jesu ßwěrny pastyrjo!
Schkitaj ßwoje stadležko! H. B.

Wsmi ßobu!

Farař Wollersdorf w Bunzlawju, kiž w lěcźe 1761 wumrje, njebě jenož dobry kěrluscheŕ, ale tež ßwěrny duschowpastyŕ. Ras pschińdźe tak tež khoru žónsku wopytacź, kotraž njesasta skoržicź. Tuž Wollersdorf skónczńje rjekny:

„Dajcźe ßwoje spěwarske jow!“

Žónska da jemu ßwoje spěwarske.

„Snajecźe Wy kěrlusch: „Schtoż cźini Bóh, wscho dobre je?“ woprascha ßo farař.

„Haj!“ wotmolwi khora. „Tutón kěrlusch je mje husto troschtował.“

„Tutón ja nětkle wutorhnu!“ rjekny duchowny.

„Ow ně! To njecźińcźe! Wostajcźe jón nutskach,“ sawoła wona a hanibowasche ßo ßwojeje makowěry. Nowy troscht a nowa móz sacźahny jej do wutroby. —

To wsmi ßobu do noweho lěta!

Pomhaj Bóh Wam do noweho lěta 1933!

A we nowym lěcźe 1933 pomhaj Bóh Wam tež dale. A wy wschitzy dajcźe ßebi wot Boha pomhacź! A tehodla ßo jemu dowěŕcźe we wulkej hodownej wěrje a nadźiji, luboscźi a ßwěrje! Tak budźe Wam tuto nowe lěto 1933 žohnowane lěto a tak tež sbožowne lěto! To Wam pscheje tež Wasche njedźelske kopjeńko se ßwojim mjenom „Pomhaj Bóh“, Wam wschěm, ßwojim cźesczenym a lubym cźitarkam a cźitarjam. Chzemy tuž tež w nowym lěcźe saßo wschitzy hromadźe, Wy — a nadźijomnje s Wami tež někotryžkuli nowy cźitař a nowa cźitarka! — a s Wami Wasche kopjeńko „Pomhaj Bóh“, hajicź w ßebi a mjes ßobu naschich wótzow a macźerjow rěcź a wěru a tak ßobu twaricź Boże kralestwo Bohu k cześcźi, ßebi a druhim a zykemu ludej k žohnowanju!

„Pomhaj Bóh“,

nasch ßerbski evangelski njedźelnik, kiž nětk ßwoje 43. lěto sapocźnje, pschińdźe dźenßa, Nowe lěto, do tak někotreho ßerbskeho doma, do kotrehoż hacź ßem njeje mohł porjadnje pschikhadźecź. Wón chze po dobrym ßerbskim waschnju pschecź wjele sboża, kotrež chzył Bóh luby Knjes ßerbskemu domej sa nowe lěto 1933 hnadnje dacź. Nasch njedźelnik chze pak se ßwojim njewocźakanym nowolětnym wopytom hischcźe něschto druhe; chze ßo zyle pscheczelniwje wopraschecź, hacź ßmě wot nětka kóždu njedźelu sastupicź a powjedacź se ßerbskich wosßadow a se žiwjenja evangelskeje a do zyła kschescźijanskeje zyrkwje. S druhimi ßkowami: Nasche njedźelske kopjeńko proßy zyle sdwórliwje wschitkich Sserbow, ke kotrymž dźenßa njepscheproschene pschińdźe na dobru nowolětnu sabawu, hacź nochzyli jo ßebi sa kóždo njedźelski wopyt skasacź pak pola wosßadneho fararja abo tam hdźež Sserbske No-

winy ſkasachu, abo hdźež jim to hewak naipſchihódniſcho je, tež na póſcze — a wěſo tež hnydom w naſchej Ssmolerjez cźiſchczeńi, ſ kotrejež wono kóždu ßobotu do ßerbſkich woßadow wukhadźa. Schtóž po tutej próſtwje cźini, ßmě ßebi wěſty bycź, ſo ſ tym cźini něſchto dobre ſa ßebje a ßwojich, hdyž je tola cźaß tajki njedobry, a ſo ſdobom cźini tež něſchto dobre Sserbowſtwu a evangelſkej zyrkwi. A tole troje chze tola ſkónczńje kóždy evangelſki Sserb. So je ſe ſkasanku kóždy nimo toho hiſchcźe tež wěſte pjenjeżne dobre ſa ßebje ſwěſcźił, chzemy tu jenož naſpomnicź. Dróbniſcheho jemu pſchedywſchěm praji k. knihikupz Janak, tola tež kóždy druhi, kiž ßo ſa tuto kopjeńko ßobu ſtara. Bértlklětna płacźiſna je drje tež hižo kóždemu ſnata: je to 1.— hr.

Po zykym kraju a ludu cźinja nětkle wjele propagandy ſa nowinarſtwo powſchitkownje. Mjenuja jo „Wulkomóz“ a chzeja jemu hiſchcźe wjetſchej mozy dopomhacź. Tuž mamy my evangelſzy Sserbjo drje tola tež nadawk a pſchiżłuſchnoſcź, něſchto ſa naſche evangelſke nowinarſtwo a tak ſa naſche njedźelſke kopjeńko cźinicź a ſ tym ſaßo ſa naß ßamych, ſa naſchu evangelſku wěru, ſa naſche Sserbſtwo, ſa naſch lud, ſa Boże kraleſtwo. Pſchetož ſa tole wſcho ſkutkuje naſche kopjeńko a chze to hiſchcźe bóle a wobſchěrniſcho, hdyž je tu tola w naſchim cźaßu mozow, kotrež chzeja runje tu ſchkodźicź. A tu móże kóždy evangelſki Sserb ßobu pomózny bycź a to tak, ſo kopjeńko ſkasa a jo ßwěru cźita, ſo ßo ſa jeho dalſche rosſchěrjenje ßobu ſtara, a tež ſ tym, ſo ßo ßobu wo to prózuje, ſo bě redaktor prawje wjele ſ woßadow wo-ſſewjecź mohł, haj, ſo tež ßam dopißuje. Naſch „Njedźelnik“ „Pomhaj Bóh“ by rad był tež „Woßadnik“.

Sso nadźijejo, ſo njejßmy podarmo proßyli, ſo prawje wjele pomozy doſtanjemy ſa tuto dźěło, kotrež chzemy wukonjecź Bohu k cześći a Sserbam wužitku, ſtrowimy wſchěch Sserbow, wutrobnje pſchejo:

Pomhaj Bóh
Wam w nowym lěcźe.

Nakład. Redakzija.

Modlitwa k Bohu!

Njech ſtajnje ſawoſtanu,
Mój Bożo, pſchi Tebi!
Sczíń duſchu wukhowanu,
Budź ſkała ſboża mi.
Chzył troſcht, měr, hnadu podacź.
Wſcho ſke ſdal wote mnje.
Wſchě hrěchi chzył mi wodacź.
Dom k tebi dowjedź mje. J. W.

Zyrkej a ſtat.

Wo poßlednjej wólbje do ſakſkeje krajneje ſynody chzemy tu dźenßa dodacź, ſo buchu mjes lajikami wuſwoleni: tſjo ratarjo, dwaj kantoraj, dwaj wobßedźerjej fabrikow, dwaj prawiſnikaj, jedyn krajnoßudniſki rada, 1 ſchulſki direktor, 1 ſtud. rada, 1 profeßor, 1 wyſchſchi ratańſki rada, 1 general-ſekretar, 1 ſekretań dźěłacźerjow, 1 ſwjaſkowy wjednik, kiž je ſdobom ßobu w ſakſkim ßejmje, 1 direktor zyrkw. hudźby, 1 krajměrjeń a 1 finanzny ſaſtojnik. — 16. wólbny wokrjeß ma hiſchcźe ras wolicź, to je Plawenſki. —

Sswjedźeń Sjewjenja ßwjecźimy pjatk tutoho prěnjeho tydźenja w nowym lěcźe. Naſche kopjeńko wopomni tutón ßwjedźeń ſe ßwojim druhim cźißkom. Wono pak dźenßa hižo wſchěch nutrnje na njón dopomni a na to, ſo ſ nim ßwjecźimy „Hody póhanow“, a proßy, ſo chzył kóždy ſ dźakownej wutrobu, kotrejž bu tola Boże dźěcźo ßame wobradźene, wobradźecź ſa póhanow hody, ſa Mißionſtwo mjes póhanami, ſa Mißionſtwo hodowneho Knjeſa Jeſußa. W mißionſtwje a w póhanſtwje tradaja a hladaja, hacź ßo jim njewobradźi hodowny dar.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Duzy do noweho lěta ßmy a duzy wot hód. Hody běchu tak miłeho wjedra kaž niz huſto. Na tym ßo cźi jeni wjeßelachu; njetrjebachu telko tepidła, njetrjebachu ſymu mrěcź. Druſy to wobžarowachu, tak měſcźenjo, kiž chzychu won do ßněha, tak hoſcźenzarjo na horach a druhdźe, kiž wocźakowachu warbu, kotruž nuſnje trjebaja. Do tych, kiž ßo njewjeßelachu na tajkim cźopłym wjedrje, ßłuſchachu tež dźěcźi; kak rad bychu ßo na lodźe a po ßněży woſyłe. Hdyž kónz ſtareho lěta tak miły, kajki budźe ſapocźatk noweho? — S dźenßniſchim dnjom ßu nětk ßwjate dny nimo. Sswjedźeń ſjewjenja njeje dźě po ſakonju wjazy ßwjaty dźeń. Wěſo my jón rad lubje a wutrobnje dźakowni jako wulki hodowny dźeń póhanow ßwjecźimy, wſcho jene, hacź ſakoń a protyka jón ſa tajki matej. Ale njedźiwajo na tutón ßwjedźeń ßmy lětßa móhli jara mało ßwjatych dnjow ßwjecźicź; mjenje jich ſzyła bycź njemóże hacź jich to bě a je. Hdyž tak kaž lětßa Hodowniczku a Nowe lěto njedźelu ßwjecźimy, je pſchezo najmjenje ßwjatych dnjow. Nadźijomnje ßmy pak wſchitzy tu mału liczbu ßwjatych dnjow hódnje wužili, ſo nětk połni hodowneho žohnowanja dźemy ſe ſtareho do noweho lěta. —

75. narodniny je ßrjedu, 21. dezembra, ßwjecźił knjes hłowny redaktor Marko Ssmoleń. Naſche kopjeńko „Pomhaj Bóh“, kotrež je wón dołhe lěta ßwěru a woporniwje wudawał, pſcheje jemu dźenßa, Nowe lěto, tehodla tež najwutrobniſcho wjele ſboża do noweho lěta, — do noweho, do 76. lěta žiwjenja a do noweho lěta 1933. Bóh tón Knjes chzył jemu ſpožczicź hiſchcźe mnoho lět ſtrowoty a cźiłoſcźe, ſo by tež dale hiſchcźe ßwěru dźěłacź mohł ſa ßwój ßerbſki lud, ſchtož cźinicź jemu tola je najwjetſche wjeßelenje a najlubſche ſpokojenje.

Liſtowanje:

Wſchěm tym, kiž ßu mi pomhali ſ pſchinoſchkami naſche njedźelſke kopjeńko tak ſhotowicź, kajkež je w lěcźe 1932 wukhadźało, wuprajam na brjoſy ſtareho a noweho lěta ßwój dźak. S tutym dźakom pak ſjednoczu hnydom tu próſtwu ſa naſche kopjeńko — a powſchitkownje ſa naſche evangelſke ßerbſke nowinarſtwo: — pomhajcźe tež w nowym lěcźe ßwěru dale — a bóle! A jich wjazy! Pſchetož to je nuſne! To żada ßebi naſch cźaß, naſcha wěz, naſche kopjeńko! A ſcźińmy tuto hiſchcźe wjele bóle woßadne kopjeno! To cźinimy ſ tym, ſo wjele wjaz ſ woßadow do njeho pißamy a ſo jemu damy do wjele wjaz domow woßadow pſchikhadźecź. A k tutej próſtwi pſchiſamknu nutrne pſchecźa ſa nowe lěto 1933, ſo by ſa Waß, ſa Waſche domy žohnowane a tak ſbožowne lěto było.

Redaktor.

Wo woßadne rosprawy wo lěcźe 1932 proßy wſchě woßady. Redaktor.

Sa 1. po Epiph. R. w B. — Sa 2. po Epiph. B-r. w B.

Samotwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiſchcź a naklad Ssmoleriez knihicźiſchcźerńje a knihařnje, ſap. dr. ſ wobw. ruk. w Budyſchinje
Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźlětnje 108 pjenježkow.

Čzišło 2

Bohaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske niedźelske łopjeno

W Budyschinje 8. januara 1933 Bautzen

1. njedźela po Tśjoch kralach.

Njewěstaj, so bycz mam w tym, schtoż mojeho Wótza je? Luk. 2, 49.

Tuto derje znate słowo dwanaczelětneho Jesuża, kotrež je so mjenowało: „jeniczka róžiczka se samknjeneje dźiwneje zahrodki prěnich tśizeczi lět“, je **samoswědczenje Jesużowe**, kotrež wěru podpjera, **heżło živjenja**, po kotrymž mamy so složicz, **puczpokazowaś**, hdźe mamy toho Knjesa pytacz.

Israel běsche so k Bohu modlił: ty, knjeże, sy **nasch** Wótz, a Malachias běsche prajił: nimamy wschitzy **jeneho** Wótza? Jesuż pak tu prěni krócz Boha knjesa **swojeho** Wótza we wosebitej myśli mjenuje, kaž tež posdźischo we wschelakich druhich samoswědczenjach hacz k tomu słowu k Marji pschi prósdnym rowje: ja du horje k swojemu Wótzej a k waschemu Wótzej. Njeje tuto swědczenje Jesużowe wo samym sebi podpjera nascheje wěry do njeho jako syna Božeho? Njeje wón so hłuboko ponižił, kiž njeje nihdy swoju czesc pytał, ale stajnje a pschezo czesc swojeho Wótza, kiž njeje so za pschikhilnosczu wulkich praschał, ale je jednorych mužow prosteho luda pytał, kiž je tu wot luda jemu poskiczenu kralowstu krónu wotpokazał a sebi czerńjowu krónu wuswolił? Tohodla wusnawamy: ja wěm, do kohož wěrju.

Wažne je, so wěrimy do Jesuża jako do syna Božeho, wažnische pak, so tež my jako heżło živjenja postajimy Jesużowe praschenje: nimam bycz w tym, schtoż mojeho Wótza je? Jesuż z tym, schtoż jeho Wótza je, drje na dom swojeho Wótza myśli, na Boži templ, do kotrehož jeho wutroba jeho czehnjesche, ale wón z tym tež na wolu a wodźenje swojeho Wótza pokaza. W pschipołdnischej horzocze pschi Jakubowej studni abo w czichej nozy w rosrěczenju z Nikodemusom, w Zacheuśowej khěži abo na martrarskej drózy, se słowami abo se sylzami — kak je Jesuż wschudźom a na wschě waschnje poruczność swojeho Wótza dopjelnił —, niz nuzowany, ale z luboscze: ja mam skutkowacz, tak dołho hacz dźeń je. Se słowom: kaž mje mój Wótz pósłał je, tak póscelu tež ja Was, Jesuż nam to samsne poruczi. Tuž mamy tež my na podobne waschnje skutkowacz na duschach swojich lubych a sobudźełacz na skutkach kschescźanskeje luboscze. Hdyž so wo kraleswo wulkeho krala, wo wěz lubeho njebjeskeho Wótza, wo wumoženje człowiskich duschow jedna, njedyrbjał kóždy kschescźijan rjez: nimam bycz w tym, schtoż mojeho Wótza je? — Schtóż pak na druhich a za druhich skutkuje, tón tež sam na sebi dźěła. Jesuż je pschecźiwo pschiwalam spytowarja tak twjerdże stejał kaž miedźany stołp a psches swět tak czisty a biessmylny schoł, kaž Boži měsaczk psches nózne mróczele a je so tak wuswjecził za swojich wucźomnikow. Tuž za nim! Hdyž sawjedźenje pschińdże a sly lósycht wabi, njesměmy na to zabycz, so smy jemu pschisahu swěrnoscze pschi konfirmazijskim wołtarju pschisahali. Tón, kiž sebi to wot nas žada, je nasch Wótz, kiž je nas z wěcznej luboscźu lubował, a kiž je za nasche wumoženje najdróžsche nałożił, swojeho jeniczkeho narodźeneho syna. A na swěrneho w tamnym živjenju sbóžny kónz czaka, kaž tamny pobožny studenta we Wittenberku, jako běsche czežko skhorił a jeho poslednja hodźina so pschibliżesche, na praschenje, schto ma so jeho starschimaj prajicz, wotmołwi: prajcze jimaj: nimam bycz w tym, schtoż mojeho Wótza je? — Tohodla mamy tež w czerpjenju posluschni wostacz. Hdyž je Jesuż w Gethsemane tež w najczežschim czerpjenju swoju wolu pod wolu swojeho Wótza stajił, potom chcemy tež my prajicz: nimam bycz w tym, schtoż mojeho Wótza je? Wucżobnik njesmě wysche mischtra bycz. Hdyž smy z Wótzowskeje ruki žohnowanja polny khelich brali, chcemy khelich czerpjenja wróczo

pokasacź? Dyrbjał tón, kiž je luboscź, nam psche nasche samóženje napołožicź? Tohodla chzemy žo słožicź po heßle žiwjenja: ja mam bycź w tym, schto mojeho Wótza je.

To pak mózemy jenož, hdyž ßmy toho Knjesa namakali a najprjedy prawje pytali. Kaž staj Marja a Josef dźěczo Jesuß s tyschnej bolosczu pytałoj, njedyrbjeli też my jeho pytacź, hdyž jeho hischcze niz abo niz wjazy nimamy? Bjes Jesußa je cźlowjek kaž sabłudnik w cźěmnej nozy. Bjes Jesußa, kiž jenicźzy žedźenje dusche spokoji, ßy kaž pucźowaŕ w pusczinje, kiž ma horze žadanje po wokschewjazym žórku. Bjes Jesußa, kiž dawa tebi podpjeru a móz w žołmjenju spytowanja, ßy kaž łódź we wichorach bjes kótwizy a prawidła. Tuž pytaj jeho s wutrobnym žedźenjom. Pytaj jeho pak też na prawym měscze. Kaž staj Jesußowej starschej dyrbjałoj wědźecź, so nimataj ßwoje dźěczo wonkach na drósy ani w hospodze pytacź, ale w tym, schtož jeho Wótza běsche, tak njepytaj też ty sbóžnika wonkach w pschirodze, kotraž ßwědczi jenož wo stworiczelu, niz pak wo wumožniku, też niz w hospodach wědomoscze, kotrež pschi wrotach niewidomneho ßwěta sapowědźa, ale w tym, schtož jeho Wótza je, to rěka najprjedy w ßłowje ßwjateho pißma. „To ßame je, kotrež wote mnje ßwědczi“, praji tón Knjes, kiž je dopjelnjenje wěschczenjow, kónz sakonja, hwězda evangelijona. Nawukń jeho pytacź w Božim domje, hdźež wěrusbudźaze ßłowo Boże žo předuje a shromadne modlitwy wěscze pucź k Božej wutrobje namakaju. Wukń jeho pytacź se sprawnej wolu, Božu wolu cźinicź a ty žo pschedobudźesch k wěrje a k měrej a wyskasch:

Ja ßym psches Khrysta krwawne rany
nětk prawy sakład namakał.

Hamjeń.

Sswjedźeń Khrystußoweho Sjewjenja.

Hłóß: Ja s njebjeß dele pschikhadźam.

Bóh ludam wschěm je pokasał,
So póhanow je powołał
Do ßwojoh' wěcznoh' kralestwa
Psches ßwojoh' Ssyna Khrystußa.

Sso kraßnje błyschczi na njebju
Toh' Knjesa hwězda cźlowjestwu.
Je prjedyběžeŕ ke Khrystußej
Tym, kiž pucź prawy dźeja s njej

Tsjo mudri na nju kedźbuja,
Sa něschto wulke spósnaja.
Ta hwězda ma jich pschewodźecź,
Pucź k Jesußej jim wobßwětlecź.

We wutrobje měr nimaja,
Sso na pucź nowy nastaja.
A pytaja a nam'kaja
To sbožo, kiž jim Bóh Knjes da!

Jich pschewodźeja jandźeljo,
Tak nowonarodźeneho,
Toh' krala kralow nam'kaja,
Hdźež hwězda stejo wostała.

Niz wschěm žo hwězda pokasa,
Ta kraßnoscź Božoh' sjewjenja.
Herodasch, mordaŕ dźěczatkow,
Psched Boži ßudny stoł je schoł. —

Czi prěni běchu pastyrjo,
Czi drusy běchu póhanjo,
Kiž k Jesußej žo modlachu
A jeho ßwětło widźachu. —

Tak pschińdu prěni póhanjo
K tom' Knjesej, jom' žo dźakujo.
Jom' woruch, maru pschinjeßu
A jeho ßwětło dostanu.

My s nimi dźemy k Jesußej,
Tu hnadu wuproßymy ßej:
Daj, Jesu, w Twojim kralestwje
Nam bycź we Twojim towaŕstwje.

Nam ßwětło s njebjeß rosßwětluj
Pucź prawy, k Tebi pokasuj,
So w wěrje stroschtni, wjeßeli
My dozpili dom sbožowni! —

Kak sbóžny, schtóž dźe k Jesußej,
Je wuswolił dźěl dobry ßej;
Tón jemu wsaty njebudźe,
We Khryschcze žiwy — njewumrje.

Sso ßmil nad nami, Jesußo,
Nam wudźěl Twoje bohatstwo,
Daj nam wschěch hrěchow wodacze,
Twój troscht, měr, hnadu, žiwjenje.

Bóh je po ßwojich ßlubjenjach
Sso ßmilił też na póhanach:
Jim Sbóžnik je žo narodźił,
So by jich k ßebi shromadźił.

Sa póhanow žo starajmy!
Sa nich žo k Wótzej modlimy:
„Lud póhanski wjedź s cźěmnoscze
Do ßwětła twojej' kraßnoscze.“

Budź khwalba Tebi, Jesußo,
Ty nad nami ßy ßmilił žo!
Ssy Wótza wolu dopjelnił,
Raj njebjeski nam wotewrił!

Jan Wicźas.

Mißionstwo a lěkarjo.

Hdźež mißijonstwo mjes póhanami sapocznje dźěłacź, tam njewostanje jeho dźěło wobmjesowane na duchowne polo. Nusa na swonkownym je tam tola też tak wulka, a to też woßebje na lěkaŕskim polu. Tak je tak rjez ßamo wot žo nastało mißijonske lěkaŕske dźěło. Sapocžatki tutoho dźěła w Němskej mamy pola Augusta Hermanna Franki pytacź. Tukhwilu ma evangelske lěkaŕske mißijonstwo Němskeje 37 lěkarjow wonkach. Wscho hromadźe je hacź ßem 106 lěkarjow na mißijonske pola wucźahnyło. 12 němskich mißijonskich towaŕstwow ma nětkole 23 schpitalow sa khorych wonkach we mißijonstwje.

Pornjo tomu katolske mißijonske lěkaŕstwo, kotreź ma we Würzburgu ßwoje ßrjedźischczo, je hakle 10 lět stare; pschi tym pak je wono tola najstarsche tajke wuhotowanje katolskeho mißijonstwa zykeje semje. Mjes katolikami pak je horliwe hibanje sa rosmnoženje tutoho tak dołho sanjechaneho dźěła. Hacź ßem je Würzburgski wustaw sa mißijonske lěkaŕstwo 16 lěkarjow a lěkaŕkow do mißijonstwa wupóßłał. 49 studentow a 16 studentkow studuje tam nětkle, žo hotujo sa tuto wulzy ważne dźěło. 14 lěkarjow a lěkaŕkow wudospołnja nětkle ßwoje nashonjenje w hojeŕnjach a wustawach, so bychu s cźim wjetschim nashonjenjom wuhotowani potom wonkach ßwoju ßłužbu jako lěkarjo a mißijonarojo wukonjeli.

Wschelczisny s mißionskich polow.

Nusa wschudźom — wona pak tam a potom dwójzy wulka, hdyž snutskowneje mozy w Khrystußu nimaja.

Na kupje Borneo tyschi hłód a nusa ludźi, dokelž je hospodaŕstwo we wulkej nusy, we wjetschej hacź pola naß. Sstysch: 120 puntow gumija płacźachu tam psched 6 lětami 300 frankow, dźenßa 3 franki — pischu: tsi franki. — Stat je 97 prozentow ßwojich podpjerow, kotreź mißijonstwu dawasche, wuschmórnył. Tuž dyrbjachu tam seminar sa wucźenerjow samknycź. A tola žo tam stare póhanstwo s mozu wobara, a nowotaŕske póhanstwo tam też njeje njesnate.

Wschitke lětne rosprawy mißijonskich towaŕstwow wědźa powědacź wo cźežkej hospodaŕskej nusy doma a wonka a tohodla też wo nusy a wohroženju mißijonskeho dźěła. Najwótrischa slutniwoscź hospodari wschudźom, ale strachi hroža dale. Tuž njedyrbjał snajmjenscha tón strach tu bycź, so kscheścźijanow luboscź, ßwěra, woporniwoscź mißijonstwo wopuschczi a jo w nusy wostaji a s tym do hischcze wjetscheje nusy storczi.

Schtóż chze nadrobnje wo wschěm něschto wědźecź, daj ßebi wot ßwojeho knjeſa fararja dacź abo wobſtaracź „Lutheriſches Miſſionsbuch für das Jahr 1933“, tuta kniha je runje dóſchła a rosprawja jara nadrobnje wo zykym evangelſkim miſßijonſkim dźěle.

Zyrkej a ſtat.

„Sswjedźeń Sjewjenja“ abo „Tſjoch kralow“ doßwjeczeja dźenßa te woßady, kotrež pjatk hižo tutón ßwjedźeń ßwjeczachu. To ßu woßebje ſakſke. Druhe, woßebje pruſke, ßwjecźa jón dźenßa. Wón rěka tež „Hody póhanow“. Hody pak je ßwjedźeń wobradźenja. Tuž wobradźejmy dźenßa abo dowobradźujmy! Khuduſchke dary ſa miſßijonſtwo naſcheho Knjeſa Jeſußa nießwědcza tak jara wo khudobje na ſwonkownych, ſeńſkich kubłach, ale bóle wo khudobje na ſnustkownych kubłach, kaž dźakownoſczi, luboſczi. W Sakſkej kaž we Pruſkej budźe ßo tež dźenßa a jako dodawk w běhu tydźenja kóždy dar dźakownje ſa miſßijonſtwo pſchijimacź.

Pſched ſtatnym ßudom jednacź a dojednacź, to nětkole ſa ſtat, ſa kraje, ſa zyrkej a druhich niczo wjazy niewſchědne njeje. Wokſchewjaze tuto naſhonjenje poßlednich lět runje njeje. Tež ſakſka krajna zyrkej je tam ſaßo ras pſchecźiwo ſtatej wuſtupicź dyrbjała. Pſchi tym bu Sakſka ſaßudźena, ſakſkej krajnej zyrkwi wěſty pjenjes płaczicź. So tuto ßudne rosßudźenje a ſwěſczenje tuteje ſumy runje nětkle pſchińdźe, hdyž je nuſa wulka, na tym je ſakſki ßejm a ſtat wina, hdyž je wěz tola pſchezo ſaßo wotſtorkował a ſnjemóžnjał. Njedźiwajo na tajke njelube a ſchkódne wobcźežnoſcze je pak tola krajna zyrkej pſchezo ſaßo a tak tež w poßlednim jednanju wotpokaſał ſwólniwoſcź, wuſprawnjene a wulzy nuſne żadanki ſnižicź tak daloko hacź móżno. — S tutym wußudom je dołhe a wobcźežne a njelube jednanje ſkónczene a wěſty wottyknjeny kónz dozpity.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

„Sserbſki Bibliſki pucźnik“ cźaka na farach a w Ssmolerjej knihańi na to, ſo bychu jemu ſmóžnili, bycź w tutym lěcze 1933 to, ſchtoż jeho mjeno praji: „Bibliſki pucźnik“.

Sswjedźeń Sjewjenja abo „Póhanow hody“ to je runje prawa ſkładnoſcź, dopomnicź a pokaſacź na naſch „Miſßijonſki Poßoł“, abo kaž ſ zykym mjenom rěka: „Nowy Miſßijonſki Poßoł“. Podawa nam wón tola kóždy měßaz ßwěru najnowſche powěſcze ſ Knjeſoweho miſßijonſtwa a tohorunja mnoho naſtawkow a rosprawow ſ miſßijonſkeho dźěła, kaž dozyła ſ Bożeho kraleſtwa. A Sserbja ßu tola pſchezo ßwěru ſa to byli, ſo by ßo Khryſtußowe kraleſtwo twariło kaž tu pola naß, tak wonka w póhanſtwje. Tuž dajcze ßebi powědacź wot „Poßoła“ a pſchezo ſaßo ſnowa ſahoricź wutrobu ſa Knjeſowe miſßijonſtwo. Je tola jenoż ßměſchnje mały pjenjes ſa „Poßoł“ płaczicź: 30 pj. na ſchtwórczłěta abo 1,20 hr. na zyłe lěto! — A tež něczeho druheho dla mamy wſchu pſchiczinu, na tuto naſche ßerbſke kopjeńko pokaſacź. 10 lět wukhadźa nětk „Nowy Miſßijonſki Poßoł“ pod wjedniſtwom ßwojeho hłowneho redaktora k. fararja Mikele-Maleſchanſkeho. Hacź runje ſtaj jeho wóczzy ßłabej, ſaſtawa k. farař Mikela tola tuto wobſchěrne dźěło ſ wulkej luboſczu a ßwěru. To jemu k jeho — hdyž chzemy to tak prajicź — 10lětnemu jubilejej rad a lubje kóždy ſ wulkim dźakom wobßwědcza a ſdobom tež tym, kiž ſ nim ßobu do „Poßoła“ piſßaja. Tuž wopokażmy jemu a jeho ßobudźěłacźerjam — kotſiž tola wſchitzy, kaž tež redaktor tutoho kopjeńka „Pomhaj Bóh“, ßwoju ßłużbu jako cźeſtnu ßłużbu Bożemu kraleſtwu mjes Sserbami a Sserbam k żohnowanju a k radoſczi ſaſtawaja — ßwoju dźakownoſcź a ßwoje pſchipóſnacze ſ tym, ſo „Poßoł“ ßwěru dale cźitamy abo ſo jón ſkaſamy abo ſo druhich namołwjamy, jón ßebi ſkaſacź — najlěpje pola woßadneho fararja.

S **Hodźija.** W Hodźijſkej woßadźe je ßo w lěcźe 1932 narodźiło 75 dźěcźi (1931: 79), 47 (41) hólzow a 28 (38) holzow, mjes nimi 4 morwonarodźene, 3 hólzy a 1 holza, a to 6 w Hodźiju, Žicźenju a Njeſdaſchezach, 5 w Semichowje, 4 w Małej Borſchcźi, Hornjej Borſchcźi a Běcźizach, 3 we Błohaſchezach, Janezach, Poczaplizach a Wjelkowach, 2 we Brěſy, Bolborzach, Debjerkezach, Małej Praſy, Žicźeńku, Leſchawje, Myſchezach, Ssmochcźizach, Dźiwocźizach, Ssulſchezach a Spytezach, 1 w Dobranezach, Debiſchkowje, Karlsdorfje, Nowych Spytezach, Delnim Wunjowje a Prěcźezach. Njemandźelſkich narodźi ßo 16 (15) dźěcźi, 10 hólzow a 6 holzow; 9 njemandźelſkich dźěcźi ßo po ßlědowazym ſwěrowanju mandźelſkich ſa mandźelſke pſchipóſnachu. 7 dźěcźi hiſchcze njeje kſchcźenych, ſa to wukſchcźi ßo 7 dźěcźi ſ lěta 1931 a w Budyſchinje narodźeny ßyn tu bydlazeju ſtarſcheju, ſo bu dozyła 72 dźěcźi kſchcźenych. — Kſchcźeńſki ßlub wobnowi 30 (45) dźěcźi, 18 (20) hólzow a 12 (25) holzow. — Pſchipowědało je ßo 48 (40) porow, ſ nich bu 33 (29) tu ſwěrowanych. Dwaj ſtawniſzy ſwěrowanaj poraj zyrkwinſke wěrowanje njejſtaj pożadałoj. Słoty kwaß ßmědźachu tſi pory ßwjecźicź. — K ſpowědźi pobu 3044 (3115) ſpowědnych a to 1278 (1313) mużow a 1766 (1802) żonow, 902 (1020) Sserbow a 2142 (2095) Němzow, podźěl Sserbow wucźinjeſche potajkim 29,63 proz. — S zyrkwje wuſtupił běſche ßem pſchicźehnjeny ſaſtojnik. — Wumrěło je w naſchej woßadźe 35 woßobow, mjes nimi 1 katolik a 4 morwonarodźene dźěcźi. K tomu pſchińdźe hiſchcze 6 ſ naſcheje woßady, kiž w Budyſkej khorowni wumrěchu a buchu tu pohrjebane. Jena żona ſ Wjelkowow pohrjeba ßo w Semizach, muż ſe Žicźeńka we Huſzy, ſo běſche w Hodźiju 39 (55) pohrjebow. 18 ſemrěcźi běchu mużſkeho a 23 żónſkeho rodu, mjes nimi 7 mandźelſkich mużow, 7 mandźelſkich żonow, 4 wudowzy a 10 wudowow. Po ſtarobje běchu 4 dźěcźi morwonarodźene, 4 dźěcźi 2 dnjej hacź 9 lět ſtare, 8 woßobow wot 20 do 58 lět, 8 pſches 60, 10 pſches 70 a 7 pſches 80 hacź 89 lět 2 měßazaj. Hiſchcze ženje w Hodźiju njeběſche tak mało pohrjebow kaž w minjenym lěcze nuſy. — Jako wunoſchk kolektow woteda ßo 537,35 hr. na ſuperintendentſtwo, wunoſchk kolekty żnjoweho dźakneho ßwjedźenja wo 75,17 ſwoſta we woßadźe (fond diakonije). Sa ſwonkowne miſßijonſtwo nawda ßo 272,77 hr. a ſběrka ſa kſcheſcźijanſke ſkutki luboſcze wunjeße 310,60 hr.

S **Bukez.** Na nowolětnych kemſchach woſjewi knjes farař Mjerwa zyrkwinſku lětnu rosprawu ſ lěta 1932. Narodźiło je ßo 39 dźěcźi, 18 hólzow a 21 holzow, to je 17 dźěcźi mjenje dyžli lěto prjedy. Jene dźěcźo běſche ßo morwe narodźiło, dwě wumrěſchtej w prěnim lěcze. Tak ſwoſta hiſchcze 36 dźěcźi żiwych. — Wěrowanjow běſche 22 kaž w lěcze 1931. — Pſchipowědanjow běſche 35, w lěcze 1931 jenoż 34. — Wumrěło je 38 woßobow we woßadźe, 2 ſwonka woßady, ſo ßo 40 woßobow na tudomnymaj pohrjebniſchcźomaj pokhowa, 2 mjenje dyžli 1931. Jena woßoba ſ druheje woßady wumrě tu, njebu pak tu pokhowana. Tu pokhowa ßo 17 mużow, 17 żonow a 6 dźěcźi. Ssu to 1 morwonarodźene, 5 hacź do 14 lět, 2 hacź do 20 lět, 1 hacź do 30 lět, 1 hacź do 40 lět, 4 hacź do 60 lět, 11 hacź do 70 lět, 8 hacź do 80 lět a 7 hacź do 90 lět. Najſtarſcha ſemrěta woßoba běſche Marja ſwud. Bamżowa rodź. Förſterez, wumjeńkarka we Luſku, 87 lět.

— Spowědnych bě 3671, 1202 na němſkim a 2469 na ſerbſkim. Nimo toho běſche 116 woprawjenjow doma. — Kolekty wunjeßechu 1147,32 hr. a mißijonſke dary něhdźe 270 hr. Wſchitkim daricźelam wutrobny dźak. Nětk ſ Bohom do noweho lěta!

S **Klukſcha.** Narodźiło je ßo w lěcźe 1932 w naſchej woßadźe 35 dźěcźi (17 mjenje hacž 1931), a to 19 hólcžkow a 16 holcžkow. Mjes nimi běſche 6 njemandźelſkich a 2 morwonarodźenej. — Pſchipowědało je ßo 25 ßlubjenych porow, ſ kotrychž bu 20 w naſchim Božim domje wěrowanych (8 wjazy hacž 1931). — Konfirměrowanych bu 35 pacźerſkich dźěcźi (1 wjazy hacž 1931). — Semrěło je 18 woßadnych (10 mjenje hacž 1931). Mjes nimi běſche 4 mjeńſchich dźěcźi (ſ 2 morwonarodźenymaj), 1 ſchulſke dźěcźo, 1 nježenjena žónſka, 5 mandźelſkich mužow, 4 mandźelſke žony, 1 wudowz, 2 wudowje. Najſtarſcha woßoba běſche 83 lět 7 měß. a 7 dnjow. — Spowědnych běſche 1391 (9 mjenje hacž 1931); mjes nimi běſche 565 mužow a 826 žonow abo 508 na němſkim ßwjecźenju Božeho wotkaſanja a 883 na ſerbſkim. 34 woßadnych ßwjecźeſche dla khoroſcźe abo kiproſcźe Boże wotkaſanje doma. — Pódla krajnozyrkwinſkich kolektow ßo dary ſa mißijonſtwo woprowachu do mißijonſkeho kaſchcźika ſady wołtarja abo wot cźitarjow „Miß. Poßoła“ abo „Pomhaj Bóha“. Wyſche toho ßo też wot zyrkwje ſa „nuſowu pomoz“ ſběraſche, tola jenož w 6 gmejnach naſcheje woßady. Tale ſběrka wunjeße 56,20 hr. w pjenjeſach, 7 ztr. běrnow, 4,05 ztr. rožki, 10 pokrutow khlěba, 20 puntow rajßa, 21 kruchow draſty, něhdźe 6 kruchow ſchatow a 3 pory cźrijow. Też hewak je ßo w lěcźe na potrjebnych woßadnych ſ darom ſpominało.

S **Minakała.** W ſańdźenym lěcźe je ßo w naſchej woßadźe narodźiło 31 dźěcźi, 13 mjenje hacž lěto prjedy. Mjes tymi 31 dźěcźimi běſchtej 2 morwonarodźenej. Wukſchcźenych bu w naſchim Božim domje 30 dźěcźi. — Wěrowanjow běſche 14, 6 mjenje hacž lěto prjedy. Pſchipowědało je ßo 24 porow; 1931 běſche jich 28, potajkim ſańdźene lěto 4 mjenje. — Konfirměrowanych bu 15 dźěcźi, 4 hólzy a 11 holzow; 1931 běſche jich 22 dźěcźi, potajkim ſańdźene lěto 7 mjenje. — Wumrěło je lońſche lěto w naſchej woßadźe 23 parſchonow. Khowanjow běſche na naſchim pohrjebniſchcźu 22; 1 parſchona bu na Delnjo-Wujeſdźanſkim pohrjebniſchcźu khowana. 1931 běſche wumrěło 29 woßobow, 1932 běſche potajkim 6 ßmjertnych padow mjenje. Mjes tymi 23 ſemrětymi běſchtej 2 morwonarodźenej dźěſcźi, 2 dźěſcźi w ſtarobje pſches 2 lěcźe, 1 woženjeny muž, 1 njewoženjeny muž, 5 wudatych žonow, 4 wudowzy, 8 wudowow. Najſtarſcha woßoba mjes tymi ſemrětymi běſche Schneiderez wowka ſ Pßowjow, kotraž běſche ßwoje žiwjenje pſchinjeßła na 90 lět 2 měß. 13 dnjow. 11 parſchonow, nimale połojza, je ſtarobu wot wjazy hacž 70 lět dozpěło. — K Božemu blidu běſche 1513 parſchonow, 25 wjazy hacž lěto prjedy. Mjes tymi ſpowědnymi běſche 983 na ſerbſkej ſpowědźi, 418 mužow a 565 žonow; na němſkej ſpowědźi běſche 530 woßobow a to 243 mužow a 287 žonow. Doma woprawjenych a tych, kiž ßu pſchi domjazych Božich ßłužbach k ſpowědźi byli, běſche 128 parſchonow, 26 mužow a 102 žonow. Hromadźe běſche k Božemu blidu 661 mužow a 852 žonow. — Pſchi kolektach je ßo naſběrało 300 hr. K tomu je ßo ſa mißijonſtwo woprowało 50 hr., tak ſo je ßo hromadźe ſběrało 350 hr. Bóh Knjes žohnuj dale naſchu lubu Minakałſku woßadu a daj jej roſcź a pſchiběracź na tym, kiž naſcha hłowa je, na Jeſußu Khryſtußu!

S **Hbjelſka.** W naſchej woßadźe, kotraž wobßaha wßy Hbjelſk, Borſchtku Subornizu, Jěrchezy a Hornje Brußy, ſemrě loni 7 woßobow (1931: 11), a to dwaj mužej, tſi žony a dwě dźěſcźi. — Narodźi ßo 18 (14) dźěcźi, a bu kſchcźenych 16. — Bě tu 6 (3) wěrowanjow. — Konfirmandow bě 7 a to 6 hólzow a 1 holza. — K Božemu blidu dźěſche 621 woßadnych a to 547 Němzow a 74 Serbow, 277 mužow a 344 žonow. 53 woßobow bu doma woprawjenych.

S **Wojerez.** W ſaſchłym lěcźe bu tu w evangelſkej woßadźe kſchcźenych 163 dźěcźi (1931: 180) a to 79 hólzow a 84 holzow. — Konfirmandow bě 69 němſkich 30 hólzow a 39 holzow) a 29 ſerbſkich (15 hólzow a 14 holzow). — Wěrowanjow bě 76 (73), mjes nimi 3 měſchane. — Pokhowa ßo 114 ludźi, 55 muži a 59 žonow. — K Božemu blidu dźěſche 4505 woßadnych a to 2664 Němzow a 1891 Serbow.

Pomhaj Bóh!

Naſche njedźelſke łopjeńko ſaſtupi też dźenßa ſaßo do ſerbſkich domow, do kotrychž njeje mohło hacž dotal pſchikhadźecź. Wono chze ßo pſchedſtajicź a ßo pokaſacź a ßo woprašchecź, hacž njebychu lubi Serbja jemu ſe ſkaſanku pola knjeſa fararja abo w Ssmolerjez kniharni abo na póſcźe abo na druhim pſchihódnym měſtnje ſmóžnili, ſo ßmě wot nětka porjadnje pſchikhadźecź. Naſche łopjeńko pſchinjeße nětkle pſchi ſpočzatku lěta woßadne rosprawy a chze potom w běhu lěta też dale ſ woßadow rosprawjecź a tak ſ woßadnikom bycź. Tohorunja chze pěkne powědańczka, kotreż ßmy nětkle w prěnich cźißłach rosprawow dla a dźenßa też mißijonſtwa dla naſad ſtajili, poſkicźecź a druheho natwarjazeho, powucźazeho, ſajimaweho wjazy, niz najpoßleſy też kěrluſche. — Tohorunja pak wone rad pſchijimuje rosprawy a naſtawki ßwojich cźitarkow a cźitarjow a runje tak pſchecźa a pokaſki a kritiku. — Tuž, lubi evangelſzy Serbja, ſeſtupajmy ßo w tutym tajkim cźaßu hiſchcźe bóle do zyłka a twormy a twarmy wulku woßadu naſcheho łopjeńka „Pomhaj Bóh“, kotraž ma luboſcź a pomoz ſa ßwojich wótzow a macźerjow rěcź a wěru a to Bohu k cźeſcźi, Serbam k ſpomoženju!

Naſchi dotalnych lubych a ßwěrnych cźitarjow pak proßymy, ſo bychu tych, kotſiž naſche łopjeńko nimaja, ſa nje dobyli.

W poßlednim cźißle naſcheho njedźelnika je ßo nam ſmylk podßunył. „Pomhaj Bóh“ płacźi ſchtwórcźlětnje wot dowěrnika abo póſty do domu pſchinjeßene 1,08 hr., we wudawarni w Budyſchinje pak 0,80 hr.

Nakład. **Redakzija.**

Liſtowanje. Wſchěm knježim duchownym pruſkich a ſakſkich woßadow tu naležnu próſtwu, ſo bychu, hdźež ßo to hižo njeſta, ſa naſche łopjeńko woßadnu rosprawu wo lěcźe 1932 ſapóßłali — a ſo bychu też w běhu lěta wo wſchěm woßebitym ſ woßadneho žiwjenja do łopjeńka rosprawjeli a też hewak piſali. Woßadne rosprawy chzemy wſchě w tutym a ſcźěhowazych cźißłach, kaž wjele je ruma, woſjewicź. Dźenßa mějachmy pak pſchede wſchěm na mißijonſtwo dźiwacź. — B=r. w B. ſa 2. po Epiph. — W=ſ. w H. ſa 3. po Epiph.

Serbske spěwarſke

su na předań w Serbskej kniharni w Budyšinje

Samolwity redaktor farar Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźarnje a kniharnje, ſap. dr. i wobw. ruk. w Budyſchinje Wukhadźa kóždu ſobotu a płacźi ſchtwórcźlětnje 108 pjenjeźkow.

Čzišło 3

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewj će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 15. januara 1933 Bautzen

2. njedźela po Tśoch kralach.

Jana 2, 1—12. Kwaß w Kana.

Kaž ludźo swjetscha we swojim domje dobru jstwu maju, kotraž so jenoż na swjatych dnjach a pschi woßebitych naležnoscźach wužiwa, tak maju tež kschescźijenjo tajku dobru jstwu we swojim žiwjenju, kotraž so tež jenoż mało wužiwa, jenoż njedźelu w cźaßu Božeje skužby, snadź wschědnje hischcźe na krótke wokomiknjenje pschi ranschej a wjecźornej modlitwje, abo hdyž su hewak ras k nutrnoscźi swólniwi. Maju wopacźne měnjenje, so so prózy, staroscźe a naležnoscźe wschědneho dnja s duchownymi wězami njesnjeßu. A hdyž sabawjenje a swjeßelenje pytaju, potom njemóža hakle prawje žaneho Boha potrjebacź, pschetož jich sawjeßelnja su swjetscha tajke, so njemóža žanu myßl na Boha pschi tym sobu wsacź. Tohodla woni dźěla: w tutym cźaßu a na tutym polu dyrbi Khrystuß knježicź, we wschěch druhich cźaßach a naležnoscźach pak duch swěta, duch cźělneho požadanja. Khrystußa pak njemóžemy dźělicź a swoje žiwjenje njemóžemy dźělicź. Dyrbimy Khrystußa zyle měcź a dyrbimy jemu swoje zyle žiwjenje sa knježstwo dacź. Dokelž to wschitzy njecźinimy, chzemy so swojeho dźenßnischeho telsta wuknycź: Jesuß dyrbi we wschěch cźaßach a we wschěch wězach mjes nami pschebywacź. Pschetož wón je:

1. Prawy mischtr wjeßela.
2. Prawy pomoznik w kóždej nusy.
3. Knjes na wschitkim, kiž sebi połnu wěru wot swojich wucźomnikow žada.

Kwaß so pola wschitkich ludow jemje jako wjeßołny swójbny swjedźeń swjecźi. To bě tež pola Židow tak. Haj, prawy kwaß tam zyły tydźeń trajesche. A tež jědź a picźe smědźesche tehdy runje tak mało pobrachowacź kaž pschi dźenßnischich kwaßach. K tajkemu wjeßołemu swójbnemu swjedźenju w pschecźelstwje bě Jesuß pscheproscheny. A wón tež pschińdźe se swojimi wucźobnikami. W kwaßnym domje so jara wjeßela, so Jesuß jich swjedźeń se swojej pschitomnoscźu cźescźi a porjeńschi. Najprjedy jich snadź bliskoscź tuteho swjateho muža cźischcźesche. Bórzy pak pytnychu, so wot jeho parschony žana duchowna hordoscź a žana syma njewuńdźe, ale cźopłota, wjeßele a žiwjenje. Psched jeho Sbóžnikowym wócźkom njemóžesche so niczo njeprawe ani njecźiste stacź, w jeho bliskoscźi njemóžesche so žane lohke ani njepóscźiwe słowo słyschecź, kaž je to hewak husto pschi tajkich swjedźenjach waschnje. Wjeßele knježesche, ale cźiste wjeßele, kajkež pschitomnoscź Sbóžnika dawa. Tež dźenża je wón prawy mischtr wjeßela. Tehodla hižo, dokelž je wón pschicźina nascheho kschescźijanskeho wjeßela. Hdyž wón so narodźi, jandźel pschipowěda: „Hlaj, ja pschipowědam wam wulke wjeßele.“ Tuto wjeßele we tym wobsteji, so smy psches jeho parschonu a skutk Boże dźěcźi a niz wjazy shubjeni ludźo. S wyskanjom směmy prajicź: „Wohlejcźe, kajku luboscź nam Wótcźez wopokasał je, so bychmy Boże dźěcźi mjenowani byli.“ Dźěcźi, kiž dobreho, swěrneho nana maju, maju wschu pschicźinu wjeßeli bycź; hdy njebychu to byli, potom by to njedźaknoscź była. Tehodla swjaty japoschtoł Pawoł pschezo a pschezo saso napomina: „Wjeßelcźe so w tym Knjesu kóždy cźaß!“ Tehodla je nasch reformator, hdyž bě wjeßołe póßelstwo saso namakał, swoje žiwe dny wjeßoły był kaž dźěcźo. Tohodla spěwa M. Heaudius we swojim najrjeńschim wjecźornym kěrluschu:

Scźiń wutrobu nam sprawnu,
So twoju schcźežku sjawnu
Kaž dźěcźi dźemy wjeßeli.

Kaž dźěcźi wjeßeli khodźicź, to je kschescźijanow prawo a kschescźijanow pschißłuschnoscź. Schtóž ma pschezo srudne a

wobužne wobliczo a ſadźerżenje, tón ſ tym pokaże, ſo jemu k prawemu kſcheſczijanſtwu hiſchcże wjele pobrachuje.

Kaž je naſch Sbóžnik tamny kwaß w Kana ſe ßwojej pſchitomnoſczu porjeńſchik, tak chże wón też pola naß bycź kóżdy czaß, też hdyž wjeßeli ßmy. Hdy by wón woprawdźe naſch hóſcź pſchi naſchich ßwjedźenjach był, njech rěkaju kwaß, kſchcźenje, abo druhe ßwójbne a towaŕſtwowe ßwjedźenje, potom by wěrne, cziſte wjeßele pſchi nich knježiło, tajke wjeßele, kotrež człowjekej nowu móz ſa dźěło wſchědneho dnja dawa.

Jeſuß chże pak też pola naß pſchebywacź w czeżkich a ſrudnych czaßach. Potom wón pſchińdźe jako prawy pomoznik we kóżdej nuſy.

Pſchi tamnym kwaßu w Kana bu ßwjedźeńſke wjeßele ſ tym mylene, ſo wina pobrachny. Jeſußowa macźeŕ chzyſche, ſo by ludźom w tutej wobužnej należnoſczi pomhane było. Sso na ßwojeho ßyna wobroczi. Tón pak jej wotmolwi: „Moja hodźina hiſchcże njeje pſchiſchła.“ Jeſuß njemóżeſche a njechaſche wſchak niczo czinicź ſe ßwojeje mozy, ale wſchitko ſ połnomozy, kotruž je Bóh jemu dał. Tehodla móże wón czakacź, doniž jeho hodźina pſchiſchła njeje, pſches dźiw pomhacź. Prawy pomoznik w kóżdej nuſy je Jeſuß też dźenßa. Spomń na ßwoje ßamßne ſhonjenja: khoroſcź, nuſa a ſtaroſcź bě w domje, tebi mozy ſa ßwoje cżeżke powobanje pobrachowachu, a ty ßy ßwojeho Sbóżnika proßył a wón je tebi pomhał. Druhdy drje ßo ſda, kaž njechał wón pomhacź. Też dźenßa rěka huſto: „Moja hodźina hiſchcże njeje pſchiſchła.“ Tehodla dyrbimy pſchezo wěrjazy na pomoz ßwojeho Knjeſa czakacź.

Schto chzyſche Jeſuß na tamnym kwaßu? Wón chzyſche kwaßnym ludźom prawe wjeßele pſchinjeſcź, wón chzyſche pomhacź, ale hiſchcże wjazy: wón chzyſche ßwoju kraßnoſcź ſjewicź a ßwojim wucżobnikam wěru poßylnjecź. Na kónzu naſcheho tekſta rěka: „To je prěni zejch, kotryž Jeſuß ſczini we Kana w Galilejſkej a ſjewi ßwoju kraßnoſcź. A jeho wucżobnizy wěrjachu do njcho.“ Tak je też dźenßa. Pſches ßwoje wjeßołe póßelſtwo a pſches ßwoju ßwěrnu pomoz chże wón wěru ßwojich wucżobnikow ſbudźicź a poßylnicź. Wěra njeje pak jenož, ſo to ſa wěrne mamy, ſchtož biblija praji, ale ſo ßo zyle Khryſtußej pſchepodawamy. Ssmy my wěrjazy, potom njemóżemy bjes ßwojeho Sbóżnika bycź, ani w cżeżkim dźěle wſchědneho dnja, ani we wjeßołych hodźinach, ani w tyſchnoſczi, ani w ſbožu. Potom rěka wo naſchim zyłym żiwjenju:

Wſchitke ſrudźby, ſtaroſcże,
Czini ßłódke jeho mjeno;
Wón chze pſchewobroczicź je,
So nam ßłuſcha k ſbožu jeno.
Jeſuß ſchkit a ßłónzo je,
Horjo kóżde ſměruje. Hamjeń.

W nowym lěcże.

Hłóß: Sso Boże dźěczi wjeßelcże.
Sso Tebi Knjeże, poruczam,
Hdyž nimam Tebje, ßym ja ßam —
A ßu=li ſta tu pola mje,
Sswět bjes Tebje mi próſdny je.

Kaž dźěczo dźe ſe ſtarſchimaj
Pſches młodolětny rjany haj,
Tak ſ Tobu, Bożo, troſchtny du
Pſches ßłónczne hona, mrokotu.

Ja khroble du w tej wěſtoſczi:
Mje Twoja ruka njepuſchczi!
A njewidźu=li wukhoda,
Sso wóczko k njebju poſběha.

Ty widźiſch pucź, kiž mam ja hicź,
Wěſch prawy kónz mi wotměnicź,
Też ſnajeſch, ſchtož je dobre mi
A duſchi k ſbožu poßłuži.

Ja dźě ßo wo ßwět njeſtaram,
Ty wodźiſch jón a ſdźerżiſch ßam.
Ja krótkowidny człowjek ßym
Pſched Tobu, Wſchehowědomnym.

Tuž wuſwol, Knjeże, ſchtož Ty chzeſch
A ſ wótznej ruku wudźěleſch;
Ja woſmu wſcho, ſchtož wuſwoliſch,
Njech ſapowjedźeſch, dopjelniſch.

Njech ſczeleſch radoſcź, ſrudobu,
Daj jeno duſchi dowěru,
So deſchcź a ßłónczna jaßnota
Mi twoje žohnowanje da.

Tak dha ßwój khód njech troſchtnje du,
Hacž ſczinju krocżel poßlednju
A junu ſ duchom wěrjazym
Tam wěcżnje twoje dźěczo ßym!

K. A. Fiedler.

Mißionarojo po zyłym ßwěcże.

Japanſka je nětkle kraj, kotryž ßo ßobu najbóle mjenuje. Tam ſkutkuje 1174 proteſtantiſkich mißionarow. K nim pſchidźěli ßo hiſchcże 5096 japanſkich kſcheſczijanſkich ßobudźěłacźerjow. Mjes 65 milijonami wobydleri je tam na 160 000 proteſtantiſkich kſcheſczijanow.

A Khinſka? Tam dźěła něhdźe 6346 mißionarow. Mjes 400 000 000 wobydleri je něhdźe 400 000 proteſtantiſkich kſcheſczijanow.

A tſeczi woßebity kraj Aſiſkeje je Indiſka. Tu ſkutkuje wſcho hromadźe wjaz hacž 6000 mißionarow; 5049 ſ nich ßu proteſtantojo. S nimi dźěła na polu mißionſtwa na 50 000 Indow ßobu. 2 000 000 Indow mjes 300 000 000 wuſnawa ßo k proteſtantiſkej wěrje.

Žně ßu wulke, ale mało tych dźěłacźerjow. Ssmy my wſchitzy na ßwjedźenju Sjewjenja ßobu na dźěło ſchli? Tón Knjes ßam dźěſche wokoło, ſo by dźěłacźerjow pytał. A wón je też dźenßa duzy.

Pſched wrotami wěcżnoſcże.

„Saſtup do noweho lěta dopomni mje,“ rjekny Myßleŕ, „jara na ſaſtup do wěcżnoſcże!“

„Maſch prawje!“ pſchida Rěcżnik. „Ssmy tak rjez ſ tym w duchu ſtajeni pſched wrota wěcżnoſcże.“

„Pſched wrotami wěcżnoſcże wſchak ßmy naſtajnje!“ porjedźi Myßleŕ. „My dźě tola żenje njewěmy, hdy ßo nam wotewrja a my ſ cżaßnoſcże do wěcżnoſcże ſaſtupimy.“

„Kak budźe to tam? Kak je to tam we wěcżnoſczi?“

„Tak“, wotmolwi Myßleŕ, „kaž ßy tu żiwy był!“

„Tuž njemóżemy potajkim donawuknycź ſchtucżku 758. kěrluſcha:

„Żiwy budź kaž we ßmjercźi
Budźeſch junu żadacź ßebi!

Kubła, kiž ßej ſhromadźi,
Cžeſcź, kiž budźe data Tebi:
Niczo nieſwießeli Cźe
We ßmjercźi, o cžlowiecźe!“

„Nĕ to njemóżeſch! A pſchedewſchĕm: Cžinicź dyrbiſch, ſchtož ſ njej wuknjeſch a ſpĕwaſch!“

„Haj, haj! Ani kubła, ani cžeſcź nieſwießeli w ßmjercźi! Naſy, kaž ßmy na ſemju pſchiſchli, póńdźemy ſaßo ſ njeje!“

„Kubła njepóńdu,“ doda Myßleŕ, „ſ nami, ani cžeſcź, a tola njepóńdźemy ßami!“

„Njepóńdźemy ßami? Kak to mĕniſch?“ woprascha ßo Rĕcžnik.

„„Jich ſkutki pak du ſa nimi!“ tak ſteji na poßlednich ſtronach Biblije ſapißane, a to dobrym a njedobrym!“

„Je to po evangelſku?“

„Haj, mĕniſch dha Ty, ſo je wĕra, kiž žanych dobrych ſkutkow njecžini, evangelſka, haj kſcheſcźijanſka wĕra? So wĕriſch, ſjewiſch, hdyž woprawdźe wĕriſch, zyle ßam wot ßo, dokelž to dozyła hinak njemóżeſch, ſe ſkutkami, njech ßu to ßłowa abo dary abo ſchtož hewak cžiniſch. Haj Twoje zyłe žiwjenje a ſadźerženje je ſkutk a wupłod wĕry — hdyž ju maſch!“

„Hm! — Hdyž Cźe tak ßłyſchu, dyrbju prajicź, ſo maſch prawje!“ pſchida Rĕcžnik. „Ale zyle wĕſcźe ßebi kſcheſcźijenjo pſchezo na to njemyßla, a huſto dozyła tak njemyßla!“

„To maſch też Ty ſaßo — bohużel — prawo. A to budźe traſch kóždemu cžlowjekej žel. Hlaj tola: Hinak to też njeje nĕtkle pſchi ſaſtupje do noweho lĕta. Schtož ßy dobreho cžinił a ſchtož njedobreho, to dźe ſa Tobu ſe ſtareho do noweho lĕta!“

„Haj, haj! Schtóż je ßwoju rolu hubjenje woßył, tón ſmĕje też hubjene žnĕ!“

„A kaž tu w ſeńſkim tak też we wĕcžnym, abo w cžaßnym a wĕcžnym. Schtož cžlowjek ßyje, to cžlowjek žnĕje!“

„Haj, haj! Njewuknychmy jenož, ſo bychmy nĕſchto wuknyli, ale ſo bychmy žiwi byli: „Njemolcźe ßo, Bóh ßo njeda ſa ßmĕch mĕcź! Pſchetož, ſchtož cžlowjek ßyje, to budźe wón też žnjecź. Schtóż na ßwoje cźĕło ßyje, tón budźe wot cźĕła ſkaženje žnjecź. Schtóż pak na ducha ßyje, tón budźe wot ducha njecź wĕcžne žiwjenje!““

„Pſched wrotami wĕcžnoſcźe!“ rjekny Myßleŕ. „So bychmy tole tola pſchezo pſched wocžomaj mĕli! Woßebje tola tute dny wokoło Noweho lĕta na to dopominaja kóždeho, kiž tu bjes myßlow njecźehnje ßwoju ſeńſku dróhu!“

„Pſched wrotami wĕcžnoſcźe!“ pokracžowaſche Rĕcžnik. „Wĕſch, to je tak bĕžne napißmo kóždeho dnja. Wo tym dyrbimy ßebi hiſchcźe dale nĕſchto prajicź!“

„Haj, to chzemy! A ßnadź namaj a wſchĕm też tón a tamny nĕſchto dopraji a ßo na tutej naſchej rosmołwje ßobu wobdźĕli!“

Heßło ſa lĕto 1933.

Krajny ſwjaſk towaŕſtwow evangelſkich młodych holzow je ſa lĕto 1933 ßwojim ßobuſtawam ſa heßło wuſwolił 2. Tim. 1, 7:

„Bóh nam njeje dał ducha teje bojoſcźe, ale teje mozy a luboſcźe a ſtroweje myßle.“

Kraßne to ßłowo a dobre runje ſa naſch cžaß. So bychu ßo młodźi a ſtari wſchĕdnje po nim ſłožowali a ßo też nĕtkle — kaž je to młodźina napominana — ſ modlenjom a ſ Božim ßłowom ſa to hotowali a brónili!

Tak wutrajemy, pſchĕtrajemy, wobſtejimy!

Jednori bycź!

Cžaß pſchińdźe, ſo budźeja cžlowjekojo tak jednori a tak jednorje žiwi, kaž my to dozyła njewĕmy a njeſnajemy. — Tak nĕhdźe piſaſche naſch njedźelnik ras. Dźenßa cžitamy w „Evangeliſches Deutſchland“ wucźah ſ druheho cžaßopißa a tam rĕka nĕhdźe:

„Pſchemĕnjenje móże jenož pſchińcź ſe žiwym hibanjom pſchikładow a pſchedſnamjenjow. My trjebamy njeorganiſowanu ligu ſa jednoroſcź, ligu — to je ſjednocźenſtwo —, kotruž tworja cžlowjekojo, kiž ßu wjedniży a pſchipóſnacźi a też w dobrych wobſtejnoſcźach. My mamy pſchemało hłowow a wutrobow, kiž ßu pſched nami žiwe jednore žiwjenje, naß wabjo, naß natykujo, też bycź tak jednorje žiwi. . . . Derje doſcź je dźenßniſchi dźeń ſpóſnacź, ſo tu žedźenje je po jednorym wutworjenju zyłeho žiwjenja a jeho jewjenjow. Tuto wotpraji wſchemu nowotaŕſkemu klinkotej, wſchemu harypołnym a organiſowanym cžinkam! Tukhwilu mamy pſchemało mužow tutoho raſa a waſchnja. Bychmy=li jich mĕli, bychmy=li jich wjele mĕli, by też wjele pola naß lĕpje a jednoriſcho było, też w ſozialnym žiwjenju jeneho ſ druhim, we roſumjenju a žiwjenju ſtawow a worſchtow.“

Podpißamy to dźenßa, dokelž nochzemy do tych ßłuſchecź, kotſiž to prjedy abo poſdźiſcho chzyjo nochzyjo tola podpißaja, a niz jeno to: też zyle jednorje žiwi budźeja, woßebje, ſchtož draſcźenje a jĕdź a picźe naſtupa, a to tohodla, dokelž budźeja k tomu nuſowani.

Nĕſchto dyrbimy tu prjedy podatemu pſchełožkej dodacź: Huſto ßo ſkorži na to, ſo ßu huſto runje cźi, kiž „njemóżeja“ abo tola „njemóhli móz“, najbóle ‚njejednorje“ žiwi, woßebje ſo ßo najbóle „njejednorje“ draſcźa, wſcho móżne a njemóżne na ßo powĕſchejo. Kóždy ma ſkładnoſcź, pruhowacź, hacž ma tuta ſtórżba ßwoje pſchicžiny abo niz.

Kóždy pak ma też ſkładnoſcź, abo nĕ, to je pſchemało prajene, kóždy ma nadawk, ſa tutu jednoroſcź bycź, bywajo ßam jednory.

Ta jednoroſcź wſcheje jednoroſcźe je pak ta, ſo ßy „jednory“ pſched Bohom, ſo ſpóſnajeſch, dopóſnajeſch, ſchto ty, cžlowiſke dźĕcźo, pſched Bohom ßy, a ſo ßo też po tym pſched Bohom maſch.

Hdyž prjedy tam rĕkaſche: „By też wjele pola naß lĕpje było“, prajimy tu ſ połnym pſcheßwĕdcženjom: „Hdyž my, hdyž naſch lud w tutym ſmyßle „jednory“ budźe pſched Bohom a w tutej jednoroſcźi žiwy ſ Bohom, potom budźe dozyła a zyle lĕpje ſ nami!“

Schtó to nochzył? Tuž pak, tuž pak budźmy mužſzy a žónſke, kiž ßu tu ſ pſchikładom a pohonom!

Zyrkej a ſtat.

10lĕtny jubilej ßwjecźi lĕtßa ſaſtupjeŕſtwo evangelſkich zyrkwjow Němſkeje: „Das deutſche Eangeliſche Kirchenbundesamt“. Wono bu bórſy po ſałoženju Swjaſka Evangelſkich zyrkwjow Němſkeje ſałożene a je wobſchĕrne dźĕło we tutych lĕtach — wot januara 1923 ßem — dokonjało. Wono ßydli w Berlin=Charlottenburgu. Tam jednaja wo wſchĕch praſchenjach, kiž ßo nĕtkle nĕkak ſ wĕru, ſ naboźinu, ſ krajnej zyrkwju kaž dozyła ſ kſcheſcźijanſkej a woßebje ſ evangelſkej zyrkwju ſaběraja. Derje, ſo mamy w tutych cžaßach tajke tak derje ſałożene ſaſtojnſtwo ſa naſchu zyrkej a jeje nĕtkle tak cźeźke praſchenja! Njech je wono jej też dale w pſchichodźe ſ dobrej pomozu! My pak budźemy dźakowni, ſo ßu wjedniży naſchich krajnych zyrkwjow tajke ßrjedźiſchcźo ſałożili a hajili bywajo ßwĕrni ßwojej woßadźe, ßwojej zyrkwi!

Wschelake ſ bliſka a daloka.

S **woßadow.** Nowe lěto je ßo ſa naſch zyły lud cžěmne a cžežke ſapoczało. Tež my w naſchich woßadach widžimy a ſaczuwamy, ſo ßo to nětkle pſchezo bóle cžěmni. Abo njejßu to ſnamjenja tajkeho powſchitkowneho pohubjeńſchenja a kaženja, hdyž ßo na pſch. wodnjo najbóle njehańbicžiwe nadpady na ſchulſke a na doroſcžene holzy ſtawaja, a to tak rjez pſchi twarjenjach a mjes twarjenjemi, kaž w Bukezach a Trußyzach? A ſchto ßu winy toho? Niz hoſpodarſke wokhudnjenje. Wſchak je w jenym padže ſa to doßahało, zyłu nóz ſ alkoholom pſchecžinicž. Snutskowne wokhudnjenje je na tym wina! Wěra a pobožnoſcž a ſ tym ſnutskowna móz a kruty ſakožk žiwjenja ßo ſhubjuje. A kak to móžno? Cžì jeni tutych kublow njehladaja a tak ßo wone ſhubjuja; druhim je ſaßo druſy bjeru, kotrymž je wjeßele, do ßwojeje khudoby a njekhmanoſcže tež druhich ßobu ſtorhnycž. Wſchitkim pak pobrachuja ßwěrni kſcheſcžijenjo, kiž ßo jeno ßami ſa ßo a ßwoju wěru ßwěru njeſtaraja, ale tež druhim pomhaju, ßwěru a wěru wobkhowacž, a woßebje: njebojaſliwje wuſtupicž a rěcžecž a ßwědcžicž tam, hdžež njekſcheſcžijenjo a kſcheſcžijenjo pſchecžiwo wěrje a duſchi, pſchecžiwo pobožnoſcži a zyrkwi wuſtupuja. Njemylmy ßo tola: w naſchich woßadach njejßu tak jara njekſcheſcžijenjo ſe ſtrachom a ſe ſchkodu, ale kſcheſcžijenjo! Njeńdžemy bjes tutoho ſpóſnacža pſches ſtrachi a brachi naſcheho cžaßa a naſcheho kſcheſcžijanſtwa! A ßylńmy my ßo ßami we ßwojej wěrje, cžinjo po tym, ſchtož nam evangelijon wo 12lětnym Jeſußu pokaſa, a ßylńmy my druhich! My budžemy jedyn druheho hiſchcže jara trjebacž! Běda hdyž budža pobrachowacž cži, kiž móža ßebi wěrnje pomhacž a tak tež druhim!

S **Hornjeho Wunjowa.** (Słoty kwaß.) Khežeŕ Handrij Arnoſcht Pötḧig w Hornim Wunjowje ßwjecžeſche njedželu ſe ßwojej mandželſkej Hanu Marju rodž. Polanez ſ Kumſchiz słoty kwaß. Wonaj buſchtaj 7. januara 1883 w Hodžiju ſwěrowanaj a ſtaj potom 40 lět na Hornjo-Wunjowſki knježi dwór na dželo khodžiłoj. Mandželſki je tež cžeßliſtwo nawuknył. Jimaj narodži ßo 6 dželcži, tſjo ßynojo a tſi džowki. Jedyn ßyn wumrě ßydom lět ſtary a tamnaj, ſ kotrejuž běſche ſtarſchi — Pawoł — w Brěſowje woženjeny a młódſchi — Korla — hiſchcže nježenjeny, buſchtaj ſ woporom wójny. Jubilaraj buſchtaj, wobdataj wot ßwojich dželcži, dželcžidželcži, pſchiwuſnych a pſchecželow we ßwojim bydlenju wot k. fararja Voigta-Hodžijſkeho ßwjatocžnje požohnowanaj, kiž jimaj tež hiſchcže ſbožopſchejny liſt krajneho konſiſtorſtwa pſchepoda. Jubilaraj ßo woßebje radowaſchtaj, ſo běſche tež Hodžijſki poſawnowy khór pſchiſchoł a pſchi ßwjatocžnoſcži kěrluſche pſchewodžeſche a hiſchcže někotre khwalobne a džakne kěrluſche pſchednjeße. Tež hewak ßo doſtojnymaj jubilaromaj mnoho poczeſcžowanjow doſta. Jubilar ſteji we 80., jubilarka w 73. lěcže žiwjenja. Wobaj ſtaj hiſchcže poměrnje cžerſtwaj. Njech je jimaj hiſchcže prawje ßłóncžny wjecžor žiwjenja ſpožcženy!

S **Porſchiz.** Liczby w ſpinkach () poczahuja ßo na podawki w lěcže 1931. Narodžiło je ßo 17 dželcži (34), 9 hólzow a 8 holzow, 2 hólzaj ſtaj ſaßo wumrjełoj. Pſchipowědało je ßo 25 porow (23), ſ nich je ßo 16 w Porſchizach ſwěrowacž dało (8). Konfirměrowannych bu 10 dželcži (20), 8 hólzow a 2 holzy, wſchitke ßerbſke. Wumrjeło je 15 woßobow (21), 5 mandželſkich mužow, 2 mandželſkej žonje, 1 wudowz, 3 wudowy, 1 holza 25 lět ſtara, 1 młodženz 19 lět ſtary, 2 dželcži niže lěta ſtarej. Mjes ſemrjetymi běſche 10 pſches 60 lět, 8 pſches 70 a 1 pſches 80 lět (85 lět 8 měß.). Spowědnych běſche 1855 (1938), na ßerbſkim 611 mužow a 804 žonow, na němſkim 206 mužow a 234 žonow. Shromadny wunoſchk ſběrkow wucžinja 1707,90 hr. Sa mißijonſtwo je ßo nimo teho nawdało 284,82 hr. (285,68 hr.), pſchinoſchkow ſa měſchczańſke a wokrjeßne towaŕſtwo ſa ſnutskowne mißijonſtwo wot ßobuſtawow 35,50 hr., ſa woßadnu diakoniju wot politiſkich gmejnow 710 hr., hewaſche dary 107,91 hr. Sa wſchitke dary ßo tež tu najwutrobniſchi džak wupraja.

S **Budyſchinka.** Liczby w ſpinkach () woſnamjenja ßamßne podawki w lěcže 1931. Narodžiło je ßo 7 dželcži (9), 3 hólzy a 4 holzy, ſ nich je jedyn hólz pſchi porodže wumrjeł. Pſched 100 lětami je ßo narodžiło 19 dželcži, pſched 200 lětami 21. Pſchipowědało je ßo 7 porow (3), w Budyſchinku dachu ßo ſwěrowacž 4 pory (3). Pſched 100 lětami da ßo ſwěrowacž 8 porow, pſched 200 lětami 4 pory. Wumrjeło je 6 woßobow (3), mjes nimi 2 dželcži, pſched ſto lětami 15, pſched 200 lětami 14 woßobow. Konfirměrowanej buſchtej 2 dželcži, hólzaj (4). Spowědnych běſche 460 woßobow (471), 308 na ßerbſkim, to je 146 mužow a 162 žonow, 152 na němſkim, to je 70 mužow a 82 žonow. Se ſběrkami je ßo nahromadžiło 286 hr. (278 hr.), ſa mißijonſtwo 50 hr., ſa ſnutskowne mißijonſtwo 21 hr. Wſchitkim lubym daricželam wutrobny džak!

S **Hucžiny.** Zyrkwinſke powěſcže ſa lěto 1932 ßu ſcžěhowaze: Duſchow: 987; cžitarjow Miß. póßła: 16; ßobuſtawow Serbſkeho knihowneho towaŕſtwa: 33; narodow: 17; paczeŕſke dželcži: 8; wěrowanjow: 8; ſpowědnych: 598, woprawjenjow 17; ſemrětnych: 11. Sběrali ßmy kolekty: 234,50 hr., ſa ſwonkowne mißijonſtwo 60 hr., ſa woßadu 438,89 hr. Dary ſa zyrkej: 17,10 hr. Džak wſchitkim daricželam

Pomhaj Bóh!

Njeſſcže ßo ſańdženu njedželu pſchi evangeliju wo 12lětnym Jeſußu wſchitzy dopomnili na naſche łopjeńko? Rjeńſcheho wobraſa ſ cžaßa ſa cžaß k tutomu evangelijej drje njewohladaſch: Nan a macž a dželczo tak duzy do Božeho doma kaž to tam w evangeliju je prajene wo Jeſußu a jeho ſtarſchimaj. Hdyž tole wobras ſa wſchě naſche ßwójby, ſa wſchěch młodych a ſtarych, a pola wſchěch tak, potom tež my pſchiběramy niz jeno na lětach, ale tež na hnadže Božej. A potom je nam pomhane! Potom je dopjelnjeny Serbow rjany poſtrow: „Pomhaj Bóh!“ — So by to tak było nam wſchěm k wjeßelu a k ſpomoženju, Bohu pak k cžeſcži, ſa to ſkutkuje naſch njedželnik „Pomhaj Bóh“ ßobu. A tohodla ßo wón tež dženża ſaßo kłapa wo durje a wutroby, kotrež ßu ſa jeho njedželſki pſchikhad hiſchcže ſawrjene a proßy: Dajcže mi pſchińcž! Dajcže ßo ſtrowicž kóždu njedželu: Pomhaj Bóh! A pomhajcže ſo mnu ßobu pomhacž.

Skaſacž móže ßebi kóždy tuto ßerbſke łopjeńko w Ssmolerjez knihaŕni, pola woßadneho fararja, wſchudžom tam, hdžež ßo Serbſke Nowiny wudawaja, a na póſcže. Se ſkaſanjom ſwěſcžiſch ßebi tež ſdobom wěſte dobre ſa ßmjertny pad. Na ſchtwórcž lěta płacži ßo ſa njo na póſcže 1 hr. 8 pj.

Nakład. Redakzija.

Liſtowanje: Wi. w H. ſa 3. po Ep. — M. w B. ſa 4. po Ep. — R-cž w B. ſa 5. po Ep.

Samotwity redaktor farař Wyrgacž w Noßacžiza h. — Cžiſchcž a nakład Ssmolerjez knihicžiſchcžerńje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wobw. ruk. w Budyſchinje
Wukhadža kóždu ßobotu a płacži ſchtwórcžlětnje 108 pjenježkow.

Čzišło 4

Bomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosc da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će! F.

Serbske niedźelske łopjeno

W Budyschinje 22. januara 1933 Bautzen

3. niedźela po Tśjoch kralach.

Romſk. 12, 17—21.

Scźenje na 3. niedźelu po Tśjoch kralach powěda wo hejtmanje w Kapernaumje, kotrehoż wotroczk leżeſche cźežko khory a kiž Jeſuża proſcheſche, ſo by jeho ſażo wuſtrowił. A hdyż chzyſche Jeſuż k njemu pſchińcź, wobaraſche wón jemu a měnjeſche, kaž běchu jeho wotroczkojo na żłowo pożłuſchni, tak by wěſcźe dożahało jeniczke żłowo Khryſtużowe, ſo by wotroczk ſażo ſtrowy był. A Jeſuż żo toho dźiwaſche a prajeſche: Woprawdźe, ja praju wam, tajku wěru njejżym w Iſraelu namakał. W cźim wobſtejeſche tajka wěra tamneho hejtmana? W tym, ſo mějeſche połne dowěrjenje do Jeſom Khryſta a ſo wſchu pomoz wot njeho woczakowaſche. To żo żada hiſchcźe dźenża wot kſcheſcźijana. Wěru dyrbimy měcź, tak móznu, ſo jej njeje niczo pſchewyżoke, wěru, kotraž hory pſcheżadźi. Pſchetoż to je zyle wěſte, ſo w tym, ſchtoż kſcheſcźijanſtwo żej wot naż żada, niczo njeſamóżemy ſ naſchim roſomom. Tutu wěru trjebamy, ſo wěmy, ſo njeſtejimy żami, ale ſo żměmy żo ſpuſchcźecź na pomoz naſcheho ſbóżnika, hdźež żo wo to jedna, ſo bychmy żwoje žiwjenje wjedli tak, kaž żo to Bohu ſpodoba. Tajku wěru do pomozy Jeſom Khryſta namakamy też w tym, ſchtoż żo tu w ſtawje ſ liſta na Romſkich też wot naż żada, pſchetoż bjes njeho niczo njeſamóżemy ſ toho, ſchtoż tu żłyſchimy. Wono je żo drje prajiło: Dobre ſapłacźicź ſe ſkym, to je po cźertowſkim waſchnju; dobre ſpałacźicź ſ dobrym, to je po waſchnju cźlowſkeje natury; ale ſke ſapłacźicź ſ dobrym, to je po waſchnju kſcheſcźijanow. Tuto pożlednje ſteji w żrjedźiſnje naſcheho měſtna ſe żwjateho pißma, a wono żej żada wot naż luboſcź też pſchecźiwo njepſchecźelej.

1. Cźehodla maſch njepſchecźelow?
2. Kak chzeſch jich pſchewinycź?

Žyły 12. ſtaw liſta na Romſkich předuje nam, kak mamy wucźbu Jeſom Khryſta pſcheżadźicź do praktiſkeho kſcheſcźijanſtwa, we wſchědnym žiwjenju, a niz jenoż na knjeſowym dnju, w naſchim ſadźerżenju pſchecźiwo naſchim bliżſchim. A drje żobu najcźežſche żo tu wot naż żada, ſo dyrbimy luboſcź wopokaſacź tam, hdźež żmy ſtóſcź ſhonili a cźerpili wot naſchich żobucźlowjekow. Ssnano je nam tu zyle wužitne, ſo żej rosdwojenje pytamy na praſchenje, kak drje k tomu dóńdźe, ſo mamy njepſchecźelow, kiž naż hidźa a pſcheſcźěhuja. Sswěrny kſcheſcźijan ſměje njepſchecźelow hižo dla żwojeho ſtejiſchcźa jako kſcheſcźijan. To je to ſtare njepſchecźelſtwo żwěta, kotrež tak dołho wobſteji, kaž je hrěch na żwěcźe. S tym dyrbiſch licźicź, tajkemu njepſchecźelſtwu njemóżeſch wucźeknycź. A w tutym njepſchecźelſtwje njebudźe měr, khiba ſo żo żwět wobrocźi. To je njepſchecźelſtwo, w kotrymž ſtejachu pißmawucźeni a fariſejſzy pſchecźiwo Janej kſchcźenikej, kiž běſche k nim prajił: Wy jeſchcźerowa ſchlachta, ſchtó je wam pokaſał, pſchichodnemu hněwu cźeknycź? So tajke njepſchecźelſtwo wobſteji, to ſhoniſch też ty, hdyż żo dźerżiſch k wěrje, k twojemu knjeſej a ſbóżnikej. A żnano njeje tuto njepſchecźelſtwo hiſchcźe żenje tak móznje żwoju hłowu poſběhnyło, kaž w tutym naſchim cźażu, hdźež ſe wſchitkimi żrědkami żo wojuje pſchecźiwo Khryſtużowemu kraleſtwu, hdźež żu mozy pſchi ſkutku wſchu wěru ſaniczecź a wutorhacź ſ wutrobow tych, kiž żo hiſchcźe dźerża k tomu Knjeſej. Wěmy, ſo tu njemóże měr bycź, ſo dyrbimy na ſtraże ſtacź a wojowacź a żo wobaracź, ſo by naſcha duſcha njeměła żaneje ſchkody. To je to, ſchtoż Jeſuż měni, hdyż praji: Ja njejżym pſchiſchoł, měr pſchinjeſcź, ale mjecź.

Potajkim ſ njepſchecźelſtwom dyrbi kſcheſcźijan licźicź. Ale hewak, we wſchědnym žiwjenju, kak wjele je tam njetrjebawſcheho njepſchecźelſtwa. Hdyż bliże pruhujemy, kajke żnadne pſchicźiny namakamy dha huſto, kotrež żu k njepſche-

cźelſtwu wjedke, dha je woßebje jaſyk, tutón ſtaw, ſ kotrymž dyrbjeli Boha khwalicź, kiž dźěli cźlowjekow. Jenicźke ßkowcźko naczini huſto najwjetſchu ſchkodu, a hdźež bychu dyrbjeli cźlowjekojo w měrje hromadźe žiwi bycź, tam žerje ßo hněw pſchezo hłubſcho nuts do wutroby, a tajka roskora dźe huſto dale na dźěcźi a dźěcźidźěcźi.

Kak wjele njepſchecźelſtwa naſtanje pſches pjenježnu luboſcź, naſhonjenje, kotrež woßebje huſto cźinimy tam, hdźež maja dźěcźi ßo dźělicź do toho, ſchtož je luboſcź ſtarſcheju jim ſawoſtajiła. Schtó njewě wo dołhich, drohich a mjerſanja połnych ſkórźbach, kotrež ßu ßo wjedke dla mjeſow mjes ßußodami, huſto dla wuſkeje ßmuſchki kraja, dla někotrych ſchtomow, lědma rěcźe hódnych. A ßy ty ßam do tajkeho njepſchecźelſtwa ſaplecźeny, ßy hižo ras prawje pruhował, hacź je jenož twój bliżſchi we winje, abo hacź nimaſch też ty ßwoju połnu měru winy pſchi tym? — A waſchnje tajkeho njepſchecźelſtwa je, ſo ßo pſchezo hłubſcho ſakorjeni, ſo budźe pſchezo cźežſcho, jo wotſtronicź, cźim dlěje traje. A pſchezo cźinimy ſaßo to naſhonjenje, ſo w nim ſpyta jedyn druhemu ſtóſcź cźinicź, a hdźež dyrbjał měr knježicź, tam namakamy njeměr. To pak njeje waſchnje kſcheſcźijanſtwa a tohodla ſtajmy ßej dźenßa praſchenje a hladamy, kak namakamy wotmołwjenje na njo.

Kak chzeſch twojeho njepſchecźela pſchewinycź? Hiſchcźe ras chzemy tu hnydom doprědka prajicź, ſo je to ßobu najcźežſche, ſchtož ßo wot kſcheſcźijana žada. A tola njechamy ßo toho bojecź. Pauluß praji: Njepłacźcźe nikomu ſtóſcź ſe ſtóſcźu. Wjele je hižo ſ tym dobyte, ſo jako kſcheſcźijenjo cźinimy po tutym žadanju. Njedaj ßo wot twojeho njepſchecźela na tutón pucź nuſowacź, ſo ßo prózujeſch, kak mohł jemu kſchiwdu cźinicź. Sso wě, to njebudźe pſchezo zyle lohke, woßebje potom niz, hdyž ßo wěſch w prawu. Dha cźe wſcho w tebi wabi, ſo by ßo wjecźił. Ale dha dyrbiſch wědźecź, ſo cźe k tajkemu wjecźenju njehnuje twój ſbóžnik, ale to cźini ſły njepſchecźel, kiž ma ßwoje wjeßele na tym, ſo njewoſtanjeſch na prawym pucźu; a pſchecźiwo tutomu njepſchecźelej rěka: ßo wobaracź ſe wſchej mozu, ſo njeby pſchiſchoł do jeho wotrocźſtwa a ſ tym do ſatamanſtwa. — Ale cźakaj jenož, Boże ßłowo dźe k tebi hiſchcźe zyle hinak: Je-li tohodla twój njepſchecźel hłódny, naßycź jeho; chze-li ßo jemu picź, napojej jeho. Pſchetož hdyž to cźiniſch, budźeſch žehliwe wuhlo na jeho hłowu hromadźecź. Njedaj ßo ſłemu pſchewinycź, ale pſchewiń ty to ſłe ſ dobrym. — A wěſch, w kajkej myßli maſch to cźinicź? Niz tak, ſo by hordy był a ſ tym ßo ſtajił wyſche twojeho njepſchecźela, ale w prawej kſcheſcźijanſkej ponižnoſcźi, w kotrejž wěſch, ſo ßy też ty hubjeny hrěſchny cźłowjek, kaž wón ßam, a ſo ßy ty potrěbny bohateho wodawanja a ßmilneje luboſcźe twojeho njebjeſkeho Wótza.

Schtož ßo tu žada, je najcźežſche w kſcheſcźijanſkej wucźbje; ale w tym leži też najrjeńſche dobycźe. Pſchetož pſchecźiwo tajkej luboſcźi ßo ſkónczńje nichtó njemóže ſamknycź, a naſhonjenje wſchěch cźaßow pokaſa nam też, ſo tam, hdźež tajka luboſcź knježeſche, kotraž pſchecźiwo wſchemu waſchnju ßwěta ſłe ſapłacźiſche ſ dobrym, dyrbjeſche też napoßledk njeměr rum cźinicź rjanemu bóžnemu měrej.

Njechaſch też ty to ſpytacź? Njecźakaj, ſo by ſkónczńje pſchepoſdźe njebyło. Ty ßam měł ſ toho najwjetſchu ſchkodu. Ssy-li prawy kſcheſcźijan, dha wſchak też hinak njemóžeſch. Hdyž wěſch, kak cźe dźerži a wobdawa luboſcź Khryſtußowa, dha budźe też twoje zyłe žiwjenje luboſcź, ſ kotrejež ſcźěhuje měr tu na ſemi a jónu měr we wěcźnoſcźi. K tomu pomhaj też tebi Bóh pſches Jeſom Khryſta. Hamjeń.

„S njebjeß mana“.

Syma. Wjecźor je. Jſtwa a w njej cźma. Cźma też we wutrobje bura, kiž w njej ſa blidom ßedźi. Cźoło je ſmorſchcźene; ruzy ſtej ßo jena do druheje ſarykej. Bur widźi na pucźu ßwojeho žiwjenja jenož cźmu, cźmu, kaž wona jeho nětkle wobdawa.

Cźaß dźě je zyły tak cźěmny. A cźěmne ßu wuhlady rataŕſtwa a hoſpodaŕſtwa dozyła! A ſ kubleſchkom to hižo někotre lěta klazaſche! Schto ſechze ſ toho bycź? Mohł ſadwělowacź. Mohł ſa bleſchu pſchimacź abo też ſa ſchtrykom. Nihdźe žane wuhlady! Nihdźe žana nadźija! Nihdźe žana pomoz! Sadwělowacź mohł!

Bur nima wjazy daloko hacź tam, hdźež je tak někotry ſhubił ßam ßo a cźaßnoſcź a wěcźnoſcź.

Cźmiſcho to bywa wó jſtwje — cźmiſcho też w jeho myßlach w jeho wutrobje. Hdyž pak ßo to też žana nadźija njejewi! Hdyž pak to nihdźe žaneho wuhlada! —

Durje ßo wocźinja.

„Ow, to je tak cźma! — Nanko, njejßy dha ty wó jſtwje?“ praſcha ßo holcźka.

Saſtonanje, bórcźenje je jenicźka wotmołwa.

„Nanko, ßy ty khory? — Scźiń ßej tola ßwězu! Ssměm ſaßwěcźicź?“

„Woſtaj jenož, Hilźka! Je tola wſchudźom cźma!“

„Ale, nanko, wowka cźi tu póſcźele njedźelſke kopjeńko! Wona je runje docźitała. A nanko, wona je nam wſchelake ſ njeho cźitała. To bě rjenje! Nanko, a wowka praji, ſo dyrbiſch ty też cźitacź!“

Nan njewotmołwi niczo.

„Nanko, ja ſaßwěcźu. Cźitaj!“

Bu ßwětko. Prěnje, ſchtož nan wuhlada, je njedźelſke kopjeno pſched nim na blidźe. A prěnje, ſchtož cźita, cźitacź dyrbi, dokelž ſteji tam wulke a cźorne na běłym, je: „Pomhaj Bóh!“

„Pomhaj Bóh!“ wón ſchepnje ßam ſa ßo — dźowcźicźka je ſaßo k wowzy běžała. — Wocźi ßo jemu kaž prjedy do cźmoweho, nětk ſaměritej na tuto pißmo. Wón hlada a hlada. Hdźe? Na kopjeńko.? Haj! — Do ßo? Haj! — Do dala? Haj? —

„Pomhaj Bóh?“ „Pomhaj Bóh!“ ſcheptatej hubje wótſiſcho a wótſiſcho. „„Pomhaj Bóh!?“ je to ta nadźija? „Pomhaj Bóh!?“ je to tón wuhlad?“

Ssamej wot ßo cźitatej wócźzy:

„Ssy-li ſpěwał,
Sswěrnje dźěłał . . . “

dokoło wokoło wobraſa, a cźitatej dwójzy, trójzy:

„S njebjeß mana
Njech cźi khmana
Žiwnoſcź je.
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokſchew cźe!“

Cźicho wó jſtwje. Snowa ßłowa:

„Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokſchew cźe!“

Ruzy ßo ſaßo ſamkatej, niz, ſo byſchtej ßo łamałej kaž prjedy, ně — ßo ſtyknjetej. A koleni ßo ſhibjetej. Pſched ßwojim blidom klecźi bur — a rěcźi ſe ßwojim Bohom — ßo modli.

Schtož je rěčžał, dołho rěčžał, to jenož wón wě a Bóh. Ale hdyž je stanył, je wsał łopjeńko a jo čžitał ſ jaßnymaj wóčžkomaj. A potom je schoł k wowzy na wumjeńk. Tam bě też mandželſka saſtupiła. Dołho je to ßem, so ßu njedželu tak pěknje a rjenje doßwjeczili kaž tutu a tak ſbožowni a wjeßeli nowy tydzeń sapočzeli!

Silbermannowe piſchczele.

Wo ßławnym twarzu piſchczelow, wo Bohuwěru Silbermannu, a wo zyłej ßławnej Silbermannez ßwójbje móżeſche nětkle wſchudzom czitacz. Wopominachu jeho 250. narodniny. Wón narodzi ßo 14. januara 1683 w Frauenſteinje. Sa piſchczele ſajimuje ßo kóżdy, kiž ma Boži dom lubo. Tuž chzemy też tu na někotre piſchczele tutoho ßławneho twarza pokasacz, kiž wot 1710—1753 w Freibergu bydleſche.

We Łużizy ma Khróſtawſki Boži dom jeho piſchczele — potajkim ſa Łużiczanow niz pſchedaloko. Město Freiberg ma ßamo 4 piſchczele ßwojeho ßławneho měſchczana. Te tſi najwjetſche byrgle ma město Drjeżdżany a to w evangelſkej dwórſkej zyrkwi, w zyrkwi naſcheje knjenje — Frauenkirche — a w katolſkej dwórſkej zyrkwi. Tute tſecze kraßne piſchczele ßu poßeldni ſkutk wulkeho miſchtra. Wón wumrě woßrjedz dżěła; jeho bratrowz Jan Daniel Silbermann je dotwari 1754. Wo tutych piſchczelach je wězywuſtojny prajił: „Tak kaž tute piſchczele njebudżeja žane wjazy twarjene.“ Kral jemu ſa nje 1750 20 000 toleŕ pſchiſwoli, nimo toho ſa drjewjany twar piſchczelow 4000 toleŕ.

„Czerwjeni“ kſcheſczijenjo.

So ßu tu ſymni a czopli a liwzy kſcheſczijenjo, to nam Biblija w Sjewjenju Jana praji. So ßu tu czorni a běli a żołczi kſcheſczijenjo, to wěmy ſe ſtawiſnow miſzionſtwa. So ßu tu też „czerwjeni“ kſcheſczijenjo — niz pak ßnadz Indianojo Ameriki, mjes kotrymiž ßu n. pſch. też Herrnhutſzy miſzionarojo ſkutkowali —, to pſcheradzi nam ſtawiſna poßlednich dnjow. Kſcheſczijanſkich Indianow móhli my wěſo też czerwjenych kſcheſczijanow mjenowacz, dokelž jich hewak też Czerwjenych mjenuja, ale my njebychmy potom „czerwjeni“ tak piſzali a do tutych kwaczkow ſtajili.

„Czerwjeni“ kſcheſczijenjo, to je něſchto nowe. To je nowa mała ſekta, kiž ßo woßebje ſ „Khutnymi biblijupſchepytowarjemi“, kotſiž ßo nětkle też „Jehovas Zeugen“ mjenuja, wadzi. Tutu nowu ſektu wodzi tak mjenowany „kulturkommißar“. „Czerwjeni“ kſcheſczijenjo chzeja bycz póßli Khryſtußowi, kotryž je ras prajił, so chze woheń ſapalicz — tohodla „czerwjeni“ po barbje wohanja. — Woni ßu pſchiſchli, tutón „czerwjeny“ woheń ſapalicz — czerwjeny kaž woheń. Woni chzeja też te „czerwjene“ ßyły hromadzicz!! Khryſtuß je dżě też czerwjeny płachcz měł. Sswoje prěnje ſhromadżiſny ßu woni w Drjeżdżanach měli, a to w domje, w kotrymž ßu też hewak „dżiwnuſchzy duchojo“ wſchěch druzjin domach.

Nadróbniſcheho njejßmy hiſchcze wo tutych nowych ſektirarjach ſhonili. Dżěłacz pak mjes „czerwjenymi ßykami“, kaž to rěka, je ßobu tón najwažniſchi a ßnadz też ßobu najczežſchi nadawk, kotryž kſcheſczijanſka zyrkej ma. S zyrkwju ma jón pak też kóżdy jenotliwy. Kóżdy jenotliwy ma ſe ßwojim kſcheſczijanſkim żiwjenjom a ſadżerżenjom ſa tym ſtacz, so bychu ßo człowjekojo, kiž ßo wot Jeſußa wotwobroczichu, kiž ßu liwzy abo njepſchecželſzy ſmyßleni pſchecziwo Jeſußej, ſahorja w horzej luboſczi k Jeſußej, kiž je też jich tak lubowak, so bu w Bethlehemje dżěczo narodżeny.

Zyrkej a ſtat.

Sswjate dny. My pſchińdżemy wot Sswjedżenja ſjewjenja a ßo bližimy nalětnjemu Pokutnemu dnjej. Wobaj dnjej njejſtej ſtatnej ßwjatej dnjej. To je woßebje nětkle jěre tohodla, dokelž ſo něhdy politiſke partaje ſa jeju wotſtronjenje wuſtupowachu tohodla, ſo bychu jej ſa dżěło woßebje w induſtriji měłe. A to njeběchu jenož partaje lěwizy! Sajimawe je nětko to, ſo je Anhaltſka zyrkej wobſamknyła, dżeń 31. oktobra jako woßebity ßwjedżeń ßwjeczicz. Dokelž wón ſtatne pſchipóſnacze njeſměje, budże to tam ßwjedżeń ßamßneho raſa kaž naſchej naſpomnjenej ſakſkej. Tón rosdżěl je pak tón, ſo ſakſka zyrkej tutej dnjej, kotrymajž bu wot ſtata jeju prawo wſaty, ſchkita a dżerži jako njepſchipósnatej ßwjatej dnjej, ſo pak Anhaltſka zyrkej ßo ſmuži, runje tajki dżeń ſnowa ſawjeſcz. Wſmimy to ſa dobre ſnamjo! A nadżijomnje ßmy wſchudżom też dżeń 6. januara jako zyły ßwjaty dżeń ßwjeczili — měnimy nětkle ſakſke woßady! — a to też w Bożim domje a tam też ſ hodownym darom dżaka ſa Knjeſowe miſzijonſtwo. Tuto je tola wuſnam tutoho ßwjateho dnja. A prěni pokutny dżeń pſched nami! Sswjeczmy jón jako zyły a wulki ßwjaty dżeń. Pſchiczinow, ſnutskownych a ſwonkownych, mamy tu doſcz ſa to, ſo runje tutón dżeń ſa to wużijemy najkhutniſcho, ſa czož je nam daty: ſa pokorjenje a ponižowanje pſched Bohom a ſa wěrne a ſprawne modlenje a dobroproſchenje. Njech ſtej tutej dnjej ſa naſche woßady też ſnamjo ſa to, ſo je tu nowe nabožne hibanje a żiwjenje, ſo my ßwoju nadżiju ſa pſchichod ſakładujemy na Boha.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

S **woßadow.** Wěmy, ſo ßo runje naſche lětne rosprawy ſ woßadow rad czitaja, rospominaja, pſchirunuja. Tohodla też wſchě woßady wo ſapóßłanje proßymy, ſo bychmy je ſnajmjeńſcha w běhu januara wſchě ſwoſjewjeli. Sdobom je tuto naſhonjenje pohoń, też dale porjadnje to ſapißowacz, ſchtož ßo tak w naſchich woßadach ſtawa, a to ſ Pruſkeje a ſe Sakſkeje. Chzemy też ſ tym wjaſacz nowe ſwjaſki mjes Serbami Sakſkeje a Pruſkeje a dozpěcz. ſo by naſche njedżelſke łopjeńko było bóle a bóle woßadnik. Se ßamßnych pchiczinow pſchikhadża wono nětkle też k ßwójbam, kotſiž łopjeńko hiſchcze njeſkaſachu, ſo by ßo jim pokaſało, pſchedſtajiło a proßyło wo ſkaſanku.

S **Wósporka.** Tu ßłyſchachmy ſchtwórtk 12. januara jara wulzy ſajimawy pſchednoſchk a wohladachmy kraßne dobre barbojte wobraſy. Knjes miß. direktor Bandert-Herrnhuſki rěczeſche w ſwiſku „ludoweje wyßokeje ſchule“ wo tym: „Schtož ja w Afrizy naſhonich a na wobraſach domoj pſchinjeßech.“ Wón rěczeſche jako wjele naſhonity miſzijonar, njedżiwaſche pak pſchi tym jenož na miſzijonſtwo, ale dozyła na kulturne wězy, woßebje na to praſchenje: „Schto pſchinjeßu běli ludżo, woßebje Europjenjo, Afrizy?“ Běli ludżo bjeru Afrizy jeje dotalne żiwjenje a wſcho to, ſchtož je hacz ßem ſa ſałożk żiwjenja měła woni dowożuja jej mnoho, ſchtož ludy Afriki kaſy. Schto maja woni Afrizy dacz, ſo bychu tuto ſchkodowanje wurunali a ludam nowy wěſty ſałożk noweho żiwjenja a poſtupa dali. Jara ſajimawe to. A potom tute wobraſy! Drjeżdżanſki wumělz je je wubjernje ſbarbił. — Wjeczor po tym je k. direktor w Kotezach wo Herrnhutſkim 200lětnym miſzijonſkim dżěle rěczał. — Schtóż ma ſkładnoſcz, tute pſchednoſchki hdże ßłyſchecz, tón tam dżi.

S **Krjebje.** W ſaſchłym lěcze bu tu kſchczenych 31 dżěczi, a to 19 hólzow a 12 holzow. Paczerſkich dżěczi bě 8 hólzow a 5 holzow. Wěrowanjow bě 15. Pohrjebow 14 (2 mużej, 9

žonow, 2 dźěśći a 1 morwonarodźene). Němsku Božu žkužbu wopytowachu pscheměrnje 85 woßadnych žobustawow, žerbsku pscheměrnje 66, dźěćźikemschenje pscheměrnje 115 dźěći. K Božemu blidu dźěsche 852 woßadnych. Mjes tymi spowědnymi běsche 356 na žerbskej spowědźi, 147 mužow a 209 žonow; na němskej spowědźi běsche 223 mužow a 273 žonow. Doma woprawjenych běsche po němsku a žerbsku 3 mužoje a 12 žonow. Móschniczka pschinjeße 189,03 hr., zyrkwinske kolekty 217,10 hr., domjaze kolekty 135,75 hr. Bóh luby Knjes žohnuj dale naschu lubu Krjebjansku woßadu, tež w jeje žerbskich stawach, a daj jej rosćź a pschiběracź na tym, kiž nascha hłowa je, na Jesußu Khrystußu.

S **Wóžlinka.** W naschej woßadźe narodźi žo w sańdźenym lěcźe 38 (1931: 52) dźěći; mjes nimi 2 morwonarodźenej a 5 njemandźelskich, 20 hólczkow a 18 holczkow 37 dźěći bu tu kschćenych. Paczeŕskich dźěći běsche tu 39 (30). Pschipowědanjow mějachmy 25, wěrowanjow 20 (25). Mjes 29 (24) semrětymi běchu 3 dźěći w prěnim lěcźe, najstarscha semrěta běsche nimale 86 lět. 26 semrětych bu tu khowanych. Spowědnych hosći liczesche žo 1739 (1695); mjes nimi dosta 70 doma žwjate wotkasanje. Wunoschk kolektow běsche 300 hr. — Bóh žohnuj tež dale naschu woßadu.

Se **Sslepoho.** W naschej woßadźe je žo w lěcźe 1932 narodźiło 92 dźěći, kschćenych bu 95, 50 hólczkow a 45 holczow; dwě běschtej morwej narodźenej. — Kschćeńśki žlub je wobnowiło 42 dźěći, 24 hólzow a 18 holzow. — Wěrowanych bu 44 porow. — Wumrěło a na woßadźinych pohrjebnischćach pokhowanych bu 56 woßobow, mjes nimi běsche 21 psches 70 lět. — Spowědnych běsche 4470, a to 1752 mužskich a 2718 žónskich; na žerbskim žo wobdźěli 3402 a na němskim 1068. Doma woprawjenych běsche 91 parschonow.

Pomhaj Bóh!

Njewěmy tu w redakziji, kak žu wschudźom po Serbach nasche njedźelske kopjeńko w tych domach witali, do kotrychž je prěnje njedźele noweho lěta njeskasane a njepscheproschene sastupiło; to pak žebi tola njemyßlimy, so žu Serbja tajkemu žerbskemu pschecźelej won kasali. Nětkle na dołhich symskich wjecźorach a na symskich domjazych njedźelach ma tola kóždy rad někoho na bjeßadu. A potom: Nasch njedźelnik sastupi s dobrym žerbskim postrowom: „Pomhaj Bóh!“, kotryž žo bohužel bóle a bóle shubjuje, a sdobom tež s dobrym pschecźom sa nowe lěto. A dźenża žo wón saže tak wo durje kłapa a cźaka na pschecźelniwe: „Dale!“ a: „Witaj k nam!“ A njetajimy žo prajicź, so by lubje rad hischće tsecźe lube žerbske žłowo wußkyschał: „Pschińdź saže!“ to rěka: „Pschikhadźej nětk kóždu njedźelu k nam!“ Sa to je wěso nusne, so žebi Serbja kopjeńko skasaja, a to pak pola woßadneho fararja pak na póscźe, pak tam, hdźež žo „Serbske Nowiny“ wudawaju, to je pschede wschěm w Ssmolerjez knihańni. A wo tajku skasanku proßymy nutrnje. My chzemy tola s naschim kopjeńkom žłužicź wschěm Serbam a tak zyłemu Serbstwu a Božemu kralestwu mjes Serbami. Schtóž kopjeńko skasa a žobu cźita, dźěła a skutkuje tak žobu Serbam k žohnowanju, Bohu k cześći. **Nakład. Redakzija.**

Naschim dotalnym žwěrnym cźitarkam a cźitarjam njetrjebamy drje tola dołho rosestajecź, cźehodla žmy nětkle po spochi pod „Pomhaj Bóh“ tak pißali, kaž žu tam cźitali. Woni budźa žo s nami a s zyłej wulkej woßadu nascheho kopjeńka žobu wjeßelicź, hdyž žo jej prawje wjele nowych cźitarkow a cźitarjow pschidźěli. Tohodla pak tež jich wutrobnje proßymy, so bychu žo žobu s nami sa rosschěrjenje a sa nowe skasanki nascheho kopjeńka starali. **Redaktor.**

Duzy po puczu.

Hida, sawiscź, roskorjenje
Sa putnikow k njebju njej',
Wschitzy — njesabudźmy ženje —
Ssmy tu duzy k žudnikej.

Hnadu dostacź njemóžemy,
Ssmy=li žami njeßmilni,
Khutnje pruhowacź žo chzemy,
Kak s tym je tu mjes nami!

Jena wěra njech naß wjeże!
Hladajmy na Golgatha,
Hdźež dla naschich hrěchow cźeże
Boži Ssyn žo moricź da!

Chzemy sa Jesußom žlědźicź,
Swjasani we luboscźi,
S cźertom žo tu žwěru bědźicź,
Kiž pucź k njebju saracźi!

Tuž nam, kiž žmy Khrysta stawy,
Sswět njech ženje njehacźi,
Naschoh' Boha, kiž žam prawy,
Cźesćźicź tudy mjes nami!

Na pucź wschak nam s njebjeß žwěcźi
Kschescźijanow nadźija:
Jesuß tam sa Boże dźěcźi
Wěcźne wobydlenje ma. **H. B.**

Modl žo!

Hdyž schto nam nětkle nusne je, je to modlenje. Ale to je po prawom wopak prajene. Modlenje žłuscha do naschoho žiwjenja kaž wschědny khlěb — jeli so my žmy, schtoż rěka: my: kschescźijenjo. Abo samóżesch ty němy wostacź a s nanom niz rěcźecź, dołhoż jeho tu hischće masch na semi? Jelizo žy, schtoż tola chzesch wěscźe bycź, prawe dźěcźo žwojeho nana, njewostanjesch němy ale rěcźisch s nanom. Hinak niz kschescźijan. Wón žo modli — rěcźi se žwojim Wótzom.

So je nasch reformator Luther to žwěru cźinił to wěmy. A Melanchthon bě tohorunja žwěrny modleŕ. Hdyž jemu pschecźeljo porokowachu, so žo pschejara zyrkwje dla stara, rjekny wón: „Njebych=li žo starak, njebych žo tež modlił. Staranje honi mje, žo modlicź, a s modlenjom saczěrju ja staranje!“ Pschi tym bě tutón wulzy wucźeny muž tak ponižny a kaž dźěcźo. Wón rad zyle jednore modlitwy se žamßnymi žłowami spěwasche.

Něschto podobne powěda žo wo Moltzy, wulkim wójnskim myßlerju, na kotrehož tež runje tute dny wokoło 18. januara dopominaja, hdyž spominamy na dźeń 18. jan. 1871. Wón je najradscho spěwak zyle jednore modlitwy, kajkež je dźěći spěwaja.

Schto wscho njepraji nam tole sa cźaß psched 60 lětami a sa dźenßnischi? — A schto je nětk s tobu? Modlisch žo? A modlisch žo žwěru, wěrnje a woprawdźe? A wucźisch tež druhich, pschede wschěm dźěći, žo modlicź? Ow so bychmy žo tola žwěru modlili!

Listowanje: 4. po Epiph.: M. w B. — 5. po Epiph.: R . . cź w B. — Sept.: T. w B.

Samolwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach. — Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźerńje a knihańje, sap. dr. s wobw. ruk. w Budyschinje Wukhadźa kóždu žobotu a płacźi schtwórcźlětnje 108 pjenjezkow.

Čisło 5

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 29. januara 1933 Bautzen

4. njedźela po tśjoch kralach.

Matth. 8, 23—27.

W mnohich domach naschich wošadow podawk, kotryž nam tuto sćenje wopišuje, we wobrasu pschedstajeny widźimy. Njebjo je s cźmowymi mróčelemi, s kotrychž błyski žapaju, pschikryte. Delka pak žo morjo hrósbnje žołmi, a nimoměry wulki a žylny wichor tam sakhadźa. Łódźičźka s tymi, kotsiž w njej žedźa, je se žołmami kaž wodźeta a s wichorom kaž niczo tam a žem mjetana. We wobliczu łódźnikow žame strózele a sadwělowanje widźiśch. Płachta je dawno na kruchi, jenož někotre žnadne powostanki hischcźe na scźežorje wišaja. Wješka žu žo słamake, a mužstwo nima wjazy mozy nad łódźičźku. Wschitzy srudny kónz wočakuja. Ale tam sprědku we łódźičźzy steji něchtó zyle měrny, jako njeby žadyn strach hrosył: Jesuš. Błyschcźita, kaž žłónzo žame tak jaßna žo jeho postawa s cźornych, njewjedrojtych mróčelow wusběhuje. Jenu ruku je wón wupschestrěł, so by wětram a žołmam sastacź poručźił. Derje budźe, so žebi domjazy prawje husto tutón wobras wobhladuja. Pschetož njeje to wobras runje sa nasch cźaß? Wsmimy, schtožkuli chzemy: Nasche žamßne žiwjenje, dóńt nascheho lubeho luda, wošud nascheje droheje zyrkwje, wschitko je s tutym wobrasom jaßnje doscź nam psched wocźi stajane. Abo tola niz cźiscźe? Bjes dwěla žebi najbóle a najprjedy swonkownu stronu wobrasa pschedstajamy, a schto chzył to komu porokowacź? Tu też njeje wjele rospominanja, so je to nasch wobras. A tola chze wón nam wjazy psched wocźi stajecź hacž jenož hrósbnu jěsbu psches njemdre žołmiska. Pschede wschěm drje to, so je Jesuš we łódźičźzy, wón, kotremuž žu wětry a morjo pošłuschne. Je-li wón pak tam, schto žo potom psches měru bojimy? S pschicźinu nascheje bojoscźe móže tola jenož to bycź, so jeho njebudźimy. Jesuš je tehdy žwojim styknym wucźomnikam pschiwołał: Wy małowěrni! Njech wón to prawje wótsje dźenža nam cźini: Wy małowěrni! Nimacźe dha mje we łódźicźzy? Cźohodla mje njebudźicźe, žebi žamym k pošylnjenju? Njejßym ja tón, kotremuž žu wětry a morjo pošłuschne?

Jesuš stupi do łódźe, a jeho wucźomnizy dźěchu sa nim. Woni potajkim žami njejědźechu, ale wón bě pschi nich. Wón bě pschi nich też, jako žo njewjedro sběhny a žołmy łódź pschepławjachu. Skoro to tak klinczi, jako by Jesuß s tym licził, so mohło njewjedro pschińcź. Schtóž žo na hłubinu wjese, dyrbi s wichorom a se žołmami liczicź. Zyle měrna jěsba, kotraž by žama radoscź była, žmě žo jenož srědka wočakowacź. Tak je to wschehomózny rjadowaŕ wschitkich wězow wustajił, wěscźe niz bjes wotpohlada. Jenož tón, kotryž chzył abo mohł stajnje na wěstym brjosy wostacź, by žo wjetscheho stracha sminył. Wonjach na žiwjeńskim morju je to hinak. S tym dyrbi žo liczicź. Schtóž to njeby cźinił, by žo pschelicził, a husto by žo jemu tehodla hubjenje seschło. S wichorami dyrbja też ludy liczicź. Schto žu jich stawisny druhe hacž sapišny wichorow a žołmow? Knjesowi wucźomnizy mějachu tehorunja s wichorami a mnohimi druhimi sadźěwkami liczicź. Wjazy hacž junkrócź běsche jim jich Knjes to doprědka prajił. Wschak běsche wón žam to bohacźe nashonił. Jeho wošada njeje hacž na dźenžnischi dźeń žaneho druheho žlubjenja dostała. Cźohodla temu tak je? Pschedewschěm drje tehodla, so bychmy žo wupruhowali. Jenož w khutnym žiwjenju móže cźłowjek pokasacź, schto móže. Tehodla žo nochzemy wobcźežowacź, so tu wětry a žołmy žu, runjež na doscź wěmy, kak straschne móža wone bycź, a so w nich niz jenož wo nasche mozy ale husto psches nje dźe. Hłowna wěz pschezo wostawa, so je Jesuß we łódźicźzy. So njedźiwajzy teho wucźomnizy do tajkeho stracha pschińdźechu, mohło nam spodźiwne bycź. Mózachu abo žmědźachu woni žebi woprawdźe myßlicź, so žo łódźicźka ponuri, kotraž jeho nješe? Wěscźe niz.

Na druhej ſtronje ſaßo je to ſa naß ſ troſchtom, ſo ßamo jeho wuczomnizy w jeho pſchitomnoſczi do tajkeho ſtracha pſchińdżechu. Wichory żiwjenja ßu żdyn druhdy tak hróſbne, ſo ßebi myßlimy, ſo je ſ nami kónz. A tola, ně, njeje kónz. Czohodla ßo tak jara bojicże, wy małowěrni? Eroſumliwa móże bojoſcź a hroſa jenoż tam bycź, hdżeż Jeſuß njeje. Schtóż jeho njeje ßobu wſak na żiwjeńſku jěſbu, tón njech hlada, kak ju czini. To je hubjeny wuſpěch ſ teho, ſo je ſchtó myßlik, ſo bjes njeho póńdże. Wěmy, kelko jich je, kiż ßu tele měnjenje měli a jo dżenßa hiſchcże maja. Żiwjeńſka jěſba, myßlimy na ßwój ßamßny młodoſtny czaß, ſdawaſche ßo nam tak rjana a lohka bycź, njebja módrina nad nami, ßo ßmějate ßłónzo wokoło naß, czike ſtawy a myßle w naß, wſchitko to a ßnano hiſchcże to a tamne druhe wjeßełu jěſbu ſaruczeſche. A bychuli ßo ras mróczakki pokaſake, tak ſlě drje tola njebudże, a něſchto wo jěſbje drje też roſumimy, nam wſchak ßo poradźi, to bě tak někak naſche měnjenje. A każ jenotliwz, tak też wulki dźěl luda żiwjenje poßudźuje, ſ dźěla ßo tym ßmějo, kotſiż njejßu jich lohkeho a ſwjeŕſchneho měnjenja. Wěmy wſchitzy, ſo je tu jara wulki ſmylk. Wichory a żołmiſka naß tak traſcha. ſo ßo nam ſtyſchcże. Kak je to ſlě! Ale, luby kſcheſczijano, tak tola pola tebje njeßměło a njetrjebało bycź! Ty ßy tola Knjeſa Jeſuża ßebi na pucź żiwjeńſki ßobu wſak, ßy tola wjele krócź ſpěwak: Jeſu, prjedy dźi nam tu na ſemi. A nadźijomnje jemu ßrjedź jěſby njejßy ſ łódże łaſak abo ßamo jeho wuſtorkak! Hdy budźiſche ßo to ſtało, by to wěſo jara ſrudnje było, a njebych wjedżak, ſchto mohł czi radźicź, kak by ßo ßwojeje bojoſcże ſminył. Tak njemudry drje pak tola njejßy był. Potom pak ßo też njetrjebaſch pſches wſchu měru ſtrachowacź, khiba ſo tebi porok Knjeſowy płaczi: Ty małowěrny, ſchto ßo tak jara bojiſch? O wy lubi kſcheſczijenjo, nimacże dha woprawdże Jeſuża we łódźiczzy?

Abo ma naſcha bojoſcź ßwój korjeń w tym, ſo Jeſuß pſchi wſchěch wětrach a żołmach ſpi? Pſchetoż tak naſcha ſtawiſna praji. Wětry njech howrjachu a żołmy njech ßo walachu njemdrje, każ chzychu, to jeho po ſdaczu njemyleſche. Wón tak ſ měrom ſpaſche każ dźěczo w maczeŕnym klinje. A kak by wón to njedyrbjak? Pſchetoż jeliſo ſchtó, móżeſche wón, kiż ßo ſtajnje w ruzy ßwojeho njebjeſkeho Wótza ſtejo wjedżeſche. prajicź: Ja leżu a ſpju zyle ſ měrom; pſchetoż ty ßam, Knjeże, pomhaſch mi, ſo bjes ſtaroſcże bydlu. Wuczomnizy ſe wſchej mozu wjeßłowachu, jedyn druheho napominaſche, ſo njeby wuſtak, ale Knjes ani ſtawczka njehibny, haj, ani ßłowczka do tuteho jich napinanja njerjekny, ale ſpaſche, jako zyła nuſa jeho njeby ani próſchka naſtupała. Wěſo móżachu ßebi wuczomnizy prajicź: Hdyż naſch Knjes tak ſ měrom dřěma, njemóże ſtrach pſchewulki bycź, ale tak my rěczimy, hdyż ßami na wěſtym měſtnje ſtejimy. Człowjek, kiż je w najwjetſchim ſtraſche ſwjaneje krwě, je drje mnohim ſe ſpokojazym pſchikładom, ale lubſcho tola kóżdemu je, ſo wón ßobu wſchu prózu nalożuje, ſo by ßo nuſy wotpomhało. Skónczńje pak wuczomnizy Knjeſa wubudźichu: Pomhaj nam, my kónz wo mjemy. To drje njeběſche żana ßylna wěra, kotraż ßo tu pokaſa, ale wěra tola bě, a tajka je na kóżdy pad lěpſcha hacź njewěra. Pſchetoż ßłaba wěra móże pomoznika ſawołacź. Njemohła to naſcha maka a ßnadna wěra też? Wy małowěrni, czohodla mje k waſchemu ßamßnemu poßylnjenju njebudźicże? Tak ßo na ſtajnoſczi Knjes dżenßa naß praſcha. Nam dźě je też tak, jako by Knjes ſpał; wo tym, ſo by wón ſe ßwojej wſchehomóznej ruku do naſcheje nuſy pſchimał, malo doſcź ſaczuwamy. A kak radźi bychmy to ſaczuwali, ſ kajkej radoſczu to witali! Jeho pſchecźiwnizy bychu to derje pytnyli. Tak pak ßmy my ſtruchli a woni ßu khrobli, a byrnjej nuſa hiſchcże wjetſcha była. Wěmy drje, widźimy drje, ſo ßo pola naß wſcho móżne a njemóżne ſtawa, ſo by ßo nuſy wobarało, ale jene ßo njeſtawa abo jara ßnadnje, ſchtoż měło ßo pſchede wſchěm ſtawacź: Jeſuß, prawy pomoznik, ßo njebudźi. Najlěpſchi pomoznik w nuſy je a woſtanje Bóh, tak drje rjane hróńczko na ſcźěnje w domach wißaze praji, ale ſa nałożujomne heßło ßo njetrjeba. Knjes ßam wſchak naſche budźenje njetrjeba, ale my jo trjebamy, ßebi k poßylnjenju. Tuż pak też jo krucże cźińmy! Wy małowěrni, czohodla mje njebudźicże, ßebi k poßylnjenju?

Njejßym ja tón, kotremuż ßu wětry a morjo poßłuſchne? Jako bě nuſa najwjetſcha a wuczomnizy běchu jeho wubudźili, wón ſtany a wobhroſy wětram a morju, a wſchitko wocźichny, tak tu cźitamy. To rěka, woni buchu wſchitzy ſ cźěßna wumóżeni. To njeje ßo jenoż junkrócź ſtało. Kelko wichorow ßo w pſchichodnym czaßu ſběhny, kak někotryżkuli ras woßebje też jeho ßwěrni ſdychowachu: Knjeże, pomhaj nam, my kónz woſmjemy! Pſchi tym je ßo wěſo też ſtało, ſo wěz tak njewotběża każ je nam tu dżenßa wopißane. Tak někotra łódź ßo ponuri a ſ njej lubi a ßwěrni ludźo, też mnoſy ßwěrni wuczomnizy Knjeſowi, ale wjele huſcźiſcho woni to naſhonichu, ſo wón jich wumóh a wſchitko wocźichny. A ty a ja ßmój to też naſhoniłoj a móżemoj też ſa pſchichod ſ tym liczicź, runjej było namaj najſtyſkniſcho we wutrobje. Pſchetoż tak bě a je a budźe, ſo je wón ſ knjeſom a nichtó druhi. Naſch Sbóżnik ßo żaneho cźěßna njeboji. Wſchě napſchecźiwjenja maja k temu ßłużicź, ſo by ßo jeho kraßnoſcź ſjewiła. Też to, ſchtoż dżenßa naß traſchi, to, ſchtoż ma dżenßa jeho woßada na ſemi pſchětracź, ßo junu w zyle hinaſchim ßwětle pokaże. Jeſußowe ßłowo hiſchcże płaczi: Njejßym cźi prajił, hdy by wěrił, by moju kraßnoſcź wohladał?

Czohodla ßo tak jara bojicże? ßo Knjes ßwojich wuczomnikow tehdy praſcheſche. Wotmołwu na tuto praſchenje woni jemu ſ ertom njedachu. Tuż da wón ju jim ßam: Wy małowěrni! Na tym tam ſależa, na tym też dżenßa a pſchezo ſaleźi. My pak nadźijomnje nětko wěmy, hdże ſchpak tczł. Njech nam Bóh to ſpóſnacź da, kak mało krucże ßmy ſ nim ſwjaſani! Naß móże jenoż to wumóz: Njebój ßo, jeno wěř!

Hamjeń. M. w B.

Twjerdźiſna Kladſko a jeje jaty.

Do ſchleſyſkich hór ßłuſcheja też Kladſke Hory. W tak mjenowanej Kladſkej hórſkej kótlinje, pſches kotruż torhaza a dźiwja Nyßa ſchumi, leźi pruſka twjerdźiſna Glatz, kotruż maja ſa njepſchewinjomnu.

Twjerdźiſnu ſtej drje cźłowjeſkej ruzy twariłej, ale ſtej ju ßrjedża nutstwariłej do twjerdźiſny, kotruż Boża ruka natwari ſe ſkaliſnami a horiſkami.

Tuta Kladſka hórſka kotlina je tehodla też trochu wot druheho ßwěta dźělena. Schtóż pak nětk tam ſa tolſtymi murjemi a ßylnymi żeleſnymi lěßyzami twjerdźiſny Kladſko ßedźi, tón je każ ſ cźłowjeſtwa wuſtorcżeny, tón je, każ ſo by był żiwy pohrjebany. Schtoż jeho wóczzy widźitej, je ßama twjerdźiſna, ſ kotrejež njeje mózno wucźeknycź. Běda wbohemu, kiż je na tutej twjerdźiſnje jaty! Wſcho wokoło njeho woła: „Żaneje nadźije njeje ſa tebje! Żaneje nadźije!“ —

Bjes nadźije bě tohodla też polkownik von Maſſenbach, kiż bě w prěnich lětach ſańdżeneho lětſtotka ſa wrotami a lěßyzami tuteje twjerdźiſny jaty. Dokelż bě krala ſkſchiwdźił a kraj pſcheradźił, běchu jeho tam ſawrěli. Dokelż bě też krala Bjedricha Wilhelma III. woßobinſzy pſchimał, bě ſ tym a dozyła ſe ßwojim ſadżerżenjom do njehnady tutoho wjeŕcha

pſchiſchoł. Ssudnizy běchu jeho na cžaß žiwjenja k ßamotnemu, cžežkemu jaſtwu ſaßudžili.

Lěta dołho tam hižo ßedžeſche w ßamotnoſczi ßwojeho jaſtwa, njemějo žaneho troſchta, žaneje nadžije. Žana hwěſda nadžije ßo jemu njeſyboleſche na njebju žiwjenja; pſchetoż wón bě njewěrjazy a duchownje morwy. Jeniczke knihi běchu jemu do ßamotneho jaſtwa dali: Bibliju. Tola ſwoprědka też w tutych jeniczkich knihach njeczitaſche. A jako ßo poſdžiſcho jich pſchimaſche a w nich cžitaſche, cžinjeſche to jenoż, ſo by cžaß pſchecžinił a woſtudže wobarał; haj, huſto to cžinjeſche, ſuby kſchipjo pſchecžiwo Bohu, kotrehoż jemu Biblija pſchipowjedaſche.

Ale ta nuſa, ta tyſcyna nuſa, tuto paſtyrſke pßyczatko Boże, kotrež je hižo tak někotru ſabłudženu wowzu ſe ſtadła cžłowjekow, k Bohu ſehnało, ſacžěri też tutoho połkownika von Maſſenbach k Bohu. Cžim dlěhe wón w tutych knihach cžitaſche, cžim bóle cžujeſche wón, kak Boża ruka zunjo a łahodnje ſa jeho jěrej a bjeſtroſchtnej wutrobu pſchimaſche. —

Novembra bě. Hrubo bě a wichory howrjachu. S Hobrſkich Hór ſtorkachu wichoriſka do twjerdžiſny. Deſchcžika ßo lijeſche. Delekach mjes ſkałami howrjeſche ßylniſcho a ßylniſcho dźiwja Nyßa. Bjes ſpanja waleſche ßo połkownik na ßwojim lěhwje. Kaž to tam wonkach luty njeměr a hołk tak też nutskach w nim. Jeho zyłe žiwjenje ſjewi ßo jemu; wobras po wobrasu pſchińdže jemu pſched wocži. Wón ßebi wuſna, ſo je tak někotry krócz ſmylił a ſhřeſchił. A wón ſpóſna, ſchto bě korjeń a ſpočatk jeho nuſy a hubjeńſtwa był: mjenujzy to, ſo bě wón Boha wopuſchcził. S tym bě ßo wſcho njedobre a wſcho njeſbožo ſapočało! K prěnjemu raſej w jeho žiwjenju bu jeho wutroba mjechka, buſchtej jeho wóczzy ßylſow połnej! Ssylſy pokuty to běchu.

Jaty ſtany ſe ßwojeho lěhwa, wſa Bibliju a ju wocžini. Schtoż jeho wóczzy wuhladatej, je ſ 50. pſalma 15. ſchtuczka: „A wołaj ßo ke mni w cžaßu teje nuſy, dha chzu ja cže wumóz, a ty dyrbiſch mje khwalicz.“

To dopſchewinje jeho. W najhłubſchim ßwojeje wutroby ſapſchimnjeny, ſwjeſy ßo wón na ßwojej koleni a — cžini něſchto, ſchtoż njebě wot ßwojich dźěcžazych lět, ßem wjazy cžinił: ßo modli. A Bóh, tón hnadny a ßmilny Bóh, pſched kotrymž też najßłabſche hibanje pokutneje a pokorneje wutroby ſkhowane njewoſtanje a ſazpjene njeje, je wußłyſchał wołanje tutoho cžłowjeka, kotrež ßo pſches wichory a deſchcže ſe ſkalneje twjerdžiſny Kladſko k njemu dobywaſche. A tole jaty też bórſy ſhoni a ſaczu. (Pſchichodnje dale.)

Sa Lipſczanſke Mißijonſtwo.

Stołětne woprowanje podarmo? S tutym praſchenjom je Lipſczanſke Mißijonſtwo namołwjenje wupóßłało, dale dźěłacz a ſkładowacz ſa jeho mißionſke dźěło. Wono naležnje proßy, ſo jo njebychmy wopuſchczili w jeho nuſy, do kotrejež je też wono ſ naſchim cžaßom pſchiſchła.

Trjeba je jenoż, ſo 600 000 cžłowjekow — tak wono piſche — měßacžnje 10 pj. dari; to wunjeße ſa lěto 720 000 hr. S tym je Lipſczanſkemu Mißionſtwu pomhane.

Sa tute Sběrli dawa wono też tyſki ſ heßłom: „Wukhowajcže Mißionſtwo pſched rospadom! — Darujcže měßacžnje 10 pj. ſa Lipſczanſke Mißionſtwo!“

Wěſo móže kóždy ßwój dar ßwojemu woßadnemu fararjej też bjes tuteje tyſki kóždy cžaß wotedacz. Ale ſchtóż by chzył tajku tyſku měcz, tomu ju farař wobſtara.

S tutej próſtwu chze Mißionſtwo ßebi woßebje też to wuproßycz, ſo bychu ßo dary bórſy dałe a ßo njewotſtorkowałe.

Je-li Bóh ſa naß, ſchtó móže pſchecžiwo nam bycz!

Hdyž Bóh ſa naß, ſchto nam wadži
Sleho njepſchecžela móz?
S Bohom ßo nam derje radži!
Njeje wón naſch luby Wótz,
Hdyž nam ſ wěcžnej' luboſcže,
Ssyna ßwojoh póſcželе,
Kiž wſa na ßo hańbu, ßměchi,
Cžerpjeſche ſa naſche hrěchi?

Bóh je ſ nami! Kajka hnada!
Hlajcže, mamy Sbóžnika!
Jeſuß pomha ſ hřeſchnoh' pada,
Kiž ßo na njoh' ſpuſchcža.
Ow pod ſchkitom paſtyrja
Wowzka je wſcha ſbožowna,
Wě ßo w ſpytowanjach duzy
Skhowana w jeho ruzy!

Bóh ſa naß! tuž w jeho mjenje
Chzemy ßwój kſchiž na ßo wſacz!
Wſchak pſche naſche ſamóženje
Njebudže naß pruhowacz!
Wótz ßam ſa naß wuſwoli
W ßwojej bójſkej mudroſczi —
Na to ſałožmy ßej wěru! —
Pucz, kiž wjedže k ſbóžnom' měru. H. B.

Se ßwěta.

Kotre ſ powjeſczow wo podeńdženjach na ßwěcže ßu drje nětłe te, kotrež něſchto woßebite a nadpadne a ſdobom potajne woſjewjeja? Myßlu ßebi te, kotrež w poßlednim cžaßu pſchezo ſaßo powjedaja, ſo ßo łódže pala. Njeje to kóždemu nadpadne? A njeje to ſpodžiwne? Prajidmo ma prawo, ſo jene njeſboże ženje ßame njepſchińdže. Haj, dyrbiſch ßamo prawo dacz druhemu prajidmu, ſo ßo něſchto, hdyž ßo ſjewi, hnydom ſ cžrjódami jewi.

Sajimaze to wobkedžbowanja a naſhonjenja. Ssnadź pſchi ſkładnoſczi nadróbniſcho wo tym pißamy. Abo chze nam tu ſchtó ßwoje naſhonjenje a měnjenje ſjewicz?

Zyrkej a ſtat.

S **Hannoverſkeje zyrkwje.** Saſtupjerjo zyrkwje a woßadow ßu tu měli dołhe a cžežke wuradžowanja wo wſchelakich praſchenjach. Mjes druhim pſchi tym wobſamknychu woſjewjenje na wſchěch woßadnych. Tuto rěka: „Dźeń krajneje zyrkwje proßy woßady a kóždeho jenotliweho woßadneho naležnje, wuſnacz ſjawne a wjeßołe wuſnacže k zyrkwi a k Evangelijej ſ tym, ſo porjadnje ke mſchi khodža. Zyrkej a lud trjebatej dźenßa bóle hacž hdy prjedy tajke wobßwědčenje ßwěry a pſchesjednoſcže. My ßmy pſcheßwědčeni: **Naſcheho luda pſchichod budže tajki, kajkiž wón budže pſchecžiwo evangelijej!**

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

S **Drježdžan.** Tudomne tow. „Cžornobóh“ ev. Sserbow wotmě w žurli „Tanz-Inſtitut Krenike“ 7. jan. ßwój derje poradženy hodowny ßwjedźeń. Sserbſki „Rumpodich“ běſche też pſchijěł lubym ßerbſkim dźěcžom wobradžicz, a njeje tón krócz ſ darami lutował. S džakneje wutrobu rejwachu dźěcži, w naſchej nam drohej evang. draſczi ſdraſczene, naſche ßerbſke ludowe reje, pokaſujo „Rumpodichej“, kak ßu ßwojim ſtar-

ſchim dżakowne. Młodżina pſchedſtaji k prěnjemu raſej pſchedſtajeny dżiwadłowy kruch w jenym jednanju: „Braſchcził je ßej Kobela, holzu pak wón njedóſta“, ſpißany wot ßobuſtawa A. Wakerja-Lomſczańſkeho. Spißowaczel hrajeſche ßam hłownu rólu, a móże ßo prajicź, ſo je to żortny kruch ſ ludoweho żiwjenja evang. Serbow. Tež tu mějachu ßerbſke draſty ßwoje prawo a jich pißanoſcź porjeńſchi niz jenoż tón rjany kruch, ale tež zyły wjeczor. Hodowne ſpěwy a deklamazije, ßerbſke a němſke wot ßerbſtich dżěczi, wobwěnzowachu pěkny ßwjedżeńk. Wutrobny dżak pak ßerbſkemu rumpodichej ſ prózſtwu, ſo by ſa lěto ſaßo pſchijěł. F. H. H.—

S **Maleſchez.** Żyrkwinſke powjeſcże ſ lěta 1932. Sſlědowaze liczby, pſchi kotrychż ßo w ſpinkach ſtejaze na lěto 1931 poczahuja, ważne pucże woſnamjenja, kiż ßu ßo pod Bożim żohnowanjom w naſchej woßadże ſtake: 27 (23) dżěczi ßu ßo k ßwjatej kſchczenizy pſchinjeßke, 9 (9) wěrowanſkich porow je k woltarjej pſchiſtupiło, 17 (12) woßobow, mjes nimi 2 morwej narodżenej dżěczatzy a 13 doroſcżenych (najſtarſcha bjes mało dnjow 85 lět) ßo pokhowało. K Bożemu wotkaſanju je 1334 woßobow (1235) pſchiſchło, a to 558 mużſkich a 776 żónſkich, 12 prěni krócź, 75 woßebje. Pſchi żyrkwinſkich kolektach je ßo 283 hriwnow ſkładowało, wyſche teho ſa naſchu żyrkej a ſkutki żyrkwinſkeje a kſcheſcźijanſkeje luboſcże 266 hr., mjes tutymi 72 hriwnow pſchi domjazej ſběrzy ſa Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo. Njech ßo japoſchtołſke ßłowo nad wſchěmi, kotſiż ßu w żyrkwinſkim ſjednoczenju tu won a nuts khodżili, dopjelni: Tehodla ſcże wy běrgarjo ſ tymi ßwjatymi a Boži domjazy.

S **Barta.** Narodźiło je ßo w lěcże 1932 w naſchej woßadże 46 dżěczi (10 wjaz hacž 1931), a to 22 hólczkow a 24 holczkow. Pſchipowjedało je ßo 21 (1931: 11) ßlubjenych porow, ſ kotrychż bu 12 w naſchim Bożim domje wěrowanych (4 wjazy hacž 1931). Konfirmandow bě 24 paczerſkich dżěczi. Semrěło je 25 woßadnych (1931: 29), ſ kotrychż je ßo khowało 23 parſchonow na naſchim pohrjebniſchczu, 1 na Klukſchanſkim a 1 na Hrodźiſchczańſkim. Najſtarſcha woßoba bě 88 lět 4 měß a 14 dnjow ſtara. Spowjednych běſche 1637 (1931: 1450) a to 719 mużow a 918 żonow abo 909 na ßerbſkim a 728 na němſkim. 69 woßadnych ßwjeczeſche ſwonka Bożeho domu Boże wotkaſanje. — Bohate dary ßu ßo wotedałe ſe ſběrki, ſchtoż tež je ſnamjo wulkeje luboſcże k naſchej żyrkwi a k Bożemu kraleſtwu. Bóh żohnuj naſchu woßadu!

S **Budeſtez.** W naſchej woßadże ßu ßo w lěcże 1932 narodźiłe 86 dżěczi, w lěcże 1931 běchu 119 a do wójny pſches 200! Mjes tutymi 86 dżěczimi běchu 48 hólzy a 38 holzy. 16 dżěczi běchu njemandżelſzy narodżene. Konfirmirowanych bě 59 dżěczi kaž lěto prjedy, ale 1928 běchu hiſchcże 146 dżěczi. Wěrowanjow bě 42 (39), khowali ßu ßo 79, 36 mużſkich, 33 żónſkich a 10 dżěczi. K Bożemu blidu mějachu ßo 4 479, mjes nimi 1864 mużſkich a 2615 żónſkich. Domach ßwjeczachu ßwjate Boże wotkaſanje 194. Wſchě ſběrki a dary wunjeßechu wokoło 4300 hr. Tuta liczba rěczi wo wulkej luboſczi daricżelow. Bóh ſapłacź wſchu luboſcź a żohnuj dary a daricżelow bohacże.

S **Hrodźiſchcża.** W naſchej woßadże, kotraż ma po poßlednim ludliczenju 1934 evangelſkich duſchow, je ßo w lěcże 1932 37 dżěczi narodźiło, 7 wjazy hacž w lěcże 1931, mjes nimi 8 njemandżelſkich a to 23 hólzow a 14 holzow. Pſchipowjedanjow bě 11, 7 mjenje, wěrowanjow 5, 5 mjenje. Semrěło je 27 woßadnych, 6 wjazy. Pokhowanych bu 33 woßobow, 10 wjazy. Mjes pokhowanymi bě 7 dżěczi a 26 doroſcżenych. Najwyſchſcha ſtaroba bě 88 lět 3 měßazy a 25 dnjow. K Bożemu blidu bě 1818 woßadnych, 77 mjenje, a to 758 mużſkich a 1060 żónſkich. Pſchi ßerbſkich ſpowjedżach ßo wobdżěli 1278 woßobow, 120 mjenje, a pſchi němſkich 540, 43 wjazy. Domach woprawjenych bě 96, 10 wjazy, a to 93 Sserbow a 3 Němzy. Sswój kſchczeńſki ßlub wobnowi 19 dżěczi, 13 mjenje. Na ßerbſkej konfirmaziji ßo wobdżěli 6 dżěczi, 5 mjenje a na němſkej 13, 8 mjenje. Kolekty wunjeßechu 819,80 hr., 38 hr. wjazy hacž loni. Wyſchſche teho je ßo ſa żyrkej, ſa żyrkwinſke tepjenje a ſa wěrowanſke biblije 398,35 hr. nadawało. Sa mißijonſtwo mjes pohanami je ßo pſchi ſpowjedżach a woprawjenjach a wot cżitarjow mißionſkeho Poßoła, kotrychż je 76, 500 hr. woprowało a ſkónczńje je ßo wot żyrkwinſkich prjódſtejerjow ſa ſymſku nuſnu pomoz 184,30 hr. naſběrało. Wſchitkim woporliwym woßadnym kaž też wſchitkim njeßebicźiwym ſběrarjam ßłuſcha dżak żyrkwje.

S **Ketliz.** Liczby w () poczahuja ßo na lěto 1931. W l. 1932 ßo tu narodźi 80 dżěczi (86) a to 39 hólzow a 41 holzow. Konfirmandow bě 39 (55), wěrowanjow bě 38 (54). Wumrěło je 51 (50) woßobow, k temu 3 morwonarodżene dżěczi. Mjes ſemrětymi běchu 1 dżěczo, 3 njeżenjene woßoby, 25 żenjenych a 15 ſwudowjenych. Kſchczenych je 82 (84). K Bożemu blidu dżěſche 1937 (2075) ſpowjednych a to 772 muży a 1165 żonow. Na ßerbſkim Bożim blidże ßo wobdżěli 170 (192) ludźi a to 87 muży a 83 żonow. Sběrki wunjeßechu 632,80 hr. K hodam je żónſke towaŕſtwo, każ loni, nimo druhich wużitnych darow ſaßo 300 zentnarjow briketow na khudych jako ſymſku pomoz rosdżěliło. S żyrkwje wuſtupi jena woßoba a jena ſaſtupi.

Na pucź.

„Niczo ßo njeſtanje prjedy, hacž hodżina pſchińdże, kotruż je Bóh poſtajił. Sa cżoż pak je hodżina pſchiſchła, to ßo ſtawa, wſchitko druhe woſtawa tcżazy, ßo ſahaczi a njeńdże dale, byrnjež bychu ßo chżyli wſchitzy cżłowjekojo na ſemi roſtorhacź. Skrótka: Bóh nochze, ſo by jemu ſchtó pokaſowaŕ na cżaßniki ſtajił; wón chze jón ßam ſtajicź.“ — Luther.

Pomhaj Bóh!

pſchińdże też dżenßa naſche łopjeńko prajicź a pſchecź do tak někotreho doma, do kotrehoż hacž ßem njepſchikhadżeſche. Wono ßo nadżija, ſo pak wot nětka jemu ſ tutych domow tak někotry wotewrjeny woſtanje ſa kóżdonjedżelſki ſaſtup. Tohodla proßymy wo to, ſo byſchcże ßebi łopjeńko nětk ſkaſali a to tam, hdżeż je Wam najpſchihódniſcho: na farje, na póſcże, w Ssmolerjez cżiſchczerni abo druhdże. Naſche evangelſke ßerbſke njedżelſke łopjeńko cżitacź rěka: ßłużicź ßebi, Sserbſtwu, Knjeſowemu kraleſtwu. A to chzemy tola wſchitzy!

Liſtowanje:

K. ſ. N.: Je dawno hižo w cżiſchczerni wotedate. —

K. H. w Drj.: Sa tydżeniſche cżißło pſchepoſdże, tohodla hakle dżenßa. Wutrobny dżak. Redaktor.

Sa 5. po Epiph. R . . cż w B. — Sa Septuag. T. w B. — Sa Sexag. H. w B.

Serbske spěwarſke

su na předań w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Samolwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach. — Cżiſchcź a nakład Ssmoleriez knihicźiſchczerńnje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wobw. ruk. w Budyſchinje
Wukhadża kóżdu ßobotu a płaczi ſchtwórczłětnje 108 pjenjeżkow.

Čisło 6

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 5. februara 1933 Bautzen

5. njedźela po tśjoch kralach.

Josua 24, 15.

„Ja pak a mój dom chzemy temu Knjesej ßłužicź.“

Lube stare waschnje je, so naß na sapočatku noweho lěta někajka protyka strowi. Njech je, so masch jako ßwěrny staw ßwojeho lubeho a ßerbskeho luda na blidźe ležo ßwoju kraßnu protyku „Pschedźenak“, njech je, so wißy na scźěnje nabožinska wottorhanska protyka, kóźde cźišło na njej tebi praji, so je dźeń twojeho živjenja. A woßebje potom, hdyž tak cźěmne je wokoło nascheho luda, haj wokoło zyłeho cźłowjeństwa, potom wozucźa styskne praschenja, kajke budźa tute dny? Pschinjeßu nam wjetsche staroscźe abo budźa lěpsche hacź sańdźene?

Schtó móže pomoz a radu dacź nam, kiž ßebi njewěmy husto wjazy radźicź? Kaž hižo w starym sakonju na pschikład David w Endorje cźinjesche, tak hischcźe dźenßa pospytuje cźłowjek do pschichoda hladacź. Tohodla ßej wjele cźłowjekow kupuje też astrologiske protyki, to ßu tajke, w kotrychž steji, kajke dny pschinjeßu tebi sbožo abo njesbožo, hacź móżesch někajke dźěło sbožownje dokonjecź abo niz. Abo drusy dźeja k mudrym žonam, kiž dyrbja jim prajicź, kajke budźe jich živjenje. Ale to wscho cźłowjekej niczo njepomha; na ßwěcźe nichtó njeje, kiž móże s wěstoscźu wuprajicź, schto ßo w pschichodnym cźaßu stanje. A to je też lěpje tak! Nasche živjenje ma bycź wulke wočźakowanje a pschihotowanje na to, schtož je hischcźe potajne psched cźłowskimaj wočźomaj.

My dyrbimy nětk w duchu wróczo hicź do cźaßa israelskeho luda. Wulki ßwěrny wjednik, kiž je w sastarskich cźaßach živy był, stupi dźenßa do naschich ßerbskich domow a ßwójbow. Kajku dobru radu pschinjeße ßobu sa naß wschitkich, so bychmchy prawje derje pschihotowani byli, njech pschińdźe, schtož chze! Wón wě nam pucź pokosacź, kiž k wschemu cźaßnemu a wěcźnemu sbožu wjedźe. A tuto ßłowo, tehdy hižo wuprajene, płaczi dźenßa hischcźe, a njech je cźežschi a cźěmnischi hischcźe tón cźaß, tuto ßłowo tola pomha.

Wočźińmy tohodla ßwoju wutrobu a rospomńmy s nutrnscźu:

„Ja pak a mój dom chzemy tomu Knjesej ßłužicź!“

Nam wschitkim derje snate ßłowo! Ssnadź je tón abo tamny mjes lubymi cźitarjemi, kiž je dostał tutón schpruch jako wěrowanske ßłowo psched wjele lětami! Abo my ßmy jón w schuli abo w pacźerskej wucźbje wuknyli. Ssmy my też po nim cźinili a živi byli?

Hdyž je w cźłowskim živjenju stary cźłowjek něschto prajił, potom to wjele płaczi a ßo skhowa. Josua, wjednik israelski, stejesche na kónzu žohnowaneho živjenja, jako tuto ßłowo wupraji. Wón hlada wróczo na cźaß ßwojeho pucźowanja. Schto je wón wscho widźał, naschonił, njeßł a pschecźerpił! Jako ßwěrny wodźeŕ luda bě we wjele prózach ßo sestarił. A kaž luby nan psched ßwojim domojhicźom rad hischcźe jónkrócź ßwoje dźěcźi wokoło ßebje hromadźi, so by jim dobru radu sa živjenje dał a je we wěrje poßylnił, tak je Josua straschich ßwojeho luda hischcźe ras wokoło ßebje sjednocźił, so by jim ßwoju wolu sjewił a s tym też wotpołożił psched nimi ßwoje wěruwusnacźe. Jenož to jene budźe jeho ludej pomhacź, so dale wobsteji: njekhabłaza ßylna wěra, kotraž jenož Bohu ßłuži a žanym morwym pschiboham wokolnych póhanskich ludow. A tak njemóże wón ßwoje sastojnstwo słožicź a wjednistwo druhemu pschepodacź khiba so by prjedy hischcźe pokasał ßwojemu ludej žórło, s kotrehož je pschezo saßo nowe mozy dostawał, a jemu praschenje stajił, po kotrym pucźu chze hicź.

Tak rěka jeho wulke wusnacźe: **ja pak** a mój dom chzemy tomu Knjesej ßłužicź. Kajka móz leži tola w tutych ßłowach! Kak wjele móżemy my wschitzy s nich wuknycź!

Ssebiczíwy człowjek ſtaji ßwoju parſchonu do prědka, ponižny pak to njeczini, to ßo žada w człowſkim žiwjenju. Ale hdźež ßo wo wěru jedna, wo wuſnacźe naſchich najßwjeczíſchich pſcheßwědczenjow, tam dyrbimy ſ dobrym pſchikładom do prědka hicź! We wězach wěry je człowjek ßam ſamołwity a tohodla też ſpěwamy:

Ja wěm, do koho wěrju,
ja wěm, ſchto wobſteji;
ſa prochom jenož czěrju,
hdyž ßwět mi należi.
Ja wěm, ſchto wěczńje traje atd.

A w artiklach wuſnawamy: „ja wěrju“. A tutón „ja“ ßo tu prawje wuſběhuje pſches ßłowczko „pak“. Njech zyłe człowjeſtwo wot Boha wotpadnje, njech zyły ßwět ſe ßwojimi lóſchtami wabi, njech woni mje hanja — ja pak wostanu pſchi ßwojej wěrje! Derje tomu człowjekej, kiž móže tak prajicź a wuſnacź. Maſch ty tajku wěru?!

Ssami njeſtejimy we wojowanju: „ja pak a mój dom“. Hdyž czežke ſtaroſcźe naſchu wutrobu czíſchcźa, hdyž my wjaz njewěmy, ſchto ſapoczecź, tehdy njeje nihdźe na ßwěcźe lěpſcheho měſtna, hdźež bychu ßwoje ſtaroſcźe wotpołožili a nowe mozy doſtali, hacź w towaŕſtwje naſchich najlubſchich, kiž je Bóh tón Knjes nam dał, ſo bychu ſ nimi wſcho hromadźe we jenej myßli a we jenym duchu njeßli. A potom w ſtarobje, hdyž je czicho a ſměrom wokoło tebje, hladaſch na ßwoje dźěczi a jich ßwójby, abo na doroſt a młodźinu ßwojeho luda a ſpóſnajeſch, ſo je wěra do Boha w nich ßylna a ſo ßwěrne kſcheſczijanſke žiwjenje a waſchnje knježi, kajke wjeßele a kajke mozy! Ja njeſteju ßam, ale czi wſchitzy wokoło mje ßobu wojuja! Hdyž naſch njebjeſki Wótz nam naſche domy njetwari a naſche mandźelſtwa njeßwjeczi, pobrachuje tola naſchim domam a ßwójbam najlěpſche. Kak wjele njeſbožownych mandźelſtwow je na ßwěcźe, też bohužel ßerbſkich! Tuž napißajmy wſchitzy do wutroby tuto praſtare heßło: „Ja pak a mój dom chzemy tomu Knjeſej ßłužicź!“

Haj „tomu Knjeſej ßłužicź“! Chzemy to tola do ſjawnoſcźe wołacź! Kak wjele ßłuženja je na ßwěcźe, ale niz tomu Knjeſej, ſa to pak ßwětej ſ jeho lóſchtami, ſachodnym kubłam abo czeſczi. Komu ßłužiſch ty? Staj tola też do ßwojeho žiwjenja wulke ßłowo: „ja pak“. Bohu naſchemu Knjeſej ßamemu chzemy ßłužicź, wſchitzy ßmy my k tomu powołani; naſche zyłe žiwjenje ma bycź wulka Boża ßłužba. Potom njebudźe nam žadyn pucź pſchecźežki, dokelž my wěmy, ſo ßo ſ Bohom wſcho njeße, pſchewinje, pſchecźerpi.

„O, ſbóžny dom, hdźež ßu cźe pſchijimali,
kiž duſchow pſchecźel najlubſchi ty ßy;
hdźež lubje tebi ßu ßo wſchitzy dali,
ty ſ hoſczow wſchěch najbóle witany;
hdźež kóžda žiłka krwě czi, Jeſu, bije
a kóžde wóczko hlada na tebje:
hdźež duſcha ſ twojoh' ßłowa wuczbu pije,
wſcho kedźbu ma na twoje kiwnjenje!“ (czo. 646.)

Hamjeń.

Sswjata kſchcźeniza.

Po ßwojim hłoßu.

Ja ßym na twoje mjeno kſchcźeny,
Mój Božo, moje bohatſtwo.
Ja prjedy hacź běch narodźeny,
Cźe mějach, Wótza ßwěrneho!
Ty, Božo Wótcźe, pſchijima
Mje do ßwojeho dźěcźatſtwa!

Ja ßym na twoje mjeno kſchcźeny,
Ssmjercź Twoju, ſ rowa ſtawanje!
Ssym ſ hrěchow ßmjercźe wumoženy,
O Ssyno, moje žiwjenje!
Ty mój, ja Twój bycź woſtacź chzu,
Mi wobradź ſbóžnoſcź njebjeſku.

Ja ßym na twoje mjeno kſchcźeny,
O Sswjaty Ducho ßwětłoſcźe!
Ssy mi we kſchcźeńzy wobradźeny;
Wodź mje do ßwětła wěrnoſcźe,
Pój, wobohacź tu ſ darami
Mje wſchědnje ſ njeſachodnymi.

Ja ßym na twoje mjeno kſchcźeny,
O Boža Sswjata Trojiza!
Ach cźehń mje pſchezo bliže k ßebi,
So wobkhowa cźe wutroba.
Pſches ßwjatoh' Ducha ßwjecźenja
Staw ßym ja Twojoh' kraleſtwa! J. B.

Twjerdźiſna Kladſko a jeje jaty.

(Kónz.)

Ssamßna nóz, — ale w Barlinje. Tam ßedźi pruſki kral Bjedrich Wilhelm III. we ßwojim hrodźe na łožu a njemóže ſpacź. Mějeſche wulke boloſcźe w žiwocźe; tute ſacźěrichu ſpanje. A bjes ſpanja bycź, to je ſlě. Zyle woßłabjeny proſcheſche kral Boha, ſo by jemu jeniczku hodźinku wokſchewjazeho ſpanja ſpožcził. A hlaj, wona bu jemu ſpoczena. Kral ſpaſche. Jako wón wokſchewjeny wotucźi, rjekny wón k ßwojej mandźelſkej, nadobnej kralowje Luiſy: „Bóh je runje tak mile na mnje pohladał, ja bych chzył jemu ſa to ßwój dźak wopakaſacź! Schtó drje je w mojim kraleſtwje tón, kiž je mje najbóle ſranił? Ja chzu jemu wodacź.“

„To je połokownik von Maſſenbach, kiž na twjerdźiſnje Kladſko ßedźi“, rjekny kralowa.

„Haj, zyle prawje!“ ſnapſchecźiwi kral. „Wón budź wobhradźeny!“

Dźeń njebě hiſchcźe ſa Barlin ſaßwitał, a hižo cźěrjeſche na ſpěſchnym konju woßebity kralowſki póßelnik ſ Braniborſkimi wrotami won a dale po drózy do Schleſyſkeje. Wón mějeſche póßelſtwo ſa twjerdźiſnu Kladſko, a tuto pſchikaſa, ſo ma ßo jatemu von Maſſenbach ßwoboda dacź. —

Haj, Bóh je žiwy! Wón ßłyſchi wołanje ßwojich dźěczi. Prjedy hacź ßo wone wołaja, wěrnje a woprawdźe wołaja, wotmołwi wón hižo. —

Ale je hiſchcźe druhe jaſtwo, hórſche hacź tamne na twjerdźiſnje Kladſko: jaſtwo hrěcha. Tuto jima człowjeka pod hrěchow ſakoń, kiž je w jeho ſtawach, kaž Pawoł Romſkim piſche w 7. ſtawje w 23 ſchtuczžy. Tak jecźi ßu pak wſchitzy człowjekojo bjes wuwſacźa. Wſchitzy ßu jecźi a wuputani, czi jeni ſe ſurjaſkami, kotrež lědy widźiſch a pytnjeſch, czi druſy pak ſe ſchcźerczatymi rjecźaſami hrěcha a lóſchta. S tutoho jaſtwa móže jenož jedyn wumóz: Jeſuß! Kohož pak Jeſuß wumóže, tón je też wěſcźe a wěrnje wumóženy! Tuž pytaj Jeſußa, wſchitko druhe niczo njepomha!

Sa naß wſchěch.

Němſki ſtat je dźeń 30. januara ſaßo nowych miniſtrow doſtał. W dołhim rynku tajkich pſcheměnjenjow je tole jene woßebite. My wſchitzy drje czujemy: hdyž tucźi mužojo nětk njeſamóžeja tón prawy pucź ſ hłubiny na wyßoke namakacź,

a niz jeno namakacź, jón też hicź a po nim wjescź lud — schto potom? Njeczujemy tohodla my wschitzy też to skoro, so dyrbimy s wulkim němskeho luda wusnawacź: „Móz nascha dobycź njemóże, my zmy s njej jara złabi!“ Hdyž pak to, schto potom? We wschej ponižnoscźi a pokornoscźi psched tutym Bohom zo modlicź a prošycź wo hnadu a wo pomoz. To pak réka sa kóždeho: budź modleŕ, budź modleŕka! Proschcże a cźińcże dobroproschenje! To je sa kóždu zwójbu, sa kóždy dom khutne napominanje: domjaze nutrnoscże měcź a shromadnje prošycź a dobroproschenje cźinicź! A to je sa kóždu wošadu zwjaty nadawk, zo hromadźicź kóždu njedźelu a kóždy zwjaty dźeń w Božim domje a shromadnje spěwacź psched Bohom a zo modlicź a prošycź dobro prošycź a zo dźakowacź, haj też zo dźakowacź, dźakowacź sa to, so zmy my mjes tymi, kotsiž wědźa: Byrnjež kódź psches cźežsche njewjedra a wjetsche žołmy jěła, hdyž jenož wón, Jesuš, zobujědźe, potom njejzmy shubjeni, njech też psches njewjedra a cźěmnotu dyrbimy. Pschetož: „Wjetscha dyžli Bóh Knjes nusa njebudźe!“ A tón Knjes, wón tych zwojich snaje a je jich stajnje snał — na jich wěrje, na jich nadźiji, na jich luboscźi. To, schtož my w tutym cźaßu dyrbimy měcź a wopokasacź, je wěra, nadźija, luboscź. Tutoho bohatstwa dyrbimy my wjele měcź, a byrnjež hewak wjazy kschiweho pjenježka njeměli! S tutymi mozami dyrbimy my zylni bycź, byrnjež hewak we wschěm wjasnyli! S tutym bohatstwom a s tutymi kubłami dyrbimy my wschitzy zo nětkle zobu do rynka sestupacź a wukonejcź złužbu, wulku, wulzy nusnu złužbu, niz wojeŕsku, njech je ta wěscże wulzy nusna a dobra, a bycź dyrbi, niz złužbu zwobodneho dźěła, njech je ta wěscże jara spomožna a trěbna a bycź dyrbi, ně: modleŕsku złužbu. Tutu móże wukonjecź kóždy a kóžda a tutu dyrbi wukonjecź kóždy a kóžda, kiž maja mjeno kscheszcźijan, kscheszcźijanka, hdyž chzedźa jo s połnym prawom měcź. To, schtož nasch lud nětkle najnusnischo trjeba, zu: zyli kscheszcźijenjo, wěrni kscheszcźijenjo, kiž steja sa zwój lud a sa zebje psched Bohom we zwěrnej wěrje. Tajki pak samóże kóždy bycź, hdźež chze, njech je młody abo stary, bohaty abo khudy, mužski abo žónska, haj strowy abo khory. Ssy ty tajki? Ssy ty tajka?

„A budźe wjele falschnych profetow!“

Psched něschto cźaßom wohlada wo nowinach a cźaßopißach wobras s Barlina a na nim 1000 hollandskich młodych holzow. „Gralsschwestern“ abo podobnje buchu mjenowane. To běchu sastupjeŕki noweho hibanja mjes katolskej młodźinu. Wone běchu s Hollandskeje, hdźež je sapočzatk tuteho noweho hibanja, do Barlina pschischle, poßwjecźicź nowy dom tutoho hibanja — Gralshaus — a s dobom też, so bychu propagandu cźiniłe sa zwoju wěz. „Gral“=„Gralsburg“ a podobne pomjenowanja zu nam snate s němskich stawisnow, woßebje se němskeje hudźby, a dopominaja naß na tamnu zwjatu drohotnoscź abo potajnoscź, wo kotrejž stare němske spěwy a baje rěcźa.

Tuto mjeno „Gral“ złyschimy pak nadobo też s zyle druheje strony.

Potajnje dźe psches Němsku, woßebje psches młodźinu jene druhe „Gralske hibanje“, — sektiraŕske. Wono pokhadźa s Tirolskeje. Tam ma nowy „Sbóžnik“ zwoje cźinki.

Wón mjenuje zo Abdruschin a praji, so je Indiski; nětsi dwěluja na tym, so je Indiski. Abdruschin praji, so je „cźłowski zyn“ a da zo jako tajki cześcźowacź. Jeho pschiwißowarjo widźa mjenje abo bóle w nim „Sbóžnika“. Swoju wucźbu wosjewja w knisy, kotraž réka „Gralsbotschaft.“

Swojich pschiwißowarjow hromadźi wokoło zebje we woßebitej koloniji, a to woßebje s wyschschich a s wucźenych worschtow. Mjes nimi je też woßebje němska młodźina. Tucźi jeho pschiwißowarjo njejzu pak nětk stajnje pola zwojeho wucźerja w Tirolskej ale zu po zyłej Němskej rospróscheni. Jenož sa lěto junu abo sa poł lěta junu pschińdu wschitzy k njemu, zwjecźicź zwoje woßebite s potajnoscźemi wudebjene gralske zwjedźenje.

Abdruschinowa wucźba je połna mystiskeho, potajneho, a runje tohodla wabi wona. Njech je w njej też wjele kscheszcźijanskeho zobu, to pak je zyle pschecźiwo kscheszcźijanskemu, so maja cźłowjeka tak rjez sa Boha, njech Abdruschin też we zwojej wucźbje pyta dźělicź „cźłowjeskeho zyna“ wot „Božeho Ssyna“.

Też tole hacź dotal niz dale snate hibanje je snamjo nascheho cźaßa. Dokelž zo nochzedźa podwolicź drje wótrej a tola saßo tak zunjej wěrnoscźi Khrystußoweho evangelija, podwola zo hewak někajkim wucźbam a bajam. Dokelž nochzedźa khodźicź sa tym, kiž praji: „Ja zym to zwětko toho zwěta; schtož sa mnu dźe, tón njebudźe khodźicź w cźěmnoscźi, ale směje zwětkoscź toho žiwjenja!“ khodźa w cźěmnoscźi. A tuta njeje skónczńje hischcże ta najcźěmnischa. Je hórschich hischcże a doscź jich, kiž w nich wokoło błudźa!

Kak dołho hischcże? To je to praschenje. A tón strach, kiž na wschěm a wschěm hrosy, je tón, so mohło to też ras pschepośdźe bycź!

Zyrkej a stat.

Sakska krajna synoda bu sa dźeń 21. februara zwołana. Dopołdnja w 10 hodź. budźe w evangelskej dwórskej zyrkwi Boża złužba s prědowanjom krajneho biskopa. W 12 hodź. je po tym prěnje poßedźenje we woßadnym domje Kschižneje zyrkwje.

Wotewrjene Boże domy. Hollandska je zo złożiła po powschitkownym žadanju, měcź pschezo wotewrjeny Boži dom. Wona ma nětk tak mjenowany „Boži dom sa wschědny“. Tutón je kóždy dźeń wot 12 hacź do 2 hodź. wotewrjeny. Kóždy ma tak składnoscź sa nutrnoscź a cźiche rospominanje. Ale też sa tutej hodźinje zu zo duchowni poskicźili sa krótke rěcże, też pischcźele zo druhdy hraja. Doborowólni pomoznizy zu zo sa „zyrkwinu straźu“ sa tutej hodźinje poskicźili. W poßlednich 4 měßazach je jich w Amsterdamje na 10 000 woßobow „Boži dom sa wschě dny“ wopytało. Je jich doscź, kotsiž nochzedźa wjazy bjes tajkeje krótkeje pschipołdnischeje nutrnoscże bycź.

Wschelake s bliska a daloka.

Do wßow pschikhadźa nětkle wscho móżne. So zu mjes tajkimi wopytowarjemi — druhdy zu to też pschescźěharjo — rosnoschowarjo sektow, wě drje kóždy; to zmy też tu naspomnili. Do wßow měri pak zo nětkle też něschto druhe hischcże: bjesbóżne kommunistiske bolschewistiske hibanje cźini pospyty, zo na wßach sakorjenicź. Wono wužiwa sa to wandrakow a rosnoschowarjow. Tucźi s rěcźanym a cźischcźanym złowom rosßywaju jěd a njerjad. Niz jenož politiske a hospodarske sajědojcźenje chzedźa woni na wßach dozpicź, ale też sajědojcźenje a skaženje dobrych pocźinkow, pózcźiwoscże, a so by zo jim to cźim lěpje radźiło, też wěry a nabožiny. Tohodla kedźbujmy na tych, kiž pschińdu, a na to, schtož pschinjeßu. Woni kaža młodych a starych, jenotliwych a zykki. Ważmy a dźeržmy zebi, schtož hischcże mamy, so njebychmy też to shubili a tak skónczńje zami zo.

S **Barta.** Schtož hižo dawno w městach a we wulkich wosadach maja, so wowki so shromadźuja a tak jene wjeselе we swojim žiwjenju namakaju, je so też w naschej wosadźe salożiło. 17. januara seńdźechu so 18 serbskich wowkow we paczeŕskej jstwje. Knjes farař powita wschitke a roskładźe wotmyslenje a samĕr tutoho popołdnja. A knjes farař měješche serbsku nutrnosć, w kotrejž wo profecźinej Hanje, kiž na Sbóžnika cžakaschе, rĕcžeschе a posdźischo jene powĕdańczko pschedcžita. Mjes tym so spĕwaschе a powĕdaschе wo starym cžasu a wo sbožownischich dnjach lubych starych. Też cžĕło dosta swoje wokschewjenje. A dokelž je so wschitkim derje lubiło, shromadźimy so w februaru sasso a budźemy so wjeselicź, hischcźe wjazy serbskich wowkow a starschich žónskich, kiž hewak cžischе same doma sedźa, do paczeŕskeje jstwy powitacź.

S **Nosacźiz.** S lĕta 1932 njech je tu wo naschej wosadźe scźĕhowaze sapisane. Narodźiło je so 10 dźĕcźi, wukschcźenych bu jich tu 8, a to 6 hólczkow a 2 holczzy. Kschcźeński slub wobnowichu 3 holzy. Wĕrowanjow bĕ schtyri, pohrjebow 6. Mjes tutymi bĕschtej khowani najstarscheho muža a najstarscheje žony nascheje wosady; wonaj bĕschtaj w 95. a w 90. lĕcźe, jako wumrĕschtaj. Spowĕdnych je bylo wscho hromadźe 490; s tutych wuži 16 Boże wotkasanje doma. Jedyn mužski a jena žónska, kotrajž bĕschtaj prjedy katolskeho wĕrywusnacźa, pschistupischtaj k evangelskemu wĕrywusnacźu. Do kollektow je so wscho hromadźe nasbĕrało 436,18 hr. Sa mišijonstwo mjes pohanami — sa kotrež bĕ wosada na swjedźenju Sjewjenja 204 hr. woprowała — dari so do mišijonskeho kaschcźika a hewak 133 hr. Druhich darow wosebje sa Snutskowne mišijonstwo je też nĕschto bylo, wosebje wokolo hód. Też do dala, hdźež je nusa, smy sasso nĕschto pósłali. Njenaspomnjene njech njewostanje, so smy na naschim starym pohrjebnischcźu dwójzy dobrowólnu skužbu sa wschelake dźĕła sarjadowali. Nasadźachmy na 80 pschezoselenych schtomikow, kotrež s darami sapłacźichmy, a wurychmy a położichmy wodowód, kotryž też swonka zyrkwineje kasty sapłacźichmy. Tuto poslednje dźĕło bĕ dopjelnjenje dołholĕtneho pschecźa zykeje wosady. Wono bu nam wosebje tohodla smóžnjene, so nam k. ryczeŕkubleŕ Krause s ryczeŕkubła wodu a też dźĕl rołow pschecźelnjwje pschewostaji. A skónczнje natwarichmy tam nowy pucź. Wschĕ dźĕła, też s konjemi, bĕchu dobrowólne a darmo. Bóh tón Knjes žohnuj wschu tajku skužbu, wón sdźerž też we naschej wosadźe luboscź a swĕru k jeho kralestwu, k jeho zyrkwi.

S **Wólskeje** pischikhadźeja powĕscźe wo pschescźĕhanju — abo kak cžesch to hewak mjenowacź? — evangelskich němskich kschescźijanow. Tak skasy polizija 25. dezembra we wjesy Elsental hodownu swjatocznoscź evangelskeho sjednoczenstwa młodźiny. Wona pschepyta dom a pscheskyschowasche dźĕcźi, schtož w Božej skužbje sa dźĕcźi wuknu. Druhi dźeń hodow dopołdnja pschepyta polizija domy někotrych swójbow, mjes tym so bĕchu tute něhdźe 6,5 klm. daloko kemschi. Wona chzyschе wĕdźecź, schto dźĕcźi na paczerjach wuknu a pisaja. — Druhdźe sasso pokłosta staroста bura Kernchena s 30 zloty, dokelž bĕ we swojim domje dźĕcźi hodowne kĕrluschе a schpruchi wucźił! — k „tajkemu straschnemu cźinjenju“ skuscha tam mjenujzy „dowolnoscź“.

Na pucź.

Sa swjaty salożk a sakład kóždeje dobreje kschescźijanskeje schule dyrbisch kschescźijanske domjaze žiwjenje měcź a pschipósnacź a sa jeho wosebitu swjatnizu bydlensku jstwu, kotraž nana, macź a dźĕcźi we wĕrje a luboscźi do zykła wježe.

Pestalozzi.

Sliczbowanje serbskeho pobocznego mišionskeho tow. w Budyschinje a wokolnoscźi na lĕto 1932.

W lĕcźe 1932 je so podpisanemu pokładnikej pschepodało:
(□ = mišionski kaschcźik, † = cźitarjo „Miš. póssła“.)

Bartskeje wosady	150.— hr
Budescźanskeje wosady	454.— hr.
Budyskeje Michalskeje wosady: † 55.— hr., □ 96.— hriwnow, pschi woprawjenjach 134.— hr. . . .	285.— hr.
Budyschinskeje wosady wot spowjednych	50.— hr.
Bukecźanskeje wosady	280.— hr.
Hrodźischcźanskeje wosady	500.— hr.
Hodźijskeje wosady: † 45.25 hr., □ 227.52 hr. .	272.77 hr.
Huczinjanskeje wosady	60.— hr.
Klutschanskeje wosady: † 50.67 hr., □ 60.86 . .	111.53 hr.
Lupjanskeje wosody	10.— hr.
Moleschanskeje wosady: † 8.80 hr., □ na woltarje 8.50 hr., □ na farje 4.30, pschi adventskich nutrnoscźach 6.— hr., sbytk wot kopjena „Khrystuß dobywa“ 3.— hr.	30.60 hr.
Minakalskeje wosady	32.— hr.
Njeswacźidlskeje wosady	83.50 hr.
Nosacźicźanskeje wosady: □ 44.—hr., wschelke dary 89.— hr.	133.— hr
Porschiskeje wosady: † 35.10 hr., □ 249.72 hr.	284.82 hr.
Rakecźanskeje wosady	20.45 hr.
Wjelecźanskeje wosady: † 40.60 hr., □ 161.60 hr., dźĕcźikemschenje 14.— hr.	216.20 hr.
Wósslincźanskeje wosady: wschelke dary 52.60 hr., koll. na miš. swjedź. 102.—	154.60 hr.
k temu dar njemjenowaneho pschcźela swj. mišionstwa	20.— hr.
hromadźe	3148.47 hr.

kotrež dosta Sakske hłowne mišionske towarstwo w Drježdźanach.

W lĕcźe 1931 bĕsche darow	3411,44 hr.
Tuž bĕsche sańdźene lĕto mjenje	262,97 hr.

Tón Knjes žohnuj wschitke dary a wschitkich daricźelow s hnady a sdźerž luboscź k swjatemu mišijonstwu też w naschich lubych serbskich wosadach.

W Budyschinje, 20. jan. 1933.

farař em. Rjeda,
pokładnik.

Pomhaj Bóh!

praji też dźensa sasso nasche łopjeńko a chze to rad wjesołe a dźaknje prajicź w jich wjele serbskich domach tohodla, dokelž su sebi nětk sa kóždu njedźelu skasali. Tuž je jich tola prawje wjele domow a swójbow jemu a sebi tuto wjesele pschihotowało abo tola hischcźe pschihotuje se skasanku. Tutu móža cźinicź pola fararja abo na póscźe abo w Ssmolerjez knihańni abo hdźež maja hewak składnoscź. So s tutej skasanku troju skužbu wukonjamy, to wĕmy: sebi — Sserbstwu — Božemu kralestwu.

Nakład. **Redakzija.**

Listowanje. Sept.: T. w B. — Sex.: H. w B. — Estom.: R. we W.

Samolwity redaktor farař Wyrgacź w Nosacźizach. — Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźerńje a knihańje, sap. dr. s wobw. ruk. w Budyschinje
Wukhadźa kóždu sobotu a płacźi schtwórcźĕtnje 108 pjenježkow.

Serbske spěwarske
su na předań w Serbskej knihańi w Budyšinje

Čišło 7

Bohaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewj će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje 12. februara 1933 Bautzen

Njedźela Septuagesima.

Mat. 20, 1—16.

Pola ßwjateho Lukašcha namakamy šchtyri wulke powědanja, kotrež drje też „pschirunanja“ rěkaja, woprawdźe pak něschto se žiwjenja w Božim kraleſtwje powědaja, bjeſe wſcheho pschirunanja. Jeſuß powěda, kak ßmilny Samaritſki pomha, kak ßo nan nad ſhubjenym ßynom ßmili, kak khudy Lazaruß, ſe ßmjercźe wumoženy, ſbóžnje domoj cźehnje, kak ſprawnje ßo złonik pſched Bohom modli a hnadu namaka. Tak Jeſuß ßwoju wucźbu fariſejſkej myßli napſchecźiwo ſtaji, a to tak žiwje, jaßnje, móznje, ſo jeho ßłowo bjeſe wſcheho dobywa. Sawěſcźe, wón wucźeſche móznje, a jeho wucźba ßwoju bójſku móz na wſchě cźaßy wobkhowa.

Woprawdźite pſchirunanje wo potajnſtwje Božeho kraleſtwa je ßo dźenßa tydźenja na klětkach wułožowało. Kaž ratař njerjad w pſcheńzy rady njewidźi a tola pſchihladowacź dyrbi, kak njerjad ſ pſcheńzu ßobu narosćźe, tak ma w Božim kraleſtwje mudrosćź knježicź a ſcźerpliwosćź, hdyž niz jeno dobre ßymjo, w zyrkwjach wußywane, ſkhadźa, ale pſchezo też ſchkódne wucźby mjes wěrjazymi ßwoju móz jewja. To je w tutym pſchirunanju zyle jaßne: runje kaž na polu je w njebjeſkim kraleſtwje.

Bóle potajna a ſkhowana je Jeſußowa wucźba w pſchirunanju wo winizy a dźěłacźerjach, wo kotrymž ma ßo dźenßa prědowacź. Tu je knjes, kotryž na wurjadne waſchnje dźěłacźerjow wabi a na kotrymž ßo dźiwamy, ſo wón mſdu wupłacźicź njekaſa, kaž po wucźinjenju ßebi dźěłacźerjo ju žadacź móža, ale po dobrocźe, tak ſo ßo ſa wulkoſcźu prózy njepraſcha. Jeno tym, kiž ßu zyły dźeń dźěłali, wón po prawoſcźi dawa, niz něſchto wjazy, niz po dobrocźe kaž pola tamnych. Tuž też wo morkotanju dźěłacźerjow ßkyſchimy, na kotrěž ma knjes ßwoje wotmołwjenje. Wón je ßam chzył, ſo dyrbja wſchitzy pſchihladowacź, ſo poßledni też połnu mſdu kaž na zyły dźeń doſtanu, a morkotazym wón praji, ſo jim kſchwidy njecźini, ſo ma móz cźinicź, ſchtož chze ſe ßwojim a ſo njeßmědźa hroſnje hladacź, ſo je tak dobrocźiwy ſ druhimi. Poßledni ßu najprjedy doſtali, a to wjazy, prěni ßu napoßledk doſtali, ale niczo wjazy. S tym je pſchirunanje hotowe. Jeſuß pak k pſchirunanju wěrnosćź Božeho kraleſtwa pſchiſpomni. Tak budźa poßledni prěni a prěni poßledni, pſchetož wjele je powołanych, ale mało je wuſwolenych. Tole potajnſtwo chzyſche knjes Jeſuß ſ tym rosjaßnicź, ſo pſchirunanje powědaſche, w kotrymž knjes zyle hinak cźinjeſche hacž je porjad abo prawo w hoſpodarſkim žiwjenju.

Tohodla pak njetrjebamy ſa wopacźne wobhladacź, hdyž też ſa hoſpodarſke žiwjenje a to ſa ſadźerženje knjeſa a jeho dźěłacźerjow ſ tajkeho pſchirunanja něſchto nawuknjemy, mjenujzy ſo dobrota je wjazy hacž prawdoſcź a ſo ßebi nichtó njeßmě dobrotu žadacź, hdyž po prawdoſcźi doſtanje. Tuž woßebje ſa naſche cźaßy, w kotrychž je telko morkotanja też pſchecźiwo duſchnym knježim, tole pſchirunanje wulku wažnoſcź ma. Jeſuß wucźi tu ponižnoſcź, ſpokojnoſcź. Ale też luboſcź wón tu wucźi: knjes w pſchirunanju chze tajkim, kiž ßu dołho bjes dźěła byli, telko dacź, ſo njetrjebaju hłódni bycź. Skónczńje też Jeſußowa myßl wo bohatſtwje něſchto ſa naſch cźaß jara wažneho pſchinjeße: winizać dyrbi w dobrych hoſpodarſkich wobſtejnoſcźach bycź, hdyž chze prawje wjele dźěłacźerjow ſwołacź a wjazy dacź ſa mſdu hacž po wucźinjenju.

Tak je Jeſuß nimo něktoreje winizy ſchoł a ßebi na to myßlił, kak móža dźěłacźerjo luboſcź ßwojeho knjeſa ſhonicź. Prawa wobßedźerja a prawa dźěłacźerjow ßo ſnjeßeja tam, hdźež bohabojoſcź zyły lud napjelnja. Tam ßu też dobre hoſpodarſke wobſtejnoſcźe. Nowy pobožny duch dyrbi knježicź.

To pak pschi tutym pschirunanju tak rjez pschipódla prajimy. Pschetož nětko mamy hischcże hłownu wěrnoscź pytacź, kotrejež dla je Jesuß tole pschirunanje tworił. Hdyž je Jesuß ßebi wuczomnikow s prosteho luda wuswolił, ßu farisejiszy pschecźiwo njemu morkotali, farisejiszy, kiž czaß žiwjenja se ßwjateho pißma wuknychu. Tu ma Jesuß ßwojich wuswolenych wuczomnikow we woczomaj, kotsiž jenož něschto lět w jeho wuczbje stejachu. Powołanych je pschezo wjele, hdźež wot sastarska ßo do farisejskeje wuczby cźischcźa. Ale Jesuß s nich ßebi njeje žaneho wuswolił. Wschak ßu jeho wabjenje wschitzy wotpokasali. Tuž dyrbja pschihladowacź, kak knjes Jesuß tutym poßeldnim ßwoju dobrotu pschiwobrocźi. Ssu po jeho wuswolenju prěni w njebjeskim kraleństwje. Schto je sbóžnik ßo prózował, jich prawje wjele, haj wschitkich dobycź, wabicź, powołacź! Ale jeno mało je jich namakał, kotrychž móżesche ßebi wuswolicź. Jesußowi wuswoleni ßu wyßoko posběhnjeni mužojo, woprawdźe prěni na wschěm ßwěcźe.

Schto nětk w naschim cźaßu prajimy wo prěnich a poßlednich, wo powołanych a wuswolenych? W Jesußowymaj woczomaj je wuswoleny, schtóž ßo sprawnje k njemu wobrocźi, we wěrje steji a wutrobu ma sa Boże kraleństwo, to rěka so móże Jesuß jeho we ßwojej winizy trjebacź. Hacź wón tam wjele dokonja abo mało, jeno so ßwěrny namakany budźe, to je měra w Jesußowymaj woczomaj. Tak je w kóždej woßadźe mnoho tajkich, kiž ßu pschi wschej khudobje a niskoscźi w njebjeskim kraleństwje prěni. Tež na mißijonskich polach je wschudźe wjele poßlednich, kiž ßu ßo hakle nětko wobrocźili, ßu pak prěni we ßwojej nowej wěrje a luboscźi pornjo mnohim w starych kschescźijanskich krajach, w kotrychž je zyrkej dodźeržana a stara, hdźež ßu ludźo na kraßnoscź wěry sapomnili, hdźež njewědźa, schto to rěka, wot Khrystußa wuswoleny bycź a sbóžny. Hamjeń.

Tsi rowy.

Tež rowy ßu snamjenja nascheho cźaßa. W tutych dnjach ßu saßo dyrbjeli rycź wschelke rowy, kiž ßu snamjenja nascheho cźaßa: stacźenjo běchu stacźanow nascheho kraja morili.

Ale to njebě to prěnje. Morili běchu do toho abo ßmjertnje sranili bohabojoscź, wěru, pobožnoscź w ludu a kraju; s tym bu ßmjertnje sranjena tež ßwěra, niz mjenje tež snjeßliwoscź, luboscź, měr mjes jenotliwymi a w jenotliwych. Hdźež je ßmjercź, tam je pschezo dźělenje. Hdźež je wěry ßmjercź, tam dźěli ßo cźlowjek wot Boha a je tak duchownje morwy; tam dźěli ßo cźlowjek tež wot Božeho žohnowanja, kotrež je nam wscho, a dźěli ßo tak wot wěrneho sboża.

Tsi rowy, kotrež ryjachu sa jedyn tydźeń na jenym kěrchowje jedyn pschi druhim, ßwěcźa tak prawje dorasnje wo tajkim njesbožu — a sbožu. Sbožo je tež dźenßa hischcże mjes nami, ale jenož tam, hdźež je žiwjenje, wěrne žiwjenje, žiwa wěra, wěra, kiž je žiwe hromadubycźe cźlowjeka s Bohom. So pak dwaj rowaj wo ßmjercźi ßwěcźitaj a jedyn s tutych tsjoch jenož wo žiwjenju — abo hinak: so dwaj ßwěcźitaj wo njesbožu a jedyn wo sbožu — to je saßo snamjo nascheho cźaßa.

Wschitzy cźi tsjo, kotrychž tam jeneho pschi druhim pohrjebachu, běchu młodźi. Ale kak wschelakore bě jich wumrěcźe — skónczenje jich žiwjenja! Do prěnjeho s tutych tsjoch rowow pokhowachu 23lětneho mužskeho. Wón bě w ßußodnej wßy sabił ßwoju njewjestu. Po tym bě ßo wobwěßnył. W tsecźim rowje leži cźěło 21lětneje holzy. Wona bě do bróžnje schła po ßyno. Dokelž so njebě sa poł hodźiny hischcże saßo pschischła, dźěchu sa njej pohladacź a namakachu ju wobwěßnjenu na skhodźe. Wona bě ßwój saschijak wsała a ßo wobwěßnyła. Cźehodla, žadyn cźlowjek njewě. A mjes tutymaj row 25lětneje holzy. Wona bě na płuza khora była, ßwoju khoroscź pak scźerpliwa wjeßła, pschezo prosscho, so by Bóh tón Knjes ji pomhał scźerpliwje cźakacź, doniž ßebi po nju njepschińdźe. Wona bě cźische a rad wumrěła, ßo ßmějkajo; wona bě dźě ßwojeho Sbóžnika wohladała, kiž jej khiwasche; pěkne a lube to cźlowjske dźěcźo, — pische diakonißa.

Tsi rowy. Jenajke ßu po sdacźu, — a tola kak wschelake te žiwjenja, sa kotrež ßu wone poßledni sejnski pomnik. Snamjenja nascheho cźaßa. —

Tež ßobu na pucź.

Kralowa Luisa praji nam se ßwojim „ßłowom na pucź“: „Pschedwidźiwoscź naß wiedźe“ — abo kaž ßu Sserbja tež swucźeni prajicź: „Boże prjedywidźenje naß wiedźe“ — Göttliche Vorsehung. — Njebudźe drje nikoho mjes nami, kotryž njeby tutu wěrnoscź se ßwojeho nasshonjenja mohł wobkrucźicź. Khudy a bjes najrjeńscheho nasshonjenja je tón, kotryž njewě, njepomni tajkeho nasshonjenja.

Stajimy tu jene: Mohli nastajnje wo tym ßwědczicź. Schtó s cźitarjow chzył nam tajke ßwědczenja se ßwojeho žiwjenja abo se žiwjenja druhich podacź sa nasche kopjeńko? To by ßłużba była sa jich wjele a na jich wjele.

Bě pobožny hórnik. Tutón by pschi wschěch njeluboßnoscźach žiwjenja prajił: „Wschitko ma nam k lěpschemu ßłużicź.“ Wón wiedźesche dźě, schto Rom. 8, 28 steji. Ras rano bě w ßwojim cźaßu k jamje pschischoł, so by ßobu s druhimi do hłubiny semje na ßwoje dźěło jěł. Ssobudźěłacźerjo a tež hórniski dohladnik běchu hižo w korbje, tu wutorhny nadobo pßyk naschemu hórnikej wobjed — khlěb a mjaßo — s ruki a běžesche precź. Hórnik sa nim.

Dohladowaŕ nochzysche s druhimi cźakacź, doniž by pßa doscźahnył a jemu wobjed saßo wsak. Wón sawoła na hórnika: „To wschak dyrbi tebi tež k lěpschemu ßłużicź!“ a puschcźi ßo s druhimi w korbje do hłubiny.

Tola nadobo ßo powjas rostorže a wschitzy, kiž w korbje běchu, padźechu někotre sta metrow do hłubiny — a běchu wschitzy morwi.

Pobožny hórnik bě wukhowany. Tež tole spodźiwne ßłużesche jemu k lěpschemu. — Pschedwidźiwoscź Boża. —

Sa † prof. Arnoschtom Muku.

Wótcźinska modlitwa ßwěrnych a pobožnych Sserbow.

Božo naschich wótzow, kralo njebjeßow a semje, k Tebi ßo pschibliżujemy se ßwojej horzej modlitwu sa sboże ßwojeho wótzneho kraja a ßwojeho ßerbskeho naroda.

Twoje ßwjate žohnowanje, miłoscźiwy Božo, je dotal wotpocźowało na naschim ßerbskim wótznym kraju, sa to ßo Tebi pokornje dźakujemy a proßymy s zyłej horzotu ßwojeje dusche, so by Twoje ßwjate žohnowanje nad naschej lubowanej ßerbskej Łużizu dale wotpocźowało, doniž budźa stacź a ßo selenicź nasche hory łużiske, a so by njewopuschcźiło nasch drohi ßerbski lud, doniž Sprjewja wot naschich lěßojtych horow psches płódny hórkaty kraj a cźichu spokojnu holu ßwoje pluskotaze żołmy ponjeße do selenych kwětkojtych Błótow.

Twoje ßwjate žohnowanje, Knjeże Božo, njech ßo wulije do domow bohatych, so by tam nuhło wutroby k dobrym skutkam a k ßmilnoscźi, a njech njesminje ßo proha khuduscho-

keje khěžki, so by wosbožiło jeje wobydlerjow, kiž maju w njej swoje jenicžke bohatstwo, a njech pschimnje so też tych wbohuschkich, kotsiž niewědža, hdže bychu swoju hłowu położili.

Njewopuschcž, Knježe Božo, tón lud, kotrehož krej je nascha krej a kotrehož pukot wutroby je nascheje wutroby pukotanje, schkituj jón a sakhowaj jón psched wschitkim złym a psched wschěmžkuli skaženjom cžěła a dusche, wosebje psched lichowarstwom a schcžuwanstwom njepschecželow, a popschej jemu, so by w dospołnej pschesjenosczi, bratrowskej lubosczi a wobstajnem měru jenicžzy pytał a namakał swoje sbožo.

Wubudž a sapal, Knježe Božo, w naschich wutrobach, we wutrobje zyłeho serbskeho luda prawu a czistu luboscž k wótcznemu krajej, njech wschitzy lubujemy swoju ródnu semju jako swoju macžerku a rodžicželku, so smy kóždy wokomik hotowi, wschě mozy cžěła a ducha, swoju wutrobu a swój rosum zyle jeje skužbje poswjecžicž.

Rosswěcž a roshrěj s Twojej lubosczu, Knježe Božo, też wschě sabłudzene dusche, kotrež so hańbuja sa rěcž swojeju starscheju a njecželesca a njewaža tuto drohe kubło a wotkasanje naschich wótzow, pschiwjedž je k wutrobje nascheje shromadneje macžerje a sczin s nich jeje poradzene dźěczi.

A tak s rosu Twojeho Bójskeho žohnowanja, wschehomózny Božo, schcžedrje pokrjepjena budže nascha serbska narodna semja roskcžěwacž w mejskej krasnosczi, seleny wěnz łužiskich horow budže tak jeje drohotna skota króna, schepotaza cžěmna hola budže jeje bohata kudžerina a sklěbrožołmjaza Sprjewja s mjeńschimi rěkami a rěczkami po boku budže jeje lubosny swjask swjasowazy naschu shromadnu wótczinsku lubosczž, a hdyž budžemy w bratrowskej pschesjenosczi dźěłacž nutskach w domjaznosczi a wonkach na poli, we wysokich burskich dworach a we niskich dźěłacžerskich khěžkach, w zyrkwi a schuli, na wsach a w městach, w Hornjej a w Delnjej Łužizy, potom budže so, Knježe Božo, s Twojej wótzowskej pomozu nasch serbski narod mjes druhimi narodami sasо wusnamjenjecž se swojej kschescžijanskej lubosczu a wěrnej bohabojosczu, se swojej woprawdžitej pokornosczu a bohuspodobnej pilnosczu.

O daj, dobrocžiwy Božo, so bychmy my byli we swojim wótczinskim skutkowanju pycha swojeje ródneje semje, nascheje serbskeje Łužizy, a so bychmy sebi tak sasłużili cžicheho wotpocžinka w jeje klinje, a popschej nam we swojej miłosczi, so bychmy my s bjeshrěschnym a pschikładnym kschescžijanskim žiwjenjom w tutom kraju dozpěli hódnosczž, jónu stupicž do njebješ, do raja wschitkich narodow zyłeho swěta.

Hamjeń. E. M.

*

Tak je so nasch wótczinz Muka modlił. Tak skónczi też hodownu srjedu k. stud. direktor O, Wicžas-Stollbergski swoju rěcž, s kotrejž we wosebitej shromadžisnje Macžizy Serbskeje wopominasche a cžesczowasche sławneho wulkeho a woporniweho syna nascheho serbskeho luda. Rjana liczba Serbowkow a Serbow — njech też mohła wona zyle wěsče hischcže wjetscha bycž pschi ważnosczi, kotruž je měł a ma a wobkhowa Arnoscht Muka sa mały serbski lud! — bě pschischła na tutu hodownu shromadžisnu, kotruž bě nascha Macžiza Serbowka, s kotrejež cžestnym pschedsydu je Muka był, wěnowała zyłu sa cžesczowaze wopominanje Muki, kotrehož wulki wobras naš, rjenje wudebjeny, strowjesche. S jeho pschiwusnych bě pschitomna wosebje jeho knjeni mandželska.

Pschedsyda Macžizy Serbskeje, k. justizny rada dr. Herrmann wusběhny s krótkim słowom pschi spocžatku wosebity saměr a wosebnu ważnosczž shromadžisny, spominajo na Muku a jeho wosebitosczž sa nasch lud, a spominajo też na to, so je nam Serbam struchłe lěto 1932 so kónczejo wsało druheho wjelesasłużbneho wótczinza: kanonika Žura.

Swjatocžnosczž sama sasběhny so s hudžbu sa husle a klawěr, kotruž je nasch hudžbny mischtr k. direktor B. Krawz wěnował wudowje droheho njebocžiczkeho. Po njej měješe k. stud. direktor Ota Wicžas wopominansku rěcž, w kotrejž nam pokasa wulke sasłużby, hobrske dźěło a nadobnu woporniwosczž njebocžiczkeho sa nasch serbski lud. Tsi wulke wscho wobknježaze pocžinki pschi tym wusběhny: pilnosczž, swěru, sprawnosczž. Zyłe kopizy pisnych dźěłow: nastawkow, spisow, knihow, a Serbski Dom a to, so nasch lud tu tajki hischcže je w swojim narodnym žiwjenju — to wscho a druheho wjaz swědczi wo tym. — „Spi w dobrym měrje“, komposiziju Bj. Krawza pschednjeseschtaj k. direktor sam a k. konzertny mischtr Wondruschka jako dosynk tuteje rěcže. Knježna Freischlagez sanjesny Mukowej pěsni: „Žedženje“ a „Hólzowe kralestwo“ a knj. Ema Krawzez Mukowy: „Wowcžerjowy spěw. K. Bj. Krawz, kiž je też tute pěsnje skomponował, pschewodješe na klawěrje. Knježna H. Wjecželiz pschisamkny so s rezitaziju někotrych Mukowych pěsni s młodych lět.

Po wutrobnych słowach knjeni Mukowej wěnowanych skónczichmy swjatocžnosczž s 5. schtuczku nascheje narodneje hymny:

Cžasso pschichodny,
Sakcžěj radostny!
Ow so bychu s twojeho
Klina wuschli mužojo,
Hódni wěcžnoh' wopomnjecža!

So by so nam tuta nadžija a próstwa dopjelniła! Se Muku smy wjele shubili! Njech Bóh spožczi, so nam to pschichod sasо naruna.

Zyrkej a stat.

Konfirmazija. Dokelž su Jutry lětsa posdže, je sakske krajne konsistorium do toho swolilo, so móžeja duchowni wschudžom tam, hdžež dyrbja dźěczi k 1. haprleje do wucžby abo skužby, hižo njedželu Laetare konfirmirowacž. Hdžež pak je někak móžno, dyrbi konfirmazija na njedželi Palmarum wostacž.

W sakskim krajnym konsistoriju je so pscheměnjenje stało. Tajny konsist. rada D. Hempel je na wotpocžink schoł. Sa jeho nasłědnika bu wyschschi zyrkw. rada dr. phil. Schröder nětkle superintendent w Kamjenzu, wuswoleny.

Do sakskeje synody bu też farar Stamm w Gautzschu pola Lipska wuswoleny. Wón je jako Wósporski farar psched wjazy lětami hižo Lubijski wokrjesk w synodze sastupował. Farar Stamm je też samolwity redaktor zyrkwinskeho tydženika: „Sächsisches Kirchenblatt“, kotryž so w Herrnhuce cžischcži.

Stat. „Wona wosmje kschescžijanstwo sa basis nascheho zyłeho moralneho žiwjenja“, tole wupraji nowa wyschnosczž dźeń 1. februara. To rěka: kschescžijanstwo dyrbi bycž sakład a sałožk zyłeho snutskowneho a też zyłeho swonkowneho žiwjenja nascheho luda. Wulke to słowo a słubjenjow polne! A dopjelnjenje a žohnowanje a tak sbožo njewuwostanje, hdyž so wschitzy, wyschnosczž a lud, wjednizy a stacženjo, sałoža na tuto słowo a w mozy kschescžijanskeje wěry skutkuja a dźěłaja! Derje nam tuž tutoho słowa! Ale nětk też do skutka! A tutón skutk sapocžej kóždy sam pschi sebi! A kóždy dom, kóžda swójba niz mjenje! Wschudžom budž kschescžijanstwo sałožk a pucžnik! Hakle potom, hdyž tole budže wěrnosczž, budže móz bycž kschescžijanstwo też sałožk a pucžnik w ludu kra-

ja, ſtacże! Hakle potom je też tu ſałožk, na kotrymž žo wſcha žwěrna próza radźi tak, ſo naſtawa nowe wěrne žiwjenje, nowe wěrne ſbožo. Ta wyſchnoſcź, kotraž žo na tutón ſałožk ſtaji a w mozy kſcheſcźijanſtwa ſkutkuje a ſa tym ſteji, ſo to też w ludu a kraju tak, budźe ſ tym ludom, kiž na tutym ſałožku žwój nadawk dokonja, wobſtacź a dobycź. —

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

S **wožadow.** Też w naſchich wožadach žo gripa ſchěri, ludźi traſcho. Hačžrunje njeje tak ſtraſchna a morjaza kaž we druhich lětach, žada žebi tola žmjertne wopory. Tak bě jich — jeliſo je nam prawje prajene — w Budeſtečžanſkej wožadźe nadobo 7 cźełow. Njemějmy gripu ſa lohku khoroſcź. Schtóž ma hewak hižo někajke cźerpjenje, ſa toho móže gripa jara ſtraſchna bycź, kaž też tehdy, hdyž žo jej něſchto pſchida. Tohodla budźmy wobhladniwi a cźińmy ſ cźažom něſchto. Najlěpſchi žrědk budźe drje poczenje a cźopłe łožo. Dalſchich pſchihódnych žrědkow žo wſchudźom doſcź poručžuje, też wot ſawěſcźerńjow. Kak drohe a wulke kubło ſtrowota je, ſtrowy huſto doſcź njewopomni; khory huſto doſcź boloſtnje ſačžuwa, ſo je jeje pſchemało hladał, ſo je žebi ju pſchemało ważił.

S **Kunnerwitz** žo piſche, ſo je tam a we wokolinje zuſy mužſki wokoło khodźił a pišma ſa mišionſtwo pſchedawał. Pſchi tym je wudawał, ſo jeho wožadny farař ſcźele, haj rěka žamo, ſo je wopišmo ſa to pokaſował. Jeliſo je tajkeho měł, je tuto wopačžne było. — Stajimy tole tu žobu nuts, dokelž móže žo tole wſchudźom wospjetowacź. My žmy drje wſchudźom tak daloko, ſo farario dozyła zuſym žane tajke wopišma njedawaja a jich też hewak do domow njeſcźelu. — Sdobom budź pokaſane na druhich wokołonoſcherjow a wokołoczaharjow, kotſiž wot ſektow pſchikhadźeja pjenjeſy ſběracź a ſpišy pſchedawacź. Kak je móžno, ſo wožadni tutym hiſchcźe pjenježka dawaja, hdyž tola tu pjenjes njeje a huſto tam pobrachuja, hdźež dyrbja date bycź? A nimo toho žu tute pjenjeſy ſektam date tola napſchecźiwo zyrkwi a wožadźe a daricźelej nałožene; pſchetož tute ſekty wojuja ſ tutymi pjenjeſami pſchecźiwo zyrkwi a wožadźe a tak pſchecźiwo kóždemu jenotliwemu!

S **Lubijſkeje wokoliny.** Pſchezo bóle jewi žo tu žiwe hibanje, kotrež wukhadźa ſe ſjednocźenſtwa „Evangeliſcher Bund“. Niz jeno w měſcźe Lubij, ale też we wokolinje ſhromadźuje wono Evangelſkich do ſhromadźiſnow wſchelakeho wuhotowanja, tak njedawno w Ebersdorfje. Pod žwojim pſchedžydu k. ſtud. radu Wallenſteinom bě „ludowy wjecžor“ wuhotowało, kotryž bě też derje wopytany, kaž žu też wuhotowanja w Lubiju derje wopytane byłe. Hłowny pſchednoſchk měješche k. ſuperintendent Jagſch, kotryž je tola ſdobom pſchedžydu krajneho ſwjaſka „Evangeliſcher Bund“ ſa zyku Sakſku. Wježelimy žo tutoho hibanja a toho, ſo mamy jeho ſakſkeho wjednika tu we Łužizy. W cźažu tuteho tak wſchelkeho hibanja a wojowanja je nuſne a dobre, ſo bywamy my Evangelſzy na to dopomnjeni, ſchto žmy a rěkamy, ſchto mamy a ſchto mamy žebi ważicź a ſchto mamy ſchkitacź. — Schtóž ma ſkładnoſcź, ſhromadźiſny Evangelſkeho ſwjaſka wopytacź, tón ju njeſkomdź. Wón budźe drje žo lubje rad ſa to rosžudźicź, žam žylnicź tuto hibanje a też tutón ſwjaſk.

Ludowy žarowańſki dźeń bě žebi w poſledních lětach też w Sakſkej a wožebje też we Łužizy njedźelu Reminiſcere dobył. A njedźela Reminiſcere je drje hižo ſa pſchichod ſwěſcźena jako ludowy žarowańſki dźeń, kotryž budźe drje nětk też bórſy ſa zyły ſtat poſtajeny. Nadźijomnje žo pſchi tym njeſapomni, doraſnje ſa tutón dźeń wſchemu ſahacźicź, ſchtož mohło jón někak kaſycź. Ssmjertna njedźela njeje wſchelakich pſchicźinow dla pſchihodna njedźela ſa zyły lud, wožebje też tohodla niz, dokelž je Ssmjertna njedźela drje Evangelſkim dźeń wopominanja ſemrětych niz pak Katolſkim. Tak budźemy drje lětža njedźelu Reminiſcere hiſchcźe bóle powſchitkownje naſchich padnjenych wopominacź hacž poždnje léta. Reminiſcere budźe ſdobom prěnja njedźela po wulkej rosžudnej wólbje. Njech wona wo tym žwědcźi, ſo žmy my cźinili wſchitzy, ſchtož winojcźi běchmy, a ſo žmy hotowi, cźinicź wſchitko, ſchtož winojcźi žmy, tym, kiž ſa naš poczerpichu wójnſku žmjercź.

S **Laſa.** (Zyrkwinſka ſtatiſtika.) W lěcźe 1932 (cźiſła w ſpinkomaj pokaſuja na lěto 1931) žmy w naſchej wožadźe měli: wukſchcźenych 40 (75), paczerſkich dźěcźi 10 (6) žerbſkich a 27 (23) němſkich, ſwěrowanych 22 (30), pokhowanych 30 (38), ſpowědnych 1879 (2056) — mjes nimi 121 (110) doma woprawjenych.

S **Rakez.** (Zyrkwinſka ſtatiſtika.) W lěcźe 1932 (cźiſła w ſpinkomaj pokaſuja na lěto 1931) žmy w naſchej wožadźe měli: porodow 55 (51), paczerſkich dźěcźi 14 (11) žerbſkich a 22 (18) němſkich a k temu 4 (2) we wuſtawje ſa žlepych, ſwěrowanych 21 (21), pokhowanych 28 (26), ſpowědnych 2568 (2710) — mjes nimi 74 (99) doma woprawjenych.

Na pucź.

„Schtož mje pſchezo ſnowa žylni, to je ta myžl: „My njejžmy hrajka žlepeho pſchipada, ně, my žmy w Božej ruzy a pſchedwidźiwoſcź naš wjedźe!““ Kralowa Luiſa, Pruſka.

Naſche cźeſcźene cźitarki a naſchi cźeſcźeni cźitarjo namakaja dźenža nětk hižo tſeczi krócź pod napišmom: „Na pucź.“ Krótke žłowo, kotrež chze bycź to, ſchtož napišmo praji: žłowo na pucź. Naſch cźaž je tola tajki, ſo njemóžemy doſcź dobreho, poždnjazeho, roswucžowazeho žobu na pucź wſacź a ſo njeje nam žane žwědcźenje pſchewjele, kotrež nam žwědcźi wo tym, kak žu wěrjazy też w najcźežſchich cźažach ſ mozu kſcheſcźijanſkeje wěry žylni a mózni byli a wobſtali a dobyli. Tuž wſmimy k Božemu žłowu Biblije, kotrež pſchezo jako prěnje ſ naſcheho łopjeńka k nam rěcźi, žebi žobu na pucź też pſchezo tuto dalſche žłowo, dźenža te, kotrež je nadobna pruſka kralowa Luiſa wuprajiła, jako bě jeje pruſki kraj pſched něhdźe 125 lětami w tyſchnej hłubinje a jeje lud w najcźežſchich domachpytanjach. S tutych pak žo lud wudoby, dokelž bu też žylny w tej kſcheſcźijanſkej wěrje, w kotrejž nadobna wjerchowka tuto nadobne žwědcźenje žwědcźi, kotrež ma runje nětkle nam wſchěm telko prajicź, — prajicź runje to, ſchtož nam najnuſniſche je nětkle, hdyž je jich telko w naſchim ludu na tym, ſadwělowacź. Niz tak! Niz też to poždnje, to jenicźke, ſchtož naš móže wukhowacź, wot žo cźišnycź: wěru, dowěru na Boha. Prajmy žebi, pſchejmy žebi, pſchiwołajmy žebi: „Pomhaj Bóh!“ a dajmy žebi też wot Boha pomhacź, žo jemu dowěrjejo ſ cźełom a duſchu, ſe wſchěmi žwojimi a ſe wſchěm žwojim, ſ wótznym krajom a ludom a dopjelnjejo wſchitko ſ wutrobu, ſ ertom, ſ ruku, ſchtož žmy cźinicź winojcźi, —

Liſtowanje: H. w B. ſa Sexag. — R. we W. ſa Eſtomihi. — K. w B. ſa Invoc.

Samoſtwity redaktor farař Wyrgacź w Nožacźizach. — Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wobw. ruk. w Budyſchinje
Wukhadźa kóždu žobotu a płacźi ſchtwórcźłětnje 108 pjenježkow.

Čišło 8

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Ćerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje 19. februara 1933 Bautzen

Njedźela Sexagesima.

Luk. 8, 4—15.

„Wšmicže to žłowo horje ſ cžichej myßlu, kotreż do waß ſchcžěpjene je a móže waſche duſche ſbóžne cžinicž. Budźcže pak cžinjerjo teho žłowa a niz jenoż poßłucharjo, ſ kotrymž wy žo žami ſjebacže.“

S kſchižowanym a horjeſtanjenym Sbóžnikom je do tutoho žwěta nowa dobycžeńſka móz živjenja ſtupiła, kotraž je móznischa dyžli hrěch, žmjercž a cžert. S njeho, ſ Knjeſa živjenja nětko njeſaprahnita połnoſcž a bohatſtwo noweho živjenja žo wuliwa. Pſchetož wón je woboje, njebjeſke pſcheńcžne ſorno, kotreż je jako wěcžnje płacžaty wopor ſjednanja ſa naſche hrěchi do ſemje žadźene, a njebjeſki žnjeř, kiž krocži po znkej ſemi, ſo by njeſachodne, ſnowanarodźene žymjo žwojeho žłowa wußywał a wußywacž dał do cžłowſkich wutrobow tu ſ prědowanjom a ſe ſakramentom, tam ſ duſchepaſtyrſkim namołwjenjom, tu ſe žwědcženjom erta a živjenja a tam ſe žłowom žwjateho pißma. Praſcha žo jenoż: Kak žu žo pſchecžiwo wußywarſkemu dźěłu žwojeho Knjeſa měł? So hychmy tak žo praſcheli a ſ tym žo khutnje žami pruhowali, k tomu je nam naſche pſchirunanje wo žnjerju date. S njeho widźimy, kak wſchelake žu cžłowſke wutroby, ſo leži na polu, na roli, to je na cžłowſkej wutrobje, hacž pſchinjeße Boże žłowo płoda abo niz. Tohodla nam Jeſuß w tutym pſchirunanju pokaže, kak ma kóždy žam žwoju wutrobu pruhowacž. Sscbjeſpóſnawanje je ſpocžatk wſcheho wěrneho kſcheſcžijanſkeho živjenja. Tu móžeſch pytnycž, na cžim hiſchcže klaza a ſchto je tebi trjeba. Tu móžeſch widźecž, kajke ſadźěwki dyrbiſch hiſchcže žam w žebi pſchewinycž, hdyž chceſch k ſbóžnoſcži dóńcž. Tuž ſpóſnaj žam žebje. Schtóž ma wuſchi k poßłuchanju, tón poßłuchaj.

Schtworake je polo — ſchtworaka je cžłowſka wutroba.

1. Ssu ſtwjerdźene wutroby. „Ssyjeř dźěſche, ſo by woržył žwoje žymjo, a jako wón žyjeſche, padže někotre pſchi puczu, a bu poteptane, a ptaki pod njebjeßami ſežrachu jo.“ Dobry žnjeř drje žo hlada, ſo njeby nicžo na pucž a pſchi puczu padnyło. Ale prědař evangelija njemóže tomu wobaracž. We kóždej woßadźe, haj pſchi kóždym prědowanju žu někotſi, kotrychž wutroby žo runaju twjerdže ſteptanemu polu. Sskowo prědowanja žłyſcha, też w bibliji jo drje cžitaja, ale wot Ducha Božeho, kiž w nim rěcži, niczo njeſacžuja. Tak jara žu žo do měcža a ſakhadźenja žwěta ſanurili, ſo je w nich myßl ſa njebjeſke ſniczena. Pſchecžiwo žwětku ſ wyßoka žu kaž žlepi a pſchecžiwo ſynkam ſ wyſcheho žwěta kaž hłuſchi. Njech žłowo Boże ſ próſtwu a ſ napominanjom, njech ſ hrimanjom bójſkeho žudnika jim žo bliži, wutroby woſtanu twjerde, ſo je, jako by wjelkam prědował. A žamo, hdyž Bóh jim domapyta ſ kſchižom a ſrudźbu, woſtanu wutroby twjerde; wſchitko je podarmo: pokutu njecžinja ani žo njewobrocža. To žu ſtwjerdźene wutroby. Ssu tucži cžłowjekojo pſchezo tajzy byli? Je Bóh jich tajkich ſtworił? Ně, na tym Bóh we winje njeje. Ssami žu, runjež běchu we žwojich dźěcžaznych lětach mjehkeje a ſprawnje wutroby, žo ſhordźili a ſtwjerdźili a žu žwojim njepocžinkam, žwojej nahrabnoſcži, bjesluboſcži, žebicžiwoſcži zyle na žebi dobycž dali, ſo jich wjazy njejimaja wſchitke napominanja žwědomja. Nětko žo na nich žałoſtny žud ſažakloſcže a njepokoja dopjelni: ſły njepſchecžel ma jich we žwojej mozy. Hdyž žłowo žłyſcha, „potom pſchińdže cžert a ſebjerje to žłowo ſ jich wutrobow, ſo bychu njewěrili a ſbóžni njebyli“. Tak wukładuje Jeſuß žam žwoje pſchirunanje. Sły helſki njepſchecžel poduby w nich kóžde roskacže, kóžde žadanje a kóždu nadźiju polěpſchenja. Ssnano padnu też wot tutych prědowanjow w łopjeńku „Pomhaj Bóh“ někotre pſchi puczu,

na twjerde, ſteptane polo. Ssnano pósnajeſch tole cžitajo a widžiſch, ſo ßam ßo runaſch tutomu twjerdemu polu. Je to tak? To cži jenož radžu: Padń dele a proſch Boha: Ssmil ßo na mni, daj ßwojemu płuhej hiſchcże jónkrócž pſches mje hicž, ſo by moja wutroba ßo ſmjehcžiła a ßymjo twojeho ßłowa ßo we mni ſakorjeniło. Słamaj a ſnicž wſchitku móz cžěmnoſcże a ſpožcž mi wěſtoſcž wěcžneje ſbóžnoſcże. Hdyž njemóžeſch wjazy k tajkemu modlenju dóńcž, ßy ſhubjeny. Božo, ſwarnuj naß wſchitkich pſched tajkim ſtwjerdženjom, pſche kotreż njeje žaneje pomozy.

2. Też khabłate, wjercžite wutroby ßu. „Někotre padże na ſkału, a hydž ſeńdże, wuſkhny wone, tohodla, ſo włóhi njemějeſche.“ To je jebacžne polo. Swjerćha je cženka, mjehka ſemja, ale hnydom ſpody je ſkała. Ssymjo tam wußyte drje bórſy ſkhadža, ale hdyž ßłónczna horzota pari, wuſkhnje. Po Knjeſowym wukładowanju ßu to: „Hdyž ßłowo ßłyſcha, wosmu to ßame ſ wjeßełoſczu horje; a cži nimaja korjenja, na cžaß woni wěrja, ale w cžaßu ſpytowanja pſcheſtupja.“ Taikich cžłowjekow huſto nadeńdżeſch. Hdyž jim hrěchi porokuješch, hdyž jim pokaſaſch, kak rjane dary, kiž ßu wot Boha doſtali, njewužitnje wužiwaja, kak Božu dobrotu płacža ſ njedžakom, kak njeßu ßebje a ßwojich do njeſboža, hiba ßo ßwědžakom, kak njeßu ßebje a ßwojich do njeſboža, hiba ßo ßwědomje a ßylſy ßo ronja. A hdyž jich potom troſchtujeſch ſ Bodomje a ßylſy ßo ronja. A hdyž jich potom troſchtujeſch ſ Božej hnadu, ßu hnucži. A hdyž jim ſkónczńje prajiſch: Nětko pak ßo wobroczcże, ſapſchimńcże hnadu Sbóžnikaa ſapocžcże nowe žiwjenje, ßebi dobre pſchedewſaju, ßlubja krucże, ſo budże nětko ſ nimi hinak; na nich je też widžecž, ſo myßla khutnje na polěpſchenje a ty hižo měniſch, ſo je jim pomhane Ale ach, wſchitko je dym, kiž ßo bórſy ſhubi. Jich ſrudnoſcž, jich žadanje po polěpſchenju, jich pſchedewſacża, jich ßlubjenja wſchitke žaneje mozy nimaja. Tak rucże hacž ſpytowanje ßo bliži, tak rucże hacž ßo do ßwojeho ſtareho towaŕſtwa wrócża abo dyrbja ßo ſwucženeho wužiwanja a wjeßela wſdacž abo hdyž ßnano dyrbja pſchipoßłuchacž, kak jich hanja a ſaniczeja wobroczenja dla, je wſchitko ſaßo powalene. Wabjate ßłowo Boże, napominanja ßwěrnych pſcheczelow, prózſtwy a ßylſy ſtarſcheju, wſchitko je podarmo. Na ßamßnym dnju, hdżeż polěpſchenja ßlubichu, je zuni ſapocžatk lěpſcheho žiwjenja ſniczeny. Hlaj, to ßu khabłate, njewobſtajne wutroby, kotreż dżeßacž krócž ßlubja polěpſchenje a tola ženje njedóńdu k trajazemu polěpſchenju. — Pósnajeſch ßnano w tutym wobraſu ßwoju wutrobu? O potom padń też ty dele pſched Bohom a proſch nutrnje: Ty ßamlutki móżeſch mi pomhacž, bjes tebje niczo njeſamóżu. Ach „ſtwoŕ we mni, Božo, cžiſtu wutrobu, a daj mi noweho wěſteho ducha. Njeſacžißń mje wot ßwojeho woblicża a njewſmi ßwojeho ßwjateho Ducha wote mnje.“ Pſches Ducha ßwjateho ſdżerż ty mje we wěrje; budž moja ſkała, móz; ach, njewopuſchcž ty mje. Bóh chze a móże też khaßłazym dar wobſtajnoſcże ſpožcžicž, hdyž jeho khutnje proſcha. „Wón da ßo derje radžicž tym prawym.“

3. Ssu też njecžiſte, njewěrne wutroby. „A někotre padże ßrjedża do cžeŕnjow a te cžeŕnje roſcżechu ßobu, a ſadußychu jo.“ Jow mamy wſchak polo a rolu, kiž je mjehka a też hłuboka. Ssymjo móże ßo tu ſakorjenicž a roſcž. Ale bohužel leża njepytnjene też korjenja ſłeho njerjada w polu, kotreż ratař njeje ſ płuhom mohł wuworacž. Hdyž nětko dobre ßymjo ſkhadża, ſkhadżeja też ſtare korjenja njerjada, roſtu a pſcheroſtu bórſy pſcheńzu. To ßu potom te „cžeŕnje“, kotreż ſaduſcha dobre ßymjo: to ßu ſeńſke ſtaroſcże, bohatſtwo a ſłe žadoſcże. Tu wopißuje Knjes cžłowjekow, kiž ßu ſ dobrymi mozami ducha a wutroby wuhotowani. Woni njeßłuſcheja k tym, kiž nimaju ſa kraßnoſcž evangelija žaneho ſroſumjenja a ſacžucża. Wot wſcheho ſpocžatka njeißu ſtwjerdżeni, ale pſchijimaju ßłowo ſwólniwje. Też khabłacži a wjertliwi njeißu, ně, maja khutnu, krutu wolu, ßwoje dobre pſchedewſacże pſchewjeſcž. Ale ach, kaž ßu mozy k dobremu ßylne, tak ßu pola nich też mozy k ſłemu ßylne. Doſpołnje ßo njeißu wobrocżili. Tajne we hłubokoſcži wutroby ſkhowane korjenja łakomſtwa niech ſa pjenjeſami niech ſa cžeſcżu a cžělnych žadoſcżow njeißu wutupjene, wutroba njeběſche wot dna wucžiſcżena a tak ßo ſ dobrymi mozami też ſłe mozy ßylnje wudobudża a woboje roſcże cžaß dołho pornjo ßebi. To ßu ludżo, kiž pilnje ke mſchi a k Božemu blidu khodża a wědża ßebi tohodla wulku nahladnoſcž a ważnoſcž w kſcheſcżijanſkej gmejnje dacž. Pódla pak ßu hordżi, bjeslubośtni, nahrabni a njepózcżiwi. Cžaß dołho drje dobre a ſłe w nich ßylnje wo dobycże wojujetej. Ale dołho njetraje a cżeŕnje hrěcha ßu tak móznje ſroſtłe, ſo njeje wjazy na roſcżenje dobreho ßymja myßlicž. Tak ßo napoßledk jako njewěrni, jebacžni, ludawi a ſli cžłowjekojo ſjewja. — Pósnajeſch ſ tutoho wobraſa też něſchto we ßwojej wutrobje? Pytnjeſch jebanje hrěcha, kak njecžiſta je twoja wutroba a kak ſłe wojuje w tebi wo dobycże? O tuž wojuj też ty, prjedy hacž je pſchepoſdże. Wojuj prawje, hdyž nětk hnada tebje cżehnje ſa ßobu; njech twój duch ßej horzo žada hrěchi hidżicž ſ wutrobu. Wojuj, cžěßne ßu dżě wrota, k njebjeßam pucž wuſki je; njech ßo duſcha njeſaſchmjata w ßwěcże, k njebjeßam pak dże. Wojuj pak pſchede wſchěm w modlitwje. Pruhuj ßebje khutnje pſched Bohom. Jenož hdyž ſ wutrobu pokutu cžiniſch, móże Bóh twoju wutrobu wot ßymjenja ſłeho ſeliſchcża wucžiſcżicž.

4. Też pěkne a dobre wutroby ßu. „A někotre padże na dobru rolu, a jako bě jeſchło, pſchinjeße ſtokrócżne płody.“ To ßu po Jeſußowym wukładowanju cži, kiž Boże ßłowo ßłyſcha a ſakhowaju jo w pěknej a dobrej wutrobje,a pſchinjeßu płody w ſcżeŕpliwoſcži. Kaž prawy prědaŕ to rěcži, ſchtož je jemu wot Boha roſkaſane,tak dyrbi prawy ßłyſcheŕ też ſwóniwy bycž, w tym hłóß Boži ßłyſchecž. Wſchitke te ſornjatka žiwjenja dyrbi pak też we wutrobje ſkhowacž, kaž wo Mariji pißane ſteji: „Marja pak ſkhowa wſchitke te ßame ßłowa, a rospomni je we ßwojej wutrobje.“ Sſłowo wo Jeſußu je drohotne kubło, kotreż dyrbiſch prawje derje we wutrobje ſkhowacž. S duchownym wóczkom dyrbiſch jo pſchezo ſaßo wobhladowacž a na to kedżbu měcž, ſo njeby tebi ſaßo wſate było. Potom ßo we wutrobje ſakorjeni a ſ tym ßo wutroba ßama wobtwjerdži pſches ßłowo hnady.A kaž Knjeſowe ßłowo móże khabaltu wutrobu wěſtu a wobſtajnu ſcżinicž, tak móże też njecżiſtu wutrobu wucżiſcżicž, hdyž ßo cžłowjek jenož zyle poda Duchej Božemu. Pſchetož ßłowo Boże je najprjedy ßłowo hnady, kotreż nam pſchipowěda: tebi ßu twoje hrěchi wodate Jeſom Khryſta dla. Potom pak je też ßłowo mozy, kotreż nam dawa móz, ſ hrěchom dobycżeŕſzy wojowacž. Wěſo njedoſtanjemy dobycże na hrěchu ſdobom, k tomu ßłuſcha ſcżeŕpliwoſcž: ſcżeŕpliwoſcž ſ boka Boha, ſo nam wodawa pſchezo ſaßo naſch hrěch a naß wuhotuje ſ mozu, ale też ſcżeŕpliwoſcž we naß, ſo njeſawutliwy pſchi wojowanju, ale honimy pſchezo ſnowa ſa darom dobycża. — Nětko rospominajcże hiſchcże jónkrócž tuto hłuboke a bohate Knjeſowe pſchirunanje, kotreż je nam dał, ſo by kóżdy ßam ßebje prawje pósnał a pytnył ßwój brach a ßwoju ßłaboſcž a potom Knjeſa proßył: Scżiń ty mje dobru rolu. Wot njeho pſchińdże wſchitkón dobry a wſchitkón dokonjany dar, wot njeho pſchińdże też pěkna, dobra wutroba, w kotrejž jeho ßłowo a duch dokonja płód wěcżneho žiwjenja, tak ſo bychu ßo hromadże ſradowali, tón, kiž roſßywa a tón, kiž žněje. Hamjeń.

My žarujemy.

Žobu ſ zykym ludom wo tych, kotſiž tam w Saarſkej krajinje poczełpichu tak nahłu žmjercz. My žarujemy ſ tymi, kotſiž tam žarujo ſteja pſchi cžełach žwojich lubych, a ſ tymi, kotſiž dženža — 14. 2. — hiſchńcže pytaja ſa cžełami žwojich pſchiwuſnych a je njenamakaja. My ſtejimy pſchi bolostnych khorokožach tych wjele cžežko, haj žmjertnje ſranjenych a tych, kiž buchu mjenje ſranjeni, tola pak pſches tuto wulke naſtróženje dyrbjachu. My wobžwědczimy wſchěm w Neunkirchenje, kiž na kuble a ſamóženju a ſažulžbje ſchkodowachu, kiž žobu we tutym ſtruchłym podeńdženju běchu, ſo ſ nimi cžujemy a nježemy a ſo k nim ſtejimy w luboſczi a žwěrje, w kotrejž žy tomu najbliſchi, kiž twojeje pomozy potrjeba. My cžinimy dobroproſchenje a my pomhamy ſ darom, wurunacz ſwonkowne ſchkodowanja tutoho wulkeho, cžežkeho domapytanja. A my to cžinimy, dokelž hinak njemóžemy, dokelž ſa nich ſtejimy a žo ſ nimi ſjednocženi cžujemy, a dokelž mamy my tu we wſchej ponižnoſczi a pokornoſczi žwojej koleni ſhibowacz pſched Bohom, pſched kotrymž my tu w naſchej Lužizy lěpſchi njeježmy hacž tamni Saarſzy, kiž tola tež 14 lět dołho hižo wjele cžežſcho cžerpja pod wobſtejnoſczemi naſcheho cžaža a kraja. Bóh tón Knjes chzył jim hnadny bycz a jich žohnowacz, jim pomhacz, jich ſchkitacz. Bóh tón Knjes chzył naſchemu zykemu krajej a ludej a tak tež nam tu w naſchej domiſnje hnadny a žmilny bycz a naž njewopuſchczicz, ně, naž žohnowacz.

Něſchto ſ Ruſkeje.

Wjele žo wo Ruſkej piſche a powjeda a jara wſchelakeho. Komu wěricz? Tym, kiž njeſtronſzy žudža wo tym, ſchtož naſhonichu a wohladachu. K tomu žłuſcha, ſo njewěrja. Ruſku a jeje wobſtejnoſcže ſ wjecžornoeuropiſkej měru, a dale, ſo njejžu žo w Ruſkej žlepicz dali wot tych, kotſiž žu tam pucžowazym zuſym ſa wjednikow dacži.

Tajzy njeſtronſzy požudžowarjo žu drje wěſcže tež tamni ſchwizarſzy ſtudentojo, kotſiž poždlednje lěcžo dlěžſchi cžaž w Ruſkej pſchebywachu. S jich powjeſczow tu něſchto, niž wo tym, wo cžimž žo hewak najprjedy rěcži, wo jědži, picžu, bydlenju atd., ale wo bóle ſnutſkownym, wo kulturellnym, a to po jenym zyrkwinſkim cžažopižu:

Město Leningrad, nam pſchezo hiſchcže lěpje ſnate ſ mjenom Pětrohród, je morwe město. Sa to je Moſkwa cžim bóle lute žiwjenje. Tam je hiſchcže Kreml a kathedrala Eswj. Baſilija. A w Kremlu je hiſchcže tak něłak wſcho, ſchtož bu tam nakopjene: draſta a brónje, połne ſłota a drohotnych kamjenjow a druhe drohotnoſcže. Tež jeho tſi kathedrale ſteja hiſchcže, w kotrychž buchu zarojo kſchcženi, krónowani, pohrjebani. Božich žłužbow wſchak tam w nich wjazy njeje, tola wobhladacz žebi je móžeſch. W jenym ſ Kremlowych twarjenjow dželła tež Stalin. Tola hdže, to njeſhoniſch. Hacž cži jeho jſtwy njepokaža, žo bojo pſched Stalinom, abo žo bojo ſa njeho, njeje wěſte.

Njedaloko Kremloweje murje je mauſoleum Lenina. Je ſ cžerwjeneho marmora. Cžerwjeni gardiſtojo jo ſtražuja. Kóžde popołdnjo ſteja tam ſta Rušow, cžakajo, ſo bychu žměli ſaſtupicz a žwojeho morweho boha wohladacz. Tež zuſy pucžowarjo žmědža žobu nuts, a cžahnu tam žobu nimo balſamirowaneho cžełła.

Studentow ſajimowaſche wožebje, ſchtudentow a profeſžorow ſeſnacz. Tak je tam na pſch. wuſtaw ſa twar maſchinow. 90 prozentow jeho ſtudentow dyrbi bycz ſ dželacžerjow a ſ ratarjow, jenož 10 prozentow ſ techniſkeje intelligenzy. Swobodny pucz khmanemu je tam jenož ſa tych, kiž žu we partaji khmani. Studium traje 4 abo 5 lět. Studentojo žu ſwjetſcha ſorganiſowani, a žu ſwjetſcha w partaji žamej abo pola młodych kommuniſtow". Woni bydla ſwjetſcha we woženbitych domach, hdžež ma kóždy žwoju jednoru ale porjadnu jſtwicžku. 75 prozentow ſ nich doſtawa ſtipendije, a to 40 hacž 180 rublow ſa měžaz.

A profeżorojo? Tajki privatdozent ma 1500 rublow na měžaz a ſa žebje a žwoju žonu a žwoje 2000 knihow jenož jenicžku jſtwu. W Moſkwje pobrachuja, hacžrunje žo wjele twari, bydlenja, dokelž ſe wžow wjele ratarſkeho luda do města cžehnje.

Kak je ſa wotpocžink a wokſchewjenje ſtarane? Kóždy 6. džeń je džeń wotpocžinka. Hdyž ma Ruža cžaž abo hdyž chze wjecžor prjecz hicz, dže wón do „parka ſa kulturu a wokſchewjenje". Ale ſchto to je do kultury? Propaganda ſa kommunismus! Wuſtajenzy a ſažo wuſtajenzy wo 5lětnym planje, abo pſchedſtajenje najlěpſcheho a najhubjeńſcheho dželacžerja, wužměſchowanje popow a nazionalſozialiſtow. Žadyn druhi lud njemohł drje lěta dołho „tajkele" wokſchewjenje, kotrež tola, žo pſchezo woſpjetuje, žane wokſchewjenje njeje, ſnjeſcz. Ruſki lud to ſamóže, dokelž žu jeho mozy, jeho nervy njepſchetrjebane.

Něſchto dobre pak je w tym: Stat ſtara žo niz jeno wo politiſke, ale tež wo kulturelne a ſportiſke wukubłanje a twori žebi tak tón lud, kotryž chze wón měcz. Sa to twori a twari, ſchtož je ſa tajke wukubłanje nuſne, ſchtož bě hacž pſched krótkim ſa dželacžerjow ſawrjene. Bjes dživa, ſo je tohodla w młodžinje wulke hibanje, žo wudoſpołnicz, wuknycz, poſtupowacz. Wona dže to hacž pſched krótkim ſwjetſcha njeje mohła a žměła. Sa kulturu a wokſchewjenje maſch tam w tutym parku městna ſa cžełoſwuczowanje a ſa hry, žurle ſa hudžbu a ſa ſhromadžiſny, wulke łuki, pſches kotrež žo rjane pucžiki cžahnu; na tutych widžiſch wobraſy a karikatury, kotrež woženbje popow a kulakow, — to žu wulkoburjo, — wužměſchuja. Tola tež dželacžerjo dyrbja žebi dacz wužměſchowanje lubicz; tak ſteja pſchi jenym ſ wulkich ſchěrokich pucžow hobrſke poſtawy, kiž pſchedſtajeja lěnika, wopitža, niczoczinjerja, ſwadnika; tute poſtawy pokaſuja fotografiju hubjeneho dželacžerja. Tute fotografije žo ſa něſchto cžaža ſ druhimi wuměnja; tak pſchińdu po cžažu wſchitzy hubjeni dželacžerjo kóždeje fabriki pod tuto ſjawne wužměſchowanje — kotrež wěſcže bjes wuſpěcha njewoſtanje — a kotrež nałožowacz by tež druhdže dobre było. — Dobri dželacžerjo maja pak khwalbu. Na žamžnym puczu ſteja poſtawy, kotrež ſtatni wobraſowarjo ſhotowichu po dobrych dželacžerjach; tute woſtanu tam lěto dołho ſtejo, kóždemu ſa pohon a pſchikład.

Saža druhdže nadeńdžeſch tam žurle ſa ſchachowarjow a ſa tajkich, kiž chzedža ſchach wuknycz; tež jendželſku rěcz możeſch tam nawuknycz. Saža w druhej žurli je konzert ruſkeje hudžby. Wſchudžom leža knižki a broſchurki. Schtóž chze žaneje měcz, tyknje pjenjes do tyſy, kiž pódla ſteji. Nichtó nima na tym dohladowarſtwo. Eda žo, ſo móže žo ſtat na ſprawnoſcz žwojich ſtacžanow ſpuſchczecz.

Muſeje tam tež žu. Ale tež tute abo to, ſchtož cži praja, kotſiž cže pſches muſeje wjedu, žłuži ſa propagandu. Muſeje žu jara wopytane a to woženbje wot dželacžerjow a ratarjow. S wotkal tutón hobaty wopyt, kotryž pola naž njenamakaſch? Tohodla ſaža, ſo chze žo ruſki dželacžeŕ a ratař wudoſpołnicz we žwojej wědomoſczi, chze wuknycz a chze do

prědka. Wobožna wěz je, schto s drohotnym sawostajenstwom, s twarjejemi, s pomnikami, s wobrasami a druhim s czaßa zarow sapoczecz. Mnoho je sdzeržane, tak palast Kathariny. To je kraßny hród a w nim wjele drohotnych jstwow. Tuž ßebi tak pomhaja, so wscho kulturelne a wumělske samjelcza, sa to pak w kóždej jstwi wobliczenje wustaja wo tym, kelko je to wscho płaczilo. K tomu njesabudu pschistajicz, so ßu zarojo tute pjenjesy wbohemu ludej wudrěli. Porno tomu pokasuja wobrasy, na kotrychž widzisch khuduschke bydlenja dzěłaczerjow a ratarjow, a tež tak czežko to pod zarami bě. Pódla wobrasow wißaja knuty. Jich rěcz je rěcz ßama saßo. Tež sa schczuwanje pschecziwo kapitalismej a pschecziwo nabožinje wužiwaja tutu składnosch. Na psch. móżesch tam wobliczenje namakacz, kelko Americzan sa lěto sa ßwoje sdrasczenje trjeba; 400 puntow tam steji. Porno tomu ßo to, schtož Rußa trjeba, zyle shubi.

Woßebitosch mjes musejemi ßu antireligiosne museje. Tute je hakle bolschewistiska Ruska pschecziwo nabožinje twariła a tworiła a shotowała a to skoro w kóždym wjetschim měsczе. Swjetscha ßu w Božich domach samětnjene. Tak je w Leningrodze kathedrala Isaakowa musej. Njetrjeba ßo dale prajicz, so tute museje se wschěm sa wojowanje pschecziwo zyrkwi, pschecziwo nabožinje ßkuża. A schtož wone s tym, schtož pokasuja, njedoczinja, to doczinja czi, kiž wopytowarjow wokoło wodza.

(Pokraczowanje sczěhuje.)

Zyrkej a stat.

Saksa krajna synoda shromadzi ßo pschichodnu wutoru w Drjezdzanach. Dzenża spominamy tohodla tež s dobroproschenjom na jeje skutkowanje.

Pruski statny kommißar sa ministerium kulta je psched sastojnikami tutoho ministerija prajił: „Ja swołam kschesczijanske zyrkwje wobeju wěruwusnaczow, so bychu wonej te we nich žiwe mozy wěry a dobrych poczinkow shromadnje s nami do wojowanja pschecziwo tutomu shromadnemu njepschecželej — bolschewismej — wjedle.“ — Derje tak! Haj tak je jenož mózno, bolschewismuß pschewinczi. Duchowne mozy, mozy wěry dyrbja tu do boja. Ale — hdyž je zyrkej wołana, je tež wossada wołana, ßy potajkim tež ty wołany, wojowacz ßobu se wschěmi ßwojimi mozami pschecziwo bolschewismej, njech ßo wón jewi, kajkiž chze. Hižo s tym, so ßo ty wschudzom (!!) wobßwědczisch jako kschesczijan, kschesczijanka se ßkowom, se skutkom, s zyłym sadzerženjom, ßy s dobrymi mozami w tutym wojowanju! Ale hnydom tu to runje nětkle jara klaza. Kajke to husto ßłyschiny ßkowa! Hewak někajke, niz pak kschesczijanske! A kajke to husto sadzerženje! Niczo pschi nim na kschesczijanstwo njedopomina hacz to mjeno, kotrež tajki ma, s kotrymž ßo tajki wodzewa. Wsch, schto to je? To je bolschewismuß. Tajki je hižo podležał njewidomnym wschudzom ßo hibazym mozam bolschewisma. Tón njeje ani jenož w ruskej, tón njeczini ani jeno w hospodarstwje a na samoženju wschitko rune a jenajke, ně wón czehnje wschěch do jenajkeje njewěry, do jenajkeje hłubiny, do jenajkich hrósbnosczow a lósystwow a njepoczinkow — jenajkich tohodla, dokelž nimaja žaneje bohabojosczе a wěry.

S Basela. Jako buchu w meji 1932 kommunistiske organisazije w Němskej sakasane, rěkasche, so ßo bjesbóżna zentrala do Moskwy abo do Stockholma pschesßydli. Po nowischich nashonjenjach sda ßo pak, so je wona do Basela pschepołożena. Tam wukhadza mjenujzy jeje nowina, a wot tam ju tež do Němskeje sczelu. S tuteje nowiny je spósnacz, so ßo kommunistiszy bjesbóżni prózuja, ßo se ßwobodnosmyßlenymi sozialdemokratami sjednoczicz. To ma nam wschěm wjele prajicz.

Evangelski biskop Ssydomhórskeje, biskop D. Teutsch, je wumrěł. Wón je 26 lět tuto ważne evangelske biskopstwo sastawał. Loni jo wyßokeje staroby dla słoži. 80lětny nětk semrě. Wón je ßo s wulkej ßwěru woßebje tež wo wukubłanje młodziny a wo schulske należnosczе starał, niz mjenje wěso wo dorost evangelskich fararjow. Jako biskop bě wón tež ßobustaw w rumunskim senatu.

Wschelake s bliska a daloka.

Reminiscere. Sjednoczenstwo „Bund für Kriegergräberfürsorge“ je wo to proßyło, so by ßo wschudzom njedzelu Reminiscere „ludowy žarowanski dzeń“ ßwjecził. Dokelž ßo wscho na to měri, so tuta njedzela budze sa „ludowy žarowanski dzeń“ postajena, njebychmy wědzeli, czehodla jón niz nětkle hižo ßwjeczicz njedzelu Reminiscere!

S wossadow. Hacz runjež ßo praji, so gripa njeje lětßa tak jara straschna, ßłyschimy tola pschezo saßo powěsczе, kiž naß nastróżeja. Niz dołho, ßmy s Budyschina ßłyscheli, so buschtaj mandzelskaj nadobo khowanaj. Gripa bě jeju morika. S Luska pola Njeßwaczidła pschińdze psched něhdze tydzenjom podobna powěscz. Dzeń rósno běschtaj Běbrachez mandzelskaj semrěłoj. Njech běschtaj wobaj tež sestarjenaj, napomina naß tola tež jeju ßmjercz, so bychmy kedzbowali na strowotu a na khorosczе, woßebje niz pschesahe stanyli a jstwu wopuschczili a pschi spoczatku ßo hnydom hryli a poczili.

S zykeho ßwěta. Powěscz wo žałostnym snjesboženju we Saarskej krajinje je pscheleczała zyłu semju. A hlej, wona ßo duzy k ranju setka s powěsczu s ranja, kotraž je hischcze žałostnischa. Praji wona tola, so daloko nutska we wulkej Khinje semja rżesche a sniczi zyłe města a na 70 000 człowjekow! Kak nastróżaze to! Kak woła to kedzbowacz, strażowacz, a to czim bóle, hdyž je hižo saßo powěscz wo rosbuchnjenju tam na wjeczornej stronje Němskeje, s Bajerskeje, sa Neundorfskej styknej powěsczu do ßwěta khwatała! Prěnjej je wschak směrowaze, so njebuchu człowjekoju morjeni. A k tomu: tam pschi wjeczornych mjesach bě to tola tež, hdzež hakle psched krótkim semja rżesche a człowjekow tyschesche! — To wscho ma nam wschěm wjele, wjele prajicz, niz jeno tym w potrjechenych krajinach.

S Augustusburga. Měschczanszy sastupjerjo sapodachu pola schulskeho wubjerka namjet, w kotrymž prószwu wupraja, ßo sa to postaracz, so by ßo roswuczowanje w schuli saßo kaž prjedy, sapoczało s modlitwu. — To je to, schtož kanzler Hitler żada sa nowy pucz wustrowjenja a wumoženja: Kschesczijanstwo ma byczz basis abo sakład wscheho moralneho žiwjenja! Je ßo tajki namjet nětk hižo wschudzom stajił a pschewjedł, hdzež ßu sa wumoženje nascheho luda na sałožku kschesczijanskeje wěry? Hdyž hdze, dyrbimy s tym tola sapoczecz w ßwójbje a domje, w schuli a woßadze. — Sdobom ßu Augustusburgszy sastupjerjo se ßwojim pschikładnym namjetom sjednoczili dalschi: so by ßo dzěczom rosjaßniło, schto ma Versailleske wuczinjenje do sahuby a schkodowanjow w ßebi.

Listowanje. Estomihi: R. we W. — Invocavit: K. w B.

Samotwity redaktor farar Wyrgacz w Nożaczizach. — Czischcz a nakład Ssmolerjez knihiczischczerńje a knihańje, sap. dr. s wobw. ruk. w Budyschinje
Wukhadża kóżdu ßobotu a płaczi schtwórczělnje 108 pjenježkow.

Čišło 9

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje 26. februara 1933 Bautzen

Njedźela Estomihi.

Luk. 18, 31.

„Hlaj, my dźemy horje do Jerusalema!“

Hischcźe njedawno widźachmy Jeho prěni krócź horje do swjateho města cźahnycź, dwanacźlětneho, połneho wocźakowanja, se swojimaj starschimaj na jutrowny swjedźeń. Na jutrowny swjedźeń wón tež nětk dźe wschak posledni krócź a s zyle druhimi myslemi kaž tehdy.

Pschi tym nam nadpadnje, so njepraji: ja du horje, ale my dźemy. To je napominanje sa jeho wucźobnikow, s nim khodźicź. Domasch jemu na to bórsy sahorjeny wotmołwu dawa: „Cźehńmy s nim, so bychmy s nim wumrjeli!“ Na Knjesowe słowo: my dźemy horje do Jerusalema: dyrbi to tež nasche wotmolwjenje bycź:

S Jesušom nam dajcźe cźahnycź,
hladacź jeho stopjenjow!

Wón nje je njewěsty, hdźe jeho pucź so skónczi. Dołho je so prózował wo duschu tuteho luda, ale pschezo jasnischo je pósnał: wscho je podarmo. Pschezo twjerdscha so sjewjesche rola jich wutrobow, pschezo bóle so powjetschesche hidźenje jich wjednikow. Na kónzu tuteho pucźa widźi swoje krwawne wumrjecźe. Wo tym njemóže a nochze dlěje mjelczecź. Wo tym dyrbi se swojimi swěrnymi pschecźelemi rěczecź: „cźłowski syn budźe podaty póhanam a budźe wusměscheny a hanjeny a sapluwany a woni budźa jeho krjudowacź a moricź.“ Tak wón wschitko do prědka wě. — Ale cźohodla nje je potom spytał, temu wucźeknycź? Wón sam praji: Cźłowski syn dyrbi to wscho cźerpicź. Tak dyrbjesche so potajkim stacź. Cźohodla? Cźłowskeho hrěcha dla. Cźěmnosć hidźi swětło. Tehodla dyrbjachu profetojo pschescźěhani a kamjenowani bycź, tehodla dyrbjesche Jan tón kschcźenik do jastwa, tehodla dyrbjesche Jesuš na kschiž. A w tym wschěm widźi nasch Knjes wótzowsku ruku a wolu.

Wón wě, so nje je na swěcźe žaneho druheho wupucźa sa wumóženje shubjeneho cźłowskeho naroda kaž jenož psches swój krwawny wopor. A tehodla wón dobrowólnje kschiž na so wosmje. To wschak tež jemu, Božemu Synej, lohko njepadnje, hdyž spominamy na cźežke spytowanje w sahrodźe Gethsemane, ale posłuschnosćź Božej woli a luboscź k cźłowjekam pokasatej jemu jeho wumóžerski nadawk.

Wo tutej luboscźi nashoni tež tamny slepy pschi pucźu hischcźe něschto. Pola njeho njesamóže nasch Sbóžnik nimo hicź a njeby jemu pomhał. Se swojim praschenjom: schtoha chzesch, so bych tebi cźinił, chzyschе wón wěru a dowěrjenje pola tamneho njesbožowneho cźłowjeka sbudźicź. Tajki běsche nasch Sbóžnik, so dyrbjesche wón pomhacź w njewurjekniwej luboscźi kóždemu, kiž so na jeho dowěrjenje wobrocźuje, samo hdyž ma so sam hižom se samsnym kschižom bědźicź. A slepy, nětk sasso widźazy, dźěsche sa nim w cźichej dźakomnoscźi.

Lubi pschecźeljo, nochzemy my so tež pschisamknycź? To je tola smysl tuteho póstneho cźasa, so nas wschitkich napomina, snajmjeńscha tola w duchu naschemu knjesej slědowacź na jeho pucźu bolosczow, wěrne cźinjo snajmjeńscha w duchu Domaschowe słowo: S Jesušom nam dajcźe cźahnycź! Wobhladaj sej nutrnje Jesušowe cźerpjenja, a smějesch wot toho hižom cźiche žohnowanje. Ženje njepschińdźesch swojemu Knjesej bliže hacź na jeho pucźu ke kschižej. Nihdźe tak hłuboko do jeho wutroby njepohladnjesch a pschi tym swoju samsnu nusu pósnajo hacź pod kschižom. Tak so wot kscheścźijanow nětk žada: S Jesušom nam dajcźe cźahnycź, ale potom hischcźe tež to druhe:

hladacź jeho stopjenjow.

Tež my wschitzy ſtejimy bóle abo mjenje pod cżeżkim brěmjenjom wſchelakorych cżerpjenjow.

Wo Knjeſowych wucżobnikach rěka: woni niczo wot teho njeſroſumichu a ta rěcż běſche jim potajena. Tak ßo tež nam huſto dże. Rěcż cżerpjenjow je nam potajena a njemóżemy ſroſumicż, cżohodla to abo tamne na naß pſchińdże. Ale to dyrbi nam potom hižom ſ troſchtom bycż, ſo wěmy a wěrimy, ſo njejßmy ßami, ale wono płaczi: my dżemy horje; to rěka tola, ſo naſch Knjes a Sbóżnik ßam ſ nami dże a wo naſchich cżerpjenjach a boloſczach a ſtaroſczach wě. Wſchitko tež we naſchim żiwjenju ſtanje ßo po Bożej woli. A tehodla ßo wot naß niczo druhe njeżada każ jenoż poßłuſchnoſcż w dowěrjenju: ſchtoż cżini Bóh, wſcho dobre je. Wón wſchak lěpje wě każ my, ſchto naſchej duſchi wużitne je. Schtóż tak wuknje, ſ Jeſußom cżerpicż, ſ nim horje cżahnycż do Jeruſalema, budże tež dżělomny jeho dobycża a wěcżneho wumóżenja. Tajki pucż ſ Jeſußom pſchezo horje wjedże, bliże k wótzowſkej wutrobje a wěcżnej domiſnje. Jeruſalem, njebjeſke město, je tež wottyknjeny kónz ſa naſchu duſchu. A ſchtoż żane wóczko njeje widżało, a żane wucho njeje ßłyſchało a do żaneje wutroby njeje pſchiſchło, to je Bóh pſchihotował tym, kotſiż jeho lubuja. A ſchtóż tak ßwój kſchiż ſ cżichej duſchu njeſcż wuknje, teho wutroba ßo potom tež bóle a bóle w luboſczi k druhim cżerpjazym ßobucżlowjekam wotewrja. Sa Jeſußom hicż, to rěka ſa tajkeho potom, tež każ wón druhim w nuſy pomhacż. K temu maſch dżenża wſchudżom doſcż ſkładnoſczow. Nuſa je wulka; najwjetſcha je ſnutſkowna nuſa. Esy-li ty widżaze wocżi doſtał pſches Knjeſowu hnadu, potom pomhaj tež druhim, Jeſußowu kraßnoſcż widżecż. We wſchědnym żiwjenju wopokaſana luboſcż je najlěpſche wobßwědczenje kſcheſczijanſkeho ſmyßlenja. Woprajchej ßo najlěpſchich a najßwěrniſchich kſcheſczijanow, ſ wotkel tajku luboſcż maju a tajku poßłuſchnoſcż, a woni pokaſuja na teho, kiż tam po ßwojim pucżu pſches Jericho cżehnje a kiż w ßwjatym póſtnym cżaßu tež pola naß nimo dże. A wón cżaka, ſo tež my jeho proßymy wo pomoz, wo wuſtrowjenje a wumóżenje, ſo by k nam ßo pſchikhilił a naß ßobu poſtajił do cżrjódy tych, kiż ſa nim khodża każ tamny ßlepy. Nichtó njewě, kak huſto ßo jemu hiſchcże jeho ßwjata luboſcż tak pſchibliżuje.

Dżenża, jeho hłóß ßłyſcho, njeſtwjerdżcże ßwoje wutroby! Pſchiſamk ßo tež ty tym, kiż dowěrnje a wjeßele ßo ke ßwojemu Sbóżnikej pſchipóſnaja: Haj, Knjeże, my dżemy ſe tobu ßobu horje do Jeruſalema.

S Jeſußom nam dajcże cżahnycż,
hladacż jeho ſtopjenjow! Hamjeń.

Bědżenje a wojowanje.

Kſcheſczijenjo! Bjes bědżenja
Njeje dobywanja!
Wſchudże naß jow wobdawa
Wſchelke ſpytowanje!
Cżěło ßwět — wabja nět,
A tež helſke mozy
Njelutuja prózy!

Wulku móz ma njepſchecżel,
Leſcż wón nałożuje.
Esylniſchi je Stworiczel!
Tón naß wobarnuje,
Hdyż ßo my — bědżimy,
Hladajo na teho,
Kiż ßam pſchemóh ſkeho!

Ach, ſo dobre ßwědomnje
Ssebi ſakhowamy,
Tom', kiż na naß kedżbuje,
Pohorſchk njedawamy!
S cżichoſczu, — ſ wěrnoſczu
Wopaßacż ßo chzemy,
Hdyż do bitwy dżemy!

Wſchitkim, kotſiż wojuja
Pod khorhoju Khriſta,
Hlajcże, króna dobycża
Kiwa ſ Bożoh' města!
Sbóżnoſcż wſchu — doſtanu,
Kiż ßu ßwěrni byli,
S Bohom pſchewinyli! J. B.

Něſchto ſ Ruſkeje.

(Pokracżowanje a ſkónczenje.)

Pſchikład ſa to chzemy runje tu w naſchim nabożnym łopjeńku podacż:

Antinabożny muſej w Moſkwje wopytamy. Na mnoho wobraſach, fotografijach, figurach pokaſuja cżi tam, kak je cżłowjeſtwo naſtało a kak poſtupowało. Na lěwo widżiſch, kak je cżłowjek naſtał po wucżbje nabożiny, na prawo, kak je naſtał po wupruhowanjach „wědomoſcże“, to rěka po wucżbje Darwiniſma, — kiż je dawno wot wědomoſcże pſchewinjeny, kiż pak, tež pola naß, pſchezo hiſchcże korjeni w myßlach połwucżenych a njewucżenych, — a po wucżbje Marxiſma, ſa kotrehoż doſpołne pſchewinjenje ßo nětkole tež němſki lud hotuje. Tak wjedu cże tam wot praczłowjeka, kiż bě tak njemudry, ſo ßebi naſtacże pſchirody njemóżeſche wujaßnicż, a tohodla pſchirodu cżeſczowaſche, k cżłowjekam, kiż běchu ßo do klaßow abo ſtawow dżělili. Mjes nimi bě njewólniſtwo; woßebite ſnamjo tutoho cżaßa je, ſo běſchtej ſtat a nabożina ſjednocżenej. Potom wjedu cże dale ke kſcheſczijanſtwu. Njewólnizy běchu prěni, kiż jo pſchijachu, dokelż mějachu ßo hubjenje. A tak to dże dale. Tam ſaßo pokaſuja cżi zyrkej, kak je kezarjow martrowała a paliła. Wo klóſchtrach móżeſch tam wſchelakeho ſhonicż, woßebje ſo dyrbjachu jim burjo 6 dnjow ſa tydżeń robocżicż; ſ tym ſawinowachu ſběżki. Saßo dale widżiſch zyrkej a nabożinu njewużitnje wużiwanu ſa lěpſche wótzneho kraja a politiki. Zara wohladaſch tam jako ßwjateho, Wilhelma II. jako Antikhryſta; ſ tym chze bolſchewismuß ruſki wěrjazy lud ſahoricż pſchecżiwo němſkemu ludej.

So pſchiſpomnimy a ſaßunjemy: Tu khłoſta ßo, ſchtoż ßu cżłowjekoju, kſcheſczijenjo ſhrěſchili ſ tym, ſo zyrkej, ſo nabożinu ſtajichu do ßłużby ſeńſkich a ludowych należnoſczow a nadawkow. To dyrbjało cżim bóle traſchicż, ſaßo pſchińcż na tajke wopacżne pucże. A tola je jich ſaßo doſcż na wopacżnych pucżach, tak, hdyż rěcża a wucża na pſch. němſke kſcheſczijanſtwo: Kſcheſczijanſtwo je kſcheſczijanſtwo, Bóh je Bóh, Khryſtuß je Khryſtuß! Lud, kiż chze kſcheſczijanſki bycż, njeßmě chzycż ßwoje woßebitoſcże a nahlady Khryſtußej napołożicż a jeho ſ nimi putacż a wuputacż. Nawopak: Khryſtuß, kotremuż je data wſchitka móz w njebjeßach a na ſemi a na wſchitkich ludach, chze bycż pſchijaty jako Knjes, kotremuż ßo wſchě ludy podcżińnu a do kotrehoż ßłużby ßo wſchě ludy ſtaja ſe ßwojimi woßebitoſcżemi. Tola to tu jenoż pſchipódla.

Hdyż tam w muſeju dale dżeſch, chze ßo cżi tola pſchi wſchěm khutnym, ſchtoż cżi tutón muſej pſchi kóżdej krocżeli prěduje, ſkoro ßmjecż, hdyż tam nadobo widżiſch wobras: Hitler a bamż. Wobaj ſtejitaj tam hromadże w tej myßli,

potłóczicź Ssowjetunionu. Saměr je: Rußa dyrbi widźecź, so je Ruska we wulkim straſche a so dyrbi brónicź.

Wjele ſajimaweho, njech też wjele ſrudźazeho, w tutym antinaboźnym muſeju, prajachu ſtudentojo. Schtoż pak bě najbóle ſajimaze a najmjenje ſrudźaze, to bě to, ſo tam ſkoro žanych wopytowarjow njebě. Wono je wſchudźom tak, a we Ruſkej pſchede wſchěm, ſo antinaboźnoſcź, antireligioſiteta njeje to, ſchtoż by cźlowjekow naſtajnje a na pſchezo wabiło. Na khwilku haj, ale niz na pſchezo, a niz dołho. Chzemy ßo nadźijecź, ſo w naſchim kraju tuta khwila pſchedołha njeje tam, hdźeż je ßo antireligioſiteta ſaměſtniła, a ſo ßo tam, hdźeż ßo wona nětkle ſadobywa, kaž na pſch. na wßach, cźaßa doſcź dohladaja tak tajkemu ſkhorjenju a ſchkodowanju dowoharaja. Antinaboźnoſcź, pſchecźiwjenje pſchecźiwo naboźinje a wěrje je hižo bolſchewismuß. Boſchewismuß njeje jenoż tam, hdźeż bohatych honja a kónzuja, hdźeż zyrkwje torhaja a Biblije pala, ale też tam, hdźeż woßrjedź kſcheſcźijanſkich woßadow kſcheſcźijenjo ſchcźuwaja pſchecźiwo zyrkwi a woßadźe a ßwarja a hanja, ſjawnje a potajnje. Kſcheſcźijan to njecźini. Schtóż to cźini, je chzyjo nochzyjo w paſorach Antikhryſta, bolſchewisma. Kſcheſcźijan ſtupi ßo, hdźeż po jeho měnjenju we woßadźe a zyrkwi klaza, ßobu do rynka a do dźěła a ßo ſ modlitwu a ſ horzej wutrobu prózuje wo to, ſo by to było lěpje a lěpje. Kſcheſcźijan je ßam ſe ßwojim ſadźerženjom we ßłowach a ſkutkach, doma a wonka, njedźelſki a wſchědny dźeń, w dobrym a ſłym cźaßu pſchikład a pucźpokaſowař. Kſcheſcźijan też njemjelcźi, hdyž druſy ſchcźuwaja pſchecźiwo zyrkwi, ale ßwědcźi, kaž wón też njemjelcźi ale rěcźi, hdyž pódla njeho tamaja někoho, kiž pódla njeje a ßo njemóże wobaracź.

Pornjo tutomu antinaboźnemu muſejej, haj pſchecźiwonjemu ſteji w Ruſkej revoluzionarny muſej. W nim namakaſch wuſtajene wſcho, ſchtoż ma někak něſchto ſ revoluziju cźinicź, a to wot cźaßa burſkich ſběžkow 17. lětſtotka hacź k wunožkam lěta 1932. Kopizy fotografijow tam widźiſch. Wone drje pochadźeja ſ aktow zariſtiſkeho cźaßa. Ssu to wobraſy jenotliwych revoluzionarow kaž potajnych cźiſchcźeńnjow a druhe. Pódla tutych tam ßu ſapißy a wopißowanja potajnych ſhromadźiſnow, ſakaſane ſpißy, a druheho doſcź. —

My ßmy ſwucźeni wo njemoralnoſcźi Sowjetruſkeje rěcźecź. My ßo pſchi tym ſepjeramy na powjeſcźe wo tym, ſo je wona wotcźěrjenje dowoliła a dźělenje mandźelſtwa jara ſlóžiła. To wona też je a to wona też chze. Ale my wopak pſchińdźemy, hdyž njehladamy na to, kak ßo wukaſy wyſchnoſcźe w žiwjenju wuſlutkuja a kak to pod tutymi „modernymi“ nahladami w praktiſkim žiwjenju je. Tak je, ſo ma kóžda žónſka, kiž je hižo jene dźěcźo porodźiła, prawo na jene wotcźěrjenje. Ale wyſchnoſcź ßo ſdobom wo to ſtara, ſo by kóžda žónſka doſcź rosjaßnjenja měła wo tym, kak ſtraſchne a ſchkódne tajke ſpocźinanje ſa nju je. A dale: dowolene je, ßo ženicź a ßo ſaßo dźělicź tak huſto hacź chzeſch; ale ſaßo ßu tu wukaſy, kotreż ßebi wot kóždeho ſtawa partaje žadaja, ſo by pſchikładne žiwjenje wjedł, pſchikładne w dobrym ſmyßłu.

W Roſtowje wopytachu ſtudentojo na pſch. wuſtajeńzu, kotraž mějeſche roswucźicź wo rjadowanju porodow a wo wotcźěrjenju. Pokaſowachu tam pſchikładnje dobre wuhotowanja klinikow ſa žónſke a pódla k wottraſchenju jednore pſchiprawy babow. Tohorunja běchu tam ſapiſki abo ſtatiſtiki, kotreż powjedachu wo tym, kelko njeſboża je we wjecźornej Europje ſawinowałe ſakaſane wotcźěrjenje.

Dźiwajo na to, ſchtoż tu tak ſapißachmy, ſpóſnajeſch, ſo Sowjetruſka kulturu jenoż ma ſa poſtup we wědomnoſcźi, ſa poſtup w tucźaßnym — něſchto wyſchſche a wjetſche tu tola ſa Sowjetrußu ſzyła njeje, njeßmě bycź. Jeno ſo technika, ſtrowotarſtwo a druhe tajke poſtupuje, je to jemu doſcź; ſo ßo derje a lěpje maſch, to je jemu poſtup kultury, niz pak ſo ßy ßam dobry a lěpſchi. Schtóż nětk wě, kak hłuboko je wěrna kultura w naboźinje ſakorjenjena, tón ßo njedźiwa na ſwjerſchnoſcźi kultury tutoho moderneho ruſkeho kraja, tón pak runje tohodla ruſkemu wulzy naboźnemu ludej pſcheje, ſo njeby ßo jemu naboźina ſhubiła, ně, ſo by jemu něſchto było wobradźene, ſchtoż my reformaziju mjenujemy.

po „Ev. D.“

Boži jandźel — Boži ßud.

W Herrnſtadtu pola Guhrowa (Schl.) ßankowaſche 6 lět ſtare dźěcźo. Jako ſ hórki dele jědźeſche, pſchijědźe po pucźu, pſches kotryž ſe ßankami jěſdźeſche, cźežity wós. Dźěcźo njemóžeſche ßanki ſaſtajicź, jědźeſche dale na wós a dyrbjeſche do njeho ſraſycź, ale — ſajědźe mjes prědknymi a ſeſadnymi kołami ſpody woſa pſches dróhu a woſta njewobſchkodźene. Jandźel Boži ſchkitaſche dźěcźo. —

A nětk něſchto cźiſcźe hinaſche.

Bě khowanje. Běchu kłódnej ſemi pſchepodali cźěło jeneho, kiž bě ſa wótzny kraj wojował. Pſchewodźerjo ſtejachu wokoło rowa a wojerſzy towarſchojo tſělachu pſches row. Tu pſchijědźe mužſki na kole po pucźu nimo kerchowa. — Móhli jeho bliže woſnamjenicź, ale njechamy to, ſo njeby rěkało, ſo ßamo naſche kopjeńko ſchcźuwa napſchecźiwo politiſkim ſjednocźeńſtwam, wón dźě ßo ßam doſcź woſnamjeni ſ tym, ſchtoż mamy tu dale ſapißacź. —

Wón ſawoła něhdźe tole: „Trechcźe jeho prawje wy...!“ — dowupißacź njeje nam móžno! —

Roshorjenje a rosnjemdrjenje mjes pſchewodźerjemi. Tola, hlaj, niz wjele dale kerchowa ßo hanjeŕ ſ koła ſwjeſy. Boża ruczka bě jeho ſajała.

Schto ſadźěwa, prajicź: „Boži ßud!“?

Khuda a tola ßměrna a ſmužita!

Pjatk do hód pſchińdźe k woßadnej diakoniſzy žónſka. Wona ßmilnu ßotru proſcheſche, so by Hodownicźku pſchi jenym ſ jeju dźěſcźow, kotrejž njeběſchtej hiſchcźe kſchcźenej, kmótſika Prajeſche ßotſje, ſo trjeba jenoż do Božeho domu pſchińcź, dokež je wona pſchekhuda, kmótram ſchalku kofeja poſkicźicź. Wona chzyſche ßebi hiſchcźe dwě kmótſje pytacź; jeje muž njeje wjazy w zyrkwi, je pak jej dowolił, dacź dźěſcźi wukſchcźicź.

Diakoniſza jej praji, ſo je rad ſwólniwa, jej pomhacź, ſo chze jej radſcho ßama kmótry wobſtaracź a też kofej ſa kſchcźiſna wuhotowacź. Wulzy ſwjeßelena macź woteńdźe.

Ssmilna ßotra njetrjebaſche dołho ſa kmótrami pytacź. Hnydom běchu někotre ſ młodych holzow, kotreż ji hewak pſchi dźěle we woßadźe pomhachu, ſwólniwe kmótſicź. Dźěſcźi běſchtej 3 a 5 lět ſtarej. Tſecźi ßwjaty dźeń běchu potom wſchitzy pola diakoniſzy na kofeju — też nan. Wſchitzy běchu wjeßeli a ſbožowni. Hodowne kerluſche ſaklinczachu a też rjany kſchcźeńſki kerluſch:

Ja ßym na Twoje mjeno kſchcźeny,
O Božo, Sswjata Trojiza!
Ja ſa ſbóžnoſcź ßym wuſwoleny,
Do luda, kiž Cźi pſchiſzłuſcha,
Ssym ſaſchcźěpjeny do Khryſta,
Kiž też mi ßwojoh' Ducha da!“

A nan je pěknje ßobu ſpěwak. —

W tutym podawku ſ naſcheho cžaßa je wjele ßobu wuprajene a wuſkorżene. Je jich doſcź ßwójbow, kotreż maja njekſchcźene dźěcźi abo hdźeż njejſtaj mandźelſkaj pſched wěrowanſki woltař ſtupiłoj! A je jich doſcź ßobu kſcheſcźijanow wokoło nich, kiž cžinja, jako to njeby niczo dale było, a bychu tu tola tak abo hinak dyrbjeli k pomozy bycź!

Proſcheŕ a agitator.

S pſchiběrazej nuſu dźěłonjemějerjow pſchiběra też liczba „wandrakow“ a dróhowarjow a proſcherjow. Na dróhach Němſkeje bě jich napoßledk na 500 000 tajkich wukorjenjenych cžłowjekow a k tomu hiſchcźe na 100 000 młodoſtnych. Swjetſcha ßu woni wſchitzy duzy do wjetſcheje nuſy a hłubiny.

Tole njeje pak jenoż ſozialne praſchenje. Tu hroſy jara bolſchewismus. Je dopokaſane, ſo ßu poſpytny cžinili, tutych „bratrow ſ dróhi“ kommuniſtiſzy ſorganiſowacź a jich wužicź ſa pucźowazu agitaziju bolſchewißma. Spóſnajemy, ſo ſ tym wulki ſtrach naſchim wjeßnym gmejnam hroſy. Kommuniſtiſzy proſcherjo abo też po proſchenju khodźazy kommuniſtojo wukonjeja hižo ſ mozu tutu takle ſababjenu propagandu ſa ßwoje bolſchewiſtiſke ſaměry.

Tu ma ßo kóždy ſa wobaranje pſchihotowacź. Wono njedoßaha, ſo ßo tajzy agitatorojo wotpokaża. Pſchedewſchěm ma ßo tu tomu wobaracź, ſo jich njeby wjazy hiſchcźe na dróhu pokaſanych było!

Zyrkej a ſtat.

Nalětni pokutny dźeń ſakſkeje krajneje zyrkwje ßwjecźimy ßrjedu po njedźeli Reminiſcere. Něhdy bu tutón ßwjedźeń njeſtatny ßwjedźeń ſcžinjeny — dźěła dla. Dźěła njemějo ma zyły lud wſchu pſchicžinu, tutón dźeń runje lětßa ßwjecźicź jako wulki pokutny a modleŕſki dźeń. Krajny biſkop D. Jhmels poſtaji ſa tekſtaj: Luk. 10, 42, a Jeſ. 1, 18—20 a ſa cžitanje Jer. 18, 7—10 a Matth. 7, 13, 14.

Do ßwjateho póſtneho cžaßa ſaſtupimy w tutym tydźenju. Harowacź ßobu w póſtnych cžinkach, njeje drje ßo nikomu ſ naß chzyło. Tuž njech ßo nam wſchěm nětk cžim bóle chze, wužiwacź cžichi póſtny cžaß wěrnje a ßwěrnje. Woßebity nadawk je dźě nam wſchěm ſtajeny, dokelž je zyłemu ludu ſtajeny: Kſcheſcźijanſtwo dyrbi bycź baſis abo ſakład a ſałožk zyłeho moralneho žiwjenja! Rospominajmy to, pruhujo ßo a pruhujo wſcho na to, hacž je kſcheſcźijanſtwo tutón ſałožk a ſakład, a hdźeż něſchto klaza, tam do dźěła! Naſch lud, też tón dźěl luda, kiž je ſa nowu wyſchnoſcź a jeje ſaměry, njeje po wſchěm ſdacžu hiſchcźe ſapſchijał, kajki to hobrſki nadawk a kajke to wulke dźěło: Kſcheſcźijanſtwo baſis zyłeho moralneho žiwjenja! To dyrbjało mjenujzy hižo widźecź bycź! Hoſpodarſke polěpſchenje njemóže tak bórzy widomne bycź! Tuto njewotwißuje tak wot jenotliweho. Tole pak, ſo kſcheſcźijanſtwo je baſis zyłeho moralneho žiwjenja, ma pak ßo runje pola jenotliweho ſapocžecź! Abo kak hewak mohło kſcheſcźijanſtwo bycź baſis moralneho žiwjenja ſa zyły lud. Potajkim, wſchudźom tam, hdźeż ſaßady noweje wyſchnoſcże pſchipóſnawaja, dyrbjała ßo nětk hižo pokaſowacź a jewicź wěrna ſprawna pobožnoſcź, kiž ßo k Božemu ßłowu a po Božim ßłowje ma, potajkim cžłowjekojo, kiž ßo domach a w Božim domje k Božemu ßłowu maju a niz mjenje k modlitwje a k ßwjatym ſakramentam a ſdobom cžłowjekojo, kiž ßo we žiwjenju njedźelſkeho a wſchědneho dnja wopokaſaju jako cžłowjekojo, kiž ßu ſałożeni na wěru do Jeſußa Khryſtußa. Sſkowa a pſchihłoßowanje ßłowam nikomu niczo njepomha, žane nowe žiwjenje a ſbožo njepſchinjeße. Cžinjerjo, cžinjerjo dyrbimy bycź! Wužiwajmy ſa to póſtny cžaß! My jón tak ſa to, ſchtož najlěpſche, pſchetrjebamy. A póſtny cžaß budże nam tak ßam wot ßo khutny cžaß, pokutny cžaß, pſchetož wjele tu je, ſchtož dyrbimy wotpołožicź, cžehoždla dyrbimy žarowacź, cžehož ßo dyrbimy kacź.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Němſke „Towaŕſtwo pſhecźiwo alkoholißmej“ ßmě lětßa ßwój 50lětny jubilej ßwjecźicź. Jeho ſkutkowanje je ſe žohnowanjom ſa zyły lud. Abo ſchtó chzył ſbožo widźecź tam, hdźeż cžłowjekojo ſ alkoholom ſabiwaja pjenjeſy, nicža ſtrowotu, žiwjenje, ſbožo?

Sa naſche pacźeŕſke dźěcźi ßu rjane nowe ßerbſke ſpěwaŕſke najrjeńſchi kmótſjazy dar. Tuž wobſtarajmy ßebi też tajki ſa nje. A njeſabudźmy pſchidacź abo też hewak daricź maku abo wjetſchu knižku. Mjes druhimi namakacźe we ßerbſkej kniharni knižki: „Wotrocžk“, „Spokojene žedźenje“ a „Bjes Boha na ßwěcźe“. Tute tſi ßu tak prawje ſe žiwjenja ſa žiwjenje.

Mekſiko. Nowy Sakoń tam poſtaja, ſo maja měſchnizy, kiž chzeja Boże ßłużby wotměwacź, bycź woženjeni. Scźěhwk tutoho poſtajenja je, ſo tam ſkoro žanych katolſkich duchownych wjazy njeje. Tucźi dyrbja tola — niz po Božej woli, ale po hamſchowej — nježenjeni bycź. —

Na pucź.

„Lubi Němzy, kupujcźe, dołhoż je hermank pſched durjemi; khowajcźe dom, dołhoż ßłónzo ßwěcźi a je rjane wjedro; wužiwajcźe Božu hnadu a Boże ßłowo, dołhoż tu je! Pſchetož to dyrbicźe wy wjedźecź: Boże ßłowo a Boża hnada je nimokhwatazy deſchcź, — abo lijawa, kiž ſaßo njepſchińdźe tam, hdźeż je ras pobyła. Wona je pola Židow pobyła, ale precź je precź; woni nimaja nětk niczo wjazy. Pawoł je ju do Griechiſkeje pſchinjeßł, ale precź je precź; woni maja nětk Tórku. Rom a kacźanſke kraje ßu ju też měłe: precź je precź; wone maja nětk bamža. A wy Němzy njeßměcźe ßebi myßlicź, ſo ju wěcźnje ſmějecźe; pſchetož njedźak a ſazpiwanje njebudźe jej dacź pola Waß woſtacź. Tohodla pſchimaj a hrabaj, ſchtóž móže pſchimacź a hrabacź: ſa lěnjej ruzy dyrbi pſchińcź hubjene lěto!“

Tole napiſa naſch reformator Luther, kotrehož ßu toho najbóle němſkeho mjes Němzami mjenowali, a na kotrehož ßmjertniny — 18. februara 1546 — 18. februara ſpominachmy, mjes druhim w ßwojim ſpiſu: „An die Bürgermeiſter und Ratsherren allerlei Städte in deutſchen Landen.“

Liſtowanje.

H. B.: Dźak ſa liſt. Wužijemy rad. Redaktor.
Jnvokavit: K. w B. — Rem. (pokutny dźeń)? —

Serbske spěwaŕske

su na předań w Serbskej kniharni w Budyšinje

Samołwity redaktor farar Wyrgacź w Nožacźizach. — Cźiſchcź a naklad Smolerjez knihicźiſchcźarnje a kniharnje, ſap. dr. ſ wobw. ruk. w Budyſchinje
Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźlětnje 108 pjenježkow.

Čišło 10

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewj će! **F.**

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje — 5. měrza 1933 — Bautzen

Njedźela Invokavit.

Sćenje žwj. Mateja 4, 1—11.

Jesuß wot Jana kschćeny a s Božim žwjatym Duchom wuhotowany pytasche najprjedy w pusćinje žamotu. Chzyssche žwojeho pucża, na kotryž bě wot Boha stajeny, zyle wěsty bycź. Wón njewsa móz s wyßokosćże jako wokschewjenje žam sa žo, ale jako Božu móz, s kotrejž směje dosćź cźežke nadawki mjes cźlowjekami dopjelnicź. Tuž bě kedźbliwy a widźesche spytowanja drje hižo doprědka.

Rosumimy, so buchu tajke hodźiny njedźiwajcy toho hodźiny połne spytowanjow? Na jene waschnje: haj. List na Hebrejskich nam praji, so bu Jesuß spytowany runje jako my, a to we wschitkim. Tuž mamy žebi tež myßlicź, so njeběchu tele spytowanja jónkrócź a so chzyssche Jesuß žwojim wucźobnikam s nimi pokasacź, kak jara žo bědźi a kak dyrbja sa žwoje spytowanja wot njeho wuknycź.

Ale schtó chzył prajicź, so połnu wyßokosćź toho dorosumi, schtož Jesuß tu mjes cźlowjekami nashoni? Ani do hłubokosćże Jesußoweho wojowanja njehladamy. To sće, schtož je sa naß spytowaze, sa njeho drje niczo straschneho nima; wěsćże pak wschitko to, schtož dźěłu sa druhich napschećźiwo steji. —

Tuž žu prěnje žłowa spytowarja: „Ssy Boži žyn, dha rjekń, so tele kamjenje khlěb budźa.“ „Wobstaraj khlěb, nałožuj žwoju móz, so by swoprědka stkócźenemu ludej pomhał; to je sbóžniski skutk; to dobudźe wutroby!“ Djabolska to rada, woßebje tohodla, dokelž je sawěrnje Jesuß khudym a khorym pomhał a nam sawostajił, so bychmy my cźinili runje jako wón cźinjesche.

Ale lud wobsbožicź a hospodarske wobstejnosćże reformowacź njeßmědźische. Sa njeho rěkasche: na wuskim pucźu wostacź, dźěłacź wot nutska na swonkne. Najprjedy wutrobu, potom jěsćź a picźe. Tuž wotmołwi: „Cźlowjek njeje žiwy wot khlěba žameho, ale wot kóždeho žłowa, kotrež psches ert Boži wuńdźe.“ Njech klinczi rada žwěta tak lubosna a prawa kaž chze, płacźicź žmě hakle to, schtož je žadanje njebjeskeho Wótza. Jeno w Božej woli je žórło Jesußoweje mozy. Božu wolu cźinicź je jeho jědź.

Hladajmy, hacž njepschińdźe spytować tež k nam po posběhowazych hodźinach. W drascźe jandźela pschistupiwschi praji nam žłowa, kotrež žu na poł wěrne. Tajki je cźert najhórschi. Njejßy ty hižo na snutskowny hłóß poßłuchał, kotryž tebje wabjesche žam žebi pomhacź, kaž žo cźi runje spodobasche, a ty njejßy žo Boha praschał? Na tymle pucźu stejisch bjes Boha a bjes sboža. Tuž kedźbuj prawje derje!

Kak leßne a straschne je druhe spytowanje: „Wschitko móżesch žebi swěricź, tež to po sdacźu njemóżne; Boži jandźel budźe s tobu! Spytaj, twój Bóh cźe njewostaji!“ To saßo wjele wěrneho wopschija. Jesuß je posdźischo žam prajił: „Hdyž wěru macźe, tež jeno tak wulku jako žonopowe sorno, móżecźe k tutej horje rjeknycź: Sběhń žo wot tudy tam, a wona budźe žo sběhnycź a njebudźe wam niczo njemóżne.“

Tu dyrbisch zyle wěsty bycź, so žo wo wěz jedna, kotruž chze Bóh runje nětkle měcź, a so žmy k tomu powołani. Ani Jesuß njeßmědźische žo njetrjebawschi do stracha podacź. My wěmy, so je strachej husto s pucża schoł, dokelž njebě jeho hodźina hischcźe pschischła. To je tež wěra, hdyž móżesch cźakacź. Bóh njeda žebi niczo wunucźicź, a schtóž žo žamopaschny do straschneje wězy dawa, žamopaschny, bjes toho, so je wot Boha wołany, nima žaneho žlubjenja, so Bóh jemu pomha. Boha spytowacź njewjedźe k dobremu kónzej.

Tuž njepytaj ženje žwoju cźesćź, ale pschezo Božu. Twoje skutkowanje budźe s tym žohnowane a twoja ból budźe tebi k lěpschemu žkužicź.

Spytowaŕ wjedźeſche jeho na jara wyßoku horu a pokaſa jemu wſchitke ßwětne kraleſtwa a jich kraßnoſcź a dźeſche k njemu: „To wſchitko chzu cźi dacź, jeli ſo dele padnywſchi ßo ke mni modliſch.“ Schto to rěka? Po ßłowje wſate njeby ſpytowanje ſa Jeſußa było. Ale cźert chzyſche, ſo by Jeſuß dźělił mjes Bohom, kiž je w njebjeßach, a mjes knjeſom tohole ßwěta.

Wſchudźom ßo tajke ſpytowanje woſpjetuje: Tam ßebi cźłowjek wotmyßli cźinicź, ſchtož ßo Bohu ſpodoba, ale ſdobom tola też na cźłowjekow hlada, ſchto cźi praja. Tu prědźuje prědaŕ w ßwjatej khutnoſcźi Božeje wole, ale njeprědźuje wſchěm ludźom jenaŕ khutnje. Jow ßo ludźo na Boha ſpuſchcźeja, ale tola też na móz ßwojich pjenjes. Druhdźe chze někajka ſtrona zyle wěrnoſcźi ßo dowěricź, a tola ſpyta też ſ leſcźu ludźi dobycź. Tole dwojake waſchnje ſkepßa nam jara wjele.

Sawěrnje, Jeſuß by lóžo měł, hdy by ßo ſpſchecźelił ſ duchom ßwěta. Ale jeho ſkutk by ſhubjeny byŕ. Tohodla taŕ hrubje wotpokaže: „Sběhń ßo wote mnje, ſatanje.“

Budź ty też w tymle padźe prawje hruby. Dźi runy pucź ſ wěrnoſcźu w Božim mjenje. Wěſcźe też naſhoniſch, ſo jandźeljo pſchiſtupiwſchi tebi ßłuža a cźe njewopuſchcźa. Hamjeń.

Sa póſtny cźaß.

W tutym cźaßu, kſcheſcźijenjo,
Spominamy ſnoweho,
Kaŕ je dało Boże jehnjo
Sa naß hrěſchnych moricź ßo.
So my měli źiwjenje,
Jeſuß ßam do ßmjercźe dźe.
Na njoh' naſcha wina pada,
Kaž to Boża ßwjatoſcź žada.

Hlajcźe, kaŕ wón, kiž ßam prawy,
W ſahrodźe Gethſemane
Pót ßo pocźi, kiž je krwawy,
W ſtyſknej cźwili žałoſtnej!
Kaŕ tam ležo ſdychuje
K Wótcźej w horcźej modlitwje!
Jeſuß tu wo ſboże naſche
S helſkej mozu wojowaſche.

Cźert chze naſche wumóženje
Se wſchej mozu ſahacźicź,
Tuž wſcha cźěmnoſcź, kaž 'ſchcźe ženje,
Khryſta dyrbi ſatraſchicź:
Bojoſcź jeho wěrjazych,
Słóſcź a hida pſchecźiwnych,
Hruboſcź, kiž ßo njewupraji,
Jom' ßo napſchecźiwo ſtaji.

Jeſu, kelko hłubokoſcźe,
Sswjatej' bójſkej' luboſcźe
Hrěſchnikam, kiž połni ſłóſcźe,
Tudy ßo nětk wotkryje!
Wěrjo Twój kſchiž wobjimam,
A kaŕ pokoj namakam.
Měr, troſcht, wjeß'le dacź a ſboże
Nichtón druhi njeſamóže.

S ertom, ſ wutrobu, chzu nětko
Khwalicź Cźe, mój Sbóžniko.
Schto ßy wuſtacź dyrbjaŕ wſchitko,
Wowzku Sswoju pytajo!

Twój ſtyſk, hórke cźerpjenje,
Sa mnje wokſchewjenje je!
Wěcźne źiwjenje mi doby
S tym, ſo ßam we ßmjercźi poby.

Luby Jeſu, Twój kſchiž ßebi,
Nětk ſa khorhoj wuſwolu.
Pod nim chzu jow ßłužicź Tebi,
Na njón hladacź w bědźenju.
Pomhaj, ſo bych byŕ kaž Ty
Hacž do ßmjercźe poßłuſchny!
Daj, hdyž junu wotßal póńdu,
So do Twojich njebjeß dóńdu.

J. B.

Evangelſko-lutherſka krajna ſynoda.

Synoda, kiž bě ßwoje poßledńje poßedźenje kónz haprleje 1931 měła, ßo w lěcźe 1932 dozyła powołała njeje. To ſwißowaſche ſ tym, ſo ßo ſakſki ſtat ſarjekowaſche zyrkwi nuſne ßrědki wupłacźecź, kotreż zyrkej trjeba, ſo by mohła ßwojeho ßwjateho powołanja hladacź k Božej cźeſcźi a k ſpomoženju kſcheſcźijanſkeho luda. Tuž dyrbjeſche ſkóncźnje po dołhim jednanju zyrkej ßwoje dobre prawo pola ſtatneho ßudniſtwa pytacź; ale też nětk hiſchcźe ßo wěz dlijeſche. Skóncźnje je 20. dezembra 1932 ſtatne ßudniſtwo ßwój wußud woſjewiło a ſ tymle ßwojim wußudom žadanja zyrkwje jako prawe pſchipóſnało. Hdyž běchu mjes tym njedźelu 4. dezembra 1932 ſakońſke nowowólby do ſynody wotměte, niczo wjazy ſkhadźowanju ſynody njeſadźěwaſche. Wutoru 21. februara 1933 ßo 15. evangelſko-lutherſka ſynoda wotewri ſe ßwjatocźnymi kemſchemi w Drježdźanſkej domſkej zyrkwi. Prědowanje knjeſa krajneho biſkopa D. Ihmelſa bě ſałożene na pſalmſke ßłowa (122, 3): „Jeruſalem je natwarjene, ſo by měſto było, hdźež ßo ſhromadźa.“

Kemſchenju ßo pſchiſamkny prěnje hłowne poßedźenje, w kotrymž ſ waźnej nuſu a bědu kaž zyłeho luda taŕ zyrkwje rosßwětlazej wotewrjeńſkej rěcźu knjes preſident krajneho konſiſtorſtwa wuſtupi. Na to pod nawjedowanjom ßwojeho najſtarſcheho dołholětneho ßobuſtawa, knjeſa dwórſkeho radźicźela dr. Löbnera ſ Lipſka ſynoda ßebi woleſche ßwojeho preſidenta, knjeſa hrabju D. Vitzthuma ſ Eckſtädta a měſtopreſidentow kk. wyſchſcheho ſtud. radźicźela D. Hickmanna a wyſchſcheho zyrkwinſkeho radźicźela D. Hilberta. Też hewaŕ ſtejachu na dnjowym rjedźe tutoho a pſchichodneju hłowneju poßedźenjow wſchelake nuſne wólby, woßebje też wólby wubjerkow ſynody, kiž maju wſchě waźniſche wuradźowanja prjedy ßwěru rospominacź a ſa bliźſchi dnjowy porjad pſchihotowacź.

Dokelž ßo ſynoda w lěcźe 1932 njeje ſkhadźowała, běſche konſiſtorſtwo bjes ßobuſkutkowanja ſynody ſ nuſowymi wukaſami dalewjedźenje krajnozyrkwinſkich ſarjadniſkich dźełow ſakońſzy ſwěſcźiło a mjes druhim dwělětnu pomoznu ßłužbu młodych duchownych po jich wobſtatym pruhowanju wólbokhmanoſcź ſawjedło. Synoda paŕ měješche nětk tutym nuſowym wukaſam, dyrbjachu-li płacźiwe bycź a woſtacź, pſchihłoßowacź. To je ßo po dokładnym wuradźowanju ſtało. Hacźrunjež móża nětk dla ſpomnjeneje pomozneje ßłužby kandidatojo duchownſtwa hakle ſa dwě lěcźe ßamoſtatne ſaſtojnſtwo doſtacź, je tola wopomnicź, ſo ßo druhim ſtudowazym też taŕ dźe w jich ßłužbje a ſo je tónle jich wocźakowanſki cźaß k lěpſchemu woßadow ſawjedźeny.

Mjes pſchedmjetami bóle ſnutſkowne źiwjenje krajneje zyrkwje naſtupazymi njech je wuſběhnjene raſnje ſaſtupjene

žadanje, so bychu žo evangelskej Sakskej skónczinje sažo jejne evangelsko-lutherske schule dale, kajkež běchu sakske schule prjedy a na kotrež tak dołho hižo podarmo czakamy, dale praschenje, kak ma žo młodzina, kiž w dobrowólnym dźěle steji, duschowpastyršzy a szyła zyrkwinszy sastaracz a kak ma žo tole jich sastaranje pschewjescz, budźe-li jich dotal dobrowólna žłužba sakońska pschižłuschnoscz, na pośledku mózne, jenotliwje pschijate napominanje postupowazej bjesbóžnoscźi napschecźiwo stacz, kotrež žo tu po žłowje podawa w pschełožku Serbskich Nowin (cžo. 49):

Evangelszy kschescźijenjo, wotucźcźe! Bjesbóžnoscz wohrožuje nasche najžwjecźiske kubła — wěru, kiž je nasche najwjetsche kubło, nasch najlěpschi schkit a nasch jeniczki troscht w žiwjenju a wumrěczu — naschu žwójbu, tutu wuplodźerku žiwjenja a strażowarku nad pózcźiwoscźu a poczinkami — krute sakłady luda stata. Połoženje je jara khutne. Dobudźe-li bjesbónoscz, potom je sahuba nasch sawinowany hrósbny dónt. Pschetož w bjesbóžnoscźi dźěłaju dämoniske, Bohu žo pschecźiwjaze a wschitkemu tworjazemu porjadej a swjasanju njepschecźelske mozy.

Tohodla, evangelszy kschescźijenjo, wotucźcźe!

Wojujcźe pschecźiwo bjesbóžnoscźi we waž a wokoło waž, we žwojim domje a žužodstwje, w stacźe a woža-dźe, se žłowom a skutkom, se strażowanjom tež pschecźiwo sawjedźenju. Do wschitkich, tež do najmjeńschich wjeskow, khodźa póžli bjesbóžnoscźe a spytaju tworicz panki rospada. Nusa bjesdźěłoscźe, politiska rostorhanoscz, nabožnje barbjena propaganda žu pomozne žrědki sa jich podrywanske dźěło.

Tohodla, evangelszy kschescźijenjo, wotucźcźe!

Sakhowajcźe žwoje najžwjecźiske kubła, hromadźcźe žo wokoło zyrkwje a Božeho žłowa, skrucźejcźe žo we sjednocźenstwje wěry, roswucźcźe wasche dźěcźi w Božich pucźach, sakhowajcźe waschu młodźinu psched błudnymi wucźbami tucźažžneje njemoralnoscźe a smyžlenja, hajcźe žiwu woždu, kotraž twori najlěpschi schkit pschecźiwo wschitkim nadběham bjesbóžnoscźe. Pschewińcźe wschitko limke njerodźenje, kiž je najžylnischi swjaskał bjesbóžnoscźe. Postańcźe k wojowanju, sakhowajcźe zyrkwinsku žwěru, pokažcźe dobry pschikład a žohnujcźe nasch lud s jažnymi darami evangelskeje wěry a žiwjenja!

Po schtyridnjowskim dźěle synoda pjatk 24. februara žwoje wuradźowanja skónczi a wscho dalsche wotstorczi hacz do meje tutoho lěta, hdźež žo sažo da-li Bóh seńdźe.

List.

Saska stoliza, 22. mał. rózka 1933.

Luby towarscho!

Je nětko hižo dołhi czaž, so žy domoj czahnył. Ja wježelu žo, so žy sažo w lubej domisnje dźěło namakał; wschak tu tak a tak s dźěłom žo njepolěpschuje, a ty by tu pschezo hischcźe kołkowacz khodźicz dyrbjał. Njeje tu niczo sajimawe wjazy, saškužerjow budźe tež žnadź hischcźe mjenje, njepschińdźe-li někajke rosžudne pscheměnjenje. Wschudźe žłyschisch skóržby, a politikarjow je doscz. Mje to wscho tak jara njesajimuje, dokelž wěm, so bachtanje niczo njepomha, skutki žu sa mnje płaczaze a niz hołe rěcźe. Najlěpsche skutki dokonjeja wěso w nětczischim czažu nasche zyrkwinske sjednocźenstwa, a s tymi žo najradscho saběram. Cźłowjek trjeba w nětczischim hubjenstwje niz jenož zyrobu sa cźěło, ale tež sa duschu, tohodla je derje, so mamy tajke woprawdźe spomožnje skutkowaze towarstwa kschescźijanskeje luboscźe. Sabycz tež njecham na naschich zyrkwinskich wjednikow, kiž tohorunja žo prózuja, nam wschitkim wołożenje pschinjescz.

Wczera bě tu synoda naschoje krajneje zyrkwje, ke kotrejž běchu žo sastupjerjo s zyłeje Sakskeje seschli. Na skutkowanju žamym saleži, kajki budźe pschichod; tohodla płaczi nětko heżko: „Kajkichž ma wjednikow, tajkich tež pschiwižowarjow.“ Naschi zyrkwinszy wjednizy wěso žu ludźo s krutym pschedewjaczom a žu hacz dotal žwěrnje žo starali sa tych žwojich. Wotbłysk wscheho běsche dopołdnischa Boża žłužba, pschi kotrejž snowa žej žlubichu shromadnje skutkowacz. Ssym žam w dom-zyrkwi na tutych kemschach pobył a žo pschežwědczik, kajkich mamy wjednikow. Kemsche sapoczachu žo w 10 hodź., prědowanje měješche nasch krajny biskop Jhmels. Jeho sawod běsche „Jerusalem, to je město, hdźež žo shromadźuja.“ Mi wostanje tuto prědowanje njesapomnite hižo tohodla, dokelž měješche tajki hłuboki wobžah, a dale běchu tež wschě sa pschichod płaczaze žady tak jažnje rozestajane, so to kóždeho pokojesche. Pschi tym rěczesche biskop tak pomału a srosumliwje, so by mohł cźłowjek hodźiny dołho pschipožłuchacz; czažej pschiměrjene prědowanje je žo mi wulzy lubiło. Po prědowanju widźach pschi zyrkwi stejo nascheho waženeho wyschscheho farara Sarjeńka s Khwaczicz; druhich žerbskich sastupjerjow njejžym widźał, dokelž jich njesnaju. Nadźijomnje je tuta 15. synoda sažo krocžel doprědka! To daj Bóh!

Schto pak cźini nasch žławny Budyschin, a schto dźěła wasche „Sjenocźenstwo evang. Serbow“? Nasch evang. njedźelnik srědka něschto piža wo tutym sjenocźenstwje. Nimacźe dha tam žaneho dopižowarja sa „Pomhaj Bóh“? Mamy drje doscz ludźi, kiž móža žerbscy cźažopiž, to nikoho nimamy; to njeje jenož w Budyschinje tak, ale tež w druhich žerbskich woždach na wžach.

Myžlu, so žym Tebi nětko skrótka wscho sa mnje wažne sdźělił, a bych Tebi žnadź hischcźe wjazy pižał, bych-li czaža dosczł měł. Tuž wostań strowy a njesabudź tež na mnje ras spominacz; wschak wěsch, so žo nad kóždym liscźikom wulzyschnje swježelu.

Wutrobnje strowjo

Twój

F. Th. Hajdan.

Dopiž.

„. . . Jara sajimawe bě, schtož nasche kopjeńko wo ruskich wobstejnoscźach pižasche. Schtóž je kedźbliwje cźitał je pak spósnał dwojake, mjenujzy to, so žo Ssowjetruska jara wobhladniwje stara wo to, so by žo jeje bolschewismuž sakorjenił hłubje a hłubje do ruskeho luda a so lud njeby wotucźił s tuteje narkosy, s tutoho saspinanja, do kotrehož žu snajmjeńscha dźěl sahnali a do kotrehož jich pschezo wjazy honja, — a to druhe je to, so žo Ssowjetruska wusteji na to, pokasacz wukrajanam a zusym wobras, kotryž dwoje dokonja: wodźewa a wabi njeruskich.

Ale njemylmy žo a njepytajmy bolschewismuž jenož we Ruskej, pytajmy jón tež pola naž, a to w městach kaž na wžach. Niz jenož tam wón je, hdźež žo bjesbóžnoscz schěri, hdźež pschecźiwo zyrkwi sjawnje dźěłaja. Skoro straschnischi je wón druhdźe, tam, hdźež žo limkoscz rosliwa do wutrobow, domow, woždadow, tam, hdźež žo dlija s kschcźenizu a wěrowanjom, hdźež žo komdźa kemschi khodźicz, žwjate wotkasanje žwjecźicz, domjazu nutrnoscz měcz, blidowe pacźerje spěwacz, tam, hdźež nabožinu, zyrkej, wěru nasad stajeja — najprjedy wscho druhe a potom skónczinje tež nabožina a zyrkej — abo

tež niz, to tak hewak a to tak tam, hdźež ßo wo dary, kolekty, pschinoschki, dawki jedna. Pola naschich wótzow bě to tola tak, so ßo wutroba horjesche sa zyrkej a wěru a so husto pschi wulkej khudobje wschě pschißłuschnoscze dopjelnjowachu, pschecźiwo zyrkwi najprjedy a tohodla tež potom wschě druhe. Woni dachu Bohu, schtož Bohu ßłuscha: ßwoju wutrobu a jej luboscź a tohodla tež wscho druhe dokonjachu — tež snjesch czeże, nusy, domapytanja . . . So bychmy my tola skoro tole spósnali a naß ßamych sesnali a byli kschesczijenjo — saßo kschesczijenjo s wutrobu, se ßłowom, se skutkom, se wschěm, schtož ßmy a mamy! . . . "

Tohorunja něschto s Ruskeje.

Schtóż je to, schtož tu pod: „Něschto s Ruskeje" pißachmy tak bóle pschipódla czitał, tón mohł ßebi prajicź: „Potajkim, tak slě to njemóże tam w Ruskej bycź!" My nimamy žaneje pschiczziny, jemu tutón trosch wostajicź a s jeho směrowanjom, w kotrymž ßo rad, kaž něchtóžkuli druhi, wocźi saczinejo, koleba, ßobuželenje měcź. Nawopak, my mamy wschu pschiczzinu a niz mjenje ßwjatu winowatoscź, wocźi wocźinjecź, hdyž ßo tute tola tak rad saczinjeja, nochzyjo widźecź žiwjenje tak strachow połne kaž je. A tutu winowatoscź dopjelnjecź, ßmy tohodla czim bóle nusowani, dokelž je widźecź a czucź, so je ßo bolschewismuß hižo tak hłuboko a tak daloko sadobył niz jenož powschitkownje do kraja, ale tež do woßadow, do domow, do wutrobow. To njeje jenož snamjo bolschewisma, so žiwjenje a kubło bližscheho rubja a nicza, so k sběžkej pschecźiwo wyschnoscźi wołaja, so sjawnje pschecźiwo zyrkwi a naboźinje schcźuwaja. Snamjo bolschewißma je tež to, so je ßo politiska a hospodarska a naboźna schcźuwanza po zyłym kraju rosnjeßła a tež do najmjeńscheje wßy sanjeßła. Bolschewistiske myßle a saměry to ßu, hdyž ßo do naschich woßadow rosschěrja waschnjo, so niz jeno mandźelstwa, psched stawnikom swjasane, bjes zyrkwinskeho požohnowanja wostaja, ale so ßu ßamo w tak mjenowanym „dźiwim mandźelstwje" žiwi. A hdyž tole a podobne kschesczijenjo „sa niczo dale" nimaja, haj ßamo tak abo hinak tomu poläkuja, je to bolschewismuß! A bolschewistiske myßle ßu, hdyž chzeja woßadni tak mjenowaneho lutowanja dla „wottwarjecź" pschi Božich ßłužbach a wuhotowanjach sa naboźinu a Boże ßłužby a tež, hdyž płaczenje zyrkwinych dawkow ßuwaja nasad a nasad — doniž ßo njeßunu do bjesdna, do teho bjesdna, s kotrehož k nam postupuje myßl a duch bolschewißma.

To ßu se snamjenjow bolschewißma, kiž je tež nasch lud hižo bóle hacź ßebi schtožkuli myßli, nakasył a sajědojcził, jenoż někotre. Móhli rynk lohzy wo wjele podläžicź. Tola to njech je. Dodamy tu pod „Tohorunja něschto s Ruskeje" dodawk, kotryž to, schtož s napißmom „Něschto s Ruskeje" wosjewichmy, wudospołni, rosjaßni. A tajke wudospołnjenje je trěbne, dokelž mohł ßo czi hewak pschi czitanju rosprawow wo Ruskej sdacź, so stej dwě wěrnoscźi na ßwěcze — snajmjeńscha we Ruskej abo wo Ruskej.

(Pokraczowanje sczěhuje.)

Zyrkej a stat.

Pruska wyschnoscź je wosjewiła, so ßo „ßwětne schule" we Pruskej po něczim saßo wottwarja.

W Pólskej bě wyschnoscź do poßedźenjow krajneje synody unirowaneje evangelskeje zyrkwje dwejoch kriminalneju sastojnikow póßłała, so byschtaj jednanja wobkedźbowałoj.

Dissidentski wuczeŕ, t. r. wuczeŕ, kiž je s zyrkwje wustupił, bě pruski stat psched statnym ßudom wobskorżił, dokelž so njebě minister jeho wólbu pschi jenej schuli w Nowym Köllnje wobkrucźił. Statny ßud je skórżbu wotpokasał, dokelž bě skórżba s njeprawom sapodata.

Wschelake s bliska a daloka.

Wólby dźenßa po zyłej Němskej, a nimo toho w Pruskej dwójzy a sa tydźeń hischcże ras! To rěka sa kóždeho: wol, wol na kóždy pad! A to rěka sa kóždeho kschesczijana, sa kóždu kschesczijanku: Wol, a wol tych mužow a te žony, kotrež ßu ßwoje ßłowo sastajili, stacź a wojowacź sa kschesczijansku wěru a sa to, so ßo s njej zyłe žiwjenje nascheho luda wobnowi! W tutych kschesczijanach a kschesczijankach wolisch sdobom tež tych, kiž tež zyle wěscze sastaja ßwoje poßlednje mozy sa lěpsche zyłeho kraja a luda. Schtóż doma wostanje a tak njewoli, tón, to prajmy ßebi dorasnje, hłoßuje sa te mozy, kotrež pschecźiwo kschesczijanskej wěrje a pschecźiwo wobnowjenju zyłeho žiwjenja a pschecźiwo pschewinjenju zyłeho hubjeństwa steja a dźeja. Bóh tón Knjes chzył pak hnadnje zyłemu ludej tu mudroscź spožczicź, so ßo wólby kaž tež dalsche dźěła sa lud stanu bjes ropota a krwawneho běd̆enja! — Srosumicź tutón czaß a ważnoscź tutych rosßudnych wólbow, rěka pak sa kóždeho wěrjazeho kschesczijana a sa kschesczijanku niz mjenje, so ßo modli a dobroproschenje czini sa wótzny kraj a jeho wěrne sbožo.

S **Budyschina.** Woßadni sastupjerjo wolachu naßlědnika k. superintendenty Fröhlicha, kiž je do Lipska woteschoł, t. r. woni wolachu prěnjeho fararja sa město Budyschin, kotryž ßo tež „pastor primarius" mjenuje. S tutym sastojnstwom je sastojnstwo superintendenty sjednoczene, do kotrehož pak niz woßada, ale krajne konsistorstwo woła. Wuswolił je ßo dotalny druhi farař města, k. farař Berg.

S **Njeßwaczidła.** W naschej woßadze narodźi ßo 55 dźěczi; ßwój kschczeński ßlub wobnowi 38 paczeŕskich dźěczi. Pschipowědanych porow bě 26. wot kotrychž ßo tu 19 wěrowasche. Spowědnych bě 2488, mjes nimi ßo 98 doma wopraji. 36 parschonow ßo khowasche. Na kolektach atd. ßo sběrasche 504,50 hr.

S **Jatsjobja.** Swój dejmantny kwaß ßwjeczeschtaj we pschitomnoscźi pschiwusnych tudomny wumjeńkaŕ Handrij Hanusch a jeho mandźelska Augusta rodź. Schołczźiz. Wón je 84 lět, wona 81 lět. Wobaj ßo wjeßelitaj dobreje strowoscze. Woßadny knjes farař jimaj wudźěli zyrkwinske požohnowanje. Jubilar, kiž je po powołanju cźěßła, je dołhe lěta na Kupojanskim knježim dworje dźěłał. Bóh spožcź wobstarnymaj mandźelskimaj hischcże spokojazy a strowy ßwjatok žiwjenja!

Na pucź.

Kschesczijan bycź, rěka wojowaŕ bycź. Kak mohł ßo nětk schtó dźiwacź, so tu wojowanje je? Kschesczijan, kiž sa Khrystußom tež pucź paßiony dźe, ßo njedźiwa, wón tež njemorkoze, njedwěluje, wón dźě wě, so je wojowaŕ. Ale wón je ßebi pschi tym wěsty, so dobyczeŕski wojowaŕ je. — Ssy ty dobyczeŕski wojowaŕ? Hdyž njeißy, njeißy tež hischcże Khrystußowy kschesczijan.

Listowanje. Knjesej H. w D.: Wulki dźak sa wscho, schtož pißaschcże a póßłaschcże. Macże prawje, a wěscze tež, kak husto je redakzija proßyła wo pomoz, wo dopißy, rosprawy atd. — a kak husto je to było podarmo. — Tak: wutrobny dźak — a druhi ras saßo tak!

Sa Reminiscere (wopominanje padnjenych a pokutny dźeń) postaji k. w. f. S. — Sa Oculi: B=z w B. — Sa Laetare: B=r w B.

Redaktor.

Samolwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach (Nostitz b. Weißenberg). Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczeŕnje a knihaŕnje, sop. dr. s twobm. ruk. w Budyschinje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płaczi schtwórczělětnje 108 pj.

Čzišło 11

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech či khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 12. měrza 1933 Bautzen

Njedźela Reminiscere.

Mat. 15, 21—28 a Luk. 10, 30.

Pſched pokutnym dnjom ſbudźeŕſki hłóß: Kſcheſcźijenjo, wotucźće!

Runje do ßwjateho póſta nutskroczo ßłyſchimy tole namołwjenje, kotrež nam dźenßniſcha njedźela ſjawnje ſe ßwojim mjenom: Reminiſcere, to rěka: „Spomń“, pſchiwoła. Proſchće, kſcheſcźijenjo! K tomu k naſchimaj wuſchomaj ſe ſtareho lubeho ſcźenja wo kananajſkej žonje klinczi: „Knježe, ßmil ßo nade mnu, moja dźowka budźe wot cźerta hubjenje cźwilowana“. A wospjet: „Knježe, pomhaj mi!“ S modlitwu jeniczźy w tutym ßwjatym cźaßu a w naſchim dwójzy, trójzy cźežkim cźaßu, lubi cźitarjo, my dźěcźi ſtarych wěrjazych ßerbſkich wótzow wobſtejimy. Kajku dołhu modlitwu ma něhdy wjele cźitana natwarjazu kniha: „Sswjaty póſt“, ſa kóždy dźeń na kónzu! Modlitwu k Wótzej a Jeſußej, kiž prjedy ßwojeje woßady pſchezo ſaßo woźiwjazy do cźerpjenja a cźwile krocźi. Pomyßlmy na ßwoje dźěcźo w jeho khoroſcźi, na cźwilu cźežkich myßlow — w ſcźenju jako cźertowu wosnamjenjenu! Też mohli dźenßa wo cźertowym tyſchenju rěcźeć, wo dämonſkim pſchimanju ſteho ducha, hdyž ſteji naſch lud w ſtraſche pod djabolſkim napinanjom bjesbóžniſtwa. Na jenej ſtronje žiwy Bóh a na druhej žiwy ſły duch, wobaj njewidomnaj, tola ſacźuwajomnaj! Evangeliſzy kſcheſcźijenjo, wotucźće! tak je ſaſtupjeŕſtwo ſakſkeje krajneje zyrkwje ßo njedawno roſeńdźo do luda poßelſtwo podało. „Bjesbóžniſtwo naſche najßwjecźiſche kubła wohroſy, wěru, kiž je naſche najwyſchſche kubło, naſch najlěpſchi ſchkit a naſch jeniczki troſcht w žiwjenju a wumrěcźu. W bjesbóžniſtwje dämonſke, Bohu napſchecźiwne a wſchemu ſtworjenemu porjadej a ſwjaſanju njepſchecźelne mozy ſkutkuja.“

So ßo podarmo Bohu njebližimy, to ſnamjo wußłyſchenja kananejſkeje žony pſched wocźi ſtaja. Njeběſche wona wſchědna póhanſka žona, kaž „poß“ pornjo Iſraelſkim (Božim) „dźěcźom“? Jeſuß je ßobucźucźiwu wutrobu měł ſa najniżſchich, ſa wobcźeženych, ſhubjenych k pomozy, hdyž bychu druſy, ßami jeho wucźomnizy, jenož ſ boka na tajkich ſhladowali a prajili: „Puſchcź jich wot ßo“, ſo měli měr. Próſtwa praweho wjele pomha, hdyž je ſprawna. A wo tamnej žonje rěka: „Twoja wěra je wulka; tebi ßo ſtań, kaž chceſch.“ Haj, wěrjaza próſtwa, naležna, ponižna wot macźerneje, abo nanoweje abo hewak ſprawneje luboſcźe k Božemu ſtolej noſchena modlitwa ßo wußłyſchuje. Pſched Knjeſom wſcheho ſtworjenja žadyn niſki a žadyn wyßoki njeje. So bychmy ßo ju w dźenßniſchim cźaßu ſe ſdatoſcźu, ſymnotu a wótroſcźu nad ſozialnje niže ſtejazymi njepſcheſchli. Hdyž je ßo hižo pſches ſto lět wo „ßwobodnoſcźi, runoſcźi a bratrowſtwje rěcźało, bjes toho ſo budźiſche ßo ta ßama dozpiła a do žiwjenja pſchewobrocźiła — ně, pſchiwótſiła je ßo hacź do poßledka njeßwobodnoſcź, njerunoſcź a njebratrowſtwo w ſaßaklym wojowanju ludowych worſchtow mjes ßobu, kiž mějeſche ßo w krwawnej ſmutskownej wójnje wobſamknycź — nětkole tola ßo ſda ſ pſchiwobrocźenjom k bójſkemu a kſcheſcźijanſkemu duchej w kraju a Němſkej lěpſchi cźaß ßwitacź. Też narodny duch Reminiscere nad rowami naſchich padnjenych we wójnje mózmje a naležnje namołwja: Sjednocźće ßo mjes ßobu. Wótcźina a Boże kraleſtwo na wutrobu kładźe: Evangelſzy kſcheſcźijenjo, wotucźće k dobroproſchenju! Tónle hłóß ßłyſchće

pſched pokutnym dnjom!

Wón je ſakſki evangelſki pokutny dźeń ſaßo tu. Tak ſ khutnym wopomnjecźom ſwjaſany. Kaž bě poßledni naſymny pokutny dźeń pſched powſchitkownym ßmjertnym wopominanjom — tak naležny tſi dny po žarowańſkej ludowej njedźeli Reminiscere ßłěduje. Njeje to ſzyła wjele namołwjenja k pokucźe, takle runje tſi měßazy po prěnim pokutnym dnju hižo druhi tajki ßwjecźicź? Tola dajmy ßo dopomnicź na pſchezo nowe ſrudne ßmjertne wopory, kiž ludowe roshorjenje a parteiſki ſapal žada, też w tejlej

ſymje dźeń wote dnja žadaſche. Dajmy ßo na to pokaſacź, kak ßu po krejpſcheleczu, kiž ßo pſchi politiſkich hromaduſtorkach w měſcze Altona pola Hamburga kónz minjeneho lěcza 1932 mějeſche, po tym we wſchěch Božich domach tam pokutne ßwjatoczноſcze ßo wotměle, kiž běchu najbohatſcho wopytane. 11. wulkeho rózka ßo tež we hłownej zyrkwi w Altonje rosprajenje 21 duchownych do ſjawnoſcze da, kiž wo tym rěczi, kajke ßwobodne a ſdobom ſwjaſane ſtejniſchczo ma zyrkej w krajnym porjedźe. W tymle woſjewjenju mjes druhim rěka: „Zyrkej nima, k woßebitym ßwjatoczноſczam ſawołana, jako wojeŕſkim, ſtatnym a partei=ſkim, niczo druhe pſchipowědacź hacž ßudźenje a ßlubjenje a to niz druhim, ale tym, kiž ßu pſchitomni.“ To tež my, lubi czita=rjo, wopomńmy! Tež my, kiž tole piſamy, duchowny, ſ czita=rjemi, woßadnymi! Runje kaž je Jeſuß ſa tónle pokutny dźeń nam pſchedpiſane ßłowo: J e n e j e n u ſ n e! mjes ßwojimi lubymi pſchecźelemi w Betaniji rjekł! Njeběſche to tam, jako hoſpodliwa Marta ßo prózowaſche jemu a jeho póßłanc poßłužicź, mjes tym ſo jejna ßotra Marja k jeho nohomaj ßedźo na jeho ßłowo poßłuchaſche? Tole běſche to „n u ſ n e“, ſo ßebi Jeſußa ſ duſchu wyßoko ważo ßebi da jemu ßłužicź. Bjes proſchenja hiſchcze dźenża mamy na to wſchu ważnoſcź kłaſcź. Tež w naſchich domach by duchowny rady chźył, ſo bychu ſtrowi a khori, wje=ßoli a ſrudni, hdyž duſchowpaſtyŕſke ßłowo rěczi, woprawdźe a wutrajnje pſchipoßłuchali! Njeměr a druhe pódlanſke, huſto nje=duchowne powědanje ßwjecźenemu nadawkej ſchkodźi, kiž ma Boži wotroczk ſa naß! Druhdy tež ßo woßadny pſchimazemu a po=khłoſtazemu ßłowu w zyrkwi pſchecźiwja a po móżnoſczi praji: Tomu wjazy pſchipoßłuchacź njepóńdu! Kak wopaki to je! Boże ſběżne, poſbudźowaze ßłowo je nuſne, ale tež ßwědomnje pſchi=maze a pokutu a pſcheměnjenje žiwjenja žadaze ßłowo. Lubi, nje=ſpěwajmy podarmo w kěrluſchu: Jene nuſne je, to jene wucź mje, Knjeże, póſnacź ßam! A dale:

Kaž ßo Marja prózowaſche —
Wužiwacź to jeniczke,
Hdyž na Khryſta poßłuchaſche
Polne horzej' luboſcze —
Tak je moje požadanje
Jeno, Jeſu, po tebi —
Ach budź moje ſradowanje,
Woſtań mój tež wobſtajnje,
Hacž wjele jich khodźi po ſchěrokim puczu,
Rad ſ luboſczu tola ja k tebi ßo hnuczu.

Mój ludo, luby ßerbſki ludo, pſchiwoła=li czi hłóß Knjeſo=wy: Jene je nuſne! potom czi ſ tym tež pſchiwoła: Dźeržiſch=li ßo mje, ſapſchimnjeſch ſaßo ßwěrniſcho Boże ſbóżne kubła w jeho ßłowje, potom ßy ſakhowany a wobſtarany. Njeczinjiſch=li to, ſchtož je nuſne, potom ſchkodu woſmjeſch a do nuſy duchownje a tež w krajnym a hoſpodarſkim naſtupanju ſapadujeſch. Wſmi to ßebi k wutrobje! Spominaj hiſchcze k tomu, ſchtož ſynoda do kraja woła: „Evangelſzy kſcheſczijenjo, wotuczcze! Sakhowajcze waſche najßwjecźiſche kubła, hromadźcze ßo wokoło zyrkwje, pod=pokaſujcze waſche dźěczi w Božich puczach, pſchewinejcze wſchu liwkoſcź, kiž je najßylniſcha ſpomožerka ſa bjesbóżnoſcź. Poſběhń=cze ßo k běhdźenju, ſakhowajcze ßwěrnoſcź k zyrkwi, wopokaſujcze dobry pſchikład.“ — Bóh požohnuj nam k tomu tónle pokutny dźeń. Hamjeń.

M. w M.

K ludowemu žarowańſkemu dnjej.

Ssmjercź łapi mje! tu bu
Mój dźěl a woßud nadźaty —
Tón wokoj hrudź mi pſcherasy;
Tu doſtach ßłane ßmjertne łožo,
Mój duch lecź tebi, ßmilny Božo;
Budź božmje nano, maczetka,
Budź božmje bratſje, ßotſiczka!

Mi cźeka ßwět! tón ßwět
Tak jaßny, ßłónczny, ſeleny,
Ssym ja ſ nim róſno, hotowy?
Ně! jena k wołtarjej mje hlada —
Kamracźi! pſchcze: Boža rada
Mje ſ pjerſchczu ſwěrowała je —
A dobru nóz a božemje!

Ssmjercź pſchaha wós! ßwój wós,
Krej moja trawnik napowa —
Kamracźi, kak ßo ſ bitwu ma?
Mje ßłódke kolebacź b'dźe ſpanje,
Hdyž naſcha bróń ma dobywanje;
Kamracźi, ßylnje wojujcze,
Mje dom Bóh woła — božemje!

Liczby.

Liczby praja nam huſto jara wjele. Tež ſczěhowaze to=czinja.

Po wójnje bě lěto 1928/29 to, w kotrymž lud Němſkeje naj=wjazy ſa alkohol wuda. Wón pſchetrjeba tehdy 54 995 000 hekto=litrow piwa, 871517 hl. cziſteho alkohola (paleneho) a 3172068 hektolt. wina. Po tym ßu wudawki ſa alkohol ſpadowake. Sa lěto 1929/30 ßu naſponmjene tſi liczby tele: 58 078 000 hl. pi=wa, 480 473 hl. cziſteho, 2 949 646 hl. wina, ſa lěto 1930/31: 48 560 000 hl. piwa, 443 471 hl. cziſteho, 3 461 093 hl. wina a ſa lěto 1931/32: 37 094 000 hl. piwa, 409 314 hl. cziſteho, 3 366 240 hl. wina.

Po pjenjeſach wobliczene rěka to, ſo lud Němſkeje ſa alkohol wuda w lěcze 1928/29: 4978 milijonow hr., 1929/30: 4797, w lěcze 1930/31: 4291 a w lěcze 1931/32: 3326 milijonow hr. Hdyž tute milijony na hłowu roſliczíſch, ſpóſnajeſch, ſo je lud na hłowu ſa alkohol wudał 1928/29: 79 hr., 1929/30: 74,82 hr., 1930/31: 66,51 hr., 1931/32: 51,26 hr.

„Tute liczby ſpaduja“, prajiſch ty, „derje tak!“ Ale tu tczi ſchpak! **Podobnje tak ßu ſpadowake dokhody luda. A lud je tež** wot ſpadnjenych dokhodow pſchetrjebał jenak wulki dźěl ſa alko=hol. Mjenujzy lěta dołho hižo ßu to něhdźe 7 proz. dokhodow, ſchtož lud ſa alkohol wudawa. Wyßokoſcź dokhodow rjaduje po=tajkim wudawk ſa alkohol, niz, kaž ßnadź ßebi myßliſch, wyßo=koſcź alkoholoweho dawka. So wudawk tež pſchi niſkich dokho=dach pſchezo hiſchcze 7 proz. wulki, je něſchto, ſchtož maſch jara wopomnicź.

Ale tute hektolitry ſapiſaneho a kontrolowaneho alkohola njeje dawno hiſchcze wſcho! Kelko ßo pſcheßmyka! Kelko „czorni palerjo“ napala! A potom: Kelko ßadoweho wina ßebi jenotliwi ßami hotuja! Tute tſi liczby njejßu ſwěſczicź, woßebje niz ta po=ßlednja, kiž je jara wulka.

K tutym alkoholowym liczbam pſchiſtajimy hiſchcze jenu: Sa tobak wuda lud 1931/32 na 2 242 130 000 hr. To rěka: ſa **tobak a ſa kontrollowany alkohol pſchetrjeba lud 1931/32 tu** hobrſku hromadu hriwnow: 5 568 077 000!

Schto wſcho njepraja nam tute liczby!

K wopomnjeczu padnjenych we wójnje.

Tohorunja něschto ſ Ruſkeje.

(Pokraczowanje.)

Wěrnoſcz je jenoż jena — tež we Ruſkej a wo Ruſkej! Ale to je, ſo tež nětcziſchi bolſchewiſtiſzy móznarjo Ruſkeje hiſchcze dale njejßu hacz móznarjo ſtareho zarſkeho czaßa — mjenujzy w tym, ſe ſwonkownej pychu, abo dozyła ſe ſwonkownoſczemi pſchikrywacz a debicz ſnutskownu próſdnotu, hubjenoſcz, khudobu. Runje tuto „wumjełſtwo“ je tola Ruſku rosnjeßło po zyłej ſemi. „Potjemkinowe wßy“ — ſchtó je njeby ſnał! Wjerch Potjomkin natwari tehdy woprawdze rjane wßy duzy po puczu, po kotrymż dyrbjeſche zarina puczowacz, kotraż běſche wujěła, ßebi wobhladacz kraj a ßo pſcheßwědczicz, kak ſbożowni běchu Rußojo ziwi pod jeje a pod Potjomkinowym knjeżerſtwom. Po tym rěcza wot tehdy wſchudzom wo Potjomkinowych wßach abo każ Němz praji, wo „Potemkinowych wßach“ tam, hdzež ßo, woßebje w hoſpodarſkim, pod rjanym ſwonkownym khowa próſdnota, hubjenoſcz, khudoba.

Po tutym ruſkim rezepcze ſ czaßa zarow a zarinow maja ßo tež ſowjetruſzy móznarjo dzenßa. Wſchudzom tam, hdzež puczowazy wukrajenjo pſchińdu, tak woßebje w Leningrodze, w Moſkwje, je porjad, ßu muſeje, ßu wuſtajeńzy a je druheho pſchikładneho, ale njepraſchej ßo, kak tam je, hdzež zuſej wóczzy zenje njepohladatej, hdzež zuſnych puczowarjow zenje njewjedu. A ſchtoż twarjenja a naprawy njedoczinja, to doczinicz maja nadawk czi, kotſiż ßu poſtajeni, kóżdeho puczowazeho, kiż do Ruſkej pſchińdze, pſchewodzecz a — powuczicz.

Tak bě na pſch. njedawno něchtón, kiż je 13 lět w Ruſkej dżěłał a tež czerpił — bě w jaſtwje a 3½ lěta we ſapóßłanſtwje abo wuhnańſtwje, a to w tych nětkle tak ſe ſtyſkom mjenowanych praléßach połnózneje Ruſkeje — wo ſtarej a nětcziſchej Ruſkej pſchednoſchował, a to tak njeſtronſzy każ móżno. Sa rosmołwu ſamolwi ßo po pſchednoſchku ſtarſchi ſtudent, kiż ßo ke kommuniſtiſkej ſtronje wuſna. Wón rěczeſche wo tym, kak je tola w Ruſkej wſchelake hinaſche a lěpſche, hacz bě to ſ pſchednoſchka ßłyſchał, ſo je hakle runje ſ Ruſkeje dom, we kotrejż bě měßaz dołho puczował a wſcho ſtudował; tak je tam ſa nabożinu doſpołna ßwoboda; tak ßu tam wotewrjene Boże domy ſ Bożej ßłużbu a druheho. Jako jemu na to pſchednoſchował po ruſku wotmolwi, wuſna ßo ſtudent, ſo ruſzy njemóże. Na to dyrbjeſche ßebi něhdże tajke wotmolwjenje teho, kiż bě pſchednoſchk měł, lubicz dacz:

„To mi njetrjebaſchcze prajicz! To ja hižo wjedżach, jako wo Ruſkej rěczeſchcze. Wy ßłuſchecze do teje drużiny tych, kiż po Ruſkej puczuja, ſa kotruż Khryſtußowe ßłowo płaczi: „S widżazymaj woczomaj njewidża a ſe ßłyſchazymaj wuſchomaj njeßłyſcha.“ Wy ſcze jenoż to widżał, ſchtoż ßu Wam pokaſali, a dokelż Wy ani ruſke ſtawiſny ani ruſki lud ani ruſku rěcz njeſnajecze a dokelż hiſchcze nimo toho kommuniſta, ſcze wſcho każ do biblije wěrjazy pſchijimał; pſchetoż Wam dozyła mózno njebě, ßo wobhonicz a kritiſowacz.“ —

Haj, wubjernje derje wuſteja ßo tam w Sowjetruſkej na to, wopytowarjow ſ zuſnych krajow ſ wopaczznymi wobraſami, rosprawami ſaßlepicz. Na tym tež to niczo njepſcheměni, ſo maja tam tež, woßebje w Moſkwje, wjele dobreho a

pſchikładneho; ale to wſcho ßłuži naſpomnjenym Potjomkinowym ſaměram, tak na pſch. woprawdźe pſchikładne muſeje, ſchule, khorhownje, fabriki, bydlenja.

So pak bě twar tutych twarjenjow jenož móžny ſ tym, ſo ſa to ſta a tyßazy w ludu hłodu tradaja a nuſu cźerpja, ſo ſa to ßyły dźěłacźerjow kaž w njewólniſtwje dźěła, to ßo njepraji, ně, to ßo wodźěwa a pěje. (Pokracźowanje.)

Spomožerſke dźěło.

Mały wuměſk wo wobßahu ſpomožeŕſkeho dźěła namakachmy w naſtawku, kiž ßo ſaběra ſ nadawkami, kotrež ma naſch cźaß na ſeſtarjenych dopjelnicź. Po liczenju ſ lěta 1929 měješche Němſka tehdy na 2600 domow ſa ſeſtarjenych a kiprych — Alters- und Siechenheime — a to ſ něhdźe 100 000 łożemi. S tutych měješche jich ßwobodne ſpomožeŕſtwo — freie Wohlfahrtspflege — 1530 domow ſe 40 297 łożemi, a to Snutskowne Mißionſtwo 957 domow ſ 27 061 łożemi, Caritas — katolſke ſpomožeŕſke ſjednocźeńſtwo — 337 domow ſe 4417 łożemi, Židowſke ſpomožeŕſtwo 55 domow ſ 1799 łożemi, Cźeŕwjeny Kſchiž 92 domow ſ 2122 łożemi a dalſche tſi wulke ſpomožeŕſke ſjednocźeńſtwa 89 domow ſ 4898 łożemi.

To bě 1929. Kak jara ßo runje tuto dźěło ſa ſeſtarjenych rosſchěri a wudoſpołni w poßlednich lětach, to pokaže liczba ſe Snutskowneho Mißionſtwa. Tuto ma nětk 100 domow ſ 30 000 łożemi.

Zyrkej a ſtat.

Sakſka zyrkwina wyſchnoſcź je nětko praſchenje „ludoweho żarowańſkeho dnja“ ſa Sakſku rosrißała a poruczíła, ſo ma kraj na zyrkej, a ſ tym jeje woßady, jón njedźelu Reminiſcere ßobußwjecźicź. Tuž maja dźenßniſche Boże ßłužby bycź wěnowane naſchim padnjenym. Też hewak mamy jich wopominacź, kaž na pſch. pſchi pomnikach. Połodnjo budźemy wot 12 hodź. běrtlk hodźiny dołho ſwonicź. Tak ßu też cźi, kiž ßamo na tutym dnju ßo hnucźeni njecźuja, w Božim domje a pſchi Božim ßłowje wopominacź ßmjercź tych, kiž ſa naß wumrěchu, a ßwoju ßmjercź, ſjawnje a njewucźekownje namołwjeni a wołani a nimaja a njeſměja ani pſched ßobu ani pſched cźłowjekami ani pſched naſchimi padnjenymi ani pſched Bohom ſamołwjenja, hdyž to tola njecźinja!

W Sakſkej woſſjewja dźenßa w Božich ßłužbach duchowni ſjawne namołwjenje poßlednjeje ſynody, kotrež běchmy hižo tydźenja w naſchim łopjenku wocźiſchcźeli. Też hewak ma ßo kóždy wo to poſtaracź, ſo ßo wſchitzy ſ tutym khutnym ßłowom niz jeno ale ſ zyłej ßmjercźkhutnej wězu ſeſnaja a cźinja, ſchtož móžne, ſo bychmy ßo dowobarali ſtrachow, kotrež nam tu hroża ſa cźaßnoſcź a wěcźnoſcź, a ſo bychmy wutupili wſchě ßadźeńki a ſkhadźeńki bolſchewiſtiſkeje bjesbóžnoſcźe, kotrež ßu — haj, kotrež też hižo ßu w naſchich woßadach! To dokonjamy ſ tym, ſo ßo — kaž to też wukas ſtatneje wyſchnoſcźe chze — ßami ſnowa ſałożimy ſ zyłym żiwjenjom na kſcheſcźijanſku wěru a ſdobom naſche ßwójby a domy a ſo ßmy żiwi wſchudźom a ſtajnje jako wěrni kſcheſcźijenjo. Tole cźinicź, tole do ſkutka ſtajicź, to ßłuſcha też do toho, ſchtoj njeßmě pobrachowacź w naſchim wopominanju naſchich padnjenych! Woni njewojowachu ßwěrni hacź do ßmjercźe ſa bjesbóžny lud, ale ſa wěrjazy lud, kiž Bohu a ßwojej duſchi ßwěrny a jim dźakowny. A woni, jich njeßmjertne duſche tam w duchownym raju, hladaja na naß a cźakaja na to, hacź ßo my, hacź ßo naſch lud njewrócźi ſ bjesbóžnoſcźe, ſ njewěry, ſ njeßwěry, ſ liwkoſcźe, ſ lěnjoſcźe, ſ małowěry, ſ njedowěry k wěrnej żiwej wěrje a ßwěrje, ſo by ßo po krótkich lětach tuteho ſeńſkeho pſchebytka hromadźił, ßměł hromadźicź tam, hdźež Bóh tón Knjes ſ krónu żiwjenja a ßwěry krónuje.

„Żarowańſka njedźela — cźicha njedźela!“ Něhdy by ßo to ßamo wot ßo roſumiło. Nětkole ßo to wjazy ßamo wot ßo njeroſumjeſche. Hdyž pak je naſch lud nětk ſapſchijał, w kajkim rosßudnym cźaßu a w kajkich nowych ſapocźatkach je, by wón to, haj budźe wón to dźenßa wo tym ßwědcźicź ſ tym, ſo tutu njedźelu wopominanja cźichu woſtaji a ſo hakle wyſchnoſcź njenuſuje, ſo jemu pſchikaſa něſchto, ſchtož hižo po naturſkim ſroſumiſch a cźiniſch. A hdyž je naſch lud to doroſumił, ſchtož jemu a ßebi ſtatna wyſchnoſcź ſa ſaßadu ſapiße: ſo mamy zyłe ßwoje moralne żiwjenje ſałożicź na kſcheſcźijanſku wěru, — a hdyž je lud ſe ßwojim pſchiwyſkowanjom też chzył wuprajicź, ſo ßobu na tuto zyłe khutne dźěło dźe, — a budźe ßebi wón runje tutón dźeń wopominanja tych 2 milijonow padnjenych ważicź a jich dźakownje cźeſcźicź ſ doſtojnym wopominanjom.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Wólby ßu nimo. Statna wyſchnoſcź, a ſ njej wſchitzy cźi, kiž ſ njej a ſa nju, ßu dozpili wotpohlad, w němſkim ßejmje wjetſchinu doſtacź a tak móz pſchewjeſcź ßwoje ſaßady ſa pſchewinjenje ſnutskowneje a ſwonkowneje mſdy luda. A wólba je ßo wolila w měrje. To ßmy wodychnyli a ßmy dźakowni. A nětko rěka: do dźěła! Kóždy je ſwołany, a pak kóždy! A kóždy móże tu ßobudźěłacź, hdyž ſ niczim druhim, tola pak ſ tym, ſo wěrjaze dobroproſchenje cźini ſa tuto hobrſke a cźeżke dźěło a ſ tym, — ſo ſe ßłowom a ſe ſkutkom, ſ zyłym żiwjenjom a ſadźerżenjom pſched wſchěmi njebojaſliwje ßwědcźi wo ßwojej kſcheſcźijanſkej wěrje a ſa kſcheſcźijanſku wěru, ſa tu kſcheſcźijanſku wěru do toho Boha, kotryž jenicźzy móże dacź, ſo ßo tutón wulki ſkutk derje radźi. Wuſnacźe k tutomu Bohu bě to poßlednje, ſchtož kanzleŕ Hitler zyłemu ludej do wólby pſchiwoła. Tuto wuſnacźe jeŵ ßo nětko po wólbje we wſchěm ſpocźinanju a ſkutku jenotliweho, luda, wyſchnoſcźe woprawdźe! Bóh Knjes budźe dacź ßo derje radźicź naſchemu ſkutkej! Tajke cźinjenje budźe ſdobom to najhódniſche a najbóle dźakowne wopominanje naſchich padnjenych, na kotrychž buchmy do wólby tak huſto dopomnjeni a pokaſani.

Pokutny dźeń pſchichodnu ßrjedu! Wón runje tón prawy dźeń tak pſchi ſpocźatku noweho żiwjenja, kotrež nětk ſapocźecź chzemy a mamy po zyłym kraju. So bychmy jón wſchudźom a wſchitzy ßwjecźili jako pokutny a modleŕſki dźeń. A nimo toho: wono je tola ßwjaty póſtny cźaß.

Na pucź.

„Ja ßym to horjeſtawanje a to żiwjenje. Schtóż do mnje wěri, budźe żiwy, hacź wón runje wumrje; a ſchtóż je żiwy a wěri do mnje, tón nihdy njewumrěje. — Wěriſch ty to?“ praji Jeſuß — Jana 11, 25, 26.

Liſtowanje. H. B.: Kaž hižo ras, je ßo pod Waſchim kěrluſchom wopaczny pißmik ſtajił. Wono njeje ßměło pod kěrluſchom ſtacź „F. B.“ ale H. B. To tu ſa Waß a ſa wſchěch porjedźimy. — M. w M.: Wutrobny dźak ſa poßyłku a ſo by ßo ßmilił. — Sa Oculi: B-z. w B. — Sa Laetare: B-r. w B. Redaktor.

Samołwity redaktor farat Wyrgacź w Noßacźizach (Nostitz b. Weißenberg). Cźiſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchcźerńje a knihaŕnje, ſop. dr. ſ twobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźlětnje 108

Čišło 12

Bomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech će khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje — 19. měrza 1933 — Bautzen

Njedźela Okuli.

Sćenje šwj. Lukašcha 20, 9—20.

W pschirunanju wo słych winizarjach sačuwamy hłuboku bolosćź nascheho Knjesa wo stwjerdźenosćź šwojeho luda. My njeßměmy šebi myßlicź, so je wón, dokelž bě wschak sbóžnik wschitkich ludow a ludźi, swonka šwojeho luda stał. Po šwojim semšim pokhodźe bě wón židowskeho naroda a cžujesche šo tohodla s dźěcźimi tutoho luda woßebje swjasany. Do tutoho luda bě Wótz jeho stajił, jemu na prěnim městnje jeho sbóžnikowa dźěławosćź płacźesche. Tohodla je cžertowska stwjerdźenosćź tutoho luda jeho woßebje srudźiła. Tohodla płaka wón psched murjemi města Jerusalema wo šwój lud, kotryž njechasche wumoženy bycź. Tohodla w naschim dźenßnischim tekscźe Židam jich woßud psched wocźi wjedźe, s tym pak tež nam pokasuje, schto na naß cžaka, hdyž šo stwjerdźenym Židam runamy.

W pschirunanju wo słych winizarjach pokasuje nam nasch Knjes stawisny israelskeho luda,

stawisny kóždeho luda, kiž šo pschecźiwo Božej hnadźe satwjerdźi, a

stawisny kóždeho cžłowjeka, kiž Bohu žanych płodow njepschinjeße.

Tamni winizarjo, wo kotrychž Knjes nam powěda, dostachu winizu płodźenu a pschihotowanu. Trjebachu jenož pilnje dźěłacź, potom mějachu s wunoschkow winizy doscź sa šwoju šamßnu živnosćź, a tež doscź, so bychu wobßedźerjej dań sapłacźili. Woprawdźe, woni mějachu pschicźiny doscź, tamnemu knjesej džakni bycź, so bě jim šwoju winizu pschewostajił.

Wot spočźatka šwěta Bóh na to dźěsche, šebi na semi winizu spłodźicź, to rěka městno, hdźež šo jeho wola stawa a cžłowjekojo jemu s prawej poßłuschnosćźu płody pschinjeßu. K tomu je wón šebi israelski lud wuswolił, so bychu jeho dźěcźi sastojnizy w tutej winizy byli. Tohodla je wón šo wo tutón lud woßebje starał, jón s egiptowskeho wotrocźstwa wuswobodźił a do šlubjeneho kraja wjedł. Bě šo jemu jako jenicźki živy Bóh sjewił a jim šwoje kasnje dał. To bě hnada, wulka hnada, kotruž Israel psched wschitkimi druhimi ludami měješe. Hubjenje pak je Israel šwojemu Bohu jeho hnadu sapłacźił. Zyły stary testament je połny pschikładow cžorneho njedźaka a wohidneje njeßwěry. Hdyž bě Bóh israelskim dźěcźom tak kraßnje pomhał, šlubjeny kraj šebi dobycź, woni hnydom sapocźachu sa zusymi pschibohami a sa póhanskim waschnjom honicź a šwojeho dobrocźela sabycź. Dokelž njechasche tutón lud žanych płodow pschinjesćź, je jemu Bóh pschezo a pschezo saßo s wulkej sćźerpnosćźu šwojich wotrocźkow póßłał, kiž mějachu sa Boha płód poßłuschnosćże žadacź. Ale kak je Israel wotpóßłanzow šwojeho Boha cźesćźił? Runje tak kaž tamni winzarjo w pschirunanju. Buchu hidźeni a hanjeni, pschesćźěhani a skónzowani.

Kak wulka je tola Boža lubosćź a sćźerpliwosćź, so je wón tak dołho njedźaknosćź a njepoßłuschnosćź tutoho luda nießł, haj so je wón hischcże poßledni posłyt cźinił. „Jako pak cźaß bě dopjelnjeny, póßła Bóh šwojeho šyna.“ Rospominajmy šebi tu wulku hnadu, so je šo šyn najwyschscheho Boha w tutym ludu sjewił, mjes nimi prědował, skutkował a šwoju kraßnosćź pokasał. Žaneje prózy njeje wón lutował hacž do poßlednjeje hodźiny, a tola podarmo. We šwojim žałoßnym saßlepjenju Božeho šyna wustorcźichu, jeho hanjachu, cźwilowachu, krjudowachu a skónczńje skónzowachu.

S tym pak bě měra jich winy połna. Wot toho cźaßa žadyn wuswoleny lud wjazy njeje, winiza bu jemu wsata, Boże kraleństwo druhim ludam date. Kaž běchu wołali: „jeho krej pschińdź na naß a na nasche dźěcźi“, tak je šo dopjelniło. Poklecźe na tutym ludu leži hacž do dźenßnischeho dnja.

Pschikład israelskeho luda je stajnje warnowanje wschitkich ludow. Jesuß njeje ßo jenoż wo wumoženje ßwojeho luda bědźik, ale je zyłemu ßwětej sbožo pschinjeßł. Do wscheho ßwěta, k wschitkim ludam je wón ßwojich wuczobnikow póßłak, a woni ßu schli. Dźenßa skoro żadyn lud wjazy njeje w kotrymż njeby ßo Khrystußowe mjeno prědowało. Boża winiza ßo wschitkim wudźěli, tutym prjedy, tamnym posdźischo.

My ßłuschamy k tajkemu ludej, ke kotremuż je hnadypolne wobßedźeństwo evangelija hižo sahe pschischło. Naschemu lubemu ßerbskemu ludej je Bóh ßwoju wolu woßebje jaßnje do wutroby pißał, je jemu wjele ßwěrnych wodźerjow, pobożnych wótzow a duchownych sbudźerjow darił. Sserbski lud ma mjeno pobożneho luda. To ßu dary, sa kotrež mamy ßo Bohu dźakowacź, dary, kotrež naß pak psched cźežki nadawk staja, wobkhowacź, schtoż smy wot wótzow namrěli. Ssmy my to cźinili? Njebudźe se ßerbskej pobožnoscźu kóżde lěto mjenje? Njeje ßo bjesbóżne waschnje też do naschich ßerbskich wßow a domow pschedobyło? To je wěste: hdyż nasch ßerbski narod wěru ßwojich wótzow sapréje, potom budźe kónz Sserbstwa; hdyż nasch shromadny němski lud ßo wot jěda bjesbóżnoscźe njewucźiscźi, potom nasch wótzny kraj żenje saßo wulki, mózny a strowy njebudźe.

Ale też kóżdemu jenotliwemu cźlowjekej dyrbi pschirunanje wo słych winizarjach khutne warnowanje bycź. Bóh je nam wschitkim, kiż smy na Khrystußowe mjeno kschcźeni, ßwoju winizu, ßwoje hnadne kubła wudźělił. Ssmy w kschescźijanskich ßwójbach narostli, wot kschescźijanskich wucźerjow a duchownych we wěrje wuwucźeni. Njedźelu sa njedźelu smy k Božemu ßłowu a k Božemu blidu proscheni. Hnadu na hnadu s Božeje ruki dostawamy. Schto chze pak Bóh s tutymi ßwojimi hnadnymi wopokasmami? Płód dyrbimy jemu pschinjescź. Jesuß praji: „Woni njebudża wschitzy, kiż ke mni rjeknu: Knjeże, Knjeże, do njebjeskeho kralestwa pschińcź, ale cźi, kiż wolu cźinja mojeho Wótza w njebjeßach.“ Kak steji s tym? My wjele ßłyschimy wo Božej woli, też wjele wo tym rěcźimy, ale kak steji s naschim cźinjenjom? Kajka wola knježi w naschim żiwjenju? Boża wola abo cźerta, ßwěta a nascha ßamßna wola? Ach, moji lubi ßobukscheścźijenjo, do ßo dźimy, ßo zyle k Bohu wobrocźmy, so njeby wón ßwoju hnadu wot naß wsak! Hamjeń.

W ßwjatym póstnym cźaßu.

Hłóß: Jesußa ja njepuschcźu.
Duscha, dźi na Golgata,
Stuj ßo po kschiż Jesußowy;
Wopomń, so tam pokuta
Wschědnje směje powal nowy.
Hdyż chzesch wostacź njehnuty,
Hischcźe kamjeń twjerdy ßy.

Hlaj tón wobras żałoscźe —
Mjes semju a njebjom wißacź —,
Ssamo pjero jandźelske
Njesamohło dowopißacź,
Schtoż mój sbóżnik cźerpicź ma,
Kiż ßo na kschiż pschibicź da!

Jehnjo Boże bjes winy,
Twoju ßmjercź ja sawinowach!
So Ty sa mnje wumrěł ßy,
S tym ja Božu hnadu skhowach!
Twoja krej, ßmjercź woporna,
Njebjeßa mi wotanka!
Twoju luboscź wotrunacź,
Njesamóżu do wěcźnoscźe.
Mohł-li wschitke kubła dacź:
Sslěbro, sloto, drohotnoscźe,
Bych měł jeno kapcźicźki
Porno Twojej luboscźi.

Pokutnu a wěrjazu
Wutrobu Ty żadasch ßebi:
Ty ju debisch s prawnoscźu,
W tej ma ßwěrnje służicź Tebi.
Każ ßy, sbóżniko, Ty mój,
Tak ja żiwy, morwy Twój!

Kschiżowacź chzu cźěło, krej,
Też ßo ßwěru ßwěta wsdawacź
A ßo wschědnje Jesußej
Sa cźaßnoscź a wěcźnoscź dawacź!
Wón njech w horju, kschiżu mje
Psches ßmjercź k njebju dowjedźe!

K. A. Fiedler.

Tohorunja něschto s Ruskeje.

(Pokracźowanje.)

Schtóż pak dléje w Ruskej pschebywa a ßo s Ruskej sesnaje, njepschewodźany wot srécźniwych ßowjetknježkow, tón ßo njeda samylicź, tón sa tym pschińdźe, schto Ruska je.

Ssnadź njeby wjazy tak nusne było, tute njepotajne potajnstwa Ssowjetruskeje wosjewjecź, mohł něchtón měnicź, dokelž je tola nowa wyschnoscź tak njejabzy a dorasnje sapschimnyła a kommunistisko-bjesbóżny sběžk porasyła. Měnimy, so je nusne, a to tohodla, so bychmy spósnali, hdźe ßo ßuwachmy do kajkeje sahuby, a tohodla so by kóżdy na straži był pschecźiwo wschemu bjesbóżnemu, bolschewistiskemu jewjenju a hibanju, kotrež drje je porażene, ale niz hischcźe pschewinjene.

Tohodla tu někotre ßłowa s rosprawow dweju, kotrajż běschtaj w Ruskej.

Tón jedyn dźěsche jako sażrany kommunista sańdźene lěto do Ruskeje. Bě wuwcźeny dźěłacźeŕ. Chzysche ßobudźěłacź na twarje jenicźkeje dźěłacźeŕskeje republiki zyłeho ßwěta. Jemu ßo poradźi po pschewinjenju wschelakich sadźěwkow s jenym s tych snatych dźěłacźeŕskich wjednikow porěcźecź, kiż do toho města pschińdźe, hdźež wón pschebywasche, a to bjes wobkedźbowarjow. Wón pische wo tym něhdźe tak:

„Nětk wohladachmy k prěnjemu rasej, kajki tamny bok Ruskeje je, tón bok mjenujzy, kiż je tu sa delegazije a sa kommunistow dobreje jistwy, po kotrymż ßu drje te wobrasy cźinjene, kotrež ßo w cźaßopißach sa dźěłacźerjow wosjewjeja. To bě — měnjeny je hotel „Cźeŕwjena Moskwa“ — prěnje cźiste twarjenje, kotrež w Ruskej wohladachmy, mjenujzy tón tak mjenowany „palast bonzow“. My sastupichmy do njeho po wulkim, schěrokim marmorowym skhodźe s cźeŕwjenymi wodźecźemi. Na scźěnach wulke schpihele. Wocźinjachmy hubu, tak ßo dźiwachmy. Psches durje mózachmy do restawrazije pohladacź. Tam ßedźachu bonzojo s elegantnymi żónskimi pschi brjuchatych bleschach a tykachu ßebi najlěpsche kuski do brjucha. K tomu jim Jazz-kapała piskasche najnowsche kuski. To bě napohlad, kiż bě wscho druhe hacź kommunismuß po naschej myßli!“

„Poł lěta w Ruskej, kajkaż wona woprawdźe je“, tak wón dale pische, „bě naß nawucźiło wěricź, so tu sa naß

wótzny kraj je, kotryž Němska rěka.“ Hacž runje ßowjetwyſchnoſcże wſcho móżne cžinjachu, nam to ſadžěwacž, běchmy my zyle rosßudženi, ſo naß niczo na ſemi njedyrbi ſamylicž, tutu helu wopuſchczicž. My mějachmy doſcž wot tutoho paradiſa džěłaczerjow.

Jako tutón džěłaczeŕ potom ſe ßwojej ßwójbu a ſ nětkotrymi druhimi němſkimi džěłaczerjemi mjeſy pſchekroczi a němſki kraj ſaßo wohlada, „ßypny ßo mi najwjetſcha nadžija mojeho žiwjenja — mój ideal, ſa kotryž běch ja wſchitko woprował a 13 lět wojował, rospłuny a niczo, žałoſtne niczo woſta.“

Wón ſkónczi ßwoju rosprawu: „Džěłaczerjo! Woczinjejcże wocži! — Tón kommunismuß, kotryž ßo tam w žiwjenju Ruſkeje wuſkutkuje, je najwjetſche ſjebanje džěłazeho proletariata!“ —

A dalſchi ßwědk evangelſki wěrybratr, kiž pſched krótkim pſches mjeſy pſchińdże, wuſna něhdże tole:

„Szyła njeńdże to w Ruſkej jenož wo wěru a naboženu, ale też wo powſchitkowne ludowe prawa. Chzedža tam cžłowjeka ſcžinicž ſtworjenje bjes wſcheje wole, kotrež ßo ßamo wjazy njewobara, hdyž jo rěſacž wjedu. S jenym ßłowom: Kommuniſtojo w Ruſkej ßu ßebi ſe ßwojim ſadžerženjom pomnik do ſtawiſnow ßwěta ſtajili, kotrež wſcho, ſchtož hacž ßem do knihow ſtawiſnow ſapißane, ſe ßwojej njekniczomnoſcžu, njehańbicžiwoſcžu, bjesbóżnoſcžu a brutalnej ſkocžazej naßylnoſcžu pſcheßaha. Ssamo te ſtyſknoſcże, kotrež pharaonojo abo kotrež Nero ſawinowa, ßu jenož kaž ſcžiń pornjo tomu, ſchtož ßo w Ruſkej ſtawa. Na praſchenje, po kotrymž ßo ſnacži ſtrowja: „Kak khodži? A hdże ßem pſchińdżeſch, bratſje, ßotra?“ wotmołwjeja ſwjetſcha: „Ja pſchińdu ſ wulkeje tyſchnoſcże!“

Evangelijon pſchipowědacž, njeje ſkoro wjazy móżno, khiba hiſchcże w Moſkwje a někotrych wulkich městach. Tu pak ma dowolnoſcž, ſo ßmědža někotre Boże ßłużby měcž, jenož bycž ſ reklamu pſched wukrajanami, kotſiž do tutych městow pſchikhadżeja, a ſa to, ſo bychu jim wo wobſtejnoſcžach, kajkež w nabožnym w Ruſkej woprawdże ßu, pěſk do woczow naßypali . . . (Pſchichodnje dale.)

Se ßerbſkich knihow.

„ . . . Na tajke rjane pſchewodženje pak, kaž Martinkowe, njemóżachu ßo Roſchowowcženjo ani dopomnicž.

Wſchě młode holzy ſe wßy pyſchachu ßo ſ wěnzami; wſchitzy młodži hólzy chzychu jeho njeſcž. Knjes wučeŕ da też wſchěm ſchulſkim džěcžom ßobu hicž. Hdyž Martinko ßej ſchulu tak ważeſche, chzychu jemu też wſchu cžeſcž wopokaſacž, kotraž ßo jemu ßłuſcheſche. Na kaſchcž dachu jemu wěnz ſ luteje rosmarje a jedyn druhi ſ bantami ſa kſchiž.

Sa kaſchcžom džěſchė wbohi Jožko ſ nahej hłowu. Martinka pokhowachu pódla jeho macžeŕki. Tótzy kulachu ßo, hdyž bě hižo row ſamjetał, ßylſy, kaž ženje prjedy — — . . .“

Tak cžitaſch na kónzu knižki: „Bjes Boha na ßwěcże.“

Zyrkej a ſtat.

Nowa wyſchnoſcž, ſa kotruž je ßo lud 5. měrza ſ tak wulkej wjetſchinu wuprajił, je ßwoje „cžiſcženje“ ſ politiſkich a hoſpodarſkich polow roſcheŕiła też na ſchulſke. Tſjo wokrjeßni ſchulſzy radojo ßu dyrbjeli ßwoje ſaſtojnſtwo ſłožicž, mjes nimi też jedyn ſ łužiſkich, Lubijſki. Schtož ßu wěrjaze kſcheſcžijanſke ſtrony pſchezo ſaßo wuſběhowake, ſo mjenujzy runje na wukubłanju kſcheſcžijanſkich džěcži njemóże ſ dohladowarjom bycž něchtón, kiž je ßo kſcheſcžijanſkej wěrje wotrjekł, — je ſ tutym njejabzy ßwoje wobkrucženje doſtało. Saßada noweje wyſchnoſcże, ſo kſcheſcžijanſka wěra jako ſałožk wſcheho moralneho žiwjenja, a ſo ßwójba jako ſałožk luda pod jeje woßebitym ſchkitom ſteji; ßo tu wuſkutkuje. Cžaßy ßo dopjelnjeja a wuſkutkuja, wo kotrychž njeißmy ženje dwělowali, ſo pſchińdu, mjenujzy, ſo ßo lud ſaßo wróczi k žórłam a ſakładam ßwojeho prawego žiwjenja, ßwojeho ſboża, ßwojeje ſtrowoſcże a ßylnoſcże: ke kſcheſcžijanſkej wěrje a ke kſcheſcžijanſkej ßwójbje. — Ale nětko ma też kóżdy kſcheſcžijanſki dom pſchehladacž ſańdżene 14 lět, wo kotrychž ßo nětkle telko rěcži, hacž njeißu wone niczo rubiłe, ſchtož do prawego kſcheſcžijanſkeho doma a wukubłanja džěcži ßłuſcha. Pſchetož kſcheſcžijanſka ſchula móże jenož potom dokonjecž ßwój wulki nadawk, hdyž też ſtarſchiſki dom ßwój wulki nadawk dokonja. Schto ſ Biblije wucži ſtarſchiſki dom džěcži? A modli ßo wón? A džerži ßo k Božemu domej? A dopjelnja wſchě ßwoje nadawki pſchecžiwo Božemu domej, woßadże, zyrkwi? Kak je ſe kſchcženizu, ſ konfirmaziju a ſ wěrowanjom? Klaza to hdże? — To jenož někotre praſchenja k tajkej reviſiji. Tajka reviſija ma pak ßo nětkle wſchudżom pſchewjeſcž, dživajo na to, hacž je wſcho kſcheſcžijanſke, ſchtož je w žiwjenju jenotliweho a doma a ßwójby, hacž je kſcheſcžijanſka wěra po tamnej ſaßadże wſchudżom a pſchezo baſis, ſakład a ſałožk wſcheho moralneho žiwjenja. — To žada ßebi tutón cžaß — a pſchidajmy jenož: to je ßebi žadał kóżdy druhi cžaß też, pſchetož kſcheſcžijanſtwo je kſcheſcžijanſtwo a wono bě kſcheſcžijanſtwo też w ſańdżenych 14 lětach. A hdyž je ßo ſchtó hinak měł abo hdyž ßo ſchtó dżenża hinak ma, hacž kſcheſcžijanſka wěra wucži, żada, tón njeje kſcheſcžijanſku wěru pſcheměnił, ta woſtanje pſchezo ta, kiž je w Bibliji nam ſapißana, ně, tón je wotſtupił wot kſcheſcžijanſkeje wěry, je ßo ßunył ſ teje baſiży, ſ teho ſałożka, kotryž kſcheſcžijanſka wěra je. Na kajkeho cžaka nětk džěło a ſkutk reformazije, jeliſo chze woprawdże zyły muž — zyła żona — bycž w ludu, kotryž ma kſcheſcžijanſku wěru ſa baſis, ſa ſałožk a ſakład zyłeho moralneho žiwjenja.

Pſchecžiwo njemoralnoſcži — to je njepózcžiwoſcži. So nowa wyſchnoſcž pſchi ßłowach njewoſtawa, dopokaſa woßebje prěni tydżeń po wólbach doraſnje doſcž. Swjeßelaze a troſchtowaze je, ſo nowa wyſchnoſcž też cžiſcži moralne žiwjenje. Barlinſki polizajſki preſident na pſchikład je tu hižo wjele pſcheměnił. Wſchelake korczmy buchu ſacžinjene, wſchelake rejwanſke wuhotowanja buchu ſakaſane, tohorunja pſchedstajenje jeneje hry. Nowiny ßo cžiſcža, porucženja dwělomneho wobßaha njeßmědža ßo woſjewjecž. We wukładnych woknach njeßmě njepſchihódneho bycž. Na tym wjeßela ßo wſchitzy cži w ludu, kiž ßu hižo lěta dołho pſchecžiwo tajkim bracham a njedoſtatkam wojowali, pomozy pak, abo tola niz doßahazeje njenamakali. — Nowa wyſchnoſcž ma zyle wěſcże na druhich polach wjele džěła, na tutym polu moralki, pózcžiwoſcże pak zyle wěſcże też. Tu ßu ſańdżene lěta żałoſtne ſapuſcženje ſawinowake. A nimo toho: wone ßu do kſcheſcžijanſkeho wobydleŕſtwa pſchinjeßke liwkoſcž w tutych praſchenjach, ſo to ſlě: Bjes poroka, haj ſe ßměwkanjom pſchihladowacž, haj polěkowacž, to niczo dale njeje! Nowa wyſchnoſcž tu zyle wěſcże hiſchcże bóle ſapſchimnje a woßebje pſchihódne ſakonje da, kotrež tu ſapſchimnjenje ſmóżnja.

Saſki kommißariſki miniſter ſa ſchule je dalſchi wukas wudał, kiž wo dokładnym džěle na tutym polu ßwědczi. W nim ßo na pſch. praji, ſo ma ſchulſki rada do wokrjeßneho

ſchulſkeho wubjerka jenož woßoby bracź, kiž maja wótznokrajne a kſcheſcźijanſke ſmyßlenje. Njeßu-li mjes dotalnymi tajzy, ma wón nowych powołacź. Pſchi tym ma dźiwacź na namjety „Nazionalſozialiſtiſkeho wuczeŕſkeho ſwjaſka“ a „Noweho ſakſkeho wuczeŕſkeho towaŕſtwa“. — Tole poßlednje je woßebje wuſnamne. W „Nowym ſakſkim wuczeŕſkim towaŕſtwje“ běchu ßo w poßlednich lětach hižo hromadźili ſmužicźi wuczerjo a wuczeŕki, kiž njebojaſnje wuſtupowachu ſa kſchéſcźijanſke wukubłanje dźěcźi. Jich bě mało pornjo wulkej ßyke wuczerjow, kiž ßu ſjenocźeni w Sakſkim wuczeŕſkim towaŕſtwje.

Bjesbóžnoſcź ßo ſchěri. Niz jeno w Ruſkej. To drje njetrjebamy wjazy prajicź. Cźujemy tola też w naſchim kraju, ſo je to tak. A wono je wjele bóle hiſchcźe tak, hacź ßebi to myßlimy. A něſchtožkuli je ſcźěhwk a płód toho, ſo dachmy bjesbóžnoſcźi ßo ſaßydlicź w naß a mjes nami, ſchtož ſa to nimamy, — ſchtož tohodla ſa to nimamy, dokelž ßo bojimy a hanibujemy pſchidacź, ſo ma naß duch bjesbóžnoſcźe, duch Antikhryſta w ßwojich paſorach. Ale hdyž ßo ßwěru pruhujemy, — a ßwjaty póſt a jeho pokutny dźeń ßu najlěpſche ſkładnoſcźe, — to pſchidamy, ſnajmjeńſcha pſchi ßebi a pſched ßwojim Sbóžnikom, kotryž nam na pucź dawa to wulke, rosßudne praſchenje: „Schto cźiniſch Ty ſa mnje?“ — — Bjesbóžnoſcź ſchěri ßo też w kraju, w kotrymž je telko kſcheſcźijanſkich zyrkwjow, ſjednocźeńſtwow, ſektow, w Amerizy. Tam ßu runje nětkle ſaßo bjesbóžni ſałożili nowy cźaßopiß: „Wojowazy Atheiſt“ — atheiſt, to rěka: bjes Boha = bjesbóžny. Saměr cźaßopißa je, kſcheſcźijanſtwo ſniczicź; a wón chze wótrje wojowacź pſchecźiwo wſchemu, ſchtož je něſkat nabožne, ſchtož něſkat wo Bosy a ſa Boha rěcźi. — Potajkim, a to je to njewumérnje khutne: Wſchudźom ßo hiba a ſchěri bjesbóžnoſcź. Njedajmy jej nakaſycź a tak hižo pſchi ſpoczatku ßmjertnje ſranicź nowe žiwjenje, kotreż naſta w naſchim kraju. Schtóž ßwěru na nowotwarje noweho ſboża naſcheho kraja dźěła, je jenož potom tón prawy ßobutwarz, hdyž ßo poſtara ſa wukorjenje wſcheje, też teje najbóle ßo tajazeje a khowazeje bjesbóžnoſcźe — byrnjež też w ßebi jeje korjeńcźka nadeſchoł.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Snutskowne mißijonſtwo je pokutny dźeń wo dar proßyło a proßy dźenßa ſaßo wo njón. My ßmy jón rad a bohacźe dali abo jón dźenßa damy. Wěmy dźě tola, kelko wulkich nadawkow runje nětkle Snutskowne mißijonſtwo ma. Wěmy, ſo by nuſa w ludu — ſnutskowna a ſwonkowna — njeſnjeßliwa, ſtraſchna była, njeby-li Snutskowne mißijonſtwo ſe ßwojimi mozami tu było. Tohodla też dale na njo njeſabudu w běhu lěta. Faraŕ tola kóždy dar ſa njo radlubje dale wobſtara, jenož ſo tajki też ſwonka kollekty doſtawa. — Dozyła: Lutowacź je dobre a je nětkle dwójzy pſchikaſnja. Lutowacź pak na tym, ſchtož Bohu dawam, rěka ßo a ßwětne bóle lubowacź, hacź Boha. A ſkutk luboſcźe Snutskowneho mißijonſtwa je Boži!

Ludowy žarowazy dźeń je nimo. Ssu jón też ſwonka mjeſow ßwjecźili, tak na pſch. w Londonje, w Amerizy, we Moſkwje. Pſchede wſchěm ßu jón ßwjecźiłe woßady. Kak mohło to tola hinak bycź. Wone běchu nimo ßwójby tón najbliżſchi wuſchi zykk, kotryž jich, tych pólnoſcěrnych, wupóßła, ſa kotryž woni tam wonkach wojowachu a wumrěchu, kotryž ſ nimi pſches cźežke wójnſke lěta we ſwiſku woſta, njech ſtejachu na froncźe, kajkež chzychu. Woßada jim wěnowaſche pomnik, woßada jim wěnuje tohodla dźakne wopominanje. A nichtó ßo njewuſamknje, pſchede wſchěm niz ßobuwojowarjo. Ródne ſwjaſki woßadne ßu prěnjojtne, a wone ßo tu njeroswjaſaju. Něhdźe njedaloko pomnika padnjenych a rowow wójnſkich ſemrětych tu pokhowanych budźe tola też row pólnoſcěreho, kiž ßo ßmědźeſche domoj wrócźicź, kaž hewak kóždeho woßadneho. Wſchě druhe ſwjaſki, kaž towaŕſtwa, ſjednocźenſtwa a druhe, njeißu ródne ſwjaſki, njeißu prěnjojtne. Naſch wótzny kraj, ſa kotryž woni wojowachu a wumrěchu, woła a wabi nětkle ſe wſchěm k ßwěrje k ródnej ſemi, woła tak pſchede wſchěm do ródnych zykkow a pomina, ſo bychmy ßebi tute ważili, pſchede wſchěm ßwójbu a ſtatok a dom. Ale potom je tu pſchipódla hnydom ſ ródnej wjeßku ródna woßada. Hajmy a twaŕmy ßebi tute zykki ßwěrnje a wěrnje, njech ßu małe abo wulke, khude abo bohate. My tak dźak wopokażemy tym, kiž ſa nje wumrěchu.

Palmarum, a tu a tam też hiſchcźe prjedy, ſtupja naſche pacźeŕſke dźěcźi k woltarjej konfirmazije. Ważny a radoſtny to dźeń! Schtó nochzył to tutym młodym kſcheſcźijanam na tutym dnju wjeßele pſchihotowacź! Kmótſja a ſtarſchi ßo poſtaraja, ſo ma dźěcźo ſpěwaŕſke. Naſche rjane nowe ßerbſke ſpěwaŕſke ma Ssmolerjez knihaŕnja we wſchelakich družinach na pſchedań. A ſchtóž ma němſkeho mótka abo němſku mótku, doſtanje tam też rjane němſke ſpěwaŕſke po wſchelakich płacźiſnach. A też druhich dobrych knihow je tam rjana liczba a też hewak pſchihódnych darow. A ſchtóž němſke knihi trjeba, doſtanje tam tohorunja kóždu němſku knihu, kotruž trjeba. S mjeńſchich ßerbſkich knižkow, kotreż ßo runje też ſa dar ſa tutón ßwjedźeń hodźa, chzemy mjenowacź: „Bjes Boha na ßwěcźe“ a „Wotrocźk“. A druhich tam też je.

W **Ketlizach** wuhotuje Lubijſke towaŕſtwo „Evangelſkeho ſwjaſka“, kotreż k. ſtud. rada Wallenſtein wjedźe, woßebity wjecźor wótznokrajneho raſa. K. ſuperintendent Jagſch budźe rěcźecź. Ketliſki khór a ſoliſtojo ſkutkuja ßobu, wjecźor porjeńſchicź a wſchěch ſwjeßelicź. To je jara pſchihódna ſkładnoſcź ſa wßy ſ toho boka Lubija, ßo ſe ſkutkowanjom „Evangelſkeho ſwjaſka“ ſeſnacź a ſdobom też ßłyſchecź jeho krajneho pſchedßydu ſa Sakſku, k. ſuperintendentu Jagſcha. Wěmy tola, ſo nětkle „Evangelſki Swjaſk“ ſteji na ſtraži niz jeno, ale we wojowanju na dwejoch frontach: pſchecźiwo Romej a pſchecźiwo bjesbóžnoſcźi.

Na pucź.

To cźinjach ja ſa Tebje! Schto cźiniſch Ty ſa mnje? — Sſłowo ſ kſchiża kóždemu.

Liſtowanje. F. W.: wutrobny dźak. — Sa Laetare: B-r w B. — Sa Judika hacź Quaſimodogeniti poſtaji k. w. ſ. Sarjeńk. Redaktor.

Serbske spěwaŕske

su na předań w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Samolwity redaktor faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach (Noſlitz b. Weißenberg). Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńnje a knihaŕnje, ſop. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźlětnje 108 pj.

Čišło 13

Bomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 26. měrza 1933 Bautzen

Njedźela Lätare.

Jan 15, 17—25.

Je jene praschenje, kiž dyrbi nam pschezo saßo na wutrobje leżecź, ßym prawy wuczobnik Jesom Khrysta? A njedyrbi luby ßwjaty póstny czaß podarmo nimo hicź, a Bóh dak, so njeby to pola žaneho praweho kschesczana ßo sta'o, dha dyrbimy ßebi, hacź so chzemy abo niz na tuto praschenje jaßnje wotmołwjenje dacź. K tomu chze Jesuß Khrystuß w naschim tekscze ßam nam pomhacź, hdyž tu czitamy „wo sbóżnym, ale też hěrkim snamjenju wuczomnikow sbóżnika".

Jesuß rjekńje: to pschikasam wam, so ßo mjes ßobu lubujecze! W naschim tak mjenowanym kschesczijanskim ßwěcze mało wot teho widźimy. Luboscź, kiž nam tu napschecźiwo stupi, je tak husto jenoż wěsta sdwórliwosćź, hdźeż wutroba symna wostanje. My pytamy po sdaczu dobrotu czinicź, a to we woczomaj Jesom Khrysta niczo njepłaczi! Prawa luboscź, kiž je Khrystuß s njebjeß k semi dele pschinjeßł, wopruje a ßobunjeße.

Khrystuß rjekńje, to pschikasam wam, tole dyrbi, ale dyrbi, móże ßo tajka luboscź hakle pschikasacź? Njerosumi ßo to ßamo wot ßebje pola prawych wuczobnikow? Sbóżnik, kiž, kaž žadyn druhi, cźłowjesku wutrobu snaje a kiž do najpotajnischeho rózka nutshlada, snaje też naschu ßebicźnosćź, kiž jenoż na ßo myßli, wón wě, kak ßo cźłowjek rady wot luboscze wróczo cźehnje. Ssebicźnosćź bě prěni hrěch tam w paradisu a tutón hrěch ma dźenża hischcze najwjetschu móz w cźłowjeskej wutrobje. Tutej mozy napschecźiwo wupraji Khrystuß w naschim tekscze ßwoju ßwjatu wolu, dźěcźatka, lubujcze ßo mjes ßobu! Wón njeje ßo hańbował, naß khudych, hubjenych hrěschnikow bratrow mjenowacź a sa naß w najßwjeczischej luboscźi wscho dacź a woprowacź, kak bychmy dyrbjeli dha my ßo hańbowacź, wschěch tych lubowacź, kiž je se ßwojim ßwjatym kschižom snajomnych scźinił.

Tak spytuj ßo, luby pschecźelo, nětko, hacź tuto sbóżne snamjo praweho wuczobnika Jesom Khrysta na ßebi masch? Hdyž dyrbisch s jenym ně wotmołwicź, dha njeskomdź ani jenu minutu wjazy, ßnadź bórsy pschińdźe Knjes k tebi a wón tebje potom njesnaje. Możesch pak wjeßo'y haj prajicź, haj, ja mam dźěł na ßwjatej luboscźi, potom dale, dale, so by ßo to wyßoko khwalene mjeno Jesom Khrysta khwaliło a cześcźiło. Hlaj wokoło ßo, njetrjebasch woprawdźe pytacź, hdźeż by mohł twoju luboscź sjewicź. Kelko jich czaka na nju, trjeba ju. Kak husto klapa wo nasche durje, kak husto ßy ßnadź też prajił: tón njeje žaneho dara hódny. Njeßudź, to njeje twoja, ale Boża wěz, **pomhaj, tak daloko a tak dołho kaž możesch, a tola praju, doscź** njejßy s tym czinił!

Wulka je swonkowna nusa w naschim ludu, wjetscha pak snutskowna. Milijony, kiž ßu Boha shubili; to ßu najkhudschi, kiž w nusy žaneho pomoznika w njebjeßach, žaneho troschtarja wjazy nimaju. Ssmił ßo nad nimi, ßu tola pschezo hischcze twoji bratsja a ßotry, modl ßo sa nich, woni njewědźa, schto czinja. Saßlepjeni saczißnu drohu parlu, to najwjetsche kubło, wobsy ludźo. Modl ßo sa khorych, sa sadwělowazych, sa nasche dźěcźi, o pomhaj, hdyž ßy tak bohaty w Bosy a k njemu ßo modlicź możesch. Tak wopokaž ßwjatu luboscź w naschich hubjenych czaßach! Luboscź je najmózniische mißionske prědowanje, wona sapschimnje a dobywa wutroby!

A hakle potom, hdyž masch bratrow lubo, budźesch też hidu ßwěta njescź. Khrystuß rjekńje w naschim tekscze: hdyž waß ßwět hidźi, dha wěscze, so mje prjedy, dyžli waß, hidźił je. Hdy byschcze wy wot ßwěta byli, dha by ßwět to ßwoje lubował; dokelž pak wot ßwěta njejscze, ale ja ßym waß wot ßwěta wuswolił, tohodla hidźi waß tón ßwět. Spomńcze na to ßłowo, kotrež ja wam prajił ßym: wotroczk njeje wjetschi, dyžli je knjes. Ssu-li mje pschescźěhali, dha budźa waß też pschescźěhacź; ßu-li moje ßłowo dźerželi, dha budźa wasche też dźerżecź. — Potajkim hida ßwěta je něschto, schtoż ßo wot ßebje ßameho rosumi, ßwět dyrbi kschе-

ſczanſtwo, kiž ßo rosßudźene k ßwojemu miſchtrej dźerži, hidźicź. Tak je wot ſpoczatka było a tak budźe wostacź pſches wſchě czaßy. Abo njemóżemy to w Rußowſkej widźecź, njeßmy to też w naſchim wótznym kraju hacž na dźenßniſchi dźeń pytnycź mohli?

Czitaj jenož ßwérnje twoju bibliju a maſch hnydom jich wjele, kiž běchu hacž dotal twoji pſchecźelja pſchecźiwo ßebi. Wopytaj ſtajnje ßwój Boži dom, bibliſku hodźinu a hnydom cźe hanja a ſa ßměch maju. Tu věra kſcheſcźanſtwo wopokaſacź jako móz, kiž wſcho pſchewinje, njech naß hidźa, my chzemy pſchezo bóle ßwojeho Sbóżnika Jeſom Khryſta lubowacź, chzemy pſchezo twjerdſcho dźerżecź to, ſchtož mamy, ſo by nichtó nam njewſał naſchu krónu. My njechamy też na to pokaſacź, ſo ßmy ßnadź huſto zyle bjes winy, ně, runje cźim mjenje pſchicźiny k tomu je, cźim wjetſcha móże hida bycź. Tak bě pola naſcheho Sbóżnika. Tohodla cźitamy też w tekſcźe: ale ſo by dopjelnjene było to ßłowo, kotreż w jich ſakonju pißane ſteji: woni hidźa mje bjes winy.

Je wěſte, ſa naß ßmjertnych hrěſchnikow móże to żadanje huſto jara cźeżke a wulke bycź; móże ßnadź jenemu bliſko leżecź, ſo ſkónczńje praji, — ßy ßnadź w ſanźdźenych cźaßach jo hižo ßłyſchał, — ně, nětko njemóżu wjazy dale ſ mojej luboſcźu! Schto dyrbi naß dha poßylnjecź a napominacź? Naſch tekſt praji: ale to budźa wam wſchitko cźinicź mojeho mjena dla, dokelž woni teho njeſnaja, kiž mje pósłał je. Hdy bych ja njepſchiſchoł a jim to njeprajił, dha bychu żaneho hrěcha njeměli. Nětk pak njemóża ſ niczim ßwój hrěch ſamołwicź. Schtóž mje hidźi, tón hidźi też mojeho Wótza. Wſchitko Jeſom Khryſta dla, Jeſuß, żórko wſcheje wěrneje, praweje luboſcźe, bjes njeho lubowacź njemóżemy. Tuž chzemy ßo ſ nim pſchezo bóle ſjednocźecź, pſchezo bóle ßo miſchtrej luboſcźe bliżicź. A my móżemy teho wěſcźi bycź: tutón Jeſuß njebudźe naß wopuſchcźicź, ně, wón chze ßwoju ruku na naß dźerżecź, wón budźe naß ſchkitowacź a jeho cźeſcź budźe naſcha cźeſcź. Haj, my dyrbimy ßo ſ nim tak ſjednocźicź, ſo budźemy jemu dźeń wote dnja pſchezo bóle podobni, ſo budźe waſche żiwjenje prawe khodźenje ſa Khryſtußom też pſches kſchiž a ſtyſknoſcź. Schtož Sbóżnik chze, je to, ſo chze ßo ßebje ßameho w ßwojich wjeczobnikach ſpóſnacź a ſaßo namakacź; pſchetož pſched nim niczo njepłacźi dyžli jeho wobras.

Tak woſtanje nam na kónzu jenož hiſchcźe jene praſchenje, to praſchenje: maſch to ſnamjo Jeſom Khryſta na ßebi, pſchißłuſcheſch ty jemu a je wón twój ſbóżnik woprawdźe? Njeje tomu tak, dha njeßy hiſchcźe wucźobnik teho Knjeſa. Ja wěm, ſo je to jara twjerde ßłowo, ale jako prawi kſcheſcźenjo dyrbimy ßebi to prajicź. Njecźinimy to, dha běda nam! Kelko jich, kiž ßu ßo też kſcheſcźenjo mjenowali, ßu hižo k ßměchu cźaßa byli a ſkónczńje ßwoju wěczńu ſbóżnoſcź ſhubili. Chzeſch też ty to? Je ßwjaty póſtny cźaß hiſchcźe a runje nětko ſteji Khryſtuß pſched tobu a hlada tebi do woczow, njedaj hnadnemu cźaßej nimo hicź, ně, dźi k Sbóżnikej a proſch jeho:

Ty chzył ßo na mni ßmilicź, mój ßwěrny Sbóżniko,
Mi ßwoje dary dźělicź, mój dobry paſtyrjo!
Ssy ſa mnje pſchihotował měd ſ mlokom k jědźi tu,
Twój duch je ßam mje wołał na Bożu hoſcźinu.
Hamjeń.

Sſe cźaßy.

Naſch rjany a wubjernje redigowany ßerbſki měßacźnik „Łużiza“, kotryž hižo też w 48. lětniku wukhadźa, pſchinjeße w 12. cźißle 1932 wobras fararja Hadama Scheracha, kiž bě w ßydomlětnej wójnje ſ duſchepaſtyrjom w Małym Budyſchinku. K wobraſej doda redaktor měßacźnika, k. ſtud. direktor Ota Wicźas-Stollbergſki, wobſchěrniſchu rjanu pěßeń, kotraž woßebje kóżdeho pczołarja wulzy ſajimuje, kotraž pak też powſchitkownje wſchěm wjele powěda a dopraji. Ota Wicźas ju mjenuje „Fararja Hadama Scheracha pczoły“. W njej je nam rospowědane telko wo tym, ſchtož ſtruchłeho, ſtyſkneho Mały Budyſchink a Łużiza tehdy poczerpichu:

W Budyſchinku, woßrjedź ßerbſkoh' kraja,
Do ßyta wſchitke wójnſke ſtrachi ſnaja —
Schtož Prußakojo njeběchu jim wſali,
Ssu Awſtriſzy ſa nimi doſběrali,
A hdyž ßo wróczichu po khwili Pruſzy —
Ssu ſarěſali poßlednje jim hußy.“

W pěßni pak je woßebje rospominanje wo pczołach ſapißane a wopominanje fararjowych pczołkow, kotreż běchu wojakow, jich kałajo, wuhnali. Pěßnjeŕ je to wſcho po ſtarych powěſczach wo tamnym ſa Łużizu tak ſrudnym cźaßu ſpěßnił. Dobre by było, tutu zyłu pěßeń wſchudźom rosſchěricź, ſo by ßo cźitała w naſchim cźaßu, w kotrymž tak ſkorża, w kotrymž chzedźa ſadwělowacź. Sadwělowacź chzycź — to pak věra: niz wjazy Boha měcź, niz wjazy wěry měcź. My tu ſtajimy tohodla dźěł ſ pěßnje. A nětko pſchirunuj kóżdy ſ tym, ſchtož w njej prajene, to, ſchtož nětkole tu pola naß je. Naſymk bě jemu hižo daty w prjedy podatych rymczkach. Myßlimy ßebi, ſo budźe někotryżkuli rad zyłu pěßeń cźitacź chzycź a też zyłu „Łużizu“. W Ssmolerjez knihaŕni ju zyle wěſcźe doſtanje; ſa porjadne cźitanje móże ßo też tam ſamołwicź.

W pěßni cźitaſch:

Knjes faraŕ Scheŕach na wokłepi ßłomy
We próſdnjej farje leži, khory, khromy —
Wſcho do cźiſta ßu ſebrali też jemu.
Wón ſtruchle cźeknył njeje cźaßej ſtemu.
Je ſkhował faraŕku ſe dźěczatkami
Do hrodu Hórczańſkeho ſa hatami,
Ssam njewopuſchcźi nihdy ſtadło ßwoje,
S nim cźerpicź chze a wutracź ßmjertne boje,
A ßłużicź kóżdemu a dawacź radu
A na woltarju wumrjecź ſa woßadu.
Schtož cźerpił wón, to njeje dowuprajicź: —
Pſchez dyrbjał ßo pſched ßwojich ludźi ſtajicź,
Jim pomhacź ßwěru, żiwjenje jim khowacź,
Jich pjaſcźam zuſobnikow ſwutorhowacź.
Hdyž pſcheßlědźichu bjes wuſpěcha wſcheho,
S najwjetſchej hidu ſtorkachu do njeho,
Piſtolu jemu na wutrobu ſtaja
A po wßy ſ domu do domu joh' hnaja —
A huſto njebyhli we faŕſkej khěži —
Hdyž w kóżdym kucźiku tam wojak leži.
Do zyrkwje, ſahrody a bróżnje woni
Ssu druhdy ſeſtajeli na ſto koni.
Wón njewě, ſchtó najbóle daji, dußy —
Hacž Awſtriſzy to ßu, abo hacž Prußy.
Dźě wſchitzy bjeru, — wón ßo njewobara —.
Nětko doczíſta je próſdna jeho fara.
Wón proſcheŕ khudy, lědma ſakhowany,
Też koſchlu ßwoju rósdrě na jich rany.“

A dale tam ſteji mjes druhim:

„Hdyž takle faraŕ Hadam Scheŕach rěczi,
Pſches pczołnizu ßo nahłownika ßwěczi,
A druhe hiſchcźe! Zyłe paßmo! — Hala! —
Sso hižo k njemu do pczołniziy wala,
Kiž Bóh wě, ſ wotkel jenož ßu a cźeji —

A hižo zwólba na fararja reji:
„Khléb! Wino! Hdźe masch konje khmane?
Hdźe zwoje pjenjesy masch jahrjebane?“
A jedyn jeho spotorha a žima,
Jom' s ruku daji schiju, s druhej pschima
Sso kałacža. — „O Božo Knježe, zmil zo!“ — —
Tu rubježnik bě pčzołam pschibližił zo,
Kołcž nahle zworóčził. Po tyzazach pčzoły
Sso rosnjemdriwschi wuzychnuja. Hłowy
Jim sežahuja. — Bija! — Sta rosmjecža.
Čzim wjazy pčzołow s druhich kołczow lecža.
A skałani we wobliczu a woku
Wschě sestróženi roscžékaju w skoku!

To jenož małej pokazy s wobschěrneje pěznje. Ale wjele, wjele hižo prajitej a wjele, wjele rospominacž, wopominacž mamy a — wuknycž. Abo niz? Naschemu zwěrnemu zerbskemu prózowarjej, kiž s tak hobrskej pilnoscžu tam swonka Łužizy sa zwój mały zerbski narod dźěła a skutkuje, pak dźak też sa tutu historiju s cžežkeho czaza sa cžežki czaz.

Tohorunja něschto s Ruskeje.

(Konz.)

„Wožady“ — tak wusnawa tón druhi zwědk dale — „cžerpja njewuprajonnje jara s tym, so bjesbóžni s jich prědarjemi a s tymi, kiž zo někak we wožadnymi dźěle wusnamjenjeja, srudnje sakhadźeja. Tuczi zu husto nusowani cžékacž. Jich tykaja do jastwow, jich scželu do wuhnaństwa, hdźež swjetscha s hłodom pod cžežkim dźělom skohrja a srudnu zmjercž wumru.“

Tole je ta druha strona Ruskeje, kotruž tón, kiž khań wot spočzatka, spyta wodźewacž a tajicž psched Europu a druhim zwětom. Wěrnoscž a sprawnoscž zebi žadatej, so zo to njesamjelczi.

A tola! Bóh wscheje hnady scžele też pschezo jazo pruhi zwojeho zwětła a zwojeje znilnoscže do tuteje žałostneje cžěmneje nozy. To nam dawa zylnoscž a dowěru, wěricž, so ma wscho, so maja też tute katastrofy zudźenja se wschěmi stykknoscžemi někak jeho potajnym a tola krazznym saměram złužicž. Dämonske mozy budža tola zofacž a cžékacž a Ruska stanje znowa, kaž je to Dostojewski psched 50 lětami hižo wěschcžił, s mozu evangelija. —

Hdyž zo tutón dopizowaŕ evangelskeho tydźenika: „Allg. Evang.-luth. Kirchenzeitung“, w kotrymž wozebje tute zwědcženja wo Ruskej namakachmy, hakle sa Rusku wusnaje połny dowěry, njedyrbjeli my to móz, tak zo wusnacž sa naz a sa nasch wótzny kraj? My to móženy a změmy, hdyž zo zwěru wo to prózujemy, so móz evangelija dobywa a knježi w złym žiwjenju. Prawy sapočzatk tuteho prózowanja je, so tutej mozy damy móz w naz a w tym, schtož nasche. To je to jene, schtož nusne! Dopomnimy zo pokutneho dnja a jeho teksta! A tuto jene, schtož nusne, cžinicž, je žadane wot wschěch, — wot wschěch! My kschescžijenjo, my, kiž njewotstupichmy, kaž jich wjele w poslednich 15 lětach, nimamy žaneje pschiczziny, zo wuwsacž. Psched 400 lětami běchu ludy też kschescžijanske a chzychu to bycž, a tola sta zo po Božej woli wulka reformazija, wulke wobnowjenje. Płód reformazije njeje jenož evangelska zyrkej. Ně, też romsko-katolska zyrkej bu zobu wobnowjena, reforměrowana. Wona pschija mnoho, schtož reformazija kschescžijanam pschinjeze, tak na pisch. Bibliju w maczerńej rěczi a prědowanje, katechismus, spěwarske a wožadny spěw w Božich złužbach.

Tak! W cžazu wobnowjenja wobnow zo kóždy w tym, schtož sakładne, schtož najznutskownische: w zwojej kschescžijanskej wěrje! Nasche žiwjenje budź jeje zwědk. To rěka: wschudźom w naschim žiwjenju a sadźerženju zwědcž wscho, schtož myslimy, rěczimy, cžinimy, njech je to w naschim domje abo w Božim domje, sjawnje abo potajnje, njedźelski abo wschědny dźeń, domach abo wonkach, w tutej wěrje w naz a wo tym, so wona ta wěrna a prawa, s kotrejž tu wěrny kschescžijan je swjazany a sjednocženy tu na semi. To budźe nascha móz a pomoz, nasche žohnowanje, a to budźe móz a pomoz nascheho zyłeho luda a jeho žohnowanje, jeho wěrne sbožo.

Bóh je zudnik myslow, złowow, skutkow.

Tuto napizmo steji na mězacžniku „Der junge Tag“, kotryž zo sa naschu mužsku młodźinu w Barmenje wudawa, a to w cžizle sa měrz. A pódla wobras, kotryž chze cži tole wosnamjenicž. Kak wěrne to złowo — a kak njewobkedźbowane, sanjechane! Niz jenož pola młodźiny, też pola doroscženych a starych! Tak prawje to złowo sa pokutny dźeń! Wotwobroczicž zo mamy wot lohkich myslicžkow, kotrež tak psche wscho khutne, snutskowne skakaja a njemóža doczakacž, so bychu dale toho wscheho byle. Hižo tute myzle zudźi Bóh! A zudźi też wschě te swjerschne myzle, kotrež jenož a s kotrymiž jenož człowjek tak swjerscha pluwa na wschěm, zo bojo do hłubiny podnuricž, do hłubiny zwojeho snutskowneho człowjeka, do hłubiny Božeho złowa, do hłubiny toho, schtož je pokutny a modleŕski dźeń, schtož je zwjaty póstny czaz.

Bóh je zudnik złowow. Sslowa zo skoro tak mało waža kaž myzle. Hewak njemohło tu telko zudźenja, ludanja, kleskanja, telko łzow a telko schczuwanja a schtož to hewak podobneho je, bycž. To je tak hižo było w dawnym czazu, hewak njeby Biblija telko wótrych złowow wo jazyku a jeho straschnym skutkowanju měła. So to pschezo hischcže hinak njeje, njeje niczo khwalobne: Psche mało zebi ważachu a waža Boże złowo, psche jara zu pschezo se zwojim złowom wschudźom prědku. Bóh zudźi pak złowa.

A skutki. Sslowo dźě je, — prawje srozumisch —, też hižo skutk, hotowy skutk, kotryž zy ty se zwojimaj hubomaj shotowik. Hdyž zo bóle bojisch, se skutkami hrěschicž, dyrbjak zo tola też wjele bóle bojecž, se skutkami huhow hrěschicž. Ale wschak tak bu to bóle a bóle: njebojachu zo też wjazy, se skutkami hrěschicž! Bóh pak zudźi skutki. Schtó zo to hischcže dźiwa, hdyž nasch czaz czežki, srudny? Czaz zudźenja je wón. —

Nasch czaz je nětko sazo czaz pschewróta. Hdyž dyrbi s toho něschto nowe dobre nastacž, dyrbi wón też bycž czaz pschewróta w tutym wschěm, a tohodla czaz wobroczenja; so zo wotwobroczimy wot wscheho, schtož tak njedobre, ske, schtož pschecziwo Bohu — a so zo pschiwobroczimy k dobremu, k Bohu zamemu. S Bohom dźi! pscheje kschescžijan na pucž. To chzemy jedyn druhemu pschecž a wschitzy zyłemu ludej!

Dopiz.

„... Schtoż nam s Ruskej a wo Ruskej nasch njedźelnik „Pomhaj Bóh“ podawa, je wulzy jara sajimaze a roswuczaze. A dobre je, so zo nam tole runje nětkole pische, hdyž zmy wozrjedź wobnowjenja. Schtóž zo sanuri do toho, schtož tu cžita, saczuwa, so zo my tu hischcže wjele bóle pruhowacž mamy a wscho hischcže wjele bóle pschepytowacž mamy, hacž bolschewistiske bjesbóžnoscže w naz a mjes nami njecža. To zo w jenotliwym a powschitkownje pschemało stawa. Kóždy ma bycž tu „kommizar“ zam sa zo a cžiscžicž. A to dokładnje a dorasnje! „Pokutny dźeń“ zwědczesche sa to, so zmy my pschi wschěm czežkim a rozsudnym hischcže pschejara swonkowni, hladajo na

swonkowne a sa swonkownym, a pschemako snutskowni, dźiwajo na to, so tu wscho w porjedźe, so tu pschede wschěm salożk a sakład prawy... Czaß psched nami ßebi żada, so mamy wscho swjerśchne, swonkowne smyßlene sa nami, so ßmy snutskowni, snutskowni pschede wschěm też tak, so ßmy nutskach zyle hluboko w kscheszćijanskej wěrje..."

Schto měnicźe? Tež tole? Abo něschto druhe? Nima wón prawo?

Zyrkej a stat.

Dźeń 21. měrza 1933 budźe do stawisnow ludow a czaßa s woßebitymi pißmikami sapißany. Prěni nowy ßejm Němskeje po rosßudnych wólbach ßo wotewri. — Tole je 20. měrza pißane. — W Potsdamskimaj Božimaj domomaj ßwjatoczнej sawodnej Božej ßłużbje a potom prěnje ßwjatoczne poßedźenje we wojeńskej zyrkwi! Woßebje to wuhotowane a pschihotowane wscho! A popołdnju prěnje dźełko! So njebychu Boże ßłużby tola jenoż formalna, swonkowna wěz byle! So bychu ßo wschitzy, kiž je tam ßobu ßwjecźa, a wschitzy w ludu, kotsiž ßu sa jeho wěrne lěpsche, dopomnili, so to ßłowo noweje wyschnoscźe: evangelska wěra ma basiß bycź wscheho moralneho żiwjenja" ma ßo skutk a wěrnoscź sczinicź bóle a bóle, sapoczejo runje s tutym dnjom a s tymi, kotsiž ßu powołani sastupjerjo a wjednizy luda a ßo dorasnje wuskutkujo wschudźom w ludu a kraju. Sa to a tak sa wěrne sbožo wótzneho kraja je tola tohodla wěscźe też kóżdy, kiž chce kscheszćijan bycź, ßobußwjecźił tutón wusnamny dźeń 21. haprleje a — a to ßłuscha tohorunja do tutoho noweho czaßa — kóżdy kscheszćijan wosmje kóżdy dźeń też wótzny kraj do ßwojeho dobroproschenja, so by Bóh tón Knjes pomhał a schkitał a żohnował, so by ßo wschitko derje radźiło cźłowjekam k żohnowanju a k wjeßelu, Bohu k czeszći.

„Gustav-Adolfowe Towarstwo" je ßwoju tulětnu shromadźisnu położiło do Rańscheje Pruskeje. Wona budźe 10., 11. a 12. septembra w měscźe Königsberg.

Sakske krajne towarstwo „Evangelskeho Swjatka" chce ßwój hłowny sjěsd w Rudnych Horach, w měscźe Annaberg měcź, a to 27. a 28. meje tohole lěta.

„Evangelski Swjask starschich" (Reichselternbund) směje ßwoju hłownu skhadźowanku 19. hacź 22. haprleje wo Lutherowym měscźe Eisenach.

Niz jeno sa katolskich je, schtoż ßebi se scźěhowazeho wuczitasch, jo pschepołożiwschi do evangelskeho. Jena s romskich nowin pische něhdźe tole: Na ßwjatu mschu w radiju poßłuchacź, to njedoßaha, so by s tym kasń zyrkwje była dopjelnjena. Na mschu w radiju poßłuchacź, je khwalobne pschi khoroscźi, zyrkwinska kasń żada pak ßebi, so je wěrjazy woßobinszy ßobu w Božim domje pódla. — Zyle po modernym nam klincźi, so je ßo katolska zyrkej też měła saběracź s praschenjom, hacź płacźi, so ßo wěrjazy telefoniszy spowěda. Wotmołwa je: ně, a to tohodla ně, dokelž ma po zyrkwinskich saßadach spowjedny ßam woßobinszy pschi spowjednym wótzu bycź, a to tohodla, dokelž pschi telefoniskim spowjedanju njeje wěste, so nichtó druhi niczo njeshoni.

S **Pólskeje.** Někotre hospodarske sjednoczeństwa, woßebje ż i d o w s k i swjask pschekupzow, żadaja ßebi wot wyschnoscźe, so by njedźelski měr wotstroniła a njedźelske dźełko dowoliła. — Tole ßłuscha tak prawje do nascheho czaßa. Tu widźimy, hdźe tute internazionalne mozy chzedźa, hdźe dźeja, hdyž ßo ßylne doscź czuja.

Wschelake s bliska a daloka.

W Ketlizach wuhotowa Lubijske towarstwo „Evangelskeho Swjatka" ludowy wjecźor. Jeho saměr bě, hajicź a skrucźicź evangelsku a wótznokrajnu myßl. Tuta je tola ta móz, kotraž nětkole lud móże a dyrbi jednoczicź do zyłka. Schtóż tajke składnoscźe, każ tuta bě, njewużije, skomdźi něschto. Wulka żórla bě drje troschku połna, tola mohło tam jara derje wjele wjazy bycź. Druhdy, a też tu ßo praschecź, czehodla ßo to njecźischczachu do tajkeje abo podobneje shromadźisny? Czehodla njepschińdu ßebi po to, schtoż trjeba kóżdy, schtoż trjeba lud sa ßwój pschichod sa to, schtoż nusne sa sbożowny pschichod! Rjaneho a bohateho ßo tam mnoho poskicźi, hacźrunje bě sastup darmo. Ssrjedźa we wschěm stejesche wulki pschednoschk k. superintendenty Jagscha-Lubijskeho. Wón nam pokasa se hnutymi a saßo sahorjazymi słowami, schto nusne a trěbne, dozpicź saměr: „Das ganze Deutschland soll es sein"; a tutón dozpicź je nusne, jeli so dyrbi ßo nam něschto dobre, nowe stacź a wostacź. K. stud. rada Wallenstein, pschedßyda towarstwa, — k. superintendent Jagsch je sakski krajny pschedßyda „Evangelskeho Swjatka" — wjedźesche shromadźisnu, k. farar Kanig mějesche kónczaze słowo. Ketliczanski wukhwaleny měschany khór poskicźi pod wjednistwom ßwojeho wjednika, k. kantora Mentzera, kraßne, wokschewjaze dary, tohorunja k. organist Model se ßwojimaj solomaj a k. Junghans na hußlach. W shromadnym spěwje ßo sjednoczichmy wschitzy pschi spoczatku a ßo wusnachmy na kónzu. Psches rjanu czichu nóz dźěchmy domoj, snowa poßylnjeni w ßwojej nadźiji, so ßo nam wschitko drje radźi, hdyž tak ßo saschczěpimy do ßwjateho sjednoczenstwa s Bohom we wěrje, hdyž sakorjenimy tutu wěru w ßebi a ludu bóle a bóle. Pschihot a dohot sa tajke khutne, wulzy ważne dźěło pak ßu tajke shromadźisny pod heßłom evangelskeje wěry a wótznokrajneje smyßlenoscźe. Njedajmy bycź tajkim składnoscźam skomdźenym składnoscźam. Sestupajmy ßo też ßwěru ßobu do rynka wojowarjow „Evangelskeho Swjatka", so by ßo liczba 300 000 bórsy powjetschiła na wjele wjazy stotyßaz.

S **Lubija.** „Evangelski Swjask" je na tym, wuhotowacź sa evangelskich Lubija a wokoliny shromadnu jěsbu do Wittenberga, a to 11. junija. Zyła jěsba: żelesniza, wobjed a schtoż ßo wokolowodźerjam dawa, płacźi něhdźe 14 hr. Jěcź ma woßebity czah něhdźe rano w 5 hodź. s Lubija a wjecźor wokoło 11 hodź. saßo do Lubija. Tutón wotpohlad je dobry a krucźi woßebje evangelsku myßl, wěru a ßwěru. A to trjebamy. Wscho wótznokrajne sahorjenje a dźełko dyrbi měcź salożk kruty a wěsty a żórło, s kotrehoż czerpa stajnje nowe mozy, a to je nascha evangelska wěra, kotraž naß wjedźe runy pucź k Bohu, k żórłu wscheho żiwjenja, wscheje mozy, wscheho żohnowanja. Towarstwo proßy wo samołwjenja, so by wjedźało, hacź a kak wscho sarjadowacź.

Němska. Něhdźe tsecźina wobydlerstwa Němskeje je katolska. „Katolske strony" abo partaje politiskeho żiwjenja maju něhdźe 7. dźěl wolerjow sa ßobu. — Bamż pomjenowa 6 nowych kardinalow; mjes nimi je jedyn Němz, mjenujzy Wienski arzybiskop Innitzer.

Na pucź.

Pohladajmy na Jesußa, kiž je spoczatk a kónz nascheje wěry! — Też twojeje?

Listowanje. Sa njedźelu Judica — postaji k. w. f. Sarjeńk prědarjow. — Sa Jutry a sa Quaßimodo ma prědowanje bycź prěni dźeławy dźeń tydźenja rano w czischczerni (10. a 18. haprleje).

Redaktor.

Samotwity redaktor farar Wyrgacź w Noßacźizach (Nostitz b Weißenberg). Czischcź a naklad Ssmolerjez knihicźischczerńnje a knihiarnje, s. p. dr. s wobm. ruk. w Budyschinje. — Wukhadźa kóżdu ßobotu a płacźi schtwórczletnje 108 pj.

Čisło 14

Bohaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će! F.

Serbske niedźelske lopieno

W Budyschinje 2. haprleje 1933 Bautzen

Njedźela Judika.

Pschečžitaj ßebi, luby čžitarjo, kak tu ßwjaty Jan Jeſußowe wojowanje ſ njepſchečželemi wopißuje. Tak dyrbi Boži ßyn wo ßwoju čžeſcź wojowacź! Kak je pſchiſchło, ſo takle ſlě ſteji w Jeruſalemje?

Nam kſcheſcźijanam čžaßy ſtareho ſakonja pſched woczomaj ſteja jako čžaßy profetow, tutych ßwěrnych, njebojaſnych mužow. Mójſaß drje profeta njeréka, ale Mójſaß běſche prěni a najwjetſchi profeta. Boże 10 kaſnje ßu lud tworiłe. Žadyn lud na zyłym ßwěcźe njeje tehdy tajkeho muža měł. Pſalmy, tele ſpěwy a modlitwy połne žiweje wěry a wjeßełoſcźe, ßu hakle po Mójſaßu móžne.

To prawje jaßnje wopomńmy, ſo bychmy doſcź na ſrudne wobſtejnoſcźe kedźbowali, do kotrychž je Boži ßyn ſaſtupicź dyrbjał. Njeje to woprawdźe wohidne, kak wodźerjo a ſaſtupjerjo tajkeho wot Boha ſe wſchěch ludow wuſwoleneho luda ſ Jeſußom rěcža? Schtóž něſchto wě ſe žiwjenja a ſ waſchnjow druhich ſtarych ludow, woßebje Grichow, móže ßebi derje myßlicź, ſo mjes nimi Mójſaß a ſa nim ſkutkowazy profetojo tajke ſtwjerdnjene wutroby njebychu namakali. Žane knihi tak móznje pſchecźiwo Židam njerěcža kaž biblija! Jeno mała dźělba luda je hódna była, wuſwoleny lud rěkacź, a w Jeſußowym čžaßu wyſchſchi měſchnizy do tutoho lud njeßłuſchachu. Templ, w kotrymž Boże ßłužby mějachu, běſche wot póhanſkeho kraweho morjerja Herodaſcha natwarjeny, morjeŕſka jama po ßłowje Jeſußa, kiž wěſcźe ſ tajkim pſchimjenom tež na Herodaſcha myßleſche. Njeſbožownjſche wobſtejnoſcźe njeběchu móžne! Tak čžaßy na ßwěcźe wſchitko pſchetworja, nicža, ſchtož ßwjate běſche.

Tuž ma Jeſuß ſe wſchej mozu wojowacź. Wěrnoſcź je jeho bróń. Wón ma połnomóz ſ njebjeß. Dyrbi ßudźicź a Božu čžeſcź wobnowicź. Dyrbi ſe ßwojej wučžbu bicź, dyrbi nowy lud Boži hromadźicź a jeho póßli dyrbja w druhich ludach jeho mjeno a jeho kraleſtwo k nowemu žiwjenju dowjeſcź. Schtóž jemu mjeno čžerta narjekuje, tón njemóže dale měſchnik rěkacź. Templ, w kotrymž tajzy ſaßlepjeni měſchnizy knježa, je wo Boha ſatamany. Romſke wójſko, w kotrymž 300 lět poſdźiſcho kſcheſcźijanſka wěra knježeſche, bě powołane, hordy Jeruſalem ſ jeho templom wutupicź.

W naſchich ſrudnych čžaßach njeje wjele pobrachowało, ſo ßlepoſcź, njewěra, hida pſchecźiwo nabožinje k dobyczu poſtupowaſche. Wóczko ſa to, ſo je Jeſuß bjes hrěcha, wucho, kiž ßłyſchi, ſo Bóh ſ Jeſußa rěczi, mnoſy wjazy njemějachu. A mjes wěrjazymi wjele wěſteje wěry wjazy njeběſche, ſo Jeſuß hdy ſaßo dobycźe ſměje, dobycźe nad njewěru a bjesbóžnoſczu! Tak je někotry Boži dom próſdny ſtak, někotry je jeno jara ßnadny wopyt měł. Politiſke bědźenja morjachu pobožnoſcź, morjachu duſche.

Wo ßmjercź pak ßo jedna, a ſachod ludowy hroſy tam, hdźež dołhe lěta tajke wobſtejnoſcźe knježa, bjesbóžni jako móznarjo, wot luda wuſwoleni, na wyßokich ſaſtojnſkich ſtołach ßedźa a zyrkwi, hdźežkuli ſamóža, napſchecźiwo ſteja. Schto je jich wſchitkich powaliło? Najbóle jich bjesbóžnoſcź. Lud, w kotrymž je Luther wuſtupił, w kotrymž je Pawoł Gerhard ſpěwał a Jmanuel Bach pſched běrglemi ßedźał, tež ßerbſki lud, w kotrymž ßu D. Jmiſch a Jakubaj, nan a ßyn, w zyrkwi ſtali, tón ßo ſkónczńje wot bjesbóžnych wotwobroczuje. Tak je naſch lud, ßerbſki a němſki, ßo dopomnił. Je ſpóſnał, ſo ſachod hrożeſche.

Jeſuß ſawoła pſched ßwojimi móznymi a wyßokimi, ale błaſnymi pſchecźiwnikami: „Sawěrnje, ſawěrnje, ja praju wam: Budźe-li ſchtó moje ßłowo dźerżecź, tón njebudźe ßmjercźe wohladacź wěčžnje.“ Niz, ſo by ßo ßam čžeſcźił, je wón tak prajił. Wótz jeho čžeſcźi a Wótzowa wola je, ludźom, kiž wěrja, žiwjenje dacź. Schtóž wěri, tón je ſ zyłej

wutrobu ſa tajke ßkowo dźakowny, pſchewſaty wot mozy, kotruž Jeſuß ma nad jeho nießmjertnej duſchu. To je ſawěſćże ſbóžnychczinjaza wěra. —

Tak pſchirunaj cžaßy Herodaſcha a cžaßy bjesbóžne, we kotrychž ßmy do tajkich nuſow pſchiſchli 400 lět po reformaziji, a hladaj na tajkich, kiž ženje we ßwojej wěrje do Jeſußoweho dobycża khabłali njejßu! Wjedź też, ſo zentrum, kiž je ſ bjesbóžnymi knježił, jeno ſchtwórty dźěł katolſkich wucžinja! Katolſzy ßu runje tak kaž lutherſzy pſchecźiwo bjesbóžnoſczi, ßu ſa wěru ſtali, a to lubi nowy pſchichod naſchemu ſbitemu ludu, to pſchinjeße ſaßo cžeſcź a ſbožo nam wſchitkim. To je Bóh cžinił. To je dźiw pſched naſchimaj wocžomaj. T.

W ßwjatym póſtnym cžaßu.

Po ßwojim hłoßu.

1. Naß wſchěch tak lubowało
Ssy, Boże jehnjo ßwjate,
Sso na kſchiž pſchibicź dało!
Nam je pſches Tebje date,
Bycź ſbóžni ſ lutej' hnady,
Hdyž wuſnajeny pady!
Ssmil ßo nad nami, o Jeſu.

2. Kak wjele cźerpił w ßwěcźe
Ssy nam ſa wěcžne ſboże,
So měli derjeměcźe
Pſches wobhnadźenje Boże.
Cźehń naß wſchěch bliže k ßebi,
So mohli bycź pſchi Tebi.
Ssmil ßo nad nami, o Jeſu.

3. Sdźerž, ſakhowaj naß ßwěru
Pſchi ßebi, Jeſu ßwjaty.
Kak cźerpił ßy pſches měru,
So wěrjazym mohł daty
Bycź nětk ſaß Twój raj jaßny
Pſches wopor twój tak kraßny.
Ssmil ßo nad nami, o Jeſu.

4. Cźi khwalbu, dźak, cześcź damy,
So wumohł ßy naß ßwěru
Wſchěch ſ wěcžnej' ßmjercźe khlamy.
Sdźerž, poßylń Ty nam wěru.
Wjedź ſbóžnje naß ſe ßwěta
Tam, hdźež nam wěcžna hěta.
Ssmil ßo nad nami, o Jeſu.

5. Naß wumož wot wſchoh' ſteho,
Ty Wumožniko ßylny!
Proſch Wótza njebjeſkeho,
So był nam hnadny, ßmilny,
Kiž pyta ſhubjeneho,
A hlada pokutneho!
Daj nam twój měr, o Jeſu. F. W.

Sakſki krajny biſkop D. Ihmels rěcži:

„Sſłowu, ſ kotrymž pſched dwěmaj njedźelomaj ſynoda woßady ſtrowjeſche, ßměm ja dźenßa zyle woßobinſke ßłowo pſchidacź. My ßmy w naſchim cžaßu jara ſ khwatkom žiwi. Jako ßo ſynoda kónczeſche, njemóžeſche ßo nichtón nadźijecź, ſo tak bórſy tak doſpołne wobnowjenje wótznokrajneho ſmyßlenja ſchěroke kruhi naſcheho luda pſchewoſmje.

Njeje móžno, ſo zyrkej pſchi tym mjelczi. Wona dźě chze bycź ludowa zyrkej. Jako ludowa zyrkej je wona ßobu doživiła najhłubſche nuſy luda. Jako ludowa zyrkej ßmě pak wona tej a dyrbi wona też ßo ßobuwjeßelicź wſcho wjeßelenje, kotrež Bóh ludej daruje. Kak njedyrbjała wona to ſ doſtojnej dźakownoſcźu witacź, ſchtož ßo tak njenadźujzy pſched njej pſcheměni. Wona ma ſpytacź tuto pſcheměnenje a wobnowjenje w najhłubſchim, w Boſy ßamym ſakorjenicź. Tohodła ßmě ßo wona na tym woßebje radowacź, ſo tamne hibanje hižo ßamo wot ßo pyta ſwiſt ſ Bohom a jón haji. My ſ woßebitym dźakom witamy, ſo wono ſa to ſkutkuje, w roswucžowanju ſahe pokaſacź dźěcźom pucź k wótzow wěrje. My móžemy jenož proßyć, w tym poſtupowacź a do zyła wſchitko cžinicź, ſ cžimž by ßo naſch tucžaßny narod Bożej ßwjatej woli a jeho ſbóžnocžinjazemu evangelijej pucź pſchihotował. Zyrkej móže jenož napominacź: Wjeßli, khrobli do prědka, ſo by ſtare evangelion było móz w žiwjenju luda!

Woprawdźe, hodźina, w kotrejž ßmy žiwi, je wulzy rosßudna! Pſchichodne narody budu chzyć ßłyſchecź, kak ßmy my w njej wobſtali. My rěcžimy wo ſkomdźenych hodźinach w ßwětowych ſtawiſnach, wo ſkomdźenych hodźinach też w němſkich ſtawiſnach, wo ſkomdźenych hodźinach też w ſtawiſnach zyrkwje. Tuta hodźina njeßmě tu podarmo bycź! My ßmy ſa to ſamoł wicźi! Tole ſacžuwaacź, dyrbimy pſchesjene bycź! Hewak njech ßu wſchelake rosdźěle mjes nami. Wo rosdźělu partajow nochzu hakle rěcžecź. Jenož ſo by ßo naſch lud w ſhromadnej luboſcźi ſjednocźił! Na najcźěmniſche ſtrony ſtawiſnow ßłuſcha, ſchtož do hidy mjes bratrami tu hacž do najnowiſcheho cžaßa bě. Zyrkej chze, kelkož jej móžno, wſchě ßwoje ſtawy ſwołacź do ßwjateho ſjednocźeńſtwa. Kaž chze wona ßwoje ſtawy do ſhromadneje luboſcźe k naſchemu ludej ſwołacź, tak by wona chzyła je też ſ luboſcźu mjes ßobu wjaſacź. Tak wótſje hacž móžno by wona chzyła runje też tym, kiž dźenßa naſdala ſteja, pſchiwołacź, ſo je wona hotowa, też jim ßłužicź. Zyrkej chze po tamnym ßłowje Sswjateho Pißma bycź měſtno, hdźež ßo „ſhromadźuja.“ Ja bych doraſnje proßył, ſo wſchě ſtawy naſcheho luda zyrkej w tutym wupruhuja. Móżeſch a dyrbiſch naſhonicź: W ßwjatej ſhromadźiſnje zyrkwje je też woprawdźite ſjednocźeńſtwo jenotliwych mjes ßobu. Tuto póßelſtwo ma zyrkej ſa naſch cžaß. Wona jo pſchipowjeda, ßebi wěſta, ſo wěrnoſcź tola ſkónczńje dobudźe. Wona woła tohodła ßwoje ſtawy k tej wjeßołej, khrobłej wěrje, ſo chze Bóh naß do noweho cžaßa dowjeſcź a ſo jenož na naß cžaka: **So wón njeby podarmo cžakał!“**

Tole bu njedźelu Laetare we wſchěch ſakſkich Božich domach woſjewjene. My to ſa njedźelu Laetare njemóžachmy woſjewicź, dokelž niczo njedoſtachny.

Scźěhwki.

Kajke ſcźěhwki? Noweho pſchewróta ſcźěhwki! A kajke ßu wone? Wone ßu w mozy ßwojeho naſtacża zyle podobne ſcźěhwkam, kotrež ſcźěhowachu pſchewrót lěta 1918 tehdy hnydom a w lětach po tym; w ſaměrje pak je rosrißazeho rosdźěła. Tehdy ſta ßo wſcho tajke kaž pod wojeńſkim komandom: „links um!“ — nětkle kaž pod kommandom: „rechts um!“ — a to hewak w žiwjenju a to też w nabožnym žiwjenju. Naß ſtara tu jenož nětkle nabožne žiwjenje. A tu budźe kóždy ſ radoſcźu a ſ dźakom ſpominacź na nowy pſchewrót a jeho ſcźěhwki. Njebudźeſch ßo też dźiwacź, hdyž njeßłyſchiſch jenož wo ſwjaſku „Tannenbergbund“, ale też wo druhich hibanjach, kiž nochzedźa jenož krajnu zyrkej jako tajku reformowacź a pſchetworicź, ale też kſcheſcźijanſtwo ßame, kſcheſcźijanſku wěru, haj ßamo Jeſußa Khryſtußa. Tajkeho ßo ſroſumi ſ ekſtremow, kaž ßo praji: cžim bóle ßo k lěwizy hibachu, cžim bóle na prawizu nětk tłócża, a tuž też tak daloko, ſo dyrbi ludſtwo měcź pſchewahu a niz nabožina, wěra, ſo dyrbi ßo

Bóh, so dyrbi ßo Wumožnik skožowacź po ludu a niz lud po Wumožniku, po Bosy. A schtóž hischcźe dale won tšěli, tón Boha, Wumožnika sacźißnje a scžini ßo ßam bóh, t. r. cžlowjeka a lud. Tak Ludendorffez a jich „Tannenbergbund". A hdyž ma nětchó pschi tym wjeßele, je to Antikhryst.

Hdyž ty ßwoje rospominanje wo tutym zykym nabožnym žołmjenju a hibanju a wojowanju cžinisch, njecžinisch jo prawje, hdy na ßo a do ßo njehladasch a njepruhujesch, hacž ßo ty njeißy tež pod tutym kommandom Antikhryßta, hdyž niz zyle k lěwizy, tola poł abo běrtlk abo kuscźiczk k lěwizy wobrocźił. Hlaj, kak je! Spěwasch ty ßwěru ßwoje pacźerje a modlitwy kaž na psch. 1914, abo kaž něhdy nan a macź, abo dźěd a wowka? Khodźisch ty ßwěru do Božeho domu kaž 1914 abo prjedy? Sswjecźisch ty porjadnje a s zykej duschu ßwjate wotkasanje kaž prjedy? Dawasch ty ßwoje dawanje wožadźe a zyrkwi tak ßwěru a porjadnje, kaž prjedy? Darujesch ty tak s luboscźu sa zyrkej, sa swonkowne a snutskowne mißijonstwo kaž prjedy? Kaž prjedy — njesrosumímy to wopak, niz tak, so to ßnadź prjedy, 1914, wschitko njebě prawe a dobre, a so to nětk tohodla njetrjeba lěpje bycź. Ně: kaž prjedy: t. r. sdobom kaž to prawje kaž ßo to kschescźijanej saleži, kaž to wěrny kschescźijan dozyka hinak njemóže! Se wschěm pak, schtož ßy ty hinak mohł, hacž to sprawny ßwěrny kschescźijan móže, ßy ßo też — ty!! ßobu na lěwizu wobrocźił a ßy Khrystußej a kschižnej khorhoji bóle a bóle khribjet pschiwobrocźał. A tola dyrbjesche ty runje w tych lětach po 1914 cźim ßwěrnischi kschescźijan bycź pod kschižnej khorhoju! A hdyž nětko dźe nowe wobrocźenje a hibanje — schto cźinicź? Sso zyle, cźiscźe Jesußej Khrystußej wobrocźicź a ßo jemu dacź! A to ty, kiž ty starschi ßy, najprjedy! Ty wěsch, kak bě 1914, ty wěsch, kak pobožnej starschej běschtaj ßwěru žiwaj ßwojemu Sbóžnikej! Naschi młodźi, kiž ßo po pschewrócźe l. 1918 narodźichu a do žiwjenja sastupichu, trjebaja žiwe pschikładу. Njeje dosch, so ßo jim to powěda a praji, so to cźitaja! Tak masch ty, kiž ty chzesch kschescźijan, kschescźijanka bycź, wulke ßwjate rosßudne nadawki, a to ßwoje dla a to druhich dla a to luda dla!

Njesapomúmy, so dyrbimy tu a tam pschidacź, so je bjesbóžny terror, bjesbóžna namóz we městach a w fabrikach a druhdźe jara ßylna była a so je jej tohodla někotryžkuli podležał a s zyrkwje wustupił, kotryž to ženje njeby cźinił, hdyž by na psch. w tajkich wobstejnoscźach žiwy był kaž ty. A schto by ty cźinił, by-li ty dyrbjał telko wußměschowanja a hanjenja a podtłóczowanja ßwojeje wěry dla poczerpicź, kaž tón, kiž tola ßwěrny wosta psches telko cźežkich lět hacž ßem, hacžrunje tajke wschitko sa njeho a jeho ßwójbu husto jara, jara cźežke bě? Hdyž schtó na naschich tola swjetscha směrnych wjeskach woliwkny, wožłabny abo zyrkwi a wožadźe khribjet wobrocźi abo ßamo ßo wotrjekny, tón je porno tajkemu pschescźěhanju tola wbohuschk. —

Scźěhwki. Scźěhwki lěta 1918 běchu wožebje ßwětne wußwjecźenja dźěcźi po 8. schulskim lěcźe a wotwobrocźenje wot konfirmazije. Tute wußwjecźenja ßu sakasane. Ale hižo do toho a nětk po tym hischcźe bóle pschikhadźeja starschi, so bychu ßwoje dźěcźi, kiž běchu sa wußwjecźenje pschihotowali, hischcźe ßobu konfirměrowacź dali. To je wěso njemóžne! a to tutych dźěcźi dla — tych druhich dźěcźi dla a dozyła wěry, zyrkwje, konfirmaizje dla, kotraž je tola wusnacźe a wobkrucźenje! A zyrkej a wožada tu tola njej nětk nadobo něschto druhe a hinasche hacž psched lětom bě, hdyž woni měnjachu, so ju njetrjebaju! Wona trjeba wusnawarjow. S tym pak je sa tute jutry a sa pschichod prajene, so mamy nasche pacźerske dźěcźi dohotowacź na najlěpje a so mamy je wschitzy wsacź do ßwěrneho dobroproschenja, so bychu byłe dobri, mudri twarzy ßwojeho pschichoda a pschichoda ßwojeho luda.

Scźěhwki lěta 1918 běchu wožebje wustupy s zyrkwje. S cźrjódami tam a ßem s zyrkwje dźěchu — nakaženi, naschcźuwani, nusowani a hewak s někajkeje pschicźiny. Nětk ßłyschimy, so ßo samołwjeja a wrócźenje do zyrkwje, so ßo samołwjeja sa nabožinu — ßamo s cźrjódami. Też tu njeje wěz tak jednora, kaž bě to wustupjenje. Wustup s zyrkwje běchu tola tak sjednorili a pschihotowali, so to bóle skoro njemóžachu. Runje tohodla dyrbi widomna bycź khutnoscź a ważnoscź wusnacźa, s kotrymž ßo k zyrkwi wusnawaja.

Scźěhwk pschewróta lěta 1918, so jedyn hischcźe naspomnimy, bě też wotßwjecźowanje njedźele a ßwjatych dnjow, wožebje też s dźěłom, hacžrunjež tola dźěło bóle a bóle pobrachowasche. Scźěhwk pschewróta lěta 1933 dyrbi tuž nětko też saßo bycź, so njedźelu a ßwjate dny ßwjecźa dostojnje. Je to hižo tak daloko? A je tu też wožebita pschikasnja nusna?

Nusne je pak pschede wschěm to, so my wschitzy, kiž chzemy kschescźijenjo bycź, to ßmy s zykej wutrobu a duschu s ertom a s ruku, s zykym sadźerženjom a žiwjenjom. To je nusne nasche dla, so njebychmy, rěkajo kschescźijenjo, hechlerjo byli a to je nusne tych druhich dla a zykeho luda dla, to je nusne, so by ßo nowy twar derje radźił a wěrne sbožo nasche było.

Snamjenja cžaßa.

We Wallrothu we Westerwaldskej krajinje sabi 15lětny ratarski dźěłacźeŕ wikowarku Marju Stockhausenku w jeje bydlenju se ßekeru. Wón ßo tutoho njeskutka też wusna. A cžehodla bě jón skucźił? — Tohodla, dokelž jeho wikowarka pominasche, so by dołh, kotryž mějesche pola njeje sa zigarety, sapłacźił!! —

Zigarety! To je stawisna ßama saßo! A wobskórźba nimo toho. Schulski hólz sapocźnje, pokracźowański schulski hólz kuri tute „kijeschki", so to slě. A kelko tych starschich je jemu s tajkim dymjenjom srudny pschikład! So bychu woni wschitzy, pschedewschěm też starschi tutych młodych ludźi, spósnali, so woni s tym njepschekurja jenož ßwoje a ßwojich starschich kroschki, pjenjesy, samóženje — ale też ßwoju strowotu, to najdróžsche kubło, kotrež maja, tón najlěpschi kapital sa nětkle a sa pschichod, we kotrymž woni tola wocźakuja sbožo. S tajkim „wukurjenym" a sajědojcźenym cźěłom też we nowym pschichodźe žaneho wěrneho sboža njenamakaja a też njesamóža na nowym ßobu twaricź.

W druhdźe hižo naspomnjenym cźaßopißu sa mužsku młodźinu: „Der junge Tag", steji mjes druhim też wulke napißmo: „Die Zigarette hat noch keinen Affen zum Manne gemacht ..." A pódla wobras k temu.

Tam je też runje tak drastiske a dorasne ßłowo wosjewjene, kotrež je prof. dr. G. von Bunge prajił:

„Schto je po prawom pschicžina zykeho grawocźiweho kurjazeho schklovinstwa? — Zyle jednorje: Bjes myßlow cźinja to, schtož druhich cźinicź widźa! Hólzy, kiž kurja, měnja, so je zigareta w jich „žołtym pysku" snamjo sa to, so ßu mužojo. Ssnadź je pak to hischcźe někajke dopomnjenje na cźaß, we kotrymž běchu spokojom, dołhož mějachu wusoł w hubomaj."

Pschihódne to rospominanje, też runje w tutym cźaßu, w kotrymž jich saßo telko młodych hólzow steji pschi brjosy, psches kotrež chze do „žiwjenja" stupicź, — a to sa tutych hólzow a sa dorosczennych wschěch, pschedewschěm starschich. Jelisо

ſchtó na tole wſcho — a też, hdyż widźi hólza zigaretu kuricź, praji tamne zyle hódne němſke pſchißłowo: „Einmal iſt keinmal“, je to něhdźe tak to najbóle njepſchihódne — ſo druheho ßłowa njewužijemy, ſchtoż móżeſche prajicź.

Zyrkej a ſtat.

Nabožina w ſchuli. Sakſka wyſchnoſcź je ſcźěhowaze poſtajiła: Sa nowe ſchulſke lěto 1933/34 maja prawo na nabožne hodźiny w ſchuli jenoż cźi wucźerjo, kiž mějachu kónz ſchulſkeho lěta 1931/32 nabožne roswucźowanje abo wot ſpočatka ſchulſkeho lěta 1932/33 ßem. Druhim wucźerjam, kiž ßu w ßłužbje, ßmě ßo nabožne roswucźowanje jenoż dowěricź, hdyż ßu, prjedy hacź jo ſałožichu, tſi lěta dołho nabožne hodźiny w ſchuli měli.

Wußwjecźenje ſchulſkich dźěcźi abo młodźiny je kommißarſka wyſchnoſcź ſa Sakſku ſakaſała. Dopomńmy ßo, ſchto wſcho wo tutych wukhwalenych ßwjatocźnoſcźach hiſchcźe pſched lětom njepißachu! A nětko lěto poſdźiſcho?! Tuž ſcźińmy pak naſchim dźěcźom też ßwjatocźnoſcź konfirmazije woprawdźe ßwjatocźnu też tym, ſo konfirmaziju wſchitzy w Božim domje ßobußwjecźimy, ſo je wosmjemy do nutrneho dobroproſchenja, ſo jim też hewak tutón dźeń porjeńſchimy. Niz hara, rosprószchenje, ßwětne ſawjeßelenje ßłuſcha k dnjej konfirmazije, ně bohaty pſchewod do Božeho doma, luba, dobra towarſchnoſcź, dobre ßłowo a někajka pokaſka, ſo mamy pacźerſke dźěcźo lubo a ſo wěmy ßebi ważicź jeho prěni ßwjedźeń. Sdobom pak njeſabudźmy ßebje ßamoho. Po wſchěch a we wſchěch tajkich pſchewrótach je kóždemu nuſna — konfirmazija: wobtwjerdźenje, wobkrucźenje, je kóždemu nuſna ßwěrna wjeßoła kſcheſcźijanſka wěra.

Do noweho cźaßa njeſawoła jenoż naſch ſakſki krajny biſkop budźaze a pucź pokaſowaze ßłowa, kotrež tydźenja ſ klětki ßłyſchachmy a kotrež dźenßa tu ſa wſchěch woſjewimy, też druſy evangelſzy biſkopojo a wjednizy zyrkwje ßu to cźinili, tak na pſch. Schleswig-Holſteinſzy, Mecklenburgſko-Schwerinſzy, Duringſzy a druſy. W tutych woſjewjenjach rěka na pſch.: „Zyrkej dyrbi zyrkej woſtacź. Wſchě jeje ſtawy maja w njej domjaze prawo a wſchitkim ßłužicź je jeje winowatoſcź. Wona dyrbi to měſtno woſtacź, hdźež ßo wſchitzy hromadźuja. Wona ſtaja ßwoje ſtawy pſched wobliczo Boże, pſched kotrymž njeje žaneho pohladanja na woßobu . . .“ — „Naſch lud trjeba dźenßa ßwoju zyrkej! . . . Wojowacź mamy wo to, ſo ßo naſcha zyrkej a naſcha woßada wobnowi ſ mozami ſtareho evangelija, ſo bywa bóle a bóle woprawdźita ludowa zyrkej, naſchemu ludej k ßłužbje, Bohu k cźeſcźi!“

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Sa konfirmaziju je ßo nowy cźaß Němſkeje wuſnał, hdyż je tola ßwětne wußwjecźenje młodźiny wotſtronił. To pak ža-da, ſo my nětk konfirmaziju, tutón prěni wulki dźeń naſchich dźěcźi nanajrjeńſcho a nanajdoſtojniſcho wuhotujemy ſnutſkownje a też ſwonkownje, w Božim domje a domach a hewak. A to ßebi žada, ſo my naſchim dźěcźom pſchi konfirmaziji ßobu do žiwjenja damy wſcho, ſchtoż je ſpomožne. Do tutoho ßłuſcheja też dobre knihi. Tuž pohladajcźe wy ſtarſchi, kmótſja a wy wſchitzy do naſcheje Sſerbſkeje knihaŕnje w Sſerbſkim Domje w Budyſchinje. Tam je dobreho na wubjerk. A nětkle je runje hiſchcźe cźaßa to, ſchtoż by tama runje njebyło, hacź do Bołmónczki wobſtaracź. S tajkim kupom w naſchej ßerbſkej knihaŕni dokonjamy dwoje dobre: ſa naſche dźěcźi a ſa naſche Sſerbſtwo.

W Lubiju budźe póndźelu wjecźor w hoſcźenzu „Reichsadler“ ſhromadźiſna, w kotrež ſměje k. farař Fiſcher-Lubijſki pſchednoſchk wo ſwjaſku „Tannenbergbund“ a jeho ſkutkowanju. My ßmy tu wo tutym nowym póhańſtwje, kotrež dyrbi Němſku wobſbožicź, wjazy krócź pißali, a tuž je ſnate, ſo tuto hibanje pod wjedniſtwom Ludendorffoweje mandźelſkeje ßo runu měru pſchecźiwo kſcheſcźijanſtwu měri, haj chze kſcheſcźijanſtwo w Němſkej wutupicź. Woni wſchitzy, kiž w tutym hibanju ſteja, pſchińdu runu měru ſ Antikhryſtoweje brónjerńje a wojuja ſa Antikhryſta pſchecźiwo Khryſtußej. So je tole runje něſchto, ſchtoż zyłemu ludej nětkole runje najmjenje hoji, je wěſte. Schtóż měł ſkładnoſcź, tutón naſpomnjeny pſchednoſchk ßłyſchecź, wužij ju.

S **Drježdźan.** Njedźelu Lätare wotmě ßo tu ſaßo ßerbſka Boża ßłužba. Wopyt bě dobry, dokelž bě na ßamßnym dnju też hermank a to ßo mnohi Sſerb pſchinamaka, kiž ſwonka Drježdźan bydli; ßamo ſ Miſchna a ſ Pirny pſchijědu. Wěſo je też druhdy někotryžkuli ſ lubeje domiſny ſaſtupjeny, kiž chze hermank wopytacź a ſe ßwojimi pſchiwuſnymi abo ſnatymi něſchto ßłowczkow wuměnicź. Pſchiſamknjenu woßadnu ſhromadźiſnu w „Janſkim dworje“ wotewri ſaßłužbny knjes cźeſtny pſchedßyda Pětſchka. Po dołhej cźežkej khoroſcźi bě jemu ſaßo ſpožcźene ſ Boha ſtrowy mjes ßwojimi krajanami a krajańkami pſchebywacź. Mjes hoſcźemi bě knjes duchowny Böttcher, knjes hudźbny direktor Bj. Krawz ſ mandźelſkej. S narodnym ſpěwom „Rjana Łužiza“ jahaji ßo wjecźor. Po ſawodnych ßłowach k. pſchedßyby Kowarja buchu dopißy wot k. fararja Bójza a knježny Domaſchkeż, dźowki naſcheho nam njeſapomniteho wyſchſcheho fararja pſchedcźitane. Rěcź duchowneho knjeſa Böttchera je ßo wſchitkim lubiła, woßebje tohodla, dokelž je jako Němz tak derje ßerbſzy nawuknył. Jeho wuwjedźenja, kak je wuknył ßerbſzy rěcźecź, běchu tak wjeßołeho raſu, ſo bě radoſcź, pſchipoßłuchacź. Se ſpěwom „Hdźe ſtatok umój“ ſkónczi derje ſharmoniſowana ſhromadźiſna. —F. H. H.

S zyłeho ſwěta. Do wójnſkich lět, ſda ßo, ßmy ſaßo wrócźo pſcheßadźeni. Schcźuwanje we wukraju pſchecźiwo Němſkej je ſaßo ſkoro tajke kaž tehdy, a je łża kaž tehdy. Snjeßliwoſcź mjes ludami to zyle wěſcźe njeßylni. A hdyż ßu ſchkararjo w Němſkej domach, je to cźim hórje! My wſchitzy mamy ßwjatu winowatoſcź, dobre dobytki pſchewróta hajicź a ſchkitacź pſchecźiwo tukrajnym a wukrajnym, a tohodla też wotpokaſacź wſchě bajki a ſchcźuwańki, kotrež ßo rosnoſchuja w tajkim roshorjenym cźaßu tu w kraju hižo a we wukraju hiſchcźe wjele bóle.

Na pucź.

W tutym cźaßu ßłyſchimy a cźitamy tak huſto, ſchto wſcho ßo ma w naſchim ludu wobnowicź, kak ßo jemu dyrbjko, jeli někak móżno, nowy cźaß ſboża, nowe wulecźe Ducha dostacź. Dobre to a prawje tak. Ale pokuta a wěra, to je něſchto, ſ cźimž ma jenotliwy cźinicź, a pola jenotliweho ma ßo to wſcho ſapocźecź. E. v. D.

Liſtowanje. Knjeſej J. W.: Dźakujemy ßo ſa póßłanku a wužijemy, kelkoż móżno. — Tohorunja dźak k. F. H. H. wD. — Sa Palmarum: R. w B. — Sa dalſche njedźele poſtaja hiſchcźe knjes wyſchſchi farař Sarjeńk. Redaktor.

Serbske spěwarſke

su na předań w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Samolwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach (Noſtitz b. Weißenberg). Cźiſchcź a naklad Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje a knihaŕnje, ſop. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźletnje 108 pj

Čišło 15

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 9. haprleje 1933 Bautzen

Njedźela Palmarum.

Scženje zwj. Jana 12, 24: **Sawěrnje, sawěrnje, ja praju wam: je=li so pšeńčne sorno do semje njepadnje a njesemrje, wostanje wone zame; hdyž pak semrje, pšinjeße wjele płodow.**

Jesuß běsche jako tón wot profetow wěschčeny Messiaß w Jerusalemje sačahnył. Po sdaču so lud sa njeho rosßudźi. Jesuß drje ludowu njewobstajnosć a khabławosć snaješche; ale wyschsche wyskanja Židow běsche to zlubjenja połne, so běchu někotsi Grichojo k Philippej pšistupili s próstwu: my chzyli rady Jesußa wohladać. Potajkim hižom tajzy, kotsiž běchu s póhanstwa na Khrystußa kedźbliwi; hižom počachu zebi myßlić a so teho nadźijeć, so chze wón sbóžnik zyłeho zwěta być. Tehodla dźesche Jesuß: čaß je pšischoł, so člowški zyn pšekraßnjeny budźe. Ale pšeczíwo pšekraßnjenju po sdaču to běsche, so běsche Jesuß do Jerusalema pšischoł, so by kschižowany był! Ně, dźesche Jesuß, runje moja zmjerć najbohaćišche płody živjenja pšinjeße, kaž pšeńčne sorno do semje padnyć a semrjeć dyrbi, hdyž wone zame wostać njedyrbi. Hdyž je też Jesuß, kotrehož wutroba kaž člowška wutroba čuješche, spominajo na haniby a bolosće połnu zmjerć hłuboko srudźeny był a hdyž je też hižom doprědka něschto toho bědźenja dusche w Gethsemane woptał — wón tola sdobom do prědka hlada do čaßa teho sboža, hdyž budźe runje jeho zmjerć na kschižu jich wjele wabić a so dopjelnić jeho złowo: hdyž powyscheny budu wot semje, počahnu ja wschitkich k zebi.

Knjesowe wěschčenje so dopjelni, jako na kschižu zwoju hłowu pokhili a zwój duch horje da. Póhanski hejtman wobzwědči njewinu a dostojnosć Jesußowu, hdyž dźesche: sawěsće, tón člowjek je prawy był, sawěsće, to je Boži zyn był! Nikodemuß, něhdy tak bojasny pšched Židami, so běsche k živemu Jesußej jenož w nozy pschińć chył, so sjawnje we lubosći a česćownosći k semrjetemu pschibliži; haj zwj. Lukasch powjeda: wschitzy ludźo, kiž pódla běchu a pschihladowachu, jako widźichu, schto so sta, dyrichu na zwoju wutrobu a wróćichu so. A zwj. japoschtoł Pawoł kschižowaneho prěduje a pschipowjeda ważnosć a móz jeho zmjerće. Nětk so kschiž postaji wschudźom, hdźež je kscheścijanska woßada. Ke kschižej hřěschnik shlada a wodaća zwojich hřěchow wěsty budźe; je=li Bóh tak wjele sa mnje činił, tak k zamemu zebi rjeknje, potom też pschi wschej mojej winje a njedostojnosći wěčnje so mnu derje měni. Pschi kschižu Knjesowy wučobnik wožiwjenje zwojeje wustudnjeneje a mrějazeje sćerpliwosće, čichosće, lubosće k bližschemu pyta a namaka. Pod kschižom ćerpjazy zwoje brěmjo połoži a so troschtuje a nadźije, so pójdźe też s nim pšes kschiž ke krónje. Hdy bychmy zebi myßlili, so by semske živjenje Khrystußowe hinajschi kónz mělo hač pšes zmjerć, so by znano kaž Heliaß we wóhnjowym wosu do njebjeß čahnył — kak daloko by wón potom nam wutorhnjeny! Kak mało khrobłosće bychmy potom měli, w zwojim zamßnym wumrjeću jeho kónz zebi spschitomnić!

Ale drohe pšeńčne sorno do semje padnje a semrje; tehodla bohate płody pschinjeße. Nětk so dopjelni, schtož je profeta wěschčił: Dokelž jeho dusch so je prózowała, budźe zwój lóscht widźeć a dosć měć, a móznych dyrbi sa rubjenstwo měć sa to, so je zwoje živjenje do zmjerće podał a stóstnikam pschirachnowany a wjele hřěchow nosył a sa stóstnikow prosył. (Jesaiaß 53, 11, 12).

Hdyž je potajkim wěste, so je se zmjerće Jesußoweje bohaty płód živjenja wurostł, potom chzemy my kscheścijenjo w tutym čichim tydźenju Jesußowu zmjerć zwjećić, so też nam živjenje s njeje wurosće. Wěrne živjenje je živjenje s Bohom; schto sjednoćenosći s Bohom nam napschećiwo ste=

ji? Hdyž ßebi myßlimy, so ßo njeßměmy jako hrěschni cžlowjekojo k ßwjatemu Bohu bližicź: krej Jesom Khryſta, Boßeho ßyna, wucžiſcži naß wot wſchitkich hrěchow. Pſchipowjedajmy niz jenoż ſe ßłowami, ale ſe žiwjenjom a khodźenjom, ſo je to woprawdźe žiwa wěra: Khryſtuß je ſa naß wumrjeł, pſchipowjedajmy to ſe ßwojim wjeßełym dowěrjenjom k Bohu, ſe ßwojej kſcheſcžijanſkej nadźiju na žiwjenje pſchichodneho ßwěta!

Jónu Knjeſowe ßłowo wo pſcheńcžnym ſornu po ßłowje ſa naß płacži. Jónu puſchcži ßo też naſche cžełko kaž pſcheńcžne ſorno do klina ſemje, ale wěſta je naſcha kſcheſcžijanſka nadźija, ſo ſe ßmjercźe ſaßo wuńdźemy k bohacžiſchemu, wyſchſchemu žiwjenju. Tuta nadźija, kotrejež je woßebje trjeba, hdyž budźa lubi pſchiwuſni a pſchecželjo wot naß domoj powołani, tuta nadźija, kotraž je naſch troſcht, hdyž ßo wjecžor naſcheho žiwjenja pſchibližuje, tuta nadźija žiwjenja pſchichodneho ßwěta ßo we naß poßylnicź ma pſches to, ſchtoż jutry ſaßo ßwjecžimy. Jeſuß wumrje a pſches to naſcheje ßmjercźe ßmjercź budźe; Jeſuß ßo do rowa położi a naſche rowy budźa pſches njeho poßwjecžene; Jeſuß ſ rowa a ſe ßmjercźe k njeſachodnemu žiwjenju wukhodźi: jeho dobycźe nad ßmjercžu nam k lěpſchemu pſchińdźe, kaž ßwjate pißmo praji: runje jako w Hadamje wſchitzy wumru, tak budźa też wſchitzy we Khryſtußu wožiwicź. Njech tuto ſpodźiwne, ale pſches najwjetſchi ſkutk Boži wobßwědcžene póßołſtwo wſchitke žarowaze wutroby, wſchitke duſche, kotrymž ßo w bojoſcži ßmjercźe ſtyſchcže, ſ njebjeſkej mozu troſchtuje a wokſchewi, ſo pſchi rowach ßwojich lubych njeſkoržimy a nježarujemy kaž cži, kiž žaneje nadźije nimaju, ſo bychmy ßami jónu ſtroſchtni po cžěmnym pucžu ſchli, kiž wjedźe k wěcžnemu ßwětłu: Khryſtuß doprědka dźe, my ſa nim khodźimy, kiž rjekńje: hdźež ja ßym, tam mój ßłužobnik też bycź dyrbi. Hamjeń.

Paczeŕſkim dźěcžom.

We ſahrodźe Knjes khodźi,
Hdźež tyßaz rózow kcźe,
Je hladacź, kaž ßo hodźi,
Wón jenoż lubuje.
Deſchcź miły jenym dawa
A druhim ßłónza doſcź;
To próza rěka prawa,
Duž dyrbja kcźěcź a roſcź.

We myßli luboſcžiwej
Wſchě lóſchtnje ſakcźěja
A chzyłe ſ pychu žiwej
Rad wobpleſcź płodźerja;
Wón kładźe, hdyž dźe ke kónzej,
Ssej wſchě na wutrobu,
Je njeße k rjeńſchom' ßłónzej,
Hdźež ſbóžni fromni ßu.

Do paradiſa rjenje
W raj Boži noßy je,
Kiž, jako naſch ßwět, ženje
Do procha njeſpanje;
Tu knježi wuhaßnjenje,
Tu ſorno ſeſhnicź ma,
Tam płacži róſt a kcźenje,
Kiž wěcžnje woſtawa.

Ty ſahrodniko miły,
Daj ſlóſchtnu pobožnoſcź,
So kóždy žiwy, cžiły
Móhł k njebju kcźěcź a roſcź.
Daj ſroſtlinam jich włohu,
So kraßnje ſteja tu,
Spožcž ßłabym móz na dróhu
K tom' wěcžnom' naléczu.

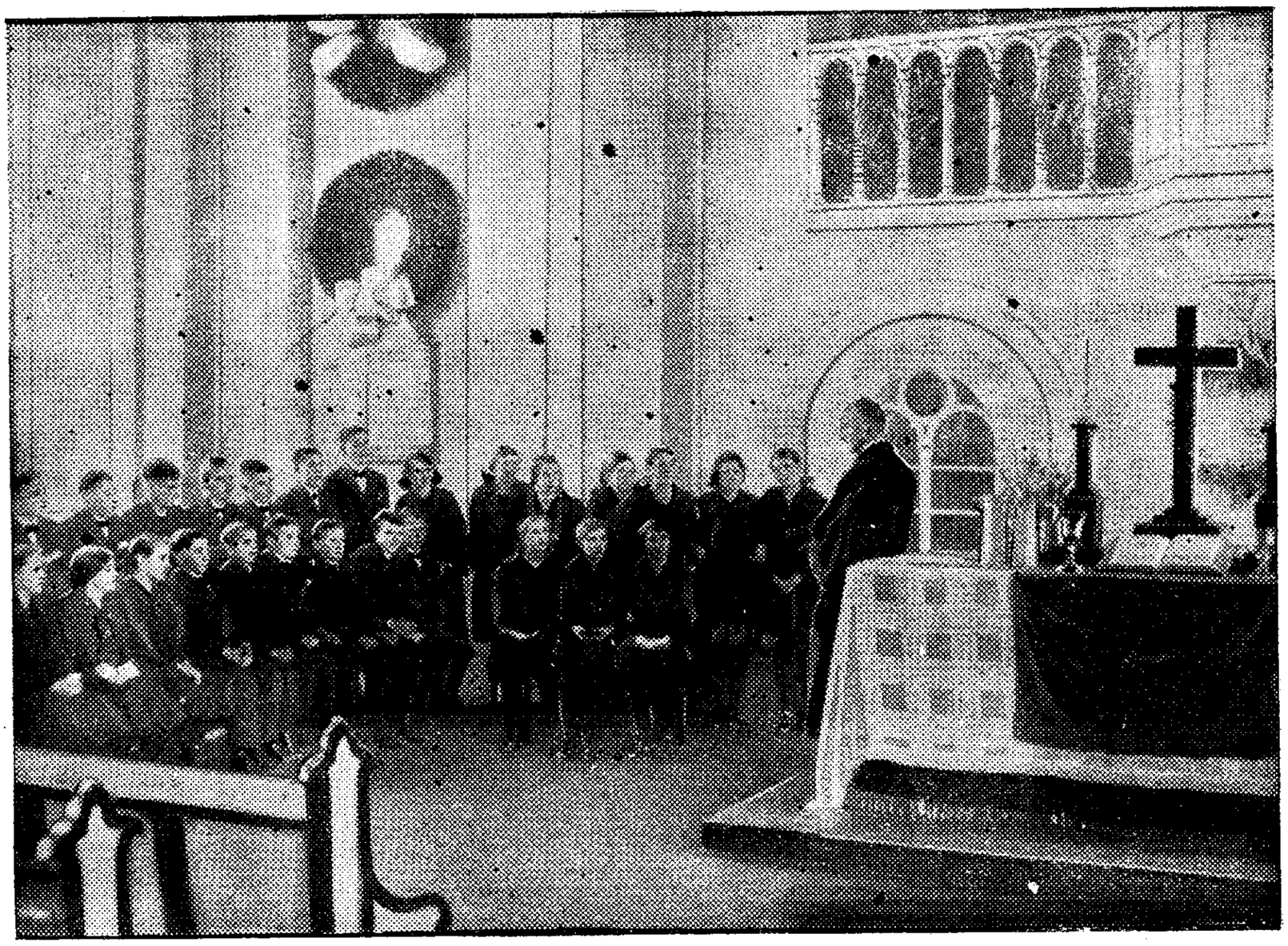
Konfirmazija.

Dźenża ſteja nětk ſaßo naſchi młodźi kſcheſcžijenjo pſched Knjeſowym wołtarjom, wobnowicź kſchcźeńſki ßlub. Też lětża ßu drje ßo ſnajmjeńſcha wjeßne woßady ſkožowałe po ſtarej naprawje, ſo njedźelu Palmarum konfirmiruja. Kak wjeßołe a kak dźakowne móžeja a dyrbja naſche paczeŕſke dźěcži ßwojim ſtarſchim bycź, a kak wjeßeli ſtarſchi ſ nimi, ſo móžeja a ſo chzeja lubje rad tutu ßwjatocžnoſcź ßwjecžicź a ßo tak ſhromadnje wuſnacź ke kſcheſcžijanſkej wěrje a zyrkwi! Wjedźa a widźa dźě, kak nětk po nazionalnym wobnowjenju, kotrež chze ſdobom nabožne bycź, pſchikhadźeja ſtarſchi ſ dźěcžimi a proſcha wo to, ſo bychu hiſchcźe ßobu ßměłe ke konfirmaziji. Prjedy to njechachu abo też njeßmědźachu. Do ßwětneho wußwjecženja dyrbjachu. Tuto pak bu ſakaſane. Wone du nětk ſe ſchule a nimaja w tutych dnjach ani wußwjecženje ani konfirmazije. Tutu tehodla niz, dokelž tola do toho też njeběchu paczeŕſke dźěcži, konfirmandojo! Konfirmandojo pak ßu dźěcži, kotrež chzeja bycź a dyrbja bycź w ßwojej wěrje wobtwjerdźene a po wobtwjerdźenju też wobkrucźene. Tajke pak wone tola njeběchu. Tak dyrbja cžakacź, ßo ßwěru we dalſchim roswucžowanju pſchihotowacź, ſo bychu poſdźiſcho ßměłe a mohłe pſched Boži woktař ſtupicź a ßwoju kſcheſcžijanſku wěru wuſnacź.

To ßu ſcźěhwki ſkomdźenjow a liwkoſcźe a njeßwěry, kajkaž pſchedewſchěm wot revoluzije lěta 1918 ßem, kaž to tydźenja naſche kopjeńko wobſchěrniſcho pißaſche. Runje tutón nowy cžaß a tón pſchichod pſched nami, kotryž tola pſchede wſchěm pſchichod naſchich dźěcži, žada ßebi, ſo ßo naſche dźěcži nanajlěpje a najßwěrniſcho pſchihotuja, dowuhotuja ſa žiwjenje. A do tutoho dowuhotowanja ßłuſcha, ſo ßo hłuboko podnurja, ſakorjenja do wěrnoſcźe, do mozy, do žohnowanja kſcheſcžijanſkeje wěry. Na nju ßo ſałožiwſchi, maja ſa ßwoje žiwjenje hakle prawy, wěrny ſałožk, — runje kaž naſch kraj a lud wěrne, trajaze, wobſbožaze ſbožo hakle ſměje hdyž je ßo wón a hdyž je ßo w nim kóždy jenotliwy ſałożił a ſakorjenił we kſcheſcžijanſkej wěrje.

W tutym, — a tak też w lětuſchej konfirmaziji, — je napominanje na wſchěch, niz jeno na paczeŕſke dźěcži, też niz jeno na jich ſtarſchich, ně na wſchěch młodych a ſtarych, ßebi nanajwyſche ważicź ßwjatocžnoſcź konfirmazije a ju najdoſtojniſcho ßobu ßwjecžicź. To pak jenoż móžno, hdyž ßo wſchitzy, też hižo konfirmirowani, najkhutniſcho pruhuja, kak to pola nich ſ tutymi ſałožkami wěry je, a ßo ßwěru pſchihotuja a dohotuja, ſo běchu ſ wjeßelom pſcheßwědcženi wobnowili ßwoje ſtare ßluby a tak w jenej myßli a wěrje a ßwěrje ſchli ſ młodymi do žiwjenja, rosßudźeni, ßo wobßwědcžicź ſe myßlu, ſe ßłowom, ſe ſkutkom, ſ zyłym ſadźerženjom jako kſcheſcžijenjo w žiwjenju.

Tak a jenoż tak dowobnowimy to wobnowjenje zyłeho luda a žiwjenja, kotrež nětkle pſches kraj a lud dźe! Bjes tajkeho wobnowjenja w kſcheſcžijanſkej wěrje a bjes tajkeho wěſteho ſałoženja wſcheho na kſcheſcžijanſku wěru, woſtanje wſcho wobnowjenje njezyłe, njewěſte, a byrnjež wótznokrajna ſahorjenoſcź hiſchcźe wyſchſche ßapała. So by ßo tola w njej

horiła horza luboscź ke Khrystußej! To je to jene, schtož nusne! Haj.

„Jene nusne je, to jeno
Wucź mje, Knjeże, spósnacź ßam!“

Do tajkeho dokładneho wobnowjenja ßłuscha nětk też, — a to zyle ßamo wot ßo, — so ßo naruna wscho, schtož ßo we sańdźenych lětach skomdźi niz jeno pschi nabožnym roswuczowanju a pschihotowanju dźěczi sa konfirmaziju, ale też, schtož ßo skomdźi a wostaji n. psch. pschi narodźe dźěsćźa, mjenujzy so ßo kschćenizy wsdachu, — a tohorunja pschi sastupje do mandźelstwa, mjenujzy, so njepschińdźeschtaj mandźelskaj ke wołtarju wěrowanja. Hdyž my chzemy woprawdźe bycź konfirměrowani kscheszźijenjo w nowym czaßu nabožneho a nationalneho sbudźenja a młodym kscheszźijanam s dobrym pschikładom w nim a s prawym pucźnikom psches njón, mamy my tole wscho dopjelnicź a wscho druhe też, schtož ßo sa žiwjenje kscheszźijana, kscheszźijanki ßamo wot ßo rosumi.

Tuž dopjelńmy dźenßa ßwěru wscho, my stari a młodźi, schtož ßo nam, kiž tola jenož nochzemy rěkacź, ale chzemy bycź kscheszźijenjo, saleži. Bóh tón Knjes pak žohnuj wscho nasche wěrne spoczinanje a prózowanje.

Wot czicheho pjatka k jutrownemu ßwjedźenju.

Hłóß: O ty luboscź psche wschu měru.

Jehnjo Boże, Jesom Khryschcże,
Wobradź sbóžne jutry nam.
Wbohim nam ßo w ßwěcże stischcże,
S troschtom ßwojim pschińdź ty k nam.
W Twojich ranach njech ßo khowa
Duscha nascha wěrjaza,
Pola Twojoh' ßwjatoh' rowa
W duchu dźak czi wupraja.

Hacź ßem ßu Cże hrěchi moje,
Luby Jesu, pschinjeßłe.
Bolosće a rany Swoje
Sa mnje lubje czerpjesche.
Schtó tu luboscź dopósnaje,
Kiž tak jara wulka je!
Schtóž Cże horzo njelubuje,
Też nětk w hrěchach wostanje!

Hrěchi moje njech nětk padnu
Sahubjene do rowa,
Ja pak k žiwjenju njech stanu,
Cłowjek nowoh' naroda.
W prawej pokucże chzu stawacź;
Pschińdź mi, Jesu, k pomozy,
Nowe mozy chzył mi dawacź
Do dusche a wutroby.

Pola rowa luboscź płacże
Ssylsy dźaka s wutroby.
Lubujcże kaž dołho macże
Hischcże ßo, wy wěrjazy!
Lubujmy! O niz pschepoździe —
Hdyž je pschischło — dźělenje —
Do wutroby straschne hosdże
Saschtapi ste ßwědomnje —.

Sstowa kraßne Knjes je prajił:
Ja ßym horjestawanje!
Ssylsam prawym měru stajił,
Sstysch, wěř! Ow to žiwjenje!
Žiwy tón, hacź runje wumrje,
Je, kiž do mnje wěrił je,
A schtóž žiwy, wěri do mnje,
Tón, ßłysch, nihdy njewumrje! F. W.

Zyrkej a stat.

Katolska zyrkej je, pohnuta s nowymi podawkami a s dobyczom noweho nazionalneho hibanja, ßwoje stejnischczo ke nazionalsozialistam pscheměniła. Němszy biskopojo wosjewichu sjawne ßłowo wo tym. Jeho sapočatk je scźěhowazy:

Wyschschi paſtyrjo němſkich diezeſow ßu ſ ważnych winow, cžaſcžiſcho wułożenych, w ßwojej pſchißłuſchnej ſtaroſcži ſa cžiſtoſcž katolſkeje wěry a ja ſchkit njedótkliwych nadawkow a prawow katolſkeje zyrkwje w poßlednich lětach ßo pſchecžiwo nazionaliſtiſkemu hibanju pſches ſakaſy a pohroſy wuprajili, kotrež maja tak dołho a tak daloko płacžiwoſcž, kaž dołho tute winy k tomu wobſteja.

Dyrbi ßo nětk pſchipósnacž, ſo ßu ßo wot najwyſchſcheho ſaſtupjerja němſkeho knježeŕſtwa, kotryž je ſdobom autoriterny wjednik tamneho hibanja, ſjawnje a ßwjatocžnje wułożenja ſtałe, kotrež na njeſranjenoſcž katolſkeje wucžby a na njepſcheměnjomne nadawki a prawa zyrkwje dźiwaja, kaž tež płacžiwoſcž po połnym wobßahu wſchěch wot jednotliwych němſkich krajow ſ zyrkwju wobſamknjennych ſtatnych wujednanjow pſches němſke knježeŕſtwo wuraſnje ſawěſcža. Bjes toho, ſo by w ßwojich prjedawſchich poſtajenjach wuprajene ſaßudźenje wěſtych nabožno-pózcžiwoſtnych błudow ſběhnyło, měni biſkopſtwo tohodla, dowěru měcž ßměcž, ſo ßo wosnamjenjene powſchitkowne ſakaſy a pohroſy wjazy jako trěbne wobhladowacž njetrjebaja.

Sa katolſkich kſcheſcžanow, kotrymž je hłóß jich zyrkwje ßwjaty, njeje trjeba, tež w pſchitomnej khwili woßebiteho napominanja k ßwěrje napſchecžo prawnej wyſchnoſcži a ke ßwědomitomu dopjelnjenju ſtacžanſkich winowatoſcžow ſaßadnje wotpokaſujo wſchě pſchecžiwno-prawne a powrócženſke ſadźerženje ...

Bojkott je heßło, pod kotrymž ſwejimy wſchitzy. Sawinowała je jón njehańbicžiwa ſchcžuwańza we wukraju, kotraž hewak někajke žadławoſcže wumjetuje Němſkej, woßebje nowej wyſchnoſcži. Naſchkarali ßu ju Židźa a cži, kiž podjich wliwom ſteja. Chzemy ßo dźenßa — 3. haprleje — nadźijecž, ſo je hroženje prěnjeho doßahało, wukraj pſcheßwědcžicž a jeho ſchcžuwańzu ſaſtajicž, ſo njeby trjeba było, ſchtwórtk ſ nowa židowſke klamy atd. bojkottowacž.

Saſki krajny biſkop D. Jhmels je ßo tež ſ woßebitym telegramom na zyrkwinſkich wjednikow w Amerizy wobrocžił, ſo bychu ſa wěrnoſcže wo Němſkej a pſchecžiwo ſchcžuwańzy wuſtupili.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

— **Sapokaſanje noweho ſuperintendenty Budyſkeje eſorije.** Njedźelu 2. haprleje bu nowowuſwoleny paſtor primarius Budyſkeje woßady Berg ſdobom jako ſuperintendent Budyſkeho zyrkwinſkeho wokrjeża w Pětrowſkej zyrkwi pſches krajneho biſkopa D. Jhmelſa ßwjatocžnje ſapokaſany. Pſchejemy jemu tež w naſchim ßerbſkim njedźelſkim łopjeńku wutrobnje Boże bohate žohnowanje ſa jeho ſkutkowanje.

S **Porſchiz.** Njejabzy bě do Porſchiſkeho farſkeho doma pſchiſchła ſ Radeberga, hdźež khora knjeni farařka wuſtrowjenje pytaſche, naſtróžaza powjeſcž, ſo je mandźelſka, macž, dźowka, ßotra, ſo je Porſchiſka farařka wudychała. A wot tam rosnjeßy ßo njewěrjomna powjeſcž po woßadźe, po Łužizy, budże wſchudźom naſtróženje a ßobuželenje. Tohodla nětk ßobotu, 1. haprleje, tež ſe wſchěch kónczin po ſchcžežkach a pucžach pſches nałětnju krajinu khwatachu do Porſchiz cžrjódy tych, kiž chzychu njebóczičzkej poßlednju cžeſcž, wſchěm tak hłuboko ſrudźenym pak wutrobne ßobuželenje wobßwědcžicž. Dyrbjeſche tola nětk tež ßyn, kotreho chzyſche macž Bokmonczku k woltarjej konfirmazije pſchewodźecž, pſchewodźecž macžeŕ k rowu. Kajke to pſcheměnjenje, kajka to ſrudoba! Njech je lubym ſawoſtajenym też to ßobu troſcht, ſo ßu widźeli nutrne ßobuſacžuwanje tajkeho ſrudźenja na wobliczach, we wóczkach wſchěch, kotſiž běchu pſchiſchli, tak wulka ßyła ſ nimi pſchewodźecž njebočziczku k poßlednjemu ſeńſkemu wotpočzinkej jeje ſachodneho cžeła na kěrchowje. S doma a ſ dwora praji jej po kěrluſchu, kotryž ſ pſchewodom poſawnow wulka žarowaza woßada ſanjeßy, poßlednje wbožemje, poßledni dźak mandźelſki ßam. S kajkej luboſcžu a ßwěru a pilnoſcžu bě tu ſkutkowała a dźěłała! Kelko luboſcže bě wot tu rosnoſchowała po woßadźe! Do Božeho domu ju njeßechu, w kotrymž bě ſ nutrnej woßadu tak rad a huſto pſchebywała. Po kěrluſchu měješche k. wyſch. farař Sarjeńk cžělnu rěcž, ßo ſłožujo na Elieſerowe ßłowo: — 1. Mójſ. 24, 56: — „Njedźeržcže mje horje, pſchetož tón Knjes je ſbožo dał mojemu pucžej! Puſchcže mje, ſo poczahnu k ßwojemu Knjeſej!“ Wěnowaſche ßwoje ßłowa njebočziczkej a žarowazym w němſkej a ßerbſkej rěcži a doda žiwjenjoběh njebočziczkeje farařki, kiž bě pokhadźejo ſ Khroſtawſkeje fary, 1914 do Łupjanſkeje fary ſaczahnyła jako młoda mandźelſka a farařka, potom w Kluſchczańſkej farje a woßadźe ßobuſkutkowała, doniž njebě 1926 ſe ßwojimi pſchiſchła do Porſchiſkeje woßady a fary. Kaž bě tu tak bliſko Božeho doma, tute krótke lěta ſe ßwojimi lubymi pſchebywała, tak ma nětk tam też bliſko tutoho Božeho doma ßwój poßledni dołhi wotpočzink ſa ßwoje ſeńſke cžeło. Prjedy hacž ſ Božeho domu ßwój pucž k tutemu městnu ſa pſchezo ſelenymi ſchtomami naſtupi, ſanjeßy nad jeje kaſchczom Porſchiſki khór jej poßledni kěrluſch. Poßlednje ßłowa, poßlednja ſchtuczka hiſchcže — a wulka žarowaza woßada, mjes kotrejž bě też wjele farařkow a fararjow ſ dala a ſ bliſka, dźěſche ſa kaſchczom, k rowu. Poßlednje ßwjatocžnoſcže tam, poßlednje ßłowa, też poßlednje dźakne ßłowa žónſkeho towarſtwa, poßlednje kěrluſche, poßlednje ſynki poſawnow — a poßlednje ßłowa wutrobneho ßobuželenja a nutrneho pſchecža tym lubym ſawoſtajenym, ſ kotrymiž běchmy chzyli ßobupſchewodźecž lubu njebočziczku a ke kotrymž běchmy chzyli bliſko bycž w tutych cžežkich ſrudnych hodźinach. My ßmy ßo wot nich dźělili, njech też naſche myßle pſchi nich pſchebywaja, pſchi nich pſchebywaja też woßebje dźenßa na dnju konfirmazije, hdyž ßwoje pacžeŕſke dźěcži konfirměrujemy — jedyn pak je woſtał pſchi nich wſchěch a je też pſchi pacžeŕſkim dźěſczu, kotrež nětk macžeŕ njemóže pſchewodźecž, njemóže ſ dobroproſchazej ruku požohnowacž na wulkim ważnym dnju konfirmazije, Jeſuß Khryſtuß, kiž też wumrě a bu pokhowany, kiž pak ſtany a je žiwy. Wón je pſchi nich a wón jich troſchtuje a woni ßo daja troſchtowacž —!

Na pucž.

„Schtóž mje póſnaje pſched ludźimi, teho chzu ja też póſnacž pſched mojim wótzom, kotryž w njebjeßach je; ſchtóž mje pak ſapŕě pſched ludźimi, teho chzu ja też ſapŕěcž pſched ßwojim wótzom, kiž w njebjeßach je.“ — Jeſuß Khryſtu pola Matth. 10, 32, 33.

Liſtowanje:

Jutry Bz. w B. — Młode Jutry W. w H.

Sa Jutrowniczku ma ßo najpoſdźiſcho póndźelu, 10. 4. rano wotedacž a ſa Młode Jutry, wutoru, 18. 4., rano.

Redaktor.

Samolwity redaktor farař Wyrgacž w Noßacžizach (Noſtitz b. Weißenberg). Cžiſchcž a nakład Smolerjez knihicžiſchcžerńje a knihańje, ſop. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płacži ſchtwórcžlětnje 108 pj.

Čišło 16

Bohaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewš će! F.

Serbske njedźelske lopjeno

W Budyšchinje 16. haprleje 1933 Bautzen

Jutry.

Mark. 16, 1—8.

Jedyn tych najrjeńschich wobrasow, ßnadź najbóle snaty wobras, s kotrymž zyrkej prěnich lětstotkow horjestanjeneho dobyczerja Jesom Khryста psched wocži stajesche, je wobras: Jehnjo, kiž kschiž nieße a na kschižu widźisch sdobom jutrownu khorhoj, jako snamjo dobycża. Tomu też tak je, jutrowny ßwjedźeń je ßwjedźeń dobycża. Wulka ßwjata bitwa na Golgacże, je bita a Khrystuß je na jutrownym ranju ßmjercźi móz wsak a žiwjenje a njesachodnosćz na ßwětko pschinjeßk. Ssmjercź je pózrjeta do dobycża a žiwjenje je žiwe, niz pak jenoż sa Knjesa žiwjenja, ně, jeho dobycże je nasche žiwjenje a jeho žiwjenje je nasche dobycże. Wón je dobył a my dobudźemy. Tutu wěstosćz dawa nam wotwaleny kamjeń s rowowych durjow; na nim steji se słotymi pißmikami do wěčznosćze napißane: Ja ßym žiwy a wy dyrbicże też žiwi bycź. Nasche tekstne ßkowo chze nam wo tym něschto woßebite prajicź, hdyž nam powěda:

Wo jutrownym ranju pschi rowje horjestanjeneho sbóžnika.

Tekst praji: A jako ßo ßabat minył bě, nakupichu Marja Madlena a Marja Jakubowa a Salome wonjaze wězy, so bychu pschischkle a Jesußa žałbowale. A wone pschińdźechu k rowu na prěni dźeń po ßabacże jara sahe rano, jako ßkónzo skhadźesche.

Tu zamakamy najprjedy wutroby pokne horzeje luboscże. Tsi žony, snate, lube schtalty dadźa ßo rano sahe na pucź. Na ßabacże bě jim po židowskim waschnju sakasane, ßo morwemu bližicź, ale tak sahe, kaž někak móžno je, nětko won khwataju k rowej lubowaneho mischtra, bydli tola wulka luboscź w jich wutrobje.

Schtó njeby snał tajke pucże k rowej a hdy by row byk ke kotremuž móżesch jenoż w duchu wonkhwatacź, dokelž leži daloko wot naß, ßnadź w kraju prjedawschich njepschecželow. A schtó njeby snał wschitku srudobu a styск dusche, hdyž luboscź pschi rowje płaka? Pschecželo, žarujesch a wěsch ty wo tajkich hodźinach, dźi jenoż też s tajkim horzym žadanjom, kaž tamne žony k rowej Jesom Khryста, też ty dyrbisch jandźela setkacź, kiž cźi praji: Njepłacź, Jesuß je stanył a w nim a psches njeho też twój luby, jeli so je w Khrystußu wumrěk. Stup, tak husto hacź móżesch k rowej twojeho lubeho a płakaj ßwoje ßylsy, Jesuß Khrystuß ßam je ßylsy ßwjecźik, ale hlaj doprědka, niz dele do rowa, ale horje k horjestanjenemu; njehladaj wróczo a njemyßl na to, schtoż ßy shubik, ale myßl na to, schtoż je twój luby dobył. Tak budźesch jutry ßwjecźicź a też ty budźesch, kaž tamne žony, wjetsche pytnycź.

Cźežke staroscże leża na wutrobje žonow. Nasch tekst praji: Wone dźachu mjes ßobu: schtó budże nam tón kamjeń wot rowowych durjow wotwalicź? A jako tam pohladachu, pytnychu wone, so tón kamjeń wotwaleny bě; pschetoż wón bě jara wulki. A wone sańdźechu do rowa a widźachu młodźenza na prawej ruzy ßedźo, tón běsche s dołhej běłej drastu wodźety; a wone ßo strózichu. Wón pak dźesche k nim: njestrózcże ßo; wy pytacże Jesußa Nazarenskeho, toho kschižowaneho; wón je stanył a njeje tudy. Hlaj, to město, hdźež jeho běchu położili. — W rańschim kraju ßu rowy w skałach a psched durjemi wulki kamjeń. Tohodla praschenje: schtó budże nam tón kamjeń wot rowowych durjow wotwalicź? Kak husto móżesch dźenża hischcże podobne praschenja ßłyschecź. Tyßazy, kiž niczo wjazy njewěrja a kiž praja, to njeje wěrno, schtoż tekst praji: wy budźecże jeho widźecź, saßo tyßazy, kiž po sdaczu ßo kscheschćenjo mjenuja, ale kiž měnja, my njeßměmy to, schtoż ewangelij nam praji, po ßłowje wsacź. Schtó wotwali nam kamjeń wot rowowych durjow? Kak pschińdźe-

my my k shonjenju horjestacza Jesom Khrysta? Hdyž cžitamy, wy budžecže jeho widžicž, dha dyrbi to tež dženßa hischcže płacžicž; wěscže niz w tej myßli, so mózemy ducha s wocžomaj widžecž, organ ducha je wutroba. Ducha budžemy jenož spósnacž na tym, schtož w žiwjenju skutkuje. A dha hlaj jenož na móz žiwjenja zyrkwje Jesom Khrysta. Kak ßu ju pschescžěhali w lětstotetkach, a tola. wona je dale dobyła a na najdalschich kupach ßkyscha wo sbožu nascheho Boha. Schtož je we ßwojim cžaßu schpaniski kral a po nim franzowski kěžor wyskajo sawołał, móže Jesuß s wjele wjetschim prawom wuprajecž: w mojim kralestwje ßo ženje ßkónzo nieminje. Abo kak husto mózemy skutkowanje žiweho Jesom Khrysta na jenotliwych duschach wobkedžbowacž. Lhaŕ wuknje wěrnoscž, njecžististy budže cžisty a pózcžiwy, sadwělowany namaka nowu khrobłoscž k žiwjenju, pjeni pschewinja ßwój hrěch a budža strósbi, s jennym ßłowom, žiwy Khrystuß ma móz, najßylnische rjecžasy rosłamacž a wotroczkow hrěcha ke kraßnej ßwobodnoscži Božich džěcži wjescž.

Schtó budže nam kamjeń wot rowowych durjow wotwalicž? Praschej ßo khutnych kschescžanow, hacž je Khrystuß woprawdže žiwy a woni budža cži wotmołwicž: To ßym pytnył, a schtož ßym pytnył, njemóže mi žana móz semje a hele wsacž a prěcž, a hdy bych dyrbjał ßo tuteje wěry wsdacž, bych dyrbjał ßo ßameho wsdacž. Ně, Khrystuß je moje žiwjenje a žiwy Jesuß je moja nadžija tež hischcže we wumrěczu.

Tamne žony w evangeliju dostanu powěscž wo horjestawanju sbóžnika w rowje a dostanu sdobom nadawk. Tekst praji: Wy pytacže Jesußa Nazarenskeho, toho kschižowaneho, wón je stanył a njeje tudy. Džicže pak a powěscže to jeho wucžomnikam a Pětrej, so wón prjedy waß póndže do Galilejskeje; tam budžecže jeho widžecž, kaž wón wam prajił je. A wone wuńdžechu khětse a cžeknychu wot rowa, pschetož strachota a hrosa běsche na nje pschischła. — Tutón nadawk płacži tež nam dženßa, a móže to nam cžežko padnycž, tajku wjeßołu powjescž dale dacž? A tola, Bóh swarnuj naß, so njebychmy to jenož se symnymi ßłowami cžinili, ně, mamy mozy žiwjenja wot horjestawaneho w ßebi, a ßmy tak prawje jutry ßwjecžili, dha dyrbimy tute mozy tež wopokasacž w mozy a scžerpliwoscži, we wěrje a luboscži, w pschecželniwoscži a nadžiji. Knihe, kiž wo horjestawanym ßwědcženje dadža, najwjazy jich w naschich dnjach njecžita, biblija leži Bohužel we wjele domach w rózku a njeje žiwa, ale morwa, ale sa druhe knihe maja wschitzy hischcže srosumjenje, dospołne srosumjenje: sa kschescžana, kiž sa horjestawanym a žiwym Sbóžnikom khodži a kiž je mózne prědowanje wo Knjesu, kiž cžłowjske wutroby wobnowi a jim móz, měr a sbóžnoscž dawa. Haj jutrowne žiwjenje trjebamy, jutrowni kschescženjo ßu nam nusne. Staraj ßo, so budžesch, hdyž njedyrbja jutry morwe na tebi nimo hicž, se ßwědkom twojeho žiweho Knjesa, kiž ßobuwusnaje:

Sskyschi kóždy: Jesuß žiwy je,
Nad rowom dobywschi;
Nětk s hnady wschitkich žohnuje,
Je wěcžnje mjes nami. Hamjeń.

Jutrowny ßwjedžeń.

Hłóß: Wulki Božo, khwalbu cži.

Jesuß Khrystuß žiwy je,
Je se Swojoh' rowa stahnył,
Po wschěm ßwěcže powjescž dže:
Ssmjercž, nasch njepschecžel je padnył!

Ssmjercže móz je słamana,
Žiwy je wjerch žiwjenja!

Bóh je sbudził Jesußa,
Swoje kralestwo je twaril,
Dopjelnił je ßlubjenja,
Wěcžne sbožo cžłowjstwu darił!
Wěrjazy lud k njebju dže.
W Jesußu ma žiwjenje!

Wjeßelcže ßo wěrjazy
Horjestacža Knjesoweho!
Wschitke ßwoje žiwe dny
Džeržmy ßo we wěrje Jeho!
Horjestacže s rowow dže!
Knjes nam dari žiwjenje!

Jesußej je wschitka móz
Data w njebju a na semi:
Jónu wschěch słych duchow móz
Jeho ßylna ruka sleml.
Nowu semju, njebjeßa
Stwori, hlaj, móz Knjesowa!

Sradujcže ßo kschescženjo!
W Jesußu ßmy džěcži Boże!
S hubjeństwa najwjetscheho
Sbóžnik nasch naß wumoz móže:
Pschewinjenej ležitaj
Ssmjercž a cžert Jom' k nohomaj!

Boža ßwjata wschehomóz
Naß wschěch jónu s rowa sbudži,
Hdyž je saschła ßmjercže nóz,
Stahnjemy po Božim ßlubje!
Bóh nam dżerži ßlubjenja!
To je wěry nadžija!

Sbóžne jutry wobradž nam,
Jesu, w Swojej wulkej hnadže,
Pój, budž, wostań pschi naß ßam
So nasch běh ßo derje radži —
S tobu s tutej' cžaßnoscže
Dom do wěcžnej' sbóžnoscže! F. W.

Snamjenja cžaßa.

So je nowa wyschnoscž sa nusne měła, woßebity referat, woßebite wotdžělenje wyschnoscže sa korrupziju, sa pschekakanje sałožicž, so by tuto njedocžinstwo dospołnje wußlědžiła a wukorjeniła, je snamjo nascheho cžaßa — a hischcže něschto: je napominanja połne prědowanje sa nasch zyły lud, so by wón ßwjecžił nutrnje Cžichi tydžeń, Cžichi pjatk, kaž ßo to kschescžijanam saleži. Hdžež ßo to cžini, tam njeje korrupzije, pschekakanja, pschekschiwjenja! Tak bychu Jutry nascheho luda byłe žohnowane, sbožowne, wjeßołe Jutry, Jutry woživjenja w nowym strowym duchu sprawneho žiwjenja, Jutry stawanja k nowemu wosbožazemu žiwjenju! Hdyž nowe, wěrne sbožo chzemy, njesabudžny ani horjekach ani dolekach, ani jenotliwy ani lud, so tole dyrbimy!

A njesabudžny: my tole mózemy, hdyž ßmy Cžichi pjatk pod kschižom a pschi rowje Khrystußowym ßwjecžili wěrnje, nutrnje a Jutry s zyłej wutrobu, s zyłej duschu! Pschi wschej korrupziji, pschi wschej njeßwěrje, pschi wschěm pschekakanju je tola w naschim ludu ßwěry, ßwěrneho skutkowanja, wulkeje woporniwoscže a luboscže wjele! Wo tym ßwědcži tola tež wscho, schtož poßlednje měßazy w ludu a kraju sjewichu, te měßazy, ko-

trež wſchak tež telko njeßwěry a ſkaženja wotkrychu. Chzemy tu ras pokaſacź na jene ſkutkowanje, kotrež je ßwěra, luboſcź, woporniwoſcź, njech tež w ſjawnym ßo wjele wo tym njepiſche: to je dźěło a ßłužba diakoniße. Dźěło diakoniße je drje najwobſchěrniſche ßobu, kotrež ſchtó ſaſtawa: khorownja ſe wſchěmi cźežkim a wobſchěrnym dźěłom, wuſtawy ſa bědnych, duchakhorych, padnjenych, ſa dźěcźi, młodźinu, ſtarych, ſchule ſa dźěcźi, ſa młode holzy, ſa macźerje a mandźelſke, woßadne ſtazije ſ tak wſchelakorym dźěłom, ſkutkowanje w towarſtwach ſa młodźinu, žony atd., atd., ſaſtojnſtwa w hoſpodarſtwje wſchelakeho raſa, we wuſtawach tajkich a hinaſchich, na pſch. ſa wotkhorjazych. A hiſchcźe druhich wjazy. A to zyke žiwjenje wot 18, 20 lět ßem!. A to ßnadź 30, 40 lět a wjazy ßamo w jenicžkim dźěle! A to ſe wſchej mozu a luboſcźu a ßwěru a woporniwoſcźu, tak, ſo po 30 abo 40 lětach, hdyž ßo dźěła ſ wotſtupjenjom diakoniße ſnowa rjaduja, jena móz wjazy njedoßaha, wupjelnicź městno, na kotrymž je ßwěrna dźěłacźerka ſtała, ßwěrna hacž do wucžerpanja poßlednjeje mozy, ßwěrna hacž do ßmjercźe. Schtóž ma ſkładnoſcź, bliže ſkutkowanje naſchich evangelſkich diakoniſſow ſeſnacź, ſteji huſto doſcź hłuboko hnuty ſ cžeſcźowanjom pſched tajkim ſkutkom wopornjweje luboſcźe a je troſchtowany, ſo tola pſchi wſchej ßebicźiwoſcźi a linkoſcźi a njeßwěrje tu tola mjes ludom telko njeßebicźneje luboſcźe a ßwěry, kiž njepyta ſjawneho dźaka a ſjawneje khwalby.

A hdźe ßem te mozy ſa tajke huſto doſcź hobrſke dźěło, kaž je wſchelake ſ dołhich lět ſnajemy? S wěry! S wěry do Sbóžnika, kiž naß tak lubowaſche, ſo ßo na kſchižu ſa naß wopromaſche do Sbóžnika, kiž ſa naß wumrě a ſtany! Žiwy Sbóžnik je jim žiwa móz. Schtóž to hiſchcźe njeſapſchija a ſchtóž njewě hiſchcźe, kak wěrne ßłowo Biblije je: „Ja wſchitko móžu pſches teho, kiž mje poßylni, to je pſches Khryſtuža!“ — Phil. 4, 13 — tón ßo praſchej ras ſa wobſchěrnym polom dźěła, na kotrymž na pſchikład Drjezdźanſki macźerny dom diakoniſſow dźěła. Wón budźe to wědźecź!

W tym pak je ßobu pucź pokaſany do toho hobrſkeho dźěła, do kotrehož ßmy wſchitzy ſwołani: nowotwar zyłeho naſcheho luda a kraja! Tuto dźěło ßo nam radźi, hdyž jo ſapoczńjemy a dokonjamy we wěrnej žiwej wěrje do žiweho jutrneho Sbóžnika!

Jutry ßu! Sswjecźmy wěrne Jutry! Sswjecźmy Jutry ſ Jeſußom! Wone budźeja nam žohnowane a my budźemy žohnowani a naſche žiwjenje a naſche ſkutkowanje!

A tola jutry!

Kaž hižo lěta dołho je ßo tež lětßa ſ 1. haprleje w Ssowjetruſkej ſaßo wojowanje pſchecźiwo jutrownemu ßwjedźenjej ſapoczało. „Swjaſk wojowazych bjesbóžnych“ jo wjedźe. Tež kommuniſtiſke ſjednocźenſtwa młodźiny a druhe maja ßo wobdźělicź. Jutry a jutrowna móz ma ßo pſchewinycź w Ruſkej. Sſłowo, rěcžane a cźiſchcźane, ma k tomu ßłužicź. Pſchednoſchki, lětaki a druhe niz mjenje! Ale wſchitko to pſcheßwědźi zyle wěſcźe ruſki lud mjenje hacž poražaze ſcźěhwki zyłeho ſozialiſtiſkeho nowotwara. Tute mjenujzy kóždy na ßwojim cźěle zyle njedwělomnje ßam ſacžuwa, woßebje w ßwojim žołdku, dokelž nima doſcź ßo najěſcź; dyrbi hłodu tradacź. Tajke něſchto doraſniſchu rěcź rěczi hacž najlěpſchi rěcžnik a najhórſchi ſchcźuwař.

A potom! Telko lět ſakhadźa Ssowjetruſka na wſcho móžne waſchnje pſchecźiwo kſcheſcźijanſkej wěrje a pſchecźiwo Jutram! Kak jara hłuboko ßu tola Jutry a jutrna wěrnoſcź ſakorjenjena w ruſkim ludu! Jutry ßu móz, dokelž ßu žiwjenje. A pſchecźiwo tutej žiwej mozy budźe tež ruſke wojowanje tutoho lěta podarmo.

Amaryllis.

Nětkle kcźěje tu a tam na woknach rjana kwětka. Amaryllis je jeje mjeno.

Tež farař měješche tutu kwětku. Wón ſtejeſche pſched njej a radowaſche ßo jeje rjanoſcźe. Wyßoko ſběhaſchtej ßo ßylnej a cžerſtwej ſchiſchzy, kiž běſchtej ſ cžorneje dobreje ſemje nopacha wuroſtkej. Kóždy ſ njej bě krónowany ſe ſchtyrjomi kralowſkimi kwětkami. Tute ßo na nimaj ſchěrjachu, wobdate wot tołſtych, tucžnych łopjenow. Napohlad bě kraßny, — haj ſkoro južnokrajny! Samyßleny ſhladowaſche farař do cžerwjeneho kelucha kwětki.

Kak dźiwnje to wſcho! Schtyri lěta dołho bě mucžna zybla Amaryllis jenož łopjena wupłodźiła. Mandźelſka fararja bě ßo huſto na zyblu hněwała a bě na tym była, ju precź cźißnycź. Farař pak bě pſchezo ſaßo ſa nju proßył a jej cžaßa wudobył. A hlaj, — nětk bě ſakcźěła tak dźakowna a tak jara bohacźe!

Njebě to pola jeho woßadnych, pola cźłowſkich dźěcźi tež huſto tak? Wo kak jich wjele bě ßo ſtarał a njebě žaneje kwětki namakał. Lěta dołho woſtachu wutroby próſne a hłuche, doniž tola ſkónczńje na jene dobo njewotucźichu, ßo njewocžinichu a njewupłodźichu dźiwy, dźiwy, kotrychž ßo nadźijecź ßebi njebě nihdy ſwěrił.

Ale niz jenoho! S tutej Amaryllis bě to něſchto woßebite! Farař dźěſche w myßlach wo 10 lět wróczo.

Tehdy bě ſnał khuduſchku, dołkatu, wohidnu žónſku. Cźłowjekojo ßo jeje ſdalowachu dla jeje wohidneho ſwonkowneho. Wona naſhoni mało luboſcźe. A tola měješche tuta ßamotna wbohuſchka rjanu duſchu. Ale ſkoro nichtón to njewjedźeſche. Jenož farař, kotryž bě ju, jako bě khora, huſto wopytował, bě ßměł do tuteje duſche pohladacź. Połna dźěcźazeje, wěrjazeje dowěry bě ßo jemu ſjewiła. Se žiwjenja, kotrež bě połne prózy było, kotrež bě ji wjele ſapręło, bě ßo jemu napſchecźiwo ßmějkała. Nad wobraſom ſłotowłóßneje a lubeje holcźki, kotraž bě dawno ſemręła, bě wona była połna žedźenja a luboſcźe. Wón bě ju tak huſto, ach tak huſto wohladał cźiſtu a jaßnu, tutu duſchu!

Jako ſtara wohidna žónka wumrě, wotpoczowaſche rjanoſcź jeje duſche na jeje cžole. Se ßłabym, mucžnym hłoßom bě fararjej hiſchcźe ſchepnyła: „Ja nimam niczo, ſchtož bych mohła Wam ſawoſtajicź ſa Waſchu dobrotu. Ale wſmicźe ßebi ſ mojeho khuduſchkeho wokna tu Amaryllis! Wſmicźe ßebi ju! Snadź ſmějecźe kuſk wjeßela ſ njej a ßnadź dopomnicźe ßo, hdyž budźe kcźěcź, tež ras kuſk na mnje. Wona je jara ponižna, ale tola dźěcźo Boże.“

Staruſchka bě ßo hiſchcźe lubje poßmějknyła — a bě wudychała. —

Na to myßleſche ßebi farař nětkle ſ radoſcźu a ſ wjeßelom. — Schtyri lěta njebě roſtlina kcźěła, ale wón njebě dowěru k njej ſhubił; wón bě ju khował a hladał. A nětk wona jemu mytowaſche tutu ßwěru a ſcźerpliwoſcź. Wona wobdari jeho ſe ßwojej rjanoſcźu, a duſcha ſtaruſchki — kak bě jemu — hladaſche ſe wſchěch tutych kwětkow na njeho. Wón dopomni ßo ßława: „My budźemy wſchitzy pſcheměnjeni.“

Haj, njedoſpołny woblek tuteje žónki bě wotpadnył a rospadnył; wona bě nětk zyła to, ſchto bě w ßwojim ſnutskownym tu noßyła, a to, ſchtož wona bě, — tak bě jemu — bě jemu bliſko, bě wokoło njeho.

Tuž ßo jemu jeho ſnutskowne rosjaßni a ſawjeßeli. Wón dźěſche na ßwoje cźežke dźěło połny luboſcźe a ßo ßmějkajo. Rjana cźłowſka duſcha kcźějeſche pſchi nim jemu ßwój dźak,

kotryž wěšcze dlěhe hacž jeho žiwjenje wostanje. Tuta kwětka dyrbjesche tež jeho lubym bycź ras ßwjate sawostajeństwo!

(Saßo cźischczecź njeje dowolene.)

Nawjecžorny kěrlusch

Knježe wschehomózny, wostań pola mje.

Budź, Knježe, pschi mni, nóz nětk rucže tu
Sso pschibliži a ßměrki padaju.
Ssym lutki ßam bjes troschta, pomozy,
Pój, ßmil ßo na mni, njewopuschcź mje ty.

Haj, wo dnjo, w nozy wostań pola mje,
So njepschecźel mi schkodźicź njemóže.
Mje pschewodź pschе wschu cźěmnoscź, mrokotu,
Se ßylnej ruku sdźerž mje khudźinku.

Sso s khwatkom minje krótke žiwjenje,
Wscha seńska kraßnoscź bórsy rospłunje —
Wscho je tež njewobstajne na ßwěcźe;
We Jesußu mam radoscź, wjeßele!

Cźescź, khwalbu, dźak cźi duscha saspěwa,
Mje sdźerżała je twoja dobrota!
Sdźerž dale mje se ßwojej pomozu,
Se ßwojim měrom wokschеw wutrobu.

Mje w twojej ruzy sće ßo njedótka,
Schtož wotßudźisch, tež mi ßo spodoba.
Wschu tyschnoscź tu a ßmjertnu strachotu
Ja, ßy-li pschi mni, sbóžnje pschewinu.

Hdyž w ßmjercźi wóczko wuhaßnycź mi chze,
Mje ßwětłoscź khiža k njebju pokaže.
Nóz minje ßo a ranje saßwita,
Mje, Knježe, njewopuschcź, wjedź do njebja.

Jurij Bróst a J. W.

Zyrkej a stat.

Zyrkej a stat mjes ßobu. S teho, schtož je němski kanzler psched němskim ßejmom prajił, chzemy tu scźěhowaze wusběhnycź: „Nazionalna wyschnoscź widźi w khescźijanskimaj konfeßionomaj najwažnischej faktoraj sa sdźerżenje nascheho ludstwa. Wona budźe dźiwacź na wucžinjenja, mjes statom a zyrkwjomaj scźinjene. Jeje prawow njeßměsch ßo dótkacź. Wona wocžakuje pak a ßo nadźija, so nawopak jeje dźěło sa nazionalne a poczinkske wobnowjenje nascheho luda, kotreż ma wyschnoscź sa ßwój nadawk, ßamßneho wobkedźbowanja namaka .... — Nazionalna wyschnoscź da a swěscźi w schuli a wukubłanju khescźijanskimaj wěrywusnacźomaj wliwa, kotryž jimaj ßkusch. Jeje staroscź je, so byschtej stat a zyrkej hromadźe žiwej bykej, kaž to po dobrym ... Wobstacźe krajow ßo njewotstroni, prawa zyrkwjow ßo njepschikrócźa, jich stejnischczo k statej ßo njepscheměni ...“

Cźichi pjatk je sa evangelskich khescźijanow wulki pjatk, wulki ßwjaty dźeń. Kak mohło to tež hinak bycź? Tohodla bě nam njesrosumliwe, so jón katolska zyrkej njeßwjecźesche, kiž tola ßwjate dny cźłowjekam wěnowane ßwjecźi. Lětßa nětko je wona to skónczńje pscheměnika. Bamž je postajił, so ma ßo lětßa Cźichi pjatk jako ßwjaty dźeń ßwjecźicź a so ma to wot nětk pschezo tak bycź! Je to lětßa po swuczenym liczenju 1900 lětny wopominanski dźeń Khrystußoweje ßmjercźe. Liczo tak, kaž italski mnich Exignus w 6. lětstotku khescźańske cźaßliczenje salożi, mamy lětßa 1933. lěto po Khrystußowym narodźe. Hdyž je měnjenje prawe, so je tón Knjes 33 lět stary wumrěł, je to było w lěcźe 33. A tak je to 1900 lět lětßa po tutym stysknym podawku na Golgatha. Tutón podawk, tuto wumrěcźe Khrystußowe je pak nam tak wulke, tak njewuprajomnje wulke, so njeje móžno, rosdźěla cźinicź mjes ßwjatym a hewak někajkim lětom, mjes lětom, w kotrymž mohł cźłowjek mjenje dźělomny bycź tutoho wumóženja, kotreż je Jesuß Khrystuß na khižu na Golgatha sa wschěch cźłowjekow dokonjał a sa wschě cźaßy dobył, a mjes lětom, w kotrymž je cźłowjek bóle dźělomny na tym — kaž lětßa, w lěcźe 1933, kotreż katolska zyrkej ßwjate mjenuje. A my evangelszy njemóženy tež, dokelž Biblija, kiž je nascha jenicźka wucźerka, niczo njepraji, mysslicź, so na jenym městnje wjazy wodacźa naschich hrěchow hacž na druhim, so w Romje wjazy hacž w najmjenschej wjesy nascheje Luzizy. — Schto praji Jesuß pschi studni? — Jan. 4 — Pokutny cźłowjek, kiž ßo w mjenje Jesußa k Bohu modli a jeho proßy, namaka tutu hnadu, namaka wodacźe hrěchow wschudźom, a namaka je jenož psches Khrysta krej a prawdoscź, niz psches cźłowjekow wolu abo njewolu, móz abo njemóz. Hdyž my tu ßmy se žedźenjom ßwojeje dusche psched Bohom a jeho wolu cźinimy a ßo k njemu w Khrysta mjenje modlimy, je nam kóžde lěto „ßwjate lěto“ a je nam kóždy cźaß „hnadny cźaß“, kaž je nam tež zyke nasche žiwjenje „hnadny cźaß.“ Nascha wěz je, hacž hnadny cźaß wužijemy abo niz. Kóždy póstny cźaß je tež hnadny cźaß. Ssmy tute tydźenje „ßwjateho pósta“ wužiwali dostojnje? Hdyž njejßmy, ßo njedźiwajmy, so Jutry hnadu Božu njepytnjemy. A tola dyrbjake runje tute Jutry 1933 bycź tón hnadny cźaß, w kotrymž ßo damy wschitzy požohnowacź se žohnowanjom Božim, kotreż je nam a zykemu ludej tak nusne, so by był hotowy a khmany sa wscho, schtoż je psched nim w pschichodźe.

Zyrkej pschecźiwo schcźuwańzy we wukraju. Generalny superintendent D. dr. Dibelius-Barlinski a biskop Methodistow, D. dr. Nuelsen staj w radiju do wukraja rěcźałoj a dorasnje wustupiłoj pschecźiwo schcźuwarjam we wukraju, wosebje w Amerizy a Jendźelskej, pokasujo na to, so ßo w schcźuwańzy snowa jewi wójnski njepocźińk schcźuwanja, kiž je telko smutskowneje a swonkowneje schkody nacźinił. Tehorunja je wjednik evangelskeje mkodźiny, D. Stange, namołwjał, presidentu ßwětoweje mißionskeje rady, kotryž w tu khwilu w Němskej pschebywa, so by amerikanske zyrkwje warnował, ßo někak sa tajku schcźuwańzu wuprajicź. — Runje słyschachmy w radiju powjesce wo schcźuwanjach w Pólskej. Je podobnje kaž we wójnje: po někajkim internationalnym kommandże — kaž we wulkej wójnje— schcźuwaja we wukraju pschecźiwo Němskej. Cźi, kiž prěni bojkott w Němskej pschecźiwo Židam wukonjachu, steja hischcze na straži, hotowi, wobaracź tajkemu njepschecźelstwu wukraja, s nowym sakrocźenjom.

Wschelake s bliska a daloka.

— **Hłowna prědarska konferenza.** Schtwórtk, 27. haprleje, dop. ½10 hodź. budźe ßerbska hłowna prědarska konferenza, kaž hewak w Sserbskim Domje w Budyschinje. Pschednoschk směje knjes farar Mjerwa s Bukez.

S **Lubija.** Lubijske poboczne towarstwo „Evangelskeho Swjatka“ chze smóžnicź shromadnu jězbu do Wittenberga, a to 11. junija. Schtóž chzył ßobu jěcź, dyrbjał ßo po móžnoscźi hnydom samołwicź w Lubiju na superintendenturje abo pola pschedßydy poboczneho towarstwa k. stud. rady Wallensteina, — Lindenstraße 1. — Jězba se wschěm hromadźe, tež s wobjedom, płacźi něhdźe 14 hr.

Samołwity redaktor farar Wyrgacź w Noßacźizach (Nostitz b. Weißenberg). Cźischcź a nakład Smolerjez knihicźischcźerńje a kniharnje, sap. dr. s wobm. ruk. w Budyschinje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi schtwórcźělětnje 108 pj.

Čišło 17

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 23. haprleje 1933 Bautzen

Njedźela Quasimodogeniti.

Jan. 20, 24—29.

Jutry ßu nimo a nowe žiwjenje dyrbi mjes nami bycź. Jako nowonarodźeni dyrbimy ßo saßo sacźuwacź. Wschitke cźěmne mróczele hrěcha a srudoby, nusy a ßmjercźe dyrbja sa naß pschewinjene bycź. Ale njeje pschi wschěm kraßnym ßwětle, kotreż je Boże ßłowo k jutram nam pschinjeßło, cźěmne we naß wostało? Hacź móża wschitzy s wulkim wjeßelom ßobu spěwacź: „Bohu budź dźak, kiž nam je dobycźe dał psches naschego Knjesa Jesom Khrysta!“ Horjestanjeny Sbóžnik tym ßwojim najkraßnischi dar pschinjeße: to je měr. Měr je wón w žałostnym běhźenju s cźěmnymi mozami skaženje wudobył. To je myto jeho žiwjenja a krwawneje ßmjercźe.

Po měrje ßebi njeliczomne wutroby žadaja, kiž ßu w njeměrje a srudobje; też po tamnym měrje, kotryż hischcźe dale ßaha hacź ßwět a cźaß, kotryż njemóże žana móz na semi skasycź. Ale hacź runje njeliczomni ßebi po tajkim měrje žadaja, jón nimaja. Dwě duschi stej w jich wutrobje: Jena chze wěricź, druha njemóże wěricź.

Tajki cźłowjek běsche Thomasch. W jeho wutrobje běsche cźěmnosć, w jeho duschi běsche dwělowanje, a tohodla njemóżesche do horjestanjeneho wěricź, doniż tón Knjes ßam kóżde dwělowanje njeskónczi.

Thomasch pak njeběsche jedyn s tych, kiž ßo ßwojeho dwělowanja khwala a ßebi myßla, so by snamjo wulkeho rosoma było, hdyż dwěluja, abo kotrymż je zyle njewažne, so wěry nimaja, kiž njepytaja s dwělowanja k wěrje pschińcź. Ně, jeho boli, so dwěluje, wón ßebi s zyłej wutrobu po wěrje žada, pschetoż je ßwojeho mischtra jara luboważ. Jako Jesuß do Jerusalema k ßmjercźi dźěsche, dźesche Thomasch: „Cźehńmy też ßobu, so bychmy s nim wumrěli!“ Ale tón Knjes je wumrjeł, a Thomasch njeje mohł ßwoje ßłowo dopjelnicź. Nětk je wón srudny a dyrbi ßam bycź w ßwojej bolosczi a ßo wot druhich dźeli. Jich ßwědcźenje njeje jemu dosczź.

Kelko cźłowjekow jenoż na to myßli, schtoż ßu poczerpili, a dopomnjenje na to jim wschitke wjeßele a kóżdu nadźiju bjerje. W Božim skutkowanju jenoż njeprawdosczź spóznawaja. Wuhórknjeny cźłowjek njemóże wěricź, wón dwěluje, pschetoż njeje z Bohom ani s cźłowjekami spokojom. Pschi wschěm sjew jenju Boha w stwórbje a ßwědomju tola do njeho njewěri, njemóże wupucź s dwělowanja namakacź. Wschitko, schtoż wón widźi, ßłyschi a cźita, jeho w dwělowanju wobkrucźa. Podarmo je kóżda próza, jeho se ßłowami pscheßwědcźicź abo wróczo dobycź. Tak běsche temu też pola Thomascha. Cźłowjeka, kotryż dwěluje, njemóżemy k wěrje pschinjesczź psches knihi, nowiny, ßłowa. To móże jenoż jene: to je Boże ßłowo. Boże ßłowo je žiwe, cźłowjeske ßłowo je morwe. Hdyż dwělowanje ßo pschibliżuje, wsmi Boże ßłowo, dźi kemschi: Boże ßłowo dwělowanje pschewinje. Sstowo teho Knjesa tebje k wěrje pschinjeße każ Thomascha.

Dwělowanje je straschna wěc! Jesuß praji: „Dokelż ßy mje widźał, Thomascho, wěrisch ty. Sbóżni ßu cźi, kiž njewidźa a wschak wěrja!“ S dwělowanja skónczinje njewěra wurosczе. Jenoż tohodla, so ßo tón Knjes nad nimi ßmili, bě wón wumóżeny.

Cźłowjekoju dwělowanje njewotstronja. Cźim bóle ßo cźłowjek jemu poda, cźim hłubscho do njeho pschińdźe. A kajki wulki strach w dwělowanju leži! Kóżdy dwělowař chze Bohu prjódkpißacź, s kajkim wuměnjenjom chze do njeho wěricź: „Hdyż ty mi to abo tamne cźinisch, potom chzu do tebje wěricź.“ Ale hdyż Bóh to njecźini? Hdyż po twojej woli njecźini?

Hlaj, ßwjate njeje žane dwělowanje, sbóżny njeje žadyn dwělowař. Sbóżni ßu cźi, kiž njewidźa a wschak wěrja. Běda tym, kiž nochzedźa pósnacź a Božu ruku wróczo storcźa. Sprawne dusche tón Knjes pschijimuje, da jim drje ßłowa khostanja

ßłyschecź, ale wón da ßo derje radźicź tym ſprawnym a wobarnuje tych pobożnych. Kóždy, kiž ſ prawdy je, poßłucha na jeho hłóß. Tohodla měj doſcź na jeho ßłowje, ſ kotrehož ſhoni duſcha pſchezo ſaßo jeho bliſkoſcź a pomoz. A hdyž jeho wo móz a pomoz proßyſch, potom budźeſch tež kaž Thomaſch wuſnacź móz: „Mój Knježe a mój Božo!“ a ßy měr ſa duſchu namakał.

Hamjeń!

ninow, a hakle jutſje póndźelu je nětk tutón ważny dźeń, ważny niz jenož ſa naſche dźěcźi, ně, tež ſa naſche ßwójby a domy. A to tež hiſchcźe niz wſcho! Ważny je wón ſa zyły lud a kraj!

Pod nowymi, lěpſchimi ſnamjenjemi ſteji po wjele lětach tutón ważny dźeń. Doſpołne wótznokrajne a nabožne, kſcheſcźijanſke dyrbi tuto wukubłanje dźěcźi bycź, kajke po-

Quaſimodogeniti.

Po ßwojim hłoßu.
Jeſuß moja nadźija.

S rowa kraßnje horje ſtany!
We nim duſcha radoſcź ma,
W Jeho ruzy ſapißany
S tym, tuž ßmjercźe cźěmna nóz
Na mni nima žanu móz.

Wotewrjeny próſdny row
Wóczko wěry widźi jaßnje,
Jónu ſańdźe ßylſow doł,
Wumoženje k nam dźe kraßne
Se wſchej nuſy wupomha
Wěrjazym wjeſch žiwjenja!

Hdyž bě nimo póſtny cźaß.
Seſkhadźa nam jutrow ranje.
Jeſuß ſbudźi ſ rowa naß,
Naſche cźěło ſrowa ſtanje!
Boža ßwjata wſchehomóz
Sahubi tež ßmjercźe nóz.

Kſcheſcźijano, wjeßel ßo
Horjeſtacźa Knjeſoweho!
Sbóžnika tak ßwěrneho
Dźerž ßo ſtajnje, lubuj jeho!
S zyłej duſchu, ſ wutrobu
Khwal tu luboſcź Knjeſowu!

Ludo Boži, wjeßel ßo,
W Jeſußu maſch horjeſtacźe!
Hdyž tu cźaßne ſańdźe wſcho,
Nimo je wſcho cźěła tłacźe,
Pſchekraßnjene ſ duſchu dźe
Do wěcźneje radoſcźe!

Kſcheſcźijanſtwo, wjeßel ßo:
Jeſuß Khryſtuß ſ rowa ſtany!
Wopor Ssyna Božeho
Wotewri nam nutskhod rjany
Do wěcźneje ſbóžnoſcźe
Sa wſchě duſche wěrjaze!

„Jeſuß mój Knjes žiwy je!“
Tak nětk wyſka moja duſcha,
„Da mi wěcźne žiwjenje!
Jemu dźak, cźeſcź, khwalba ßłuſcha!
Jeho ßwjata ſaßłužba
Wotewri mi njebjeßa!“

J. W.

Prěni poſpyt ſ pjerom.

Do ſchule.

Do ſchule dyrbjachu — w Sakſkej — naſchi maki hižo ßrjedu po jutrach. Tola, to nowe, ſchtož ßo ſtawa, ſtawa ßo pſchede wſchěm tež w ſchuli, žadaſche ßebi podlěſchenje prózdtajkim, kajkež je ßebi je kóždy kſcheſcźijan pſchezo pſchał, kajkež je tež naſche łopjeńko je pſchezo žadało a ſaſtupowało. Sa to mamy — kaž tež hewak — wěrnje dźakowni bycź tym nowym mozam, kotrež ßu to ſmóžniłe a tež tym ſtarym mozam, kotrež ßo njejßu nihdy wot tajkich žadanjow hnułe a pſche wſchě lěta pſchewróta a ſchtož ſ nim pſchińdźe, kſcheſcźijanſku wěru a kſcheſcźijanſku ſchulu ſaſtupowałe a žadałe, a ſ tym wěſo wěrne wótznokrajne wukubłanje dźěcźi a młodźiny.

S dźakom k Bohu, kotryž je wſcho pſchecźiwne dał pſchewinycź, a tohorunja ſ dźakom němſkemu kanzlerej, kiž móže — redaktor dyrbi tole hižo 18. haprleje pißacź — ſchtwórtk 20. haprleje ßwoje narodniny ßwjecźicź, powjedu ſtarſchi ßwoje dźěcźi do ſchule. To nowe pak žada ßebi, ſo tež nětk

doma wschudźom ßo ſtawa wukubłanje w nabožnym a wótznokrajnym duchu. A to ßebi żada, ſo je zyłe żiwjenje ßwójby a doma kſcheſcźijanſke; tak budźe wono też połne wótznokrajneje myßle. Do toho pak ßłuſcha, ſo ßu wſchitzy doroſcźeni dźěcźom a młodźinje ſ pſchikładom, ſ dobrym evangelſkim pſchikładom, ſo ßo potajkim ſ domow a ſe ßwójbow wſcho ſhubi, ſchtoż njeje evangelſke, kſcheſcźijanſke, ſo do wſchěch domow a ßwójbow ſacźehnje wěrny kſcheſcźijanſki evangelſki duch, modleŕſki duch. Abo kajki ſmyßł by to hewak měło, ſo maja ßo dźěcźi w ſchuli modlicź, hdyž ßo doma ſtarſchi ſ nimi njemodla? Ně, dokelž ßo ſtarſchiſki dom modli, ma ßo też ſchula modlicź! A ſtarſchiſki dom ßo modli, hdyž je kſcheſcźijanſki! a kſcheſcźijanſke modleŕſke domy a ßwójby trjeba naſch lud a kraj!

Tak chzył Bóh tón Knjes dźěcźom, ſtarſchim, zyłemu ludej hnadnje a bohacźe žohnowacź tutón dźeń, tuto nowe ſpoczinanje.

W Pruſkej ßu dźěcźi, kaž hakle nětkle ßłyſchimy, hižo 1. haprleje do ſchule ſchłe. Jim a jich ſtarſchim płacźa naſche pſchecźa runje tak. So ßu ſapoſdźene, na tym je wina, ſo redaktor ſ Pruſkeje pſchemało rosprawow a powěſcźow dozyła doſtawa, a tak też tole cźaßa doſcź njeſhoni. Tajke něſchto je wobžarowacź, hdyž tola ma naſche łopjeńko też runje w Pruſkej telko ßwěrnych cźitarjow a cźitarkow. So by tole też wot nětka lěpje było.

Sa dźěcźi a ſtarſchich tu ſtajimy, ſchtoż naſch Handrij Sejleŕ ſpěwa:

Na tebje, Jeſu, hlada
Ta ßyła dźěcźatkow,
Pſchińcź k tebi lubje żada
Do twojich njebjeßow.

Tuž daj, ſo prjedy ſnaja,
Schtoż ty naß wucźił ßy,
A kak do Božoh' raja
Pucź ma bycź nam'kany.

Haj, połni ſwukliwoſcźe
Pucź bychmy póſnali,
A w pyſche njewinoſcźe
Też ponižnje jón ſchli.

Kſchižerjo.

We ßwojim 15. cźißle pſchepytuje „Katolſki Poßoł" pokhad „Jutrownych kſchižerjow". My Evangelſzy ſajimujemy ßo też ſa tuto rjane kſcheſcźijanſke waſchnje. Tohodla chzemy tu wuŕeſt naſpomnjeneho naſtawka ßem ſtajicź, kotryž nam rosjaßnja, ke kajkemu wusbytkej je ſpißowacźel ſe ßwojim pſchepytowanjom tutoho praſchenja dóſchoł. Wotpokaſawſchi wſchelake jemu njepſchijomne wukłożowanja, piſche wón:

Po dźenßniſchich pokroczných wußlědkach nowoczaßneje ludowědy móżemy ßebi dźenża nimale jaßny wobras wo wuwicźu jutrowneho jěchanja ryßowacź. Sapoczatki jutrowneho jěchanja dyrbimy pytacź w bliſkoſcźi dźenßniſcheje pſchicźiny jěchanja. Pſchi tym ßo wěſo njeßměmy ſtróżicź, hdyž ßo hłubſcho ſabłudźimy do póhanſkich cźaßow naſchich prawótzow. To, ſchtoż pſchi tajkim pytanju namakamy, je jara pſchijomne a pſcheßwědczaze.

Kaž je hižo we wſchelakich ſtarych krónikach dopokaſane, cźahachu naſchi ſtari póhanſzy prjedownizy na dnju 21. měrza, na ßwjedźenju dobycźeŕſkeho nalécźa, po wßy a wokoło ßwojich polow, pſchi tym wótſje ſpěwajo, wołajo a na wſchelakich naſtrojach haru cźinjo. S haru a wołanjom měnjachu, ſo móża ſłych duchow ſ polow wotehnacź, ſe ſpěwanjom pak bohowku „Sserpownizu" wo žohnowanje pólnych płodow proſchachu. Widźimy, ſo měješche tajke jěchanje a cźahanje wokoło polow hižo pſched wjazy hacź tyßaz lětami hłubſchi nabožinſki ſmyßł. Hdyž ßo nětko też w Sserbach kſcheſcźanſtwo rospſcheſtrěwaſche, woſtajichu Sserbam tutón nałożk, podobnje kaž wſchelake druhe. (Khodojty palenja, janſke wohenje atd.) Wěſo njemějeſche wjazy ſmyßła póhanſkim boham holdowacź, a tak dósta kſchižerje-jěchanje nětko kſcheſcźijanſki ras pſches zyrkej ßamu. Kſcheſcźanſke ſymbole: kſchiž, horjeſtacźe a khorhoje noſchachu nětko jěcharjo ßobu. W prěnich cźaßach jěchachu ßamo duchowni ßobu. (Tak dźenßa hiſchcźe we Woſtrowzu.)

Widźimy, ſo je kſchižerje-jěchanje hižo jara ſtare a ſo wuńdźe ſ nabožinſkich ſacźucźow, ſo je ßwjatocźna próſtwa wo žohnowanje pólnych płodow.

Zyrkej a ſtat.

Narodniny němſkeho kanzlerja ßu evangelſke krajne zyrkwje woßebje ſ modlitwu a ſ dobroproſchenjom wopomnike. Tak bě też jakſka krajna zyrkej modlitwu a dobroproſchenje ſa njeho, kaž dozyła ſa němſki kraj a jeho wjednikow ſa druhi dźeń jutrow poručźika. A to, ſchtoż kóżdy móże dokonjecź, a też kóżda, ſa nowe wěrne ſbožo wótzneho kraja a ſa to, ſo by ßo nam wono ſdźerżało, je też dale kóżdy dźeń modlenje a dobroproſchenje we wěrje ſa wótzny kraj a jeho wjednikow.

Heſſenſka zyrkwinſka wyſchnoſcź je w ßwojim prěnim poßedźenju po pſchewrócźe ſjawne ßłowo woſjewiła. W nim praji **mjes druhim něhdźe tole:** „My ßo dźakujemy nowej **němſkej** wyſchnoſcźi, jeje wjedniſtwu a naſchej heſſenſkej wyſchnoſcźi, ſo ßu wone pſchezo ſaßo wuſběhnyłe, ſo je póßelſtwo zyrkwje ſa ſtat a lud nuſne a po prawom, ſo ßu ßo roſßudnje k ſaßadam kſcheſcźijanſtwa wuſnałe, ſo ßu wſchemu, ſchtoż je bjesbóżne, wójnu pſchipowědźiłe, a ſo ßu zyrkwi ſchkit a prawo ßwjatocźnje pſchilubiłe. Zyrkwina wyſchnoſcź woła ßwjatocźnje wſchěch, kiž ßu ł jeje wěry, ſo bychu pomhali, ſo by evangelſka zyrkej Heſſenſkeje ßwoje jej wot Boha poručźene póßelſtwo ſa domiſnu, lud a wótzny kraj mohła dopjelnicź.

Wo ſchcźuwańzach dyrbjachmy tu pſchezo ſaßo pißacź; dźenża ſtajmy tu ras nawopak ßłowo wujednanja. Jo piſche nationaliſtiſka litawſka nowina „Rytas", kotraž ßo w nim woßebje ſ praſchenjom mjeńſchinow ſaběra: „So by ßo macźerna rěcź mjes wobmjeſowanja ſa ſroſumjenje mjes ßobu trjebacź ßměła, je najßwjecźiſche naturſke prawo kóżdeho ludoweho wotdźěła a nadpad na macźernu rěcź je tak wjele kaž ſnicźenje tutoho ludoweho wotdźěła.. Tajke njewuſprawnjomne poſtupjenje by było ſkutk namozy pſchecźiwo ßwobodźe, naturſkemu prawu a ſakonju, pſchetoż naſcha wuſtawa rukuje ſa ßwobodne wužiwanje macźerneje rěcźe. Prawo macźerneje rěcźe je dar Boži, a nichtó njeßmě ßebi ſwěricź, ßo jeho dótkacź. Dale ma kóżdy wotdźěł luda (Volksgruppe) prawo, ßwoje po raßy a pokhadźe woßebite waſchnjo hajicź a ſpěchowacź. So bychu tole dozpiłe, trjebaja mjeńſchiny ſwěſcźenu kulturnu ßwobodu. A tuta ßwoboda je naturſke prawo kóżdeho ludoweho wotdźěła." — Pſchi wſchěm hinak klincźazym je runje tajke ßłowo ſwjeßelaze a ſapißanja hódne.

Bajerſka wyſchnoſcź je ſekcźe „Ernſte Bibelforſcher" wſcho ſkutkowanje w Bajerſkej ſakaſała. Pſchicźina tuteje ſakaſnje je, ſo je tuta ſekta jenož po ſdacźu kſcheſcźijanſka a ſo hromadźe ſ SPD a ſ KPD dźěła ſa nucźenje a kaženje luda. Kommißariſki kultusminiſter je kommißariſkeho ſnutskownchо miniſtra namołwjał, ſo by ſa Bayerſku tuto ſjednocźeńſtwo dozyła ſakaſał a też wſcho rosſchěrjenje jeho pißmowſtwa w Bajerſkej ſnjemóżnił. —

Schto praja to nětk wschitzy cźi, kiž ßu pschecźiwo wschěm powuczenjam a napominanjam tola pschezo hischcźe ßwoje kroschki póßelnikam tuteje sekty dawali, kotsiž woßebje też kužiske wßy wopytaja. Hdyž jedyn kraj tajku sakasnju wupraji, dyrbi ßo tola nětk snajmjeńschom kóždy, kiž je sa kschescźijanisku wěru a wóttzny kraj, nusowany cźucź, wschitko, schtož wot tuteje sekty, kotraž ma tak wschelakore mjena, a dozyła wschitke, schtož wot sektow pschińdźe, wotpokasacź. Wschě tute pjenjeße buchu tola pschikrótschene tam, hdźež bychu spomožne byle. Naložcźe je sa ßwoje najlěpsche, nałożcźe je sa Snutskowne a Swonkowne mißionstwo! Woběmaj je jara, jara trěbne, so jej kóždy podpjeruje. Abo dyrbi to woprawdźe tak bycź, so ßo sańdźenemu a tutomu cźaßej poradźi, dobry a nusny a khwalobny poczink naschcho luda sahubicź: woporniwoscź a dźakownoscź pschecźiwo Bohu, kiž ßo jewi w darach a skutkach luboscźe w žiwjenju hewak a woßebje też na kschescźijanskich ßwjedźenjach, pschi zyrkwinych sběrkach, kollektach, kaschcźikach atd. Njemolmy ßo: hdyž tuta luboscź, dźakownoscź, woporniwoscź wotebjera, wotebjera to wscho też wschudźom druhdźe w žiwjenju, khiba pod někajkim nusowanjom stejisch a dyrbisch dawacź a darowacź. Na kóždy pad pschibywa pak ßebicźnoscź a ßamoprawdoscź — njech ßo też tak a hinak drascźi a jewi.

Kraje a „Tannenbergbund“. Njedawno bě Rańscha Pruska skutkowanje tuteho sjednocźeństwa, kotreż, kaž je snate, pod wjednistwom Ludendorfez mandźelskeju skutkuje, wobmjesowała. Nětk je Mecklenburg-Schwerinska jo sa ßwój kraj dozuła sakasała; wona pschi tym wupraji, so sjednocźeństwo se ßwojim cźinjenjom nabožne sacžucźe schěrokich kruhow luda rani. S toho moh rjeměr nastacź. S dobom pschepyta polizija też domy ßobustawow swjaska „Tannenbergbund“, — To je tola jaßnje dosć! —

Evangelska wyschscha zyrkwina rada w Barlinje je k Jutram j wobschěrnym sjawnym ßłowom wustupiła. W tutym na pšch. cźitasch: „. . . Zyrkej je połna radoscźe hotowa, ßobuskutkowacź sa nationalne a poczinkske wobnowjenje naschcho luda. — So by tutu ßłužbu wukonjecź mohła, trjeba zyrkej dospołnu ßwobodu sa roswiicźe jeje dźěła a jeje žiwjenja. Wona ma dowěru k wyschnoscźi, kotraž je ßwjatocžnje tutu ßwobodu pschilubiła. — My namołwjamy wschě stawy, wschěch ßłužownikow, wschě sjednocźeństwa zyrkwje, so bychu ßwoje zyłe žiwjenje stajili pod evangelij. Jenož hdyž ßo my ßami damy saßo wot Boha japschijecź, a wodźicź, ßmě nasch lud ßo Božeho žohnowanja sa cźežki skutk noweho posběhnjenja nadźijecź . . .“

Wschelake s bliska a daloka.

— **Schtwórtk 27. haprleje dopołdnja ½10 hodź. jeńdźe ßo ßerbska prědarska konferenza. Ssobustawy ßo s tym najnaležnischo pscheproschuja. Pschilubjeny pschednoschk ßo na pschichodne poßedźenje wotstorcźi. Pschitomnoscź wschitkich je zyle nusna.**

S **Lubija.** Pod wliwom toho, schtož ßo noweho sta a stawa, bě k. superintendent Jagsch fararjow ßwojeje eforije do woßebiteje konferenzy swołał. Chzyschе s nimi wo rosßudnymi praschenjemi do cźista a na wěste pschińcź. W ón ßam rosprawjeschе hnydom pschi spočatku wo nationalnym posběhnjenju. Wón widźi w nationalnym hibanju: 1. nationalno-reformatorisku a natschecźiwnu revoluziju. Jeje wjednizy ßu sastupjerjo stareje nationalneje Němskeje wokoło Hindenburga. Wona korjeni s politiskim w nationalnych posběhnjenjach létow 1813 a 1870/71 a s nabožnym w Lutherowej reformaziji, — 2.: nationalistisku ludowsku totalnu revoluziju, pod hokatym kschižom. Tuta korjeni s politiskim w starym germanstwje a s nabožnym w Arianißmje a nimo toho w germaniskej mythologiji. Hdyž my 1914 naschonichmy pruhi staronationalneje myßle, sesłhadźa nam 1933 cźiscźe nowy cźaß. Zyrkej spósnawa, so dostawa nowe nadawki. Pschetož Hitlerjowe hibanje pschepósnacź a pschemało ważicź, by rěkało, reformatoriskim myßlam žiwjenja row rycź. Psches nimoměry powažliwych Hitlera krocži dale hischcźe njejaßne hibanje pschepjatych schorjeńzow w sjednocźeństwje „Tannenbergbund“, w Otto Strassеru, Hilscheru a druhich (cźorna fronta ludowskeho nationalißma). S teho wscheho ßu wschelake ekstremne žadanja na zyrkej pschischke („Reichskirche“, „Staatskirchentum“, wotstronjenje Starego Testamenta, sakasanje mißionstwa mjes Židami). Rom wusteji ßo na to, ßo zyłemu połoženju pschiměricź a wusběhnje, so ßu jeho sameŕy nationalne, — evangelska zyrkej sacžuwa dwójzy cźežko ßwoje nationalne samołwjenje, hdyž je tola protestantismuß j naturskimi a stawisniskimi swjaskami j němskim ludstwom swjasany, pschetož wona sacžuwa, so je nationalne kubło Boże kubło. — Fararjej Endler a Leßmann rěcźeschtaj wo zyrkwinskim hajenju młodźiny a natoinalnym posběhnjenju. Wobaj ßo wupraji schtaj sa to, so ma dźěło zyrkwje sa młodźinu ßamostatne wostacź, kotrehož ważna woßebitoscź tole w pschichodźe wobkrucźi, woßebje dołholětneho nasłonjenja dla. — Farař Pfalz rosprawja wo stejnischcźu k Židam a k Staremu Testamentej a farař Fischer wo nationalißmje a „ßwobodnym murjeŕstwje“. S pißmowstwa, do kotrehož je ßměł pohladacź, rysuje saměr a waschnjo ßwobodneho murjeŕskeho hibanja w Němskej a na ßwěcźe. To, schtož je ideal cźłowjestwa pola ßwobodnych murjerjow, to je jaßnischo a bóle žiwjenja połne w kschescźijanstwje. Skónczenje rěcźesche k. superintendent hischcźe wo „romskim praschenju“. Wón rosjaßni, so wot léta 1921 ßem w Sakskej „katolska aktion“ žiwje skutkuje — t. r. so katolska zyrkej j nowymi mozami wustupuje a dźěła. — „Katolska aktion“ ma pschi poměrnje małej liczbje sakskich katolikow (ledy 30. dźěl zyłeho wobydleŕstwa!) wulku organisaziju. Rěcźnik pokasa na katolske towaŕstwa, na saßydlenja rjadow, na propagandu katolskeje Charitas. Kaž je, hladajo na nationalismuß „romske praschenje“ khutne praschenje sa pschitomny a pschichodny cźaß, tak też sa protestantismuß, kotryž je tola sa katolsku zyrkej häresis, t. r. ketzaŕstwo.

Se žiwjenja němskeho kanzlera Hitlera wosjewjeja ßo nětkle wokoło jeho narodninow też wschelakore drobnostki s jeho dźěcźazych lět, kotreż woßebje też nasche dźěcźi sajimuja. Dźeń 2. meje 1895 sastupi wón do ludoweje schule we wßy Fischlham. Wobstejnoscźe běchu tam jara jednore. Schula mějesche jenož jenicźku rjadownju; tuta bě do tsjoch lětnikow abo wotdźělow dźělena, kotreż jedyn wucźeŕ shromadnje roswucžowasche. Mały Hitler wuknjesche jara lóhzy a bě jara žiwy hólz. Něschto wjaz hacź 2 lěcźe jenož khodźesche do tuteje schule. W juliju léta 1897 da jeho nan jeho na Lambachsku ludowu schulu, do kotrejež wokrjeża wón po prawom ßluschesche. Nětko bě jeho schulski pucź jara daloki. Tam a ßem trjebasche hacź na 3 hodźiny; do Fischlhama bě mał jenož 20 mjeńschin. Też tu wuknjesche wón jara derje. Na kónzu prěnjeho léta mějesche tu w Lambachu 10 jenkow a pschi wotkhadźe s tuteje schule ßamo 12 jenkow.

Na pucź.

Cźaß a wěcźnoscź stej tak s jeneho krucha, jenož so je ßmjercź ßrjedźa nutska a to sjewjenje pschemėni. Kschescźijenjo, so by to žiwjenje we waß ßylne było, so by ßmjercź pschiwnyło! Tak je wasch w njebjeßach

Cl. Harms.

Listowanje. Sa Mis. Dom. T. w B. — Sa Jubilate W. we W. — Sa Cantate B-r w B.

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach (Nostitz b. Weißenberg). Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźerńje a knihatnje, sap. dr. s wobm. ruk. w Budyschinje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi schtwórcźletnje 108 pj.

Čišło 18

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske niedźelske łopjeno

W Budyschinje 30. haprleje 1933 Bautzen

Njedźela Miserikordias Domini.

Jana 10, 12—16.

Hdyž zyrkej swoje swjate dźěło na njeśmjertnych duschach dokonja, hdyž rjany porjad njedźelow a wulkich swjatych dnjow je w kschesćijanskim kraju na zyły lud położeny, potom nastanje to, schtož knježstwo zyrkwje abo knježstwo kschesćijanstwa rěka. Prajimy ja to tež „kultura“, kschesćijanska kultura, to rěka duchowne plahowanje duschow, wot kotrychž so wočakuje, so su pošłuschne, poddane dobremu porjadej Božich kasnjow a dobrych, pobožnych waschnjow. So pschi tym zyrkej stajnje pschećiwo hrěcham wojuje, to so samo rosumi. Tak je w času njewěry myšl nastała, so chze knježicź, a wjele ludźi je pschećiwo wschemu knježstwu, najbóle pschećiwo knježstwu zyrkwje. Kajke žohnowanje so na wschón lud wuliwa, hdyž wschitzy so k zyrkwi dźerža, na to ludźo zyle sabudu. Wěrjazy kschesćijan pak wě a we swojim zyłym žiwjenju pschezo snowa schoni, schto we swojej wošadźe a jejnej swjatnizy ma, so mohł kschesćijan bycź we swojej wutrobje a we swojim zyłym khodźenju, sbožowny, sbóžny kschesćijan.

Wo dobre knježstwo so jedna w zyrkwi Jesušowej. To Jesušowa wucžba wo dobrym pastyrju wosnamjenja. Jesuš je mózny, ale najlěpschi knjes. Njeknježi, so by sam wot swojeje mozy a wot swojeho knježenja wužitk měł, ně, nawopak: kaž su wowzy w strasche, so je wjelk spopada, tak je cžlowjek shubjeny, hdyž knjesa Jesuša a pastyrja nima, a dobry pastyŕ Jesuš swoje žiwjenje sa swoje wowzy wostaji. Žiwjenje wowzow jeho staroscź je. Je sastaracź na pastwje, je schkitacź a hajicź, to je jeho skutkownosćź. Wowzy su jeho, su jemu drohe a lube, snaje je a dawa jim žiwjenje.

Pschi tym so na 23. psalm dopomńmy! To je psalm, kotryž wschitzy jara lubujemy; mnohim pobožnym je to najlubschi psalm, dokelž so jich dowěra do dobreho pastyrja Jesuša njemóže něžnischo a rjeńscho saspěwacź. „Ty sy pschi mni“, to je wěrna modlitwa, kotraž syłnu wěru a sbóžny troscht takle wutrobnje a jednorje swopschimnje.

Ale 23. psalm rěcži swoprědka wo knjesu njebjeśow a semje, wo wschehomóznym, kiž so kaž pastyŕ sa swoje stworjenja, sa naš cžłowjeske ludźi, stara. Hdyž póhanjo pod słymi nashonjenjemi žiwjenja do wjecźenja słych pschibohow wěrja a jim wopory pschinjesu, so bychu swój hněw puschcźili, je wěrjazy, kiž psches profetow žiweho Boha sa swojeho wótza snaje, psche wscho, schtož jeho rudźi a tyschi, posběhnjeny; w cžěmnym dole ma swojeho Boha, tón jemu wostanje, hdyž wschitko sańdźe. Dokelž je wschehomózny Bóh nam w Khrystusu sjewjeny, my wschitke tele psalmske słowa, woseobje tež te wo pschihotowanym blidźe, na Boženo syna počzahujemy. Tón je nam wot Wótza sa dobreho pastyrja pósłany.

Ssu pak tež pastyrjo, kiž s wowzami derje njeměnja. Jesuš jich s najatymi pschiruna. Najaty widźi wjelka; kaž wowzam, tak jemu samemu strach hrosy. Knjes drje najatemu sa sło njebjerje, hdyž psched wjelkom zosa, wo wowzy njerodźiwschi. To je wótre pschirunanje Jesušowe na pisźmawučenych a farisejskich. W naschich cžasach sebi pschi tym na wjednikow nascheho luda myślimy, kiž su lud tak do njewěry a skaženja dowjedli, so dyrbimy jich skerje wjelkam hacź s najatymi pschirunacź. Mějachu tajku wulku móz, so wboh sasłepjeny lud na nich kaž s pobožnej wěru twarjesche a wscho sbožo wo nich wočakowasche. Duchowni žaneje praweje wěry wjazy měcź njemóžachu, so je móžno, pschećiwo tajkim biesbóžnym wjednikam a jich wucžbam lud pschi Khrystusu sdźeržecź a pschi jeho swjatej zyrkwi. Jenož najlěpschim duchownym, a to tež skoro jenož na wšach, je spožcžene było, młodźinu a doroscźenych tak s wěru napjelnjecź, so na swětnu mudroscź njewěrjazych njepošłuchachu. Kajki je to tola Boži

dźiw, zyle njewoczakany, so je nětko wulki politiski wodźeŕ na jene dobo tak rjez wjelka pschewinył a lud wot njewěrjazych wußwobodźił, niz hischcże zyle, ale wěscże s móznym sapočatkom. Wulka bitwa je ßo biła, kraßne dobycże dobyte.

Jene stadło budże a jedyn pastyŕ. Kajke je to hordosne ßłowo! Knjes Khrystuß rěczi. Jeho wóczko hlada na wschě czaßy a ludy. Wěŕmy do njeho a do tajkeho ßłowa! Sskużmy jemu wschitzy! Njebojmy ßo! Wjeßelmy a dźakujmy ßo! Lubujmy zyrkej, lubujmy ßwój lud, lubujmy Jesom Khryста, dobreho pastyrja! Tón najlěpsche a najwysche, najwjazy a najnusnische dokonja, so by dobrota sa nami schła a ßmilnosćź nasche žiwe dny a bychmy wostali w Knjesowym domje wěczźnje. To je Knjesowa zyrkej, to je najlěpsche knjeźstwo, pod kotrymź ßmy wschitzy powyscheni a mamy tajkule kraßnu, sbóźnu njedźelu: Miserikordias Domini, to je: Knjesowa ßmilnosćź. Hamjeń.

Do dźěła.

Handrij Sejleŕ, ßławny ßyn nascheho ßerbskeho luda, je spěwał naschim dźěczom też kraßne schulske modlitwy. S dołheho rynka stajimy tu dźenßa jenu sa nasche dźěczi a sa naß wschěch. Abo njeje to runje nětkle a runje sa młodych a starych pěkne a nusne sdychnjeńczko, hdyž Handrij Sejleŕ pěßni?:

Ty, Bożo, dźěłasch ßam
We twojim wulkim ßwěczi,
Hdyž wschitko sastarasch
A wodźisch twoje dźěczi:
Daj s toho pósnacź mi,
Kiž twoje snamjo ßym,
So ja też k dźěłu ßo
Měcź dyrbju po prawym.

Ty ßy też wobradźił
Mi czíche spanje w nozy,
So k dźěłu khmanische
Bych słożił wschitke mozy;
Sa tajku dobrotu
Chzu, Knjeże, khwalicź cźe
A tebje swjeßelicź
Psches dźěło khwalobne.

Dźeń 1. meje — ßwjedźeń nazionalneho dźěła.

Snamjo a dopokas sa to, so ßo w poßlednim czaßu njewuměrnje wulkeho, rosßudneho sta, **je jutschi dźeń 1. meje 1933.** Dźeń 1. meje hacź dotal dźeń wojowanja a njepschecźelstwa, dźeń oppositije pschecźiwo wyschnosćźi, budźe jutsje dźeń zyłeho luda — pschetoż schtóż ßo ßam pschi tutym nowym dźěle sa lud, pschi tutym nowym twarje wótzneho kraja wusamknje, wusamknje ßo ßam s luda. **Dźeń 1. meje — dźeń luda a wyschnoscze, shromadny ßwjedźeń zyłeho wótzneho kraja — kajke to pscheměnjenje a wobnowjenje! Dźeń 1. meje — shromadny dźeń a ßwjedźeń dźěłacźerjow a dźěłodawarjow — kajke pschewinjenje a kajki postup!**

So njeby tomu wschemu pobrachowało tón sałožk, kotryž ßo njehnuje, a ta móz, kiž je stajnje žiwa a ßylna, ßwjecźi evangelska zyrkej tutón dźeń s zyłym ludom ßobu, pschipowědajo evangelijon, pschipowědajo Jesom Khryста, kiž to jene, schtoż je nusne, hewak a stajnje a tak też nětkle w ludu a kraju: Jesuß Khrystuß tón sałožk a rózkny kamjeń niz jeno pschi twarje jenotliweho kschescźijanskeho žiwjenja, też niz jeno pschi twarje zyrkwje, ale też pschi twarje luda, kraja, stata, — jelizo nochzedźa cźi, kiž tutón abo tamny twar twarja, bycź pschirunani njemudremu twarzej w Jesußowym pschirunanju na kónzu wulkeho prědowanja na horje. — Mat. 5—7.

A nowa wyschnoscź a jeje wjednizy chzedźa tutón sałožk sa nowy twar a tutu žiwu móz sa nowe dźěło! Tohodla bu pschede wschěm też **schula saßo kschescźijanska schula, tohodla tola saßo modlitwa a kěrlusch w schuli!** Wot wscheho spočatka dyrbi w ludu wscho bycź sałożene na Jesußa Khrystußa, wot młodoscże ßem dyrbi nasch lud bycź w žiwym swisku se žiwym Bohom! Njech tohodla dźenßa na tutym dnju 1. meje, na dnju dźěła nětk też kóždy starschi a stary dokonja to dźěło, kotreź je sakładne a sa zyły pschichod: njech ßo kóždy dorasnje, zyle snowa sałoži s zyłym ßwojim žiwjenjom na Jesußa Khrystußa, a to w evangelskim spósnaczu ßwojeje człowskeje njemozy s Lutherom pschesjene:

„Móz nascha dobycź njemóże,
My ßmy s njej jara ßłabi!“

S Lutherom pak też pschesjene w njepschewinjomnej snutskownej wěstoscźi:

„Muź prawy sa naß wojuje!
Bóh jeho k bitwje wabi!
Hdyž schtó joh' pósnacź chze:
Wón Jesuß Khrystuß je,
Knjes mózny na wójskach,
Haj Bóh na njebjeßach;
Tón dyrbi wěscże dobycź!“

To je to prěnje dźěło wscheho dźěła: ßo wusnacź, ßo dacź Bohu a tomu, psches kotrehoź jenicźzy, psches kotrehoź pak wěscże pschińdźemy k Bohu a tak też k wěrnemu žohnowanju wscheho ßwojeho spočźinanja a dźěła!

Tohodla też jutsje kóždy, kiž chze wěrnje ßwjecźicź tutón dźeń noweho czaßa, póńdze pschede wschěm ßobu ke mschi, ßobu shromadnje ßłużicź Bohu, ßobu ßo shromadnje dźakowacź Bohu, ßobu ßo shromadnje modlicź Bohu.

Tak potom, hdyž tole wot nětka też ßwěru czinimy kóždu njedźelu a kóždy ßwjaty dźeń a hdyž ßwěru dźěłamy kóždy dźěławy dźeń, jón sapočźejo a kónczejo s modlitwu a hdyž ßwěru ßwój wschědny khlěb bjerjemy s Božeje ruki s prózstwu a s dźakom, tak potom budźe ßo nam nasche dźěło a nascheho luda dźěło derje radźicź, tak potom da nam a naschemu ludej Bóh tón Knjes dźěło a tak da jemu też wschědny khlěb. Wschědny khlěb pak je, praji saßo Luther:

„Wschitko, schtoż žiwnosćźi a potrjebnosćźi cźěła ßłuscha, jako jědź, picźe, drasta, cźrije, dom, dwór, rola, skót, pjenjesy, kubło, pobožny muź, pobožna žona, pobožne dźěczi, pobožna cźeledź, dobra a ßwěrna wyschnosćź, dobre knjeźstwo, płódne wjedro, dobry měr, strowosćź, pózcźiwosćź, cźesćź, dobri pschecźelio, ßwěrni ßußodźa a tehorunja.“

Tuž jutsje a kóždy dźeń snowa stupmy psched Boha proscho sa ßebje, sa ßwójbu, sa zyły lud: „Nasch wschědny khlěb daj nam dźenßa,“ a cźińmy kóždy ßwěru na ßwojim městnje, schtoż ßo nam saleži, cźinicź sa ßebje, sa ßwójbu, sa lud — sa Boha, sa zyrkej, sa wossadu — sa žiwjenje, sa wumrěcźe, sa wěcźnosćź! Hdyž sprawni ßmy, da Bóh ßo nam derje radźicź.

Haj nowe budź kóždy dźeń snowa stare heßło: Spěwaj a dźěłaj!

Schtó chzył něschto pschecźiwo tomu prajicź a cźinicź?

Wulzy jara pschikładne a dobre je, schtoż s Berthelsdorfa pola Herrnhuta ßłyschimy. Je to runje też tak pra-

wje ßłowo ſa dźeń 1. meje, ſa „dźeń dźěła.“

Berthelsdorfſka gmejnſka rada piſche:

„Je hižo něſchto cžaßa ßem, ſo je ßo njepoczink ſanědźił, niz wjazy na płacžaze poſtajenja wo njedźelſkim měrje dźiwacž. Po tutych poſtajenjach dyrbiſch ßo njedźelu a ßwjate dny woſtajicž wſchěch rjemjeßlniſkich a też wſchěch ratarſkich dźěłow ſwonka dwora a ſtatoka, khiba ſo ßu tute nuſne, ſo njeby wulkeje ſchkody naſtało pſchi wußnywje a žnjach abo hewak woßebita nuſa je žadała. Wono dyrbjało ßo ßamo wot ßo roſumicž, ſo ma kóždy ſa ßwoju pſchißłuſchnoſcž, ßo po tutych hižo pſchejara wobmjeſowanych poſtajenjach wo ßwjeczenju njedźele a ßwjatych dnjow doſpołnje měcž. Ale ſchto ßo ſtawa? Jich jara wjele je wſchěch kruhow cžini njedźelu a ßwjate dny, haj ßamo w cžaßu Božich ßłužbow dźěła, kotreż nihdy žane nuſne njeißu, ſo by dyrbjał je na tutych dnjach cžinicž, a cžini je, kaž by ßo to ßamo wot ßo roſumiło.

Polizija ma tohodla nadawk, na tutón njepoczink woßebje kedźbowacž a wſchě pſcheſtupjenja, woßebje też hdyž ſchaty powěſcheja abo wißajo woſtaja, ſa wobſkórżbu ſapißacž a to bieſe wſcheho komdźenja, ſo by ßo pola naß ſaßo ßamo wot ßo roſumiło, njedźelu a ßwjate dny ßwjecžicž.“

To je wulkotnje a pſchikładnje! A to je gmejnſka rada, niz woßadne ſaſtupjeŕſtwo! Ale njemylimy drje ßo, ſo tu też woßadne ſaſtupjeŕſtwo ßobu ſkutkuje.

Naſche ßerbſke wßy nimaja wjazy to prawo, prajicž, ſo to tam a tam tak, pola naß niz. Tohodla: Njech njeje hakle trjeba w naſchich wßach, ſo polizija woßebity nadawk doſtanje, ßwjecženje njedźele a ßwjatych dnjow ſtražowacž. Njech je wjele bóle tak, ſo ßo nam ßamo wot ßo roſumi, haj, ſo dozyła hinak njemóżemy, hacž njedźelu a ßwjate dny ßwjecžicž. **Tak njebudźemy potom też hinak chcyc a móz hacž dźěławy dźeń prawje hódnje wužiwacž a wutrjebacž, hacž dźěławy dźeń jako prawi kſcheſcžijenjo dźěłacž. A to cžinimy, hdyž ſpěwamy a dźěłamy!**

Tak cžeſcži dźěłacžeŕ — a my ßmy tola wſchitzy dźěłacžerjo, kiž my ſ ruku abo ſ hłowu dźěłamy — najlěpje dźěło a ßebje — a Boha, jeli ſo je kſcheſcžijanſki dźěłacžeŕ. A kſcheſcžijanſka dźěłacžerka niz mjenje!

Njech je dźeń 1. meje 1933 tu nowy dobry ſapoczatk! Bóh tón Knjes budźe tak žohnowacž naſch lud a naſcheho luda dźěło! Bjes tutoho žohnowanja njebudźemy ſbožowni! Pod tutym žohnowanjom pak budźemy! Tuž ßwjecžmy njedźelu a ßwjaty dźeń ſ tym, ſo njedźěłamy, a — to je to tamne — a ſ tym ßebi a ßwojej duſchi njedźelu a ßwjaty dźeń w Božim domje ſhromadnje a ſo też doma jón ßwjecžimy jako kſcheſcžijanſki dom!

Naſche łopjeńko je ßo ſtajnje wo kſcheſcžijanſke ßwjecženje njedźele a ßwjatych dnjow prózowało. Wono je też na woßebity njedoſtatk dźiwało a ſa jeho wotſtronjenje pucže pokaſowało. To je njedźelſke dźěło — a to njedźelu dopołdnja!!! — pſchi wußnywje, běrnyßadźenju a běrnyſběranju „małych ludźi a robocžanow“, kaž ßo to tak praji. **To njeje dźěło, kotreż dyrbi njedźelu na kemſchach bycž!** Wono to cžim mjenje bě w poßlednich lětach, hdyž milijony pſchihladowachu bjes dźěła! Nowy pſchewrót njech ßo też tu wuſkutkuje! Njech ßo ßobotu popołdnju tuto dźěło cžini! Njech ßo dozyła dźěło ſa dźěłodawarjow a dźěłacžerjow tak ſrjaduje, ſo je ßobotu cžaßa ſa domjaze dźěło! To je wěž dźěłacžerjow a dźěłodawarjow a jich ſwjaſkow a wyſchnoſcžow, a dozyła zyłeho luda a kſcheſcžijanſtwa! Tuž ßo njech wſchitzy wo to ßobu poſtaraja, ſo ßo też tu noweho twori. Abo po prawom niz noweho. Naſchi ſtari ßu wjele wjazy a wjele cžežkeho a cžežſcheho dźěła měli, ale woni ßu njedźelu ßwjecžili. Reformazije je tu trjeba. Wróczo ſałožicž ßo mamy tu a druhdże na prāſałožki evangelija a kſcheſcžijanſkeje wěry!

Dźeń 1. meje chze cžeſcžicž dźěłacžerja. Tuž cžeſcžmy jeho doſtojnje a hódnje. Do tutoho ßłuſcha też tole, ſo jemu cžaßa damy ſa jeho dźěło dźěławy dźeń a ſo jemu cžaßa damy njedźelſki dźeń, ſo wón cžeſcži Boha, kaž ßebi to jeho dźeń žada!

Pój ßobu do tuteje zyrkwje.

Nowu zyrkej běchu natwarili. Do tuteje khodźeſche też žónſka ke mſchi, kotraž do tuteje woßady njeßłuſcheſche. Ras ßo jeje wopraſchachu duzy wote mſche, cžehodła do tutoho Boženo domu ke mſchi khodźi. Wona wotmołwi: „W tamnym Božim domje, do kotrehož prjedy khodźach, bě mi pſchezo tak, ſo ßym ja zyle ſchwarna, dobra žona, w tutym pak ja ſacžuwam, ſo mi hiſchcże wjele pobrachuje.“

Cžehodła? Tu prědowaſche ßo Jeſuß Khryſtuß tón kſchižowany, tón ſa naß, naſchich hrěchow dła kſchižowany! Tam ßo bojachu, ßo ßwědomja a wutroby dótkacž.

Cžehodła ßu ludźo tak rad ſwólniwi prajicž: „Duchowny je ßwarił“! A wón tola njebě ßłowcžka tak prajił, ſo by to po ſwucženym waſchnju mohł ßwarjenje mjenowacž! Tohodła, dokelž bě to w Božej ßłužbje tak, kaž w tutym nowym Božim domje — a dokelž njeběchu kemſcherjo hiſchcże tak daloko kaž tuta kemſcherka.

Cžehodła wuſpěch?

Ras wopraſchachu ßo pſchekupza, komu ma ßo ſa ßwój wuſpěch w ßwojim pſchekupſtwje dźakowacž. Pſchekupz wotmołwi na to: „Bibliji!“

„Ja mam“, doda wón, „na ßwojim pißańſkim blidźe hižo 45 lět dołho bibliju leżo. Wona je mje huſto warnowała, něſchto, ſchtož bě ſke a bjes ßwědomja, cžinicž, a kóždy ras, hdyž ja na jeje potajne warnowanja w ßwojim ßwědomnju poßłuchach, ßo ſminych wulkich ſchkodowanjow. Nimo toho pſchedpołožich ja njeſnatym pſchekupzam, ſ kotrymiž mějach jednacž, Bibliju, ßo jich praſchejo, ſchto wo njej měnja. Hdyž něchtó ſ nich cžitanje w bibliji hanjeſche abo ßo mojemu praſchenju ſpóſcheny a niewěſty wuwiny, ſ tym běch hnydom hotowy. S tajkim mužom njechach niczo cžinicž měcž. Tak běch ja žohnowany!“

Njepſchidaſch ty ſnajmjeńſcha to, hdyž cži njeje móżno, cžinicž kaž tutón pſchekupz, ſo ßu wſchě ſpoczinanja, pſchi kotrymiž cži twoje ßwědomnje njedowoli Bibliju cžitacž, něka maſane abo njeprawe?

A ſaßo: njepſchidaſch ty, ſo do toho, ſchtož runje nětkle zyły lud trjeba, ßłuſcha, ſo ßwoju Bibliju cžita?

Cžitaſch ty ßwoju Bibliju ßwěrnje a wěrnje?

Zyrkej a ſtat.

Zyrkej a ſtat, wobej pytatej hiſchcże ſa ſteiniſchczom, na kotrymž byſchtej do praweho, žohnowaneho, ſhromadneho ſkutkowanja pſchiſchłej ſa lud a kraj. So tam hiſchcże njejſtej, to pokaſuja podawki, kaž w Mecklenburgſkej, hdźež zyrkwineho kommißara poſtajichu, pſchecžiwo kotremuž zyrkej protest ſapołoži, to pokaſuja dale wobſchěrne jednanja, kotreż ßo woßebje w Barlinje jednaja. Naſchemu ludej a krajej budźe pak jenož potom prawje pomhane a ßkużene, hdyž ſměje evangelſku zyrkej, kotraž jemu, ſtejo jenož na evangeliju, prěduje Jeſußa Khryſtußa, kiž je tón Knjes, kiž je tón Sbóżnik, kiž je tón, w kotrehož mjenje ßo budźetej ſhibowacž koleni wſchěch.

Tuž pomhaj kóždy žobu, k tutomu prawemu wottyknjenemu kónzej dóńcź, a to ſ tym, ſo wuſnawa a ſo je žiwy to heßło: „Jeſuß Khryſtuß je mój Knjes a Wumožnik!“

— **Sakſki krajny konſiſtorij.** Po žmjercźi tajneho konſiſtorialneho rady D. Hempela, kotryž bě ſe ſaſtupjerjom krajneho biſkopa, je krajny biſkop D. Jhmels tajneho konſiſt. radu D. Dintera ſa žwojeho ſaſtupnika powołał.

— **Sſerbſki ſtipendium** ſa žerbſkich bohoßłowzow je ſakſki krajny konſiſtorij ſaßo wupißało. Na to naſchich žerbſkich ſtudentow bohoßłowſtwa a jich pſchiwuſnych kedźbliwych cźinimy.

— **„Sswobodni murjerjo“** němſkich wulkich nazionalnych ložow žo reformuja. Jich ſaſtupjerjo žu ſ wyſchnoſcźu jednali a wobſamknyli, žwoje wuſtawy a ſwjaſki pſchetworicź. Woni ſpuſchcźa też mjeno „Freimaurer“ a tworja nětk ſjednoczenſtwo abo rjad „Nationaler chriſtlicher Orden Friedrich der Große“. — S tym ſwißuje, ſo žu te tſi ſtaropruſke ložo žwoje rospuſchczenje wobſamknyłe a ſo žo też ſakſka krajna ložа rospuſchczi. Tak je na pſch. Žitawſka žwobodnomurjerſka ložа hižo žwoje rospuſchczenje dokonjała. Też to žu ſcźěhwki podawkow, kotrež pſchipowědaja nowy cźaž.

— **Runje w prawym cźaßu,** runje hdyž žo maki ſchulerjo ſe ſtarſchimi hotowachu na prěni pucź do ſchule, pſchińdźe wulzy ſwješelazy wukas němſkeho kommißara ſa ſchule: Roswucžowanje ludowych a pomoznych ſchulow ma žo ſ nowym ſchulſkim lětom ſaßo ſ modlitwu a ſ kěrluſchom ſapoczecź a ſkónczecź. — Žedźenje ſtarſchich a wſchěch kſcheſcźijanſzy ſmyßlenych je dopjelnjene! To je rjany nadźije połny ſapoczatk noweho ſchulſkeho lěta! Wjeßelmy žo toho — a njebudźmy nětk khudźi, hdyž žu naſche dźěcźi ſaßo tak wobohacźene! To rěka: My wſchitzy ſapoczinajmy žwój dźeń ſ modlitwu a kónczejmy jón ſ modlitwu! Hewak woſtanje tola pſchi wſchěm ſwješelazym wěz njezyła. Hdyž my wſchitzy, kiž w naſchim ludu žo kſcheſcźijenjo mjenujemy, žo njemodlimy žwěru kóždy dźeń, njeje něſchto zyłe we naſchim kſcheſcźijanſtwje a njeje też něſchto zyłe w naſchej nadźiji a w naſchim prózowanju ſa dobry lěpſchi pſchichod.

— **Sa paczerſku wuczbu** je ſakſki krajny koſiſtorij woßebity wukas wudało. W nim dźiwa wono na ſcźěhwki noweho cźaža. Doſcź ſ tych, kiž ſ zyrkwje wuſtupichu, abo ſ tych, kiž njedachu žwoje dźěcźi do nabožneho roswucžowanja, chzedźa nětko, ſo bychu dźěcźi tola žměłe k woltarjej konfirmazije ſtupicź. Tu je konſiſtorium wołóženja prjedawſchich poſtajenjow ſmóžniło. Na paczerje móżeja też khodźicź te dźěcźi 8. lětnika, kiž njeběchu hacž dotal w nabožnych hodźinach, tola wone dyrbja nimo toho wopytowacź nabožne hodźiny, kiž žu ſa nje woßebje pſchiprawjene.

— **W Sakſkej je ſekta „Ernſte Bibelforſcher“,** wo kotrejž hižo tydźenja piſzachmy, **ſakaſana a rospuſchczena!** Jej žu też jeje domy a rumnoſcźe a dźěła ſawrjene. Hdy bychu kſcheſcźijenjo w poßlednich lětach žebi žwojeje wěry bóle wědomi byli a njepodpjerali ſe žwojimi kroſchkami tutu ſektu, njeby žo wona tak ke ſchkodźe luda a zyrkwje rosſchěricź mohła. Ssnadź wſchěm tym, kiž žu tu žobu winowacźi, tutón wukas tole nětk dopraji. Rad a wjeßeli pak pſchipiſchemy, ſo je jich też doſ ź tajkich było, kiž žo ſektam ſarjeknu, jim dowěrnoſcźe dopraji, jim durje pokaža.

Mjes nationalſozialiſtami a **němſkimi katolſkimi biſkopami** je nowa roskora naſtała. S woſjewjenjom, kotrež němſzy biſkopojo njedawno woſjewichu, ſdaſche žo, dotalna roskora wotbyta. **Pſched krótkim žu nětko katolſzy biſkopjo wſchelakich diözeſow** woſjewili woſjewjenje, w kotrymž mjes druhim praja, ſo wobžaruja, ſo žu „žwěrnych ſtacźanow a ſaßłużbnych do dźěła ſwólnich mužow“ ſe ſaſtojnſtwa wotſtronili. Tole je mjes nationalſozialiſtami roshorjenje ſbudźiło. Wótre praſchenja žo biſkopam ſtajeja, kaž to, hacž chzedźa biſkopojo pſchekſchiwjerjow a podobnych ſchkitacź.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

— **W Herrnhucze** je dźenża wokrjeżny žwjedźeń „Evangelſkeho ſwjaſka“. Wón žo ſapocźnje ½5 hodźin. Wſchelake wuhotowanja mnoho poſkicźa. Hłownu rěcź ſměje k. ſuperintendent Jagſch. — Schtóž tutón žwjedźeń wopyta, ma dwojaki dobytk: žwjecźi rjany žwjedźeń žobu, na kotrymž žo ſeſnaje ſ dźěłom „Evangelſkeho ſwjaſka“ a ſ nadawkami, kotrež nětkle kóždy Evangelik ma, a dale: wopytać ſeſnaje rjane a pěkne měſtacźko Herrnhut, kotrež ma žławu po zyłym žwěcźe a kotrež je ſ wulkim žohnowanjom było ſa Łužizu a dalſche kraje.

— **„Cźerwjeny kſchiž“** Němſkeje doſta wulki dar ſ Jendźelſkeje. Jendźelſka baroneża Seatforth-Brahan je ſa ſpomožne dźěła 750 000 puntow Stl. wotkaſała. S tuteje hobrſkeje ſummy doſtanje „Cźerwjeny kſchiž“ Němſkeje 267 000 puntow.

— **Njepocźink,** kiž žo pſchezo ſaßo jewi, woßebje pak we cźaßach pſchewróta, je denunzianſtwo. Je ſwješelaze, ſo žu wyſchnoſcźe pſchecźiwo tutym ſchkódnikam ſakrocźiłe. Tak je němſki kommißar ſa Sakſku wukas wo tutej naležnoſcźi wudał. W nim žo wótrje wobrocźi pſchecźiwo denunziantam a doraſnje wuſtupi ſa ſaſtojnikow ſtata, kotſiž w tutym žłuża. Njech žo tutón wukas hacž do poßlednjeho kucźika naſcheho kraja wuſkutkuje tak, ſo wſcho tajke ludanje ſ politiſkich a ſ privatnych pſchicźinow w politiſkim kaž w privatnym ſaſtanje a ſo žo też wſcho wohidne „anonym“ ſhubi!

— **W Barlinje** je daloko rosſchěrjena a ſnata nowina „Berliner Tageblatt“ ſe wſchelakim pſcheměnjenjom pod wliw ſtata pſchiſchła. Tutu nowinu woßebje też we wukraju cźitaja. Wona je jara wjele jěreho a kažazeho rosnoſchowała. Tohodla budźe žo kóždy, kiž je ſa to, ſo žo nowotwar wótzneho kraja ſ cźiſtymi a ſ dobrymi mozami twari, tutoho pſcheměnjenja wjeßelicź. S tym je njekſcheſcźijanſkemu duchej w nowinarſtwje ważny grat ſhubjeny a do žłużby kſcheſcźijanſkeho ducha ſtajeny.

— **Cźiſcźenje** žo wſchudźom wuſkutkuje. Też to žłuſcha do toho, ſo tón nakład, kiž hacž dotal wolenje „kralowow rjanoſcźe ſa Němſku“ rjadowaſche, woſjewja, ſo žo pſchichodnje njebudu w Němſkej „kralowy rjanoſcźe“ wjazy wolicź. — Cźaž je, ſo žo tutón njepocźink wotſtroni. Wuhotowanja tajkeje wólby běchu wſcho druhe, jenož niz poſběhowaze; kažachu dobre pocźinki. A hdyž žu też tam a žem na wžach tutu tórnoſcź žobucźinili, njeje to zyle wěſcźe žana ſaßłużba a khwalba.

Na pucź.

„Bjes Tebje, Božo, nicžo njej!
Mój ſkutk w Twojej woli ſtej;
Wot Tebje ſkhadźa ſboże;
Wſcho k dobremu też kónzej dźe,
Schtož Twoja ruka wodźi.“

Kěrluſch 656.

Liſtowanje. Sa Jubilate: W. we W. — Sa Cantate: B-r w B.

Samotwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach (Noſtitz b. Weißenberg). Cźiſchcź a naklad Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje a knihaŕnje, ſop. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadźa kóždu žobotu a płacźi ſchkwórcźlětnje 108 pj.

Čžišło 19

Bohaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske niedźelske lopjeno

W Budyschinje 7. meje 1933 Bautzen

Njedźela Jubilate.

Psalm 73, 23—26.

Dha wschak wostanu ja pschezo pschi tebi; hdyž jenož Tebje mam, dha ja niczo njerodźu wo njebjeża a wo semju, tak praji kscheszćijanska wěra s naschim dźenżnischim psalmskim żłowom. Tutón nasch psalm wjedźe naż nuts do wojowanja, kotrež měješche hižom Assaph, kiž je tutón psalm spěwał, shonicź, a tuto wojowanje wobsteji runje tak hischćże w naschim cżażu a budźe wobstacź hacž do kónza żwěta. Wono je to wojowanje, w kotrymž żo pschezo sażo sběhnje dwělowanje, hacž njebyło lěpje, żwětej pożłuchacź a tym, kiž praja: hlaj, njeje žadyn Bóh. Assaph je widźał, kak żo bjesbóżnym husto zyle derje dźe, a wón, kiž żmě prajicź, so je żo żwěru dźerżał k żwojemu Bohu, dyrbi wusnacź: A budu bity zyły dźeń a moje khłostanje je kóżde ranje nowe tudy. Ale potom je schoł do żwjatnizy teho Knjesa a w cżichocże psched Božim wobliczom sjewi żo jemu wscho w zyle hinaschim żwětle a wón pósnaje, schto ma na żwojim Bosy. A tu wěstosćź, so ma w tutym Bosy żwoju najrjeńschu móz a żwój najlěpschi troscht, tu njecha wón prjecź dacź sa żo, cżehoż bjesbóżni żo khwaleja a schtoż tola pschi wschej krażnosczi traje jenoż krótki cżaż a wjedźe ke kónzej se stróżelemi. Bjes Boha skóncżnje njesměje niczo, a s nim ma wón wscho: tuž, hdyž ja jenoż tebje mam, a tehodla: dha wschak wostanu ja pschezo pschi tebi.

Je dha w naschim cżażu hinak, hacž je tam było, Hladajmy jenoż nuts do žiwjenja a namakamy podobne wobstejnosćże w bohatej mnohosczi. Dha je cżłowjek, lěta dołho w cżežkej khorosczi a traschnosczi, żebi żamemu a druhim ke wobcżežnosczi, a jeho wschědna modlitwa jo: cżiń kónz, Knjeże, a wumóż mje, — a wón dyrbi tu hischcże wostacź a cżerpicź. A na druhej stronje pschezo sażo to naschonjenje, so żmjercź żej žada žiwjenje cżłowjeka, kiž by hischcże tak nusny tu był na semi. — Tam na jenej stronje kubła a bohatstwo, tak so budźa jich wobżedźerjam husto doscź k cżežkemu spytowanju a k hrěchej, a sażo tam w blischkosczi khudoba tak wulka, so spytowanje k mórkotanju a k njespokojnosczi łaka stajnje psched durjemi. — Jow mandźelskaj, kiž byschtaj měłoj wolu a żwěru, dźěcźi horjecżahnycź po dobrym kscheszćijanskim waschnju, a mandźelstwo wostanje bjes dźěcźi a tam wulka cżrjóda dźěcźi pola tajkich, kiž nimaju móz, żamych żebje wobknježicź, kak wjele mjenje khmanosczi, żwojim dźěcźom bycź dobri a prawi wjednizy do žiwjenja. — Jenemu żo wscho radźi, schtoż sapocżnje, a žiwjenje druheho je połne rosbitych nadźijow. — Njeleži dha blisko, so pschi naschonjenju wscheho teho sapocżnje cżłowjek kabłacź w żwojej wěrje, so tajki cżłowjek wscho żwoje dowěrjenje do Boha wot żo prjecź cżiżnje a cżini, schtoż żo jemu żamemu spodoba? Njechamy a njemóżemy żo psched tym samknycź, so je tu jene wojowanje, jene bědźenje, tak cżežke, so my se żwojimi mozami niczo njesamóżemy a so je tak, kaž Luther zyle prawje spěwa: Móz nascha dobycź njemóże, my żmy s njej jara żłabi. Hdyž chzemy tu namakacź prawu móz, kotraž naż dobycźerśzy wjedźe psches tajke cżaży nadběhowanja sleho njepschecźela, dha dyrbimy tak cżinicź, kaž Assaph to cżinjesche: So żo swonknje wróczo cżehnjemy do cżichoty Božeho doma, a so snutsknje Boha pytamy w jeho żwjatym żłowje. Schto dha je to było, schtoż je Jesużej móz dało, cżerta pschewinycź, hdyž bu wot njeho w puscźinje spytowany? To je to było, so wón stejesche żrjedźa nutskach w Božim żłowje a so stejesche w Bosy żamym. Hischcże je też nam Boże żłowo żwědczenje wo tym, so bjesbóżni njemóża wobstacź psched tutym Bohom; hischcże je kóżdy bjesbóżny dyrbjał napożledk shonicź żwjaty hněw tuteho Boha. Hdyž pak nawopak husto widźimy, so wjedźe pucź wjele pobożnych pod kschiż a psches cżežke domachpytanje, napożledk żmědźa woni żo tola wjeżelicź teje hnady Božeje. Te-

hodla budźe tak: hakle tón, kiž je pschestak, Bohu prjódkpißacź, kak smëje wón swoje knjeżstwo wuwjescź, hakle tón, kiž je wuknył spëwacź: Schtoż cźini Bóh, wscho dobre je, a to spëwacź, też hdyż ma hicź psches cźëmny doł a po cźeżkim pucźu, jenoż tón, kiž wë so derje wukhowany pod schkitom tuteho Boha a wë wucźeknycź do jeho wótzowskich rukow, jenoż tón móże s zyłej wutrobu so wusnacź a prajicź k tutemu Bohu: Dha wschak wostanu ja pschezo pschi tebi. To je pak potom też tajki, kiž wë, schto smë sej wot tuteho Boha wocźakacź jako wot teho, kiž wjedźe tych swojich sa prawu ruku k tajkemu wottyknjenemu kónzej, wo kotrymž tu steji: Pschetoż ty wosmjesch mje napoßledk s cźesczu horje.

Hdyż móżesche hižom spëwać stareho sakonja so teho wjeßelicź, so budźe jeho wëra mytowana s tym, so Bóh njesabudźe na tych swojich, kak wjele jaßnischo a wëscźischo je to tola nam, kiž mamy w jutrownej powëscźi to najdospołnische dopjelnjenje wschitkich wëschczenjow, kotrež je hdy Bóh swojim wërjazym dał. My to rosumimy, so tu w naschim psalmje Assaph w połnym dowërjenju do swojeho Boha wo nim praji: Ty dżeržisch mje sa moju prawu ruku; ty wjedźesch mje po swojej radźe. Hižom wëra stareho sakonja smë wschak prajicź a wusnacź: Hacź mi runje cźëło a duscha sawutlitej, dha wschak ty sy, Bożo, kóždy cźaß mój wutrobny troscht a mój dźël. Wëra noweho sakonja pak wë so njeßena też samo psches smjercź, hdyż smë so stajecź pod słowo: Budź swërny hacź do smjercźe, dha chzu ja tebi krónu żiwjenja dacź. A dokelż my kschescźijenjo to wëmy, dha smy my nëtk cźi, kiž mamy pschichod sa naß. Wono wschak je tak, so ma cźłowjek zyle wëscźe sańdźenoscź, a hdyż wyßoko pschińdźe, dha ma też wëste knjeżstwo na tym cźaßu, w kotrymž je żiwy. Ale wo pschichodźe wón niczo njewë, tu je sa njeho wscho w njewëstym a potajnym. Nëtk pak je wëstoscź wo tutym pschichodźe nam data, jena wëstoscź, kotruž my sapschimnjemy we wërje jako kschescźijenjo. A cźaß tu ras budźe, hdźeż padnje też poßledni sadźëwk, tak so budźe potom ta wëra wohladacź tu kraßnoscź. Hdy by temu tak njebyło, my dyrbjeli prajicź, so by wscho nasche żiwjenje było bjes wscheho hłubscheho smyßła. Hdy by to wscho było, so bychmy so dyrbjeli psches tuto żiwjenje prózowacź tola swjetscha s dźëłom a se staroscźemi, pod wobcźeżnoscźemi a khoroscźemi, napoßledk cźakajo na smjercź w pschezo bóle pschibërazej sławoscźi, a potom by był kónz se wschëm, wono njeby hódno było, w tutym żiwjenju wostacź. Ale dokelż smëmy prajicź: Ty wosmjesch mje na poßledku s cźescźu horje, dha rad wosmjemy na so te wobcźeżnoscźe tuteho żiwjenja, dha so też njebojimy, hdyż mamy hicź psches poßledni cźëmny doł.

A w tym njemóże naß też niz swët mylicź se swojej njeprawdoscźu. Wëmy wo druhim żiwjenju, kotrež je nam pschihotowane, hdyż jenoż tu wutrajemy jako cźi, kiž prajimy: Dha wschak wostanu ja pschezo pschi tebi. — Njech to swët njerosumi, njech je tych wjele, kiž njechadźa s nami po tutym pucźu hicź, my smy tola wjeßeli w tym, so prajimy: Njech wjele jich khodźi po wschërokim pucźu, rad s luboscźu tola ja k tebi so nucźu, — a to, dokelż je to nascha wëstoscź a nasche dowërjenje do Boha, so płacźi też sa naß, schtoż psalmista spëwa: Ty wosmjesch mje napoßledk s cźescźu horje. Tuž dźenża a pschezo saßo: Dha wschak wostanu ja pschezo pschi tebi. Hamjeń.

Sa kschescźijanske wukubłanje!

Dźenża spominamy na nasche pacźerske dźëcźi, na nasche dźëcźi dozyła, na naschu młodźinu, a spominamy tehodla też na wschëch, kotrymž so nascha młodźina, nasche dźëcźi, dowërjene.

Wjaz dźëcźi hacź hewak samolwja so nëtkle na pacźerje. S jeneje woßady słyschimy, so je tam tsi krócź wjazy dźëcźi so samołwiło hacź loni. To so scźëhwki wobwróta w kraju a ludu. Tute dźëcźi, kiž njebëchu so hacź psched krótkimi na pacźerje a konfirmaziju myßlike, — a jich starschi też niz, — móżeja so, hdyż so wëste wumënjenja dopjelnjene, do pacźerskeje wucźby pschijecź, dyrbja pak, jelisо njejsu nabożneho roswucźowanja mëte, do woßebiteho nabożneho roswucźowanja khodźicź. Tute dźëcźi a jich starschich ma woßada woßebje wsacź do wutrobneho dobroproschenja, so by so kschescźijanska wëra w starych a młodych wutrobach hłuboko sakorjenika.

A młodźina! Na młodźinu, kotraž je nam srostka a kotraž je schuli wotrostka w poßlednich 18 lëtach mamy woßebje dźiwacź. Ju wobdawasche njestrowy duch, nakaženy wot njekschescźijanstwa a njewótznokrajneho smyßlenja. Jej, wobje, swëru a luboscź k wótznemu krajej a ludej a swëru a luboscź k Bohu a ke kschescźijanskej zyrkwi do wutroby saschcźëpicź a ju tam hajicź, je nam wschëm wulki aważny nadawk. My jón njedokonjamy, khiba so so swëru modlimy sa tutu młodźinu a sa naß, so bychmy tu prawje mudri a prawje swërni byli. Je to tola ta młodźina luda, kotraž ma nëtk hižo sobu tworicź a twaricź pschichod swój a pschichod luda.

Nad dźëcźatkami, kotrež nëtkle do schule sastupichu, je sesknadźała nowa hwëzda. Na nju hladajo, dźimy pucź, kotruž pokasuje a wjedźmy dźëcźi, te, kiž nëtkle sapoczynu khodźicź a runje tak wschë druhe, po tutym pucźu! Wotcźehnmy je we duchu evangelskeje wëry a we wótznokrajnym duchu! K temu wschemu stajmy tehodla wërne modlenje a dobroproschenje sa nje, kotrež so nam dowërjene, a sa naß, kotrymž so dowërjene, so by so nam tutón skutk derje radźił a my swërni namakani byli. Modlitwu a kërlusch maja wschë nëtk we schuli spëwacź a smëdźa wschë nëtk w schuli spëwacź. Spëwajmy my s nimi też domach pacźerje. Wucźmy je se słowom a pschikładom, khodźicź po Bożej woli a khodźicź k Bohu we modlitwje domach, w schuli, w Bożim domje!

O Knjeże Jesu, żohnuj ty
Ssam dźëcźi, kiž dał namaj sy.
Spożcź, so Cźe sahe pytaju
A Tebi swjecźa wutrobu ...

Spożcź, k dobremu so wobstajnje
Jim pschikład damoj sawëscźe!
Njech naju dźëcźi njewidźa,
Schtoż Bóh, nasch Knjes, sa hrosnoscź ma.

Dźeń nazionalneho dźëła.

Tak powschitkownje a s tak wulkimi haj hobrskimi sykami kaž tutón dźeń nazionalneho dźëła je drje so lëdy hdy zadyn w Nëmskej swjecźił. Też Boże skużby, kotrež bëchu we wschelakich hodźinach, ale kaž bë to najlëpje sarjadowacź, mëjachu wjele kemscherjow. A tola dyrbi so prajicź, so by dyrbjało to jich wschudźom hischcźe wjazy bycź a so bychu woßebje też wjeßnjenjo hischcźe we wjetschej liczbje bycź dyrbjeli pschi tutych wótznokrajnych wuhotowanjach a też w Bożich domach. Abo nochzemy my pschezo hischcźe wschitzy bycź sobu pschi nowotwarje wótzneho kraja a zykeho żiwjenja w ludu? Abo njejsmy my pschezo hischcźe tak daloko, so chzemy s Bożej pomozu wschitko sapoczecź a cźinicź

a ſo mamy ßo tohodla ſhromadnje k Bohu wuſnacź a k Bohu modlicź? Abo njejßmy my pſchezo hiſchcźe tak daloko, ſo bychmy radoſcźiwje a dźakowni ßłyſcheli nabožne, kſcheſcźijanſke wołanje noweje wyſchnoſcźe a ßo njekomdźo ſchli a po nim cźinili? Hdyž hdy a hdźe, bě ſa to ſkładnoſcź 1. meje.

Barlin bě wěſo hobrſke liczby cźłowjekow ſhromadźił k wſchelakim ßwjatoczłnoſcźam, tak k doſpołniſchej ſa młodźinu a woßebje k wjeczornej na Tempelhofſkim polu. Tam je potom wjeczor było, kaž ßo nam praji, na 1 500 000 ludźi. Ale kaž jara jimaze też tuto hobrſke wuhotowanje bě, jimaze bě też tamne, po liczbje drje najmjeńſche, kotrež wyſchnoſcź w Barlinje 1. meje wuhotowa. Ssnadź tam hiſchcźe ſto njebě. To bě wopyt dźěłacźerjow ſe wſchěch kónczin Němſkeje — 8 běchu też ſ Awſtriſkeje — pola preſidenty Hindenburga. Preſident jich ſ kanzlerom Hitlerom ſhromadnje powita a na to też ſ kóždym woßebje popowěda, jemu ruku ſawdawajo — wón, preſidenta a pólny marſchall Němſkeje, jemu, wſchědnemu dźěłacźerjej ſ podkopkow abo ſ hór abo ſ rybaŕſtwa abo ſ fabriki abo ſ rataŕſtwa abo też ſ dźěłonjemějeŕſtwa. A woni běchu jemu, ßwojemu preſidentej ßobupſchinjeßli wutrobne pſchecźa, horze próſtwy, nutrny dźak a dary luboſcźe.

Njech je tutón dźeń 1. meje też woßebje to wuſkutkował, ſo ſ nowymi ſwjaſkami luboſcźe, dowěry, ßwěry ſwjaſa lud a wyſchnoſcź a ſaßo jenotliweho ſe ßobuczłowjekom, ſo ſbudźi a ſahori ſnowa luboſcź a ßwěru k wótznemu krajej a luboſcź, wěru, ßwěru k Bohu. S Bohom! tuto ſtare heßło budź nětk ſaß nowe w kóždym domje, w kóždej wutrobje! „Spěwaj a dźěłaj!“ Po tym budź nětk żiwy kóždy na wßy kaž w měſcźe!

Cźert.

„Baje, baje baßniczku . . .“, bychmy rad tu ſtajili a potom napißali, ſchtoż něchtón podawa. Ale to njeßměmy, dokelž to, ſchtoż tu dale ſteji, njeje baßniczka, ale naſhonjenje ſ naſcheho cźaßa.

Ssu tajzy, kiž njemóża pjenjeſy widźecź; dyrbja prjecź. To je ſtara wěz. — Ssu pak też tajzy, kiž njemóżeja widźecź, ſo je něchtó w dobrym měrje żiwy, njech ſe ßußodami, njech ſ druhimi, njech hewak. To dyrbi hinak bycź! — Ssu tajzy, kiž njemóżeja ſnjeſcź, ſo ßo wo druhim, wo „lubym bliżſchim“, wo „lubej bliżſchej“ niczo „noweho“, niczo „najnowiſcheho“ njerěcźi. To tola njeńdźe! Tomu dyrbju wotpomhacź! — A ßu tajzy . . . a ßu tajzy . . .!

A mjes tajkimi ßu też tajzy, kiž maja mjeno kſcheſcźijan, kſcheſcźijanka, a mjes tutymi ſaßo tajzy, kiž bychu cźi ßmjercź ſa ſło wſali, by-li jim prajił, ſo njejßu dobri kſcheſcźijenjo, a kiž maja Bohu Knjeſej jara ſa ſło, hdyž jich někajka ſchkoda potrjechi, jich, kiž ßu tola tak dobri kſcheſcźenjo.

Mohł ſaßo prajicź: to je też ſtara wěz! abo kaž też praja: to je ſtary laz. Haj, ale to jene a to ßamßne to njeje. Hižo tohodla niz, dokelž pjenjes, kotrež „dyrbja prjecź“, nětkole wjele wjazy njeje. „Lubych bliżſchich“ je jich ſtěrje wjazy hacź prjedy, a tajkich, kiž ßu w dobrym měrje żiwi — to wěſo rěka: kiž chzedźa w dobrym měrje żiwi bycź — je jich pſchezo hiſchcźe doſcź pſchi wſchej harje a roskorje, haj runje, dokelž tu telko hary a roskory je.

Schtó je na tym wina, ſo njemóżeja pjenjeſy widźecź“, a też, ſchto na tym, ſo njemóżeja nawopak pjenjes doſcź nakopicź a nahrabacź? — Pjenjeżny cźert abo pjenjeżna khoroſcź! Cźert ßo wjeßeli, hdyž do wſchěch bokow ſchkrěcźki — pjenjeſy — lětaja. Praji ßo tola też, ſo tam a tam „pjenjeſy hraja“ — hdźež ſchkrěcźki lětaja. A ſaßo: cźert ma wjeßele, hdyž ßo pali płomjo. A tajke płomjo je jemu też nahrabnoſcź, luboſcź k pjenjeſam. W jeje płomjenju ßo ſpali wſcho móżne druhe, woßebje luboſcź k bliżſchemu, ßmilnoſcź, darniwoſcź, też dźakownoſcź pſchecźiwo Bohu, kotraž ßo jewi w darniwoſcźi a wopórniwoſcźi pſchecźiwo jeho kraleſtwu, jeho zyrkwi. — Łahodniſcho móżeſch to wſcho też pjenjeżnu khoroſcź mjenowacź. —

Schtó je na tym wina, ſo njemóżeja bliżſcheho na pokoj woſtajicź, jomu woſtajejo jeho měr, jeho mjeno, jeho ßłużbu, jeho pucź? Schtó hewak hacź cźert? Tón, kiž ſměrom ßwój pucź dźe, tón, kotryž ßo prózuje, ßwěru ßwoje dźěło cźinicź, ßwoje ſaſtojnſtwo ſaſtawacź, wo kotrymž ßo niczo „nowe“ njerěcźi, je jemu hněw a cźi, kiž nětko tón pokoj każa a te nowinki rosnoſchuja, ßu jemu grat, jemu runje dobry doſcź, ſo jón ſa ßwoje cźertowſke wotpohlady wużiwa. Wón, cźert, ſteji a ſchepzy do wucha a potom, hdyž njeje wuchej podarmo ſcheptał; dokelž bě wutroba ßo hižo wěrneho kſcheſcźijanſkeho a dobreho wſdała — dobre ßłowa a pſchecźelne rěcźe ſ poßmějkowanjom mjes wocźi njecźinja hiſchcźe dobreho cźłowjeka a też niz kſcheſcźijana — potom ſteji cźert a ßo ſchcźěri.

Chzeſch-li łahodniſcho rěcźecź, móżeſch tole też ſaßo khoroſcź mjenowacź. Schto je khore? Na kóżdy pad wěra! Pſchetoż kſcheſcźijanſka wěra tajkeho njecźini, potajkim też kſcheſcźijan, kſcheſcźijanka ſtroweje wěry niz! A khora ßnadź je też wutroba. Pſchetoż tajkeho hižo też ſtrowa cźłowjeſka wutroba njecźini. A khory ßnadź je też roſum, pſchetoż ſtrowy roſum, wot niczeho nakaženy, to też njecźini. — A ſtraſchne je, ſo je tuta khoroſcź natykowaza, njech je wotpohlad pſchi tym, njech niz. —

(Pokracźowanje ſcźěhuje.)

Zyrkej a ſtat.

Saſki krajny biſkop D. **Ihmels** je woſjewił, ſo chze ſ 1. julija ßwoje ſaſtojnſtwo ſkożicź a na wotpocźink hicź a je krajny konſiſtorium proßył, jeho 1. julija na wotpocźink puſchcźicź. Nadobny muż ſłoży tak nětk bórſy wjedniſtwo ſakſkeje krajneje zyrkwje. Wón je biſkop po duchu a też po ßwojim wuſtupowanju a po ßwojej woßobje. Jeho mjeno je ſnate po zyłej Němſkej, haj po zyłej ſemi. Wón je tola ßobu hłowny wjednik Lutherſkich niz jeno w Němſkej, ale po zyłej ſemi. — Schtoż ßo wo nowowólbje w nowinach piſche, je w tukhwilu jenoż privatne měnjenje nowinarjow. Wěſte je, ſo po wuſtawje ſakſkeje zyrkwje noweho biſkopa wolitej ſynoda a krajne konſiſtorium.

W Bayerſkej je wjednik a preſident lutherſkeje zyrkwje D. Veit tohorunja hižo 11. haprleje woſjewił, ſo chze ßwoje ſaſtojnſtwo, kotrež by hewak ſ dokonjanym 50. lětom ſaſtojnſkeho dźěła, ſ 1. oktobra, ſkożił, hižo nětkle ſkożicź, ſo by hižo nětkle, hdyž ßo też w evangelſkej zyrkwi nowe twari a twori, kaž w ſtacźe, doſpołne wobnowjenje ſmóżnił. W poßedźenju bayerſkeje lutherſkeje zyrkwje je ßo wobſamknyło, ſo hižo we meji ſynoda noweho preſidentu a ſ nim noweho biſkopa bayerſkeje lutherſkeje zyrkwje woli. S tym chze nětk też tuta krajna zyrkej biſkopa ſa wjednika měcź.

Sa Mecklenburg-Schwerin bě miniſterpreſident ſtatneho kommißara ſa evangelſko-lutherſku zyrkej poſtajił, kotremuž bu wulka połnomóz data. Pſchecźiwo tomu ſapołoži hnydom Mecklenburgſka zyrkwina rada a Swjaſk evangelſkich zyrkwjow Němſkeje proteſt; ſo byſchtej, ßo powołajo na pſchilu-

bjenja němskeho kanzlera Hitlera schkitałej ßamostatnoscź evangelskeje zyrkwje. Scźěhowasche wjele hodźinske jednanje mjes mecklenburgskej statnej wyschnoscźu a mjes zyrkwinej wyschnoscźu. Wusbytk bě, so ßo postajenje statneho kommißara sběhny.

Duringska zyrkej jednasche tohorunja 21. haprleje wo nowym położenju w Němskej a witasche tutón nowy wobwrót. Mjes druhim ßo pschi tym wupraji: My dźerźimy ßo pschilubjenja, kotreź je stat pschilubił; pschetoź zyrkej samóźe jenoź, hdźeź ma dospołnu ßwobodu a ßamostatnoscź, tón jej wot Boha daty nadawk wukonjecź. — Teź tu ßo, kaź druhdźe, wuprajichu sa kruty a ßylny swjask wschěch evangelskich krajnych zyrkwjow.

Evangelska zyrkej Němskeje je pschi rosßudnym dźěle ßwojeho wobnowjenja a nowotwara. Wjednistwo ma president wubjerka evangelskich zyrkwjow Němskeje, D. Kapler. S nim dźěłataj sastupjeŕ lutherskich zyrkwjow, krajny biskop D. Marahrens-Hannoverski, a sastupjeŕ reformirtskich, stud. rada D. Hesse-Elberfeldski. Jednotlíwe evangelske krajne zyrkwje ßu ßo dorasnje sa tuto dźěło wuprajiłe a žadaja kruty a ßylny swjask wschěch evangelskich. 25. haprleje mějesche D. Kapler jednanje s němskim kanzlerom. Tutón ßo snowa k ßwojim pschilubjenjam wusna. Wón ßo jara sajimuje sa zyle skutkowanje němskeho protestantisma. Kanzler Hitler je ßebi teź woßebiteho dowěrnika wuswolił, sa pocźahi s evangelskimi zyrkwjemi; to je farař Ludwig Müller-Königsbergski. Tutón je teź hižo sjawne namołwjenje sa zyły protestantism Němskeje wosjewił. W tutym protestantiskim hibanju wustupuje woßebje evangelske hibanje, kiž ßo „Deutsche Christen“ mjenuje. Schtóž ma radio, je ßo s nimi psched krótkim bliže sesnacź mohł. Mějachu w Barlinje hłowny sjěsd, a radio rosnjeßy někotre rěcźe a jednanja.

Sastupjerjo katolskeje zyrkwje, tak Osnabrückski biskop, ßu tohorunja pola němskeho kanzlera byli a s nim wo tukhwilnych zyrkwinych praschenjach s nim rěcźeli.

Wschelake s bliska a daloka.

Njedźela Cantate je lětßa „dźeń macźerje.“! Tuž njeskomdźmy, ßebi sa tutón dźeń pschihotowacź něschto, s czimž macźeŕ swjeßelimy. Pschi tym dopomńmy ßo teź, kaź teź pschi druhich składnoscźach, na to, so mamy w Budyschinje ßerbske klamy, ßerbsku Ssmolerjez czischczeŕnju, w kotreji mnoho dostanjemy, a to ßerbske kaź němske: knihi a knižki, czaßopißy a nowiny, kartki a wobrasy a schtoź to tajkeho je. Dozyła móżesch ßebi tam skasacź wschě knihi, kotreź někak trjebasch. Ssmolerjez knihaŕnja to runje tak wobstara kaź žana druha. Tuž podpjerajmy nětkle w tutym cźeźkim czaßu teź wschitzy naschu ßerbsku knihaŕnju a czischczeŕnju! To czinisch teź s tym woßebje, so „Sserbske Nowiny“ ßwěru czitasch a so ßebi je, hdyž je nimasch, skasasch.

Bohahanjeŕ bu khłostany. Deßawski pschißaźny ßud saßudźi kommunistiskeho pißmikistajerja bohahanjenja dla. Wón bě w sańdźenym lěcźe s wotdźělom młodźiny hru pokasał, s kotrejž buchu statne a zyrkwine postajenja a wuhotowanja wulzy jara wuhanjene. Wón dosta lěto a 9 měßazow jastwa.

Awstriska je postajiła, so je nabožina na schulach saßo roswucźowanje, na kotrymž ma ßo kóždy wobdźělicź. We haprleji 1919 bě ßo poruczíło, so schulerjo njejßu nusowani, do nabožnych hodźin khodźicź.

Snutskowne mißionstwo Sakskeje je wobschěrnu rosprawu wo ßwojim dźěle 1929—1932 wudało. Schtoź ßo sa tuto wulzy spomožne skutkowanje nascheho Snutskowneho mißionstwa sajimuje, móże ßebi tutu knihu pola ßwojeho fararja abo pola Snutskowneho mißionstwa skasacź abo ßebi ju na farje wupożczicź. Wona nam drobnischo wo wschěch tych wschelakich dźěłach a skutkach nadróbnischo rosprawjuje. Na pschikład, so tu dźenßa hnydom něschto stajimy, shonisch, so mamy w Sakskej schtyri wschelake macźeŕne domy sa diakonißy, mjenujzy: 1. Drježdźanski; 2. Lipsczanski w Leipzig-Lindenau; 3. dom „Neu-Borsdorf“ pola Lipska, a 4. dom „Zion“ w měscźe Aue; tutón ßłuscha „zyrkwinskim sjednoczeństwam a mjenuje ßo tohodla teź: „Gemeinschaftsmutterhaus Zion“. Drježdźanski macźerny dom mějesche kónz lěta 1932 wscho hromadźe 1056 ßotrow, Lipsczanski 241, „Neu-Borsdorf“ 95 a „Zion“ 170. Telko ßotrow steji potajkim dźeń wote dnja wo dnjo a w nozy w ßłużbje kschesczijanskeje luboscźe, so by pomhało pschewinycź wschě nusy a srudoby a czeże a wudokonjecź wschě nadawki a dźěła, kiž ßu nusne, so by było pomhane ludu a jenotlíwemu na duschi, duchu a cźěle. — Sa mużskich, sa diakonow, mamy w Sakskej jenoź jedyn dom, to je Moritzburgski. Wón ma 195 diakonow, kotsiž tohorunja w dźěle kschesczijanskeje luboscźe skutkuja. — Snate drje je, so maja tute domy saßo mnoho poboczných domow a wustawow, woßebje Drježdźanski. Tutomu ßłuscheja teź wschelake schule, na psch. teź schtyri „Marcźine domy“ — „Marthaheime“ —.

Na pucź.

Duzy wot dnja dźěła do dźěła je dobre, ßobu wsacź ßłowo, kotreź je nam nasch reformator Luther do „Wulkeho Katechisma“ sapißał:

„Njeje cźi to wulka khwalba, wjedźecź a prajicź, hdyž ßwoje wschědne dźěło cźinisch, so je to něschto lěpsche hacź wschitkich mnichow ßwjatoscź a krute žiwjenje? A hdyž masch to pschilubjenje, so dyrbi cźi to k wschemu dobremu ßłużicź a so dyrbisch ßo derje měcź, kak mohł ty w tym, schtoź skutki ßu, sbóżnischi abo kak bóle ßwjaty bycź? Pschetoź sa Boha cźini tola wěra ßwjatych a wona jemu jenicźzy ßłuži, skutki pak ßłuża ludźom. Tak masch ty wscho kubło a schkit a wobarnowanje pod tym Knjesom, a k tomu wjeßołe ßwědomnjo a hnadneho Boha, kotryž chże tebi stokrócźnje sapłacźicź, a ßy ßam młody knjes, hdyž jenoź ßy pobożny a poßłuschny. Hdyž pak niz, masch jako prěnje luty hněw a lutu njehnadu wot Boha a žadyn měr we wutrobje, a potom ból a njesbožo.“

Tak pische Luther w wukładowanju 4. kasnje we „Wulkim Katechißmje“.

Listowanje: Sa Cantate (dźeń macźerje) B-r w B. — Sa Rogate (Boże stpicźe) B-z w B. — Sa Exaudi T. w B.

Serbske spěwarske
su na předań w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach (Nostitz b. Weißenberg). Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczeŕnje a knihaŕnje, sap. dr. s wobm. ruk. w Budyschinje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi schtwórcźělétnje 108 pj.

Čzišło 20

Bomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 14. meje 1933 Bautzen

Njedźela Cantate.

Tekst: Ps. 98, 1.

Kantate, spěwajcźe, kajke wjeßołe mjeno ma tola nascha dźenßnischa njedźela, kajke wjeßołe mjeno, kajkeż też sańdźena njedźela měješche, kiž nam pschiwoła: Jubilate, wyskajcźe! Evangelij rěka wschak w naschej ßerbskej rěczi: wjeßołe póßelstwo. Schtóż je wot tuteho wjeßołeho póßelstwa sapschimnjeny, tón je wjeßoły człowjek. Tuta wjeßełosć, kotraż w wěstosći sboża ßwoju pschiczinu ma, njeje jenoż nutskowne saczuwanje, ale dyrbi ßo też w zykłym žiwjenju a sadźerżenju kschesczijana jaßnje wopokasowacź. Ssrědk, ßwoju nutskownu wjeßełosć a wěstosć na sjawne dacź, je człowjekej woßebje w daru spěwanja daty.

Tutón Boži dar prawje wužiwacź, to chże dźenßnischa njedźela naß wuczicź se ßwojim napominanjom: Spěwajcźe Knjesej nowy kěrlusch, pschetoż wón czini dźiwy, wón czini dźiwy w stwórbje, dźiwy w kralestwje hnady, dźiwy w twojim žiwjenju.

Pschiczina naschego spěwanja ßu Boże dźiwy. Najjaßnischo tute Boże dźiwy psched wocžomaj mamy w jeho stwórbje. A woßebje tón czaß, w kotrymž nětk stejimy, prěduje wo Božich dźiwach kóždemu, kiž ma wuschi sa hłoß pschirody. Hdyž w tutym czaßu pschesch sahrody a łuki, pschesch hona a hory, pschesch kerki a lěßy twojeje łužiskeje domisny khodźisch, potom móżesch to jenoż s modlazej wutrobu, s wutrobu, kotraż je pokna ßwjateho spodźiwanja psched wschehomóznym stworiczelom njebjeßow a semje, kiž kóždemu schtomej, kóždej rostlinje, kóždej kwětzy nětk nowe žiwjenje a nowu kraßnosć spožczi. Schtoż ßo tam wonkach stawa, to je dźiw, tak stary kaž ßwět ßam, a tola kóždy nowy dźiw, kotryž też wuczeni prawje wujaßnicź njemóża, dźiw, kotryž naß pschezo napomina: Spěwajcźe Knjesej nowy kěrlusch, pschetoż wón czini dźiwy! Po tutym heßku Pawoł Gerhard **czinjesche**, hdyž pschesch Božu stwórbu khodźo ßebi saspěwa:

Pój wutroba a wjeßel ßo
Na darach Boha ßwojeho
W lubym lětnym czaßu.
Wscho rjane je sa człowjekow;
Tuž njech na pyšche sahrodow
Sso człowjeske myßle paßu.

Wschitke te kraßnoscźe w swonkownej pschirodźe dadża nam hižo něschto woptacź a saczuwacź wo spodźiwnej mozy a dobrocźiwoscźi nascheho Boha, kotraż ßo najjaßnischo we kralestwje hnady wotkrywa.

Tuž pósnaj też, o duscha,
Kak ßmilny nasch Bóh je.
Khwal jeho, kaž ßo ßłuscha
Sa tajke dobroty.
Haj, ja chzu s kěrluschemi,
Cźe, Božo, posběhacź,
Dóńž njeßměm s jandźelemi
Czi wěczny khwalbu dacź.

Spěwajcźe Knjesej nowy kěrlusch, pschetoż **wón czini** dźiwy, dźiwy w kralestwje hnady.

Abo njeje to žadyn dźiw, so ßměmy my khudźi, hubjeni, hrěschni człowjekojo Boże dźěczi a herbojo sbóżnoscźe **bycź**?

So hrěschnika by wobhnadźił,
Ssy ty ßo, Knjeże ponižił,
Ssy nasche czěło na ßo wsak,
So by nam ßwoje sbožo dak.

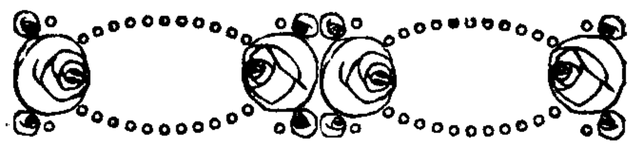
Hdyž tutón dźiw chzu sapschijecź,
Hdźe mohł ßo rosum wupschestrěcź
Duch pokłonja ßo w modlenju
Psched tajkej Božej luboscźu.

Hodowny dźiw, jutrowny dźiw, ßwjatkowny dźiw, wſchitko pſchiczina doſcź, ſ wjeßołym ertom hnadneho Boha khwalicź. To ma ßo pſchedewſchěm w Božim domje cźinicź. Njedźela Kantate chze naß napominacź, ſo bychmy pſchi naſchich Božich ßłużbach naſche rjane, kraßne kěrluſche pſchezo ſ poknym hłoßom a ſ nutrnej wutrobu ßobu ſpěwali. Pſchetoż to je Bohu ſpodobne. Spěwajcźe Knjeſej nowy kěrluſch, pſchetoż wón cźini dźiwy, wón cźini też dźiwy w twojim źiwjenju.

Abo njejßy niczo wo tym ſhonił? Tola! Ty ſpominaſch na dny cźeźkeje khoroſcźe, hdźeż ßamo lěkař żaneje nadźije wjazy njeměješche, wěcźny lěkař pak pſchińdźe a wuſtrowi cźe abo lubowaneho cźłowjeka. Spominaſch na dny hórkeje hoſpodarſkeje nuſy, hdyż wjazy nuts a won njewědźeſche, — a w prawym wokomiku tola pomoz pſchińdźe, ſ wotkel njeběſche ju ßnadź wocźakał. Haj, njeje to żadyn dźiw, ſo je tebi wſchehomózny Bóh pſches telko nuſow a ſtrachow pomhał a tebje wodźił hacź do dźenßniſcheho dnja? My dyrbimy na kóżdym dnju, kotryż Bóh luby Knjes nam ſpożcźi, wjeßeli ſpěwacź:

Hacź ßem je Bóh mój dowjedł mje
Se ßwojej wulkej hnadu,
Mi ſdźerżał duſchu, źiwjenje
A ſaſtarał mje ſ hnadu.
Hacź ßem je wón mje pſchewodźał,
Hacź ßem mje wulzy ſwjeßelał,
Hacź ßem je wón mi pomhał.
Hamjeń.

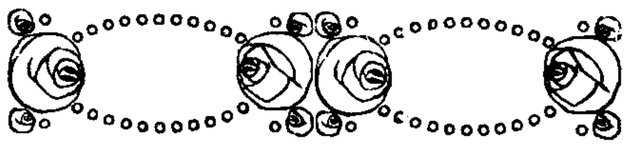

Macźerka!

Macźerku ja njeſapomnju ženje!
Jej dźakuju ßo ſa wſcho rjenje
S duſchu, ſe ßłowom a ſe ſkutkom
Tuż khwatam wjeßoły k njej dom.

Schtoż mam cźělneho a ſwonkowneho
S cźimż ſwobaram ßo wſcheho ſkeho,
Schtoż mi łubło je tu duchowne,
To wſcho je mojej macźerne!

Tuż też dźenßa proſchu, macźer, Tebje:
Wſmi mje a daj mi ſnowa ßebje!
Żohnuj luba, mje każ nětdy ßy!
Tak budu ſbóżny, ſbożowny.

Dźeń macźerje.

Wón bě nuſny a ważny w cźaßu, w kotrymż ßo markſiſtiſke a materialiſtiſke mozy ſchěrjachu a ßo bjesbóżne bolſchewiſtiſke mozy ſadobywachu wſchudźom nuts. Wón je pak też nětkle nuſny a ważny, w cźaßu pſchewróta, wobnowjenja, noweho twarjenja. Pſchetoż hdyż ſchtó je powołany, ßobu twaricź nowy pſchichod, nowe źiwjenje, je to macź. Haj, macź je *prěni twarz pſchi tym! Macź prěni twarz ßwójby a tohodla* prěni twarz luda, macź twari źiwjenje, prjedy hacź wono ßwětło tuteje ſemje widźi, wona twari tohodla jako prěnja też źiwjenje zyłeho luda a ma nětkle ßobutwaricź nowe źiwjenje w ludu a kraju.

To ßu wulke, nadobne nadawki, kotreż ma macź. So by mohła je wona dokonjecź, ma macź ßama pſchi ßebi a na ßebi ſaßo mnoheho wukonjecź, a mamy my wſchitzy ſa nju a wokoło njeje ważneho a dobreho wjele cźinicź, a ma powſchitkownoſcź, ma lud a ſtat ßo ßwěru ſa macź ſtaracź. A wſchitko tole nuſne a ważne radźi ßo nam wſchěm hromadźederje, hdyż jo cźinimy w kſcheſcźijanſkej wěrje, hdyż damy naboźinje měſtna, hdyż pytamy ſe wſchěm Božu cźeſcź, cźeſcź toho Boha, kiż je źiwjenje ßam, kiż źiwjenje ſtwori a źiwjenje twori a twari, kiż hakle ſmóżni, ſo macź źiwjenje twari, kiż hakle ſmóżni, ſo my ſ ludom tworimy něſchto nowe ſa lud, ſa kóżdeho.

Tehodla żadyn „macźerny dźeń“ bjes Božeje ßłużby, bjes modlitwy a dobroproſchenja pſched tutym naſchim wulkim Bohom! Ně, Bohu poruczamy dźenßa macź a ßo ſa nju dźakujemy, ſa nju modlimy. A Bohu poruczа dźenßa macź

ßwoje dźěćźi ſ dźakownej wutrobu, ſ wutrobu połnej dobroproſchenja a modlenja. A Bóh chzył dacź, ſo by dźenßa na „macźerńnym dnju“ kóżda macź ßo mohła radoſćiwa dźakowacź ſa dźěćźi, radoſćiwa tohodla, dokelź ßebi we wutrobje wobkhowa wěru a ßwěru Bohu a ju njeſhubi w materialiſtiſkim a bolſchewiſtiſkim a dokelź ſamóhł dźěćźom ßobu dacź do źiwjenja wěru a ßwěru k Bohu a ju w nich hajicź a ſdźerźećź njech też bjesbóżne, jenoż na ſachodnoſćź ſaměrjene mozy pytachu kaſnyćź duſchu a źiwjenje. Wěra do Boha a ßwěra ke Bohu ßu ſakkady, bjes kotrychż żadyn twar njewobſteji, njech je twar cźłowſkeho źiwjenja, njech ßwójby, njech woßady, njech luda.

A ſo mohła ßo kóżda macź tak dźakowacź, ſa tole ſtacź je naſcha wěź, kiż ßmy my jejne dźěćźi! Ssmě a móże ßo twoja macź dźakowacź, ßo radujo na tebi? So by mohła!! So by mohła ſnajmjeńſcha wot nětka ßo radowacź tebje dla, njech tu wonka je na tutej ſemi, njech je hižo we wěcźnoſćźi!!

„Dźeń macźerje“, haj, wón woła tebje, jeje dźěćźo, k macźeri, njech k njej tu dźeſch, hdźeż ſpěwa a dźěła, njech tu dźeſch k hórzy, pod kotrejż jeje mucźne cźěło ſpi. „Dźeń macźerje“ woła tebje ſo na macźeŕ ſpominaſch, ſo ßo macźeri dźakujeſch, ſo macźeŕ ſwjeßeliſch. Tuż dźi a cźiń to! A wuſnaj a ſpěwaj:

„Dźak budź Tebi, luby Bożo!
Ty ßy źiwjenje mi dał!
Dźak Cźi, ßy mi kraßne ſbożo
Pſches ſtarſcheju ſhotował,
Kiż mje ßwěru hladataj,
Woſbożicź mje ſmyßlenaj.“

Haj do dźaka a modlitwy wobſamkł hnydom ſtarſcheju. My dźě tola, hdyż „macźeŕny dźeń“ ßwjećźimy, nana njeſabudźemy, ně nana ßobu cźeſćźimy, ßebi njeźadajo hiſchcźe woßebity „dźeń nana“, każ je ßo to ſ druhich ſtron żadał.

S wutrobu k Bohu, k jeju Wótcźej a k naſchemu Wótcźej ſdychnjemy:

Ty pak wſchitko, luby Bożo,
Sapłacź jimaj bohacź.
Wobradź jimaj wěrne ſbożo,
Po cźěle a po duſchi,
Derjehicźe na ſemi
Sbóżnoſćź w ßwojim kraleſtwje.

Macź.

W Schwizy hrajkaſche ßebi 3lětne dźěćźo na łuzy. Nadobo ſlećźi k njemu hodleŕ, ſhrabny jo a njeßeſche jo pſches powětr k nĕſdu. Ludźo ßo toho dohladachu, wołachu a běźachu ſa ptakom. S wutſělami ſehnachu hobrſkeho ptaka ſ hnĕſda. Na to ſpyta ſwaźliwy muźſki, ſwucźeny na tajke waźenje, k hnĕſdej doleſćź. Ale ſkały běchu pſchenahłe. Wón ßo ßuwaſche a njeſamóh hacź k hnĕſdej ſaleſćź. Tuż ſpyta druhi tutón cźeźki a ſtraſchny pucź. Wón bě hórſki hajnik a na tajke pucźe ſwucźeny. Tola też wón njedozpi wjazy hacź tamny.

Tu ſtłóczi ßo młoda źónſka pſches ludźi do prědka — macź rubjeneho dźěſćźa — a pocźa po nahłych ſkaliſkach horje leſćź. A leſnyſche, njech też ruzy krawjeſchtej a noſy ßo dreje ſchtej a draſta ßo torhaſche. A doleſny a wſa dźěćźo a ſleſny ſ nim też ſaßo dele. Tak wumóh ßwoje dźěćźo macź.

Sswěrna hacź do ßmjercźe.

Symny to dźeń we wulkej ſymje. Po pucźu wlecźe ßo macź. Na rukomaj ma dźěćźo. Pohoncź doſcźěhnje ju ſ woſom a kaſa jej, ßo horje ßydnycź. Macź to ſ dźakom pſchiwoſmje a ßo ßydnje na wós. Symny wětſik duje. Macź ſapſchimnje wulka hroſa wo dźěćźo. Wona ßo ßuknju ßlecźe, ſawi dźěćźo do njeje a tłóczeſche jo k ßwojej wutrobje.

Tak jědźechu dale pſches ſymny dźeń. Jako běchu hacź k wotyknjenemu kónzej dojěli, ſaſta pohoncź. Żona woſta pak na woſu ßedźo — wona bě ſmjerſnyła. Cźicho ſpaſche pak dźěćźo pſchi ßwěrnej macźernej wutrobje, kotraż bě pſcheſtała pukotacź.

Sswěrne macźerje.

Snaty faraŕ a dekan Ötinger — wón bě źiwy w 18. lětſtotku — hladaſche ras wjecźor w Herrenbergu ſ woknom ßwojeje fary, kiż wyßoko ſtejeſche, won na měſtacźko a bě cźichi a ſamyßleny. Pſchecźel ßo jeho wopraſcha, na cźo myßli. Faraŕ wotmolwi: „Ja myßlu na te ßwěrne żony, kotrejż nětkle w tych khěźach tam delekach pſchi ßwěźy draſtu ßwojich dźěćźi płataja a ßwoje cźěſchne hladaja, a ja ßo praſcham, hacź też ja ras tajke měſtno w njebjeßach namakam, każ wone.“

Boża pomoz w nuſy.

Pucźowach jako wandrowſki do domiſny pſches narańſchu Frankowſku (Niederbayern). Běch hižo dleźſchi cźaß bjes dźěła a ſaßłużby. W mojej kapſy njebě wjazy wjele pjenjes. Nuſa traſcheſche mje ſ kóżdym dnjom bóle. Cźinjach ßebi pſchichoda dla wjele ſtaroſćźow, hdźe ſaßo dźěło a někajku ſaßłużbu namakam. Takle ſanurjeny do cźeßnjazych myßlow krocźach ras njedźelu rano po wuſkej ſchcźeźzy k jenej zyrkwinſkej wſy. Nadobo ſaſwoni na wěźi, a mi běſche, jako by tón najwjetſchi ſwón mje wołał: „Pój dom!“ a woſpjet ſaßo: „Pój dom!“ Stupach rychliſcho a pſchińdźech hiſchcźe cźaßa doſcź do zyrkwje. Prědowanje tamniſcheho k. fararja ſdaſche ßo mi zyle jako by wono mi płacźiło. Mużej, kiż pódla mje ßedźeſche, — wón běſche w ßrěnich lětach — ſdach ßo zuſy bycź. Tuż ßo mje wopraſcha, ſ wotkel pſchińdu, a hdźe chzu. Spóſnawſchi moje położenje, wſa mje ßobu domoj, pohoſćźi mje jara derje a wyſchſche teho doſtach hiſchcźe nĕſchto zyroby na pucź a k temu rjany pjenjeżny dar. Pſches tole běch nětko hakle jaßnje ſpóſnał Boži hłóß, dokelź jako rjemjeßlnik po wſchĕdnych ludźi runje proßycź njechach a miſchtrow mojeho powołanja pak ſ cźeźka njedźelu domach nadeńdźech. Tak ßym ſaßo ras ßam na ßebi naſhonił tamne rjane ſtare pſchiſßłowo: „Hdyż je nuſa najwjetſcha, je Boża pomoz najbliżſcha. K. R.

Zyrkej a ſtat.

Sakſka krajna ſynoda ßo w meji njeſeńdźe, każ bě to wotmyßlene. Chzeja wocźakacź, ſchto dźěła ſa wobnowjenje a ſnowaſarjadowanje evangelſkich zyrkwjow Němſkeje pſchinjeßu. S tym ßo też hacź na dalſche wotſtorcźi jednanje wo nowowólbje krajneho biſkopa, kotryż, każ je ſnate, 1. julija na wotpocźink póńdźe.

Sa ſnowaſarjadowanje evangelſkich zyrkwjow Němſkeje ßo wſchudźom dźěła, woßebje wěſo w Barlinje, hdźeż ma wjedniſtwo ſwjaſka evangelſkich zyrkwjow ßwoje ßydło. Tam ßu ßo poknomózni wſchĕch evangelſkich zyrkwjow ſeſchli a hižo wo wſchelakich waźnych praſchenjach jednali. So ßo tuto dźěło dokładnje a też bjes komdźenja ſtanje, je nuſne. Dźeja dźě tola pſches lud tak wſchelakore myßle a żadanja. Wchſě njejßu zyle wěſcźe ſbożowne a ſpomożne. To njetrjebaſch ßebi hakle myßlicź na tak wukulenu wěź każ to — nětk ſdźěła ſakaſany — „Tannenbergbund“ je. Też druhich myßlow a myßliczkow nadeńdźeſch, kotrež ßo njehodźa a njeßmě-

dża wuwjeſcź, jeliſo njedyrbi evangelſka zyrkej a ſ njej evangelſki lud ſchkodowacź. Cźińmy wſchitzy, ſo by ßo tuto wobnowjenje derje radźiło nam žohnowanju, Bohu cźeſcźi, dobroproſchenje ſa to. Tohodla žadajmy ßebi też, ſo ßo tuto nowoſarjadowanje ſtanje bjes toho, ſo ßo partaje a ſtat do tutoho dźěła ſapletu. Sswobodnoſcź je kanzler ßlubił! Tuž woſtańmy też ßwobodni! Cźim bóle pſchińdźe ſ toho žohnowanje też ſa lud a ſtat!

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Sa macź ſběra ßo dźenßa ſběrka po haßach a po domach — też wčera hižo. Wona chce pomhacź, ſo ſaßo wſchě macźerje w kſcheſcźijanſkim a wótznokrajnym duchu dopjelnieja a móža dopjelnjecź ßwój wulki ßwjaty nadawk. Hdyž tak macźeri pomhamy, pomhamy zykej ßwójbje, pomhamy ludu. Tuž pomhajmy! — Po domach ßmě ſběracź jenož towaŕſtwo evangelſkich žonow. Wono ma ſa ſnamjo zyrkwiny kſchiž, lila na běłym. Wſchě druhe ſjednocźeńſtwa maja jenož dowolnoſcź, na haßach ſběracź.

Kłowna ßerbſka prědaŕſka konferenza. Pſchedßyda, k. wyſchſchi faraŕ Sarjeńk, ſapočža poßlednje poßedźenje ßerbſkeje konferenzy w Sserbſkim Domje ſ modlitwu, w kotrejž ſpominaſche na wótzny kraj a zyrkej a ßerbſki lud a na to woßebite, ſchtož ßo nětkle ſtawa. Pſchiſchli běchu nimale wſchitzy ßerbſzy duchowni Sakſkeje, a cźi, kotſiž tam njeběchu, ßu zyle wěſcźe měli najkhutniſcheje pſchicźiny, kotraž ſamolwi, ſo runje na tutu konferenzu njepſchińdźechu, na kotruž bjes wſcheho woßebiteho pſcheproſchowanja hižo zyły cźaß pſcheproſchowaſche najkhutniſcho. Wopomnichmy, ſchtož bě ßo ſtało w ßerbſkich woßadach a faŕſkich domach, tak na ſrudobu we Porſchiſkim faŕſkim domje, tak na wjeßele w Budeſtecźanſkim. Woßebiteho pſchednoſchka njebě. Bě tak na doſcź ważneho a rosßudneho, ſchtož bě ſe wſchej khutnoſcźu a ßwěru a niz najpoßleſy ſe wſchej luboſcźu wopomnicź. Mějachmy jednacź wo zykym położenju zyrkwje a ßerbſkeho luda a evangelſkich ßerbſkich woßadow, niz mjenje też ßerbſkeho pißmowſtwa. Nimo teho bě rěcź wo ſtipendijach, ßwjedźenjach, nowych a ſtarych nadawkach, wo ßwjedźenju 1. meje, wo „Sserbſkim Bibliſkim Pucźniku“ a druhim. Sso ßamo wě a ženje hinak było njeje, ſo ßerbſki lud a tak też my evangelſzy Sserbjo ſtejimy a ſtejachmy ßwěru k wótznemu krajej, dopjelnjejo ßwoje nadawki w měrnym cźaßu kaž we wójnſkim, hajo ßebi wěſo ßwoju ßerbſku narodnoſcź, ßwoju ßerbſku rěcź. Runje tam, hdźež ßebi haja wótzow rěcź a wěru, ßu tola najlěpſche podkładki ſa to, ſo ßo też wſcho druhe ſprawnje a wěrnje ſtawa, ſo ßo też ßwěra dźerži wótznemu krajej a ſtatej. Hinak njebě to ſ nami evangelſkimi Sserbami a też njebudźe!

S **Budyſchina** cźitamy, ſo je evangelſka woßada pſchiprawiła pacźeŕſku wucźbu ſa doroſcźenych. Tajkeje běchu ßebi njekonfirměrowane ſtawy woßady pſchałe. Snamjo to naſcheho cźaßa!

W **Lubiju** bě ßo ſchtwórtk, 4. meje, ſhromadźiła wulka ßyła žonow ſe wſchěch kónczin Lubijſkeho wokrjeża na hłownu ſhromadźiſnu evangelſkich žónſkich towaŕſtwow. Tuta měješche dwojaki wuſnam: dotalna wjedniza, knjeni von Burgsdorf ſłoži pſchedßydſtwo, dokelž bu jeje mandźelſki, dotalny hamtſki hejtman, ſa wokrjeßneho hejtmana do Lipſka powołany. A to druhe bě wulkotny pſchednoſchk knjeſa ſuperintendenty Jagſcha wo kſcheſcźijanſkej žonje w tutym nowym cźaßu. S wulkim dźakom dźěłachu ßo towaŕſtwa wot ßwojeje wjednizy, kotraž je ſ wulkej pilnoſcźu a ßwěru ſkutkowała ſa žónſke towaŕſtwa a ſ tym ſa mnoho ſpomožneho, ſchtož też nětk dale ſkutkuje. Knjes ſuperintendent pokaſa po ßwojim wuſtojnym waſchnju, ſchto je žona była w běhu lětſtotkow naſchich ſtawiſnow a ſchto wona bycź ma woßebje nětkle w cźaßu wobnowjenja. Wona ma bycź kſcheſcźijanſka, wótznokrajnje ſmyßlena mandźelſka a macź; a wſchě te, kotrymž njeje ſpožčžene, bycź w mandźelſtwje, maja bycź ßamßneho ducha. Wſchě hromadźe nimaja wjazy bycź politiſke. To dyrbi nimo bycź, dokelž je žona ſ tym, ſo do politiſkeho žiwjenja pſchińdźe a ſ tym też do dźěłow a ſaſtojnſtwow muža, wjele, jara wjele ſhubiła, a ſ njej też ßwójba a ſe ßwójbu ſaßo lud. Do noweho nětkle naſtawazeho luda nješłuſcha też žona abo holza, kiž ßebi włoßy tſiha kaž hólz. Sa macź a runje tak ſa dźowku, ſa dźěcźo wupraji wón to ſa wſchěch rosßudne, wulke ßłowo: dopomń ßo na macź! to dyrbi dźěſcźu bycź a bycź móz, pucźnik, pohoń, warnowanje!“ Schto wſcho njeje ſ tutym wuprajene, žadane! — So bychu ßo tola naſche evangelſke žony — a runje tak po ßwojim naſche evangelſke młode holzy — hiſchcźe bóle hromadźiłe do towaŕſtwow a ſjednocźeńſtwow! Tak by ßo wjele wjazy ſpomožneho, dobreho, polěpſchowazeho wuſkutkowacź hodźiło ſa jenotliwu a ſa powſchitkownoſcź, ſa ßwójbu a ſa lud! Tak by kóžda, a ſ njej ßwójba a dom, ßo mohła cźim dokładniſcho pſchihotowacź a dohotowacź ſa nowy cźaß a jeho nadawki a pſchiſłuſchnoſcźe, to cźim lěpje, dokelž tola je nabožina a wěra w tutych ſjednocźeńſtwach ßobu rosßudna wěz. A tohodla ßo we nich haji też to, ſchtož ßebi nětkle wótzny kraj žada wot žony, wot macźerje. Njech ßebi tuto praſchenje pſchedpołoži runje dźenßa na njedźeli macźerje kóžda macź a žona! A hdźež njedyrbjałe tajke towaŕſtwa bycź, tam ſeſtupajcźe ßo do zykka. To je móžno tam, hdźež ßu hoſcźenzy a tam hdźež žane njejßu, hdźež je woßadna rumnoſcź abo rumnoſcź na farje! Runje ſa tute ſhromadźiſny a ſjednocźeńſtwa ßu wſchelakeho dla rumnoſcźe ſwonka hoſcźenzow pſchihódniſche. Schtóž někak ſroſumi cźaß a ſchtož ßo ſtawa, tón wě, ſo ma ßo wſcho ſtacź, ſo by w nowym pſchichodźe bydliło wěrne ſbožo ſa ßwójbu, dźěcźi, lud. W pſchednoſchku bu dźě też prajene, ſo je naſch cźaß, w kotrymž ßmy my nětkle žiwi, jenož pſchirunacź tſjom cźaßam w běhu lětſtotkow, mjenujzy: cźaßy cźahanja ludow, cźaßej reformazije a cźaßej 30lětneje wójny. Tak wulki, woßebity, rosßudny je naſch cźaß! A tuž dyrbimy też my bycź wulzy w nim, ſo njebychmy podleželi a bjes žohnowanja woſtali.

Na pucź.

Cźeſcź nana a macźeŕ!

Liſtowanje.

K. R.: Dźak ſa małe powjedanczko! Woſjewimy je. Haj, tajke móžemy trjebacź. Tuž, hdyž macźe wjaz, póſcźelcźe abo wotedajcźe w Ssmolerjez knihaŕni na moje mjeno. Redaktor.

Sa Rogate: B-z. w B. — Sa Exaudi: T. w B.

Prědowanja maja ßo tak ßłacź, ſo ßu najpoſdźiſcho pónđźelu w Budyſchinje. Redaktor.

Harfa za dźěćikemšenje

je za **20** pj. k dostaću

w Smoleriec knihaŕni w Budyšinje

Samolwity redaktor faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach (Nostitz b. Weißenberg). Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ twobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźlětnje 108 pj.

Čzišło 21

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewš će! F.

Serbske niedźelske łopjeno

W Budyšchinje — 21. meje 1933 — Bautzen

Njedźela Rogate.

Jana 16, 23—33.

Kak rjenje je w naschich ßerbskich woßadach, so ßo wschědnje rano, pschipołdnju a wječor swón pschebiwa a ś tym kóždeho napomina: stykń ruzy a modl ßo. Ale kak kraßnje to też je, dha dyrbimy tola prajicź, chzemy tutomu swonej mjeno dacź, dyrbimy na njón napißacź: „Swón, kiž ßo w naschich dnjach wjazy njerosumi“. Kak ßu naschi pobožni wótzojo, njech je doma abo na poli, pschi pschebiwanju swona czapku czahnyli a ßwój ßwjaty Wótcženasch spěwali, dokelž snajachu potajnu móz ßwjateje modlitwy. To nětko jara rědko widźisch. Kelko jich je, kiž ßo hańbuja ßo modlicź, dokelž ßo boja, so błasni jich sa ßměch maja. Drusy nochzedźa wot Boha Knjesa szyka niczo měcź, ale měnja, so ßu ßebi ßamym doscź. Woni praja, ßmy proch ś procha a tohodla je jim kaž ßkowo wo kschižu ßwjata modlitwa błasnoscź. A dyrbimy też my jim skónczńje pschihłoßowacź, hdyž pschezo saßo wot toho abo tamneho ßkyschicź mózemy, ja ßym ßo modlił, ale moja modlitwa bě bjes wuspěcha; hdyž naß na wójnske modlitwy pokasuja a praja, schto je ßo tehdy modliko a tola dyrbjesche ßyn wudowy padnycź, tola njeje tak někotry nasch mandźelski wróczo pschischoł, tola je drbjał nasch lud pśches telko domapytanjow a hubjenstwa dźenßa hischcźe? Stejimy dha skónczńje ś naschimi modlitwami psched samknjenymi durjemi? To njeje žane praschenje, so ßu husto durje, sa kotrymiž ßo bohatstwo wěczńoscźe namaka, samknjene, a hdyž budźemy jónu ś wyschscheho stejnischcźa wróczo hladacź, dha budźemy też spósnacź, cźehodla tak husto samknjene wostachu. Tohodla budź nam witana ta luba njedźela Rogate, na kotrejž też na klětkach prěni krócź wo žohnowanje Boże na naschich polach proßymy, ja praju, budź nam witana luba njedźela Rogate, hdźež chze Jesuß Khrystuß nam prajicź, kak mamy ßo modlicź, so dale njewostanjemy psched samknjenymi durjemi wěczńoscźe.

My ßo najprjedy po sakładźe teksta praschamy, kak mamy ßo modlicź? Jesuß nam praji: Swěrnje, sawěrnje, ja praju wam, sa cźoź wy teho Wótza proßycźe w mojim mjenje, to budźe wón wam dacź. Hacź dotal njejscźe wy sa niczo proßyli w mojim mjenje; proschcźe, dha budźecźe bracź, so by ßo wasche wjeßele dopjelniło. To ßym ja k wam w pschisßłowach rěczał. Cźaß pak pschińdźe, so ja w pschisßłowach wjazy ś wami rěczecź njebudu, ale ja budu wam sjawnje pschipowědacź wot mojeho Wótza. Na tym ßamym dnju budźecźe wy proßycź w mojim mjenje. A ja njepraju wam, so bych teho Wótza sa waß proßycź chzył; pschetoż wón ßam, tón Wóczez, lubuje waß, dokelž wy mje lubowali a wěrili scźe, so ja wot Boha wuschoł ßym.

Tu widźimy, je jenoż jedyn pucź, kiž móże durje k wutrobje njebjeskeho Wótza wotamknycź, to je modlitwa w Jesußowym mjenje. Schto pak to rěka? Niczo druhe dyžli so dyrbi Jesuß Khrystuß pschi naschich modlitwach też pódla bycź. Tu masch też wotmłowjenje na tak někotre, cźehodla njeje Bóh twoju modlitwu wußłyschał; my ßmy ßo modlili, ale Jesuß njebě w naß žiwy! My wobskorźimy Boha a ßmy ßami na tym wina, so njeje Bóh pomhał, dokelž ßmy ś naschimi modlitwami na semi wostali a my njejßmy w ßebi Jesußowu móz měli, kiž do njebjeß nutspschimnje. W Jesußowym mjenje móżemy psched trón njebjeskeho Wótza w naschich modlitwach stupicź, dokelž je Sbóžnik w naschim mjenje na kschižu wißał, so by doscź cźinił sa nasche hrěchi, kiž samknu durje k wěczńoscźi. Matthias Claudius je jara prawje měł, jako praji: Khrystuß je klucź do njebjeß, ty pak njedyrbisch pschezo saßo ßo praschecź, hacź je móžno, ś tutym kluczom do njebjeß pschińcź, ně klucź je k temu, so ś nim durje wocźinisch a ś durjemi sańdźesch. Duž daj ßo dźenßa na-

pominacź, Rogate, modl ßo w Jeſußowym mjenje, ſo by ßo kaž Jeſuß praji, twoje wjeßele dopjelniło!

Wón to tebi ßlubi ſe ßłowami: Sa cžož wy teho Wótza proßycź budźecźe w mojim mjenje, to budźe wón wam dacź. Tu daj ßebi pak hnydom prajicź, niz pſchezo budźe tebje tak wußłyſchecź, kaž ty to runje chzeſch. Snadź póßła ſwonkownje runje to, ſchtož twojim pſchecźam a modlitwam napſchecźiwo ſteji, ſchtož ßy ßebi wuproßył, ale wón chze napoßledk jenož twoje najlěpſche! Haj:

Twań, o moja duſcha,
Twań na Boha!
Wěra jemu ßłuſcha,
Pomoz ſa wſchěch ma.
Budź bjes ſtracha,
Ranje ſeſkhadźa,
Po ſymje cźe wita
Kraßnoſcź naléczża.
Hdyž wichor duje,
Kſchiž naſtawa,
Tebje wobarnuje
Móz Knjeſowa.

Hdyž ras ſměrom ſtejiſch a wróczo do žiwjenja hladaſch, budźeſch ßnadź też ty nětko, hladajo na tutu ſchtuczku prajicź: haj tomu tak je! Mój Bóh tola wſchitko lěpje roſymi dyžli ja, a tym, kiž Boha lubuja, dyrbja wſchitke wězy k lěpſchemu ßłužicź. Duž hiſchcźe jónkrócź: Rogate, modlcźe ßo! Khryſtuß ſteji nětko pſched tobu a tebje pyta a tebje proßy, njedaj ßo podarmo napominacź! Pſchecźelo, kłapaj wo durje njebjeſkeho kraleſtwa, modl ßo w Jeſußowym mjenje; tak dołho kaž dźeń je, tak dołho kaž Bóh cźi hnadny cžaß ſpožcźi. Nětko ſteji hiſchcźe Jeſuß pſched tobu, ſchtó wě, kak bórſy, dha ſtejiſch ty pſched durjemi horjekach a potom chzeſch ty kłapacź. Nětko leži na tebi, hacž budźe ßo tebi potom wocžinicź, hacž budźeſch potom wjeßele „dźi nuts k twojeho Knjeſa wjeßelu“ ßłyſchecź. Rogate, modlcźe ßo, Rogate, modlcźe ßo w Jeſußowym mjenje a njebjeſki Wótcžez chze Wam dacź njebjeſku ſbóžnoſcź a junu Boži měr. Hamjeń.

Jeſußowe k njebjuſtpicźe!

Jeſußo, nětk pſchekraßnjeny,
K najwyſchej cžeſcźi poſběhnjeny,
Ty knježiſch k Wótza prawizy!
W tym Cźe niczo njeſamoli,
Wſcho ſtanje ßo po Twojej woli,
Nam twjerdy hród a ſkała ßy
Ty ſ bójſkej mudroſczu
A ſ wſchehomozu tu.
Ty ßamlutki — knjež nad nami,
So na ſemi — móz cźěmnoſcźe nam njeſchkodźi!

Se wſchěch narodow lud ßebi
Tu hromadźiſch, kiž ßłužo Tebi
Pod Twojej khorhoju chze ſtacź.
Pomhaj, Jeſu, ſo ja ßwěru,
We Twojej mozy ſ prawej wěru,
A khrobłoſczu mohł wojowacź.
Kiž khelich žałoſcźe
Hacž do dna wupił ßy,
Ja Cźe proſchu — ßmil, Knježe, tu
Sso nademnu, — ſo w pruhowanju wobſteju.

S Tobu wěſcźe dobudźemy,
Sleh' njepſchecźela pſchewinjemy,
O Jeſu, kralo žiwjenja!
Cžaka dźě na Boże dźěcźi
Po horzej bitwje tu na ßwěcźi
Tam horkach króna dobycża,
Kiž ſ drohej Swojej krwju,
Nam doby na kſchižu.
Twoja ßyła — Cźi wjeßoła,
Dźak ſaſpěwa, — hacž wyſka tam lud dobycża.

J. B.

Cžert.

(Skónczenje.)

Khoroſcź a bědnoſcź cźěła, to ßu ſrudne powoſtanki wulkeje wójny. Kelko je jich pſchiſchło na cźěle khorych a bědnych domoj! A ſchtó chze prajicź, kelko je jich pſchi ſwonkownej khoroſcźi też ſnutskownje khorych było, t. r. na wěrje, poboznoſcźi! Dwójzy wbohi tajki, dwójzy khory, a to cźim bóle, hdyž ßam njepytnje, ſo njeje jenož cźěło khore abo cžuwy, ale też wěra! Ale něchtón njeměń a njepraj ſo ßu tutu khoroſcź jenož ſ pola dom pſchinjeßli. S tych, kiž domach woſtachu, je jich doſcź a na doſcź, muzſkich a žónſkich, na tutu ſnutskownu khoroſcź khorych. A ſo wſchitzy tajzy njewotkhorja, na tym ßu ßami wina, a to drje ſwjetſcha ſ dobrej wolu. Pſchetož tón lěkař, kiž tutu khoroſcź wěry, kſcheſcźijanſkeje wěry hoji, je tu, — je tu ſa kóždeho, a to darmo: Jeſuß Khryſtuß. A cžehodla njeńdu k njemu, njedaja ßo wot njeho hojicź? Jeho rezepty ßu pſchejěrke, jeho operazije pſcheboloſtne. To bě tehdy hižo tak, hdyž wón po ſemi khodźeſche. Młodźenz, kiž na ßwojich pjenjeſach wißaſche, woteńdźe khory, dokelž ßo nochzyſche Jeſußej dacź wuſtrowicź. A jeho rezepty ſa pſcheſtupjerjow 8. kaſnje — a ſdobom też 9. a 10. a 7. a 5. kaſnje — a druhe namakaſch ſapißane w prědowanju na horje a druhdźe. Tam ſdobom też ſteji, ſchto ßu ſcźěhwki, jeli ſo ßo njedaſch wuſtrowicź. Ssu khoroſcźe, a ßu khori, tak khori! A ſdobom je też tak, ſo njewědźa, ſo ßu khori, ſo měnja, ſo ßu ſtrowi a ſo je wſcho, ſchtož tak rěcża a cžinja, prawe a ſo je jich ſadźerženje dobre. To korjeni ßobu w pſchinarodźenej ßamowólnoſcźi, ßamoprawoſcźi cžłowjeka. Sa to ßwědczi też, ſo tajzy też husto doſcź wulke ßłowa rěcża, woßebje wo tym, ſchtož ßami cžinja, abo tehdy, hdyž to pſchecźiwo druhim dźe.

Ssu khoroſcźe. Nichtón ßebi njemyßl, ſo ßu tute naſpomnjene te jeniczke. Jich je ßnadź legion. Abo ſchto to hewak hacž podobna khoroſcź, hdyž tu tajzy ßu, kiž njemóżeja moje a twoje rosdźělicź, — abo hdyž tu cžłowjeſke dźěcźi ßu, ſwjetſcha dawno ſe ſchule, kotrež njemóża pſchezo hiſchcźe cžitacź — mjenujzy, ſo we 4. kaſni ſteji: cžeſcź nana a macźeŕ, — a ſchtož to tak wjazy tajkich ſnamjenjow khoroſcźe je.

Hdyž to tak prajiſch, njeje cźi to wěricź. Hdyž pruhu cžiniſch wo ßrjedź žiwjenja, wěſch, haj husto doſcź cžujeſch, ſo tak je, ſo to njejßu baje, ale luta wěrnoſcź.

Něchtón je ßo — nam ßo ſda, — cžerta ſa tym praſchak. Cžert je prajił: „Slě je, hórje hiſchcźe budźe!“ Pſchi tym woſta njewěſte, hacž to rěka: Slě je nětko w ludu a kraju pſchi tajkich wobſtejnoſcźach a brachach, hórje hiſchcźe budźe, — abo hacž to rěka: Slě je ſ tajkim cžłowjekom a hórje to ſ nim budźe. A też tu woſta ſaßo njewujaßnjene, hacž to hórje ſ nim budźe w tutym žiwjenju abo w tamnym, móżno też, ſo bě woboje měnjene.

Cžert. Hdyž cžerta na ſcźěnu molujeſch, wón pſchińdźe! tak ßo praji. To hakle trjeba njeje. Wón tu je. Nětko ßo hladaj, ſo jemu ani małeho porſcźika njedaſch. Wón woſmje

zyłu ruku, a niz dołho, — zyłeho cžłowjeka! Tutón „mały porsćžik“ to njetrjeba runje twój małuschk bycź, hdyž to twojej hubje stej, haj, hižo, hdyž to twojej wuschi stej abo wocži, je to runje tak šlě abo hischcže hórje.

Cžert. Wěm, so žo mi doscź žměje. Cžert njeje, mudruja. Schtóž žo poželedni žměje, ma lěpsche. Ja žo nježměju. Bóh swarnuj! Ja wěm, ja widžu, žłyschu, so je cžert se žwojimi pomoznikami duzy sa kóždym a duzy s tak někotrym cžłowjekom, so jeho ske, njedobre, cžěmne mozy naž nastajnje, wodnjo a w nozy wobdawaju. Cžim wjazy słych myžlow my myžlimy, cžim wjazy damy cžertowskim mozam do žo a cžertej mozy w naž. A hdyž ske, njelube žłowa rěcžimy, žu tute cžěmne mozy cžim móznische w naž a my cžim bóle w cžertowej mozy. A s kóždym dalschim słym skutkom — a žłowo je tež hižo skutk a myžl niz mjenje! — bywamy bóle a bóle cžertowi. — To by było sadwělowacź, njeby-li tež wědžał, so runje tak žu dobre mozy žwětła s nami po puczu. Cžim bóle tutym žo wotewrimy s dobrymi, s pěknymi myžlemi, cžim bóle wobdawaja a žylnja naž tute dobre mozy, naž schiktajo psched słym — niz jeno małe dźěcžo ma jandžela pěstona, kóždy ma jeho, ma tajkich! — A hdyž žo k skutkam naschich pobožnych myžlow pschisamknu dobre žłowa a prawe skutki hewak, kajke žohnowanje, kajka pomoz to sa naž, dokelž nam mozy Božeho žwětła pomhaja! — Haj: schtóž žo poželedni žměje, ma lěpsche, ma prawo. A wono žo praji, so cžert žo schcźěri. A cžert žo nětkole hižo schcźěri, dokelž wě, so budže wjele krócź tutón „poželedni“.

Cžehodla njedyrbjało nasche łopjeńko tajke nashonjenja a tajke nahromadženki wosjewjecź. Najhubjeńschi scźěhwk tehole zyle wěscže to njebudže, hdyž něchtón pschi tym a w tym namaka diagnosu žwojeje khoroscže a nastróžany khwata k lěkarjej — k Jesušej. A sažo: najbóle njeluby scźěhwk teho tež njebudže, hdyž nětko něchtó redaktorej dalsche tajke nashonjenja sjewi abo něschto tajke se žiwjenja nam tu powěda, abo hdyž hinak njemóže, tež něschto pschecźiwo tomu, schtož tu steji.

Schto wscho njeje s tutymi liczbami wuprajene.

Rektor Drježdžanskeho „Macźerneho Doma Diakonižow“ wosjewi w žwojej rosprawje wo sańdženym lěcže tež liczby wo dźěle Drježdžanskich diakonižow. Schtož někak wě, kelko wobschěrneho dźěła a kak cžežkeho dźěła połna žłužba diakonižow na jenotliwych stazijach abo městnach je, tón tež wě, kelko dobreho, spomožerskeho Drježdžanski dom se žwojimi žotrami sa nasch lud cžini. Pschi tym pak njech njeje sabyte, schtož žmy tu we łopjeńku tež ras nadróbnischo rospižali, so ma kóžda žmilna žotra dołhe lěta wuknycź, žo na wschelakich kursach abo roswucžowanjach wobdźělicź a wschě wot stata žadane pruhowanja cžinicź. To praji, so luboscź žmilnych žotrow sa spomožerske dźěło njeje to jenicžke, schtož je wosnamjenja, ale so wone tež tuteho dźěła dla rad psches wjele wuknjenja a psches dołhe pschihotowanje du, so bychu potom tutu žwoju dobru žłužbu na tak wschelakorych a husto doscź jara cžežkich a ważnych městnach wukonjałe jich wjele k luboscži a k spomoženju. Kotraž młoda holza někak pschikhilnoscź ma sa tajku žłužbu mjes žobucžlowjekami, namaka runje w žłužbje diakonižy najdospołnische a najnadobnische dopjelnjenje žwojeho žiwjenja.

A nětk liczby s wobschěrneho dźěła Drježdžanskich diakonižow sa kónz lěta 1932:

230 žotrow dźěłachu w 40 khorownjach a podobnych domach sa wuhojenje a wotkhorjenje — 51 žotrow w 5 domach sa kiprych a starych — 10 žotrow w 5 domach sa wocžerstwjenje doroscźenych a dźěcži — 273 žotrow na wožadnych stazijach — mjes nimi je nowa Lubijska stazija — 7 žotrow na 7 wschelakich stazijach spomožerstwa — 8 žotrow w 4 domach sa dźěcži — 4 žotry w 4 wustawach sa wukubłanje małych dźěcži — 5 žotrow w 4 Marcźinych domach a schulach sa domjaze dźěło — 24 žotrow w 9 wustawach sa wukubłanje a wobarnowanje — 2 žotsje w žłužbje Lipscžanskeho mižijonstwa we Južnej Indiskej a to na staziji Mayaveram. — To je wscho hromadźe: 614 žotrow na 307 stazijach. A nimo toho dźěła na stazijach wobschěrneho Macźerneho doma w Drježdžanach 68 žotrow, w pobocžnych wustawach Macźerneho Doma, 82 žotrow. 170 žotrow je we wuwucžowanju, 30 je khorych a 98 pschebywa w domje sa wotpocžink, w tym domje, w kotrymž diakoniža po dołhej, cžežkej žłužbje luboscže namakaja luby a pěkny wukhow a pschebytk, w lubym towarstwje s druhimi, doniž Bóh tón Knjes jim njekasa, pschińcź k jeho wječeloscži. To je wscho hromadźe sažo 448 žotrow. — Drježdžanski Macźerny Dom dźěłasche potajkim w lěcže 1932 s 1062 žotrami.

Nahladne to wójsko luboscže pschecźiwo snutskownym a swonkownym nusam a schkodowanjam a khoroscźam nascheho cžaža!

Zyrkej a stat.

Sa snowasarjadowanje zyrkwje žo dale dźěła. Hłowni wjedniži tutoho dźěła žu: D. dr. Kapler, president swjatych evangelskich zyrkwjow Němskeje, krajny biskop D. Marahrens a stud. rada D. Hesse. S tutymi je njedawno dokładnje radu składował dowěrnik kanzlera Hitlera, wobornowokrježny farar Müller-Königsbergski, kotryž bu tohodla kanzlerowy dowěrnik we wězach evangelskeje zyrkwje, dokelž žo hižo 6 lět dołho snajetaj a huscźisscho wo rosžudnych praschenjach zyrkwje a stata jednaschtaj. Dźěło nowotwara žo na to měri, něschto nowe, wěste, trajaze, sa zyrkej a stat spomožne wutworicź. Pschi tym žo wěso niczo sa wěru sakładne njepscheměni. Wono tu dže wo twar widomneje zyrkwje a wo to, kak žo wona hischcže lěpje do luda nuts satwari. Schtož je stare a wjaz do noweho cžaža nježkuscha, žo pschi tym wotstroni, a druhe, schtož žebi nowy cžaž žada, žo žobu satwari. We wulkim hibanju sa nowotwar zyrkwje jewitej žo wožebje dwě hibani: Glaubensbewegung „Deutsche Christen“ a „Die jungreformatorische Bewegung“. Wobej stej žwoje žadanja wuprajikej w sjawnoscži a tam, hdźež wjedniži zyrkwje jendaja. Mjes nimi žu rosdźěle, njech tež wobej w žwojim najlěpsche zyłeje evangelskeje zyrkwje pytatej. Jedyn s tutych rosdźělow je tón, so „Deutsche Christen“ pschipósnawaja jenož ariskej raży žobustawstwo w nowej zyrkwi, a so „Jungreformatorische Bewegung“ praji, so tamne žadanje, nizariskich cžłowjekow wusamknycź, saměni stat a zyrkej; stat móže to cžinicź, zyrkej nihdy. S ražow, kotrež njejžu ariske, žkuscheja, kaž drje je powschitkownje snate, Židža.

Sa wjednika zyłeje evangelskeje młodžiny a jeje zyłeho snutskownozyrkwinskeho žiwjenja je sakske krajne konsistorium pomjenowało tachantskeho prědarja fararja von Kirchbach. S tym je nascha sakska zyrkwina wyschnoscź pokasała, so chže wona bycź psches jene se snatymi wjednikami młodžiny a so chže wscho cžinicź, schtož žebi nowy cžaž sa evangelsku młodžinu žada, so pak tež chže, so by žo wupruhowane dźěło, kotrež je evangelska zyrkej hacž žem mjes młodžinu a sa mło-

dźinu wukonjała, sdźerżało a žo sa powschitkowne lěpsche dale nałožowało.

Ssmjertne khłostanje je žo w poślednim czażu wjazy krócź wukonjało. Tole a też druhe wużudy a też wschelake wosjewjenja pokasuja na to, so ma žo wscho, schtoż je njeprawe a njeskutk też po tym khłostacź. S tym nowa wyschnosćź njedostatk wotstroni, pod kotrymž je zyłe žiwjenje luda czerpiło, kotrehoż dla žmy wschelaku skórżbu měli. Lahodne khłostanje a žo wospjetowaze spuschczenje khłostanja njeje k lěpschemu a k polěpschenju było. Krute, ale prawe sakroczenje pschecźiwo wschemu, schtoż njedobre a słe, směje wěsćze dobreho wjele sa zyły lud.

Rogate. Dźenża sběramy w Sakskej sa mižionstwo mjes póhanami. My wěmy se wschelakich próstwow a wosjewjenjow, so swonkowne mižionstwo dozyła, so wożebje też nasche sakske swonkowne mižionstwo czerpi pod njedożahazymi žrědkami a pod pschibywazymi nadawkami. Tuž dajmy žo naprożyćź a dawajmy dźenża abo na Boże stpicze do tuteje sběrki, haj woprujmy, wopokasujo žwoju luboscź Knjesej mižionstwa też w tutym cźežkim czażu!

Wschelake s bliska a daloka.

S **Lubija.** Wjednik Nazionalsozialistow je wosjewił, so njemóżeja do nazionalsozialistiskeje partaje žkuschecź cźi, kiž žu stawy tych ložow, kotrež běchu hacž psched krótkim žwobodnomurjerske, njech žu žo wone też rospuschczike a hinak pomjenowake. Dotalnu ložu: „Am Berge“ mjenuje wón wożebje. Schtóž do tuteje a do tamnych žkuscha, njeżmě žo pschijecź; cźi, kiž žu žo do nazionalsozialistiskeje partaje samolwili, dyrbja hnydom wopiżmo pschinjesćź, so žu s ložow wustupili. Njepschinjeżu-li jo, žu bjes wscheho s partaje wusamknjeni. — S tym je jażnje dosćź wuprajene, so Nazionalsozialistojo dotalne pschetworjenje a pscheměnjenje tutych ložow a wotpołożenje mjena: „Freimauer“ sa dożahaze nimaja, hacž runje žo wone prjedy hižo „nazionalloże“ mjenowachu a nětk też zyle po nazionalnym klinczaze mjeno pschiwsachu. To spósnajesch hnydom s napiżma wosjewjenja, w kotrymž je rěcź wo pschijeczu „žwobodnych murjerjow.“

Njewjedra a sliwki a też krupy žu Němsku a też Sakisku domachpytałe, hacž runje je nalěczo hakle lědy khwilku žwoje knjeżstwo wukonjało. Schto ma to na žebi? To rěka, to woła: „Rogate: proschcże, modlcże žo!“ Rogate ma dźě tola žwoje mjeno po „rogationach“, po dobrym pobożnym waschnju, wokoło honow cźahnycź a žo modlicź wo wobarnowanje a žohnowanje honow. A k tajkemu modlenju njenamołwjeja jenoż njewjedra, sliwki, krupy, ně zyły czaż, zyłe położenje ratarstwa, a niz jeno ratarstwa, ně zyłeho luda. S wużyła na honach woczakujemy bohate, swjeżelaze žně, s wużywa, kotryž žo lětża naléto wuży a wużywa na daloku rolu luda a wótzneho kraja, woczakujemy bohate, swjeżelaze žně sa zyły lud a kraj, sa zyły pschichod. Ale kaž to tam wonkach na polach je, tak je to też na polu luda a kraja: žně žebi dacź a žně schkitacź a sdźerżecź my cźłowjekojo njemóżemy! To je w mozy druheho! To je w Božej mozy! Tohodla: Rogate, dwójzy rogate: proschcże, modlcże žo sa žně na polu luda a na polu ratarja!

Wjednistwo swjaska evangelskich młodych holzow w Sakskej je pschewsała farańka Neubergowa, mandźelska wysch. zyrkw. rady Neuberga-Mischnjanskeho. Dotalna dołholětna wjedniza farańka Fröhlichowa je žwoje sastojnstwo skożiła, kotrež je wjele lět wustojnje a se žohnowanjom sastawała, wona pak wostanje też dale hischcże w swisku se swjaskom.

Wobrasy. Dyrbisch žo dźiwacź, kak spěschnje nětkle nowiny wobrasy wo podawkach cźitarjam podawaja, n. pšch. wo wuhotowanjach 1. meje. To je sajimaze. Tajki wobras cźi husto doscź wjaz praji hacž dołhe wopiżowanje. Swjeżelaze je sa cźitarjow a sa cźitańki naschich „Sserbskich Nowinow“, so wone tak khwatniwje wobrasy podawaja a jich telko, husto wjazy hacž nětkotre druhe nowiny. To tak žebi myślimy, jich hischcże wjazy Sserbow a Sserbowkow nawabi, žebi nasch žerbski dźenik „Sserbske Nowiny“ skasacź a cźitacź. Schtóž to s póstom cźini, ma runje nětkle sażo składnosćź. Tuž njeskomdźmy ju.

Gustav-Adolfski žwjedźeń w Barcze. Budyska wotnožka evangelskeho Gustav-Adolfskeho wustajenja směje žwój lětny žwjedźeń Boże stpicze w Bartskej wożadże. Dopołdnja ½10 hodź. poczahnu dźěcźi w žwjedźeńskim cźahu wot fary do zyrkwje na dźěcźikemschenje. Nowowuswoleny pschedžyda Gustav-Adolfskeho pobocźneho towarstwa, knjes farař Kapleŕ s Budyschina, kiž je jako młody duchowny žam khwilu w rospróschenju awstriskich evangelskich dźěłał, směje Božu žłużbu sa dźěcźi. Popołdnju budże sserbske a němske žwjedźeńske kemschenje. Sswjedźeński cźah žo psched faru sestaja, tak so ½2 hodź. a ¼4 hodź. saswonja. Sserbske žwjedźeńske prědowanje je knjes farař Wicźežk Wóżliczanski a němske knjes farař Waktař Drježdźanski pschilubił. Knjesa fararja Wicźežka s tamneho boka žerbskich wożadow je žebi zyrkwinske pschedstejicźerstwo do Barta pscheprożył, a knjes farař Waktař je pschecźelam Gustav-Adolfskeho towarstwa jako nashonity duchowny ruskeje diaspory derje znaty. Wón bě dołhe lěta s fararjom w Moskwje a napośledk konsistorialny rada. Tuž pschińdu wěsćze, kaž je w žerbskich wożadach pschezo było, naschi Sserbjo w połnej liczbje na žwoje žerbske kemsche, a jich wjele budże tu wostacź, so by też němskeho fararja žłyschało, kiž chze w prědowanju a po prědowanju wo mozy žwjateho evangelija w Ruskej a wo žwěrje evangelskich wěrybratrow w rosprószchenju bydlazych rěcźecź. Bóh luby Knjes pak njech wschitkim pschihotuje žohnowanje tychle (wożebitych) žwjedźeńskich hodźin. —

Sa Rogate.

Modleŕ je hinaschi cźłowjek hacž modlak. —
Modlak dźě njewě, schto modlitwa rěka. —
Modlitwa nima bycź robota s ertom, ale s wutrobu skutk.
Pomozy Božej nihdy žane hubjeństwo pschewulke było nje je. —
Kěrlusche wujażnja sacźmite myżle. —
Spěwaj a dźěłaj! —

Na pucź.

Modl žo a dźi po Božej schcżeżzy,
Cźiń žwěru, schtoż Ty cźinicź masch;
Tak budże sboże w Twojej khěżzy,
Ty Božej' hnady wużiwasch.
Schtóż Bohu wschón žo dowěri,
Bóh teho nihdy njepuschcźi. K. 704.

Listowanje: J. W. a H. B.: Dostach a žo dźakuju sa pożykku. Redaktor.

Sa Exaudi: T. w B. — Sa Sswjatki: R-a. w B. — Sa Sswjatu Trojizu: K. w Hr.

Samolwity redaktor farař Wyrgacź w Nożacźizach (Nostitz b. Weißenberg). Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczerńnje a knihatnje, sap. dr. s twobm. ruk. w Budyschinje. — Wukhadża kóżdu žobotu a płacźi schtwórcźletnje 108 pj.

Čišło 22

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 28. meje 1933 Bautzen

Njedźela Exaudi.

Jana 15, 26—16, 4.

Hdyž młody mischtr wumrje, ma sawostajena žwójba dwoju nusu, kotraž srudobu pola rowa lubeho, droheho člowjeka powjetschi: žwójba dyrbi nětko bjes nana bycź, a rjemješło stejo wostanje. Kak srudnje je to w domje: wudowa a njewocźehnjene dźěcźi a dźěcźatka! A nanowe městno sa blidom je prózdne! W dźěłarni pak je kónz: nichtón wjazy njepschińdźe, dźěłarnja dyrbi žo pschedacź abo pschenajecź někajkemu zusemu.

Tajkim naschim člowjeskim nusam, kotrež žu po Božim žłowje cžažne a małe, njemóžemy nusu pschirunacź, w kotrejž Jesušowi wučžobnizy do žwjatkow běchu: dyrbjachu Jesuša parowacź, a tajki njeczłowjski kónz běsche wón wsał! Wučžobnizy bjes knjesa a mischtra, Boże kralestwo na žwěcźe na kónzu! Jesuš je tola hakle sapocžał, wuswolenych mužow wucžicź, a hischcźe žana jeniczka wožada njewobstejesche, kotraž móžesche „kschesćijanska zyrkej“ abo Boże kralestwo rěkacź.

Kajka nusa do žwjatkow: wučžobnizy bjes mischtra, zyrkej bjes knjesa! Na tule wulku nusu a srudobu Jesuš myžlesche, hdyž wón tak rjez žwojich žwěrnych wučžobnikow sa žwojich žwědkow wužwjecźi.

Wužwjecźenje žwědkow pschez njebjeskeho biskopa, tak dyrbimy to mjenowacź, schtož žwjaty Jan žam w 15. a 16. stawje žwojeho evangelija je napisał. Schto pak to rěka, se žwědkom Jesušowym bycź, to hnydom žobu wuknjemy. Schto cžini s prosteho člowjeka živeho žwědka? Psche wschowažne je tola praschenje, luby cžitarjo! Napinaj žwój rosum, spósnaj nutrnje, wutrobnje:

a) Swědk je, schtóž Jesušowe žłowa a jeho kónz snaje.
b) Swědk je, kiž ma troscht wot ducha wěrnosćze.
c) Swědk je, schtóž radscho wumrje hacž wěru puschczi.

Tehdy stejesche kóždy Jesušowy žwědk mjes hidypołnymi njepschecźelemi, haj zyły žwět běsche pschecźiwny. To njetrjebamy bliže dopokasacź, tak snate je to nam wschitkim. Psches tajkich žwědkow žwěrnosćź žu žwjatki pschischłe. Ale žwjatkowne prědowanje dźenža nasch nadawk njeje. Kak žwjatki pschińdu, so psches smužitych, živych žwědkow pschińdu, to mamy žebi rospominacź.

W 14 lětach móz bjesbóžnych tak pschiběrasche w naschim kraju a tola tež w druhich (w kotrychž drje to hischcźe tak dale dźe), so wschitko wot teho wotwišowasche, hacž žwěrni žwědkojo hischcźe sa Jesuša a jeho kralestwo w kraju dźěłachu a wojowachu, bjes bojoscźe prědowachu a njewěru a bjesbóžnosćź žwarjachu. Běsche to wschak jeno duchowne wojowanje, to rěka, w naschim kraju njejžu duchowni žo sahnali, abo morili. Schtož pak je někotry dźěłacźeŕ hanjenjow žłyschecź dyrbjał a schtož je pschecźerpił wěry dla, to njeje lohke było wscho snjesćź. Po stach žu dyrbjeli s zyrkwje wustupicź (na sdacźe drje), dokelž jim hewak móžno njebě, se žwójbu wobstacź a dźěło skhowacź, hdźež mjes hanjerjemi dźěło mějachu. Poslědnje pak žu tež wožady a duchowni žami jara wjele schkody měli psches roscźazu njewěru a zyrkwi njepschecźelske sakonje. W schulach drje je tale schkoda najwjetscha była.

Ssmy žwědkow měli žwěrnych, žohnowanych, móznych, jim mamy žo wschitzy sa to dźakowacź, so je nowy cžaš pschischoł, na žwjatki podobny. Jesušowe žłowa a jeho kónz na kschižu, jeho rěcźe a jeho živjenje, to žu žórka mózneho pobožneho živjenja, a te žo njejžu zyle saspykte. Schtóž je wo tym žwědczik, schtož wot Jesuša ma, tón je pomhak bjesbóžnoscźi dobycźe rubicź.

Jesuß je troschtarja pósłał. Jeho troschtowanje dyrbjesche w tym leżecź, so wón najwyschschu wěrnoscź, najdźiwnische potajnstwo wo Jesußu a jeho kschižu wuczesche. Tutón ßwjaty troschtař nam dopomha, w Jesußowej ßmjercźi najwjetsche dobycźe wschitkich cźaßow widźicź. Hdyž ßy hewak pola żaneho rowa srudny, semrjeteho żarujesch. Boži ßyn je drje hórschu ßmjercź nastupił hacź żadyn druhi, w njewinoscźi, ale my jeho ža to powyschujemy, kaž je wón wot ßwojeho Wótza pschekraßnjeny. Sskowo wo kschižu, kajka je to wěrnoscź, kotruž kschescźijanszy ßwědkojo sastupuja! To ßo hodźi, ßwědk hyź!

Khrystuß je wumrjeł ża naß, wostajiwschi nam wopißmo! Jesußowi ßwědkojo ßu wjedźeli ża wěru a Boże kralestwo do ßmjercźe hicź. Ssu smužicźe wojowali, njejßu pschecźiwnoscźam s pucźa schli. To ßu w naschim cźaßu mnosy cźinili a ża mudroscź a wěrnoscź měli a ßo nad druhimi posběhowali, kotriž njemóżachu s kahoda, ale dyrbjachu jaßnje a móznje rěcźeć. Bojoscź je hrěch, je njeßwěrnoscź, niewěra.

Schtóż Jesußa znaje, schtóż ma ducha wěrnoscźe, a schtóż wo tym ßwěru a s zytej duschu ßwědcźi, tón móże wěricź, so ßwjatki pschińdu. Sswjatki pschińdu psches ßwědkow. To Bóh cźini psches Khrystußa. „Ach, wotucź, ducho ßwědkow prěnich!“ Hamjeń.

Wołaj ßo ke mni we cźaßu nusy.

Wołaj ßo, tak Bóh ßam praji,
Ke mni w nusy, w strachocźe!
Też hdyž hrěch nam duschu daji,
Sstyschecź chze jej' wołanje.
Hdźeż ßo wjazy njespěwa,
Tam też mjelcźa njebjeßa.
Modlitwa pak wußkyschenje
Pschinjeße, pak poßkylnjenje.

Derje nam, hdyž pschikhadźamy
K Bohu se wschěm njeměrom.
W stwórbje rjany pschikład mamy:
Kaž psched deschcźom, njewjedrom
Móznischo wschě ptacźatka
Cźikotaja, spěwaja,
Tak chze Bóh, so pschecź'wo stemu
Modło wołamy ßo k njemu.

Hdyž ßmy s nusy wumóżeni
S Božej hnadnej pomozu,
Njesabudźmy tola żenje,
So ża wschitku dobrotu,
Kotruž ßmy my shonili,
Na cźěle a na duschi,
Dołhoż tudy pschebywamy,
Bohu cześcź a khwalbu damy. H. B.

Se Sserbow ża Sserbow.

My ßmy żiwi w budźenju nazionalneho ducha, nazionalneje myßle. T. r. tutón cźaß budźi też naß Sserbow, so bychmy ßo ßwojeho Sserbstwa dopomnili. Sserb bycź, Sserb w němskim wótznym kraju, to pak rěka po tym, schtoż ßmy wuknyli a schtoż ßmy namrěli wot wótzow: bycź kschescźijan ßwěrny Bohu a tohodla też ßwěrny narodej, kotryž naß je płodźił, a ßwěrny wótznemu krajej, w kotrymž mam statok a domisnu. My Sserbjo ßmy dopjelnjeli a chzemy dopjelnjecź tutu poßlednju pschisßłuschnoscź, bycź ßwěrni stacźenjo němskeho wótzneho kraja. A my budźemy to moße-bje samóz, hdyž ßmy my pobożni Sserbjo, kiž lubuja Boha a lubuja narod, w kotrehoż rěcźi je macź naß wucźiła prěnje ßłowa wuprajecź a prěnje modlitwy Bohu spěwacź. A tuż budźmy tajzy!

Dopjelńmy ßwěru s wutrobu, s ertom, s ruku, schtoż cźinicź mamy jako kschescźijenjo, so bychmy to też woprawdźe byli a niz jeno rěkali! Tak budźemy pobożni Sserbjo a tak budźemy cźi stacźenjo, kotrychż stata jeho wjednistwo trjeba, so by ßo to wulke, schtoż bu sapocźane, se spocźatkom tuteho lěta spěchowało a derje radźiło! Pschetoż pobożny Sserb je pschezo stał ßwěru k wótznemu krajej a k jeho wyschnoscźi w měrnych a wójnskich cźaßach, a niz jeno s gratom abo se brónju w rukomaj, ně, też se styknjenymaj rukomaj.

Tuż tehodla ani ßo njekomdźmy bycź Sserbjo, pobożni a tak ßwěrni narodej a ßwěrni němskemu statej ani ßo njehańbujmy bycź s małeho ßerbskeho naroda, s naroda, kotryž, kaž kóżdy druhi w cźeżach a wuskoscźach! Stejmy ża tym, so bychmy ßebi sdźerżeli a sakhowali wótzow rěcź a wěru! Dopjelńmy tehodla ßwoje pschißłuschnoscźe kaž pschecźiwo němskemu krajej tak pschecźiwo ßwojemu narodej! Schtoż naschu rěcź a wěru haji, to hajmy my! To je Boża ßłużba we macźernej rěcźi, to je ßerbski spěw a kěrlusch, to ßu ßerbske knihi, ßerbske łopjena kaž „Sserbske Nowiny“, „Pomhaj Bóh“ a druhe, to je wěrne a prawe ßerbske żiwjenje. Tuż starajmy ßo, so też w ßerbskich Božich ßłużbach kemscherjo pschiběraja a spowjedni niz mjenje! Tuż prózujmy ßo ßwěru wo sdźerżenje a rosschěrjenje nascheho pißmowstwa, naschich łopjenow a cźitajmy nasch ßerbski tydźenik, nasche nowiny, nasche niedźelniki! Haj, pomhajmy nasche ßerbske wustawy, kaž Ssmolerjez knihicźischcźernju a knihańnju, sdźerżecź a ßylnicź! Hdyž to hewak a druhdźe rěka, so pěknje njeje, cźěkacź, hdyž tu nusa a strach, tak to też nětkle tu ża naß płacźi. My smějemy to samołwicź psched ludom, psched pschichodom, psched stawisnami, psched Bohom!

Hdyž budźemy my, kiž my Sserbjo rěkamy, ßwěrni a pobożni Sserbjo, budźemy my ßami wot ßo, dokelž hinak njemóżemy, też ßwěrni stacźenjo nascheho němskeho stata a budźemy wschitko cźinicź, schtoż nětkle je nusne a schtoż nětkle je pschißłuschnoscź cźinicź, so by ßo sapocźany nowotwar luda a kraja a stata dotwarił a w nim bydliło wěrne sbožo, wěrne tohodla, dokelž je na wěru a ßwěru k Bohu sałożene!

Wustajenje ża wopory dźěła.

Němski kanzler Hitler je, kaž je znate, zyły lud swował, so by darował a woprował ża „wopory dźěła.“ Sakska krajna zyrkej je hižo dar pschiswoliła a namołwja nětk woładnych, so bychu ßo tohorunja s darami wobdźělili, kotrež móżeja też na farje wotedacź. W Božich ßłużbach dyrbja duchowni na tuto wustajenje pokasacź a wo dary proßycź.

Tuto wustajenje chze bycź cześcźowanje nationalneho dźěła a wobßwědcźenje swjasku, kotryž wschě worschty a stawy luda wjeże do njerospuschcźomneho zyłka.

Hłód w Ruskej.

Wjednistwo evangelskich zyrkwjow Němskeje je krajne zyrkwje pokasało na hłód, pod kotrymž wulki dźěl luda we Ruskej cźerpi, — s nim też mnoho němskich wucźahowarjow. S městnami hrosy tam ßamo ßmjertny strach. Evangelske spomożerske sjednoczeństwa dostawaja wob dźeń na 600—700

liſtow ſ tutych wohroženych krajinow, kotrež ßu połne próſtwow wo pomoz. Tute ſjednoczeńſtwa ßu tež pucźe namakałe, ſo póßłanki a dary tež ſ wěſtoſczu hacž k tradazym dóńdu.

450 lět.

Lětßa budźe 10. novembra 450 lět, ſo ßo reformator Luther 10. novembra 1483 w Eißlebenje narodźi. Tutón jubilejny narodny dźeń naſcheho reformatora chzedźa na wſchelakore waſchnje ßwjedźeńſzy wuhotowacź. To je pſchede wſchěm w lěcźe, kajkej tuto lěto 1933 je, ważne a nuſne, haj to ßo ßamo wot ßo roſumi. Luther a jeho cźaß, jeho reformazija je po ßwojim waſchnju něſchto podobne kaž naſch cźaß, a jeho cźaß móże ßebi ſ Lutheroweje reformazije něſchto mnoho wſacź, ſchtož jemu dale pomha dokonjecź to dobre a ſkrucźicź, dokelž ßebi reformazija tola žada ſałożenje na wěru do Jeſußa a žiwjenje po evangeliju.

Radio.

Ssrjedźnoněmſki ſcźelak — Lipſk — je nětk tež ſkónczńje tak daloko, ſo nabožne rańſche nutrnoſcźe ſcźele. Tole bě hižo dołho žadanje mnoho ßłyſcherjow. Njedźelu, 28. meje, pſchińdźe prěnja nutrnoſcź, drje 8,20 hodź. Nutrnoſcźe budźeja ſwjetſcha evangelſke, něhdźe kóžda ſchtwórta katolſka.

Spěwajmy a dźěłajmy.

Po ßwojim hłoßu.

Dźeń k dźěłu dał je Bóh nam ſnowa,
Wozuczńcźe! Hłoß Boži woła!
Cźaß hnady Bożej' njeſkomdźmy!
Dźěłacź ßwěru nam ßo ßłuſcha,
Wſchak žiwe bycź chze cźěło, duſcha,
Tuž we dobrym ßo prózujmy!
Wſcho dźěło žohnowacź,
Khleb wſchědny chze nam dacź
Bóh tón ßwěrny. Tuž ſpěwajmy a dźěłajmy
Dźenß ſaß' we Bożej winizy!

Winizu je Bóh Knjes płodźił,
So by ty dźěłał, w wěrje khodźił;
To Boža ßwjata wola je.
Spěwacź, dźěłacź Bóh ßej žada,
Chze dźěłacź we naß Jeho hnada,
Chze dacź nam wěczne žiwjenje!
O Božo luboſny,
Sswjecź naſche wutroby
K Twojej cześczi, nam k ſbóżnoſczi, ſo pſchi Tebi
Wy Twój lud byli wobſtajni.

Wěnikow Knjes njem'że trjebacź.
Schtóž lěni, dyrbi ßam ßo ſjebacź,
Hdyž cźaß tej' hnady ſkomdźuje. —
Njeſkomdźmy cźaß hnady ženje,
Pſchez' dale dźimy w Božim mjenje
We wěrje a we pokucźe!
Bóh napomina naß
Tak huſto pſchezo ſaß
W ßwojim ßłowje: O pytajcźe, ſchtož horkach je!
Pucź wuſki k njebju dowjedźe!

Wuſki pucź tuž chzemy khodźicź,
Duch Boži ßwjaty chzył naß wodźicź,
So we dobrym ßmy dźěławi.
Podajmy ßo jeho woli,
So prawy pucź we cźěmnym doli
Hicź móhli, Jemu poßłuſchni!
We Božim ßłowje naß
Wucź prawu mudroſcź ſaß,
Ducho Boži, ſo wěriwi to pósnali
Schto cźinicź my ßmy winojći.

Wina naſcha k njebju woła —
My khudźi mamy wjele dołha, —
So ſapłacźicź jón njem'žemy! —
Wótza mamy wjele proßycź
So chzył wſchu naſchu ßłaboſcź noßycź.
My wſchědnje wjele ſhrěſchimy; —
Spuſchcź nam naſch wulki dołh,
Naß wbohich hrěſchnikow,
Smilny Božo, njeſatamaj, nam wupomhaj
S tej muſy, a nam hnadu daj.

Knjeże, Ty ßy naſcha jaßnoſcź!
Hdyž kónza ſměje wſchitka cźaßnoſcź, —
Ty nihdy kónza njeſmějeſch!
Tebi ßo my dowěrimy,
A na tón dźeń ßo wjeßelimy,
Hdyž ßwój lud k njebju powjedźeſch
Do wěcznej' domiſny,
Do kraßnej' ßwobody
Božich dźěcźi! O Knjeże Ty, budź khwalený!
Nam wumoženje pſchinjeßł ßy! F. W.

Zyrkej a ſtat.

Zyrkej a ſtat. Schtó chzył prěcź, ſo tutej dwě mozy nětkle w prědku wſcheho, ſchtož ßo ſtawa a jedna, ſtejitej. Tež do nationalneje revoluzije bě to hižo tak. Ale tehdy ſtejeſchtej mjenje abo bóle pſchecźiwo ßebi, ſnajmjeńſcha ſtat pſchecźiwo zyrkwi; nimo toho bě wſchudźom hibanje pſchecźiwo zyrkwi, hajene a ßylnjene wot bolſchewiſtiſkeje bjesbóżnoſcźe. Nětkle dźe pſches ſtat wobnowjenje, a zyrkej ßo hotuje, tež tutón cźaß wužicź ſa to, ſo to, ſchtož je w ſwonkownym a widomnym dodźerżało, wotſtroni, ſo ßo ſ nowym cźaßom ßobu wobnowi, woſtaji pak krucźe ſałożena na ſałožku, na kotryž bu junu ſałożena a twarjena, kotryž je Jeſuß Khryſtuß. A hdyž ßo tež wobnowja, woſtanje ſtara měra wſcheho, ſchtož evangelſku zyrkej twari a twori, Biblija, a Biblija tehodla tež wěra wſcheho wobnowjenja. Ale woboje wobnowjenje, to ſtata, a to zyrkwje, chze ßłužicź zyłemu ludej k lěpſchemu, žohnowanju. A wobej, ſtat a zyrkej, chzetej ſhromadnje tole lěpſche zyłeho luda ſpěchowacź. Tohodla pak dyrbi tež kóždy w ludu a w zyrkwi ſpěchowacź to, ſchtož ſtatej a zyrkwi k lěpſchemu ßłuži, dyrbi dopjelnjecź ßwoje nadawki a pſchißłuſchnoſcźe pſchecźiwo zyrkwi a ſtatej, ſo byſchtej tutej cźim lěpje ßwoje wulke, ßwjate, wot Boha date nadawki ſa jenotliweho kaž ſa zyłk mohłej dopjelnicź. W ſtacźe a zyrkwi, w prózowanju a wojowanju ſtata a zyrkwje je tón hakle woprawdźe ßobu nutſka a wſcheho dobreho a ſpomožneho, kiž matej ſtat a zyrkej dacź, je tón hakle wěrnje hódny, kiž je tež wěrny we jeju ßłužbje, dopjelnjejo wſcho, ſchtož je winojty dopjelnicź ſtatej kaž zyrkwi, njech je to ſ ruku njech ſ wutrobu, njech je

to ſe ſwonkownym widomnym, njech je to ſe ſnutskownym njewidomnym. — To praſchenje je nětk: ßmy my wſchitzy ſ tutym wobnowjenjom a pſchetworjenjom do tajkich ſtacźanow a do tajkich woßadnych hižo tak daloko, ſo wſchitko, ſchtož mamy cźinicź, cźinimy? Abo je tu hiſchcźe to a tamne, ſchtož ma ßo wobnowicź, ſchtož hiſchcźe njeje tajke, kajkež dyrbi bycź, ſo bychmy ſe wſchěm ßwědczili, wo tym, ſo ßmy woprawdźe cźi, kiž nětkle runje do ſtata a luda, do zyrkwje a woßady ßkuſcheja?

Pſchezo hiſchcźe niz! Evangelſki tydźenik „Das Evangeliſche Deutſchland“ piſche, ſo ßo w měſchczańſkich woßadach wſchelako na to ſkorži, ſo paczeŕſke dźěcźi khodźa do rejwanſkich hodźinow a ſo ßo tak na ważnoſcź a khutnoſcź paczeŕſkeje wucźby a konfirmazije njedźiwa. — Hdźež je tole móžno, tam njejßu pſchezo hiſchcźe ani dźěcźi ani ſtarſchi ſrozumili ani to, ſchtož ßebi konfirmazija, ani to, ſchtož ßebi tutón nowy cźaß žada.

Hibanje „Deutſche Chriſten“ bu ſtajene pod wjedniſtwo fararja Müllera, kanzleroweho dowěrnika. S tym je tutón dozpěł, ſo tuto hibanje poſtupuje po pucźach, kotrež ßu ſe saměrami kanzlera Hitlera pſchesjene. A cźim bóle ßo ſaměry, kotrež ma kanzler Hitler, pſchewjedu, njekažene pſches druhe wliwy, cźim lěpje budźe to.

Sjednocźenſtwo „Tannenbergbund“ ßo prózuje wo to, ßo ſ nazionalſozialiſtami wujednacź, ſ kotrymiž bě hacž dotal we wótrej roskorje, kaž to tež ſ toho ſpóſnajeſch, ſo bu ſdźěla ſakasany. Ale kaž ßo praji, njebudźe wujednanje móžne, dokelž ßu tucźi ſwjaſkarjo pſchewótrje pſchecźiwo nazionalſozialiſtam wołali a dale woßebje tež tohodla, dokelž je w nabožnym tola pſche wulki rosdźěl mjes ſtejniſchcźom nazionalſozialiſtow a ſwjaſkarjow. Wěmy tola, ſo „Tannenbergbund“ prěduje, ſo ma ßo němſki lud wumóz wot Jeſuża, t. r. Jeſuß Khryſtuß dyrbi ſ wutroby, dyrbi ſ luda a ſ kraja.

17. meje bě ßaßo wulki dźeń. Němſki kanzler rěcźeſche w němſkim ßejmje, ale niz jenož ßejmej, tež niz jenož němſkemu ludej, ně, zyłemu ßwětej. Wo wotbronjenje, měr a poſtup zyłeho ßwěta to dźe, ale doprědka zyła wěz njecha. Chzemy ßo nadźijecź, ſo je kanzlerowa rěcź ſamohła wěz ſpěchowacź, ja kotruž bě dźeń prjedy tež amerikanſki preſident woßebite poßelſtwo wupóßłał.

16. meje bě wulki dźeń ja Sakſku. Nowy krajny ßejm ßo ſeńdźe. Pſched nim rěcźeſchtaj ſakſki naměſtnik Mutſchmann a miniſterſki preſident ſ Killinger. Dowěra do Boha klinczeſche ſ rěcźow. To ſbudźuje a ßylni nadźiju, ſo ßo wulke a cźežke ſpocźinanje derje radźi. To žada, ſo tež my połni dowěry do Boha ßmy.

Sakſke konſiſtorium je krajneho biſkopa D. Ihmelſa proßyło, ſo by wón ßwoje ſaſtojnſtwo, kotrež chze ſ 30. junija ſkožicź, tak dołho ſaſtawał, doniž njeje ſnowaſarjadowanje zyłeje evangelſkeje zyrkwje pſchewidźecź. Wón je pſchiſwolił, ſo chze tež pſches 30. junija ßwoje dźěło wukonjecź, doniž njeje ja ſakſku krajnu zyrkej widomne, kak ma ßo ja pſchichod rosßudźicź.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

W Drježdźanach bě 16. meje dopołdnja do wotewrjenja ßejma tež ßwjatocźna Boża ßłužba w evangelſkim domje. Krajny biſkop Ihmels prědowaſche. Pſchiſchli běchu naměſtnik Mutſchmann, ſnutskowny miniſter dr. Fritzſch, preſident Dönicke a zyła frakzija nationalſozialiſtow a dalſchi zaſtupjerjo nationalnych ſtronow a mnoho druhich kemſcherjow.

S **města Hartha** ßo piſche, ſo bu tam njedźelu Jubilate 52 dźěcźi kſchcźenych. Sa 45 ſ nich bě woßebita Boża ßłužba wuhotowana; wone běchu 3 lěta a ſtarſche. Sa dźenßniſchu njedźelu je podobna Boża ßłužba poſtajena. — Snamjenja cźaßa!!

Na pucź.

K ſ ch e ſ cź ij a n rěkacź, to žana ſaßłužba, to niczo dale njeje. Ale k ſ ch e ſ cź ij a n bycź, to je něſchto, to je wſcho! To je ſbóżnoſcź a tohodla ſbožo ja tebje, to je pucźnik, pomoz, wumoženje ja druhich, haj ßnadź ja mnoho druhich. Tuž ſchtó nochzył bycź k ſ ch e ſ cź ij a n, k ſ ch e ſ cź ij a n k a.

Harfa za dźěćikemšenje

je za **20** pj. k dostaču

w Smolerjec knihańi w Budyšinje

Liſtowanje. Sa Sswjatki: em. R. w B. — Sa Sswjatu Tr.: K. w Hr. — Jara naležnje proßymy ja naſche łopjeńko wo rosprawy wo ßwjedźenjach a podobnych zyrkwinſkich wuhotowanjach a wo druhich podeńdźenjach, kaž tež wo pokaſki na tajke ßwjedźenje a pſcheproſchowanja na tajke. Tutu próſtwu ſcźelemy po Sakſkej kaž po Pruſkej. Kóžda ßerbſka woßada — njech je nětk ßerbſko-němſka abo němſko-ßerbſka woßada — dyrbjała ßo ßama tak ważicź, ſo wſcho tajke tež pſchinjeße w ßerbſkim njedźelniku, tak na pſch. tež něſchto wo ſnowawobßadźenju faŕſkeho měſtna. Redaktor.

K. J. Sch.-K. Mějcźe dźak ja baßeń. Doſtach ju pſchepoſdźe ja Rogate, njech ju pak tež w tukhwilu mohł woſjewicź. Redaktor.

Najrjeńſchi dar

ja k ſ ch e ſ cź ij a n ſke dźěcźi je rjana knižka:

Njedźelſke bjeßadowanki

Sa pěkne dźěći ßerbſkich kſchcźijanſkich ſtarſchich ſběrał a pſchiprawił Sserbomił Tuchoŕſki. 79 ſtr. S wobr. **50** pj.

Wotroczk

Powědanczko ſe ßłowakſkeho ludu. 69 ſtr. S wobr. **30** pj.

Bjes Boha na ßwěcźe

Spißała Kriſtina Rojowa. 57 ſtr. S wobraſami. **30** pj.

Spokojene žedźenje

Do ßerbſkeje rěcźe pſcheložił K. W. 47 ſtr. S wobr. **30** pj.

Serbske spěwańſke

su na předań w Serbskej knihańi w Budyšinje

Samolwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach (Noſtitz b. Weißenberg). Cźiſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchcźerńje a knihańje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźlětnje 108 pj.

Čžišło 23

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewe će! F.

Serbske njedźelske lopjeno

W Budyschinje 4. junija 1933 Bautzen

Sswjatki.

Japoschtolske skutki 2, 4: Woni buchu wschitzy polni zwjateho ducha.

Sswjatkowny zwjedźeń je nalětny zwjedźeń — ale niz jenoz w stwórbje wonkach. Wbohi człowjek, kiž jón jenoz tam pyta a namaka: w zwjatkownym wulěcźe abo pucźowanju, we kcźenju schtomow, w jelenych lukach a zywach, w spěwanju ptaczkow, w jaznej zlónczności, kotraz semju pschekrazni. Sswjatkowny zwjedźeń je nalětni zwjedźeń w Bozim kralestwje. Sbózny tón człowjek, kiž na nim w zwojej wutrobje mlódne, zywjenje sbudźaze mozy wozucźicź cźuje, kiž chzedźa nowe zywjene w zylnosći, w prawdźe, w khroblosći a wjezekosći stworicź, so by wón zam schtom byk, płodźeny pschi wódnych rěkach Bozich, w pschitwarkach njebjez, kiž zwój płód dawa w zwojim cźazu a jeho liscźe njeswjadnje, a wschitko, schtoz wón cźini, to zo derje radźi. Tehodla prozymy: Pschińdź,

Pschińdź, Bozo zwjaty ducho, k nam
A s hnadu zwojej napjelń zam
Swojich wěrnych myzl a wutrobu!

Na zwjatkownym zwjedźenju tehdy w Jerusalemje we templowym pschitwarku schromadźeni zu — mała cźrjódka Knjezowych wucźobnikow — k Bohu zo modlo, polni nadźije a wocźakowanja. A schumjenje s njebjez jako mózneho wětra nahle zo zlyschecź da, a jazyki běchu nad ninmi rosdźělene k wohladanju, jako bychu wohenjowe byle, dele a horje skakajo, a we nowych jazykach, we wschitkich rěcźach zwěta pschipowědaju woni, kotsiž běchu hacź zem mjelcźeli, wulke skutki Boze. A buchu wschitzy polni zwjateho Ducha, wschitzy, mužojo a žony, wschitzy, kotsiž běchu tam schromadźeni, cźi sto a dwazycźi w Jerusalemje. A hlaj, wozada zwjateho Ducha, kotrejez duscha wón, tón zwjaty Duch, běsche, na zwjatkownym ranju psched Bohom stejesche, a wozada je zwjatym Duchom napjelnjena na kóždym zwjatkownym dnju psched Bohom stejecź dyrbi.

O zwjaty Ducho, pój wschak k nam,
Bydl w naz s hnadu zwojej zam!

Tutu prózstwu zwjatkowna wozada psched Boha pschinjesecź ma a do mróczelow, psches mróczele, wyschsche mróczelow wolacź dyrbi, so by tón, kiž wuzlyschi, zlyschak. A wón, tón hnadny polny Bóh, wschak tez wuzlyschi; pschetoz wón chze zwojeho zwjateho Ducha dacź tym, kotsiž je prosscha.

Wo tutón njebjeski dar zo jedna. Tamneho prěnjeho zwjatkowneho dnja spodźiwne znamjenja jenoz na to pokazaja, schtoz je zo znutskownje stało. Rucze zo zazo shubichu. Schumjenje wuklincźi, wohenjowe jazyki wuhazu, dar rěcźow sańdźe. Ale Duch wostanje. Woni buchu wschitzy polni zwjateho Ducha, so w jenej mysli a luboscźe polni khodźachu, we wulkej mozy zwědcźachu wo horjestacźu Khrystuzowym, wschitkón lud spósnasche a zo dźiwasche, so běsche w nich móz a zylnosć wěry a wuzwjecźenja. To běsche zwjatkowna wozada! Kschescźijanska wozada — kschescźijanstwo — to, niczo druhe, bycź dyrbjesche.

Zaneho rěcźenja s jazykami, zanych wohenjowych płomjenjow nam trjeba njeje — zwjaty Duch nam trěbny je, zwjaty Duch, kiž wutrobu a zywjenje napjelni a kiž naz roszwěcźi, so dyrbimy sapřecź bjesbózne waschnje a zwětne lóschty a pózcźiwe, prawe a bohabojazne zywjenje wjescź tu na tym zwěcźe, so zmy zylni w bědźenju pschecźiwo cźěłu a jeho zadoscźam, zwěrni w zwojim dźěle a powołanju, scźerpliwi w cźerpjenju a tyschnoscźi, stroschtni a dobreje myzle a wěsteje nadźije we wumrjecźu, a hdyz tez zmy na zwěcźi a na semi, tola se zwětom a wot semje bycź njezměmy. Sswjaty Duch nam trěbny je, kiž zyle domy a zwójzby w nich k hětam Bozim pschekrazni, w kotrychz bydli, tak, so zu ludźo polni luboscźe, polni jednoty a pschesjenoscźe, polni bohabojoscźe.

Swjaty Duch nam trěbny je, kiž wosadnych cžini ßwědkow kschižowaneho a horjestanjeneho Knjesa, kotsiž ßo hromadźuja wokoło evanelijona w Božich domach w Božich ßłużbach a wopokasaju luboscź k Božemu ßłowu w domjazych nutrnoscźach a ßwěru cžitaja ßwoju bibliju, kotsiž ßo wusnawaju ke evangelionej, k tutej wjeßołej powjescźi wo Božej hnadźe we Khrystußu Jesußu sjawnje a wosebje, kotsiž njepytaju žaneho druheho mischtra khiba Jesom Khrystom w prawej měrje. O, so bychmy wschitzy polni ßwjateho Ducha byli! O so bychu w nowym cžaßu, kiž je psches Božu hnadu k naschemu sbožu nastał a w kotrymž ßo w naschim kraju a ludu wschelake wobstejnoscźe snowa sarjaduja, powołani wodźerjo a stawy nascheje droheje evangelsko-lutherskeje zyrkwje w naschim wótznym kraju ßo wjescź a wodźicź dawali wot ßwjateho ducha.

Troschtarjo, pój s njebjeß dele,
Ducho ty Knjesowy,
Pschinjeß hnady wjele.
Kiž je stajnje, schtož je lubił,
Dźerżał nam, Jesuß ßam
Tebje nam je ßlubił. Hamjeń.

Sswjatkowny spěw.

Cžescź dajcźe Duchej ßwjatemu,
Wschě ludy na semi,
A wotamkńcźe jom' wutrobu
We ßwjatej radoscźi.

Bóh Wótz a Ssyn joh' póscźele
K nam dele s darami,
Wón k wěrnoscźi pucź pokaže,
Měr, troscht nam wudźěli.

Wón žadanje sa sbóžnoscźu
We duschach wubudźa
A wěru, luboscź, nadźiju
Nam snowa poßylnja.

Tuž, wußwjecźene kschesczanstwo,
Daj jemu bójsku cžescź
A jeho hnadu wjeßel ßo,
So chze cźe k njebju wjescź.

Gustav-Adolfski ßwjedźeń w Barcźe.

W Barcźe ßwjecźachu rjany lětny ßwjedźeń Gustav-Adolfskeho towarstwa. Bóh tón Knjes bě tež sa to mejski dźeń Boženo stpicźa kraßny wuhotował. Hižo dopołdnja tam sapocźachu ßwjecźicź. Dopołdnja ½10 hodź. mějesche k. farar Kapleŕ-Budyski ßwjedźeńsku Božu ßłużbu sa dźěcźi. Runje wón je mjes ßerbskimi duchownymi wosebje sa tajke Boże ßłużby kaž powołany; wón dźě je jako młody duchowny něschto cžaßa w Schtyrskej skutkował mjes evangelskimi wěrybratrami, kotsiž ßu tam mjes katolskej wjetschinu rosprószcheni. A nadawk a dźěło sa Gustav-Adolfske towarstwo je tolu, pomhacź Evangelskim tam, hdźež ßu mjes Katolikami rosprószcheni. Tole běchu tež dźěcźi Bartskeje wosady srosumiłe. Na 300 ßnadź so sestupa do pyschneho ßwjedźeńskeho cžaha, so bychu s posawnami psches wjeß do Božeho domu cžahnyłe. Tutón bě rjenje se selenym a s nalětnymi kwětkami wupyschceny a wuhotowany. Bóh bě tola wulki dom ßwojej stwórbu ßam tak kraßnje wudebił, kak dha njedyrbjeli to cžłowjekojo chzycź, jemu jeho dom saßo pyschicź na wosebitym ßwjedźenju — a niz jenoź na tutym, ale tež kóždy njedźelski a ßwjaty dźeń? A kaž Boži dom běchu Bartszy tež pyschili ßwoje domy, wosebje faru a farski dwór se selenym a s khorhojemi. Telko khorhojow drje njejßmy pschi zyrkwinskich ßwjedźenjach hischcźe w žanej wßy widźeli. Derje tak. Njech ßu nam Bartszy s pschikładom, so khorhoj wutyknjemy tež, hdyž zyrkej, hdyž zyrkwina wosada ßwjedźeń ßwjecźi. Knjes farar Kapleŕ pokasa dźěcźi na to, schto schwedski kral Gustav Adolf sa naß Evangelskich, sa evangelsku zyrkej je a schto tuto po nim pomjenowane towarstwo chze: pomhacź kaž wulki kral Evangelskim, kiž pomozy potrjebaju. Wón sałoži so we ßwojej rěcźi na to ßłowo Bibilje, kotreż je so wosebje ßłowo a heßło Gustav-Adolfskeho towarstwa scźiniło; to je Gal. 6, 10: „Cźińmy dobrotu na wschitkich ludźoch, najwjazy pak na tymi, kiž ßu nascheje wěry!“ Tole ßłowo Pawoła chze towarstwo hewak wosebje pak se ßwojimi ßwjedźenjemi saschcźěpicź do wutroby kóždeho evangelskeho kschesczijana.

Popołdnju ½2 hodźin wołachu swony saßo do Božeho domu. Sserbska wosada dźěsche ke mschi. Sswjedźeński cžah shromadźi wosadnych a hosczi s bliska a s daloka. Posawny klinczachu, wóczka so błyschczachu a wutroby so wjeßelachu, so ßobu ßwjecźicź na tak rjanym dnju tak rjany zyrkwinski ßwjedźeń s telko kemscherjemi. Hacźrunjeź bě hischcźe popołdnju sahe, wobdźěli so tola hižo 14 serbskich duchownych na tutej Božej ßłużbje, w kotrejž k. farar Wicźeźk-Wóßlinczanski prědowasche. Wón ßam je tola sa młode lěta — kaž tež Bartski k. farar Rjencź — skutkował we Lupjanskej wosadźe, kotraž ma nadawk, hromadźicź Evangelskich k połnozy Radworja. Tohodla je jeje zyrkwiczku ji tam natwariło Gustav-Adolfske towarstwo. Prědar sałoži so na Sir. 40, 24, na ßłowo, kotreż je wosebje tołmacźeŕ toho, schtoź Gustav-Adolfske towarstwo hižo se ßwojim mjenom prěduje. Pola Siracha tam mjenujzy steji: „Jedyn bratr pomha druhemu w nusy.“ S tutym ßłowom pokasa naß ßwjedźeński prědar na nusu, kotraž tu je, a na pomoz, kotraž so žada. My tu w naschich wosadach njewěmy pschi wschej nusy, kiž tu je, tola tak prawje, schto nusa je. Tohodla wabi abo dyrbjała naß wabicź, s Gustav-Adolfskim towarstwom ßobu dźěłacź a so ßobu sa Evangelskich staracź nascha dźakownoscź. A tohodla njeßměmy a njetrjebamy my w nusy, kiž tu je, sadwělowacź, hdyž tola widźimy druhich we wjetschej nusy stacź a ßwěrnych a wěrnych — a to tohodla, dokelž ßu we wěrje a ßwěrje

ſ Bohom ſwjaſani. Hdźež nuſa najwjetſcha, tam je pomoz najbliſcha tym, kiž ßo na Boha ſpuſchczeja. Sdobom ſhonichmy ſ prědowanja też jenotliwe liczby ſ dźěła towarſtwa. Towarſtwo je hacz dotal na 100 milijonow hriwnow ſa ßwoje ſaměry nałożiło. Do prědowanja ſanjeße měſchany khór ſ wjedniſtwom k. kantora Böhmera: „Sbóžni ßu cźi, kiž płody njeßu w ſczerpliwoſczi.“ Po prědowanju hudźeſche poſawniſki khór, kotryž też kěrluſche pſchewodźeſche. Wſchitko to porjeńſchi ßwjatoczноſcź a ſwjeßeli kemſcherjow. Prěnju woltarnu ßkužbu bě k. farař Kapleŕ=Budyſki wukonjak, ſkónczazu mějeſche k. wyſchſchi farař Sarjeńk, kiž do toho ſ krótkej rěczu poſtrowi ßwjedźeńſku woßadu w mjenje ßerbſkich woßadow, dopominajo na to, kak runje tutón ßwjedźeń, kotrehož dźeń je woßebje ßwjedźeń Božeho ſtpicźa, pokaſuje k njebjeßam a woła k ſkutkam luboſcże. Sserbſka Boża ßkužba wuklincza. Wona bě ſjednocźiła Sserbow ſ wjele woßadow; widźachmy tam woßadnych ſ Bukecźanſkeje, ſ Ketlicźanſkeje, ſ Budyſkeje, ſ Budeſtecźanſkeje woßady a ſ mnoho druhich ßu tam też byli. S Budeſtez bě ßo na daloki pucź do Barta towarſtwo młodych holzow ſ kołami naſtajiło. To je prawje a rjenje tak. Też tu młodźina doprědka! Chzyſche ßo tola bóle a bóle njedoſtatk ſahněſdźicź, ſo ßo woßadni mało ſtarachu wo ßwjedźenje, kotrež ßußodna woßada ßwjecźeſche. A tola dyrbi to tola bycź, ſo runje tute naſche ßwjedźenje, nimo Guſtav=Adolfſkeho też ßwjedźeń Snutskowneho mißijonſtwa a ßwjedźeń Swonkowneho mißijonſtwa, hromadźa woßadnych a woßady do zykka, kotryž jednocźa, ßylni, krucźi we wěrje a ßwěrje a tak dohotuje ſa cźaß a žiwjenje.

¼4 hodźin ſwony ſaßo ſaſwonichu. Na pyſchnym farſkim dworje ſaſtupa ßo ſnowa ßwjedźeńſki cźah ſ poſawniſtami. W nim dźěchu něhdźe 20 duchownych ßobu ke mſchi a ſa nimi woßadne towarſtwa ſ khorhojemi. Schěſcź drje jich bě. Něſchto wuſnamne bě, dokelž w naſchich woßadach hewak njeſnate, ſjednocźenſtwo hórnikow ſe ßwojej khorhoju. Porjad Božeje ßkužby, do kotrejež bě jich telko pſchiſchło, ſo bě drje Boži dom zyle ſaßydnjeny, bě něhdźe tajki, kajkiž bě jón ßerbſka měka. Sawodnu woltarnu Božu ßkužbu mějeſche k. farař Rjencž=Wjeleczanſki. Na klětku pak ſtupi muž, ſa tajki ßwjedźeń kaž woßebje powołany a wuhotowany, k. farař Waltař=Drježdźanſki, prjedy konſiſtorialny rada w Ruſkej. Sa tekſt bě ßebi wuſwolił Hab. 3, 1: „Knjeże, ſdźerž ßwój ſkutk žiwy we tutych dnjach!“ to bě jeho prózstwa, jeho powěſcź, kotruž chzyſche ſaſchczěpicź do wutrobow a ßwědomja. A to, ſchtož wón nětk wědźeſche prajicź ſe ßwojeho dołholětneho ſkutkowanja w Moſkwje a poſdźiſcho w Finniſkej, je ßo też ſaſchczěpiło do wutrobow a do ßwědomjow a je wuwabiło — kaž prjedy hižo pißachmy — dźakowanje a dźakownoſcź a tohodla nowu luboſcź, kiž pomha, daruje, wopruje. 23 lět bě k. farař Waltař w Moſkwje. Dokelž bě tam ſkónczнje jako konſiſtorialny rada wjednik Evangelſkich, bě wón po pſchewrócźe wěſo podhladny a je ſkónczнje dyrbjał cźeknycź, dokelž chzychu jemu ſa žiwjenjom. Haj, my njewěmy, kak derje ßo mamy, niz jenož we woßadnym, kſcheſcźijanſkim, ale też w hoſpodarſkim, politiſkim. Pſchirunajmy to ruſke ſe ßwojim, my budźemy dźakowni.

Kónz Božeje ßkužby ßo pſcheměni a ßo ſ hłownej ſhromadźiſnu towarſtwa ſjednocźi. Tutu wjedźeſche pſchedßyda towarſtwa, k. farař Kapleŕ=Budyſki. Wón poda rosprawu a mějeſche wſchelakim, woßebje Bartſkim, ßwój dźak wuprajicź. Knjes Bulnheim pſchedpołoži ſliczbowanje towarſtwa, ſ kotrehož ſhromadźiſna něſchto wo dokhodach a wudawkach towarſtwa a ſ tym wo darniwoſcźi a ſkutkowanju zykeho wokrjeża. Wólby ßo pſchiſamknychu. Knjes tajny zyrkw. rada Roſenkranz je wyßokich lět dla wjedniſtwo towarſtwa ſłożił, knjes farař Kapleŕ je ſ naßlědnikom. W pſchedßydſtwje ßu kk. Bulnheim, wyſchſchi ſtud. rada Eiſenſchmidt, ryczeŕkubleŕ Eulitz, wyſchſchi ſtud. direktor dr. Schönbach. Skónczнje doda k. pſchedßyda — woßebje ſa Bartſku woßadu — krótki pſchehlad ßwjedźenjow, kotrež je towarſtwo w Barcze ßwjecźiło; poßledni je był pſched 20 lětami. Knjes ßwjedźeńſki prědaŕ Waltaŕ pſchiſamknu wulzu ſajimawu rosprawu wo ßwojim ſkutkowanju w Ruſkej. W njej poda drobnoſtki wo tym, kak je to w Ruſkej powſchitownje, kak to w Moſkwje woßebje. Wo tym ßnadź pſchi ſkładnoſcźi něſchto drobniſche podamy. Tu jenož njech je prajene: to, ſchtož ßłyſchachmy, hakle nam pokaže, ſchto nuſa a cźeßnoſcź je a też ſchto ßwěra je a ſchto wěra! So bychu to wſchizty naſchi woßadni ßłyſcheli! Tak někotry by drje ßebi pſchemyßlił — a drje też to a tamne we ßwojim ſadźerženju pſcheměnił. Jenož 2 liczbje njech tu ſtejitej: Wójna je ßebi w Ruſkej 11 milijonow cźłowjekow ſa wopor žadała, bolſchewismuß pak 20 milijonow.

Skónczazu woltaŕnu ßkužbu knjes ſuperintendent Berg ſ Budyſchina pſchewſa. Wón pokaſa do tuteje, kak je móz towarſtwa luboſcź a pſchesjednoſcź. My dyrbimy bycź cźinjerjo toho ßkowa, kotrež bu prjedy heßło towarſtwa mjenowane, a dyrbimy tohodla też bycź cźinjerjo toho ßkowa, teje próſtwy: „Pſchińdź k nam twoje kraleſtwo.“

Tak bě bohaty ßwjedźeń, bohaty na tym, ſchtož bu poſkicźene, a bohaty na tym, ſo ßo jich telko wobdźěli, ſkónczeny, ſkónczene pak niz ſkutkowanje tych mozow, kotrež chzyſche ſbudźicź a kotrež je ſbudźił we wutrobach woßadnych a hoſcźi. Tute mozy ſkutkuja dale a dyrbja dale ſkutkowacź w naß, mjes nami, ſ nami a tak też ſaßo ſa naß. Wſchitkim pak, kiž ßu někak něſchto pſchinoſchowali ſa tutón rjany ßwjedźeń, budź też tu dźak wuprajeny, niz najpoßleſy też ſa wſchu hoſpodliwoſcź Bartſkich dozyła a farſkeho doma woßebje.

Sswjatki 1933.

Drje žane ßwjatki njeje nam tak widomne było, ſo dyrbimy ſ horzej próſtwu proßycź:

„O ßwjaty Ducho pój wſchak k nam,
Bydl w naß ſ hnadu ßwojej ßam,
Pój, ßłónzo, rjane, jaßne,
A ßwěcź nam ßwěza njebjeſka,
So twoja móz naß wohrěwa!“

Pſchewrót a pſcheměnjenje w nazionalnym a w kſcheſcźijanſkim duchu je ßo ſtało. Wukaſy a ſakonje ßu mnoho ſrjadowake, poſtajite. To je w ſwonkownym. Kak je nětko we ſnutskownym, w duſchi a wutrobje, w myßlach a ſmyßlenju? Tam ſakonje a wukaſy njedocžinja. Je tam hižo wſcho wobnowjene, dokładnje wobnowjene w nazionalnym a w kſcheſcźijanſkim duchu? My tola wěmy, ſo bě w ſwonkownym a widomnym telko njedobreho a wopacžneho jenož tohodla, dokelž bě też w ſnutskownym, w duſchi a duchu, we wutrobje a ſmyßlenju jenotliweho a ſ tym luda telko wopacžneho a njedobreho. A my też dale wěmy, ſo móže to ſwonkowne pſcheměnjenje jenož potom dobre a trajaze bycź, hdyž je też ſnutskownje jenotliwy a lud wobnowjeny, wěrnje wobnowjeny. Je to tak? Abo niz? Hladajmy, pruhujmy dokładnje! My ſpósnajemy, ſo mamy runje tute ßwjatki najnutrniſcho próſtwy a dobroproſchenje cźinicź, ſo by Duch Boži nětko też jenotliweho a lud ſnutskownje wobnowił a ſeßylnił ſa to,

wukonjecź nětk a do skutka stajicź wscho to dobre, schtoż wjednik a kanzler Hitler chze. Snutskownje mamy ßo woblez wěrnje scheścźijanskeho a nazionalneho cźlowjeka! Hdyž to budźemy, budźemy cźi, kotrychž nasch cźaß trjeba.

Njewěmy my, so je bolschewistiski bjesbóžny duch w poßlednich lětach nasch lud, też nasche woßady, nasche domy, nasche wutroby nakasył a sajědojcźił bóle hacź ßebi to myßlimy, hacź to widźimy, hacź to chzemy widźecź a pschidacź? A cźujemy my, so w tym, so ani njepytnjemy ani njepschidamy, so tak jara pod wliw bjesbóžneho, bolschewistiskeho, kommunistiskeho, materialistiskeho ducha pschińdźechmy, najwjetsche strachi na naß kakaja, so to wschemu nowemu, dobremu hnydom pschi porodźe a nastacźu je ßmjertnym strachom hrosy. Wěmy my, so tohodla bjes snutskowneho wobnowjenja, bjes noweho naroda zyleho cźlowjeka w kscheścźijanskim, w nazionalnym duchu trajazeho a wobsbožazeho žiwjenja njeje? Hdyž tole wěmy a cźujemy, njebudźemy ani hinak móz ani hinak chzycź, hacź s duschu a s wutrobu wěrne ßwjatki ßwjecźicź, hacź najnutrnischo horze modlitwy a próstwy spěwacź wo Ducha ßwjateho, so by wón naß, nasch lud wobnowił a tak smóžnił nowe žiwjenje, kotrež jenož trajaze a wobsbožaze je, hdyž korjeni w snutskownym wěrnym kscheścźijanskim a nazionalnym smyßlenju kóždeho jenotliweho a tak zyleho luda.

Tak jara hacź naß ßwjatki też wabja, won do pschirody a do dala hicź, hischcźe bóle nusuja naß tute ßwjatki, do snutskowneho, do najsnutskownischeho hicź, a tam se ßwjatkownym Duchom ßwjatki ßwjecźicź. Modlicź ßo mamy: „Stwoř we mni, Božo, cźistu wutrobu a daj mi noweho, wěsteho Ducha.“ Tak modlicź ßo mamy najwěrnischo a pschistajicź pokornje: „Njesacźiß naß wot ßwojeho woblicža a njewsmi ßwojeho ßwjateho Ducha wote mnje.“ Lutherowy wupruhowany rezept je też tu pucź k wuhojenju, k wustrowjenju: „So stary Hadam w naß psches wschědne roskacźe a pokutu ßo dyrbi potepicź a wumrěcź se wschěmi hrěchami a slymi žadosczemi a saßo wschědnje wuńcź a stanycź nowy cźlowjek, kiž by w prawdosczi a w cźistosczi psched Bohom wěcźnje žiwy był!“ Njeje tam wliw bjesbóžneho ducha a njeje tam pschezo hischcźe žiwy „stary Hadam“, hdźež pschi domjazym woltarju — to je ßwójbne blido — njesastawa ßwoje domjaze měschnistwo ani nan ani macź, ani hospodař ani hosposa s Bibliju a se spěwarskimi? Je ßnadź to po kscheścźijansku? A njeje to materialistiski duch a „stary Hadam“ w domje, hdźež njespěwaja blidne pacźerje, hdźež ßo njemodla ani wjecźor ani rano? Je ßnadź to po kscheścźijansku? A ßu tam w kscheścźijanskim duchu žiwi a pytaja tam Boha a Božu pomoz a Boże žohnowanje, hdźež wostajeja njedźelski a ßwjaty dźeń w Božim domje městno prósdne pschi prědowanju a modlenju a dobroproschenju kaž pschi Knjesowym woltarju? Hdźe ßem dyrbi nam to potom pschińcź ßbožo a móz, s kotrejž wscho nowe dokonjamy a wschemu kaženju wobaramy.

Hladaj, hdźež chzesch, cźim lubscho luda kraj masch a cźim bóle ßy pscheßwědcźeny, so kanzler Hitler to najlěpsche chze sa lud a kraj, cźim pokornischo a wěrnischo budźesch ßo modlicź tute ßwjatki a dobroproßycź: „O ßwjaty Ducho, pój wschak k nam, bydl w naß s hnadu ßwojej ßam!“

So bychmy my tola wschitzy wěrne ßwjatki ßwjecźili! So bychmy ßo wo tajke wěrne ßwjatki modlili sa ßebje a sa lud, so bychmy spěwali: „Se ßwojej radu pschi naß stej, po prawym pucźu wodź naß ßej, my njewěmy jón ßami!“ Sańdźenosćź k tomu nusuje, pschichod k tomu woła, a tutón nasch cźaß kaže nam to. Tuž budźmy cźinjerjo a niz jenož poßłuchařjo! Budźmy cźinjerjo toho ßłowa ßwjatki, kscheścźijan, kscheścźijanka!

Zyrkej a stat.

Evangelska zyrkej Němskeje. Wo tym, kak daloko dźěło noweho sarjadowanja je a kak s wólbu jeje prěnjeho biskopa je, nochzemy tu dźenża — 30. meje — drobnischeho pißacź, dokelž je wěz tukhwilu khětro saschmjatana a dokelž ßebi myßlimy, so budźe to ßwjatki hižo saßo hinak a lěpje. Chzemy ßo nadźijecź, chzemy wo to proßycź! Haj proschmy, so by ßwjatkowny Duch bohacźe ßo wulał do luda, do zyrkwje, so bychu wjednizy zyrkwje a luda spóznali te pucźe, po kotrychž duzy chze Bóh naß a nasch lud měcź a so bychu samóhli, też cźinicź wschitko, schtoż je nusne, so by nasch lud też tute pucźe schoł.

Też k ßwjatkam. Ruszy bjesbóžni ßu porjad wostajili, kak chzedźa w tutym lěcźe 1933 ßwoje bjesbóžne myßle dale rosschěrjecź. Woni chzedźa s nimi woßebje też do wukraja. We wukraju chzedźa woßebje atheistow, t. r. bjesbóžnych jenotliwych krajow ßylnicź a podpjeracź. Sa to chzedźa też woßebite kopjeno sa powěscźe wudawacź; tuto ma we wschelakich wukrajnych rěcźach wukhadźecź. Sswjatki prěduja: Duch Boži je wulaty do cźlowjestwa! Ruska pschipowěda: Bjesbóžnosćź dyrbi zyłe cźlowjestwo wobßydnycź; pscheroż Duch Boži tu njeje, Bóh tu też njeje! — Njedyrbimy to my wschitzy najnutrnischo ßo modlicź: „O ßwjaty Ducho, pój wschak k nam, bydl w naß s hnadu ßwojej ßam“? My dyrbimy! Jenož tón to njecźini, kiž kscheścźijan njeje, njech też tak rěkał.

Wschelake s bliska a daloka.

Budyschin ßwjecźi dźenża a zyły ßwjatkowny tydźeń tyßazlětny jubilej. Drobnischeho wo nim njedostachmy. To namaka kóždy w programach. Hłowne dny drje budźeja woßebje ßwjatkownaj dnjej a njedźela po ßwjatkach, tola też hewak ma kóždy dźeń to a tamne, k až n. pšch. ßrjeda a ßobota. Kaž s nascheho ßerbskeho dźenika wucźitachmy, ßu ßerbske poskicźenja na druhi dźeń ßwjatkow postajene a to popołdnju wot 3 hacź ½6 hodźin w „Krónje“. Njech ßo naschim Sserbam, kiž tam psched schěrschu sjawnosćź stupja, jich spocźinanje derje radźi.

Wopominanje Schlageterowe je Němska wschudźe ßwjecźiła. Najbóle wusnamna bě drje ßwjatocźnosćź na tym městnje, hdźež Schlageter psched 10 lětami ßmjercź namaka, jako běchu jeho k ßmjercźi saßudźili a jeho tam satšělichu. „Golzheimer Heide“ rěka tuto městno tam pola Düsseldorfa. Wjazy hacź 300 000 cźlowjekow ßwjecźeschе tam tuto wopominanje. Pschi nim rěcźeschе farař Berg-Budscheidski wo tamnym ßłowje Biblije, kotrež bu Mójsaßej pschiwołane: „Wusuj ßwoje cźrije se ßwojeju nohow, pschetoż to městno, na kotrymž stejisch, je ßwjata semja.“ — 2. Mójs. 3, 5.

Na pucź.

Ta hnada naschego Knjesa Jesom Khrysta, ta luboscź Boža a tón dostatk ßwjateho Ducha budź s wami wschitkimi. Hamjeń.

Listowanje. Sa ßwj. Trojizu: K. w Hr. — Sa 1. po ßwj. Tro.: K. w B.

Samotwity redaktor farař Wyrgacź w Nosacźizach (Nostitz b. Weißenberg). Cźischcź a nakład Smolerjez knihicźischcźerńje a knihatnje, sap. dr. s wobm. ruk. w Budyschinje. — Wukhadźa kóždu sobotu a płacźi schtwórcźětnje 108 pj.

Čišło 24

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje 11. junija 1933 Bautzen

Sswjedźeń ßwjateje Trojizy.

Rom. 11, 33—36.

Ssmy poßledni wulki ßwjedźeń, mjenujzy ßwjatkowny, pßched tydźenjom ßwjećźili. Nětk je ßwjedźeńska połoiza zyrkwinskeho lěta nimo. To je schkoda, ale to je prawje tak; pßchetoż ratać w lěćźe khwile nima ßwjećźicź, ma wschě ruzy połne cźinicź. Dźenßa ßo ßwjedźeński cźaß wobßamknje. To je ßwjedźeń ßwjateje Trojizy. To je nasch kßcheßcźanski ßwjedźeń. Je wěnowany Bohu Wótzej, Bohu Ssynej a Bohu Sswjatemu Duchej. Sswjata Trojiza naschu kßcheßcźansku wěru wusnamjenja. Ta je nam drohe namrěwstwo wot wótzow ßem. Nam to njeje dogma, to rěka morwa wucźba, ně to je něschto žiwe; to nam móz dawa; to je kaž murja wokoło naß, kotraž naß schkituje pßchećźiwo skym njepßchećźelam. S tutej wěru ßmy tak rjez we wěstym pßchistawje, ßmy wukhowani. Dźenßa nětko tßi wulke ßwjedźenje hischcźe ras ßobu ßwjećźimy; pßchetoż hody płacźa Bohu Wótzej, jutry Bohu Ssynej a ßwjatki Bohu Sswjatemu Duchej. Lětßa je nam dźenßnischi ßwjedźeń woßebje ważny. Pßchetoż wěmy, kak ßo wo zyrkej wojuje. A pßchi tutym wojowanju ßo napoßledk wo wusnacźe jedna. Tak rjekńmy ßkowo wo kßcheßcźanskim wusnacźu. Je 1) ßa cźaß a 2) ßa wěcźnosćź.

So je wusnacźe ßa cźaß, to w pßchitomnosćźi widźimy Wo wusnacźe dźe. A nasche wusnacźe płacźi trojeniczkemu Bohu. Hdyž wěmy, kak blisko běchmy ßahubje, hdźež ßo wscho ßhubi a potorha, hdźež cźłowjekam niczo wjazy ßwjate njeje, dha ßo njedźiwamy, so ßo nětko tež na najdróßschim, schtoż mamy, dźěła, mjenujzy na wusnacźu. Hdźež ßo wscho tschaße, dha ßmy spokojom, hdyž ßo k najmjeńschemu něschto ßaßo staji. A cźi, kotrymž je tuto dźěło poruczene, tola nasche wusnacźe powalili njejßu. Schtó by ßebi to tež ßwěrił? Schtoż je w zyrkwi dodźerżane, móże a dyrbi ßo wotstronicź. Ssuche halosy na schtomje njewostajisch, ale wurěßasch. Dodźerżanu drastu wotpołożisch, ta niczo wjazy wuschna njeje. Ale schtoż je dobre, to wostanje. Na tym ßo dale twari. To je stołp, wokoło kotrehoż ßo nowa rostlina wije, to je cźop, kiž twjerdźe steji we wschěch wichorach a njewjedrach cźaßa. A to je wusnacźe do trojeniczkeho Boha. Wěrimy, so je naß Bóh Wótz stworił se wschěmi stworjenjemi, so mamy wot njeho žiwjenje a wodnych a so wón wschitko wodźi po ßwojej woli a po ßwojim spodobanju. Ale widźimy, kak naß hrěch pßchezo ßaßo dele cźehnje a womasa. Wěrimy, so Sbóżnika trjebamy, so je naß Jesuß Khrystuß wumohł wot wschitkich hrěchow a je nasch Knjes. Wěrimy, so naß ßwjaty Duch k tutemu póśnacźu wjedźe, naß wodacźa hrěchow wěsty cźini a nam wobkrucźi, so je Jesuß Khrystuß nasch Knjes a Sbóżnik. Luby cźitarjo, hacź budźe ſ tajkim wusnacźom, kiž je nowe a tola stare, tym pomhane, kotsiž chzychu wschitko powalicź? S cźeźka. Tajkemu wusnacźu njebudźa hnydom pßchihłoßowacź. To pomałku póńdźe. Ta wěra ßo jim tež njeje na jene dobo ſ wutroby wutorhnyła. Dołho, dołho je to trało, prjedy hacź je tak daloko pßchischło. Systematizy je ßo dźěłało, so by ßo wěra wukorjeniła. Rěcźało je ßo se hładkimi jasykami bjes pßchestacźa. Wußměchowało je ßo to ßwjate a haniło. Do błóta je ßo teptało. Dha twjerda powaha temu ßłuschesche ßwěrny wostacź a ßwoje wusnacźe wobkhowacź. A nětko, hdyž je nawopak a ma ßo ßaßo wěra do wutrobow płodźicź, póńdźe to rucźischo? Cźłowjekojo na tym dwěluja. A tola mamy pomoznika a ßwjaßkarja, kotremuž na tym leži, so bychu cźłowjekojo k wěrje pßchischli. To je nasch Bóh a Knjes. Wón chze, so bychu cźłowjekojo ßbóżni byli, a to ßo stanje pßches wěru. Chze wjele radscho ßwojemu ludej hnadny bycź hacź ßwój hněw na nikoho wulecź. Wón wě pucźe, hdźež my žadyn njewidźimy, wón ma ßrědki, hdźež ßu nam dawno hižom wuschłe, jeho pucźe njejßu nasche

pucźe a jeho myßle njejßu naſche myßle. Tehodla wuſnacźe njeje jenoż ſa cźaß, ale też ſa wěcźnoſcź.

Njech je wuſnacźe wot cźlowjekow ſeſtajene, dha ma tola ßwój ſałožk we ßwjatym pißmje. A to je ſjewjenje naſcheho Boha. Tam wón rěcźi, njech też pſches ert cźlowjekow. Pocźahi ßo namakaju mjes ßwjatym pißmom a wuſnacźom, a to ßu wuſke pocźahi. Tak wěcźne każ pißmo je, tak wěcźne je też wuſnacźe, kotreż je we ßwjatym pißmje ſałożene. To je ſa naß ſměrowanje. Tak mamy něſchto wěſte w tutym njewěſtym cźaßu, něſchto twjerde, cźohoż móżemy ßo dźerżeć, něſchto, na cźoż móżemy żiwi bycź a wumrjeć. Jeſuß Khryſtuß je tola ſapocźatk a kónz wěry. Żane wjetſche ſjewjenje wocźakać njemóżemy. Se ßwojim roſumom ßwjatu Trojizu ſapſchimnyć njemóżemy runje tak mało każ wulki zyrkwinſki wótz Auguſtin. Haj cźim pobożniſchi a bohabojaſniſchi ßmy, cźim wjetſche budźe potajnſtwo. Wěmy, ſo żadyn cźlowjek żenje Boha widźał njeje. Bydli we ßwětle, hdźeż nichtó żadyn pſchiſtup nima. Naſcha myßl njeńdźe na to, ſo bychmy widźeli. Sbóżni ßu cźi, kotſiż njewidźa a wſchak wěrja. Sswět ßo ſ tym njeſpokoji. Tón chze ßo ßam pſcheßwědcźicź, chze widźeć a ßłyſcheć a pſchimać. Ale na njón njeßměmy dźiwać. Nětk ßo jedna wo nowotwar zyrkwje, wótzneho kraja a luda. Sso jedna wo wěru. Mamy wulke rospadaniſchcźo pſched ßobu. Dha njemóżemy żarować, dha ßo njeßměmy bojeć, dha njechamy ſadwělować. Tón Knjes chze naß ſa ßwoje graty trjebać. Pſches naß a naſchu móz chze wón ſkutkować na cźlowjekach. Chze twaricź, hdźeż je wſcho rospadane. Nowy ſtat ma naſtać. A na nowej zyrkwi mamy twaricź. To je naſcha evangelſka zyrkej, kotraż je ſałożena na evangeliju. S tutej měru dyrbimy ju měricź. Do wulkeho cźaßa je naß tón Knjes nutsſtajił. Evangelſka zyrkej je ßo ſjednocźiła, njech ſ Evangelſkich abo Reforměrtſkich wobſteji. Tutón podawk naß dopomni na prěnje Sswjatki, jako běchu w jenej myßli hromadźe a ſchumjenje ßo ſta ſ njebjeß jako mózneho wětra a buchu wſchitzy połni ßwjateho Ducha. To je Boži dar ſa naſch lud, ſaßo ſkładnoſcź, k njemu pſchińcź. Wużijmy ju! Njeje to wobhnadźenje naſcheho luda? O kajka hłubokoſcź bohatſtwa, mudroſcźe a wědomnoſcźe Bożeje! Sswjaty japoſchtoł ſpomina na israelſki lud. Wón je wot Boha wuſwoleny. A wuſwolenje njewißy na ſwonkownej lěpſchinje, ale na Bożej hnadźe. Pósnacźe wuſwolenja njeje namakać we ſakonju, ale w evangeliju. A wuſwolenje je njepowalne. Luby cźitarjo, to ßnadź nam do myßlow njecha, ſo je jedyn lud wuſwoleny a tón druhi niz. Je dha ßebi to wobhnadźeny lud ſaßłużił? Ně, to je hnada Boża. To je hnada, kotraż dźěłacźerjej, kiż je jenoż jenu hodźinu dźěłał, też kroſch da każ druhim, kotſiż ßu dwanacźe hodźinow dźěłali. To njeſroſumimy. Ale popſchejmy to tym poßlednim, kotſiż ßu ßo prěni ſcźinili. A budźmy nětk też tak ßwěrni, a dźěłajmy we dowěrje na dobrotu naſcheho Boha! Mamy ſkładnoſcź we tutym wulkim cźaßu. Nichtón njech ßo njewuſamknje, ale kóżdy njech ßwoje mozy nałoži! Bóh je nam hnadny był. Je ludej hiſchcźe ras móżnotu dał, ßo wobnowicź, je zyrkwi móżnotu dał, ßo ſnowa natwaricź. So by rěkało: To ſtare je ſaſchło, hlaj wſchitko je ßo nowe ſcźiniło. Horjekach a delekach, we ſtacźe a we wobydlerjach, w zyrkwi a we woßadnych. So by nowe naléczo ſakcźěło! To ſhniłe ma ßo ſhubić a pohrjebać. Schtóż pſchecźiwo Bożim kaſnjam wojuje, njeßmě wjazy mjes nami ßo namakać. Chzemy Boži cźlowjekojo bycź, k wſchemu dobremu ſkutkej hotowi. Hnadny cźaß ßebi to wot naß żada. Wot Boha je wón każ wſcho druhe też. Pſches njeho budźemy nowi. A w nim budźemy ßo ſaßo namakać. Potom ßo lědom mjes ßobu ſeſnajemy, pſchetoż ßmy nowe ſtworjenja w Khryſtußu. Niz nam, niz nam, ale tebi, Knjeże, budź cźeſcź do wěcźnoſcźe. Hamjeń!

Khwalba Bożeje ßwjateje Trojizy.

Hłóß: Kak rjenje ßwěcźi ſerniczka.

Haleluja, cźeſcź ſ kraßnoſcźu
Budź Bohu Knjeſej naſchemu
Sa wſchitke ſkutki Boże!
Wot wěcźnoſcźe do wěcźnoſcźe
Wón ſkała naſcha woſtanje,
Móz naſcha, naſche ſpoże!
Tſi krócź ßwjaty — tak je ſnaty
Nam Bóh mźzny,
Dawacźeŕ a wjednik wótzny!

Haleluja, cźeſcź ſ kraßnoſcźb,
Budź Bożemu też jehnjecźu,
Kiż naß je wuſwoliło
A ſa naß je ßo podało,
Nam wumóżenje pſchinjeßło
A ſ krwju naß wukupiło!
S njej ßmy, kiż my,
Wobkrjepjeni, wucźiſcźeni,
Ssami jeho, ſbóżnoſcź wulku mamy ſ njeho.

Haleluja, cźeſcź ſ kraßnoſcźu
Też dajmy Duchu Sswjatemu,
Kiż ſa nami je khodźił
A wuproßył je naß na kwaß
A k nawożenjej dowjedł naß
A nowych naß je ſpłodźił!
Pójcźe, pójcźe,
Wuſwoleni, wumóżeni,
Tu je mana, wjeßełoſcź a hoſiana!

Haleluja, cźeſcź ſ kraßnoſcźu
Budź Bohu Knjeſej naſchemu
A khwalba jeho mjenu!
Duż ſ njebjeſkimi ßyłami
Nětk ſaſpěwajcźe wjeßeli
Pſches duſchu poſběhnjenu!
Hrajcźe, prajcźe:
Tſi krócź ßwjaty — tak je ſnaty
Nam Bóh mózny,
Dawacźeŕ a wjednik wótzny!

Sa żony a holzy — a ſaßo niz ſa żony a holzy.

Na wulkej hłownej ſhromadźiſnje Lubijſkeho wokrjeßneho ſwjaſka evangelſkich żónſkich towaŕſtwow mějeſche k. ſuperintendent Fagſch 4. meje wulki pſchednoſchk, kotryż chzemy też naſchim cźitarjam a cźitaŕkam poſkicźić, pokaſujo na to, ſo wón pak nima jenoż něſchto prajić żonam a holzam, ně, ſo ma wjele prajić runje w naſchim cźaßu każ żonam a holzam a tak też mużam a holzam.

Hdyż pſchednoſchk rěcźi wo „Deutſche Frau", płacźi to, ſchtoż je tam prajene, pak też — prawje ſroſumjene — naſchim ſerbſkim żonam a holzam, kotreż chzedźa tola niz mjenje ßwěrne a ſchwarne ſtacźanki němſkeho ſtata bycź.

W ſczěhowazym nětk po ßerbſku pſchednoſchk, kotryž je tež woßadne kopjeno „Botſchaft aus Löbauer Land“ ſa junij po ßkowje woſjewiło a kotryž bě k. superint. Jagſch ſtajił pod heßko: „Was fordert der Aufbruch der neuen Zeit von der deutſchen chriſtlichen Frau?“

To je wulke, wažne praſchenje, kiž tu pſched nami ſteji. Wono njepłaczi jenož žónſkim, ale tež mužſkim. Wono płaczi wſchitkim. W njej ßu tſi podpraſchenja, ſ kotrymiž maſch ßo rosßadźowacź: 1. Schto je wubuch noweho cžaßa po ßwojim najſnutskownischim?

2. Schto je typ němſkeje, kſcheſczijanſkeje žony?

3. Schto žada ßebi wubuch noweho cžaßa wot němſkeje, kſcheſczijanſkeje žony?

K 1.: Hiſchcze w prěnjej połojzy lěta 1932 bě nam myßl wo wubuchu noweho cžaßa podeńdźenje, kotreż bě we woßadźe pſchichoda. Cžujachmy, ſo dyrbjeſche pſchińcź a ſo pſchińdźe, ale kajki budźe, to njewědźachmy. Poł lěta poſdźiſcho khowachmy we ßebi naſhonjenje najwuſnamniſchich dnjow: 30. januara, 5. měrza, 21. měrza, 1. meje — ßu etapy woprawdźiteho naſhonjenja noweho cžaßa. S nich pokhadźeja podeńdźenja, kotreż naß pſchezo ſaßo nuſuja, wobdźiwowacź, kotreż nam njedaja wodychnycź. Cžaß rěcžow je nimo, cžaß ſkutkowanja je tu. Rěcže, kotreż nětkle hiſchcze wjednik a cźi mužojo wokoło njeho maja, ßu jenož hiſchcze pſchewodne ßłowa k wulkim podeńdźenjam a ſawod wobſamknjenych ſkutkow. Do toho běchu rěcže tych, kiž mějachu móz, to, ſchtož ßo poda. Tak je wubuch noweho cžaßa tole: Se ßłowom bu němſki ſkutk!

Naſche cžeſczene žony rěcža rad ſe ſuperlativom — (ſ pſchewuſběhowakom, to je: wuſběhuja wſchitko pſche jara) —. Wone rěcža wo najwjetſchej ſahorjenoſczi a wo ſrudobje, kotraž je bjes dna. Hdyž a po tutym waſchnju naſchich žonow cžinju, praju ja wo tutym cžaßu: Wón je bjes pſchikkada w ſtawiſnach, abo ſ mjenje wuſběhowanjom: Wulki pſchitomny cžaß ſteji w rynku jenož wulkich cžaßow w ſtawiſnach němſkeje ſańdźenoſcže: cžahanje ludow, reformazija, 30lětna wójna. Njech bě tež cžaß wójnow wo wußwobodźenje a cžaß franzowſkeje wójny 1870/71 ßławy połny a kraßny, nima wón tola ważnoſcź pſchitomneho wubucha cžaßa, pſchetož wón neje zyłk luda w jeho najſnutskowniſchim byczu, myßlenju, ſacžuwanju a chzyczu tak pſchetworił, kaž ßo to dźenża ſtawa. Ja měnju, ſo jich wjele njeje dozyła hiſchcze ſa tym pſchiſchło, kak pſchemózneho, pranoweho ßo nětkole wudobywa. W cžaßu romſkich khěžorow praji ſtary Seneka k ßwojemu khěžorſkemu ſchulerjej: „Mój ßyno, ſawal ßo do khutnoſcže naroda, kotryž pſchi khromje bjesdna ßwój pucź dże!“, dźenża ßměmy my k młodźinje prajicź: „Napjelń ßo ſ nadźiju naroda, kotryž bjesdno pſchewiny a je nětk duzy po puczu na wyſchiny!“ Wubuch noweho cžaßa je, ſo buchmy ſ chaoſa — (ſ mutnizy) — wumóženi. Wotkhorjazy lud chze noweho. Tutón wubuch noweho cžaßa ßo nam pſchedſtaja w dwěmaj mužomaj, kotrejuž mjenje woſtanjetej w knihach němſkich ſtawiſnow ſe Hindenburg a ludowy kanzler Adolf Hitler.

von Hindenburg, tutón kaž ſpihel jaßny, hłuboki, měrny jěſor dobreho němſkeho ßwědomnja, muž winowatoſcže, „Fichtowy cžłowjek“ — (der „Fichteſche Menſch“, t. r. cžłowjek, kajkehož jeho wulki Fichte chzyſche měcź). — Wukraj je jeho pſched lětami mjenował: pſchedſtajenje němſkeje duſche. Pjecźawóßomdźeßatnik, kotremuž pſchińdźe ßwjatok žiwjenja, kotryž pak tuteho ßwjatoka pokoj njewužiwa, ale woßrjedź żołmjazeho nawala cžaßa jako wukhow Němzow hiſchcze ßwój bohaty wſchědny nadawk wukonja. Ale wón wobſamknje tež dobre ſtawiſnow němſkeje wulkoſcže a tragiki.

Adolf Hitler, ſchumjata hórſka rěka, kotraž ßo wudobywa ſ njewußlědźomnych hłubin němſkeho ludſtwa, ſ wotmachom wſchitko ßobutorhajo, kamjenje a walanki. Wotpławejo, ſchtož je dodźerżane a drjebjate, ßo lijo po tym, ſchtož ßo ſhibicźiwe khila kaž witka pſchi rěcżzy. Mjes ludźimi ßu pak tež wißate wjerby, (— Trauerweiden!) —. Adolf Hitler, tón muž, kiž je němſku duſchu w jeje hłubinach roszołmił, ſtare łamał a nowe tworicź, tola němſki w hněwje a němſki w žedźenju, tón „Fauſtowy cžłowjek“, — („Der Fauſtiſche Menſch“, t. r. tajki, kajkiž jeho nam Goethowy Fauſt pſchedſtaja) —.

To, ſchtož tutej dwě dobje němſkich ſtawiſnow dźěli, to je to pſchecźiwne mjes nimaj. My ßmy žiwi w tej móznej, woßuda połnej hodźinje, w kotrejž ſo jena doba ſ druhej wotměnja: to je wubuch noweho cžaßa.

Nimo toho njemóże žadyn Němz ſnjeſajimamny nimo hicź; wón to njeßmě, byrnjež mohł, wón to njemóże, byrnjež chzył. Schtož ßebi wubuch noweho cžaßa wot mužſkich žada, pſchipowjedaja ſakonje, rěcže a pißmowſtwo wſchelakeho raſa. Kak pak ſteji nětk němſka, kſcheſczijanſka žona k tomu. (Pſchichodnje dale.)

Seſběranki.

„Pruſke hłowne bibliſke towaŕſtwo“ wobſteji 118 lět. Wono je ſa tutón cžaß 10 milijonow Biblijow abo dźělow Biblije roſſchěriło, tak w lěcže 1932 wjaz hacž 100 000. —

W lěcže 1930 wobkrucźichu ſtawnizy w Němſkej 84 600 měſchanych mandźelſtwow. Wjaz hacž 20 000 ſ nich ſjednocźi evangelſku woßobu a woßobu, kiž ßo „bjes naboženy“ mjenowaſche. 30 500 ſ tamnych 84 600 bu po evangelſku ſwěrowanych. Wjaz hacž kóžde 5. mandźelſtwo je nětkle měſchane mandźelſtwo. —

Zyrkej a ſtat.

Pomnik. Schwedſki kral Guſtav Adolf ma w Němſkej ßwoje pomniki. Nětko ßu tež ſchwedſkemu arzybiſkopej dr. Söderblomej pomnik poſtajili a poßwjecźili, a to pſchi młodowni Hainſtein pola Eiſenacha. Dr. Söderblom njebě jenož wjednik Lutherſkich zyłeje ſemje, ale tež ſpěchowaŕ a pſchecźel evangelſkeje młodźiny.

Pſchecźiwo njepózcźiwoſcźi ſtaj pruſki miniſterſki preſident Göring a tež němſka wyſchnoſcź ſ wukaſami a ſe ſakonjemi ſakrocźiłoj; tak pſchecźiwo waſchnju, kaž ßo nětkole ßrědki, kiž pſched natykowazymi khoroſczemi ſchkitaju, poruczowachu, a tak pſchecźiwo poruczowanju ßrědkow ſa wotcźěrjenje. Nimo toho ßo nowe khłoſtanje ſa wſchelake podobne druhe pſcheſtupjenja poſtajichu.

Sa němſkeho biſkopa bu faraŕ D. von Bodelſchwingh poſtajeny. Pſchecźiwo njemu proteſtuje wótrje ſjednocźeńſtwo abo hibanje „Deutſche Chriſten“, kotreż chze, ſo by kanzlerowy dowěrnik, faraŕ Müller, tuto ſaſtojnſtwo doſtał. Tuto wojowanje w evangelſkej zyrkwi a to runje w tutych tak hižo doſcź kritiſkich dnjach, je wſcho druhe hacž dobre a ſpomožne. Dokelž njeje jeho wukónz pſchewidźecź, wſdamy ßo nadrobniſcheho rosprawjenja. — Nadróbnje je ßo w tutych dnjach tež w Lubiju woßebita ſhromadźiſna ſ tutej naležnoſcźu ſaběraka, kotruž běſchtaj kk. ſuperintendent Jagſch jako wjednik „Evangelſkeho Swjaſka“ a faraŕ Fiſcher powołałoj; k. faraŕ Fiſcher je dowěrnik a ſarjadnik nationalſozialiſtiſkeje partaje ſa Lubijſki zyrkwiny wokrjeß. Wobaj knjeſaj rěcže-

ſchtaj ſdobom też wo tutej wězy. Po dokładnej rosmołwje pſchija ſhromadźiſna ſcźěhowaze ßady: 1. My wobßarujemy tutu zyrkwinſku ſwadu, dokelž mohła wona rosſchcźěpjenju evangelſkeje zyrkwje dowjeſcź. — 2. My wotpokaſujemy we kanzlerowej myßli ſměſchenje tendenzow ſtatneje politiki ſe zyrkwinſkimi należnoſcźemi. — 3. My proßymy zyrkwinu wyſchnoſcź a preſidium „Evangelſkeho Swjaſka“, ſo byſchtej na to tłóczźiłej, ſo ßo wucźinjenja wo pomjenowanju němſkeho biſkopa pola kollegija tſjoch mužow rosjaßnja, ſo by ßo njedoroſumjenje a mylne ſroſumjenje wotſtroniło. — 4. My proßymy zyrkwinu wyſchnoſcź a preſidium „Evangelſkeho Swjaſka“, ſo byſchtej wſchitko cźiniłej, ſo by ßo ſjednanje dožpiło. — 5. Sa poßledni pucź k ſjednanju mamy wopraſchenje luda — (Volksbefragung). — Sa prěnje ſchtyri dypki bě ſhromadźiſna jenohłóßnje, pſchi wothłoßowanju wo 5. dypku ßo 6 hłoßa wſdachu.

Ruſka njepſcheſcźěha jenož kſcheſcźijanſku wěru, ně, też Islam; to je wěra kotruž proſeta Mohamed wokoło lěta 622 pſchipowjedaſche. Tuto je tak traſchaze, ſo je ßo mnoho Mohamedanſkich na pucź do wukraja naſtajiło. Sakrocźiła je Sowjetruſka pſchecźiwo Islamej ſ tym, ſo roswucźowanja w ſchulach a tohorunja wſcho mißionſke ſkutkowanje ſakaſa. Bórſy ſebra też Koran — to je ßwjata kniha Mohamedanſkich — a też druhe nabožne knihi. Schtóž do moſchejow — to ßu jich boże domy — khodźeſche, dyrbjeſche woßebity dawk płacźicź. Wjednizy Mohamedanow, kotſiž tajkemu pſcheſcźěhanju wobarachu, buchu ſajecźi, do jaſtwa cźißnjeni, ſatſěleni abo też do Moſkwy póßłani; ſ Moſkwy pak ženje žaneje powjeſcźe wo nich njedóńdźe. Dźěcźi dyrbjachu do ſchulow khodźicź, w kotrychž buchu roswucźene w bjesbóžnoſcźi a we ſazpiwanju ſtarſcheju. Schtóž chzyſche k ßwjatym měſtam — to ſtej ſa Mohamedanow woßebje arabiſkej měſcźe Mekka a Medina — njedoſta pſchepucźne wopißmo. Schtóž ßo, kaž ßebi nabožina žada, poſcźeſche, bu khłoſtany. — To wſcho pokaſuje, kak doraſnje Sowjetruſka ſa bjesbóžnoſcź wojuje.

„Cźerwjeny kſchiž“ ma dźenßa ßwoju njedźelu darow a woporow. Němſki preſident von Hindenburg a kanzler Hitler namołwjatej ſ woßebitym woſjewjenjom lud, ſo by „Cźerwjenemu kſchižej“ woprował dźakny wopor, dokelž tutón ſa lud ſkutkuje a dźěła. „My napominamy“ — tak tam rěka, — „wobydleŕſtwo, w jenej myßli dźakny wopor woprowacź!“ — Tuto namołwjenje njech njewußkyſchane njewoſtanje!

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Sekta: Internationale Vereinigung Ernſter Bibelforſcher bu też w Badenſkej a Anhaltſkej ſakaſana.

Sjednoczenſtwo evangelſkich žónſkich towarſtwow liczi 28 krajnych ſwjaſkow a ma 1 000 000 ßobuſtawow. To je wulke wójſko kſcheſcźijanſkich a wótznokrajnych žonow, kiž je ßo tu do zyrka ſeſtupało. A runje tuta hobrſka liczba dyrbjała jich hiſchcźe wjazy do tutoho zyrka ſwabicź.

Rubjeńſtwa w Božich domach buchu ſ cźežkim khłoſtanjom pokhłoſtane. We wſchelakich Barlinſkich Božich domach běchu kaſchcźiki wurubili a na jenej ſtaziji ßmilnych ßotrow też lěkarſke graty. Njekhmanika ſajachu a ſaßudźchu. Wón doſta tſi lěta khłoſtarńje a ſhubi na pjecź lět cźeſtne prawa. — Dozyła ßudy ſaßo pſcheſtupjenja ſ wótriſchimi khłoſtanjemi khłoſtaja, hacž běchmy to w poßlednich lětach ſwucźeni. To cźi woßebje też ſwěſcźa powěſcźe wo ßmjertnych wußudach, kotrež nětkle huſcźiſcho w nowinach namakaſch. To je tón jedyn nuſny pucź, kotryž nětkle hicź mamy, dowobaracź ſtemu. Druhi pucź, na kotrymž ma kóždy ſa tutón ſaměr, ſtemu dowobaracź, ßobu dźěłacź, je tón, pſcheměnicź ſmyßlenoſcź jenotliweho cźłowjeka, młodeho a ſtareho a zyłeho luda. Na tole ßu naß tola woßebje Swjatki pokaſate, ſnajmjeńſcha tych, kiž ßu ßebi khwile wſali, na to myßlicź, ſchto ßwjatki ßu a chzedźa, a na to, hdźe korjeń ſkaženja luda korjeni, a na to, ſchto moh lud, ſtat a jenotliwy cźinicź, ſo by ßo ſmyßlenoſcź jenotliweho cźłowjeka kaž luda wutworiła. Bjes tutoho wuſtrowjenja njebudźe nam noweho, ſbožowneho žiwjenja date.

„Sakſke krajne towarſtwo Evangelſkeho ſwjaſka“ bě do ßwjatkow do rudnohórſkeho měſta Annaberga na tutělnu hlownu ſhromadźiſnu ſwołało. Ju wjedźeſche ſakſki krajny wjednik Evangelſkeho ſwjaſka k. ſuperintendent Jagſch-Lubijſki. Swjedźeńſke prědowanje mějeſche Budyſki k. ſuperintendent Berg. Zyłe wuhotowanje mějeſche woßebitu ważnoſcź, dokelž ma runje nětkle w cźaßu pſchewróta też „Evangelſki ſwjaſk“ ßwoju woßebitu ważnoſcź. Wuſbytk wſchěch jednanjow bu do reſoluzije ſłaty, kotryž ßo ſjawnoſcźi pſchepoda. W tutej wuſna ßo ſwjaſk doraſnje ſa pſchewrót a nowotwar a jeho wjedniſtwo. Sswoje dźěło a ſkutkowanje ſa zyrkj a ſtat ſałoži ſwjaſk ſnowa na tón jedyn ſałožk: Jeſuß Khryſtuß. — Schtóž chze nětkle ßobuſkutkowacź ſa nowotwar luda a kraja w evangelſkim duchu, tón ma ſa to we „Evangelſkim ſwjaſku“ woßebitu ſkładnoſcź.

„Pobocźne mißijonſke towarſtwo ſa Lubij a wokolinu“ pſcheproſchuje na ßwoju tulětnu ſhromadźiſnu do Biſkopiz pola Lubija. Wona budźe tam 18. junija. Mißijonſki inſpektor D. Weishaupt-Lipſcźanſki budźe prědowacź a rosprawjecź.

Konnersreuth ſajimuje jich pſchezo hiſchcźe wjele, njech też nětkle wjele njeßłyſchimy ani njecźitamy wo tamnych dźiwnych podawkach. Tuž njech je tu pokaſane na rosßudźenje, kotrež ßu Katolikojo mjes ßobu měli. Pólſki jeſuita P. Siwak, profeßor we Romje, je ßo ſ dwěmaj pólſzy ſpißanymaj knihomaj pſchecźiwo Konnersreuthej wuprajił. Wón praji we ßwojej prěnjej kniſy, ſo tam njeje doßahazych dopokaſmow, ſo mohłe to dźiwy bycź; tohodla: hladajcźe ßo! Lembergſki arzybiſkop pißaſche w katolſkim łopjenu pſchecźiwo tutym dwělowazym wuprajenjam we prěnjej kniſy profeßora, jemu porokujo, ſo je wón pſchejara pod wliwom wědomoſcźe a experimentow był a ſo njeje myſtizy měſtna dał. Tuž napiſa jeſuita druhu knihu wo waſchnju, kak maja ßo pſchenaturſke ſjewjenja pſchepytowacź. W tutej je ßo wón wótriſcho a doraſniſcho wuprajił pſchecźiwo Konnersreuthej: Najwjazy ſ tutych dźiwnych ſjewjenjow, kotrež ßu na Reſy Neumannez widźeli, kaž wudawaja, jebaßniczka, fikſija, mylenje jara njekritiſkich wobkedźbowarjow a fanatikarjow. Jeje ekſtaſy a viſiony nimaja niczo, ſchtož by ſa to rěcźało, ſo ßu wone ſ Božeje hnady. Reſa njeje ani ponižna ani poßłuſchna a nima tohodla te poczinki, kotrež hewak pſchi ßwjatych namakaſch. Druhdy ßo ſda, ſo Reſa do tych ludźi ßłuſcha, kotſiž maja ßwoje wjeßele na theatraliſkim a kiž chzedźa, ſo bychu ßo druſy jich dla dźiwali. — To ßu, a to njeſabudźmy, hłoßy jenotliwych Katolikow, katolſka zyrkej ßama ßo njeje hiſchcźe wuprajiła.

Na pucź.

W mjenje Boha Wótza a Ssyna a ßwjateho Ducha. Hamjeń.

Liſtowanje. Sa 1. po ßwj. Tr. K. w B. — Sa 2. po ßwj. Tr. R-cź w B.

Samołwity redaktor farat Wyrgacź w Nožacźizach (Noſtitz b. Weißenberg). Cźiſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchcźetnje a knihatnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźětnje 108 pj.

Čišło 25

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje 18. junija 1933 Bautzen

1. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Lukašcha 16, 19—31.

Wěste šnamjo ša šbožowne prawa a wobstejnoscźe w žannym kraju je, šo khudźi a bohaczi w měrje hromadźe bydla, šo ßo mjes ßobu šnjeßeja, haj cžešcža, šo bohaczi khudym, hdźežkuli je trjeba a mózno, pomhaju a radźa a khudźi bohatym knježim ßwěru ßłuža, tak šo móža wšchitzy ßwój Boži khlěb jěšcź. To je šawěrno psalmske šbožo: dobrota a ßwěrnoscź ßo šetkatej, prawdoscź a měr ßo wokoschatej (ps. 85).

Kotre je pak žórło tajkeho šboža? Je to luboscź? Je to luboscź ßama? Hdyž ßo bohaczi mjes ßobu lubuja a tohorunja khudźi mjes ßobu, to njemohło doßahacź! Jesuß dyrbi ſ połnoscźe ßwojeho Ducha a ſ hłubiny ßwojeje luboscźe rěcžecź, hdyž chze najwoßebnischu kašnju na ßwěcźnik ſtajicź, kotrejž je runa tamna ſtara kašń, šo dyrbiſch ßwojeho bližſcheho lubowacź jako ßam ßo. To dyrbitej duch a luboscź dokonjecź.

Bóh lubuje khudych, a Boha lubowacź njemóžeſch, khiba šo tež khudych lubujeſch. Jesuß je we ßwojich duchamóznych pſchirunanjach jeniczki krócź cžłowjekej, wo kotrymž rěcži, woßebite mjeno dał: khudemu Lazarej. Tole mjeno rěka: Bóh je pomoz. To dyrbi khudym troſcht pſchinjeſcź a jim wěru ßylnicź, bohatych pak napominacź, šo khudych njeſazpiwaju, ale jich jako cžłowjekow cžeſcža a lubuja. Shubjeny cžłowjek, kotryž móže ßo ſ radoſcžu witacź, hdyž chze ſaßo domoj, hdyž chze ſaßo dźěkacź. Złonik w templu je khudy hrěſchnik, ale pſched Bohom wjazy hacž fariſejſki we ßwojej hordoſcži. Roſłamanu wutrobu Bóh njeſazpiwa, tak praji 51. psalm.

Hdyž ßebi nětk pſchirunanje wo khudym Lazarje bliže rospominamy, dyrbimy ša nadpadne namakacź, šo Jesuß wo Lazarje njepowěda, šo ßu jeho hrjebali. Jesuß wopißuje, šo pßy jeho rany liſachu. Tuž ßu pßy jeho cžěło žrali, tak šo w kraju fariſejſkich wěſcźe kóždy myßleſche, šo je duſcha tajkeho njeſbožowneho cžłowjeka ſhubjena. Jesuß pak rěcži wo jandźelach, kiž jeho duſchu do njebjeß njeßechu. Wo bohatym, kiž je ſe ßrjedź dobreho, kraßneho žiwjenja wot Boha wotwołany, Jesuß zyle proſcźe, bjes wopißowanja wulkeho pſchewodźenja, praji, šo bu pohrjebany.

Hórſcha khudoba njeje mózna hacž Lazarowa w jeho ßmjercži. Nikoho njeměješche, ani žony ani dźěcži, ani bratra ani ßotry ani ßußoda. Běſche wſchón wopuſchcźeny. Ale mjeno Lazaruß nam praj, šo w Jesußowymaj wocžomaj je Boha ša pſchecźela měł, Boha w njebjeßach ša Wótza a wěcžny dom w Božim raju. Bóh jeho wošmje ſ cžeſcžu horje, hdyž jeno Boha ma, njetrjeba rodźicź wo njebjeßa a wo ſemju, hacž jemu runje cžěło a duſcha ſawutlitej, je wſchak jemu Bóh kóždy cžaß jeho wutrobny troſcht a jeho dźěł. Po ßłowje tajke kraßne pſalmſke ßłowa na khudeho Lazara a jeho ſrudny kónz trjechja.

Wſchitkich ludźi na ſemi k dobremu, ſbóžnemu kónzej domjeſcź, to je Jesußowe wulke ßwjate wotmyßlenje, jeho powołanje. A to je w pſchirunanju wo khudym Lazarje jeho najwažniſcha wucžba, ſ kotrejž wón niz jeno khudym, ale tež bohatym ßłuži. Sbóžnik chze najhórſchi ſtrach wotſtronicź, kotryž bohatym hroſy: po ſbožownym žiwjenju hubjeny kónz, ßnadź ſła nahła ßmjercź. Doſcź a nadoſcź je ſpytowanjow, w kotrychž ludźo njewobſteja, ale žadyn ſtrach njeje wjetſchi hacž tón, šo ſeńſke derjehicźe, bohatſtwo a wjeßele cžłowjeka wo ſbóžnoſcź pſchinjeßu ,dokelž ludźo na cžěło ßyja a wot cžěła ſkaženje žněja.

Bohaty muž w pſchirunanju njeje najhórſchi; hewak khudy Lazaruß njebudźiſche pſched jeho wrotami ležak. Tutón bohacžk ma tež luboscź k ßwojim bratram; myßli na to, šo njebychu kaž wón na měſto cžwile pſchiſchli. Jesuß pak

Abrahamej w pschirunanju prajicź da, so bohaczi też njebudźa wěricź, hdy by runje schtó wot morwych stanył.

Skónczńje ma so hischcźe na to pokasacź, so po tutym Jesußowym pschirunanju so na kónzu semskeho żiwjenja rossudźi, hacź budźe cźlowjek sbóżny abo niz. Wulka hłubina je wobtwjerdźena mjes sbóżnymi a shubjenymi. Tutu krutu wuczbu dyrbi sebi kóżdy w prawym cźasu wopominacź a w kschescźijanskej wossadźe najprjedy njebjeske kralestwo pytacź a jeho prawdoscź. T. sa K.

Krajny biskop D. Jhmels.

Saksa krajna zyrkej żaruje wo swojeho prěnjeho biskopa, a lutherske zyrkwje Němskeje, a niz jeno Němskeje, ale zyłeje semje, żaruja wo wusnamneho wjednika. To bě D. Ludwig Jhmels. A my, kiż smy na universicźe k jeho nohomaj sedźeli, a kiż smy jeho na klětzy słyscheli abo pola njeho spowjedźi byli, wěmy, so s nim woteńdźe s tuteje widomneje semskeje zyrkwje do wěcźneje muż a kschescźijan, kiż bě tu slawny wucźenz a wucźeŕ, wulki prědaŕ

Krajny biskop D. Jhmels †.

a swěrny a wěrny spowjedny wótz. A to wschitko je wón był swěrny hacź do smjercźe. Wssrjedź dźěła a skutkowanja wotwoła swěrneho dźěłacźerja smjertny jandźel Boži; 29. junija br. wón swjecźił 75. narodniny, a s 1. julija chzysche wón abo tola, tak bórsy hacź nowe srjadowanje němskeje a saksteje evangelskeje zyrkwje hotowe — na wotpocźink hicź. Bóh tón Knjes sawoła jeho na wěcźny wotpocźink. Abo niz na wotpocźink? Hačo tam we wěcźnosczi njeśmjertne dusche dale njeskutkuja a njedźěłaja we wěźnej winizy, we wěcźnym kralestwje swojeho Sbóżnika? My prajimy haj! Sachodne cźěło pak spi swój semski spar, doniż njebywa sbudźene k nowemu żiwjenju.

S tym, schtoż hižo mjenowachmy, njeje wo jeho wobschěrnym dźěle a skutkowanju hischcźe wscho wuprajene. D. Jhmels bě też president sjednocźenstwa „Allgemeine evangelisch-lutherische Konferenz“. W tutym skutkowasche wón sa sjednocźenje Lutherskich. — Sdobom bě wón tachantski knjes Mischnjanskeho wyšokeho tachantstwa a jeho wjednik.

Jako krajny biskop bě wón też s prěnim prědarjom pschi evangelskej dwórskej zyrkwi abo pschi evangelskim domje. Tam je wón, tón schědźiwy, s wutroby, kotraż běsche połna młodeje, horjazeje luboscźe k Sbóżnikej, też hischcźe na wulkich dnjach noweho hibanja w tutym lětcźe prědował młodym a starym wotucźazeho luda, a je prědował do wutroby.

A pschedewschěm, jako krajny biskop bě wón prěni duchowny sobustaw krajneho konsistorija a tohorunja wubjerka krajneje zyrkwje. Swoje wossebne sastojnstwo, bycź s prěnim biskopom w kraju Lutheroweje reformazije, nastupi wón 1926. Jako tajki je wón też husto we Łużizy pschebywał, pschedewschěm w Lückendorfu, w seminaru sa młodych bohosłowzow, kotrychž sobu roswucźowasche. Ale też hewak bě tu we Łużizy a niz jeno w městach, kaž w Budyschinje a w Lubiju, też na wsach, tak wossebje pschi jeho generalnej visitaziji w Budyschskim wokrjesu. Tehdy su jeho też wossebje Serbja sesnali, a su spósnali, so tutón nahladny muż hižo se swojej nadobnej postawu, a se swojim wusnamnym wobliczom je kaž powołany na městno wjednika a so je se swojimi darami tón, kiż mózesche biskop sakskeje zyrkwje bycź. Wón sam njebě sakski, ale, — kaž bě to też hischcźe s jeho wurjekowanja słyschecź, bě Friesa.

Ludwig Jhmels narodźi so 29. junija 1858 w Middelsu w Rańschej Friesiskej. Po pruhowanjach na gymnasiju we Aurichu studowasche na universicźe w Lipsku, Erlangenje, Göttingenje a Barlinje bohosłowstwo. W lěcźe 1881 bu wón pomozny prědaŕ w Rańschej Friesiskej, a to we West-Rhauderfehnje. Jako bě dalschej lěcźe studował, bě s duchownym w Baltrumje w Rańschej Friesiskej, 1884 w Nesse a 1885 w Deternje. W lěcźe 1891 bu wón s wucźerjom w klóschtrje Loccum, do kotrehoż konventa wón też wot lěta 1894 słuschesche. 1898 pschendźe wón na universitu, so by jako dozent roswucźował a wukublował młodych bohosłowzow. Wón sapocźa s tutym skutkowanjom w Erlangenje. 1902 pschesydli so do Lipska. Se dozentom Lipscźanskeje university sawosta też jako biskop hacź do swojeje smjercźe.

Jako tajki je měł wulki dźěl theologow Sakskeje a też dalscheje Němskeje w swojich hodźinach a seminarach a je jich wjedł do hłubinow kschescźijanskeje wěry. A kak w swojich rěcźach a prědowanjach wutroby jimasche, to je tak někotry też w naschich wossadach sacźuł, kiż je wužił żadnu składnoscź, swojeho biskopa niz jeno wohladacź, ale też słyschecź. Kóżdy je pschi tym měł to nashonjenje, so wěrny měschnik, połny kschescźijanskeho ducha rěcźi a swědcźi.

Bjes dźiwa tehodła, so jeho wliw dźěsche psches sakske mjesy do zyłeje Němskeje a psches němske mjesy po zyłej semi. Wschudźom tam, hdźež Lutherscy bydła, je jeho mjeno nate. Se schwedskim arzybiskopom Soederblomom bě wón wjednik lutherskich zyłeje semje a dźěłasche sobu na wulkim skutku, sjednocźicź kschescźijanow zyłeje semje do wulkeho zyłka.

Nětk je jeho dźěło sa tutu semju dokonjane. Póndźelu su w universitnej zyrkwi w Lipsku, w kotrejž je jako universitny dozent bohosłowstwa husto, a pschezo psched wulkej nutrnej wossadu prědował, cźělne prědowanje sa njeho měli. Swony wschěch evangelskich Božich domow su jemu k pschewodźenju swonike a lutherskich wołale, dźakni spominacź na swojeho prěnjeho biskopa.

My to też tu dźensa cźinimy, kaž kóżda wossada sama sabo to cźini w swojim Božim domje, a cźinimy dźaka połni, sebi wěscźi, so Bóh tón Knjes jemu dopjelni swoje wulke słubjenje: „Budź swěrny hacź do smjercźe, dha chzu tebi krónu toho żiwjenja dacź!“

Sa żony a holzy a sabo: niz jenoż sa żony a holzy!

(Pokracźowanje.)

Takle dyrbjesche hižo tydźenja napismo rěkacź, pod kotrymž sapocźachmy wosjewjecź wulki a sa nasch cźasz jara ważny pschednoschk k. superintendenty Jagscha-Lubijskeho, kotremuż bě wón sam napismo dał: „Was fordert der Aufbruch der neuen Zeit von der deutschen, christlichen Frau?“ Pschetoż to, schtoż wón w pschednoschku praji, je zyle wěscźe něschto wulzy ważne sa żony a holzy, ale niz jenoż sa tute, ně też sa mużow a hólzow,

ſa zyły lud. — Dźenża tu nětk pokračujemy ſ druhim dźělom pſchednoſchka:

„Schto je typ němſkeje kſcheſćijanſkeje žony?“

Tuta němſka, kſcheſćijanſka žona je woßebity typ mjes žónſkimi Němſkeje, kotryž wěſćże žony kſcheſćijanſkich žónſkich towaŕſtwow woßebje jima. Najprjedy pak njech je dowoleny krótki pohlad do pſychologiſkeho — (to je: do duſchewědy) — žónſkich w ſtawiſnach ßwěta.

Mjenuja žonu lěpſchu połojzu muža. Ja nimam wotpohlad, tole prěćź. Ně, runje nawopak! Pſchi tym nochzu ani galantny bycź, ně, jenož ſprawny a wěrny. W ſtawiſnach ßwěta je ßo pak nětk žona ſapowjedźiła, bycź lěpſcha połojza muža. Theodor Mommſen, němſki ſtawiſnaŕ, kotrehož wſchak mějachu ſa wulkeho njepſcheczela žonow, je ras ſchćipajo prajił: „Žony w ſtawiſnach ßwěta ßu jenož wójny naſchkarale a jenož jeniczki měr ſwěſćiłe (Cambrai 1529).“ Tutón měr ßu tehodla też „Pantoffelfrieden“ mjenowali. — (Serb njepraji tak, n. pſch. niz „Pantoffelheld“: „drjewjanzowy rjek“ abo něſchto tajke; ßerbſki wuras ſa to je drje: „delenk pod žonu“). — Cžehodla, to njepraju. Franz I., kotryž mějeſche dobytka ſ tuteho měra, da napominanſki pjenjes ſ hußazej kwětku ſlecź, — to bě pokas na te tſi „Margarete“, kotrež běchu ßo wo tutón měr prózowałe. — Franzowſke ßłowo: „marguerite“ rěka: „hußaza kwětka“. Ale tuto wótre ßudźenje ſtawiſnarja trjechi jenož žónſke, kotrež ßu bliſko trónow, a mjes nimi njeje žana němſka. Ssnadź mamy dożyła jenož dwě němſkej wjerchowzy, kotrymajź móżeſch woßebity wliw w ſtawiſnach ßwěta pſchizpicź: tutej ſtej: Maria Thereſia, kotruž ßu ſchćedriwu macź na kněžorſkim trónje mjenowali, a pruſka kralowa Luiſa, kotraž ßo ßama najlěpje wopiſa ſe ßłowom pěßnjerja, kotrež na ßwój pucź žiwjenja napiſa:

„Wer nie ſein Brot mit Tränen aß,
Wer nie die kummervollen Nächte
Auf ſeinem Bette weinend ſaß,
Der kennt Euch nicht, ihr himmliſchen Mächte!“

Praſcheſch-li ßo ſa tym, ſchto ma žona powſchitkownje, ſchto ma jednora žona ſ luda ſe ſtawiſnami cžinicź, wotmolwja cźi ſzyka jenož němſke ſtawiſny něſchto. To je na němſki lud podobne. Němſki lud njeroſeſnawa ßo wot druhich kulturnych ludow najpoßleſy ſ tym, ſo je ßwoje žony cześcźował. We wojowanjach Germanow ſ Romſkimi ſteja žony ſady wojowazych mužow a pohonjuja jich ſ modlitwami k Bohu k wojowanju, pſchetož wone wjedźa ßwój dóńt, ßwoju ßwobodu, ßwoju cześcź ſ tej ßwojich mužow ſapleczenu. Němſka žona je měſchniza w domje a w haju; wona ſteji pod ſchkitom Frayinym; Fraya je najbóle lubowana mjes bohowkami. W kſcheſćijanſkim ßrjedźnym wěku zoſa němſka žona a kſcheſćijanſka mniſchka ſteji w prědku. S tym pak ſhubjuje ßo też wliw, kotryž němſka žona w ludu měješche. Tutón wliw ſaßo pſchiběra wot reformazije ßem: žona cźehnje ſ cźicha ßwoju drohu jako macź ßwojich dźěcźi, jako hoſpoſa a towaŕſchniza ßwojeho muža. Ta žona wona je, wo kotrejź Schiller w „pěßni wo ſwonu“ ſpěwa:

„und drinnen waltet die züchtige Hausfrau
und lehret die Mädchen und wehret den Knaben;“

Handrij Ducźman pſcheloži tuto pěkne ßłowo w ßwojim pſchełožku: „Pěßeń wo ſwonu takle; — pſchidamy hnydom něſchto rynczkow:

A nutska knježi
Ta hoſpoſa cześtna,
A dźěcźatkow macźeŕ
A mudrje knježi,
Schtoż w dominje leži.
A holcźata wucźi
A wobara hólzam
A ruzy ßwej hnuje
A njewotpocźuje.“ —

ta žona wona je, kotrejź je Goethe w „Hermann und Dorothea“ pomnik jeje ßwjateje ßłużby ſtajił.

Ale tuta němſka, kſcheſćijanſka žona dyrbi ßo ßama hakle ſaßo ſbudźicź k ßwojemu hłubokemu bycźu, a to w ludu kaž we wſchěch ſtawach a powołanjach. Tole je tón njewuměrnje wulki nadawk, kotryž maja kſcheſćijanſke ſwjaſki žonow a jich wjednizy. Poßledni lětſtotyńk bě je ßwojimi pſchewrótami a maſchinami, je ßwojej techniku a je ßwojimi ſozialnymi nuſami ſ wulkim wliwom też na žiwjenje kſcheſćijanſkich žonow. Po jendźelſkim pſchikładze bu w Němſkej dołhe lěta do wójny hibanje žonow ſbudźene, kotrehož wjednizy běchu žony kaž Helene Lange, Gertrud Bäumer, Frau von Oheimb, Eliſabeth Lüders, Lydia Stöcker, Helene Stöcker, Alice Salomon a druhe. Tute wojowachu ſa poſběhnjenje žony, ſa prawa žony. Wone měnjachu, ſo ßu kraßneho dozpiłe, jako žonam ſaſtup do mužſkich powołanjow dobuchu, ale wone ßu němſkej žonje w jeje najhłubſchim bycźu tola jeje prawa wſałe. Wone to zwłe wěſćże njejßu chcyłe; honjeſche ßo tola runje w tutych mjenowanych wjednizach nadobny idealismuß, ale wone ßu pak tola pucźe pokaſałe a naſtupiłe, kotrež njemóżachu k ſbożu ſa žony bycź. To njeje jenož ßudźenje mužow. To wobkrucźeja a praja też žony kaž Guida Diehl, kiž wjedźe nowokrajne hibanje — (Neulandbewegung). — Też tuta nochzyſche niczo druhe hacź němſkim žonam wudobycź pucźe k prawam žonow a k ſbożu žonow. Wona piſche w ßwojich knihach: „Deutſcher Frauenwille“, kotrež ßu hódne cźitacź a kotrež móżu ja towaŕſtwam žonow jara poruczecź, ſa jednanja w towaŕſtwach, też, hacźrunje njemóżu wſchudźom ſe ſpißowaczelku pſchesjene bycź: „Se ßwojim žadanjom po prawach bliżachu ßo wjednizy pſchezo bóle tym partajam, kotrež ſtejo na internazionalnym ſtejniſchcźu nazionalny ſtat podrywachu“. A na druhim měſtnje: „W tutym ſozial-politiſkim hibanju bu Bóh wuſamknjeny.“ — To bě ßamßna tragika, kotraž też na němſkej ſozialdemokratiji wotpocźowaſche. Tuta ſtożuje ßo ſe ßwojej wolu ſa dobycźe na atheismuß — (bjesbóżnoſcź) —, a niz kaž jendźelſke dźěłacźerſtwo na evangelij, abo kaž franzowſke na nazionalismuß. Ja njepraju, ſo by němſke żónſke hibanje było atheiſtiſke abo antireligioſne, — (bjesbóżne abo naboźinje napſchecźiwne), — ale wono tola wuſamknje, njech je ßebi toho wědomne abo niz, Boha jako ßobumóznarja a ßobuwojowarja a ſteji ßobu na runinje tamneje tak njeſboża połneje neutralitety, — (njeſtronitoſcźe) — kotraž tak někotry ras němſkemu ludej njeſbożo pſchinjeßy. Katolſke žony woſtachu tak powſchitkownje pſchi ßwojej zyrkwi, evangelſke žony pak, kotrež běchu ßobu w hibanju ſa prawa žonow a kotrež tuto hibanje dowjedźe do powołanjow a ſaſtojnſtwow, ſhubichu kruty ſwjaſk ſe ßwojej zyrkwju a ſ evangelijom. Pſchepóſnacź njemóżemy, ſo bě hibanje žonow jara khrobły a pilny wuſtup, ſwonkownu nuſu żónſkeho žiwjenja wotſtronicź, ale ſ tym, ſo tuto hibanje na to pſchińdźe, „wſchitko po mužſkim cźinicź“ (Guida Diehl), wukonjeni wono žonu ſ toho, ſchtoż je jeje woprawdźite bycźe. (Pſchichodnje dale.)

Hudańczko abo niz.

Hudańczko je cźłowjekam pſchezo hižo było naſhonjenje, kotrež ßu cźłowjekoju wuprajili ſe prajenjom: „Jene njeſbożo pſchińdźe porědko ßame.“ Bóle wucźeni cźłowjekoju

maja tu bóle wuczene ßłowo a praja: „Duplizität der Fälle.“ Tež my ßmy pschi składnoschi tu na tuto dziwne, husto doschż nastróżaze nashonjenje pokasali. Jenotliwy człowjek w ßwojim kole nashoni, zyły ßwět we wulkim niz mjenje. Wo tajkich powschitkownych struchłych nashonjenjach ßmy runje saßo w poßlednim czaßu czitali. Tak nastróżachu eksplosizije, kotrež tu a tam wopory żadachu, człowjekow. Niz mjenje wulke wohenje a traschaze snjesboženja na żelesnizy. Tak pschipowjedźi radio ßwjatkowniczku 2 mjeńschinje żarowanja sa snjesbożenych spěschneho czaha w Franzowskej; we ßamßnej mjeńschinje móżesche hižo w nowinach czitacż wo wulkim njesbožu, kiž bě ßo na żelesnzy w Boßniji stało. — My mamy tu swiski a mozy, kotrež ßłuscheja do toho, schtoż pischemy pod tamne husto wuprajene ßłowo: Mjes njebjom a semju je wjazy wężow, wo kotrymiž ßo waschej schulskej mudroschi ani njedźije.“ Schtóż dozyła s myßlemi hlada do ßwěta a jeho podeńdżenjow, tón pschihłoßuje a myßli a pyta. — Ma-li schtó myßliczki wo tym, tón je wupraj tu. Sajima wěscże namaka. —

Zyrkej a stat.

Președent zyrkwinskeho swjaska D. **dr. Kapleŕ** je ßwoje sastojnstwo jako wjednik swjaska a s tym sdobom jako wjednik evangelskich zyrkwjow Němskeje słożił. Wón bě hižo psched dleschim czaßom sdżělił, so to sczini, hdyż budże snowasarjadowanje zyrkwje hotowe. S jeho wotkhadom je ßo ważne městno we wjednistwje němskich evangelskich zyrkwjow wuprósnidło.

Saksła krajna zyrkej shubi tohorunja ßwojeho wjednika. Krajny biskop D. Jhmels wumrě 7. junija w Lipsku. Nasche łopjeńko podawa dżenßa, semrěteho krajneho biskopa wopominajo, woßebty nastawk wo nim, a we wschěch evangelskich Božich domach Sakskeje wopominaju dżenßa żarowaze woßady ßwojeho prěnjeho biskopa.

Wschelake s bliska a daloka.

S **Hliny.** Na naschej hórzy, hdżeż je kraßny wuhlad do kołowokoło ju wobdawazej runiny, ßwjeczeschе druhi dżeń ßwjatkow krajnozyrkwinske sjednoczenstwo rjanu Božu ßłużbu w kraßnej Božej stwórbje. Swjask Žitawskeje kscheszanskeje młodżiny a posawnistiski khór Bartskeje woßady nam ßwjedżeń s hudźbu a se spěwanjom porjeńschischtej. Jako běchmy shromadnje kěrlusch: „Wulki Bożo, khwalbu czi“ wuspěwali, knjes sjednoczenstwowy wothladaŕ Kschižan k nam rěczeschе, słożiwschi ßo na Jap. skutki 8, 26—39. Wón nam spyta rosjaßnicż, kak ważna je Bohu kóżda jenotliwa człowska duscha a kak Boži duch sa kóżdu pytazu, po měrje sa Bohom ßebi żadazu duschu pucże a ßrědki namaka, so by ju pschiwjedł k ßrědnikej a Wumożnikej naschich duschow. Tole pak je jenoż móżno, hdyż my na Boži hłóß poßłuchamy a po jeho woli czinimy, haczrunjeż Boże pucże druhdy njerosumimy. Hdyż pak ßmy psches wujednarski wopor nascheho Sbóżnika hnadu a wumoženje namakali, mamy tež nadawk, ßo hrěschnych puczow hladacż, Jesußej ßwoje żiwjenje ßwjeczicż a tak kaž tamny komornik s nim tež ßwoju dróhu czahnycż s wjeßełoszu. Po wjazorych spěwach porěcża hischże polizajski sastojnik Höfer se Žitawy wo Mat. 7, 13—14: Kak dyrbi kóżdy, kiž chże wěczne żiwjenje dostacż, hicż po wuskim puczu; haczrunjeż swoprědka ßo tón schěroki sda pschijomnischt bycż, wjedże tola do wěczneho skażenja. Czi, kotsiž ßu na wuskim puczu, dyrbja tež tych na schěrokim wabicż, so bychu ßo wróczili a do sjednoczenstwa s Jesußom stupili. Skónczinje hischcże jedyn s młodżenzow porěcża w Božim dżěczatstwje. S modlitwu knjesa wyschscheho wuczerja Hämscha s Porschiz ßo ßwjatoczinoscż skónczi. Bóh daj, so by tež tutón ßwjedżeń ßobu pomhał twaricż Boże kraleństwo.

S **Maleschez.** Ssrjedu 9. junija na ranje ßo běh nascheho něhduscheho fararja k. Handrija Bohuwěra Handrika, kiž běsche psched 29 lětami s wocżowym czerpjenjom sahe ßwoje tudomne sastojnstwo słożicż dyrbjał, dokonja. Prjedy lěto sa kapłana w Ketlizach pobywschi je 26 lět naschej woßadże po ßwojich mozach ßwěrnje ßłużił a ßebi woßebje je ßwojim dobroczinym waschnjom wutroby dobywał. Hischcże na njeho starschi woßadni s dżakownoszu spominaju. Ssobotu běsche ßo ßyła jeho pschecżelow a snatych s wudowu, s kotrejż běsche njebocżiczki psched dwěmaj lětomaj słoty kwaß ßměł ßwjeczicż, ßynom, dżowku a wnuczkami, tež někotsi duchowni k żarowanskemu wopomnjeczu w Tuchorskej zyrkwi shromadźiła. Sswjatoczinoscż knjes farař Kapleŕ pschi Michalskej zyrkwi wotměwasche. Swoju rěcż na ßłowa japoschtołsk. skutkow 14, 22 sałoži: My mamy psches wjele tyschnoszow sańcż do Božeho kraleństwa, pokasujo, kak mamy we żiwjenju njebocżiczkeho Boże pucże spóznawacż a czesczicż, tohodla tež jeho czerpjenje jako ßrědk w Božej ruzy k pschekraßnjenju wobhladowacż. Knjes wyschschi farař Sarjeńk jako sastupjeŕ superintendenty żiwjenje a skutkowanje fararja Handrika do ßwětka staji, ßam se ßwojeho nashonjenja jako jeho ßußod někotre lěta na jeho prózypołne a wopornjwe skutkowanje pokasujo. Potom tež se ßerbskimi ßłowami w mjenje ßerbskeje hłowneje prědarskeje konferenzy njebocżiczkeho pucż wot Kubschiz, hdżeż ßo 1850 jako ßyn ßerbskeju kubleŕskeju starscheju narodźi, hacż do Tšělan, hdżeż pola ßwojeho pschichodneho ßyna hacż do kónza pschebywasche, wopißawschi. Knjes farař Mikela ßwojemu prjedownikej we Maleschezach na klětzy a woltarju hischcże w mjenje woßady a zyrkwinskeho pschedstejiczeŕstwa poßledni dżak pschiwoła. Hdyż běsche ßo nutrnoscż w pohrjebnej zyrkwi se spěwami: „Schtoż czini Bóh, wscho dobre je“ a „Jerusalem, ty město wyßoke“ wobsamkła, hischcże bratr njebocżiczkeho knjes farař na wußł. Handrik-Huscżanski ßwojemu bratrej żelniwe a wěryßylne boženje pschi rowje pschiwoła a Michalska schula a pohrjebnischczowy khór spěwaschtej, na czoż pschitomni kaschcż s poßlednymi kwětkami pschikrychu. Tak wotpoczuje njeboh farař Handrik na Michalskej Božej roli, 23. nam po mjenje snaty Maleschanski duchowny. Njech jeho wopomnjecże tu hischcże dołho żiwe wostanje a płody njeße.

Na pucż.

Wy, kiž wy chzecże żiwjenje lubowacż a dobre dny widżecż, ßwjeczicże ßo Bohu! Sswjeczicże Bohu ßwoje shromadżeństwo — ßwoje żiwjenje a ßwojej hubje — ßwoju wutrobu! D. Jhmels w prědowanju wo 1. Pětr. 3, 8—15.

Listowanje. H. B.: Prawje tak a wutrobny dżak sa pomoz tež na tutym polu nascheho dźěła sa nasche łopjeńko a sa nasch ßerbski lud. Redaktor. — Sa 2. po ßwj. Tr. R-cż w B. — Sa 3. po ßwj. Tr. K. w N.

Samotwity redaktor farat Wyrgacż w Noßacżizach (Nostitz b. Weißenberg). Cżischcż a nakład Smolerjez knihicżischczeńnje a knihańnje, sap. dr. s twobm. ruk. w Budyschinje. — Wukhadża kóżdu ßobotu a płaczi schtwórczlětnje 108 pj

Čjißło 26

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewe će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 25. junija 1933 Bautzen

2. njedźela po ßwjatej Trojizy.

1. Jana 3, 13—18.

Prěnje njedźele po ßwjatkach pokasuja nam se ßwojimi ßłowami ſ Jap. ſkutkow kraßne žiwjenje w prěnjej woßadźe w Jerusalemje. Tydźenja hakle ßłyſchachmy, ſo tamni kſcheſczenjo woſtachu wobſtajni we wuczbje a w gmejnſtwje a we łamanju khlěba a w próſtwje. A póhanjo a njewěrjazy, kiž tuto nowe hibanje widźachu, khwalachu jich a prajachu: hlajcze, kak jara ßo woni lubuja! Luboſcź bě ſnamjo prěnjeje woßady.

Sſkowa, kotrež tu cźitamy, ßu wſate ſe ſtawa Janoweje epiſtole, kiž ßo hižo ſ jadriwym napominanjom k bratrowſkej luboſczi ſapoczńje. Japoſchtoł derje wě, naſch Wótz je nam tajku luboſcź wopokaſał, ſo bychmy Boże dźěcźi mjenowane byli. Kaž ſchtom ßo cźim bóle rosßyrnjuje, cźim hłubje a dale móže ßwoje korjenje do płódneje ſemje cźěricź, tak ſchtom luboſcze jenoż roſcze, hdyž pſchezo bohaczińſchu móz ſ wěczneje ſtudnje, ſ luboſcze naſcheho Boha a Sbóžnika, kotruž ženje njemóżeſch wuczerpacź, cźehnje. Jenoż ta luboſcź, kotraž ma ßwoje korjenje we wěrje a luboſczi k naſchemu Knjeſej Jeſußej, je woprawdźita luboſcź! To, ſchtoż cźłowjekojo tak huſto mjenuja luboſcź, niczo njeje a dołho njewobſteji, dokelž ßwoju móz njedoſtawa wot wěczneho Boha. Tohodla nutrne praſchenje na Tebje:

Kak ma ßo ſ twojej luboſczu?

Sswjedźeń ßwjateho Jana ßu wczera ßwjeczili jako dopomnjecze na toho, kotrehož bě Bóh wuſwolił, ſo by jako prjedyběžeŕ Knjeſej pucź pſchihotował. Jeho ßłowo: „Cźińcze pokutu; pſchetož njebjeſke kraleſtwo je ßo pſichbliżiło“, też naß napomina a nam praji, ſo ſa kóždeho cźłowjeka cźaß pſchińdźe, w kotrymž Knjes naß k ßebi woła. My ſtejimy nětko ßrjedź tutoho lěta, dołhož njetraje a dny ſaßo wotebjeraja a ſyma ſ dołhej nozu ßo pſchibliżi. Tohodla wužiwaj ßwój wot Boha tebi hiſchcze ſpožczeny cźaß, a to w luboſczi k twojemu bliżſchemu!

Stare pſchiſłowo, kiž praji, njedźak je ſnamjo ßwěta, ßo też tu jewi, pſchetož ſchtóž luboſcź wopokaſuje, dyrbi hidźenje ßwěta ſhonicź. Sswět leži w ſłym a lubuje cźěmnoſcź a wojuje pſchecźiwo ßwětłej a wěrnoſcźi. Tym, kiž ßo njeboja, ßo k Jeſußej wuſnacź, cźinja woni žiwjenje cźežke. A hdyž też pſchezo tu krwawne pſcheſcźěhanja njejßu, jědojte wußměſchowanje a hanjenje też boli. To ßu huſto ſhonicź dyrbjeli dźěłacźerjo ſnutſkowneho mißijonſtwa, kaž Wichern, ſałožeŕ tak mjenowaneho wuſtawa „Rauhes Haus“ w Hamburku, Bodelſchwingk a druſy. Ale woni wſchitzy ßu po ßwojim ßebi prjódkwſatym pucźu dale ſchli a ßu cźinili, kaž ßo kſcheſcźanam ßłuſcha: hidźenje ſapłacźili ſ luboſczu bratrowſkej.

Tak dyrbi też naſche prózowanje bycź, pſchezo w luboſczi woſtacź. Cźim hórſche je njepſchecźelſtwo ßwěta, cźim bóle pytajmy w rukomaj ßwěrneje Božeje luboſcze ßwoje wukhowanje a troſchtujmy ßo Sbóžnikoweje hnady, ale ženje niewuſtańmy lubowacź a dobrotu wudźělowacź; tak dobudźemy nad hidźenjom ßwěta.

Naſcha wěz je, ſo też žórło a ſakład tuteje naſcheje luboſcze pokaſamy: naſchu wěru do Boha. W ßmjercźi je, kiž tcźi hiſchcze w tutym ßwěcze; ſachodnoſcź je ſ nim. Ssmjercź pſchewinjeſch pſches Jeſuża. Žiwjenje je ſbóżny ſchtant praweho pósnacża Božeho, nowe žiwjenje we prawdoſczi a wěrnoſczi a ſ tym też w luboſczi. Hdźež pak žiwjenje ſ Bohom ßo njehaji a ſpochi zyrobu njedoſtawa, tam bórſy ſke lóſchty a ſke mozy dobywaju a duchowne žiwjenje pod tym cźerpi. Chzemy-li dźěł měcź na wěcznym žiwjenju w Božim towaŕſtwje, kotrež ßo hižo tudy ſapoczńje a ßo we wěcznoſczi dokonja, njeßmě ßo w naſchej duſchi niczo hibacź, ſchtoż luboſcź mori. Kak ważne potom, ſo na to kedźbujemy, ſo ßo w na-

ſchich rěczach, w naſchim ſmyßlenju, w naſchim ſadźerženju niczo njenamaka, ſchtoż bratrowſkej luboſczi napſchecżo ſteji.

Tohodla do ſkutka! Luboſcź, kotraż jenoż dobre ßłowa ma, njeje ta luboſcź, kotruż je nam naſch Sbóżnik pokaſał. Każ Jan na Knjeſu je ſpósnał, ſchto luboſcź ſamóże, tak chzemy też my wot njeho wuknycź. Naſch Knjes je ßwoje żiwjenje woſtajił ſa ßwojich bratrow, ſa naß wſchitkich.

Najſkerje ßo wot tebje njeżada, ßwoje żiwjenje ſa druhich woſtajicź, ale pſchinjeß ty mjeńſche woporу, hdyż rěka, twój cżaß, twoje pjenjeſy, twoju wuſchiknoſcź do ßłużby k lěpſchemu twojich pſchecżelow ſtajicź! Wſchitko, ſchtoż jenotliwi cżinja ſa wotſtronjenje wſchelakich nuſow, ma tola jenoż potom połnu ważnoſcź, hdyż ßo ſtanje w duchu ſprawneje bratrowſkeje luboſcże.

Bě to pſchi wißełej hoſcźijne; rěczachu wo ſnatym, kotrehoż bě cżeżka nuſa potrjechiła. Wſchitzy jeho ſ rjanymi ßłowami wobżarowachu. Ale jedyn poſtany, wucźeże jedyn ſłoty a dżeſche: „Ja wobżaruju naſcheho pſchecżela ſ 20 hriwnami!“ położi ſłoty na taleŕ a da jón ßwojemu ßußodej. Luboſcź to do ſkutka ſtajena!

Kak wjele mamy hiſchcże cżinicź! Wulka je nuſa, ſwonkowna każ ſnutskowna, cżělna każ duchowna. Kak ma ßo ſ t w o j e j luboſczu? Lubujmy ſe ſkutkom a woprawdże!

Ty ßy, luboſcź, poruczіła,
ſo ßo mamy lubowacź;
daj, ſo morwa duſcha żiwa
we luboſczi mohła ſtacź,
ſo my luboſcź wußywamy
a ſo kóżdy wě, ſchtó ßmy,
ſo my jedyn narod mamy
a ſa jenoh' ſtejimy.

Hamjeń.

Sa krajnym biſkopom D. Ihmelſom.

Sakſke krajne konſiſtorium woſjewja w ßwojim łopjenu woßebite wopominańſke ßłowo ſa njebocżiczkim biſkopom. My jo tu ſtajimy:

„D. Ludwig Ihmels je wot 1. oktobra 1922 ßem jako krajny biſkop ſakſkej krajnej zyrkwi najwuſnamniſcho ßłużił.

Ssměmy ſa woßebitu Bożu hnadu wſacź to, ſo je tutón nadobny muż, kotryż mějeſche jako wědomoſtny theologa a wjednik Lutherſtwa mjeno, kotreż mějeſche pſches hranizy naſcheje krajneje zyrkwje ökumeniſkeje ważnoſcże, ßměł ſaſtojnſtwo ſakſkeho krajneho biſkopa dlěhe hacź lětdżeßatk ſaſtawacź. Jeho daloko ßahaze a żohnowane ſkutkowanje ſa naſchu krajnu zyrkej a w naſchej krajnej zyrkwi ſ krótkim ßłowom wopiſacź, je njemóżne. — Jako ßwojorasny a jimazy prědař Bożeho ßłowa je wón na klětzy Drjeżdżanſkeho doma a na klětkach naſcheho kraja najßylniſche, njeſapomnjene wuſkutki dozpił, bywajo pſchezo hotowy, njedżelu a na ßwjedżenjach woßadam ßłużicź. Sswoju wulku duſchepaſtyrſku mudroſcź a luboſcź duchownym w rěczнych hodżinach a pſchi druhich ſetkanjach najjaßniſcho ſjewicź, je wón wjele ſkładnoſcże měł. Pſchi tym jimaſche pſchezo ſaßo, ſo też cźi cźlowjekojo, kotſiż ßo hiſchcże wo poßlednje rosjaßnjenje bědżucha, pola njeho ſroſumjenje a pokiwy, kotreż jim dale pomhachu, namakachu. Woßebje ſbliži ßo wón pſchi pruhowanjach w Lipſku a Drjeżdżanach kandidatam, pſchede wſchěm kandidatam w Lückendorfſkim prědarſkim ſeminarje, kotryż bě wón ßobu ſałożił a ſa kotryż ßo ſ wulkej luboſczu a ſe żiwym ſajimom ſtaraſche, a jeho autorita, kotraż żenje njetużeſche a njepotłóczowaſche, a jeho ßwjecżena woßoba ſtej byłej pomoz a dobytk ſa żiwjenje. W cżaßu, kiż bě pokny hibanja, je wón cżeżu ßwojeho wulkeho a ważneho hamta njeßł a ßwoje mozy w jaßnej wěrje a ſ njeſprózniwej ſcżerpliwoſcźu hacź do poßlednjeho do ßłużby krajneje zyrkwje ſtajił.

Nowe nazionalne poſběhnjenje w němſkim wótznym kraju je wón hiſchcże ſ dźakownym ſacżuwanjom jako ßlubjenje a nadźiju ſa nowu pſchesjednoſcź luda a zyrkwje witał. Jeho dopomnjenje budże naſchej krajnej zyrkwi něſchto trajaze dobre a napominaze ſawoſtajeńſtwo a jeho mjeno wobkhowa w ſakſkej krajnej zyrkwi ßwój woßebity błyſchcź!

Sa żony a holzy a ſaßo: niz jenoż ſa żony a holzy!

(Pokracżowanje.)

K tomu, ſchtoż tydżenja podachmy, mamy pſchiſpomnicź, ſo mějeſche to, ſchtoż pſchi Ducżmanowym pſchełożku „pěżeń wo ſwonu“ ſtejeſche, wěſo w ſpinkach ſtacź; to bě wěſo dodawk pſchełożerja. W poßlednim ryncżku zyłeho naſtawka mějeſche tam rěkacź: wukorjeni wono żonu ſ toho, ſchtoż je jeje woprawdżite bycże.“ Dżeńża tu nětko pokracżujemy w tym, ſchtoż mějeſche k. ſuperintendent nam dale prajicź pſchi ßwojim 2. dypku: „Schto je typ němſkeje kſcheſcźijanſkeje żony?“

*

Zyle hinaſcheho waſchnja je ſjednocżenſtwo „Der deutſch-evangeliſche Frauenbund“, kotryż Paula Müller-Ottfried wjedże, ale Guida Diehl praji wo nim, ſo je wono wubjernu organiſaziju wutwariło a ſo ma bjes dwěła tu ſaßłużbu, ſo je mnoho żonow, kotreż ſpachu a kotreż běchu pſchejara konſervatiwne, wo nuſach pſchitomneho cżaßa roswucżiło a do pomozneho ſocżialneho dźěła ſtajiło, ale ſo je we ßwojim ſkutkowanju jako hibanje żonow lědy hinaſche było hacź druhe hibanja żonow; wono je ſałożkny nadawk ſanjechało: ſo duſcha żony ßo pyta a ßo namaka pſches Khryſtußa w Bosy ſ tym, ſchtoż je jej poſtajene a ſchtoż je jeje nadawk, a ſo ßo namakaja ſ prażónſkeho won nowe pucże na tutym cżiſcże nowym polu żónſkeho ſkutkowanja.

Lěto 1918 pſchinjeße němſkej żonje wólbne prawo. Kotreż ſa prawa żony wojowachu, drje ßo wjeßelachu. Nětk drje tola też wone pſchińdżechu hacź na měſtna, hdżeż je wliwa pſches parlament, ale wone drje ßebi njemyßlachu, do kajkeho ſtracha ſ tym pſchińdżechu. Sſłowa żidowſkeho ſpißowacźela pokaſuja tutón ſtrach: „Man muß die Seiten der deutſchen Muttergefühlsduſelei gründlich zerſtören, Verſtimmung allein genügt nicht.“ W lěcże 1919 wopytachu wojowarki ſa wothłoßowańſke prawo żonow ſhromadźiſnu pazifiſtow w Zürichu. Tam powita Lida Guſtava Heymann franzowſku ſaſtupjerku ſ różowym kwěcżelom! Pomyßli ßebi, kak tutón lud Rheinſki kraj wumozowa! Nawopak wobjimachu Gertrud Bäumerowu na internazionalnym kongreßu żonow w Pariſu ſjawnje pſched ſhromadżenymi, dokelż bě wona ſa wólbne prawo żonow franzowſkim żonam jara pomozna była a tak ſ połnym pſcheßwědcżenjom prawa franzowſkich żonow ſaſtupowaſche. W cżaßu, w kotrymż franzowſzy barbojcźi wojazy němſke żony wumozowachu, prózowachu ßo ſaſtupjerki němſkich żonow, ſo bychu ßo tak jara hacź móżno internazionalne wopokaſake.

Ale w ßwojim ſnutskownym wobara ßo żona ßama wot ßo pſchecźiwo tajkemu. W dowěrliwych łopjenach radikalneje lěwizy ſkorżachu pſchezo ſaßo na to, ſo żony tak prawje ßobu njecżinja we wojowanju pſchecźiwo zyrkwi a nabożinje a ſa internazionalne ſbratrowanje. W rjekowſkim, cźichim żónſtwje, ko-

trež tež runje pschi markſiſtiſkich mužach ßwój martyrium cžerpi, ßo jewi, ſo je ſałožk němſkeho žónſtwa Němzowſtwo a naboženina. Tuto wěrne, prawe žónſtwo bu hajene w kſcheſcžijanſkich towarſtwach, kaž w žónſkich Guſtav-Adolfſkich towarſtwach a druhich. A wono njeje pschipadnje tak, ſo tute kſcheſcžijanſke ſwjaſki žonow evangelſko-němſkeho raſa powſchitkownje na ßwojej wyſchinje woſtachu, njes tym ſo nabožno-zyrkwinſke a nazionalne towarſtwa mužſkich wulzy jara wjele ßobuſtawow ihubichu.

Nětko dže wo to, cžiche žónſtwo ßobu nuts ſtajicž do wulkeho džěła. S toho pokhadžeja žadanja ſa 3. dypk: Schto žada ßebi wubuch nowjeho cžaßa wot němſkeje kſcheſcžijanſkeje žony? Wón žada, ſo ßo žona dopomni na to, ſchtož ßu najhłubſche mozy jeje bycža a ſo wona wótznemu krajej wěnuje wſcho ßwoje žónſke bohatſtwo. Wot 26. hacž 28. haprleje běchu w Barlinje ſhromadžene „němſke kſcheſcžijanki“. Jednachu wo: „Žona, zyrkej, ſtat a „němſzy kſcheſcžijenjo“. To ßłuſcha ßobu do toho, ſchtož mamy my tu dženßa prajicž. Film wołaſche tam němſko-evangelſke žony: „Nuts do němſkeje žónſkeje pomozy!“ — „Hinein in die deutſche Frauenhilfe!“ — Farař Heidrich rěcžeſche wo zyrkwi w 3. móznarſtwje: Někotre wuſnamne ßady jeho ſpchednoſchka nuſuja naß, ßebi je rospominacž: „Zyrkej dyrbi bycž žiwa móz, niz wyſchnoſcž. — Pſchecžiwo wyſchnoſcži móžeſch wojowacž, niz pak pſchecžiwo zyrkwi. — Zyrkej dyrbi cžłowjekow ſaßo do ßebje nuts ſłubowacž. — Adolf Hitler cžaka na zyrkej. — Bjes zyrkwje je jeho ſkutk dwělomny. — My trjebamy wjedniſtwo, kotrež wěri.“ — Poßledni pſchednoſchk mějeſche Guida Diehl wo: „Rosrißanje němſkeho praſchenja a nadawk, kotryž my jako němſke kſcheſcžijanki mamy.“ Wona wuſběhny, ſo ma žona ßwoje ſałužby, ſo je ßo pſchewrót ſtał. „Zyrkwi pobrachuje to, ſchtož je wěcžnožónſke; wona dyrbi ßo ſe ßwojim macžeŕſtwom ſatwaricž do ſtata a do zyrkwje.“ S krótkeje rosprawy nowinow njemóžeſch wěſteho rosßuda dobycž wo tym, ſchtož bu tam rěcžane, ale to ſpósnajeſch na tutym Barlinſkim ſeńdženju, kak jara ßo nětkle wſchudžom žony ſ tymi praſchenjemi, wo kotrymiž my dženßa tu rěcžimy, ſaběraja.

Pſchichodny krócž ſkónczimy tutón pſchełožk ſe žadanjemi, kotrež knjes ſuperintendent na kónzu ßwojeho pſchednoſchka wupraji.

(Pſchichodnje ſkónczenje.)

Sswj. Jana.

Sswjedžeń ßwjateho Jana mějeſche prěni ras ſaßo tu ważnoſcž, kotruž je prjedy měł. Naſchi prjedownizy ßwjecžichu jón jara rady a mějachu runje tutón džeń we wulkej cžeſcži. To hižom ſ teho ſpósnajemy, ſo tež we wſchědnym žiwjenju tutón džeń jako měſnik w běhu lěta wobhladowachu. Jako ßwjedžeń młodžiny ſtejeſche ßwjedžeń ßwj. Jana lětßa ßrjedža ſjawneho kedžbowanja; we wjele zyrkwjach ßo też ſaßo zyrkwinſzy ßwjecžeſche. Leži w tym, ſo ßo runje tutón džeń tak ßwjecžeſche, hłuboka myßl. Sswjaty Jan je naß pſchihotował na Khryſtußa, je njebojaſliwy wojowař ſa wěrnoſcž, ſa to, ſchtož pſchińdže. Běſche poßledni ſ wulkich profetow, kiž je ſe wſchej raſnoſczu a mozu na to pokaſał, ſo dyrbi cžłowjek najprjedy Boha pytacž, ſo njeßmě tu ßam ſa ßo žiwy bycž, ale ßo ſarjadowacž do wulkeho ſwiſka wſcheho bycža, ſo njeßmě jenož to ßwoje pytacž, ale ſe ßwojimi bratrami ßo prózowacž ſa zyłk. Tuta myßl ßo też namaka we wſchelakorych waſchnjach Janoweho ßwjedženja. Hdyž Janowy woheń ßwoje płomjenja k njebju ſcžele a lu-

džo, młodži a doroſcženi, wokoło njeho ßo ſeßydaja, dha drje tole wuſnamjenja tuto ſwjaſanje k ſhromadnemu ſkutkej bratrowſkeje ſmyßlenoſcže, kotruž je Knjes nam prědował. Se ſtarych cžaßow pſchińdže k nam tuto waſchnje. Jako póhanjo hiſchcže tu bydlachu, tute wohenje hižom, hdyž Boże ßłónczko najwyſchſche na njebju ſtejeſche, ßapachu. Kaž woheń wſcho ſpali, tak dyrbjeſche też w cžłowjekach wſcho njecžiſte ſpalene bycž a nowa móz k dobremu ſkutkej ßo wußwobodžicž. Tuta nadžija, ſo dobre napoßledk dobudže, tu k nam rěcži. A njeje też tu tak, ſo ßłowo wo Khryſtußu, kiž je na kſchižu wſchón hrěch tak rjez ſpalił, kiž je woheń naſcheje wutroby, tutemu dnjej hakle prawu myßl dari? Je tak, kaž móžemy tak husto wobkedžbowacž. Schtož ßu ſtari někak ſacžuwali, cžohož ßu ßo nadžijeli, to namaka w Khryſtußu ßwoje dopjelnjenje. Tak Janowe wohenje naß pokaſaja horje k naſchemu njebjeſkemu Knjeſej a Sbóžnikej, praja nam, ſo móžemy jemu jenož derje ßłužicž, hdyž mjes ßobu luboſcž pytamy, hdyž damy ßo cžiſcžecž wot wſcheho njepraweho, hdyž njehladamy na cžornu ſemju, ale do ßwětkeje jaßnoſcže. Wón chze ju płodžicž też we naß. Nětk wo to dže, ſo to, ſchtož ßmy lětßa prěni ras ſaßo pſchi Janowych wohenjach ſacžuwali, tuto bratrowſtwo, tuto ſhromadne myßlenje, we naß woſtanje a roſcže, naß bóle a bóle hromadže ſwjaſuje. Nětk wo to dže, ſo tuto ſjednocženje zyłeho luda, kiž je ßo wokoło wohenjow hromadže namakał, žohnowanje ſ wyßokoſcže doſtanje. S krótka, wo to dže, ſo naſch lud ſaßo wuknje wot Boha ßem myßlicž, potom też žohnowanje pſchińdže, kaž Bóh chze. Tole też chzyſche ßwjaty Jan ſa ßwój lud, tohodla je prědował a napominał a wucžił; tole też my ßebi pſchejemy a wuproßymy ſa naſch lud, tohodla też my wſchěm pſchiwołamy, kiž ßwj. Janowy ßwjedžeń ſaßo ßwjecža, „pſchihotujcže pucž Knjeſej a cžińcže rune jeho ſchcžežki“, to rěka: wy młodži a ſtari budžcže najprjedy bohabojaſni a ſtajcže ßwoju nadžiju na njeho, potom budže Bóh też naß žohnowacž, kaž je naſchich pobožnych wótzow žohnował, potom budže dacž ßo derje radžicž cžežkemu ſkutkej wobnowjenja naſcheho luda, wo cžož jeho dženßa ſe zyłeje wutroby proßymy, ſo bychmy ßami jeho a jeho lud byli!

Evangelſki ſwjaſk.

„Evangelſki ſwjaſk Sakſkeje“, kotryž Lubijſki ſuperintendent Jagſch nawjeduje, wotmě ßwój ſjěſd w rjanym hórſkim měſcže Annaberg. Wot tam wobrocži ßo ſe ſjawnym ßłowom na wſchěch. W tutym praji:

„Evangelſki ſwjaſk“ wuſnawa ßo radoſtnje k wulkemu nazionalnemu poſběhnjenju a k jeho wjedniſtwu. Wón widži w nim ßwój ſtary wojowarſki ſaměr ſapſchimnjeny wot ßylneju ßwěrneju rukow: „Wěrne němſke ſhromadženſtwo luda, ſałożene na kſcheſcžijanſku wěru a němſke ludſtwo.“

Tuto ſhromadženſtwo luda ma ßwojeho wot Boha póſłaneho profetu: Martina Luthera. Jeho 450. narodniny wołaju naß, ſo ßmy w nowej ßwěrje wokoło tutoho najbóle němſkeho wſchěch Němzow.

W jeho myßli a w jeho duchu ſtajimy my ßwoju wolu a ßwoje ſkutkowanje ſa zyrkej a ſtat na tón jedyn ſałožk: Jeſuß Khryſtuß.

So je zyrkej ßamoſtatna w jej poruczenej ßłužbje evangelija a ſo ßmy my ſmutskownje ßwobodni w tym, ſchtož naſcheje duſche je: to je nam wěz ßwědomja.

To kładžemy naſchemu evangelſkemu ludej na wutrobu!

Liſt ſ cžaßa na cžaß.

„Wotſtrońcże maſchiny! Dźĕło chzedźa naſchi mužojo, to dźĕło, kotrež ßu prjedy mĕli! Potom njebudże tu tež žanych mucžnych macžerjow wjazy! My nochzemy žanych jakmožinow, my nochzemy ßo žiwicž wot hnady a ßmilnoſcże druhich ludźi.

Starajcże ßo ja to, ſo ßo maſchiny wotſtronja!“

Tutón liſt leżeſche bjes podpißma w liſtnym kaſchcžiku Drježdźanſkeho doma, tak piſche Eſther von Kirchbach we evangeliſkim mĕßacžniku „Chriſtlicher Frauendienſt“, kotryž je jara rjany a dobry cžaßopiß ſa naſche žony a dyrbjał ßo hiſchcże wjele bóle rosſchĕrjecž.

Spißacželka potom dale piſche: „Ja bĕch ſrudna, ſo njewĕdźach wot koho je. Ja bych tam tak rad ſchła, ja bych tak rad ßama ſ tej porĕcžała, kotraž bĕſche tute wbohe, ſmužne jĕre ßłowa pißała. Myßl, ſo dyrbjał tutón liſt bjes wotßłoßa wostacž, mje dny dołho rudżeſche. Ale potom ßebi pomyßlich, ſo je dobra myßl, tutón liſt niz ſa ßłóß jenotliweje wſacž, ale ſa kſchik nuſy, kotraž wjele dale ßaha, kotraž móże woprawdże wo njej a wo naß rĕcžecž. A tohodla tež bych ja chzyła na to wotmołwicž.“

A wona — mandżelſka tachantſkeho prĕdarja fararja von Kirchbach w Drježdźanach — tam tež dale piſcho wotmołwja na tutón kſchik ſ cžaßa do cžaßa. A my, kiž ßobu w tutym cžaßu ßmy, my jón ßłyſchimy, haj, my ßnadź jón ßobu ſ tamnej njemjenowanej do cžaßa wołamy. Wſmimy pak ßebi tež cžaßa, ßebi wſcho rospominacž, ſchtož je do tutoho wołanja wobſamknjene, a niz jenož rospominacž, nĕ, nĕtko tež cžinicž wſcho, ſchtož do żadanjow ſ tutoho wołanja wußłyſchimy a tak ßobu ßłużicž pſchede wſchĕm ßebi ßamemu a ludej a jenotliwemu we ſwonkownym a ſnutskownym.

Evangelijwós.

Jako pſched nĕſchto lĕtami na tu myßl pſchińdźechu, ſ woßebitym woſom po kraju jĕdźicž a ſ tutoho woſa evangelij pſchipowĕdacž, ßo jim ßmĕjachu. Ale hlej, tež tutón wós a ſ nimi cźi, kiž ſ nim pſches kraj jĕdźachu, bu grat w ruzy toho, kiž runje ſaßo w tutych dnjach ſnowa każe: „Dźicże a ſcžińcże ſa mojich wucžomnikow wſchitkich cžłowjekow!“ Wĕž bĕ dobra, njech nimo wußmĕſchowanja tež namaka wjele njepſchecželow mjes tymi, kiž runje nawopacžne ſamĕry pytaja, kiž chzedźa wĕru do evangelija wutupicž.

K dotalnym „evangelijwoſam“, wo jich jĕſbach a wo jich ſkutkowanju ßmy tu wobſchĕrniſcho piſali — ßu njedawno nowy pſchidali. Sjednocženſtwo „Evang.-kirchliche Volksmiſſion für die Provinz Sachſen“ je nowy wós natwariło a do dźĕła póßłako. Wón rĕka „Lutherwagen“ a jĕſdźi w tych krajinach, do kotrychž tón tak mjenowany „Mansfeldwagen“ njepſchijĕdże.

Kaž wonkach na polach Swonkowneho mißijonſtwa nĕtkole auto a lĕtadło do ßłużby evangelija ſtupiſchtej, tak tu doma na polach Snutskowneho mißijonſtwa „evangelijwós“. To jene kaž to druhe je grat, ſ kotrymž ßwjatkowny Duch widomnje ſkutkuje ſa twar Khryſtußoweje zyrkwje.

Zyrkej a ſtat.

Nowa zyrkej ßo twari. „Evangelſka reformĕrtſka zyrkej Hannoverſkeje provinzy“ a „Lippeſka krajna zyrkej“ ſtej ßo ſjednocžiłej do jeneje zyrkwje a tworitej nĕtk „Němſku reformĕrtsku zyrkej“. — „Evangelſka krajna zyrkej Franfurt nad M.“ a „Evangelſka krajna zyrkej w Heſſenſkej“ ſtej ßo do ſhromadneho dźĕła ſjednocžiłej, kotrež ma ßłużicž wulkoheſſenſkemu ſjednocženju. Tuto chze wutworicž „Wulkoheſſenſku zyrkej“ ſ krajnych zyrkwjow: „Heſſen“, „Heſſen-Kaſſel“, „Naſſau“ a „Frankfurt“. — Badenſka evangelſka zyrkej je woßebity ważny ſakoń pſchijała, kotryž wjele pſchemĕnja. Wjednik budże w pſchichodże krajny biſkop. — „Evangelſko-lutherſka zyrkej w Bayerſkej“ je na ßwj. Trojizu ßwojeho prĕnjeho krajneho biſkopa ſapokaſała. D. Meiſer bu w měſcże Nürnbergu ßwjatocžnje witany. Statna wyſchnoſcž ßo pſchi tym ſe ßwojim wjednikom wobdźĕli.

— **Krajny biſkop Hannoverſkeje,** D. **Marahrens,** bu ſa preſidentu „Lutherſkeho ſkutka ſa ſjednocženje“ wuſwoleny. Dotalny preſidenta bĕ njebocžiczki krajny biſkop D. Ihmels.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

— **Bližſcha hłowna ßerbſka prĕdarſka konferenza** budże ſchtwórtk 29. junija kaž hewak w Sserbſkim Domje w Budyſchinje. Pſchednoſchk ſměje knjes farař Mjerwa ſ Bukez. Wſchitke ßobuſtawy ßo ſ tym wutrobnje pſcheproſcheja.

Do Wittenberga. Lĕtßa budźemy Lutherowe 450. narodniny ßwjecžicž. Tuto jubilejne lĕto wužije Lubijſke towarſtwo „Evangelſkeho ſwjaſka“, wuhotowacž ſhromadnu jĕſbu do Wittenberga. Tuta bĕ hižo ras poſtajena, tola woßebje Budyſkeho jubileja dla wotſtorczena. Wona budże nĕtk njedźelu 16. julija. Woßebity cžah wotjĕdże ſ Lubija rano 4^{55} a wróczi ßo do Lubija wjecžor 22^{57}. Schtóž ma ſe żeleſnizu k tomu do Lubija jĕcž, tomu pſchiſwoli żeleſniza 60 proz. potuńſchenja ſa tutu jĕſbu do Lubija a ſ Lubija. Jĕſba płacži ſa doroſczenych 11 hr., ſa dźĕczi 7 hr. S tym ßu jĕſba, wobjed a wudawki ſa ſaſtupy a wjedźenje ſapłacżene. Samołwicž maſch ßo hacž do 29. junija w Lubiju abo tež pola ßwojeho fararja. Tuž wužij kóżdy, kiž nĕkak móże, tutu ſkładnoſcž a ßwjecž 450. narodniny reformatora we Wittenbergu.

Na pucž.

„ . . . Ale runje tohodla proſchu ja napoßledku, ſo tole wſcho krucże ſa wulzy rosßudne mamy a ſo tole wſcho ßobu domoj woſmjemy: My mamy Knjeſa, kotryž chze naß do ßwojeje wĕcžnoſcże wucžicž ſpĕwacž kĕrluſch wo Bożej hnadże. Mój kſcheſcžijano, kak potom twój pucž a mój pucž dale póńdże — tomu Knjeſej budź to prucżene. Ale, niz wĕrno, kajka budże to hodźina, hdyž ßo my we wĕcžnoſcži ſetkamy a kóżdy po ßwojim, tak derje hacž je to nawuknył a tak derje hacž to ſamóże, ſpĕwa kĕrluſch wo hnadże. Tuž tak, moji droſy pſchecželjo, ja mam ke kónzej dóńcž. Ale ja proſchu: proſchcże ſo mnu, hladajo na poßledni kónz, a ßlubcże ſo mnu nĕtkle, kóżdy ßam ſa ßo pſchi ßebi: My chzemy wo to proßycž, ſo ßo tam ſaßo ſetkamy a wĕcžny kĕrluſch wo hnadże ſpĕwamy. Haj, Knjeże, to bychmy chzyli! Dopomhaj nam k tomu. Hamjeń.“

Krajny biſkop D. Ihmels pſchi poßwjecżenju
piſchcželow 9. haprleje 1933.

Liſtowanje. Sa 3. po ßwj. Tr. K. w N. — Sa 4. po ßwj. Tr. K. we W.

Samołwity redaktor farař Wyrgacž w Noßacžizach (Noſtitz b. Weißenberg). Cžiſchcž a nakład Smolerjez knihicžiſchcžerńje a knihańje, ſop. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadźa kóżdu ßobotu a płacži ſchtwórcžlětnje 108 pj.

Čišło 27

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 2. julija 1933 Bautzen

3. njedźela po ßwjatej Trojizy.

„Kotry cžlowjek je mjes wami, kiž ma sto wowzow, a hdyž wón jemu wot nich shubi, so by wón te dźewjecź a dźewjecźdźeßacź njewostajił w puscźinje a njeschoł sa tej shubjenej tak dołho, hacž by ju njenamakał? A hdyž ju je namakał, położi wón ju na ßwojej ramjeni s wjeßełoscźu. A hdyž dom pschińdźe, sawoła ßwojich pschecźelow a ßußodow a rjekńje k nim: Wjeßelcźe ßo so mnu; pschetoż ja ßym ßwoju wowzu namakał, kotraž bě shubjena! — Ja praju wam, so runje tak wjeßełoscź budźe w njebjeßach na jenym hřeschniku, kiž pokutu cžini, psched dźewjecźadźewjecźdźeßacź prawymi, kotsiž pokuty njepotrjebaju. Abo kotra žónska je, kiž dźeßacź kroschow ma, hdyž wona jedyn shubi, so by ßwěcźku njesaßwěcźiła a khěžu njemjetła a ßwěńu njepytała, hacž wona jón namaka? A hdyž jón je namakała, sawoła ßwoje pschecźelnizy a ßußodnizy a rjekńje: „Wjeßelcźe ßo se mnu; pschetoż ja ßym ßwój krosch namakała, kotryž běch shubiła. — Runje tak, praju wam, budźe wjeßełoscź psched Božimi jandźelemi na jenym hřeschniku, kiž pokutu cžini.“

W naschim njeměrnym a staroscźow połnym cžaßu ludźo porědko na to spominaju, so je jim Stworicźel do cźěła też duschu dał, a hischcźe porědscho na to, so Bóh tón Knjes na tutej duschi pospochi dźěła. Jeho dźěłu ßo dźe kaž nanej a macźeri: Dźěcźi jeju a jeju luboscź kóždy dźeń maju a tehodla lědom na to kedźbuja. Hdyž nětk Jesuß w naschimaj pschirunanjomaj wo pytanju a wabjenju, wo noschenju a wyßkanju Božeje luboscźe powjeda, wón to tehodla cžini, so by nam wocźi wocźinił sa Boże dźiwy, kiž w potajnym na cźlowjeskej duschi scźini. Tak nasche ßłowo naß napomina:

Wocźiń wocźi sa wumožaze dźěło ßwojeho Boha!

„Hdyž wón jenu wot nich shubi.“ S tym Bóh ßwoje wumóžaze dźěło sapocźnje. Njeje to spodźiwne? Kak móże ßo stacź, so žiwy Bóh cźlowěsku duschu shubi? Tola: Jesuß běsche tsi lěta na Judaschej se wschej ßwěru dźěłał a jeho tole na wěcźne shubi. Tak je hischcźe dźenßa snamjo wjele ludźi: S Božeju rukow won! Husto sahe hižom. Wo někotrym pacźerskim dźěscźu dyrbimy se srudobu prajicź: Na poßlednich pacźerjach měješche też bibliju poßledni ras w rukomaj, a prěnja spowjedź běsche poßledni wopyt Božeho doma. A njepłacźi też wo wjele doroscźenych: Pschezo porědscho ßo domach modla, pschezo porědscho ßo w Božim domje a pschi Božim blidźe pokasaju, doniž szyła njewuwostanu? Schto je wina na tym? Grosch ßo shubi psches winu tamneje žónskeje. Pschemało na njón kedźbowasche abo lohkomyßlnje s nim wobkhadźeshe. Tak budźe ßwjaty Bóh też někotremu, njech je nan abo macź, mischtr abo knjes abo knjeni, na poßlednim dnju žałoßnu wobskórźbu napscheczo dźerżecź: Ty ßy wina na tym, so je ßo mi duscha shubiła! Dobry pschikład wjele samóże. Wjetscha pak je hischcźe móz sleho pschikłada. Pschi tym njetrjebasch bjesbóžny bycź. Liwkoscź a lěnjoscź napscheczo Božemu ßłowu a Božej woli, jeho zyrkwi a jeho dnjej, njedźeli, ßu snajmjeńscha runje tak wjele schkody w naschim ludu naczińike kaž bjesbóžnoscź. Wowza pak w naschim pschirunanju ßo shubi psches ßwoju ßamßnu winu. Běsche wot pucźa wotstupiła. Tak je też w někotrym cźlowěskim žiwjenju. Ssnano kwětki a selena trawa pschi pucźu pscherjenje wonjesche, a cźlowjek sa njej dźěsche. Abo lohkomyßlnoscź w jeho wutrobje bě pschewulka, a wón po njej cžinjesche. Abo bě do hrěcha swolił a ßo nětk kaž prěnjej cźlowjekaj w paradisu psched Bohom bojesche. Abo wón jedyn dźeń s krutej wolu ßwój „ja“ na trón ßadźische a ßo njechasche wjazy dacź wot Božeho ducha wocźahnycź. Abo wón bu kaž bohaty bur pjany wot bohatych Božich darow, tak so měnjesche, so Boha wjazy nje-

trjeba. Doſcź cźlowjek wjazy njechaſche, a Bożej ruzy, kiž běſchtej pſchezo ſaßo dźerżałej a ſběhałej, dyrbjeſchtej jedyn dźeń jeho połnej ſrudoby puſchćźicź.

Schtož pak Bożej ruzy puſchćźetej, to ſpaduje. Jemu ßo dźe kaž wſchemu druhemu na naſchej ſemi. Steji pod ſakonjom ſeńſkeje cźeżkoſcźe. Jenož ſchtož ßo wot horkach dźerži, abo lěpje, ſchtož ßo da dźerżecź, pſchewinje magnetiſmus naſcheje ſemje. Tuž je cźlowſka wina, ſ kotrejž ßo Boże dźěło ſapocźina: So Bożu hnadu ſazpiwa a ſhubi. A hdyž na tutu cźlowſku winu ſpominam, dyrbju pſchezo ſaßo ßo dźiwacź: Kak wulka dyrbi tola Boża luboſcź bycź, ſo njeje hiſchcźe wuſtawała napſchecźiwo pſchecźinjenju Bożeje hnady wot naſcheho boka!

Cźlowjek ßo móže drje ſ Bożeju rukow ſhubicź, niz pak ſ Bożeju wocźow. Pſchetož naſch tekſt dale powjeda: „Kiž by te dźewjecźadźewjecźdźeßacź njewoſtajił w puſcźinje.“ Saßo ßo praſcham: Móže Bóh tón Knjes woprawdźe bohabojaſnych khwilu na bo ſtajicź, ſo by tak rjez wſchě ßwoje mozy ſebrawſchi je na tych ſtajił, kiž ßu w ſtraſche, ßo ſhubicź. To wěſcźe tele ßłowo njecha prajicź. By ßo też ſ tym hewak něſchto cźlowſke wo Boſy wuprajiło. Chze nam jenož na to dopominacź, kak ważne je Boże dźěło runje na ſhubjenych, wjele ważniſche hiſchcźe kaž to na tych, kiž chzedźa jemu pſchiſłuſchecź. Njeje jenož nuſne, ſo Boże ßłónczko ßwěcźi; ale ma też wojowacź ſ nozu a ſ kurjawu a ſ mrócźelemi. Tak je też ſ Božim dźěłom. W ſłónczným kraju Bożeje hnady wſchak je ßwětły dźeń. Ale tam, hdźež hrěch kaž błóto a mha a mrócźel na kraju leża, je Boże dźěło runjewon praſchenje žiwjenja. Hdyž by tam tón Knjes też jenož jedyn wokomik ßwoje wobliczo wotwobrocźił, dyrbjało wſcho, ſchtož je hiſchcźe žiwe, wumrjecź. Tehodla hrěſchnikow ani wokomik njewopuſchcźi, ale ſa nimi dźe, hdyž też tuczi po ßwojich pucźach khodźa. Wſchak ßu hižom ſa prěnim róſchkom ſ mjeſow Božeho ßłónza a ani ſtwjelczko njemóhło wjazy w jich wutrobach naroſcź. „Kiž by te dźewjecźadźewjecźdźeßacź njewoſtajił w puſcźinje“ chze tebi tohodla prajicź: Bóh tón Knjes cźe njeda ani jenu krocźałku po twojim pucźu pó cźmje khodźicź, ale ßobu dźe. Wón cźe njewopuſchcźi.

A nětk pſchińdźe najcźeżſchi kruch Božeho dźěła. „A njeſchoł ſa tej ſhubjenej tak dołho, hacž by ju njenamakał.“ Haj, kajkeho huſto Bóh tón Knjes cźlowjeka nadeńdźe! S ranami, połneho hórkoſcźe, khudeho. Huſto hiſchcźe k temu wutrobu ſe ſaßakłoſcźu napjelnjenu a w ercźe hanjenje: Ty tam horkach w njebjeßach ßy wina na tym, ſo ßo mi tak hubjenje dźe! To naſchemu ſtworicźelej tak cźeżke njeje, ſo dyrbi w ßwojej luboſcźi ſa nami po pucźach khodźicź, kiž huſto pſches żałoßne błóto a ßmjecźe wjedu, ale ſo naß, kiž je ßebi k podobnoſcźi ſtworił, tak wohidźennych namaka a w naß ſa wſchu luboſcź telko hidźenja a ſa wſcho bohatſtwo tajku khudobu. Hiſchcźe je tak, ſo naſch Bóh ßo njewuprajomnje rudźi dla ranow, kiž jeho cźlowjeſtwo ßamo ßwojej duſchi nacźini. Huſto jena jeniczka hodźinka wſcho lětadołhe Boże dźěło na naſchej duſchi wuhaßnje. Njeßłyſchiſch Boži bolostny hłoß w Jeſußowych ßłowach: ſo dyrbi Boži ßyn horje do Jeruſalema a dyrbi ßo tam dacź kſchižowacź? Haj: dyrbi. So bychu ludźo na ſchěrokim ßwěcźe ſnajmjeńſcha jene měſtno měli, hdźež ból Božeje duſche ßłyſcha. Tak dołho kaž ludźo po tutej ſemi khodźa, budźe Boži kěrluſch po ſemi ſaklinczecź a cźlowſku duſchu w jejnych hłubinach pytacź, tón kěrluſch: „Tak dołho, hacž by ju namakał.“

„A hdyž ju je namakał.“ Też potom tón Knjes ſe ßwojim dźěłom njemóže hiſchcźe ſaſtacź. Paſtyŕ ßwoju wowzku na ßwojimaj ramjenjomaj ßam dom njeße. Njeje tak, ſo bychmy ßwojemu Bohu tele dźěło lohke ſcźinili. Nowy ßwět, nowe žiwjenje, do kotrehož jeho ruzy naß njeßetej, je rjany a ßwětły; ale ſtary ßwět, ſ kotrehož pſchińdźemy, ma też ßwoju móz, a to huſto żałoßnu. Pawoł, kiž je tola ſawěſcźe ßo prózował, ſa wotyknjenym kónzom běżecź, dyrbi hicźe w poßlednich lětach ßwojeho žiwjenja ſkorżicź, kak ma jeho duſcha ſ dobrym a ſe ſłym ßo bědźicź. Bóh ma też na namakanej a wumóženej cźlowſkej duſchi njeſcź, tak dołho kaž wona tu delkach hiſchcźe je.

Ale junu ßo tola ſtanje, hdyž ßo wona da njeſcź, ſo je ju dom donjeßł. A potom wón ſawoła: Wjeßelcźe ßo ſo mnu! Bóh naß napomina, ſo bychmy ßo ſ nim wjeßelili. Hdyž junu ßo nam budźa tam horkach wěcźne wrota wocźinicź, budźemy ßo wjeßelicź, dokelž je wſchitko, ſchtož naß tudy tyſchi, ſa nami leži a naß njemóže wjazy molicź. A też na cźěmnych pucźach, po kotrychž naſch Wótz tu naß wjedźeſche, ßwoje wjeßele ſmějemy w póſnacźu: Wſchak pſches tyſchnoſcźe pucź naſch k njemu dźěſche.

Ale ważniſche hacž ſo ßo my wjeßelimy, tola je, ſo ßo Bóh ſ nami a nad nami wjeßeli. Tuž ßłyſchu ſ naſcheho ßłowa napoßledku praſchenje, hacž my hižom tu delkach Bohu pomhamy, ſo ßo wjeßeli. Kak huſto drje w ßwojim žiwjenju horje k njebjeßam poßłuchaſch, hacž tam horkach ßo wjeßołny kěrluſch ſaſpěwa twoje dla, dokelž ßo daſch wot Boha dom njeſcź? Na kóždy pad njeßměſch ſ tehole ßwěta wuńcź bjeſteho, ſo wěſch: wocźi mojeho Boha ſ wjeßełoſcźu na mojim dokonjanym žiwjenjom ſtejitej. A hdyž ßy ßam ſ puſcźiny a nozy, ſ błudźenja a ſkaženja wot Boha wumóženy a na pucź k njebjeßam ſtajeny, budźeſch ßam wot ßo chzycź jemu pomhacź, druhich pytacź. Budźeſch koſchcźo a ßwězu do rukow wſacź a w próſche pytacź, hacž duſchu njenadeńdźeſch, kiž we ſtraſche ſteji, ßo Bohu ſhubicź. A to budźe twoje najwjetſche wjeßele junu, hdyž ßměſch na kónzu ßwojeho žiwjenja rjez: Njeißym podarmo žiwy był! Dach ßwoju duſchu dom njeſcź a ßym ßwojemu Bohu hiſchcźe druhu ßobu wſał! Hamjeń.

Sa žony a holzy a ſaßo: niz jenož ſa žony a holzy!

(Skónczenje.)

Skónczejo bych ja nětk tute żadanja — mjenujzy te, kotrež ma wubuch noweho cźaßa ſa němſku kſcheſcźijanſku žonu — ſe ſcźěhowazymi ßadami wuprajił:

1. **To bě ſabłudźenje, ſo žony měnjachu, ßebi w organiſazijach dobycź prawa mużſkich.** Tutoho pucźa dyrbja ßo potajkim pſchichodnje hladacź. Narod chze mużſku wolu w ſtacźe a w zyrkwi, niz żónſku. Cźim bóle dyrbja žony to, ſchtož je żónſke na tej jej wot Boha datej roli a w tych jej ſtajenych mjeſach w domje a ßwójbje, hajicź. Wyſchſche hacž wſchě ſwonkowne prawa žonow ſteji dźenßa ſa lud a pſchichod rosriißaze praſchenje: ßwjate macźerſtwo němſkeje žony. Niz wo prawa žony, ale wo ſbožo macźerje mamy ßo prózowacź, tuto mamy pěſtowacź. To je woßebity nadawk kſcheſcźijanſkich żónſkich towaŕſtwow: ßo ſa macźerje ſtaracź, ſ macźerjemi radu ſkładowacź, macźerjam pomhacź. Tym macźerjam, kotrež běchu ßebi, honjene wot potajneho cźěrjenja, ßwojeho pucźa wěſte, kotrež pak buchu, wobdate wot marxiſtiſkeho nabożnoliwkeho, pſchi kóždej krocźeli duzy po tutym pucźu ſadźerżowane, dyrbja žony, kiž ßu rosßudnje kſcheſcźijanſke, ſ pucźnikom k Sbóżnikej bycź. Wo to dźe, ſo ſcźinimy němſku macź we

wschěch stawach a we wschěch położenjach khmanu a swólniwu, němske a pobožne dźěczi wukubłowacź.

2. **To je błud, so žona měni, so dyrbi ßobu w parlamentach a sastupjerstwach stat twaricź.** Žona twari człowjeka. Nichtó njeje sa to khmańschi a bóle powołany hacź žona jako macź. Teź tutón nadawk wjedźe žonu do ßwójby, tola niz tak, so njeßměka ženje pohladacź, kak wonkach je. Runje nawopak. Wona trjeba shromadźeństwo. Žony ßu sdźělniwe a ßu rad s druhimi hromadźe. Tohodla lubuja towarschne koła wschelakeho rasu; tuta luboscź je hižo w schulsku holzy, a stara knjeni ju teź hischcźe shubiła njeje. Nětkle dźe pak to wo jenajku smyßlenoscź žónskich towarstwow. Wschě žónske towarstwa wot towarstwow mkodych holzow hacź do towarstwow wowkow, wschě zyrkwinske žónske swjaski kaž žónske sjenoczeństwa nationalistiskich žonow maja nětkle ßamßny nadawk, jim s wubuchom noweho czaßa stajeny: woczahnycź žony sa žónske smyßlenje.

W nowej Němskej njedyrbja te žónske žaneho městna měcź, kiž mohłe se ßwojimi włoßami, kotreż ßu kaž po mužskich tsihane, se ßwojej drastu a se ßwojim sadźerženjom runje tak derje mužszy bycź. Ssamßne wotrodźenstwo, hacź ßo mužski požónsku maabo hacź ßo žónska po mužsku ma.

3. **To bě błud, so mkoda holza měnjesche, so dyrbi bóle sportskeho cźeła hladacź hacź macźerskeje wutroby.** Dźi do jstwow sa dźěczi a hladaj sa schulskimi holzami, kotreż hischcźe s klankami hraja; jich bu mjenje a mjenje. Wobhladaj ßebi dary, kotreż ma schulska holza na ßwojim blidźe pschi konfirmaziji abo woßebje pschi sastupje do schule. Kelko s tutych darow je sa pychańtwo a sa hajenje cźeła, kak mało sa hajenje wutroby! Ja proschu, so byschcźe sa dospołnje khutnje wsali, hdyž praju: Mužski njedyrbi na nosy, ale na wutrobu mkodeje holzy hladacź. Wjele je tu seschkodźiło, so buchu hólzy a holzy na wyschschich schulach hromadźe wukubłani. Młodźenz shubi sacžucźe cześcźowanja a ryczernoscźe sa žónsku. Wón widźesche w njej konkurrentku a niz ideal ßwojeje wutroby. Jako běchmy my młodźi, bu nam młodym cześcźowanje žónskeje saschcźěpjene s pominanjom: „Myßl ßebi na ßwoju macźeř!“ Hladajo pak na žónsku poßlednich lět, kiž mějesche ßo po amerikansku, — „american Girl“, — bě tute myßle něschto dospołnje njemóžne. Tak schkodowasche němski młody mužski na ßwojej duschi.

Wubuch noweho czaßa žada ßebi woczehnjenje sa žiwjenje, w kotrymž ma wutroba rosßudne ßłowczko. Pola mužskeho kaž pola žónskeje dyrbi saßo bóle wutroba něschto prajicź měcź.

4. Nětk wschak ßo sda, jako by ßo sportska holza — Sportgirl — bóle a bóle shubjowała s haßow města. Sa to jewi pak ßo druhi typ, kotryž nazionalne hibanje swoła. Mjenuju jón amazonu — „Amazonengirl“ —. To je nazionalistiszy sahorjena młoda žónska, kotraž měni, so ßmě ßo jeje nazionalne smyßlenje jenož tak wuskutkowacź, so wona jaknje a po studentsku se SA-mužom jenak wustupujo po haßach czaha. Tu hrosy nowy strach žónstwu runje tak kaž młodym mužskim, kiž ßu we wojowanju. Ja chzu se wschej dorasnoscźu wusběhnycź, so ßo ßamo wot ßo rozumi a so s wutrobu witamy, hdyž je młoda holza ßobu nutska w nazionalistiskim posběhnjenju a ßobu pokna sahorjena; njeby-li to było, by to pschecźiwo wschemu było, schtož wona je. Ale žony dyrbja bycź, kaž to po jich najsnutsknischim, najhłubschim žónstwje je. Kaž něhdy germanske žónske a holzy ßo modlo sady mužskich stejachu a jich sa bitwu sahorjachu, tak dyrbja wone też dźenßa woheń sahorjenoscźe rospłomjenowacź. Ale wono dyrbi też saßo tak bycź, kaž to s czaßa němskeho ryczerstwa nam stawisny a baje powjedaja: Žónska bě ideal, sa kotryž ryczeř wojowasche. Młody wojowař dyrbi saßo nawuknycź, sahorjeny bycź sa žónsku. Njech też my w naschim czaßu saßo spěwamy, schtož je něhdy spěwał Emil von Schönaich-Carolath:

O Deutschland! Mir hat's gefallen
In manchem fremden Land.
Dir aber hat Gott vor allem
Das beste Teil erkannt.

Du liebst und schwärmst und dämmerst
In tiefer Seelenruh'.
Wenn Du dein Eisen hämmerst,
Erklingt ein Lied dazu.

O laß Dir niemals rauben
Die alte Schwärmerei
Für Frauen, Freiheit, Glauben:
Bleib unentwegt dabei.

Daß Du vom Born der Sage
Mögst schöpfen Frömmigkeit
Und Kraft zu wucht'gem Schlage
Nun und in Ewigkeit!

Tohodla dyrbi žona saßo nawuknycź, nasdala mužow we ßwojim bycź, so by ßo wuwiło, schtož je prażónske. Wona njeßmě sa muża bycź interesßantna a niz hrajka sa jeho myßle, ale to, sa czimž ßo jeho najsnutskniische žedźenje a jeho luboscź žedźi. **Wubuch noweho czaßa žada ßebi wot kschescźijanskeje žony, so wona, kaž něhdy, se wschěch hłubinow jewi němsku wutrobu, němsku duschu, němsku myßl.** So by to dokonjała, dyrbja ßo w njej saßo žórlicź hłuboke žórła kschescźijanskeho žiwjenja. Žónska sacžuwa w ßwojej duschi ßylnisho hacź mužski, so wscho nabožne je sjewjenje žiwjenja. Czim hłubscha w njej wěra, czim bóle je wona **khmana, sabłudźene dusche s atheißma — s biesbóžnoscźe — wumóz a wuwjescź.** S tym je wona, kaž žadyn druhi człowjek wjazy, powołana, pomhacź hižo poraženy marksismus doporasyccź.

Czim bóle ßebi wona ßwojeje wěry wěsta je, czim bóle je wona khmana, nazionalne wotucźenje słubicź do pobožneho němskeho žiwjenja.

Naschich kschescźijanskich žónskich towarstwow nadawk je, tutu kschescźijansku němsku žonu tworicź a twaricź; potom dopjelni ßo ßlubjenje pěßnjerjowe:

„Solang noch unsre Wange brennt
Beim holden Gruß der Frauen,
Solang man Arbeit heilig nennt
Und Treue hält in deutschen Gauen,
Solang vom Wasgau bis zum Belt
Wir treu zu unsrem Gotte halten,
Solang wird keine Macht der Welt
Der deutschen Marken Grundwerk spalten.“

Nětk dźi ßwój pucź, němska, kschescźijanska žona!“

S tym je pschednoschk, kotryž mějesche Lubijski superintendent Jagsch w Lubiju pshed wulkej ßyku žonow — a też mužskich, — skónczene. Kaž běchu jemu tehdy wschitzy dźakowni a potom saßo niz mjenje, jako wón tutón pschednoschk w měßaczniku a woßadniku: „Botschaft aus Löbauer Land“ wosjewi, tak ßu jemu wěscze też dźakowni czitarjo a pschedewschěm też czitarki nascheho njedźelnika sa to, so je wón tole wuprajił a so je tole runje tak wuprajił, njebojasliwje a dorasnje, s hłubokim sacžucźom sa nusy a strachi nascheho luda

a we wulkej luboſczi ſa njón. A my Serbjo, ſtaczenjo němſkeho kraja, ſroſumimy wěſo to, ſchtož wón praji ßłowo po ßłowje też ſa ßebje. Nětk pak ßo też dajmy ſ němſkim ludom w jenej myßli do dźěła, haj do wojowanja, ſo bychmy ßo kóždy, kóžda, ſo bychmy ßo wſchitzy tak wobnowili a dohotowali, ſo by ſaczahnył ſkónczńje tón nowy wěrnje wobſbożazy czaß do wótzneho kraja, po kotrymž ßo tak žedźimy, ſo bychmy ſbožowni, dokelž wot Boha žohnowani, wſchitzy hromadźe w nim bydlili a ſkutkowali a twarili ſ Božej pomozu dalſchi ſbožowny pſchichod naſchich dźěczi a zyłeho wótzneho kraja!

So njejßmy němſkej pěßni w tutym zyłym ſwiſku pſcheložili, drje kóždy ſroſumi. Tuž czitajmy pſchezo hiſchcze ras tutón zyły pſchednoſchk a dajmy jón też naſchim dźěczom a młodym, holzam kaž hólzam, kiž ßu pſchichod niz jeno zyłeho wótzneho kraja a luda, ale też ßwójby a niz mjenje woßady.

Zyrkej a ſtat.

Sa **Sakſku** je ſakaſane ſjednoczeńſtwo „Tannenbergbund“ a ſekta „Ernſte Bibelforſcher.“

Runje wo zyrkwi a ſtacze a wo jeju ſwiſku je nětko czežko, něſchto pißacz, hdyž ſkoro tydźeń traje, prjedy hacž naſchi czitarjo a naſche czitarki to, ſchtož wo tym pißamy, doſtanu; naſche łopjeńko dyrbi tola hižo po móżnoſczi póndźelu do kóždeje njedźele napißane bycz. To chzyli ßebi też pſchecelnimje ſpomjatkowacz wſchitzy, kiž ßobu dźěłaja ſa tuto łopjeńko a ſ tym ſa naſche Serbſtwo, ſa naſchu maczerńu rěcz a ſa naſchich wótzow wěru. Podawki, kotrež ſwißuja ſe ſtatom a zyrkwju, ßo nětkle tak rjez wotměnjeja; ſchtož bě wczera tak, je dźenßa cziſcze hinak. Tak bě to w ſańdźenym tydźenju: Sa pruſku zyrkej bu ſtatny kommißar poſtajeny a farař von Bodelſchwingh da ſaſtojnſtwo němſkeho biſkopa, kotrež ſaſtupjerjo zyrkwjow jemu poſkiczichu, wróczo. A ſtatny kommißar ſaßo poſtaji ſa kóždu zyrkej kommißara. Kajkich dalſchich rosßudnych pſcheměnjenjow tu budźe, prjedy hacž Wy, lubi czitarjo, lube czitarki, tole czitacze, to njewěmy my, to Bóh wě. Bohu tomu Knjeſej pak chzemy w tym wſchěm dowěru a nadźiju měcz. Wón je dał tutón wulki nowy czaß ſa naſch zyły lud a kraj pſchińcz. Jeho wola je dobra wola. Modlmy ßo k Bohu a dźakujmy ßo. A proſchmy Boha a czińmy dobroproſchenje ſa ſtat a zyrkej, ſa wjedniſtwo ſtata kaž zyrkwje, ſa lud a zyły wótzny kraj, ſa naſche woßady a ßwójby, ſa naß, ſo bychmy Božu dobru wolu wſchitzy ſpóſnali a czinili! Nowe hibanje chze ſdobom też nabożne, zyrkwinſke hibanje bycz. Tuž njech ßo też w naſchich woßadach jewi wſchudźom hibanje a žiwjenje a njech ßo ſhubjuje limkoſcz a tupoſcz a lěnjoſcz w tym, ſchtož wěry a nabożiny, ſchtož kſcheſczijanſkeho žiwjenja je! Wo tutym nowym kſcheſczijanſkim žiwjenju njech ßwědczi njedźelſki a wſchědny dźeń, dom a ßwójba, wjeß a woßada, kóždy jenotliwy ſ wutrobu, ſ ertom, ſe ſkutkom, ſ zyłym ſadźerżenjom! Potom hakle budźe jaßne, ſo ßmy my naſch czaß a naſch nadawk ſpóſnali a wużili. Hladajmy ßo, ſo tuta ſkładnoſcz nam njebudźe ſkomdźena ſkładnoſcz! Se ſkomdźenymi ſkładnoſczemi je pucz do hele pleſtrowany. —

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

S **Budyſchina.** Schtóž nětkle nimo woknow naſcheje ßerbſkeje knihaŕnje dźe, tón widźi tam pſchezo wjele ludźi ſtejo a woſtanje tam ßam ſtejo. Czehodla? Na wulkej kopizy fotografijow widźi tam hiſchcze ras 1000-lětny jubilej Budyſchina, pſchedewſchěm ßwjedźeńſki czah. Wobraſy ßo w kniharńi pſchedawaja, ßu derje radźene a rjane dopomnjecze. W kniharńi doſtanjeſch, kaž drje ſnate, też wſchě druhe pohladnizy Budyſchina, wěſo też ßerbſke a wſcho druhe, ſchtož hewak tajke klamy pſchedawaja. Tuž ſkaſajmy a kupujmy ßebi też tam, ſchtož tak trjebamy, podpjerajo tak dźěło ſa ſdźerżenje ßerbſkeje kultury a ßerbſkeje rěcze. Sa to chzychu tola też wſchě wuhotowanja Serbow we jubilejnym tydźenju bycz; ſa to, ſo by ßo naſcha ßerbſka kultura ſdźerżała, je też nowe wjedniſtwo němſkeho ſtata.

W **Huſzy** ßwjeczi Swonkowne Mißionſtwo njedźelu 9. julija ßwój tulětny ßwjedźeń. Popołdnju ½2 hodź. je ßerbſka Boża ßłużba a ½4 hodź. němſka. Prědowacz budźetaj k. farař Mjerwa a jedyn ſ Herrnhutſkich mißionarow.

S **Drježdźan.** Po dołhim czaßu běchu tu ſnowa ßerbſke kemſche w Kſchižnej zyrkwi. Haczrunjez bě na ßamym dnju doſcz ſarjadowanjow kaž na pſchemohjeſdźenje w Grillenbórſkej holi, lětańſki dźeń a pſchi wſchěm hiſchcze hubjene wjedro, běchu ßo tola ßwěrni kemſcherjo w poměrnej liczbje pſchinamakali. Też hodźi ßo prajicz, ſo pſches pſchepołożenje měſchczańſkeho hermanka do noweho měſta wopyt kemſchow tajki njeje kaž by dyrbjał bycz. Prědowanje knjeſa wyſchſcheho fararja Sarjeńka bě tón krócz woßebje wokſchewjaze a je wſchitke wutroby roswjeßeliko. Wjeczor na woßadnej ſhromadźiſnje prajeſche w mjenje zyłeje woßady knjes czeſtny pſchedßyda towaŕſtwa „Czornobóha“ wutrobny dźak k. wyſch. fararjej ſa jeho rjane prědowanje kaž też ſa wopyt, na kotryž je ßo hižo dawno czakało. Po ſpěwje „Rjana Łużiza“ poręcza k. wyſchſchi farař. W krótkich ßadach roskoži, ſ kajkimi czežemi je to ſwjaſane, je-li chze ras do Drježdźan pſchijecz a pokaſa na wſchelakore dźěła, kiž dyrbja naſchi evang. ßerbſzy duchowni hiſchcze pſchipódla ßwojeho ſaſtojnſtwa wukonjecz. Woßebje ſpomni na ſaßłużbne ſkutkowanje Drježdźanſkich Serbow evangelſkeho towaŕſtwa, pſchi czimž też na tyßazlětny ßwjedźeń dopomni, hdźež woßebje Drježdźanſzy Serbja pſchikładnje ſkutkowachu. Woßebite praſchenje wólby krajneho biſkopa njeje mohł dokładnje woßadźe roskožicz, dokelž je to praſchenje czaßa. Skónczi ßwoje wuwjedźenja ſ namołwjenjom, ßwojej wěrje a rěczi wótzow ßwěrni bycz a dalſche czaßy Bohu poruczicz, kiž wſchitko k dobremu wjedźe. Po ſpěwje „S dychom ßwjato Jana“ wupraji knjes pſchedßyda Kowař knjeſej hudźbnemu direktorej Bj. Krawzej dźak ſa wſcho, ſchtož je wużitneho pſchi tyßazlětnym ßwjedźenju dźěłał, wuſběhujo woßebje, ſchtož je wſcho ſa czaß ßwojeho žiwjenja ſa ſdźerżenje a pſchipóſnacze naſcheje ßerbſkeje kultury czinił. Se ſpěwom „Hiſchcze Serbſtwo njeſhubjene“ ſkónczi ſhromadźiſna. Po wotkhadźe k. wyſchſcheho fararja Sarjeńka pſchiſamkny ßo kofejowa ſabawa. F. Th. H.

W **Barlinje** je polizija doraſnje ſakroczyła pſchecziwo njedoſtatkej, kotryž też druhdźe nadeńdźeſch, mjenujizy, ſo jěſdźerjo ſ motorſkimi kołami a ſ awtami Boże ßłużby ſ rjeſkotom kaža.

Na pucz.

Jene je nuſne: Khryſtuß!

Liſtowanje: Sa 4. po Tr. R. we W. — Sa 5. po Tr. S. w K.

Samotwity redaktor farař Wyrgacz w Noßaczizach (Noſtitz b. Weißenberg). Cziſchcz a nakład Smolerjez knihicziſchczerńje a kniharńje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płaczi ſchtwórczelńje 108 pj.

Čišło 28

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje — 9. julija 1933 — Bautzen

4. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Tehodla budźćże ßmilni, jako też waſch Wótcžez ßmilny je! Luk. 6, 36.

Hnydom, hdyž tute Knjeſowe ßłowo cžitamy, pſchińdźe nam wote wſchitkich ſtronow praſchenje: Haj, je dha Bóh woprawdźe ßmilny? Njeſbudźi też we twojej wutrobje tutón ſchpruch dwělowanje: Hdźe widźu a namakam tu na ßwěcźe něſchto Bożeje ßmilnoſcźe? Njeje takle, ſo tóždy ſ naß pſchezo ſaßo něſchto naſhoni a nadeńdźe, hdźež ßo khutnje wopraſchuje: Hdźe woſtawa tu Boža ßmilnoſcź? Je woprawdźe Boža ßmilnoſcź wſchudźe a pſchezo tak jaßnje a ſjawnje ſpóſnacź?

Pój ſe mnu won do Bożeje ſtwórby! W kraßnym nalětnim cžaßu móže ßo tamle zyle wěſcźe cžłowſke wóczko wokſchewicź a ſwjeßelicź; móżeſch wyſkacź: Dźakujcźe ßo temu Knjeſej; pſchetoż wón je dobrocźiwy. Ale po krótkich měßazach hižo je ßo wſcha pycha a kraßnoſcź minyła. Widźiſch, kak nießmilna ßmjercź wſcho wobknježi; ßłyſchiſch ſrudny kěrluſch wo dźělenju a wumrjecźu; wſchudźe wobkedźbujeſch nießmilne bědźenje jeneho pſchecźiwo druhemu; ßylny dobywa nad ßłabym.

W ſtawiſnach cžłowjekow a ludow njeje wjele hinak. Ani tam njepytnjemy wjele wo Bożej ßmilnoſcźi. Tam knježi Bóh tón prawy a ßwjaty, kotryž ßo njedawa ſa ßměch měcź, pod kotrehož khutnoſcźu ßo ludźo w bojoſcźi a ſtróżelach ſeźiwjeja, kiž zyłym narodam a ludam, kotreż ßo jemu we poßłuſchnoſcźi a ponižnoſcźi njepodcźißnu, wumrjecź dawa a kiž pſchezo ſaßo ßwoje ßłowo wěrne cžini: hrěch je ſkaženje ludźi.

We ſtwórbje widźimy Božu ruku; wona móže drje woſbožicź a ſwjeßelicź, ale też ſniczicź. We ſtawiſnach pytnjemy Božu nohu. Jeho ſtopy drje kapaju ſ tucžnoſcźu, ale móža też ſahubicź a wutupicź. Ale Boža wutroba ſjewi ßo nam jenoż w naſchim Knjeſu Jeſußu Khryſtußu. W nim je nam Bóh ßwoju zyłu wutrobu wotewrił; tam w Bethlehemje leži tuta wutroba w žłobiku, tam w Gethſemanejſkej ſahrodźe bědźi ßo tuta wutroba ſ cžěmnymi mozami, tam na Golgatha tuta wutroba ſa naß wumrje. W Khryſtußu khwalimy Božu ßmilnoſcź, kotraž na jutrownym dnju dobycźeŕſzy cžěmny row wopuſcźi. Jenoż ſchtóž je w Khryſtußu ßwojeho Sbóžnika namakał, móže do Bożeje ßmilnoſcźe wěricź. Jenoż ſchtóž je w Khryſtußu pucź k ſbóżnoſcźi namakał, móže k Bożej ßmilnoſcźi dóńcź. Jenoż ſchtóž móže ſpěwacź: Mi ßmilenje ßo ſ Boha doſta, ja teho wſchón běch njehódny, jenoż tón ſrozumi tute Knjeſowe ßłowo: jako też waſch Wótcžez ßmilny je.

Ale njeje pódla toho ſa naß pſchezo hiſchcźe doſcź cžěmnych praſchenjow a potajnych hódancžkow? Myßlimy na wſchelakore hubjeńſtwo wokoło naß, na ſtaroſcźe a boloſcźe, khoroſcźe a ßmjercź, na ßylſy a njeprawdoſcź, — kak dorozumimy ſ Bożej ßmilnoſcźu? Kak móže Bóh, hdyž je woprawdźe ßmilny, to wſcho dowolicź? Cžohodla potom temu wſchemu njewobara? Kak rad bychmy to wſcho ſe ßwěta a cžłowſkeho žiwjenja wuſtorcžili, bychmy=li k temu móz měli!

Na to ma ßo wotmolwicź: Najwjetſcha licžba tutych cžerpjenjow a ßylſow tu njetrjebała bycź, bychmy=li my jenoż ßmilniſchi ſe ßobucžłowjekami byli. Potom by nam hižo wjele pomhane było. Njech ßo tola tu kóždy cžitać wopraſchuje: ſchto móžu ja po ßwojim dźělu cžinicź, ſo bych cžłowſku nuſu pomjeńſchił a druhich hubjeńſtwo pſchikrótcžił a ßylſy wutrěł?

Też potom wſchak by wěſcźe hiſchcźe wjele hubjeńſtwa na ßwěcźe ſawoſtało, ale potom hižo bychmy wjele lěpje ſrozumili, ſo Boža ßmilnoſcź ßo wſchudźe ſkónczńje tola na cžłowſku duſchu měri, a ſo ma tola ßwój wotpohlad niz na

njeßmilne cžwilowanje cžłowjekow, ale na jich duschow ſbóžnoſcž.

Wjele ſ teho, ſchtož łudźo ßmilnoſcž mjenuja, a ſchtož ßo jako ßmilnoſcž wudawa, je na poßledku njeßmilnoſcž, dokelž ßnadno druhemu na krótki cžaß jeho cžežu wotebjera, cžłowjeka ſkaſy a jeho jenož lěnjeho a lohkomyßleneho cžini; a wjele, ſchtož ßo njeßmilnoſcž bycž ſda, je woprawdźe ßmilnoſcž. Njeſnajeſch to ſe ßwojich młodych lět? Huſto dyrbi ßo pola dźěcźi někajka njepěknoſcž pokhłoſtacž. To drje dźěcźi hiſchcźe njeſroſumja. Poſdźiſcho pak ßy tola póſnał, kak derje je tehdy twój nan ſ tobu měnił. Twój nan běſche tehdy ßmilny, ßamo tebje khłoſtajo, dokelž měješche najlěpſche wotmyßlenje ſa tebje, ſa twoje dalſche wukubłanje, ſa twój pſchichod a twoju duſchu.

Runje tak cžini to Bóh ſ nami. Wón ßypa nam popjeł na hładki pucž, ſo njebychmy padnyli. Wón ſcžele nam tyſchnoſcž, ſo bychmy ſaßo pola njeho klepali, ßo ſaßo bóle k njemu dźerželi. Wón dawa tebi ſkhoricž, ſo by w cžichich hodźinach ſaßo pucž k njemu namakał.

Wěſcźe ßy hižo hdy někajku knihu cžitał, w kotrejž njejßy ßnadź runje wſchitko ſroſumił; to abo tamne bě tebi pſchecžežke. Skónczńje pak ßy tola prajił: Schtož ßym ſroſumił, to bě dobre; tak mam ſa to, ſo budźe to druhe, ſchtož njejßym ſroſumił, tež dobre.“ Njeje tež naſche žiwjenje kaž kniha, ſ Božej ruku piſana? Hdyž tež tule wſchitko nětk hiſchcźe njemóžemy ſroſumicž, hdyž je tež to abo tamne nam tu nětk hiſchcźe njejaßne a potajene, dha ßměmy tola, dokelž tola tež tu a tam něſchto wo Božej dobrocžiwoſcži a ßmilnoſcži pytnjemy, khroble wěricž, ſo je wſchitko pola njeho ßmilnoſcž, tež to, ſchtož nětk hiſchcźe jako ßmilnoſcž njepóſnajemy. My hladamy nětk pſches ſchpihel w potajnym ßłowje, tehdy pak wot wobliczа k wobliczu. Nětk ja póſnaju po kruchu, tehdy pak dopóſnaju. — Tehodla budźcźe ßmilni, jako tež waſch Wótcžez ßmilny je! Hamjeń.

Pſalm 104, 27—29.

Kłóß pola abo kłóß ſtwórby.

Schto praja nam, o poßłuchajmy,
Wſchě młode ßywy w naležu?
So ſcžerpliwi pſchez' cžakacž mamy
Jow na tu pomoz Knjeſowu;
Wſcha cžłowſka mudroſcž njepomha,
Bóh wſchitko w ßwojej ruzy ma.

Schto wucža naß wſchě ſrake płody,
Kiž Bóh tón Knjes nam wobradźa?
Sso ſ nimi dźakowacž ßo mamy
Jow tomu, kiž naß ſeživja.
Tež kóžda kłóſka, trawicžka
Sa ſtworicžela khwalbu ma.

A naſymu wſchě próſdne pola,
Schto prěduja nam ſ khutnoſcžu?
So naſch cžaß jow tež ke kónzej khwata!
Tuž njecžakajmy ſ pokutu!
Ně, ſtarajmy ßo woprawdźe
Wo ßwoje duſche njeßmjertne! H. B.

Do Sakſkeje.

Kommißariſki biſkop farař Koch — abo kaž ßo po němſku piſche: Coch — je wukaſaj wudał. W prěnſchim praji mjes druhim:

„Zyrkej je w nuſy! To njedyrbjeſche bycž. Ja cžinju tohodla po wołanju ſakſkeho zyrkwineho luda, kiž woła po wutworjenju ludoweje zyrkwje, w ponižnoſcži pſched Bohom a naſchim Knjeſom Jeſußom Khryſtußom jako ßwěrny ßlědujo naſcheho Marcžina Luthera a proſchu evangelija dla wſchitkich wo pomoz a Boha wo jeho žohnowanje, ſo bychmy wottyknjeny kónz dozpili: „Evangelſku zyrkej němſkeje nazjony a žiwu ſakſku ludowu zyrkej.“

A ſaßo tam rěka:

„Ja roswjaſam wſchě wolene zyrkwinſke ſaſtupjerſtwa w naſchej zyrkwi a to ſa hnydom. Schtož prawa naſtupa, ſaſtupuje woßady pſchedßyda dotalnych zyrkwinych prjódkſtejerſtwow; je-li tutón ſadźěwany, jeho dotalny ſaſtupjer.“

Bratſja mrěja.

W Barlinje bu w tutych dnjach dźiwna wuſtajeńza wotewrjena. Na naměſtnje Belle-Alliance widźiſch wukładne wokno a w nim dwě wulkej tafli. Na nimaj ßu liſty pſchicžinjene, kotrež ßu w Sowjet-Ruſkej pißane. Tuto powjedaja cžłi wo ſtyſknej nuſy. W nich wołaja wo pomoz burjo, kiž ßu tam w Ruſkej w tutych měßazach ſe žałoſtnej hłodowej nuſu domachpytani.

Evangelſki Swjaſk Nowinařſtwa ſa Němſku je w knižkach: „Brüder in Not“, kotrež móžeſch ßebi ſa 30 pj. kupicž, zyły rynk liſtow ſ němſkich woßadow ſhromadźił.

Krajiny, w kotrychž mějachu němſzy burjo ßwoje ßydleſchcža, běchu hacž do revoluzije pſchikładne hoſpodařſtwa ruſkeho ratařſtwa, kotrež najbóle kcžějachu. Tež dźenža bydli tam hiſchcźe wjaz hacž milijon cžłowjekow němſkeho naroda a ſwjetſcha evangelſko-lutherſkeje wěry, a tohorunja tež katolſkeje a mennomitiſkeje. Tutym němſkim ßydliſchcžam hroſy dźenža doſpołne ſnicženje. Wo tym powědaja nam ſcžěhowaze wucžahi ſ liſtow:

„Sa tute rynczki, kotrež ja Wam w njewinowatoſcži piſchu, ßym ja Bohu ſamołwity, ſa to, ſo ßu wěrne. — My nimamy połdra tydźenja dołho niczo w žołdku, khiba wodu a ßól a naſcha ßwójba ma 9 duſchow.“ — „To je hiſchcźe žadławiſcho hacž w hłódnym lěcźe 1921. Cžłowjekojo mrěja, mrěja a mrěja. Žaneho kěrluſcha njeßměmy ſpěwacž, žaneje modlitwy ßo modlicž! Žałoſtnje, žałoſtnje!“ — Wulka wjeß — (něhdźe 8000 duſchow) — je poł próſdna. Ludźo wadźa ßo wo ſkoczo, kotrež je ſhinyło.“ — „Luby bratſje, dźeń a hórje to ſa naß. W mnoho wßach je hižo tſecži dźěl wjeßnjanow hłodu wumrěł. Hłód je tak wulki, ſo njemóžeja wjazy ludźi ſahrjebacž.“ — „W jenej ſe ßwójbow wumrě nan. Ssußodźa cžakaja, ſo žona pſchińdźe, ßo khowanja dla ſrěcžecž. Ale wona njepſchińdźe. Tuž dźe jedyn k njej, a ſchto tam widźi? Macž ßedźi ſe ßwojim dźěſcžom pſchi nanowym cžěle, a na woprašchenje pſchikhadźazeho, ſchto tam cžinitej, wotmołwi žona: „Mój wuradźujemoj runje, ſchto bychmoj cžinikej: nana pokhowacž abo ſjěſcž.“ — „My wołamy k Wam do Němſkeje k naſchim bratram, hacž nimaja ßmilenja ſ nami wopuſchcženymi ſabytymi.“ — „Ja proſchu Waß, hdyž macże hiſchcźe Boha na wutrobje, ſmějecże tola ßmilenje a nam něſchto póſcželcże.“ — „My proßymy Waß, dajcże nam Jeſom Khryſta dla khlěba, ſo njebychmy ſe ßwojimi dźěcžimi hłodu wumrěli.“ — „Ssnadź je Boža wola a Wy móžecże naß wot najžałoſtniſcheho, ſchtož žałoſtne rěka, wumóz, wot toho, ſo hłodu wumrějemy.“

Cžłowſke ßłowa njeſamóžeja wuprajicž, ſchto wſcho do žałoſtneje nuſy je wobſamknjene do tutoho jeneho kſchika: „My hłodu mrějemy!“ My njeßměmy jón njewußłyſchany

wostajicź! My dyrbimy pomhacź. Gustav-Adolfske Towaŕstwo, Zentralny Wubjerk Snutskowneho Mißijonstwa, Swjask „Martin Luther Bund“ a druhe ßu do ßłużby tutoho wumóżeŕskeho skutka stupiłe. — Wone ßu s druhimi pomoznymi skutkami sjednoczene do woßebiteho wubjerka sa zyłu Němsku: „Reichsausschuß Brüder in Not“ w Barlinje — Berlin W 35, Corneliusstraße 4B. Postscheckkonto: Berlin 85 000. — Njekomdźcźe ßo! Pomhajcźe! Pomhajcźe! Pomhajcźe!“

Tole wosjewja sakska evangelska korrespondenza.

Mjes tym ßu po zyłym kraju hižo woßebite protestowaze shromadźisny byłe pschecźiwo Ruskej, kotraź němskim ßydlerjam takle hłodu tradacź da. Tak wuhotowa pjatk, 7. julija, tajku protestowazu shromadźisnu „Towaŕstwo sa Němzow we wukraju“ a to w Barlinje. A dźenßa hromadźi na pschikład w Barlinje Czeŕwjeny kschiž sa tutych tradazych wbohich cźłowjekow w Sowjetruskej. —

A my, kiž my tole ßłyschimy, cźitamy, njedyrbimy my to dźakowni bycź a dźak woprowacź? Haj, my mamy ßo dźakowacź Bohu tomu Knjesej je ßłowom a se skutkom — a se skutkom! Tole tak husto sabudźemy! Abo njewěmy dozyła wjaz, schto to rěka, ßo Bohu dźakowacź se skutkom? Husto ßo cźi to sda tak bycź. A my mamy ßo dźakowacź wschitkim tym, kiž ßu wotwobrocźili strach, kiž nam hrożesche s tajkimi wobstejnoscźemi Sowjetruskeje, a to też se ßłowom a se skutkom. A tón skutk budźe pschedewschěm nětk tón, so pomhamy pschewjescź wschě dobre a spomożne saßady a wotpohlady naschich wyschnoscźow a wjednikow. A to wschitko cźinimy se wěrjazym dobroproschenjom! Abo my ßmy pomoznizy nusy a sahuby!!!

Zyrkej a stat.

Schtoż tydźenja wo rosprawjenju wo nimaj pißachmy, bu wobkrucźene, prjedy hacź mějachu naschi cźitarjo poßlednje łopjeńko w rukomaj, a to woßebje s tym, schtoż ßo we Sakskej pscheměni. Sakske krajne konsistorstwo rospuschcźi synodu a s tym sdobom woßadne sastupjerstwa a zyrkwine prjódkstejerstwa. Hacź do 6. augusta dyrbja po tukhwilnych postajenjach nowi sastupjerjo woleni bycź, dokelž je sa tutón dźeń hižo jich sapokasanje poruczene. — Dale je sakski snutskowny minister fararja Kocha-Drježdźanskeho postajił sa wukonjerja prawow, kotrež ma krajny biskop w sakskej krajnej zyrkwi. Wón sastawa tuto sastojnstwo, dołhoż njeje nowy biskop wuswoleny po prawach noweje zyrkwje, kotraź ßo twori a twari. Farař Koch pschewsa też wschě prawa, kiž mějesche hacź ßem krajne konsistorstwo, krajnozyrkwiny wubjerk a synodalny wubjerk. Wcźera tydźenja nastupi nowy kommißariski biskop ßwoje nowe sastojnstwo. Prjedy hacź naschi cźitarjo tute ryncźki cźitaja, smějemy drje hižo jeho poruczenja wo wólbje a druhim. Njech je też tuto pschetworjenje nascheje sakskeje zyrkwje se žohnowanjom sa zyrkej, sa lud. W ludu pak njech je nětk kóždy wěrny a wěrjazy staw nascheje evangelskeje zyrkwje a ßwojeje woßady a njech pomha twaricź wschudźom nowy twar, hódny, so by Boże žohnowanje w nim bydliło. Sdobom je woborny farař Müller, kanzlerowy dowěrnik, pschewsał wjednistwo zyrkwineho swjatka a też wschě jeho prawa a pschißłuschnoscźe. Wón tole wosjewi se scźěhowazym dokónczazym ßłowom: „Sso Bohu dowěrjejo a ßebi wědomny kajkeho samolwjenja psched Bohom a naschim ludom, dam ßo do dźěła, poßłuschny wěrnoscźi cźisteho a njeskaženeho evangelija Jesom Khrysta.“ — Pschewsawschi tuto dźěło póßła wón direktora rady zyrkwineho swjatka dra. Hosemanna na dowoleńzu a pschepoda jeho dźěło admiralej Menselej. Tohorunja wsa wón nadawki wróczo, kotrež běchu tsjo sastupjerjo zyrkwineho wubjerka dostali, mjenujzy Setzen, Marahrens a Hesse.

Hižo prjedy hacź w Sakskej buchu wschě zyrkwinske sastupjerstwa pruskeje zyrkwje rospuschczene. Nowi maja ßo tam namjetowacź; s tutych namjetowanych ßo postajena liczba noweho sastupjerstwa pomjenuje.

To je wulzy ważnych a rosßudnych pscheměnjenjow dosćź! Nětk pschedewschěm rěka pomjenowacź a wolicź muzow, kotsiž ßu wěrni kschesczijenjo a khmani, sastupowacź wossadu a zyrkej a ßwědczicź wo kschesczijanskej wěrje a sa evangelsku zyrkej s zyłym ßwojim sadźerženjom a žiwjenjom njech w sjawnoscźi abo njech domach w ßwójbje, njech w gmejnje abo njech we woßadze, njech w dobrym abo njech we słym cźaßu.

Ale niz jeno to je rosßudne a ważne. Tajzy wěrni sastupjerjo też niczo njedokonjeja a njesamóża, hdyž woni nimaja sastupowacź kschesczijanstwo, kiž ßu we woßadze a we krajnej zyrkwi we wěrnej, evangelskej wěrje žiwi. To chze prajicź: kóždy woßadny dyrbi nětk bycź ßam zyły a wěrny kschesczijan abo dyrbi ßo, jelisо to hischcźe njeje, se wschej ßwěru, se modlenjom a s dobroproschenjom prózowacź, so by ßo s myßlu, s wutrobu, s hubomaj a s zyłym žiwjenjom wobßwědcził jako wěrny evangelski kschesczijan, dopjelnjejo wschě pschißłuschnoscźe a prawa, kotrež ma we woßadze a zyrkwi. To rěka: kóždy, kóžda, też ty masch nětkle — kaž wěso pschezo jón hižo mějesche — tón ßwjaty nadawk, bycź zyły kschesczijan, zyła kschesczijanka, a hdyž to hischcźe njeißy, masch wschitko cźinicź w ßebi a na ßebi, a hdyž nusne je, też pschecźiwo ßebi, so by tole był, so by był, schtoż wot wscheho spočatka dyrbjesche bycź, Boži cźłowjek, sa wschón dobry skutk hotowy a khmany, hotowy a khmany, twaricź a tworicź, tón nowy twar zyrkwje sa nasch cźaß a pschichod a tworicź a twaricź tón nowy lud, w kotrymž wěrne sbožo ßydli, dokelž je lud lud Božeho spodobanja a tehodla lud Božeho žohnowanja, bjes kotrehož niczo njeje.

Sa staropruske evangelske zyrkwje bu dale poruczene, so maja ßo pschi ßwjedźenjach a druhich składnoscźach nimo zyrkwineje khorhoje — běła s lila kschižom — nazionalne khorhoje Němskeje, cźorno-běła-cźeŕwjena a khorhoj s hokatym kschižom wužiwacź.

Pschedßydstwo Evangelskeje Wyscheje Zyrkwineje Rady sa staropruske zyrkwje bu tohorunja s powołanjom nowych sastupjerjow pschetworjene; dotalni buchu na dowol póßłani. —

Dotalnym rosprawam, woßebje wo wólbje, mamy dodacź, so drje ßo dotalne postajenja hischcźe pscheměnja, prjedy hacź směja naschi cźitarjo tute ryncźki w rukomaj. Dróbnischeho njeje nam hischcźe snate, — 5. julija —, chzemy pak, tole wusběhujo, pschezo na to pokasacź, so njebychu ßo mylenja stałe. Kaž je snate, dyrbi nasch njedźelnik pschezo hacź do wutory prjedy sa cźischcź pschihotowany bycź. Kaž pschi wólbnych postajenjach, tak móże ßo też pschi druhim, schtoż wosjewjamy, wěz pscheměnicź, prjedy hacź tu njedźelu je.

Wschelake s bliska a daloka.

Pschednoschk, kotryž bě superintendent Jagsch s Lubija w Lubiju psched žónskimi towaŕstwami měł a kotryž běchmy my psched krótkim też tu po ßerbsku wosjewili, je jako mała knižka wuschoł, kotruž mózesch pola žónskich towaŕstwow a na farach Lubijskeho wokrjeża dostacź. Wulzy sajimawy a

ważny pschednoscht jedna wo: „Was fordert der Aufbruch der neuen Zeit von der deutschen christlichen Frau?“ a je hódny, so też dale won jón snaja.

Hłowna serbska prědarska konferenza bě so schtwórtk, 29. junija, w Sserbskim Domje shromadźiła. So ma nětkle kóžde sjeńdźenje sa konferenzy duchownych wulkeje ważnoscźe, njetrjeba so hakle prajicź. Seńdźenje Sserbskeje konferenzy by dyrbjało dwójzy tajkeje ważnoscźe měcź. Pschedsyda, k. wyschschi farar Sarjeńk sastupi do jeje porjada s modlitwu, dobroprosčho wosebje sa zyrkej a wosady, sa kraj a lud. Se swójbnych a powschitkownych podeńdźenjow naspomni smjercź fararja Handrika, kiž bě tak sahe dyrbjał swoje sastojnstwo w Maleschezach složicź, dokelž jemu wócźzy wosłabnyschtej. Wón bu, kaž je to też nasche łopjeńko pisało, na Michalskim pohrjebnischcźu pokhowany. Postažechmy, jeho wopominajo. Hłowny pschednoscht měješe k. farar Mjerwa, kotryž bě też w jubilejnym tydźenju jedyn se serbskich pschednoschkow, t. r. jedyn s tych pschednoschkow měł, kotrež wo ważnych serbskich kulturnych praschenjach jednachu. Wón nam poskiczi wschelake ważne sasady nascheje rjaneje serbskeje rěcźe, na kotrejž mamy dźiwacź, pschecźiwo kotrymž njesměmy hrěschicź. Po rosmołwje wo tutych wězach jednachmy wo praschenjach serbskeje młodźiny, wosebje teje, kotraž so chze po rospuschczenju Ssokoła dale se swucźowanjom cźěła saběracź. K. pschedsyda ma wo tutej wězy dale jednacź. — Dźenża je nětk w Huszy swjedźeń Swonkowneho Mišionstwa, na kotryž buchmy na konferenzy pscheproscheni. ½2 hodź. prěduje tam k. farar Mjerwa-Bukecźanski w serbskej Božej słužbje a ¼4 hodź. Lipscźanski mišionar w němskej. Wschitzy Sserbjo su tam pscheproscheni. Mjes druhim porěcźachmy też wo serbskim Bibliskim pucźniku. Na lěto 1934 jón saso wudamy. Też na pobrach serbskeho dopisowanja so pokasa. Sserbske swjedźenje, kaž n. psch. mišionski swjedźeń w Huszy, maja so też w naschim łopjenu wosjewicź. Runje tak słuscha do njeho też rosprawa wo tajkich swjedźenjach, tak też wo dźensnischim. Hdyž tam redaktor sam njemóže bycź, so wosadny farar a pschedsyda towarstwa wo rosprawu do nascheho njedźelnika postarataj. Wo tym a druhim, wo położenju zyrkwje, wo serbskich należnoscźach so słowcźko dopraji, a wo tym a druhim by so dyrbjało hischcźe nadrobnischo słowcźko wuprajicź: Kaž nětkle nichtón njesmě cźasu a składnoscź skomdźicź, tak wosebje duchowny niz, a serbski duchowny tak rjez dwójzy niz! Rossudne su cźasy. A wono móže so stacź, so to, schtoż nětkle skomdźisch a schtoż so nětkle shubi, nihdy wjaz so njenaruna a njewróczi a — wostanje jenoż wina!

Stat a katolska zyrkej. Też mjes tutymaj njeje wscho tajke, kajkež by dyrbjało bycź. W Pfalzy běchu so tu a tam katolszy duchowni pschemało hladali, politiszy prawy pucź hicź a so njetykacź do politiskeho wadźenja. S tym běchu wótre rossadźowanja sawinowali. Tuž su jednali, a mjes Speyerskim biskopom a wjednistwom nazionalsozialistiskeje strony wucźinili: Někotsi duchowni, kotrychž běchu se sastojnstwa puschczili, so wrócźa, podpisawschi wujednane wosjewjenje: „Biskop poruczi duchownstwu, so maja so w tutym napjatym politiskim cźasu wscheho wustupowanja hladacź, so w sastojnstwje wscheho politiskeho skutkowanja wsdacź a wscho njedowolene kritisowanje teho, schtoż wyschnoscź cźini, wostajicź. Wjednistwo nazionalsozialistiskeje strony sasko rukuje sa to, so su duchowni schkitani.

Snutskowne mišionstwo. Też tu so sta pscheměnjenje a to w Zentralnym wubjerku Snutskowneho Mišionstwa a w pschisamknjenych sjednoczeństwach. Dwaj wjednikaj buschtaj na dowol póssłanaj a dwaj kommissariskaj postajenaj.

Też „Swjask evangelskeho nowinarstwa“ bu pod kommissariske wjednistwo stajeny. S toho scźěhowasche, so buchu też evangelske nowinarske swjaski jenotliwych krajow a zyrkwjow po tym srjadowane. Tak ma nětk evangelske nowinarstwo zyłeje Němskeje jene wjednistwo.

Organisazije swobodnosmyssłennych su sakasane. Do tutych sskuschesche jich doscź też jenoż hospodarskich pschicźinow dla. Tak bě k nim dowjedło a pola nich jich wjele dźeržało płacźenje sa darmotne spalenje cźěła; pschi tym bě postajene, so dyrbjesche tón, kiž chzyschе tutón wužitk wužicź, s zyrkwje wustupicź. „Swjask lajikow ludoweje zyrkwje“ — „Volkskirchlicher Laienbund“, — kiž bě psched wjele lětami hižo salożił sawěscźenje: „Kirchliche Bestattungsversicherung für Sachsen“, kotrež se žohnowanjom skutkuje, je nětk też we Drježdźanach na Zinzendorfskej hassy 47, 2. poskhod, městno pschiprawił, hdźež wschitzy cźi, kiž s tutych swobodnosmyssłennych swjaskow pschikhadźeja, radu namakaja, też, kak so sa pad smjercźe sawěscźa. Cźi, kiž wot swobodnosmyssłennych wróczo pschińdu, dyrbja so też snutskownje zyrkwi pschisamknycź, niz jeno swonkownje. Jenoż tak pschińdźe jim a zyrkwi s teho žohnowanje. Sa to chze so sobu postaracź „Swjask lajikow ludoweje zyrkwje.“

Też sa zyku Prusku bu sekta „Ernste Bibelforscher“ sakasana, sdobom też jeje wotrjady a wustawy, tak: „Wachturm“, „Bibel- und Traktatgesellschaft Lühen, Magdeburg“, „Neuapostolische Sekte“ a druhe. — „Neuapostolische Sekte“ njesmějesch sameńicź se „Neue Apostolische Gemeinde!“ — Pschicźina bě, so tuta sekta, wudawajo, so wědomostnje we bibliji dźěła, pschecźiwo kschescźijanskej zyrkwi a pschecźiwo statej schcźuwasche. — S tutym maja sdobom wschitzy cźi we naschich wosadach kwitowanje a wopismo sa to, schtoż su cźinili s tym, so pola rosnoschowarjow tuteje sekty kupowachu a jej swoje kroschki dawachu. Dźěło sekty bě bolschewistiskeho rasa hižo prjedy a w poslednim cźasu cźim bóle, dokelž w tutej sekcźe pschiwusnizy kommunistiskich a marksistiskich organisazijow wucźek namakachu.

Awstriska, wo kotrejž so nětkle wjele pische a rěcźi, je swjask „swobodnosmyssłennych“ — „Freidenkerverband“ — sakasała.

S **Ruskeje:** Ruske bjesbóžne nowiny skorža na to, so so mjes žónskimi a młodźinu nabožne hibanje bóle a bóle hiba.

Na pucź.

„A njeje w žanm druhim ta sbóžnoscź, też njeje žane druhe mjeno pod njebjom date tym cźłowjekam, w kotrymž my mohli sbóžni bycź“ — khiba to mjeno Jesuss Khrystuss. — Jap. sk. 4, 12.

Listowanje:

K. J. W.: Njejscźe Wy mój list dostał a srozumił, schtoż chzych Wam s pokaskami prajicź? Redaktor.

K. F. Th. H.: Wutrobny dźak! By dobre było, by-li so kemsch też do prědka tu wosjewił. Redaktor.

Sa 5. po Tr. S. w K. — Sa 6. po Tr. R. w B. (st.).

Samolwity redaktor farar Wyrgacź w Nossacźizach (Nostitz b. Weißenberg). Cźischcź a nakład Smolerjez knihicźischcźerńnje a knihatnje, sap. dr. s wobm. ruk. w Budyschinje. — Wukhadźa kóždu sobotu a płacźi schkwórcźtlětnje 108 pj.

Čišło 29

Bohaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewj će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje 16. julija 1933 Bautzen

5. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Luk. 5, 5.

A Schiman wotmolwi a dźeſche k njemu: Miſchtrje, my ßmy ßo zyliczku nóz prózowali, a njejßmy niczo nałójili; ale na Twoje ßłowo chzu ja ßyczj pſchеſtrěczj.

Dlěje ßo ſ nutrnej myßlu ſanuriſch do ſtawiſny wo Schimanowym abo, kaž ſwjetſcha prajimy, wo Pětrowym ſbožownym rybyłójenju a wjazy rjanych parlow ſa wutrobu a duſchu w jeje hłubinach namakaſch. Se wſcheho ßnadź něktrehožkuli woßebje Schimanowe wotmolwjenje jima, jako bě jemu Knjes pſchikaſał: Wjes ßo na hłubinu, a pſchеſtrejcźe ßwoje ßycźe k łójenju.

To bě pruhowanje Schimanoweje wěrypoßłuſchnoſcźe. Jeho roſum budźeſche mohł wſchelake pſchecźiwicź. Nětk na běłym dniu, hdyž je tola po wſchěm naſhonjenju nózny cźaß wjele ſkładniſchi? Daloko wonlach, hdźež je hłuboko, hdyž ßu wſchak pſchi nikim brjoſy ſkeŕſcho wuhłady, něſchto popadnycź? Haj, hdy by to tak ßnadna lohka měz była, ßycźe wupſchеſtrěczj! Ale kajke wobcźežne dźěło! A kak ßu wſchitzy ſprózni! A nimo wſcheho ſměja ßo ſnowa ſabjeracź ſ rjedźenjom nětk lědy wupłokanych a potom ſaßo womaſanych ßyczow!

Schiman pak je pruhowanje wobſtał. Wón hiſchcźe njeje tamny wulki japoſchtoł jutrowneje nadźije, kajkehož jeho ſnajemy ſ Japoſchtolſkich ſkutkow a ſ jeho liſtow. Wón ani hiſchcźe njeje tón wuczobnik, kotremuž Jeſuß pſchiwoła: Ty ßy Pětr, a na tu ſkału chzu ja twaricź ßwoju zyrkej. Ale ßwoje prěnje pruhowanje wón hižo hacž nanajlěpje wobſta. *„Na twoje ßłowo chzu ja ßycź pſchеſtrěczj.“*

Pſchetož wěrypoßłuſchnoſcź je prěnje, ſchtož Jeſuß wot ßwojich ßrědkow ßebi żada. Schtóž by też takle „na jeho ßłowo“ ßo pſchimał ßwojeho gratu duzy na ßwoje wſchědne dźěło; ſchtóž by „na jeho ßłowo“ ßo naſtajił na ßwoje pucźe, njech ßu to bliſke abo daloke, lohke abo cźežke; ſchtóž by, hdyž ßo jemu to abo tamne njeje cźiniło ani radźiło, tola pſchezo ſ nowej dowěru do pſchichoda hladajo „na jeho ßłowo“ ſnowa ßycź pſchеſtrěł; ſchtóž by „na jeho ßłowo“ też ſwolił ſcźerpliwy a do Božeje wole podaty do wobcźežnoſcźow a cźerpjenjow, bjes kotrychž žiwjenje njeje.

Tón by ßo wopokaſał jako cźłowjek, kiž njeje bjes płoda a wužitka w Jeſußowej wuczbje pobył. Hacž je ßo pſchipadnje ſtało, ſo ßu ßo rybakoju tutu zyliczku nóz podarmo prózowali? Pſchipadnje, ſo je rano Wón pſchiſchoł ſe ßyku luda, kotraž ßo k njemu cźiſchcźeſche, poßłuchacź Boże ßłowo? So je Schiman dyrbjał płokanja ßyczow ßo woſtajiwſchi ßwoju łódź trochu wot brjoha hnucź a takle ſ měrom ßedźo pſchipoßłuchacź jeho prědowanju? O ně! Jow bjes dwěła rukowanje wěczneje luboſcźe póſnawamy. Knjes mějeſche wěſcźe hnadne myßle a wotmyßlenje ſe Schimanom a ſ jeho towarſchemi. A my móżemy ßebi derje pſchedſtajecź, kak je wón w ßwojim prědowanju ßo woßebje měrił na to, ſchtož ßo k jeho měrej hodźeſche. Na tajke waſchnje bu Schiman pſchihotowany ſa wſcho dalſche. So bychmy tola też my we ßwojim žiwjenju póſnali Božu ruku a wohladali jeho ſtopy! Wſcho dźe po jeho woli, najwjetſche kaž najmjeńſche, a wſcho ma ßłużobne bycź jeho myßlam měra. Pſchede wſchěm ſdaluj ßo kóždy teje njeroſumneje, ſaßlepjeneje rěcźe, kaž by ſchkoda było rjaneho cźaßa, kiž nałożujeſch na poßłuchanje prědowanja, na kemſchikhód, modlitwu a cźichu domjazu nutrnoſcź! Kak dha chze Twój Knjes tebje pſchihotowacź ſa tajkeho, kajkehož cźe potrjeba, by-li ßo wotwlakował jeho ßwjatej wuczbje a ſchuli?

Hdyž bě Schimanowe: „Na twoje ßłowo chzu ja ßycź pſchеſtrěczj“, płód wſcheho, ſchtož prjedy ſchło, bě wono ſdobom ßymjo wſcheho, ſchtož ſcźěhowaſche. Wſchitko je dźě woboje:

płód tak derje kaž ßymjo. Sſłowczko „žohnowanje“ njenamakaſch w zyłej ſtawiſnje, ale wěz we njej maſch. Schto a kajke to je, hdyž Knjes požohnuje, tu widźiſch. Jako woni ſczinichu, ſchtož bě Schiman wěrypoßłuſchny prajił, wobſamknychu telko rybow, ſo ßo ßycź torhaſche a łódźi nimale wulkej doſcź njeběſchtej, wſchě khowacź. Kak prawje ma tola pſchiſßłowo: Na Božim žohnowanju wſchitko ſaleži! Cźłowjek dyrbi, ſchtož ßo jemu ßłuſcha, cźinicź ſe wſchej ßwěru. Bjes prózowanja njeńdźe. Ssycź ma ßo pſcheſtrěcź, rola ma ßo wobdźěłacź, dźeń ma ßo wukupicź. Schtož pſalmſki ſpěwař (Pſ. 127, 3) praji: „Podarmo je, ſo wy rano ſtawacźe a potom dołho ßydacźe, a jěſcźe ßwój khlěb ſe ſtaroſcźemi; pſchetož wón dawa jón ßwojim pſchecźelam w ſpanju“, je ſawěſcźe wěrno. Ale cźiſcźe wopak by jemu roſumił, kiž chzył ßwojej ruzy do klina położicź a nětk ſ paßenjom lěnjeho cźakacź na žohnowanje ſ wyßoka; ſe wſchej wěſtoſcźu by podarmo cźakał. Ssy=li pak ßwoju wěz wobſtarał tak pilnje, ſprawnje a ßwědomicźe, kaž móžno, pſchewoſtaj wſcho druhe ſ dowěrjenjom temu, wot kotrehož wſchitkón dobry a dokonjany dar wukhadźa. Wón tak rady ßwojich požohnuje. Wón jich druhdy dźenßa hiſchcźe požohnuje, ſo to dźe pſche wſcho, ſchtož proßymy a roſumimy. Ale wón móže też na zyłe hinajſche waſchnje požohnowacź. Wón móže dacź a móže wſacź, wón móže poßypowacź ſ dobrym a móže ſapowjedźecź, ſchtož bychmy radźi měli, — a woſtanje wſchak ſtajnje ßwěrny w ßwojej ſchcźedriwej dobrocźiwoſcźi. Też ſ kſchižom a ſ tyſchnoſcźu je ßwojim, kiž ſ prawej ſcźerpliwoſcźu ſnoſcha, ſchtož je jim napołożene, ßwoje žohnowanje ſawjaſak. Derje temu, kiž ßo ſ zyłej duſchu na to ſpuſchcźa, ſe Schimanom rjeknje: „Na twoje ßłowo chzu ja ßwoju ßycź pſcheſtrěcź,“ wſcho druhe pak ſpěwajo a dźěłajo jemu porucźa!

Wěz wſcha moja, Jeſußo,
budź cźi porucźena.
Kaž ßam chzeſch, mój Sbóžniko,
budź też wuwjedźena.
Wſchón ßwój ſkutk nětk ſpocźinam,
Jeſu, w twojim mjenje,
we nim poradźenje mam,
bjes tebje pak ženje. (Sp. 659, 5).

Schto mamy nětk cźinicź?

Swołany je zyły lud, ßobu twaricź nowy pſchichod, wjedźo, ſo jedyn je, kiž wſchitko twari a twori, Bóh, wjedźo też, ſo wſchón ſwonkowny twař, a byrnjež ßo nanajlěpje radźił, njemóže wobſtacź a też njewobſteji, hdyž njebu też ſnutsknje wſchitko nowe: wutroba, duſcha, myßl, ſmyßlenje, wěra.

Schto nětko cźinicź? Najprjedy a pſchedewſchěm ßo je wſchej ßwěru poſtaracź, ſo wſcho ſnutskowne ßo wobnowi, ſo je tam wſcho wěrne a prawe a dobre. Hdyž tomu tak budźe, pſchińdźeſch ßam na to, ſchtož cźinicź maſch, też, ſchtož wobnowicź maſch; pſchetož tuta wěra nochze niczo njepraweho, njewěrneho; wona ma pak też mozy doſcź wotſtronicź, ſchtož njeprawe, a dokonjecź, ſchtož nuſne a dobre.

A ſchto to tak něhdźe?

Harthaſka woßada wuhotowa woßebity natwarjazy a twarjazy tydźeń. **Pſchi tym ſwoła wona ßwojich woßadnych, ſo bychu też ſ tym na žadanje noweho cźaßa dźiwali, ſo ßo kóžda ßwójba na to ſwjaſa, ſo kóždu njedźelu ſnajmjeńſcha jedyn ſtaw kemſchi dźe.**

Tu dyrbiſch prajicź: woni ßu ſroſumili, ſchto je nuſne. A ſchtož chzeja cźinicź, to njeréka něſchto nowe ſapocźecź, ně, to réka, něſchto ſtare, ſchtož ſhubichu — ſchtož pak runje tak po zyłym kraju a po wſchěch woßadach ſhubichu — ſaßo woźiwicź ſpytacź. A dokelž ßu wſchě woßady tole dobre ſtare ſhubiłe, dyrbja też wſchě woßady ſpytacź k tomu dóńcź, ſo ſaßo tak je, ſo je kóždu njedźelu — a wěſo też kóždy ßwjaty dźeń — ſ kóždeje ßwójby něchtón w Božim domje.

Tachantſki prědař Wieneke, kiž bu mjes tym ſa pomozneho ßobudźěłacźerja do wyſchſcheje evangelſkeje rady ſwołany, je njedawno wſchě ſjednocźeńſtwa młodźiny w ßwojim zyrkwinym wokrjeßu namołwjał, ſo bychu ßo ſaběrałe ſ tutym praſchenjom abo lěpje ſ tutym nadawkom a prawom, kemſchi khodźicź. Byrnjež wulět był abo něſchto druhe, budźe pſchezo móžno do teho abo duzy po pucźu do Božeho doma ſaſtupicź. Wěſo ſwißuje ſ tym też to žadanje, wſchěm ſtawam wſchěch ſjednocźeńſtwow ſmóžnicź, ſo kemſchi du. Tuto rjane, ryſy kſcheſcźijanſke ßo wěſcźe zyłe ßamo wot ßo ſ noweho hibanja wuwije a w ludu ſakorjeni.

Něſchto dalſche, ſchtož ßo ſhubi a ſchtož ßo ſhubjuje, je woporniwoſcź a darniwoſcź, ſ nimaj dźakownoſcź. Schto dha je dar a wopor ſkónczńje druhe hacź dźak, dźak pſchecźiwo Bohu a też dźak pſchecźiwo cźłowjekam. Prawje maja cźi, kiž ſkorża na tole a kiž ſ bojoſcźu a ſe ſtrachom ſhladuja na lud, woßady, woßadnych, na kſcheſcźijanow, kotſiž ßo ßami pſchinjeßu wo něſchto, ſchtož je ßobu najlěpſche, ſchtož cźe ßobu najbóle ſwjeßela byrnjež cźaß też hewak bóle ſtraſchny a ſrudny był: dźakownoſcź — darniwoſcź — woporniwoſcź.

S tym napſchecźiwjenjom: pjenjeſy pobrachuja; cźaß je ſły a khudy! njechamy ßo dozyła ſaběracź. Schtóž ſprawny je, tón wě, ſo ßu to wurěcźe, ſ kotrymiž wodźěwamy blaki a dźěry, ßłaboſcźe a khoroſcźe. Žadyn cźaß njeje tak khudy, ſo njedyrbjał wjazy dźakownoſcźe, darniwoſcźe, woporniwoſcźe ſnacź a wukonjecź. Haj runje nawopak, runje khudy cźaß je najlěpſchi cźaß ſa woporniwoſcź!

S dźakownoſcźu, ſ darniwoſcźu, ſ woporniwoſcźu ſtejiſch pſched cźłowjekami a pſched Bohom.

Pſched Bohom! Móže potom kſcheſcźijan, — ſo pſchikład ſ jich wjele wosmjemy, — kiž je k ſpowjedźi a k Božemu blidu był a wſchitko bohatſtwo Božeje hnady a Jeſußoweje luboſcźe brał, ſ Božeho doma hicź a niz też do kaſchcźika ſa zyrkej abo do ſchkliczki ſa khudych abo do mißionſkeho kaſchcźika położicź widomny dźak ßwojeje dźakownoſcźe abo ßwojeje darniwoſcźe, abo, — hdyž niczo daricź nima, — ßwojeje woporniwoſcźe? Tamna wudowa w tamnym khudym cźaßu israelſkeho luda pod romſkim nadknježſtwom njeměješche niczo, ſo by dariła Bohu, wona pak měješche něſchto, ſchtož do Božeho kaſchcźika woprowaſche. A Jeſuß Khryſtuß ßo na tym wjeßeleſche a tutón wopor požohnowa. A hiſchcźe něſchto: tutu wopornimu žónſku ſa wſchě cźaßy cźłowjekam ſa pſchikład da.

To je jedyn pſchikład, a tutón tohodla, dokelž ſwißuje ſ tym najßwjecźiſchim, ſchtož mamy, ſ Božim wotkaſanjom, a ſ tym najwjetſchim bohatſtwom, kotrež ßo nam móže doſtacź: wodacźe hrěchow, žiwjenje, ſbóžnoſcź. My pak nětko tuto bohatſtwo njedoſtachmy, dokelž jeho wulkoſcź a ßwjatoſcź a ſbóžnoſcź njeſapſchijachmy! Pſchetož: bychmy=li my to wſcho ſapſchijeli, njebychmy my dozyła hinak móhli a chzyli hacž połni dźakownoſcźe darowacź. A hdyž njebychmy niczo darowacź měli, bychmy woprowali!

Kſcheſcźijenjo, ſchto cźinicź, ſo w tajkej khudobje, ſnutskownej khudobje tu ßy! Ty ßo tola ßam wurubiſch najdróſcheho bohatſtwa! Njeſroſumiſch dha tole? Do kajkeje khudoby chzecźe dha wy to? —

To jenoż něschto ſ hobrſkeje kopizy a to ſdobom něschto ſa nowe žiwjenje a ſdobom něschto, ſchtoż cźi praji, cžohodla njejßy wěrnje ſbožowny a kak budżeſch wěrnje ſbožowny!“

Mißijonſki ßwjedźeń w Huſzy.

Sserbſke poboczne mißijonſke towaŕſtwo ſa Budyſchin a wokolinu 4. njedźelu po ßwj. Trojizy w lubym Huſczanſkim Božim domje lětny ßwjedźeń ſa mißijonſtwo mjes póhanami wotmě. Knjes faraŕ Mjeŕwa-Bukečzanſki ſ bohateho žórła ßwojeho ſhonjenja a ſnajomſtwa ſe ßwjatej, naſchim ßerbſkim wótzam tak drohej wězu Božeho kraleſtwa cžerpajo po ſałožku Jeſajaßa 42, 5—8 ßerbſkej woßadźe pſchiwoła: Nowu luboſcź ſa ßwjate mißijonſtwo, kiž ßo ſtawa po Božej pſchikaſni, w Božej mozy a pod Božim žohnowanjom. Nutrna cžrjódka ßerbſkich woßadnych na ſahorjaze ßłowa prědarja we ßwojej lubej macźeŕnej rěczi poßłuſchesche. Je wſchak Huſka ſ Drjeczinom, Warnołczizami atd. ſtara ſahroda ſa hajenje mißijonſtwa. Sswjedźeń měješche ßwój woßebity ras a wuſnam: Dopołdnja ßo hižo prědowanje ſe ſtrony Herrnhutſkeho mißijonſtwa wotmě kaž popołnju hiſchcze němſke ſa Lipſk, poßledniſche wot runje poßwjeczeneho mißijonara k. Klugi ſ Lipſka, ßo ſałožaze na Sbóžnikowe ſbóžnychkhwalenje ßmilnych, cžiſtych wutrobow měrnych a prawdoſcze dla pſcheſcźěhanych (Mat. 5, 7—11), ßwědczenje ſa jeho powołanje ſahorjeneho Jeſußoweho póßła. Sswjedźeń bě też ſ dźěcźitemſchenjom a pſchednoſchkom bywſcheho bratrowſkeho mißijonara Krjeczmarja, kiž wo ßwojim ſkutkowanju pſchi jěſorje Njaſſa w Afrizy powědaſche, kaž ſe ßwětkowobraſami (wjeczor) bohacze wuhotowany. Popołdnju běſche ßnano dla horzeho žadneho julijoweho wjedra liczba wopytowarjow khětro ßnadna. Hacž njedyrbimy ſa to proßycź, ſo by Bóh tón Knjes, kiž je naſchej wótczinje ducha ſjednocźenja a poſběhnjenja wobradźił, też naſchej nětkle ßo wobnowjazej zyrkwi mißijonſkeje luboſcze bohatſcho wudźělał?

Knjes chzył na bohate ßwjedźeńſke pſchipowědanje ßwojeho ßłowa w lubej rjanej Huſzy, kotreż ßo też ſ krótkej narěczu k. wyſchſcheho fararja Sarjeńka-Khwacźanſkeho wobohacźi, ßwoje trajaze žohnowanje położicź. Bóh požohnuj też mißijonſku kollektu, kiž 89 hriwnow wunjeße.

Zyrkej a ſtat.

W **Drježdźanach** bě ſakſki kommißariſki biſkop Koch ſchtwórtk, 6. julija, wſchěch duchownych a ſaſtojnikow ſakſkeje krajneje zyrkwje ſhromadźił. W tutej wulkej ſhromadźiſnje, kotraž ßo we wulkej žurli towaŕſtwownje na Zinzendorfowej dróſy wotmě, rosłożichu ſaſtupjerjo kommißariſkeje zyrkwinſkeje wyſchnoſcze położenje zyrkwje a wotpohlad a dźěło ſa pſchichod. Poſawny poſawniſtow ſe Snutskowneho mißionſtwa wuſběhnychu hnydom pſchi ſpočzatku kaž potom w běhu ſhromadźiſny ſaß a ſaß woßebity wuſnam tuteho ſeńdźenja, kotreż ſ kěrluſchom: „Ja wěm, do koho wěrju“ ſapočzachmy. Po poſtrowjenju a modlitwje kommißariſkeho biſkopa rěczeſche juriſtiſki ſaſtupjeŕ noweje wyſchnoſcze dr. Schreiter wo woßebitej ważnoſczi tuteje hodźiny kaž wo tym, cžohodla a kak ßo pſcheměnjenje ſta a ſchto ßo nětk ſtanje. Po nim ſtupi ſaßo kommißariſki krajny biſkop Koch a rosłoži nam tohorunja to nowe, ſchtoż bě ßo ſtało a ſchtoż ßo dyrbi ſtacź, proſcho wo dowěru do jeho wjedniſtwa a dźěła. Wón ßo dźakowaſche dotalnym ſaſtupjerjam a wjednikam zyrkwje ſa jich ßwěrne dźěło a ſpominaſche cžeſczujo na njeboczicźkeho krajneho biſkopa D. Ihmelſa. Pſchi ßłowach wopominanja poſtaže zyła wulka ſhromadźiſna, ſo by dźakna cžeſcziła ßwojeho njeboczicźkeho biſkopa. Rěcźnik wuſběže dale hiſchcze woßebje, ſo maja lud, ſtat a zyrkej zykk bycź a wostacź. So ßu tute tſi mozy dźělili a ſpytali dźělicź, je njeſbožowne było. So bychu ſaßo pſches jene a do zykka pſchiſchłe, ſa to dźěłacź, je naſch nadawk. Prjedawſchi Budyſki nětk Lipſczanſki ſuperintendent Fröhlich wuſběhny praktiſke nadawki ſa pſchichod: Evangeliſaziju a ludowe mißionſtwo. — Tuta myßl a ſdobom tuto dźěło ßo hnydom 4. nj. po Sswj. Trojizy ſapocźa ſ tekſtom ſ Jan. 10, 12—16 a ſ podatym heßłom: „Jeſuß Khryſtuß a jeho zyrkej ſa lud a lud ſa Jeſom Khryſta a jeho zyrkej.“ — Wón rosłoži mjes druhim, kak ma ßo ſtudium bohoßłowzow ſrjadowacź, kak chzeja ſaſtupjerjo wyſchnoſcze ßami do luda a woßadow pſchińcź, a ma ßo radio a film do ßłużby zyrkwje wſacź. Wſchitzy dyrbja ßo ſjednocźicź do ſhromadneho dźěła ſa zyrkej a lud. Skónczaze ßłowo měješche ſaraŕ Adolf Müller, ſnaty po zykym kraju jako miſchtr poſawnow. Wón wupraji, ſo je mjes tymi, kiž ßu we ßłużbje zyrkwje, pſchesjednoſcź abo ſo ßo tola bórſy dozpije. Dr. Scheiter ſkónczi ſhromadźiſnu ſ „Kampf heil“ na lud, zyrkej, ſtat a kanzlera. —

Kommißariſku zyrkwinu wyſchnoſcź tworja w tukhwilu pod wjedniſtwom kommißariſkeho krajneho biſkopa fararja Kocha ſcźěhowazy knjeza: prawiſnik dr. Schreiter, prawiſnik dr. Klemich, prawiſnik dr. Liebſch, faraŕ Adolf Müller, ſuperintendent Fröhlich, bankownik Willy Kretzſchmar, konſiſtorialny rada dr. Konrad Müller, měſchczanſki rada Klobſcha a jako wurjadny ßobuſtaw měſchczanſki rada Kähler.

Wo ſeſtajenju nowych woßadnych ſaſtupjeŕſtwow a zyrkwinych prjódkſtejeŕſtwow njeje hacž do dźenża, 10. julija, žane poſtajenje w naſchimaj rukomaj. Wono ßo pak wocźakuje, ſo hacž kónz tydźenja dalſchich wukaſow pſchińdźe, haj ſo ßnadź ßo hižo zyke nowe ſrjadowanje we powſchitkownym ſnajmjeńſcha ſkónczi a woſjewi. Saßada a ſałožk wſcheho wobnowjenja a noweho twara je a woſtanje: Jeſuß Khryſtuß a jeho evangelijon. Tohodla maja też wſchitzy, kiž budźeja nowe ſaſtupjeŕſtwa tworicź, bycź mužojo, kiž na tutym ſałožku ſteja a kotſiž ſe ßwojim žiwjenjom wo tutej na Khryſtußowy evangelij ſałoženej wěrje ßwědcza. Nadawk ſa wſchěch pak je, ßo pruhowacź a ßo ſnowa ſałožicź na tutón ſałožk, kotryž je Jeſuß Khryſtuß a ßwoje zyke žiwjenje wupjelnicź ſ tutej wěru a ſe zykym ßwojim ſadźerženjom wo njej ßwědczicź. W tym nutſkach je też tón nadawk, ke kotremuž ßmy woßebje nětkle pſchi ſpočzatku noweho wſchitzy ſwołani: ßo modlicź a dobroproſchenje cžinicź. Tuž modlmy ßo a cžinmy dobroproſchenje, ſo by ßo to nowe, ſchtoż je ßo w zyrkwi ſapočzało a runje tak to, ſchtoż je ßo hewak ſapočzało w ludu a kraju a ſtacze, derje radźiło jenotliwemu a zykemu ludej, woßadże a zyrkwi k žohnowanju, Bohu pak k cžeſczi.

Woborny faraŕ Müller, dowěrnik kanzlerowy a połnomózny ſwjaſka evangelſkich zyrkwjow je wubjerk powołał, kiž ma nadawk, evangelſku zyrkej Němſkeje tak bórſy hacž mózno ſrjadowacź. Ssnadź budże tuto dźěło hižo ſkónczene, prjedy hacž tute ryncźki do waſchich domow pſchińdu, lubi cžitarjo, lube cžitaŕki. Faraŕ Müller je mjes druhim też ſcźěhowaze wuprajił:

„My dyrbimy ßo na to ſwucžicź, ſo ani „Deutſche Chriſten“ ani Młodoreformatoriſke hibanje, ſo ani kommißarojo ſtata ani ſtare ſaſtupjeŕſtwa zyrkwje njejßu zyrkej. My wſchitzy hakle dyrbimy ßo ſaßo zyrkej ſcžinicź. Najwažniſche je w tutym wokomiku wuſtawa zyrkwje, wuſtawa noweje němſkeje evangelſkeje zyrkwje. Ale tutón wulki ſkutk, kotryž dyrbi ßo nam bórſy radžicź, je ßnadny a ſkoro njenahladny, hdyž jón pſchirunujeſch ſ hobrſkim, ſkoro njepſchedſtajomnym nadawkom: ſa tutu ſrjadowanu zyrkej dobycź žiwe ſtawy, zyrkwi wozuſbnjeny lud woprawdže ſnowa dobycź.“

Sa katolſku zyrkej je vizekanzler von Papen ſańdženy tydžeń w Romje nowe wucžinjenje abo konkordat dowujednak. Jeje wěž a jeje ſtejniſchcžo w nowym ſtacže je ſ tym ſrjadowane. Wocžakuja, ſo budže tež wěž evangelſkeje zyrkwje hacž kónz tydženja tak daloko ſrjadowana. Tež w nowym němſkim ſtacže budžetaj tuž dwě kſcheſcźijanſkej zyrkwi: Romſko-katholſka zyrkej a nowa němſka evangelſka zyrkej, niz pak jenož jena zyrkej.

Sa zyrkej a ſtat a wo nimaj je w radiju 29. junija pruſki miniſter Ruſt ſaßadne ßłowa prajił. Mjes druhim wón wupraji: „Adolf Hitler je w ßwjatocžnej hodžinje we Potsdamje prajił: ſo wón zyrkej a ſtat dźělenej woſtaji a roſeſnawa a ſo chze ſtat w cžaßu ludſtwoweho nowotwara wjeſcź, po ßłowje: Dajcže kněžorej, ſchtož je kněžorowe a Bohu, ſchtož je Boże!“ Wón budže tuto ßłowo dźeržecź, wjedžo, ſo kóžde ſanjerodženje wokrjeßow, kiž ßu mjes zyrkwju a ſtatom, ſawinuje ſměſchenje a ſabłudženje.“ Miniſter Ruſt ſkónczi ßwoju rěcź: „Ja wobßwědcžam pſched Bohom a ſtawiſnami, ſo ja niczo druhe nochzu khiba jenu žiwu a we ßebi dowujednanu zyrkej. Wo tym ßudźicź, to pſchewoſtajam ja němſkemu ludej. Ale ja ßym ßebi toho wěſty, ſo ma, hdyž ma dozyka ſchtó prawo, do Božeho žohnowanja wěricź, tón tuto prawo, kiž ſe ßydom dźěłacźerjemi ſapocža twaricź lud. Pſchetož bjes Božeju hnadneju wótzowſkeju rukow, bjes jeho wjedženja a bjes jeho žohnowanja njeby lud dženßa tam ſtał, hdźež ſteji. Njeſapſchijomny dźiw je to, ſchtož je Bóh na naſchim ludu cžinił, a tohodla ſtejimy my tež dale pod jeho miłymaj rukomaj. My chzemy bycź pobožny lud, lud, kiž je w ßebi wujednany, a wojowazy lud. A dokelž my ßmy wojowarjo, wěmy my: Wón je kaž něhdy twjerdy hród, bróń dobra, ßylna ſkała.“

Wjednizy Snutskowneho Mißionſtwa němſkich evangelſkich zyrkwjow ßu ſcźěhowazy: generalſuperintendent D. Karow, faraŕ Braune, faraŕ Wendelin-Drježdžanſki, faraŕ Schirmacher a faraŕ Themel a prawiſnik dr. Heinrich. — faraŕ Wendelin je ſdobom wjednik ſakſkeho Snutskowneho Mißionſtwa. Dotalnaj pſchedßydaj, D. hrabja Vitzthum von Eckſtädt a wokrjeßny hejtman dr. Morgenſtern ſłožiſchtaj ßwoje ſaſtojnſtwo, woſtanjetaj pak we direktoriju Snutskowneho Mißionſtwa.

Woborny faraŕ Müller je ſcźěhowaze ßłowo ſa woßady ſtaropruſkeje zyrkwje woſjewił: **„Ja pſchewoſmu wjedniſtwo evangelſkeje wyſchſcheje rady, ßo krucže dowěrjejo, ſo móžu tež na tutym měſtnje pomhacź, ſapocžany ſkutk jednocženja evangelſkich němſkich zyrkwjow tak bórſy hacž móžno dokónczicź.** Evangelſki lud cžaka wſchudžom na twar němſkeje evangelſkeje zyrkwje. Tohodla je nětkle pſchedewſchěm pſchiſßłuſchnoſcź, dowuradźicź a ſhotowicź wuſtawu, kotraž dyrbi bycź dom a měra ſa žiwjenje zyrkwje. Tuto dźěło ßo jenož radži, hdyž móže ßo w pſchesjednoſcźi a w cźichim podnurjenju dokonjecź. Wſchě myßlenja ſ niewěžownymi rěcžemi a cžinkami nimaja žaneho ſamolwjenja. Nětkle dyrbja wſchitzy, tež nowinaŕſtwo, pſchesjene bycź.

Ja namołwjam ſtawy naſcheje zyrkwje, ſo bychu ßo, ßwěru dobroproſcho, ke mni a k mojim ßobudźěłacźerjam ſeſtupali.“

Pomhajcže! Tuto wołanje klincži nětkle dźeń wotednja. Cźińcže dobroproſchenje! Je jenož jedn, njech tež najwoßebniſchi hłóß ſ tuteho wołanja. Pomhajcźe, wołaja druhe hłoßy, pomhajcźe, ſo dźěłacźerjo próſdni njeſteja a dźěło maja! Pomhajcźe, ſo je ſa wopory dźěła ſtarane! — Tuž pomhajmy a darujmy, tuž pomhajmy a ſkutkujmy!

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

S **Barlina.** „Pod lipami“ ſteji tam wulki pomnik padnjenych. Wón je ſdobom pomnik ſańdženych lět. Nima mjenujzy žaneho kſcheſcźijanſkeho ſnamjenja na ßebi. Hibanje „Němſzy kſcheſcźijenjo“ je nazionaliſtow w pruſkim ßejmje pohnuło, namjetowacź, ſo by pomnik doſtał ſnamjo kſchiža, kiž je ſnamjo žiwjenja. — Kſchiž ſnamjo žiwjenja a niz mjenje ſnamjo dobycźa — cžehodla ſakrywamy my tuž tak huſto kſchiž a kſchižowaneho ſ cžornym florom, a to woßebje pſchi rowach, hdźež ßo najdoraſniſcho jewi dobycźe žiwjenja? —

S **Duringſkeje.** Njedawno woſjewichmy ſ Drježdžan liſt, kiž bě pſchecźiwo wužiwanju maſchinow pißany. W Duringſkej ßu nětk dźěłacźerjo a dźěłodawarjo hromadźe ſnjemóžnili, ſo ßo w ſchkleńczeŕnjach nowe moderne maſchiny poſtajachu.

W Lipſku je wyſchnoſcź ſawrjeła domy, w kotrychž wo wyßoki pjenjes hrajachu. Druhdźe je wyſchnoſcź runje tak pſchecźiwo tajkim hram ſakrocžiła. — Kaž tajke domy je wyſchnoſcź tež korczmy ſacžiniła, w kotrychž njeběchu mějicźeljo njepózcźiwe cžinki ſnjemóžnili. Tež we Łužizy buchu něktre tajke korczmy a kofejownje ſawrjene.

Próſdniny ßo ſapocžnu w měſchczańſkich ſchulach a bórſy tež na wßach. Sta dźěcźi wulecźa na ſchtyri njedźele a dlěhe na wßy, ſo bychu tam, hdźež ßo jim hoſpodliwe domy wotewrichu, wocžeŕſtwjenje pytake a namakake. Njech je jich tutych domow prawje wjele! Tež tole je ßłužba ſa zyły lud. Schtóž tu ßobu ſkutkuje, twari ßobu nowy pſchichod luda. A nimo toho: My ſtejimy tola wſchitzy woßrjedź wulkeho hibanja, kotreż ßo nazionalſozialiſtiſke mjenuje. W nim je tež tutón ſozialny ſkutk ßobu nadawk.

Na pucź.

„Jeſuß Khryſtuß a jeho zyrkej ſa lud a lud ſa Jeſom Khryſta a jeho zyrkej,“ bě ſ Jana 10, 12—16 heßło 4. nj. po Sswj. Tr. Kelko je tutu njedźelu ſ dobroproſchenjom ßwjecźiło w Božim domje abo domach tole rospominajo? Rospominajmy to nanajnutrniſcho! To je ßłowo na pucź! Se ßłowa pak ßo ſtań ſkutk, ſkutk kóždeho jenotliweho, kóždeje ßwójby, kóždeje woßady! Potom, a hakle potom budže pucź žohnowany pucź!

Liſtowanje: Sa 6. po Tr.: R....cź w B. (ſt.!). — Sa 7. po Tr.: M. w B. — Sa 8. po Tr.: W. we W.

Samokwity redaktor faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach (Noſtitz b. Weißenberg). Cźiſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchcźerńje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadža kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźětnje 108 pj.

Čišło 30

Bohaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 23. julija 1933 Bautzen

6. njedźela po Zwjatej Trojizy.

Hebr. 10, 38—11, 6.

Scženje a epistola na 6. njedźelu po Zwj. Trojizy Zo derje hromadu hodźitej. Scženje (Mat. 22, 34—46) nam pokasuje luboscź jako najwažnischi počźink cźlowjeka, jako sakonja dopjelnjenje. A žiwjenje bjes luboscźe k Bohu, naschemu Wótcźej, a bjes luboscźe k naschim bližschim je shubjene žiwjenje. Ale schto dha cźěri cźlowjeka k tajkej luboscźi? To je to, na cźož epistola naš pokasuje, luboscź. S wěry pschińdźe prawe žiwjenje a sbóžnoscź.

Prawy budźe s wěry žiwy.

1. Tale wěra je twjerde sakoženje teho pschichodneho a teho njewidomneho.
2. S njeje wukhadźeja wschelake nashonjenja.
3. Wona wjedźe k žiwjenju.

Na semi dwojazy cźlowjekojo khodźa. Cźi jeni jenož do tutoho zwěta wěrja a jón pytaju na wschě waschnje wužiwacź. Se wschěmi mozami wisaju na zwěcźe a jeho lóschtach, a to cźim bóle, dokelž do žaneho pschichodneho žiwjenja njewěrja. Jich myzl steji za kublami tutoho zwěta, woželbje za pjenjesami, dokelž woni měnja, so móža jich tute kubła spokojicź. Wo te wyschsche žadanja cźlowjeske duschе, wo te wschelake počźinki, kotrež cźlowjesku wutrobu tak rjenje pyscha, wo tu sbóžnoscź, kotraž z hódneho a wot Božeje hnady žohnowaneho žiwjenja wukhadźa, zo woni njestaraju. Tak woni do pschichoda dźeja bjese wscheje nadźije, o kak khudźi a wobžaromni ludźo! Cźi drusy njehonja tak žadoscźiwje za semskimi darami a zo njeboja tak styknje psched semskim horjom. Woni zebi njemyzla jenož na nětcźischi cźaz, ale zu we zwojich nadźijach a pschecźach žiwi tež w pschichodnym zwěcźe. Woni zo nad hubjeństwom a njedokonjanoscźu tuteje cźaznoscźe posběhuja, zo pozylnjuja z mozami lěpscheho zwěta a derje wědza, so njeje jenož to widomne něschto woprawdźite, ale so tež wjele njewidomnych woprawdźitych mozow do cźlowjeskeho žiwjenja pschima a cźlowjeka wobdawa. Woni tohodla połnt dowěrjenja zo sakoža na tutón dokonjany zwět. Tomu wschak tež skutkowanje Boha napscheczo pschińdźe, Bóh tajkej sbožopytazej duschi k pomozy pschińdźe psches zwoje sjewjenja. Tak wěra nastanje. Wěra je twjerde sakoženje toho, na kotrež nadźiju stajimy, a je wěste dowjedźenje toho, schtož njewidźimy.

Wjele do cźlowjeskeho žiwjenja pschima, schtož my njemóžemy srozumicź, a wjele zo na zwěcźe namaka, schtož cźlowjeski rozom a cźlowjeske wědomoscźe wukkascź njemóža. Lohkosmyzleny njewěrjazy njech tutym praschenjam z pucźa dźe abo njech wotmołwjenja na nje pyta, prawych wukkadowanjow njenamaka. Wěrjazy cźlowjek pak zebi je rospominajo zo pschezo bóle we zwojej wěrje do Boha pozylnja. Hdyž wschelake na zwěcźe zo psches cźlowjeski rozum zam njehodźi wukkascź, dha tež wjele, wo cźimž zwjate pizmo powěda, psche wscho cźlowjeske wobkedźbowanje dźe: hnydom prěnje strony zwjateho pizma, so je zwět psches Boże zkowo stworjeny, a so je Bóh zyły zwět z niczeho stworił. Tole pytnycź je jenož wěrje mózno, a cźi wěrjazy zu tole tež we wschěch cźazach nashonili; z wěry wschak wukhadźeja wschelake nashonjenja. Tuž je to runjewon napscheczіwo póhanskim a materialistiskim wucźbam kruch kscheścźijanskeje wěry: Swět, kotryž wokoło zebje widźimy, njeje zam wot zo nastał, ale je wot Boha stworjeny a se žiwymi mozami a wustojnymi jakonjemi wuhotowany, po kotrychž zo nětko dale roswiwa. Cźlowjek je króna a knjes wschitkich stworjenjow a k sjednocźeństwu z Bohom wuswoleny. My jako kscheścźijenjo njemóžemy žanu tajku wucźbu wo stworjenju zwěta snjescź, kotraž měni: macźisna, z kotrejež zwět wobsteji, je wot wscheho započźatka zem była a zwět je z njeje zam wot zo nastał. Dha bychmy zo

pſchezo ſaßo praſcheli: Schtó je tu macźiſnu něhdy ſtworił a ſchtó je ji móz a naſtork k tajkemu roswiczu dał? Pſchetoż ßamo wot ßo tajke njenaſtanje. Kóżdy cźuje, kak njedoßahaze a njeſpokojaze wukkadowanje by to było. Bohu dźak, ſe ßwjateho pißma wěmy, ſo bě Bóh prjedy, dyżli ßwět, a tak ßo najlěpje ſtworjenje a roswicźe ßwěta wujaßni. Naſch tekſt ma zyle prawje: Pſches wěru póſnajemy ,ſo tón ßwět pſches Boże ßłowo je dokonjany, a ſo wſchitko, ſchtoż widźimy, ſ niczeho je ſcźinjene. S wěry nam wuroſtu ſpokojaze naſhonjenja, a prawe ßwětło pada do cźłowſkeho póſnacźa.

Ale wěra nam też m ó z dawa k prawemu ſkutkowanju a naß k żiwjenju wjedźe, to je jeje najwoßebniſche waſchnje. Pſches wěru je Bohu połniſchi wopor woprował Abel, dyżli Kain, pſches kotruż je ßo wopokaſało, ſo je prawy, jako Bóh ßwědczenje da wot jeho darow, a pſches tu ßamu wón hiſchcźe rěczi, hacźrunjeż je wumrěł. Wobaj wopruješchtaj, Kain ſ hubjeneje a ßebicźneje wutroby, Abel ſ luboſcźu k Bohu. Tohodla ßo też Abelowy wopor wot Boha pſchija. Prawa luboſcź pak njeje móżna bjes wěry. Abel ßo nam tu pſchedſtaja jako dobry pſchikład wěry. A woprawdźe, wěra wjedźe po Bohu ſpodobnych puczach, napjelni wutroby ſ luboſcźu; pſches ßwoju wěru pſchinjeße Abel Bohu ſpodobne wopory. Tohodla też Bóh na njeho w żiwjenju ſ hnadu dele hladaſche a widomnje jeho żohnowaſche. Wo tym żohnowanju, tym bohatſtwje a tym prawym żiwjenju, kotreż ſ wěry wukhadźa, wón dźenßa hiſchcźe k nam rěczi, hacźrunjeż je wumrěł. Prawy budźe ſ wěry żiwy. — Hdźeż pak wěra w domje njeknjeżi, hdźeż ludźo ßo njemodla, tam też do prědka njeńdźe, tam żane żohnowanje njeje, tam ßo bórſy wutroby pjelnja ſ hidźenjom, ſe ſawidźenjom, każ pola Kaina, ſ roshněwanjom a hanjenjom. ſ paduſchſtwom, haj mordarſtwom. Wěra doſtawa móz k prawdoſcźi a płodźi ſbóżnoſcź do wutrobow. — Pſches wěru bu Henoch pſcheßadźeny, ſo by ßmjercźe njewohladał a njebu namakany, tohodla ſo Bóh jeho běſche pſcheßadźił; pſchetoż prjedy hacź wón bu pſcheßadźeny, je wón ßwědczenje měł, ſo je ßo Bohu ſpodobał. Henoch, kiż běſche dobre żiwjenje wjedł, je pſched ßwojim pſcheßadźenjom ßwědczenje měł, ſo je ßo Bohu ſpodobał, a njeje hórkoſcź ßmjercźe trjebał naſhonicź. To wſchitko nam pokaſuje, hdźe wěra wjedźe: k prawdoſcźi, k ſbóżnoſcźi, k Bohu. Też w poſdźiſchich cźaßach je huſto doſcź ßo pokaſało, kak ßłabi cźłowjekojo ſkoro njemóżne wězy dokonjeja pſches wěru: Luther a reformatorojo a w poßlednim cźaßu někotſi dźěłacźerjo na polu ſnutskowneho mißijonſtwa. Wěra je row hrěcha a ſtaroſcźow a żórło mozy a ſbóżnoſcźe. Tuż prawy budźe ſ wěry żiwy. „Ale ſchtóż wotſtupicź budźe, na tym moja duſcha żaneho ſbodobanja měcź njebudźe.“ Tuż njech pola naß tak woſtanje: „My pak njejßmy wot tych, kiż wotſtupja, ale wot tych, kiż wěrja a duſchu wumoża.“ A tole je nětkle cźim nuſniſche, hdyż dźenßa zyrkej woli nowych ſaſtupjerjow. Hamjeń.

Wěra do trojeniczkeho Boha je naſche dobycźe

Hebr. 10, 38—11, 6.

Hłóß: Njech Bohu dźakuje.

Dar Boži wěra je
A żiwjenje nam dawa;
Je ßwět a njebjeßa,
Haj Boha ſapſchijała! —
Tuż najßylniſcha móz
A mudroſcź woſtanje!
S njej prawy wodacźe
A ſbóżnoſcź doſtał je!

Hlaj, ſałożenje je
Wſchak twjerde wěra teho,
Na cźoż ßo ſpuſchcźamy,
A dowjedźenje wſcheho
Hacź nanajwěſcźiſche,
Schtoż njewidźimy tu,
So pſches nju pſchińdźemy
Se ßmjercźu k żiwjenju!

Bjes wěry njemóżne
Je, ſpodobacź ßo Bohu.
Schtó cźahnycź wjeßeły
Chze pſches ßwět k njebju dróhu,
Ma wěricź, ſo Bóh je
A myto dawa tym,
Kiż jeho pytaju
Tam w raju luboſnym.

Pſches wěru ſnajemy
My Boże ſkutki ßwjate,
Nam Boże póſnacźe
Je ſ Bożim ßłowom date,
My pſches nju ſpodobni
Ssmy Bohu ſcźinjeni,
S njej wobßwědczenje ßmy
Każ woni doſtali.

My hrěchow wodacźe
Pſches wěru doſtanjemy.
Se ßmjercźe k żiwjenju
Tak wumożeni dźemy;
Kiż běchmy ſhubjeni,
Nětk wuſwoleni ßmy
Tam k herbſtwu kraßnemu,
Tuż Boha khwalimy!

Zyrkej pomha

Nuſa je wulka, wulka woßebje tam, hdźeż ßo na ßwoju ruku ſ njej bědźa a nochzedźa pomozneje ruki gmejny a ſtata. Tam a wſchudźom druhdźe je pytała zyrkej pomhacź po ßwojich puczach, a niz jenoż tam, wſchudźom, hdźeż ßo nuſa hiba, a nuſa ßo wſchelko huſa, każ Serb praji.

Wo tutym ſpomożnym ſkutkowanju rosprawjeja nadrobniſcho rosprawy wo tym, ſchtoż je zyrkej cźiniła, pomhacź pſchewinycź nuſu poßlednjeje ſymy. Zyrkej bě wołała a njebě podarmo wołała. Sſłyſchachu a cźinjachu, a to woßady, towarſtwa, ſjednocźenſtwa, jenotliwi, ſtari a młodźi. A wuſtawy a wulke a małe ſjednocźenſtwa ſ hoſpodarſtwa pſchińdźechu jej na pomoz pſchi tutym ſkutku. Tak dari němſka zokorowa induſtrija zokor a firma Bleyle wołmu. S lotterije ſa ſpomożerſke ſkutkowanje bu podźěl pſchipokaſany. Żeleſniza, póſt a motorſki wobkhod ſa Saſku běchu ſ tym jara k pomozy, ſo wſchitke dary a kubła ſpomożerſkeho ſkutka darmo wożachu. S toho mějeſche zyrkej ſa ßwoje pomozne ſkutkowanje na 55 000 hriwnow dobreho. Wſchitko, ſchtoż mějeſche zyrkej w poßlednjej ſymje ſa tuto ſpomożerſke dźěło w rukomaj, bě wſcho hromadźe 1 212 000 hriwnow hódne.

So by hoſpodarſkej a ſnutskownej nuſy wobaraka, bě ßebi zyrkej pſchi tutej ſpomożerſkej ßłużbje pſchiprawiła 37 kuchinow a podobneho a je tam na 348 000 porzijow wudała. Sdobom bě ßo nimo toho wo darmotnu jědź pſchi blidźe poſtarała a ſ tym wjele wjazy hacź 100 000 wobjedow wobſtarała. W 76 jſtwach ſa ſchicźe a płatanje pytaſche dźěło a ſaſtaranje poſkicźi. Tym, kiż ßu bjes dźěła, wuhotowa 92 wſchela-

kich wuhotowanjow. Sa młodych ludźi wutwori 39 towaŕschnoscżow a 7 lěhwow ſa ßwobodnu dźěłacżeŕſku ßłużbu.

Tute liczby njewobßahuja hiſchcże wſcho, ßwědcża pak wo tym, ſo je zyrkej ßobu ſtała we wojowanju pſchecżiwo nuſy. —

A ty ßy tola też po ßwojim pſchinoſchował nimo darow ſa tutón ſkutk zyrkwje ſa wotwobrocżenje nuſy ſ tym, ſo pomhaſche nuſu pſchewinycż ßnadź tak abo hinak, hacż na pſch. tamni, kiž wjazy hacż 100 000 krócż potrěbnych k wobjedu pſcheproßychu?

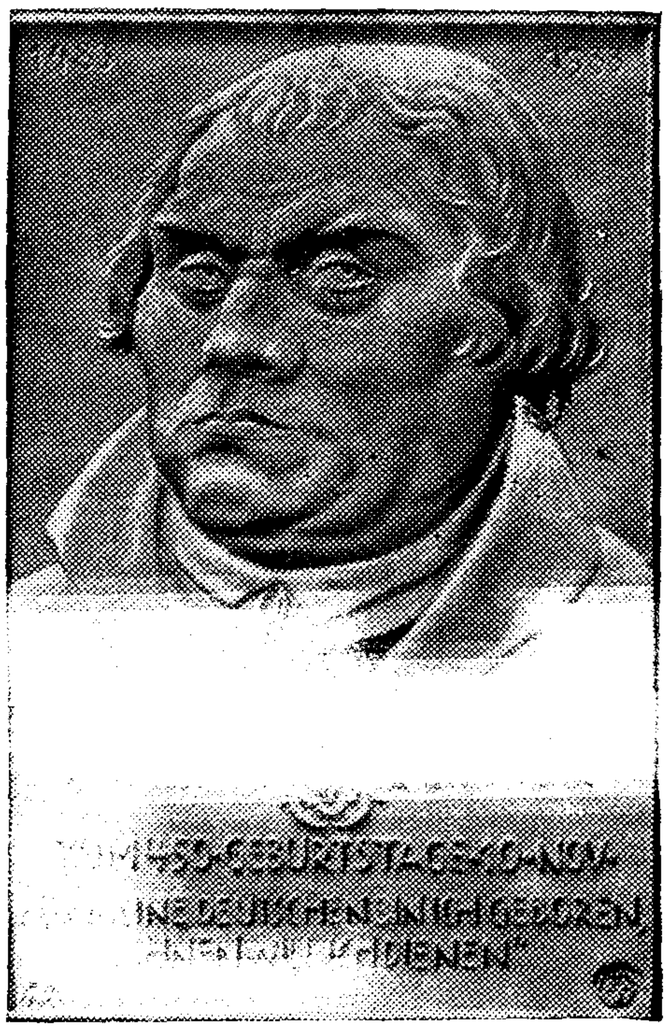
Nuſa tu je, hiſchcże je a nochże ßo dacż poraſycż. Tuž dyrbimy tu też my bycż cźi, kiž jej pod wjedniſtwom zyrkwje wobaraja, hdyž tola ſtat a gmejny to njedocźinja.

450. narodniny Lutherowe

Tuto wuſnamne lěto 1933 je ſdobom jubilejne lěto. 10. novembra ßwjecźimy 450. narodniny naſcheho reformatora. Jeho cźaß a naſch cźaß runatej ßo jara, a tohodla wabi naß naſch cźaß, runje lětßa tamny cźaß a pſchede wſchěm Luthera wopominacż. „Luthertag!“ je tohodla heßło. We Barlinje je woßebity wubjerk ſa pſchihotowanje tutoho jubilejneho dnja. Tutón woſjewi ſcźěhowaze:

„K 450. narodninam D. Martina Luthera ſjednocża ßo wſchitzy němſzy proteſtantojo Němſkeje do mózneho wuſtupa. Tutón dźeń budźi na kóžde waſchnje ſ Božimi ßłużbami, ſe ſchulſkimi ßwjedźenjemi, ſ wuſtupami, ſ dźiwadłami a ſ druhim wopominanje wulkeho němſkeho reformatora w němſkim ludu. Drobniſcheho ßo woſjewi.“

Sa doſtojne wuhotowanje tutoho dnja ßu woßebite ſjednocżenſtwo wutworili: „Arbeitsgemeinſchaft Deutſcher Luthertag 1933“. Tuto ſapocżnje w tutych dnjach też nowy Lutherowy film hotowicż, kiž budźe ßobu ſ druhim wjetſchim pokaſowany a chże nam woßebje Luthera pokaſacż.

Tutu rjanu Lutherowu plaketu ßu Lauchhammerſke dźěłańnje k bliſkim Lutherowym 450. narodninam (10. novembra) wudałe.

Zyrkej a ſtat.

Zyrkej a ſtat, wobaj ſtej w ſańdźenych dnjach ſcźiniłej wjele krocżel doprědka, a to po zyłej Němſkej kaž też we Pruſkej a w Sakſkej woßebje. Pruſka zyrkej je nětk ſaßo ßama domach; ſtatny kommißar ſ jednotliwymi podkommißarami je ßwoje ſaſtojnſtwo ſłożił, dokelž bě jeho nadawk dokonjany. W ſakſkej zyrkwi ſtej ßo kommißariſka a ſtara zyrkwina wyſchnoſcż dojednałej a dźetej nětk, — bjes ſtatneho kommißara — pucż dojednanja a ſrjadowanja. So nětk jenu evangelſku zyrkej Němſkeje mamy, to dopraji nam wſchitkim dźenßniſcha njedźela doraſnje doſcż: po wſchěch evangelſkich woßadach wola dźenßa po woßebitych, khwatniwych poruczenjach nowe woßadne ſaſtupjeŕſtwa a dźenß ſa tydźeń dyrbja ßo wone hižo ſapokaſacż. Njebudźmy tohodla dźenßa jenoż ſ wólbnej zedulku woßadni, ale też ſ tym, ſo dobroproſchenje cźinimy a do tutoho wobſamknjemy tutón ſtutk wólby a tych, kiž wolimy, a zyłu woßadu, haj zyłu zyrkej! Proſchmy wo to, ſo by Bóh tón Knjes to, ſchtož my cźłowjekojo wuradźichmy, ſapocżachmy, žohnował a tak dokónczik, ſo by wſchitko było lute žohnowanje nam jenotliwym, naſchim woßadam, naſchej zyrkwi, naſchemu ludej, ſo by wſchitko było k cześcźi Božej. A ſ tutym dobroproſchenjom ſjednocźmy to tamne, ſo by Bóh tón Knjes nam kóždemu prawu mudroſcż dał, tu, ſo dozyła wolimy, hladajo ßwojeho prawa a ßwojeje pſchißłuſchnoſcże, — woboje, prawo a pſchißłuſchnoſcż, bě runje tak naſche hižo w ſańdźenych lětach, ale jich wjele ßo wo to njeſtaraſche, — a tu, ſo wolimy prawych mužow, mužow, kotſiž ßu ſ jenym ßłowom: kſcheſcźijenjo.

— **Sakſka krajna zyrkej** woſjewi we ßwojim ſakońſkim łopjenu mjes druhim też wſchelake ważne poſtajenja. Krajna zyrkej pſchiprawi ßebi wobornozyrkwinſki hamt; ſ tutym chże wuſke ſtyki měcż a hajicż ſ wobornymi ſwjaſkami. Tohorunja wutwori ßo w konſiſtoriju hamt ſa młodźinu; ſ tutym chże zyrkej woßebje ſa młodźinu a mjes młodźinu dźěłacż a žiwe evangelſke hibanje w njej ſbudźicż. Sa evangelſke nowinaŕſtwo pſchihotuje konſiſtorij tohorunja woßebity hamt, kotryž dyrbi woßebje ſwiſki a ſhromadne ſkutkowanje ſ nowinaŕſtwom ſpěchowacż. Kaž ſtat, tak dyrbi też zyrkej na to dźiwacż, ſo njebychu tajzy, kiž dwójzy a trójzy ſaßłużbu maja, na tym wina byli, ſo druſy hiſchcże dlěje bjes kóždeje ſaßłużby woſtanu.

— **Wólby** ßu woßady pſchekhwatałe. Sdźěła ßamo móžno njebě, njedźelu prjedy drobniſcheho woſjewicż. Wone pſchinjeßu też wſchelakeho, ſchtož nam pſchi naſchich wólbach njeſnate, njeſwucżene, woßebje to, ſo ma ßo wólbny namjet ſ 10 podpißmami ſapodacż. Ale wo tym pißacż njeje wjazy trjeba; prjedy hacż něchtóžkuli tute ryncżki cźita, je wólba hižo dokonjana, — dokonjana też, hacżrunje ßnadź njeje tu a tam jedyn wólbneje zedulki wotedał; hdźež běchu pſchesjene w jenej myßli a ßo jenoż jedyn wólbny namjet woteda, tam dźě bě ſ tym wólba hižo rosrißana. Ale też tam, hdźež njebě žadyn prawy namjet wotedaty, hdźež ßo 10 njenamakachu, tajki namjet podpißacż, njeißu wolili, — njeißu ßměli wolicż. Tam pomjenuje zyrkwina wyſchnoſcż nowych ſaſtupjerjow. Naſcha wěż, wěż wſchěch woßadnych nětko je, ſo maju ſaſtupjerjo nětko też něſchto hódne ſaſtupowacż.

— **Zyrkwinſke wólby.** Połnomózny ſnutſkowneho miniſtra ſtatny ſekretar Pfundtner, je woßebity wukas woſjewił. W tutym praji, ſo ßo njeſtroniſke wukonjenje wólby ſmóžni. Wſchě hewak dowolene ßrědki, kaž nowinaŕſtwo, lětaki a podobne ßmě ßo nałożowacż, tola dyrbi ßo wótre wojowanje a ſchcżuwanje ſnjemóžnicż. Statne a gmejnſke wyſchnoſcże dyrbja zyrkej pſchi tutej wólbje podpjeracż, hdyž ßo požada a hdźež je to nuſne. Sjawne ſhromadźiſny ßu dowolene. Dźenßa njedźelu je cźaß ſa wſcho tole nětk hižo nimo a my

wolimy. Njech ßebi to wuſwolimy, ſchtož je ſe žohnowanjom ſa naſchu zyrkej a ja naſche woßady a tak też ja jenotliweho kaž ſa zyły lud.

— **Wo wólbach** dźěchu pſches nowiny ſdobom powěſćże wo poſtajenjach ja pruſku a wo poſtajenjach ja jakſku zyrkej. Nadźijomnje njejßu wone niewěſtoſćź a mućenzu, kiž bě ſ tak khwatniwymi a ſdobom nowymi poſtajenjemi naſtawa, powjetſchiła a ſmylenja ſawinowake. Sakońſke ſaßady ſa wobej zyrkwi njejßu dźě jenajke. Woßebite wólbne pſchiprawjenja běchu pak niz jenož ja pruſku a jakſku, ale ja wſchě evangelſke zyrkwje Němſteje — a dźenßa wola wſchitke! — jenajke.

— **W Drježdźanach** pobuchu ßobotu 15. julija pola bohota a pola ſnutskowneho miniſtra ſaſtupjerjo zyrkwje a to ſpołnomóznjeny ſaſtupjeŕ biſkopa a zyrkwineje wyſchnoſćże, faraŕ Coch, preſident krajneho konſiſtorija Seetzen a prawiſnik dr. Schreiter. Jednachu wo położenju zyrkwje. Saſtupjerjo zyrkwje wuprajchu bohotej Mutſchmannej a woßebje miniſtrej Fritſchej dźak ja to, ſo běſchtaj jakſkej zyrkwi ſmóžniłoj, ßwój dom ßami ſrjadowacź. W tym je ßo hižo jara wjele dozpiło, pſchede wſchěm to, ſo nowi a ſtari wjednizy zyrkwje ßo wujednachu a ſhromadnje do dźěła dachu. Pſchi tym namakachu pſchihłoßowanje ſynodalneho wubjerka. We woßebitym nuſowym wukaſu móžeſche konſiſtorij wo tutym dobytku rosprawjecź, a dźěła nětk na dalſchim rjadowanju wobſtejnoſćźow a žiwjenja w zyrkwi. Schtyrjo ſaſtupjerjo ſtareje zyrkwineje wyſchnoſćże ßu próſtwu ſapodali, ſo ßo jim nětkle dowol da a ſo jich ſ 1. oktobrom na wotpočink puſchćźa. S tym ßo ſnowaſrjadowanje ſłóži. My w Sakſkej chzemy džakowni bycź, ſo ßo zyła naležnoſćź takle rosriša a ſo po tajkim pućźu doſkónčznemu ſrjadowanju napſechćźiwo džemy.

— **Evangelijwós** bě woßebita a woßebna wěz w cžaßu do nazionalneje revoluzije hdyž měješche njewěra a bjesbóžnoſćź nadkneježſtwo a tuto bóle a bóle rosſchěrješche, ſabiwajo wěru a kſcheſćźijanſke ſmyßlenje. Evangelijwós pak tole też nětkle hiſchćże je, hdyž nětk nawopak ſ nowym cžaßom ßo evangelij ſnowa do luda ſadobywa, pytajo pſchewinyćź małowěru, njewěru, materialismuß, bjesbóžnoſćź. W Hannoverſkej ßu ßo wſchelake ſjednoćźenſtwa do zykka ſeſtupake a twarja nowy evangelijwós. S wjednikom tutoho noweho dźěła je ſamkaŕ ſ Rheinſteje krajiny, wot kotrehož dozyła tuta myßl „mißijonſtwo na wosu“ pokhadźa.

— **S Baſela** ßmy ras pißali, ſo bě tam wojowanje ſchulſkeje modlitwy dla wudyriło. Tutu bě Baſelſka rada jakaſała. Pſchećźiwo tomu běchu ßo kſcheſćźanſzy ſtarſchi wobrocźili. Nětko je rada tutu ſakaſnju wróćźiła. Kóždy wućeŕ ßmě nětko ſaßo roswućžowanje ſ modlitwu a ſ kěrluſchom ſapočžecź. — Smužite wojowanje ſa nabožne prawo je tu dobyło. Nowina „Evangeliſch-ſoziale Warte“ pſchiſpomni: „Evangelſzy džěłaćźerjo a měſchćźenjo! Spomjatkujcże ßebi to!“

— **Ruſka** je ßo ſe ßwojej bjesbóžnej propagandu lětßa woßebje też pſchećźiwo katolſkej zyrkwi ſaměriła, a to pſchećźiwo „ßwjatemu lětej“. Ruſka chze liſtne ſnamki wudacź, kotrež pſchećźiwo „ßwjatemu lětej“ ſchćźuwaja, a je je też hižo pſchiſjewiła. Bamž je pſchećźiwo tomu proteſt ſapołožił.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Džěćźi na wšy! je nětkle heßło, próſtwa, napominanje a — **pſchißłuſchnoſćź!** Njeſabudźmy to a mějmy ßo po tym! Nowy cžaß budźi a nowy cžaß woła do noweho žiwjenja, we kotrymž dyrbi lud bóle hiſchćże hacž ßem bycź „jedyn lud“, w kotrymž je ſtaw ſe ſtawom ſjednoćźeny. A hdźe je lěpſchi ſapočžatk ja tole cžinićź hacž mjes džěćźimi a ſ džěćźimi?! Snutskowne mißionſtwo a jeho wſchelake wotdźěle ßu ßo wot dołhich lět ßem hižo pſchezo po tutym heßłe měłe. Schtóž ßobu ſe ſnutskownym mißionſtwom je žiwy był a dźěłał, tomu tuto heßło: džěćźi na wšy! Džěćźi na kraj! niczo noweho njepraji. Snutskowne mißionſtwo też lětßa džěćźi na wšy ſćźele; wo jeho wotdźělu, Drježdźanſke měſchćźanſke mißionſtwo wěmy, ſo je měſtna ja džěćźi pytało. Wobſchěrne dźěło ja džěćźi je ſapočžało nazionalſozialiſtiſke hibanje „Hitler Jugend“, kotrež ßo na jenotliwych a na zyłu ſjawnoſćź wobrocźa ſ napominanjom, cžinićź po tutym heßłu. Próſdniny tu bórſy ßu. Tuž ßo rosßudźmy! Też ſwonka próſdninow drje budźe móžno, džěćźi dostacź. To je ſdobom też ſpomóžny ſkutk ja dobry, žohnowany pſchichod zyłeho luda.

S **Budyſchina.** Budyſka loža „Zur goldenen Mauer“ je rospuſchćźena. Ssobuſtawy tuteje loże, kiž bu w lěćźe 1802 ſałożena, ßu po ßwojej woli wobſamknyli, ßwoje ſjednoćźenſtwo roswjaſacź. Dom a leżownoſćź pſchewſa evangelſka Pětrowſka woßada. Pſches 130 lět je loža wobſtała a je, kaž jeje ſtawiſny wobßwědčźeja, wjele dobreho wuſkutkowała. Njech je to dobre ſnamjo, ſo evangelſka woßada tutu zyłu rjanu leżownoſćź pſchewoſmje. So wona ſ tym też nadawki pſchewoſmje, je wěſte. Schtož dobreho a ſpomožneho loža wukonjeſche, njedyrbi ſ tutym rospuſchćźenjom kónza měcź, ale dyrbi dale tracź a ßo množicź pod wjedniſtwom evangelſkeje woßady.

Sa burſtwo! To je heßło noweje wyſchnoſćże a noweho cžaßa. Ale wono ßo njeměri a ßo też njeßmě měricź jenož na ſwonkowne a ſeńſke kubła. To też wyſchnoſćź njecha. Miniſter Darré je ßebi woßebiteho pomoznika powołał, kiž ma ßo jenož ſaběracź ſ tym, ſchtož je waſchnje, žiwjenje, cžink a poczink burſtwa. S toho je ßo w poßlednim cžaßu wjele ſhubiło. To pak ßo njeßmě ſtacź. S tym ſchkoduje burſtwo, ſ tym ſchkoduje zyły lud. Tuž pak nětk njech ßebi burjo, ratarjo haja, ſchtož je ryſy rataŕſke, burſke. S tym wobohacźa ßo a wudebja ßebi ßwoje nětkle hewak tak cžežke žiwjenje.

S Awſtriſkeje. Hacžrunjež je tam, kaž je ſnate, wulka nuſa, ßu tola evangelſke woßady Awſtriſkeje naſběrake 715,85 ſchillingow ja to, ſo bychu byke ſdźeržane měſtna a dopomnjeńki, kotrež naß dopominaja na wulki cžaß reformazije a jeje wulkeho reformatora. Hacžrunjež w nuſy, njejßu ßebi tute woßady rubicź dake ſacžucże ja tajke wulke idealne kubła.

Ssowjetruſka žněje nětko płody ßwojich žiwjenje a ſbožo kažazych poſpytow. A žně ßu tyſchne. Pſchede wſchěm wulki hłód! Ssowjetwyſchnoſćź chze tutomu ſtrachej dowobaracź a žada wot burow, ſo bychu wjazy žita wotedawali. Mjes tym pak je hižo mnoho ludźi hłodu wumrěło. Dopomńmy ßo na ſtyſkne liſty a horze próſtwy, kotrež njedawno tu woſjewichmy. Ssu wone — tak próſtwy wo kuſk khlěba bożedła — pola naß njewußkyſchane woſtake?

Na pucź.

Hdyž ßmy ßebi Jeſom Khryſta wuſwolili, ßmy prawje wolili a wolimy nětk też prawje.

Liſtowanje. Sa 7. po ßwj. Tr. M. w B. — Sa 8. po ßwj. Tr. W. we W

Samotwity redaktor faraŕ Wyrgacź w Noßacźźach (Noſtitz b. Weißenberg). Cźiſchćź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchćźerńje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ twobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźſtnje 108 pf.

Čišło 31

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje 30. julija 1933 Bautzen

7. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Marka 8, 1—9.

Jako dźěćźi běchmy, pschezo radźi tamnu bajku ßłyschachmy: Blidko, pschikrywaj ßo. Tutón dar běšche ßo blidařskemu dostał ša myto jeho dźěła. Schkoda, so ßo jemu tutón dar šaßo shubi. Jako pak bywachmy starschi, s naschim Sejlerjom wjeßeli spěwachmy: Blidko cźi pschikrywa woßrjedk a włóža. Pschi tym, runje pola tuteho spěwarja, wjedźachmy, so wón s tym wschehomózneho Boha ßameho měni, kotryž roli płódnosćź dawa. A hdyž bliže hladamy, kaž ßami wot ßo wěmy, so ßo wulki Boži dźiw naßyćźenja wschitkich stworjenjow wschědnje snajmjeńscha tsi króćź wospjetuje. Snajmjeńscha tsi króćź ša dźeń Bóh Knjes 17 stow milijonow cźłowjekow naßyćźuje, a schtó chze woblićźićź, kelko milijonow druhich stworjenjow a stworjenćźkow wschědnje psched njeho khodźi a ßwoju zyrobu proßy. Schtóž ma wocźi a kusk sačźućźa ša to, tón też ßo njebudźe tak jara dźiwacź, so bu tehdy wot Jesuša w pusćźinje schtyri tyßaz ludźi naßyćźenych. Biblija tak rjenje wo tym Bosy rěćźi, kiž ßwoje dźěćźi naßyćźa, ale też młodym rapakam, kiž ßo k njemu wołaju, jich pizu dawa. Ale nasche sćźenje nam njecha jenož prajićź, so je Jesuß telko ludźi naßyćźił, też niz, so je ßo ßydom korbow sbytknych kruschkow nasběrało, ale so ßu tele ßyły luda najprjedy wot njeho duchownje naßyćźene byłe. Jesuß je pomoznik ša duschu a cźěło, to chze naß tuto sćźenje wućźićź. Pschi tym widźimy, schto wón ßam cźini, a schto wón naß cźinićź wući.

Wulki lud tam bě, nasche sćźenje praji. A tutón lud běšche tsi dny pola Jesuša był. Schto běšche tam chzył? Teho ßłyschećź, kotryž hinak wućźeschе dyžli pißmawućźeni. A kak ßu woni tak rjez na jeho hubomaj wißali: Tsi dny ßu pschi nim šawostali. Tu njebě žaneje wostudłeje mješchiny, a nikomu ßo njechaschе domoj hićź. Jesuß ßam kaž je spodźiwanjom na to hladaschе. A tuž wón rjekny: Mi je luda žel, pschetož woni ßu na tsi dny pola mje šawostali a nimaju niczo k jěsći, a hdy bych jich bjes jědźe domoj puschćźił, bychu po puću šawutlili. Tak je to staroscź ša cźělne potrjeby, kotruž tu widźimy. Ale najprjedy je Jesuß tele ßyły luda tola wućźił, to rěka: wón je ßo ša jich duschu starał. Schto je nětko po cźaßnym rjedźe prěnje, staroscź ša duschu abo ša cźěło, to drje tu njeje najwažnische. Jesuß je to wěscźe wschelako cźinił. Hłowna wěz je, so je ßo wón ša woboje starał, so je wón pomoznik ša duschu a cźěło; potajkim ša zyłeho cźłowjeka. W naschim scźenju běšche Jesuß najprjedy duschi dał, schtož jej ßłuscha. Wjele luda tam bě, to rěka, niz jenož wschelazy po ßwojim stawje, powołanju, atd., ale też wschelazy po ßwojich snutsknych wobstejnoscźach, naležnjach, próstwach a žadanjach. Bjes dwěla běchu tam niz jenož strowi, ale też khori a bědni, a to šaßo niz po cźěle jenož, ale też po duschi. Hłódni a lacźni po prawdoscźi tam běchu, ša ßwojej sbóžnoscźu žedźaze dusche, wěso też staroscźiwi, s tym a tamnym w duschi a w ßwědomnju wobcźeżeni ludźo. A wschitkim běšche Jesuß s pomoznikom, žadyn ßo na njeho podarmo njewobrocźi. Bjes dźiwa, so je jeho dźěło s tutymi ludźimi tak dołho trało, bjes dźiwa runje tak, so ßo jim pola njeho njeje wostudźiło. Pytajcźe najprjedy Boże kralestwo a jeho prawdoscź, tuteje pschikašnje je ßo Knjes ßam dźeržał. So bychmy tola też my to stajnje wjedźeli a ßo tehodla po tym měli! Wschak pola naß tak dołho njetraja žane kemsche, žane nutrnoscźe, a tola mnohim pschedołho traja! Hdy bychu wschitzy wjedźeli, so je Jesuß pomoznik, bychu ßo wěscźe hinak k njemu tłóčźili!

Ale jako běšche Jesuß njeßmjertne dusche wokschewił, běšche jemu luda žel, dokelž njemějachu niczo jěscź. Nasch Knjes wě, so ßebi cźěło ßwoje prawo žada, wschak je wón

prajik: Wasch njebjeski Wótz wě, so wy teho wscheho, mjenujzy cźělneho sežiwjenja, potrjebacźe. Nasch Bóh a nasch luby Sbóžnik nochzetaj, so by schtó tradak. A tuž žo Jesuš tu sa te schtyri tyžazy luda tak schcźedriwje postara. Wón jim khlěb a rybiczki poskiczi, jednore, ale dožahaze sežiwjeńske žrědki, žane khłóschcźeńki. A kak rjenje to klinczi: Woni jědžachu a buchu nažyczeni! Naschemu Knjesej je móžno, se wjele abo mało pomhacź. Wón tež niczo sa to njemóže, abo wón njeje na tym wina, so na semi mnosy tradaja. Hdy by žo wschudžom po jeho woli cžiniło, wěscźe njeby telko nusy było.

To wjedže naž na druhu ważnosćź nascheho scźenja: Jesuž pomoznik sa duschu a cźěło: Wón wucži, schto mamy my pschi tym cžinicź. Něschto swonkowne a mjenje ważne žo sda bycź, so Jesuž ludej pschikasa, so bychu žo na semju seždali. Porjad a měr mjes hłódnym ludom měješche bycź. Hdy bychu žo wschitzy nadobo k wudźělowazym wucžobnikam tłóczili, by wulka cźischcźeńza nastała, a kaž pschi tym husto je, bychu někotsi wjele a žnano pschewjele a drusy niczo dostali. Lud je žo tam tež po tym měk. Tuž žo tež my njehórschmy, hdyž a hdźež je porjad, dokelž je to skóncznje sa kóždeho k lěpschemu. Jesuž žo dale džakowasche, prjedy hacž khlěb łamasche a rybiczki da wudźělicź. Kak rjenje: Hacž bě tu mało abo wjele, wón žo džakowasche, a pod jeho džakowanjom žo Boże dary tak schcźedriwje rosmnožichu. Hdy bychmy to tola tež my wot njeho nawuknyli! Hdźe žu te domy, hdźež žo hischcźe sa Boże dary džakuje! Pschetož pschi džakowanju žo na to bóle hlada, schtož tu je, a mjenje na to, schtož tu njeje, a tuž žo spokojnosćź wuknje. Pschi džakowanju žo na darniwu ruku hlada, a tak žo dowěra wuknje, so skónczjnje niczo njepobrachuje. Džakowny cźlowjek pschezo sažo pomozy namaka. Dale Jesuž pokruty a rybiczki žam njewudźělowasche, ale wucžomnikam tole dźěło porucźi. Woni žu žo s tym wulzy prózowacź měli, ale wěso tole dźěło radźi na žo wsali. S teho widźimy, so Jesušowi wucžomnizy, a cźi žmy tola tež my, nimaja jenož Boże dary wužiwacź, pola žwojeho Knjesa na hospodźe bycź, ale žo tež sa jeho pomoznikow a hospodarjow wopokasowacź. Dobrotu cžinicź a wudźělecź njesapomńcźe! Kak wjele bohatscho by žo Boža schcźedriwosćź jewiła, hdy bychmy to tak husto njesabywali! A skónczjnje nasběrachu woni tam sbytknych kruschkow žydom korbow! To bě sažo wulke dźěło, a najskěrje je někotrehožkuli khribjet bolak pschi tutym sběranju. Prajiło žo je, so Knjes Jesuž njeje trjeba měł, tole dźěło kasacź, hdyž je jemu móžno było, tutón wulki dźiw cžinicź. Nam pak žo runje to lubi, so wón takle na maliczkosćźe dźiwa. Njepokasuje žo runje tak jeho wulka žwěra, kotruž wschak tež s druhich jeho po sdaczu małych skutkow snajemy? Njereka to tež sa naž, so mamy se žnadnym a schpatnym runje tak pěknje a prawje wobkhadźecź kaž s wulkim a swonknje ważnym? Kak derje žu tola naschi wótzojo Knjesej rosumili, hdyž žu na žrjódki naž kedźbowacź wucžili! Njepraji pschižłowo, so tolerja njeje hódny, kiž pjenježk njecžeseźi? Abo njeje skónczjnje tež kóžda mjeńschina cžaža tajka žrjódka, kotraž chze derje nałožena bycź? Abo kóžde małe wješele, kotrehož žo radujemy?

Jesuž pomoznik sa duschu a cźěło, teho žo džeržmy, ale pomhajmy jemu tež, wjeleż je na naž, so by wón to bycź mohł nam a druhim! Hamjeń. M. w B.

Němski kanzler wo zyrkwinskich wólbach

Němski kanzler Adolf Hitler je žobotu 22. julija wjeczor psches wschitke němske radijowe scźelaki wo evangelskich zyrkwinskich wólbach rěczał. Wón rěczesche jenož jako politiski wjednik a njedótkny žo praschenjow wěry, dogmatiki abo wucžby. Nimo tutych jeniczzy zyrkwinskich należnosćźow wobsteja pak praschenja, kiž samolwiteho wjednika luda nusuja, žo sjawnje k nim wuprajicź. Wone wopschijeja ludowske a statne sajimy w jeje poczahach k wěruwusnaczam. Nazionalißmuß je stajnje wusběhowak, so je rosžudženy, kschesczanske zyrkwje do statneho schkita wsacź. Zyrkwje statneho schkita potrjebaju a samóža jenož pod nim žwój nabožny nadawk dopjelnicź. Zyrkwje žebi žamo tutón schkit wot stata žadaju. Tak pak dyrbi stat sa to wot zyrkwjow žadacź, so tež wone stat podpjeraju, kaž je to sa jeho wobstacźe nusne. Rosžudne sa prawo wobstacźa zyrkwje a stata je duschine a cźělne sakhowanje cźłowjekow; by-li žo tuto sniczżiło, by to kónz stata a zyrkwje wosnamjeniło.

Runje kaž kschesczanstwo abo posdźisco reformazija žo politiszy wulzy wuskutkowaschtej, tak žo kóždy ludowy pschewrót tež na dóńt zyrkwjow poczahuje. Jenož cźłowjek bjes ducha móže žebi wumyßlicź, so by žnadź dobycźe bolschewißma sa katolsku abo evangelsku zyrkej njewažne było a so bychu biskopja abo superintendentojo w žwojim dotalnym skutkowanju myleni abo sadźěwani byli. Wudawanje, so žo jeniczzy se skutkowanjom zyrkwjow tajke strachi pschewinu, njehodźi žo džerżecź a woprawdźitosćź pschecźiwo tomu rěczi. Ani katolska ani evangelska ani ruska zyrkej njeßu bolschewißmej sadźěwacź mohke.

Tehodla je nusne, so maju zyrkwje žame žo k revoluzionarnym hibanjam wuprajicź. To je žo prěni krócź na jaßne waschnje stało, jako romska zyrkej a faschißmuß žo se Lateranskimi srěczenjemi dojednaschtaj. Němski konkordat je druha, tehorunja jaßna krocžel na tutym polu. Jako nazionalsozialist pscheje žebi kanzler runje tak jaßne srjadowanje s evangelskej zyrkwju. Tu je wěso nusne, so žo mnohe evangelske zyrkwje po móžnosći do jeniczkeje němskostatneje zyrkwje sjednocźa. Potom pokasa kanzler na hibanje němskich kschesczijanow, kotsiž žo wo to prózuja, so bychu wulke nadawki dźenßnischeho cžaža dopjelnili. W sajimje posběhnjenja němskeho luda, kiž kanzler sa njerosdźělny s nazionalsozialistiskim hibanjom wobhladuje, pscheje žebi, so nowe zyrkwinske wólby w žwojim wunoschku nowu ludowu a statnu politiku podpjeraju.

Wustawa „Němskeje evangelskeje zyrkwje“.

„W hodźinje, w kotrejž Bóh da naschonicź nasch němski lud wulki wobwrót stawisnow, jednocźeja žo němske evangelske zyrkwje, spěchujo a dokonjejo jednocźenje, kiž swjask evangelskich zyrkwjow Němskeje sapocža, do jeneje jeniczkeje němskeje evangelskeje zyrkwje.

Tuta jednocźi wusnacźa, kotrež s reformazije wuroscźechu a s runym prawom pornjo žebi steja, w žwjatocžnym swjasku a wobžwědcža s tym: „Jene cźěło a jedyn duch, jedyn Knjes, jena wěra, jena kschcźeniza, jedyn Bóh a Wótcźez wschitkich, kiž je wysche wschitkich a psches wschitkich we waß wschitkich.“

Němska Evangelska Zyrkej da žebi scźěhowazu wustawu:

I. dźěl.

Artikel 1: Njedótkliwy podłožk Němskeje Evangelskeje zyrkwje je evangelium wot Jesuža Khrystuža, kajkež je wono w Swjatym Pißmje wobžwědczene a we wusnaczach reformazije snowa na žwětło pschischło. S tym žu

połnomozy, kotrež zyrkej ſa ßwoje póßelſtwo trjeba, poſtajene a wobmjeſowane.

II. dźěl.

Artikel 2: 1. Němſka Evangelſka Zyrkej dźěli ßo do zyrkwjow (krajnych zyrkwjow).

2. Zyrkwinſke ſjednoczeńſtwa runeho wuſnacza mózeja ßo pſchiſamknycź. Kak ma ßo pſchiſamknjenje ſtacź, poſtaji ſakoń.

3. Krajne zyrkwje woſtanu we wuſnaczu a w kulcze ßamoſtatne.

4. Němſka Evangelſka Zyrkej móże krajnym zyrkwjam ſa jich wuſtawu, hdźež njeje na wuſnacze ſwjaſana, ſe ſakonjom ſhromadne poſtajenja ſa pſchewjedźenje dacź. Wona ma pſchesjednoſcź prawa mjes krajnymi zyrkwjemi w tym, ſchtož ſarjadowanja a prawa je, ſpěchowacź a ſaruczecź.

5. Wjednizy krajneje zyrkwje ßo powołaja po jednanju ſ Němſkej krajnej zyrkwju.

6. Wſchitzy, kiž maja zyrkwinſke ſaſtojnſtwo, maja ßo pſchi pſchewjaczu ſaſtojnſtwa na wuſtawu Němſkeje Evangelſkeje zyrkwje ſwjaſacź.

III. dźěl.

Artikel 3: 1. Němſka Evangelſka Zyrkej rjaduje prawa ſa žiwjenje zyłeje němſkeje zyrkwje.

2. Wona rjaduje ßwoje ſtejniſchczo k ſtatej.

3. Wona poſtaja ßwoje ſtejniſchczo k zuſym nabožnym ſjednoczeńſtwam.

Artikel 4: 1. Němſka Evangelſka Zyrkej chze to w njej ſjednoczene evangelſke kſcheſczijanſtwo ſa dopjelnjenje bójſkeho nadawka wuhotowacź a poſtajicź. Wona ma ßo tohodla wot Sswjateho Piſma a wot reformatoriſkich wuſnaczow ßem ſtaracź wo jednotne ſadźerżenje w zyrkwi a pokaſowacź zyrkwinemu dźěłu ſaměr a pucź.

2. Woßebje ßo wona ſtara wo němſke ludſtwo, pſchedewſchěm wo młodźinu.

3. Wona ſtražuje a ſpěchuje nad ßwobodnym zyrkwinſkim dźěle, kotrež ma ważnoſcź ſa zyłu zyrkej, woßebje na polu Snutskowneho a Swonkowneho miſionſtwa.

4. Wona ma ſchkitacź a krucźicź ſwjaſki ſ evangelſkimi Němzami we wukraju.

5. Wona haji poczahi ſ pſchecźelnymi zyrkwjami wukraja.“

Tutemu ſapoczatkej dodamy pſchichodnje dalſche dźěle wuſtawy, doniž njeje zyła wuſtawa woſjewjena. Wona bu 14. julija t. l. ſe ſtatnym ſakonjom pſchipóſnata. Bóh chzył dacź, ſo by wona ſe žohnowanjom była ſa zyłu evangelſku zyrkej Němſkeje a ſa jenotliwe krajne zyrkwje a ſo by ſ njeje žohnowanje měła jenotliwa woßada kaž jenotliwy kſcheſczijan!

Nabožina a ſchula.

Wo njej je ßo w poßlednich měßazach wjele rěczało, piſało, jednało. Wěſo też prjedy hižo, haj wot lěta 1918 ßem njepſchestawajzy. Ale wotpohlad a ſaměr tutoho jednanja w poßlednich měßazach bě zyle hinaſchi hacź tón w ſańdźenych lětach. Wuſnamny rosdźěl je tón, ſo běchu prjedy zyrkej a ſtarſchi nuſowani, prawo nabožiny na wukublanje ſchkitacź, ſo pak nětko nawopak, ſtat ſaßadu ſaſtupuje, ſo ma ßo kóžde dźěczo pod wliw nabožiny ſtajicź. Tutu ſaßadu je doraſnje duringſka wyſchnoſcź wuprajiła; wona poruczi, ſo ma kóžde dźěczo do nabožnych hodźin khodźicź.

Kajki to rosdźěl pornjo prjedy, hdyž ßo dopomninmy, ſchto wſcho je runje też Duringſka w ſańdźenych lětach pſchětracź měła!

Tutón nadawk, wſchě dźěczi, też te njewólnych, njekſcheſczijanſkich a liwkich ſtarſchich, w nabožnych hodźinach měcź, je jara cźežki a žada ßebi wot wucžerjow wſchu luboſcź a ßwěru ſa tuto dźěło. So pak je tuto ſpomožne dźěſczu a ſdobom zyłemu ludej, to pſchida kóždy, kiž ßam ſ wěry je a wě, ſo je naſcha kſcheſczijanſka wěra ta móz, kiž ßwět pchewinje.

Cžehodla niz wjazy?

Woßada Altlandsberg — ma něhdźe 4000 duſchow — piſche: Wot januara 1932 hacž k ßwjatkam 1933 bu tu pola naß 10 mandźelſtwow ſwěrowanych a ſ tym, ſchtož bu hacž dotal ſkomdźene, wurunane. Schtyri abo pjecź dalſchich ßo na to hotuje. Wot oktobra 1932 ßem ßmy 22 dźěczi kſchcźili, kiž běchu 5 lět ſtare a ſtarſche hacž do 13 lět. Tohorunja ßo wot oktobra 1932 ßem jich pſchezo wjazy do zyrkwje wrócźa.

Telko měßazow do pſchewróta ſapocza ßo w tutej woßadźe tuto nabožne, kſcheſczijanſke hibanje. Nětko je hižo telko měßazow po pſchewrócźe. Cžehodla njehiba ßo to hiſchcźe bóle wſchudźom tam, hdźež tajkich ſkomdźenjow a hdźež wuſtupjenych je? Hdyž to politiſki pſchewrót njeſamóh, dyrbjało to nabožne, zyrkwinſke hibanje ſamóz. Abo woni ßu zyle woliwknyli a ſteja pod tamanjom, kotrež Jeſuß Khryſtuß wupraji nad tymi, kiž ßu liwzy.

Zyrkej a ſtat.

Wólby ßu nimo. Doſcź jich woßadow, kotrež njejßu trjebałe wolicź, dokelž bu jenož jena liſczina ſapodata; woſwjetſcha jara wjele pſchi wólbje wobdźěliło. Wolili njejßu n. pſch. w Budyſchinje, Lubiju, Lipſku, Pirnje, Kamjenizy, Miſchnju, Grimmje, tohorunja niz w Ketlizach, Noßaczizach; w Bukeczanſkej woßadźe wolachu jenož Pomorſzy. — Wólby ßu nimo. Nětk ma ßo pokaſacź dwojake: **Koho wuſwolichu wolerjo a koho wuſwoleni ſaſtupjerjo ſaſtupuja.** Hdźež ßu wolerjo kaž wuſwoleni nowy czaß a jeho žadanje ſrozumili, wſcho jene hacž ßo tak abo hinak mjenuja abo dozyła niz pomjenowachu, tam dyrbi bycź nětk nowe žiwjenje, nowe hibanje, kotrež ßo hiba bóle a bóle ke Khryſtußej, bóle a bóle do ßwětła jeho ßłowa, bóle a bóle pod jeho wſchehomóznu a wſchehomiłu ruku. Spósnacź je to na zyłym žiwjenju a ſadźerżenju jenotliweho kſcheſczijana, jenotliweje ßwójby kaž zyłeje wßy, zyłeje woßady, zyłeje gmejny. A spósnacź je to njedźelſki dźeń a wſchědny dźeń. A spósnacź je to na tym, hacž wſchitzy dopjelnja ßwoje najſnutskniſche prawa a pſchißłuſchnoſcźe pſchi Bibliji, modleńſkich, ſpěwarſkich, pſchi domjazym blidźe a pſchi Božim blidźe. w cźichej komorzy a w Božim domje, a na tym, hacž wſchitzy dopjelnja ßwoje bóle ſwonkowne a widomne pſchißłuſchnoſcźe a prawa, też te darowanja a dawkidawanja — ani bjes tutoho ani bjes tamneho njepóńdźe to też w pſchichodźe, tak dołho niz hacž ma ßo na tutej widomnej ſemi ſa widomnych cźłowjekow ſ njewidomnej zyrkwju Khryſtußowej też widomna zyrkej Khryſtußowa twaricź. — Stykujmy tuž ruzy a cźińmy dobroproſchenje, ſo by wſcho, ſchtož ßo ſta a ſtawa a budźe ſtawacź, było Bohu k cześcźi, nam a zyłemu ludej pak k žohnowanju!

Konkordat mjes němſkim ſtatom a katolſkej zyrkwju ſtaj ſchtwórtk, 20. julija vizekanzler von Papen a bamžowy kardinalſekretar Pacelli w Romje podpiſałoj. Tak je němſki ſtat ſ woběmaj zyrkwjomaj nadobo nowe ſrjadowanje do-

rjadował a ſakład ſa nowe ſhromadne žiwjenje ſałožił. To je něſchto wuſnamnje wulke. Vizekanzler je ßo wo zyłej ważnej naležnoſczi takle wuprajił: „Hdyž je ßo vatikan — to je bamž a jeho wyſchnoſcž — rosßudźił, ſ němſkim ſtatom ſczinicž, je tuto pſchipósnacże młodeho ſtata, kotrež ſ tym 2000lětna pſchenationalna móz zyrkwje wupraji, ſdobom pſchipósnacże toho, ſo je němſki nazionalſozialismus bolſchewiſmus pſchewinył, bjesbóžne hibanje wutupił a měrny kſcheſczijanſki ſałožk ſa twar ſtata ſałožił.“

Pomhajcże, dawajcże!

Pſchezo ſaßo tutón hłóß:

Sa wopory dźěła!

Sa pſchewinjenje bjesdźěła!

Sa bratrow w nuſy — ſa nuſuczerpjazych, hłodumrějazych w Ruſkej!

Ssy je ßłyſchał, tute hłoßy? Ssy je wußłyſchał? Ssy ßłyſcheć a cžinjeć?

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

S **Noßacžiz.** Wolenja ßmy ßo ſańdźenu njedźelu ſminyli, dokelž bě ßo ſa zyłu woßadu jenož jena liſczina ſapodała. S tym buchu wſchitzy ßedmjo, kotrychž mějachmy wolicž, wuſwoleni. Ale hacž runje bě tuta wěz hižo ſchtwórtk rosßudźena, ßmy tola runje wot ſchtwórtka njepſchestawajzy myßlili na njedźelu 23. julija, pſchedewſchěm na to, kajke wjedro. Naſche dźěcži — a ſ nimi młodźina a zyła woßada — chzychu ßwjedźeń ßwojeje „Božeje ßłužby ſa dźěcži“ ßwjecžicž. A nětk ßo ßobotu tak deſchczowaſche, a njedźelu rano ſaß połodnjo ßo ßamo hrimaſche a deſchczowaſche. Tak někotre wóczko tež deſchczowaſche a tak někotra wutroba bě połna ſtaroſcże, ale tež — to wěmy — połna proſchenja a modlenja k tomu, kiž wichor, wětry wodźi a wſchitke mróczele. A hlaj: wón, naſch Bóh, da pucž, po kotrymž ßmy ſchli bjes kapcžiczki deſchcžika, hacžrunje w 12. hodž. hiſchcże deſchcžik a hacžrunje ½1 hodž., jako naſchi hoſczo a pomozni, Porſchiſzy poſawniſtojo, pſchijědźechu, njebjo połne mróczelow. W 1 hodž. dźěchmy do Schpikałow, ſo bychmy wot tam ſ zyłej woßadu, woßebje ſ naſchimi dźěcžimi, kemſchi ſchli, wołajo wſchitkich ſ poſawnami, do Božeho domu niz ſa dźenßa jeno, ale ſa kóždu njedźelu. A ßmy ſchli kemſchi rjanny pißany a dołhi a pſchezo bóle pißany a dołhi cžah wot Schpikałow pſches Krapowy, Jamu, Trußyzy do Noßacžiz do Božeho domu, kotryž běchu ßebi dźěcži pyſchiłe. — A žaneje kapki deſchcža wjazy! Boże ßłónczko nam ßwěcżeſche na kemſchazy pucž! Wutroba bě połna nutrneho dźakowanja pola młodych a ſtarych. 75 dźěcži ſ Božeje ßłužby — to ßu wſchě ſ wuwſaczom tſjoch, kotrež běchu na próſdniny do dala wujěte, ſa nje pak běchu tu 3 „dźěcži na próſdninach“ — bě tu w rjanej, pěknej pyſche kwětkow a khorhojczkow a wulka ßyła woßadnych a hoſczi. Poſawniſtojo hudźachu nam ke kěrluſcham a ſapiſkachu nam k radowanju a Bohu k czeſczi. Boża ßłužba měješche pak nimo tutoho ßwjedźeńſkeho raſa hiſchcże woßebity wuſnam. Rano do ßerbſkeje Božeje ßłužby běchmy prěni ras wupowěßnyli khorhoj, prěnju zyrkwinſku khorhoj naſcheho Božeho doma a to, hacžrunje ſamróczene njebjo hrožeſche, w dobrej nadźiji, ſo budźe nam khorhoj tola ßwjedźeńſka khorhoj. A hlaj, wona to bu, a woßadny farař ju nětk poßwjecži a ſdobom ſdźěli, ſo bu nam wona, kaž wſcho pódlanſke darjena wot njemjenowaneho. To bě do radowanja nowe wješele. Duzy wote mſchi poſaſtachmy pſched pomnikom. Kak bychmy runje lětßa 1933 nimo hicž móhli? Wopomnichmy jich rjekowſku ßmjercž, kotraž njebě podarmo. Poſawniſtojo hudźachu. Pſched kerchowom bě hnydom ſaſtaniczko. Fotograf, kiž wſchak ßo pſchi tajkich ſkładnoſczach ſtajnje jewi, wudokonja to ßwoje. Potom czehnjechmy nimo naſcheje ruiny, nimo ſtareho pohrjebniſchcża na knježi dwór a wot tam na knježu łuku, kotraž bě nam k. ryczeŕkubleŕ Krauſe ſaßo pſcheczelniwje ſa naſch ßwjedźeń pſchewoſtajił. Na tutej ſapocža ßo nětk pſchi najpſchihódniſchim wjedrje wjeßołe žiwjenje. Shromadne hry ßo wotměnjachu ſ hrami w 3 jenotliwych wotdźělach, kotrež běchu młode holzy naſcheho towaŕſtwa a k. primanar Schober-Schpikałſki ſ někotrymi młodymi holzami pſchewjali. Dokołowokoło, woßebje mjes ſchtomami pſchi ſtudni pſchihladowaſche wulka ßyła ludźi. Do wſcheho ſjewi ßo nadobo też poprjanzowy muž mjes naſchimi małymi — jim a wſchitkim woßebite pſchekłapjenje! — Pſchestawku pſchinjeße „kofejowa hodźinka“ w faŕſkej ſahrodźe, hdźež ßo jich na 115 woßobow wokoło rjenje pſchihotowanych blidow ſeßyda. Se poſawnami ßebi ſaſpěwachmy. Nowe hry na łuzy ſczěhowachu, doniž njebě po wſchelakich ſhromadnych hrach czaß, kónczecž. Woßadny farař ſhromadźi wſchitkich, dźěczi a woßadnych a hoſczi, wokoło poſawniſkeho a wopomni woßebity wuſnam tuteje njedźele ſa zyły lud a wótzny kraj a wſchitzy ſanjeßechu dźakni ßława wótznemu krajej, zyrkwi, ſtaremu preſidentej, młodemu kanzlerjej. Kónczejo wukonja woßadny farař lubu jemu ßłužbu dźakowanja: Dźak Bohu, kiž bě tak hnadnje ſdychowanja wußłyſchał, kiž bě tak rjane wjedro dał po deſchczu a hrimanju, ſo ßebi lěpſcheho njemóhli pſchecž, kiž bě tak dał ßo wſchemu derje radźicž. Dźak wſchitkim mjenowanym a njemjenowanym pomoznikam a ſpěchowarjam a daricželam, pſchedewſchěm poſawniſtam. Też ſe druheje ſtrony wuprajichu ßo ßłowa dźaka a pſchipósnacża. Móznje ſaklincża po ßłowje modlitwa pſches łuku, wjeſki, hona — a kak žohnowanja połne tute hona! — „Njech Bohu dźakuje ßo wutroba wſchěch ludźi!“ — A ſ tym — njebě ßwjedźeń ſkónczeny. Woßadny farař woſjewi woßebitu loteriju. Pſchi poßlednim appellu wucżeże ßebi kóžde dźěczo ßwój lós; kóždy bě dobycże, a dobycże bě: lampion, lataŕńczka pißana. A nětk poczinaſche ßo wſchudźom pißanicž pſchi dźiwnym ßwětle. S poſawnami hibaſche ßo dołhi pißany cžah k ruini a k zyrkwi pſches Noßacžizy a Prußyzy. Na kónzu pucża pſchede wßu ſaſta cžah połny pißaneho ßwětła a połne radowanja — tuto bě ßłyſchecž a widźecž! — wótznokrajny ſpěw ſaklincża a poßlednje „w Božim mjenje!“ — Loni bě naſcha woßada měła prěni tajki ßwjedźeń Božeje ßłužby ſa dźěcži, lětßa prěni tajki cžah połny ßwězow pſche hižo cžěmne wßy. Hacžrunje ßu dźěcži kaž zyły lud lětßa měłe hižo wſchelke wuhotowanja, ßłuſcheſche runje tajki ßwjedźeń — a to runje na tutej njedźeli zyrkwje — do wſcheho nuts. Myßlimy ßebi, ſo budźeja dźěcži też hiſchcże we poſdźiſchich lětach ſpominacž na tutón ßwjedźeń wulkeho lěta 1933.

Na pucž.

Sſłowa, pſchihoty, pſchiprawy, wſcho tu je. Nětko: ſkutki, ſkutki ſkutki!

Liſtowanje. H. B.: Wutrobny dźak. Wužijemy rad. Redaktor. — Sa 8. po ßwj. Tr. W. we W.

Samokwity redaktor farař Wyrgacž w Noßacżizach (Nostitz b. Weißenberg). Cżiſchcž a nakład Smolerjez knihicżiſchczerńje a knihańje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadża kóždu ſobotu a płacži ſchtwórcżělnje 108 pj

Čžišło 32

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewj će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 6. auguſta 1933 Bautzen

8. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Jap. ſkutki 8, 26—39.

Hdyž nam poßlednje ßłowa naſcheho tekſta „ſo komornik po ßwojej dróſy cźehnjeſche ſ wjeßełoſcźu“ pokaſuja, kak budźe połne wjeßełeho ßwěta žiwjenje tych, kiž ßu ßměli ſtupicź do ſjenocźenſtwa ſ Božim ßynom Jeſußom Khryſtußom, dha cźitamy w ſpočžatku tutoho ßłowa něſchto wo dźiwnym wjedźenju a wabjenju naſcheho Boha, kiž chże naß ſtajecź do ßwojeje ßłužby. Wo Filipje wěmy, ſo je ſe žohnowanjom ſkutkował w Samariſkej. Tu pak nětk cźitamy, ſo jandźel Knjeſa rěcźeſche na dróhu, kiž wjedźe wot Jeruſalema do Gazy, kotraž je puſta, a ſaßo něſchto ſchtucźkow dale: Duch pak dźeſche k Filipej: Dźi a pſchiſtup k tomu woſej. — Podobne ßłyſchimy też hewak, woßebje w japoſchtolſkich ſkutkach, kaž tam na Paulußowym miſijonſkim pucźowanju, hdźež bu jim wot ßwjateho Ducha wobarane, ſo njebychu rěcźeli to ßłowo w Aſiſkej, a woßebje ſaßo tam, hdźež bu Pauluß w Troadźe woßnje wabjeny pſches ßłowo: Pój ßem do Macedonſkeje a pomhaj nam! Podobne wabjenje Ducha ſhonimy też hiſchcźe w tutym cźaßu. Tak bu pſched krótkim mkoda žona, kotraž běſche ſe ßwojim mužom do zuſby cźahnyła, wot wěſteho njeměra cźěrjena, ſo by ßwoju ſtaru macź wopytała, a wona pſchińdźe runje w prawym cźaßu, ſo móžeſche docźakacź ßmjercź, kotraž cźinjeſche ja krótke dny žiwjenju macźerje kónz. A to je hižo něſchtoryžkuli ſhonił, ſo bu jeho wutroba połna njeměra ſa něſchoho ßwojich lubych, a poſdźiſcho ßo wupokaſa, ſo běſche tamny runje w tutym cźaßu njeměra był w něſchajkej nuſy abo w ſtraſche. — Sswěrni ſtarſchi modla ßo ſa ßwoje dźěcźo, kiž je w zuſbje, wěſcźe wſchědnje; a tola ßu cźaßy, w kotrychž budźemy woßebje naležnje nucźeni, ßo ſa njo modlicź, a pſchezo ſaßo ſhonimy, kak nuſna běſche tajka modlitwa runje w tym wokomiku. Je wſchak też hiſchcźe dźenßa tak, ſo Duch Boži k nam rěcźi, kaž tam k Filipej. Tajkemu wabjenju pak njechamy wobaracź, ale hdźež budźemy ſtajeni do ßłužby Knjeſoweje, tam chcemy bycź: Wjedniźy k wjeßełoſcźi, kotraž ßo ßwěcźi ſ wěcźnoſcźe.

Naſch roſom cźini naß hotowych, wſchudźom ſwiſki póſnacź, kotreż někak wobſteja. A ßmy-li jenoż pſchicźinu roſymili, dha też hižo pomyßlimy, kajke móža ſ toho wuńcź ſcźěhwki. Tajku khmanoſcź wužiwa ratać pſchi wußywje a pſchi hnojenju ßwojich polow; to cźinja wjedrawuſtojni, hdyž po wětſiku a po mrócźelach a po hibanju powětra nam doprědka praja, kajke budźe wjedro. — Naſch tekſt naß pokaſuje na wulke ſwiſki, kotreż ßo nam jewja w Božim kraleſtwje pod móznej wolu wjerſchneho.

Komornik ſ Muriſkeje, to je ſ Aethiopiſkeje, ſ kraja, kiž leżeſche daloko w Afrizy, tam hdźež hiſchcźe póhanſtwo knjeżeſche, kak pſchińdźe k tomu, ſo by ßo w Jeruſalemje we templu modlił k židowſkemu Bohu Jehovah? Wěſcźe je ßłyſchał wot wikowarjow, ſo ßo Židźa modla niz k morwym pſchiboham, ale k žiwemu Bohu. Njeboji ßo dalokeho wobcźeżneho pucźa abo wſchědneho ſtracha, kiž na tajkim pucźu hroſy. Njewěmy, hacź je tam ſpokojenje namakał ſa ßwoju duſchu; ale ſo wón tam na ßwojim woſu ßedźo cźita knihu profety Jeſajaßa, kotruž je ßebi wěſcźe w Jeruſalemje kupił, pokaſuje nam, ſo wón ßwěru pyta. Nam njeje dwělomne, ſo je Boži Duch jeho wabił na tuto pucźowanje. Wón dyrbi grat bycź w ruzy Božej; a tohodla budźe Filipus póßłany, ſo by jemu pſchipowědał dopjelnjenje Jeſajaßowych wěſchcźenjow wo Meßiaßu, ſo by jemu rěcźał wo Jeſußu jako wo tym, kiž je nětk pſchiſchoł jako ſbóžnik duſchow. A komornik ma wotewrjenu wutrobu; tuta hodźina wjedźe jeho k wěrje do Jeſom Khryſta, Ssyna Božeho; wón da ßo kſchcźicź a cźehnjeſche po ßwojej dróſy ſ wjeßełoſcźu. S tutym ßłowom ſkónczi naſch tekſt.

My pak ßměmy dale hladacź. Komornik pschińdże ſaźo domoj. Wěſcźe ßu tam teź hižo druſy ſtali w nětajkim ſwiſku ſe židowſkej wěru. Mjes nimi bu drje nětk komornik ſe ßwědkom toho, ſchtoź je wot Filipa ßłyſchak. Jako mózny a bohaty muž je ßo ſtarak, dalſche powěſcźe wo Jeſußu do kraja cźahnycź. Runje tam w Aethiopiſkej je ßo ſahe kſcheſcźijanſtwo wupſcheſtrěło a knježi tam hiſchcźe, hdyž teź huſto w morwych formach. Bliſko leži, ſo ſpočzatki tutoho kſcheſcźijanſkeho žiwjenja maja ßo pytacź w tym, ſchtoź tu ßłyſchachmy, a wono je nam cźiche wjeßele, hdyž tu widźimy a póſnajemy, kak we poßlednim kónzu tón Knjes ßam wjedźe tón wulki ſkutk twarjenja ßwojeho kraleſtwa.

Ale woſtańmy pſchi tym, ſchtoź nam naſch tekſt praji. A dha njech nam hiſchcźe ras klinczi tuto poßlednje ßłowo: So komornik cźehnjeſche po ßwojej drózy ſ wjeßełoſcźu.

Njewěmy, ſchto je Filipuß tam komornika w jenotliwym wucžił, ale ſo jemu prědowaſche evangelijon wo Jeſußu, to cźini naß wěſtych, ſo je jemu powědał, ſo je tutón Jeſuß pſchiſchoł, ſo by pytał, ſchtoź je ſhubjene, a ſbóžne cźinił. Kaž pak bu komornik połny wjeßełoſcźe, ſo ßmě teź wón dźělomny bycź tuteje ſbóžnoſcźe, tak ma tuta powěſcź tu ßamßnu móz ſa wſchitkich cźłowjekow a ſa wſchě cźaßy.

Cźłowjekow, kiž khwataja pſches tuto žiwjenje bjes ſnutſowneho měra, mamy teź mjes nami, tajkich, kiž pytaju to, ſchtoź ßwět dacź njemóže. Njedajmy ßo mylicź pſches njepſchecźelſtwo, kotre ßo ſjawnje a w potajnym w naſchim cźaßu ſběhuje pſchecźiwo Khryſtußej, pſchecźiwo jeho evangelijej a pſchecźiwo jeho zyrkwi. Ssměmy zyle wěſcźi bycź, ſo tak někotry ſ tych, kiž ſteja na tamnej ſtronje, ma tola to žadanje po tym měrje, kiž cźini wjeßelu tu wutrobu. Tu pak mamy my kſcheſcźijenjo ßwoju wulku ſkładnoſcź a ſ tym teź pſchiſłuſchnoſcź, ſo ßo damy wot Božeho Ducha wabicź, kak bychmy pomoznizy a wjednizy byli k tomu, kiž tajki měr pſchinjeße. Wono njeje tak, ſo pſchińdu wſchitzy do Božich domow, do Božeje ßłužby, hdźeż bychu ßłyſchecź móhli wo tutym Jeſužu. Jich wjele je, kiž tam ženje njepſchińdu. Tohodla ma bóle dyžli hdy prjedy kóždy jenotliwy nětk nadawk, ſo by wuſtupił ſa toho Knjeſa. Filipuß ßo njewobara, daloki pucź cźinicź ſ Jeruſalema dele k morju na dróhu, kotraž do Gaza wjedźe. Njechał teź ty ſwólniwy bycź, hdyž tebi Bóh někoho do pucźa ſtaji, na kotrymž móżeſch teź ty tajku ßłužbu cźinicź? Hiſchcźe dźenßa je wopaczne tamne Kainowe praſchenje: Mam ja ßwojeho bratra ſtražnik bycź? Wěſcźe, tajka ßłužba njebudźe pſchezo lóhka, a njebudźe teź kóždy ras tak bórſy žohnowana, kaž tu, hdźeż ßo Filipej wotewrja wutroba, kotraž ma žadanje po měru a po ſbóžnoſcźi. Ale teź tam, hdźeż ßo ſda twoje wuſtupjenje ſa twojeho ſbóžnika bjes wuſpěcha bycź, hdźeż ſhoniſch wotpokaſanje, — njeboj ßo, ale pſchewoſtaj khroble wſcho druhe tomu, kiž wě ßwoje pucźe won wuwjeſcź po ßwojej woli. Na naß leži jenož, ſo bychmy ßwěrni byli, ßwěrni pſchede wſchěm w tym, k cźemuž je Bóh naß powołał. Na Filipje chzemy ßej pſchikład a pſchedſnamjo pytacź, kak bychmy to cźinili, ſchtoź ßmě tón Knjes ßej wot tych ßwojich žadacź. A kaž tajka wěra naß ßamych wjeßełych cźini w tym Knjeſu, tak budźe nam najrjeńſche mytowanje to, hdyž ßmy někomu druhemu móhli pomhacź, ſo wón dale cźehnje po ßwojej drózy ſ wjeßełoſcźu, dokelž ßmy jeho dowjedli k Jeſußej Khryſtußej a ſ tym k měrej a k ſbóžnoſcźi teje duſche. Tajkich wjednikow cźiń naß Bóh, tón Knjes!

Hamjeń.

Wěra a njewěra.

Wěra ſ wjeßełoſcźu bjerje
Hnadu Božu pſches Khryſta.
Kak je wěrjazemu derje,
Namaka-li lěkarja,
Kotryž w hrěſchnej khoroſcźi
Prawu pomoz poſkicźi!
Khryſta krej, hlaj, ſcźini jemu
Lěkarſtwo ßo k najlěpſchemu!

Wbohi pak je hrěſchnik khudy,
Hdyž wón hnadu ſazpije!
W njewěrje wón ſtajnje tudy
S dwělami ßo cźwiluje.
Schtóž je žórła žiwjenja
Wokſchewjenje njepyta,
Toho duſcha tola ženje
Njenam'ka troſcht, ſpokojenje.

Sbóžny je, kiž ſ wěru tudy
Na Boha ßo ſałoži,
Spóſnawſchi wſchě hrěſchne błudy,
Jeſußej ßo dowěri.
Wón je móſt, kiž k Bohu tu
Wjedźe naß pſches hłubinu.
Pſches joh' wopor wſchěm na ßwěcźe
Bóh Knjes hnadnu ruku ſkicźi.

Ale ſlě ßo tomu ſeńdźe,
Kiž ſwjaſk ſ Bohom rostorha,
Hdyž po jeho woli njeńdźe;
Tajki dźe do ſkaženja.
Ach, na morju žiwjenja
Jeho łódź ßo roſłama!
Njewidźiwſchi pomoz žanu,
Sadwěluje w ſpytowanju.

Tón pak ßwěrnoh' pomozníka,
Měr a troſcht w cźěßnoſcźi
Ma, kiž ßwojoh' Wumožníka
Dźerži ßo we modlitwje.
Wowzka, kiž je ſpóſnała
Luboſcź dobroh' paſtyrja,
Snjeße pucźa wobcźežnoſcźe,
Poßylnjena ſ wyßokoſcźe.

Njewěra ßo na to ſtaji,
Wužiwacź tu žiwjenje.
Jeje dóńt, kaž Jeſuß praji,
Wěcźne ſatamanſtwo je,
Tola wóczko wěrjazoh'
Widźi Khryſta wyſche ßo,
Kiž tu ßwojich ſ wojowanja
Wjedźe dom do Kanaana.

H. B.

Wuſtawa němſkeje evangelſkeje zyrkwje.

(Pokracžowanje.)

IV. dźěl.

Artikel 5: 1. Na cźole zyrkwje ſteji lutherſki němſki biſkop.

2. Němſkemu biſkopej pſchirjaduje ßo duchowne miniſterium.

3. Němſka Evangelſka Nationalſynoda ſkutkuje pſchi poſtajenju zyrkw. wjedniſtwa a pſchi dawanju ſakonjow ßobu.

4. Wuradźowaze komory rukuja ſa to, ſo mozy, kiž ßu w němſkim evangelſkim ludſtwje žiwe, ßwobodnje ßobuſkutkuja w ßłužbje zyrkwje.

Artikel 6: 1. Němſki biſkop ſaſtupuje Němſku Evangelſku Zyrkej. Wón je powołany, widomne cžinicź, ſo ma zyrkwinſke žiwjenje w krajnych zyrkwjach jeneho raſa, a ſa to rukowacź, ſo je dźěło Němſkeje Evangelſkeje Zyrkwje pod jenajkim wjedniſtwom. Wón poſtaja, ſchtož ma ßo ſa ſwěſcźenje wuſtawy cžinicź.

2. Němſki biſkop ſapokaſuje ßobuſtawy duchowneho miniſterjia do jich ſaſtojnſtwa. Se ſaſtojnikami krajnych zyrkwjow ſhromadźuje ßo wón porjadnje,, ſo bychu rospominali, a wuradźowali. Wón pomjenuje a puſchcźa ſaſtojnikow Němſkeje Evangelſkeje Zyrkwje.

3. Němſki biſkop ma prawo, wukonjecź kóžde duchowne ſaſtojnſke dźěło, woßebje prědowacź, ſjawne ßłowa Němſkeje Evangelſkeje Zyrkwje woſſjewjecź a wurjadne pokutne a ßwjedźeńſke Boże ßłužby poſtajecź. — Hdźež ßo pſchi tym jedna, hladacź a hajicź druheho hacž jeho wuſnacźa, wukonja jeho połnomózne ſkutkowanje ßobuſtaw duchowneho miniſterija, kotrež je ſa to powołane.

4. Němſki biſkop doſtanje zyrkwinu woßadu. Sa wukonjenje ßwojeho zyrkwinſkeho dźěła ma němſki biſkop ßwoje hamtſke ßydło w Barlinje.

5. Němſkeho biſkopa namjetuja w ſynodźe cźi, kiž maja w krajnych zyrkwjach wjedniſtwo hromadźe ſ duchownym miniſterijom, a němſka ſynoda jeho do biſkopſkeho ſaſtojnſtwa powoła.

6. Dalſcheho poſtaja ſakoń.

Artikel 7: 1. Duchowne miniſterium je powołane, pod wjedniſtwom němſkeho biſkopa Němſku Evangelſku zyrkej wjeſcź a ſakonje dawacź.

2. Wono wobſteji ſ tſjoch theologow a jeneho prawawědomeho ßobuſtawa. Pſchi powołanju theologow ma ßo na wuſnacźa dźiwacź, kotrež ßu w Němſkej Evangelſkej Zyrkwi žiwe. Liczba ßobuſtawow móže ßo, je-li nuſne, powjetſchicź. Ssobuſtawy ſaſtawaja ßwoje ſaſtojnſtwo ßamoſtatnje. Woni maja pſched němſkim biſkopom ſamołwjenje ſa pſchesjednoſcź zyrkwje.

3 .Woßebity nadawk theologow je, krucźicź duchowny ſwjaſk, kiž krajne zyrkwje ſ Němſkej Evangelſkej zyrkwju wježe, a ſjenocźeńſtwo mjes pſchiwuſnymi jenajkich wuſnacźow a dowěrne ſtejniſchcźo tutych k druhim ſtawam Němſkeje Evangelſkeje zyrkwje.

4. Ssobuſtawy duchowneho miniſterija pomjenuje němſki biſkop. Theologiſke ßobuſtawy namjetuja wjednizy krajnych zyrkwjow němſkemu biſkopej. Saſtojnſtwo prawawědomeho ßobuſtawa je ſjednocźene ſe ſaſtojnſtwom prawawědomeho ßobuſtawa, kotryž ma wjedniſtwo w ſarjadniſtwje Ev. Zyrkwje Staropruſkeje Unije. Tuto měſtno bywa wobßadźene po dojednanju ſ krajnym biſkopom. Tón, kiž tuto ſaſtojnſtwo ſaſtawa, dyrbi měcź kmanoſcź ſa ßudniſke ſaſtojnſtwo abo ſa wyſchſche ſarjadniſtwo.

5. Tutón prawawědomy ßobuſtaw je ſaſtupjeŕ němſkeho biſkopa we wězach prawa; wón wjedźe Němſku Evangelſku zyrkwinſku kenzliju jako najwyſchſchu ſarjadowazu zyrkwinſku wyſchnoſcź. (Pokracźowanje a kónz.)

Je to luxuß?

Schto? Mißijonſtwo mjes póhanami?

W Schwedſkej je wudyriło rosßadźowanje wo mißijonſkim dźěle zyrkwje a privatnych mißijonſkich towaŕſtwow. Někotſi ßu, kiž praja, ſo ßu tute pjenjeſy — něhdźe 5 milijonow hriwnow — njewuſprawnjene brojenje. Na to maja pſchecźeljo ſwonkowneho mißijonſtwa wěſo wjele prajicź; praja woßebje, ſo tute 5 milijonow ſkoro niczo njeßu pornjo 296 milijonow krónow, kotrež ſchwedſki lud ſa ſpirituoſy wudawa a porno 134 milijonam ſa tobak. Tamne 5 milijonow ßo wudawaja ſa lěpſche njeſbožownych cźlowjekow, kiž ßu we duſchinych, duchownych a cźělnych nuſach, tak ſa zyrkwje, ſchule, khorownje. To njeje brojenje a luxuß!

Wo wězy ſwonkowneho mißijonſtwa ßo nětkle wſchudźom jedna, niz jeno w Europje, tež w Amerizy. Doſpołnje pſchepóſnaja cźi ſwonkowne mißijonſtwo, kotſiž pſchi tutym rosßadźowanju jenoż ſ pjenjeżneho ſtejniſchcźa pjenjes dla rěcźa. Tež w Němſkej jednaja wo zykej naležnoſcźi; njech wona nikomu njej jenoż jenoż pjenjeżna naležnoſcź. Swokowne mißijonſtwo je wěz Khryſtußowa a tohodla nadawk, kotryž ma zyrkej a kotryž ma kóžđy jenotliwy kſcheſcźijan.

Woborny farař Müller,
pſchichodny němſki evangelſki biſkop.

Bitwu bijeja.

Niz krwawnu, tola pak wótru a po najnowiſchich powěſcźach tež dobycźeŕſku. Njepſchecźel je bjesdźěłoſcź. Dźěło je najlěpſchi pſchecźel cźlowjekow, bjesdźěłoſcź najhórſchi njepſchecźel. Ssnadź jich to wjele njeje wědźało a wěriło. Tute poßlednje lěta ßu nam tež tole doraſnje doprajiłe. Wſchě prózowanja kanzlera Adolfa Hitlera a jeho wyſchnoſcźe, bjesdźěłoſcź pſchewinycź, nam tola rosjaßnjeja, kak ſtraſchny to njepſchecźel. Wone nam pak tež pokaſuja, ſo rosßudne a ßwěrne wojowanje ſamóže tež tutoho njepſchecźela pſchewinycź. Pſchewinjeny hiſchcźe njeje, na rańſchej ſtronje Němſkeje pak jemu bjeru ſtejniſchcźo po ſtejniſchcźu, krajinu po krajinje. A druhdźe tež!

Chzemy ßo nadźecź a proßycź, ſo by bitwa bóle a bóle dobycźeŕſka była, a chzemy ſdobom pomhacź, ſo wójſko ſa dźěło bóle a bóle dobywa pſchecźiwo bjesdźěłoſcźi!

1933 — jubilejne lěto.

So lěto 1933 cźiſcźe woßebite a wuſnamne lěto, to dyrbi kóžđy pſchidacź a wuſnacź, a hdyž to kóžđy njecźini, ſtawiſny ßwěta a woßebje ſtawiſny němſkeho luda budźeja to ſapißacź.

Ale lěto 1933 tež jubilejne lěto. Da-li Bóh ßměmy tola lětßa ßwjecźicź 450. narodniny naſcheho reformatora

Luthera. Bě to tola 10. novembra 1483, ſo ßo Lutherez mandźelſkimaj w Eislebenje ßynk narodźi, kiž naſajtra mjeno Martin doſta — po Sswjatym Martinu 11. novembra.

Kak ßwjećźimy tutón jubilej najlěpje? So ßmy žiwi wěrni evangelſko-lutherſzy kſcheſćźijenjo! K tomu njewoła naß jeno tutón jubilej, ně też tuto lěto 1933, kotrež je pſchedewſchěm też tehodla wuſnamne lěto, dokelž naſch zyły lud ſwoła ſnowa k evangelijej, dozyła ke kſcheſćźijanſkej wěrje. S połnym prawom je ßo prajiło, ſo ßo cźaß tutoho lěta 1933 jenož runa najwjetſchim cźaßam ſańdźenych lětſtotkow, a to woßebje cźaßej reformazije.

Bjes dźiwa tuž, ſo je pſchihotow wjele, tutón jubilej hódnje ßwjećźicź. Němſke finanzne miniſterium na pſch. je do toho ſwoliło, wopominanſki Lutherowy pjenjes wudacź. Lauchhammerſke twornje ßu hižo ſlake ſeleſny wobras ſa tutón woßebity ßwjedźeń.

W Lutherowym měſćze Wittenberg chzedźa, kaž hinak móžno njeje, tute 450. narodniny zyle woßebje poßwjećźicź. Hižo wot 9. do 13. ſeptembra wuhotuja tam tute ßwjatocźnoſćze. Hłowny dźeń budźe njedźela 10. ſeptembra. Hraja tam też ßwjedźeńſku hru „Die Propheten“.

Dozyła je evangelſki lud Němſkeje, a niz jenož Němſkeje, ſwołany, tutón Lutherowy jubilej ſnutskownje a ſwonkownje ſjawnje a ſprawnje ßwjećźicź. Cźim wěrniſcho to cźinimy a ßo pſchi tym w ſjawnym wuſnacźu ßwojeje wěry ſjednocźimy, cźim wjazy ſmějemy ſa pſchichod mozow, kotrež naß ßylnja w tutym rosßudnym cźaßu a ßu nam ſe žohnowanjom.

Tuž ßwjećźimy my runje w kraju Lutheroweje reformazije tutón Lutherowy dźeń, wěrnje a ßwěrnje, wědźo, ſo ßu runje nětkle też mozy pſchi dźěle, kraj a lud reformazije ſ napſchećźiwnej reformaziju pſchewinycź a žohnowany ſkutk Lutherowy ſniczicź. Ně: to ßłowo dyrbja woſtajicź a žanoh' dźaka doſtacź!

Zyrkej a ſtat.

Wólby. Dźenßa hižo ſaßo wólbna tohodla woßebita njedźela! Krajna ſynoda ßo woli. Abo ßnadź je tuta wólba hižo nimo, prjedy hacź tu njedźela je. Wólbny pſchihot je podobnje tak wutworjeny, kaž ſa wólby do woßadneho ſaſtupjeŕſtwa. Wolicź ma ßo ſ liſcźinu. Je-li jenož jena ſapodata, njeje trjeba wolicź. Dokelž je nadawk a pſchichod tuteje ſynody podobny nadawkej a pſchichodej němſkeho ßejma, je lěpje, ßo wſcheho wólbneho wojowanja ſminycź a liſcźinje, kotraž je wot wſcheho ſpoczatka ſapodata, płacźicź dacź. Nowa ſynoda ſměje ßo ſaběracź jenož ſ někotrymi nadawkami, wona ſměje pſchiwſacź nowu nětk dohotowanu wuſtawu, wolicź krajneho biſkopa a wólbu tych ſchtyrjoch ſe ſakſkeje krajneje zyrkwje wotpóßłanych do wulkeje němſkeje ſynody, kotraž potom ſaßo němſkebo biſkopa woli. Dalſchi pſchichod zyrkwje rjaduje potom, podobnje kaž w ſtacźe, wjednik ſe ßwojimi ßobuwjednikami. Heßło ſa ſtat a zyrkej a jeju pucź a žiwjenje je „wjednik“. Myßl parlamentariſma ſo ſhubjuje, dokelž njeje ſ tym dobrym była, kotrež lud a kraj wobſboża. Kaž w Sakſkej, tak budźe to dźenßa wſchudźom w tych krajnych zyrkwjach, kotrež njejßu hiſchcźe nowu ſynodu wolike. Do wulkeje němſkeje ſynody póſcźele potom na pſch. wulka pruſka krajna zyrkej 19 wotpóßałnzow, ſakſka, kaž hižo naſpomnichmy, ſchtyrjoch, dokelž dźě je wjele mjeńſcha hacź tamna.

Sapokaſanje nowych woßadnych ſaſtupjerjow ßu woßady ſańdźenu njedźelu ßobu ßwjećźike. Sakſka je jich wolika a powołała kaž hacź dotal a też wſchudźom telko kaž hacź dotal. Rosdźěl wſchak tu też pſchi tym bě porno prjedawſchim wólbam. Wolachmy ſ liſcźinu a ſa powołanje powołanych ſaſtupjerjow bě woßebita pſchikaſnja wuſchła. — Nětk rěka: do dźěła! A to ſa ſaſtupjerjow kaž ſa woßadnych. A ſaměr tutoho ſhromadneho dźěła je: wſchudźom, we ßwójbach a doma, wjeßkach a gmejnach wuſkutkowacź nowe wěrne kſcheſćźijanſke žiwjenje, kotrež je kóždy žiwy Bohu k cźeſćźi, ßebi a druhim žohnowanju.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Njewjedra. Něſchto wjazy hacź lěto je nimo, a ſaßo bu Łužiza — a tón krócź daliſcho a ſchěrſcho — ſ cźeźkimi njewjedrami doma pytana, njech też — Bohu budź dźak! — niz tak cźeźko, kaž loni krajina wokoło Lubija. Swonka Łužizy bě pak to hiſchcźe hórje, woßebje je měſto Pirna jara cźeźko doma pytane a tohorunja wokolna krajina. Też ſ wukraja ſ Prahi, pſchikhadźeja powěſćze wo wulkich njewjedrach. To je tyſchmo! Ale woboje, rjane, bohate žně a njewjedra, wabi a nuſuje ßo modlicź pſched wſchehomóznym Bohom, kiž wichor, wětry wodźi a wſchitke mróczele. Modlitwa, wěrjaza modlitwa je móz pſched Bohom. Na jich płodach a ſkutkach jich ſpóſnajecźe, tak rěkaſche to wo pſchichodźe naſchich woßadow a noweje zyrkwje. Modlitwy, dobroproſchenja, nutrnje a wěrne ſpěwane, ßu tajki ſkutk a tajki płód! Wone tu budźeja, hdyž my woßadni budźemy žiwi we wěrnej wěrje do Jeſußa Khryſtußa. Hdyž wone, tajke modlitwy a dobroproſchenja, tu njebudźa, budźe to ſnamjo ſa to, ſo ta wěra w naß njebydli, kotraž je žiwe, wěrne hromadubycźe wěrjazeho ſ Bohom. Hdźež wona bydli, hdźež cźłowjek je tak wěrnje ſjednocźeny ſ Bohom, tam wón němy njewoſtanje, tam wón rěcźi, tam ßo wón modli. Ale niz jenož njedźelu w Božim domje! Ně, kóždy dźeń, njech je hdźež chze! Wón rěcźi ſe ßwojim Bohom rano a wjecźor, do dźěła a po dźěle, do jědźe a po jědźi a też hewak hiſchcźe, woßebje też pſchi žnjowym dźěle, njech je wjedro hojaze, njech njewjedro hroſy. — Haj runje tute tydźenje wobßwědcźa nam, hacź ßmy my we wobnowjenej, na ſtarym a jenicźkim ſałožku, kiž Jeſuß Khryſtuß je, daletwarjenej zyrkwi tutoho noweho cźaßa cźi kſcheſćźijenjo, kotrychž tutón cźaß trjeba, kotrychž chze Bóh tón Knjes měcź — abo hacź my to njejßmy, pſchezo hiſchcźe njejßmy. Njewjedra, ſliwki, krupy, wichory — a niz mjenje naſche tak bohacźe žohnowane hona wołaja: budźcźe, budźcźe to!

Na pucź.

Žně wołaja: Modl ßo wſchědnje, modl ßo rano a wjecźor, modl ßo do jědźe a po jědźi: Naſch wſchědny khlěb daj nam dźenßa.

Liſtowanje. Zyrkej a jeje žiwjenje a wobnowjenje a wſcho to, ſchtož nam podawki tutych měßazow pſchinjeßechu, bě tak waźne, ſo ßebi nadrobniſcheho rosprawjenja žadaſche a žada. Tohodla njejßmy dlěſche powědanczka woſjewili. Nětko pak chzemy bórſy ſaßo na to bóle dźiwacź. Najlěpſche by nam było, bychmy-li móhli originalne ßerbſke powědańczka woſjewicź. Schtó ma tajke? Schtó chze tu něſchto ßerbſkemu ludej powědacź? Abo ſchtó by něſchto ſe ſtawiſnow woßady, wjeſki, ßwójby piſał? Dźaka by ßebi dobył wjele.

Redaktor.

Sa 9. po ßwj. Tr. K. w B. — Sa 10. po ßwj. Tr. B. w H. — Sa 11. po ßwj. Tr. H. w P.

Samolwity redaktor farar Wyrgacź w Noßacźkach (Noſtitz b. Weißenberg). Cźiſchcź a nakaš Ssmolerjez knihicźiſchcźernje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźletnje 108 pj.

Čišło 33

Bohaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewe će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje 13. auguſta 1933 Bautzen

9. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Sćenje ßwj. Lukaſcha 16, 1—9.

Jeſußowe pſchirunanje wo njeprawym ſaſtojniku bu hižo wjele ludźom kamjeń poſtorka. Snaty romſki kěžor Julian doſta mjeno wotpadnika, dokelž wot kſcheſćžijanſkeje wěry wotpadny, runjež pſchezo to najlěpſche pytaſche. Powědaju nam tež, cžehodla ßo Jeſußa wotrjekny. Bě naſche pſchirunanje cžitał a njemóžeſche jo roſumicź. Myßleſche ßebi, ſo je tola jara niſke ßwětne ſtejniſchćžo: Cžińćże ßebi pſchećželow ſ njeprawym mamonom.

Dźiwacź ßo jenož dyrbimy, ſo tón ßamßny Julian wotpadnik na kónzu ßwojeho žiwjenja wuſna: „Tola ßy dobył“, a měnjeſche Jeſußa, kotrehož njebě pſchewinycź mohł. Tuž bě jemu drje prawy klucž k ſamkej pobrachował, ſo woſtachu jemu durje do pſchirunanja ſeſamkane.

Maſch ty prawy klucž, ſo pſchińdźeſch do teje ſtwicžki, kotraž je najſnutſkowniſcha, hdźež wohladaſch wyßoke Knjeſowe myßle? Pſchetož runje w pſchirunanjach widźiſch pſched wocžomaj wſcho cžłowſke ßwětne a něhdźe nutſka namakaſch ſkónczńje to wěcžne bójſke ſpomožne. Swěr ßebi pytacź a wotamkacź!

„Bohaty muž bě, kiž měješche ſaſtojnika.“ Tajki bohaty muž, haj wjele bohatſchi, je Bóh luby Knjes, a ja ßym jeho ſaſtojnik. Schtož na ſemi to moje mjenuju, to nimam wote mnje, to mam jeno požcžene, na khwilu požcžene, ſo bych jo prawje ſaſtarał a , hdyž budźe mój cžaß nimo, mojemu Bohu wróćźił. Njemóžu jo do wěcžnoſćże ßobu wſacź. Hdyž ßym tu dóſchoł, budźe mje mój Bóh žadacź: „Cžiń rachnowanje wo ßwojim ſaſtojnſtwje, pſchetož ty njebudźeſch móz dale ſe ſaſtojnikom bycź.“

Tež my ſ naſchimi pjenjeſami a ſ tym, ſchtož hewak mamy, ßmy Bohu ſamołwiczi, wot kotrehož ßmy to doſtali. S twojeho ßwědomja pſchińdźe praſchenje: Kak nałožujeſch twoje kubła? Njerunaſch=li ßo ſhubjenemu ßynej, kiž ßwoje kubło pſchecžini a wjedźeſche wrótne žiwjenje? Njebudźa tež tebje pſched Bohom wobſkorźicź, kaž tamneho njepraweho ſaſtojnika pſched ſeměſkim knjeſom? So ßy jemu jeho kubła pſchecžinił, na ſte waſchnje nałožował, niz tak, kaž je po jeho myßli a wutrobje?

Tuž ßo tež praſcheſch kaž ſaſtojnik w pſchirunanju: „Schto dyrbju cžinicź?“ Mój knjes bjerje ſaſtojnſtwo wote mnje, ßnano hižo jutſje, na kóždy pad pak po makej khwili. A ſchtóž ßo we wěrje, w luboſcźi k Bohu tak praſcha, tomu naſch Sbóžnik ſ pſchirunanjom wotmołwi: Wobhladaj ßebi ſaſtojnika!

Tón ßebi prajeſche: Mam jeno khwilku cžaßa, doniž ßwoje ſaſtojnſtwo njeſhubju. Schto dyrbju cžinicź? Kopacź njemóžu, tajke dźěło njeißym ſwucženy; a to tež wjazy njenawuknu. Proßycź ßo hanibuju; to je pſche jara pſchecźiwo cžeſcźi a pſchiſtojnoſcźi tehole ßwěta. Schto dyrbju cžinicź? Wón pyta a pyta. — Nětkole je jemu mudra myßlicžka pſchiſchła: Wěm, ſchto dyrbju cžinicź, hdyž mje wot ſaſtojnſtwa wuſtorcža, ſo bychu mje do ßwojich domow wſali, ſo njebych na dróſy ležał, hdyž dyrbju ſ mojeho ſaſtojnikoweho domu won.

W ſkoku běži a woła wſchitkich dołžnikow ßwojeho knjeſa. Hiſchcże ma formalne ſaſtojnſke prawo, na knjeſowym měſtnj poſtajicź. Hdyž potom knjes dźe, ma jemu jara wjele porokowacź, jene pak ma na nim khwalicź, tola tak khwalicź, kaž ßo paduch khwali, kiž je ßwoje paduchſtwo prawje mudrje wuwjedł. Knjes pokhwali njepraweho ſteho ſaſtojnika, ſo běſche mudrje cžinił.

Nětk cžińćże ßebi tež wy pſchećželow ſ njeprawym mamonom, ſ tym, ſchtož kóždy ſ waß ma a ſchtož jich wjele na tak njeprawe waſchnje nałožuja, wy kſcheſćženjo wěſo na

ßwoje kſcheſczańſke waſchnje: ſ luboſczu, kiž to ßwoje njepyta, kiž pomha druhim jich cżeże połožowacź, ſe ſbóžnikowej luboſczu. Starajcże ßo, ſo bychu, hdyž wy tradacże a wumrějecżc, jandżeljo byli a waß pſchi wrotach wěcżneho wótzneho raja powitali: „Saſtupcże do wěcżnych hětow!“

W Lübecku w Marijnej zyrkwi wißy woßławjeny ſtary wobras. Pokaže dwójzy ßamßnu woßobou ſe ßamßnej hłowu. Rjek ßewjerjańſkich bajow, kiž bě prjedy póhan a bu kſcheſczijan, ſtaji ßwoju nohu na ßebje ßameho, kiž k ßwojimaj nohomaj leži. Wobras woſnamjenja noweho cżlowjeka, kiž je ßwojeho ſtareho cżlowjeka pſchedobył. So by tónle wobras był wobras kóždeho ſ naß, tež ſchtož pjenjeſy naſtupa! So by kóždy jako dżěczo ßwětła ßebje ßameho, kaž daloko je dżěczo cżěmnoſcże, pſchewinył, ſo bychmy ßwoje wot Boha požcżene kubło ſ tej mudroſczu wužiwali, ke kotrejž móżetej nam wěra a luboſcź dopomhacź. aHmjeń.

Khwal teho Knjeſa, moja duſcha!

Cżeſcź, khwalba, Božo, Tebi ßłuſcha,
Kiž ßy ßam Knjes wot wěcżnoſcże!
Tuž ſpěwa wjeß'le moja duſcha
Wo Twojej wulkej dobrocże
Wſchej ßmilnoſczi a pomozy,
Kiž wſchědnje ſ nowoh' ſhonimy.

Tež njebjo, ſemja, Božo, Tebi,
Wětr, deſchcź, kaž rjane ßwóncżne dny,
Wſcha kraßnoſcź, kotraž ſtwórbu debi,
Haj ptacżatkow ſpěw wjeßoły,
Hlaj ſdobnje khwalbu ſpěwaju
A ßławja Twoju mudroſcź wſchu!

Ja, ſcżinjeny Cźi k podobnoſczi,
Mohł wjele bóle cżeſcźicź Cże,
A wſchědnje w lutej wjeßełoſczi
Cźi ſanjeſcź khwalbne kěrluſche.
Wſchak Twoja luboſcź wobdawa
Tu wſchudże mje pſches Khryſtußa.

Ach, Knjeże, hdyž ſa naß tak rjenje
Wſcho pſchihotujeſch k wjeßelu,
So mamy ſbóžne wokſchewjenje
Tu hižom duzy po puczu,
Kak budże, myßlu, hakle tam,
Hdżež Tebje ſ hnady wohladam.

J. B.

Wuſtawa němſkeje evangelſkeje zyrkwje.

(Pokracżowanje a kónz.)

Artikel 7. 6: Wſcho dalſche poſtaja ſakoń.

Artikel 8. 1. Němſka Evangelſka Nationalſynoda ma 60 ßobuſtawow. Dwě tſecźinje tutych ſcźelu němſke evangelſke krajne zyrkwje ſe ßwojeje ſynody a ſe ßwojeho wjednißtwa. Jenu tſecźinu woła Němſka Evangelſka Zyrkej ſ woßobow, kotrež ßu ßo w zyrkwinſkej ßłužbje woßebje wuſnamjeniłe.

2. Poſtajenje ßobuſtawow Nationalſynody rjaduje ſakoń. Saſtojnſtwo ßobuſtawow traje 6 lět.

Na to, ſo ßo pſchi kóždym ſnowa poſtajenju Nationalſynody nowe mozy pſchijimuja, ma ßo woßebje dźiwacź.

3. Nationalſynodu powoła ſnajmjeńſcha jónkrócź ſa lěto němſki biſkop. Němſki biſkop ma tež nadawk, dźiwacź na ždanje Nationalſynody po powołanju. Měſto a cżaß ſeńdżenja poſtaja němſki biſkop. Wón wotewrja ſynodu ſ Bożej ßłužbu a wjedże pſchi prěnim poßedżenju jeje dźěła, doniž njeje pſchedßydſtwo ſrjadowane. Synoda poſtaja ßebi ßwój porjad.

Artikel 9. 1. Poradne komory bjeru ßebi duchowny miniſterij a trajaze ſamołwite dźěło, a wone maja prawo, radneho dobroſdacźa.

2. Ssobuſtawy pomjenuje němſki biſkop w pſchesjednoſczi ſ duchownym miniſterijom.

V. dźěl.

Artikel 10: Němſke evngelſke zyrkwinſke ſakonje wobſamknje Nationalſynoda hromadże ſ duchownym miniſterijom abo jenož tuto; němſki biſkop je wobkrucża a we ſakońſkim łopjenu Němſkeje Evangelſkeje Zyrkwje woſjewja. Wone doſtawaja dwě njedżeli po wudacżu ſakońſkeho łopjena połnomóz, hdyž njeje nicžo druhe poſtajene.

VI. dźěl.

Artikel 11. 1. Wſchě dokhody a wudawki ßo ſa kóžde lěto na hoſpodarſki nacźiſk ſtajeja. Tutón poſtaji do ſapocżatka ſliczbowanſkeho lěta ſakoń.

2. Sakoń je dale nuſny, hdyž ßo pożcżonka wobſamknje abo hdyž ßo wobſamknje, ſo ma Němſka Evangelſka Zyrkej rukowanja pſchewſacź.

3. Wo hoſpodarjenju ma ßo kóžde lěto hoſpodarſkemu wubjerkej, kotryž Nationalſynoda poſtaja, ſliczbowanje cźinicź. Tutón ma tež ſliczenje wotewſacź.

4. Němſka Evangelſka Zyrkej bjerje trěbne pjenjeſy ſ dawkow krajnych zyrkwjow.

VII. dźěl.

Artikel 12. 1. Wuſtawa móże ßo ſe ſakonjom pſcheměnicź, hdyž ßo njejedna wo poſtajenja wo wěrywuſnacźu a wo kulcże. Sakoń dyrbi měcź pſchihłoßowanje dweju tſecźinow pſchitomnych ßobuſtawow Nationalſynody abo jenohłóßne pſchihłoßowanje duchowneho miniſterija.

2. Pſcheměnjenje wuſtawy, kotrež ſeſtajenje a organy Němſkeje Evangelſkeje Zyrkwje potrjechi, žada, ſo ſakoń Nationalſynoda ßobupoſtaja.

Wuſtawa bu ſe ſtatnym ſakonjom 14. julija 1933 wot ſtata pſchipóſnata a ſkhwalena.

*

Tu maja naſchi cźitarjo a naſche cźitarki nětko poßledni dźěl wuſtawy naſcheje Němſkeje Evangelſkeje Zyrkwje. Myßlimy ßebi, ſo ßu to ſe ſajimamom cźitali, dokelž je dobre a wužitkne a ſpokojaze wědźecź, ſchto ſ naſchej evangelſkej zyrkwju a kajki tón twar a dom, do kotrehož nětko naſche krajne zyrkwje — a ſ nimi naſche woßady — ſacźahnu.

Schtož ßo poprawom ßamo wot ßo roſumi.

Schto to je? To, ſo ßy, ſchtož rěkaſch! A hdyž kſcheſczijan rěkaſch, ſo tež kſcheſczijan ßy! Hewak dźě je cźi mjeno kſcheſczijan jenož wodźecże, ſ kotrymž něſchto druhe wodźewaſch. Tajke cźinjenje mjenuje ßo hewak ludanje.

A tuto ma ſa ßobu khłoſtanje. A tuto je ßmjercź, wěcżna ßmjercź, potajkim to najwjetſche khłoſtanje, kotrež móże ßo cżłowjekej napołożicź.

Ty bě tola njedżelu 6. auguſta na kemſchach. Runje tute njedżele na žnjach wabja, nuſuja cże do Božeho doma,

do ſhromadneho modlenja. Abo njeczujeſch ty, ſo runje žně wołaja: „Modlcźe ßo!“ Abo móżeſch ty te žně, kiž ßebi njeiſzy ßam dał, ßam ſchkitacź wonka na polu kaž doma w bróžnjach? Tuž ßy ty w Božim domje wußłyſchał — abo tola ſnajmjeńſcha doma cźitał —, ſchtoż Mat. 7, 15—23, ſa 8. njedźelu po ßwj. Trojizy, ſteji. Wótre to ßłowo a ſaßudźaze. Ale Khryſtuß njeſaßudźa, kóždy ßo ßam ſaßudźa, — hdyž njej wěrny kſcheſcźijan ſ ertom a ſ ruku, ſ wutrobu a ſ zyłym ſadźerženjom, a hdyž tak njeje wěrny kſcheſcźijanſki modleŕ. Kſcheſcźijanſki modleŕ wě, ſchto na ßebi ma, ßo modlo prajicź: Knjeże, Knjeże! Wón wě, ſo ma ſ tym woſpjetowacź wulke wuſnacźe: „Ja wěrju, ſo Jeſuß Khryſtuß je mój Knjes, kiž mje ſhubjeneho cźłowjeka je wumohł, ſo bych ßam jeho a w jeho kraleſtwje pod nim žiwy był a jemu ßłużił we wěcźnej prawdoſcźi, njewinoſcźi a ſbóžnoſcźi.“ A wón wě, ſo tole ma bycź. A wón to je, hdyž ſ zyłej ßwojej wutrobu a ſ zyłej ßwojej duſchu je kſcheſcźijan. Tak wón dozyła hinak njemóże, hacž ßo w duchu a woprawdźe modlicź.

Tajkich kſcheſcźijanow trjeba a chze wěcź Jeſuß Khryſtuß. Tohodla wón praji: „Woni njepſchińdu wſchitzy, kiž ke mni rjeknu: Knjeże, Knjeże! do njebjeſkeho kraleſtwa!“ Tajkich kſcheſcźijanow trjeba pak też nasch lud! A tuž ßo po prawom ßamo wot ßo roſumi, ſo ty ßy tajki wěrny kſcheſcźijan, — hdyž prajimy kſcheſcźijan, drje kóžda kſcheſcźijanka wě, ſo jej to runje tak płacźi. —

Kaž ma nětko w nowym twarje ſtata bydlicź lud wěrnych ſtacźanow, tak w nowym twarje zyrkwje wěrny kſcheſcźijanſki lud. Potom hakle budźe w naſchim kraju wěrne ſbožo ßydlicź.

Sa tajki wěrny kſcheſcźijanſki lud ßo potom ßamo wot ßo roſumi — wſcho, ſchtoż wěrne kſcheſcźijanſke je, wſcho, ſchtoż Jeſußa Khryſtußa wola a ßłowo je.

Wěrny kſcheſcźijan ßo modli! Doma a w Božim domje ßo modli, a modli ßo w duchu a woprawdźe. A jeho modlenje je proſchenje a dobroproſchenje, dźakowanje a khwalenje. — To ßo tola tebi ßamo wot ßo roſumi. Twoja wutroba tola Boha lubuje ſ zyłej ßwojej mozu a ßo w luboſcźi pſcheliwa tak, ſo ßo ert wotewri a woła: „Abba, luby Wótcźe!“ Tebi ßo ßamo wot ßo roſumi, ſo ſ Bohom w modlitwje rěcźiſch kaž lube dźěcźo ſ lubym nanom.

Wón kemſchi khodźi! Schtóž praji: „Knjeże, ja Tebje lubuju!“ tón też dale wuſnawa: „Knjeże, ja lubuju wobydlenja Twojeho doma a to měſto, hdźež Twoja cźeſcź bydli!“ A wón to ſe ßwojim ſkutkom a ſadźerženjom wobßwědcźi.

Wón ßwjecźi njedźelu. Njecźaka hakle, ſo gmejna a ſo nětko bórſy też ſtat ſakaže wſcho njedźelſke dźěło. Ně, dokelž Boha ſ zyłej duſchu lubuje, njemóże hinak. Njedźelu ßwjecźicź, to ßo ßamo wot ßo roſumi. Tohodla ßo też ßamo wot ßo roſumi, ſo ßo wſchitzy njedźelſkeho dźěła woſtaja a ſo cźi, kiž maja pſchi tym něſchto prajicź a cźinicź, też to cźinja a praja, ſo też móhli wſchitzy njedźelu ßwjecźicź. Tu maja na pſchikład něſchto prajicź a cźinicź „mali ludźo“, dźěłacźerjo na dworach a na kubłach, kiž na pſch. hacž dotal njedźelu běrny ßadźachu a ſběrachu,a runje tak maja tu něſchto prajicź a cźinicź knjeże dwory, kubła a wſchitzy cźi, kiž maja do toho rěcźecź. Pſchetoż też tuto njedźelſke dźěło — kaž kóžde druhe tajke abo hinaſche — njeßłuſcha do kſcheſcźijanſkeho kraja a luda, njeßłuſcha ßo ani kſcheſcźijanſkim dźěłodawarjam ani dźěłacźerjam. To drje ßo też ßamo wot ßo roſumi, ſnajmjeńſcha nětko ſaßo w nowym ſtacźe a w nowej zyrkwi. A ſchtóž tomu napſchecźiwo ſteji — tak ßnadź pobrachowazy cźaß —, ma ßo też tu pſchewinycź a pſcheměnicź. Sa to rěcźi a ßwědcźi tola hiſchcźe něſchto zyle woßebite: pſchezo ßu hiſchcźe milijony bjes dźěła dźěławy dźeń.

Wón ßwjecźi njedźelu. Wěſo runje tak wona: kſcheſcźijanka. Tohodla ßo ßamo wot ßo roſumi, ſo njedźela ßo niewupowěſcheja ſnamjenja dźěła jako khorhoje dźěła, kotreż ßo ſ tym ſcźinja khorhoje antinjedźelſkeho ſmyßlenja: ſchaty. Schaty ſmahuje pſchezo hiſchcźe njedźelu tu a tam, witajo ßamo huſto doſcź kemſcherjow wote mſchi, a to niz jenoż pola „małych ludźi“, ale też pola „wulkich“. Też ſe wſchelakim njedźelſkim dźěłom je to — woßebje we wſchelakich wßach a krajinach — pola wulkich a małych jenak hórje; tole wupraji cź a wuſběhnycź njeßměmy ſabycź.

Woni maja domjaze nutrnoſcźe, ſpěwaja rańſche a wieczorne modlitwy, njech krótke abo dlěſche, njech ſhromadnje abo kóžden ßam ſa ßo. Biblija, modleŕſke, ſpěwaŕſke ßu wſchědny grat, niz jenoż njedźelſki, niz ſa ſchkleńczanymi durczźkami, ale w horſchcźi. To ßo ßamo wot ßo roſumi!

Woni ſpěwaja blidne pacźerje — njech ſhromadnje, njech kóžden ßam ſa ßo, njech wótſje, njech cźiſche. Abo koho dha je Jeſuß Khryſtuß wucźił ſpěwacź a ßo modlicź: „Naſch wſchědny khlěb daj nam dźenßa!“? Kóžde ßłowo tuteje prózstwy je pominanje, ſo ßo kóžden dźeń modli wo jědź a picźe a ßo dźakuje ſa jědź a picźe a niz jenoż ſa to; my wěmy dźě ſ Lutherom, ſchto wſcho wſchědny khlěb je. A runje nětkle na žnjach ſteji prózstwa: „Naſch wſchědny khlěb daj nam dźenßa“, wſchudźom napißana ſ wulkimi pißmikami. Tuž ßo to tola zyle ßamo wot ßo roſumi, ſo ju ſpěwamy, dokelž tola njeiſzmy wotroczźkowſkeho, ale dźěcźazeho ducha doſtali, ſ kotrymž wołamy, dokelž hinak njemóżemy: „Abba, luby Wótcźe!“ Haj, do 4. prózstwy ſteji w Knjeſowej modlitwje: „Wótcźe naſch, kiž ßy w njebjeßach!“ po njej: „Pſchetoż Twoje je to kraleſtwo a ta móz a ta cźeſcź hacž do wěcźnoſcźe. Hamjeń!“ Kak, kak njedyrbjało ßo to kſcheſcźijanej, kſcheſcźijanzy, kſcheſcźijanſkemu domej ßamo wot ßo roſumicź, ſpěwacź: „Naſch wſchědny khlěb daj nam dźenßa!“ a ſpěwacź blidne pacźerje?

Woni dźeja — ſo hiſchcźe něſchto ſ toho wſcheho, ſchtoż ßo tak ſa kſcheſcźijana ßamo wot ßo roſumi, wuſběhujemy — woni dźeja k Božemu blidu, dokelž jich wutroba jich cźěri, pytacź tuto potajne, drje tola pak najßwjatocźniſche a najhłubſche ſjednocźenje ſ Jeſußom, kotreż móże naſcha duſcha tu na ſemi namakacź. Jich wutroba ßo žedźi po žohnowanju ßwjateho wotkaſanja, dokelž tola hakle we wodaczu hrěchow měr a pokoj ſ Bohom ma a ſ tym nowe mozy, dobycźeŕſke mozy ſa žiwjenje a ſa wumrěcźe. Schtóž Jeſom Khryſta ſ zyłej duſchu lubuje, tón dźe Božemu blidu. To ßo ßamo wot ßo roſumi.

Saſtanjemy nětk, tak jene po druhim wuſběhowacź. Jenoż to jene hiſchcźe njech je dodate:

Wono ßo ßamo wot ßo roſumi, ſo kóžden kſcheſcźijan, kóžda kſcheſcźijanka ſteji pod tutym ßłowom: To ßo ſa kſcheſcźijana, ſa kſcheſcźijanku ßamo wot ßo roſumi, ſo wěrni kſcheſcźijenjo a tohodla ßwěrni cźinjerjo a ßłyſcherjo Jeſom Khryſta ßłowa, a ſo jeno tak ßo ßami njeſjebaja. — Pſchirunaj kaž Mat. 7, 15—23 tak też kónz wulkeho prědowanja na horje, Mat. 7, haj dozyła wulke prědowanje na horje, Mat. 5—7.

Pſchikładne.

Lěkarjo Lippeſkeho kraja ßu bjeſe wſcheje debatty jenohłóßnje wobſamkli wobſamknjenje, kotreż je nadobne a pſchikładne. Woni chzedźa ßwoje ſpomożeŕſke lěkaŕſke ſkutkowanje

jako cžeſtne ſaſtojnſtwo darmo wukonjecź a ſ tym pjenjeſy ſa tych najbóle khudych mjes khudymi wulutowacź.

Tuto wuſnamne wobſamknjenje ſda ßo nam tak ſakkadne a dalokoßahaze bycź, ſo ma ßo wſchudźom poruczowacź. Bychu-li ßo tajke wobſamknjenj też druhdźee pſchewjedli, by ßo wulki pjenjes ſa ſpomożeŕſke dźěła wudobył.

Zyrkej a ſtat.

Dźenßa ſběra ßo w ſakſkich woßadach kollekta ſa tych, kiž ßu lětßa ſ njewjedrami w naſchej Sakſkej ſchkodowali. Nimamy my tutu kollektu jako dźaknu kollektu ſkładowacź?

Krajne ſynody ßu wuſwolene. My tu njejßmy trjebali wolicź hicź. Sakſka krajna ſynoda bu hižo ſa 11. auguſta ſwołana. Drobniſcheho wo jeje dźěle podamy pſchi ſkładnoſcźi. Wona ma woßebje wólbu krajneho biſkopa a poſtajenje tych, kiž ſakſka krajna zyrkej do němſkeje nazionalſynody póſcźele. Pſchirunaj poßledni dźěl wuſtawy, kotryž dźenßa wojſjewjamy. Dale ſměje krajna ſynoda wuſtawu ſakſkeje krajneje ſynody dokónczicź.

Pruſka evangelſka krajna zyrkej je wuſwolika woborneho fararja Müllera, dowěrnika kanzlera Hitlera, ſa ßwojeho krajneho biſkopa. Tak budźe pruſki krajny biſkop ſdobom też němſki biſkop. Jeho wobras je naſch njedźelnik tydźenja wocźiſchcźak.

Sjednocźenſtwo „Volkskirchlicher Laienbund“ je ßo ßamo rospuſchcźiło. S tym bu dźěło, kotreż je 14½ lěta ſe žohnowanjom ſa wěru, nabožinu, zyrkej ſkutkowało, wobſamknjene. 9. dezembra 1918 bu ſałożene, wobaracź zyrkwi njepſchecźelnym nadpadam. So ßo nětko nowy ſtat ke kſchesćijanſkej wěrje wuſna, cźini, ſo je tutón woßebity nadawk ſchkita a wojowanja ſa ſjednocźenſtwo dopjelnjeny. Spomożeŕſke wuſtawy, kotreż ſjednocźenſtwo „Volkskirchlicher Laienbund“ ſałoži, tak na pſch. zyrkwinſke pohrjebne ſawěſcźenje a druhe, woſtanu a ſkutkuja dale ſa dobre zyrkwje a luda, tak też „lutowanſke ſjendocźenſtwo ſa wuhotowanje konfirmandow“. Wſchitzy, kiž ßu w tutym ſwjaſku „Volkskirchlicher Laienbund“ w ſańdźenych 14 cźežkich lětach ßobudźěłali a ßwoje mozy a ßwoje pjenjeſy tutomu dźěłu wěnowali, maja tu ſaßłužbu, ſo ßu naſch lud pſched hórſchim ſakitali, a maja tu wěſtoſcź, ſo njejßu podarmo dźěłali a ſo Bóh žohnuje.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

— **Pſches rjany lětni cźaß** klincźi naſtajnje kaž hrimanje. To ßu powěſcźe wo podawkach, kiž nicźa kubła niz jenož, ale też cźłowiſke žiwjenje; ſnjeſboženja, njeſboża my prajimy. Najbóle naſtróžaza je drje powěſcź, ſo ßu 2000 ludźi a drje hiſchcźe wjazy ſatepi pſchi powodźenjach w Chinje. Też ſ kupy Trinadad ßo wo powodźenjach powě. W Amerizy ſaßo horzota cźłowjekow mori. A ſchtož wobkhad do woporow žada, to njeje dowupißacź. A potom ſłóſtniſka ruka! Kelko ſawinuje wona. Powěſcź ſcźěhuje powěſcź. — To wſcho njedyrbi nam wjeßele na rjanych žnjach, ſ kotrymiž Bóh naſche krajiny požohnowa, a na rjanym lětnim cźaßu kaſycź a njeſamóže to też, hdyž my jenož ßwoju zyłu dowěru a nadźiju na Boha ſałožichmy a nětk njepſchestawajzy k njemu ſhladujemy, kiž wichor, wětry wodźi a wſchitke mróczele, a runje tak wody a žołmy; wón ſjewi nam pucź, po kotrymž mamy hicź a dawa nam móz a mudroſcź, ſo jón też dźemy.

Se Schpikawow. Niz dołho hiſchcźe, ſo dyrbjachmy žarowacź wo najſtarſcheho ſ nacheje wſy niz jeno, wo najſtarſcheho zyłeje woßady a wokoliny — Jana Muža, kiž 95 lět ſtary ſemrě. Sańdźeny pjatk 4. auguſta dozpě nětk naſcha wjeßnjanka, Lowkez wowka, ſwudowjena Wünſchowa, połne 90. ſpokojazej ſtrowocźe ßwoje 90. narodniny; — jenož ßłyſchenje je ßo jej jara ſhubiło. — Wutrobne pſchecźa a dary luboſcźe a dźaka jej pſchinjeßechu pſchiwuſni a druſy. A też my ſtaruſchzy pſchejemy, ſo chzył Bóh luby Knjes jej žohnowacź mile ſapocźane nětk lěto žiwjenja a zyły wjecźor žiwjenja, njech dołhi hiſchcźe, njech krótki. — Lowkez wowka je najſtarſcha woßoba naſcheje wſy a ſdobom też naſcheje woßady. S tuteje je w poßlednich lětach ßmjertny jandźel wotwołał wjele ſ tych ſtarych a najſtarſchich, ſ kotrychž jich naſcha woßada poměrnje wjele měješche. Tuhwilu mamy nětko jenož tſi ſtaruſchki, kiž ßu ſtarſche hacž 80 lět; druha najſtarſcha je Lukaſchez Marja w Trußyzach, pſchezo hiſchcźe ßwěrna cźitarka naſcheho njedźelnika „Pomhaj Bóh“, hacźrunjež je też ßměła ßwoje 90. lěto ſapocźecź. Tſecźa ſ nich je ſwudowjena Engmannowa w 85. lěcźe. — Tak ßo ſa krótki cźaß wjele pſcheměni: ſtari du a najſtarſchi też — ale pak ani jedyn ſ młodych a ſ najmłódſchich njewě, hacź njebudźe prjedy wołany hacź tón, kiž je wo wjele ſtarſchi. Tutu wěrnoſcź ßmy wſchitzy ſacźuli, ſtejo pſchi poßlednim nowym rowje na naſchim kěrchowje, do kotrehož khowachmy młodu dźěłacźerku, kiž na ßynowych žnjach ſnjeſboži a wumrě. „Schtó wě mój kónz? Wón ßnadź je bliſko!“ Žně, kotreż žnějemy, woſpjetuja nam kóždy dźeń ſnowa tutu wěrnoſcź, haj kóžde ſtwjelzo, ſ koßu porubnjene, nam ju předuje. Niz mjenje kóždy ßnop, kiž domoj khowamy! Kak jara pſchihotowani a dohotowani ſa hodźinku ßwojeho domojkhowanja dyrbimy my tuž tola bycź, hdyž ßmy tak wobdacźi ſ tutym přědowanjom poßlednich žnjow! Abo njejßmy my to, — też pſchi wſchěm tym hiſchcźe niz? Na naſchich płodach je to ſpóſnacź, dźeſche Jeſuß Khryſtuß ſańdźenu njedźelu, na naſchim zyłym žiwjenju, kotreż ßmy žiwi ſe wſchěm a we wſchěm, wſchudźom a ſtajnje. A hdyž my ßnadź cźłowjekow ſ nimi ſamylimy abo ßo ßami ſ nimi ſamylimy, jónu njebudźe žaneho mylenja wjazy, hdyž naß ßmjertny jandźel powjedźe k poßlednjemu pruhowanju naſchich płodow.

— **W Habrachcźizach** ſkutkuje nětko ludowe mißijonſtwo ſ wobſchěrnym wuhotowanjom. Kóždy wjecźor hromadźi lud k ßebi. Njedźelu 20. auguſta je woßebity dźeń evangelſkeje młodźiny. Tuta je ſwołana, tam ſjawnje wuſtupicź a ßo wuſnacź ſa Jeſußa. Tuž njech ßo tam prawje wjele evangelſkeje młodźiny ſ Lubijſkeho a ſe Žitawſkeho wokrjeßa ſeńdźe, woßebje też wſchě ſtawy towaŕſtwow evangelſkeje młodźiny.

Na pucź.

Žně. Dwoje je jich wuſnam: je tu, ſchtož ßo žněje, a ßu tu, kiž žnějeja. — Schtóž pak ßo ſpokoji, tole wědźecź, je ſe ßnadnym ſpokojom — a njebudźe ſpokojeny. Cźi mjenujzy, kiž nětkle žněja, ßu ßami ſaßo žně, kotreż budźa porubane a domoj khowane.

Liſtowanje. Pokaſujemy hiſchcźe ras na to, ſchtož tydźenja woſjewichmy, ſo bychmy rad orignalne powědańczka tu woſjewjeli. Schtó by chzył naſchemu ßerbſkemu ludej też na tutym měſtnje něſchto rjaneho powědacź? — Wſchě póßłanki a napraſchowanja njech ßo na redaktora ſcźelu: Pfarrer Würgatſch, Noſtitz, Poſt Weißenberg, Sachſen. — Sa 10. po ßwj. Tr. V. w H. — Sa 11. po ßwj. Tr. H. w P. — Sa 12. po ßwj. Tr. R. w R.

Samoltwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach (Noſtitz b. Weißenberg). Cźiſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchcźerńje a knihańje, ſap. dr. ſ wobm. rukow Budyſchkaje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźělnje 108 pj.

Čišło 34

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 20. auguſta 1933 Bautzen

10. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Luk. 19, 41—48.

10. auguſta lěta 70 to bě, ſo bu město Jeruſalem ſniczene. Kſcheſczanſtwo wopomina tuto ſtruchłe podeńdźenje 10. njedźelu po ßwjatej Trojizy. Jeſuß bě tole doprědka widźał a jo doprědka prajił na dnju, na kotrymž do jutrow ßwjatocznje do města ſaczahny a na kotrymž jeho lud wyſkajo jako ßwojeho krala witaſche.

Na paßahßwjedźenju abo jutrownym ßwjedźenju, kotryž jako najwjetſchi nazionalny a nabožny ßwjedźeń ßwieczachu, wopominajo wumoženje ſ Egiptowſkeje, bě město Jeruſalem połne radowanja a wjeßelenja. Wjele tyßaz židow a židowſkej wěrje pſchikhilenych by ßo tam ſhromadźiło. Schtóž by někak mohł, czehnjeſche na tutón ßwjedźeń do Jeruſalema. Tak też czitamy, ſo Jeſußowej ſtarſchej khodźeſchtaj kóžde lěto na tutón ßwjedźeń, na kotryž też ßwojeho 12lětneho ßyna Jeſuſa ßobu wſaſchtaj. Kak někotry pucźowar pſchibliži ßo na tutym dnju wot Wolijoweje hory ßem k městu a bě pſchekwapjeny, widźecź město tak rjane, a bě hordy na tuto město, kotrež bě na twjerdu ſkału ſałożene a ſ murjemi wobdate, kiž běchu tak ßylne, ſo ßo wěſcze wſchěm njepſchecźelſkim nadběham ſpjecźachu a na jeho wulkotne hrody, kiž wo bohatſtwoje wobydlerjow ßwědczachu, a woßebje na kraßny templ, kotryž bě hakle pſched krótkim Herodaſch tak rjenje wobnowił. Woßebje na tutón templ běchu hordźi. Tutón bě dźě widźomny dopokas ſa to, ſo Bóh mjes ßwojim ludom bydleſche. Tak wotpočžowaſche něſchto kaž Boži měr nad ßwjatym městom, kotrež mějeſche ſ połnym prawom mjeno: „Jeruſalem“, to rěka „město měra“.

Njedyrbjał ßo to też Jeſuß runje na tutym dnju ßobu radowacź? Wo nim dźě tola hižo zyłe město rěczeſche a wulka ßyła tych pſchecźelow, kotſiž běchu ßměli bycź wonka na wßy ſdźěła ßwědkojo jeho wulkich dźiwow a poßłuchacź jeho ßłowam; ſ tutych dźě mějeſche jich wjele jeho hižo ſa ßlubjeneho meßiaßa, t. r. a Khryſtußa. Tola wón ßo njemóżeſche ßobu radowacź. Wo nim rěka: „Jako ßo wón pſchibliži, pohlada wón na to město a płakaſche na njo.“ Jeſuß płaka! Czehodla? Myßleſche ßebi ßnadź na to, ſo jeho bórſy w tutym měſcze k ßmjercźi ſaßudźa, ſo budźe dyrbjecź krawnje ßo bědźo na kſchižu wumrěcź? To by tola trjebał jenoż ßo wrócźicź! — Ně, wón płakaſche „na njo!“ Wón drje też widźeſche jeho zyłu ſwonkownu kczějazu rjanoſcź a kraßnoſcź, ale wón wuhlada w kwětzy hižo czerw, kiž žerjeſche! Swonka tak rjana, ſmutska nażrana! S zyłej ßwojej wutrobu lubuje wón ßwój lud. Tohodla by jón rad wukhował a ſdźeržał a tohodla rjeknje wón: „Hdy by ty wſchak wědźało, by też wopomniło we ßwojim czaßu, ſchto ßo k twojemu měrej hodźi.“ „K měrej“, to rěka k twojemu duchownemu a wěcznemu ſbožu, k ſbožu, kotrež tón ma, kiž je w ſjednoczenſtwje ſ Bohom żiwy, ſ Bohom, ke kotremuž chżychu lud dowjeſcź wſchitzy profetojo, pſchede wſchěm tón poßledni a najwjetſchi: Jeſuß.

Schto dha mějeſche Iſrael ſa ßwoje ſbožo, ſa ßwój pokoj, ſa ßwój měr? Schtoż ſeměſke bě, — haj ſchtoż póhanſke bě, póhanſke żadoſcze. Bě potajkim zyle tajki, kajzyž běchu cźi, kiž Boha njeſnajachu. Rad drje woni na to pokaſowachu, ſo ßu Boži wuſwoleny lud; a dokelž ßo někak derje mějachu, měnjachu, ſo je wſcho dobre pola nich. Ale we ßwojej wutrobje bě ßo tak někotry wot Boha wotwobrocźił. Kaž dźenßa hiſchcze myßlachu ßebi też hižo tehdy židźa pſchede wſchěm na ſeměſki dobytk. Ssamo hacž do pſchitwarkow ßwjatnizy ſadobu ßo wikowanje ſe wſchěm, ſchtoż tam zuſy ſa wopory trjebachu. Tam mějachu na pſchedań ſa wopor ſkót, jehnjata, hołbje, wyruch, wolij, wino. Tam wuměnjowachu zuſe pjenjeſy ſ templowymi pjenjeſami. Město Jeruſalem pytaſche ßo ßamo w ßwjatnizy wobohacźicź na pobožnoſczi zuſych, tak ſo

Jeſuß, ſacźahnywſchi do měſta, w ßwjatym hněwje ſa kſchud pſchimny a wuhna wikowarjow a ſaměnjerjow, kiž templ mordaŕſku jamu cźinjachu, t. r. měſtno, na kotrymž rubjenſtwo, ſ jebanſtwom a paduſchſtwom narubjene, khowaja a mjes ßobu dźěla.

Jako Boži profetojo, kaž poßledni ſ nich, Jan kſchćenik, k pokućze wołachu, buchu wußměſchowani; pſchetoż tućźi ßynojo Abrahamowi měnjachu, ſo jim pokuty njeje trjeba. Haj, woni ſacźißnychu ſkónčnje profetow nawjetſcheho, Jeſußa Nazarenſkeho, ßwojeho meßiaßa a Sbóžnika, kiž bě do toho hižo prajił: „Jeruſalemje, Jeruſalemje, kiž ty moriſch profetow a kamjenjujeſch, kotſiž k tebi ßu póßłani, kak huſto ßym ja twoje dźěćźi chzył hromadźicź kaž pata ßwoje kurjata pod ßwojej kſchidle, ale wy ſće njechali! (Luk. 13, 34.)

A tu woła wón, ßylſy ronjo: Měſto Jeruſalem njeje ſpóznało tón cźaß, w kotrymž bu domapytane, a tuž njeje ßwojeho Sbóžnika pſchijało, ale ſacźißło! Tohodla njeje móžno, ſo by ßudźenje wuwoſtało!

Schtyri lětdźeßatki poſdźiſcho je ßo po ßłowje dopjelniło, ſchtož Jeſuß Khryſtuß tu doprědka praji. Romſki pólny wjednik Tituß měješche na Wolijowej horje ßwoje lěhwo. Měſto bu wobſtupjene. W měſćze ſakahdźeſchtej žadławje partaji Schimana a Jana. K nimaj pſchidźěli ßo bórſy tſećźi njepſchećźel: hłód; pſchetoż woblehnjenje ſapocźa ßo w haprleji a tyßazy zuſnych njebě měſto hiſchćze wopuſchćźiło. A hłód bu bórſy ſ hłownym njepſchećźelom, kotryž ßwoje žałoſtne knježſtwo tak wupina, ſo ßo mandźelſki a mandźelſka, ſtarſchi a dźěćźi poßlednjeho kuſka khlěba dla bijachu a ßebi jón jedyn druhemu ſ huby torhachu. Haj, ßamo macźerje ßu, kaž ßo nam powě, ßwoje dźěćźi ſaréſake. Srudoba bu njewuprajnje wulka. Jich wjele proſcheſche, hnadnu ßmjercź ſ mjecźom poczérpicź. Schtóž pak ßebi ſwěri w nozy ſ měſta wućź po něſchto ſeleneho a někajke kornjeńczka, na toho cźakaſche jatba. Jecźi pak buchu ſwjetſcha kſchižowani. W poßlednim cźaßu woblehnjenja buchu druhdy ſta a jenu nóz popadnjene, tak ſo ſkónčnje, kaž ßo praji, wjazy drjewo ſa kſchiže a měſtno ſa jich poſtajenje njedoßahaſche. Tak ſakhadźeſche mjecź, khoroſcź a hłód mjes ludom, doniž ſkónčnje Romſzy měſto kruch po kruchu njedobywachu. Jich wjele pytaſche wukhow w templu, měnjo, ſo Bóh tutón pſched njepſchećźelom wukhowa. Tola też tutón kraßny templ bu ſahubjeny. Tituß drje chzyſche jón wukhowacź; tola jako bě wón do najßwjećźiſcheho ſaſtupił, cźißny wojak palazu ſchćźěpku pſches jene tych ſłotych woknow. Templ ßo ſapali. Hacźrunjež dobycźeŕſki Romjan wojakow ſ kſchudom honicź da, ſo bychu woheń haſcheli, ſniczichu płomjenja tola zyły kraßny twar. A Jeruſalem bě hromada rospadankow. Židowſki ſtawiſnaŕ Joſephus piſche, ſo je jich pſchi tym n 1 100 000 ßmjercź poczérpiło a ſo bu jich něhdźe 97 000 jatych; tućźi buchu ſwjetſcha do njewólniſtwa pſchedaćźi. Shubiwſchi Jeruſalem, je židowſki lud ſhubił ßwoju ſepjeru; wón bu rospróſcheny po zyłej ſemi.

Prajili ßu, ſo nima ſapuſcźenje Jeruſalema niczo cźinicź ſ hrěchom iſraelſkeho luda, ſo by wono też ſ politiſkich pſchicźinow pſchiſchło. Ale tu je Jeſuß doraſnje wuprajił, ſo je to kłoſtanje Boże. A wono je też tak, ſo ſnutskownu ſahubu luda, ſkaženje dobrych poczinkow, njewěra, hrěch ſcźěhuje ſwonkowna ſahuba. Njebě ßo też naſch lud w ſchěrokich kruhach Bohu wotrjekł? Njeměnjeſche jich wjele, dokelž mějachu ßo derje, ſo je wſcho dobre? Njedyrbjeſche naß zyłe hubjeńſtwo wulkeje wójny druheho nawućźicź? Njeby wſchelke ßo hinak wuwiło, hdy bychmy my hiſchćze twjerdźe w Boſy ſakorjenjeni byli, hdy njeby na pſch. ßebicźiwoſcź a ſawiſcź mozy roſſchćźěpiła?

Kſcheſcźijanſka zyrkej ßwjecźi ſ połnym prawom dźeń, na kotrymž ſahubjenje Jeruſalema wopomina, jako pokutny dźeń, kiž naß woła, ßo wrócźicź, a wopomnicź, ſchto naſchemu měrej ßłuži.

Naſcha nowa wyſchnoſcź je ßebi toho wědoma, ſo je lud ſnutskownje jenož potom ſtrowy, hdyž je ßebi we ßwojim ßwědomju pſched ßwojim Bohom ßwojeho ſamokwjenja wěſty. Bóh daj, ſo by ßo wola ſcźiniła dokonjenje, ſo ßo do naß, do luda reformazije, ſtara wěra ſ nowymi korjenjemi ſakorjeni a ſo budźe naſch lud wěrny Boži lud, kotryž je ſpóſnał, ſchtož k jeho měrej ßłuži. Hamjeń.

Khwataj, wumož ßwoju duſchu!

Khwataj, wucźekń ſkaženju,
Kiž na duſchu łaka,
Hdyž ßo dliji ſ pokutu,
S wohroženjom cźaka.
Poßłuchaj — Tebi, hlaj,
Bóh chze w Khryſta mjenje
Pſchinjeſcź wumoženje!

Hdyž Bóh woła, njedrěmaj!
Kedźbuj tola na ßo!
Wěſch, hacž tajka ſkładnoſcź — praj! —
Skicźi ßo hdy ſaßo?
Njepraj dźě: „Njej tak ſlě!
Bóh je ßudnik miły,
Sczérpny, dobrocźiwy.“

Jenož, ſchtóž ßo pokutnje
Pſched Bohom tu kłoni,
Božu luboſcź ſawěſcze
Na duſchi ßam ſhoni.
Pokhwataj — wobjimaj
Khryſta ſ prawej wěru,
Potom pſchińdźeſch k měru.

Tak ßo ßu pſchi Jeſußu
Wukhowali mnoſy.
Hdyž ßud Boži nahle tu
Njepokutnym hroſy.
Tuž hlaj — Boži raj,
Tajkej duſchi kiwa,
Kiž je jemu žiwa!

H. B.

Krajna ſynoda

16. evangelſko-lutherſka krajna ſynoda běſche ßo na 11. auguſt do Drježdźan ſwołała. Dopołdnja w 10 hodź. běſche wotewrjeńſka Boża ßłužba w evang.-lutherſkim domje, hdźež běchu ßo ßobuſtawy ſynody, wulka woßada ſ wjele cźeſtnymi hoſcźemi a delegazijemi ſeſchli. SA běſche ſ khorhojemi a ſ wotdźělenjom ſaſtupjena. Pruſki krajny biſkop woborny faraŕ Müller, pſchi zyrkwinych durjach wot ſuperintendenty Fröhlicha powitany, běſche pſchiſchoł, ſo by na tutej ßwjatocźnoſcźi dźěl brał. S poſawnowej hudźbu wotewri ßo Boża ßłužba, w kotrejž měješche po woltaŕnej liturgiji faraŕ Coch prědowanje po Luk. 9, 57—62, w kotrymž pokaſaſche na wulke nadawki zyrkwje a ſynody w tutym cźaßu, a na to, ſo ſměje ßo ſkutkowanje zyrkwje, wěſo w evangelſkim duchu, ſtacź njeßebicźnje, raſnje a ſaměrnje.

Popołdnju ſ dypkom 2 hodź. wotewri ßo prěnje poßedźenje ſynody. Na łubjach běſche tóźde městno wobßadźene a dyrbjachu ßo wróćźicź, dokelž městno njedoßahaſche. Wjazy hacž dwě tſećźinje ſynodalow běſche w brunych uniformach. Starobny preſident, wyſchſchi zyrkwiniſki rada dr. Lehmann ſ Freiberga wotewri poßedźenje ſe ßłowami powitanja a wutrobneho dźaka k Bohu.

Wolicź měješche ßo najprjedy pſchedßydſtwo ſynody. Sa preſidenta wuſwoli ßo rěčźnik dr. Schreiter ſ Drjeźdźan, kiž bu wot ſtarobneho preſidenty do ßwojeho ſaſtojnſtwa ſapokaſany. Pod jeho wjedniſtwom wuſwolichu ßo dale ſa městopreſidentow wyſchſchi zyrkw. rada dr. Lehmann ſ Freiberga a župiny wjednik Harbauer ſ Drjeźdźan, ſa ſapißowarjow dr. Diener ſe Schönberg ſ Pfaffroda a faraŕ Krebs ſ Plauena a ſa naměſtnikow rěčźnik König ſ Drjeźdźan a faraŕ dr. Kubiza ſ Auguſtusburga. Wſchitke wólby ſtachu ßo jenohłóßnje. Se ſapokaſanjom wuſwolenych a wſchitkich druhich ſynodalow běſche ſynoda ſeſtajana.

Po cźeſtnym wopomnjecźu na ſemrětych, mjes nimi na prjedawſcheho krajneho biſkopa rěčźeſche preſident dr. Schreiter programmatiſzy k nadawkam pſchichoda, kajkež cźakaja n kſcheſcźijnſku zyrkej a na ſynodu a ſkónczi ſe ßłowami: Sakſka běſche a je a woſtanje evangelſko-lutherſka. Mjes druhim pokaſa tež na to, ſo tež krajna zyrkej ßo ſtara wo program, po kotrymž móże ßobu pomhacź k wobſtaranju dźěła. Tohorunja ßu dobre wuhlady, ſo doſtanje zyrkej prawo, tak mjenowany zyrkwinſki pjenjes jako zyrkwinſki dawk ſběracź.

Bliźſchi dypk běſche wólba noweho krajneho biſkopa. Jenohłóßnje a w jenakej myßli wuſwoli ſynoda pod wjeßełym pſchihłoßowanjom wſchitkich po namjecźe městopreſidenty ſa krajneho biſkopa fararja Bjedricha Cocha, kiž hižo ſaſtojnſtwo biſkopa ſaſtawaſche. Preſident jeho ſe ßłowami požohnowanja powita a ßlubi jemu ßwěru ſynody. Hłuboko hnuty dźakowaſche ßo nowy biſkop a pſchija ßwoje wyßoke ſaſtojnſtwo, ßo ſtajo pod Boha.

Na to wobſamkny ſynoda ſpołnomóznjazy jakoń, po kotrymž pſchipadnu krajnemu biſkopej wſchitke prawa, kiž mějachu dotal konſiſtorſtwo, krajnozyrkwinſki a ſtajny ſynodalny wubjerk; tutón jakoń płaćźi tak dołho, doniž njebudźe nowa zyrkwina wuſtawa hotowa, kotruž ſměje ſynoda jako ßwoje poßlednje dźěło poſtajicź.

Skónczńje wuſwolichu ßo hiſchcźe ſa ßobuſtawy němſkeje nazionalneje ſynody ſcźěhowazy knjeza: fararjej Krieger a Krebs, preſident dr. Schreiter a župiny wobkhodny wjednik Harbauer.

Wobſamkny ßo, knjeſej němſkemu kanzlerej poſtrowjazy telegramm póßłacź. Wudawki ſa ſynodalow pſchewoſtajichu ßo ſa wopory dźěła. S tſikróćźnej ßławu na němſkeho kanzlera a na preſidenta němſkeho kraja ſkónczi ßo prěnje poßedźenje 16. krajneje ſynody.

1933 — jubilejne lěto

Niz jenož, dokelž bórſy ßwjećźimy 450. narodniny naſcheho reformatora Luthera. Ně, ſto lět budźe 17. ſeptembra, ſo ßo takrjez evangelſka žónſka diakonija narodźi, ſo mamy evangelſke diakoniße. Dźenża njemóhli ßebi naſch kraj dozyła wjazy bjes diakonißow myßlicź, woßebje niz naſchich běbnych, khorych, kripawych.

17. ſeptembra 1833 pſchija faraŕ Fliedner w Kaiſerswerthu holzu, kotruž běchu ſ khłoſtaŕnje puſchcźili, do ßwojeje ſahrodneje khěžki. Tuta khěžka bu ſ tym takrjez kolebka evangelſkeje žónſkeje diakonije. S tuteje khěžki pokhadźa tež ſchula ſa dźěcźi a ſchula ſa ſchicźe. Aſyl a nowe domy ßo pſchidźělichu ſa cźłowjekow, kotſiž běchu něka ſchkodowali, kotſiž běchu pſche ßłabi, ßami wobſtacź.

A nětko po ſto lětach! Kelko domow, kelko diakonißow! A kelko pomozy, luboſcźe, žohnowanja! Kelko ſetrěnych ßylſow, ſawobalenych ranow, ſtroſchtowanych wutrobow!

Jubilej chze ſa Kaiſerswerth bycź pſchihot ſa nowe dźěło, ſa nowe nadawki. Tohodla je ßo woßebity pomozny jubilejny ſkutk ſałožił, kotryž ſteji pod ſchkitom němſkeho preſidenty ſ Hindenburga. S tym dyrbi ßo ſa zyły wulki ſkutk evangelſkej diakonije nowych mozow, nowych ßrědkow dobycź, ſo by ßo dźěło evangelſkeje diakonije, kotraž ma w Kaiſerswerthu ßwoje ßrjedźiſchcźo, ſwěſcźił a tuta zyła ßłužba diakonißow ßo hłubſcho a měſcźiſcho ſałožiła we wothladanju khorych, we woßadnym dźěle, w hladanju wohroženych, w ßłužbje wucźenja a wukubłanja.

Sa tutón ſkutk ßu wſchitzy na pomoz wołani.

Naſche łopjeńko woſjewi hiſchcźe dalſcheho wo tutym jubileju, wo tutym ſkutku wulkeje woporniweje luboſcźe, wo pucźu, po kotrymž my móžemy ßobu pomhacź.

Něſchto, ſchtož tu dyrbjało hižo bycź.

Sroſumili ßmy ſ ducha ſańdźeneho cźaßa, ſo běchu reje dowolene na ßwjedźenjach, kiž běchu prjedu ſawrjene tohodla, dokelž běchu nam ßwjate a dokelž jich cźiſchina cźłowjekam nuſna. Duch ſańdźenych lět bě, nakaženy ſ bolſchewißmom, ſ bjesbóžnoſcźu, tuž Jutrowniczku na pſch. pſcherejwacź niczo dale njebě.

Sroſumili pak njejßmy, ſo ßu tež kſcheſcźijenjo, młodźi a ſtari, ſ domow, kotrež chzychu kſcheſcźijanſke bycź a pſchecźiwo bjesbóžnoſcźi hewak proteſtowachu, tutón njepocźink ßobucźinili a ßobu na pſch. Jutrowniczku rejwali.

Nětk ßo pocźinaja powſchitkownje hibacź pſchecźiwo tomu. Nětk pak to žadyn „kumſcht“ njeje, — kaž ßo to tak praji. Prjedy, tehdy dyrbjachu kſcheſcźijenjo bycź kſcheſcźijenjo tuteho „kumſchta.“ —

Zyrkwine ſaſtupjeŕſtwa jako tajke wołaja ſa ſtarym dobrym. Burkowſka ſynoda je ßo na konſiſtorium wobrocźiła, proſcho, ſo by tuto pola wyſchnoſcźe wuſkutkowało, ſo bychu ſaßo Hodowniczku, Jutrowniczka a Sswjatkowniczka ſa reje ſawrjene dny byłe. Chzemy ßo nadźijecź, ſo ßo tuta próſtwa dopjelni a ſo ßo dozyła pſchecźiwo wſchemu kaženju kſcheſcźijanſkich ßwjedźenjow a dnjow ſakrocźi.

Woßadne ſaſtupjeŕſtwo mecklenburgſkeje woßady Plate je miniſterpreſidentu proßyło, a tohorunja krajneho radu, ſo by ßo na to hladało, ſo ßo ſakonje, kiž njedźelſki měr a ßwjecźenje njedźele pſchikaſuja a ſchkitaja, ßwěrniſcho wobkedźbuja. Tež tole je něſchto, ſchtož ßo, kaž mnoho druheho, ßamo wot ßo ſroſumi.

Dźicźe a ſcźińcźe!

Tak rjekny Jeſuß Khryſtuß, prjedy hacž ſ widomneho ßwěta ſtupi do njewidomneho. W mozy ßwjatkowneho Ducha ßu ſchli tehdy japoſchtoljo a ßu dobywali cźłowjekow ſa Khryſtußa, w mozy ßwjatkowneho Ducha cźinja to nětkle mißijonarojo a mißijonaŕki.

Po lětnej rosprawje ſjednocźeneho Swonkowneho miſijonſtwa Němſkeje maja evangelſke miſijonſke towaŕſtwa Němſkeje na miſijonſkich polach 567 hłownych ſtazjiow. Na tutych dźěła 1620 miſijonarow; jim pomha 10 600 domorodnych pſchiſtajenych pomoznikow. Woni maja ßo ſtaracź

ſa 1 143 000 kſcheſczijanow. Do 3944 ludowych a 72 wyſchſchich ſchulow tam thodźi 240 000 ſchulerjow a ſchuleŕkow.

Dokhodow mějachu w lěcźe 1931 wſcho hromadźe na 6 608 000 hr. To je 600 000 hr. mjenje hacž lěto prjedy. Pſchi tym pak je 185 mißijonarow wjazy w ßłužbje hacž 1930, a tohorunja tež něhdźe 800 dźěłaczerjow a něhdźe 100 000 kſcheſczijanow wjazy. Tež 10 ſchulow bě wjazy a něhdźe 14 000 ſchulerjow a ſchuleŕkow.

Hladajo na zyłe proteſtantiſke mißijonſtwo wucźinjachu dokhody němſkeho proteſtantiſkeho mißijonſtwa 3,1 prozenta wſchěch mißijonſkich dokhodow wſchěch proteſtantiſkich mißijonſkich towaŕſtwow. S tutymi niſkimi dokhodami dyrbi pak němſke proteſtantiſke mißijonſtwo ſaſtaracź 5 proz. wſchěch proteſtantiſkich mißijonarow a 15 proz. wſcheho ſ mißijonſtwom dobytch proteſtantiſkich kſcheſczijanow.

Hladajo na tute liczby dyrbimy my tež tu proßyć: „O ßwjaty Ducho, pój wſchak k nam!“ ſo bychmy my byli cźinjerjo Knjeſoweje mißijonſkeje pſchikaſnje: „Dźicźe a ſczińcźe ſa mojich wucźomnikow wſchitkich ludźi!“

Zyrkej a ſtat.

Do ſakſkeje krajneje ſynody bě ßo w Budyſkim wokrjeßu Serb poſtajił a wuſwolił, k. kantor Pollack-Budyſki a krajny biſkop bě knjeſa fararja Wicźeźka-Wóßlinczanſkeho do ſynody powołał. Tole chzemy my Serbja, njech ßmy ßnadź ſdźěła też něſchto druheho wocźakowali, ßebi ſpomjatkowacź a wuſběhnycź a tak ßobu prěni bycź mjes tymi, kiž nětko nowy twar zyrkwje pjelnja ſ nowym žiwjenjom we wěrnej evangelſkej wěrje. Synodala knjes faraŕ Wicźeźk chze nam we naſchim łopjeńku wo ſynodźe kaž wo zyrkwinych naležnoſczach dozyła rosprawjecź. Sa to ßmy jemu wſchitzy dźakowni.

Žnjowy dźakny ßwjedźeń ßwjecźimy lětża w Sakſkej hiſchcźe ras kaž hacž dotal. Tutu powěſcź w poßlednim wokomiku doſtachmy.

Sakſka krajna ſynoda ſaběraſche ßo we ßwojim prěnim poßedźenju jenož ſ někotrymi, ale pak ważnymi naležnoſcźemi: Po wuſwolenju a poſtajenju ßwojeho wjedniſtwa wuſwoli ſynoda noweho krajneho biſkopa Cocha a pſchija ſakoń wo pſcheměnjenju zyrkwinſkeje wuſtawy. Wſcho ßo ſta jenohłóßnje. Do němſkeje nazionalſynody wuſwoli ſynoda ſchtyrjoch ſaſtupjerjow Sakſkeje, dweju fararjow a dweju lajikow. S tym bě ſynoda ßwój prěni nadawk dokonjała. Prjedy hacž poßedźenje ſkónczi, wotpóßła telegramm němſkemu kanzlerej, ßlubjo jemu ßwěru.

Němſka nazionalſynoda je ſa 5. ſeptembra powołana. Wona ſměje dotwaricź, ſchtož ßo nětkle kaž w jenotliwych krajnych zyrkwjach, tak po zyłej evangelſkej Němſkej twari.

Sakſka krajna ſynoda wotmě ßwoje prěnje poßedźenje pjatk 11. auguſta. Dopołdnja prědowaſche w Božej ßłužbje, w kotrejž bě mjes druhimi też ſakſka wyſchnoſcź ſ kultußowym miniſtrom ſaſtupjena a w kotrejž bě też nowy pruſki krajny biſkop a pſchichodny němſki biſkop Müller pſchitomny, wjednik ſakſkeje zyrkwje faraŕ Coch. Popołdnju w poßedźenju wuſwolichu jeho jenohłóßnje ja krajneho biſopa. Tak ma naſcha ſakſka krajna zyrkej ſaßo ßwojeho biſkopa — druheho w rjedźe wjednikow, kiž je ſ biſkopom. — **Też naſche łopjeńko ſtrowi noweho krajneho biſkopa Cocha, kotryž je jako wjednik evangelſkeho nowinaŕſtwa naſche łopjeńko kaž dozyła naſche evangelſke nowinaŕſtwo ſpěchował a to też w pſchichodźe chze, a pſcheje jemu, ſo by Bóh tón Knjes jeho a jeho ſkutkowanje žohnował, ſo by wono kaž wſcho to nowe było Bohu k cźeſczi, naſchemu ſakſkemu ludu pak k žohnowanju.**

Krajny biſkop Bjedrich Ota Coch
narodźi ßo w dezembru 1887 w Eiſenachu. Na univerſitomaj w Roſtocku a Lipſku ſtudowaſche bohoßłowſtwo. 1914 bu ſ pomoznym duchownym. We wulkej wójnje bě wón ſ pólnym prědarjom. 1918 pſchińdźe jako domjazy duchowny do wuſtawa Arnsdorfa. Po ſchěſczlětnym farſkim dźěle w Freibergu bu do Snutskowneho mißijonſtwa a tak do Drježdźan powołany. Tu pſchewſa wón pſchede wſchěm evangelſke nowinaŕſtwo. Tutomu wěnowaſche ßwoje mozy, ſo by jo wutwarił, kaž ßebi to cźaß a poſtup žadaſchtej. Też w pſchichodźe chze ßo wo evangelſke nowinaŕſtwo dale ſtaracź a jo wudoſpołnjecź. Wot lěta 1931 bě wón w nazionalſozialiſtiſkej ſtronje krajny radźicźel ja zyrkwinſke naležnoſcźe.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

S **Lubija.** Naſch knjes ſuperintendent Jagſch je też mjes tymi, kotſiž buchu do noweje ſynody powołani. Wón drje bu pſchede wſchěm też jako wjednik Evangelſkeho Swjaſka do ſynody powołany. Ma dźě tola Evangelſki Swjaſk nětkle w zyłym pſchetwarjenju evangelſkeje zyrkwje w Němſkej woßebiteje ważnoſcźe, a w Sakſkej woßebje. Tuž je też nadawk evangelſkich, runje nětkle Evangelſki Swjaſk ßylnicź.

1. oktobra dyrbi bycź wulki žnjowy ßwjedźeń a dźeń ratarja po zyłej Němſkej. Drobniſcheho nieje hiſchcźe ſwěſcźene, też niz, kak ßo woßady ſměja ſe ßwojim dotalnym žnjowym ßwjedźenjom. Sa pruſke woßady je wěz bóle jednora, dokelž tam hižo dotal ſapocžatk oktobra žnjowy ßwjedźeń ßwjecźachu. Hinak je to w ſakſkich woßadach, kotrež dotal ſdźěła hižo w auguſcźe žnjowy ßwjedźeń ßwjecźachu. Napiſchemy tu bórſy hiſchcźe dalſcheho a drobniſcheho.

Na pucź.

So byſchcźe mudri byli! — to wucźi naß Jeſuß Khryſtuß ſe ßwojim ßłowom wo „mudrym ſaſtojniku“; — to wucźa naß žně ſ kóždym ſtwjelzom, ſ kóždym ßnopom; — to wucźi naß Boże ßłowo ſ kóždym rowom. — Ssym ja to nětk mudry, wěrnje mudry?

Liſtowanje. H. B.: Podpißmo kěrluſcha w cźißle 9. njedźele po ßwj. Trojizy mějeſche H. B. rěkacź. Redaktor. — Sa 11. po ßwj. Tr. H. w P. — Sa 12 po ßwj. Tr. R. we R. — Sa 13. po ßwj. Tr. W...s w H.

Samoltwity redaktor faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach (Noſtitz b. Weißenberg). Cźiſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchcźeńnje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płaczi ſchtwórcźělětnje 108 pj.

Čišło 35

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 27. auguſta 1933 Bautzen

11. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Scženje Lukaſcha 18, 9—14.

W tutym pſchirunanju ßo naſch Sbóžnik pſchecźiwo tajkim cźlowjekam měri, kiž ßami wjele do ßo dźerža, jako bychu prawi byli, a druhich ſa niczo nimaju, potajkim pſchecźiwo cźlowjekam, kiž ßu połni duchowneje hordoſcze. Wón chze jim dopokaſacź, ſo ßo prawa ponižnoſcź Bohu ſpodoba, a tutej wěrnoſcźi dawa wón draſtu ſ naſchim pſchirunanjom, we kotrymž nam jaßnje teju dweju pſched wocźi ſtaja, kotrajž do templa dźěſchtaj a ßo tam na tak wſchelakore waſchnje modleſchtaj. Poßłuchamy=li na jeju modlitwje, pytnjemy hnydom, kajki rosdźěl mjes nimaj je, a ſpóſnajemy, kotra ſ tuteju wutrobow je Bohu ſpodobna.

Tón jedyn pſchißłuſcha ſtronje, kotrejež ßobuſtawy jich pobožnoſcze dla ludźo khwalachu, a ßwoju modlitwu ſpěwa wón ſjawnje pſched ludźimi w templu, tak ſo jeho widźa; wſchitko je w najlěpſchim rjedźe; ale jeho modlitwa njeje jemu niczo pomhała, wón njenamaka žaneho ſnutskowneho dobytka.

Tamny pſchißłuſcha ſtawej, kiž běſche powſchitkownje ſazpjeny, a wón też njecha wobkedźbowany bycź; naſdala ſtejo ßo wón modli; wón cźuje, kak ßwědomje jeho wobſkoržuje a ſatama; wón je ßebi wědomy, ſo, jeli ßmě ßo dozyła něcźeho nadźijecź ſa wěcźnoſcź, móže ßo jemu to jenož ſ Božeje hnady doſtacź; a wo nju proßy wón wutrobnje, — a ſa praweho ßmě wón domoj hicź; Boža hnada dźe ſ nim; jeho wutroba doſta wěſtoſcź, ſo njeje ſacźißnjeny.

Schtóž ßo ßam powyſchuje, budźe poniženy, a ſchtóž ßo ßam ponižuje, budźe powyſcheny; ponižnym je Bóh hnadny! Tuto ßłowo pak chzemy ßebi rospominacź a jo potom prawje nałožowacź.

1. Schtó ßu cźi ponižni, na kotrychž ßebi Jeſuß myßli? A kotra je Boža hnada, kotruž wón pſchipowěda? Na tutej praſcheni pohladajmy najprjedy ſe wſchej khutnoſcźu!

S lohkej próżu widźimy prěni wokomik, ſo je waſchnje fariſejſkeho, tuto ßamopaſchneho a ßebi ſpodobneho, zyle hinaſche hacž złonikowe waſchnje, kiž je ßam ſe ßobu tak njeſpokojom. Zyle wěſcze fariſejſki Boha njepréje, kaž jich wjele w naſchim cźaßu, kiž ßu ßo ſtarej kſcheſcźijanſkej wěrje ßwojich wótzow wotrjekli a kiž we ßwojim hordym ſmyßlenju praja kaž we ßwojim cźaßu farao: „Schtó je tón knjes, ſo bych ja dyrbjał poßłuchacź na jeho hłóß?“ Ně, tajki naſch fariſejſki njeje, ale wón ßebi myßli, ſo je njewinowaty, dokelž žana ſkóſcź jemu na ßwědomju njeležeſche.

A njejßu naß ßwětamudri w poßlednich lětdźeßatkach wucźili, ſo je cźlowjek, kajkiž je, dobry, a njeje jich tak wjele ſ tajkej wopacźnej wucźbu do ſpanja ſapadło tak ſo žaneho žadanja wjazy njeſacźuwaja po wumoženju; njejßu tak do ßamßmneje ßamopaſchnoſcze pſchiſchli kaž fariſejſki, ſo ßebi myßla wſcho je w dobrym rjedźe? Dyrbi Bóh naß hakle ſe ßmjertnymi ſtrachami wubudźicź, ſo ſaßo hłóß ßwojeho ßwědomja ßłyſchimy?

Zyle hinak złonik. Jeho wutroba je ranjena, haj rosłamana; myßl, ſo jeho hrěſchne waſchnje jemu ßwědomje wobcźežuje, tak ſo wón ſdychuje: Božo, budź mi hrěſchnikej hnadny!

Tu widźimy ſe wſchej jaßnoſcźu, ſchto ponižnoſcź je, a na tym móżemy też jaßnje ſpóſnacź, hacž ßmy ßami tak ponižni. Schtóž je tak ponižny, tón njepſchiſnawa jenož, ſo je Bóh knjes też nad nim ſ knjeſom, ſo je w kóždym wokomiku wot njeho wotwißny; tón też njepſchipóſnawa jenož, ſo je ßłabe, ſachodne, haj knicžomne ſtworjenje, kotryž ſe ßwojim žiwjenjom ßo runa kwětzy na polu, kotraž bórſy ſhinje; tón njeßudźi też jenož nikoho po darach, kotrež ma, a po ßwojich poczinkach, ně, tón ßo cźuje jako hrěſchnik, kiž je khudy a hubjeny, dokhož njemóże niczo druhe ßwoje mjenowacź hacž womaſanu draſtu ßwojeho cźłowječkeho žiwjenja a ßnadne ku=

bła ßwojich ſaßłużbow, a tón ßo modli: „Njekhodź do ßuda ſe ßwojim wotroczkom.“ A kak namakamy tajku ponižnoſcź? Tak ſo ſ Božim ßłowom ßebi damy ßwoje ßwědomje wótre ſczinicź, ſo njehladamy jenoż na ßebje a na to, kajkichž ludźo ßnano naß widźa, ale na to, kajkichž Bóh naß widźi. Schtó chzył potom prajicź, ſo je bjes winy pſched ßwojim Bohom! Wſchitzy bjes wuwſacźa dyrbimy tak ponižni bycź, ſo njeby ßo žadyn modlił: „Ja ßo cźi dźakuju, ſo njejßym kaž druſy cźłowjekojo“; pſchetoż my njeſtejimy na horje, ſ kotrejež móžemy dele hladacź ale we hłubinje, ſ kotrejež horje hladamy, hacž nam ßo njeßwěcźi hwězda Božeje hnady w naſchej cźěmnoſcźi; ſprawnje a pokutni chzemy kaž złonik na ßwoju wutrobu dyricź: „Božo, budź mi hřěſchnikej hnadny“ a, hdyž tak ponižni pytamy a ßo kłapamy, budźe nam wotewrjene; pſchetoż ponižnym je Bóh hnadny.

Ale ſchto je Boža hnada? Jeſuß ßam naß wo tym powucžuje, prajo: „Tón dźěſche ſa praweho do ßwojeho doma pſched tamnym!“ Hnada naß potajkim prawych cźini, to je: wona winu wot naß bjerje, wona nam rawa měr a wujednanje do wutroby a nam wobkrucźi, ſo do Božeho ſaßudźowanja njepſchińdźemy; pſchetoż ſchtóž je wukhowany w Khryſtußu, njebudźe ſatamany.

A tuta hnada nam też nowe duchowne mozy dawa ſa naſche žiwjenje, dokelž naß wjeßełych cźini w Knjeſu. Drje je Boža dobrota ſ nami wot ſkhadźenja hacž do ſakhadźenja, jene žohnowanje ßo nam po druhim doſtawa; kaž ßo morjo njewucžerpa, tak też Boža dobrota niz, a žadyn cźłowjek tu njeje, kiž njeměł wo njej ſpěwacź. Ale najwjetſcha je Boža dobrota, hdyž ßo na hřěſchniku ßmili a jemu wodawa.

Ale je Bóh ſwólniwy, też nam ßwoju hnadu ſpožcźicź? Chze naß jenoż ſeźiwicź a ſaſtaracź a wjeſcź a žohnowacź, niz pak też nam wodacź? Chze naß jako ßwoje dźěcźi pſchipóſnacź? — Kak móhli na tym dwělowacź! Bóh je naß tola powołał do ſjednocźenſtwa evangelija; Jeſuß pſcheproſchuje naß tola k ßebi, kiž ßmy ſprózni a wobcźeżeni, ſo by naß wokſchewił a nam měr dał! Sso wě, ſchtož je w knihach naſcheho žiwjenja pſchecźiwo nam pißane, to my njemóžemy wuſchmórnycź, też niz ſ dobrym ſkutkom abo poczinkom, ale jenoż pſches Khryſtußa je nam Boži ßudny ſtoł hnadny ſtoł. Žana ſaßłużba nam njetwari ſkhód do njebjeß, naſche ſkutki to njejßu, kiž nam daja měr ſ Bohom, ale jeho ſkutk to je, ſo ßmy wobhnadźeni, pſchetoż ponižnym je Bóh hnadny.

2. Tak chzemy nětk też tuto ßłowo we ßwojm žiwjenju prawje nałožowacź. A to je nam jara nuſne. Wſchudźom namakaſch tajkich, kotrymž fariſejſke waſchnje hłuboko we wutrobje tcźi, mjenujzy hordoſcź a ßamoprawdoſcź; praji drje ßo: ja ßo cźi dźakuju, ale ßebicźna wutroba tam tola ßebi ßamej cześcź dawa. Tak hlada někotry ſe ſazpicźom na druheho a njepytnje ßwojeje njecźiſteje wutroby. Wudawaja, ſo cźłowjek njeje cześcźelakomny a tola cźaka na khwalbu pola ßobucźłowjekow. Tak ſamołwja ßwoje ßłaboſcźe ſe ſrěcźniwym jaſykom, ale bližſcheho njeſamołwja, ale ßudźi. A pſchi tym potom ßebi ludźo myßla, ſo ßu dobri, haj najlěpſchi kſcheſcźenjo a ſo ſteja w Božej hnadźe. Ale tomu njeje tak. Jeſuß praji: „Jeli waſcha prawdoſcź njeje lěpſcha abo połniſcha dyžli fariſejſkich, njemóžecźe do Božeho kraleſtwa pſchińcź.“ Tu płacźi Jeſußowe ßłowo ſa wſchě cźaßy: Schtóž ßo ßam powyſchuje, budźe poniżeny. Hladajmy, ſo ßo tola tuto ßłowo njeměło na naß nałožowacź; pſchetoż nichtó njemóže Božemu ßudej wuńcź. Potajkim jene jenoż bydli we naſchej wutrobje: pak wutrobna ponižnoſcź, pak duchowna hordoſcź,a jenoż jene móžemy ßebi wuſwolicź. Tuž wuproſch ßebi ponižnoſcź! To je kraßny dar, a daj ßebi lubicź, ſo Bóh tebi też kſchižik ſcźele, ſo by cźe ponižneho cźinił! Dopomń ßo, kelko lět je tebi Bóh knjes hižo dał ſa pokutu, njeſapomń wſchěch duchownych ßobudźěłacźerjow we ßwojim žiwjenju, ſ kotrymiž je Bóh twoju wutrobu chzył dobycź a tebje chzył cźahnycź do ſjednocźenſtwa ßwojeje luboſcźe! To wopomń, a potom ßebi praj, hdźe chzeſch ßo ſtupicź: tam, hdźež je fariſejſki abo tam, hdźež je złonik ſtał. So bychmy tola wſchizy ßo we wobraſu złonika ſpóſnali, ſo bychmy jónu też kaž wón domoj ſchli prawi do njebjeſkeho kraja. Kajku běſche wón duſchu ßobu pſchinjeßł do templa, połnu běđźenja, połnu njeměra a tyſchnoſcźe a ſ kajkej dźe wón domoj: ſ wutrobu, kiž je namakała wotpocžinka w Božim měrje.

Tak ßo ſtań wſchitkim, kaž wěrja, ſo bychu ſchli ßwój pucź ſměrom dźenßa a kóždy cźaß, jako cźi ſrudni a tola pſchezwjeßeli, jako cźi khudźi a tola bohacźi, jako cźi ponižni a tola powyſcheni, dokelž Bóh na nich hlada w Khryſtußu ſ wocźomaj ßwojeje ßmilnoſcźe. Njech ßo drje druhdy cźmi na pucźach naſcheho žiwjenja, njech ßo też minje jedyn dźeń po druhim, doniž poßledni wjecźor njepſchińdźe: woſtańmy ponižni a wobſtajni we wěrje, a ßłónzo Božeje hnady ßo nam njeſkhowa, a w jeho ßwětle ßu nam wotewrjene njebjeßa. Kiž ßu hnadu a wodacźe namakali, cźi poſběhnu ßwojej wocźi a du jako prawi domoj, hdźež budźa powyſcheni do wěcźneho žiwjenja. Hdźež je wodacźe hřěchow, tam je žiwjenje a ſbóžnoſcź. Hamjeń.

Sa wſchěch.

Nazionalſozialiſt piſche:

„Nuſa naſcheje zyrkwje korjeni niz napoßled w tym, ſo ßo my wjazy jako tajzy mjes ßobu ſwjaſani njecźujemy, kotſiž ſhormadnje pſched Bohom ſteja, ſhromadnje Bibliju cźitaja, ſhromadnje ßwoje naležnoſcźe Bohu noſcha, ſhromadnje ßo modla. So bychu tola ſaßo wſchitzy ſapſchijeli a ſo bychu tola wſchitzy ſaßo ſacźuli, kajka ßylnoſcź ſ modlenja pokhadźa a kak zyle hinak to je, hdyž rano ßwojeho dnja ſkutk doſtanjeſch ſ Božeju rukow a jón wjecźor ſaßo położiſch do jeho rukow, ſo by wón jón požohnował:

„Spožcź, ſo też naſche dźěło wſcho
Nam derje by ßo radźiło,
So zyke naſche žiwjenje
Je Twojej hnady khwalenje.

Hdyž ſkutk je, kotryž ſpocžinam
Wot Tebje, Ty mi pomhaj ßam.
Hdyž je Cźi napſchecźiwo,
Mi daj Ty myßle hinajke
A ſacźěř moje dźěło.“

A ſchtó ſpěwa hiſchcźe, ßo ſa blido ßydajo?: „Naſch wſchědny khlěb daj nam dźenßa!“ Blidowe pacźerje nanowe, macźerne abo dźěſcźowe ßwědcźa wo kſcheſcźijanſkim duchu, kotryž dyrbjał w kóždym domje žiwy bycź. Dokelž ßo naſch lud wjazy njemóžeſche modlicź, dokelž ßo naſch lud ſe wſchej nuſu, kiž jón wobdawaſche a kiž jón wobcźežowaſche, wjazy hacž k Bohu njepſchedobu w modlitwje, tohodla dyrbjeſche ßo ſkónczńje ſwjeſcź. Pſchetoż ſhubiwſchi Boha, bě lud też ßebje ſhubił! Jenoż w Boſy ſamóžemy ßo ßamych ſpóſnacź, jenoż ſ Bohom ſamóžemy hicź pucź, kiž nam je poſtajeny, połni najwjetſcheho ſamołwjenja ſa cźłowjekow, kotſiž ßu nam dowěrjeni a kotſiž maja naß lubo, ſa naſch lud.

My dyrbimy, bywajo ſjednoczenje luda, też ſaßo bycź modleŕſke ſjednoczenje. To je to, na czoż mamy my kſcheſczijenjo ßebi pſchezo ſaßo myßlicź. Naſcheho luda wjednik, Adolf Hitler, je też tu ſe ßwojej wulkej bohudowěru prjedy naß ſchoł: „Bóh mi to tola da ßo radźicź!“ Tuta wěrydowěra, nihdźe druhdźe khiba ſ modlenjom dobyta, bě jemu njeſaprahnite žórło wſcheje ßylnoſcze we wojowanju wo lud! —

Samołwity ßo modlicź móżeſch jenoż, hdyž wěriſch ſamołwity. Do toho pak njeßłuſcha, ſo maſch Boha ſa dopjelnjerja ßwojich pſchecźow, ně, wěricź, to rěka, cźinicź Božu wolu, cźinicź Božu wolu też, byrnjež huſto też hinaſcha była hacž naſcha wola. Sa to je jara trěbne, ſo ßo ßam pſchewinjeſch, a to ſaßo rěka wojowacź, wojowacź, ſnutskownje ßam ſe ßobu, wojowacź we ſwonkownym ſa cźiſty, njeſkaženy, evangeljon. To je ſa wſchě cźaßy heßło evangeliſkich! So naſcha zyrkej wjazy tuta wojowaza zyrkej njebě, to bě nam ſahuba. My chzemy ßo modlicź, ſo wona ſaßo budźe wojowaza zyrkej: „Wſchitko, ſchtoż wy we modiltwje budźecźe proßycź, budźecźeli jeno wěricź, doſtanjecźe!““ (Mat. 21, 22.) — — —

To je to, ſchtoż je nuſne! To je to, bjes cźehoż ßo nam njeporadźi, nikomu njeporadźi! To je tak někotry krócź woßadnym duchowny ſ klětki a ſ woltarja prajił, to je tak někotry krócź też naſch njedźelnik ßwojim woßadnym wſchiwołał — tón krócź pſchińdźe tuto ßłowo a prědowanje ſ druheho erta, ſ erta a ſ wutroby muża, kiž ſteji woßrjedź nazionalſozialiſtiſkeho hibanja a wojowanja. Budźeja jeho ßłyſchecź? Haj, budźeja jeho ßłyſchecź a po tutym ßłowje cźinicź, woni wſchitzy, kiž ßo ſ nim nazionalſozialiſtiſkemu hibanju wuſnawaja, woni wſchitzy, kiž ßo evangelſkej wěrje wuſnawaja, woni wſchitzy, haj zyły tón wulki lud w kraju, kiž poßłucha hewak rad a ſahorjeny na wjednika Adolfa Hitlera?

Sslyſchiſch a cźiniſch ty to, mój kſcheſcźijano, moja kſcheſcźijanka? Modliſch ßo ty rano a wjecźor? Modliſch ßo ty do jědźe a po jědźi? Je twoja ßwójba, twój dom modleŕſke ſjednoczenje? Ssy ty ßwěru ßobu w Božim domje w ſjednoczenju modleŕſkim ßwojeje woßady? Ssy ty ſ modlitwu, ſe ßłowom, ſe ſkutkom, ſ zyłym ſadźerženjom a žiwjenjom wojowaŕ evangelſki ßwojeho Khryſtußa? Měniſch ty tak ßwěrnje ſe ßobu a ſ zyłym ludom a krajom kaž twój a twojeho luda wjednik Adolf Hitler, kiž ßo pſched Bohom modli ſa ßwój ſkutk, ſa ßwój lud, ſa — tebje?

Hdyž žana njedźela njepraji, dopraji tebi 10. njedźela po ßwj. Trojizy: Ty dyrbiſch, ty to dyrbiſch!

10. njedźela po ßwj. Trojizy je w twojim žiwjenju hižo wjele krócź była, ale hiſchcźe žana 10. njedźela po ßwjatej Trojizy lěta 1933! Hdyž je 10. njedźela po ßwj. Trojizy khutna, rosßudna njedźela, a hdyž je lěto 1933 rosßudne lěto, kak jara rosßudźi to 10. njedźela po ßwj. Trojizy lěta 1933 a to ſ tutym ßłowom a prědowanjom?

Wěſch tola, ſo ßwjate Pißmo praji: „Budźcźe pak cźinjerjo toho ßłowa a niz jenoż poßłucharjo, ſ cźimž ßo ßami ſjebacźe!“

Bratſja w nuſy.

„Budźcźe tola tak dobri a njeſawrějcźe ßwoju wutrobu pſched Bohom a pſchede mnu! Proſchcźe, ſo ßo ſaßo wohladamy! Hamjeń. Budźcźe tak dobri a njeſapomńcźe mje w cźežkej nuſy, w kotrejž ßylſy ronja. Hamjeń.“

Tak piſche němſki bur, kiž ßydli pſchi rězy Wolga. Wón

Tutón plakat napomina lud, ſo by ßwjedźeńſke dny we Lutherowym měſcźe Wittenbergu wot 9. hacž do 13. ſeptembra wopytał. Tute dny ßo tam ſ pſchileżnoſcźu 450. narodninow reformatora wulke ßwjatocźnoſcźe wotměja. We Wittenbergu, hdźež je Luther 31. oktobra 1517 ßwoje ſnate wojowanſke ßady na durje Hrodowſkeje zyrkwje pſchibił, je ßo dobwanje proteſtantſkeje zyrkwje do zyłeho ßwěta ſapočzało.

rěcźi ſa wſchěch, kiž tam ſ nim tak tradaja! Wón woła naß wſchěch na pomoz!

Tam njeje hłód a cźělna nuſa jenoż tyſchaza. Ně, my wěmy dźě, ſo tam też wěry dla cźerpja. Tam pak ßo pſchi wſchej wulkej nuſy ſtawa, ſchtoż duchowny piſche:

„Se wſchěch wokolnych wßow běchu ludźo pſchiſchli, ſwjetſcha pěſchi. Někotſi 20, haj 25 kilometrow daloko. Wot 10 hodźin dopołdnja hacž do ½4 hodźin popołdnju měješche wbohi duchowny dźěło. 614 ſpowědnych bě ßo ſa ſpowědź ſamołwiło, 59 dźěcźi pſchinjeßechu ke kſchcźenizy, a wěrowanjow bě ſchtyri. Nimo toho dyrbjeſche khorych wopytacź a ſaßo druhim khorym Boże wotkaſanje wudźělecź.“

S tamneje wulkeje nuſy je też ſcźěhowazy liſt abo dźěle někotrych liſtow:

„Nuſa mje cźěri, ſo ßo na waß wobrocźu, dokelž ſcźe hižo wjele cźłowjekam pomhali. Tak je ßnadź móżno, też mi pomhacź, dokelž je ſo mnu tak ſlě. Ja nimam hižo wot lěta 1914 žaneho nana wjazy. Wón je we wójnje padnył, a ja ßym hakle 20 lět. My tu hłodu wumrějemy, hdyž njebudźemy bórſy wumoženi.“

W druhim liſcźe cźitaſch — je w haprleji tutoho lěta pißany:

„My ßmy 8 woßobow w naſchej ßwójbje tu w Ssibirſkej. My buchmy 1930 wußwojeni a do Ssibirſkeje wuhnańcźi. Ja, hoſpodaŕ, ßym khory a njejßym wjazy k dźěłu khmany. Proßymy Waß wo pomoz a ßmilenje. Pomhajcźe nam, hewak dyrbimy hłodu wumrěcź.“

S druhich liſtow klincźa ſtyſkne hłoßy:

„My woławy k Wam do Němſkeje, k ßwojim bratram, hacž nimaja ßmilenja ſ nami wopuſchcźenymi, ſabytymi.“

„Ja proſchu, hdyž macże hiſchcże Boha we wutrobje, ſmějecże też ßmilnoſcź a póſcżelecże nam něſchto . . . “

„My proßymy Waß, dajcże nam Jeſom Khryſta dla khlěba, ſo njebychmy ſe ßwojimi dźěcźimi hłoda wumrěli!“

(Pokracžowanje ſcźěhuje.)

Zyrkej a ſtat.

— **Wo wuſtawje** ſa krajne zyrkwje kaž ſa němſku evangelſku zyrkej jednaja nětkole zyrkwinſke wyſchnoſcże kaž ſynody, t. r. ſynodalojo a jich wubjerki. Schtóž ma namjety ſa pſchetworjenje a wutworjenje wuſtawy, tón ßo njech na ßwojeho ſynodalu wobroczi. My Serbja mamy w tutej nowej ſakſkej ſynodże dweju Serbow, kaž hižo tydźenja woſjewichmy, a to kk. fararja Wicźežka-Wóßlinczanſkeho a kantora Polaka-Budyſkeho. Hacž ßu Serbja w Pruſkej w jenej ſe ſynodow ſaſtupjeni, njeje nam ſnate, dokelž nětkole ſkoro hiſchcże mjenje powěſczow ſ Pruſkeje doſtawamy hacž prjedy.

— **Žnjowy ßwjedźeń.** Krótke pſchiſpomnjenje pod „Zyrkej a ſtat“ tydźenja hižo wudoſpołni a porjedźi, ſchtož běchmy wo 1. oktbru a žnjowym ßwjedźenju piſali. Kaž ſhonimy a kaž ßu mjes tym też nowiny rosnjeßle, ßwjecża ſakſke woßady lětßa žnjowy ßwjedźeń hiſchcże zyle kaž ßu jón dotal ßwjeczíle. Shromadny žnjowy ßwjedźeń ſa 1. oktober abo ſa pěnju njedźelu oktobra poſtaji ßo hakle ſa pſchichodne lěto. Pruſke woßady pak ßwjecża žnjowy ßwjedźeń 1. oktobra.

— **Krajna zyrkej w Reuß ſt. ſpl.** bě hacž dotal ßamoſtatna krajna zyrkej ßama ſa ßo, hacžrunjež měješche jenož 65 000 duſchow, —. potajkim mjenje hacž někotražkuli Barliníka woßada. — Tute woßady hłowneho měſta maja něhdźe 40- hacž 80 000 a ſwjetſcha jenož 5 a 6 duchownych. W reuſkej krajnej zyrkwi mějachu hacž dotal ßwój konſiſtorium, ßwojeho wyſchſcheho zyrkwineho radu a ßwój zyrkwiny wubjerk. 30 duchownych ſkutkowaſche ſa tutych 65 000 wěrjazych. Nětko je ßo tuta krajna zyrkej rosßudźiła, ßo Duringſkej krajnej zyrkwi pſchiſamknycź. S tym ßo jenož njelutuje, ſ tym ßo też powſchitkownje dźěło jenotliwych zyrkwjow wuruna a jich ſkutkowanje ſeßylni.

— **Sakſka zyrkwina wyſchnoſcź** je ßwoje mjeno, ßwój titul, pſcheměniła, pſcheněmczíła. Najeréka wjazy „Evangeliſch-lutheriſches Landeskonſiſtorium“, ale réka nětko: „Evangeliſch-lutheriſches Landeskirchenamt Sachſens“.

— **Na nuſu cźerpjazych Němzow w Ruſkej** pokaſuja pſchezo ſaßo wyſchnoſcże, też zyrkwine wyſchnoſcże, nowiny; towaríſtwa a druſy a napominaja, dary ſa nich ſkładowacź. Sa kóždeho woßdneho wobſtara rad woßadny farař dar dale. My tu też něſchto wo tutej nuſy woſjewjamy.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

— **Schtwórtk 31. auguſta** ßo ßerbſka prědarſka konferenza ſeńdźe, a to kaž hewak dop. ½10 hodź. w Sserbſkim Domje w Budyſchinje. Pſchednoſchka njeſmějemy, ſa to pak dyrbja ßo wſchelake ważne wězy rospominacź. Wſchitke ßobuſtawy ßu ſ tym naležnje pſcheproſchene.

— **W Habrachcźizach** ſteji wulki ſtan — Zelt —. Ale tam njeje ani zyrkuß ani dźiwadło ſaměſtnjene. Tam hromadźi ßo dźeń wote dnja wjazy cźłowjekow, ßłyſchecź evangelij, ſhonicź, ſchtož do žiwjenja kſcheſcźijana ßłuſcha. Běchmy tam wczera, 10. njedźelu po ßwj. Trojizy, ſ evangelſkej młodźinu ßobu. Sſłyſchachmy něſchto, ſo bě tam wjeczor prjedy na 1500 ludźi było. A evangelſkeje młodźiny, hólzow a holzow, bě tam też wjele ſtow. Dołhi cźah młodych holzow a hólzow ſ wjele khorhojemi a ſ někotrymi hudźbami cźehnjeſche pſches město k ſtanej. Tam bě wokoło ſtana lute žiwjenje, doniž bubony do ſhormadźiſny w ſtanje, kiž bě rjenje ſ kſcheſcźijanſkimi khorhojcźkami wupyſcheny, njewołachu. A hobrſki ſtan bě tak połny, ſo dyrbjachu ludźo hiſchcże ſtacź. Sajimawa to tajka ſhromadźiſna w ſtanje. A woßebity to ſacźiſchcź, ale dobry! A nětko wuſtupichu, jedyn po druhim, wjednizy młodźiny, też młody wjednik Hitlerſkeje młodźiny, kotraž ßo tohoruńja na ſhromadźiſnje wobdźěli, a rěcźachu wo tym, ſchtož tutón cźaß a ſchtož tuta ſhromadźiſna woßebiteho chzetej. Potom pſchewſa evangeliſta Neumann ſe ßwojim pomoznikom, kotryž dwě ſoli kraßnje ſaſpěwa, wjedniſtwo ſhromadźiſny a poſkicźi nam wubjerny wutrobu a ßwědomje jimazy evangeliſaziſki pſchednoſchk. Tſi ßady chzyſche ſ nim ſaſchcźěpicź do wutrobow wſchěch: Jeſuß a młodźina dyrbitaj ßo ſetkacź, dyrbitaj hromadźe pſchińcź. — Młodźina dyrbi w cźichim rosmyßlowanju a w modlenju pſchi Jeſußu woſtacź. — Młodźina dyrbi też wſchudźom we ßwojim powołanju a dźěle ſ Jeſußom hromadźe bycź. — Wón bě ſapocżał ſe ßłowom Jeſajaßa wo njepoßłuſchnym ludu a ſałoži ßo potom woßebje na dwě městnje ſ knihow Samuelowych: Bóh woła młodeho Samuela w nozy w templu, a młody David powěda kralej Saulej, kak je wowzy paßł a pſchi tym morił mjedwjedźa a lawa, a hotuje ßo, pobicź Goliatha. Bychmy chzyli, ſo by tutón ſtan na prawje wjele městnach Łužizy ſtał, abo hdyž to niz, ſo by ßo evangelſka młodźina hewak hromadźiła do tajkich ſhromadźiſnow wſchudźe na prawje wjele městnach! Je druhdy ſrudno, widźecź, kak młodźi też nětkle hiſchcże tam a ßam wokoło cźahaja, njemějo ſaměra, njemějo wjedníka, njewědźo ſchto. Je na cźaßu, ſo ßo poſtaji, ſo ma kóždy a też kóžda do wěſteho ſwiſka a ſwjaſka pod dobrym wjedniſtwom ſtupicź. Cźehodla njebychu to hnydom chzyli ßami wot ßo ſtupicź do evangelſkich towaríſtwow pod ſaměrom: evangelſki! evangelſka! Schtóž je wěrny evangelſki, dopjelnja też zyle wěſcże wſchě ßwoje pſchißłuſchnoſcże pſchecźiwo ßwojej duſchi a ßwojemu cźełu a ßwojemu žiwjenju, ale pak też pſchecźiwo wótznemu krajej a ludej. — Po ſkónczenju tuteje wulkeje a zyle wěſcże też žohnowaneje ſhromadźiſny — wona njebu bjes modlitwy ſkónczena —, bě pſchеſtawka a po tutej krótka ſhromadźiſna ſa ſarjadniſke praſchenja evangelſkeje młodźiny: Evangelſka młodźina ma ßwědczicź wo tym, ſo je evang. młodźina němſkeho kraja a ma ßo tohodla też dźeržecź ßwěru krutym ſaßadam a k dobremu porjadej. — Tuž, evangelſka młodźina, budź evangelſka! — To, ſchtož ßo tam w Habrachcźizach nětkle tydźenje dołho ſtawa a dźěła, je kruch „ludoweho mißijonſtwa“, ſ kotrymž chze woßebje naſcha ſakſka krajna zyrkej w tutej naſymje woßebje do luda a kraja pſchińcź.

Na pucź.

Žně! Réka to: bjerćże, hrabajcże, tykajcże? Ně! Džakujcże ßo, džakujcże ßo, džakujcże ßo! réka to. Sso džakowacź, džakowny bycź, džakownoſcź — to je něſchto, czenuž jich mnoho wotwukny — ßamo hdyž najkraßniſche a drohotniſche žně domoj khowaja, hdyž ßmědźa Boże wotkaſanje wužiwacź, ßo njedźakujo ani ſ wutrobu, ani ſ ertom an ſ ruku.

Liſtowanje. Sa 12. po ßwj. Tr. R. w R. — Sa 13. po ßwj. Tr. W . . . s w H.

Samotwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach (Noſtitz b. Weißenberg). Cźiſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchcźerńje a knihatnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźelńje 10ß pj.

Čjißło 36

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewe će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 3. septembra 1933 Bautzen

12. njedźela po swjatej Trojizy.

Jap. sk. 12, 1—11.

Tu słyschimy wo tym, kak bu kscheseźijanska woßada psches móznych tutoho swěta cźwilowana a pscheseźěhana. Hnydom prěni cźaß ßo to stanje. Bě Herodasch prjedy Jakuba morił, tak chzyschе nětk tež hłowu woßady Pětra skónzowacź. A cźohodla? Herodasch, kiž mějesche cźeźke stejnischcźo pola Židow, chzyschе ßo jim s tym lubicź. Tak pschińdźe na wopacźnu dróhu, kaž husto tón, kiž chze wschitkim prawje cźinicź.

Ale to wscho naß tak jara njesajimuje, schto je Herodasch chzył a kak je jo wuwjedł; bóle naß sajimuje, kak je ßo kscheseźijanska woßada sadźerżała. Tuž chzemy ßebi tutu historiju najprjedy ras prawje pschecźitacź a wobhladacź, to rěka potom s njeje wuknycź a na nashonjenjach ßo wobohacźicź, hewak je to wscho njenusna próza.

Schtoż pschedewschěm tu namakamy, je wulka wěra, wěra, kotraž woprawdźe hory pscheßadźi. Tuta wěra tu je twjerda, kaž skała. Tež Pětr ßwojemu mjenu wschu cźesć cźini. We wěrje a w dowěrjenju na Knjesa, kiž bě jemu tak husto hižom s nusy wupomhał, spasche tam mjes wojakomaj. Knjesowa wola ßo stań, to drje je jeho myßl była. A, kaž dale widźimy, je tak prawje myßlił. So bychmy tež my, powucźeni s tutymi stawisnami, pschezo tak myßlili! Haj hlejcźe, Knjesowa wola ßo stanje ßamo tež pschecźiwo słóstnej woli Herodaschowej, pschecźiwo wschěm mozam tu na semi. Niczo móznischeho njeje, hacź Boża wola; nichtó móznischi njeje, hacź Knjes njebjeßow a semje. A njejßmy tež my ßami to wscho w poßlednim cźaßu pytnyli? Njeje wón ßam nasch lud wuwjedł s cźěmneho doła k nowemu sapocźatkej? Nětk, haj runje nětk, mamy wuknycź snowa, so wěra do Boha je, kotraž naß pschezo dale na prawym pucźu wjedźe; žana móz bjesbóžnych njemóże nam schkodźicź, hdyž pola njeho pytamy nasch wucźek. Tak nam nasch tekst předuje, schtoż w kěrluschu tak husto spěwamy: budź bjes stracha, ranje seskhadźa, po symje cźe wita kraßnosćź nalěcźa!

Sswj. Pětr bě zyle bjes stracha. To je kraßna wěź, hdyž to móżesch. Kak husto ßebi to pschejemy. Schtó to tak móże, kaž ßwjaty japoschtoł? Sso wě, jenoż cźłowjek s dobrym ßwědomnjom. Ale kak tajke dostanjesch? Jenoż, hdyž tak cźinisch, kaž ßwj. Pětr, hdyž ßo zyle dowěrisch Bohu. Njeßměsch ßo spuschcźecź na ßwoju móz, pschetoż tak jenoż pschińdźesch do hrěcha. Hdyž pak chzesch k Bohu pschińcź, je jenoż jedyn pucź. A tež tón tu jaßnje widźimy. Zyrkwina woßada tam w Jerusalemje nam pokasa. Dyrbisch ßo modlicź, s Bohom rěcźecź jako se ßwojim njebjeskim Wótzom. S tym ßo tebi dostanje wucźisćenje dusche wot wscheho skeho, hdyž njetwarisch na semske a sachodne wězy abo ßamo na cźłowjekow! To je wěste a to chze nasch tekst naß wucźicź: jenoż wěra pschinjeße pokoj a měr, tuta sbóžna wěra do Khrystußa, wěra, so je tež tebje na kschižu wumohł, so ßy psches njeho wuswoleny Boži, so ßy psches njeho a psches ßwj. kschcźenje a wotkasanje pschezo snowa powołany k tomu, tež ßwětej měr pchinjescź. A hlej, tole tu widźisch: Bóh ßwojich póßłow měra ženje njewopuschcźi.

To je nowe nalěcźo w žiwjenju s wěry a s nadźije. We tym leži nascha ßylnosćź. Kak husto je Bóh w prjedawschich cźaßach a nětk tež saßo hnadnje pomhał, kaž w swonkownych tak tež w snutskownych nusach žiwjenja. Njemóże tež dale pomhacź, tež tebi? Duž twań, o moja duscha, twań na Boha! Wěra jemu ßkuscha, pomoz sa wschěch ma. Hamjeń.

Po žnjach.

Se žnjowm dźaknym ßwjedźenjom ßo lětßa wschelako wjercźi. Woßady, kiž hižo žnjowy dźakny ßwjedźeń ßwjecźachu, ßu se wscheho wobmyßlowanja, hacž ßwjecźa žnjowy ßwjedźeń 1. oktobra abo hacž 1. oktobra wscho hromadźe ßwjecźa. To rěka: tole prajimy wo sakskich woßadach. Tež sakske woßady maja — hacžrunje bu hižo hinasche postajenje wosjewjene — 1. oktobra ßobu ßwjecźicź po waschnju kaž druhe woßady, n. psch. w Pruskej. —

Po žnjach ßmy — a saßo niz, niz hischcźe. Wulke, rjane žně hischcźe cźakaja na žnjeńzarjow; niz jenož wotawa, kotraž ßo hižo rjana pschi rjanym wjedrje domoj khowa, ně, tež běrny a rěpa cźakaja rjane a bohate na ratarja, so by je khował dom. Tuž dźakowacź ßo mějachmy, dźakowacź ßo mamy, a modlicź a proßycź, so by Bóh nam tež tute poßlednje žně chzył ßo dacź derje radźicź. Njech naß dale pschewodźa a napjelnja ta dowěra: Bóh je nam pomhał a Bóh nam pomha a Bóh nam budźe dale pomhacź.

Po žnjach.

Rjany cźaß ßmy lětßa měli
K naschim žnědomkhowanju;
Bóh bě wschemu, schtož ßmy ßyli
Naléto kaž nasymu,
Dawał ßwoje žohnowanje,
Kaž ßmy jeho proßyli,
So ßmy na nim kóžde ranje
Sswoju radosćź widźeli.

Wěrno je wschak Boże ßłowo,
Boże ßwjate ßlubjenje:
So b'dźe kóžde lěto s nowoh',
Hacž ta semja njesańdźe,
Pscheměnjecź ßo w kóždym lěcźe
Syma, lěcźo — deschcź a žněh;
Haj so njeb'dźe pschestacź w ßwěcźe
Dźeń a nóz, a ßyw a žně.

Schtož Bóh stwori na tym ßwěcźe,
To tež hnadnje sežiwi,
Dawa w symje kaž tež w lěcźe
Wscho, schtož trjeba k zyrobi.
Haj tež ta najmjeńscha waczka
Namka ßwoju zyrobu,
Bóh tež sežiwi toh' ptaczka,
Kiž ßo boji psched symu.

Tak te žně ßu dokonjane,
Pola swjetscha prósdne ßu;
Hdźež te płody běchu rjane,
K nowym ßywam woraju.
Hdźež b'dźe snowa wußywane
Rjane ßymjo k nowym žnjam:
Spožcź nam snowa cźaßy rjane
Božo! k nowym wußywam.

Spomńcźe pak tež cźlowjeske dźěcźi,
So je wschitko Božich dar.
Bóh je wschak na zyłym ßwěcźe
Tón najstarschi hospodar,
Kiž wě, schto je dobre k wschemu,
Abo schto nam schkódne je;
Dowěrmy ßo jeno jemu,
Wón naß sabycź njebudźe.

Lěto 1933 — jubilejne lěto.

Lutherowe narodne město Eisleben je hižo ßwjecźiło Lutherowe 450. narodniny, na kotrež ßo zyły evangelski lud wschěch lutherskich wusnacźow hotuje, a niz jenož tutón, sdodom zyły němski lud. Luther njebě dźě jenož wulki muž a budźeŕ zyrkwje, ale tež wulsi muž a budźeŕ němskeho luda. So je Luther němskemu ludej Bibliju w němskej rěcźi dał, to hižo je njewuměrnje wulka saßłužba.

A hdyž Lutherej wumjetuja, so je wón rosschcźěpjenje do luda pschinjeßł, móžeja to jemu jenož wumjetowacź, dokelž njewědźa, kak ßo wěz mějesche. Dźewjecź dźeßatkow němskeho luda pschiwißowasche Lutherowej reformaziji, a dźeßaty dźeßatk bě tak daloko, so ßo bóle Lutherej a starej zyrkwi khilesche. Tu pschińdźe Rom a napschecźiwna reformazija a jeje pomoznizy Jesuitojo a skasychu tutón žohnowanja połny sapocźatk, stajicź zyły němski lud na sałožk evangelija s Lutherowej reformazju. A tak bě rosschcźěpjenje hotowe! So napschecźiwna reformazija ßurowje wustupowasche, to je dalscha wobskórźba pschecźiwo njej a pschecźiwo Romej. Bjes dźiwa tohodla, so ßo niz jenož evangelski dźěl němskeho luda sa tutón jubilej tutoho wulseho rjeka hotuje, ale němski lud dozyła, snajmjeńscha tak daloko, hacž steji ßobu w tutym nowym wulkim hibanju němskeho luda a nascheho cźaßa, kotryž ma wjele pschesjene s reformaziju Lutherowej.

So nětko woßebje Eisleben tute 450. narodniny Lutherowe ßwjecźi, kak mohło to hinak bycź! Luther dźě ßo 10. novembra 1483 w tutym měscźe narodźi a tam tež 18. februara 1546 wumrě. Na hłownym dnju bě ßo tam wjazy hacž 50 000 cźłowjesow shromadźiło, ßwjecźicź tutón wusnamny dźeń. Mjes hosćźemi bě tež woßebje SA. a pschiwusnych wotdźělenjow wjele; pschede wschěm pak bě młodźina shromadźena, wopomnicź a cźesćźicź tutoho wulkeho rjeka němskeho luda. Nadpadny wobras posćiźichu zusym woßebje tež hórnizy, kiž běchu ßylnje sastupjeni. Wusamni rěcźnizy rěcźachu tam k shromadźenym ßyłam wo tym, schtož ma tutón jubilej woßebiteho runje w tutym lěcźe sa zyły lud a wo tym, schtož je Luther był a schtož Luther hischcźe je sa zyły lud a kraj a sa zyłu zyrkej. Mjes nimi běchu: pruski krajny biskop Müller a kultowy minister Rust. Kóždy wjecźor hrajachu tam tež woßebitu ßwjedźeńsku hru: „Der Bergmann Gottes“, a to wonka na torhoschcźu.

W septembru scźěhuje ßławne Lutherowe město Wittenberg s woßebitymi ßwjatocźnoscźemi tutoho jubileja. Lutherowe město Mansfeld bě hižo w jun. tutón jubilej woßwjecźiło. Sa november hotuja ßo nětko po zyłym kraju a ludźe, ßwjecźicź 450. narodniny wulkeho reformatora. Tuž hotujmy ßo wschitzy ßobu na to. Najdostojnischi pschihot budźe tón, so ßo kóždy da napjelnicź s duchom reformazije, s duchom evangelija a s tajkim duchom ßwědczi, skutkuje, wojuje na tym městnje, kotrež jeho je woßrjedź kraja a luda. Tak ßłuži sdobom najlěpje ßebi, ßwojej zyrkwi, ßwojemu ludej, a wěso tež ßwojej ßwójbje, ßwojemu domej.

S Łužizy.

Pod heßłom: „Schtož swjeßela“ wosjewja tydźenik „Evangelisches Deutschland“ s napißmom: „My chzemy saßo lud zyrkwje bycź!“ scźěhowaze:

„ W Cźornym Hósdu we Łužiskej wuhlowej krajinje je wuswolena nowa zyrkwina rada namołwjenje na evangelskich woßadnych wosjewiła. W tutym wona praji: „My chzemy ßo saßo lud zyrkwje scźinicź! Tohodla pschińdźcźe do Božich

ßłužbow! Sjednoczćże ßo tam we wěrnym ſjenoczeńſtwje wěry! Nichtó njeßmě ßo wuſamknyćź! By=li ſ kóždeje ßwójby kóždu njedźelu jenoż jeniczki ſtaw kemſchi pſchiſchoł, njeby žannych próſdnych měſtnow wjazy było. Sswoje dźěczi ſczelcże do Bożeje ßłużby ſa dźěczi! Wſchitkich wjednikow towarſtwow, wotdźělenjow a druhich ſjendoczenſtwow, kotſiž ßu ſa nowu kſcheſczijanſku Němſku, napominamy khutnje: Woſtajcże njedźelu dopołdnja bjes poßedźenjow, ſhromadźiſnow a druhich wuhotowanjow, njech ßu kajkežkuli! My chezmy naſchemu ludej němſku njedźelu ſaßo dobycź, tón dźeń Knjeſa!“

Swjeßelaze to, ſo runje ſ Łužizy, a to ſ jeneje jeje krajinow, kotreż ßu w ſańdźenych lětach woßebje ſe ßwojim nabožnym a zyrkwinym žiwjenjom cźerpiłe, tajke ßłowo pſches zyku Němſku a hiſchcże dale pſches němſke mjeſy klinczi. Jeho ſynk je pſchesjene ſ tym, ſchtoż naſch njedźelnik hižo lěta dołho ſaſtupuje a ſchtoż pſched krótkim hakle ſaßo ſnowa woſjewi: Woſtajcże njedźelu bjes dźěła, bjes dźěła, ſa kotreż je tu wſchědny dźeń a niz njedźela! Tutón dźeń ßłuſcha Bohu a ſ tym naſchej duſchi — a njeſabudźcże: waſchemu cźěłu, ſo by wono wotpoczowało! Abo ſchtó myßli ßebi, ſo móże wón — Pſ. 145! — ſe ßwojim njedźelſkim dźěłom Bohu pomoznik bycź a napjelnicź pomhacź wſchitko, ſchtoż je žiwe, ſ dobrym ſpodobanjom? Łužiza widźi bohužel w někotrych ſe ßwojich krajinow, ſo jara a w kóždym cźaßu njedźelu dźěłaja, a wona widźi, ſo tu a tam pſchezo ſaßo khorhoje dźěławeho dnja — ſchaty — njedźelu ſmahuja, a wona widźi jara huſto nalěto, w lěczu a naſymu, ſo njedźelu woraja, ßyja, běrny ßadźeja, ſo ßyku a domoj woža, ſo běrny ſběraja a ßyja. A wona naſcha Łužiza, to widźeſche też lětßa a w tutych poßlednich lětach, hacźrunjeż pſchi wſchěm wojowanju pſchecźiwo bjesdźěłoſcźi hiſchcże milijony dźěławy dźeń bjes dźěła na dźěło cźakaju. Njecźujemy my, ſo je to njeprawo pſchecźiwo dnjej naſcheho Boha a tak pſchecźiwo Bohu a njeprawo pſchecźiwo ludej? Njecźinja to cźi, kiž dźěłaja njedźelu a cźi, kiž to widźa? A cźehodla njeſtanje ßo tu niczo? Cźehodla njecźinja tuto, ſchtoż je nuſne, ani woßady ani gmejny ani cźi, kiž měnja, ſo ßu k tajkemu wotßwjecźenju njedźele nuſowani, ani cźi, kiž móža tu wotpomhacź, njech ßu to orgaanisazije dźěłacźerjow a dźěłodawarjow abo druhe?

Ssylſy Jeſußowe.

Wón bě namórnik, hižo ſtary. Wědźachu, ſo jara pijeſche. Sstuſcheſche do najhórſchi cźłowjekow zykeho měſta. Jemu bě wjeßele, zyły dźeń ſelicź a ßo ſaroczecź.

Ras njedźelu pſchińdźe do kapały, w kotrejž bratr ſnateho ßławneho prědarja Spurgeon prědowaſche a to wo bibliſkim ßłowje, kotreż nam powěda, kak Jeſuß na Jeruſalem płaka.

Namórnik poßłuchaſche a ßebi rosmyßlowaſche: „By Jeſuß woprawdźe tajkeho hubjeneho cźłowjeka dla, kajkiž ja ßym, płakał?“ Wón ßebi praji, ſo je pſche hubjeny, ſo Jeſuß njeby jeho dla płakał, ſo ßo njeby wo njeho ſtarał.

Skónczńje pak tola k prědarjej dóńdźe. Tutomu rjekny: „60 lět ßym ja pod khorhoju cźerta po morjach jěſdźił. Je na cźaßu, ſo ſkoro druheho knjeſa doſtanu. Ja chzu do ſtareje łódźe dźěrow nawjercźicź a ju podnuricź. Potom ſměju nowu łódź a chzu na pſchezo woſtacź pod khorhoju wjerćha Immanuela.“

Wón je tak rěcźał a je dźerżał, ſchtoż je rěcźał. Wón bu wěrjazy modleŕ, kiž bě wěrnje a ßwěrnje pſched ßwojim Bohom żiwy.

Jeſußowe ßylſy! Wone ßo ronja wſchěch dla, wo kotrychž wón praji: „Ja ßym chzył, a wy ſcże njechali!“

Prajiſch ty ſe ßłowom a ſe ſkutkom, ſ zyłym žiwjenjom a ſadźerżenjom: „Knjeże Jeſu, twoja wola ßo ſtań kaž na njebju, tak też na ſemi, nade mnu, we mni, pſches mje, wokoło mje!“?

Bratſja w nuſy.

(Pokracźowanje.)

Kajka tuta tyſchaza nuſa, pokaſuja liſty, kaž ſcźěhowaze:

„Luby wujo! Chzu ſpytacź, Wam pißacź. My mamy tu hiſchcże někotre korbiki běrnow a něſchto rěpy, potom je wſchitko wſcho. A my mamy tajki ſtrach pſched ßmjertnym hłodumrěcźom. Naſch nan je hižo lěto a 5 měßazow precźka a nanuſowanym dźěle. Macź je khora a njemóże pißacź. Ja ßym 12 lět ſtara a mam hiſchcże 5 mjeńſchich bratrow a ßotry . . .“ Tak piſche 12lětna holczka ſ južneje Ruſkeje.

„Dokelž mje nuſa cźěri a dokelž hłód boli, da mi Bóh tón wucźek, ßo na waß wobrocźicź. Ja ßym wudowa ſ tſjomi dźěcźimi. Mojeho muża ßu k połnozy póßłali. Hižo druhe lěto to a hiſchcże žaneje powěſcże wot njeho! Jene ſ dźěcźi wumrě hłoda. Tak proſchu wjele tyßaz krócź wo pomoz. Wotewŕcże ßwoju prawu ruku a pomhajcże mi! Bóh wam to wjele krócź ſapałcźi.“

„ . . . My wſchak njeßměmy wſchitko pißacź, kak tu je, ale wy budźecże drje wědźecź, kaſ ßo tu wſchitko nětkle ma. Wſcho hacź do poßlednjeho nam bjeru a honja ſ doma a ſe ſtatoka. Sta ludźi tradaju w jaſtwach. Jich jara wjele je hižo w połnozy, bjes kuſka khlěba a bjeſe wſcheho. Ale Bohu budź dźak, ſo tu tutón wupucź hiſchcże je, ſo móże ßo wot tam ßobu pomhacź. Njech je to ſ Němſkeje abo ſ Hollandſkeje abo ſ Ameriki abo druhdźe ßem, pomoz pſchikhadźa. To pak je też naſcha jeniczka nadźija. Hdyž niz, dyrbimy tu wſchitzy ſahinyncź. Tohodla proſchu ja měſto Khryſtuża, lubi bratſja, pomyßlcże ßebi na naß a njedajcże nam tu ſawutlicź. Haj, Bóh daj hnadu, ſo njeby tutón liſt podarmo pißany był.“

Wuřeſki ſ liſtow, kotreż ſ Ruſkeje dóńdźechu, woſjewichmy w 35. cźißle. Wone ßu wjele naſtróżenja a ßobużelenja ſbudźiłe a też wjele dźakowanja a wjele próſtwow a modlitwow. A też dary njewuwoſtawaju.

Wo tutych darach ßmě ßo ſdźělicź, ſo ßu cźi, kiž w tutym ſkutku luboſcże dźěłaja, pucże namakali, po kotrychž tute póßłanki hacź k tym dóńdu, ſa kotrychž ßu poſtajene. Haj woni woſjewjeja, ſo ani jena póßłanka njeje ſhubjena — ſnajmjeńſcha njejßu žanu powjeſcź wo tym doſtali.

Wſchudźom ßo hiba, pomoz pſchihotowacź ſa tradazych. Też ſa to ßo dźěła, ſo ßo evangelſke zyrkwje ſ katolſkej ſjednocźa a ſhromadnje ſa wumóżenje tutych wbohich ſkutkuja.

S liſtow tu hiſchcże někotre wuřeſki:

„Nuſa mje cźěri k Wam a ja proſchu wo materiellnu pomoz tohodla, dokelž ma ßwójba 9 ſtawow a dokelž my tu ſtejimy pſchi ßamym ſadwělowanju. S nami je tak kaž ſe ſhubjenym ßynom: My żadamy ßwój brjuch napjelnicź ſe ßłodźiſnami, kotreż ßwinje żeru ale nichtón nam je njedawa . . . .“ —

„. . . Měſtaczko, hdźež mohła ſpacź“, — mjenujzy dźowczičzka, kiž hłodu wumrě, — „drje wona tu namaka. Ja njebych chzyła, ſo by ſchtó ſ naß tu pohrjebany był, hrjebaja 8 hacź 10 do jeneho rowa. Wjazy hacź 500 dźěcźi hižo wumrě! Wo dnjo a w nozy żri to pſches domy. Cźinja kaſchcże . . . “

„ . . . My mamy tu wulſe pohrjebanje, ale Boha njejßmy pohrjebali!“

„ . . . Proschu, moji lubi knježa, je=li mózno, postarajcże zo sa mnje a njewotprajcże mi moju próstwu a pomhajcże zónskej, kiž zebi zaneje rady njewě, snusy, pschetož ja mam zwoju staru lubu maczérku, 75 lět staru, pschi zebi, a tuta je pschi wschěm njesbožu też hischcże zyle zlepa, a mam też hischcże dwě njemóznej dźěczatzy a mój lubowany muž je też hižo zyle złaby, a czehodla złaby a khory? Dokelž niczo njeje. My zo s wodu a s trawu živimy. Też ja zym hižo tak złaba, so njemózu swjetscha wjazy khodźicź . . . “

Człowske myßle — Boże pucże.

W Schpanskej steji hischcże hród, w kotrymž wójwoda Alba bydlesche. Alba je srudnje snaty njepschecźel protestantow. Wón wjedźesche w Niederlandskej tamne wójny pschecźiwo protestantam, kotrež zu s krwju do knihow stawisnow sapisane. Wón chzysche evangelsku wěru wutupicź; dokelž pak běchu Niederlandszy zwěrni Evangelszy, pschela wón wjele krwě, so by dozpił zwój wotpohlad.

Dźenża je nětk w tamnym jeho schpanistim hrodże saměstnjeny khowny skład „Britiskeho bibliskeho towarstwa“. W domje toho, kotryž tak pschecźiwo Bibliji protestantow a pschecźiwo tutym sakhadźesche, ma nětk tuta Biblija zwoju domisnu, so by zo w schpanistim ludu dale a bóle rosschěrjała.

Tutón Albowy hród je pschikład wjazy sa nashonjenje, so drje człowjek myßli, Bóh pak wjedźe, a so zu tute Boże pucże wozebje potom zyle hinasche, hacž człowske myßle, hdyž tute zo wěrja pschecźiwo evangeliju.

Powědaja.

Pola židow zo powěda: Bóh tón Knjes je dwójzy płakał: prěni krócź, jako Hadam s Paradisa dźěsche druhi krócź, jako bu Jerusalem sahubjene.

Powědaja wo mužu, kiž zwój wótzny kraj horzo lubowasche. Jako wón ras w nozy shoni, so bu wójsko kraja sniczene a tak zyły lud poraženy, seschědźiwichu jeho włoßy we tutej nozy.

Powědaja wo duchownym, kiž bě sahorjeny czesczowar zwojeho krala. Jako wón shoni, so je něchtó na krala tšělił, swjese zo s Božej ruczku sajaty.

Powěadaja nětko też, so zo hrěcha dla, kotry tola wschudźom je, a so zo sleho dla, kotrež też wschudźom je, wschudźom wschitzy rudźa? Powědaja to wo tebi też jandźelio tak so je mjes nimi twoje dla wjeßele?

Zyrkej a stat.

W Drježdźanach běchu w tydźenju 10. nejdźele po zwj. Trojizy wulke a ważne shromadźisny, w kotrychž jednachmy wo dźěle a skutkowanju evangelskeje młodźiny. Zadanje zyłeho czaża a położenja je, so zo kóždy młody hólz a kóżda młoda holza pschisamknje zyrkwinskemu abo statnemu towarstwu młodźiny. Nasche evangelske towarstwa zu nabožne zyrkwinske towarstwa a zu runje tohodla pschezo hižo byłe zwěrne wótzno=krajne towarstwa a zu to też nětkle. Myßlimy zebi, so wukasnja wuńdże, so ma kóżdy młody człowjek bycź něhdże sorganisowany, t. r. zobustaw w jenym s tych pschipósnatych towarstwow: statnych, nabožnych, sportskich. Czehodla hakle na pschikasnju czakacź? Kóżdy, kóżda sestupaj zo dobrowólnje do zyrkła a seßylń tak zyrk a sdobom zam zo, a zama zo!

Do zyrkła. Evangelske krajne zyrkwje Hessen=Darmstadt, Hessen=Kassel, Frankfurt n. M., Nassau zo hotuja, wutworicź zyrk, zo sjednoczicź do wjetscheje krajneje zyrkwje: „Evangelische Landeskirche Großhessen=Nassau“.

Dźenża 12. njedźelu po zwj. Trojizy sběra zo w jakskich zyrkwjach kollekta sa dźěło evangelskeje žónskeje młodźiny. „So by młodźina była sa Khrystuża dobyta a so by zo stajiła do złużby Jesom Khrysta“,to je žadanje czaża, zyrkwje, stata. A so zo to stanje, móże stacź, sa to ma zo kóżdy postaracź, a to tak, so zo zam wschudźom jewi jako wěrny kschesczijan, so je dobry pschikład, a to też s tym, so składuje do tuteje kollekty.

Sekta „Hirt und Herde“ bu sa Saksku sakasana. Jeje samoženje bu swěsczene. Schtóž ju podpjera, zo khłosta.

Provinzialne synody Staropruskeje Zyrkwje zu swjetscha pozedźenja měle. Tute trajachu jenož krótke hodźiny. Wozebje zo jednasche wo wólby generalneje synody a do zyrkwinych radow.

Sa Sakisku je něschto zyle nowe a wusnamne, schtož je sakska zyrkwina wyschnosćź poruczyła: Jónkróczny zyrkwinski pjenjezny wopor. Tutón ma kóżdy staw sakskeje krajneje zyrkwje woprowacź, kiž bě 1. haprleje 1933 18 lět a starschi a ma zwoje dokhody abo wobzedźeństwo. Mandźelska a dostawarjo podpjerow — kaž hdyž zu bjes dźěła atd. — njetrjebaja tutón wopor woprowacź. Tutón je sa wschěch jenak wulki a wuczinja 2 hr. Schtož zo s tutym woporom nawda, ma złużicź k tomu, wotstronicź schkodowanja a brachi, kotrež zu poßlednje lěta sawinowałe. Sdobom je sakska krajna zyrkej statej poskiczyła, zobu sastupicź do rjadu tych, kiž zo wo dźěło prózuja. Po pschepodatym programje chze wona sa to 1 350 000 hr. nałożicź. Dźiwacź dyrbi zo pschi tym wozebje na wobnowjenje a wuporjedźenje Božich domow a farow, kotrež zu w poßlednim czażu njedozahazych zrědkow dla czerpike.

Sakski krajny biskop Coch je postrow wosjewił, s kotrymž zyłu evangelsku młodźinu strowi a ju napomina, so by nětko zwěru zobudźełała a twarika zyrkej živeje wěry do luda. Sdobom wón porucza, so zo njeßmě žane towarstwo a sjednoczenstwo evangelskeje młodźiny wjazy rospuschczicź. To je zo tu a tam pschi snowasarjadowanju poßlednich měßazow stało. Wschitzy maja czakacź, doniž njeje stat a doniž njeje zyrkej wscho srjadowała a maja zobu dźěłacź a skutkowacź.

Sakska krajna zyrkej je sakasała sjednoczenstwo „Armenisches Hilfskommitee“. Jeho wjednik bě lěkar dr. A. S. Boronigian. Duchownym a sastojnikam zyrkwje je sakasane, sa tuto towarstwo skutkowacź abo dary hromadźicź.

Wschelake s bliska a daloka.

Też něschto s Lutheroweho jubilejneho lěta. W Pommerellenskej zu pschecźiwnizy evangelskich wukopali a sniczili Gustav=Adolfowu lipu a Lutherowu lipu. Tutej běchu evangelszy, zwjeczo 300lětne zmjertniny wulkeho schwedskeho krala, zadźili.

Na pucź.

„Wosmu zebi prjódk!“ prajisch a wobkruczisch: „Ja chzu!“ Njeskomdź rospominacź khutnje: „Pucź do hele je s dobrymi prjódkwjaczemi plestrowany!“

Listowanje. Sa 13. po ß. Tro.: W . . . s w H. — Sa žnjowy zwjedźeń (14. po. ß. Tr.) R. w R.

Samolwity redaktor farar Wyrgacź w Nozaczizach (Nositz b. Weißenberg) Czischcź a nakład Smolerjez knihiczischczerńje a knihatnje, sap. dr. s wobm. ruk. w Budyschinje. — Wukhadźa kóżdu zobotu a płaczi schkwórczlětnje 108 pj

Čžißło 37

Bohaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewj će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 10. septembra 1933 Bautzen

13. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Hiob 5, 17—19.

Wot starych cžaßow ßem ßu cžlowjekojo ßebi pschemyßlowali, schto chze cžerpjenje na ßwěcže. Hdyž na semi, kotraž je hewak tak rjenje a pschihódnje wuhotowana, tajku zusu wěz namakamy, kotraž kaž ßo sda do zybeho ßo njehodźi, potom dyrbimy drje pschidacž, so ma Bóh pschi tym woßebity watpohlad.

Stari Grekojo ßebi myßlachu, so cžerpjenje je sawiscže pschibohow pschińdże. Ale kajka srudna myßl, so by nad nami Bóh był, kiž hlada jenož na to, so ßo nam na semi pschederje njeńdże. Persojo wěrjachu do dobreho Boha, wot kotrehož wschitko dobre, a do sleho Boha, wot kotrehož wschitko sle pschińdże. Tajku wěru ßu też naschi póhanßy wótzojo měli, ale jako kschescženjo njemóżemy to pschiwsacž. Israelski lud měnjesche, so je kóżde cžerpjenje khłostanje sa woßebity hrěch. Wo tym w knihach Hiobowych cžitamy. To je měnjenje, kotreż tón Knjes ßwojim wucžobnikam ras porokuje, kotsiž, hladajo na toho, kiž bě ßlepy wot naroda, jenož to praschenje snaja: „Schtó je hřeschił? tón abo jeho starschej, so je ßo ßlepy narodźił?“ Wěso w nowym sakonju też wo tym cžitamy, so je swisk mjes tyschnoscžu a winu. Njeje Jesuß ßam ke khoremu prajił: „Tebi ßu twoje hrěchi wodate!“ a njebě Jesuß tohodla też toho měnjenja, so je jeho khoroscž khłostanje sa hrěchi? A pola ßwj. Pawoła cžitamy: „Schtóž na ßwoje cžěło ßyje, tón budże wot cžěła skaženje žnjecž.“ A też ßami pschezo hischcže shonimy, so Bóh khłosta. Też w prajidle rěka: „Njeprawe pjenjesy nimaju korjenja“, haj „Hrěch je ludźi skaženje“. Na cžlowjeku pak, kiž njeße nimo ßwojeho cžerpjenja też hischcže ßwoju winu, Boża ruka woprawdże cžežko leži. Dha wschak ma kóżde khłostanje po Božej woli něschto ßwobodżazeho. Wina je kaž cžežke brěmjo, hdyž też cžlowjek ju prěje. Khłostanje pak brěmjo prjecž bjerje. Kak móże tola dźěcžo saßo nanej do wocžow hladacž! Też w cžerpjenju je Boża luboscž.

Tohodla měj w tyschnoscži najprjedy ras ßam pola ßebje se wschej ßwěru pschepytowanje, hacž njenamakasch we ßebi někajku winu? Tu dyrbisch pósnacž a potom s roskacžom psched Boha pschińcž, a hdyž ßo k njemu wo pomoz wołasch: potom tón dobry pastyř to ßkyschi, a twoje cžerpjenje budże se sbóżnym domapytanjom.

Njesacžißń khłostanje Wschehomózneho! „Mój ßyno, njeměj sa ßnadne Knjesowe powucženje a njesawutl psched jeho khłostanjom; pschetož kohož tón Knjes lubo ma, toho wón powucži, wón khłosta pak kóżdeho, kotrehož sa ßyna horje wosmje. Jeli so wy to powucženje pschecžerpicže, dha ßo wam Bóh podawa jako dźěcžom; pschetož hdże je ßyn, kotrehož by nan njepowucził? Wschitko powucženje pak, hdyž tudy je, njesda ßo nam wjeßełoscž, ale srudźba bycž“, tak w liscže na Hebrejskich cžitamy. To je potajkim saměr a hódnoscž cžerpjenja. Bóh nasch Wótz naß powucži. Wón by to we ßwojej wulkej luboscži jenož se sbožom a s dobrymi dnjemi cžinił, a to też husto cžini, ale nascha wutroba je twjerda a khrobła, so dyrbi krucžische ßrědki nałożicž, cžerpjenje.

Wěso husto ßebi myßlimy, so je nascha tyschnoscž pschewulka, so Bóh nam wschitko pschejara poczeži, ale wróczo hladajo na ßwoje žiwjenje, pósnajemy, so je wón tola prawo měł. A tak budże tomu też we wěcžnoscži, so budźemy ßo dźakowacž: „Tón Knjes je wschitko derje scžinił!“

Hdyž ma Bóh tajke myßle s cžerpjenjom, potom njeßměmy skoržicž a ßo praschecž: „Cžehodla? S cžim ßym ja to sawinował?“ Ale dyrbju ßebi prajicž, so ßym tola hischcže jara njedokonjany, hdyž Bóh mje tak powucžuje; a dyrbju scžerpliwy bycž a s Jesußom ßo modlicž: „Niz kaž ja chzu,

ale kaž ty chzeſch!“ Dyrbju ßo praſchecź: „Schto chze Bóh wote mnje?“ a na pſchichodnu kraßnoſcź hladacź, potom też ſe ßwj. Pawołom wusnacź: „Nětczišcheho cžaßa cźerpjenje hódne njeje teje pſchichodneje kraßnoſcźe, kotraž ßo nad nami ſjewi!“

Hdyž cžłowjek praji: ja dyrbju cźerpicź, ma wón cźerpjenje hiſchcźe ſa brěmjo, pod kotrymž ſtona. Hdyž praji: ja chzu cźerpicź, je wón hižo Božu dobru wolu póſnał a pod jeho ruku ßo ponižił. Hdźež cžłowjek praji: ja móžu cźerpicź, je wón hižo wot Boha móz doſtał. Hdyž praju: ja ßměm, tam je cźerpjenje wjeßele, kaž pißane je Jak. 1, 2 a w liſcźe ßwj. Pětra 4, 12.

Też ja bjes kſchiža nochzu bycź,
chzu njeſcź, ſchtož Bóh mi ſcźele;
wón chze mje ßebi wocźahnycź,
tak ſměju troſchta wjele.
Schtóž ſapłakny tu wěriwy,
tam budźe troſchtowany,
hdyž ſ Knjeſom ſnoßy rany.

Do Bukez.

ſcźelemy dźenßa hižo nutrne ſbožopſchecźa ſa 13. ſeptember. Ssrjedu 13. ſeptembra 1933 ßwjecźi knjes farař Mjerwa dwójny jubilej: 25 lět ßłuži wón nětko jako duchowny naſchej krajnej zyrkwi a 25 lět też Bukecžanſkej woßadźe! A kajke ßu to lěta byłe, tute lěta 1908 hacž 1933! A to we tak wobſchěrnym dźěle tak wulkeje — a nimo toho dwojorěcžneje woßady — kaž to Bukecžanſka je! Sawěſcźe to dźeń, ſo jón hódnje wopomnimy a hódnje ßwjecźimy! Knjes farař Mjerwa je tola pſchi wſchěm wulkim a wobſchěrnym dźěle ſaſtupował ſtajnje a doraſnje naſche ßerbſke należnoſcźe, je ßwěru a woporniwje ſkutkował pſchi dźěłach ſa naſche ßerbſke woßady, tak woßebje a wulkotnje pſchi wudacźu nowych ſpěwarſkich, a tak też njeſpróźniwje ſa naſche kopjeńko „Pomhaj Bóh“! Sa to ma ßo jemu ſ Bukecžanſkej woßadu dźakowacź naſch zyły ßerbſki lud, ſa to dźakuje ßo jemu też naſch njedźelnik wutrobnje a pſcheje, ſo chzył Bóh tón Knjes žohnowacź jeho a jeho dźěło a jeho dom a jemu ſbožo dacź ſa tutón dwójny jubilej kaž ſa zyły pſchichod! Tuž tak: „Pomhaj Bóh, luby jubilaro!“

10. ſeptembra 1813.

„Dołhe lěta“ — tak cžitaſch w zyrkwinſkich knihach, kotreż farař Ernſt Richter w Noßacźizach ſapocža w lěcźe 1813 pißacź, — „woſta Boži dom w Noßacźizach, — kaž też farſke a ſchulſke twarjenja — pod Božim ſchkitom pſched wſchěm njeſbožom wobarnowany hacž do hróſbneho lěta 1813. Žadławа wójna mjes Franzowſkej a Ruſkej, kotrejež płomjenja běchu 1812 wupraßnyłe a pſchi kotrejž bě wjetſchi dźěl Europy wobdźělenу, pſchiwali ßo ſ wójſkom ßwojich ſapuſcźenjow a ſe wſchěmi ßwojimi ſtróżelemi naléto lěta 1813 do Sakſkeje, hdźež ßo wójſka wjazy krócź tam a ßem honjachu, hdźež bu hižo w cžaßu bitwy pola Budyſchina, 20., 21. a 22. meje, wulka liczba wßow we Łužizy ſpalena a pak docžiſta pak ſdźěła ſniczena, hdźež ßo kónz auguſta po ſkónczenym brónjowym měrje žałoſcź dwójzy tak wulka ſnowa ſapocža, a hdźež pſchi poßlednim preczcźehnjenju franzowſkich wójſkow 10. ſeptembra w dopołdniſchich hodźinach njeſbožo pſchińdźe, ſo buchu też Trußyzy a Noßacźizy ſ wohnjom domapytane. Płomjo wudyri w Noßacźizach w žiwnoſcźi njedaloko zyrkwje a ſežra tam zyły knježi dwór a 5 žiwnoſcźow, woſtaji pak zyrkej, kiž bu, runjež też woßrjedź płomjenjow ſtejeſche a runjež wſchitke wukhowanſke ßrědki pobrachowachu, tola ſ wyſchſchim ſchkitom wukhowana. Pſchi wulkim wichorje bu płomjo bórſy hacž do Trußyz ſacźěrjene, hdźež bě ßo hižo w nozy prjedy paliło, a tu ſpali ßo nimo fary knježi fórbark a — ßobuliczo te w nozy prjedy wotpalene — wſcho hromadźe 14 žiwnoſcźow, kubłow a domow.

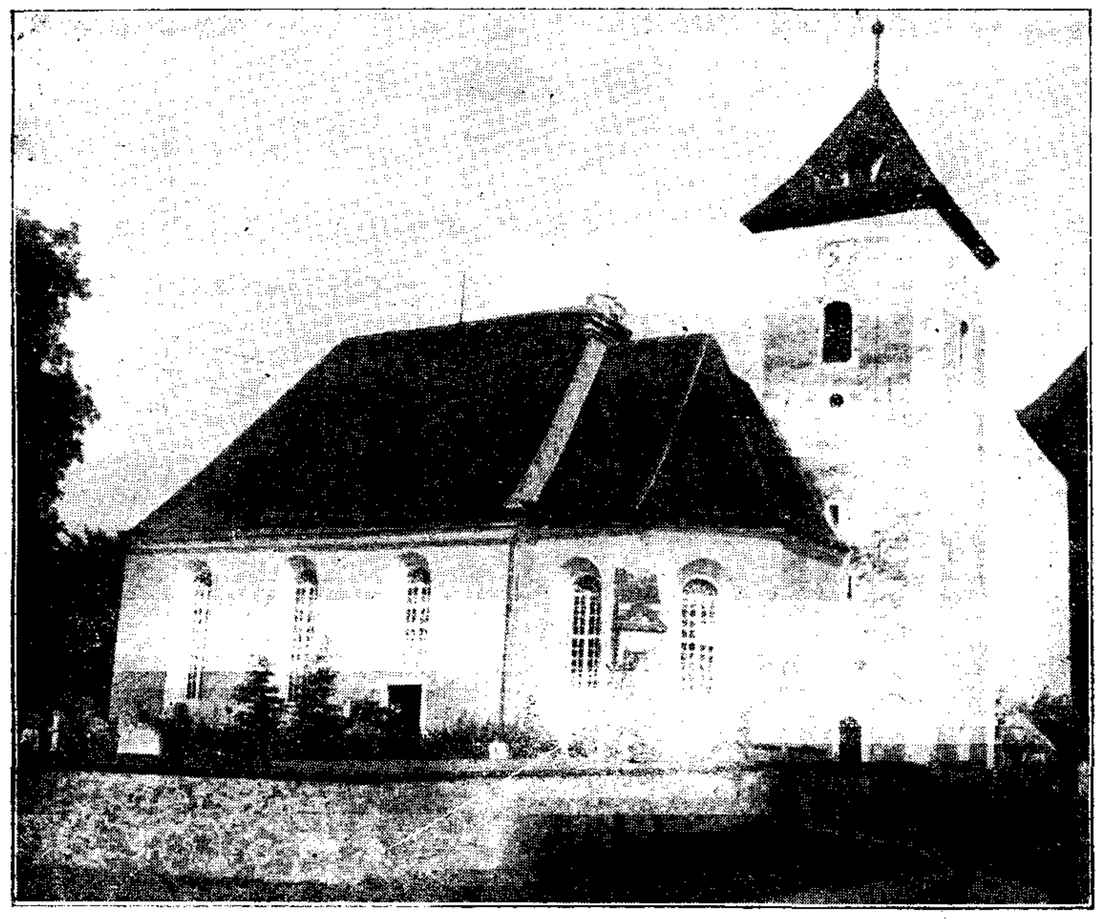
Ale też pſchi wohnju wukhowana zyrkej bě tola na druhe waſchnje jara cźerpiła a bě ſnutska khětro jara ſkónzowana. Wſchě žonjaze ławki běchu wubili, w lěhwje ſpalili a nimo teho na drjewje tójſchto ſchkody nacžinili.“

To je nětk dźenßa, 10. ſeptembra, runje 120 lět. A dźenßa ßwjecźi Noßacźicžanſka woßada žnjowy dźakny ßwjedźeń! Njedyrbi tutón bycź dwójzy dźakny ßwjedźeń ſa nju a ſa kóždeho? Dyrbi! A niz jeno tuta woßada, ně zyła naſcha Łužiza ma w tutym lěcźe woßebje wopominacź, ſchto pſched 120 lětami bě a ſchto dźenßa je. A hdyž ſ tutych 120 lět hiſchcźe woßebje wopomni poßlednje 20 lět a pſchedewſchěm tuto lěto 1933, budźe tuto dźakowanje wutrobne a

Pruſka generalna ſynoda ßo w Barlinje ſeńdźe.

W Barlinje ßo prěnje ſkhadźowanje nowowuſwoleneje generalneje ſynody ſ Božej ßłužbu we zyrkwi ßwj. Trojizy wotewri. Wobras pſchedſtaja, kak duchowni do zyrkwje du. S lěwizy k prawizy widźimy w prěnim rjedźe: generalneho ſuperintendenta Karowa, krajneho biſkopa Müllera a fararja Hoſſenfeldera, wjednika němſkich kſcheſcźanow.

Zyrkej w Noßaczizach.

nutrne a njebudźe chzycź a móz bjes skutka a wopokasma wostacź.

A kajki Boži dźiw to: woßrjedź płomjenjow — a stary hród, kotrehoż row nam dźenßa hischcźe wschěm wo tutym stysknym podawku powjeda, stejesche cźiscźe pschi Božim domje — Boži dom wukhowany! Jeho wěża pokasowasche se cźěmneho kura a se ßapazych płomjenjow k njebju, k Bohu. K Bohu pokasuje tuta wěża tež dźenßa hischcźe, a pokasuje dźenßa k Bohu woßrjedź wjeskow a honow, kotrež buchu žohnowane a schkitane bohcaźe. Kak jara dyrbja tola nasche dusche a nasche myßle hicź dźaka połne, wjeßela połne tutón pucź, kiž wěża pokasuje, pucź k Bohu! Hdyž tutón póńdu, nashonimy wschitzy: „pucź, po kotrymž ßo khodźi, wschěm ßwojim sjewicź wě," wón, nasch Bóh a Knjes, psched kotrymž mamy tola kóždy dźeń, a tohodla runje woßebje tež w tajkim cźaßu wusnawacź: „Pschetož Twoje je to kralestwo a ta móz a ta cźescź hacž do wěcźnoscźe. Hamjeń.

Wo žnjach.

Mějachmy cźaßy, w kotrychž w Sserbskich Nowinach a we njedźelniku „Pomhaj Bóh" namakachmy spěwy a kěrlusche wo podawkach cźaßa a wo woßebitych cźaßach. To bě pschedewschěm tehdy tak, jako Pětr Młónk hischcźe mjes Sserbami Sserbam spěwasche. Wón je woßebje tež žnjowy cźaß we ßwojich kěrluschach rospominał, dźiwajo na wscho, schtož bě lěto pschinjeßło, njech ßłónczne wjedro, njech deschcź, njech krupy. My tu dźenßa saßo ras jedyn s jeho kěrluschow stajimy. Swjecźi jich tola doscź dźenßa žnjowy dźakny ßwjedźeń, a hodźi ßo tola kěrlusch runje sa žně tuteho lěta.

Te žně ßu k Bohu dokonjane,
Bur ßwoje kopy liczbuje,
A hdyž ßu lětßa sliczbowane,
Dha widźi, so ßu bohate.
Schtóž lětßa hischcźe morkota,
Tón tola nima žanoh' dna.

My s naschej mozu njemóžachmy
Tež jene stwjelzo narosćź dacź,
Hdyž tež ßo runje prózowachmy
Te pola derje wobdźěłacź.

Ně, jeno Boža dobrota
Nam tudy derje narosćź da.

Hdyž tak, kaž lětßa, Boža hnada
Naß žohnuje wschěch bohacźe,
Dha tež sa waß wschak budźe rada,
Kiž žanoh' ßnopa nimacźe,
Tež waß Bóh budźe sastaracź,
Kiž dyrbicźe khlěb kupowacź.

A schtož Pětr Młónk w 4. schtucźzy spěwa, to hodźi ßo tež runje sa tute dny, hdyž tola naß woßebje tež Snutskowne Mißionstwo proßy wo pomoz sa khudych, hubjenych, khorych a khripawych.

Duž khwal tež Boha, bratsje khudy,
Kiž žane žně dom njekhowasch,
Kiž ßnano jara husto tudy
Wo khlěb tak wulku staroscź masch,
A dźěkaj, spěwaj wjeßele,
Bóh tež ßo stara sa tebje.

A tež w 5. schtucźzy ßmy my s Młónkom pschesjene a spěwamy, modlimy ßo s nim:

Bóh, kiž je nam dał domoj khowacź
Te dary rjane do bróžnje,
Chzył je tež hnadnje wobarnowacź,
So njetrjechi je njesboże.
Kak wulka Boža dobrota
Je, hdyž ßo cźlowjek najěscź ma.

Pětr Młónk je tehdy poßłuchał do luda a je tež jeho staroscźe se ßwojim kěrluschom wuspěwał:

Bóh daj tež, so by wuživali
Je w dobrym měrje, wjeßele;
So njebychu je prjecź nam brali
Ssnadź zuse ludy wojeńske.
My chzemy radscho s luboscźu
Tu wot nich dawacź khudemu.

Tak chzemy tež my ßebi wschě ßwoje staroscźe wuspěwacź s wutroby, ßo modlo dowěriwje k Bohu, kiž je tón wschehomózny Knjes a tón miłoscźiwy, ßmilny Wótz. Do tutych staroscźow ßłuscha pschedewschěm tež ta wo žně, kotrež hischcźe wonkach na łukach a na polach a kotrež tež tak bohate, a wo wußyw, na kotryž ßo hižo pschihotujemy. Tuž połni dowěry s kěrluscherjom dospěwamy:

A spožcź tež, Božo, nětk, hdyž mamy
Te rjane žně dom do bróžnje,
So my je wschitzy wužiwamy
Nětk k twojej cześći dźakomnje;
A žohnuj saßo s noweho
Tón ßyw, kiž bórsy ßyje ßo.

Schtož swjeßela.

Kajka styska nusa ludźi w Ssowjetskej tyschi, scźe se listow wucźitali, kotrež nam tu powjedachu, kak tam hłoda tradaja a mrěja: Ludowa schula w Badenskej wßy Willingen je kmótsenje — Patenschaft — sa dwě němskej ßwójbje pschi rězy Wolga pschewsała. Dźěcźi ßo wjeßela tutoho noweho hamta a hromadźa kóždu ßobotu, po starym pěknym waschnju, pola 300 ßwójbow 15 hr. Wone tež do Ruskeje listy pißaja a pytaja tak tež se ßłowom pomhacź nusucźerpjazym.

Jedyn s tutych listow ßo takle sapocźnje: „Lubi němszy bratsja we wukraju! My ßmy wo Waschej wulkej nusy ßłyscheli; tohodla ßmy ßo hnydom rosßudźili, Wam pomhacź."

To je něschto, schtož cźe swjeßeli.

Zyrkej a ſtat.

Zyrkej a ſtat — tole ſjewi ßo pěknje też w namołwjenjomaj, ſ kotrymajž miniſterpreſident von Killinger a krajny biſkop Koch ſakſki lud namołwjataj, **ſkładnoſcź ſa wulki ſkutk luboſcże Snutskowneho Mißionſtwa:** „Wotewŕcże ßwojej ruzy!“ tak wołataj. Ssmy my to wſchitzy? Ssmy my wotewrili ßwojej ruzy, abo ſnajmjeńſcha jenu a ſkładowali ſa Snutskowne Mißionſtwo, kotreż hacž do 9. ſeptembra ſběra dary? Schtóž njeje, dźi dźenßa hiſchcże thwatajzy tomu, kiž tam ſběraſche abo k woßadnemu fararjej a daj jemu ßwój dar dźaka a luboſcże! Abo je twój dar wopor? Wón budźe ßo ſpodobacź a ty budźeſch ßo ſ nim žohnowacź.

Žnjowy dźakny ßwjedźeń ßwjecźa ſakſke woßady, — a jich doſcź je jón hižo ßwjecźiło, — létßa hiſchcże po ßwojim dotalnym jim lubym a pſchihódnym waſchnju, ßu pak hotowe, 1. oktobra ßobußwjecźicź ſhromadny dźeń a ßwjedźeń ratarjowy, kotryž ma ßo něhdźe tak wuhotowacź kaž 1. meje. Tak je dźenßa žnjowy dźakny ßwjedźeń woßebje we woßadach na Lubijſkej ſtronje, tak w Bukezach, Ketlizach, Noßacźizach. Saměſcże je tutón ßwjedźeń létßa žnjowy dźakny ßwjedźeń! Je Bóh tón Knjes nam tola wobradźił bohate žně! Ssmy widźeli rožku tak dołhu kaž lědy hdy! A domojkhowacź ßmy ßměli też wſchitko rjane a ſtrowe, njech też hdyß a hdyß deſchcź haj ßamo ſliwk pſchińdźe. A domojkhowacź chzemy hiſchcże wſcho bohatſtwo, kotreż wonkach na polach a na łukach. To pak praji a kaže, ſo mamy tutón ßwjedźeń też ßwjecźicź jako modleŕſki dźeń. Haj, tak budź: **žnjowy ßwjedźeń nam ßwjedźeń dźakowanja a modlenja a tak wuſnacźa naſcheje wěry do Boha!**

Prěnja němſka nazionalſynoda ſeńdźe ßo 19. ſeptembra. Wona rosßudźi wo wuſtawje a ſrjadowanju němſkeje krajneje zyrkwje. Hdyž tuta hotowa, dorjaduje ßo wſcho ſbytkne też hiſchcże w jenotliwych krajnych zyrkwjach.

Staropruſka zyrkej ſhromadźi ßwoju Generalſynodu 5. ſeptembra. Do tuteje ßu mjes druhimi też wotpóßłani: němſki ſnutskowny miniſter dr. Frick, pruſki miniſterpreſident Göring a pruſki kultowy miniſter Ruſt.

Sakſki biſkop Koch je w krajnym zyrkwinym hamcże — tak rěka nětk prjedawſche krajne konſiſtorium — wutworił dwaj nowaj hamtaj: hamt ſa młodźinu — Jugendamt — a hamt ſa ſchulu a wukubłanje — Schul- und Erziehungsamt. — Tutón rjaduje należnoſcże wukubłanja a ma ſwiſk ſ kultowym miniſterijom, tamny jednocźi w ßebi wſchě ſwiſki a towaŕſtwa evangelſkeje młodźiny a ma ßo ſtaracź, ſo by evangelſka młodźina też zyrkwinſka była.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Do Minakała je pſchicźahnyła ſchtwórtk, 31. auguſta młoda knjeni faraŕka, dźowka naſcheho njeſapomniteho ßerbſkeho wótcžinza wyſchſcheho fararja Domaſchki. „Pomhaj Bóh“! ſtrowi naſch njedźelnik młody Minakałſki faŕſki dom, a pſcheje wutrobnje, ſo chzył Bóh jón žohnowacź.

Bukezy hotuja ßo, wopomnicź létßa hódnje bitwu pola Bukez. Budźe dźě to 14. oktobra 175 lět, ſo tutu krwawnu bitwu bijachu, w kotrejž bě Bukecźanſki Boži dom a kěrchow ßrjedźiſchcźo tyſchneho nózneho wojowanja. 14. a 15. oktobra dyrbitaj tutomu wopomnjecźu wěnowanaj bycź.

Nürnberg, tuto mjeno wobknježeſche ſańdźene dny zyłe žiwjenje, ſnajmjeńſcha tam, hdźež ßu ßobu žiwi nowe žiwjenje luda. Też Lužiza bě w Nürnbergu ſaſtupjena, też Luži-cźenjo běchu duzy po pucźu ſ tymi 4000, kotſiž ſ Plawna pěſchi cźehnjechu do Nĕrnberga na wulki nazionalſozialiſtiſki dźeń. Tutón ßwědcźi wo wulkim pſcheměnjenju, kotreż ßo we poßlednich létach a kotreż ßo woßebje w tutym a ſańdźenym lěcże ſadobyło do luda a kraja. Njech pſchichod namaka nětk zyły lud tak w jenej myßli krocźo, kaž tam w Nürnbergu tute tyßazy krocźachu nimo wjedníka. Bóh chzył to dacź, a też to, ſo by tuta pſchesjednoſcź luda korjeniła we wĕrje, ſ kotrejž ßo jenotliwy ſ druhim a ſaßo jenotliwy a wſchitzy hromadźe ſ Bohom ſwjaſani wjedźa.

Hłowna ßerbſka prědarſka konferenza bě ßo ſchtwórtk, 31. auguſta, do wurjadneho poßedźenja ſhromadźiła. Wurjadne běchu też praſchenja, wo kotrychž jednachmy. Tuž ſchkoda, ſo njebě wſchitkim móžno było, pſchińcź. Schtož wuradźowachmy, bě ſa tóždeho. Njewſchědny cźaß, kaž naſch cźaß je, ma ſa tóždeho njewſchědnych praſchenjow. S tutymi maſch ßo rosßadźowacź, doniž njejßy ſ nimi a ſe ßobu do cźiſta. To ßu woßobinſke praſchenja, praſchenja ſaſtojnſtwa a praſchenja cźaßa dozyła. Tu naſpomnicź chzemy mjes druhim, ſo ßo też krótka rosprawa poda wo jednanjach, kotreż ßo nětkle jednaja wo ſjednocźeńſtwach młodźiny, woßebje wo evangelſkich towaŕſtwach młodych hólzow a holzow. Wo ſrjadowanju tutych towaŕſtwow njeje hiſchcże wſcho dojednane, runje tak też niz wo dorjadowanju ſtatneje młodźiny a jeje towaŕſtwow. Kaž je krajny biſkop woſjewił, njeßmě pak ßo nětkle žane towaŕſtwo evangelſkeje młodźiny rospuſchcźicź abo pſchetworicź. Wažne bě też jednanje wo namjetach ſa nowu wuſtawu ſakſkeje krajneje zyrkwje. Tu móže kóždy namjety ſapodacź, hdyž měni, ſo něſchto ma, ſchtož je dobre ſa zyrkej, woßady, lud. Někotre namjety ſeſtajachmy, kotreż k. ſynodala faraŕ Wicźeźk ſapoda. Swißuja woßebje ſ naſchimi dwojorěcžnymi woßadami. S toho, ſo naſche woßady dwojorěcžne, pokhadźeſche też woßebity dypk, kotryž pſchedßyda, k. wyſch. faraŕ Sarjeńk, do rosmołwy da: Se wſchelakich woßadow je žadanje pſchiſchło, ſo by wjazy prěnich Božich ßłužbow němſkich było, też ſo byſchtej ßo němſka a ßerbſka Boža ßłužba na prěnim měſtnje wotměnjałej. Tu powſchitkownje rosßudźicź, njeje wěz konferenzy, njeje też dozyła móžno. Kóžda woßada ma tu wſcho pruhowacź a wotważowacź a potom tak rosßudźicź, kaž to po prawym a po dobrym. Hdyž je ßo ßamo prajiło, ſo dyrbi jenu njedźelu jenož němſka a jenu njedźelu jenož ßerbſka Boža ßłužba bycź, je to něſchto, ſchtož ßo ßame ſakaja. Kóždy woßadny dyrbi měcź ſkładnoſcź, kóždu njedźelu ſ Božej ßłužbu w Božim domje ßwjecźicź — ſnajmjeńſcha w tej woßadźe, kiž ma ßwój Boži dom a ßwojeho duchowneho. Tajke žadanja ßłyſchachmy po revoluziji léta 1918. Wone běchu tehdy hižo ſnamjo ſa njedorozumjenje, dźenßa ßu wone to hiſchcże bóle.

Na pucź.

Duzy po pucźu ßym. Kak dołho hiſchcże, to njewěm. Wěm ſnajmjeńſcha, po kajkim pucźu ßym duzy a kajki ßym ßam duzy po pucźu a kajki tón wottyknjeny kónz, ke kotremuž tón pucź wjedźe, po kotrymž ßym duzy?

Liſtowanje: K. J. W.: Jara wulki dźak ſa nadrobny liſt a ſa póßłanku. Wužiju ju a piſam hiſchcże wjaz. Wjele dobreho. Redaktor.

Sa žnjowy ßwjedźeń (14. po Tr.): R. w R. — Sa 15. po Tr. H. w P. — Sa 16. po Tr. H. w B.

Samolwity redaktor farat Wyrgacź w Noßacźizach (Noſtitz b. Weißenberg). Cźiſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchcźerńje a knihatnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płaci ſchtwórcźlětnje 108 pf.

Čžißło 38

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 17. septembra 1933 Bautzen

Žnjowy dźakny zwjedźeń.

Luk. 12, 16 21.

Kóžde lěto pschińdźe tutón dźeń wožebiteho wježelа za ratarja — žnjowy dźakny zwjedźeń. Na tutón dźeń je kóždy zyke lěto dźěłał, pschihotował, wupyschał a pscheprožył. Wscho dycha wježelosćź. A je tak, zwowo žně wobpschima zyke nasche dźěło a žiwjenje, wschu nadźiju, prózu, wscho cžakanje namaka tu zwoje dopjelnjenje. Tak je kóždy dźeń wotměrjeny na žně. Runje lětza tak bě, dokelž kóždy je wědźał, so wot jeho prózy wotwisuje zobu bycźe zyłeho luda. A kak je Bóh nam pschi tym pomhał!

Haj zami pschi wschej prózy doczinicź njemóżemy. Tohodla tež na kemschach žnjowy dźakny zwjedźeń zwjecźimy. We njebjeżach je tón, kiž wscho rjaduje; tak mamy i dowěru na njeho hladacź. Wot njeho pschińdźe jědź a picźe, drasta a cźrije a wscho kubło, kaž to w 1. stawcźku z Lutherom wusnajemy. Tak tež złuscha jemu najprjedy nasch dźak. Dźěławu móz wschak tež wot njeho mamy a wjedro wón nam tež póscźele. Hdyž tak lětza na nasche žně hladamy, mamy wožebitu pschicźinu, zo jemu dźakowacź. Je dak złónzo a deschcź, wscho we zwojim a prawym cźaźu. Haj, je naź woprawdźe žohnował. Hdyž złyschimy, kak tam a zem na zwěcźe zu hubjene žně byle a nětk ludźo nusu cźerpja, dha cźim bóle horzy dźak naschu wutrobu pjelni. A tak je prawje; widźimy naschu złaboscź, widźimy pak tež wschehomózneho, dobrocźiweho a zmilneho Wótza. Wón naź z nowa woła z tutym žohnowanjom. Kak husto njejźmy poźłuchali, zmy dwělowali. A tola naź ženje njewopuschcźi. Tak dyrbjeli zo jemu cźim bóle znowa dowěricź.

Nasch tekst je znate pschirunanje. Husto zmy jo cźitali, husto na njo zo hižom dopominali. Kak hłupje je tamny bur zo sadźerźał we zwojim wježelu, so měješe rjane žně. Haj, haj, hdyž je nasche wjeżele wulke, cźinimy husto něschto wopacźneho. Tak tež wón. Bě tak wobkuštany wot zwojeho bohatstwa, so niccźo druheho wjazy njewidźeschе. Bě tak zo sanurił do schodneho, so myślesche, so to nětk dožahnje za cźaź a wěcźnosćź. Kak bliško leži, so tež my do zamźneho zmylka padnjemy, hdyž zo nam, kaž lětza z naschimi žnjemi, derje dźe. Kak bliško leži, so cźłowjek po dobrych žnjach teho zabudźe, kiž je tute žně jemu hakle dał! Tohodla chcemy pschezo na Knjesowe złowo myślicź: cźeje budźe, schtož zy pschihotował!? Chcemy zo we wschej bohabojosnosćźi dźakowacź a nascheho wobzedźeństwa zo wjeżelicź, ale, to je z tym hižom wuprajene, ženje njechamy zabycź, so je wscho tak rjez jenož wicźežństwo, kiž je nam Bóh dał, so bychmy k jeho cźesćźi trjebali a wužiwali.

Haj zhromadźujcźe zej kubła w njebjeżach a hladajcźe, so scźe bohacźi w Bosy! Runje žně naź kóžde lěto napominaju na tamne žně myślicź, kiž jónu pschińdu. A tak tola jenož je: schtóž je to, schtož tu jeho bě, prawje wužiwał, jenož tón jónu tež žněje. Schtóž tu jenož na schodne hlada, tam niczo njeżněje. Nasche bohatstwo pak je Khrystuź. Po nim chcemy cźinicź; kaž je nam w pschirunanju pokasał, z teho chcemy wuknycź. Hdyž to wscho njeźmědźa jenož złowa wostacź, kaž pola farisejskich, dyrbimy, hdyž zmy z Boha bohacźe žnjeli, najprjedy a pschezo na to myślicź, so je skuposcź korjeń wscheho skeho. Tohodla chcemy tež naschu winowatosćź spósnacź, naschu ruku schcźedriwje wotewricź a rady dacź tym, kiž nimaja, tym, kiž njemóża žnjecź. Bóh jich nam póscźele, so bychmy móhli nasch dźak wopokasacź a woprowacź. Jenož psches dobrocźiwosćź a lubosćź zebi pola Boha bohatstwo nahromadźujemy.

Tak chcemy, hdyž žnjowy dźakny zwjedźeń zwjecźimy, na to stajnje myślicź, so je to nasch najlěpschi dźak, hdyž Bože dary tak wužiwamy, kaž wón chce, hdyž jeho dobrocźiwosćź a lubosćź tež z dobrocźiwosćźu a lubosćźu wužiwamy.

Njech kóždy z dźaknej wutrobu tak Boha cźesćźi a myźli na wěcźne žně, so bychmy potom tež tak bohacźi byli psches Jesom

Khrysta jako jeho ßwěrni a prawi wuczomnizy. Haj schtož czinicze jenemu ſ tych najmjeńſchich na ſemi, ſcze mi czinili, praji Knjes. Bóh daj, ſo bychmy kubła tuteje ſemje tak k jeho czeſczi pſchezo wuzitwali! Tak njech zohnuje naſch ßwjedzeń!

Hamjeń.

Žnjowy dzakny ßwjedzeń.

Hłoß: Njech Bohu dzakuje.

Sso Bohu dzakujmy!
Hdyž žnjowy ßwjedzeń mamy
Dzenß ſ dzaknej wutroby,
Czeſcz, khwalbu Bohu damy
Sa žně tak drohotne,
Kiž ſaß'ßmy doſtali,
Wot Bozej luboſcze!
Ssmy takle bohaczi!

Sso Bohu dzakujmy!
Schtóž na Boha je twarik,
Je doſtak rjane žně,
Kiž je to lěto darik
Bóh Wótz naſch njebjeſki,
Nam khudym człowjekam,
Sa dalſche žiwjenje
Wſchěm ßwojim ſtworjenjam.

Sso Bohu dzakujmy!
Bóh je wſcho derje czinik!
Hdyž ſemja laczna bě,
Ju ſ deſchczom wložnu ſczinik,
So žito, trawa, wſcho
Tak rjenje roſczeſche,
Wſchěm ludzom k wjeßelu.
To wſchomu tyjeſche!

Sso Bohu dzakujmy
Sa kraßne zohnowanje!
Nam Bóh je ſ hnady dak
Tu ßwoje ſchkitowanje,
Hdyž naſta czěmny dzeń
A czežke njewjedro,
Wſcho ſkaſycz hrozeſche,
Schtož běſche naroſtko.

Sso Bohu dzakujmy!
Na tajke žnjowe ſbožo
Nam ßlónzo ßwěczeſche,
So žnjeńzarjej bu lóhžo,
We czežkej wutrobje
Joh' ſtaroſcz tyſcheſche,
hacz žito ßuche dom
Sso khowacz hodzeſche.

Sso Bohu dzakujmy
Sa jeho zohnowanja!
Na jeho dobrotach
My mamy ſradowanja.
Budz Bohu khwalba, czeſcz
Sa dary bohate!
Jom' dzaka wěnzy pleſcz
My chzemy wjeßele.

Sso Bohu dzakujmy!
Jom' wěczńje wſcha czeſcz ßłuſcha
Sa jeho dobroty,
Kiž doſta czělo, duſcha!
Bóh wěczna luboſcz je!
Bóh ßwoje ſtworjenja,
Njech wulke, małe ßu,
Wſchě ſdzerži, ſaſtara.

Sso Bohu dzakujmy!
Haj, dzakujmy ßo Bohu!
Do naſchej' wutroby
Bóh płodzi luboſcz nowu.
Hdyž Boha proßymy,
Nam ßwojoh' Ducha da
A nowe dobroty
Se ßwojoh' bohatſtwa!

J.W.

Dzakownoſcz.

Wobjed bě nimo, Bohaty knjes hladaſche ſ woknom won. Bě ſamjerſany. W domje a we wobkhodze bě mjerſanje měk. Tu wuhlada muza, kiž haßy mjczeſche. Haßy mjeſccz bě jeho wſchědne dzěło. Bohaty widzeſche, kak muž kruch czornego khlěba wucżeże, ſo by jón ſkußak. Prjedy pak ſczeże ßwoju czapku a ſtykny ruzy, ſo by ßo cziſche modlik.

Bohaty ßo pocża hańibowacz a hańbowaſche ßo. Wón dyrbjeſche ßebi tola prajicz: „Sa kelko mam ßo tola ja Bohu dzakowacz! Sa wubjernu jědz, ſa rjany dom a ſa druheho wjazy, ſchtož tutón khudy nima!“

Dzakowna wutroba.

„Naſch **wſchědny** khlěb daj nam **dzenßa!**“ tak ſpěwamy — abo prajimy lěpje: tak dyrbjeli ſpěwacz, mjenujzy, dokelž **njeſpěwamy wſchědnje tak?** — S tutej próſtwu proßymy, kaž Luther nam wukładuje, wo wſchu czělnu jědz a potrjebu. To wjedzeſke khudy tkalz tež a bě jo prawje ſroſumik. Bohaty ßußod pak ßo jeho wopraſcha:

„Macże dha Wy ßo ſa tak jara wjele naſchemu Bohu ßo dzakowacz, ſo kóždy wjeczor ſpěwacże: „Njech Bohu dzakuje ßo wutroba wſchěch ludzi?“ Waſche rjemjeßlniſtwo Wam mało njeßy, a Wy macże wulku ßwójbu ſeżiwicz; to je to wěſte huſto doſcz pola Waß trochu khuduſchke!“

Tkalz wotmołwi: „To drje je tak! Ale ſ dzakowanjom je to tak: ſa to, ſchtož mamy, ßo Bohu dzakujemy, dokelž je nam to dobrota; a ſa to, ſchtož nimamy, dzakujemy ßo Bohu, dokelž jo njetrjebamy.“

Wichern.

12. ſeptembra wopomni woßebje Hamburg wulkeho muża a jeho ſkutk. 100 lět je ßem, ſo młody kandidat Johann Hinrich Wichern ſałoži nowy ſkutk kſcheſczijanſkeje luboſcże, kotryž bu po zyłym ßwěcże ſnaty pod mjenom „Rauhes Haus.“ S nim ſteji Wichern w jenym rynku ſ muzemi, kaž to ßu Auguſt Hermann Franke, Fliedner, von Bodelſchwingh. „Rauhes Haus“, tuto mjeno ßy ßnadz wohladak na knihach, knižkach, łopjenach. Tutón wulki wuſtaw ſtara ßo potajkim mjes druhim tež ſe ßwojej cziſchczernju a knihaŕnju wo to, ſo dobre knihi a knižki a łopjena do luda pſchińdu. Wichern je dale tež tón, kiž w njeměrnym lěcże 1848 ßobu ſałoži a wutwori „Zentralny Wubjerk Snutskowneho Mißionſtwa“. S tym bu wón ßobu wjednik zyłeho wulkeho dźěła, kotrež my „Snutskowne Mißionſtwo“ mjenujemy. W lěcże 1857

pschewsa wón tseczi wulki skutk: reformu jastwow. Wón stupi do pruskeje statneje zkužby, so by tuto wulke a jara nusne, ale pak tež jara czežke dźěło wukonjecz mohł a tak tež s tutym skutkom Snutskowneho Mißionstwa człowjkam na pomoz pschińcz.

Wichern bě se zwojim smyßlenjom a prózowanjom blisko saměram, kiž ma nasch czaß. Kanzler Hitler ma w myßlach, kaž s jeho złowow złyschimy, pschihotowacz a dokonjecz wulki a njewuměrnje czežki skutk: lud wocżahnje sa nowy czaß. A tutón wotpohlad ma wón tehodla, dokelž wón wě, — a to tež wupraja, — sa nimo hospodarskeje nusy a politiskeje nusy hischcże druha nasch lud jima: moraliska nusa. Wichernowy hłowny a poßledni wotpohlad bě tež, tajke wukubłanje, wustrowjenje, wocżehnjenje luda, a tohodla hižo mamy zo na njeho dopomnicz a mamy jeho a jeho dźěło do luda stajicz. Njech je wón we zwojim skutku żiwy mjes nami, a njech zmy my żiwi kaž wón w tej myßli, so złužo Jesußej Khrystußej złužimy druhim a ludej najlěpje a zebi tež.

Bjes nabožiny.

Lěta po revoluziji lěta 1918 běchu czaß wojowanja pschecżiwo nabožinje, wěrje, zyrkwi. Czaßopiß „Signate“, kotryž sjednoczeństwo „Evangelischer Pressverband für Deutschland“ wudawa, je zo nadrobnischo s lětami 1919 hacž 1930 saběrał, jenotliwe praschenja pruhujo.

Wusbytk je, so czaßopiß praji, so je zyła tych, kiž bjes nabožiny, w tutym czaßu kóžde lěto wo 100 000 pschiběrała. Tuta liczba hižo traschi. Ale nětk: kak wulka liczba tych, kiž buchu kóžde lěto nakaženi, sajědojczeni, kiž buchu lěto a bóle liwzy! Liczba tych, kiž wustupichu a zo wot nabožiny, wěry a zyrkwje wotwobrocżichu, njeje w naschich łužiskich wosadach swjetscha tak jara wulka. Ale schto mohł w naschich wosadach wobliczicz liczbu tych, kiž zu nakaženi, pschedewschěm kiž zu bóle abo njenj liwzy. A liwki bycz, to je hórje hacž sjawny njepschecżel bycz, hacž symny bycz. To tola nichtón druhi njepraji hacž nasch Knjes Jesuß zam! A wón ma stysknje wótre złowo sa liwkich. Tohodla: njesměrujmy zo s tym, so liczba tych, kiž zu sjawnje bjes nabožiny, w naschej Łužizy powschitkownje tak jara wulka njeje, — s městnami je wona tež we Łužizy tak wulka, so zo strózisch jara! — Budźmy wjele radscho njeměra polni dla liczby tych, kiž zu mjenje abo bóle liwzy! Snamjenjow sa liwkoscz mamy tu doscz. Njekschczene abo jara posdźe kschczene dźěczi. Mandźelskaj, kiž ke Knjesowemu wołtarju njestupischtaj. Prósdne kemschaze městna, prósdne městna pschi spowjednym blidźe. Dary kolektow a sběrkow. To, so pschi dawanju dawkow na zyrkwiny najpoßlesy myßla abo dozyła njemyßla. Wotzwjecżenje njedźele. Khorhoje wschědneho dnja, — schaty, — kiž zmahuja njedźelu a zwjate dny! Liwkoscz, so njebychmy ju sa znadnu měli! Do boja pschecżiwo liwkoscżi! Horicz dyrbi zo kóžda duscha w luboscżi k Jesußej! A móz a zylnoscz tuteje luboscże dyrbi widomna bycz wschudźom a stajnje, w dobrym a w czěmnym czaßu, we zwójbje a we wosadźe, w zwójbnym domje a we Božim domje, we wosobinskim a w sjawnym żiwjenju.

Tamne wobliczenje dopokasa dale, so je w tutych 18 lětach w Němskej skoro na 2 000 000 ludźi wustupiło. Pschi tutej liczbje zu hižo czi wobliczeni, kiž zo saßo do zyrkwje wrócżichu. W lětomaj 1931 a 1932 njeje to hinak było.

Skoro pschezo a wschudźom je tak było, so zo hibanje pschecżiwo wěrje a nabožinje sapocża we wosadach, kotrež njemějachu doscz duchownych abo žaneho duchowneho zame saßo. Wosebje bě to we wulkich wulkoměschczanskich wosadach tak.

Někotre měßazy je to nětk zem, so zo nawrót sapocża. Poczinaju zo bóle a bóle do zyrkwje a k nabožinje wrócżicz. A to niz swonkownje. Wěmy wo młodych człowjekach, muzskich kaž žónskich, kotsiž, dokelž njeběchu nabožinu w schuli měli a njeběchu psched konfirmaziski woltar stupili, nětk wosebite nabožne roswucżowanje wopytuja a s zykej wutrobu a s wulkej pilnoscżu se zwojim duchownym zobudźełaja. To zo njemóże wo paczerskich dźěczoch pschezo a wschudźom praji cz, hacżrunje tola tute s domow pschikhadźeja, kiž zo njejzu wot zyrkwje dźělike.

Ale wulki a wosebity nadawk je a wostanje to sa zyrkej a sa wosadu, tych saßo pschijimacz, kiž zo se zyły tych wrócżeja, kiž nabožiny nimaja. Kelko s nich pschińdże jenoż, dokelž druhi wětsit duje, kelko saßo jenoż, dokelž drusy tež saßo poczinaju wěricz, a kelko jich je, kiž s połnym pschezwědczenjom pschińdu.

Njesapomńmy: Pschiwobrocżenje k zyrkwi a k nabožinje budźe potom czim lózsche a wěrnische a dospołnische, hdyž czi, kiž w zyrkwi a w nabožinje zu a wostachu, zu wěrni, żiwi schescżijenjo, kiž zwoju wěru sjawnje a sprawnje wusnawaja s wutrobu, se złowom, se skutkom, s zykym żiwjenjom.

Zyrkej a stat.

Powschitkowny żnjowy a ratarjowy zwjedźeń budźemy 1. oktobra zwjecżicz po zyłym němskim kraju, tež te wosady, kotrež zu hižo zwój żnjowy zwjedźeń zwjecżiłe, tak wosebje w Sakskej. Sa pruske wosady je to po starym swucżenym waschnju, sapocżatk oktobra zwjecżi żnjowy dźakny zwjedźeń, sakske zu swjetscha swucżene, prjedy żnjowy dźakny zwjedźeń zwjecżicz, hnydom, hdyž zu žně domoj. Na schromadny zwjedźeń njedźelu, 1. oktobra, hotuja pak zo wschě wosady. Sakska zyrkwina wyschnoscz je porucżiła, so ma Boża zkužba we wuhotowanjach tuteho dnja zwoje wosebite městno wobkhowacz. Połodnjo zo hodźinu dołho se wschěmi swonami swoni. Dalsche wuhotowanja budźa podobne, kaž 1. meje. Wosebje zo też zwjedźeński czah pschihotuje. Dróbnischeho zo hischcże wosjewi. Sswjedźeń je bóle sa wzy hacž sa města.

Sakske sjednoczeństwo wschěch towarstwow evangelskich žonow „Christlicher Frauendienst“ je dostało nowu wjedniczu. Dotalna wjedniza, knjeni von Carlowitz, je ju pomjenowała a to knjeni von Burgsdorff, kiž je w sakskej Łužizy derje znata. Knjeni von Burgsdorff, mandźelska prjedawscheho Lubijskeho hamtskeho hejtmana, nětczischeho Lipsczanskeho wokrjeßneho hejtmana, bě hacž dotal wjedniza evangelskich žónskich towarstwow Lubijskeho wokrjeża a je horliwje w tutym dźěle skutkowała.

Snutskowne Mißionstwo. Sakski krajny biskop Koch je sa wjednika sakskeho Snutskowneho Mißionstwa postajił farara Wendelina, kotryž bě hacž zem jeho městopschedzyda.

W Augustußburgu je zo 1. septembra sapocżał ludozyrkwinski nazionalsozialistiski kursus sa sakskich studowazych bohoslowstwa. Sakski krajny biskop Koch bě studentow zawołał a telko bě zo samołwiło, so dyrbjachu dźěl do pschichodneho kursa pschepokasacz. Tuto wosebite swucżowanje chze studentstwo sa praktiske dźěło mjes ludom a we wosadach pschihotowacz. Sastupjerjo zyrkwinskeje a statneje wyschnoscże běchu w sawodnej zwjatoczinoscżi pschitomni; sa krajneho biskopa, kiž bě tehdy zobu jako hóscz w Nürnbergu, farař Adolf Müller.

Za ßlepych bu pſched nĕſchto cžaßom Stuttgartſka jubilejna biblija w pißmje ja ßlepych ſhotowjena. To je bylo hobrſke dźĕło a to je też, hdyż tutu Bibliju widźiſch, ſwonkownje hižo wulke dźĕło. Ale kajka radoſcź to ja ßlepeho, hdyż móże nĕtko ßam zyku Bibliju cžitacź! Nĕtk ßo ſjednocźeńſtwo „Geſellſchaft für chriſtliches Leben unter deutſchen Blinden“ hotuje, też ſpĕwarſke w pißmje ja ßlepych wudacź. Sapocžecź chzedźa hnydom ſ prĕnim dźĕlom nowych nĕmſkich ſpĕwarſkich, t. r. tych ſpĕwarſkich, kotreż ßo po cžaßu we wſchĕch zyrkwjach ſawjedu. Tutón dźĕł ma 342 kĕrluſchow a je ja wſchĕ nĕmſke evangeliſke zyrkwje jenaki. To budźe nowa radoſcź ja wbohich cžlowjekow, kiž njewidźa, kiž njemóżeja ſ wóczkomaj cžitacź, kiž pak ßo na to witſteja, ſ rukomaj, t. r. ſ porſtami cžitacź!

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Dźenßa, 17. ſeptembra, je hlowna ſhromadźiſna Hlowneho Mißionſkeho Towarſtwa w Freibergu. Tam ßwjecźa we wſchĕch 5 Božich domach tuteho ſtareho hórniſkeho měſta dźenßa w 9 hodź. ßwjedźeńſku Božu ßłužbu. Mjes druhimi prĕduje tam też mißionſki direktaŕ D. dr. Ihmels-Lipſcžańſki, ßyn njeboczičžkeho krajneho biſkopa. Po hlownej Božej ßłužbje je w kóždej zyrkwi mißionſka Boża ßłužba ja dźĕcźi. Popoldnju je wołebita ſhromadźiſna a póndźelu wſchelake poßedźenja, kotreż ßo wſchĕ ſ dźĕłom mißionſtwa ſabĕraju. Tuto roſcźe wſchudźom. Wſchudźom wobſchĕrniſche a nowe nadawki, kiž kſcheſcźijanow do dźĕła wołaju a wo dary, wo wopory proſcha. Pjenjeſy njedołohaju; ſtrach je, ſo njemóże mißionſtwo wſcho dźĕło na dotalnych polach ſuſtaracź a ſo dyrbi nowe dźĕło woſtajicź, hacž runje tuto nuſne a rosßudne. Tohodla wono pſchezo ſaßo proßby wo pomoc, wo dary, wo wopory. So bychmy ſrosumili nuſu mißiónſtwa a pſchikaſnju naſcheho wulkeho a jeniczkeho Knjeſa Jeſom Khryſta a po njej cžinili!

S Nołacźiz. Naſcha woßada ßwjecźeſche tydźenja dwójny woßebity dźeń: Sswjecźeſche žnjowy dźakny ßwjedźeń a wopominaſche cžežke domachpytanje woßady, kotreż ſ Napoleonowej wójnu 1813 pſchińdźe: Wßy njebuchu jenoż tyſchene tak, ſo wobydlerjo roscźĕkachu, nĕ, 10. ſeptembra wotpali ßo też knježi dwór a hród a w Noßacźizach 5 žiwnoſcźow a we Trußyzach fara, fórbark a 14 kubłow, žiwnoſcźow, domow. Woßrjedź płomjenjow ſtejeſche Boži dom woſta też ſtejo. Bĕ pod „wyſchſchim ſchkitom“, kaž farař Ernſt Richter piſche. Snutskach wſchak bĕ jara cžerpił, a ſrudno bĕ, do njeho pohladacź. Žonjaze ławki wubite, wurumowane a w lĕhwje ſpalene. Franzowſojo mĕjachu tola tu wokoło Noßacźiz a Trußyz ßwoje lĕhwo. A kajki nĕtk dźenßa Boži dom. Jara pyſchnje wudebjeny ſ wĕnzami, pletwami, kwĕcźelemi, płodami, „pópami!“ A dwójzy w nim wulka, nutrna woßada ſhromadźena, wopominacź to, ſchtoż dźenßa, a to, ſchtoż runje pſched 120 lĕtami a dźak woprowacź ſ wutrobu, ſ ertom, ſ ruku. Dobre je w naſchim cžaßu, hdźeż huſto jara ſkorźimy, wrócźo hladacź a ſpóſnacź, ſo ßu naſchi prjedownizy cžežſcheho naſhonili hacž my. Woni njeißu ſadwĕlowali. Na Boha ßo ſpuſchcźejo ßu ſnowa twarili, ſchtoż ſapuſcźene a ſpalene,, a ßu ſnowa worali pola, kotreż wupuſcźene a ſateptane a ßu wußywali na nadźiju ßwoje ßywy, ßo modlo Knjeſej w njebjeßach. A woni njeißu ßo ſjebali. Woni bĕchu poßłucharjo a też cžinjerjo Božeho ßłowa jim dateho. A też my ßo njeſjebamy, hdyż Boże ßłowo ßłyſchimy a cžinimy! — Dźenßa je nĕtk ſaßo woßebity dźeń ſa naſchu woßadu. Knjes ſuperintendent Jagſch prĕduje a ſapokaże noweho knjeſa patrona naſcheje zyrkwje. Mamy dźenßa potajkim, ßwjatocžnoſcź, kotruż naſch Boži dom hiſchcże njewohlada.

We Wittenbergu ßwjecźachu wulke jubilejne dny. Pſchi tym wobdźĕli ßo też nĕmſka wyſchnoſcź. Hłownu rĕcź mĕjeſche pruſki krajny biſkop Müller. Naſche łopjeńko budźe hiſchcże nadrobniſcho wo tym kaž dozyła wo ßwjatocžnoſcźi pißacź, kotruż lĕtßa w Lutherowym jubilejnym lĕcźe ßwjecźimy.

Hrójbna njedźela. Njedźela 10. ſeptembra je była po powĕſcźach, kiž buchu hacž do póndźele wjecžora rosnjeße, dźeń ſtruchłych podawkow.

W Badenſkej ſapali ßo njedźelu dopoldnja we wßy Oeſchelbronn ſtatok wudowy; tukaja na ſapaleŕſtwo. Woheń ßo bórſy dale rosnjeßy, hacž runje ſe wſchĕch bokow na pomoc khwatachu. Rańſchi wĕtr rosnoſchowaſche ſchkrĕ a woheń, a njedoſtatk wody podpjeraſche wupſcheſtrĕwanje płomjenjow. Wobydleŕſtwo, wobory, SA., Worzlowy klobuk“, polizija a druſy wobarachu ßo podarmo. 203 twarjenjow bu ſniczenych: zyła wjeß!! Kajke to njeſbožo! My, kiž ßmy wobarnowani, ſpominamy też nutrnje na domaphytanych we ßwojej wutrobje a ſe ſkutkom ßwojeje pomocy! Bóh tón Knjes chzył jim ßam pomhacź a naß a naſch kraj wobarnowacź pſched tajkim ſtyſkom.

A niz jeno tutón woheń. Njedaloko ſnateho měſta Solingena ſnjeſboži wulki autobuß, w kotrymž 43 SA-muži jĕdźeſche. Wós ßo ſ drohi po nahłym brjoſy dele wjerhny. 10 muži je ßmjercź namakało a pſches 30 bu ſranjenych, wjetſcha połojza cžežko. Žarowanje dźe pſches zyły kraj a lud. My, kiž ßmy wobarnowani, ſpominamy ſ nutrnym želenjom na nich a na ſawoſtajenych a njechamy ßo też dlijicź, hdyż tu abo ja druhich ßmy na pomoc wołani. Bóh tón Knjes daj troſcht a ſpožcź nam wſchĕm ſchkit a pomoc.

Ale niz jeno w Nĕmſkej tajke tyſchne podawki! W Italſkej jĕſdźachu njedźelu pola Milana auta na pſchemo. Tam namakachu tſjo ßwĕtoſnacźi jĕſdźerjo ßmjercź. Hakle jako ßo tſecźi ſe ßwojim woſom ſpali, ſaſtachu ſ wujĕſdźowanjom. Też to ſrudne podeńdźenje. Tu pak nam praſchenje pſchińdźe, hacž je wuſbytk tajkich njepſcheſtawajcy ßo woſpjetowazych wujĕſdźowanjow hódny tajkichle woporow. Nam ßo ſda, ſo ßebi runje tajke podawki žadaja wobmjeſowanje a hinaſche ſarjadowanje tajkich wuhotowanjow.

A ſchtó chze dźenßa prajicź, hacž je ſ tym rynk ſrudnych podawkow ſkónczeny!? To jene pak dajmy ßebi ſ tym dopraji: Njewidźiſch, njecžujeſch dha, kak jara maſch ßo ty wſchĕdnje dźakowacź Bohu a kak nutrnje a wĕrnje maſch ßo ty też wſchĕdnje modlicź k Bohu?!

Na pucź.

Domkhowańka — dźakowańka! Abo niz? Abo ſchto?

Liſtowanje.

Wſchĕm: Krajny biſkop je ſ wukaſom porucził, ſo ma bycź we wſchĕch woßadach „woßadne łopjeno“. „Woßadne łopjeno“ njerĕka pak jenoż tohodla tak, dokelž ßo we woßadźe cžita, ale pſchedewſchĕm tohodla, dokelž ßo ſ woßady a wo woßadźe a jeje žiwjenju do njeho piße. Naſch njedźelnik „Pomhaj Bóh“ chze dawno hižo “woßadnik„ bycź ja ßerbſkich woßadnych. Knjeża farar jo ſmĕja ßo nĕtk wo to ſtaracź, ſo ſmĕja też ßerbſcy woßadni ßwoje ßerbſke łopjeńko. Woni pak jo jenoż ſmĕja, hdyż budźe tuto ßerbſke łopjeńko ſ woßadom piſacź a rosprawjecź. To rĕka: Tuż do dźĕła! Tuż ßo ſtarajmy, ſo ßerbſke woßadne łopjeno mamy! — Redaktor.

Sa 15. po Tr. H. w P. — Sa 16. po Tr. H. w B.

Samoſtwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach (Noſtitz b. Weißenberg). Cžiſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchcźerńje a knihatnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźělnje 108 pj.

Čišło 39

Bohaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj nóčny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje 24. septembra 1933 Bautzen

15. njedźela po Zwjatej Trojizy.

Scź. Mattheja, 6. 24—34.

Nještarajcże so!

Haj, schtó by to móhł! praji thuda człowiska wutroba kotraž pod staroscźemi swój dźeń sapoczina a kónczi:

„Mój Božo, nětk je swětło saso,
A cźěmna nóz je woteschła;
Wschě staroscźe ja wosmu na so,
Kiž so mnu rano wotucźa.
Ja s łoža stawam wuspany
A widźu saso, hdźe my smy.“

tak spěwamy s kěrluschom. Kak móhli wschě staroscźe wotbycź na swěcźe, hdźež je wscho sachodne a njewobstajne, hdźež je telko nusy, tyschnoscźe, spytowanja, hdźež człowiek dźensa njewě, schto jutrje budźe?

Niz jenož praschenje: „Schto budźemy jěscź, schto budźemy picź, schto budźemy so woblekacź?“ cźwiluje człowisku wutrobu, ale tež praschenje: „Schto směju hischcźe schonicź, kajki budźe kónz so mnu a se wschěm, schtož mi na wutrobje leži?“ A my njenamakamy žaneho wotmolwjenja. Wschudźom je strachota a wocźakowanje tych wězow, kiž dyrbja na semi pschińcź a to bjerje człowjekam měr. Fěrschta na swojim trónje a khudy w swojej hěcźe, kóždy ma swoje staroscźe, a prěni druhdy wjazy hacź posledni. — Tak rěcźi człowiek po swojim waschnju.

Ale nasch Sbóžnik w evangeliju rěcźi hinak. Wón pschiwoła wschěm strachocźiwym człowjekam: „Nještarajcźe so!“ — nještarajcźe so dozyła, ani wo swoje cźěło, ani wo žiwjenje a schtož k žiwjenju słuscha! Sso staracź je wěz póhanow, kiž Boha njesnaja; pytajcźe najprjedy Boże kralestwo a jeho prawdoscź! Wam budźe to wschitko pschidate.

Chzemy sebi wot njeho dacź prajicź, schto nam pobrachuje, so bychmy spósnali psches evangelij winu swojeje staroscźe polneje wutroby!

Tak so praschamy: Cźehodla bědźi so nascha wutroba stajnje se staroscźemi? A Jesuš nam wotmolwja:

1. Pak, so njejscźe hischcźe swojeho Wótza prawje spósnali;

2. pak, so jemu njesłužicźe a

3. pak, so k njemu nimacźe praweho dowěrjenja.

1. Cźehodla bědźa so cźlowjekojo — haj, cźehodla bědźimy my so tak husto se staroscźemi a njepschińdźemy k žanemu prawemu měrej? Dokelž njewěrimy doscź a prawje do Boha, dokelž njejsmy sałoženi na pósnacźe: Wón je nasch prawy Wótz a my smy jeho prawe dźěcźi. Ale tutu wěru chze nam Jesuš sbudźicź w naschim scźenju. „Nještarajcźe so!“, praji wón. „Pohladajcźe na ptaki pod njebjesami; wone njesnja, wone njeznu ani njekhowaju do bróžnjow; a wasch njebjeski Wótcźez je wschak sežiwi. Njejscźe wy wjele wjazy hdyžli wone? — Wohladajcźe lilije na polu, kak wone rostu; wone njedźěłaju, tež njepschadu. Ja praju wam, so tež Salomon we wschitkej swojej krasnoscźi njeje tak wuhotowany był jako jena tych samych! Hdyž tehodla Bóh trawu na polu tak wodźewa, kotraž dźensa steji a nasajtra budźe do pjezy cźišnjena, njedyrbjak wón to wjele wjazy wam cźinicź? O wy małowěrni!“ Potajkim ani wo to so nimamy staracź, schtož potrěbnoscźi a žiwnoscźi cźěła nam nusne je, pschetož sa wschitkim tym pytaju pohanjo — njebjeski Wótcźez wě, so teho wscheho pohrjebamy.

Pohladajcźe, kajki njebjeski měr poskicźa nam Jesuš se skowom: „Wasch Wótcźez!“ Sapschimń to s wěrjazej wutrobu, a wotbudźesch wschitke staroscźe! Ptaki njewjedźa, schtó je wschědnje sežiwja bjes toho, so bychu pomhałe; lilije nje-

wjedźa, ſchtó je wodźewa, njemóża to wjedźecź. Ale my ßmy wjazy hacź wone, my móżemy a dyrbjeli to wjedźecź: „Wón je naſch Wótcźez!

My ßo njerunamy kwětkam, kiž maju jenoż krótke ſachodne žiwjenje, ně, my ßmy herbojo wěcźneho žiwjenja. A tutón Wótcźez, kotryž wſcho do ßwojeje luboſcźe wobſamknje, njedyrbjał ßo woßebje ſa ßwoje dźěcźi a herbow ſtaracź, ſo jim na niczim njeby pobrachowało? O wy małowěrni!

Pohanjo wſchak dyrbja ßo wo cźaßne ſtaracź, dokelž je to ſa nich wſcho; nimaja žaneho Wótza. My pak w Khryſtußu Jeſußu k njemu pſchikhadźamy, my wěmy, ſo ſtejimy pod jeho wótzowſkim wodźenjom, ſo bjes jeho wole ßo nam niczo njemóże ſtacź, a mamy dźěcźaze prawo na jeho wótzowſke žohnowanje. O ſo měli tajkeho póſnacźa, a ſo bychmy ßo we nim wukhowali! Jeho wutroba bije też ſa tebje w ßwěrnej luboſcźi, wón kryje tebi blido, jeho wóczko je ſa tebje wotewrjene wo dnjo a w nozy, jeho ruka tebje ſchkita, ſo ßo Cźi žaneje ſchkody njeſtanje. Pſches ſrudobu a wjeßele, pſches dobre a ſke dny wjedźe wón tebje, ßwoje dźěcźo, po prawym pucźu do njebjeſkeje domiſny. Tak mamy na prěnim artiklu ßwojeje wěry cźaß žiwjenja wutnycź: „Ja wěrju do Boha Wótza, wſchehomózneho, ſtworicźela njebjeßow a ſemje“, prjedy hacž móżemy ſe wſchěm wjeßełym dowěrjenjom prajicź: „Hamjeń, to je ſawěſcźe wěrno!“

A dokelž hiſchcźe tajkeho połneho póſnacźa we wěrjazej wutrobje nimamy, tehodla ßo pſchezo hiſchcźe ſe ſtaroſcźemi bědźimy. Na ßwojich ſtaroſcźach móżeſch měricź, kak ßylna je twoja wěra: cźim mjenje ſtaroſcźow, cźim wjazy wjeßełeje wěry; cźim bojaſniſcha je pak wutroba ſtaroſcźepołna, cźim ßłabſcha wěra. Tehodla chzemy wſchědnje ßwojeho Boha proßycź:

Wupomhaj nam ſ naſcheje njewěry!

2. Mamy-li pak Boha ſa Wótza, wěmy, ſo mamy jemu też ßłužicź a poßłuſchni bycź. Njeje pak temu tak, njeßłużimy jemu, kaž jako kſcheſcźijenjo to dyrbjeli. S teho ſcźěhuje ſaßo, ſo ſtaroſcźe wutrobu cźwiluja! Nichtón njemóże dwěmaj knjeſomaj ßłužicź; khiba wón budźe jeneho hidźicź a druheho lubowacź, abo budźe ßo k jenemu dźerżecź a druheho ſazpiwacź. „Wy njemóżecźe Bohu ßłužicź a mammonej!“ praji Knjes.

Po cźěle ßmy my cźlowjekojo wot ſemje, ßmy žiwi na wſchitkich darach, a k ſemi ßo wrócźimy a ßo runamy tak ptakam pod njebjeßami a kwětkam na polach. A tola ßmy wjazy dyžli wone; pſchetož my mamy ducha wot Božeho ducha, mamy njeßmjertnu duſchu k ßwojemu Bohu dyrbi tehodla kóždy pſchińcź, ſe ßwojim njebjeſkim Wótzom ma tehodla ſjednocźeny bycź, hewak hinje jemu žiwjenje, ßo ſhubi jemu měr. Ale ſ Bohom ſjednocźicź móżemy ßo jenoż, hdyž jeho lubujemy ſ zykej wutrobu, hdyž chzemy, ſchtož wón chze, cźinimy, ſchtož ßo jemu ſpodoba, ßo woſtajimy teho, ſchtož wón hidźi. Wſchitke kubła tuteje ſemje ßu dobre a dokonjane dary Boże, my ßměmy je wužiwacź, ale my je njeßměmy ßebi pſchißwojicź bjes Boha, njeßměmy je bóle lubowacź hacž Boha, hewak ßu nam ſeńſke kubła mammon, my potajkim ßłužobnizy mammona. Ale Bóh je nam póßłał ßwojeho Ssyna do ßwěta, a tón dźěła na naſchej duſchi, ſo by ju wotwjaſał wot wſchěch ſwjaſkow a mozow, kiž ju dźerża, ſo bychmy my njebjeſzy ſmyßleni byli a tak ßwój ſaměr dozpěli. Jeſuß tehodla praji: „pytajcźe najprjedy Boże kraleſtwo a jeho prawdoſcź, hda budźe wam to wſchitko pſchidate — njeſtarajcźe ßo!“

Sso ſtaracź tu — a tam Boże kraleſtwo pytacź, to ßo hromadźe njehodźi. Schtom w ſahrodźe, kiž naß ſe ßwojimi kcźenjemi a płodami ſwjeßela, my plahujemy, tón wobkopamy a pohnojimy; njepłódny ſchtom pak porubamy, dokelž jemju ſadźěwa. Njedyrbjał Bóh to też ſ nami cźinicź, hdyž płody njenamaka, kiž bychu jeho ſwjeßeliłe? Pſchirunajmy ßo tehodla płódnemu ſchtomej w Božej ſahrodźe, a Bóh ßo wot naß njewotwobrocźi a wſchědnje a bohacźe naß ſaſtara ſ tym, ſchtož trjebamy, a wjeßele budźe w naſchej wutrobje a měr — my ßo njebudźemy wjazy ſtaracź! Ale kaž bórzy ßmy liwzy a ßłužimy ßwětej, ſacźahnu też ſtaroſcźe ſnowa do naſcheje wutroby, wone naß cźwiluja, dokelž njeßmy Bohu ßłužili ſe wſchej ßwěru, a naſcha wutroba je była khabłaza. Kajke je to kraßne ßłowo: „Bojoſcź njeje w luboſcźi, ale dokonjana luboſcź wumjeta bojoſcź won!“ a też to tamne: „Wulki měr je ſ tymi, kotſiž twój ſakoń lubuja!“

Potajkim we wutrobje, kotraž Bohu w ßwěrje a luboſcźi ßłuži, njeknjeża žane ſtaroſcźe wjazy. Tajka wutroba ßo też w nuſy cźěka a duſche pod Božu ruku kłonja a pſchi Božej wutrobje wotpocźuje. A tute dowěrjenje tohorunja nad wſchěch ſtaroſcźach dobywa.

Ale Jeſuß ma ſa nuſne, naß też tu hiſchcźe warnowacź. To njerěka: k Bohu dowěrjenje měcź, ruzy do klina położicź a wocźakowacź, ſo by Bóh ßwoje dary dał. Bóh je ßwjaty porjad ſa naß ſakožił, ke kotremuž mamy ßo dźerżecź, tón rěka: ſpěwaj a dźěłaj! Schtóž ßo k njemu nima, ſapadnje ſkóncźnje też ſaßo do njeměra a ſtaroſcźow; wón ſhubi ßwojeho Boha, dokelž ßo nadźije jemu njedopjelnjeja.

Widźi, ſo ptaki njedźěłaju, kwětki ßame wot ßo kcźěja, a Bóh wſcho dźerži, a tak ſběha cźlowjek ßwojej ruzy k Bohu a wocźakuje, ſo dyrbi jemu ßo też wſchitko derje cźinicź a ſo Bóh jeho woßebje žohnuje a wobohacźi. — Tak k temu dóńdźe, ſo ßnadź praja: modlitwa niczo njepomha, Bóh je mje wopuſchcźił. Hinak njemóże pſchińcź. Bóh je jemu mozy cźěła a ducha dał, ſo by je po Božej woli trjebał a ßwěru ßwoje cźinił — a Boża wola dyrbi woſtacź; kak wón wſcho wjedźe, jeho je ta wěz, dokelž wón lěpje wě hacž my, ſchtož ßo naſchemu měrej hodźi. Dowěrmy ßo tehodla Bohu, wón naß žohnuje ßnadź hinak, hacž ßebi myßlimy, njedwělujmy ženje, Bóh je naſcha nadźij a ßylnoſcź, njebudźemy ſprózni, a dyrbje-li wjazy krócź ſnowa ſapocźecź.

Druſy dźěłaju ſe wſchej mozu, ale njeſpěwaju. Ale kak bórzy ſtaroſcźe jich potłócźuja; ßu ßo ſpuſchcźeli na ßwoje dźěło, ßwoju móz a ßwój roſum. Ale też woni dyrbja ſhonicź: „móz naſcha dobycź njemóże“. A to też w cźělnym žiwjenju. Jim ßo něſchto napſchecźiwja a płody jich dźěła wuwoſtawaju. S cźim chzedźa ßo nětk troſchtowacź, kak nowu nadźiju namakacź, hdyž njechadźa k temu pohladacź, wot kotrehož wſcho žohnowanje wukhadźa? Jenoż tón, kiž ßo na Boha ſpuſchcźa a ßwoje ßwěru cźini, wě, ſo žadyn ſkutk ßo njeje podarmo ſtał, kiž je ßo w Boſy cźinił. Tak ma kóždy dźeń ßwoju cźwilu a prózu, ale też ßwoje žohnowanje, a to ma ßo wuproßycź! Bóh ma ſa kóždeho ßwoju ſchtundu! a to po ßwojej mudroſcźi! Derje temu, kiž móże na nju ſ měrom cźakacź, dokelž je ßam ßwoje cźinił. „Njeſtarajcźe ßo.“

Ale jena ſtaroſcź — ta wo wěcźne žiwjenje? —

My wěmy, ſo ßo, hdyž też najbóle ßo prózujemy, naſcha najlěpſcha wola tola nam njeporadźi, my ßłužimy tola ſaßo hrěchej. Njeje potom to naſcha najwjetſcha ſtaroſcź: kak budźemy ſbóžni? Ale hdyž tajke ſchtundy maſch „a derje, hdyž jim ſ pucźa njeńdźeſch, poſkaj na hłoß ßwojeho Sbóžnika: „Njeſtarajcźe ßo!“ Njetwař na ßwoje ſkutki a ßwoju móz,

twař jenoż na Božu hnadu w Khrystußu, a Bóh cźi da ßwojeho ducha, wón budźe mózny w tebi a dźěła na twojej duschi, so by ty rostk w hnadźe a pósnaczu ßwojeho Sbóżnika!

Jesuß tebi praji: „Njebój ßo, Ja ßym tebje wumóhł, ty ßy mój!“ Pokutu a ponižnu a ßwěrnje pschecźiwo wschemu skemu ßo bědźazu duschu Bóh njewopuschcźi. Nichtón a niczo ju s Božeje ruki njemóże wumóz!

Bóh chze, Bóh budźe ju sbóżnu cźinicź.

Tehodla pósnajemy pschezo bóle Božu Wótzowsku luboscź, budźmy jemu poßkuschni kaž dobre ßwěrne dźěcźi, mějmy krute a wobstajne dowěrjenje k Bohu — a njestarajmy ßo! Nascha wěra je to dobycźe, kotraž je ßwět pschewinyła!

Hamjeń!

Sa khoru maczerku do K.

Cźežko njej', bycź Bohu dźakowana
Sa dobre wscho, schtoż lěta wot lěta
Bóh je ßwojej wulkej luboscźu
Je wschědnje cźinił na mni cźlowjeku.
Hdy pak, kak pak, hdźe pak nawuknu,
So też sa srudne jom' ßo dźakuju,
Hdyż ßo njedopjelni ßonjenje
A sjebachu mje pschecźa nadźije,
Hdyż wschěm druhim ludźom na ßwěcźe
Tu wjazy sboża date bu hacź mi?!
Ach! Hdy bjes wěry bych nawuknyła,
Bycź też sa njedostate dźakowna!?
Hdyż, hlaj, bych tu měła sbožo wscho,
By mojej sbóżnoscźi mi tyło to
Kaž też ßłódki měr mi pschinjeßło,
So njeměła tu pschecźa dalscheho?
Hacź bych pschi tym nawuknyła ja,
Sa wscho bycź Bohu tudy dźakowna? —
Hdyż pak Bohu zyła podam ßo,
Njech tudy srudźbu mam, njech wjeßelo,
Boża móz tu rjenje wjedźe mje,
A srudoba mi bywa žohn'wanje!
Tehdy ßo mi skónczńje poradźi,
Też sa dobre, kiž Bóh mój njeda mi,
Bycź tu Bohu tola dźakowna! —
Tak ßym też hakle wěrnje sbožowna! — L.

Sa khoru maczerku je dźowka spěwała tutón spěw a jón też nam pschipóßłała. Ma wón jenoż tamnej khorej maczerzy w K. něschto prajicź, pschinjescź, dacź? Njeje tutón spěw runje tak kóždemu druhemu pucźnik? Njeje tak někotryżkuli runje tehodla tak njesbožowny, dokelž njeje duzy po tym puczu, kotryż nam tutón kěrlusch pokasuje? A njewohladasch też husto doscź na wschěch móżnych wopaczných pucźach runje tajkich, kiž měnjachu, so ßu na prawym puczu a so ßu prawischi hacź drusy? So ßu nětk njesbožowni, so ßu khori a tyschni, s tym ßwědcza wótre ßwědcženje pschecźiwo ßebi, pschecźiwo ßwojej wěrje a prawdoscźi. Woni też prjedy wěrnje sbožowni njeběchu, njech też tak cźinjachu, a to tohodla niz, dokelž njemějachu ani wolu ani móz, cźinicź po ßłowje kěrluschka: „So też sa srudne jom ßo dźakuju“. Tuž wsmi kóżdy tute rynczki, kotreż ßu tak rjez też dospěwanje naschemu dźenßnischemu prědowanju, sa pucźnik — a sa schpihel. Wohladaj ßo w nim a wohladaj ßo, kajki ßy a hdźe ßy, so njeby pscheposdźe było.

Sakska bě, je a wostanje evangelska!

Sakski krajny biskop Koch je duchownym sakskeje zyrkwje woßbite ßłowo se sakońskim łopjenom ßobu pschipóßłał. We nim rěcźi wón wo nowych sakonjach, kotreż pschińdu a należnoscźe a prawa a stejnischcźo zyrkwje kaž duchownych rjaduja, a praji:

„S tutym sakonjom ßo statnej wyschnoscźi wujaßni, so evangelsko-lutherska krajna zyrkej ßwěrna steji k statej Adolfa Hitlera a so w njej njeje žaneho ruma sa někajke statej njepschecźelne a reaktionarne saměry. Tutón sakoń wutwori atmosphäru dowěry mjes zyrkwju a statom.“

A potom tam dale rěka: „Nětk je hodźina pschischła, kotraž ßebi žada, so ßo zyrkej, kiž ßo složuje na dowěru stata, bjese wscheho sastaji a ßobuskutkuje na nadawku, kotryż je wjednik němskeho luda statej a zyrkwi jako najwažnischi pokasał: wutworicź a wukubłacź noweho němskeho cźlowjeka. Ja proschu Waß, spósnacź, kak wulka tuta hodźina zyrkwje a luda! To je hodźina, kajkejež nasch lud drje njeje wot reformazischeho cźaßa ßem měł. Tuta hodźina žada ßebi wot zyrkwje ßłužbu, kotraž ßebi wjele swěri a ßo do luda nuts dari. Wobßah tuteje ßłužby njemóże sa evangelsko-luthersku zyrkej žadyn druhi bycź hacź evangelijon wo Jesußu Khrystußu. S tutym evangelijonom chze zyrkej němskemu ludej ßłužicź. Hdyż ßo stat Adolf Hitlera pschima nadawka, wukubłacź noweho němskeho cźlowjeka, njemóże zyrkwje parowacź, kotraž wě we ßwojim póßelstwje rěcźecź wo nowym stworjenju, kiž ßo w Jesußu Khrystußu stawa.

To budźe nasche póßelstwo też w stacźe Adolfa Hitlera!

My chzemy tuto póßelstwo pschipowědacź, swjasani se ßwojim ludom w ßamßnym nasbonjenju, w ßamßnym cźerpjenju a w ßamßnej nadźiji, my chzemy jo tak pschipowědacź, so jo nasch lud srosumi, so s tuteho srosumjenja pschińdźe k wěrje a so ßo scźini w tutej wěrje Boża woßada.

Do tuteje ßłužby wołam ja wschěch sastojnskich bratrow. Kóżdy, kotremuž to dźe wo zyrkej Jesußa Khrystußa, kóżdy, kotryż s wjeßelej wutrobu němskemu snowasarjadowanju ludoweho wjednika jenoż „haj“ njepraji, ale jo też wopraudźe chze, je wołany do tuteje ßłužby, je witany do tuteho ßobudźěła. Jenoż jenicźkeho napschemoprózowanja dyrbi hischcźe bycź: napschemoprózowanja we ßwěrnym ßłuženju.

Tak wołam ja wschěch kiž ßu swólniwi, ßobuskutkowacź, ßobußłužicź, ßobuwoprowacź pod heßłom: Sakska bě, je a wostanje evangelska!“

Zyrkej a stat.

Němska nationalsynoda sendźe ßo hakle 27. septembra — niz hižo 19. septembra. Wona rosßudźi s dobom też wo wschěch krajnych evangelskich zyrkwjach. Po jeje poßedźenju schromadźa ßo też hischcźe krajne synody, tak też sakska, so bychu ßwoje poßlednje ßowo prajile k wustawje krajneje zyrkwje. Tak ßměny wocźakowacź, so budźe něhdźe sa 2 njedźeli wěz evangelskeje zyrkwje dorjadowana.

Wschelake s bliska a daloka.

Sslěborny kwaß ßwjecźeschtaj dwaj farskej domaj, a to na ßamßnym dnju, 15. septembra. W Maleschezach ßmědźeschtaj tutón woßebity dźeń ßwjecźicź farar Mikelez mandźelskaj a w Njeßwaczidle farar Kaplerjez mandźelskaj. Nasche kopjeńko pscheje, ßo dźakujo sa wschu pomoz a sa wscho ßobudźěko, wutrobnje wjele sboża. Bóh tón Knjes

žohnuj domaj a ßwójbje a jeju ſkutkowanje ſa woßadu a zyrkej.

S **Bukez.** Dźeń, ja kotryž běchmy ßwoje ſbožopſchecźa do Bukez póßłali, je ßo też hódnje ßwjecźił: 25-lětny jaſtojnſki a woßadny jubilej k. fararja Mjerwy. Mnoho, kiž chzychu ſbožopſchecź a dar pſchepodacź, pſchikhwata. Tak dopołdnja hižo paczerſke dźěcźi. Tohorunja pſchijědźe dopołdnja hižo k. ſuperintendent Jagſch, hačrunjež je ſ wjele nuſnym dźełom wobcźeżeny, dokelž je, pſchede wſchěm jako wjednik Evangelſkeho ſwjaſka, mjes wjednikami zyrkwje. Popołdnju pſchińdźe ſe ßerbſkich fararjow, ſchtóž někak móżeſche, — farař a farařka —, tohorunja też pſchedßyda Lubijſkeje farſkeje konferenzy, k. farař Lic. theol dr. Gehring-Sohlandſki. Knjes wyſchſchi farař Sarjeńk wupraji ßwoje ſbožopſchecźa w mjenje Hłownеje ßerbſkeje konferenzy, kotraž też ſhromadnje knjeſej jubilarej dar dari, k. farař Gehring w mjenje Lubijſkeje konferenzy. Mnoho hoſcźi, tak někotſi knjeża wucźerjo, bě jich pſchi tutej ßwjatocžnoſcźi też pſchitomnych. Prjedy hač bu cźmiczka, wobhladachmy ßebi Boži dom, kiž bórſy, 14. a 15. oktobra, ſ zyłymi Bukezami, też jubilej ßwjecźi: 175 lět je to po bitwje pola Bukez. Woßebnoſcźe a drohotnoſcźe Božeho doma pokaſa nam k. jubilar ßam. Wón naß też wjedźeſche pſched wjeß, ſo bychmy wohladali bitwiſchcźo, kaž dozyła kraßnu wokolinu. Hdyž naß też deſchcźik domoj, t. r. do hoſpodliweje fary ſecźěri, njeſkaſy nam to ßwjedźeń. Wjele bóle wužichmy, kaž też hewak tutu ſkładnoſcź, ßo dorěcźecź wo ważnych a roſßudnych praſchenjach naſcheje zyrkwje a naſchich woßadow, kotreż ßu ſdobom praſchenja zyłeho luda. Tute ßo bórſy roſrißaja a drje do woßadow kaž do zyrkwje telko noweho a pſcheměnjazeho pſchinjeßu, ſo ßo dźiwaſch. Po ſhromadnej wjecźeri podachmy ßo ſ fary, kiž běſchtej luboſcź a dźak pſchezo bóle ſ kwětkami wudebilej, do woßadneje ſale. Tam witaſche naß tehorunja rjana pycha ſelena a kwětkojta a tam witachu pſchedewſchěm ßwojeho fararja a jeho hoſcźi ſaſtupjerjo ſ zyłeje woßady, kaž też prjedy wſchěch zyrkwinſki a ßerbſki ſpěwny khór a khór poſawniſtow. Woßada poßwjecźi rjenje a hódnje jubilej ßwojeho fararja, kiž bě běrtlſta lět ßwojeho žiwjenja w ßłužbje woßady ſkutkował a jej wſchě ßwoje mozy wěnował. A kak cźežke běchu tute lěta byłe! Wulka wójna, revoluzija, inflazija, zyły powójnſki cźaß a nětko ſaßo nowy pſchewrót a poſtup, to wſcho ßłuſcha do tutych 25 lět. Na to ſpominachu też ſaſtupjerjo, kotſiž k. jubilarej dźak a ſbožopſchecźa a dary pſchinjeßechu, kaž k. měſchcźanoſta Fiebiger, k. kantor Lodni, k. **Wicźas, knj. dr. Schmidtowa, ſaſtupjeŕ nazionalſozialiſtow** k. wucźeŕ Keŕk, k. Lubenſky, k. wucźeŕ Schěża a k. Krawz. Poſawniſtojo a ſpěwnaj khoraj wotměnjachu ßo ſ poſkicźeńkami, k. jubilarej a jeho jubilejnemu dnjej wěnowanymi. Na kónzu dźakowaſche ßo k. farař Mjerwa, widomnje hnuty, ſpominajo na jańdźene 25 lět a ſchtož běchu pſchinjeßłe dobreho a lubeho, cźežkeho a njelubeho. Hiſchcźe ras poſawny a ſpěw a też tuta ßwjatocžnoſcź bě ſkónczena. Hoſcźo ſ woßady a ſe wßy ßo roſeńdźechu. Naſch njedźelnik pak njeſkónczi tutu ßwoju roſprawu, khiba ſo je prjedy ßwojemu pſchecźelej k. jubilarej wutrobnje pſchak: „Pomhaj Bóh Tebi w dalſchich lětach, ſo by je ßměł wužicź a wutrjebacź, ßebi a ßwojim, ßwojej woßadźe a ßwojemu ludu k žohnowanju!“

S **HuczinY.** Sběrka po khěžkach ſa ſnutskowne miſſionſtwo je wunjeßła: w Brěſynje 17,30 hor., w Hlinje 19,80 hr., w Huczinje 26,90 hr., w Lömiſchowje 12,50 hr., wſcho hromadźe tak 76,50 hr. Bóh žohnuj wſchitke dary a wſchitkich daricźelow!

W **Noßacźizach** bě 14. njedź. po Sſwj. Trojizy ßaßo woßebity dźeń. Smahowaza zyrkwinſka khorhoj to hižo naſdala kóżdemu ſjewi. Jón ßu też hódnje a rjenje ßwjecźili. Po rańſchej ſpowjedźi pſchiwjedźechu woßadni ſaſtupjerjo ſ k. ſuperintendentom a ſ woßadnym fararjom noweho patrona, k. ryczeŕkublerja Krauſu, do Božeho domu, kotryž bě pyſcheny ſ nowej rjanej pychu a ſ pychu žnjoweho dźakneho ßwjedźenja. K. ſuperintendent Jagſch prědowaſche wo wuhojenych njedźakných wußadnych a wo wuhojenym dźakným wußadnym a ſapiſa kóżdemu — a jich bě ßo telko, też ſe ſußodnych woßadow do ßwjatocžneje Božeje ßłużby ſjednocźiło! — do wutroby a do ßwědomja, ſo wěra je nuſna a ſo wěra pomha. Wěra wotewrja wocźi, ſo widźiſch pomozníka; wěra dawa cźi do erta prawe ßłowo a wěra cźi pomha, ſo ßo ſ prawym ſadźerżenjom też dźakujeſch. Po prědowanju ſtupi k. ſuperintendent na woltař a k. patron pſched njón. Po roſkładowazych ßłowach knjeſa ſuperintendenty ßłubi k. Krauſa ßłubjenje zyrkwinſkeho patrona, a woßada ßo ſjednocźi ſ nimaj w nutrnym modlenju. Po ßwjatocžnej Božej ßłużbje, w kotrejž bě nam khór też rjaneho ſaſpěwał, běchu na farje hoſcźo dlěžſchu khwilku ſhromadźeni woßadni ſaſtupjerjo ſ **k. ſuperintendentom, a ſ k. patronom. Pſchi tym ſpomnichmy** na jańdźeny a pſchitomny a pſchichodny cźaß a roſpominachmy ważne a roſßudne praſchenja zyrkwje a luda. K. ſuperintendent Jagſch ßłuſcha tola ßobu do wjednikow a radźicźelow naſcheje krajneje zyrkwje. Wón, kaž też woßadny farař, poſtrowi nowеho knjeſa patrona do zyrkwinſkeho pſchedſtejeŕſtwa; farař pſchepoda jenu też pſchi tym wobraz Božeho domu. Też dotalneho patrona, k. hrabju von Breſſler njeſapomnichmy, dźaknje na njeho ſpominachmy. Knjes hrabja von Treßler — kaž też jeho prjedownizy — je jara wjele ſa naſch Boži dom a ſa naſchu woßadu cźinił. Na knjeżin dwoje dožiwjecźichmy połodnje a wjecžor tutón nožebny dźeń, prěni ßwojeho raſa ſa naſchu woßadu. Knjes patron bě laſtupjerjow woßady a ſchule k ßebi pſcheproßył. Pſchi tym też mjes druhim ważneho ſ woßadneho **a ſ zyrkwinſkeho žiwjenja roſpominachmy, kak měli 1. okt. a** 10.november ßwjecźicź. — Bóh tón Knjes pak daj woßadźe a jeje ſaſtupjerjam a jeje patronej a zyłej patronatſkej ßwójbje ßwoje žohnowanje a budź ſe wſchěmi, kiž nětkle pſchihotuja zyrkwi a tak woßadam pucź do noweho cźaßa. Budźmy wſchitzy mjes tymi, kiž pſchi tym pomhaja ſe wſchěmi mozami, — wěra je dźě pomnik najlěpſchi a najnuſniſchi, kaž prědowanje praješche! — a kiž jón dźeja, tutón nowy pucź zyrkwje, we wěrje a dowěrje, ßwěrni ßo modło!

Na pucź.

„Pſchi ſpocžatku tutoho lěta běchu tu tydźenje, w kotrychž ßmy ßo jeno wo włóſku khaoßa — ſahuby — ſminyli!“

Adolf Hitler, 1. ſept. 1933.

Liſtowanje.

K. O. B. w B.:Mějcźe dźak ſa ßwój pſchełožk! Wjele dobreho!

Knj. H. L. w D.: Wulki dźak ſa ſpěw. Je dobre, ſo jón prawje wjele ſpěwa, a kóżdemu je nuſne, ſo jón cźini, Waſchej khorej macźeŕzy je wěſcźe troſchku wjele pſchinjeßł. Pſchejemy jej, ju ſtrowju, ſo by, nabywſchi tuteje mudroſcźe a mozy, ſbožowna haj wjeßoła była. Sſerbſki poſtrow redaktor.

Sa 1. oktobra (16. p. Tr.) H. w B. — Sa 17. p. Tr.: R. w R.

Samoſtwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach (Noſtitz b. Weißenberg). Cźiſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchcźerńje a knihatnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadźa kóżdu ßobotu a płacźi ſchtwórcźlětnje 108 pj.

Čišło 40

Bohaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje 1. oktobra 1933 Bautzen

16. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Luk. 7, 11—17.

W naschej rjanej Lužizy ßu ßerbske woßady na ſańdźenych njedźelach žnjowy dźakny ßwjedźeń ßwjeczite a Bohu Knjesej ſ wjeßełej wutrobu khwalbu a dźak woprowałe ſa kraßne a bohate žně. Dźenßa je njedźela ratarja. Nascha nowa wot Boha nam data wyschnosćz je pschikasała, so ma ßo po zyłym ßerbskim a němskim kraju na dnju 1. oktobr na wulku ważnosćz rataŕstwa spominacź. Dokelž prjedawsche knježeŕstwo rataŕstwu pschezo saßo nowe dawki a winowatosćze napołoži, bu nusa a cźeża dźeń wote dnja wjetscha. Někotry ratař shubi ßwoje namrěte kubło a živnosćz a dyrbjesche khudy je ßwojeho doma a statoka cźahnycź. Nětko pak nowa nadźija wutroby ratarjow napjelnjuja, dokelž widźa, so maja nětczischi kanzler a wot njeho powołani wjednizy prawe ſrosumjenje ſa potrjebu a nusu rataŕstwa a horze žadanje, jej ſ Božej pomozu wotpomhacź. Tola niz jenož na nich, niz na cźlowjekow stajejmy ßwoju nadźiju w cźežkotach naſcheho cźaßa, ale pschede wschěm na ßwěrneho Boha, kiž „móznje dawa to, so chzecźe, a to, so cźinicźe, po dobrym ſpodobanju“. „Kotryž też ßam ßwojeho ßyna njeje pschepuschcził, ale je jeho ſa naß wschitkich podał; kak dha by wón też njechał ſ nim wschitko nam hnadnje dacź?“ Tuž ludo Boži, lubi ratarjo, pschihotujcźe ßo, dźicźe ßwojemu Bohu napschecźiwo (Amoſa 4, 12). Sawěrnje, Sbóžnik duschow, troschtař wschitkich ſrudźenych wutrobow też dźenßa hischcźe k nam pschistupi ſ troschtom a pomozu. Scźenje dźenßnischeje njedźele nam pokaže, kak ßo Knjes Khrystuß ſjewi we zyłej ßwojej majestosći.

Khrystuß Knjes žiwjenja: Hdźe jeho ſetkamy a schto nam pschinjeße w naschej nusy.

Městaczkej Nainej, schtož rěka rjane, lubosne, pschi wschitkej lubosnosći njeběchu tyschnosćze a žałosćze ſpuschczene. We žarowanskim cźahu nješu morweho młodźenza, jeniczkeho ßyna, kiž bě macźeri wsaty w najrjeńschich lětach a wona běsche ſwudowu. Mandźelski, ſ kotrymž běsche w lubosći ſjednocźena była, wumrě. Ale wostał běsche jej lubowany ßyn, ſa kotrehož je živa, na kotrehož staja wschitku ßwoju nadźiju. Tola też toho wsa jej ßmjercź. Njeje lubosny Nain snamjo tutoho ßwěta a naſcheho živjenja? Kak rjany a lubosny ſda ßo nam tutón ßwět bycź, hdyž na njón hladamy ſ cźělnym wóczkom. Tuž tak někotry jenož na to myßli, kak by tak dołho kaž móžno bjes staroscźe wužiwał ßwěta kubła a wjeßela. Haj wjeßelicź drje ßo ßměmy na kraßnej Božej semi, ale pschi tym dyrbimy wopomnicź, so ßmy jenož hoscźo tu a zusbnizy, kotrychž wottyknjeny kónz njeje tu na semi, ale wěczny dom njebjeski. Kak khabłate je sbožo tutoho ßwěta a kak jachodne naſche živjenje. Tu nasch młodźenz bu wotwołany w cźaßu, hdźež poczina po nanowej ßmjercźi pschißłuschnoscźe pschecźiwo macźeri spósnacź, hdźež bě jeho wutroba napjelnjena ſe žadanjom, jako jeniczki ßyn jej ſa podpjeru bycź. — Njerěcźi to wótsje k wutrobam naß wschitkich a pschede wschěm k wutrobam tych, kiž ßu w młodych lětach? Woßrjedź ßwojich wotmyßlenjow a pschedewsacźow njejßmy wěscźi psched wokomikom, hdźež naß Bóh, w totrehož rukomaj leži naſche živjenje, wotmołwa po ßwojej hnadnej woli. Pruhuj tóždy ßwoju wutrobu, hacź je pschihotowana k sacźehnjenju do jeho kraleſtwa. Kak wjele je tych, kiž njemyßla na to, so ßu k wyschschemu ſtworjeni, ale pytaju jenož to, schtož je tu na semi. Stup k rowam njebosczickich. Tam leża bohacźi a khudźi, wyßozy a niſzy, młodźi a stari, kotsiž něhdy tu běchu wjeßeli a cźi, kiž dźěchu ſe ſrudnej wutrobu ßwój pucź. Schto je nětko było ſe wschitkim tutym wjeßelom a ſ tutej tyschnosćzu, ſe wschitkim tutym sbožom a njesbožom? Schto je było, wy morwi? Schtož je pěſk, kiž waß pschikrywa, schtož je wětr, kiž duje nad waſchich rowach, schtož je mjelczina, kotraž knježi we waſchej komorzy. Też my wu-

mrějemy. Njechamy ßwěrni namakani bycź, hdyž ſetkamy ßwojemu Knjeſej a wón pſchiwoła nam: ſaſtań?

O njedowěrćźe kźějazemu ſbožu, khabłatemu žiwjenju: žane ſbožo, žane žiwjenje tu na ſemi njej tak kraßne, ſo njemohło ßo ſłamacź. Nejſawutlźe pak też w njeſbožu, hdy by ßama ßmjercź była: žane njeſbožo, žane žiwjenje je tak wobcźežne, ſo njemohło ßo polěpſchicź. Wudowa tu běſche drje bliſko ſawutlenju, hdyž dyrbjeſche ßo jeje ßyn do ſymneho rowa khowacź. Ale Boža pomoz pſchińdźe w prawym cźaßu ſ Khryſtußom. Schto pſchinjeße jej, ſchto nam w naſchej nuſy? Pſchi měſchcźanſkich wrotach wuhlada wurudźenu wudowu a bě jemu teje ßameje žel. Pſchiſtupiwſchi praji ſ wutrobu połnej luboſcźe: „Njepłacź!“ Miłoſcź hlada jemu ſ wocźow a ſ jeho ßłowa klinczi ßlubjenje. Měr a nadźija cźehnje do wutroby wudowy. — Knjes Jeſuß njemóže pſchihladowacź, ſo ßmy ſrudźeni, ale ſacźuwa žałoſcź wſchitkich ludźi, hłowa ſacźuwa boloſcź wſchitkich ſtawow. Też dźenß hiſchcźe k nam rěcźi, kiž je połny luboſcźe: njepłakajcźe, wam budźe pomhane a jónu ſaßo date, ſchtož ſcźe ſhubili na ſemi. To ßame ßobucźucźe a ßobuželenje pak Knjes też wot naß žada a chze-li naſcha wutroba ßo ſtwjerdźicź, dótka ßo jeje hiſchcźe dźenßa ſe ßwojim ßwjatym ßłowom. Wěrny, ſ luboſcźu k Jeſußej napjelnjeny kſcheſcźijan ſacźuwa hłuboko boloſcźiwe rany, kotreż ßmjercź bije a pomha a troſchtuje, kaž to ſamóže. O derje nam, ſo je Knjes nam tajku wutrobu dał, kotraž njeje bjes cźucźa pſchi žałoſcźi a nuſy naſchich ßobucźlowjekow. — Haj Khryſtuß je a woſtanje naſch troſchtař ſe ßwojim ßłowom. Ale wón njedawa nam jenož troſcht w naſchej nuſy, ně, wón ßo też ſjewi we ßwojej wſchehomozy a kraßnoſcźi ſ pſchewinjenjom ßmjercźe. Wutrobu wokſchewjaze ßłowo „njepłacź“ wuprajiwſchi dótknje ßo kaſchcźa, noſcherjo pak ſaſtachu. Schto budźe cźinicź? tak ßo wſchitzy pſchi ßebi praſchachu. Móžno njebudźe, duſchu do ſymneho cźěła wrócźicź. Ale hnydom dyrbja Božu wſchehomóz ſpóſnacź. Knjes k morwemu jako k žiwemu dźeſche: „Młodźenzo, ja praju cźi, ſtań horje.“ S kak krótkimi ßłowami je tu wulzyſchne powědane. Hłóß Khryſtußowy je ſtajnje mózny, pſchetož hdyž wón rjekne, ſtanje ßo a hdyž roskaže, ſteji hižo. A ſchto ßo ſta? „Tón morwy ſebra ßo horje a pocźa rěcźecź. A wón da jeho macźeri.“ Dwoje žiwjenje wudźěli: ßynej a macźeri. S płacźom dźěſche žónſka ſ domu, ſ wjeßełej dźakapołnej wutrobu ßo wrócźi je ßwojim lubowanym wot Knjeſa jej ſaßo datym ßynom. „Bojoſcź pak jich wſchitkich ſapopadźe a khwalachu Boha a dźachu: wulki proſeta je mjes nami poſtanył, a Bóh je k ßwojemu ludej pohladał. A ta rěcź wot njeho wuńdźe po zyłym židowſkim a po wſchěm wokolnym kraju.“ — Hłóß, kotryž ßłyſcheſche tamny młodźenz, ſaßłyſcha jónu wſchitzy morwi. Knjes ßam budźe ßo na ßudnym dnju ſa nami praſchecź a ſchtož cźini tu pod wrotami Naina, to chze jónu wſchitkim morwym cźinicź. Kak budźe we tutym ſkutku Khryſtuß pſchekraßnjeny jako wſchehomózny ßyn Boži. Kak ſjewi ßo tehdy jeho móz, kaž ßo njeje hiſchcźe ženje ſjewiła. Ssmjercź budźe na wěcźne pſchewinjena, ßmjercźi budźe móz wſata. Komu pak ſaklinczi Knjeſowy hłóß? Bjesbóžnym? Też jim, ale jim k ſaßudej a k ſatamanſtwu. Jenož, kiž ßu wěru dźerželi, tym ſetřeje Knjes ſ wocźow ßyſły a da jim pſches cźěßne wrota nuts hicź. O roſtmy tohodla we wěrje ſa njebjeßa, budźmy žiwi ſa nje a wumřejmy jónu też na nje. Ty ßy žiwy ſa njebjeßa, hdyž ma wěra na wěcźne žiwjenje hłuboke njekhabłaze korjenja w tebi, hdyž ßej prajiſch: Kóžde lěto, kotreż ßo minje, kóžda ſtopka, kotruž žinju, pſchinjeße mje bliže k wěcźnoſcźi; ty ßy žiwy ſa njebjeßa, hdyž woſtanje ſacźucźe ſtajnje w tebi žiwe: Hóſcź ßym tu na ſemi a zuſbnik, ja njeißym wuſchoł ſ tuteje ſemje, moja domiſna je tam, mojemě̌ſchcźanſke prawo tam. Njewěra a twjerdoſcź wutroby, hdźe njebyſchtaj byłoj. Ale ſa cźo roſcźeſch, hdyž njeroſcźeſch ſa njebjeßa? ſa cźim ſtejiſch, hdyž njeſtejich ſa wěcźnoſcźu? Kajki wuhlad woſtanje tebi, hdyž njeſnajeſch njebjeßa? Tyſchny cźłowſki dóńt! Haj, wěrno je: ſchtóž njewěri, tón budźe ſatamany. Ssy-li pak wěru měł w žiwjenju, ßo tebi njeſtyſchcźe w ßmjercźi. Knjes je twój troſchtař, kiž ſteji pſchi twojim ßmjertnym łožu ſ njebjeſkej kraßnoſcźu wobdaty a praji: Hdźež ja ßym, tam dyrbiſch ty też bycź. Dokonjany je twój ſkutk, ty ßy na kónzu. Hdźe nětko dźeſch? Niz dele k morwym, ně, horje k tym, kiž ßu wěcźnje žiwi, horje ke kraßnej ßwobodnoſcźi dźěcźi Božich, horje, hdźež je wjeßełoſcźe doſcź a měr a luta rjanoſcź po Božej prawizy wěcźnje. Derje tebi, ty pobožna, wěrjaza duſcha, niz podarmo ßy pytała pſchede wſchěm Boże kraleſtwo a jeho prawdoſcź, niz podarmo je twoja nadźija, twoje dowěrjenje było: Knjes, twój Bóh, budźe kóždemu dacź po je ho ſkutkach, khwalbu a cźeſcź a njeſachodnoſcź wſchitkim, kiž ſe ſcźerpliwoſcźu ſteja ſa wěcźnym žiwjenjom.

Hamjeń.

Žnjeńſki ſpěw.

Dźak a cźeſcź měj Bóh tón miły,
Kiž nam bróſdu žohnuje,
S kóždym lětom nowe dźiwy,
Móz a kraßnoſcź pokaže.

Dźak a cźeſcź ſa žohnowanje,
Kiž ßmy ſ pola khowali,
Jeho wótzne wobſtaranje
Deſchcź a ßłónzo wobradźi.

Dźak a cźeſcź tom' Knjeſej dajmy
Spěwajo a we ſkutku,
Bratrow hłódnych njewoſtajmy,
Ssmilni ßmilnoſcź doſtanu.

Dźak a cźeſcź! dóńž jemja Boža
Noßy płód nam k potrjebi —
Hacź do rowa, ßmjertnoh' łoža,
Khwalmy Boha wjeßeli!

1. oktobra.

Tutón dźeń lětßa woßebity dźeń. Po zyłym němſkim kraju ßwjecźimy wſchitzy hromadźe němſki žnjowy ßwjedźeń a dźeń ratarja. To je prěni krócź tak. Ratarjo ßo dźakuja Bohu ſa žohnowanje na łukach, polach, ſahrodach a ſa tak rjane domojkhowanje, kaž je mějachmy, prjedy a nětk ſaßo n. pſch. poßledni tydźeń, a zyły lud ßo na tutym dnju dźakuje ratarjej ſa jeho dźěło, jeho prózu, jeho ſkutk. S tutym dnjom je woßebje měſchcźan ſwołany, ßo dopomnicź ratarja a ßo dopomnicź ſwiſka a wotwiſka, kotryž też wón ma ſ ratařſtwom. Měſchcźanſki lud a ratařſki, wjeßny lud chze tutón dźeń ſbližicź a do zykła ſjednocźicź. Tuž ſtajmy ßo wſchitzy do ßłužby tutoho dnja a cźińmy po tym, ſchtož wón chze!

1. oktobra. Na tutym dnju ſapocźnje ßo też wojowanje, kotreż je hižo pſched něſchto cźaßom pſchiſjewjene a ſapocźane: Wojowanje pſchecźiwo ſymi a hłodej. Do tutoho je ſwołany kóždy w ludu a kraju. Kóždy ma po ßwojim a we ßwojim pſchinoſchowacź, ſo by ßo dozpiło, ſchtož je ſaměr: So nichtó njeby hłodu a ſymu cźerpił. A tutoho powſchitkowneho

ſkutka ſapočzatk ma ßo dźenßa ſtacź. Wobjed dyrbi dźenßa kóždemu po zyłym kraju jenak ßłodźicź a dyrbi ſa kóždeho jenajki bycź, t. r. jenak drohi, abo tola niz dróžſchi hacź 50 pj. Wón tohodla dźenßa — a tak też kóždu prěnju njedźelu měßaza — wſchěm, kiž hewak na njedźelſki wobjed wjazy waža hacź 50 pj., jenoź potom derje ſeßłodźi a woni jón jenoź potom prawje dźakni a ſpokojni ſjedźa, hdyž ßo woprawdźe po tutym powſchitkownym wójnſkim heßłu ſměja. Tuž mějmy ßo też po tym!

1. oktobra. Dźenßa ſběra ßo też we woßebitych Božich ßłužbach tutoho dnja ſběrka, kotraž ma ßrědki a bróńje pſchinoſchowacź ſa tuto wojowanje pſchecźiwo hłodej a ſymje. Zyła kollekta woſtanje we woßadźe ſa jeje woßebite potrjeby tutoho wojowanja. Tu je dalſcha woßebita kładnoſcź, wobßwědczicź, ſo ßy ßobu w tutym wojowanju a ſo tutón woßebity dźeń też woprawdźe ßobu ßwjecźiſch.

1. oktobra. Kóždy dźeń po nim je ſa tebje ſkładnoſcź, wobßwědczicź, ſo ßo ßobu ſtupiſch do rynka tych, kiž ſ wyſchnoſczu tuto wulke wojowanje wojuja, niz jenoź kóžda prěnja njedźela měßaza. Twoje dary a pſchinoſchki ßu kóždy dźeń witane. Twój farař je lubje rad dale wobſtara, hdyž je ßam njeſcźeleſch na: „Poſtſcheckkonto Berlin 77 100“.

1. oktobra. Rospominaj ßebi też dźenßa wſchě te powěſcźe, kotreż w poßlednim cźaßu a runje w tutych poßlednich dnjach ſnowa dóńdźechu wo wichorach, ſliwkach, wodach, ſapuſcźenjach, kotreż telko žnjow, telko płodow, telko cźłowſkich žiwjenjow ſniczichu! Rospominaj ßebi też, ſchtoź ßłyſchiſch wo hłodźe a nuſy a tradanja w druhich krajach, kak bu ty a zyła Němſka lětßa wobarnowana, do tajkeho pſchewróta a powróta a njeſboża ſapadnycź a wot koho, ty njebudźeſch dźenßa, 1. oktobra 1933, hinak chzycź, hacź dźakny ßobu ßwojecźicź tutón dźeń wjelekrócźneho dźakowanja, a też po nim dźakowny woſtacź.

1. oktobra. Tuž njech je cźi tutón dźeń woßebity dźeń, kotryž ty dźakowny a tohodla ſbožowny ßobußwjecźiſch ſ zyłym ludom!

Nuſowanje k dźěłu a mordowanje w ruſkich łěßach.

Pod tutym napißmom pſchinjeße „Evang. Gemeindeblatt für Bautzen“ ſajimawy naſtawk, kotryž chzemy tu naſchim cźitarjam ſkicźicź. Wón ma ßo takle:

Powſchitkowna Ruſka wjazy na tym njedwěluje, ſo wona na ſbytki ruſkeho měſchcźanſtwa w ßewjernych łěßach mordowacź a jim wumrěcź. Kak ßo ſ tajkim łěhwom ma, wo tym je namórnik jendźelſkeho wikowanſkeho parnika na Londonſkej hamtſkej městnoſcźi ſcźěhowaze woprawnjene wuprajenja cźinik: Konzentraziſke łěhwa, bliſko kotrychž naſcha łódź drjewo nakładowaſche, ßu ſcźěhowaze a namakaja ßo wſchitke we wokolnoſcźi Archangelſka: Kerm, Solovetzki, Amzerich, Matvieik, Cholmogory, Khabarka, Kego, Keznas. Jěſba — wono bě moja dźewjata ruſka jěſba —, ſapocža ßo lěta 1931. Wot lěta 1926 hacź 1931 pucźowach ja po wſchelakich krajinach Ruſkeje, ale hdźež pſchińdźech, wſchudźe nadeńdźech nucźenſke dźěłanſke łěhwa. Napoßledk wopytach Kego a Kipur, hdźež ßu 50 000 jatych — mužojo, žony a dźěcźi —; wſchitzy dźěłaja w łěßach a pſchihotuja twarſke drjewo. W tutym łěhwje w khorowni něhdźe 300 khorych ſ cźežkimi kóžnymi khoroſcźemi leži. Ja mějach ſkładnoſcź, tutu „khorownju“ wopytacź — je to najžałoſtniſche, ſchtoź we ßwojim žiwjenju wohladach: małe dźěcźi, mužow a žónſke, kotrychž ſtawy je tuta khoroſcź nažrała. Wſchitzy hromadźe ſpja na deſkach, wobleczeni ſe ſhnitymi draſtami. Wſchitzy ſ hłodom mrějachu a mějachu žałoſtne pohladnjenje. Praſchach ßo lěkarja, kiž derje jendźelſzy rěcźeſche, cźehodla ßo tucźi khori pſchiſtojnje njeſeźiwja; wón wotmołwi, ſo to tola móžno njeje, dokelž woni tola — kommuniſtojo njejßu. A dale měnjeſche: Ruſka njetrjeba žanych pſchiwißowarjow kapitaliſtiſkeho režima! Wſchědnje ßo tam w łěhwje něhdźe 30 pohrjeba. Jedyn mały hólcźk mějeſche wulke ćwěkanzy na khribjecźe, kiž mějachu žałoßny napohlad. Praſchach ßo lěkarja, ſchto ſ tym hólzom je. Wón wotmołwi, ſo je 20 ſ kijom doſtał a nimo toho bu k dźeßacź lětam nucźenſkeho dźěła ſaßudźeny, dokelž njebě poručenjam cźerwjeneho offižera poßłuchał. K ſeźiwjenju doſtanu jecźi 2 puntaj cźorneho khlěba a litr wody wob dźeń. Žałoßnje bě, na tutych jatych hladacź; woni běchu pſchi wſchej ſymje jenoź ſ trundlami wobleczeni. Zyła wobßadła łódźe njeſbožownym mjelczo draſtu podawaſche. Bohužel njemóžachmy žónſkim pomhacź, dokelž žane žónſke draſty njemějachmy. W tutym łěhwje puſchcźachu, wotkorjenjowachu ſchtomy a rěſachu drjewo. Žałoſtnje bě pſchihladowacź tutym młodym holzam, ſwjetſcha ßamodruhe, kotrychž dźěcźi nanojo ßu tamni dohladowarjo. Praſchach ßo lěkarja dale, ſchto ßo ſ tutymi młodymi holzami ſtanje; wón wotmołwi, ſo ßo kónzuja, tak rucźe hacź njemóžeja wjazy dźěłacź, dokelž bychu hewak ſadźěwk w pokroku naroda byłe. Jena tajka holcźka njeßeſche cźežki ſdónk. Wona pak ſ njemozu dale njemóžeſche. Dwaj dohladowarjej ßo jej bliżachu a ju ſ kſchudom nucźachu, ſo by ßo ſaßo poſběhnyła. Dźěl wobßadki łěhwo wopyta a móžeſche też do jich hětow pohladacź. Jenoź ßłoma bě tam widźecź ,a ßmjerd bě tak žałoſtny, ſo mohł cźłowjek do womory padnycź. Jecźi běchu połni njerodźe. B.

Tutón naſtawcźk je dodawk liſtam, kotreż tu woſjewichmy. — Hdźe woſtanu nětko druhe ludy tutoho 20. lětſtotka, woßebje kſcheſcźijanſke? Cźehodla njeſakrocźa wone?

Wittenberg.

Tuto mjeno ſaßo a ſaßo! A wono dyrbi też ſaßo a ſaßo pſchińcź! A to niz jeno, dokelž ßwjecźimy 10. novembra 450. narodniny Lutherowe, ně, pſchedewſchěm też tehodla, dokelž mamy lěto 1933, to lěto, w kotrymž ßo lud ſaßo dopomni na ßebje, ßo ſaßo dopomni na to, ſchtož jeho najwjetſcha móz a ßylnoſcź, na ßwěru, kiž je ſakožena na cźiſte evangelij wot Jeſußa Khryſtußa. A tón, kiž naſchemu ludej tole ſmóžni, bě pſched 400 lětami Marcźin Luther, tamny wulki Wittenbergſki. A pſchi nim ſteji dźenßa tón, kiž naſchemu ludej lětßa ſmóžni, ſaßo ßwojej wěrje, ßwojej zyrkwi a tak ßwojemu ſbožu žiwy bycź: kanzler Adolf Hitler, njech wón też katolik. Naſch lud poßłucha na Adolfa Hitlera a poßłucha jeho žadanjam. So by naſch zyły lud poßłuchał, tola pſchede wſchěm tomu žadanju Hitlera, ßo ſnowa ſakožicź a ſakorjenicź we wěrnej kſcheſcźijanſkej wěrje, t. r. we evangelſkej wěrje, kotraž cźerpa jenoź ſ Jeſußoweho evangelija, kotruž wěricź je nam ſmóžnił a kotruž wěricź je naß wucźił D. Marcźin Luther! Tohodla mamy kedźbowacź na wſcho, ſchtoź chze ſe ßłowom Wittenberg nam ſaklinczecź do wutroby a do ßwědomnja!

A ſ Wittenberg a ſ jeho wulkich ßwjatocźnoſcźow klinczi nam pſchedewſchěm dwoje do kraja a do luda: Niz jeno zyrkej, ně, zyły ſtat a ſ nim lud ßwjecźi jubilejne narodniny wulkeho Luthera. A Luther bě jenoź wulki we wſchěm re-

formaziſkim dźěle zyrkwje a luda, dokelž bě wulki we wěrje, we evangelſkej wěrje!

Dźeßacź tyßaz ßu tam wot 9. hacž 13. ſeptembra ßobußwjecźili, ßwjecźo ßobu 50lětny jubilej ßwětaßławneho Lutheroweho doma. Wuſnamna bě woßebje hłowna ßwjatocźnoſcź, pſchi kotrejž ßo tež ſchwediſki arzybiſkop Eidem wobdźěli a ſ nim mnoho wjednikow zyrkwje a ſtata. Pruſki biſkop Müller pſchipowědźi, ſo dyrbi ßo Wittenberg bóle a bóle ſcźinicź ßrjedźiſchcźo zyłeho evangelſkeho žiwjenja, a wupraji nadźiju, ſo by mohł pſchichodny němſki biſkop w tutym měſcźe ßydlicź. Tu ßłyſchimy: Wittenberg a ſaßo Wittenberg!

„Woprawdźe rosrißaze“ tak rjekny w ßwojej rěcźi němſki miniſter dr. Frick, „ſa zyłe ſhłubſchenje religioſitety je pak jenož krute rosßadźowanje a dźěło kóždeho jenotliweho ſe ßobu a na ßebi, jeho prawoßobinſke wojowanje wo to, ſchtož Luther wuſprawnjenje pſched Bohom mjenowaſche, tuto njeſpróznjwe wótſenje ßwědomnja na krutych ſakonjach nabožneje ethiki. Tu ßu žadanja dopjelnicź, bjes kotrychž niczo njeje; tu njeje móžno, połojcźnaty bycź a ßo wuwinnycź. Naſch lud nětkle ſaßo naſhonja, ſchto to rěka: zyły cźlowjek bycź! So by jemu naſhonjenje pſchitomneho cźaßa ſaßo wotewriło ſroſumjenje, ßwjecźicź zyłe žiwjenje pod wjedniſtwom a dohladowanjom Božich kaſnjow!“

Zyrkej a ſtat.

Sa Pruſku bu ſjednocźenſtwo „Tannenbergbund“ rospuſchcźene a ſakaſane, tohorunnja ſjednocźenſtwo „Deutſchvolk“.

Sakſku ſaſtupuja w Němſkej nationalſynodźe ſcźěhowazy ſchtyrjo ſaſtupjerjo: fararjaj Krieger a Krebs. wotdźělny wjednik Hartbauer a dr. Schreiter. Pruſka ma w njej 19 ſaſtupjerjow; mjes tutymi ſtaj biſkop Hoſſenfelder a wyſchſchi preſident Kuba. Němſka Evangelſka zyrkej jako tajka ma we njej 20 ſaſtupjerjow; mjes nimi ſtej: biſkop Ludwig Müller a D. Stange, wjednik evangelſkeje młodźiny. Wſcho hromadźe ma nationalſynoda 60 ßobuſtawow.

Sa njedźelu 8. oktobra je w Sakſkej kollekta ſa „Evangelſki Swjaſk“ poſtajena. Darujmy do tuteje kollekty. „Evangelſki Swjaſk“ je tón, kiž nětkle ſwjaſki wježe mjes ſtatom a zyrkwju. Wón je tež w ſnowaſarjadowanej zyrkwi tón jenicźki ßamoſtatny ſwjaſk, kiž je pſchipóſnaty. „Evangelſki Swjaſk“ je w ſańdźenym cźaßu wjele ſa Evangelſkich dokonjak, wón iměje tež w pſchichodźe nadawkow a dźěła doſcź. Seßylnjemy jeho rjady tež t ym, ſo ßo ßobu do jeho rynka ſeſtupamy. Kaž je ſnate, je ſa Sakſku ſ jeho wjednikom k. ſuperintendent Jagſch-Lubijſki.

„Němſka nationalſynoda“ bě ßo 27. ſeptembra ſhromadźiła. S njej je wottyknjeny kónz tutthwilneho dźěła ſa ſnowaſrjadowanje evangelſkeje zyrkwje dozpity. W tutych dnjach ſcźěhuja ſeńdźenja jenotliwych krajnych ſynodow, tak tež ſakſkeje. Tute pſchinjeßu dorjadowanje jenotliwych krajnych zyrkwjow. Kajke tuto budźe, ſhonimy bórſy tež w naſchich woßadach, njech ßmy w Pruſkej abo Sakſkej. Wěſte je, ſo pſchinjeßu wjele pſcheměnjenja a pſchetworjenja. Njeſtróžmy ßo toho. Budźmy ßebi wěſcźi, ſo wſcho to chze lěpſchemu zyrkwje a luda ßłužicź. Stupmy ßo ſ dowěru a ſ modlitwu do ßłužby a žiwjenja ſnowaſarjadowaneje zyrkwje a jeje woßadow! Jenož tak ſamóže to nowe žiwe bycź, a jenož tak budźe to nowe žiwjenje ſe žohnowanjom ſa jenotliweho a ſa lud.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Sa Budyſchin pſchihotowachu ßo ſa tutón dźenßniſchi ßwjedźeń poßebite pſchihoty. S Budyſchinom ßu ßo wokolne wſy ſjednocźiłe, ſo ſhromadnje ßwjecźa, do dalſchich wßow wotpóſcźelu ßo ſaſtupjerjo měſta a dźěłacźerſkeje fronty, ſo bychu wſchudźom wjeßnjenjo a měſchcźenjo tutón wurjadny dźeń ſhromadnje ßwjecźili. Sa poßledniſche hodźiny — wot 3 hacž do 5 hodźin — budźe ßwjedźeńſki cźah, kotryž ratarjowe dźěło ſa žně pokaže wot nalěcźa hacž do ſymy. Boże ßłużby ßwjecźa ßo tak, kaž ßu w zyrkwinſkich powěſcźach a woſjewjenjach poſtajene.

W Herrnhucźe ſeńdźe ßo 7. a 8. oktobra tak mjenowana „Konferenza akademikow“. Mjes druhimi tam rěcźi njedawno do krajneho zyrkwinſkeho hamta powołany farař dr. Grundmann wo „Kſcheſcźijan w dotalnym ſtacźe“. Superintendent Spranger pſchednoſchuje wo nadawkach ludoweho miſßijonſtwa. Ludowe miſßijonſtwo je nowy nadawk a nowe dźěło, kotreż ßo w tutej ſymje do ſkutka ſtaji a na pſch. we Lubijſkim wokrjeßu ßo bórſy ſapocźnje.

Sa Lutherowy jubilej cźinja ßo hižo nětkle wſchelake pſchihoty. Němſki finanzny miniſter chze, kaž je ßo wuprajił, tež „Lutherowy toleř“ bicź dacź k dopomnjenju na tute jeho 450. narodniny.

Lutherowy dub ſteji tu a tam pſchi Božich domach abo na wßach, tak tež na wßy pſchi Božim domje w Noßacźizach. Wón bu, kaž dźě ſwjetſcha druhe, 1883 ßadźeny; tež 1917 ßu duby ßadźeli, njech tež tehdy wójny dla woßebje njeißmy 400lětny jubilej reformazije ßwjecźili. Njech ßo jubilejne ßwjatocźnoſcźe ſa 10. november tajke abo hinaſche pſchihotuja, pod Lutherowym dubom budźemy wěſcźe tež ſpominacź na tutoho wulkeho muža, kiž ſe ßwojim ſkutkom ſteji w běhu wſchěch cźaßow kaž dub.

Na pucź.

„Saložt „Němſkeje Evangelſkeje Zyrkwje“, kotrehož ßo njeßměſch dótknycź, je evangelium wot Jeſuża Khryſtuża, ka jkež je nam w Swjatym piſmje wobßwědcźene a kajkež je we wuſnacźach reformazije ſnowa na ßwětło pſchiſchło. S nim je połnomóź, kotruž zyrkej ſa ßwój nadawk trjeba, ſwěſcźena a wobmjeſowana.“ 1. artikel wuſtawy.

Liſtowanje. Na to, ſchtož 17. ſeptembra t. l. wo naſchim njedźelniku, kiž chze rad tež woßadnik bycź a wo „woßadnym łopjenu“, kotreż dyrbi kóžda woßada po nowej pſchikaſni měcź, woſjewichmy, dopominamy dźenża woßady, woßadne ſaſtupjerſtwa, fararjow a jenotliwych. Dopiſowanje ſ woßadow je nuſne — cźiſło 39 n. pſch. je dobry ſapocźatk, dokelž wſchelakeho ſe wſchelakich podawa — a tohorunja, ſo ßo naſche łopjeńko we woßadach cźita. Kaž ma farſtwo ßame wſchudźom druhdźe woßadne łopjeńko ſa ßebje ſkaſacź, tak měło farſtwo tež ſkaſacź ßerbſke woßadne łopjeńko. Tuž doprědka ſ dźěłom, kotreż je dźěło kaž ſa woßadu a zyrkej, tak tež ſa Serbow rěcź a wěru. Redaktor.

Sa 17. po ßwj. Tr. R. w R. — Sa 18. po ßwj. Tr. S. w K.

Samoſtwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach (Noſtitz b. Weißenberg). Cźiſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchcźerńje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźſtnje 108 pf.

Čišło 41

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewš će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 8. oktobra 1933 Bautzen

17. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Luk. 14, 1—11.

Lubowani w tym Knjesu! W Bethaniji běschtej dwě ßotsje, Marja a Martha, kotrejž teho Knjesa Jesußa horjewsaschtaj do ßwojeho domu. A sta ßo, so wón wuczesche, a Marja ßedźesche jemu k nohomaj, Martha pak cźinjesche ßebi wjele prózy. Tuž pokasa tón Sbóžnik na to, so ma ßo wschitko stacź w ßwojim cźaßu. Wobej ßotsje chzyschtej wschak temu Knjesej ßłužicź, tak derje kaž móżeschtej — ale, tak dołho hacź wón ſ nimaj rěcźesche, běsche jeniczka pschißłuschnosćź sa wobej: wotpočźowacź a poßłuchacź!

Mój ſcheſćźijano, w Bethaniji twojeje dusche bydli też sjednocźene dwojake požadanje: staranja a modlenja; jena Martha, kotraž by najradscho njeměrnje stajnje ßo praschała: schto dyrbju dźěłacź? a druha Marja, kotraž ßo prascha: schto dyrbju cźinicź, so bych sbóżna była. Woboje ma ßwoje prawo psched Bohom, ale kóżde w ßwojim cźaßu. Staraj ßo a dźěłaj! ale hdyž tón Knjes pschińdźe, potom wotpočźń a poßłuchaj! A hlaj; wón pschirdźe do njeměra kóżdeho tydźenja se ßwojej cźichej njedźelu.

Lubowani! Pschezo jako jene ſ najtroschnischich ßłowow płacźesche tamne: „Hischcźe druhi ßabatny wotpočźink je wostajeny Božemu ludu.“ To je tamny poßledni ßabat, hdźež wy, kiž scźe mucźni wot dołheho cźeźkeho dźěła žiwjenja, spróznej ruzy hromadu styknycź a jej ženje wjazy hibacź njebudźecźe; hdźež wy, kotrychž dusche pches wschelake domachpytanja je spróżna hacž do ßmjercźe, njeskónczneho měra ßo móżecźe wjeßelicź, hdyž scźe we Khrystußu wußnyli. Haj tón njebjeski ßabat ma ßwoje ßwjate ſnamjo w naschej njedźeli. Kaž jow twoju njedźelu ßwjecźisch, tajki budźe twój ßabat we wěcźnosćźi. A kak mamy my naschu njedźelu prawje ßwjecźicź, to praji nam nasch tekst. Wón rěcźi wot jeneho ßabatneho dnja se žiwjenja naschcho Knjesa a Sbóżnika Jesom Khrysta. Tuž tehodla:

Wot naschcho Sbóżnika móżemy nawuknycź njedźelu prawje ßwjecźicź, a to ßo stanje:

1. hdyž mamy tón prawy njedźelski pucź;
2. tón prawy njedźelski skutk;
3. tu prawu njedźelsku drastu.

1. Japoschtoł Lukasch je nam w tutym scźenju jedyn ßabatny dźeń teho Knjesa wopißał, ale niz dospołnje, pschetoż my niczo njeshonimy, schto je Jesuß rano a dopołdnja cźinił; jenoż wot pschipołdnischeje hodźiny je tu rěcź. My pak ßebi móżemy lohko myßlicź, schto je nasch Sbóżnik te tamne hodźiny teho dnja cźinił, hdyž wot njeho rěka: Wón dźěsche do schule po ßwojim „waschnju“ na ßabatny dźeń. (Luk. 4, 16.) Jeho waschnje po tajkim běsche, so wón kóżdy ßabat do schule dźěsche, hdźež bu Boże ßłowo prjódkcźitane a wukłožowane. Tak wón dopjelnjesche ßwěrnje, schtoż tsecźa kasnja ßebi žada: „Ty dyrbisch ßwjaty dźeń ßwjecźicź.“ Sa Jesußa njebě tsecźa kasnja nusna, wón stejesche wysche teje kasnje; schtoż cźi pißmawucźeni wo njej wucźachu, to wón wschitko wjedźesche. Ně jemu běsche wo to cźinicź, so by wón poßłuschny był pschecźiwo Bohu a so by dobry wschikkład ßwojemu ludu dał, so by też lud na ßabacźe prawy pucź do Božeho domu namakał.

Namakacźe dha też wy, tak husto hacž wam móżno je, tón prawy njedźelski pucź do Božeho domu? Bohu budź dźak, hdyž w tutym cźaßu, w kotrymž tak wjele we wschitkich schtantach Boži dom njewopytaju a Boże ßłowo sazpiwaju, tola na dnju teho Knjesa hischcźe jemu nutrnu wołßadu ßo shromadźicź widźimy na ßwjatym městnje. Tajkim ßu też wrota njebjeskeho kraleſtwa wotamknjene po tym ßłowje naschcho Sbóżnika: „Sbóżni ßu cźi, kiž Boże ßłowo słyscha a to ßamo wobarnuja.“

Ale jene napominanje na tutych ßwěrnych wſchitkich! Bjeŕcźe ßo też po tych horje, kotrymž je pucź do Bożeho doma ſaroſtk. Ssu to cźi duchownje lěni, kotrymž je tón pucź do Bożeho doma pſchedaloki a to wjedro pſchehubjene. Ssu to cźi, kiž ßu ſanurjeni do wjeßela a ſtaroſcźow teho ßwěta. Ssnadź ßu mjes nimi też waſchi pſchecźeljo a ſnacźi — o dopjelńcźe ßłużbu na jich duſchach, tón Knjes mohł něhdy jich duſche wot waß żadacź.

O njeprajcźe ſ Kainom: dyrbjak ja mojeho bratra paſtyŕ bycź? Ně, napominajcźe jich, ſo bychu pucź do Bożeho domu pytali a pſchiwjedźcźe jich ßobu. Wono je ſrudnje, hdyž do naſcheho luda, woßebje do teho młodeho luda, kotryž dyrbi tola bycź ta nadźija pſchichodnych cźaßow, nuts pohladamy! O kajke cźeżke wotßwjecźenje ßabata to je, hdyž druhich ani ſwony, ani byrgle ani ſpěwanje do domu Bożeho njecźehnje.

2. Njedźela pak njebudźe jenoż pſches prawy njedźelſki pucź, ale też pſches prawy njedźelſki ſtutk ßwjecźena.

Dźěłanje na ßabacźe bě pola iſraelſkeho luda twjerdźe ſakaſane. Kamjenjowaſche tola zyły Iſrael jónu jeneho muża, dokelž běſche drjewo ſběrak na ßabatnym dnju.

Tajkej ßłużbje tych żidow po pißmikach teho ſakonja chzyſche tón Knjes napſchecźiwo ſtupicź. Wono njemóże tola Boża wola bycź, ſo njeßměmy njedźelu żadyn woheń ſapalicź a naſchemu ſkotej pizy ſwaricź. My jeno njeßměmy ßo wotroczkam teho dźěła na njedźelſkim dnju ſcźinicź. — Ale Bohu budź ſkorżene, kak tola to dźěło njedźelu w naſchim ludu pſchiběra. Dźe tola też pſches kſcheſcźanſke domy njedźelu ropot a klepot.

Móże dha żohnowanje pſchińcź ſ tajkeho ßabatkamanja? „Schtoż cźi njedźela nadźěła, to cźi bjerje póndźela“, praji lud. Pſchetoż hdyž ßo njedźelu wobohacźiſch, dha je runje twoja polna móſcheń ſa młyńſki kamjeń na twojej ſchiji, kiž twoju duſchu ponóri do hłubokeho ſtwjerdnjenja abo ſrudneje ßmjercźe.

Ale wono ßu prawe njedźelſke ſkutki, na kotrychž żane poklecźe, ale jenoż żohnowanje leži a na to chze naß tón Knjes w dźenßniſchim ſcźenju woßebje pokaſacź. Tam běſche jedyn wódniwy cźlowjek, tón njeběſche żadyn wot teho fariſejſkeho pſcheproſchenych hoſcźow; ně, wón bu tam pſchinjeßeny, ſo by jeho tón Knjes widźał a jeho wuſtrowił. A to na ßabatnym dnju. A jako tón Knjes jeho wuſtrowi, kak woni ßwarjachu! Ale tón Knjes jim praji: „ſchtó je mjes wami, hdy by jemu woł abo woßow do ſtudnje padnył, ſo by wón jeho na měſcźe njewucźahnył ßabatny dźeń?“ Potajkim, hdyž wy ſkocźecźa dla na ßabatnym dnju dźěłacźe, njedyrbjał dha ja dźenßa khudemu cźlowjekej pomhacź, wſchak je to ſkutk teje luboſcźe.“ Nětko wěſch, kajke ßu te prawe njedźelſke ſkutki: ſkutki luboſcźe.

3. Ale hiſchcźe to tſecźe ßłuſcha po naſchim tekſcźe k prawemu ßwjecźenju njedźele, mjenujzy jena prawa njedźelſka draſta. Sso ßamo roſumi, ſo jow njemóże rěcź bycź wot teje cźělneje draſty. Schtoż to naſtupa, dha ſtaji nam ßwět bohatu pychu na ßwjatym dnju pſched wocźi, ale jow je rěcź wot teje draſty, ſ kotrejž ßo ta duſcha na njedźelſkim dnju pyſchicź ma. Tu prawu njedźelſku draſtu pokaże nam tón Knjes: „Wón pytny, kak woni wuſwolichu na wyſchim měſtnje ßedźecź.“ Na prěnim měſcźe ßedźecź, njeje hiſchcźe żadyn hrěch, pſchetoż nichtón tola dyrbi tam ßedźecź, a ßedźecź poſtawje a połowanju njemóże hiſchcźe żadyn hrěch bycź — ale ßebi ßam to najwyſche měſtno wuſwolicź, na te ßame ßo cźiſchcźecź, kaž to wjele cźinja, to je hrěch teje hordoſcźe. Tehodla powěda tón Knjes tuto pſchirunanje w naſchim tekſcźe.

Jow maſch ty prawu draſtu twojeje wutroby: ponižna myßl twojeje wutroby je twoja draſta pſchiſtojna tu w Bożim domje. Schtóż tule draſtu noßy, tón je lacźny po tym ßłowje Bożim a njeße żohnowanje ßobu domoj ſ teho prědowanja. Hdyž pak żaneho żohnowanja njeſacźujeſch, dha njepraj hnydom, ſo je prědowanje na tym wina, ale praſchej ßo, hacź maſch prawu njedźelſku draſtu. Bóh napſchecźiwo ſteji hordym, kak chzemy ßebi ſwěricź, tu hiſchcźe ßo hordźicź? A tu njehladaj wjazy na druhich, ale na ßameho ßo a dyŕ na ßwoju wutrobu a rjekń: „Bożo budź mi hrěſchnikej hnadny.“ Potom też prawe żohnowanje dom ponjeßeſch. Cźim mjeńſchi jow, cźim wjetſchi tam.

Tehodla, luba duſcha, wuſwol ßebi radſcho prawy njedźelſki pucź, prawy njedźelſki ſtutk a prawu njedźelſku draſtu.

Hamjeń.

Luther.

Luther, tuto mjeno pſchezo ßobu w prědku, a nětkle we měßazomaj oktober a november woßebje! Mamy tola we kóżdym ſ njeju wulzy ważny narodny dźeń: 31. oktobra narodny dźeń Lutheroweje reformazije; 31. oktobra 1517 pſchibi Luther 95 theſow abo ßadow na wrota hrodowſkeje zyrkwje we Wittenbergu; 10. novembra 450. narodniny reformatora Marcźina Luthera; 10. novembra 1483 narodźi ßo Marcźin Luther w Eislebenje. Ale hdyž my tu napißachmy „Luther“, nochzemy tola tu wopißowacź zyłe bohate źiwjenje naſcheho reformatora. Tuto dyrbi tola kóżdemu lutherſkemu kſcheſcźijanej něſtak ſnate bycź; my mamy tola też pěknu ßerbſku knihu naſcheho Sserbſkeho knihowneho towaŕſtwa wo Lutheru; wſmimy ju a ſtudujmy ju runje lětßa ſnowa, runje lětßa, a to niz jeno tutoho 450lětneho

Dr. Marcźin Luther.

jubileja dla, ně dozyła tuteho cźaßa, tuteho zyłeho lěta 1933 dla. Tu chzemy ßo ſeſnacź pſchedewſchěm ſe wſchelkim, ſchtoż je Luther wucźił, rěcźak, pißak. Tak ſtajichmy też na pſch. dźenßa jadriwe ßłowo pod heßło „Na pucź!“ Wón je jo każ mnoho kraßnych ßłowow rěcźak ßedźo ſa blidom ſe ßwojimi lubymi a pſchecźelemi. Jeho „rěcźe ſa blidom“ — „Tiſchreden“ — ßu dźě tohodla też woßebje ſnate. Pſchi

wschěm pak nochzemy skomdźicź, tež to a tamne s jeho žiwjenja a skutkowanja podacź. Jeho reformazija njeje tola jenoż naschu evangelsko-luthersku zyrkej wutworiła, ale tež zyłu katolsku zyrkej reforměrowała. Dokelž bě Luther na psch., so něschto wusběhnjemy, se zwojim „Małym Katechismom" kscheszźijanam něschto dał, schtož bě wulzy wabjaze a schtož s wulkim žohnowanjom skutkowasche, da romska zyrkej tež bórzy zwojim wěrjazym zwój katechismus. A dokelž romska zyrkej bórzy spósna, kajku wulku dobrotu a kajke wosbožaze wjeżele bě nasch reformator kscheszźijanam se zwojimi spěwarskimi sczinił, njech tež měješche jich prěni wudawk 1524 jenoż 7 kěrluschow, da tež wona zwojim wěrjazym bórzy spěwarske do rukow a dowoli wožadnym wobschěrnische spěwanje w Božich złużbach. A kak mohli toho wjaz a wjaz mjenowacź.

Luther, tuto mjeno je zo lětża wożebje pschezo sażo a sażo mjenowało. Tak zo pschedewschěm praji, so je nasch czaż sa nasch lud tak wulki kaž lědy hdy žadyn druhi, khiba czaż reformazije Lutheroweje. Tohodla pak je nasch czaż tež rosżudny czaż kaž bě Lutherowy czaż rosżudny czaż. Runje tohodla pak je dwójzy spomóżne, so zo s Lutherom a jeho czażom saběrasch. S teho masch žohnowanje sa tutón czaż a sa zwoje žiwjenje. Tohodla tež bjes dźiwa, so niz jeno zyrkej, ale tež stat woła, zwjeczicź 10. novembra Lutherowe 450. narodniny. A we Wittenbergu widźachmy dźě stat a zyrkej w pschesjednoszźi zwjeczicź tutón jubilej. A so zo tam we Wittenbergu a tam sażo pschi rowje reformatora schromadźi němska nationalsynoda, to njebě jenoż po woli evangelskeje zyrkwje, ale tež po woli stata. A Wittenberg budźe drje tež, kaž je to němski biskop Ludwig Müller wuprajił, zydło němskeho biskopa.

Do Wittenberga njehlada pak lětża a nětkle jenoż evangelski lud Němskeje, ně, evangelski lud zyłeje semje — a tež katolski lud Němskeje. Waži zebi tola zyły němski lud Luthera jako reformatora a sdobom tež jako wulkeho Němza. Tole wożebje najnadobnischeho dźěła dla, kotrež Luther dokonja: Biblije dla, kotruž Luther němskemu ludej w maczérnej rěczi da; s tym da dźě wón jemu sdobom tež jeho rěcź — jeho rěcź tajku, kajkuž móżesche pisacź a czitschczecź, rěczecź a srozumicź wschudźom.

(Pschichodnje dale.)

Němska nazionalsynoda

sapocza zo zrjedu, 27. septembra, s wulkej zwjatoczнej Božej złużbu w hrodowskej zyrkwi Lutheroweho města Wittenberg, do kotrejež běchu synodalojo a czestni hosczo w zwjedźeńskim czahu saczahnyli psches wrota, na kotrež bě 31. oktobra 1517 Marczin Luther pschibił 95 thesow. Wittenbergski biskop D. Wurm prědowasche; dopomni na lěto 1848. Tehdy bě „prěni němski evangelski dźeń" prěni krócź žadanje po sjednoczenej evangelskej zyrkwi Němskeje wuprajił. Skoro 100 lět je trało, ale nětk je dopjelnjene.

Po Božej złużbje witasche na radnizy město Wittenberg wjednikow sjednoczeneje evangelskeje zyrkwje.

Wot radnizy podachu zo wschitzy do měschczanskeje zyrkwje, hdźež zo hnydom prěnja schromadźisna nazionalsynody sapocza, a to s modlitwu pruskeho biskopa Müllera, kotryž tež hnydom synodalow, — jich je 60, — sapokasa. Wón poda nadrobnu rosprawu wo dźěle nakhwilneho wjednistwa zyrkwje.

Popołdnju pschisamkny zo dalsche pożedźenje, pschi kotrymž bě wjele hosczi pschitomnych, tak wjednizy wschěch krajnych zyrkwjow a sastupjerjo němskeje wyschnosczе kaž krajnych wyschnosczow. Wjednizy krajnych zyrkwjow dachu nazionalsynodze jenohłóżnje namjetowacź, jako němskeho biskopa wuswolicź pruskeho krajneho biskopa Ludwiga Müllera. Po tym zo tež sta. **Nationalsynoda powoła jenohłóżnje biskopa Ludwiga Müllera jako prěnjeho němskeho biskopa.**

Biskop Ludwig Müller pschewsa s dźakom tuto sastojnstwo a zlubi, so chze jo wukonjecź po sazadach zyrkwineje wustawy. Po modlitwje, kotruž pschi woltarju wuspěwa, wukonja tež hnydom zwoje prěnje sastojnske dźěło. Wón powoła duchowne ministerium a pschija do tuteho jako sastupjerja lutherskich zyrkwjow krajneho biskopa Schöffela-Hamburgskeho, jako sastupjerja reforměrtskich zyrkwjow direktora Webera-Elberfeldskeho, jako sastupjerja unirtskeje zyrkwje biskopa Hossenfeldera a jako juristu dra. Wernera-Barlinskeho. Na to pschecżita zwjatoczну proklamaziju, se kotrejž zo na zyłu evangelsku zyrkej wobroczi. Na tutu dźiwamy tu pschi składnoszźi. Po pschecżitanju skónczi s modlitwu a s požohnowanjom tuto prěnje sejdźenje němskeje nationalsynody. Móznje a zylnje saklincza Lutherowy wulki kěrlusch: „Jedyn twjerdy hród je nasch Bóh zam!"

S tym je zo nowy, wulki, ważny sapocżatk sa zyłe evangelske kscheszźijanstwo němskeho kraja stał. Wono bu sjednoczene do jeneje zyrkwje, do němskeje evangelskeje zyrkwje, pod jenym wjednikom, pod němskim biskopom. Wittenbergske wobydlerstwo pożwjeczi tutón rosżudny podawk wjeczor s wulkim czahom zwězow. Nowy němski biskop porěcza schromadźenej zyłe luda s radnizy.

Němski president s Hindenburg

zwjeczeschе 2. oktobra zwoje 86. narodniny. Tehodla zmahowachu tež póndźelu sażo khorhoje po zyłym kraju. To je pak tež dźeń dźakowanja a wjeżelenja, niz jeno sa stareho rjeka, kiž tutón žadny dźeń tam na zwojim rańschopruskim kuble Neudeck zwjeczeschе, ale sa zyły němski lud a kraj. So Bóh tón Knjes naschemu ludej tutoho muża da we wulkej wójnje a so jeho jemu sdźerża w powójnskich lětach a so jemu jeho sakhowa sa tuto czeżke rosżudne lěto 1933, sa to ma zo Bohu dźakowacź zyły lud. A wón je zo jemu tež dźakowak na wschelakore waschnje, njech je stary president tutón dźeń tež zyle jednorje zwjecził. Najrjeńschi dźak je jemu był, hdyž je zebi sawdał ruku s kanzlerom Hitlerom, kotryž bě pschikhwatał, so by pschinjeżł zwoje a zyłeho luda sbožopschecża. Na tutymaj mužomaj stejeschе pschi spočzatku tuteho rosżudneho lěta dóńt zyłeho kraja a luda. Wobaj staj tež dźenża, po pschewinjenju najczeżschеho prěnjeho wojowanja stopaj luda a kraja. Bóh tón Knjes chzył hnadnje měnicź s naschim zyłym ludom a krajom a nam sakhowacź a žohnowacź hischcze dołho tu na semi wyżoko sestarjeneho presidentu, kiž nětk je nastupicź změł zwoje 87. lěto, a tež sakhowacź a žohnowacź na dołho młodeho kanzlera, so by s Božej pomozu wudokonjecź mohł a změł zwoje wulke, nadobne saměry Bohu k czesczi, zyłemu ludej k spomoženju. Bóh tón Knjes chzył pak tež spožczicź, so zyły lud zo sjednoczi a w jenej myżli zo sastaji, dopjelnicź žadanja zwojeho młodeho jemu wot zwojeho stareho presidenty postajeneho kanzlera a wscho czinicź, so bychu zo dozpiłe jeho wulke a nadobne saměry.

Zyrkej a ſtat.

Sakſka krajna zyrkej. So wjazy žane „Evangeliſch-lutheriſches Landeskonſiſtorium“ nimamy, ale „Evangeliſch-lutheriſches Landeskirchenamt“, hižo ras pißachmy. S tutym pſcheměnjenjom ſwißuja nětk tež druhe. Pomjenowanja ſaſtojnikow a dźěłaćerjow krajnozyrkwinſkeho hamta ßu nětk ſcźěhowaze: Oberlandeskirchenrat — Oberkirchenrat — Kirchenrat. Podobnje ßo tež pomjenowanja druhich ſaſtojnikow zyrkwje a woßady tworja. W nowym krajnozyrkwinſkim hamcźe ßu pod wjedniſtwom krajneho biſkopa Kocha „wyſchſchi krajnozyrkwinſzy radojo“ — Oberlandeskirchenrat, kaž prjedy rěkaſche — ſcźěhowazy knježa: Adolf Müller, dr. Liebſch, Kotte, Kretzſchmar, dr. Klemich. — — Na wotpočźink ßu ſchli ſcźěhowazy knježa zyrkwineje wyſchnoſcźe: 1. ſeptembra preſident D. dr. Seetzen; 1. oktobra: tajni konſiſtorialni radojo Seyler, Wirthgen, D. Dinter, D. Gländzel.

Sakſki biſkop Koch mějeſche wotpohlad, ßo dźenßa we ßwjedźeńſtej Božej ßłužbje ßam ſapokaſacź. To je ßo pſcheměniło. Němſki biſkop Ludwig Müller pſchińdźe ßam do Drježdźan a ſapokaže ſakſkeho biſkopa do jeho noweho ſaſtojnſtwa.

Stipendium ſa ßerbſkich bohoßłowzow je wupißane. Próſtwa dyrbi 1. dezembra t. l. ſapodata bycź. 300 hr. ßo ſa tutón ſemeſter rosdźěli pak w jenym dźěle jenemu ſtudentej pak we wjazy dźělach wjazy ſtudentam.

W Sakſkej provinzy, ſ kotrejež hižo druhi pſchikład pſchinjeßechmy, ßu na wßach ſ dobrym waſchnjom ſapočźeli: Saſtupjerjo politiſkeje gmejny a zyrkwinſkeje woßady ſkhadźuja ßo w ſhromadnych poßedźenjach, ſo bychu ſhromadnje wo ſhromadnych naležnoſcźach wuradźowali. — Tuto waſchnje je něſchto, ſchtož dobre a ſpomožne. Wono je tu hižo było, ale powójnſke lěta ßu jo tu a tam wutupiłe. Ale pſchezo njeje trjeba tajkich woßebitych cźaßow, ſo ßo něſchto tajke dobre ſhubi. Druhdy doßaha tež, ſo někajki ſchkarak ſchkara a hara a njejednota tu je. To pak ßu wobſtejnoſcźe, kajkež njedyrbjake móžne bycź w kſcheſcźijanſkich woßadach a gmejnach hewak niz a nětkle w tutym nowym cźaßu woßebje niz.

Bórſy. Bórſy budźe nětk po ſakładnym ſeńdźenju němſkeje nazionalſynody wěz Němſkeje Evangelſkeje Zyrkwje dorjadowana. S tym pſchińdźe tež dorjadowanje jenotliwych krajnych zyrkwjow, kaž ſakſkeje, pruſkeje a druhich po ſaßadach, kotrež němſki biſkop poruczi. Saměr je pſchi tym tón, ſo ßo krajne zyrkwje jako tajke ſhubja a ſo ßo ſcźinja tak rjez zyrkwine provinzy teje jeneje wulkeje Němſkeje Evangelſkeje zyrkwje. Wjednik tajkeje zyrkwinſkeje provinzy budźe biſkop, kiž je nětkle krajny biſkop krajneje zyrkwje. Wutworjenje zyrkła dyrbi doſpołne bycź na polu zyrkwje, kaž wono bórſy tež doſpołne budźe na polu ſtata a jenotliwych krajow. Potom rosrißaja ßo tež wſchelke dalſche praſchenja, kiž ßu nětkle njerosjaßnjene, tak na pſch. wěz zyrkwinſkich a nabožnych towarſtwow, kaž towarſtwow evangelſkeje młodźiny. A runje tak dalſche nětkle hiſchcźe njejaßne wězy. Tohodla njeßmě a njemóže ßo nětkle tež žane płacźaze rosßudźenje a jednanje wo towarſtwach a druhim ſtacź. Bórſy ßo to wſcho rosjaßni a rosßudźi. Tuž ßo njech tež w žanych towarſtwach młodych hólzow abo holzow na pſchikład žane pſcheměnjenja njeſtanu. Wone njebychu płacźaze byłe. Dźěłajmy kóždy ßwěru na ßwojim měſtnje po najlěpſchim, bórſy ſmějemy wěſtoſcź wo dalſchich puczach a ſaměrach. A bórſy budźemy tež wjedźecź, kajke budźe ſkóncźne ſarjadowanje jenotliweje woßady a jenotliweje krajneje zyrkwje, kaž naſcheje ſakſkeje abo pruſkeje. Tež tu pſchińdu hiſchcźe rosßudne pſcheměnjenja a pſchetworjenja. Rosßudne budźe pak ſkóncźnje to, ſo wjednizy zyrkwje a woßady kaž ſtawy zyrkwje a woßady ßo ſałoża rosßudnje na evangelij wot Jeſuża Khryſtuża a ſo ßu žiwi po jeho ßłowje ſ wutrobu, ſ ertom, ſe ſkutkom.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Do Bukez. Doſtachmy pſcheproſchenje ſa wopominanſke ßwjatocźnoſcźe, kotrež tam 14. a 15. oktobra budźa. 175 lět je to ßem, ſo tam bijachu krawnu nóznu bitwu. Ssobotu wjecźor we 8 hodź. je powitanſki wjecźor; prěni ras hraje ßo hra: Der Überfall bei Hochkirch. Njedźelu je w 9 hodź. ßwjatocźna Boža ßłužba a wopominanſke nutrnoſcźe pſchi pomnikach, w 12 hodź. hudźba woborneje kapały, w 2 hodź. ßwjedźeńſki cźah, w 4 hodź. ſaßo hra a potom dalſcha ſabawa.

S **Ruſkeje** pſchikhadźeja pſchezo bóle hróſbne powjeſcźe wo nuſy a wo hłodźe. Ludy dyrbi tam tola žałoſtnje cźerpicź, hdyž tam ßamo ludźižratſtwo naſtawa. S dwejoch krajinow južneje Ruſkeje bliſko Cźorneho Morja ßo piſche, ſo tam ludźo jeno njejßu cźłowſke mjaßo jědli, ale tež ßamo na wiki pſchinjeßli. — Sroſumimy my, ſ kak jara dźakownej wutrobu dyrbjachmy 1. oktobra žnjowy dźakny ßwjedźeń ßwjecźicź, ßo dźakujo Bohu niz jeno ſa žně naſchich honow, ale tež ſa žně na polu krajneho a ſtatneho žiwjenja, w kotrymž je kanzler Adolf Hitler pſchewrót a wumóženje ſ Božej pomozu pſchinjeßł? S bolſchewiſma a ſe wſcheho, ſchtož nam ſ nim hrożeſche a ſchtož ßo nětkle w Ruſkej tak wuſkutkuje, je wón wutorhnył naſch lud a kraj. A ſchto wſcho na naß ſapočźatk tutoho lěta cźakaſche, to pokaže nam runje nětkle dźeń wote dnja ſnowa wulki prozeß dla ſapalenja němſkeje ßejmownje! Ssmy ßo my na wulkim němſkim žnjowym dźaknym ßwjedźenju Bohu tomu Knjeſej dźakowali, ſo je nam a naſchemu krajej tutoho muża w prawym cźaßu póßłał? A dźakujemy my ßo jemu, kanzlerej Adolfej Hitlerjej, dopjelnjejo wſchědnje, tak tež hnydom 1. oktobra, to, ſchtož ßebi wón jako ßobupomoz a tak jako dźak žada?

Na pucź.

„Cźi, kotſiž njechachu, dołhož běch žiwy, jadro mojeje wucźby měcź, bychu, hdyž nětk wumru, ßo wjeßelili, doſtacź jeniczźy jeje ſchkoru, a bychu ßebi porſty liſali, bychu-li jeniczźy tutu móhli měcź.“ — Luther ſa blidom.

Serbske spěwarſke

su na předań w Serbskej knihařni w Budyšinje

Liſtowanje:

K. ſ. R. w R.: Sa 16. po Tr. bě pſchinoſchk pſchilubjeny. Njejßmy žaneho doſtali. Redaktor.

Sa kermuſchu (18. po Tr.) S. w K. — Sa 19. po Tr. K. w K. — Sa reformaziſki ßwjedźeń (20 po Tr.) T. w B. — Sa Lutherowy jubilej (21. po Tr.) R. we W.

Samotwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach (Nostitz b. Weißenberg). Cźiſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchcźerńje a knihařńje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźělnje 108 pj.

Čjißło 42

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewš će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 15. oktobra 1933 Bautzen

Na kermuschu.

Luk, 19, 1—10.

Kermuscha je zwjedźeń jenotliweho Božeho domu. Boži dom pak je městno skhadźowanja, natwarjowanja a požohnowanja sa zyłku wožadu, kaž bě hižo psches Mójsaża shromadźišnje israelskeho luda zlubjene: „Na kotrymž měsće ja zwojeho mjena wopomnjenje sćinju, chzu ja k tebi pschińcź a će požohnowacź.“ Nětko je powschitkownje znate, so wozebje na wšach kermusche zebi jara wyšoko waża, wysche drje skoro hacź domkhowanku a druhe zwjedźenje. Hacź změmy s toho zudźicź a měru zebi wsacź, so zo wschudźe jenoź tak horja s luboscźu k zwojemu Božemu domej a tuž tež k Božemu złowu a k Božej złužbje? Kak rjenje by było, hdy by tomu woprawdźe tak było! Ale jene je zo mi pschezo lubiło, so je zo kermuscha sćziniła zwjedźeń kschescźijanskeho domu. Pschetoź lěpje zwój Boži dom cześcźicź njemóžemy, hacź hdyž zo sa to postaramy, so bychu nasche domy, w kotrychž my nuts a won khodźimy, byłe małe Boże domy, podobne na shromadnu zwjatnizu zyłeje wožady, małe Boże domy, hdźež stari a młodźi, nan a macź, zyn a dźowka, wotrocźk a złužobna cźinja po japoschtołowym napominanju: „Dajcźe złowu Khrystužowemu mjes wami bohacźe bydlicź we wschej mudroscźi; roswucźcźe a napominajcźe zo zami s psalmami a s khwalobnymi a s duchownymi kěrluschemi, luboznje spěwajo Knjesej we zwojej wutrobje!“

Mi zo sda, so zu něhdy w sastarsku stawisnu wo Zachejužu sa kermuschne scźenje wuswolili, dokelž jow pěknje widźimy, na kajke waschnje ma nasch dom zo scźinicź mały Boži dom. To zo tak stanje, hdyž domjazy kaž Zachejuž zebi žadaju Jesuża wohladacź, hdźež kaž wón Jesuża s wjeżelom pschijimaju a hdyž kaž wón Jesużej pożwjecźeja wutrobu a živjenje.

1. W Jerichu zo s ludźimi mjerwi, kotsiž kaž žive murje wobrubjeja měschczańske haży. Wschitzy chzedźa Jesuża wohladacź, kiž je duzy po puczu do Jerusalema a ma tam nimo pschińcź se zwojimi wucžomnikami. Woni njewědźa, so wón cźhnje k cźerpjenju a wumrěcźu; pschetoź ani cźi dwanacźo jemu njesrozumichu, jako jim to sjewi. Ale něschto druhe je, hdyž wo tutym Zachejużu shonimy, so wón zebi žadasche Jesuża wohladacź, schtó by wón był. Wón drje też wjazy wo nim njewě, hacź wschitzy druzy: so je profeta mózny w złowach skutkach, so jeho złowa a rěcźe zu połne wěcźneho živjenja a wutrobow zo jimaju jako s njebjeż date, so jeho skutki zu zame dźiwy wschehomozy a njewužlědźeneje bójskeje zwjateje luboscźe, so je jeho mjeno w kóždym rcźe a wschón lud na nim wiża, so pak jeho jědojcźe hidźa farisejszy a pižmawucźeni. Ale schtoź jeho k Jesużej cźehnje a cźěri, so wschitke sadźěwki pschewinje, zo njepraschejo za tym, schto budźa jeho naczi rjez, hdyž skoku běži, hdyž wschitzy druzy pomału dźeja, na schtom lěse, hdyž druzy směrom pschi puczu steja, — schtoź jeho takle cźehnje a s mozu cźěri, je potajne žedźenje njepokojneje dusche, kotraž wě, so wschón zwět jej njemóże dacź, schtoź potrjeba, kotraž pschi wschěm bohatstwje zwoju thudobu, nuzu a žałoscź znaje, kotraž zebi žada měr, kiž je wyżoka, a njesachodne kubła tamneho horneho zwěta. To bě zame zwjate žedźenje, s kotrymž tamni „někotsi Grichojo“ k Filipej pschistupiwschi dźachu: Knjeże, my chzyli radźi Jesuża wohladacź (Jana 12, 21).

Njeby zo tuta próstwa rjenje pschihodźała za napižmo na durje kóždeho Božeho doma, njech je wulkeho, njech je małeho? Pschetoź jeho wohladacź je też dźenżnischi dźeń hischcźe mózno, hacź runjeż wjazy widomny po semi njekhodźi. Wěra ma wocźi, kiž widźitej, schtoź wocźi cźeka njewidźitej. Ale hacź je też Zachejużowe žadanje a ženje we naż? My niczo wo tym njeżkyschimy, za tajke

waſchnje bu tamny pſchihotowany na tónle rosßudny podawk ßwojeho žiwjenja, ſo ßo ſ Knjeſom ſeſna. Bóh ma wjele puczow. Pſchezo pak póńdźe pſchi tym, kaž w kěrluſchu rěka: „Czehń k Ssynej mje, mój Wótcže, ſ hnadu, ſo Ssyn mje ſaßo k tebi poczehnje; twój Duch bydl we mni ſ dobrej radu, njech myßlow, roſuma wón wodźeŕ je . . . “ O njeſamkúmy ßo Božim wabjenjam a pohnuwanjam, kiž ßo na to měrja, naß wutorhnycź ſachodnemu, kniczomnemu a ſkažazemu! Wotewŕmy ßo wjele bóle wopominanju, kotreż po Božej hnadźe wjele krócź a na jara wſchelake waſchnje ßo ßkyſchecź da: Pytaj, duſcha, Jeſußa, wſchitko druhe njepomha!

2. Zachejußej ßo ſtanje, ſchtoż dźěſche pſche wſcho, ſchtoż je ßo nadźijał. Jeſuß je mjelczo nimo wſchitkich pſchihladowarjow ſchoł. Jako pak tam pſchińdźe, hdźeż Zachejuß ßedźeſche na ßwojim lěßnym figowzu, wón runje k njemu pohladny a pytny jeho a dźeſche: „Zachejo lěs rucže dele; pſchetoż ja mam dźenßa w twojim domje woſtacź.“ O ty woſboženy, wutrobywobhonjeŕ je póſnał tebje a ſchtoż je we tebi! Tak Knjes wſchěch ßwojich ſnaje a je jich ſtajnje ſnał pſches wſchitke ſeńſke kraje, je ßwěru pſchi nich ſtał. Jeho ßlubjenje ßo dopjelnja ſtajnje a wſchudźe: Budźecźe-li mje ſ zyłej ßwojej wutrobu pytacź, dha chzu ßo wam dacź namakacź. Schtó chze wupowědacź ſbóżnoſcź tutoho namakanja! . . . A w ſ a j e h o ſ w j e ß e l o m h o r j e.

Hdźeż ßu Jeſußa pſchijeli, tam je Boži dom, byrnjeż to była najnižſcha hěta. So tola nihdźe njebychu na njeho ſabyli, hdyž hoſczi lubje k ßebi witaju. Schto pomha domej khwalba hoſpodliwoſcźe, njeje-li wón mjes proſchenymi abo ßu-li hoſczo tajzy, ſo wón njemóže ſ nimi hromadźe w domje woſtacź? Radſcho kaſaj, kſcheſcźijano, wſchěm druhim won, hacž ſo by jeho dyrbjak parowacź!

Ale ach, jich tójſchto je kajzyž běchu tamni Samariſzy, kiž jeho njechachu hoſpodowacź jako bě ßwojich wuczomnikow dweju k nim póßłał, ſo byſchtaj jemu hoſpodu pola nich ſkaſałoj (Luk. 9). Abo ßu kajzyž běchu tamnni Gadarenſzy, kiž jeho proſchachu, ſo by wot nich woteſchoł; pſchetoż bojachu ßo ßwojich ßwini dla, dokelž běchu po Knjeſowej pſchikaſni cžercźi dyrbjeli wbowjeho wot nich wobßynjeneho cžłowjeka wopuſchczicź a běchu do ſtadła ßwini ſajěli. (Luk. 8.) Schtó chze prajicź, cžehodla a ſ kajkich pſchiczinow Knjeſa wotpokaſuja! Jeni ßo toho, druſy něczeho druheho, tſecźi ſaßo něczeho druheho boja; ale w tym ßu pſches jene, ſo ſ nim niczo cžinicź měcź njechadźa! Jenoż ſ rudźenjom a ſ hłubokim wobžarowanjom móżemy na tajki dom ſpominacź, w kotrymž wo ßwojeho najlěpſcheho pſcheczela njerodźa. A by-li to był woßebny, wulkotny hród, wón by wſchak cźmowy był a khudobny. Ale: „O ſbóżny dom, hdźeż ßu cźe pſchijimali, kiž duſchow pſcheczel najlubſchi ty ßy; hdźeż lubje tebi ßu ßo wſchitzy dali, ty ſ hoſczow wſchěch najbóle witany; hdźeż kóžda žiłka krwě cźi, Jeſu, bije a kóžde wóczko hlada na tebje, hdźeż duſcha ſ twojoh' ßłowa wuczbu pije, wſcho kedźbu ma na twoje kiwnjenje!“ Tajki dom bě Marcźiny w Bethaniji, tajki Zachejußowy w Jerichu, a je tajki też twój, luby bratſje?

3. Niczo dale ßo nam njepowěda wo tym, ſchtoż je ßo rěczało tón dźeń w tym domje, hdźeż Jeſuß pſches nóz woſta, khiba ſo Zachejuß Knjeſej, prjedy dyžli tón wotpuczowa, pſchiſtupiwſchi dźeſche: „Hlaj, Knježe, połojzu ßwojeho kubła dam ja khudym; a ßym-li někoho ſjebał, dam ja ſchtyri krócź ſaßo.“ To pak mějeſche na ßebi, ſo běſche hoſpodaŕ rosßudźeny powjas rostorhnył, kiž jeho hacž dotal bě putał a jateho dźerżał. Pokutny ßo wotwobroczi wot wſcheho hrěſchneho, ſchtoż bě w jeho žiwjenju było, a ſ wěru ſ luboſczu ßwoje pſchichodne žiwjenje poßwjeczi Jeſußej na ßłużbu. Wyßoki hóſcź cźehnjeſche wotßal, ale ſe ßwojim ßłowom a duchom woſta w domje jako knjes, kotremuž dyrbjeſche wot nětka wſcho w domje ßłużicź!

Hlaj, to je Boži dom, hdźeż wſchitko po Jeſußu dźe! Wonim płaczi, ſchtoż je Jeſuß tehdy kaž hrono ßwjeczińſny nad Zachejußowym domom wurěczał: Dźenßa je ßo tutomu domej ſbožo doſtało. Hdyž ſtej Knjeſej wutroba a žiwjenje na ßłużbu poßwjeczenej, potom je domjaze ſbožo dopjelnjene. A tole ſbožo je twjerdźe ſałożene. Móżno, ſo budu wětry tyſchnoſcźe ducź a wody ſrudoby te na tón dom ſtorkacź, ale padnycź a ßypnycź ßo njemóże; pſchetoż Knjes ßam ju pſchikryje ſ kſchidłomaj ßwojeho ſchkitowanja a ſwarnowanja, a wón je ßylniſchi hacž wſcha nuſa.

Wjele lětſtotkow prjedy, hacž je ßo to ſtało, ſchtoż Luk. w 19. ſtawje napißane ſteji, běſche Joſua, Mójſaßowy naßlědnik, jako dobyczeŕſki wjeŕch na cžole ßwojeho wójſka a luda do Jericha ſacźahnył Tutón Joſua je na wſchě cžaßy pobožnym ſawoſtajił ſa heßło: „Ja pak a mój dom chzemy tomu Knjeſej ßłużicź.“ To budź też naſche wſchitkich heßło. Potom budźe naſch dom mały Boži dom. A rjeńſcheje, wjetſcheje khwalby njeje ſa wulki Boži dom zyłeje woßady, ſa zyrkej w měſcźe abo na wßy, hacž hdyž, kaž pata ſhromadźuje ßwoje kurjatka wokoło ßebje, lute małe Boże domy koło wokoło wobkhłódkuje k Božej cześći a k ſpomoženju duſchow.

Kermuſchne wopominanje.

My nětk do Božoh' domu dźemy,
Hdźeż naß te ſwony wołaju
A Bohu knjeſej ßłużicź chzemy
Se ſpěwanjom a ſ modlitwu,
Haj ſ wjele wěrybratrami
Cźe, Božo, khwalicź dźakowni.

We tydźenju ßmy huſto ßami
We komorzy ßo modlili,
Dźenß pak my tudy ſ wjele ſtami
Ssmy ſjednoczeni w hromadźi,
So bychmy w wěrnej luboſczi
Sso k tebi, Božo, modlili.

Tuž njech jow rady ke mſchi khodźu,
To je tón dom toh' modlenja.
Ja ßebi ſ tym najwjazy ſchkodźu,
Hdyž mje te ſwony wołaja
A ja pſches moju njerodu
Do ßwjatoh' templa njepſchińdu.

Kak někotry by rady khodźił,
Kiž prjedy, hdyž je khodźicź mohł,
Wo Boži dom njej' ženje rodźił,
A radſcho je na dźěło ſchoł,
A nětk ßnadź ßłaby — khory je,
Nětk by rad ſchoł, nětk njemóże.

Hdźeż wěrnu luboſcź k Bohu maju,
Tam Boži dom też lubuja,
Tam žadyn ſakoń njetrjebaju,
Kiž njedź'lu ßwjeczicź pſchikaſa,

Tam ſwólniwje a ſ luboſczu
Tež w hroſnym wjedrje ke mſchi du.

Tak njech tež ja rad wopytuju
Naſch ſtary ßwjaty Boži dom,
Sso we nim derje pſchihotuju,
So mózu cžahnycź ſ wjeßelom
Do Božoh' domu wěcžneho,
Kiž horjekach we njebju jo.

Mjes kermuſchemi.

Ssrjedža mjes kermuſchemi ßmy, tuž dženßa kermuſchu tež we woßadže naſcheho lopjeńka ßwjecźimy, njech je tuta naſcha woßada tež rosprójſchena pſches zyłku ſakſku a pruſku Łužizu a hiſchcže dale.

Kermuſcha! Ssmy ſa tym pſchiſchli, ſo je to lětßa woßebita kermuſcha? Woßebita? Cžehodla?

Haj, hlaj, lětßa ma tola zyły lud ßwoje Boże domy ſnowa poßwjecźicź, kotrež je ſ wulkeho dźěła lěta dołho wotßwjecźił, dokelž do nich njepſchińdže, w nich njeßwjecźeſche Boże ßłużby, haj ſdźěła je rad tež wot wonka njewidźeſche. A ſ tuytmi bóle radikalnymi ma lětßa kermuſchu woßebje ßwjecźicź tak někotry druhi, tón, kiž je w ſańdźenym cžaßu ßwoje měſto w Božim domje tak huſto próſdne woſtajił, tón, kiž Jeſom Khryſta podarmo k Božemu blidu pſcheproſchowacź da. S tutymi hiſchcže druſy: cźi, kiž wulke ßłowa wo ſkaženju a polěpſchenju rěcžachu, hladajo na druhich, ßami na ßo niz, a tohodla njemějo tež Boži dom ſa ßwjatnizu, w kotrejž ßo, Bohu ßłużo, ßwjecźa ſa lěpſche žiwjenje.

Kermuſcha. Na natwarjenje Božeho doma naß dopomina a na to, ſo mamy dale twaricź a ſdźeržecź zyrkej kaž woßadu. Tuž budźeja lětßa, w lěcźe wulkeho wobnowjenja a nowotwara, tež woßebje cźi wſchitzy kermuſchu ßwjecźicź, kiž hacž ßem tole wſcho druhim pſchewoſtajichu, abo ßo tola dlijachu, woßebje tež, hdyž to rěkaſche, zyrkwiny dawk dawacź a tak, ſchtož po twojim je, pſchinoſchowacź ſa to, ſo by to woſtało, ſchtož pobožni wótzojo, pobožne macźerje natwarichu, huſto doſcź w hubjeńſchich wobſtejnoſcźach hacž naſche ßu, a ſa to, ſo by ßwěra a wěra pobožnych prjedownikow dale žiwa była we woßadže a jeje ßwójbach, ſo bychu ſhromadnje ßłużili Bohu.

Haj wſchitzy w naſchim ludu budźeja lětßa kermuſchu woßebje nutrnje, wěrnje ßwjecźicź, khiba cźi niz, kiž njejßu dozyła hiſchcže ſapſchijeli, ſchto ßo ſta a ſchto ßo ſtawa. Woni ſteja w jenym rynku ſ tymi, kiž ſamóža pſchezo hiſchcže niz jeno pſchecźiwo zyrkwi, ale ſ tym tež pſchecźiwo ſtatej a ludej a wótznemu krajej bycź — a tak ßami pſchecźiwo ßebi a ßwojemu ſbožu. A ſo tuta kermuſcha woßebita, budźe ßo tohodla lětßa po wſchěch woßadach tež ſ tymi ſjewicź, ſo ßu Boże ßłużby na woběmaj dnjomaj bóle wopytane, ſo tež woßebje kermuſchni hoſcźo kermuſchu ßobußwjecźa w Božim domje, bjes kotrehož tola dozyła kermuſche njeje. A hdyž wulka kermuſcha 30. oktobra tſi połne dny traje, njebudźe runje na tutej kermuſchi Boži dom ſ Božej ßłużbu cźerpicź; dopraji tola runje tſeczi dźeń, 31. oktobra, ſchto to zyrkej je a ſchtó ty w zyrkwi bycź dyrbiſch a runje tak w žiwjenju.

Tuž ßwjecźmy woßebitu kermuſchu woßebiteho lěta 1933 woßebje wěrnje a Bohu ſpodobnje. Žohnowanje Boże budźe ſ toho nam a naſchemu ludej!

Luther.

(Pokracžowanje.)

Pokracžujo we ßwojej rosprawje wo Lutheru a Lutherowym lěcźe, ſtajimy tu naſtawk, kotryž bu nam němſki pſchipóßłany pod napißmom: „Des Lutherwappens würdig ſein!“ Chzemy tola wſchitzy Luthera hiſchcže bóle ſeſnacź, ſo bychmy hiſchcže bóle chzyli a hiſchcže bóle móhli lutheriſzy bycź a w tutym cžaßu po lutheriſku wobſtacź. Luthera pak tola wěſcže tež ſ tym ſeſnajemy, ſchtož jeho wopon woſnamjenja, ſchtož chzyſche Luther ßam ſe ßwojim woponom woſnamjenicź a prajicź:

„Po naturſku njeby było, njebychmy-li chzyli w Lutherowym lěcźe 1933 tež pſchede wſchěm widźecź rjeka Luthera a ßebi woſnamjenicź rjeka Luthera. Skónczńje je ßo tola ſaßo němſki lud w zyłku na to dopomnił, ſo je ſ němſkej bytoſczu njedźělomnje ſjednocźene rjekowſtwo rosßuda, ſaſtajicź zyłeho cźlowjeka, hdyž wo to dźe, dopomhacź tomu, ſchtož ſa prawe ſpóſna, tak abo tak k dobyczu. To njeréka nihdy, ßo někak ßwojeje ßylnoſcźe hrodźicź; lěpſcheho dopokaſa ſa ßwoje wěrne rjekowſtwo niemóżeſche tež runje naſch Luther pokaſacź hacž toho, ſo je ßrjedźa nuts do ßwojeho wulkeho wojowanſkeho kěrluſcha ſapletł wuſnacźe: „Móz naſcha dobycź njemóże, my ßmy ſ njej jara ßłabi.“

A tak tež je! Schtóž je wěrny rjek, ſjednocźa ſ njeſamyłnym dowěrjenjom na dobre prawo ßwojeje wězy ſtajnje tež pokorne powažowanje ßwojeje mozy a ſkładnoſczow, kotrež ßu ſa njeho.

Tak je to pſchezo było wěrne němſke waſchnje! A hdyž hladamy do němſkich ſtawiſnow, w kotrychž nimo hiſtorije ßameje namakamy němſke rjekowſke ſplahi woſnamjenjene w jich lětſtotki dołho wußławjenych woponach njeje cźežko, ſpóſnacź, ſo ßo tuto ſakładne waſchnje pſchezo ſaßo jewi. Kelko to tych ßwójbnych a domjazych woponow, kiž pódła ſnamjenjow ßylnoſcźe tak abo hinak woſnamjenjeja pſcheßwědcźenje: „Móz naſcha dobycź njemóże.“

A hiſchcže jónkrócź: My Němzy roſumimy nětko ſaßo lěpje rěcź tež tajkich ſymbolow a woponow, pſchetož my ſpóſnachmy w nazionalnym poſběhnjenju, kak jara ſwißujemy ſe ſwiſkami, kiž wuſłutkowachu, ſo ßu mjes nami rjekowſke ſplahi.

Ale niz jenož, ſo by woživiła nazionalna hordoſcź ſ tajkim ſaběranjom ſ němſkej ſańdźenoſczu, wjele bóle dyrbi kóżde jenotliwe dopomnjenje na nju ſa to ßłużicź, ſo by ßo ſacžucźe naſcheje ſamokwitoſcźe budźiło: Tež ty dyrbiſch bycź niz mjenje rjek!

Schtó njeby ſnał **wopon rjeka Marcźina Luthera? Módre polo w ſłotej rynzy; na nim běła róża ſ cźerwjenej wutrobu a we wutrobje cźorny kſchiž.** Sawěſcźe, prawy to wopon a ſchkit ſa wěrneho rjeka!

„To prěnje dyrbjeſche bycź kſchiž, cźorny, we wutrobje, kotryž by měł ßwoju pſchirodnu barbu, ſo bych ja ßam ßo dopomnił, ſo naß wěra do kſchižowaneho ſbóżnych cźini. Runjež je to nětk cźorny kſchiž, runjež mori a tež dyrbi bolicź, woſtaji tola wutrobje jeje barbu, njekaſy naturu, to je: wón njemori, ale dźerži žiwu“, — tak je Luther w lěcźe 1530 ſ twjerdźiſny Koburg w liſcźe na Nürnbergſkeho Lazara Spenglera jadro ßwojeho wopona — ‚Petſchaft“ wón tam praji — rosjaßnił, kotryž — kaž wón měni — „dyrbjeſche bycź ſnamjo jeho theologije“. Njeje tutón wopon tuž woprawdźe ſnamjo ponižnoſcźe, kiž ßo ſ połnym wotpohladom ſtaji napſchecźo njekhabłazemu ſacžucźu mozy a ßylnoſcźe, kotrež ßo nam ſkoro ſ kóżdeho ßłowa naſcheho reformatora žórli?

A pódla Lutherowa njepowalna wěſtoſcź dobycźa, ſo je jeho wěz prawa, Lutherowy rjekowſki trózk: „ . . . **tohodla dyrbi róża bycź běła a niz cźerwjena; pſchetoz běła barba je duchow a jandźelow barba. Tajka róża je na njebjomódrym polu, ſo tajka barba je w duchu a we wěrje ſapoczatk pſchichodneje njebjeſkeje barby, nětkle hižo nutska ſpóſnata a ſ nadźiju ſapſchimnjena, ale hiſchcźe niz ſjewjena. A k tajkemu polu ſłota rynka, ſo tajka ſbóžnoſcź w njebjeſach wěcźnje traje a žaneho kónza nima a je drohotniſcha dyžli wſchě wjeſela a wſchě kubła, kaž je ſłoto najwyſchſcha, najdrohotniſcha ruda.**“

Jenoz hordacźk hordźi ſo ſwojeje mozy — wěrny rjek, praněmſki a ſpuſchcźomny hacź do poſłednjeho, wě, kajkich ſ Boha datych pomhazych mozow móže ſebi wěſty bycź: Luther njeje ženje doprědka hnał, wopak wažo, ſchtoz bě móžne, ſtajnje je ſo měł ſa „wojowarja Božeho“, ſa „rycźerja“, kiž ſtroſchtny móže dacź ſwoje žiwjenje ſa wěz, dokelž wě „wójwodu“ ſa ſobu, kotryž je jemu dał nadawk, ſmužicźe wojowacź.

Mohło ſchto bycź, ſchtoz by było bóle němſke hacź rjekowſtwo dra. Marcźina Luthera?

Też my rěcźimy ſaſo wo tym, ſo ſmy „wojowarjo Khryſtuſa“, też my ſmy ſebi ſa nazionalny nowotwar ſlubili, ſo chcemy „rjekojo“ bycź, hdy by wo to ſchło, pruhu naſcheho kſcheſcźijanſtwa we wojowanju wobſtacź, njeſabudźmy tola ženje, ſo ſo ſ tym we wěſtym ſmyſle porno nikomu ſnadniſchemu hacź porno Lutherej ſamemu ſtajimy.

Tuž tak! Hladajo na Lutherowy dźeń pſched nami chcemy ſlubicź, ſo nochcemy žaneho druheho požadanja měcź hacź toho, ſo my, ſłužo Lutherowej wucźbje — kóždy na tym měſtnje, na kotrež je Bóh jeho w němſkim proteſtantismje ſtajił — ſo hódni wopokažemy, tutón „Lutherowy wopon“ też měcź ſa ſnamjo ſwojeho rjekowſtwa!

Khryſtuſowy kſchiž dyrbi też naſcheje wutroby theologija bycź! Tak ſo ſtanje, ſo też my po ſwojim budźemy wěrni „lutherſcy rjekojo!“

W. K.-N.

Wo ſerbſkim ſeminarje.

Sserbſki homiletiſki ſeminar ſo lětſa w Khwacźizach pod wězywuſtojnym nawjedowanjom knjeſa wyſchſcheho fararja Sarjeńka wot póndźele 4. ſept. hacź do ſoboty 30. ſeptembra wotměwaſche. Na ſwucźowanjach ſeminara ſo jědnacźo ſtudowazy bohoſłowſtwa wobdźělichu: Schtwórty ras w Khwacźizach běſche k. Laſer ſe Žitawy, tſecźi ras běchu tu kk. Hornczeŕ ſ Wósporka, Rychtaŕ ſ Rakez, Witrh ſ Rakez a Schołta ſ Drježdźan, druhi ras kk. Metlka ſ Rakojd, Pěcź ſ Drježdźan, Reſch ſ Drježdźan a Willa ſe Stróže pola Rakez. prěni ras ſkóncźnje kk. Albert ſ Zyžez a Junga ſ Lipſka.

W ſcźěhowazym je mój nadawk, naſchim evangelſkim Serbam wo naſchim dźěle w ſeminarje rosprawjecź. W ſapoczatku naſcheje wſchědneje ſhromadźiſny ſo ſ małym katechismom, ſe ſpěwaŕſkimi a ſe ſwjatym pišmom ſaběrachmy. Cźitachmy prědowanje na horje a prěni liſt ſwj. Pawoła na Korinthiſkich; pſchi tym ſ greckeho pratekſta do ſerbſchcźiny pſchełožowachmy. Na to bě naſch nadawk to a tamne ſ „Paſkalowych myſlow“ pſchełožicź; to je kniha ſtareho franzowſkeho mudreho ſ filoſofiſkim a myſtiſkim wopſchijecźom. Dale mějachmy ſo w naſtawku, kotryž ſami ſhotowichmy, ſ tym ſaběracź, na kajke waſchnje ſo wucźba evangelſko-lutherſkeje zyrkwje wot wucźby bamžowſkeje zyrkwje rosdźěla. Jara ważne potom ſa naſ bě, wſchelake ſady napiſacź, w kotrychž ſo najbóle wo rěcźne wězy jednaſche. Pſchi tym pſchede wſchěm ſerbſchcźinje ſwojoraſne twórby a druhe woſebitoſcźe ſeſnachmy. Tak mějeche naſche dopołdniſche dźěło bohaty dnjowy porjad. Popołdnju dyrbjachmy ſami ſa ſebje dźěłacź abo cźitachmy hromadźe ſ nowinow abo ſ cźitanki powědańcźka a bajki a druhe wjazy.

Tajke bě naſche porjadne dźěło. Nimale wſchitzy pak ſmědźachmy też na někajke waſchnje ſ Božej pomozu woſadźe ſłużicź. Pjecźo ſ naſ ſu ſerbſzy prědowali, druſy ſu pſchi tym wotſpěwali, a tſjo ſkóncźnje ſu dźěcźiſemſchenje měli.

Tak ſu dny ſerbſkeho ſeminara khětſje ſaſchłe; ſawěſcźe běchu dny połne dźěła, ale ſ rjanym dźěłom ſa naſch ſerbſki lud a wyſche toho ſa ſwjatu wěcźnu zyrkej naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta. A ja mam też na tutym měſtnje nadawk, naſchemu jara cźeſcźenemu knjeſej wyſchſchemu fararjej naſch najwutrobniſchi dźak wuprajicź ſa wſchitko to, ſchtoz je wón naſ ſ wulkej luboſcźu a mudroſcźu wucźił. Bóh luby Knjes pak dale tuto dźěło žohnuj; jemu ſkóncźnje ſamemu dźak a khwalba a cźeſcź ſłuſcha do wěcźnoſcźe.

Lſ.

Zyrkej a ſtat.

Němſki biſkop Müller je ſ woſebitym ſłowom wſchě evangelſke woſady ſtrowił: „Wſchě evangelſke woſady ſ jich ſtawami a ſaſtojnſtwami ſtrowju ſ wutrobnymi ſbožopſchecźemi“, tak wón ſwój poſtrow ſaſběhny a jón ſkóncźi, pokaſawſchi na nadawki, kotrež zyrkej kaž woſada a jenotliwy ſtaw zyrkwje ma, zyrkej, kotraž trjeba ſahorjenych wojowarjow a wuſnawarjow a pomoznikow: „Wy lubi evangelſzy wěrytowaŕſchojo! Ja wołam waſ do boja a do dźěła ſa Khryſtuſa a jeho evangelij, ſa naſchu ſjednocźenu Němſku Evngelſku Zyrkej, ſa naſch lubowany lud a wótzny kraj.“

Na pucź.

„Sswět je ſyła abo ſhromadźiſna tajkich cźłowjekow, kiž wot Boha doſtawaju jenoz dobreho a kiž Bohu ſa to dawaja ſwój niedźak a ſwoje hanjenje.“

Luther ſa blidom.

Liſtowanje. Ludowe miſijonſtwo! S Budyſteho wokrjeſa pſchikhadźeja rosprawy, ſo je ſo ſ dźěłom ſapoczało. Nowinaŕſtwo dyrbjeſche ſo tola do ſłużby tutoho dźěła ſtajicź. Naſch njedźelnik je hižo w nim ſtał pſchezo. Njeje wón tohodla žaneje pſchihotowanſkeje macźiſny doſtał abo cźehodla niz? Red.

Kk. ſtud.: Dźak. Ale to bě ſaposdźene ſa poſłednje cźiſło! A cźehodla njejſcźe hewak niczo ſa P. B. pſchinoſchowali? Też to ſłuſcha do powſchitkowneho dźěła. Redaktor.

Knj. L.: Wutrobny dźak. Bychmy ſo wjeſelili, byſchcźe-li chzyła ſ nami dale ſobu dźěłacź. — Hdyž druſy nochzedźa — chzedźa to ſnajmjeńſcha ſtaruſchki, Sserbowki. Sſława jim a dźak. Redaktor.

Sa 19. po ſwj. Tr.: K. w K. — Sa reform. ſwjedźeń (20. po ſwj. Tr.): T. w B. — Sa Lutherowy jubilej (21. po ſwj. Tr.)“: W. we W.

Dla njedoſahazeho měſtna dyrbjachmy rosprawu ſ Wjelecźina do pſchichodneho cźiſła wotſtorcźicź.

Samolwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach (Nostitz b. Weißenberg). Cźiſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchcźerńje a knihatnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadźa kóždu ſobotu a płacźi ſchtwórcźletnje 108 pj.

Čišło 43

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske lopjeno

W Budyschinje 22. oktobra 1933 Bautzen

19. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Mateja 9, 1—8.

S dźěłom ßebi człowjek swjetscha ßwój wschědny khlěb saßłuži. Kak waźne je tohodla dźěło sa człowjeka. W dołhich lětach bjesdźěłosćże je nasch lud spósnał, kajke žohnowanje je sa njón porjadne dźěło a s tym saßłužba! Lěta dołho je někotryžkuli nasch krajan był bjes dźěła a saßłužby. Kajke běchu to njespokojaze lěta! Bjes nadźije wulki dźěl nascheho luda do dalscheho pschichoda hladasche. Tola nětko bjesdźěłosćź trochu popuschća psches krutu wolu a naprawy nětčzischeje wyschnosćze. To je wulki skutk jeneho muża, kiž je psches ßwoju mudrosćź a krutu wolu postupowanju bjesdźěłosćże wobarał a ju pomjeńschił, tak so nasch lud tola saßo s nadźiju do pschichoda hlada. — Tola człowjek njeje žiwy wot khlěba ßameho. Na kónzu tola jeho cźěło njemóže wjazy wužiwacź a wotemrěje, a wón se ßwojej njeßmjertnej duschu ßamlutki steji psched wěčznym ßudnikom a psched wěčznosćźu. A tak ma jeho dusha też jow hižo ßwoje potrěbnosćże, je hłódna a lačzna po prawdosćźi. Schtó jej dawa khlěb sa duschu, prawdosćź? A kaž cźěło móže ßwoju khorosćź abo schkodu měcź, tak też móže dusha schkodu cźerpicź, jeje khorosćź je hrěch. Schtó móže duschu wuhojicź a jej prawdosćź psched Bohom dacź? Schtó móže jej móz k nowemu žiwjenju dacź? To widźimy s nascheho teksta; widźimy tu:

Kak Jesuß hrěschnikow hoji.

1. Wón dawa nam wodacże hrěchow,
2. wón dawa nam móz k nowemu wobeńdźenju.

Jesu, dobry lěkarjo,
Mojej' dusche Sbóžniko,
Kiž ty pytasch shubjene,
Sawobalesch sranjene:
Ty ßy pschischoł do ßwěta,
So by wjedł naß s hubjeństwa.
Sslepi, khromi, wußadni
Leżachmy my na semi.

Tebi żel to cźinjesche,
Schtož naß khudych tyschesche,
Nasche winy na ßo wsa,
Naschej duschi pokoj da.
(Konik, farař w Klukschu, † 1878.)

1. Jichtneho, kiž mějesche wulke bolosćże, na ßwojim łožu leżazeho, běchu k Jesußej pschinjeßli; a, dokelž ßo luda dla, kotryž Jesußa wobdawasche, njemóžachu s khorym k Jesußej pschecźischcźecź, dźěchu s khorym na tšěchu a jeho psches pschełamanu tšěchu psched Jesußom dele puschcźachu. Haj wěra ßebi wě rady a ßebi wě pucź k Jesußej namakacź. Tak wulke běsche dowěrjenje jichtneho a jeho pschiwusnych k Jesußej. Ssnano běchu woni w Kapernaumje, Jesußowym najlubschim měscźe, hdźež běsche ßo najwjazy jeho dźiwow stało, wo Jesußu a jeho wuhojeŕskej mozy ßłyscheli. Tak běsche krute dowěrjenje k Jesußej do jich wutroby sacźahnyło. A wěra je pucź k wuspěchej, pucź k wustrowjenju a k pomozy. Kak husto je Jesuß wuhojenym pschiwołał: Twoja wěra je cźi pomhała! Woprawdźe wěrjazy pschewinje wschitke sadźěwki na pucźu k wuspěchej. To na wschitkich wulkich mužach spósnajemy. Wěra je jich cźěrita, wěra je jim wschitke sadźěwki s pucźa rumowała. Wótza nascheje evangelskeje zyrkwje Marcźina Luthera, wěra do Khrystuża a jeho ßłowa cźěrjesche k wobnowjenju zyrkwje a k sbožu a k pokojej ßwojeje dusche. Wěra je Augusta Hermanna Franka pohnuwała, s něschto tolerjemi we ßwojej móschniczzy sa khudych sapočzecź snatu a ßławnu wulku ßyrotownju w Hali natwaricź. Wěra je skónczńje też Adolfa Hitlera wucźiła, wschě cźeże njesćź a wschě pschecźiwje-

nja pſchewinyczź k wobnowjenju naſcheho ſtatneho žiwjenja. Haj knjeſowi japoſchtoljo ßami a tſcheſczźijanſka zyrkej ßu ſe wěru póhanſtwo pſchewinyli a nowe žiwjenje pſchinjeßli. Wěra dobywa a ſhoni Knjeſowu pomoz.

Ale kak ſpodźiwnje! Jako Jeſuß jich wěru widźeſche, rjekny wón k jichtnemu: Budź troſchtny mój ßyno, twoje hrěchi ßu tebi wodate!“ — Khory a jeho pſchiwuſni drje běchu hižom ſ napjatoſczźu a ſ wulkim wočźakowanjom cźakali, hačź njeby tón Knjes ßo khoreho dótknył a jeho wuſtrowił. Město teho tón Knjes jemu pſchiwoła: „Budź troſchtny, mój ßyno, twoje hrěchi ßu tebi wodate.“ Kak mamy to roſumicź? Mjes pißmawučzenymi hižo někotſi měnjachu, wón hani Boha. Jeſuß chzyſche wſchěm pſchipoßłucharjam kaž tež khoremu ßamemu pokaſacź, ſo je tuteho woprawdźita khoroſcź hrěch. Hrěch je ludźi ſkaženje. Jeſuß cźłowjekej najprjedy wotwali cźežu winy, potom jemu bjerje thoroſcź. Wón ſnaje najhłubſche hubjeńſtwo lěpje hačź khory ßam a wě, hdźe wono tcźi a kajke je. Wón je khoremu ſ wočźow cźitał, ſchto jeho najbóle tłócźi, to njejſtej jichtnej noſy a ruzy, ale hrěſchna wutroba. A kak huſto ßo to dźenßa hiſchcźe namaka: cźłowjek khory, hubjeny a ßmjercź braſchniwy po cźěle, a nutſka we wutrobje hiſchcźe bóle cźwiluje a žerje na nim palazy woheń ſtheho ßwědomnja a njeda žanej cźělnej ſtrowoſcźi pſchińcź. Kral Davit ßam běſche to ſacźinił, kak cźłowjek hinje pod winu, hdyž ſtona: „Jako chzych to ſamjelcźecź (mjenujzy ßwój hrěch), wuſkhnychu moje koſcźe.“ Jow dyrbi najprjedy to brěmjo hrěchow wotewſacź, a potom wolóženy cźłowjek ſkerje też po cźěle wuſtrowjenje namaka. Tehodla Jeſuß jichtnemu pſchiwoła: „Budź troſchtny, mój ßyno, twoje hrěchi ßu tebi wodate.“ Jako prawy lěkař wón potajkim najprjedy najhłubſchu nuſu wotſtroni. Kajke wolóženje a wočźerſtwjenje by ſchło pſches naſch lud, hdy by ßo wón dał najprjedy wot tuteho ſnutſkowneje khoroſcźe ſ Khryſtußowym ßłowom wuhojicź. Wſcha druha nuſa by ßo lóžſcho ſnjeßła a pucźe k jeje pſchewinjenju bychu ßo lóžſcho namakałe. A cźohodla też je tak někotryžkuli khory abo kſchižnoſcheŕ tak cźichi a ſpokojny, ſo woprawdźe měr wot njeho wukhadźa na wſchitkich, kotſiž do jeho bliſkoſcźe pſchińdu? Wón je na duſchi ſtrowy. A cźehodla je telko ludźi, kotrymž ßo ſwonkownje derje dźe, tak njeſbožownych a ſnutſkownje njeměrnych? Woni drje maja wſchitko, ſchtož ludźo k ſbožu licźa, ale niz to jene, ſchtož je nuſne: njebjeßa we wutrobje, wujednaneho Boha a jeho hnadu. A jeli to hižom njeſpokojne žiwjenje, žiwjenje bjes Boha, kak wjele bóle hakle wumrěcźe bjes njeho! So by ſnajmjeńſcha we ßmjercźi tola kóždy měł tón troſcht: Twoje hrěchi ßu tebi wodate! Cźěło wſchak ßo potom njehodźi wjazy ſdźeržecź. Jeſuß potajkim pſchi hojenju woprawdźe ſ najwažniſchim a najnuſniſchim ſapočźnje.

Pißmawučzeni pak chzychu jemu tola něſchto porokowacź a měnjachu: Wón hani Boha. Schtó móže hrěchi wodawacź, khiba jeniczki Bóh? To wſchak je wěrno, hrěchi ßebi ty njemóżeſch ßam wodawacź a, hdyž ßy je ßebi ſ pomjatka cźißnył, wone tola hiſchcźe njejßu ſ Božeho pomjatka wumaſnjene. Abo hdyž ßu tebi cźłowjekoju wodali, pſchecźiwo kotrymž ßy ßo ty pſcheſchoł, hiſchcźe njeje prajene, ſo je tebi też Bóh wodał. Tak nuſnje, kaž dyrbja ßebi ludźo bjes ßobu wodacź, ſa měr wutroby je najwažniſche, hačź je cźi Bóh też wodał. A na druhej ſtronje móže ßo cźi k troſchtej rjez: hdyž ludźo we jich njelubošnoſcźi cźi njechali wodacź, ſchto by cźi tole wadźiło, hdyž je cźi Bóh wodał? Potajkim Bóh hrěchi wodawa. S tutym póſnacźom měnjachu pißmawučzeni prawo měcź, pſchecźiwo Jeſußej morkotacź. Ale woni njeſnajachu to wulte potajnſtwo a tu ſbóžnu wěrnoſcź: Bóh běſche w Khryſtußu a ſjedna ßwět ßam ſe ßobu, Bóh běſche ßwojeho ßyna do ßwěta póßłał, ſo by wón w jeho mjenje ſkutkował a cźłowjekow wumohł wot hrěchow.

2. Wěſo, hačź běchu něttko jichtnemu pſches Jeſußowe ßłowo hrěchi wodate, to druſy na nim ſwonknje njemóżachu widźecź. Tehodla běſche to jara lohko ſa pißmawučzenych, na tym dwělowacź abo to prěcź. Ale Jeſuß ßo hotowaſche, jim na widomne a pſcheßwědczaze waſchnje dopokaſacź, ſo ma wón bójſku móz, a ſ tym też móz hrěchi wodawacź, haj ſo Bóh pſches njeho na ſemi ſkutkuje. Wón ßo jich praſcheſche: Cźehodla myßlicźe Wy ßebi tak ſle w ßwojich wutrobach? Kotre je hiſchcźe prajicź: Tebi ßu twoje hrěchi wodate; abo rjez: Stań a khodź wokoło? — Haj, luby cźitarjo! Kotre je lóžſche? Ssam ja ßo drje też woboje woprawdźitoſcźi njeby dokonjał, pſchetož k wobojemu cźłowſka móz njedoßaha, ale je Boža móz trěbna.

So pak bychu Jeſußowi pſchecźiwnizy widźeli, ſo wón ma tule móz, rjekny wón k jichtnemu: Stań, ſběhń ßwoje poßleſchcźo a dźi dom! A wón ſtany a dźěſche dom. Tak běſche Jeſuß po někotrym cźakanju jichtneho też po cźěle wuhojił a jemu to dał, cźehož běſche ßo wón a jeho pſchiwuſni też nadźijeli. Sła khoroſcź běſche ſ jenym dobom ßo minyła, a wón, kiž běſche ßo druhim dyrbjał dacź noßycź, ßam khodźeſche a njeßeſche ßwoje poßleſchcźo domoj. Woprawdźity dźiw pſched zyłym ßwětom, tak ſo ßo ludźo dźiwachu a Boha khwalachu, kiž je taiku móz cźłowjekam dał. Tak Khryſtuß hojeſche. Wón nowu móz też cźłoiſkemu cźěłu da. A kelko khorych je wón ſe Božej mozu wuhojił a ßamo někotrych morwych je wón ſe ßmjercźe ſbudźił. Ale to ženje njeběſche pola njeho jeniczke a poßlednje, ſo by wón jich ſaßo ſeměſkemu žiwjenju wrócźił abo k ſeměſkemu žiwjenju poßylnił. Tuto wſchak ma też ßwój wotměrjeny cźaß. Ale wón je pſches kóždy dźiw chzył wuhojenych też duchownje ſbudźicź a k nowemu ſnutſkownemu žiwjenju poßylnicź. Tehodla wón druhdy też pſchiſpomni namolwjenje: Njehrěſch wjazy! abo: Twoja wěra je tebi pomhała. Tak Jeſuß hrěſchnikow hoji jako prawy njebjeſki lěkař: wón jim bjerje, ſchtož jich tłócźi, hrěchow brěmjo, a wón jim dawa, ſchtož k woprawdźitemu khodźenju trjebaja, ſnutſkownu móz k nowemu žiwjenju. A hdyž je duſcha ſtrowa, ßo huſto tej cźěło ſaßo ſhraba a nowa duſchina móz też cźěłu hoji. To dźenßa kóždy lěkař wě. Jeſuß cźěłej a duſchi pomha.

Schto běſche něttko lóžſcho, rjez: Tebi ßu twoje hrěchi wodate? abo rjez: Stań a khodź wokoło?! Woboje je jenak cźežke; Jeſuß woboje dokonja, a ſ tym ßo wón wopokaſa jako ßwěta wumóżnik. So pak běſche Jeſuß jichtneho po cźěle wuſtrowił, to pißmawučzeni widźachu, haj kóždy, kiž jeho widźeſche, dyrbjeſche ßo pſcheßwědczicź. S tym běſche Jeſuß dopokaſał, ſo ma hojeŕſku móz. Někto dyrbjachu jemu też to tamne wěricź, ſo je wón jichtnemu hrěchi wodał, haj ſo je wón wot Boha póßłany meßias. Hačź woni temu wěrjachu? To njeſhonimy. Tola wot tuteje wěry wſchitko wotwißuje. We Khryſtußu je Bóh, Khryſtuß je Boži ßyn.

Maſch ty tule wěru? Ta wſchě ſadźěwki pſchewinje. Ta cźi pſchinjeße wodacźe hrěchow, a cźi pſchinjeße nowu móz ke khodźenju w prawdźe a w luboſcźi. A hdźež je wodacźe hrěchow, tam je pomoz ſe wſchelakeje nuſy, tam je měr a radoſcź, tam je huſto pokračzowanje też w ſeměſkim powołanju, tam je wolóženje we wſchelakej nuſy a troſchtne kſchižnoſchenje, tam je pſchewinjenje ßwěta. A tón, kiž tak cźłowjekow wjedźe a

ſtrucźi po duchu a po cźěle, to je Jeſuß, twój njebjeſki lěkař. Jeho prózowanje njeńdźe na doſtatk ßwěta a jeho kraßnoſcźe, ale na pſchewinjenje hrěcha a na ſnutskownu, trajnu dobytk.

Hamjeń.

Luther.

10. novembra niz wjazy daloko. Tuž hotujmy ßo też my, ſo bychmy ßwjecźili hódnje a doſtojnje tutón jubilej Lutherowych narodninow! Wón je jenoż dwaj dnjej do 12. novembra, do njedźele, na kotrejž dyrbi ßo němſki lud wupraſjicź k tomu, ſchtoż jeho wyſchnoſcź 14. oktobra rjekny a wukonja. To je derje tak! Runje Luther, tutón njebojaſliwy, ſmužity rjek, móže nam pſchikład a pohonjeŕ bycź w tajkich rosßudnych cźaßach! Hdyž ßo ſ nim a ſ jeho ſkutkowanjom, žiwjenjom, wojowanjom ſabèramy, pſchihotujemy ßo a dohotujemy ßo ſa to, ſchtož ßo nětkle wot naß žada, hdyž je cźaß ſaßo tak jara thutny a tak jara rosßudny ſa naſch lud, niz jeno, ale ſa wſchě ludy, ſa zyły ßwět. Tuž ſaběrajmy ßo też ſ Lutherom, podnuŕmy ßo do jeho ſkutkowanja, do jeho myßlenja, do jeho wěry!

Lutherowy jubilej chze woßebje też Saſka, domiſna reformazije, doſtojnje ßwjecźicź. Też tu kaž po zyłym němſkim kraju, chze tutón jubilej ſdobom ſa to ßłużicź, ſo by ßo nowy ſtat ſkrucźił na evangelſkim ſałožku. Tohodla je woßebje też młodźina ſwołana, ßwjecźicź tutón jubilej a ßo wobßwědczicź jako evangelſka młodźina. Sa to ßo hižo pſchihoty cźinja. Hłowna ßwjatoczńoſcź jubileja ſa Saſku budźe w Drježdźanach. Tam chze evangelſka młodźina we wulkich ßyłach wuſtupicź.

Němſki naměſtnik Mutſchmann je ſe ſchkitarjom tutoho wulkeho jubilejneho wuhotowanja w Saſkej. Wjedniſtwo wuhotowanja ma kaž druhdźe evangelſka zyrkej, potajkim biſkop Koch. Na wulkim wojowaniſchcźu „Ilgenkampfbahn“ pſchihotuje ßo tutón hobrſki wuſtup ſakſkeje evangelſkeje młodźiny, kotraž dyrbi tam ſe wſchěch kónczin kraja ſaſtupjena bycź. 60 000 wobdźělnikow ßo ſa tutón wuſtup woczakuje. Wón dyrbi woßebje pokaſacź, kſchiž a Lutherowu róžu, wo kotrejž 15. oktobra dróbniſcheho pißachmy; woboje pokaže tam evangelſka młodźina, tworjo woboje ſe ßwojimi cźrjódami. Popołdnju w 2 hodź. ßo tutón wuſtup ſapocźnje.

Podobnje chzemy po zyłym kraju ßwjecźicź tute 450. narodniny naſcheho Luthera. Woßebje chzemy wuhotowacź ßwjatocźne Boże ßłużby a w tutych ßo nutrnje dźakowacź ſa to, ſo Bóh naſchemu ludej da ſ Lutherom wulkeho rjeka a žohnowaneho wobnowjerja, a ſa to, ſo Bóh da naſchemu ludej lěto 1933 a wſcho wumožeŕſke a wobnjowaze, ſchtoż tuto lěto nam pſchinjeßy, a w tutych Božich ßłużbach chzemy nutrnje proßycź, ſo by Bóh naſch lud ſeßylnił w evangelſkej wěrje a jón tak wuhotował ſa wſcho, ſchtoż w pſchichodźe na naß cźaka, ſo bychmy wobſtali a woſtali.

Sa to, ſo by nam Lutherowy dźeń ſe žohnowanjom był, chze nětk też hiſchcźe wſchelake ßłużicź. Rosſchěricź mamy wſchelake knihi a knižki wo Lutheru, tak na pſch. bohacźe też ſ wobraſami wuhotowanu knižku: „Martin Luther, deutſcher Kämpfer, Bilder aus ſeiner Zeit und ſeiner Welt.“ Pſchedawacź budźeja dale hižo naſpomnjenu a wopißanu „Lutherowu róžu“, Lutherowy wopon. Wona chze bycź ßwjedźeńſke ſnamježko a ßwjedźeńſke wuſnacźe, ſ kotrymž ßo ſjawnje ſa Luthera, lutherſku wěru, lutherſku zyrkej a ſa zyły naſch wótzny kraj wuſnajemy. Plakaty chzeja wſchudźom wabicź, ſo też wſchitzy tutón dźeń ßobu ßwjecźa. Tohodla chzemy ßo ßobu poſtaracź ſa to, ſo ßu tute plakaty wſchudźom widźecź. A hiſchcźe něſchto: woßebita ßwjedźeńſka pohladniza je ſhotowjena. Tutu chzemy kupowacź a roſſchěrjecź.

Schtóž chze dróbniſcheho wo tym wſchěm wjedźecź, dźi k ßwojemu ſararjej a wobhoń ßo tam. Kóždy pak ßo hotuj, ſo tutón dźeń ßobußwjecźi a ſo pomha, tutón dźeń ſcźinicź dźeń wuſnacźa, dźeń wobkrucźenja a tak žohnowany dźeń ſa jenotliweho kaž ſa zyły kraj a lud. Schtož my nětkle trjebamy a też dale nuſnje budźemy trjebacź, je ta evangelſka wěra, kotraž njebojaſliwje, haj wjeßele wuſnawa:

Jedn twjerdy hród je naſch Bóh ßam,
Bróń dobra, ßylna ſkała.
Wón ſe wſchej nuſy pomha nam,
Kiž naß je ſapſchijała.

Wěrny podawk ſ Drježdźan.

Běſche loni na žnjach a horzy dźeń. Boże ßłónczko ßmudźeſche ſ njebja, a ludźo khodźachu w khłódkownym boku po haßach. Ja pak chzych ßebi wleczecź pſched měſto, chzych jónkrócź wohladacź jahon popow. Sahe pſchipołdnj podach ßo na pucź. Wot murjow cźopłota ßapaſche a kamjeńtny pleſtr wohrjewaſche pſches póduſche do nohow. Někotre haßy pſchekroczíwſchi, pſchińdźech k róžkej, hdźež ßerbſka ſtaruſchka nowiny pſchedawa, tukrajne a wukrajne. Mały blecźk haßy je jej pſchiſwoleny; tohodla ßedźi wona tam ſ nowinami wodźeta, ale tak je jej móžno, je nimale wſchě wupołožicź. Derje ſnata, wona wjele pſchedawa. Huſto jej hubje rjeknjetej: „Danke ſcheen, mein Herr!“ Tele ßłowa pak pſcheradźa, ſo jeje kolebka njeje we Drježdźanach ſtała. Ju ßerbſzy poſtrowiwſchi prajach: „Moja luba, Waß tola Boże ßłónczko dźenßa rosſchkrěje!“ „Wone mje rjenje wohrěwa!“ mi wona wotmołwi. So njebych jeje kupzam měſtno ſaracźiła krocźach hnydom dale. Dojědźech ſ elektriſkej hacź k měſchczańſkej mjeſy. Pſchi boku khłódneje hole pſchińdźech do Ränitz. Widźach rjane ſahony žitnych popow, haj mějach to ſbožo, widźecź dwaj wyßokej žnjeńſkej woſaj cźumpajo domoj jěcź. Dale krocźo nadeńdźech też mały ſahon pſcheńzy ſ wóßom popami. To bě kraßny napohlad. Stupich na ſchczerniſchcźo; jónkrócź chzych ßo jeneho ßnopa dótknycź, jón majkacź. Potom ßydnych ßo na mjeſyczku; hóſcź běſche ke mni pſchiſchoł; toho chzych naßycźicź. Běſche to hižo hłuboko do popołdnja a k wjecźorej ßo bliżeſche. Wětr ßo pocźa ſběhacź; mróczelowa wěża haßny na khwilku ßłónczko, k wjecźoru pak ßo cźěmna murja na njebju ſběhaſche. Widźach, ſo drje zyle wěſcźe Boże njewjedro pſchińdźe. Hnydom ßo ſběhnych, khwatach k elektriſkej wróczo a hdyž do měſta pſchijědźech, bě zyłe njebjo poczehnjene; hrimanje njedaloko bubotaſche. Ja pak cźěrjach domoj, ſo njebych ſmoknyła.

Běſche runje ßwjatok; twornje ſamkachu. Pſchińdźech do róžka k naſchej ſtaruſchzy. Wona měrnje nowiny hromadźe kładźeſche. „Moja luba, khwatajcźe, khwatajcźe! Njewidźicźe dha, kajke njewjedro na njebju ſteji?“ takle ju ja nadpadnych. „Njebojicźe dha ßo?“ Wona pak ßo nežnje poßměwkny prajo: „Bóh tón Knjes je wſchudźe!“ Popomhach jej hiſchcźe trožku, a dźěchmoj domoj, kóžda na druhi bok.

„Bóh tón Knjes je wſchudźe!“ klinczeſche pſchezo w mojimaj wuſchomaj. Pytnych też, ſo wjazy tak njecźěrju, kaž prjedy. Wobej pſchińdźechmoj ßuchej domoj. Potom pak padaſche deſchcź kaž ſchnórki ſ njebjeß, a ja mějach cźaß, ßebi tutón ſbožowny a powucźazy dźeń pſchemyßlicź.

Lěto je ßo mjes tym minyło. Staruſchka khoroſcźe dla žane nowiny wjazy njepſchedawa. Pſchińdu-li pak ja k tamne-

mu rózłej haßow, mi hižo ſdala we wuſchomaj klinczi: „Bóh tón Knjes je wſchudźe!“ L.

Zyrkej a ſtat.

Nabožina w khorownjach. To bě wobožna wěz w poßlednich lětach. Ssmy ſrudźazeho doſcź ſhonili, kak khorym ſaſtaranje w nabožinje bjerjechu abo kaſychu a kak ßmilnym ßotram, duchownym a druhim bóle a bóle ſnjemóžnichu, tutu woßebitu ßłužbu wopokaſowacź. Też to je nětk hinak. Němſka wyſchnoſcź je tutu zyłu wěz ſe ſakonjom ſrjadowała. Sakoń porucża, ſo maja ßo khorobne kaßy ſa to poſtaracź, ſo khorych do tajkich khorownjow ſcźelu, hdźež maja ſaſtaranje we ßwojim wěrywuſnaczu. Kóždy kſcheſcźijan móže ßebi po poſtajenjach nětk wuſwolicź khorownju ßwojeho wěruwuſnacźa.

Staropruſka zyrkej. Wſchelazy wuſnamni ſaſtupjerjo evangelſkeje zyrkwje buchu po nowej wuſtawje jako biſkopjo a probſtojo pomjenowani; tak bu ſuperintendent Jenetzki probſt ſa Lěhniczanſki (Liegnitzer) wokrjeß.

Sekta „Hirt und Herde“ bu ſa Sakſku ſakaſana a roswjaſana.

Reformaziſki ßwjedźeń w Sakſkej budźe ſa zyły kraj woßebity dźeń. 31. oktobra wußwjecźi němſki biſkop Ludwig Müller ſakſkeho biſkopa Kocha ſa jeho ſaſtojnſtwo.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

S Wjeleczina. Ludowe mißijonſtwo wuhotowa wutoru, ßrjedu a ſchtwórtk po 16. njedźeli po ßwj. Trojizy tu w Božim domje tſi wjecźory. Sajim ſa zyrkwinſke praſchenja naſcheho cźaßa bu dźeń a žiwiſchi, kaž ſwjeßelazy wopyt to wobßwědcźi. Pſchihotowali běchu tuto poradźenje ßwěrni pomoznizy, cźi, kiž běchu dom wot doma pſcheproſchowanki rosnoſchowali, a poſawnowy khór, kiž na wjecźor pſches wjeß cźehnjeſche. — Kóždy ſ tſjoch wjecźorow ſapocźa ßo ſ motettu poſawniſtow. Tohorunja běchu do ßluby tutych wjecźorow ſtupili mužſke ſpěwne towaŕſtwo, zyrkwiny khór a khór dźěcźi, kiž je ßebi kantor ſeſtajał. Pſchednoſchki ſawoſtajichu hłuboki ſacźiſchcź, dokelž rěcźnizy rěcźachu ſ wutroby a tak, kaž to lud roſumi. Faraŕ Schneider-Budyſki pſchihotowa, wołajo: „Zyrkej, wotucź!“ ſroſumjenje ſa ſcźěhowazej pſchednoſchkaj. Wón ſrumowa wſcho liberaliſtiſke a materialiſtiſke ſańdźeneho cźaßa a ſwoła wrócźo do ſhromadźowanja wokoło evangelija, kajkaž je pſchißłuſchnoſcź ſa kóždeho. Druhi wjecźor ſhłubſchi faraŕ Siegemund-Budyſki to, ſchtož bě ßo prěni wjecźor prajiło, pſchednoſchujo wo: „Němſka wěra — němſka zyrkej.“ Dopjelnicź ßo chze w naſchim cźaßu pſchecźe reformatora Luthera: jena proteſtantiſka zyrkej němſkeje naziony. Wobaj, lud a zyrkej, ßłuſchatej jedym k druhemu. Tſecźi wjecźor rěcźeſche faraŕ Semm-Biſkopſki wo „revoluizonarnym póßelſtwje kſcheſcźijanſkeje zyrkwje“, wuſběhujo, ſchto ma kſcheſcźijanſke póßelſtwo wojowanſkeho w ßebi. W ludowej zyrkwi dyrbiſch wědźecź wo „Khryſtußowym wohnju“, kotryž chze ßwjata revoluzija — to je pſchetworjenje, kaž ßebi jo žiwjenje žada, a wumjetanje wſcheho, ſchtož do cźłowſkeho kſcheſcźijanſkeho žiwjenja njeßłuſcha —, donjeſcź wſchudźom tam, hdźež je němſki lud na ßwojim cźěle khory. Wutroby, w kotrychž ßo ßwjaty woheń ſapali, dyrbja ßo w zyrkwi najkrucźiſcho mjes ßobu ſwjaſacź a pomhacź póßelſtwo ludoweje zyrkwje ſroſumicź a do ſkutka ſtajicź. — So by wſcho budźenje, ſ kotrymž tajke pſchednoſchki ludoweho mißijonſtwa lud a woßady budźa, pſchinjeßło płody, kotrež traja!

Ludowe mißijonſtwo je, kaž na pſch. rosprawa ſ Wjeleczina wobßwědcźi, ſe ßwojim wobſchěrnym ſkutkowanjom počźało. Wono chze lud budźicź, ſbudźicź, ſahoricź ſa Jeſom Khryſta a jeho zyrkej, ſa wěru, kotraž je žiwjenje ſ Jeſußom Wono njemóže ſa jenu ſymu do wſchěch woßadow pſchińcź. Tohodla je ßebi ſa prěnje dźěło w kóždym wokrjeßu něhdźe 4. dźěl woßadow wuſwoliło, kaž to hižo pißachmy. Tak bórſy hacź móžno, pſchińdźe też do druhich.

Naſyma jewi ßo tak rjana a ßłóncźna kaž lědy hdy a wobradźa nam poßlednje žně a to pſchedewſchěm běrnjaze tak rjane kaž lědy hdy. Sſłyſchimy, ſo žito dawa zentnarjow kaž cźiſcźe porědko, ſo wunoſcht běrnow telko trócźny, kaž cźiſcźe porědko. To ſwjeßeluje ratarja wutrobu, to ſwjeßeluje zyłeho luda wutrobu. A wutroba ßo dźakuje Bohu, kiž wußyw a ßadźeńki ſchlitaſche a žohnowaſche. A wutroba dźakowna ßo modli połna dowěry hnadnemu, wſcheho móznemu Bohu, wjedźo, ſo wón nětk też da deſchcź ſaßo w prawym cźaßu. A tón cźłowjek, kotrehož wutroba tajkeho cźini, dźe ſtroſchtny do pſchichoda a ßo njeboji.

14. oktobra bu ſa zyły lud a kraj woßebity a rosßudny dźeń. Na wjecźor rosnjeßy ßo ſ nowinami khwataza powjeſcź, ſo Němſka ſ ludoweho ſwjaſka a ſ konferenzy ſa wotbrónjenje wuſtupi, ſo preſident Hindenburg němſki ßejm rospuſchcźi, ſo 12. novembra nowy wolimy a ſo kanzler Hitler wjecźor ßam w radiju k ludej a k ßwětej rěcźi. Satorhnjeni běchu wſchitzy, kiž někak podawki a cźaß ſroſumja. A wjecźor rěcźeſche kanzler k ßwojemu ludej a k zyłemu ßwětej, ně ßo ponižujo dźakowny pſched Bohom ſmužicźe a doraſnje pak wuſtupujo ſa prawa luda a kraja. — Rosßudny to dźeń, tutón 14. oktober. Schto ſechze ſ teho bycź, ßo praſchachmy a ßo hiſchcźe praſchamy? My jo njewěmy. To tamne pak dyrbjeli wjedźecź: Pſchihotowani dyrbimy bycź, njech pſchińdźe, ſchtož chze! Pſchihotowani pak budźemy jenož potom prawje, hdyž ßo we wěrje do Boha dohotowachmy! —

W **Barlinje** — a prjedy w Lipſku — ma ßo wulki proceß dla ſapalenja ßejmownje. Wón wotkrywa hłubiny ſłóſcźe a hidy, w kotrejž je ſkaženje. Wón naß tehodla dźeń wote dnja napomina, bycź dźakowni Bohu a dźakowni tomu, kotremuž Bóh w prawym cźaßu da pſchińcź a ſapſchimnycź, ſo njebychmy byli ſtorhnjeni do hłubinow. Wón pak naß tohodla dźeń a bóle też pohnuwa, bycź dźakowni ſe ſkutkom, t. r. my mamy wſchitko cźinicź, ſo njeby to naſad ſchło a ſaßo do hłubiny, ale ſo bychmy poſtupowali bóle a bóle na wyſchinu. To ßo nam radźi, hdyž ßmy kóždy jenotliwy w ſwjaſku — ſ Bohom, w tym ſwjaſku, kiž je wěrna, wutrobna wěra, hdyž we tutym ſwjaſku kóždy na tym měſtnje, na kotrež ßmy ſtajeni, cźinimy, ſchtož je nam, naſchim lubym, ſchtož je wótznemu krajej a ludej k žohnowanju, Bohu a jeho zyrkwi k cześcźi.

Na pucź.

Ja mam hiſchcźe kóždy dźeń ßam ſe ßobu doſcź cźinicź, ſo bych ßo mohł modlicź. Ja ßym ſpokojom, ſo móžu, hdyž ßym ßo lehnył, Boże dźeßacź kaſnje, Wótcže naſch a po tym hiſchcźe ſchpruch abo też dwaj wuſpěwacź. To ßebi rospominam a potom wußnu. Luther ſa blidom.

Liſtowanje: Sa reformaziſki ßwjedźeń (20. po Tr.) T. w B. — Sa Lutherowy jubilej (21. po Tr.) W. we W. (najpoſdźiſcho 30. oktobra w Budyſchinje wotedacź!!).

Samoſtwity redaktor faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach (Noſtitz b. Weißenberg). Cźiſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchcźerńje a knihatnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźlětnje 108 pf.

Čžißło 44

Bohaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Wiln e dźełał,
Strowja će
Swojbny statok,
A tw ój swjatok
Zradny e.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosc ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 29. oktobra 1933 Bautzen

Na reformaziski ßwjedźeń.

Jana 6, 63.

Jedyn twjerdy hród je nasch Bóh ßam.
Móz nascha dobycź njemóże,
Hdy by ßwět ßo mjeŕwił s cžertami,
Nam dyrbi njebjo wostacź.

W tutych schtyrjoch ryncžkach s Lutheroweho ßławneho kěrluscha mamy ßylnu wěru, ale też hłuboku ponižnosćź tuteho wulkeho muża psched wocžomaj. Hdyž mór we Wittenbergu sakhadźesche, nasta w Lutherowej modleŕni tajki mózny kěrlusch, wo kotrymž je ßo prajiło, so je zyłe wójsko hódny. Tutón kěrlusch je s ducha spěwany. Wscho je na Boha twarjene w nim. Tak je Luther Jesußowy grat zyle po Jesußowym ßłowje: Duch je, kiž žiwych cžini, cźěło niczo njepomha, te ßłowa, kotrež ja k wam rěcžu, ßu duch a ßu žiwjenje.

Hdyž je nětko Lutherowy 450. narodny dźeń psched durjemi, hdyž ßmy psched tsjomi lětami 400lětne wobstacźe Augsburgskeho wěrywusnacźa ßwjecźili, naß tele liczby wucža, so je Luther 47 lět stary był, jako jeho pomoznik Melanchthon w Augsburgu psched kěžorom stejesche a evangelszy wjeŕchojo ßebi wěru wysche ważachu hacž trón a žiwjenje. Luther na hrodźe Koburg mějesche s tym dobycźe na wschě cžaßy; bamžowe satamanje, kěžorowa klatba niczo njepłacźischtej!

Hdyž ßebi europiske ludy wobhladamy, widźimy bohatstwo woßebitosćźow: italski lud dźiwa pschede wschěm na pschistojnosćź a rjane, tak so je niski lud tam sazpjeny; franzowski lud pyta spodobne, tak so je tam hruboscź hidźena; jendźelski lud staja wužitk doprědka, tak so husto cžesćź a prawo njepłacźitej; němski lud haji pschede wschěm wěrnosćź, tak so hordosćź a sdacźe sacźißnje; ßłowjanske ludy drje lubuja knježenje, tak so pak ßo podcźißnu, pak se ßurowosćźu lud wobknježa. Tele wschelakosćźe mamy wobkedźbowacź, so bychmy spósnali, cžehodla Savonarola w Florenzu, Huß w Prasy, Wiclif w Jendźelskej, Kalvin w Genfu njejßu samóhli tajke rosßudźaze dobycźe sa wucžbu a wěru dokonjecź kaž Luther w Němzach: Luther ßo njeje sa niczim praschał hacž jeno sa wěrnosćźu, sa japoschtołskej wěrnosćźu, sa Khrystußom ßamym. Tutón duch wěrnosćźe je Luthera pohnuwał, wscho po biblískej wucžbje poßudźowacź, tak derje zyrkej a Boże ßłužby kaž zyłe žiwjenje, kajkež je Bohu spodobne. Jeho dar sa lud, sa duchownych, sa wyschnosćźe běsche biblija w macźeŕnej rěcži, so by kóždźiczki mohł ßam połnu kscheścźijansku wěrnosćź nawuknycź a we ßwojim žiwjenju a powołanju nałožowacź. Tak cžini duch žiwych, tak pschińdźe cźěło pod dobre knjeżstwo, pschetož Khrystuß ßam rěcži, a jeho ßłowa ßu duch a ßu žiwjenje.

Schto je Luther ßam wo ßebi myßlił? Chzysche wón, „reformator“ bycź? Je wón bójske widźenje měł, po kotrymž by ßo sa woßebje powołaneho wobhladał? Ně, wón pilnje dźěłasche, saßo a saßo bibliju cžitasche a pschi tym sa tym pschińdźe, so je wscho jara wopacžne we wucžbje, kotraž knjeżesche. Pola Pawoła wón skónczńje jadro praweje wucžby wo sbóżnosćźi a žiwjenju kscheścźijana namakasche. „Dobru wěz cžitacź, to cžini wucženych.“ Wón njecžitasche wjele, ale pomałku a husto, hdyž ßłowo jemu pocža žiwe bycź, so jeho hacž do najsnutskownischeho sapschimowasche. Wón sapadny do njeměra a cźežkich myßlow, ale skónczńje by jeho wěra do Božeje hnady wěsta była kaž skała a twjerdy hród. Pschecźiwo hanjerjam by ßo jenož sakitował, hdźež dyrbjesche sa Boże ßłowo wojowacź. „Ja wěm, so Knjes mi wobßwědcženje dawa, so ßym prawje wucžił“, tak ßo wón we wótrych wojowanjach troschtowasche.

Kraßnje je Lukaſch Kranach Luthera pſchecźiwo porokej ſchkitował, ſo ßam ßo wucźi. Je ſa měſchczańſku zyrkej we Wittenbergu woltarny wobras dźěkał, na kotrymž kſchižowaneho Khryſtußa widźimy a na kotrymž, kaž Luther ßam tak tež poßłucharjo wſchitzy jenož na Khryſtußa hladaja, wo kotrymž Luther prědźuje.

Tajke prědowanje ma prawo, ma dobycźe. Tajke je woprawdźe lutherſke. Tajke dyrbi woſtacź. Hamjeń.

Reformaziſki ßwjedźeń.

Sjew. Jana 14, 6—7. My mamy wěcźny evangelij.

Hłódß: Jehova, tebi chzu ja ſpěwacź.
Sso ſraduj, zyrkej Boża ßwjata,
Kiž rycźerja maſch w bitwje mózneho.
Wſchak bróń a ßylnoſcź tebi data
Je pſches njeho, kiž ſa naß poda ßo
Do ßmjercźe na kſchižu a doby nam
Tak cźěř a ſbóžne prawo k njebjeßam.

My wěcźny evangelij mamy,
Kiž pſchipowědacź ma ßo na ſemi,
So narodam a ludam damy
Wſchěm ſbóžne póßelſtwo my ſbožowni,
Kak rycźeř Boži, Jeſuß, dobył je,
Nam wumoženje dał a žiwjenje!

Hlaj, jako jandźel ßwětła cźehnje
Dźě prědowanje evangelija
Pſches ßwět nětk w Jeſußowym mjenje
A ſbóžnoſcź ludam wſchudźom poſkicźa! —
Sso Boha bojcźe, cźeſcź jom' dawajcźe,
Cźaß ßudźenja nětk jeho bliſko je!

Nětk ſ modlenjom ßo pokorjejcźe
Pſched Nim, kiž žórło ßam je žiwjenja!
We ßłužbje Jeho ßwěrni ſtejcźe;
Wón zyłej ſtwórbje Božej wodych da! —
Tak klincźi kěrluſch evangelija,
Kiž do ßwěta wſchěm ludam wukhadźa!

Tuž haleluja ſaſpěwajmy,
Kiž pſches Khryſtußa wumoženi ßmy,
A ſ hłoßom wyſchſchim ſawyſkajmy,
Hdyž wuhlad wotewrja ßo radoſtny! —
Pſches ßwět a cźěßnoſcźe cźěř naſcha dźe
Sa Jeſußom do raja kraßnoſcźe! J. W.

31. oktobra 1517.

Luther je naſchim evangelſkim Serbam derje ſnaty, niz jenož, dokelž je naſch reformator, kotryž nam cźiſty evangeljion ſnowa da a kotrehož tohodla ſnacź dyrbi kóždy Evangelſki, ně tež tohodla, dokelž jeho tež ſnaja ſe ßerbſkeho piſmowſtwa, ſ cźaßopißow kaž ſ knihow. Woßebje wobſchěrnje je ßerbſkemu ludej wo Lutheru rospißał wſcho farař Jurij Jakub-Njeßwacźidlſki w knihach: „Dr. Marcźin Luther. Jeho žiwjenje a jeho ſkutki. Jubilejſki dar k jeho 400lětnemu narodnemu dnjej.“

Tuta knižka, kotrejež druhi wudawk hižo 1884 wuńdźe, ßwjecźi lětßa tež ßwój jubilej. So bychmy naſchich Serbow na nju dopomnili a jich pohnuli, w njej runje nětkle ßwěru cźitacź, hdyž tola cźaß tajki a po tutym cźaßu bórſy 450. narodniny Lutherowe ßwjecźimy, ſtajimy tu wuřeſk, w kotrymž farař Jakub to wopißuje, na cźož naß naſch reformaziſki dźeń woßebje dopomina: wotpuſk a pſchibicźe theſow. Do toho je tam nadrobnje wo kažazym cźinku, wotpuſk pſchedawacź, piſane. Tuž ßo tam wobhoń wo tym, ſchto bě poßledni naſtork wulkeho, wumožazeho hibanja, kotryž my reformaziju mjenujemy a kotrehož narodniny my nětko 31. oktobra ſaßo ßwjecźimy. Shoniſch tam, ſo ßo hižo dołho poſpyty cźinjachu, zyrkej wucźiſcźicź wot wſcheho, ſchtož je cźłowſke, a jej ſaßo dacź jeniczki jeje ſałožk: cźiſty evangelij. A ſhoniſch tam wſcho nadrobniſche wo Lutheru a jeho ſkutka, a to pěknje po ßerbſku napißane. Tuž cźitaj, ſchtož cźi tu a hewak naſch njedźelnik napiša wo reformatoru dr. Marcźinu Lutheru a potom wſmi mjenowanu knihu a cźitaj a ßwjecź tak reformaziſki dźeń we reforměrowanym cźaßu — tak ßměmy tola ſ wěſtym prawom naſch cźaß mjenowacź —, ßwjecźo ſdobom jubilej tuteje rjaneje evangelſkeje ßerbſkeje knihi. Myßlu ßebi, ſo, ſapocźawſchi cźitacź, radlubje dale cźitaſch.

Tezel, „dominikanſki“ mnich, prjedy dla mandźelſtwołamanja k ßmjercźi wotßudźeny a potom wobhnadźeny, bě tón muž, kotrehož bě ßebi arzybiſkop Albrecht Magdeburgſki ſhladał, ſo by jemu pſches wikowanje ſ wotpuſkom pſcheměrnje wulki pjenjes ßobu nahromdźicź pytał, kiž bě Albrecht ſa ßwoje Mainzſke arzybiſkopſtwo bamžej ſapłacźicź dyrbjał. Tezel bě wot wſchitkich wotpuſkowych prědarjow najnjehańbicźiwiſchi. Wón ßo khwaleſche, ſo je na hnadach a mozach ßwjatemu Pětrej runy, a ſo móže ßamo pſchichodne pſcheſtupjenja ſpuſchcźicź. Sakſkemu kurwjerchej Bjedrichej Mudremu pak do kraja njeßmědźiſche. Tón bě ßebi to ſakaſał. Tuž ßo na mjeſach wokoło tłócźeſche, a ludźo ſ Wittenberga k njemu běhachu. Hdyž běchu tam pobyli, pſchinjeßechu ßwoje droho kupjene papjerki a dźachu k ßwojim duchownym a tež k Lutherej: Trjeba njeje, ſo naß hrěchow dla khłoſtacźe. My mamy połne wotwjaſanje! Tuž, — hdyž bě jemu nětko wjelk do ſtadła pſchiſchoł, poſtaže dr. Luther pſchecźiwo tutomu žadławſtwu.

Wěſta tužnota běſche w žiwjenju němſkeho luda. Wjele ßwěrnych duſchow wobžarowaſche zyrkwinu nuſu, ale tola ßebi njeſwaži ſchto prajicź. Tuž pſchińdźe ßwjate hrimanje, kiž wucźiſcźi a wujaßni. Cźucźe wo tym, ſo ßo něſchto wulkeho ſtanje, je wěſcźe tež kurwjerch Bjedrich měk. Wón mějeſche, kaž ßo powěda, tajki ßón: Jedyn mnich piſaſche něſchto na durje Wittenbergſkeje zyrkwje. Pſchi piſanju piero w ruzy roſcźe, ſo hacź do města Roma doßaha, hdźež ßo jeho kónz tak bamžoweje króny dótkny, ſo ßo ta ſatſchaße. — A hlaj, tón mnich bě woprawdźe piſał! Pola Boha pak, niz pola njeho, ſtejeſche, ſo jeho ßłowo tajku móz doſta, ſo hiſchcźe dźenßa póſnawamy: S tym je ßo wobnowjenje zyrkwje ſapocźało!

Na dnju „wſchěch ßwjatych“, hdźež mějachu ſdobom tež kermuſchu we Wittenbergu, by ßo tam jara wjele ludźi ſeſchło, dokelž ßo tehdy w zyrkwi „powoſtanki ßwjatych“ pokaſowachu. Tych bě tam 5005 nahromadźenych. Pſchi tym woſjewjeſche zyrkwina wyſchnoſcź, abo ſchtóž mějeſche hewak k tomu prawo, woßadźe ważne powěſcźe ſ piſmom, na zyrkwine durje pſchibitym, a wědźeſche, ſo ßo to na tutym dnju wot wjele tyßaz ludźi cźitaſche. Tajke moſjewjenja pak buchu dźeń prjedy pſchibite, 31. oktobra. **A 31. oktobra 1517 pſchińdźe dr. Luther a pſchibi na durje hrodoweje zyrkwje we Wittenbergu 95 praſchenjow pſchecźiwo wotpuſkej.**

To běſche wulke piſmo. Horkach ſtejeſche: „Rosrěcźowanje k wujaßnjenju wotpuſkoweje mozy“.

„S luboſcźu a ſ wotpohladom, ſo wěrnoſcź na ſjawne pſchińdźe, budźe ßo wo ßlědowazym we Wittenbergu pod pſchedßydſtwom dr. Marcźina Luthera diſputěrowacź. Cźi ßa-

mi, kiž parschonjzy ſ nami wo tym jednacź njemóža, njech to pißomnje cźinja! W mjenje naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta. Hamjeń."

A delka ſtejachu te praſchenja, wot kotrychž chzemy ſnajmjeńſcha někotre wuſběhnycź:

„Bamž njemóže a njecha žane druhe khłoſtanja ſpuſchczecź, kihba te, kotrež je wón po ßwojim ſpodobanju abo po bamžiſkich wuſtawkach napołožił" (5). — „Bamž njemóže hrěſchny dołh ſpuſchczecź, jenož woſſjewjowacź a wobtwjerdźowacź, ſchtož je wot Boha wodate" (6). — „Kóždy kſcheſcźijan, kiž ma woprawdźite roskacźe a ſrudobu nad hrěchami, dóſtanje połne wodacźe wot ſchtrafy a winy, kiž jemu tež bjes wotpuſka ßłuſcha" (36). — „Wěrny a prawy pokład zyrkwje je najßwjecźiſchi evangelijon kraßnoſcźe a hnady Božeje" (62). — „Kſcheſcźijan ßo praſcha, cźehodla njepuſchcźi bamž wſchitke duſche na jene dobo ſcźiſcźa najßwjecźiſcheje luboſcźe dla a najwjetſcheje nuſy duſchow dla, ſchtož by najwažniſchi ſamyßł był; mjes tym, ſo wjele, wjele duſchow wumožuje dla hubjenych pjenjes ſa Pětrowu zyrkej, ſchtož je tola najßnadniſchi ſamyßł?" (82). — „Njech tohodla wſchitzy profetojo tónz wojnu, kotſiž ke Khryſtußowej ſhromadźiſnje rjeknu: měr, měr! a tola žadyn měr njeje. — Tym profetam pak njech ßo derje dźe, kotſiž ke Khryſtußowej ſhromadźiſnje rjeknu: kſchiž! kſchiž! a tola žadyn kſchiž njeje. — Kſcheſcźijenjo maju ßo napominacź, ſo ßo prózuja ſa Jeſußom, kiž je hłowa, pſches kſchiž a ßmjercź a helu khodźicź, — a tak ßo troſchtowacź, ſo wjele ſkerje pſches wjele tyſchnoſcźow, hacž pſches wopacžny měr do njebjeſkeho raja póńdźeja." (92—95).

Dr. Marcźin Luther.

Luther a dźěcźi.

Bě w lěcźe 1536 a to 6. ſeptembra. Lutherowe dźěcźi ſtejachu pſchi blidźe a hladachu žadoſcźiwje na ßad a pfirſichi, kiž na blidźe ſtejachu. Jako dr. Luther to wuhlada, rjekny wón: „Schtóž chze wobras tajkeho, kiž ßo połny nadźije wjeßeli, widźecź, tón ma tu pſchihódny konterfei — wobras —. Ach, ſo bychmy móhli tak połni nadźije hladacź na poßledni dźeń! . . . "

W naſchej žałoſcźi je to naſch troſcht, ſo je hiſchcźe druhe lěpſche a wcěžne žiwjenje. Jich wjetſchina ſemrěje, prjedy hacž ßu k roſomej pſchiſchli. Jich wjele wumrěje bjes dźěcźi, tak ſo ani nan ani macź njebuchu. Tohodla dyrbi naſch Bóh Knjes něſchto wulkeho w myßlach měcź, tajkeho, ſo budźe to wſchitko zyle hinaſche, mjenujzy ſtawanje morwych, wo cźimž wěrimy, ſo budu nowe njebjeßa a nowa ſemja a ſo budźemy my wěcžnje žiwi. To je ſa roſom žałoſtny, cźežki, haj njemóžny artikel wěry, kaž dźě ßu tež wſchě druhe ſkutki Boże pſchecźiwo roſomej. Ariſtoteles, tutón wucźeny póhan, njemóže, wo naturje ſwěrjatow piſajo, niczo wo tym prajicź.

Summa: Bóh je kreaturam njeſapſchijomny. Tola móžeſch jeho w jeho ßłowje cźucź a wobmaßacź, runjež wón njecźini, kaž my to radźi chzemy: pſchetož wón nima naſchu geometriju, naſche měry a naſche liczenje . . . "

Pſchecźiwo hłodej a ſymje.

Zyły lud je ſwołany do tuteho boja ſa zyły lud. Zyrkej ſteji ßobu w prěnim rynku wojowarjow. Kak mohło to hinak bycź? Wona hižo ſtejeſche w prěnim rynku. Pſchetož, ſchto dha ßu jeje ſkutki luboſcźe, ſchto je Snutskowne mißijonſtwo hewak, hdyž niz wojowanje pſchecźiwo nuſy, pſchecźiwo ſwonkownej a ſnutskownej nuſy? To pak rěka dale, ſo je nětko tež kóždy ſtaw zyrkwje woßebje do tutoho wojowanja ſwołany, a to tak, ſo by ßam dawał a woprował, a tak, ſo by ßo ßam do rynka pomoznikow ſeſtupał a pomhał ſběracź a rjadowacź, a tak, ſo by był nětko kóždemu w ludu, kiž cźerpi, — njetrjeba to jenož ſyma, hłód bycź, je nuſy doſcź, kiž ßnadź hiſchcźe bóle boli! — pomozny, ſo by jemu bliżſchi, kaž Jeſuß ßebi to w kraßnym pſchirunanju wo ßmilnym Samariſkim žada, bliżſchi ſ wutrobu, ſe ßłowom, ſe ſkutkom!

Takle, ſo by tuto wojowanje pſchecźiwo ſymi a jeje nuſy było ſhromadny ſkutk wſchěch, myßli ßebi to wyſchnoſcź tež, a cźi, kiž maja wojowanje nawjedowacź. Wyſchnoſcź tež njecha, ſo bychu ſ tutymi powſchitkownymi ſběrkami cźerpiłe hižo wobſtejaze ſpomožeŕſke ſkutki, wuſtawy a domy. Tute wſchě dyrbja ßo ſaſtaracź, kaž hacž dotal.

Do wſchěch woßadnych, wjeßnych, wokrjeßnych a krajnych wubjerkow tutoho ſymſkeho ſpomožeŕſtwa ſaſtupi zyrkej a to ſe Snutskownym mißijonſtwom; wſchudźom maja potajkim w tutych wubjerkach ſaſtupjerjo zyrkwje, kotſiž ßu ſdobom tež ſaſtupjerjo Snutskowneho mißijonſtwa, pódla bycź. Na to ma ßo dźiwacź a tu nima ßo nichtó dlihicź a ſapowědźicź, ßobudźěłacź.

Tuž ſtejmy wſchitzy ſa tym, ſo by ßo dozpiło, ſo nichtó hłodu ani ſymy njemrěje!

Dopomnjeńki.

Tyßazlětny ßwjedźeń města Budyſchina dowjedźe tež mje do jubilejneho města. S dźěſcźomaj krocžach po pěknje pyſchenych haßach. Dóńdźechmy hacž na hłowne torhoſchcźo. Tu wuhladachmy tež ſtražu. Żeleſne rjecźaſy jeje městno wobdawachu.

Żeleſne rjecźaſy! To wubudźi we mni dopomnjeńki ſe dawnych lět, hdźež hiſchcźe dźěcźo běch. Sſkyſchach prajicź: „Hdyž ty prěni krócź do města pſchińdźeſch, dyrbiſch rjecźas roskußacź, hewak njeßměſch tam nuts!" Haj tak mi powje-

dachu a mje traſchachu. Na to ßo njejabzy dopomnich, wuhladawſchi rjeczaſy, kotreż běch tehdy też potom na hłownym torhoſchczu wohladał. Kußacź pak njejßym żadyn trjebał.

Czehodla prajachu mi pak to, ſo dyrbju, hdyż prěni ras do měſta pſchińdu, rjeczas kußacź? Myßlu ßebi, ſo chzychu ſ tym ſchericź — każ hewak ſ bobakom, ſ „feieriplom“ a ſ druhim — a mje, a tak dozyła dźěczi, kotreż njemóżachu doczakacź, do měſta pſchińcź, wottraſchicź. Njewěm wjaz, hacż też ja njejßym tutón ważny podawk mohł doczakacź. Ale móżno wſchak to je.

Dopomnjeńki to na rjane czaßy, na dźěczaze lěta, na lěta dźěczazeje njewinowatoſcze. Schto wſcho njeleži, njeſteji to nětk mjes tutym czaßom a tamnym! Żeleſne rjeczaſy to ßu, wjaz hacż żeleſne rjeczaſy. Nichtón je njeroskußa, nichtón njemóże wróczo do ſbożowneho raja dźěczatſtwa, a byrnjeż to radſcho chzył, radſcho hacż je to něhdy chzył do měſta, ſwólniwy, roskußacź też rjeczaſy żeleſne, jenoż ſo mohł wohladacź wſcho rjane, ſchtoż ſa měſchczańſkimi murjemi a wrotami.

Żeleſne rjeczaſy. Ma=li ſchtó druhe a lěpſche wukładowanje tutoho: „Ty dyrbiſch rjeczas kußacź!“ tón ßo njewotmjelcź, ale tu wupowjedaj, njech też prěni ſaměr tutych ryncźkow njeje, tu wědomnoſtne pſchepytowanja czinicź.

„Rjeczas kußacź.“ Mi je tak, ſo ßym tola někajki rjeczas dyrbjał kußacź — někajki pjeczeny, pjekarſki, zaktowy. Hinak wſchak było njeje. Kak njebyſchtaj njeſapomnjenaj ſtarſchej dźěſczu na tutym ważnym dnju tajkeho wjeßela njeſczinikoj.

Zyrkej a ſtat.

Sa Sakſku ſměje, każ hižo pißachmy, reformaziſki ßwjedźeń woßebiteje ważnoſcze, każ ma Sakſka ſaßo jako narodny kraj reformazije ſa reformaziju a ſa zyłu lutherſku zyrkej woßebiteje ważnoſcze. Němſki biſkop Ludwig Müller pſchińdże do Drježdżan a wußwjeczi biſkopa Cocha ſa jeho biſkopſke ſaſtojnſtwo. To njeje jenoż ſa Drježdżany ßwjatoczny dźeń, ale ſa zyłu Sakſku, haj ſa zyłu evangelſku zyrkej Němſkeje. Stawa ßo tola tajkeho prěni krócź w nowej zyrkwi noweho czaßa. Tuż wobſamkńmy, dźakowni pſched Bohom wopominajo Lutherowy ſkutk, tutu ßwjatocznoſcź każ zyły nowy ſapoczatk naſcheje evangelſkeje zyrkwje, do ßwojeho dobroproſchenja!

12. novembra. Rosßudny to dźeń! Niz jenoż ſa Němſku a jeje lud! Sa zyłu ſemju a jeje ludy! Toho budźmy ßebi wědomi. A hdyż to hiſchcze njejßmy, wużiwajmy tute dny ſa to! Pſchede wſchěm reformaziſki ßwjedźeń a 450. narodniny Lutherowe! Wobaj dnjej najlěpſchej pucźnikaj na pucź pſches tutón zyły czaß, każ na pucź, kotryż 12. novembra mamy hicź.

Liſt na evangelſku młodźinu je ſakſki biſkop Koch wupóßłał. W nim ſtrowi ßwojich młodych ßobuwojowarjow ſa lěpſche zyłeho luda a ſaběra ßo ſ rosßudnymi praſchenjemi młodźiny a zyłeho czaßa a luda. Tutón liſt — „Der Sächſiſche Jugendführerbrief“ — budże nětko porjadnje pſchikhadźecź a chze zyrkwine wjedniſtwo a młodźinu do zyłka jednoczecź. Wón móże ßo ſkaſacź — a to wot 1. novembra — też pola póſta. — Nimo biſkopoweho ßłowa ma tutón prěni liſt też druhe ważne woſjewjenja, tak na pſch. ſaßadne ßady wo dźěle młodźiny a wo ſkutkowanju ſa młodźinu. — Młodźina, kiž hacż ßem hiſchcze w żanym towaŕſtwje njebě, ma ßo nětko ſkoro rosßudźicź, hdże chze ßo do zyłka ßobu ſeſtupacź. Něhdże budże dyrbjecź. A to je dobre tak. My trjebamy ſjednoczene mozy, niz rospróſchene a rosbrojene. Lětdźeßatki dołho pytachu tohodla też hižo naſche evangelſke towaŕſtwa młodych hólzow a runje tak młodych holzow młodźinu hromadźicź a czinja to hiſchcze.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Tſi ßwjate dny! Tak rěka to dźenßa ſa woßady, kotreż maja kermuſch. „Tſi dny kermuſcha!“ to njeby ßnadź hódno było woßebje wuſběhnycź. Tſi dny ßwjecza kermuſchu też tak hižo we wjele woßadach a domach. A czehodla też niz, hdyż woprawdże „kermuſch“ ßwjecza! Kermuſchu ßwjecźiſch jenoż tehdy, hdyż ju ſe ßwojimi hoſczemi też we ßwojim Bożim domje ßobußwjecźiſch. Pſchetoż Bożeho doma dla je tu kermuſcha a niz ßnadź nawopak, Boži dom dla kermuſche. Sserbſke mjeno „kermuſcha“ wſchak czi to ßamo njepraji, runje każ też němſke mjeno „Kirmeß“ niz; ſa to pak to kóżdemu mjeno „Kirchweih“ dopraji. Potajkim, ſ kermuſchu je to tak, każ ſ kwaßom: kwaß njemóżeſch ßwjecźicź, hdyż tu jenoż njewjeſta je abo jenoż nawożenja; hdyż jón by tola ßwjecźił, by jón jenoż dobrych kuſkow dla ßwjecźił. Tak też tu: Kermuſchny ßwjedźeń njeßwjecźiſch — abo ßwjecźiſch jón jenoż dobrych kuſkow dla —, hdyż ßo jenoż ſ jenym ſpokojiſch, hdyż jenoż we ßwójbnym domje ßy a niz też w Bożim domje, wſcho jene hacż maſch kermuſchu abo hacż ßy na kermuſchu pſchiſchoł. A hdyż je tſeczi dźeń kermuſche nětko reformaziſki ßwjedźeń, ßy czim doraſniſcho na to pokaſany, ſo maſch kermuſch ſ Bożim domom ßwjecźicź, ſo maſch do Bożeho domu hicź, niz tohodla, ſo by ſ tym dobry ſkutk czinił a ſaßłużbu měł, ně, tohodla, dokelż cźe wěra twojeje wutroby k tomu honi. Hdźeż tak kermuſchny dom a jeho hoſczo w Bożim domje ßo ſ Bohom ſetkachu a w modlenju ſ nim rěczachu, tam je potom w kermuſchnym domje kermuſcha też tón ßwójbny a towaŕſchny ßwjedźeń, kotryż tak lubujemy, dokelż ßo ßwójbni, pſchecźelſtwo a inaczi ſeńdu, ſo bychu ſtare ſwjaſki ſkrucźili a nowe wjaſali a ſo bychu ſtaroſcze wuſkorżili a wjeßele naſhonjenja wupowědali a ſo bychu radu ſkładowali, bjeßadowali, ßo rosmołwjeli, ßo ſawjeßelili po dołhich měßazach cźeżkeho dźěła ſa dołhe dny ſymy a jeje każ zyłeho czaßa nuſy a cźeże. To je kermuſcha, a to nam wona njech nětkole woßebje je, a tak ju doßwjecźmy też na reformaziſkim dnju, hdyż je tola tutón runje nětkle ſ nami ßobu ſtajeny do rosßudneho czaßa, w kotrymż ßmy żiwi!

Na pucź.

Wjele ſkutkow Božich je, pola kotrychż njemóżeſch prajicź, czehodla ßu ſtworjene. Njeje niczo wo to, hdyż my to też njewěmy a njeroſumimy. Bóh nochze, ſo bychmy wědźeli, ſchto a czehodla ſchto czini. Wón Pětrej praji: „Schtoż ja czinju, to ty nětk njewěſch.“ Ja. 13, 7. — Na tamnym radoſtnym dnju hakle my ſpóſnajemy, kak je to ſ nami měnił. Nětkle pak dyrbi to ſa wěſte měcź a wěricź, ſo wón to derje měni a niczo njeſkaſy.“

Luther ſa blidom.

Liſtowanje. K. J. W.: Doſtach a ßo dźakuju jara, ſo ſaßo pißaſchcze. — Knj. H. B.: Waſche pſchinoſchki dóńdźechu. Wutrobny dźak! Redaktor.

Sa Lutherowy jubilej (21. po ßwj. Tr.): R. we W. — Sa 22. po ßwj. Tr.: K. w Hr.

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach (Noſtitz b. Weißenberg). Cźiſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchcźerńje a knihatnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadża kóżdu ßobotu a płaczi ſchtwórcźletnje 108 pj

Čžišło 45

Bomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 5. novembra 1933 Bautzen

Sa 10. november 1933.

Psalm 46: Bóh je nascha nadźija a žylnosć; pójće a wohladajće skutki nascheho Knjesa! Knjes Zebaoth je s nami; Bóh Jakubowy je nasch schuz (schkit).

10. novembra 1483 je žo nasch reformator dr. Marćin Luther w duringskim městaczku Eisleben narodźił; žu žo lětža potajkim 450 lět po jeho narodźe minuło. Tak žo sa tych, kiž žo po nim mjenuja, wot žamo srosumi, so w tym lěće woželbje w dźakownosći a lubosći na žwojeho reformatora spominaju. Wěste tež je, so směje nasch lud drje runje w tutym lěće žwojeho wobnowjenja na politiskim polu pod wjedniſtwom nascheho ludoweho kanzlera sažo wjetsche a lěpsche srosumjenje tež sa nascheho Luthera jako sbudźerja a wjednika do noweho czaža. Luther kaž Hitler, — kóždy je naschemu ludej wot Boha póžłany, woprawdźity wjednik s heżłom: Ja njepytam to žwoje, ale jenož sboże zyłeho kraja. Sa žwój lud žym rodźeny; žwojemu ludej chzu žłužić.“

Tohodla by nasch Luther wěsće krućże wotpokasał, chzyli schtó jemu cžłowjsku cžesć dawacź; to nochzemy, ale Bohu chzemy žo tola nutrnje podźakowacź, so je naschej zyrkwi tuteho muża póžłał, žałbowaneho se žwjatym Duchom, na kotrehož žohnowaze mozy mamy žo dźenža woželbje snowa dopomnicź pschi wobnowjenju zyłeho nascheho ludoweho žiwjenja a smyślenja. Lutheroweho ducha trjebamy a w nim dyrbimy hischće wjele bóle žiwi bycź!

Po 46. psalmje je nasch reformator žwój kěrlusch spěwał: Jedyn twjerdy hród je nasch Bóh žam. Tutón spěw je nascheje zyrkwje wojerski kěrlusch. Wjele cžłowjskich wutrobow je žo s tym dobywało sa žwjaty evangelijon. Hischće dźenža wopokasuje tutón kěrlusch žwoju njewurjekliwu móz. S kóždeho ryncžka rěcži k nam Lutherowy hobrski duch, s kóždeho žłowa klincži něschto wot Lutheroweje hobrskeje wěry. A hdyž žo pod schumjenjom byrglow tutón kěrlusch po žwojim móznym hłožu wot nutrneje wožady sanoschuje, potom je to kaž dobycžerske wyskanje: Bóh je nascha žylnosć, Knjes Zebaoth je s nami, Bóh Jakubowy je nasch schkit.

Luther běsche jenož burski žyn; a tola je wustupował pschecźiwo zyłemu žwětej, je žo bědźił s bamžom a kněžorom a je khroble po prawje pósnatym pucźu krocźił bjes bojosće. Wón běsche jednory muž s prosteho luda, a tola poßłuchachu na njeho kralojo a wjerchojo. Luther je najnadobnischi a najwjetschi žyn němskeje semje. Schto běsche potajnstwo jeho mózneje parschony? Nasche Boże žłowo dawa wotmołwu: Bóh žam běsche jeho mózny towarsch a pomoznik. Se wěcžnosće žameje cžerpasche wón pschezo snowa žwoju móz. Kóždy dźeń poßylnjesche wón žwoju duschu w tej wěstosće: Bóh Zebaoth je so mnu, Bóh Jakubowy je mój schkit!

Nascha zyrkej je husto cžežke cžaßy wutracź dyrbjała: njepschecźeljo wot wschitkich stron, fanatiske hidźenje bjesbóžnych. Husto žu drje hižom kónz lutherskeje zyrkwje wěschcźili; sataniske mozy nastanychu pschecźiwo zyrkwi. Schto s toho hischće budźe, žo husto praschachmy. Cžemne běchu to wuhlady! Ale hlaj, schto žmy w běhu tuteho lěta nashonili? Bóh luby Knjes wobradźi naschemu ludej runje we prawym cžaßu wyschnosć, kotraž krućże žo prózuje wo wobnowjenje tež kscheścźijanskeho ducha. Dyrbimy wschitzy we wulkej dźakownosći žo wusnawacź: Bóh je nascha nadźija, Knjes Zebaoth je s nami, Bóh Jakubowy je nasch schkit.

Runje tuto lěto je naschemu ludej pschinjeßło, schtož Luther w žwojim cžaßu hižom pschejesche: pschesjednosć we evangelskej zyrkwi po zyłym němskim kraju. Nětk mamy my to dale wutwaricź. Kóždy dyrbi pomhacź, — tež ty, luby cžitarjo! A kak to? Boże žłowo dyrbi bycź a wostacź žwěza na naschim pucźu. To je žórło wěcžneje wěrnosće. Luther je bibliju žwojemu ludej do rukow położił, so by s njeje

wuknył, ßo pſches Khryſtußa bóle a bóle ßwojemu Bohu pſchibližowacź a w nim žiwy bycź. Sswoje žiwjenje chzemy na ßylnu pobožnu wěru natwaricź, kotraž ßo ſpuſchczi niz na ßwoju ſaßkužbu, na ßwoje ſkutki, ale jenož na Božu hnadu. Potom budźemy ßwěrni Lutherſzy, kiž wojuja pſchecźiwo wſchitkim cźěmnym mozam wot wonkach a w ßebi nutskach. Njech je nam pſchezo ſpožcźene tuta wěſtoſcź: Tón Knjes Zebaoth je ſ nami, Bóh Jakubowy je naſch ſchkit! Hamjeń.

Evangelſzy kſcheſcźenjo!

Evangelſzy kſcheſcźenjo,
Wěru njedajmy ßej wſacź,
So pſches wopor Khryſta jeno
Mózu hnadu namakacź!
Njech tuž kóždy hlada ßo,
Njepſchecźeljo wokoło
Nakožuja wjele prózy,
Storhnycź naß do błudow nozy.

Dźeržmy, wojujmy nětk ßwěru,
So ßo to nam njewoſmje,
Schtož tu cźerpiwſchi pſches měru,
Boži Ssyn nam dobył je!
Dowěrmy ßo Jeſußej,
Dajmy roßwětlicź nětk ßej
Žiwjenja pucź, hacž do rowa
Tu wot cźiſtoh' Božoh' ßłowa!

Ja ßo Cźi, o Jehnjo Boże,
S Twojim ſtadłom poruczu.
Nam ßy ßylnoſcź, ſchkit, a ſboże,
Hdyž naß njeměr traſchi tu,
Bjeſbóžnoſcź ßo roſſchěrja,
Liwkoſcź, kotraž ſazpiwa,
Wěcžne, hnadne kubła kraßne,
Lubujo tu ſbože cźaßne.

Tudy ßo nam huſto ſtyſchcźe,
Luby Knježe, pomhaj nam.
Jenož w Twojich ranach, Khryſchcźe,
Sswoju duſchu wukhowam!
Kak tu zyrkej wojuje!
Wobradź jej Ty dobycźe,
A hdyž brónje ſložicź mamy,
Daj, ſo ſbóžnje dokonjamy.

H. B.

Luther a Hitler.

Napißał krajny biſkop Koch.

Pſched 450 lětami je ßo, kaž w evangelſkej Němſkej kóžde dźěcźo wě, Dr. Marcźin Luther 10. novembra 1483 w Eislebenje narodźił. Wjele jubilejow ßo nětkle ßwjecźi. Tola tuta ſkładnoſcź, tutoho wulkeho ßyna Němſkeje cźeſcźicź a jeho duchej dacź ſaßo woživicź, njeßmě nam nimo hicź. Wona je tak pſchihódna kaž mózno. My nabywamy ſaßo ſrozumjenja ſa wulke duchowne ſwiſki a ſa najwjetſche woßoby ſtawiſnow. W tutym ßwětle widźimy teju mužow, ſ kotrejuž je kóžde woßud ſa němſki lud: Luther a Hitler.

Wjele jich měni, ſo dyrbi nětk, hdyž je wocžakowany wjednik pſchiſchoł, też hiſchcźe reformator pſchińcź. To je pola Boha. Ale móżeſch też toho měnjenja bycź, ſo je Bóh jenož jónkrócź toho reformatora póßłał, kotryž je evangelij, tu wjeßołu powjeſcź ſaßo wucžiſcźił a do ßwětka ſtajił a kotryž je tón ſałožk ſa wſchě cźaßy ſaßo wotkrył, kotryž je ſałoženy, pódla kotrehož njemóže nichtón žadyn druhi ſałožk ſałożicź, kotryž je Jeſuß Khryſtuß. A nětk ſcźele Bóh toho wjednika, kotryž hakle dozyła twori němſki lud, kiž bě drje tu w Lutherowym cźaßu też hižo, tola jara rostorhany a tak cźežko potłócžowany a tak do cźiſta roſcźěſkany, nětk pak hakle khmany, pſchijimacź evangelij wo ßwobodnej Božej hnadźe a wjeßołe póßelſtwo luboſcźe w ſjednocźenym ludu, kotremuž dyrbi ßo ſkóncžnje prawdoſcź doſtacź. Pſchetož też ta prawdoſcź, kotraž pſched Bohom płacźi, budźe tola napoßledk abo najprjódzy jenož tam ſpóſnata, hdźež cźłowjekojo hakle najprjedy ras ſhonja, ſchto prawdoſcź je ,hdźež też ſozialna prawdoſcź knježi.

Tak je Hitler ſ dokonjerjom ſkutka, kotryž Luther ſapocža. My jenož njeßměmy morweho Luthera cźeſcźicź, ſ kotrymž wumrě, ſchtož bě ſachodne na nim, ně, my dyrbimy ßo ſa to ſtaracź, ſo bywa zyły Luther ſaßo žiwy, ſo jeho duch ſaßo duwa, ſo jeho rěcź ßo ſaßo rěcźi, njech bě też jeho waſchnje, něſchto prajicź, hinaſche. Na wſchěm poßledku je wſcho tak jednore: Wono woſtanje tu to ſtare evangelium, kotreź njeſamóže nichtón ſtſchaſcź. A my chzemy na wſchěm poßledku też jenož to, ſchtož Luther też chzyſche, to pak tak doraſnje, kaž je wón to ßam prajił, a kaž móżeſch to w jeho rěcźach ſa blidom cźitacź:

„W zyrkwi maſch rěcźecź kaž doma jednoru macźérnu rěcź, kotruž kóždy roſumi a kotraž je kóždemu ſnata. — Hdyž ja tu prěduju, ſtupju najniže dele, njehladam na doktorow a magiſtratow, ſ kotrychž je jich na 40 ßobu nutskach, ale na cźrjódu młodych ludźi, dźěcźi a cźeledźe, ſ kotrychž je jich 100 abo 1000 tam; tutym prěduju ja, po tutymi ſłožuju ßo ja, tuczi ßu toho trěbni. Nochzedźa-li cźi tamni to ßłyſchecź, ßu jim durje wocžinjene.“

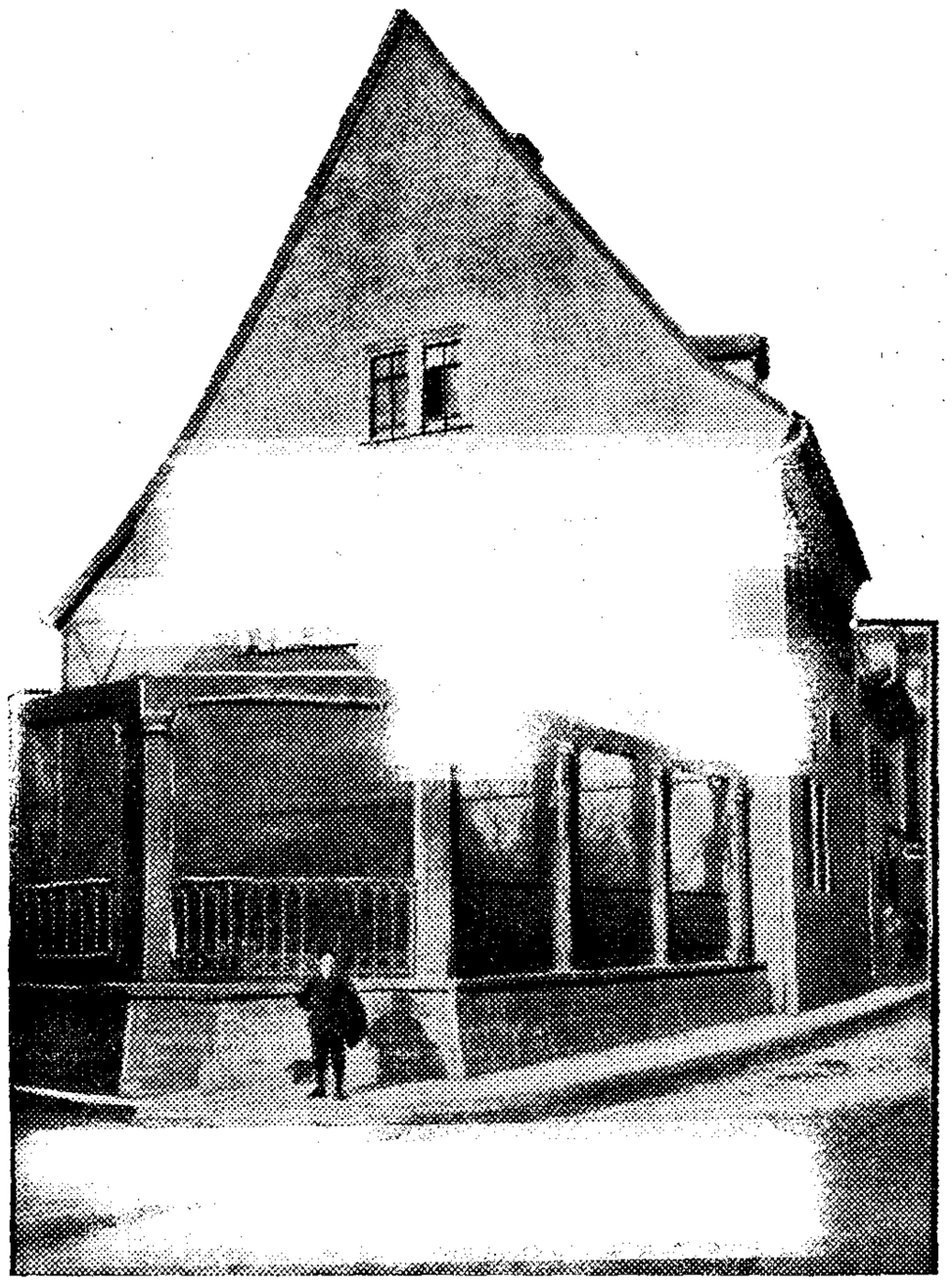
10. novembra 1483.

W městačku Eisleben bydleſchtaj 1483 Hans Luther, dźełacźeŕ w Mannsfeldſkich podkopkach, a jeho mandźelſka Marſcha, rodź. Zieglerjez. Tutymaj Lutherez młodymaj mandźelſkimaj wobradźi Bóh tón Knjes 10. novembra 1483 wjecźor po jědnacźich prěnje dźěcźatko, lubeho ßynka. Wjeßele a dźakowanje bě w domcźku, kiž, — ſnajmjeńſcha jeho delni dźěl — hiſchcźe dźenßa ſteji. Po waſchnju tamneho cźaßa bu dźěcźatko hižo naſajtra wukſchcźene. To bě 11. novembra a dźeń Sswj. Marcźina. Tuž doſta hólcźk jeho mjeno. Kſchcźeniza bě w zyrkwi Sswj. Pětra.

To je ſ krótka tón podawk, na kotryž dźenßa a woßebje 10. novembra ſpominamy, a to polni dźaka k Bohu, kiž tuto dźěło do ßwojeho woßebiteho dohladowanja wſa, ſo by ßebi pſchihotował grat ſa wulki ſkutk, ſa reformaziju ßwojeje zyrkwje tu na ſemi. Marcźin Luther dyrbjeſche kſcheſcźijanſku zyrkej, kiž bu ras na evangelij ſałożena, wußwobodźicź wot wſcheho, ſchtož běchu cźłowjekojo cźłowſkeho tak rjez jako ſepjeru k tutemu jenemu a jeniczkemu ſałožkej, k evangelijej, pſchiſtajili, ſawodźewajo a ſaſtajejo jón. Reforměrowacź dyrbjeſche Marcźin Luther kſcheſcźijanſku zyrkej, na cźiſty evangelij ſaßo wrócźo ſałožicź.

Marcźin Luther je to cźinił. Sswjecźachmy tola hakle 31. oktobra reformaziſki ßwjedźeń, tón ßwjedźeń, kiž kóžde lěto ſnowa naß dopomina na 31. oktobra 1517, na tón dźeń, na kotrymž Bóh nětk ſ gratom, kotryž bě ßebi na tak dźiwne waſchnje ſa tuto hobrſke a žohnowanja polne dźěło pſchihotował, wulki ſkutk reformazije ſapocža.

Narodniny reformazije a narodniny reformatora ßu ßej tak bliſko a ßu nam runje nětkle ſhromadnje date w cžaßu, hdyž ma raſć lud pokajacź, ſo je ßo też wobnowił, ſnowanarodźił po lětach, kotreż běchu telko ſkaſyłe a morike. Njech niz jeno 12. novembra, njech zyły pſchichod naſch lud namaka hotowy a khmany, wužicź tu nowu ſkładnoſcź, kotruž je jemu Bóh w tutym jubilejnym lěcźe Lutherowym dał a ßebi ſałožicź a twaricź nowy ßožowny pſchichod na ſałožku cžiſteho evangelija.

Narodny dom reformatora w Eislebenje.

S Bohom ſa Němſku.

Wosjewjenje ſakſkeho zyrkwineho knježſtwa k wuhotowanju jubilejnych ßwjatocžnoſczow k 450. narodninam Marcźina Luthera 10. novembra 1933.

Sakſke zyrkwine knježſtwo je ſcźěhowaze wosjewjenje wudało:

„10. november dyrbjał dźeń mózneho wuſnacźa němſkeho evangelſkeho lutherſkeho zyrkwinſkeho luda k ßwojemu reformatorej Marcźinej Lutherej bycź. Se ſwonkownopolitiſkim położenjom naſcheho luda je ßo lětßa pódla hiſtoriſkeho dnja 10. novembra dźeń pſchichoda, 12. novembra, ſtajił. 12. novembra dyrbi naſch němſki lud jaßne a derje ſroſumliwe „haj“ k wjednikej němſkeho ſtata a k ſwonkownej politizy němſkeho knježeŕſtwa wuprajicź. Evangelſko-lutherſka zyrkej Sakſkeje ſe ßwojimi 4½ milijonami lutherſkimi hižo dźenßa ßwoje jaßne „haj“ wupraja. Napjelnjena ſ hłubokim a ſa njo ßamoſroſumliwej ludowej ſwjaſanoſcźu ſa ludſtwo a ſtat, wſdawa ßo wona tohodla woßebiteho ßwjedźenja k 450. narodninam ßwojeho Marcźina Luthera a wocźakuje, ſo wſchitzy mužojo a žony naſcheje zyrkwje tutu krocžel ſroſumja a ßo ſe wſchěmi mozami ſa to ſaſtaja, ſo 12. novembra naſch němſki lud w rosßudnej hodźinje ſwonkowneje politiki pſchemóžaze „haj“ dowěrjenja do Adolfa Hitleroweho ſtatneho wjedniſtwa wupraji.

Zyrkwine knježſtwo tohodla wocźakuje, ſo ßo wſchitke woßady w kraju hacź do 12. novembra zyle a doſpołnje ſa wěź němſkeho luda ſaſtaja, kiž je runje tak jara wèz naſcheje zyrkwje. Smyßł woßwjecźenja narodninow reformatora njedyrbjał ßwjedźeń bycź, ale ſo ßo Lutherowy duch w naſchim ludźe pſchezo bóle woživja. Wón njemóže ženje we wotrocžſtwje tycź. Zyrkwine knježſtwo ßebi tohodla pſcheje, ſo by ßo na Božich ßłužbach a pſchi ſchulſkich ßwjatocžnoſcźach 31. oktobra niz jenož na naſcheho reformatora Marcźina Luthera ſpominało, ale ſo bychu Boże ßłužby ſdobom ßwjedźeńſke hodźiny byłe, w kotrychž ßo ſhromadnoſcź ludſtwa, ſtata a zyrkwje we rosßudnych dnjach němſkeho woßuda mjes wſchitkimi wěrjazymi ſacžuje.

Dyrbjało-li ßo pſchewjedźenje Lutheroweho dnja ſe ſtrony němſkeho ſtata hiſchcźe ſmóžnicź, dha lubimy, ßo ſa to postaracź, ſo ßo wſchitke zyrkwinſke wuſtupjenja w ſmyßle a duchu Marcźina Luthera mózne wuſnacźe ſcźinja ſa to, ſo zyrkej proteſtantismuß ſe ßwojim němſkim ludom w jenej wulkej nazionalſozialiſtiſkej froncźe ſteji.

S Bohom ſa Němſku!

Kſcheſcźijanam zyłeje ſemje.

Sa Lutherowe 450. narodniny je němſki biſkop ßo ſ woßebitym ßłowom na zyły lud a na kſcheſcźijanow zyłeho ßwěta wobrocźił:

10. novembra budźe evangelſke kſcheſcźijanſtwo zyłeho ßwěta dopomnjene na cžaß, kiž ßobu najwažniſchi w ſtawiſnach zyrkwje. W Němſkej narodźi ßo Marcźin Luther. Wot tu žołmjeſche ßo nabožne wobnowjenje do wſchěch krajow.

10. novembra njedyrbi ßo pſchedewſchěm cžłowjekej Marcźinej Lutherej ßława ſpěwacź, ale my pſchipowjedamy ſ Lutherom khwalbu žiweho Boha, kiž ſtawiſny ludow a ſtawiſny ßwojeje zyrkwje wjedźe. Zyrkej reformazije na němſkej ſemi ßlubi na tutym dnju pſched Božim wobliczom, ſo ßo dźerži krucźe wěcžneho evangelija, kajkež je jo Luther ſnowa na ßwětło pſchinjeßł.

Dokelž bě Luther zyle wot Khryſtuża ſapſchijaty, kotryž je prajił: „Ja ßym na to na ßwět pſchiſchoł, ſo bych prawdźe ßwědcžił“, nochzyſche też wón niczo druhe hacź jaßnje a doraſnje runje tutej wěrnoſcźi Božej ſaßo k jeje prawu dopomhacź.

Hdyž ſcźe tohodla zyłe evangelſke kſcheſcźijanſtwo reforaatora prawje wopominacź a jeho wopomnjecźe w cžeſcźi měcź, dyrbi ßo wono wo to staracź, ſo njebywa Boża wěcžna wěrnoſcź ſacźěmnjena, ale bywa w tutym cžaßu kžě a njewěrnoſcźe cžim wótſiſcho a mózniſcho prědowana a do ſkutka ſtajena.

Němſka Evangelſka zyrkej ßwjecźi 450. narodniny ßwojeho reformatora w khutnej rosßudapołnej hodźinje wótzneho kraja. Naſch lud bu wot ßwojeho kanzlera ſwołany, pſched ßwětom wobßwědcžicź, ſo zyły k wyſchnoſcźi ſteji.

My němſzy evangelſzy kſcheſcźijenjo bjerjemy wumóženje naſcheho luda pſches naſcheho wjednika Adolfa Hitlera jako dar ſ Božeje ruki. My pſchihłoßujemy ſ zyłej wutrobu, ſo kanzler žiwjenje a cžeſcź naziony ſchkita; my ßmy ſ nim pſchesjene w jeho woprawdźitej a ſprawnej woli ſa měr ſe tamnymi ludami ſemje. Nam je to dźak a poßłuſchnoſcź

pſched Bohom, hdyž krucże a njepowalnje ſtejimy ſe ßwojej wyſchnoſczu we wojowanju ſa naſcheho luda cżeſcż a ßwobodu.

Ja namołwjam tehodla wſchě evangelſke zyrkwje a woßady Němſkeje, ſo bychu ßebi wědomne byłe wulkeho nationalneho nadawka, kotryž my mamy, a pſchi kóždej ſkładnoſczi, też w Božich ßłużbach a zrkwinſkich ßwjatocżnoſczach, woßadnych ſa dopjelnjenje wótznokrajneje pſchiſzłuſchnoſcże 12. novembra pſchihotowałe a dohotowałe.

Pſchi tutej ſkładnoſczi a w tutym ſwiſku dyrbju pak ßo ja też na zyłe kſcheſcżijanſtwo ßwěta wobrocżicż a to dobreho wědomnja a wěrnoſcże dla:

Pſchi wulkim rosßadżowanju měnjenjow, kotreż ßu naſtałe ſ tym, ſo Němſka ſe ſwjaſka ludow wuſtupi, dże dże to wo wjele wjazy hacż jeno wo wězy ſwonkowneho ſachodneho żiwjenja.

Wo to dże, hacż ma w żiwjenju ludow a cżłowjekow knježicż wěrnoſcż abo łża. My ßmy w Němſkej każ na kupje żiwi, kotruż wobdawaja ſ brónjemi natykane ludy. My ßmy wotbrónjeni a bjes brónjow każ żadyn lud na ſemi. Nam bu ßwjatocżnje a doraſnje ßlubjene, ſo wſchě ludy ſemje ßwoje brónjenje wobmjeſuja, hdyž je Němſka wotbróniła. Tuto ßlubjenje njejßu dżerżeli. Sa to ßylnja pak wſchě ludy wokoło naß hiſchcże w błudnej ſaßlepjenoſczi ßwoje brónjenje. Wone rěcża wo měrje, měnja pak wójnu.

Pſchecżiwo nadknjeżſtwu tajkeho Khryſtej njepſchecżelneho ducha kżě a njewěrnoſcże wołam ja kſcheſcżijanſtwo zyłeho ßwěta k ßapazemu proteſtej. S tajkeho Bohu zuſeho ducha njepſchińdże ludam żadyn ſprawny a woprawdżity měr. Hida a roskora ſajědojcżenja cżłowjekow a ludy a waleja njeſbożo a nuſu na wſchě kraje.

W tutym cżaßu nuſy, w kotrymż dże wo rosßudne praſchenje, hacż ma wěrnoſcż abo łża na ßwěcże knježicż, proſchu ja wſchě kſcheſcżijanſke zyrkwje, ſo bychu ſhromadnje ſtałe we wojowanju wo wěrnoſcż, ſo by Bóh ſaßo cżeſcżeny był a ſo by Boża wěrnoſcż ludy rosßwětlowała a ßwjecżiła.“

192.

Schto ſ tutej liczbu? ßnadż ßo praſcheſch. Jena, kiž ßobu do tuteje liczby — hdyž na jenotliwza hladaſch, dyrbiſch liczbu podwojicż: 384 — ßłuſcha, nam 29. oktobra pißaſche:

4. novembra budże w Drjeżdżanach 192 ſhromadnych wěrowanjow. Dokelż by to na jedyn Boži dom pſchewjele nadobo było, ßu tute wěrowanja na ſchtyri Boże domy rosdżělene; tak je dżěl wěrowanjow w Marcżin-Lutherowej zyrkwi, — wona ſe ßwojim mandżelſkim też. — Po wěrowanju budże ſhromadna hoſcżina we wuſtajeńzy ſa wſchěch a to darmo, wuhotowana wot zigarettoweje firmy Remtsma. Mandżelſkaj ßmětaj 4 woßoby ßobu pſchiwjeſcż. „To budże ßwjatocżne!“ pſchiſtaji wona.

W tutej powjeſcżi ſteji wjele. Trjebaſch jenoż w ryncżkach a mjes ryncżkami cżitacż.

S tutej powjeſczu ſ wulkeho měſta pſchińdże nam pak praſchenje wo wßach. W měſtach w tajkichle ßyłach k wěrowanſkemu woltarjej du, hdy pſchińdże ßnadna liczba njewěrowanych mandżelſkich, kotryž na wßach mamy, k wěrowanju?

Zyrkej a ſtat.

10. novembra abo też hižo 9. novembra maja ßo po poruczności ſchulſke Boże ßłużby dżeržecż, hdżeż njeje 31. oktobra tajkeje Bożeje ßłużby ſa dżěcżi było.

Lutherowy jubilej je němſki biſkop wotſtorcżił na 19. novembra. Njeměr, kotryž je dwójne wothłoßowannje 12. novembra ſbudżiło, by 10. novembra pſchewulki był a ßwjatocżnoſcże tuteho dnja kaſył. Dny do 12. novembra chże wjednik Adolf Hitler ſe ßwojimi pomoznikami wużicż, ßwědcżicż pſched ludom a wukrajom wo ſprawnoſcżi a cżiſtoſcżi ßwojich ſaměrow, ſa kotreż ßo ſta, ſchtoż ßo ſta, a ſahoricż wſchitkich ſa rosßudne „haj“ 12. novembra. Tuż njeſapomnimy 10. novembra, ſchto wón nam je a ſchto ßo 10. novembra 1483 w Eislebenje ſta, a tuż dajmy ßo nětkle ſahoricż ſa wulke ſhromadne ßwědcżenje zyłeho luda na rosßudnym dnju, — 12. novembra! A potom 19. novembra ſpominajmy ſnowa na reformatora Luthera, na kotrehoż njemóżemy huſto doſcż a horliwje doſcż ſpominacż, ſo by ßo w naß wſchěch horił a ta ßylna njebojaſna, dobycżeńſka wěra, kotraż też we cżeżkim a ſtruchłym cżaßu njekhabłajo wuſnawa:

„Jed'n twjerdy hród je naſch Bóh ßam,
Bróń dobra, ßylna ſkała.
Wón ſe wſchej nuſy pomha nam,
Kiž naß je ſapſchijała.
Sły ſtary njepſchecżel,
By naß rad pożrěcż chżył,
Wón jara mózny je
A ma doſcż leßnoſcże,
Tu pſches njo' nichtón njeje.“

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Městaczko Ketzin pſchi Havelu mějeſche ßwój woßebity dżeń. Niz mjenje hacż 35 wěrowanjow nadobo. A pſchi tym ma wono jenoż 3500 wobydlerjow. W poßlednich 10 lětach bě tam wótre wojowanje a ſchcżuwanje pſchecżiwo zyrkwi było. Scżěhwki toho běchu njewěrowane mandżelſtwa, njekſchcżene dżěcżi atd. Nětk pſchińdże pſchewrót a wobnowjenje. Tuto wulke wěrowanje bě nětk ſcżěhwk noweho pſchewróta. — To tak prawje powjeſcż ſa dżenßniſche cżißło: Ketzin ßwjecżi ßwjedżenje reformazije ſ reformaziju: ſałożuje ßo ſe ßwojim wobydleŕſtwom ſnowa na evangelij.

Na puc̀.

„Hdyž ty wěriſch, rěcżiſch ty. — Hdyž ty rěcżiſch, dyrbiſch ty cżerpicż. — Hdyž ty cżerpiſch, bywaſch troſchtowany. — Pſchetoż wěra, wuſnacże a kſchiż ßłuſcheja jene k druhemu a ßłuſcheja ke kſcheſcżijanej.“ Luther ſa blidom.

Liſtowanje:

Sa pokutny dżeń! Każ hižo wjele lět po żadanju woßadow cżinjachmy, chżemy też lětßa cżißło ſa Ssmjertnu njedżelu woßebje a tak wuhotowacż a cżiſchcżecż, ſo móże ßo jako lětak pſchi zyrkwinych durjach abo do domow rosdawacż. Tohodla proßymy hižo nětkle woßady a tych, kiž to naſtupa, ſo bychu bórſy Ssmolerjez cżiſchcżeŕni ſjewili, kelko cżißłow tuteho łopjena bychu chżyli měcż. Cżißło budże płacżicż 5 pj. Njech je jich prawje wjele woßadow, kotreż ßebi woßebite cżißła ſkaſaju a tutych ſaßo prawje wjele. Tak tola ßłużimy niz jeno tym, kiž pſchi rowach żaruja a płakaja, ale tola zyłej woßadże, wſchitkim.

Nakład a cżiſchcżeŕnja. Redaktor.

Sa 22. po Tr.: K. w Hr. — Sa 23. po Tr. (Lutherowy jubilej!): R. w M. — Sa Ssmjertnu njedżelu: R. w M.

Samołwity redaktor farař Wyrgacż w Noßacżizach (Noſtitz b. Weißenberg). Cżiſchcż a nakład Ssmolerjez knihicżiſchcżeŕnje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadża kóżdu ßobotu a płacżi ſchtwórcżłětnje 108 pj.

Čišło 46

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 12. novembra 1933 Bautzen

22. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Mat. 5, 20.

Je=li kſcheſczijan pſchi wſchej wjeßełoſczi też hewak khutnje ſmyßleny, dha je khutnoſcź jeho woßebity dźěl, hdyž zyrkwinne lěto ke kónzej ßo pſchibližuje. Wonka w pſchirodźe wſcho na kónz wſcheho bycźa pokaſuje. Liſcźe pada, a ſkónczńje ſchtomy a kerki kaž khoſchcźa pſched nami ſteja. Prjedy we ßwojej pyſchi wobras žiwjenja, nětko w nahocźe wobras ßmjercźe. Ssmjertna njedźela ſkónczi zyrkwine lěto. Njech ßmy lětßa prěni ras ludowy žarowanſki dźeń njedźelu Reminiſcere ßwjecźili, dha je nam ßmjertna njedźela jako wopomnjeńſki dźeń tola drohi. Hižo cźaß, do kotrehož padnje, ßwědczi wo ſachodnoſczi wſcheho ſeńſkeho a cźlowěſkeho. A cźlowjek ßo dopomni, ſo budźe ras rachnowanje wotpołožicź dyrbjecź wo ßwojim hoſpodarjenju. Ssmy dołžnizy naſcheho Boha. Budźemy prawdoſcź dostacź pſched nim? To je hłowne praſchenje. To chzemy ßebi dźenßa pſchedpołožicź.

1. Hladajmy na Fariſejſkich a pißmawucźenych a
2. praſchejmy ßo, hacź ßmy lěpſchi hacź woni.

Fariſejſzy a pißmawucźeni běchu ſnajerjo ſakonja. Běchu woßebni w ludu, ſdźěłani a bohacźi. Se ſazpicźom hladachu na druhich, na złonikow a hrěſchnikow. Woni cźinjachu po ſakonju a wopokaſachu druhim wjele dobrotow. Jedyn ßo Bohu dźakuje, ſo njeje kaž druſy ludźo. Ale kedźbowachu ßami na ſakoń, dha jim kóždy nadpadźe, kotryž ſakoń pſcheſtupi. S nim njechachu niczo cźinicź měcź. Jeſuß běſche jim hižom tehodla podhladny, dokelž ſe złonikami a hrěſchnikami wobkhadźeſche. Woni mórcźachu a dźachu: Tón pſchijima hrěſchnikow a jě ſ nimi. Ale mějachu na nim też wuſtajicź, ſo ßabat njedźerżeſche. Njemějachu ſa prawo, ſo na ßabat hojeſche. Dowolene běſche po ſakonju, woła abo woßoła, hdyž nikomu do ſtudnje padźe, na měſcźe ſ njeje wucźahnycź ßabatny dźeń. Jeſuß, kotryž je Knjes też na ßabacźe a ſakoń po myßli a po duchu ſroſumi, pak ma ſa prawo, ſo ßo ta ßama dobrota, kotraž ßmě ßo ſkocźe wopokaſacź ßabatny dźeń, też a hiſchcźe ſ wjetſchim prawom cźlowjeſkej wopokaſa. Prawy ßmili ßo na ßwojim ſkocźe, ale njepraweho wutroba je njeßmilna. Sbóžni ßu cźi ßmilni, pſchetoż woni budźa ßmilnoſcź doſtacź. Jako kſcheſcźenjo ßo njeßměmy praſchecź kaž tamny pißmawucźeny: Schtó dha je mój bližſchi? Chzemy ſtroſchtni tak cźinicź kaž ßmilny Samariſki a duſchu wukhowacź. Wobkedźbujmy ßłowo naſcheho Knjeſa: Dźi a cźiń teje runoſcźe. Fariſejſzy ſa prawo njemějachu, ſo Knjeſowi wucźomnizy ßabatny dźeń pſches žito dźěchu, kłoßy torhachu a jědźichu. To ßo po jich měnjenju njeßkuſchesche. Jeſuß dopomni na Davita, kotryž w templu prjódkkładźene khlěby jědźiſche a cźi, kotſiž ſ nim běchu, kotrež ßo jemu njeßkuſchachu jeſcź a tym, kotſiž ſ nim běchu, ale měſchnikam ßamym. A wón dźeſche k nim: Njejſcźe w ſakonju cźitali, kak měſchnizy na ßabat w templu ßabat dźěławy dźeń cźinja a wſchak ßu bjes winy? Tak Fariſejſzy a pißmawucźeni ſ Jeſußom wojowachu. Woni wjele do ßo dźerżachu a ſazpichu druhich. Też ſ Jeſußom ßo ſpſchecźelicź njemóżachu, dokelž po pißmiku ſakonja njecźinjeſche. Jeſußowa prawdoſcź jich prawdoſcźi napſchecźiwo ſtejeſche. Běchu njepſchecźeljo teho Knjeſa, pſchetoż na ſtejiſchcźu ſtareho teſtamenta ſtejo woſtachu. Jeſußa njeſroſumja, hdyž rjekńje: Wy njedyrbicźe pomyßlicź, ſo ßym pſchiſchoł ſakoń a profetow ſaniczicź, njejßym pſchiſchoł ſaniczicź, ale dopjelnicź. A ſaßo: Wy ſcźe ßłyſcheli, ſo je ſtarym prajene, ja pak praju wam. Fariſejſzy prawy poměr k temu Knjeſej njenamakachu, dokelž běchu a woſtachu w nahladach ſtareho teſtamenta žiwi. Woni cźinjachu wjele dobroty, haj ſdźěła wjazy hacź běſche jich pſchißkuſchnoſcź kaž tón Fariſejſki, kiž do templa dźěſche ßo modlicź. A tola běſche wſcho njedoßahaze. Pißa japoſchtoł Pawoł na Rom=

ſkich: Je tehodla luboſcź ſakonja dopjelnjene, dha to luboſcź Fariſejſkich njeběſche, pſchetoż ſchtoż woni jenemu wot tych najmjeńſchich bratrow cźinjachu, to temu Knjeſej njecźinjachu. Woni woſtachu ſymni. Khrynſtußowa luboſcź jich njenucźeſche. Fariſejſzy běchu ſtwjerdnjeni cźlowjekojo. Njeběchu wotewrjeni ſa nowe ſjewjenje, kaž jo Jeſuß pſchinjeße. Woni jo ſacźißnychu. Fariſejſzy běchu hordźi; a tak ßo na nimi ßkowo dopjelni: Bóh ſteji hordym napſchecźiwo, ale ponižnym dawa hnadu. J ſaßo: Schtóż ßo ßam powyſchuje, tón budźe poniżeny.

2. Praſchejmy ßo, hacź ßmy lěpſchi hacź Fariſejſzy.

Ssmy drje rucźe hotowi Fariſejſkich ſazpicź. To na tym leži, dokelž je jim naſch Knjes wopacźnu prawdoſcź wumjetował a jich tehodla ßwarił. Ssmy Jeſußowi wucźomnizy, dha tajku prawdoſcź njepſchipóſnajemy. Ale njepłacźi też nam jeho ßkowo: Njebudźe=li waſcha prawdoſcź lěpſcha abo połniſcha dyžli pißmawucźenych a Fariſejſkich, dha njepſchińdźecźe do Božeho kraleſtwa. Njeje tak, ſo je tu abo tam Fariſejſki, ale ßwět je połny wot nich. Pſchi kóždej krocźeli trjechiſch Fariſejſkeho. Wot ſto prozentow ßnadź je jenož jedyn złonik abo hiſchcźe mjenje, wot tyßaz jedyn. A rěcźimy wo prozentach, dha je ſtrach, ſo ßmój mój, luby cźitarjo, ty a ja, we wulkej hromadźe, to rěka Fariſejſzy. To njejßu jenož cźi mudri, kotſiž ßebi něſchto na ßwój roſum myßla, ale też cźi njemudri, to njejßu jenož cźi bohacźi, kotſiž ßo mózni cźuja ſ jich ſamóženjom, ale też cźi khudźi, to njejßu jenož cźi wulzy, kotſiž něſchto płacźa na ßwěcźe, ale też cźi mali, we wſchitkich kruhach a worſchtach luda namakaſch Fariſejſkich. Woni woſtanu pſchi ßwojim měnjenju, njech je tak wopacźne hacź chze. Shibowacź ßo njechadźa a na žadyn pad pſchidacź, ſo nimaja prawo. Ssu tebi kſchiwdu cźinili, dha ßo hańbuja ßo teho wuſnacź. To je ta ſtara hordoſcź. To je powyſchenje. Fariſejſzy ſprawnje njeměnja. Woni jamožinu dawaja pſched ludźimi, woni ßo modla pſched ludźimi. Ssmy my lěpſchi? Mamy ßwoju mſdu precź, hdyž ßo tak ſadźerźimy. Boha ženje ſjebacź njemóźemy. Wón kóždemu po jeho ſkutkach ſapłacźi. A hladamy jenož na cźlowjekow, dha žaneje wěry nimamy. Chzemy ßo jenož cźlowjekam ſpodobacź, chzemy, ſo bychu wot naß rěcźeli a naß khwalili, dha Bóh žane ſpodobanje na nami njeſměje. Dźenßa je ſaßo cźaß, hdyž wjele fariſejſkeho waſchnja kſchcźe. Nowe hibanje je naſtało, a dźenßa ma móz. Cźežko je, ßo pſchecźiwjecź. Kóždy ma ßo někak do hibanja ſarjadowacź. Ale njemóžne je, ſo je tón, kotryž je w druhich nahladach wotroſtł, dźenßa hižom ſtoprozentiſki ßobuſtaw noweho hibanja. A wudawa ßo jako tajki, dha je to njewěrnoſcź, ludacźnoſcź, Fariſejſtwo. Runje w naſchim wužſchim wótznym kraju běſche telko hinajſcheho ſmyßlenja, ſo wěricź njemóźemy, ſo dźenßa hižom wſchitzy nowemu pſchihłoßuja. To ßebi też nichtón wot nich njeżada. Knjeżerjo chzedźa, ſo by kóždy wěrnoſcźi cźeſcź dał. Na njewěrnych ludowzach jim niczo leżecź njemóže. A luby cźitarjo, je nam Bóh tute nowe hibanje dał, je Bóh tutón nowy cźaß horje wjedł, — a ſchtó chzył na tym dwělowacź — dha je hrěch, hdyž dźenßa mnoſy praja, ſo ßu cźiſcźe pſchi nowym hibanju a tola njejßu. Ssu Boha wobłhali a niz cźlowjekow. Haj, ßmy my lěpſchi hacź Fariſejſzy? To je praſchenje. A njejßmy to, dha njepſchińdźemy do Božeho kraleſtwa. Dha je wſcho podarmo było. Wſcha próza a wſcho dźěło. Zyłe žiwjenje je njewuſchne było. Do wutroby nam nichtón hladacź njemóže, też nowa wyſchnoſcź niz. Cźi nowi mužojo maja wotewrjenu myßl ſa wſcho cźlowjeſke. Jich nichtón tak lohzy ſady ßwětła wjeſcź njemóže, ale ßu tola też jenož cźlowjekojo. To woni wjedźa, a tak wjele ponižnoſcźe a pobožnoſcźe pola nich namakamy. Woni ſnaja teho, bjes kotrehož niczo cźinicź njemóźemy. Woni ſnaja teho, kotryž wſcho pſchewidźi a wutrobow radu ſjewi. Ssu ßebi wědomni, ſo też jich ſnaje. A maja tón wulki nadawk, ludej dźěło a khlěb dacź, ſa derjehicźe a ſboże luda dźěłacź, dha ßebi tón, kotryž niczo wyſchſche njeſnaje, myßli, ſo je to wſcho. Ale tak wulke kaž to je, ſboże njeje ſbóžnoſcź. A poradźi ßo jich dźěło, ſchtož chzył Bóh ſe hnady dacź, dha ßo njebudźemy hordźicź kaž Fariſejſzy, ale Bohu cźeſcź dacź. Pſchetoż Bóh je, kiž wam móznje dawa to, ſo chzecźe, a to, ſo cźinicźe, po tym dobrym ſpodobanju. Wón chzył też ſpožcźicź, ſo bychmy kónz wěry dozpili, duſchow ſbóžnoſcź. Hamjeń!

S Jeſußom pſches žiwjenje!

O kajke kraßne, ſbózne wokſchewjenje
Ma kóždy, kiž na ßkowa Jeſußa
A jeho pſchecźelne tak pſcheproſchenje
K wſchej Božej hnadźe rady poßłucha!
Tam bójſke ßwětło ſeſkhadźa,
Měr, troſcht a móz do wutroby ßo wuliwa!

Kak derje nam, hdyž tudy ſapocźnjemy
Sswoj' wſchědne dźěło ſtajnje ſ Jeſußom!
We žiwjenju też jeho ſcźěhujemy,
Hacź runje ſtejimy pſched potajnſtwom.
Bóh prawy pucź wſchak wuſwoli,
Kiž dyrbi ſpomožny bycź naſchej ſbóžnoſcźi.

Tuž w cźichich hodźinach we ponižnoſcźi
Sso chzemy k Bohu modlicź pokornje,
Kiž nad nami pſchi wſchitkej njeprawdoſcźi
Sso ſtajnje ßmili a naß žohnuje!
Měr wutroby, haj wjeß'le ma,
Schtóż po pucźu tu jeho bliſkoſcź ſacźuwa.

Schtóż wucźomnik chze bycź tu Jeſußowy,
Też hrěſchne waſchnje ßwěta wopuſchcźi.
Tak połny radoſcźe pucź wěrny nowy
Wón w mozy Božoh' ducha naſtupi.
Schtóż Božu luboſcź póſnał je,
Tón wo njej ßwědcźo rad ſa ßwojim
Knjeſom dźe.

H. B.

Ludſtwo, kſcheſcźijanſtwo a Luther.

Lutherowy jubilej ßwjecźimy. Ale ßu tajzy, kiž ßebi pſchi tym njeważa Luthera jako reformatora, ale jenož jako Němza. My mamy tola w Němſkej pſchi wſchěm rosßudnym wobroczenju ke kſcheſcźijanſkej wěrje hibanje, kotreż ßebi ludſtwo wyſche waži hacź kſcheſcźijanſtwo. A tucźi chzedźa Luthera jenož jako Němza ſa ßebje měcź, niz jako reformatora. Pſchi tym ſabudu, ſo je Luther wſcho wulke ſa němſki lud jenoż dokonjał, dokelž bě wón reformator, dokelž bě jeho wutroba a myßl połna Khryſtuża. Runje bibliju w němſkej rěcźi a ſ tym nowu němſku rěcź wón tola němſkemu ludej da jenož tohodla, dokelž chzyſche němſkemu ludej dacź evangelij, dacź Jeſuża Khryſtuża.

A my trjebamy jenož na Luthera poßłuchacź, a hižo wěmy, ſo bě Luther tón wulki němſki muž a rjek jenož, dokelž bě wón wulki we ßwojej wěrje do Jeſuża Khryſtuża. Tak je ßo wón takle wuprajił:

K Lutherowym 450. narodninam.

Marczin Luther ſpali pſched univerſitu we Wittenbergu wukas wuhnanſtwa, kiž běſche bamž na njeho położił.

„So bychmy ßebi dyrbjeli dacź rubicź lube, troſchtne evangelium, wěru do Khryſtußa ßameho, to je pſchewjele, a to ani njemóżemy ani njeßměmy ani njechamy cźerpicź, a dyrbi jenoż do hłubiny dele wěcźnje ſaklata bycź tuta poklata ſchkódna a bohahanjaza ponižnoſcź, kotraž by chzyła w tutej wězy zofacź a ßo tulecź ně, kóżdźiczki, kotryž nihdy nochze Khryſtußa prěcź, budźe w tutym jenoż hordy a ſmužity, kruty a trózka połny! Mojej wutrobje je to lube a witane, ſo mje w tutej wězy pſchezo jenoż ſaßakleho, trózka połneho a ßwojeje hłowy mjenuja, pſchetoż ja ſjawnje wuſnawam, ſo chzu tutu ßwoju ſaßakłoſcź a ßwoje wótre ßłowa ſ Božej wolu też wobkhowacź a ſo nochzu też wo dłóń zofacź, njech pſchińdźe, ſchtoż chze!“

Bibliſke to: my pak njeißmy ſ tych, kiž wotſtupja! A my, kiž kſchesćźijenjo rěkamy, dyrbimy wſchitzy runje nětkole bycź jako tak lutherſzy namakani, połni kſchesćźijanſkeho trózka, kotryž ßo runje nětkole w naſchim kraju wuſnaje ke Khryſtußej: „Dha wſchak woſtanu ja pſchezo pſchi tebi!“ My, kiž lutherſzy rěkamy, dyrbimy runje nětkole, hdyž je naſch cźaß a naſch lud połny rosßudow, evangelijej, Khryſtußej rosßudnje a połni luboſcźe a ßwěry wuſnacź: „My njeißmy ſ tych, kiž wotſtupja!“ A niz mjenje dyrbimy hižo tohodla wjednikej němſkeho luda, kiž je kſchesćźijan a jako kſchesćźijan Khryſtußej ßłuži a w tutej wěrje zyłemu ludej a krajej tak ßwěru ßłuži, wuſnacź: „My njewotſtupimy! My ſtejimy ſ tobu ſa lud a kraj, dokelž ſ tobu ſa Khryſtußa a jeho zyrkej ſtejimy! My tebi tohodla też dźenßa ßwoje „haj“ prajimy a pſchidamy nutrne modlitwy, wěrjaze dobroproſchenja ſa tebje, ſa lud a wótzny kraj!“

My wěmy tola, ſo tón tamny, tón 86lětny ſchědźiwy, kotryž je ſ młodym kanzlerom Adolfom Hitlerom wjednik naſcheho luda, runje tak krucźe ſteji na ſałožku kſchesćźijanſkeje wěry, na ſałožku, kiž ßo njehnuje, na Khryſtußu, a ſo w nim ßo hori wutroba młoda w luboſczi ſa wótzny kraj a młoda w luboſczi ſa Khryſtußa. Wupraji a wuſna tola preſident Hindenburg runje w tutych dnjach němſkemu biſkopej Müllerej kraßne ale pak też jara khutne ßłowo: „S t a r a j c ź e ß o ſ a t o, ſ o b y w a w N ě m ſ k e j K h r y ſ t u ß p r ě d o w a n y!“ So by było tuto wulke ßłowo wot kóżdeho ßłyſchane a cźinjene! Jeſuß Khryſtuß praji a ßwědczi: „Budźcźe pak cźinjerjo toho ßłowa a niz jeno poßłucharjo, ſ kotrymž wy ßo ßami ſjebacźe!“ Tuto ßłowo Hindenburgowe je ſ evangelija a po evangeliju a chze ßłyſchane a cźinjene bycź.

Haj!

Trjeba njeje, ſo naſchim Serbam prajimy, ſo dyrbi dźenßa kóżdy a kóżda hicź, a ſo dyrbja pißacź, to rěka kſchiżikowacź to **„Ja“** na ßwojej papjerzy. Naſchi Serbja wědźa, ſo je tole to jeniczke, ſchtoż je mózne wukraja a tukraja dla.

Hdyž pak tu tola tute ryncźki wo tutej wězy pißamy, pißamy je jenoż tohodla, ſo bychmy wo tym, ſo naſchi Serbja tole wědźa a po tym cźinja, ßwědczili.

Dźenßa, 12. novembra, praji Serb, praji Serbowka ßwoje ßerbſke „haj“ ſ kſchižikom, kotryž ſtaji k němſkemu „Ja“ na drje małej ale pak tola tak ważnej papjerzy tutoho dnja. S tutym rosßudom je też wſcho druhe a dalſche prajene.

Pſchecźiwo ſymje a hłodej.

Pod tutym heßłom chze kanzler Hitler měcź ſjednocźeny zyły lud. Tuž ßłyſchmy a ſeſtupajmy ßo wſchitzy do rynka, ſo bychmy ſjednocźeni pſchewinyli ſymu a hłód, ſo njeby nichtó měł cźerpicź pod tutymaj njepſchecźelomaj pokoja a ſpokojnoſcźe! Cźińmy kóżdy po ßwojim, ſo by ßo nam tuto ſhromadne dobycźe radźiło!

Zyrkej a ſtat.

Njedźelu 2. adventa, 10. dezembra, hakle je ſa Sakſku tón wulki a ważny dźeń, ſo němſki biſkop Müller do Drježdźan pſchińdźe, ſakſkeho biſkopa wußwjecźicź ſa biſkopa. S tutym dnjom ſjednocźi ßo też powſchitkownje wopominanje Lutherowych narodninow, kotrež bě ßo wotſtorcźiło. Tydźeń do 12. novembra bě tola tydźeń połny njeměra a połny wuhotowanjow dla wólby a tohodla niz pſchihódny ſa ſhromadne dźakowne wopominanje reformatora Luthera. Schtoż ßo nětkole ſ wulkej prózu ſtawa, zyły lud ſjednocźicź do zyłka,

to bě ßo pſched 400 lětami Lutherej poradźiło. Pſchetoż wono bě tehdy tak, ſo dźewjecź dźeßatkow němſkeho luda Lutherej pſchiwißowaſche a ſo tón dźeßaty dźeßatk njebě daloko wot Luthera. So ſ tutoho jednocźenja rosſchcźěpjenje naſta we wuſnacźu wěry, to ſawinowa napſchecźiwna reformazija, w kotrejž ſa romſku zyrkej pſchede wſchěm ſkutkowachu jeſuicźa. A tuta ſchcźěpjeńza je woſtała. Hdyž pak jeje dla Luthera wobſkoržuja, ſaměnja tych, kiž mamy wobſkoržowacź. — Tuž ſpominajmy nětk, hdyž jenož jeniczki wěſty dźeń njeje poſtajeny ſa Lutherowe wopominanje, dźeń wote dnja na wulkeho reformatora kſcheſcźijanſkeje zyrkwje a wobdźělmy ßo pſchede wſchěm na wuhotowanjach woßady abo towaŕſtwow, kotrež ßu Lutherej wěnowane, njech 19. novembra, njech 10. dezembra, njech druhe dny. 31. oktobra ßmy ßo tola wſchitzy, kaž to njemóžeſche — w Sakſkej — hinak bycź, pſchi reformaziſkich Božich ßłužbach a wuhotowanjach wobdźělili? A tohorunja: Tuž pſchipołožmy ßebi nětkole w cźaßu, kotryž ſnamjeſchka noßy, ſnamjeſchko „Lutheroweje róže“ a noſchmy jo ſjawnje a ſprawnje. Schtoż chzyſche Luther ſ tutej rózu wuprajicź, ßmy hakle njedawno tu rospißali. Daloko a ſchěroko maja wotpohlad, tutu „rózu“ powſchitkownje noßycź wot nětk hacž do 10. dezembra ſnajmjeńſcha, abo tež hacž do kónz lěta. Tuto ſnamjeſchko je rjane a derje wuhotowane a jara derje pſchihódne, ſo jo žony a holzy na pſchezo noſcha. A dale njeſkomdźmy ßebi tež wobraſy a pohladnizy kupicź, kotrež nam Luthera a podawki ſ jeho žiwjenja pokaſuja. A tohorunja ßu ſa tuto jubilejne lěto wſchelake knihi a knižki ſhotowjene; mjes nimi ßu jene ſa 30 pj. ſ mnoho wobraſami a tohorunja jara pſchijomne. Kupmy ßebi je a podnurmy ßo do wſcheho! Haj, ponurmy ßo dozyła do wſcheho, ſchtož tutón zyły cźaß wot naß žada, tež chze a žada wot naß wſchěch ſa 12. novembra, ſa tutu roſßudnu a ważnu njedźelu naſcheho wótzneho kraja! My pſchińdźemy ſa tym, ſo dozyła hinak njemóžemy, hacž ſo „haj“ prajimy a to wukraja dla a tukraja dla.

Wopor ſa krajnu zyrkej w Sakſkej. Ssmy tu hižo wo nim pißali. Nětko je tu ſakoń, kiž to porucža, ſo ma ßo tutón jenokróczny pjenjes hacž do měrza 1934 ſapłacźicź. Kóždy ſtaw woßady, kiž bě 1. haprleje 1933 18 lět ſtary, ma 2 hr. ſapłacźicź, hdyž ma wón ßam ßwoje dokhody abo ſamoženje. Pjenjes dyrbi ßo hnydom ſaßo ſa zyrkej wužicź, woßebje ſa twary a podobne nuſne wězy.

Němſki biſkop je ſaßo nowych biſkopow pomjenował. Tak bu generalny ſuperintendent D. Karow-Barlinſki biſkop ſa Barlin. — Němſki biſkop pobu pſched krótkim tež pola němſkeho preſidenty Hindenburga. Hindenburg pſchi tym rjekny: „Starajcźe ßo ſa to, ſo bywa Khryſtuß we Němſkej prědowany!“

Kurrenda. Wěmy tola drje wſchitzy, ſo je mały Luther ßobu ſ kurrendu po haßach ſpěwał. W poßlednim cźaßu je tuto dobre a pěkne waſchnje ſaßo bóle a bóle wožiwiło. Wyſchnoſcź a zyrkej to podpjeratej. Wſchudźom, hdźež je to móžno, dyrbjała kurrenda naſtacź a ſkutkowacź. Wona ma ſdobom tež nadawk runy nadawkej poſawnow: ſkutkowacź w ßłužbje ludoweho mißijonſtwa: Kěrluſch a nabožinu tam donjeſcź — abo tam ſaſpěwacź, hdźež liwkoſcź a ſyma knjejſtwa naby.

„Martin Lutherowa univerſita“. To je mjeno, kotrež je nětkole pruſki miniſterij univerſicźe, kotraž w městomaj Halle a Wittenbergu ßydli, dało. S tym chze miniſterij wuſnamjenicź Lutherowe 450. narodniny.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

— **Schtwórtk 16. t. m. dop. ½10 hodź. ßo ßerbſka hłowna konferenza** w žurli Sserbſkeho Domu w Budyſchinje ſeńdźe. Pſchednoſchk ſměje knjes farař Tiſcher. Wſchitke ßobuſtawy konferenzy ßo ſ tutym naležnje pſcheproſchuja.

Pſched radijom ßu ßo w tutych dnjach hromadźowałe ßyły luda też na wßach. A dźenßa, 12. novembra, to też hinak njebudźe. A kóždy, kiž ma radio, budźe runje pſchi tajkich ſkładnoſcźach lubje rad hoſcźi ſa poßłuchanje witacź a tak pſchinoſchowacź k tomu, ſo by ßo lud dale a bóle tworił zyłk, ſkrucźeny w ſpósnacźu, ſo tu ßmy jedyn ſa druheho.

S Drježdźan pißachmy, ſo bě tam 4. novembra 192 wěrowanjow. Liczba wěrowanjow je ßo po tym, ſo tamnu powěſcź dostachmy, powjetſchiła. 213 wěrowanjow tam bě, wſchě ſ dźěłacźerjow a ſaſtojnikow zigarettoweje fabriki Reemtsma. Mandźelſkaj doſtaſchtaj 600 hr. wot tuteje farmy, kotraž też hoſcźinu wuhotowa. Młoda žona wopuſchcźi pak nětko ßwoje dźěło, ſo by mohła bycź jenož mandźelſka, hoſpoſa, macź a ſo bychu na jeje próſne městno ſtupili cźi, kiž pſchezo hiſchcźe žaneho dźěła njemějachu, woßebje mužojo. Wěrowanja běchu na 4 Boże domy rosdźělene: Kſchižna zyrkej, zyrkej naſcheje lubeje Knjenje, Marcźin Lutherowu zyrkej a zyrkej Sswj. Trojizy. Pſchi ßwjatoczноſcźach bě też wyſchſchi zyrkw. rada Fröhlich jako ſaſtupjer biſkopa pſchitomny; dale běchu tam mjes druhimi měſchcźanoſta dr. Bührer a polizajſki preſident Hille.

108 lět. Njedawno je najſtarſchi wobydleŕ Němſkeje, prjedawſchi ratař Friedrich Sadowſki, ßwoje 108. narodniny ßwjecźił. Wón bydli w domje ſa ſeſtarjenych w měſcźe Neidenburg. Njeje to hiſchcźe dołho ßem, ſo mějachmy ſa njemóžne, ſo móže cźłowjek pola naß 100 lět dozpicź. Tu ßu to hnydom 108 lět. W tutych dnjach gratulowaſche němſki radio po pěknym waſchnju 100lětnemu k narodninam.

Na pucź.

Hdyž chzyſche Bóh žanemu ſ ludow pomhacź, njeje wón to ſ knihemi cźinił, ale jenož tak, ſo wón jeneho muža — abo dweju — poſtaji; tón knježi lěpje dyžli wſcho pißmo a wſchě ſakonje.

D. Marcźin Luther.

Liſtowanje. Sa Ssmjertnu njedźelu chzemy ſaßo, kaž hižo woſjewichmy, naſche łopjenko woßebje ſhotowjene wudacź. Tak ßmy to lěta dołho hižo cźinili. Lěta dołho je ßebi mnoho woßadow Sakſkeje a Pruſkeje naſche łopjeńko ſa Ssmjertnu njedźelu woßebje ſkaſowało. Wone ßu je po domach abo pſchi zyrkwinych durjach rosdźělałe. Chzychu wſchěm ſa tutu woßebitu njedźelu něſchto woßebite prajicź. Tuž njech ßo to też lětßa ſtanje! Proßymy, ſo by to kóžda woßada, abo ſchtóž ßo hewak wo to ſtara, hacž do njedźele 19. novembra Ssmolerjez knihicźiſchcźerni w Budyſchinje ſjewiła. Cźiſßło, 8 ſtron wulke a ſ wobraſami wuhotowane, płacźi 5 pjenjezkow.

Nakład a cźiſchcźernja. **Redaktor.**

Sa pokutny dźeń (23. po ßwj. Tr.): ſ Ho. — Sa Ssmjertnu njedźelu: R. w M.

Samotwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach (Noſtitz b. Weißenberg). Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje a knihańje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźělětnje 108 pj.

Čišło 47

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 19. novembra 1933 Bautzen

Pokutny dźeń.

Jak. 5, 9.

Posastań! Tak pschiwoła nam pokutny dźeń, kaž straža to pschiwoła tomu, kiž na niczo žebi myßlo žwoju schcźežku cźehnje, abo kaž tafla naß kedźbliwych cźini, so bychmy psched spěschnym cźahom posastali. Tak nusuje naß pokutny dźeń, so bychmy posastali na žwojim pucźu živjenja a wotpocźnycź dali njesprózdnymaj rukomaj, so bychmy žo na žo žamych dopomnili a wopomnili, hdźe dźemy a s wotkal pschikhadźamy.

Kak dobre je to, so tak ras směrom posastanjesch w naschim njeměrnym cźaßu, w kotrymž cźi jeni luteho dźěła a luteje prózy dla, cźi drusy luteho wjeßela a luteje sabawy dla a cźi tsecźi wobojeho dla k měrej njepschińdu. Tym wschitkim pschiwoła pokutny dźeń žwoje „Posastań!“ a nusuje cźlowjekow, so ras wot swonkowneho žwoje wóczko słoża na žwoju wutrobu.

To wschak potom njeje žadyn rjany napohlad tam nutska sa jich wjele, dokelž je tam nutska tak jara prósdne, dokelž žane druhe praschenje tam městna njenamaka, khiba to: „Schto budźemy jěsćź, schto budźemy picź, schto budźemy žo woblekacź?“ Tohodla žu sa jich wjele pokutne dny te najprósdnische a najdlěje trajaze, dokelž tajzy ludźo nihdźe druhdźe njesbožownischi njeißu, dyžli dyrbja žami se žobu bycź.

Abo praj, njeje to dobre, haj nusne, so s cźaßom spósnajesch, kak prósdne je husto doscź nutska w tebi, prjedy hacž tón poßledni rosßudny pokutny dźeń pschińdźe a žmjercź nam pschiwoła žwoje poßlednje: „Posastań!“ Njeje to k lěpschemu, so žo s cźaßom dopomnisch, so hischcźe druhi a wyschschi žwět je hacž tutón widomny, sa kotryž tež dźěkacź, skutkowacź a žo staracź dyrbimy, jeli so chzemy tam jónu měcź sawostawaze městno.

Pokutny dźeń a žmjertna njedźela stej žebi tak blisko a žłuschatej tak jara jedyn k druhemu, so njeje woprawdźe pokuta dozyła mózna bjes teje myßle na sliczbowanje tam horjeka. A hdyž my nětko ras wot teje makeje rowoweje hórki, nimo kotrejež nichtó njepschińdźe, nuts hladamy do živjenja cźlowjekow, do jich hidźenja, do jich wojowanja, do jich wobmyßlowanja a spytowanja, kak mało je w tym toho, schtož sa wěcźnoscź je a kak wjele toho, wo cźimž budźe rěkacź: „Wažene, wažene, tola pschelohke namakane.“ Tohodla: Posastań! Pokutny dźeń je! Dopomńmy žo na žamych žo a budźmy živi sa tu wěcźnoscź.

Cźi bratsja, wo kotrymiž Jakub w tutej schtucźzy rěcźi, žu drje žo hubjenje měli. Ssu drje wobcźeženi byli, hewak njebychu sydchowali. Haj, scźerpliwoscź chze jich wopuschcźicź! Pschikhad toho Knjesa žo dliji hižo pschedołho. Cźakaju a cźakaju, tola tón Knjes njepschińdźe. Jeli schto, bě to kschescźijanam prěnjeho cźaßa wěste, so tu bórsy kónz žwěta budźe a so potom Knjes k žudźenju pschińdźe. A k tomu žu woni wot židow pschescźěhani a jich wjele wotpadnje hižo saßo wot kschescźanstwa, dokelž so njewěrja, so tón Knjes saßo pschińdźe. Tu napomina Jakub k wutrawanju, k scźerpliwoscźi, kaž ratař, kotryž směrom cźaka, doniž žymjo po deschcźiku rjane płody njepschinjeße. Twjerda wutroba, kotraž njebywa molena psches wscho to sdychowanje, je wschak wěso k tomu nusna. Pschetož Jakub praji, so je pschikhad toho Knjesa blisko. Ssudnik steji psched durjemi! To njedyrbi jim jenož tón najwjetschi pohon bycź, ale tež jene khutne napominanje: tež na nich pschińdźe to žudźenje, jeli so njesastanu, jedyn na druheho sdychowacź. Tón jedyn drje pytnje, so žo tomu druhemu pschezo hischcźe lěpje dźe hacž jemu žamemu, so ma wón woßebje pod tej cźežu cźerpjenja cźerpicź; a pschi

tym je myßliczka ſawiſcze na druheho w nim była. Tole, to wſcheje bratrowſkeje luboſcze parowaze ſdychowanje, by pak też jim město ſboża ßudzenje pſchinjeßło.

A nětk pohladajmy ras do ſańdzeneho czaßa! Njeſdychowaſche to wſcho? Njebě hižo tak daloko, ſo bě ßo wſcha luboſcz ſhubiła ſ wutrobow człowjekow? A naſch wótzny kraj leżeſche rosbity w prochu. Ale prajcze tola: ſawdawachu ßebi człowjekojo pſchi wſchěm czerpjenju ruku bratrowſku a pomhachu jedyn druhemu tu wulku ból ſ bratrowſkej luboſczu njeſcz? O kak zyle hinak bě to! Jedyn ſdychowaſche pſchecziwo druhemu; jedyn naſtupowa pſchecziwo druhemu.

A ſkoro pſchińdze tón czaß, hdzeż by wot naſcheho luda rěkało: „Tón Knjes je bliſko!“ — wy ſcze jeho wopuſchczili, nětko pſchińdze ſ hrimanjom a ſe rženjom na waß! Haj, ſkoro tak wuhlada, jako by Boži ßud na naß pſchiſchoł. Dokelž to ſndchowanje jedyn pſchecziwo druhemu kónz njewjaſche.

Nětko pak je tón czaß pſchiſchoł, hdzeż ßmy roſumili, ſo tajke ſydchowanje niczo njepomha. Bu to tam w Jakubowym liſcze ſa tych kſcheſczanow lěpje, jako woni tych druhich wobſkorżowachu, jako woni jedyn pſchecziwo druhemu ſdychowachu? Ně, pomhało jim to niczo njeje! A nam to też niczo pomhało njeje!

Ale něſchto druhe je nam pomhało, to běchu naſche modlitwy. A hdyż móżemy dzenża w naſchim ludu ſaßo ſměrniſcho do pſchichoda hladacz, dha poßłuchaj też ty, każ tebi we wobliczu ſańdzeneho ſrudneho czaßa ſdychowanja twój pokutny dzeń pſchiwoła: „Tón Knjes je bliſko!“ Wſmi tón dar teje hnadneje hodziny; njedaj twojim dźěczom ßo dlěje w tutej hidze a ſtrachocze tutoho ßwěta ßamym wokoło błudzicz, ale wucz jich ſaßo ſ khrobłoſczu, ſo ruzy ſtyknjeja, a ſo ſnowa nawuknjeja, ßo k Bohu a k tomu Knjeſej Jeſußej Khryſtußej modlicz! Haj, wukuj ßebi ſaßo domjaze prawo tam, hdzeż je domiſna wſchěch, pola Boha. Tohodla nochzemy wjazy jedym na druheho ſdychowacz, ale chzemy wſchitzy hromadze pokutu czinicz; pſchetoż kóżdy ma ßam na ßwojim hrěſchnym brěmjenju tak czeżko njeſcz! Wostaj tych druhich, pytaj ſa twojim hrěchom a ſpósnaj ſ tſchepotanjom, kak wulki je.

A czińcze pokutu a wěrcze tomu evangelionej! Wěſcze, to je krótke prědowanje, tola ſchtó je dowuczerpa? Haj, njeby to kraßnje było, hdy by na pokutnym dnju naſch lud prajił: „Ja chzu ßo wobroczicz a k mojemu nanej hicz.“ Haj, my dyrbimy ßo Jeſußoweje ruki pſchimacz, a ßo wot njeho, teho pſchewamarja wſchěch ſwjaſkow wußwobodzicz dacz wot hrěchow winy a ßo k tomu żiwemu Bohu ſwjaſacz dacz. To je wjeßele! To je dobycze! To je pomoz ſa naß wſchitkich!

O, ſo njebychmy ſdychowali — ale kedzbowali na to ßłowo: „Ssudnik ſteji pſched durjemi! Budź hotowy!“

Hamjeń.

Nimamy też tole pokutny dzeń najkhutniſcho wopominacz?

Njedzelu wotßwjeczicz — njebě to ſnamjo ſańdzeneho czaßa? Njedzelu wotßwjeczicz — njeje runje tutón njepoczink to był, kiž je ßobu najpilniſcho row rył ſa dobre w ludu a ſe ſchkodu był ſa zyłe żiwjenje luda? So by njedzela ſaßo njedzela była wſchudzom w nowym czaßu naſcheho luda, to je naſche horze żedzenje. W lěcze 1931, we tym lěcze potajkim, w kotrymż ßo ruſke bjesbóżne hibanje woßebje po Němſkej roſliwaſche, woſjewi ſnata wulka Barlinſka nowina „Berliner Tageblatt“ naſtawk: „Schafft den feſten Sonntag ab!“ a wuſtupowaſche ſa dzeń wotpoczinka, kotryż by ßo pſches dny zyłeho tydzenja wotměnjał. To bě woßebity poſtup we wojowanju pſchecziwo njedzeli. A tak je jene po druhim pomhało njedzelu njenjedzelu ſczinicz: wotßwjeczowacz njedzelu, woßebje też liwkoſcz kſcheſczijanow.

Pokutny dzeń je tu, ſo wróczo hladamy, ſo pruhujemy, rospominamy. Czińmy to ras też pſchi tutym jenym mjenow: „njedzela“ a wſchěm tym, ſchtoż tuto mjeno na ßebi a w ßebi ma! My namakamy doſcz, ſchtoż w tutym pruhowanju, w kotrymż je Boże ßłowo měra, njewobſteji, ſchtoż dyrbi „pſchepadnycz“, wotpadnycz ſa pſchichod.

Poßledni tydzeń zyrkwineho lěta! Wón woła: „Czińſliczbowanje!“ Wón ſ tym też żada: „Czińſliczbowanje wo njedzeli!“ 52 njedzelow ßy jich ſaßo měł w tutym lěcze! A k tomu telko ßwjatych dnjow! Schto ßy ſ nimi czinił? Schto ßo na njej czinił, na njedzeli? Kelko puntow ßmy — hdyż ßebi na pſchirunanje 22. njedzele po Sswj. Trojizy myßlimy — winojczi Knjeſej tutoho dnja? Mózemy je dozyła ſapłaczicz? Njewoła to: „Czińcze pokutu!?“

Pokuta: to rěka: wotwobrocz ßo połny roskacza wot ßwojeho njepraweho czinjenja a pſchiwobrocz ßo połny dzaka, ſo Bóh czi hiſchcze czaßa ſa to woſtaji, k dobremu, wěrnemu, k tomu, ſchtoż po Bożej woli!

Czińcze pokutu! To rěka ſa naß: Kajcze ßo ßwojeho wotßwjeczowanja njedzele, ßwojeho hanjenja Bożeho prawa a ßłowa. Sswjeczcze njedzelu! Sſłużcze Bohu!

Pokutny dzeń! Ow, wón ma runje pſchi tutym jenym pohrjebje hiſchcze „zyłe prědowanje!“ Schtoż ßo trjeba, drje ßo njepraſchesch: wotßwjeczowanje njedzele! A zyłe prědowanje ma tu pokutny dzeń tohodla hiſchcze, dokelž nowy czaß naſcheho luda, kiž je wjele pſcheměnił a polěpſchił, runje tu ſ molom hiſchcze njeje pſcho dokonjał a doczinił.

Njedzela! Haj ale pod ßmahowanjom „khorhojow wſchědneho dnja!“ „Khorhoje wſchědneho dnja“, to ßu ſchaty. Tute khorhoje ßmahowachu ßamo też 12. novembra. Njeje to ſanjechanje wulkeho, wobſbożazeho heßła: „Dźěło tym, kiž dźěła nimaja!“? W tutym heßłu tola klinczi ßobu to tamne: „Dźěło dźěławemu dnjej! Dźěło precz wot njedzele!“ To dyrbjał ſroſumicz kſcheſczijan a njekſcheſczijan! A nimo toho a wyſchſche wſcheho: Ty dyrbiſch ßwjaty dzeń ßwjeczicz! Kaſń Boha Wſchehomózneho, Boha Sswjateho.

A nimo dźěła kelko to hewak hiſchcze wotßwjeczowanja njedzele! Hižo ßobota ſe ßwojimi wuhotowanjemi, ßwjedzenjemi wotßwjeczuje njedzelu, dokelž ju kaſy ſe ſaſpańſtwom a ſ njewolu, ju ßwjeczicz jako Knjeſowy dzeń. A potom njedzela ßama? Schto wſcho dyrbi ßebi lubicz dacz! A wona chzyſche ßo tola tak jara człowjekej lubicz! A wona chzyſche, ſo by ßo też człowjek lubił — Bohu. Pſchetoż człowjek, kiž ßo Bohu lubi, kiž ma Boże ſpodobanje, ma też Boże żohnowanje.

Njechaſch ty tuto měcz? Njetrjebaſch ty Bożeho żohnowanja? Njetrjeba jo naſch lud?

Pokutny dzeń! Chzeſch jón też hiſchcze wotßwjeczicz? Ty pak jón wotßwjecziſch, hdyż ßo njepruhujeſch ſ tym praſchenjom: „Ssym ja njedzelu wěrnje ßwjecził?“ a hdyż njedzelu wěrnje njeßwjecziſch.

„Wboha njedzela!“ mohł prajicz. Praj radſcho: „Wbohi człowjek!“ Njedzela woſtanje njedzela, njech człowjekojo ju wużiwaja tak abo hinak; njedzela woſtanje „Boži dzeń.“

Cžlowjek pak, kiž ju njewužiwa prawje, njewostanje to, schto dyrbjał wostacź a bycź: cžlowjek Božeho spodobanja, njewostanje Boże dźěcžo!

Lutherowe 450. narodniny.

Wschudžom žu je hižo žwjecźili, a dalsche žwjatocžnoscże hischcże pschińdu w tukraju a wukraju.

Barlinski statny musej je wožebitu Lutherowu wustajeńzu wuhotował. Tuta je jara sajimaza. Drohotnostki se Lutherowych dopomnjeńkow žu tam sestajane. Wožebje žu to wobrasy reformatora a jeho žobuwojowarjow a tež jeho pschecźiwnikow. Wumjełzy kaž Kranach. Dürer žu je wutworili. Pódla wobrasow widźisch tam medalije, kotrež wožebje hłowy Luthera a druhich mužow reformazisheho cžaža pokasuja. S tutymi jednocža žo plastiki, wožebje s drjewa. Mjes nimi žo wusnamjenjeja wožebje postawy Sswj. Jana sceńika, s kelchom. Tute wusnamjenjeja to jene wulke dobycže reformazije, kotrež to žedźenje wěrjazych spokoji: wužiwacź žměcź Božu wjecžeŕ po woli a žłowje Khrystuža, kotryž je prajił: „Wsmicže a picže wschitzy s njeho!“ — Mnoho němskich musejow a wustawow je pschinoschowało, wuhotowacź tutu wožebitu a wožebnu wustajeńzu a s njej hódnje žobužwjecźicź Lutherowe 450. narodniny.

We hłownym měsce Wuherskeje Budapešt žu 10. novembra Lutherowy pomnik požwjecźili. Wón steji w dworje Lutheroweho doma. Pschi žwjatocžnoscźi běchu wschitzy wusnamni wjednizy wuherskeje evangelskeje zyrkwje. —

Němska je wudała Lutherowy pjenjes, tež s tajkim wopomnicź wulkeho Luthera. Wona da lecź 5 hriwnarje a 2hriwnarje. Němska banka je wudawa bjes pschirażka. Nadźijomnje tež hacž k nam na wšy něschto tajkich 5- a 2hriwnarjow pschińdže. —

We Wittenbergu sasta duzy na wólbnu shromadźisnu we měsce Halle pruski minister Rust. Wón wopyta Lutherowy row w hrodowskej zyrkwi a położi na njón wěnz. Tež s tutym poczescźi w tutych wožebitych dnjach pruska wyschnoscź reformatora Luthera.

Lutherowe město Erfurt, kotrež tež hewak Lutherowe narodniny wožebje žwjecźi, wuhotowa wožebite žwjatocžnoscże Lutherowych 450. narodninow. Město Erfurt ma tež wschě pschiczziny, kóže lěto snowa a lětža tak wusnamnje na Luthera spominacź. Luther je tola runje w tych lětach, kiž běchu tak rosžudne sa njeho, w tutym měsce pschebywał. Tam bě wón na universicze. Tam bě wón w klóschtrje Augustinow. A wožebje žu jeho klóschtrske lěta rosžudne sa jeho zyke žiwjenje, sa jeho reformatoriske skutkowanje. Tak wožebje Erfurtizy praja: Bjes Erfurta žane Wittenberg! We wschěch Božich domach bě tam tehodla 10. novembra žwjatocžna Boža žłužba, pschedewschěm w zyrkwi Augustinow. Tu běchu žobu kemschi tež statne a krajne a měsczanske wyschnoscze a sastupjerjo universitetow Halle a Jena a tohorunja wotdźělenja SA, SS, St.-H., němskeje wobory, polizije a druhe. Połodnjo bě žwjatocžnoscź na radnizy. Se žwjatocžnoscźemi młodźiny, kotraž w Erfurcze tež hewak Lutherowe narodniny wožebje žwjecźi, skónczi žo tutón wožebity Marcźinowy dźeń sa tuto Lutherowe město. —

Město Wien bě sa tsi dny pospochi postajiło žwjatocžnoscże Lutheroweho wopominanja. A hacž runje maja tam runje nětkle njeměrny cžaž, žu je tež wotměli. S nimi bě sjednoczeny hłowny sjězd Evangelskeho Swjasta sa Awstrisku. Něschto wožebite a wožebne bě žwjedźeńska hra: „Lenard Kaiser“. Wona dowjedże wschěch wróczo do rosžudnych cžažow awstriskeje evangelskeje zyrkwje. —

Město Königsberg wuhotowa tohorunja kaž město Berlin wožebitu Lutherowu wustajeńzu. Tuta pokasuje pschedewschěm rukopižy Lutheroweho pschełožka Biblije a prěnje cźischcże tuteho pschełožka. Nimo tutych tam wohladasch wobrasy. Biblija w macźerńej rěcźi, to je tola žobu to najwažnische, schtož je Luther žwojej zyrkwi a žwojemu ludej dał. Tohodla njemóžemy Luthera dostojnje wopominacź sabywschi Biblije.

W Amerizy pschepodachu sastupjerjo lutherskich sjednoczeństwow, kotrež maja na 3 000 000 žobustawow, presidentei Rooseveltej wulku Lutherowu plakettu jako dopomnjeńku na Lutherowe 450. narodniny. —

A pola naž nožy jich pschezo wjazy „Lutherowu róžu“, Lutherowy wopon, so by žo tež tak sjawnje psched wschěmi wusnało Lutherej a tak tež evangelijej a evangelskej zyrkwi. A tak mohło to a žmělo to nětkle w cžažu snamjeschkow, s kotrymiž žo wusnawaj a hinak bycź, hacž so žo tež wschitzy Evangelszy s tutym snamjeschkom, s „Lutherowej róžu“ wusnaja jako evangelszy.

Lutherowa mandźelska,
Katharina, rodź. von Bora, s kotrejž žo reformator 13. junija 1525 woženi. S tutym mandźelstwom sałoži Luther evangelski farski dom.

Wětr a liscźiczka.

„Pójcże žobu!“ wabi wětr liscźiczka.
„Sso puschcże hałožki a schtomika,
We słotej, we cžerwjenej Wam žukniczzy.
Sso wježelicź a rejwacź na trawzy!“

Nawabicź žo dadźa, hlaj tež liscźiczka
A hałožku lubu žwoju wopuschcża!
Serawaja s wětrom wo wjetu,
A mucžne wotpocžnu tam we dólczku!

Sstódki spar žo jich tam hnydom smozuje,
Da wo žni naléczo jim najrjeńsche.
Bóh Knjes liscźiczka tež lubuje
A sa symu je s móschkom wodźeje.

L.

Zyrkej a ſtat.

Sa pokutny dźeń je biſkop Koch poſtajił Mark. 1, 15 jako tekſt hłowneho prědowanja a jako druhi tekſt Phil. 2, 5—11.

3. dezembra budźe w Barlinje ßwjatoczноſcź, ſ kotrejž nětk němſki biſkop tež pſched zykym ßwětom naſtupi ßwoje nowe ſaſtojnſtwo. Tuto je něſchto zyle nowe a woßebite: Evangelſki biſkop ſa zyku evangelſku zyrkej zykeje Němſkeje! Tu dopjelnjeja ßo pſchecźa a žedźenja, kiž běchu žiwe wot reformaziſkeho cźaßa hacź ßem.

10. dezembra budźe ſa Sakſku, woßebje ſa Drježdźany woßebity dźeń. Schtož bě hižo ſa prjedawſchi termin poſtajene, to ma ßo na tutej njedźeli 2. adventa ſtacź: Němſki biſkop Ludwig Müller pſchińdźe do Drježdźan, wußwjecźicź ſakſkeho biſkopa Kocha ſa tuto ſaſtojnſtwo. Tež to je něſchto wuſnamne: Evangelſki biſkop zykeje evangelſkeje Němſkeje ßwjecźi biſkopa ſa evangelſku Sakſku.

Sakſka zyrkwina wyſchnoſcź je woſjewiła, ſo maja ßo wſchě kupjene měſtna w Božich domach wotſtronicź. Boži **dom** je tu ſa wſchitkich ſe wſchěmi ßwojimi měſtnami.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

W Lubiju ßwjecźa dźenßa ßwoju wobnowjenu wulku zyrkej. Hłowna ßwjatoczноſcź pſchi tym je wěſo wulka ßwjatoczna Boża ßłužba w rjenje wobnowjenym Božim domje.

W **Barlinje** bě po ſwuczenym waſchnju na reformaziſkej njedźeli Boża ßłužba ſa ſapoczatk ſemeſtra, a to w zyrkwi Sswjateje Trojizy. Ju wuſnamjeni woßebity wopyt. Se młodymi ſtudentami běſchtaj pſchitomnaj preſident Hindenburg a krajny biſkop Ludwig Müller. Jeju powitachu we kſchcźeńſkej kapale Božeho doma ſaſtupjerjo ſtudentow ſ khorhojemi a ſ nimi rektorojo wſchěch 5 najwyſchſchich ſchulow hłowneho měſta, tohorunja dekan abo wjednik theologiſkeje fakulty a nowy Barliński biſkop D. Karow a druſy. Saſtupjeŕ ſtudentow porěcźa krótke ßłowo k preſidentej Hindenburgej a ſkónczi: „Njech Bóh Waß, wyßozy cźeſcźeny knjes němſki preſidenta, kiž ſcźe pominazy a błyſchcźazy pſchikład naſcheho luda, žohnuje“. Hindenburg, ßo dźakujo, wotmolwi a rjekny: „Kruta wěra do naſcheho Sbóžnika a ßwěrna ſwjaſanoſcź we woßadźe — to je, ſchtož ja ſ zykej wutrobu pſcheju. To budźe ſ Božej pomozu ſjednocźenej nowej zyrkwi ſe žohnowanjom.“ Po tutym powitanju cźehnjechu do Božeho doma. Prědowanje měješche faraŕ Broniſch-Holtze, kiž je ſ fararjom ſtudentow. Po prědowanju porěcźa ſkrótka němſki biſkop k woßadźe a wupraji mjes druhim: „Hdyž je ſchědźiwy pólny general marſchal k tutej ßwjatoczноſcźi pſchiſchoł, ſo by ßwój ſwiſk ſe ſtudowazej młodźinu wobßwědcził, je to ſa młodźinu khutny nadawk: Wona dyrbi wědźecź, ſo hakle nětk ßo ſapoczнje hobrſke dźěło, twaricź w ludu a zyrkwi. Tuta zyrkej, tutón lud njeßłuſcha ani duchownym ani wyſchnoſcźi ale ßłuſcha Wam. Wy macźe tu ſamołwjenje!“ Po Božej ßłužbje bě wulki ſjawny wuſtup evangelſkeho ſtudentſtwa pſchi Schleiermacherowym pomniku. Dotalny wjednik ſtudentſtwa, referendar Leppin pſchepoda wjedniſtwo nowemu wjednikej, ſtud. theol. Belitzej. Tutón pſchecźita proklamaziju, w kotrejž evangelſkemu ſtudentſtwu dwaj nadawkaj ſtaji: nadawk ludoweho miſſionſtwa a nadawk duchowneho wojowanja pſchecźiwo połnóznogermanſkemu wěryhibanju. — To je to hibanje, kotrež nětkle nimo kſcheſcźijanſkeho pſches němſki lud dźe a ßo „nordiſchgermaniſche Glaubensbewegung“ mjenuje. My ßmy w poßlednim cźaßu tu a tam na tuto hibanje ſpominali, kotrež je bóle ſtaropóhanſke hacź kſcheſcźijanſke. Tu a tam jeho pſchiwißowarjow „nowych póhanow“ — „Neuheiden“ — mjenuja. — Wjednik ſtudentow w proklamaziji rjekny: „My widźimy něſchto nabožneho w tutym hibanju, ale jako kſcheſcźijenjo žadamy my w nowym ſtacźe totalitetu — t. r. my chzemy cźi jenicźzy bycź, jenož kſcheſcźijenjo ßmědźa tu bycź! — Shromadnje ßo na kónzu wuſtupa wſchitzy wuſnachu ſ Lutherowym kěrluſchom: „Jed'n twjerdy hród je naſch Bóh ßam!“

W **Barlinje** bě to póndźelu, 13. novembra, woßebita hodźina, jako kanzler Adolf Hitler k preſidentej Hindenburgej pſchińdźe, ſo by dobyczéŕſku powjeſcź wo bitwje 12. novembra ßam pſchinjeßł. Jako młody kanzler a wjednik a ſchědźiwy preſident a marſchal ßebi ruku ſawdaſchtaj, bě jimaj zyle wěſcźe tamna ßwjatoczna hodźina w Potsdamje, hdźež ßebi tež ruku do ruki położiſchtaj, pſchitomna a jeju wutroba polna dźaka, ſo ſtaj ſaßo dobru krocźel doprědka a na wyſchinu ſa lud a ſ ludom. A woprawdźe, lud Němſkeje je ſe ßwojim „haj“ 12. novembra wulku krocźel doprědka a na wyſchinu ſoźinił. So tomu tak, ſa to najlěpje ſ wukraja wobßwědczenje doſtanjeſch. A tomu móżeſch wěricź. Nětk pak chzemy tež wěrny dźak woprowacź tomu, kiž je nam a ludej hacź ßem pomhał, naſchemu Bohu, kotremuž ßo ßławny marſchal a preſident Hindenburg 11. novembra wjecźor ſjawnje wuſna: A potom ſe wſchej ßwěru ſtacź ſa ßwoje haj a ſa toho, kotremuž ßmy jo dali! Pſchichod pokaže, ſ cźim to najlěpje ſamóżemy cźinicź! Kóždy dźeń pak ßebi hižo nětkle to ßwoje žada. Tuž dale a doprědka ſ Božej pomozu, ßwěrni we wěrje do Boha!

Snjeſboženja. Naſtróżaze je, nětkle ſaß a ſaß cźitacź wo ſnjeſbożenjach na żeleſnizy. S Franzowſkej cźitachmy hakle runje, ſo tam žałoſtne ſnjeſboženje na żeleſnizy telko cźłowjekow ſrani a mori. A wcźera ſaßo ſtejeſche w nowinach wo njeſbožu na Schpaniſkej żeleſnizy. Dźenßa cźitamy, ſo je we Bayerſkej cźah awto ſhrabnył a dwejoch mužow morił. To jenoż tſi pady ſ jich wjele. To naſtróża a pomina.

Na pucź.

„Wužiwajcźe Božu hnadu a Boże ßłowo, dołhoż tu je! Pſchetoż to dyrbicźe wjedźecź: Boże ßłowo a Boża hnada je khwatazy nahły deſchcź, kiž ßo ſaßo tam njewrócźi, hdźež hižo ras bě!“

Luther.

Liſtowanje:

L. w D.: Wutrobny dźak! Cźakam na dalſche. Redaktor.

Sa Ssmjertnu njedźelu: R. w M. — (Sa tuto cźiſßło ma wſcho najpoſdźiſcho póndźelu rano w cźiſchcźerni bycź, dokelž dyrbi tuto cźiſßło prjedy wuńcź, ſo bychu je wſchě woßady cźaßa doſcź ſa rosdźělenje měle; nimo toho je w tutym tydźenju Pokutny dźeń!).

Wſchě woßady, a kiž to hewak naſtupa, ßu naležnje proſchene, woßebite cźiſßło ſa Ssmjertnu njedźelu hnydom ſkaſacź, hdyž to hiſchcźe njejßu. Wono je ſa rosdźělenje do domow abo na kěrchowach abo pſchi zyrkwinych durjach pſchihotowane, je 8 ſtron wulke a płacźi 5 pj. Doſcź woßadow jich je w Pruſkej a Sakſkej, kiž to hižo lěta dołho cźinja. A runje lětßa mamy wſchu pſchicźinu ſa to.

Nakład a cźiſchcźerńja. Redaktor.

Samołwity redaktor faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach (Noſtitz b. Weißenberg). Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtworcźłětnje 108 pj.

Cžišło 48

Bohaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech či khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 26. novembra 1933 Bautzen

Njedźela femrětych.

Hiob 14, 10: „Hdyž cžłowjek wumrje, woßłabnje a kónz wosmje — hdźe je wón?“

Jana 11, 35: „A Jesuß saplakny.“

Jana 16, 22: „A wy macje nětko srudobu, ale ja chzu waß saßo widźecź, a wascha wutroba budźe ßo wjeßelicź a wasche wjeßele nichtón wot waß precź njewosmje.“

*

„Cžłowjek je we ßwojim žiwjenju jako trawa, wón kcźěje jako kwětka na polu; a hdyž wětr na nju saduje, wona wjazy njeje a ßwoje městno wjazy njesnaje,“ tuta skórźba psalmisty nam praji, schto dźenßa naschu wutrobu pohnuwa. Dołhi cžah femrětych nimo nascheje dusche cžehnje. Wschitzy cži, kiž ßu nam w žiwjenju blisko stali, ßo nam w duchu sjewja, stare rany saßo krwawja. K temu nasche myßle do dalokich krajow dźeja. Tam wjele rowow wo tym ßwědcži, so ßu naschi bratśja wumrjeli sa drohi wótzny kraj. Woni nam eschiwołaju: „My ßmy wumrjeli, so byschcźe wy žiwi byli! Scźe wy ßo też hódnych wopokasali wulkeho wopora, kiž ßmy sa waß pschinjeßli?“ Dźemy-li won do Božeje stwórby — schto wona nam nětk prěduje? Sachodnosć, wumrjecźe. Selene liscźiczki, kotrež ßu naß w nalěczu swjeßelike, na semi leža — my na nich teptamy se ßwojimaj nohomaj; hdźe wostanje kraßnosć ßwěta?

„Do procha tschaße wožołtnjene
Wětr nasymski wschě liscźiczka.
Te, te ßu k tkaczu położene
A žiwjenje wjaz' njewidźa.“

Se strachom widźimy w tym wschěm pschirunanje ßwojeho žiwjenja. Cžaß khwata. Jedyn dźeń po druhim sańdźe. „Kak cžěka nasch cžaß žiwjenja, nam spěschny cžaß tu wobßwědcža.“ W młodych lětach cžaß pomałku sańdźe — ale ßy-li 40, 50 a wjazy lět stary, tebi je, kaž by kóżde lěto ruczischo saschło. Njesda ßo nam, kaž by woßebje nětko cžaß wjele bóle khwatał, hacž w prjedawschich lětach? Nasche žiwjenje ßo runa pucźej, kotrehož wottyknjeny kónz je njewěsty. Tónle pucź naß wjedźe psches selene łuki, na kotrychž ßměmy rjane róże schcźipacź. Druhdy pak dyrbimy też psches wyßoke hory. Pucź je husto cžernjojty, cžežke kamjenje na nim leža, hubjenje ßo nam běži. Ale rěka: pschezo dale cźahnycź — a wottyknjeny kónz? Njewobmjesowana wěcžnosć. Runje tak je ßo tym schło, wo kotrychž dźenßa žarujemy. Pucźe žiwjenja ßu wschelake — wottyknjeny kónz tón ßamßny:

„Podružnizy na ßwěcźe ßmy,
Do wěcžnosćze my cžehnjemy.“

Ale kak ſ nami we wěcžnosćži budźe? To je styskne praschenje, kiž naß dźenßa pohnuwa.

Khutna wěrnosć je: Cžłowjek dyrbi wumrěcź, my ßo praschamy: „Hdźe wón dźe?“ Srudna skórźba je ßłyschecź: „O ßmjercź, kak hórka ty ßy!“ Ale sbóžny trosćht nam ſ njebjeß saklincži: „Ja chzu waß saßo widźecź!“

I. Hiob skorži: „Cžłowjek dyrbi wumrěcź — a hdźe wón dźe?“ My snajemy Hioba a wěmy, kajki cźežki kschiž měješche nošycź. Hacžrunjež cźěło a dusha jemu sawutlitej, wostanje tola pschi ßwojim Bosy. Hdyž je cžłowjek cźežko domapytany, dźe do ßamotnosćze. Wón chze ßam bycź se ßwojim Bohom. W cžischinje ßej wschelake rospomina. Tak też Hiob cžini.

Wón je widźał, so njemóžemy ßo na niczo spuschczecź w naschim żiwjenju. Wscha cźlowjeska kraßnoscź je kaž trawa a kwětka na polu. A kónz je ßmjercź. Schto potom pschińdźe?

Luby kschescźijano, — ty ßy ßo wěscźe też husto tak praschał. Hdyž ßy dyrbjał widźecź, so luby cźlowjek wot tebje dźe, hdyž hodźina pschińdźe, hdźež duscha ſ cźěła cźehnjesche do njeſnateho kraja, hdyž běsche kaschcź samknjeny a cźežki pucź na pohrjebnischczo psched tobu leżesche — njeißy ßo praschał: „Hdźe je wón nětko?“ Tuto praschenje nastanje też druhdy w duschi lohkomyßlneho cźlowjeka, kiž ßo wo ßmjercź hewak njeſtara. Se strachom też wón widźi: „Cźlowjek dyrbi wumrěcź.“

Esmjercź ßwojich póßłow sczele. Khoroscź je poßołka ßmjercźe. Staroba cźlowjekej pschipowědźi: „My nimamy tu żaneho wobstajneho městna.“ Staroby ßo cźlowjek boji. Na kóždy bok a waschnje spyta ßo młodeho dźerżecź, młódscheho ßo pokasacź, hacź woprawdźe je. Ale skónczńje widźi, so ßamßny wożud jeho potrjechi, kaž wschěch druhich ludźi na semi. A hdyž ßmjercź pschińdźe, je cźlowjekej styſkno wokoło wutroby. Wschitzy tola na żiwjenju wißamy. Esym ras cźitał wo starym mużu, kiž mějesche cźežke brěmjo na khribjecźe noßycź. Pschińdźe psches wulki lěß. Pucź je hischcźe daloki. Wón njemóże wjazy brěmjo njesćź — zyle woßłabnjeny ßo swjese. Mozy wjazy njedoßahaja. A tuž woła: „Esmjercź, luba ßmjercź, pschińdź a wumoż mje!“ Dołho njetraje, a ßmjercź woprawdźe pschińdźe. Hdyž starz ju wohlada, sasso woła: „Ně, dźi sasso precź — ja chzu radscho ßwoje brěmjo dale noßycź — hischcźe njecham ſ tobu hicź.“ Esmjercź je něschto żałoßne, to my wschitzy sacżuwamy.

A schto po ßmjercźi budźe? My wußnjemy a sasso wotucźimy w hinaschim kraju. Kajki tón kraj budźe, njemóże nam żana ßwětna mudroscź prajicź. Potajnstwo sa naß wostanje. Hdźe ßo wobrocźimy? Luther spěwa: „Schtó k nam pschińdźe ſ pomozu, hdźe naß hnada cźaka? Ty ßam, o Knjeże Bożo.“ Wón je nam toho póßłał, kiž bu nasch bratr, kiž je ßo dele puschcźił do nascheho hubjeństwa a k ßebi wola wschěch sprózných a wobcźeżenych.

II. My Jesußa widźimy stejo pschi rowje lubeho pschecźela Lazarußa. Schto ßo nam powěda? Jesuß płaka. Hladaj, mój kschescźijano, kiž żarujesch, tu je twój najßwěrnischi pschecźel, kiž ſ tobu sacżuwa. Wón je ßam shonił, kak hórka ßmjercź ſ hrubej ruku wschě swjaſki sniczi, kiž běchu naß ſ naschimi lubymi swjasałe. Jesuß widźi móz ßmjercźe, a jeho myßle dale dźeja. „Esmjercź je msda hrěcha.“ Wot tamneho dnja, hdźež staj prěnjej cźlowjekaj, Hadam a Jěwa, shrěschiłoj pschecźiwo Bożej kasni, knjeży ßmjercź, knjeży hubjeństwo, hrěch, stóscź, khoroscź, tyschnoscź. Njedyrbimy druhdy prajicź, so je cźlowjek ßam na tym wina był, so je tak sahe wumrěł? Strowoscź, tón rjany Bożi dar, běsche njewużitnje wużiwał. Bóh Knjes jeho napominasche, ale na Bożi hłóß njepoßłuchasche, porst Bożi njewidźesche. K Jesußej njechasche pschińcź. Njesda ßo nam, kaž by nasch Sbóżnik też na móz hrěcha płakał?

Lazarußowa ßmjercź pak jemu wossebje blisko dźe. Tu běsche ßmjercź cźlowjeka shrabnyła, kiž je ßwojej zyłej wutrobu na Sbóżniku wißasche. Luboscź ßmě płakacź. Druhdy ßo praschamy: „Cźehodła, Knjeże Bożo, ßy ty nascheho lubeho nam wsał? Cźehodła je najrjeńsche sbożo nam sniczene? O ßmjercź, kak hórka ty ßy!

III. Ale Jesuß nam też poinha. Wón Lazarußa ſ morwych sbudźi a da jeho jeho ßotromaj sasso wróczo. Wón ßam je psches cźěmny doł ßmjercźe schoł. A schto wurudźenym wucźomnikam jako sbóżny troscht na pucź da? „Ja chzu waß sasso widźecź.“ Po Cźichim pjatku pschińdźechu Jutry, po ßmjercźi żiwjenje. To ßmě też dźenża nasch troscht bycź. Twoji lubi, kiž ßu w tym Knjesu wußnyli, njeißu sbubjeni. Wossrjedź ßwěta ßmjercźe a sachodnoscźe ßkyschimy ßłowo żiwjenja, wěcźneho żiwjenja: „Ja chzu waß sasso widźecź.“ Kajke wjeßele sa kóždeho, kiž w poßłuschnoscźi a wěrje sa ßwojim Sbóżnikom chodźi. Nětko mamy wotmołwjenje na praschenje, kiž w spocżatku stajachmy: „Hdźe wón je?“ Kschescźijan dźe k ßwojemu Sbóżnikej. Wěrjazych pucź horje dźe. Tu we wěrje chodźimy, jónu budźemy njebjesku kraßnoscź wohladacź.

Tuž staraj ßo wo to, luby kschescźijano, so by ßwojeho Sbóżnika hižo tu na semi namakał. Ty sacżuwasch we ßwojej duschi żadanje po Bosy, po żiwym Bosy. Tuto żadanje tebje hižo nětko pokasuje na tamnu wěcźnoscź, hdźež ßo wěra do wohladanja pschewobrocźi. — Khwataj nětk k ßwojemu Sbóżnikej, na ßmjertnym łożu je pscheposdźe. Esy-li ßwěrny wucźomnik Jesußowy, ßy-li ßwěrny był we ßwojim semſkim a we ßwojim njebjeskim powołanju, ßměsch jónu sańcź ke kraßnoscźi ßwojeho Sbóżnika.

Derje tomu, kiž móże ſ dobrym ßwědomjom ſ tutoho ßwěta cźahnycź, kiž je ßebi k wutrobje wsał napominanje: „Hdyž ßy ßo ty narodźił, ßy ty płakał, cźi twoji ßu ßo wjeßelili. Budź tak żiwy, so, hdyž ty ras wumrějesch, ßo wjeßelisch, cźi twoji pak płakaju. A hdyž psched Bożim stołom stejimy, njech nam saklincźi to ßłowo: „O ty ßwěrny wotrocźko, ty ßy nad małym ßwěrny był, ja chzu tebje nad wjele postajicź, dźi nuts k ßwojeho Knjesa wjeßełoscźi.“ Hamjeń.

Esmjertna njedźela.

Troscht pschi rowje.

(Wjerchowka E. Reuß.)

Hłóß: Wschitkich swjaſkow pschekamarjo.

W ßwojich ßylsach horje hladaj,
K njebju hladaj w tyschnoscźi!
Sdychowajo k Bohu żadaj,
So cźi styſknoscź sacżěri!
Schto na semi nam'kasch wjele? —
Do rowa wscho khowaja!
Knjes pak ſ njebjeß tebi sczele
Pruhi wěcźnoh' żiwjenja!

Jedyn je, kiž wobcźeżenych
Wokschewja a směruje!
Khryst je wjednik wumożenych,
Kiž ßej ſ kschižom dobył je!
Wón se ßwojich ranow skicźi
Balsam w ßmjertnej żałoscźi,
Jako w ßwojoh' rowa hěcźe
Hórku ßmjercź ßam pschecżerpi.

Słoż wschak wocźi wupłakanej
Tam na Kschižowaneho.
Njejstej-li też zyle khmanej,
Widźitej pak jehnjatko,
Kiž je njeßło ßwěta hrěchi
W horzej, cźežkej cźěßnoscźi
A wschu cźłowjesku stóscź a ßměchi
Nam tam k połnej sbóżnoscźi.

Sbóžnik! — Mjeno ßłódke, kraßne
Sa wutrobu ſranjenu,
Kiž je pſches bědženje cžaßne
Wutka ſcžiniła ßo tu!
Wuſbožicž chze Knjes a ſhojicž
Wſchitke rany, kiž hrěch ſbił.
Lěkarſtwo cže budże hojicž,
Ssy-li Jom' ßo dowěrił.

Tuž ty wſchitko donjeß k njemu,
Wſchitko wotwal na njeho,
Staroſcże wſchě wuſkorž Jemu,
S kotrymiž ty noßyſch ßo!
Wſchitke pady, wobßuhnjenja,
Twoju wſchědnu nuſu wſchu,
Wſchitke ſrudne pomyßlenja
Wupraj Jemu ſ wutrobu!

Cžichoſcž, měr a ſpokojenje
Spožcži Knjes cži hižom jow.
Cžerpaj polne wokſchewjenje
S Jeho hnady wobradow!
Junu widžiſch hnady jaßnoſcž,
Hdyž cže k njebju poſběhnje,
Hdyž cži Sbóžnik ßwoju kraßnoſcž
Ssobudžěli na wěcžnje!

Horkach naſche požadanje
Dopjelnjene woſtanje,
Naſche ſtyſkne poplakanje,
W ſbóžnoſcži b'dże ſabyte.
W Božim ßwětle pſchekraßnjeni
Stupicž ßměmy pſched njeho,
Wohladacž tam wuſboženi
Khryſta lube wobliczo!

urij Brósk.

Wopominajmy tych, kiž padnychu we wulkej wójnje!

„....Jako ja njedawno 30 metrow pſched njepſchecželſkimi pſchěrowami ßłomjanu hromadu ſapalich, kiž bě nam na puczu, widžach na wobliczach, ſo běchu pólnoſchěri dobreje myßle. Ale pak — ja njedawam ßo ſ wotpohladom do ſtracha! Ja proſchu wſchědnje Boha, ſo by mi žiwjenje ſdžeržał. Ja cžuju, ſo nima moje žiwjenje hiſchcže žaneho praweho wukónza. Ja cžitach w pólnym liſcže, ſo je najlěpje, žiwjenje tak rjez wobſamknycž a kóždy nowy dżeń wſacž jako hnadny dar ſ Božeje ruki. Haj, hdy bych ja to mohł, takle ßwoje žiwjenje wobſamknycž! Ja cžuju kóždy dżeń ſnowa, kak njehotowy ßym. Hacž ßem bě mi cžěmne hudańczko, ſo dyrbja runje cži najlěpſchi ſ naſchich rynkow. Ja to nětk tak někak coſumju. Ssnadž ßu runje woni cži najbóle ſrawi ſa wěcžnoſcž. Kajka wulka dobrota Boža tohodla, ſo wón nam hiſchcže da žiwym bycž.“ Tak pißaſche ſ wulkeje wójny offizěr.

Schtož bě domach naſtajne praſchenje a hudanje. Cžehodla? Cžehodla? S tym je ßo tež tutón pólnoſchěry tam wonkach ſaběrał — ale nadobnje. A ſchto chzył prajicž, ſo njeje to wotmolwjenje, kotrež wón namaka, nadobne? Tajkeho tak někotryžkuli tu doma njeje namakał.

Schtó chzył prěcž, ſo runje tute a podobne praſchenja dżenża njepſchińdu jim jich wjele, woßebje hdyž ſteja pſched pomnikami tych, kiž we wulkej wójnje ßmjercž a row namakachu. Hdyž pak bě hacž ßem jene ßłowczko najſrudniſche mjes jich ßłowami, to ßłowczko: „podarmo!“, njemóže, njetrjeba, njeßmě tuto ßłowczko a jeho ſadwělowanje dżenża wjazy putacž a cžwilowacž cžłowjekow, tež niz tych, kotſiž we wójnje lubych ſhubichu. Cžitajmy, ſchtož Adolf Hitler we Mnichowje rjekny a ſchtož wopominajo pißachmy wo tych, kiž po wulkej wójnje woſtajichu ßwoje žiwjenje ſa wótzny kraj! A cžińmy po tym, ſchtož Adolf Hitler tam praji. Wono płacži też wo padnjenych wulkeje wójny.

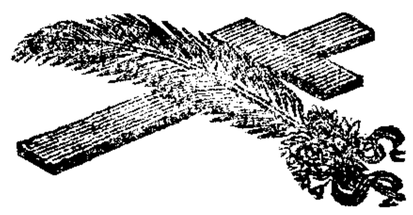
„Dajmy jim wěcžny pokoj!“ Pſchetož woni njejßu podarmo wumrěli! Schtož ſe ßwojej krwju rosßywachu, to je jeſkhadżało a njeßy płody. Naſche najlěpſche a najdoſtojniſche wopominanje tutych morwych wulkeje wójny budże to, ſo my žiwi ßo nětk ſe wſchej ßwěru ſa to ſtaramy, ſo to, ſchtož ſeſkhadża, ſchtož 12. novembra tak rjenje ſakcžě, nětk też móže doſrawicž a dobre płody pſchinjeſcž. Tole ßlub'my ßebi pſchi pomnikach, a my tam njejßmy podarmo pobyli, a njedżela jich wopominanja njeje tu podarmo pobyła a 12. novembra njeje podarmo było.

Ale wſcho, ſchtož cžinimy, ſtajmy pod Božu wolu a pomoz! Njebudžmy hordži a ßamoprawi, a niz małowěrjazy a njewěrjazy, hdyž ßmy ßłyſcheli a ſacžuli, kak wěrjazy a pobožny, kak ponižny a Bohu ßo dowěrjazy ßławny wulki pólny marſchal a nadobny ſchědžiwy wjednik Hindenburg je, kiž 11. novembra do Božeje pomozy ſwoli a ßo na nju ſłoži.

„Dajmy jim wěcžny pokoj!“ So bychmy ßebi tuto ßłowo ſpomjatkowali a ßo po nim měli pſchi pomnikach padnjenych, pſchi rowach ſemrětych! Hdyž tam pſchi pomnikach a rowach pſchezo ſaßo želimy a žarujemy a płakamy, — njedamy jim wěcžneho pokoja! Hdyž my wěrimy, ſo we wumrěcžu žiwa, njeßmjertna duſcha wopuſchcži ſachodne cžěko, — a my to tola wěrimy a wono je tak! — ßłyſchi tuta duſcha naſche płakanje a naſche ſkorženje a widži naſche ßylſy a naſche ruzyłamanje, a jeje pokoj je kaženy. Wona je njepokojna naſcheje ſrudoby dla abo wona je njeſpokojna ſ nami naſcheje njewěry, naſcheje małowěry dla. Tuž dajmy jej pokoja! A ßebi też!

A cžehodla to nochzyli! Hdyž wěrimy do Jeſom Khryſta, naſcheho ſtanjeneho Sbóžnika, chzemy my to — a móžemy my to! Ale cžinimy my to też? Jenož hdyž my tutu wěru do Jeſom Khryſta a tutu dowěru do njeho a jeho ßwjatoho wulkeho ſkutka mamy, cžinimy my to! Hdyž pak nětk dżenża a hdyž hewak pſchi rowach a pomnikach žarujemy, płakamy, ruzy łamamy, njeſtroſchtni ſdychujemy abo ſaßakli ſuby ſchipimy, — wobßwědcžimy, ſo wěra we naß njeje, ßylna, jutrna wěra do Jeſußa Khryſtußa, kiž je ſtanył wot morwych a kiž je ßmjercži móz wſał, a kiž je žiwjenje a njeſachodnoſcž na ßwětło pſchinjeßł.

Tuž hlaj: wopominajmy tych, kiž wot naß dżěchu, ale doſtojnje! Wopominajmy jich jako kſcheſcžijenjo, ale jako wěrni a ßwěrni kſcheſcžijenjo! My poßłužimy ſ tym najlěpje ßebi — a jim, haj też jim!

Tym, kiž padźechu po wulkej wójnje ſa kraj a lud.

Kanzler Adolf Hitler: „S tym, ſo dźenża zylu móz naziony ſjednoczamy, damy nětk morwym jich wěčny pokoj; pſchetoż ſa to ſu woni wojowali, ja to ſu padnyli! A we tutym najhłubſchim ſmyſłu chzemy nětk pomnik wotkryć!“

Jako wjednik ſkónczi, ſběhny ſo tam na kraſnym Mnichowſkim naměſcze wſchitkich prawiza. Bubony bubnuja. Wjednik krocži k pomnikej. S nim du, kiž tehdy ſ nim wojowachu. W ſwojej wutrobje hnucži ſpěwaja wſchitzy Horſt Weſſelowy ſpěw.

Khorhoje ſo khileja. Sawěſchki padaja. Pomnik ſo wotkrywa. Wjednik tam ſteji, hnuty hacž do hłubinow wutroby, ſteji tam mjeńſchiny a mjelczi. Potom tłóczi ruku tych, kiž ſ nim běchu w horzym bědźenju. A ſtrowi tón wulki drjewjany kſchiž, kiž poſtajichu na krwawnym měſtnje, na kotrymž krej ſobuwojowarjow maczeſche wótznu ſemju, na krwawnym měſtnje, na kotrymž 16 młodych rjekow ſaſyglowa ſwojeho žiwjenja běh ſe ſwojej krwju a ſe ſwojej ſwěru, kiž bě ſwěrna hacž do ſmjercze.

Pomnik — Němzy mjenuja tutón pomnik: „Mahnmal“; my Serbjo njetrjebamy ſa to druheho ſłowa pytacž. Naſche ſerbſke ſłowo „pomnik“ wupraja woboje: dopominacž abo pominacž a wopominacž. So bychmy tole ſtajnje tež roſpominali a wopominali, hdyž pſched pomnikami, kiž ſu na rowach lubych poſtajene, ſtejimy a hdyž ſtupichmy pſched pomniki wulkeje wójny. A runje pſched tutymi chzemy ſebi nutrni woſpjetowacž, ſchtož Adolf Hitler tam w Mnichowje praji: „S tym, ſo dźenża zylu móz naziony ſjednoczimy, damy nětk morwym jich wěčny pokoj; pſchetoż ſa to ſu woni wojowali, ſa to ſu padnyli!“

Potajkim: Pomnik Mnichowſki, kotryž pak je pomnik zyleho kraja, je ſtwarjeny ſ hobrſkeje kamjeńtneje tafle, kotraž na tſjoch ſtopach wotpoczuje. Nad njej kraluje mózny hodleŕ, kotryž wěnz ſ hokatym kſchižom dźerži. S wulkim pišmom ſu do kamjenja ſapiſane mjena tych 16 wojowarjow, kiž tehdy ſ Hitlerom wojowachu ſa wuſwobodźenje wótzneho kraja a tam padźechu.

Offizěrojo wójſka a krajneje polizije położichu hobrſke wěnzy k pomnikej. Hiſchcze ras khilachu ſo khorhoje. Wſchitzy ſtrowja tych, kiž běchu ſwěrni hacž do ſmjercze ſa wótzny kraj a lud.

A dźenża, na Ssmjertnej njedźeli tutoho lěta 1933 njemóžemy a njeſměmy hinak hacž ſo ſpomi: amy na nich, na tutych 16 tamneho ſtruchleho 9. novembra 1923, — na nich wſchěch, kiž po tamnym cžěmnym ſrudnym 9. novembrje 1918. wumrěchu ſa wótzny kraj a lud!

A my ſmy wjeſeli a dźakni, ſo ſměmy dźenża ſpominacž na 12. novembra 1933, na tón dźeń, na kotrymž bě naſch lud wulki, dokelž bě pſchesjene. Wón je tehdy dokonjal, ſchtož tuchi ſałožichu! Wón je ſo jim tehdy dźakował!

Pomnik — Mahnmal —: Nětk pak dźerž ſchtož maſch, ty ludo, ty jenotliwy, ſo by cži nichtón njewſak twoje dobycze. Nětk pak dźerž ſchtož maſch, a jo ſebi haj, ſwěrny wótznemu krajej — ſwěrny Bohu!

Tež khutne prědowanje ſmjertneje njedźele 1933.

Tež tole je ſběrka jeniczkeho dnja — runje kaž tamna, kotru na druhim měſtnje woſjewichmy. Wona dźerži khutne pokutne prědowanje dźenża a prěduje wo morwych a prěduje žiwym a morwym. A morwym? Haj, tym morwym, kotſiž ſu morwi, dokelž ſwojej wěrje do Jeſuża wotemrěchu.

Na tym niczo njepſcheměni to, ſo naſch cžaſ, kiž — ſnajmjeńſcha w Němſkej — mordarſtwo ſaźo wótriſcho khłoſta, ſamomordarſtwo łahodniſcho a łahodniſcho poważuje a — to dyrbi ſo tež prajicž! — ſ tym ſamomordarſtwo wołožuje. My mamy ſa to, ſo tež zyrkwinſke wurunanje pohrjebow do tuteho wołożowanja ſłuſcha. Myſlimy ſebi ſo ſnowaſarjadowanja ſłuſcha. Myſlimy ſebi, ſo ſnowaſarjadowanje zyrkwje tu tež ſaźo khutnoſcž wuſběhnje, ſ kotrejž Biblija žiwjenje a tohodla tež mordarſtwo poważuje. Potajkim:

S Glogawy piſchu, ſo ſo tam zyrkwinz evangelſkeje zyrkwje „Zum Schiffflein Chriſti“ we wěži Božeho doma powjeſny. Wón ma hižo doroſcžene dźěcži. Jeho winuja, ſo je wſchelakeho ſkucził.

S wokrjeża Heiligenheil pſchikhadża hróſbna powěſcž. Namakachu tam w Dubinje ratarja a jeho pſchichodnu dźowku ſkónzowaneju. Jeju běchu ſe ſekeru ſabili. Po tym namakachu 22-lětneho wotroczka, na kotrehož tukachu, w nějakim ſkhowanym rózku ſatſělaneho. Hacž je ſo ſam ſaſělił abo hacž ſu jeho ſatſělili, hiſchcze njewědźa.

Greifswaldſki ſud ſaſudźi dweju dejerjow k ſmjercži a to dwójzy. Wonaj ſtaj 4. oktobra 82-lětneho pſchekupza a jeho 42-lětnu dźowku na žadławe waſchnje moriłoj.

Lutherowe lěto ſwjeczimy. Wſnimy Bibliju do ruki a czitajmy. Luther je ju nam ſnowa dał, niz ſo bychmy my ju nětk ſami na bok położili, ně, ſo bychmy ju wſchědnje trjebali. S njeje nawuknjemy, woſebje ſ Noweho ſakonja, a tam ſaźo woſebje ſ kraſneho wulkeho „prědowanja na horje“, — pola Mateja 5, 6. 7. — ſo njejſmy hakle mordarjo, hdyž někoho je ſekeru ſaraſymy, ale ſo ſmy to hižo, hdyž hroſne myſlimy, hroſne ſłowa rěcžimy. S Biblije nawuknjemy, ſo dyrbimy — moricž — ſwojeho ſtareho, hrěſchneho cžłowžeka. Luther nam to pſchi kſchcženižy w katechižmje tež doraſnje dojcž praji. S Biblije nawuknjemy, kak ſłyſnimy to dobre we naſ, kak ſo brónimy ſa žiwjenje, ſo bychmy wobſtali a woſtali. Tuž budźmy tež ſakſkemu hłownemu bibliſkemu towarſtwu dźakowni, ſo wono 10 000 Biblijow dari, ſo bychu ſo dźěcžom roſdawale a tak do ludu ſo roſnjeſłe. Tuž bjerćmy pak nětk tež ſwoju domjazu bibliju do ruki a pytajmy w njej. My tam namakamy toho, kiž je knjes nad žiwjenjom a ſmjercžu, Khryſtuża. S nim dobywamy tež my na žiwjenju a na ſmjercži a na tym, kiž naſ ſpytuje a wabi, ſo bychmy hrěſchili ſ myſlemi, ſe ſłowami, ſe ſkutkom pſchecžiwo wulkej 5. kaſni Stareho ſakonja a pſchecžiwo wulkej 5. kaſni dwójneje a tola ſaźo jeneje luboſcže, kotruž je nam Jeſus Khryſtuż dał, wo kotrejž pak wón ſam praji, ſo w njej „wiſy zyły ſakoń a profetojo“.

Cžim khutniſcho ſebi damy bycž tuto prědowanje Ssmjertneje njedźele, cžim ſbožowniſche budźe naſche žiwjenje. A naſche wumrěcže jónu ſbóžne!

Schtó wě mój kónz? Wón ßnadź je bliſko!

Schtoż tu ſczěhuje, je ſběrka jeniczkeho dnja. Sdychnycź dyrbiſch ſ tamnej pobožnej hrabinku:

„Kak nahle na ſemi tu niſko
Mi ßmjertna nuſa naſtawa!“

To wužada ßebi ſ hłubokeje wutroby modlenje:

„Mój Božo, daj pſches Khryſta krej,
So w ßmjerczi ſo mnu derje ſtej'.“

S měſta Zweibrücken piſchu: Swójba ſkótneho wikowarja Staltera ßedźeſche ſa blidom a wjeczerjeſche. S njej też 65lětny wotroczk Stander, kotryż bě tam hižo 40. lěto. 7lětny ßyn wikowarja dóńdże ßebi mjes tym po nanowu ſkótwinſku tſělbu. Wón ßo nana woprascha, hacž je tſělba natykana. Nan wotmołwi: „Ně!“ Tuž ßo hólz žortujo do wotroczka ſaměri a ſczeže. Wuſk prażny. Zyły wutſěl małych kulkow ſleczi jenoż 3 metry ſdalenemu wotroczkej do hłowy. Tutón bu na měſcze morjeny. —

W Frankobrodze n. W. pruhowachu w ſabrizy nowe apparaty, kotrež dyrbja milinu we warjeńſkich hornzach njechkódnu ſczinicź. Pſchi tym buchu inżeněr a dwaj dźěłacźerjej ź kißalinu tak ſpaleni, ſo inżeněr a jedyn ſ dźěłacźerjow wunrěſchtaj, prjedy hacž jich do khorownje dowjeſechu. —

Japanſka tworowa łódź „Seiten Maru“ ſjědże do ßylneho wichora. Wichor łódź ſniczi. S 30 muži bu jenoż jedyn wukhowany. 29 namakachu row pod żołmami morja. —

W Kolumbiji — to je krajina a provinza Połnóżneje Ameriki — běchu wulke njewjedra ſe ſliwkami. Tute ſawinowachu, ſo ßo pocza pola Manizalas ſemja ßuwacź. Semja mori a pózrě tam 9 człowjekow. —

W Schpaniſkej wujědże pola měſta Vigo elektriſki cźah ź cźary. Dwaj człowjekaj běſchtaj morwaj a 50 ſranjeni. —

Mjes Kölnom a Bonnom ſnjeſboži na autowej dróſy mjes Godorſom a Hochkirchom auto. Pod rospadankami leżachu tſjo morwi. —

Pola Lützena, — tam wumrě kral Guſtav Adolf pſched 300 lětami ſa evangelſku wěru —, ſraſy auto ſ cźahom prioatneje żeleſnizy tamniſcheje zokoroweje fabriki. Benzinowy bank rosbuchny. Auto ßo ſapali a ſpali. Dwě ſónſkej ßo ßobu ſpaliſchtej. Schtyri druhe a ßyn jeneje ſ teju morweju ßo ſtraſchnje wopalichu. Autowy wjednik bě jara ſpěſchnje jěł a ſignale cźaha wopak ſroſumił. —

Pola Stendala jajědże ſpěſchnik na dźěłowy cźah. Tſjo dźěłacźerjo ßo ßmjertnje ſranichu. Dwě. woßobje ſtej hiſchcźe khubjenej. —

Njedyrbimy ßebi to kóżdy dźeń ſpěwacź:

„Kak bórſy wot ranja ßo móże
Do wjeczora wſcho wobrocźicź,
A żiwjenje ſe ßmjercźu lóże,
Hacž myßlimy ßo pſcheměnicź!“

Derje nam, ſo ſ tajkim ſdychowanjom njetrjebamy ſkónczicź ßwoje rospominanje! Derje nam, ſo ßměmy dowěriwje dale ſpěwacź a ßo modlicź:

„Mój Božo, daj pſches Khryſta krej,
So w ßmjercźi ſo mnu derje ſtej'!“

Tuž naſtajnje hladajmy, ſo ſ Jeſußom tu duzy ßmy! Tuž naſtajnje też hladajmy ßwojeho żiwjenja, ſo ſ njewobhladniwoſczu, ſ hłupoſczu a ſ hrěſchnej myßlu jo njeſkażemy! Tak cźehńmy ßwoju dróhu ſeńſkeho dróhowanja! Njebudźmy pak nětko też ſaßo niz w nejtrjebawſchej hroſy a bojoſcźi! Ně, budźmy wěrnje mudri, mudri w tej mudroſcźi, kotraż ßebi to, ſchtoż je nuſne, wuſwoli, kotraż ßebi Jeſuża wuſwoli a ſ nim ßo ſjednocźi w njekhabłazej wěrje a ßwěrje! W tutej mudroſcźi cźiniſch też mudrje wſcho, ſchtoż je nuſne a dobre ſa cźaßne a wěcźne. Haj:

„Njech ſ cźaßom ſa ßwój dom ßo ſtaram,
So byk bych ſtajnje hotowy!“

Potom ßo troſchtujeſch a měrny ßwojoh' pucźa dźeſch:

„Njech wumru dźenża abo jutſje,
Wſcho mi ßo radźi ſ Jeſußom!“

Naſyma na pohrjebniſchcźu.
(Wobras ſe ſtareho Eliaßoweho pohrjebniſchcźa w Drježdźanach.)

Njeſapomnjene.

Stejach pſchi łožu khoreje. Bě cźeżko khora, haj na ßmjercź khora. W nozy běſchtej dźěſcźi pſchiſchłej prajicź, ſo bych k maczeri pſchiſchoł, pſchi kotrejż běch wjeczor pobył.

Modlachmy ßo. Mjelczachmy. Troſchtowachmy ßo. Skhilich ßo k blědej khorej. Tu poſběże wona prawizu a ſjědże mi, mje majkajo, po lizu ſ tutej běłej, mjechkej ruku, ſ błyſchcźazym wóczkom na mnje hladajo.

Każ něſchto dźiwne, ßwjate mje to pſchejědże!

Bórſy na to je wudychała. Ale tuto majkanje mrějazeje woſtanje njeſapomnjene.

Wucž naß wopomnicž, ſo wumrjecž dyrbimy, ſo bychmy mudri byli.

Pſalm 90, 12.

Po ßwojim hłoßu.

So wumrjecž dyrbju, to wěm wěſcże.
Ssmjercž woſmje precž mje ſe ßwěta,
Tu njenamkamy w žanym měſcże,
Hdyž pytacž chzyli, cžłowjeka,
Kiž ſbožapołne žiwjenje
Wjeſcž móhł na ßwěcże na wěcžne!

Dżeń jedyn wumrjecž dyrbju w ßwěcże,
Mam ſ cžaßa hicž do wěcžnoſcże.
Dżeń jedyn mori ßmjercž mje wěſcże,
Mi woſmje cžełka žiwjenje.
Wſcho cžaßne ja tu woſtaju,
Hdyž cžełko rowej podaju.

Schto ßmjercž wſcho pſchinjeßła je ludżom,
Je nahle pſchiſchła do domu,
Wſacž nana, macž a lubych wſchudżom!
Je pſchinjeßła ſtyſk, ſrudobu!
Ssmjercž njehlada na ſtarobu
A nima kedżbu woßobu!

Na ßmjercž je huſto dopomniła
Mje mojoh' cžełka hubjenoſcž,
We ſpanju njej ßo poſhubiła
Po cžežkim dżěle ſprózniwoſcž,
Hdyž cžełko dale njemóże
Njeſcž wſchelki kſchiž, ſtyſk, boloſcże. —

Hdyž, Božo, póßłaſch ßmjercž też ke mni,
Dyrbju=li ja pſches cžěmny doł,
Daj ßwěcżicž Twojom ßwětłu we mni,
Budž, woſtań Ty mi ßylny ſkhow.
Daj w ßwojim Ssynu Jeſußu
Mi khudom' ſbóžnoſcž njebjeſku.

Ssmjercž duſchu moju njeßmě moricž,
Hdyž tu we Boſy žiwa je!
Sa wěcžne žiwjenje ju ſtworicž
Wſcho'mózna hnada ſamóże!
Wjerch žiwjenja je wumohł mje,
S nim duch mój, duſcha žiwa je!

J. W.

18. februara 1546.

Ssmjertna njedżela w tym měßazu, w kotrymž tak huſto ſpominamy na reformatora Luthera. My ßwjecžimy dżakapołni jeho narodniny. My budżemy też dżakapołni, hdyž wopominamy jeho ßmjertnu hodżinu, hdyž też Lutherej bycž damy wjednikej pſches ßmjertnu hodżinu.

Luther je cžaſcžiſcho mě požadanje wumrěcž. Pomyßlmy ßebi na Pawoła. Też pola njeho bě to tak. Bóh tón Knjes je dał Lutherej tam wumrěcž, hdżeż ßo wón 10. novembra 1483 narodži, w Eislebenje.

Mansfeldſzy hrabjojo njeběchu mjes ßobu w ßwójbnych naležnoſcżach pſchesjeni. Tuž proſchachu Luthera, ſo by pſchiſchoł a wěz wujednał. Hacž runjež khorowaty, ſwoli Luther do tuteje próſtwy. Kónz januara 1546 pucżowaſche je ßwojimi tſjomi ßynami a ſ druhimi do Eislebena. Po wſchelakich ſadżěwkach tam dojědże a 16. februara bě wěz dojednał a hrabjow wujednał.

Nětko chzyſche hnydom a rad domoj. 17. februara rano pſchińdże nadobo woßłabnjenje na njeho. Połny pſchedſdacża rjekny k Jonaßej: „Ja ßym tu w Eislebenje rodżeny a kſchcżeny! Kak, hdy bych tu dyrbjał woſtacž?“

Nichtó njemyßleſche pak ßebi hiſchcże na to, ſo mohła to ßmjercž bycž. Jako chzyſche Luther wjecžor do łoża hicž, měješche wulke holoſcże na wutrobnu. Rybowachu jeho ſ cžopłymi rubiſchcżami a dachu jemu lěkarſtwo. Wotpocžnywſchi dżěješche do ßwojeje ſpanſkeje komorki. Pſches jeje próh kroczo modleſche ßo ſ pſalmom: „Do twojeju rukow poručam ja ßwojeho ducha! Ty ßy mje wumohł, Knjeże, ty ßwěrny Božo!“ —Pſ. 31, 6.

Na to ßo lehny, pominajo tych, kiž tam běchu, ſo bychu ßo modlili ſa evangelij. Dwě hodżinje pospa. Potom nadpadżechu jeho ſnowa boloſcże. Njewutra wjazy le łožu. Mjes tym běchu hižo wobeju lěkarjow měſta, ſararja Coeliußa a hrabju Albrechta ſawołali. Dołho wjazy njetrajeſche a Luther cžujeſche ßmjertny pót. Jehò hubje ßo hibaſchtej. Wulki reformator a modleŕ ſpěwaſche poßlednju modlitwu. Wón ßo Bohu dżakowaſche ſa ſjewjenje Božeho Ssyna a poruczi ßwoju duſchu Khryſtußej. Trójzy ßo modleſche: „Wótcże, do twojeju rukow poručam ja ßwojeho ducha.“ Jako womjelkny, wopraſcheſchtaj ßo jeho, jemu do wucha rěcžo, Coeliuß a Jonaß: „Doſtojny wótcże, chzecże wy też na ßwojeho Knjeſa Jeſußa Khryſtußa wumrěcž a tu wucżbu, kotruž ſcże w jeho mjenje „cžiniŕ“, wuſnacž?“ Mrějazy wotmołwi ſe ſroſumliwym: „Haj!“ a wobroczi ßo na bok, jako by chzył ſpacž.

Někotre mjeńſchiny hiſchcże, a wón ſblědny. Hłuboko ſdychnywſchi wumrě Luther.

Luther na ßmjertnym łožu.

To bě 18. februara 1546 rano ſchtwórcź hodźiny do 3 hodźin. —

Chzemy ßej ſtrótka hiſchcźe prajicź, kak jeho pokhowachu.

Kſchik ſrudoby a ſakſchiknienja ſakſchikny wſchudźom, hdźeź powěſćź dóńdźe: „Luther je wumrěł!“

Wot měſtaczka k měſtaczku, wot wjeſki k wjeſzy hibaſche ßo wulke pſchewodźenje. Ssyły pſchewodźachu reformatora nětko morweho. Wſchě ſwony wſchudźom ſwonjachu. 22. februara dóńdźe pſchewodźenje k wrotam Wittenbergſkim. Měſto a univerſita pſchińdźechu po ßwojeho wulkeho a pſchewodźachu ieho do hrodowſkeje zyrkwje. W tutej jeho teź pokhowachu pſchi klětzy, ſ kotrejeź bě żiwy pſchipowědał evangelij żiwjenja. Bugenhagen měješche němſke, Melanchthon lacźanſke cźělne prědowanje.

Tam to, ſchtoź je ſachodne, nětko wotpocźuje. Jeho duſcha je żiwa w raju Bożim. Duwanje jeho wulkeho, mózneho ducha pak njech duwa pſches naſch lud, ſo by żiwy był w jeho wulkej ßylnoſcźi a ſ njej ſamohł wuſnawacź we wſchěch cźaßach, we wſchěch nuſach, teź w ßmjertnej:

„Jed'n twjerdy hród je naſch Bóh ßam,
Bróń dobra, ßylna ſkała!
Wón ſe wſchej nuſy pomha nam,
Kiž naß je ſapſchijała!“

Pſchi macźérnym rowje.

S najrjeńſchim kwěcźelom we rukomaj,
ßylſow kapki jaßne teź we wócźkomaj,
Kaž ßlěbro kuleja ßo pſches licźzy
Ssylſy, kwěcźel pyſchny macźaze —
Běźi ſrudnuſchka tam pſches wrotka
Na pohrjebniſchcźo maka holicźka.

Ju ßłódki měr tam ſcźicha witaſche —
Na nowej hórzy ßo modli nutrnje
Tam kleczo „Wótcźe naſch“. Hlaj holicźka!
We rowje tam ſpinka macźerka!
Macźerka w najrjeńſchej młodoſcźi,
Ach, njebjeßa ſe ſemju pſcheměni!

Holcźka ſ kwěcźelom tam rěcźeſche:
„Powědź lubej macźerźy, to proſchu cźe,
So pilna ßym, we ſchuli kedźbu mam,
Lubeho mi nanka njehněwam,
Cźiſcźu wſchědnje, wumjetu teź iſtwu,
Tak cźeſcźu próſtwu jeje poßlednju.

Daj wote mnje, ßłyſch! dźenßa w nozy
Najßłódſchu teź hubku lubej macźerźy.
Jej powědź, ſo je moja najlubſcha!
Njeſapomń, wo cźo cźe proſchu ja!“ —
Jandźel wjedźe holcźku ſa ruku
Saß' wróczo k lubemu nankej do domu. L.

Poßlednje pſchecźe.

Farař ſtejeſche pſchi khorołożu khudeho muża. Wón ßo jeho wopraſcha, hacź ßebi hiſchcźe żaneho wokſchewjenja żada. Farařka by jemu to rad wobſtarała.

„Haj!“ wotmolwi khory. „Ja ßebi hiſchcźe něſchto żadam, něſchto woßebite! Ja ßebi żadam prjecź cźahnycź a pſchi Khryſtußu być!“ — (Phil. 1, 23.)

Ssmjercź — wumrěcźe.

Schto je mi ßmjercź, ſchto je mi wumrěcźe? Kónz? Ně! — Nóz a cźěmnota? Ně! — Niczo, lute niczo? Ně!

Schto je mi ßmjercź, ſchto je mi wumrěcźe? Wrota! Wrota ſ jeneho dwora do druheho. W dworje na tutym boku běch ja wobleczeny ſeńſke cźěło, w dworje na tamnym boku ßym ja bjes tutoho wobleka, ale ja tam ßym, a dokelž tam ßym, ßym tam teź żiwy. —

Schto je mi ßmjercź, ſchto je mi wumrěcźe? Narod! Nowy narod! Druhi narod! Prěni bě, hdyž ßo tu male dźěcźatko narodźich ſtarſchimaj. We wumrěcźu ßo ſnowa narodźu. Rosdźěl je jenoź tón: Wſchi prěnim narodźe mějach ſachodne, ſeńſke cźěło, pſchi tutym jo nimam. Ale ja ßym a ßym żiwy!

Kónz zyrkwineho lěta.

Ssmjertna njedźela je ſdobom teź poßlednja njedźela zyrkwineho lěta. S tym bywa wona nam ſnowa khutna. A lětßa dwójzy. Lěto njebě jenoź ſa politiku a hoſpodarſtwo wuſnamne lěto, ale teź ſa zyrkej, nabożinu, wěru. Kak ßy ty jo wużiwał, wutrjebał tuto wuſnamne lěto? Cźiń ſliczbowanje! Telko dnjow, telko njedźel, telko ßwjatych dnjow je tuto lěto ſa tebje mělo. Schto ßy ſ nimi cźinił? A telko dźěławych dnjow! Schto ßy ſ tutymi cźinił?

Cźiń ſliczbowanje! Njeßłyſchiſch, ſo cźi to dźenßa dwójzy do wuſchow a do ßwědomja klinczi? Ssmjertna njedźela tak woła, cźe pokaſujo na kónz żiwjenja. Poßlednja njedźela zyrkwineho lěta tak woła, cźe pokaſujo na kónz zyrkwineho lěta. Schto je wunoſchk twojeho liczenja a pruhowanja? Dobytk abo defizit?

Je-li defizit, njech cźe wón naſtróži, ſo ßo wſcheho, ſchtoź cźe winuje, wſdaſch a ßo k lěpſchemu, ſ jenym: ſo ßo ke Khryſtußej maſch. Je-li dobytk, njech cźe wón pożohnuje, ſo jón podwojiſch, powjetſchiſch, ſo ßo hiſchcźe bóle ke Khryſtußej maſch.

To budźe tak to prawe kónczenje tutoho zyrkwineho lěta a to prawe ſapoczinanje noweho.

Tu je to tak móżno, — jeli ſo Bóh tón Knjes ſpożczi, ſo ſ 1. adventom naſtupiſch nowe lěto. Tam, hdźeź je żiwjenja kónz, tam tajkeho wjazy móżno njeje, tam njeſapoczniješch tu żaneho lěta, haj żaneho dnja wjazy. To rěka: Tuž cźiń kóżdy dźeń ſliczbowanje! Ty tola njewěſch, kotry je poßledni!

„Tuž njech ßym ſtajnje hotowy,
Hdyž tak mój cźaß je njewěſty!“

Zyrkej a ſtat.

Němſki biſkop a jatſki biſkop rěcźeſchtaj w ſańdźenych dnjach rosßudne ßłowa. Woßebjeběchu tute woſjewjene w nowinach 18. a 19. novembra a te jene hižo prjedy. Nadźijamy ßo, ſo ßu hižo wſchě wſchěm ſnate. Komuž ßu ſnate, tomu wjeßeli ßo wutroba, ſo biſkopoja tak dorańje a rosßudnje wuſtupuja ſa cźiſtu wěru do Jeſom Khryſta a pſchecźiwo wſchemu kaženju wěry a pſchecźiwo nowemu ſtaropóhanſtwu. A ſchtóž je hiſchcźe njeby ſnał, tón je hnydom cźitaj zyle a je cźitaj dwójzy. Wſchitzy pak ſtejmy nětko ßobu kaž jedyn muž ſa tute ßłowa, ſo by wěrnoſcź było, ſchtoź praja, ſo by żiwa była we naß a mjes nami wěrna evangelſka wěra do Jeſom Khryſta a my żiwi we njej. Njeſpěwajmy jenoź, ně, ßwědcźmy ſ wutrobu, ſ ertom, ſ ruku:

„Nam ßłowo dyrbja wostajicź,
A žanoh' dźaka dostacź!“

So něschto ſ tutych wukasow a namołwjenjow wusběhjemy, stajimy tu někotre hłowne ßłowa. Němski biskop žada:

„Němska zyrkej, po wustawkach do zykka sjednoczena, dyrbi ßo ſ měschenźy tuczaße rosßudnje dowjesćź do ſnutskowneho sjednoczenstwa! To móże ßo jenoź stacź, hdyž ßmy ſ Bibliju a ſ wusnaczom tam duzy!“ —

Sakski biskop pische:

„Biblija wostanje nam podłožk pósselstwa Khrystußoweho, bjes kotrehoż njeńdże!“ —

Hdyž na tute podeńdźenja hladamy, dyrbimy prajicź, so je Němska a tak tež Barlin runje w prawym czaßu Lutherowy dźeń ßwjeczik. — W Barlinje bě tamna shromadźisna, w kotrejž rěczník spyta Němskej sbóžnika pschipowědacź, kotryž njebě Sbóžnik Biblije. Haj ßamo kschiž Sbóžnika ßu tam chzyli wotstronicź. Němski biskop wusnaje, so to tola skoro njeje wěricź. — Njemóžemy dźenßa hižo niczo rosprawjecź, wo tym, kak ßu wschudźom Lutherowy dźeń ßwjeczili, myßlimy pak ßebi, so wschudźom tam, hdźež běchu tute podawki a tute ßłowa znate, ſ czim wjetschej rosßudnosczu a dorazność. Njeby-li tomu tak było, dyrbjeli ßo bojecź, so nasch lud hischcze njedopósna, wo czo dźe.

Wschelake ſ bliska a daloka.

„Evangelische Sterbevorsorge für den Freistaat Sachsen“ chze pomhacź ßo sa to staracź, so ßu pjenježne ßrědki w domje, hdyž je nadobo ßmjercź sastupiła. Drobnischezo rospowědaja kóždemu sastupjerjo tutoho sjednoczeństwa, kotsiž ßu nětkole po puczu. — Kaž sa Saksku, tak ßu też sa druhe krajiny tajke wotnožki sałożene. Hłowne ßydlischczo tutoho spomožerskeho wustawa je w Barlinje. Snutskowne mißijonstwo je, jo poruczejo, na njo pokasało. Hižo 1 560 000 sawěschczenych wono ma. Wono chze pschede wschěm też tam pomozne bycź, hdźež njeje w tutym hubjenym czaßu mózno było, něschto sa pohrjeb nalutowacź. Sa Saksku je hłowne ßydło tutoho towarstwa w Drježdźanach.

Kónz zyrkwineho lěta. To dopomina naß na kónz ßwětneho lěta a na to, so trjebamy nowu protyku. Tuž kupmy ßebi na schěnu kschesczijansku a na blido ßerbsku, kiž je też kschesczijanska, a pschipołožmy po dobrym starym kschesczijanskim waschnju Bibliski pucznik. Wschitko to dostanjecze w naschej ßerbskej kniharni w Serbskim Domje. Němske wottorhanske protyki tam hižo ßu ke kupjenju, rysy kschesczijanske. Serbski „Pschedźenak“ tam tohorunja bórsy wuńdźe a runje tak Biblisik pucznik. A hdyž tak kupowacź dźemy, njesabudźmy, so ßu prjedy tola hischcze hody. A tuž ßebi rjane wokna tam wobhladamy a wolimy to a tamne. Je tam rjaneho wjele. A schtoż tam njewidźicze, wam skasaja: knihi, knižki, czaßopißy — woboje ßerbske a němske —, papjeru, pohladnizy atd. atd.

S **Nołßaczizy.** Nascha wołßada chzysche ßwjeczicź Lutherowe narodniny też pod Lutherowym dubom, kotryž psched 50 lětami ßadźichu prjedownizy. K njomu stajichu kamjeń. Tutón měješche ßo wobnowicź kaž zyłe městno pod dubom znowa pschiprawicź. To njemóžachmy hacž do dezembra wotstorczicź. Tohodla ßwjeczachmy Lutherowe narodniny 19. novembra. Dopołdnja ½9 hodź. bě ßwjedźeńska Boża ßłużba w Božim domje. Lutherowy wobras, kiž wot dawna tam wißy, běchu džakne ruzy pyschile. A druhi, nowy bě tam wołßrjedź seleneho postajeny. Předowanje sałoži ßo na Wyßz. kěrlusch 8, 6a, na to ßłowo, kotreż je Lutherej lubo było, na kotreż je ßo wón też je ßwojim woponom, ſ „Lutherowej wěžu“, sałożił. Tuta wißasche, ſ różemi we ßwojich barbach wuwita, na klětzy. Khór sanjeße kraßny spěw a bohata wołßada spěwasche nowy kěrlusch. Po Božej ßłużbje shromadźi ßo wołßada se swonjenjom swonow pod dubom, kiž na wßy steji a je rjany a wulki. Dwě khorhoji, czorno-běło-czerwjena a hokaty kschiž smahowaschtej ſ boka duba. Snapschecza strowjesche wulka nowa zyrkwinska khorhoj ſ měże ßwjedźeńsku shromadźisnu. Lutherowy wulki kěrlusch saklincza. Farař rosłoži skrótka smyßł tuteje ßwjatoczność a pschecźita ßłowa němskeho a sakskeho biskopa, kotreż naß runje 19. novembra wołachu k evangelijej a wěrje, k Lutherej a ſ tym wschěm ke Khrystußej. Kurrenda we ßwojich czornych woblekach a czapkach saspěwa a farař pschepoda dub a pomnik a zyłe městno sjawnosczi, wołßebje nadkedźbowanju Nołßaczizanam. Pschisamkny džak. A džakowacź měješche ßo sa wjele. Pschetoż wscho dźěło, też ſ konjemi, bě ßo, kaž w naschej wołßadze husto, dobrowólnje a darmo stało, a schtoż bě płaczicź, bu ſ darami sapłaczene, a schtoż běchu pletli, debili a pyschili, běchu ſ luboscźu czinili. **Nascha wołßada je 12. novembra wobßwědcziła, so je pschewrót srosumiła** a je ßo sa nowe wjedniſtwo a žiwjenje w kraju a ludu rosßudźiła. Wona njech 19. novembra a ſ kóždym dalschim dnjom znowa wobßwědczi, so je ßo też sa nowe žiwjenje wěry a zyrkwje rosßudźiła, so je lutherska a tak ßwěrna Bohu a tohodla ßwěrna wótznemu krajej. Wótznemu krajej, zyrkwi, wjednikam saklincza tsikróczna ßława. Po modlitwje Lutherowej a krótkich dalschich ßłowach wobsamkny zyła wołßada ßwjatoczność ſ wulkej, rosßudnej schtuczku Lutherowej:

„Nam ßłowo dyrbja wostajicź
A žanoh' dźaka dostacź!“

Na puć.

„ . . . Wy, luba macże, wěscze też, schto je hłowny kruch a schto je sałožk Waschoje sbóžnosczе, na czoż mózecze ßo we tutej a w kóždej druhej nusy se ßwojim troschtom sałożicź, mjenujzy so to je tón rózkny kamjeń Jesuß Khrystuß, kotryž ßo ani njehnuje ani ßo nam njeshubi, kotryž też njepschida, so ßo podnurimy a shubimy. Pschetoż wón je tón Sbóžnik a rěka Sbóžnik wschitkich khudych hrěschnikow a Sbóžnik wschitkich, kiž ßu w nusy a ßmjercźi, kiž ßo na njeho spuschczeja a ßo k jeho mjenu wołaju . . .

Wótz a Bóh wscheho troschta wobradź Wam se ßwojim ßwjatym ßłowom a se ßwojim ßwjatym Duchom krutu, wjeßelu a džakownu wěru, so byschcze tutu a kóždu nusu sbóžnje pschewinyła a so byschcze skónczinje woptała a nashoniła, so je wěrnosćź, hdyž wón ßam praji: „Budźcze dobreje nadźije! Ja ßym ßwět pschewinył!

S tutym poruczam ja Waschе czěło a Waschu duschu do jeho ßmilnosczе. Hamjeń . . . “

Listowanje. Sa 1. advent: R. w R. — Sa 2. advent, Nowe lěto (31. 12.) a sa ßwjedźeń sjewjenja njeje hischcze nichtó sapißany. Proßymy hnydom wo samołwjenje. Red.

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Nołßaczizach (Nossitz b. Weißenberg). Czischcź a nakład Smolerjez knihiczischczernje a knihatnje, sap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyschinje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płaczi schtwórczelnje 108 pf.

Čisło 49

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske kopjeno

W Budyschinje 3. dezembra 1933 Bautzen

1. njedźela adventa.

Romsk. 13, 11—14.

S dźenšnischej njedźelu 1. adventa sašo nowe zyrkwine lěto sapočnje. Schto to sa naš rěka? Tole nam najlěpje pschirunanje praji. Schtomik w lěšu steji w symje nahi a tola dźěła w korjenjach, w naléczu kcźěje, w lěczu pschinješe płody a w nasymje sašo liscźiny wotpadaja, steji sašo nahi a tak dale; schtomik šam pak je rostk a ma ryncžk wjazy. Hlej twoja duscha je teš tajki schtomik w Božej sahrodźe a dyrbi tak płody pschinjescź a lětni ryncžk po druhim dobycź a to wscho w zyrkwinym lěcźe. Zyrkwine lěto je tak lěto živjenja twojeje dusche. Hdyž je duscha živa, pschinješe w dobrych skutkach kwětki a płody a roscźe do njebješ, to rěka budźe lěpscha a dospołnischa, srała sa njebješa. To skutkuje zyrkwine lěto se šwojej rěczu. Tohodla chzemy teš dźenša snowa šwoje pucźowanje psches zyrkwine lěto sapočecź. To budźe sašo dołhe, ale žohnowane pucźowanje psches hory a doły. Najprjedy dyrbimy na hodownu horu. Schtyri njedźele k njej horje stupamy. To je adventski cźaš pschihotowanja.

Haj advent je sašo pschischoł, tutón rjany a nježny cźaš, kiž lubujemy lěto a bóle. Sacžujemy w tutym cźašu woprawdźe sapočatk sbóžnoscźe. Runje w šwj. advencźe skutkuja móznje dopomnjenja na prjedawsche lěta. Haj je wěrno: sacžujemy, so je njebjeske kralestwo šo pschibližało. Móžemy lěpje šo modlicź, lěpje šo sanuricź do Božich potajnstwow. Je w tutym cźašu někajka wošebita Boža móz. Je teš runje nětk živischa luboscź pschi cźłowjekach, kotrymž chze šo snowa sjewicź wěcžna luboscź Boža.

Advent, to rěka pschikhad Knjesa. Tak šwjecźimy tutón pschikhad Sbóžnika, pschikhad, kiž je był a kiž budźe. Tehdom psched wjazy hacž 1900 lět je prěni ras pschikhadźał. Hdyž wscho prawje wopominamy, schtož je šo tehdom stało, móžemy prawje hody šwjecźicź. Budźe pak druhi pschikhad Knjesa, jónu k šudu. Teš na tón šo pschihotujemy. Zyły cźaš živjenja dyrbimy tutón pschikhad psched wocžomaj měcź, a nětk w cźašu šwj. adventa bóle, hacž hewak! Sso pschihotowacź na Knjesa rěka heßło. — Hdy bychmy hody wumrjeli, kak bychmy nětk te schtyri njedźele šo pschihotowali!

Ale šnajemy teš hischcźe tšecźi pschikhad nascheho Knjesa. Prěni pschikhad je nimo, druhi hakle pschińdźe, tón Knjes pschikhadźa wschědnje k nam w modlenju, teš w domachpytanju a srudobje, wošebje pak w kóždym šobucźlowjeku, s kotrymiž mamy někak cźinicź. Jenož so njebychmy jemu cźakacź dali, ale jeho pschecźelnje pschiwsali! Tole wscho šebi rospominacź, k tomu mamy cźaš šwj. adventa.

Pschihotowanje a cźakanje na Knjesa! Chzemy jemu drohu k šwojej wutrobje pschihotowacź; šnadno je wob lěto wujěsdźena była s hrěchami — kaž s kamjenjemi, sawrjena a sawjerana. Tak teš rosumimy napominanje nascheje epistole: bratsja je cźaš, so bychmy se spanja stawali!

Nowe lěto je nowy sapočatk, kaž prajachmy. Kak husto šmy drěmali teš w sańdźenym, kak husto njejšmy nascheje kschescźijanske winowatoscźe prawje dopjelnili, winowatoscźe pschecźiwo zyrkwi a bližschemu. Tohodla stawajmy se spanja! Nasche sbožo je nětk bližsche, hacž prjedy; pschetož cźaš šo minje. Nóz hrěchow je šo minyła abo dyrbjała minjena bycź; dźeń je, dźeń Khrystuša. Schtóž chze s nim hromadźe hicź, nješmě hicź w cźěmnoscźi, ale w šwětle wěry. Woblecžmy šo tohodla bronje šwětła! Najjašnische šwětło pak je pola Khrystuša, tohodla praji šwj. Pawoł: woblecžcźe šo Knjesa Jesom Khrysta! „Schtóž chze s ertom žortowacź, njemóže šo s Khrystušom wjeselicź“, praji stary zyrkwiny wótz. To je wěrno. Kóždy ras, hdyž šo podamy do cźěmnoscźe, wotšalimy šo wot Khrystuša. Dyrbimy pak jeho pytacź, kaž nam adventski šwj. cźaš praji. Hdy bychmy woprawdźe šo

Khrystuża woblekli a ſ nami zyły ßwět, o kak hinak by wſchudźom było. Tak pak hlada ßwět na to ßwoje, wón pak je tam, hdźež luboſcź je. Duž chzemy naſche ſkutki měricź ſa tym, hacž je w nich luboſcź. A něſchto druhe: chzemy Knjeſa pytacź, chzemy jemu doprědka hicź, a hdyž mamy wěſtoſcź, ſo je pola naß, kaž w ßwj. ſakramencźe, chzemy jeho proßycź, ſo by pola naß woſtał, w naſchej woßadźe ſkutkował, w naſchim kraju a ludu, měr a jednotu pſchinjeßł na zyłej ſemi a naß dowjedł do ßwojeho njebjeſkeho raja.

Tak chzemy ßo prawje pſchihotowacź na hody a na ßwj. narod naſcheho Knjeſa, tež we wſchědnym žiwjenju. Chzemy ßej něſchto prjódk wſacź, ſchtož chzemy wuwjeſcź w tutym cźaßu, ſo bychmy naſchu dobru wolu pokaſali a dobry advent ſapocźeli.

Nětk durje, wrota wotewŕcźe,
K wam pſchikhadźa Knjes kraßnoſcźe;
Wón ſ kralom wſchěch je kraleſtwow
A Sbóžnik khudych hrěſchnikow;
Wón ſkicźa ſboże, žiwjenje.
Tuž ſ wjeßeloſcźu wyſkajcźe:
Budź khwaleny mój Bóh,
Mój Wótcźez bohaty!

Kak derje kraj a lud ßo ma,
Hdźež tajkoh' krala witaja!
O derje wſchitkim wutrobam,
Hdyž tutón kral ma pſchiſtup ßam!
S nim, prawym ßłónzom wjeßela,
Wſcha wěrna radoſcź pſchikhadźa.
Budź khwaleny mój Bóh,
Mój Troſchtaŕ wobſtajny!

Pſchińdź, Jeſu, luby Sbóžniko,
Cźi wotewrjeja wrota ßo.
Ach, pój ſe ßwojej miłoſcźu
A ſjew nam ßwoju dobrotu.
Twój ßwjaty Duch njech dowjedźe
Naß do wěcźneje ſbóžnoſcźe.
Budź tebi ßamemu
Cźeſcź, khwalba tam a tu!

Prěnja njedźela adventa.

Hłóß: Je Bóh mój pſchecźel ſa mnje.

Dźeń ſboża ſkhadźa jaßny:
Advent nam naſtawa!
K nam bliži ßo Knjes kraßny
We ſchtalcźe wotroczka.
Wón pſchińdźe ſ njebjeß k ſemi,
Kiž SSyn je Boži ßam!
Niz ßudnik ſ jandźelemi,
Ně — Sbóžnik pſchińdźe k nam!

Sso wjeßel, zyrkej Boža,
Ty dźowka Zionſka!
Twój Jeſuß, žórło ſboża,
Kral twój ßo pſchibliža!
Nětk witaj ſbóžna jeho,
Ty ßyła wěrjaza,
Bjeŕ troſcht a pokoj ſ njeho,
Budź Jemu dźakowna!

Scźel na pucź Jemu palmy,
Jom' pyſch ßo doſtojnje!
Njech radoſcźiwe pſalmy
Joh' khwala luboſnje!

Klincź Hoſianna žiwe,
Kiž Jeho poſtrowja,
So žohnowanje miłe
By ſ Boha doſtała!

K Jeruſalemej cźehnje,
Kiž duſche pſchecźel je.
Tam Jeſuß w Božim mjenje,
Troſcht, ſbožo pſchinjeße.
Nětk tebi, duſcha, kcźěje
W nim nowe naděcźo,
Njech ßłónzo hnady hrěje
Cźe mile, — ſraduj ßo!

Twój Jeſuß, kral a hłowa,
Wjerch wěcźnoh' žiwjenja,
Sso k tebi bliži ſnowa;
A kraßnoſcź Božu ma!
Wón chze cźe wobohacźicź,
Kiž khudobna doſcź ßy,
Twój dołh ſa tebje płacźicź
Cźe pyſchicź pſchecźelny.

O, witaj, duſcha, Jeho,
Sso pſched Nim pokłonej!
Knjes wójſka njebjeſkeho
Cźe wuſwolił je Ssej.
Kaž nawoženja bliži
Sso luby k njewjeſcźi,
Tak Sbóžnik twój ßo niži,
Sso k tebi ſtowariſchi. —

Haj, ſ pſchichodom wón hnadnym
Sso bliži k Zionej!
Duž ſ Hoſianna ſ radnym
Ty Jeho witaj ßej!
Njech wutroba Jom' kcźěje,
Njech Jeho lubuje!
Hdyž cźe Joh' luboſcź hrěje
Maſch we Nim žiwjenje! — J. W.

Zyrkej a nowe póhanſtwo.

je nětkle drje hłowne praſchenje ſa zyrkej, a niz jeno ſa nju, ale ſa zyły nowy ſtat a lud. Němſki biſkop, ſakſki biſkop a druſy biſkopojo němſkich evangelſkich zyrkwjow ßu rosßudne ßłowa k tomu rěcźeli.

Doraſnje němſki biſkop Müller nětk ſnowa wojjewi, ſo wón ſe wſchej raſnoſcźu ſteji pſchecźiwo wſchěm, kiž chzeja njeměr a roſkoru do evangelkeje zyrkwje a do evangelſkeho luda a tak do zyłeho němſkeho luda pſchinjeſcź. Wón ſdobom wojjewi, ſo je wón we tutym wojowanju ſa němſku evangelſku zyrkej w połnej pſchesjednoſcźi ſ wjednikom Adolfom Hitlerom.

Tute powjeſcźe jewja nam dwojake: Tamne hibanje, kotrež we wulkej ſhromadźiſnje w Barlinje tak ſjawnoſcź a tež wjednikow „Němſkich kſchſecźijanow" kaž zyrkwje pſchekhłapi, njeje tež pſcheſtało po tajkich poražazych wuprajenjach biſkopow a wjednikow a po telko pſchihłoßowanjach, kotrež němſki biſkop Müller doſta na ßwoje rosßudne ßłowo, ale hiba ßo dale, nacźinjejo roſkoru a njeměr. Roſkoru a njeměr njemóže pak pſchedewſchěm nětkle trjebacź ani zyrkej ani ſtat. A to druhe woßebite wupraji němſki biſkop ſ tym, ſo na to pokaſa, ſo wě ßo w ßwojim wojowanju ſ kanzlerom Hitlerom pſchesjene.

Wěſo, njeſnate njebě ani němſkemu biſkopej ani wjedni-

kej „Němskich kscheszijanow“, so je tu liberalistiske abo tež nowopóhanske hibanje, ale so jeho sastupjerjo tamnu wulku shromadźisnu w sportskim palazu, kotraž bě tu tola sa něschto druhe hacž sa tajku propagandu, tomu wužija, swoje liberalistiske a nowopóhanske wotpohlady tak rjez jako program sa zyły lud wosjewicź a sa to propagandu cźinicź; to je jim zyle njenadźujzy pschischło. Runje tohodla pak je tež hnydom a dorasnje wotpokasanje niz jeno ale tak sabudźenje pschischło. Liberalismus bě tola tón, kiž je w sańdźenych lětdźesatkach zyrkwi niz jeno, ale ludej a statej jara, jara seschkodźił. A tutych schkodowanjow dla wojowasche a wojuje tola nazionalsozialismus tak dorasnje pschecźiwo wschemu, schtož někak se tajkim liberalißmom swißuje. Niz někajka kscheszijanska wěra, ně ta jena kscheszijanska wěra, na evangelijon Jesußa Khrystußa salożena, dyrbi sakład noweho žiwjenja němskeho luda bycź a niz někajki Khrystuß, ně tón Jesuß Khrystuß Biblije dyrbi jeho salożk bycź, tež w nazionalsozialißmje Němskeje pschi wschěm waženju toho, schtož je němske.

Schto dha je so po prawom stało? drje so někotryžkuli prascha, kiž nima składnoscź w nowinach cźitacź abo hewak wo tym słyschecź. Tohodla stajimy tu s krótka něschto wo tym:

13. novembra bě w Barlinskim sportskim palazu wulka shromadźisna. Tutu běchu „Němszy kscheszijenjo“ powołali. W njej rěczesche stud. aßeßor dr. Krause, kiž je wjednik „Němskich kscheszijanow“ sa Barlin wo ludstwownym póßelstwje reformatora Luthera. To, schtož wón jako wusbytk swojich rosestajenjow poda, bu nadpadne a nadpadowaze. Wón měnjesche, so ma s prěnjeje reformazije Lutheroweje pschińcź druha; tuta druha bě jemu nazionalsozialismuß. Němska zyrkej njeßmě sa ßebje žaneho wliwa žadacź na nabožne žiwjenje luda; wona ma dźiwacź jenož na to, kak lud po němsku boha nashoni. Žaneho wěruwusnacźa njeßmě bycź. Tehodla dyrbi tež s noweje němskeje zyrkwje a wěry wschitko won, schtož njeje s němskeho luda. Stary Sakoń nima wjazy nabožne knihi bycź. W Nowym Sakonju ma so wscho wuschmórnycź, schtož je po wschěm sdaczu skepßane, tehorunja to, schtož je pschiwěra. W němskej ludowej zyrkwi nimaja cźlowjekojo, kiž ßu zuseje krwě, niczo pytacź ani na klětzy ani pod klětku. Wschitko, schtož njeje s němskeho ducha, ma so, byrnjež hischcźe starsche a nadobnische było, wotstronicź. Sswjate městna nimamy w Palestinje ale w Němskej. Sjewicź ma so wuske pschecźelstwo połnózneho — nordisch — ducha s rjekowskim Jesußom. Dodokonjenje Lutheroweje reformazije budźe potom to, so połnózny duch pschewinje orientalski materialismus. Tuto stejnischczo wupraji so najdorasnischo s tutym słowom: **„My wotpokasujemy kruzifiks!“**

Tole s krótka wo tamnej Barlinskej shromadźisnje. A **prajmy hnydom**: Nimo wscheho njelubeho je to tež něschto dobre, so je so to tam tak stało, so je tam tutón rěczník swoju wutrobu tak wußypał. Tak wěmy, schto wón a cźi, kiž ßu s nim jeneho ducha, chzeja. Lěpje pschezo, so wěsch schto njepschecźel chze, wón w potajnym schkara a podrywa. Zyrkwinski tydźenik: „Sächsisches Kirchenblatt“, kotryž dyrbi kóžda wossada nětk tež skasany měcź, mjenuje tuto zyłe podacźe „reinigendes Gewitter“. A wón ma prawje.

Nochzemy wuwostajicź, so hnydom w tutej shromadźisnje wótry protest pschińdźe. Tak protestowachu tam sastupjerjo a wjednizy Staropruskeje unirtskeje zyrkwje a „Němskich kscheszijanow“.

Biskop Hossenfelder, wjednik „Němskich kscheszijanow“ sa zyłu Němsku, je dra. Krausu hnydom wotßadźił a wótre słowo pschecźiwo njemu a tajkim wuczbam wosjewił. S wosjewjenjow němskeho biskopa a sakskeho biskopa hižo tydźenja někotre słowa tu stajichmy. Schtož je sakski biskop Koch wosjewił, je mjes tym w Sakskej kóžđy ßam w nowinach a na wulkich plakatach cźitacź mohł. We wosjewjenju němskeho biskopa steji mjes druhim tež:

„Tohodla ja wocźakuju a ßebi žadam, so wschě zyrkwine towarstwa a organisazije swoje ßobustawy, wossebje swjasaja na Sswjate Pißmo a na wusnacźe swojeje zyrkwje, — so wschě towarstwa a swjatki ßo a swoje dźěło a wschón swój wliw wěnuja służbje sa wossadu a zyrkej. — Žadyn swjatk nima ßebi někajkeho zyrkwinskoknjeżerskeho prawa pschißwojicź. Swjatki maja wschě jenak sa zyrkwinske wjednistwo stacź. Wossebje maja so wone nadawkam ludoweho mißionstwa wěnowacź. Wo tuto dźěło maja so staracź, niz wo zyrkwinskopolitiske wojowanje.

Ja so k Bohu nadźijam, so se wscheje snutskowneje nusy nascheho cźaßa nastanje jena sjednocźena evangelska zyrkwinska fronta wschěch tych, kiž we wěrje, swjasani jenož na Sswj. Pißmo a na wusnacźe, swěru shromadnje steja, służicź evangelijej a służicź ludej!“

Kak to biskop rosumi, wupraji wón w swojej rěczi, kotruž mějesche na Lutherowym dnju w Barlinje. Tuto słowo ma kóžđy słyschecź a rospominacź a cźinicź. Wone so tak prawje słowa sa sapocźatk noweho zyrkwineho lěta, kotrež dyrbi nětk tež nowe žiwjenje wěry salożicź w ludu, kotrež ma nětk tež kaž s 1. adventom wossebje tež s kóždej prěnjej njedźelu měßaza wołacź zyły lud, so by swjecźił njedźelu Bohu a ßebi, swojej duschi. Němski biskop wupraji so mjes druhim tak:

„S wěry do evangelija nastawa zyrkej. Reformazija zyrkwje tu njemóże bycź bjes reformazije wěry. Wschón nowotwar zyrkwje je podarmo, hdyž snutskowne wobnowjenje njesapschimnje kóždu jenotliwu wossadu. So mamy w zyrkwi mjsl jeneho wjednika, to njeßmě nam ženje dacź sabycź toho, kiž je jeniczki Knjes zyrkwje ... Sso prózowacź wo sprawnoscź, to njeczini cźlowjeka wěrnje swobodneho a wjeßeleho. Jene, schtož je rosßudne, dyrbi cźlowjek prjedy dostacź: wodacźe hrěchow. Wodacźe hrěchow je pak jenož tam, hdźež je cźlowjek, swoje hrěchi spósnawschi, tak hłuboko hnuty, a sapschimnjeny, so móże jenož hischcźe wo jene proßycź: wo hnadu a ßmilnoscź wěczneho Boha“.

„Němszy kscheszijenjo“ Barlina ßu so tež rosßudnje wotwobrocźili wot wudawanjow swojeho dotalneho wjednika a wustupichu se sjawnym słowom se swojim nowym wjednikom fararjom Tauschom sa nowotwar evangelskeje ludoweje zyrkwje, kotrejež salożk je njeskażeny evangelij. Woni pschihotuja wjele hobrskich shromadźisnow po Barlinje, so bychu dorasnje wustupili sa tutón saměr.

Tutón saměr pak je nasch saměr. Kóżđy twar na swojim městnje nětk nowu žiwu evangelsku zyrkej. Kóżđy pak budź so tež wěsty, so tole jenoż dokonja, hdyž jeho wutroba je Jesußowa zyrkwiczka.

Tohodla pschistajimy tu tež wossebje hischcźe wurěsk s wosjewjenja sakskeho biskopa Kocha:

„My wotpokasujemy, so so stary liberalismus wrócźi, kiž kscheszijansku wěru pschetworja a pscheměnja po cźłowskich pschecźach a po sasadach cźłowskeho rosuma. Hdyž so tutón liberalismus wrócźi, je to strach niz jeno sa zyrkej, ale sa zyły skutk Adolfa Hitlera. Nazionalsozialismus je pschecźiwo liberalißmej kóżdeho sjewjenja wojował a jón na politiskim a hospodarskim pschewinył. Tohodla njemóże zyrkej cźerpicź, so so liberalismus po puczu swětanahlada sasso pschiwlecźe ... **S Lutherom prajimy my: „Ja wěrju, so Je-**

ſuß Khryſtuß je mój Knjes!“ ... Wjednik Adolf Hitler praji: „Woßebje pola tych, kiž chzeja nabožinu na ſtarogermanſkim ſałožku reforměrowacz, mam ja pſchezo to ſaczucże, jako bychu woni byli póßłani wot tych mozow, kotrez nochzeja, ſo by naſch lud ſaßo poſtanył a poſtupił!“ ....

Biſkop Koch je, kaž ſnate, tuto ßwoje ßłowo ſkóncził ſe heßłom: **„S Lutherom a ſ Hitlerom ſa wěru a ludſtwo!“**

Tuž tez my njejßmy, lubi Sserbjo, „S tych, kiž wotſtupja!“

Tute ryncžki běchu hižo napißane, jako póndželu wjeczor w nowinach cžitachmy, ſo ßu tamne Barlinſke podawki roſkoru mjes „Němſkimi kſcheſcžijanami“ ſbudźiłe. Jenotliwi ßu ßo wotwobrocžili wot němſkich wjednikow tutoho hibanja; tez wjetſche wokrjeßy, kaž bayerſki, ßu pſchecžiwo wjedniſtwu „Němſkich kſcheſcžijanow“, dokelž jemu winu dawaja, ſo je wſcho tak pſchiſchło. Njech ßo němſkemu biſkopej Müllerej, kotryž je ſnowa ſ rosßudnym ßłowom wuſtupił a ßo doraſnje ſnowa na wěruwuſnacże, na Bibliju, na Sbóžnika Jeſußa Khryſtußa ſałożił, poradźi, wſchěm ſchkodowankam a ſchkodowarjam dowobaracz a evangelſku zyrkej ſjednocžicz do wulkeho, ßylneho zyłka, kotryž ſteji na ſałožku cžiſteho evangelija w žiwej wěrje a je tak kruty ſtop zyłeho noweho twara a žiwa móz noweho žiwjenja a ſboża w zyłym ludu a kraju!

Njewěmy, ſchto ßo hacž k njedźeli, hdyž tole cžitacże, ſtanje. Wobhońcże ßo ßwěru. Stejcże pak tez wſchitzy ßwěru na ßwojim měſtnje we njekhabłazej wěrje ſa evangelſku zyrkej! Tak ßłużicże ſdobom najlěpje wótznemu krajej a tak ſaßo ßebi. Cžitajmy tez ßwěru, ſchtož nam naſche ßerbſke kopjeńko woſjewja a twořmy wulku, ßwěrnu, wěrjazu woßadu, kiž pſched Bohom ſpěwa nutrne modlitwy a dobroproſchenja ſa zyrkej a jeje wjednikow, ſa wótzny kraj a jeho wjednikow!

Zyrkej a ſtat.

W **Drježdźanach** ma ſa tydźeń bycz ßwjatocžne ſapokaſanje ſakſkeho biſkopa. Němſki biſkop ßam chze pſchińcz a jeho ſapokaſacz. S tym ßo w Sakſkej ſjednocži powſchitkowne wopominanje Lutherowych narodninow. Tak ſměje njedźela 2. adventa dwójzy ßwjedźeńſki ras. W Drježdźanach dyrbi ßo tehodla tez zyła młodźina k ſhromadnemu wuſtupej ſwołacz. Bóh žohnuj tutón dźeń ſa naſchu evangelſku zyrkej, ſa zyłu naſchu Sakſku.

Němſki biſkop Müller je ſakſkeho biſkopa Kocha do Barlina powołał, ſo by wón, wjednik druheje najwjetſcheje evangelſkeje zyrkwje, jeho podpjerał pſchi jeho nětkle tak wulkim a cžežkim dźěle.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

1. advent — njedźelu ßwjecžcże! To je heßło, kotrez tuta prěnja njedźela noweho zyrkwineho lěta do kraja nieße, to je wołanje, ſ kotrymž wona zyły lud noweho cžaßa woła k njedźeli, k nowemu wěrnemu ßwjecženju njedźele. Nowe wjedniſtwo ßo ſtara powſchitkownje wo „ß w j a t o k“, nowe wjedniſtwo chze tez dozpěcz, **ſo by njedźela ſaßo njedźela była w ludu a ſo by lud njedźelu ßwjecžił w ßwojim domje a we Božim domje.** A tuto wołanje 1. adventa, 1. njedźele dezembra, budźe woſpjetowacz kóžda 1. njedźela w měßazu a to po zyłym němſkim kraju. W kóždym Božim domje budźe ßo na tutej 1. njedźeli měßaza tez prědowacz wo ßamßnym tekſcże a wſchudźom budźe woßada ſpěwacz ßamßny hłowny kěrluſch. Sa tutu njedźelu je tekſt: Jan. 18, 37 a hłowny kěrluſch je kěrluſch: „Nětk durje, wrota wotewrcże!“ Tuž budźmy my ſe ßwojimi ßwójbami a domami ſ dobrym pſchikładom tutu njedźelu, a niz jeno tutu a kóždu prěnju w měßazu, ale kóždu njedźelu, kóždy ßwjaty dźeń! Haj, njech ßu wſchě naſche woßady woßady, kotrez njedźelu ßwjecża wěrnje w ßwojim domje a w Božim domje, kotrez njedźelu ßwjecża Bohu a ßebi, ßwojej duſchi!

Njedźela ſemrětnych je była wſchudźom njedźela Božich ßłużbow, w kotrychž bě nutrnych jara wjele. Njech je tutón wukónz ſtareho zyrkwineho lěta dobre ſnamjo ſa ſapocžatk noweho, ſa nowe wotucżaze, pſchibywaze žiwjenje wěry! Njedźela ſemrětnych bě tez rjana njedźela. Rjany to kemſchazy pucz! Rjenje to na kerchowach! Póndźelu je drje tak někotry dźakapołny ſdychnył: „Bohu budź dźak, ſo bě wczera tak rjane wjedro a niz tajke kaž dźenßa!“ Sdychujmy Bohu tez dźak ſa to, ſo mamy hiſchcże dźenßa hnadny cžaß a wužijmy jón doſtojnje!

S **Maleſchez.** Se ſpokojenjom móżeſche naſcha woßada ßmjertnu njedźelu rano na ßerbſkej ſpowjedźi ßwoje elektriſke zyrkwinſke wobßwětlenje do wužiwanja wſacz. Po wotſwonjenju k. farař Mikela na wołtarju ſpominawſchi na dar a žohnowanje ßwětła a ßłużbu, kotruž ſtaj dotalnej ſtarej ßwěcżnikaj po ßwojim ſamoženju, w minjenych cżaßach woßadże wopokaſowałoj, wobßwětlenje ßwjatocżnje pſched ſpowjednymi hoſcżemi, kotrychž běſche ßo na 160 ſeſchło, pſchepoda, na cżož ßo pſchi hiſchcże mhołojtym ranju ßwěża k ſpodobanju wſchitkich ſaßwěcži a kěrluſchowa ſchtucżka wuſpěwa. Tez ßerbſka Boża ßłużba, na kotrejž ßo do prědowanja ßwěża ßwěcżeſche, běſche jara bohacże wopytana, ßwědk rjaneho trěbneho pokracżowanja cżaßa. Hiſchcże ras ßo popołdnju na němſkej ſpowjedźi ßwěcżeſche, kotraž tón ras najwyſchſchu licżbu němſkich ſpowjednych licżeſche, kiž je w naſchim Božim domje dotal hdy było, mjenujzy 203. Pomozna ßłużba k. ßußodneho fararja Kſchižana ſ Klukſcha pſchi wudźělowanju běſche tu dźaka hódna. Njech ßo ſe ſwonkownym pokracżowanjom tez ſnutſkowne, duchowne poſběhnjenje w nowym zyrkwinym lěcże ſjednocżuje, tez hotowoſcz k woprowanju ſa Boži dom, kiž je ßo tez pſchi naprawjenju wobßwětlenja wopokaſowała, mjes woßadnymi woſtanje.

Na pucz.

„Wſcha mudroſcz ßwěta je ßamy dźěcżazy cžink, haj tórnoſcz pornjo ſpóſnacżu Jeſom Khryſta. Pſchetoż ſchto je dźiwniſche dyžli wulke, njewuprajomne potajnſtwo, wjedżecz a ſpóſnawacz, ſo je Ssyn Boži, wěcżneho Wótza wobras, cżłowſku naturu pſchiwſał a ſo bu po waſchnju jako cżłowjek namakany.“

„Pſchińdź, wſchěch ludźi Sbóżniko,
Ssynko knježny, pokaž ßo.
Zyły ßwět ßo ſpodźiwa,
So Bóh tajki narod ma.“ Luther.

*

Tydźenja tu ſtejeſche ßłowo ſ liſta jako ßłowo „Na pucz“. Ssy ßebi ßam prajił, ſchtó je tutón liſt pißał? Ssy Luthera ſpóſnał w tutym liſcże? — Luther je jón ßwojej maczeri pißał 20. meje 1531. Lutherowa macz wumrě 30. junija 1531.

Liſtowanje:

Knjeni L. w D.: Doſtachmy runje hiſchcże cżaßa doſcz. Pſchirunujcże, proſchu, a dźiwajcże pſchi dalſchim na to. Wutrobny dźak! Redaktor.

Sa 2. advent poſtaji k. w. ſ. S. — Sa 3. advent: W. we W. — Sa Hodownicżku: T. w B. —

Samoſtwity redaktor farař Wyrgacz w Noßacżizach (Noſtitz b. Weißenberg). Cżiſchcz a nakład Ssmolerjez knihicżiſchcżerńje a knihařnje, ſap. dr. ſ twobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadża kóždu ßobotu a płacżi ſchtwórcżletnje 108 pj.

Čišło 50

Bohaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje 10. dezembra 1933 Bautzen

2. njedźela adventa.

Na wulki dźeń Lutherowy.

Hdyž na woprawdźitym dnju Lutheroweho 450. narodneho dnja, wulkich wólbow w Němskej dla, dźeń Lutherowy žwjećźicź njemóžachmy, je tola kóždy sačžuwał, so Lutherowy duch je wjele žobu k tomu dopomhał, so tele wólby tajke wulke dobycźe noweho lěpšcheho ducha w naschim zylym ludu pschinjeßechu. Tak móžemy, hdyž žebi wscho prawje rospominamy, žo bóle wjeßelicź hacž pschi holym wopomnjenju wulkeho muža a jeho skutka a dobycźa.

Nětko dźenža w naschej lubej Sakskej Lutherowy dźeń žwjećźimy, na 10. hodowniku. To je też ważny dźeń sa Luthera był. Pschetoż na nim, w lěcźe 1520, je Luther na mosćze we Wittenbergu bamžiske sakońske knihi spalił. S tym bě jeho dźělenje wot romskeje zyrkwje hotowe. Na to jeho do Wormsa kasachu psched kěžora a kurwjeřchow a kěžorske stawy. Na to jeho sakski kurwjeřch, runjež běsche žam katolik a też katolik hacž do žmjercźe wosta, na hród Wartburg do schkitanskeje jatby wotwjescź da, hdźež bě žohnowana dobra khwila wjele měßazow sa najwažnische dźěło, kotreż je hdy cźlowjek sa němski lud dokonjał: sa pschełožowanje žwjateho pißma.

Najwjazy listow Noweho Sakonja je jaty pißał, žwj. Pawoł. Njepscheczeljo myßla na sadźěwki, a te runje dyrbja dopomhacź k lěpschinam: jaty japoschtoł je dyrbjał s listowanjom dale skutkowacź, a tak je wjazy jeho mózneje wucźby na naß pschischło! Jeho prědowanja žu Khrystußej wjele duschow pschiwobrocźiłe, ale jeno tehdy, tele listy do wschěch cźažow skutkuja.

Luther a žwjate pißmo! Luther na hrodźe Wartburg na žwjatym pißmje dźěłajo, saklaty wot bamža a też wot kěžora! Tak Bóh Knjes njepscheczelow radu šniczi. Pschecźiwo duchej wěrnosćze semske žrědki, žwětne mozy ženje niczo njesamóža.

Wo Khrystußu prajachu pschezo wěscźischo: „Bóh je s nim!“ To žu prajili też wo Lutherowym skutku a wojowanju, a to my prajimy dźenža: „Bóh bě s nim.“ Haj, Bóh je hischcźe s nim! Pschetoż jeho wěra, jeho myßle we wschěch wězach maja woprawdźite knjejstwo nad nami, dokelž žu jeho wucźby wschitke jeno bibliske. Swoju mudrosćź Luther njeje wucźił. To budźische na cźaß wucźene było, a druhi po nim by na jeho wucźeřski stoł stupił, a Lutherowe knihi bychu w knihownjach pod starym prochom stake, jenož wot někotrych wucźenych saßo pschepytowane, hewak zyle sapomnjene.

To cźini evangelska wěrnosćź, so Luther pschez 400 lět knježi. Je tale móz w naschim cźaßu dosćź wulka, so pschi stschaßenju zyrkwje w tychle měßazach nam móže k jednocźe wschitkich lutherskich pomhacź? W naschej Sakskej pod nowym krajnym biskopom je lutherska wěra lěpje sakorjenjena a swěscźena hacž w druhich krajach; też w bayerskej evangelskej zyrkwi žu jeneje myßle. Daj Bóh, so to na Barlin skutkuje a němskemu biskopej rjap žylni! Niczo druhe njeje móžne hacž žo na Luthera, zyle na Luthera, jenož na Luthera složowacź. Hewak je žo s naschej evangelskej zyrkwju w Barlinje stało. Sdychujmy k Bohu sa naschich biskopow a sa zyrkwinsku wyschnosćź, so žo jim poradźi, njewěrje durje pokasacź! Kajki by to advent był, hdyž chzedźa wot Khrystuža něschto wotkamacź, schtoż psched sachodnej mudrosćźu njewěrjazych hłuposćź rěka. Boże sjewjenje je, kajkež je, njemóže žo niczo polěpschicź na nim. Je połne mudrosćze a hnady. W nim žo cźłowjekej kschiwdy njecźini, hdyž žo wo wumoženju shubjenych hrěschnikow wucźi. Ně, Bóh je s nami, hdyž we wěrje stejimy, wo Khrystußu wěmy, na žwjate pißmo žo sepjeramy, wot Luthera wuknjemy.

„Bóh bě ſ nim.“ To woßebje na jeho najmóznischej modlitwje widźimy, na kěrluschu: „Jed'n twjerdy hród je nasch Bóh ßam“. Běſche we winowzu lěta 1527. Mór we Wittenbergu knjeżeſche. Jenoż Luther wot zykeje univerſity bě tam woſtał. „Kſcheſczijan njeczeknje pſched mórom“, bě jeho wotmołwa, hdyż kurwjerch ßwarjeſche, ſo Luther po jeho kaſni njeczinjeſche a Wittenberg njewopuſchczi. Kak ßo katolſzy hižo wjeßelachu, ſo zyły Wittenberg pod Božim ßudom ſtejeſche, ſo je kónz kezarſtwa pſchiſchoł! Ale mór ſaſta, a Luther hiſchcże 18 lět na ſkrucżenju evangelſkeje zyrkwje dźěłaſche. To je cżim dźiwniſcho, cżim bóle jeho w tychle 18 lětach khoroſcż wutroby martrowaſche. Jeho cżělne a duchowne mozy běchu w lětach 1517 hacż 1521 pſche wſchu měru napinane byłe, a klóſchtrſke lěta prjedy běchu ßobu wina na jeho khorowatoſczi, pſchi kotrejż je dale ſkutkował, pilny każ żadyn druhi. Wulki muż nima hładke pucże. Bóh jeho wjedże huſto po cżěmnym dole. Tak běſche Bóh ſ Lutherom wot ſpočzatka hacż do kónza, je jeho krónował ſ wulkim, połnym dobyczom. To je ßo wot Knjeſa ſtało a je dźiw pſched naſchimaj wočzomaj. Hamjeń.

Advent.

Ludo, wotewrć wutrobu!
Wěczny kral ßo bliži k tebi!
Cżichu, měrnu, ponižnu
Wuſwoli ſa bydło ßebi.
Luboſcż, ßwětnym potajna!
Najlubſche Bóh ſa naß da.

Duſchi, ſprawnje pytajej,
Pſchinjeße, hlaj, dźěczo Boże —
Nichtó wuſamknjeny njej' —
Hnadu, ßwětło, měr a ſboże!
We nim mamy ßrědnika,
Kiž naß ſ Bohom wujedna.

Jeſu, pój, a wobnow wſcho,
Natwarć murje roswalene,
Shromadź, ßwěrny paſtyrjo,
Stadło, kiž je roshonjene,
A we wojowanju tu
Pomhaj Ty nam k dobyczu.

Ach, mój luby Sbóżniko,
Pój ſe ßwojej hnadu ke mni.
Saßwěcź nětko ſ noweho
Sswoje jaßne ßwětło we mni,
So joh' pruhi ßwěcża mi
Też w najwjetſchej cżěmnoſczi.

Ach, ja nihdże druhdże tu
Njenamakam wokſchewjenja!
Shřěj mje ſ bójſkej luboſczu,
Jeſu, duſchow nawoženja.
Tebi ßo ja poruczu
W žiwjenju a wumrěczu! H. B.

Lutherowe narodniny.

Dźenßa ßwjeczi ſakſka zyrkej Lutherowe narodniny hromadże ſe ſapokaſanjom krajneho biſkopa. Drjeżdżany poſkicża wſchelake wulke wuhotowanja, woßebje wuſtupy evangelſkeje młodźiny. Tohorunja ßu města a woßady to a tamne ſa tutón ſapoſdźeny jubilej pſchihotowake. Mjes druhim pokaſuje ßo też wulki Lutherowy film. Schtóż je jón widźał, praji druhemu: „Dźi a pohladaj! Wohladaſch mnoho rjaneho a noweho!“

Skoro kóżdy dźeń poßlednich měßazow je powěſcże pſchinjeßł, ſo ßu a kak ßu Lutherowe 450. narodniny w tukraju a wukraju ßwjeczili. W Barlinje na pſch. je pſchezo hiſchcże woßebita Lutherowa wuſtajeńza. Tuta doſta hakle w tutych dnjach ſaßo nowy a zyle woßebity kruch: Wulki a jara drohotny teppich abo gobelin, kiž je pod mjenom „Croy-teppich“ ſnaty. Wó khowa ßo we woßebitej khowanzy na Greifswaldſkej univerſicże; wohladacź móżeſch jón tam jenoż kóżde 10. lěto.

Shotowił je tutón teppich miſchtr P. A. w Schczeczinje — jeho mjeno njeje dale ſnate. — Wójwoda Philipp zu Wolgaſt bě jemu porucził, na teppichu pokaſacź ßwojeho a ſakſkeho kurwjerchowſkeho doma wuſnacże k reformaziji. Miſchtr je to wumělſzy dokonjał. Widźiſch Boži dom. W nim pomorſku a ſakſku wjerchowſku ßwójbu ſ Bugenhagenom, — tutón mějeſche nadawk w Pomorſkej zyrkej ſa reformaziju pſchihotowacź. Wſchitzy poßłuchaja na prědowanje reformatora, kotryż pſched nim na klětzy ſteji. Pomorſkich je tam 10, ſakſkich 12 widźecź. A woni ßu jara derje trjecheni a druhim wobraſam tak podobni, ſo ßo dźiwaſch.

Cżrjódy wopytowarjow cżiſchcża ßo na Lutherowej wuſtajeńzy wokoło tuteje drohotnoſtki.

Hdyż nětk Lutherowe 450. narodniny doßwjeczamy, njeńdźemy tola nichtón ſ nich dale do żiwjenja a wojowanja, khiba ſo ßo ſwěſcżichmy, ſo dźemy w Lutherowej wěrje, kotraż wſchemu praji trózk a ßo Bohu poruczejo a dowěrjejo wuſnawa: Jed'n twjerdy hród je nasch Bóh ßam,
Bróń dobra, ßylna ſkała;
Wón ſe wſchej nuſy pomha nam,
Kiž je naß ſapſchijała.“

Hdyż njeńdźemy tajzy, ßmy ſkomdźili cżaß, ßmy njewużitnje wużiwali hnadny cżaß.

A wěſcże drje my też wſchitzy ßobu njeßemy pak někajku knižku wo Lutheru, pak pohladnizu Lutherowu, pſchede wſchěm pak „Lutherowu rózu“. Tuta chze bycź ſnamjo nascheho wuſnacża a chze noſchena bycź na wutrobje, w kotrejż ſteji ßrjedża kſchiž a knježi kſchiž, kiž je morił wſchu małowěru a liwkoſcź a ſbudźił a ſeßylnił naſchu wěru do Jeſom Khryſta tak, ſo nětk dźemy ßwój pucź w tej wěſtoſczi, ſo muż prawy ſa naß wojuje, Jeſuß Khryſtuß, a ſo je ſawěſcże wěrno: „Tón budże wěſcże dobycź!“

Druhi Advent.

Wón prěduje: „Swotkal wón ſaßo pſchińdże, ßudźicź żiwych a morwych.“ Dwojaki pſchichod toho Knjeſa! Dwójzy khutne to prědowanje! Dwójzy ty njeadventſki, njekſcheſczanſki, hdyż ty też dźenßa nochzeſch ßo nakaſacź dacź, ßłyſcheć a cżinjeć bycź wulkeho khutneho adventſkeho prědowanja: „Cżińcże pokutu! Njebjeſke kraleſtwo je ßo pſchibliżiło!“ Tón ſbóżnik wſcheje luboſcże, kiž je ßama luboſcź, a tón Knjes a ßudnik, wobeju advent, wobeju pſchikhad prěduje dźenßniſcha njedźela. Luboſcź, bójſka luboſcź cże wabi, ßud a hroženje cże traſchi! Schtó ßy ty, ſchto ßy ty, hdyż ty to dźenßa nochzeſch ſ wutrobu, ſ ertom a ſ ruku witacź toho, kiž pſchikhadża, ßo wuhotowawſchi, dowuhotowawſchi ſa njeho we wutrobje, w ercże, w zykym żiwjenju?

Kak to? Tak to, każ to dźěczo měnjeſche, hdyż „Lutherowu rózu“ widźeſche a ßłyſcheſche, ſo bě Luther prajił, ſo dyrbi

kschiž woßrjedź wutroby bycź, dokelž mori. Wono rjekny: „Kschiž, na kotrymž mój Sbóžnik wumrě, mori we wutrobje stareho cžlowjeka, kotrehož je Luther tež stareho Hadama mjenowak.“

„Haj, tak je! A stary Hadam, to je wscho w naß cžlowjekach, schtož ßo Božej woli spjecžuje, schtož pschecžiwo Božej woli něschto cžini!“

„Tuž chzu ja Jesußowy kschiž stajicź do ßrjedź mojeje wcžipnoscže, kotraž hischcže w mojej wutrobje bydli a mje pschezo hischcže w mojej wutrobje bydli a mje pschezo hischcže sawjedže! Njech kschiž tež tutu mori!“

„Pěknje tak, moje dźěczo! Tak wuńdže ; tutoho kschiža, kotryž tole njedobre mori, tam, hdźež jón staji, nowa móz do twojeje zyleje wutroby a w njej budže tak, kaž spěwasch:

„Budź wutroba jom' ßwjecžena!
Tak wón kaž kral tež pschińdže k wam,
Da žiwjenje a sbožo ßam!“

*

Ale kajki mi to advent, hdźež tole ßo sta: Rózkowa bě pola Swonkownych sastupiła. Bě knihi pschinjeßła, kotrež běchu ji Swonkowni pschewostajili, dokelž rady cžitasche, jako bě jich proßyła, ji něschto k cžitanju dacź.

Swonkowna ju k schalzy koseja pscheproßy. Pijachu. Pschikußowachu. Rózkowa khwalesche kosej, khwalesche pschikusk, khwalesche knihi, khwalesche Swonkownych, khwalesche a khwalesche. Khwalenje ßo jej tak ; hubow kulasche! —

Duzy domoj setka Delnjeho. Posasta. Hdy njeby tež posastała. A ßwarjesche a ßwarjesche. Swarjenje ßo ji tak kulasche ; hubow. Swarjesche na swonkownych, na Swonkowne, na Swonkowneho, ßwarjesche na wschěch a na wscho hromadže, schtož a schtóž Swonkownych bě, wuwsate niz knihi, kotrež niczo hódne njeběchu. A ßawrjesche na to a tamne, tež na to, schtož dozyła tu njebě.

A to w advencže. To psched druhim adventom. A to jako dobra, pobožna kschescžijanka. Snajmjeńscha wona to prajesche, so je.

Pytaj tu luboscź, pytaj někajki wotblyschcź teje luboscže, kotraž je ßo sjewiła w Jesußdźěczatku! Jeje wabjenja ani wabjeńku njebě saczuła.

A kaž tutej luboscži, psched kotrejž koleni shibujemy, bě sawrěła wuschi, wutrobu, žiwjenje, tak ßo zyła sawrěła pschecžiwo wulkemu prědowanju pokuty a ßudźenja. „Mi? Ja? Ow, mi to njepłacži. Ja ßym dobra kschescžijanka! To je sa druhich, to je sa tych!“ Njewěmy, hacž je prajiła tak, cžinika je tak, a to je wjazy hischcže hacž prajicź.

*

Ssmjertnu njedźelu stejesche pschi rowje a dźěsche ke mschi Prěni advent staji dźěczo wěnczk na blido.

„Schto chzesch ; tym?“

„Ale to je tola adventski wěnz! Je tola advent! Dyrbimy ßo pschihotowacź na Knjesowy pschikhad. Dyrbimy ke mschi hicź!“

„Ssym dźě hakle tydźenja byk! Njemóžu dźenßa saßo hicź!“

„Tuž dži druhi advent! Tón pschipowěda tež pschikhad Sbóžnikowy k ßudu!“

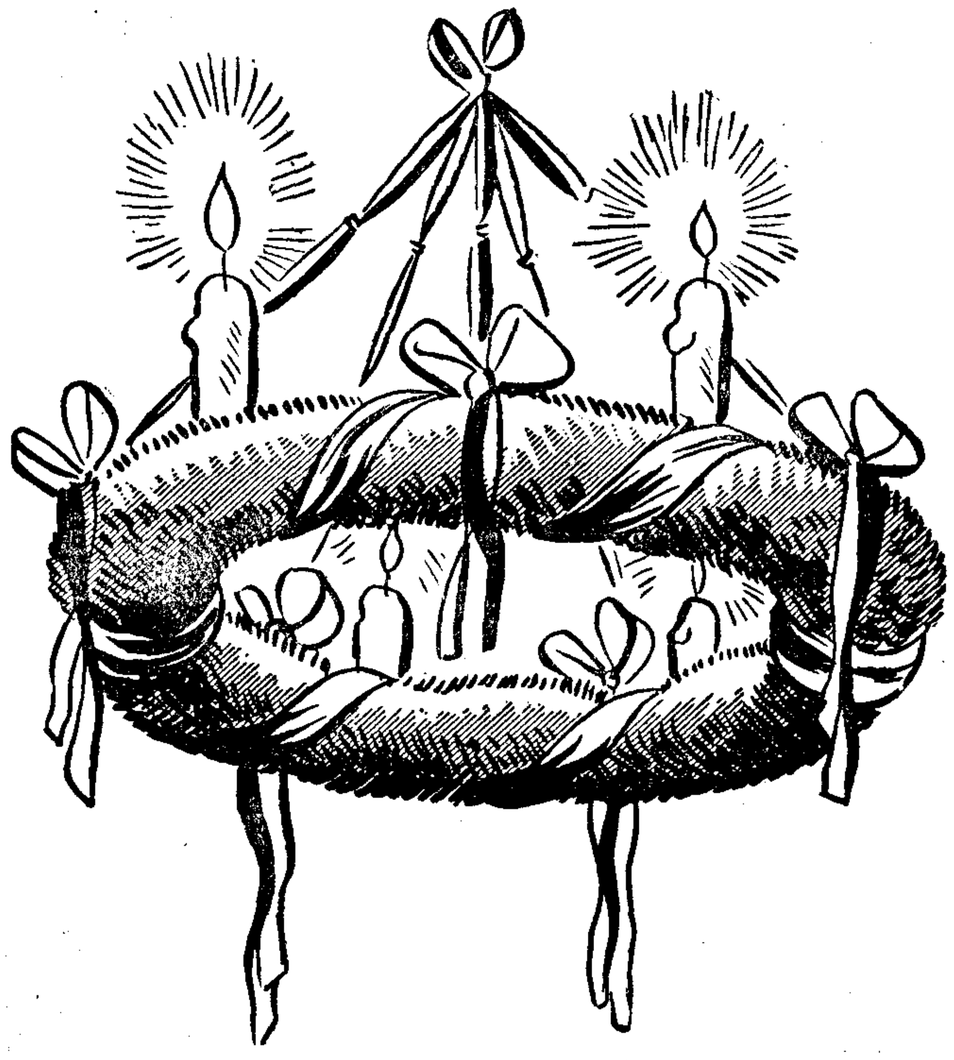
„To hakle je po ßmjercži!“

„Wěsch, hdy tuta pschińdže?“

*

Druhi advent! Cžitach njedawno městna Biblije, kiž rěcža wo druhim pschikhadže Jesußa. Tola pschezo saßo chze mi pschipadnycź Jes. 6, 6. 7. To ßo mi sda tak prawje ßłowo sa 2. advent. Njecžisty shibuje ßwojej koleni, ßo modli, dokelž wě, so wohladacź toho Knjesa, so pschińdźenje toho Knjesa je ßud, ßudźenje, saßudźenje k ßmjercži. A na pokutnym ßo Bóh ßmila. Wón wucžiscži jeho. Haj jeho wobhnadži ; wulkim žohnowanjom, haj wón dyrbi nětko jich wjele žohnowanje bycź.

So by ßo jandźel Boži tež nascheju hubow dótknył, njech tež se žehliwym, so bychmy wucžiscźeni byli, adventszy pschihotowani sa jeho pschikhad, sa hody.

Prěni ßněžk.

K njebju hlada dźěczo psches wokno,
Hlaj, kak wcžipne jeho wobliczo!
Dźěscžu naczini to myßlow wjele:
„Schto to pada běłe ; njebjeß dele?“

Ssu w nozy małe jandźelki
Rostorhali ßnadź sawczk mjehcžiczki,
So nětk pjerkow telko k semi pada,
So ßu běłe domy, schtomy, lada?

„Abo ßnadź to ßłódki zokor je?“ —
Wobliczo ßo jaßni dźěscžowe. —
„Hnydom woptacź tole ßebi póńdu
A ßej skoku do sahrody dóńdu!“ L.

Ssobu do noweho zyrkwineho lěta.

Pschi spoczatku noweho zyrkwineho lěta stejimy. Nusne je to, so nasch zyły lud tuto zyrkwine lěto naschoni a pschežiwi jako „Khrystußowe lěto“! So kóždu njedźelu bóle, so kóždy tydźeń bóle pschibywa spominanje na Khrystußa! W Khrystußu jewi ßo nam Bóh jako stworicžel a sdźeržeŕ, jako wjednik a sastaraŕ wschitkeho žiwjenja. Schtóž w Khrystußu Boha spóznaje, srosumi smyßł stawisnow a wscheho, schtož ßo stawa. A schtóž to srosumi, wě, so njeßmě ani ßwoje dla ani ßwojeho luda dla nimo Boha hladacź a cžinicź, jako by Bóh njebył. Nowe zyrkwine lěto, kiž sapocžinamy, nima potajkim waznoscže, kiž ma hewak hižo sajima sa zyrkej. Zyrkwine lěto ma w tym ßwój smyßł, so ma wono duchownu ßłužbu w naschim ludu. —

Hacž je Khrystuß duzy, hacž potajkim my ſamóžemy niz jenož w protyzy, ale woprawdźe, ſnutskownje advent ßwjeczicź a wuczicź, to dyrbiſch, hdyž ſ wóczkomaj evangelija hladaſch, praſchenje mjenowacź, kiž wo němſkim dóńcźe rosßudźi.

Po n.

Zyrkej a ſtat.

W **Drježdźanach** je dźenßa, kaž je ßo jo wěſte poſtajiło, ſapokaſanje krajneho biſkopa Kocha. Sswjatoczność budźa w zyrkwi „Naſcheje knjenje“. Sdobom wopomina ſakſka lutherſka zyrkej, kotraž je hižo 31. oktobra ßwój reformaziſki ßwjedźeń ßwjeczíła, 450. narodniny reformatora Luthera. Wobeju ßwjatoczność dla je ſa dźenßa w Drježdźanach też woßebity wulki wuſtup młodźiny pſchihotowany. Wocźakuja tam wulki wopyt ſ kraja. Tohodla jědu też woßebite cźahi. — Bóh tón Knjes, kiž w ſakſkim kraju něhdy Luthera ſbudźi a Lutherej da dokonjecź wulki ſkutk reformazije, wón chzył ſakſkemu lutherſkemu biſkopej tu hnadu ſpožczicź, ſo by wón ſakſki lud ſałożił ſnowa krucźe na ſałožk evangelija a jón napjelnił ſ evangelſkej wěru, kotraž ßo, kaž Luther, pſched Bohom ponižuje:

„Móz naſcha dobycź njemóže,
My ßmy ſ njej jara ßłabi“,

kotraž pak też w najwjetſchim horju a w najcźežſchim wojowanju njebojaſna a khrobła wuſnawa:

„Hdy b' ßwět ßo mjeŕwił ſ cźertami
A naß wſchěch pózrecź chzyli.
Wſchak to naß niczo njeſtróži,
My bychmy ſměrom byli.“

Nam wſchěm pak chzył Bóh tón Knjes pomhacź, ſ biſkopom twaricź nowu zyrkej a ſ njej to jene ſtare a pſchezo nowe Boże kraleſtwo, w kotrymž je Jeſuß Khryſtuß kral. S tym budźemy najlěpje a najdoſtojniſcho wopominacź 450. narodniny Luthera, kiž ſnowa nam a naſchemu ludej pokaſa a da cźiſty evangelij, kotryž je ſałožk kóždeho žohnowaneho a ſbožownego žiwjenja jenotliweho cźłowjeka kaž luda.

Němſki biſkop Müller je nowe zyrkwinſke miniſterſtwo powołał a ſ tym dał dalſchemu dźěku zykeje evangelſkeje zyrkwje ſakład. Doraſnje je pſchi tym wuprajił, ſo ßo njeda wot žaneho zyrkwinſkeho ſjednocźenſtwa abo towaŕſtwa k něka-kim cźinkam nanuſowacź, ale ſo rosßudźa ſwonka wſcheho tajkeho wliwa. Wón ſtoži też nadknježſtwo ſjednocźenſtwa: „Deutſche Chriſten“ a ſakaſa wſchěm ſaſtojnikam wyſchnoſcźe, ſe ßobuſtawom tajkich ſjednocźenſtwow bycź.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Njedźela 1. adventa, prěnja njedźela dezembra, bě njedźela jednoreho wobjeda a pomozneho dara ſa „ſymſku pomoz“. Sda ßo, ſo wo tutym ſpomožeŕſkim ſkutku hiſchcźe wſchitzy praweho ſrosumjenja nimaja. Tutón ſpomožeŕſki ſkutk „ſymſkeje pomozy“ njeje a njecha bycź należnoſcź jenož nationalſozialiſtiſkeje partaje, ale należnoſcź zyłeho luda. Do ſarjadniſtwa a do wubjerkow njeßłuſcheja jenož ſaſtupjerjo nationalſozialiſtiſkeje partaje, ale runje tak ſaſtupjerjo zyrkwje, ſnutskowneho mißijonſtwa — to ßu woßebje ſaſtupjeŕki „Kſcheſcźijanſkeje žónſkeje ßłužby“ — dale ſaſtupjerjo druhich ßwobodnych ſpomožeŕſkich ſjednocźenſtwow, kaž na pſch. „Czeŕwjeneho kſchiža“. Se wſchěch tutych ſjednocźenſtwow khodźa też ſběrarjo a ſběraŕki a hromadźa dar jednoreho wobjeda. Sběrka 1. adventa ma pſchede wſchěm ßłužicź ſa to, ſo by hody kóždy w ludu měł cźopły wobjed — a hiſchcźe něſchto: cźopłu wutrobu, dokelž je ju ſhŕeła luboſcź niz partaje jenož, ale zyłeho luda.

Wulki ßerbſki konzert bě ßrjedu 29. novembra w Budyſchinje a to w Krónje. Wopyt bě jara bohaty a poſkicźeńki jara dobre. Sola a duetty poſkicźiſchtej knjeni Burgaſowa-Drježdźanſka a knježna Frajſchlakez ſ Hornjeje Hórki. Wobej pſchewodźeſche naſch ßławny ßerbſki miſchtr Bjarnat Krawz-Drježdźanſki na klawěrje. Shromadne khóry ſpěwaſche ſjednocźeny khór Swjaſka ßerbſkich ſpěwnych towaŕſtwow pod nowym ſwjaſkowym dirigentom k. wucźerjom Winarjom. Młody dirigent lubi nam rjany pſchichod ßerbſkeho ſpěwa. S woßebitymi ſpěwami wuſtupiſchtej „Radoſcź“ Bukecźanſka a „Jednota“ Radwoŕſka. Wobej towaŕſtwje a niz mjenje jeju dirigentaj ſtaj nam derje ſnataj ſpěchowarjej ßerbſkeho ſpěwa: kk. wucźerjej Wjela a Nawka. To ſe ßwojimaj khóromaj też tu wobßwědcźiſchtaj. Něſchto wurjadneho pſchi ßerbſkim konzercźe bě tón ras wuſtup komornych hudźbnikow: Ssmykowy kwartett Mehlhoſe ſ Drježdźan poſkicźi na hußlach wjet-

Jeli ſcźe bebi „Pomhaj Bóh“ hižom ſtaſali, bajcźe tutón wotrěſk Waſchemu ßußodej abo dale.

Wuſtrihajcźe po tutej dypkatej ßmuſchcźu a wotedajcźe knjeſej fararjej, dowěrnikej abo liſtnoſcherjej

An das Poſtamt, hier

Für das 1. Quartal 1934 beſtellt

Herr .....

Wohnung: ..... Straße u. Hausnummer .....

Exemplare	Name der Zeitung	Erſcheinungsort	Bezugszeit	Betrag
1	**„Pomhaj Bóh“**	**Bautzen**	1 Monat	1,08 Reichsmark

(Poſtſtempel.)

..... Mk. empfangen

Unterſchrift.

ſche a mjeńſche hudźbne ßadźby. Tale nowinka je ßo powſchitkownje ſpodobała. Wſchitkim, kotſiž ßu pomhali tutón ßerbſki wjeczor wuhotowacź, ßłuſcha wulki dźak. Njech jich dźěło ſa ßerbſke kulturne wězy jich pſchezo wjazy nawabi, ſkutkowacź ſa drohe namrěwſtwo ßerbſkich wótzow a macźerjow!

Hłowna ßerbſka konferenza bě ßo ſchtwórtk, 16. novembra w Eserbſkim Domje ſhromadźika. Nimale wſchitzy běchu pſchiſchli. Schtož prěnje po modlitwje a poſtrowje pſchedßydy ßłyſchachmy, bě jimazy **pſchednoſchk k. fararja Tyſcherja wo Eserbach w reformaziſkim cźaßu.** Sapocźawſchi wupraji rěcźnik pſchecźe, ſo ma nětk ras tu tež wokomik bycź, hdźež je wſcha roskora a to, ſchtož ju ſawinowa, ſabyte bycź, hdźež maja ßo wſchitzy do zyłka ſjednocźicź a ſhromadnje twaricź nowe lěpſche. Schtož k. farař nam powě ſe ſtareho cźaßa, njemóźemy tu wſcho ſapißacź, njech bě tež jajimawe ſa kóždeho. Esnadź wón ras ßam něſchto napiſche ſa cźitarjow naſcheho njedźelnika: Michałſka zyrkej bě runje hotowa, hdyž Luther wuſtupi. 100 lět dołho ſkoro jeje twarjenje trajeſche, hacž něhdźe do lěta 1518 abo 1520. Na Michałſkim kěrchowje njejßu nikoho khowali khiba někotrych woßebniſchich. Je dźě tam wſchudźom luta ſkała. Eserbow — ale drje jenož ſ měſta — khowachu na Mikławſchk, tych druhich na „Helgeſt“ a Tuchor. Wěſo běchu Eserbja tehdy katolſzy. Sa to, ſchtož ßu Eserbja tehdy móhli, a ſa to, ſchtož tehdy njejßu móhli, je ſamolwita katolſka zyrkej a wěſo tež krajna wyſchnoſcź. Eserbſke ſchule njejßu nam žane ſnate. — Budyſchſke tachantſtwo a Hodźijſka zyrkej buſchtej něhdy ſałoženej ſa wobrocźenje póhanow. Wot Hodźija bu potom w tym dalokim wokrjeßu, kotryž mějeſche Hodźijſka zyrkej ſaſtaracź, ſałoženy Boži dom w Njeßwacźidle a w Huſzy. Poſdźiſcho potom ſcźěhowachu dalſche ßerbſke woßady kaž Wjelecźin, Hrodźiſchcźo. Prěnje ſchtyri zyrkwje we Łužizy dozyła ßu byłe: Jana a Pětra w Budyſchinje, Pětra a Pawoła w Hodźiju, a Boži dom w Ketlizach a Boži dom w Jaworniku. Tutón poßledni ßnadź njeje wot wjecźora ßem, wot Miſchna ßem ſałoženy, ale drje wot juha ßem. Tute ſchtyri ßu te mißijonſke zykwje ſa Eserbow. — E poſdźiſcheho cźaßa, ſ cźaßa do Luthera, ſhonichmy něſchto wo tym, kak ßu Huſitojo we Łužizy ſakhadźeli. Woni ſniczichu na pſch. Rakezy. Rakezy běchu tehdy měſtacźko. Hdy ßu ßo Eserbjo Lutherej wobrocźili, njeje wſchudźom zyłe wěſte. To ſwißowaſche tež ſ tym, hacž tu dozyła ßerbſzy prědarjo běchu a hacž běchu ßo tucźi reformatorej pſchiſamkli. W Budyſchinje a wokoło Budyſchina wobrocźichu ßo Eserbjo pomałku k reformaziji. W měſcźe trajeſche tuto wojowanje hacž Lutherſzy abo niz wot 1535 hacž 1556 a 1559. Měſchczańſka rada bě ſa reformaziju a tachantſtwo niz. E teho bu roskora a wojowanje. Tachntſtwo wobaraſche wěſo tež reformaziji w ßerbſkich wßach a woßadach. Eserbjo ſ Budyſchina a wokoliny khodźachu, hacźrunje běchu ßo k evangelſkej wěrje wobrocźili do Mikławſchka; tam pak mějachu katolſke prědowanje; tute drje je tak złożene było, ſo ßu evangelſzy Eserbjo chzyli a móhli poßłuchacź. K ſpowjedźi dźěchu pak Eserbjo ſ Mikławſchka do Pětrowſkeje zyrkwje. — Mjeno „Janowa“ je ßo po cźaßu ſhubiłe a woſtało je jenož: „Pětrowa“. — Eserbſke lutherſke prědowanje tachantſtwo njedowoli. Tola duchowny Esmółka ſapocźa ßerbſki prědowacź a rada podpjeraſche jeho pſchecźiwo tachantſtwu. 1557 ſcźinichu wucźinjenje; tuto pak khěžor njewobkrucźi. Tak bě to ſe ßerbſkim prědowanjom hubjenje w Budyſchinje. Skónczńje pſchińdźe ſ Prahi wukas, ſo ßmě kóždy w ßwojej rěcźi prědowanje ßłyſchecź. Tak bu Eserbam pomhane. Na pſch. doſta tehdy też Huſka ßerbſke prědowanje, a tehorunja druhe woßady. W Budyſchinje doſtachu Eserbja Michałſku zyrkej ſa evangelſke prědowanje. — Michałſka woßada ſchkodowaſche pſchezy ſ tym, ſo zyrkwinſku wjeß ſ Božim domom nima. Hacž do lěta 1836 bě cźiſcźe ßerbſka. Tak drje bě też na wßach ſwjetſcha wſcho cźiſcźe ßerbſke. Němſka konfirmazija 1836 bě prěnja ßerbſka evangelſka Boża ßłużba w tutej zyrkwi. 10. julija 1836 ſcźěhowaſche prěnje ßerbſke prědowanje a 10. oktobra 1836 němſka ſpowjedź. Na prěnjej němſkej konfirmaziji běchu tam 5 dźěcźi, kiž ßerbſki njemóźachu a 7 dźěcźi, kiž běchu němſke, ale też ßerbſki móźachu. A dźenża: Mjes dźěcźimi ßo ſkoro niczo wjazy ßerbſki njerěcźi! — Pſchednoſchk ſbudźi žiwu rosmołwu. Woßebje doda k. farař Kſchižan hiſchcźe wſchelakeho wo Eserbach a jich žiwjenju tehdomniſcheho cźaßa. Luther je też Eserbow ſnak. Pſched Wittenbergom — a ßnadź też we Wittenbergu — bydlachu tehdy Eserbja. — Po rosmołwje jednachmy wo naležnoſcźach konferenzy a woßadow. Wo naſchim łopjeńku kaž wo ßerbſkich naležnoſcźach porěcźa redaktor łopjeńka. Woßady dyrbja woßadne łopjeno měcź. „Pomhaj Bóh“ chze a móže tajki „woßadnik“ bycź. Ale dźełacź ßo dyrbi ſa njón a cźitacź dyrbja jón Eserbja. — Knjes wyſchſchi farař Sarjeńk rosprawja wo wſchelakich naležnoſcźach, woßebje wo tym, ſchtož bě poßlednja konferenza wobſamkła. Tute naležnoſcźe ßu wulzy ważne ſa ßerbſke woßady niz jeno, ale ſa zyłe Eserbſtwo. A Eserbſtwo chze, kaž hacž ßem, ſe wſchej ßwěru němſkemu ſtatej ſtacź. Wono chze a wono ßmě pak też ßwoje kulturne kubła hajicź. Pſchi tym porěcźachmy też wo žadanjach, ſo ma bycź wjazy němſkich Božich ßłużbow prěnich. Wěſo je žadanje, ſo by była jenu njedźelu jenož ßerbſka a druhu njedźelu jenož němſka Boża ßłużba, zyle njemóźne, dokelž je wopacźne. Wo ßerbſkim ſeminaru a doroſcźe ſhonichmy, ſo je, kaž je ſnate, 11 bohoßłowzow w Khwacźizach ßerbſki ſeminar wopytało. Bórſy — ſa něſchto lět — ſmějemy ſaßo doſcź ßerbſkich duchownych — da-li Bóh. — Dróbniſcheho wo pacźerſkej wucźbje doda tón a tamny. So dźěcźi wjazy ßerbſzy njemóża abo tola njerěcźa, a ſo ßerbſzy ſtarſchi ſ dźěcźimi ßerbſzy njerěcźa, je bohužel jara roſchěrjeny njedoſtatk — a žana khwalba. Macźeŕnu rěcź ßebi niz ważicź jako drohe kubło, kajke mi to je! Dwě rěcźi móz, kak ßo druſy prózuja a pocźa lěta dołho, k ßwojej rěcźi druhu pſchiwuknycź. Naſchim ßerbſkim dźěcźom ſtej tak rjez dwě rěcźi do kolebki położenej. A wone abo lěpje, ſtarſchi a doroſcźeni to ſanjechaja. A byrnjež dwě rěcźi njebychmy trjebali — my pak jej trjebamy! — ma kóždy, kiž dwě rěcźi móże, hižo ſ toho, ſo dwě rěcźi móże, dobytk ſa duchowne mozy a duchowne wobßedźeńſtwo, kotrež jemu nichtón njemóże wſacź. Dopomńmy ßo na wulku wójnu! A kak někotryžkuli pſchekupz ſkorži, ſo ßerbſku rěcź njemóże! Ale hižo to doßaha, ſo moja macźeŕna rěcź — moja macźeŕna rěcź, ſo ja ju móžu! A Serb woſtanje Serb a njebudźe ani Němz ani Romjan abo něſchto druhe, byrnjež wón ßwoju macźeŕnu rěcź ſabył, ſanjechał! — Skónczńje mjes druhim też wo Bibliſkim Pucźniku porěcźachmy, kiž w advencźe pſchińdźe. Wón ßo nětkle hižo wo wſchě ßerbſke durje — a wutroby kłapa.

Pſchedźenak, ßwěrny pſchecźel a pucźnik Eserbow je we Budyſchinje w Esmolerjez knihaŕni ſaßo hotowy, wuńcź do Eserbow. Tuž kaſajcźe jemu pſchińdź, Eserbjo! Kóždy ßerbſki dom ßo jemu wotewŕ. Wón pſchinjeßy ßobu, ſchtož ſa lěto 1934 trjebaſch, a nimo toho wjele druheho rjaneho ſe ßerbſkeho kraja, woßebje też Boże domy. Jenož 50 pjenježkow trjebaſch ſa tutu rjanu ßerbſku protyku ſapłacźicź. Tuž ßo njekomdź. A ßydliſch-li daloko wot Budyſchina, móżeſch ju wſchudźom tam doſtacź, hdźež hewak też ßerbſke knihi a ſpißy,

dostawasch abo Sserbske Nowiny. Tež Twój farař budźe swólniwy, czi ßerbsku protyku wobstaracź.

Lutherowa haßa. Na wschelakore waschnje ßu 450. narodniny reformatora Luthera ßwjeczili, kaž ßmy tu pißali. Tu něschto dalscheho: Město Hanau, kotrehož wobydlerstwo je s wjetschej połojzu katolske, a město Frankobrod n. W. stej mjeno haßow pscheměniłoj do „Lutherowa haßa“.

Derje tak. Jich wjele skutkuje nětkle sa to, so njeby ßo ani małym ani wulkim lube, pěkne radowanje hodowne kasyło. Tohodla ßo woßebje pschecźiwo tomu dźěła, so by hdy potajnstwo hodowneho schtoma pscheradźene był a ßo tak dźěczom wjele s toho, schto je jim hodowne pschekwapjenje a wjeßele, wsało. Tohodla njeßmě ßo po możnosczi do hód hodowny schtom se ßwojim byschczom pokasowacź. „Adventska hwězda“ ma pschede wschěm tam, hdźež hacž do nětkle ßo hodowny schtom pokasowasche, sastupicź. Pódla hwězdy móża to też adventske hałožki a ßwěczki bycź. Tohorunja maja towarstwa a drusy ßwoje hodowne ßwjedźenje a wobradźenje hakle hody abo po hodźoch ßwjecźicź, niz pak do hód. — Schtó njeby ßo wjeßelił, so ßo tak na hody a hodowne potajnstwo dźiwa. Dopomnimy ßo, so ßłyschachmy w prjedawschich lětach tak někotreho, woßebje tak někotru macź prajicź, hdyž hodowny schtom w advencźe wuhlada: „To je schkoda! To njeßměło bycź! To kasy zyke hodowne wjeßele!“

W **Drježdźanach** je dźenßa, 2. adventa, ßerbska njedźela, a to woßebita. 85 lět je to ßem, so maja evangelszy Sserbja hłowneho města a jeho wokoliny ßerbske Boże ßłužby a ßerbsku spowědź. Porjadnje kóžde schtwórcź lěta ßo wone wospjetuja. Něhduschi farař Michalskeje woßady Arnoscht Bohuwěr Jakub je je założił a kralowski dom, kiž je pschezo na Sserbow dźiwał, je je schkitał. Inflazija pózrě fond, s kotrehož ßo wudawki sa tute Boże ßłužby płaczachu. Sserbske towarstwo „Czornobóh“ ma tu khwalbu, so je sa dalewobstacźe ßerbskich Božich ßłužbow rukowało. 1925 jeho wjednik k. Pětschka dozpě, so sakski konsistorij pjenjesy sa tute Boże ßłužby pschiswoli. Tak je to też dźenßa hischcźe. — Prěnje prědowanje je farař Jakub ßam měł. Tehdy jěsdźeschtaj pschezo dwaj fararjej s Łužizy do Drježdźan. Wot czaßa wyschscheho fararja Domaschki sastawa pschezo jenož jedyn duchowny tutu ßłužbu. Kschižna zyrkej je prěnju ßerbsku Božu ßłužbu hospodowała, w njej je też dźenßa saßo ßerbska Boża ßłužba. W prěnich lětach bě jich wjele ßerbskich kemscherjow, woßebje khodźachu też ßerbszy wojazy kemschi a młodźina, kiž w Drježdźanach a wokoło Drježdźan ßłużesche. W poßlednich lětach bu liczba kemscherjow ßnadnischa. Ssnadź zebi někotryżkuli myßli — pschezo hischcźe —, so njetrjeba kemschi hicź, a někotryżkuli, so njetrjeba do Božeje ßłużby hicź, w kotrejž ßo Boże ßłowo w macźernej rěczi prěduje. Ale ßwěrnych je jich tola hischcźe wjele. Ssamo se wßow pschińdu, — pschińdu woßebje ßerbszy dźědojo a ßerbske wowki. Woni ani njesabychu w zusbje macźernu rěcź ani ßo njehańbuja, ju rěczecź a ßo s njej sjawnje psched Bohom wusnacź. — Farař Jakub wosta s wjednikom tutych Božich ßłužbow wot lěta 1848 hacž do lěta 1854. Po nim je wjedźesche Michalski farař Wjazka hacž do lěta 1861 a farař Mjeń-Bukeczanski hacž do lěta 1868. W tutym lěcze pschewsa ßławny wótczinz farař Imisch-Hodźijski wjednistwo a je wobkhowa hacž do ßwojeje ßmjercze w lěcze 1897. S jeho naßlědnikom bu farař Jakub-Njeßwaczidlski, ßyn założerja. S lětom 1905 nastupi tuto woßebite ßerbske farske sastojnstwo farař Domaschka, kotryż jo 25 lět wobkhowa. Nětko je wjednik k. wyschschi farař Sarjeńk, kiž budźe też dźenßa w Drježdźanach. Dźenßa je tola dozyła sa Drježdźany woßebity dźeń. Sakski biskop Koch ßo sa biskopa sapokasa. Sserbja chzedźa jeho w ßerbskich drastach postrowicź. — Tuž tak njech też traje Sserbstwo w Drježdźanach a wokolinje, sakorjenjene we ßwěrnych ßerbskich wutrobach młodych a starych! Nam we Łužizy pak — starym a młodym — njech ßu tute Drježdźanske ßerbske Boże ßłužby s nastajnym pohonom, ßebi ważicź ßwoje ßerbske Boże ßłužby a kemschi khodźicź, a niz mjenje ßerbsku spowědź a spowědźi khodźicź.

„Pomhaj Bóh“.

Nasch njedźelnik „Pomhaj Bóh“ je Ssmjertnu njedźelu do wjele domow pschischoł, do kotrychž hewak kóždu njedźelu njepschikhadźa. Dźenßa je wón nětko saßo sastupił a by ßo śwießelił, jeli bychu jemu kasali, wot noweho lěta porjadnje pschikhadźecź. Tohodla prosymy wschěch Sserbow, kiž nasche kopjeńko hischcźe njeczitaja, so bychu ßebi jo sa nowe lěto skasali. To możecźe czinicź w Ssmolerjez kniharni abo tam, hdźež ßo hewak Sserbske Nowiny wudawaja; to możecźe czinic pola ßwojeho listynoscherja, ale niz posdźischo hacž do 22. dezembra; tohorunja możecźe ßebi jo pola ßwojeho fararja skasacź, hdyž chzecźe ßebi k njemu po kopjeńko khodźicź. Wono płaczi schtwórczletnje 1,08 hr. Nasch njedźelnik chze dale a bóle bycź też nasch „Woßadnik“ a chze pißacź s naschich woßadow a sa nasche woßady. Tuž, lubi Sserbja, njech je Wasch dom tón, do kotrehož ßmě nasche ßerbske njedźelske kopjeńko kóždu njedźelu pschińcź strowicź: „Pomhaj Bóh“!

Na pucź.

Tu stajamy pschezo ßłowczko abo hrónźcko, kotreż chzyli ßebi kóždy zyły tydźeń rospominacź a jeho wucźbu na ßo a na ßwój pucź nałożowacź. Ssmy w poßlednim czaßu pschezo Lutherej rěczecź dali. Tež dźenßa njech nam Luther něschto na pucź ßobu da. Wón rjekny ras sa blidom: „Stajmy tola na Khrystuża Jesuża se wschej wěstoscźu ßwoju dowěru!“

Listowanje. Sa 3. advent: W. we W. — Sa hodownicźku (24. 12.) postaji k. w. f. S. — A. L. w D. a H: B: w B:: Wutrobny dźak sa pschinoschki a sa pilnu pomoz. Redaktor.

Neukirchenske wottorhańske protyki

su k dostaću we

Smolerjec knihićišćerni

Samotwity redaktor farař Wyrgacź w Noßaczizach (Nostitz b. Weißenberg). Czischcź a naklad Ssmolerjez knihiczischczernje a kniharnje, sop. dr. s wobm. ruk. w Budyschinje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płaczi schtwórczletnje 108 pj.

Čišło 51

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje — 17. dezembra 1933 — Bautzen

3. njedźela adventa.

Matth. 11, 2—10.

Tsecza njedźela adventa je wot stareho cżaża żem we naschej zyrkwi wěnowana Janej kschcżenikej, kiž běsche jako prjedyběžeŕ teho Meżiaża a jako pożledni profeta s móznym prědowanjom lud Israelski pokasał na bliske dopjelnjenje wěschczenjow Stareho sakonja, a běsche, kaž żadyn druhi, wubudźił lud se żwojim prědowanjom, w kotrymž ludźi napominasche, so bychu pokutu cżinili. Nětk, hdyż je Jesuż hižom sapocżał se żwojim skutkowanjom, dopjelni żo na nim pschezo bóle żłowo, kotreż je wón żam prajił, so dyrbi Jesuż pschiběracż, wón pak wotběracż. Wón je dyrbjał shonicż to żamżne, schtoż shonja wschitzy, kiž psched żwětom wěrnosćż rěcża: dokelż běsche kralej Herodaschej sjawnje porok cżinił dla jeho hrěcha, dha dyrbi nětko cżerpicż w jastwje a je drje żej wěsty, so na njeho cżaka ta żmjercż, kaž je to żo też bórsy po tym stało. A tam w jastwje żłyschi wón nětk wo wustupowanju Jesuża, na kotrehoż je wón żwojich wucżomnikow kedźbliwych cżinił, praji: Hlaj, to je Boże jehnjo, kotreż teho żwěta hrěchi nieże. A hacż runjeż je wón tam pschi Jesużowej kschcżenizy żłyschał to żłowo s njebjeż: Ty ży mój luby żyn, na kotrymż ja mam dobre spodobanje, dha tola tu shonimy, so żu Janej pschischłe schtundy styskneho dwělowanja, a so żej njewě żaneje druheje rady, hacż so scżele żwojich wucżomnikow dweju k Jesużej, so by jemu dał stajecż praschenje: Ssy ty tón, kiž pschińcż ma, abo dyrbimy na druheho cżakacż? S wotkel tajke dwělowanje runje pola Jana? Wěscże drje s teho, so běsche Jan po wěschczenjach Jesajaża a Malachiaża teho měnjenja był, so budże Khrystużowe wustupjenje hižom pschi jeho prěnim pschichodże żo sjewicż jako skutkowanje żudnika. A dokelż niczo wo tym nieżłyschi, dha cżehnje do jeho wutroby dwělowanje. Sa Jana wotwiżuje wscho wot wotmołwjenja, kotreż budże Jesuż dacż. — A nje je dha też hischcże dżenża tak, so sa naż wscho wotwiżuje wot teho, kajke wotmołwjenje namakamy na praschenje: Ssy ty tón, kiž pschińcż ma, abo dyrbimy na druheho cżakacż? Tuż żo praschamy też my: „Ssy ty tón, kiž pschińcż ma?“

1. Dźi se żwojim dwělowanjom k Jesużej!
2. A potom wostań pola njeho w żylnej wěrje.

Jan je tu sa wschě cżaży pokasał, hdże mamy żo wobroczicż a na koho, hdyż pytamy dożahaze wotmołwjenje na żwoje dwělowaze praschenje wo tym, schtoż nastupa sbóżnosćż a teho, kiž ju nam pschinieże. Pola żaneho druheho njemóżemy tajke wotmolwjenje namakacż, hacż jenoż pola teho Knjesa żameho. Pschetoż to je nam wěste, to, schtoż żo nam pschipowjeda wo Jesużu Khrystużu a wo jeho skutku, je něschto tak wulke, so żo njemóżemy dźiwacż, so żo pschezo saże sběhnje dwělowanje. Wojowanje wo Jesużowu parschonu, wo jeho bójstwo, wo to, hacż je wón tón Sbóżnik, tón żlubjeny Meżiaż, to njeje pschestało hacż do nascheho cżaża. Drje też w twojej wutrobje je żo hižom tu a tam tajke dwělowanje sběhnyło. — Jan je na prawym pucżu; wón prascha żo Jesuża żameho. Ssnano żu Jan a cżi drusy, kiž Jesużowe wotmolwjenje żłyschachu, něschto druhe wocżakali: so by rěcżał wo żwojim pschichodże wot Boha, abo wo tym, kak chże żwoje kralestwo na semi postajicż a wupscheśtrjecż, abo so by rěcżał wo żwojej mozy. Ale niczo wo tym njeżłyschimy; a tola, to, schtoż wón praji, je wjele wjazy. Wón pokasa na to, kak je něschto noweho pschischło s nim do tuteho żwěta. Dźitaj, tak wón tu praji, a powěschtaj Janej saże, schtoż wój żłyschitaj a widźitaj: Sslepi widża a khromi khodża, wużadni budża wucżischcżeni a hłuschi żłyscha, morwi horjestawaju a khudym budże evangelion prědowane. A sbóżny je, kiž żo na mni njepohórschuje. Jesuż dawa temu rěcżecż, schtoż je s nim pschischło k tym, kiž żu we wschelakim hubjeń-

ſtwje na cźěle a na duſchi; wo to jemu dźe, ſo by niz jenoż Jan, ale zyły ßwět póſnał, ſo ſteji wón na tutej ſemi jako tón Sbóžnik, kiž wubudźi nowe žiwjenje, kotrež woſtanje.

A tuž, hdyž je tebi wo to cźinicź, ſo by wěſtoſcź měł wo tym, ſchto to je ſ tutym Jeſußom, dha dźi też ty po tym ßamßnym pucźu, ſo by wot teho Knjeſa ßameho ſhonił, hacž je wón tón, kiž pſchińcź ma. A hdyž wón też ßam wjazy njeje mjes nami, ſo by nam wotmolwjenje dał, kaž tam Janowymaj wucžomnikomaj, dha dawa nam jaßne wotmolwjenje tón ſkutk, kotryž ßo cźini w jeho mjenje a w jeho mozy. Mjenujemy tu ſkutk ſnutskneho mißionſtwa. Wěſcźe, też tutón ſkutk njeje bjes brachow kaž wſcho, w cźimž cźlowjekoju ßobu ſkutkuja. Ale kajki rosdźěl mjes ludami, w kotrychž je kſcheſcźijanſtwo ſałożene, a tajkim, w kotrychž knježi póhanſtwo. Wſchitzy, kiž ßu ſprózni a wobcźeżeni, braſchni a ßlepi, wußadni a běni, epileptiſzy a cźi, kiž ßu ßłabeho ducha, a ſchtó chzył jich wſchitkich mjenowacź, kotſiž khodźa pod cźělnym abo duchownym brěmjenjom pſches tute žiwjenje, jim wſchitkim ſteja wotewrjene te wſchelake wuſtawy, kotrež je ſnutskne mißionſtwo pſchihotowało. Schtóž ſteji ßam wonkach w zuſbje, ſchtóž je padnył do hrěcha njepózcźiwoſcźe, ſchtóž je w rjecźaſach wopiłſtwa, hdyž jenoż chzedźa, dha namaka kóždy tajke wukhowanje, kotrež je kſcheſcźijanſka luboſcź naprawiła, cźěrjena a wabjena wot Jeſuża. Naſche diakoniſziſke wuſtawy, ſaſtaranje khorych we wulkich hojernjach, ßamo naſche wulke ſozialne ſarjadowanja maja we poßlednim kónzu ßwój ſapoczatk w Khryſtußu Jeſußu, w tej luboſczi, kotruž je wón ſaſchcźěpił do wutrobow tych ßwojich.

A hdyž dźemy dźenża wonkach po pucźach mißionſtwa mjes póhanami, dha namakamy zyłe ludy jako ßwědkow dźiwneje mozy Jeſom Khryſta, kiž je jich cźinił nowych cźlowjekow. Hdy bychmy jenoż bóle kedźbowali na to, kak tutón Jeſuß ſkutkuje też mjes nami, nam by ßo ſhubiło wſcho dwělowanje a my bychmy ſ wjeßełoſcźu wotmolwili na naſche praſchenje: Ty ßy Khryſtuß, tón Ssyn teho žiweho Boha.

Dha pak potom też woſtań pola njeho w ßylnej wěrje. To je nam zyle wěſte, ſo je ßo pſches Jeſußowe wotmolwjenje Janowa wěra ſaßo poßylniła. Wo tutym Janu dawa Jeſuß w druhim dźěle naſcheho tekſta rjane, wyßoke ßwědcźenje. Wón ſnaje ßłaboſcź cźlowjeka; wón wě, też ſa teho, kiž ſteji we wěrje, móża pſchińcź ſchtundy cźežkeho duchowneho domachpytanja. Ale tehodla wón hiſchcźe njeje žaneho ſacźiżnył, wón, kiž je Schimana Pětra po jeho hłubokim padźe ſaßo nuts ſtajił do jeho duſchowpaſtyrſkeho dźěła. Tak też ty ßo njetrjebaſch hańbowacź twojeho dwělowanja. Jenoż, ſo by ßo ßwěru prózował, tak by ſaßo pſchiſchoł do praweho ſjenocźeńſtwa ſe ßwojim Knjeſom. Ale potom tak, ſo ßo k njemu dźerżiſch w tej wěrje, kotruž njemóże niczo roſłamacź. A hdyž twój Knjes tebje też hinak wjedźe, hacž ßo to tebi ſpodoba, dha dopomń ßo na jeho ßłowo: A ſbóżny je tón, kiž ßo na mni njepohórſchuje.

To je a woſtanje to rosßudźaze w Khryſtußowym traleſtwje, ſo ßo w nim pſchezo wjazy tajkich namaka, kiž ßu ßami žiwi ßwědkojo a mózne ßwědcźenje ſa to, ſchto je Jeſuß na nich a w nich ſkutkował a dokonjał. To wſchak njeje doſcź, ſo wěſch, ſo chze Jeſuß twój Sbóżnik bycź, ale to je potom twoja pſchißłuſchnoſcź, ſo to też widźa na tebi a ßłyſcha wot tebje twoje dźěcźi, ſo bychu też wone tu ßamßnu wjeßełoſcź měłe w ßwojich wutrobach. Sſłyſchimy huſto ſkórżby ſtarſchich, ſo jich dźěcźi tak mało rodźa wo Boſy. Hacž njeleži wina huſto pola ſtarſchich ßamych, dokelž jich žiwjenje njeje tajke prawe ßwědcźenje wo jich ſbóżnej wjeßełoſcźi, kotruž maja w Khryſtußu Jeſußu? A hdyž też ßwět ßo wobara pſchecźiwo Khryſtußej, tak, ſo je wěſta khrobłoſcź nuſna, hdyž tu chzemy ſa njeho ßwědcźicź, dha ßměmy tola wěſcźi bycź, ſo jaßne wuſnacźe k temu Knjeſej njewoſtanje bjes ſacźiſchcźa. Wjele ſkładnoſcźow mamy we wſchědnym žiwjenju k tajkemu wjeßełemu ßwědcźenju. A Khryſtußowe kraleſtwo trjeba ßwěrnych wojowarjow, kiž wjedźa też ras praji cź, hdźeż je nuſne, kaž je Jan kcźenik prajił k Herodaſchej: Prawe njeje! Hdyž pak ſtejimy w tajkej ſkutkowazej wěrje, dha budźemy mjes tymi, wo kotrychž płacźi: A ſbóżny je, kiž ßo na mni njepohórſchuje. Dha pak je potom naſcha wutroba hotowa, ſo by ſ wjeßełoſcźu temu Knjeſej ſpěwała: Khwaleny budź, kiž pſchińdźe w tym mjenje teho Knjeſa. Hamjeń.

Nam ßłowo dyrbja woſtajicź A žanoh' dźaka doſtacź.

Schtož ßo w Barlinje w tamnej ſnatej ſhromadźiſnje ſta, je roshorjenje a njeměr do luda a kraja pſchinjeßło. Wſchudźom ſběha ßo praſchenje a dźiwanje abo hroſa a bojoſcź abo hněw a roshorjenje. To njemóżeſche też dozyła hinak bycź. Pſchetož lud njeje ßwoju wěru ſacźiżnył, njecha ßebi ju ani rubicź ani kaſycź dacź. Tamne Barlinſke podawki maja też něſchto dobre, kaž hižo ras pißachmy. Wone kaž ſ jaßnej ßwězu wobßwětlichu pucź a ſaměr, kotremuž chzedźa wěſcźi ludźo lud dowjeſcź. A niz jeno to. Dobry, jara dobry je tón njeměr, to roshorjenje, to hórſchenje, kotrež ſ tym wſchěm naſta. Schto chzyſche a ßo ſdaſche liwke bycź a bě liwka a drěmaſche a ſpaſche, bu ſbudźene. Žiwjenje ßo jewi.

Też mjes Sserbami. Dopokas ſa to je dopiß, kotryž doſtachmy a tu podamy:

„Na rjanej mejſkej njedźeli Kantate 1926 ſeńdźe ßo ev.-lutherſke ſchulſke towaŕſtwo w Jaſońzy (Neukirch O.-L.) k poßedźenju. Też nětotſi Sserbja běchu pſchitomni. Podachmy tehdom też na tutym měſtnje rosprawu. Mjes druhimi mějeſche wyſchſchi wucžeŕ Schleich-Drježdźanſki pſchednoſchk wo mozy modlitwy. Rěcźnik dopomni na wukas tamneho njewěrjazeho miniſtra kulta, kiž ſakaſa modlitwu w ſchuli a rjekny, ſo je wohańbjaze, ſo ßo tehdom njeje powſchitkowny wichor roshorjenja ſběhnył, kiž by pſchecźiwo tomu proteſtował. Też dźenża je tajka rosßudna hodźina tu! My ſtejimy we jubilejnym lěcźe Luthera! W cźaßu ßwjateho adventa! Profeta w Starym Teſtamencźe prěduje mózne prědowanje! Hłóß Jana kſchcźenika da ßo ſnowa ßłyſchecź! A ſchto ſtawa ßo we tutych dnjach w Barlinje? Kajke ßu to rěcźe, kiž ßo tam rěcźa we wulkej ſali tamneho Sport-Palaſta pſched wjazy hacž 15 tyßazami? A lud k tomu mjelcźi?! W Sserbſkich Nowinach piſche O. W.: Hdy bychmy tyßaz Kilianow měli! Hlaj tam hnydom prěnje ſteji: „Khodźcźe w Khryſtußu!“ Naſch Luther ſpěwa: „Nam ßłowo dyrbja woſtajicź a žanoh' dźaka doſtacź!“ We Wormſu wón wuſnaje: „Tudy ja ſteju a njemóżu hinak, Bóh pomhaj mi. Hamjeń!“ H.

Tutón hłóß ſe Sserbow njeje jenicźki. Sserbow wutroba dyrbi bolicź, hdyž ſ rjadow tych, kiž ßo kſcheſcźijenjo mjenuja, tajkeho ſjawnje praji a žada, kaž tam w Barlinje. Njekhowajmy pak ßwoje myßle a měnjenje, kotrež wo kſcheſcźijanſtwje a ſa kſcheſcźijanſtwo mamy, w ßwojej wutrobje a w potajnym, ale wuſnawajmy to ſjawnje a ſprawnje. Brach a ßłaboſcź ſańdźeneho cźaßa bě, ſo je ßo pſchewjele mjelcźało, ſo je ßo pſchemało ſjawnje a ſprawnje wuſnawało,

jako ßo pschecźiwo kschesćźijanstwu dźěłasche wot horjeka a wot deleka.

Runje tehodla stajimy ſ tamneho naspomnjeneho nastawka, kotryž sa Sserbske Nowiny nasch najlěpschi snajeŕ Kiliana, O. W., napißa, tu hnydom prěni wotdźěl a jedyn se dalschich, a proßymy, so by kóždy w „Sserbskich Nowinach“ sa 7. dezembra wscho dalsche docźitał — a dozyła, so bychu Sserbja ßebi „Sserbske Nowiny“ skasali a je cźitali. Nětkle je runje hischcźe cźaßa, so ßebi je tón, kiž chze ſ póstom měcź, sa januar noweho lěto skasa, runje kaž ma ßo nětkle też „Pomhaj Bóh“ tam pola pósta skasacź, hdźež chzeja, so by póst łopjeńko pschinoschował.

Khodźćże w Khrystußu! S tym je nam prajene, so njebychmy jeno tak dołho w Khrystußu byli, hacž w zyrkwi ßmy, abo cźitamy a spěwamy, ale też, hdyž we ßwojim jeńskim powołanju a dźěle tam a ßem khodźimy, w domjazym hospodarstwje a wonkach na polach, na žnjach a na wikach, na pschasach a na robotach, we ßamotnoscźi a we towarschnoscźi, na kermuschach, kschcźisnach a kwaßach, abo hdźežkuliž hewak, njedźelu a dźěławy dźeń, wodnjo a w nozy, w nusnoscźi a w dobrej khwili, w srudobje a wjeßelu, stajnje a wschudźom. So bychmy w tym wschěm w Khrystußu byli a wostali, sa tym mamy stacź, jeli chzemy prajicź móz, so w nim khodźimy.“

Ty niczo — wschitko Khrystuß. „Pschetoż to wostanje pschezo we wutrobje, so njechamy zyle niczo bycź a nochzemy měcź, so je Khrystuß wschitko ßam cźinił, ale chzemy stajnje ruku pódla měcź, tak wjele cźinicź a Bohu ßłużicź, so by Bóh dyrbjał na naß hladacź a nam tohodla hrěchi wodawacź, a hnadny bycź, schtoż tola njedyrbi njemóżne bycź. Jeli jo Khrystuß cźini, dha ja jo njedyrbju cźinicź, pschetoż taj dwaj ßo hromadźe njecźerpitej we wutrobje, so bych na wobeju ßwoje dowěrjenje stajał, ale jene dyrbi won, Khrystuß abo moje ßamßne cźinjenje. — A tola kóždy ßam pschi ßebi namaka, so tón njerjad njemóże wotbycź. —

S „Katolskeho Poßoła“ shonimy, so ßo katolscy kschesćźijenjo runje tak saběraja ſ tutymi wupadami a nadpadami pschecźiwo kschesćźijanstwu, ſ kotrymiž swißuje wotpohlad, woßebitu němsku zyrkej sałožicź. Tuta chze, kaž ßmy tu też pißali, bjes Khrystußa bycź a chze Boha měcź tajkeho, kajkehož ßebi jenotliwy jeho po ßwojich nashonjenjach a sacźucźach wutwori. Sastupowarjo tutych saměrow ßu na pschr. profeßor Bergmann-Lipscźanski. Dale hrabja Reventlow. Bergmann je knihi pißał a w tutych njebjeßa a njebjeskeho Boha prěk. Haj, tak daloko ßmy!! lubi ßobukschesćźijenjo!!! „Kat. Poßoł“ pißa, so ma ßo katolizißmuß wotstronicź po saßadach tutych nowotarjow. Ow, niz katolizißmuß jenoż, kschesćźijanstwo dozyła!

Pod tuto napißmo pschistajimy hnydom hischcźe nješchto. „Katolski Poßoł“ tam hnydom dale pißa wo wukasu němskeho biskopa Müllera wo Starym Testamencźe a druhim. Wón kónczja: „Wokoło lěta 1870 je ßo wjele ßwarjeło na njesmylnoscź bamža. So bjes podobneho też pola evangelskich njeńdźe, pokasuja poßlednje wosjewjenja biskopa“. Ně, tak ta wězka tola njeje! My njetrjebamy dźenßa njesmylneho cźlowjeka, — njech rěka bamž abo biskop, — my jeho njejßmy prjedy trjebali. My mamy jedyn pucźnik, jenu měru, jedyn sałožk sa wschu wucźbu a sa naschu wěru: to je Boże ßłowo, to je Biblija! Na nju sałoži a powoła ßo Luther we Wormßu, na nju sałožuje ßo němski biskop Ludwig Müller kaž nasch sakski biskop Koch kaž kóždy evangelski kschesćźijan. Kaž Luther we Wormßu rjekny, so móżeja jeho jenoż ſ Bibliju pschewinycź a so wón jenoż ßo wot Biblije da powucźicź a smylkow winowacź, niz pak wot konzilijow a druhich, tak też nascha wěra a nasche wusnacźe žaneje druheje pruhowarki ani njetrjeba ani njeżada khiba Biblije. Ale so ßo nam Biblija njewosmje, so Biblija wostanje, sa to ßo staracź je winowatoscź kóždeho kschesćźijana, tohodla też němskeho biskopa kaž kóždeho jenotliweho evangelskeho kschesćźijana. A tak masch ßo też ty, luby cźitarjo, luba cźitarka, staracź ßobu wo to, so ßo naschemu zyłemu ludej njewosmje Biblija, a runje tak masch ßo staracź, so Biblija ßu knihi niz jeno, ně, wucźerka a pucźnik w kóždym domje, so kóždy Bibliju cźita ßwěru, a ty na prěnim městnje!

Kaž dozyła wo zyłej kschesćźijanskej wucźbje a wěrje rěka: „Nam ßłowo dyrbja wostajicź a žanoh' dźaka dostacź!“ tak rěka to a ma to rěkacź wo Bibliji, kotruž tola Luther němskemu ludej w macźeŕnej rěcźi da a kotruž też nasch ßerbski lud w ßwojej macźeŕnej rěcźi ma,

„Nam ßłowo dyrbja wostajicź,
A žanoh' dźaka dostacź!“

Sapokasanje krajneho biskopa Kocha.

Njedźela 10. dezembra bě sa Drježdźany wulki dźeń: Sapokasanje krajneho biskopa bě a sdobom wopominanje Lutherowych narodninow — a sdobom tola też njedźela druheho adventa. Ale też po wschěm wotstorkowanju bě tu tola hischcźe pobrach: němski biskop bě skhorił a njebě mohł pschińcź.

Tola wulka ßyła wyßokich hoscźi pschewodźesche krajneho biskopa do zyrkwje „nascheje knjenje“. S Barlina běchu mjes nimi na pschikład němski zyrkwiny rada Hoff jako sastupjeŕ němskeho biskopa, němski zyrkwiny minister dr. Werner a ministerialny direktor dr. Jaeger. Sakску wyschnoscź sastupowachu ministerojo dr. Hartnacke, Lenk, a dr. Thierack. Dale tam běchu rektor Lipscźanskeje universitу a dekan theologiskeje fakulty, sastupjerjo wójska, města Drježdźany, zyła saksка zyrkwina wyschnoscź, superintendentojo, sastupjerjo evangelskich zyrkwjow Němskeje kaž Hannoverskeje, Hessenskeje, Badenskeje a dr. Też Budyske tachantstwo bě sastupjerjow póßłało. Tohorunja běchu tam macź a mandźelska a dźowka biskopa. Nowiny wusběhuja woßebje też, so ßu tam evangelske Sserbowki we ßwojej pyschnej narodnej drascźe byłe.

Po sawodnej Božej ßłużbje sapokasa ßo biskop Koch pschi woltarju, nad kotrymž ßo adventske ßwěcźki błyschcźachu, po poruczнoscźi němskeho biskopa Müllera ßam a ßlubi psched Bohom a woßadu, so chze ßwoje sastojnstwo po wustawkach zyrkwje wukonjecź ßwěrny wěruwusnacźu a Bibliji. Na to jeho braunschweigski krajny biskop Bayl a wyschschi krajno-zyrkwinski rada Adolf Müller požohnowaschtaj. Sastupjeŕ němskeho biskopa pschecźita list, kotryž bě skhorjeny nowemu biskopej napißał. W tutym němski biskop wobźaruje, so njemóże ßam pschińcź a pscheje sbožo a Boże žohnowanje sa nowe ważne sastojnstwo. Kónczejo žohnuje noweho biskopa. Po spěwach khora a woßady prědowasche biskop Koch wo 2. Kor. 3, 4—6. Wón rosłoži trojaku ważnoscź dnja: Lutherowy dźeń, sapokasanje, advent. Lutherowy dźeń bě 10. dezember niz jeno pschepołoženeho 450lětneho jubileja dla, ně, 10. dezembra 1520 to bě, jako Luther psched wrotami Wittenberga bamžowu tamazu bullu spali a ßo tak cźisće bamžej

wotrjekny a bu cžiſcże evangelſki, ſakoženy na tón jedyn ſakožk a wjedženy wot teho jeneho pucźnika: Biblija. Wono rěka ſa naß: S Lutherom w Lutherowym duchu doprědka! Sswoje prědowanje ſkónczi biſkop ſe ßłowom Lutheroweho kěrluſcha: „Nam ßłowo dyrbja wostajicź a žanoh dźaka dostacź.“ Wulka w kraßnym wobnowjenym Božim domje ſhromadźena ßwjedźeńſka woßada ſcžini tuto wusnacże a ßlubjenje ſa ßwoje, ſpěwajo poßlednju ſchtucžku mózneho Lutheroweho kěrluſcha.

Tutej ßwjedźeńſkej Božej ßłužbje pſchiſamkny ßo ſjawny wuſtup na Nowym torhoſchczu. Hačžrunje bě jara ſyma, wobdźěli ßo pſchi tym hobrſka ßyła ludźi a ſpěwaſche mózńje: „Jedyn twjerdy hród je naſch Bóh ßam.“ Saſtupjeŕ němſkeho biſkopa wupraji poſtrowy a nowy biſkop rěcžeſche k ſhromadźenym; ßlubi ßwěru ſkutkowacź w duchu wulkeho reformatora Luthera a w myßli noweho wótzneho kraja. Se ſpěwami nazionalneho wobnowjenja ſkónczi ßo tuta ßwjatočnoſcź.

S woprědka wothmyßlene wuſtupy młodźiny běchu ſymy dla wotprajene a pſcheměnjene. W zyrkwi „naſcheje knjenje“ ſjednoczi pak popołdnju ßwjatočna Lutherowa hodźina wulku woßadu.

S woßebitym ßłowom je ßo nowy biſkop na ßwoje woßady wobrocźił. Tuto bu dopołdnja ſ klětki woſjewjene, khiba ſo njeje wſchudźom ſ póſtom cžaßa doſcź dóſchło.

Bóh tón Knjes chył noweho biſkopa, kotryž we wulkim, cžežkim cžaßu ßwoje ſaſtojnſtwo naſtupi, žohnowacź a ſ nim zyłu naſchu evangelſku lutherſku zyrkej.

Zyrkej a ſtat.

Bohot Mutſchmann je ßo ſ doraſnym ßłowom na zyły lud wobrocźił, jón wołajo, ßwjecźicź hody w prawym kſcheſcźijanſkim duchu luboſcże. Tuž chzemy to też cžinicź a ßwjecźicź hody hódni teje luboſcże, kotraž je ßo nam hody wobradźila, a chzemy to wobßwědcžicź ſe ßłowom a ſkutkom, ſ zyłym ſadźerženjom a žiwjenjom w ßwojim domje a Božim domje, we woßadźe kaž we ludu, pſchecźiwo Bohu kaž pſchecźiwo ßobucžlowjekam.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Advent a hody. Hotujemy ßo, dohotujmy ßo, ſo bychmy po ßwěru nałoženym adventſkim cžaßu ßwjecźili žohnowane hody! Sslubjenja a wěſchczenja Biblije, kěrluſche a ſpěwy adventſke a hodowne, nałožki a waſchnja adventſkeho a hodowneho raſa njech nam pomhaja, ſo dóńdźemy wěrnemu ßwjecźenju hodow. Wo wěrnym ßwjedźenju hodow njech ßwědczi hodowna luboſcź, kotraž druhim pſchihotuje hodowne wjeßelenje, hodowne wobradźenja, hodowne ſbožo! Syma a hłód naß wſchěch k tajkemu kſcheſcźijanſkemu ſkutkowanju nuſujetej. Ale tuto nuſowanje njedyrbjało dozyła trěbne bycź. Hodowna luboſcź, kotruž w naß ſpłodźi Boža luboſcź, budź tak ßylna a horjaza w naß, ſo njetrjebamy hakle pohona ani ſymy a hłoda ani ſtata, ale ſo ßami wot ßo cžinimy wſchitko, ſchtož ßebi cžaß žada, ſchtož luboſcź nam kaže. Tuž tak pſches wěrny advent k žohnowanym hodam. — Pod hodowny ſchtom połožmy też kſcheſcźijanſku protyku na ſcźěnu a Bibliſki Pucźnik. Kak chzemy hewak praweho pucźa namakacź pſches tutón cžaß. Pod hodownym ſchtomom namakaj też měſtno naſch ſtary pſchezo ſaßo nowy „Pſchedźenak“, kiž chze naſch pſchewodźeŕ bycź pſches lěto 1934 a kiž nam ſe Serbow telko powjeda a tak rjaneho pokaſuje. A njeſabudźmy też na dobru knihu abo knižku. Ssmolerjez knihaŕnja woſjewja nětkle zyły rynk tajkich a ma wjele rjaneho też na ſkładze, też druheho, ſchtož rad pod hodownym ſchtomom maſch. Tuž hdyž honiſch „rumpodicha“, nahoń też tajkeho rjaneho!

— Porjedźeńka: W rosprawje wo hłownej ßerbſkej konferenzy, kotraž běſche ßo w poßlednim cžißle wocźiſchczała, dyrbi na ſtronje 205 w druhim ſtołpje wot 6. rjadki prawje takle rěkacź: ...prěnja němſka evangelſka Boža ßłužba w tutej zyrkwi. 10. julija 1836 ſcźěhowaſche prěnje němſke prědowanje a 10. oktobra 1836 němſka ſpowjedź. Na prěnjej němſkej konfirmaziji běchu tam 5 dźěcźi, kiž ßerbſki njemóžachu a 7 dźěcźi, kiž běchu ßerbſke, ale też němſki móžachu atd.

Na pucź.

„Bohu je cžeſcź a khwalba, ſo pſchida, ſo by jeho Ssyn był cžłowjek, naſche cžěło a naſcha krej. Tuto potajnſtwo njemóže žadyn cžłowjek doſcź dowumyßlicź a doſcź ſroſumicź. A tola ßmy my tak ſymni a njedźakni! Pfui na tutón Hadamowy pad, ſo ja njedyrbjak tutoho Knjeſa lubowacź, kotryž je mje tak droho wumohł wot wěcžneje ßmjercże!“

Luther ſa blidom.

Liſtowanje:

H.: Mějcże dźak ſa liſt. Tola mam Waß kaž kóždeho druheho proßycź, ſo liſt ſ zyłym mjenom podpißacże. Woſjewjenje móže ßo potom, hdyž chzecże jenož ſ pißmikom abo ſ druhim ſnamjeſchkom ſtacź. Dopißy, kotreż dopißowaŕ redaktorej ßwoje mjeno njeſjewi, njemóža ßo woſjewicź.

J. W.: Sa poßyłku a pſchecźa ßo dźakujemy, pſchejo tohorunja wſcho dobre, Boże žohnowanje. Schtož póßłaſchcże, wužijemy kaž móžno. Kaž widźicże, doſtawam pomoz też wot H. B. a L. Redaktor.

Sa Hodowniczku: poſtaji k. w. ſ. S. — Sa Nowe lěto: R. w B. — Sa Sswjedźeń Sjewjenja (7. 1.): M. w M.

Dary ſa ſwonkowne miſßijonſtwo maja ßo hacź do 30. hodownika wotedacź na girokonto cžo. 228.

Rjeda, faraŕ em.,
pokładnik ßerbſkeho pobocžneho miß. towaŕſtwa.

Najrjeńſchi dar

ſa kſcheſcźijanſke dźěcźi je rjana knižka:

Njedźelſke bjeßadowanki
Sa pěkne dźěcźi ßerbſkich kſcheſcźijanſkich ſtarſchich ſběrał a pſchiprawił Sserbomił Tuchorſki. 79 ſtr. S wobr. **50** pj.

Wotrocźk
Powědanczko ſe ßłowakſkeho ludu. 69 ſtr. S wobr. **30** pj.

Bjes Boha na ßwěcże
Spißała Kriſtina Rojowa. 57 ſtr. S wobraſami. **30** pj.

Spokojene žedźenje
Do ßerbſkeje rěcže pſchełožił K. W. 47 ſtr. S wobr. **30** pj.

Samoſtwity redaktor faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach (Noſlitz b. Weißenberg). Cžiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje a knihaŕnje, ſop. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadźa kóždu ßobotu a płacźi ſchtwórcźlětnje 108 pj.

Čisło 52

Bomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja ce
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Serbske njedźelske lopjeno

W Budyschinje 24. dezembra 1933 Bautzen

Hody.

Lukascha 2, 11: Wam je žo dženża Sbóžnik narodźił.

Nětko tu hody sažo žu. S kajkej wjele wjetschej radoscžu móžemy je lětża žwjecžicź! Lońsche lěto nad naschim ludom hischcže cžorne mróczele wißachu. Hdyž też mějachmy we wutrobje cžichu nadźiju, njeběsche tola hischcže wucžinjene, hacž budże žo radzicź, nasch lud psched bolschewismom wukhowacź. Bóh Knjes je nam psches nascheho Hitlera pomhał. Bolschewism je pobity. Bjesbóžnoscź, kiž runje lońsche hody s móznym wołanjom žwoju hłowu posběhny, drje tu hischcže je, ale mjelczi. S cžim wjetschim dźakowanjom chzemy tohodla lětża žwoje: „Cžescź budź Bohu we wyšokoscži!“ saspěwacź.

Stara hodowna powěscź, kiž jónu po Bethlehemskich polach s jandźeloweho erta khudym pastyrjam saklincža, ma też nam dženża něschto prajicź. Chze nam prajicź: „Wam je žo dženża Sbóžnik narodźił. So tu je Sbóžnik, wumožnik, pomoznik, so njejßmy žamlutzy na tutym žwěcže, kiž je połny cžěmnoscže, połny nusy, połny prózy a dźěła, połny hrěcha a žebicžnoscže, połny khoroscžow a žmjercže, to we njej nam saklincža.

Jako běch hischcže mały hólz, dźěch ras w symskej nozy s mojim nanom domoj. Běsche tak syma, wětsik w schtomach hwisdasche. Cžma běsche, jenož někotre hwěsdźicžki tu a tam psches mróczele pohladachu, a Schprewja pschi pucžu schumjesche. Dokelž běsche wscho tak traschniwe, k nanej pschilěsech, so bych jeho cžuł, a pytach jeho ruku. A jako jeho ruka žo mojeje makeje ruczki pschimny, bu moja wutroba směrom. Wschak bě nan tu pschi mni.

Kóždy wot naß něschto podobne wě a je něschto podobne nashonił. To žu hody: so jedyn tu je, kotremuž móžemy cžěkacź se wschej žwojej bojoscžu a staroscžu, se wschej žwojej nusu a žamotnoscžu a winu.

Runje to je, schtož žo pchipowěda — tehdy khudym pastyrjam na polu pches jandźelowy ert, dženża nam wschěm psches Boże žłowo.

„Wam je žo dženża Sbóžnik narodźił.“ Bóh je žo nad nami žmilił a je nam psche to žwoju luboscź sjewił, so je nam žwojeho jeniczkeho narodźeneho žyna dał — hody jako dźěczo w žłobiku w Bethlehemje, — cžichi pjatk jako jehnjo Boże na kschižu na Golgacże. Runje to žu hody, so Jesuß tu je sa naß wschitkich, se wschej žwojej luboscžu a žmilnoscžu, jako pomoznik a wumožnik a sbóžnik.

Kak je žo to stało, to naschemu rosumej tu na semi stajnje potajnstwo wostanje. S nowymaj wocžomaj jónu budźemy jo pósnacź we wěcžnym žwětle. Ale so je stało, to móże kóždy wěrjazy kóždy dźeń žam na žebi shonicź. Schtóž bjes Jesuża psches žiwjenje dźe, tomu je, jako njeby žaneho pucża a žaneho saměra, žaneho měra a žaneje nadźije měł. Wot toho wokomika pak, so stajesche na Jesuża žwoje dowěrjenje, bu žwětło w twojim žiwjenju. Nětko wědźesche ty s wotkal a hdźe — mjenujzy wot Boha a k Bohu. Nětk pósnawasche, sa cžo tu žmy a mamy dźěkacź — so byschtaj Bóh a Boże kralestwo, to je wscho wulke a dobre, cžiste a prawe, wyšoke a žwjate, pschiběrało w naschej wutrobje a w naschim ludu. Nětk pschińdże saměr a jažnoscź, wježeloscź a móz do twojeho žiwjenja. A tohodla njechamy dženża žej s naschim rosomom hłowu łamacź a žo praschecź, kak bě móžno, so buchu psches Božu hnadu hody, ale chzemy s wyskanjom a dźakowanjom a wježelom s naschimi dźěczimi pod schtom a ke kolebzy žo stupicź a žo Bohu dźakowacź, so buchu hody. Potom budże hodowna powěscź s nowymi synkami nam psches duschu klinczecź: „Wam je žo dženża Sbóžnik narodźił.“

Nětk pak to druhe ßłowo hodowneje powěſcże wuſběhnjemy: „Wam je ßo dźenßa Sbóžnik narodźił. Haj, wón je ßo narodźił. Cźěło a krej je Boži ßyn pſchiwſał, ſo bychmy my jeho pſchiwſali. Do niſkoſcże wón k nam pſchińdźe, ſo bychmy powyſcheni a k Božej kraßnoſcźi poſběhnjeni byli. A kſcheſcźanſtwo dźenßa wjeßele ſpěwa wo tajkim pſcheměnjenju:

Hlaj, tak ßo ſ nami pſcheměnja!
Sa krej a ſa cźěło
Nam dawa ßwoje njebjeßa
A Boże kraleſtwo.

Haj, to ßu hody: „Wam je ßo dźenßa Sbóžnik narodźił“, a tohodla ßu hody wyſkanje a dźakowanje, wjeßele a ſbožo ſa ſtarych a młodych, ſa bohatych a khudych. Tuž ſtaru lubu hodownu powěſcź hiſchcźe ras ßej wobhladam a hlej, ſ njeje mi napſchecźo klinczi: „Wam je ßo dźenßa Sbóžnik narodźił.“

Wam hodowna powěſcź płacźi, wſchěm, kiž dźenßa ſ pobožnej wutrobu na Sbóžnika ſpominacźe.

Wam je ßo dźenßa Sbóžnik narodźił, wam ſbožownym ſtarſchim, kiž ßměcźe dźenßa ſ waſchimi wjeßełymi dźěcźatkami pod božodźěſcźowym ſchtomom najrjeńſchi ßwjedźeń bójſkeje a cźłowſkeje luboſcźe ßwjecźicź.

Wam je ßo dźenßa Sbóžnik narodźił, wy lubi ſtari, kiž dźenßa we ßwojich myßlach wrócźo pohladacźe. Wěſcźe hiſchcźe, kak bě jónu doma? Jako běſchcźe hiſchcźe dźěcźi pola nana a macźerje? Ach, taj drje dawno ſpitaj. Ale wy hiſchcźe wěſcźe, kak to bě doma. Hody naſcha młodoſcź wozucźi a na naß pohlada. Sa waß ßu hody dźeń, na kotrymž žiwjenje pſched naſchimi myßlemi ſe wſchěm dobrym a cźežkim nimo cźehnje, kotrež je nam pſchinjeßło. Ale to je naſche wjeßele, ſo nad naſchich wſchěch žiwjenjom tamna hwězda ſteji, kiž tehdy nad Bethlehemſkej hródźu ſtejeſche.

Wam je ßo dźenßa Sbóžnik narodźił, luba ßerbſka młodźina. Schtóž w zuſbje pſchebywa, ßnano daloko wot ſtarſchiſkeho doma, tón je ßo w tychle dnjach na pucź do naſcheje lubeje Łužizy podał, hody doma ßwjecźicź. Kak ſbožowni ſcźe też wy, hdyž waß ſe wſcheje ſtarſchiſkeje luboſcźe dźenßa najbohacźiſcha a najrjeńſcha luboſcź poſtrowi, luboſcź Boža, kiž ßwojeho jeniczkeho narodźeneho ßyna da, ſo bychu wſchitzy, kiž do njeho wěrja, ſhubjeni njebyli, ale wěcźne žiwjenje měli.

Wam je ßo dźenßa Sbó.nik narodźił — to też wam płacźi, kiž ſcźe dźenßa cźichi row wonka na naſchim kerchowje pyſchili. Lońſche lěto hiſchcźe ſ wami pod hodownym ſchtomom ſtejeſche, kiž nětko wonka ſpi. Ale też wam płacźi hodowna powěſcź. Runje wam je ßo tón Sbóžnik narodźił, kiž je ßmjercźi móz wſał a žiwjenje a njeſachodnoſcź na ßwětło pſchinjeßł, ſo byſchcźe troſcht měli a we wěrje a nadźiji doprědka pohladali, na dźeń, na kotrymž my wſchitzy „domoj“ pchińdźemy a naß ſaßo poſtrowimy w ſbóžnej wěcźnoſcźi.

A też waß poſtrowju, kiž dźenßa wopuſchcźeni we waſchich ſtwiczkach ßedźicźe a ßwój „Pomhaj Bóh“ pſched ßobu macźe a njemóžecźe wjazy do Božeho doma pſchińcź ßwjate dny ßwojeje ſtaroby dla. Ja wěm, kak cźežko macźe njeſcź. Ale hdyž na wjecźor dźe, hwězdy ßo ßwěcźa. Njech też waß dźenßa poſtrowi rjana hodowna hwězda a wam duſchu ſ měrom rozßwětluje, ſo ženje njeſabudźecźe: „Wam je ßo dźenßa Sbóžnik narodźił.“

Tak pſchikhadźa hodowna powěſcź k wam wſchitkim, ke kóždemu w jeho wjeßelu, ke kóždemu w jeho ſrudobje. Bóh Knjes chcył dacź, ſo by hodowne ßwětło kóždemu do duſche padało, ſo bychmy měr namakali. Hamjeń.

Stara wučerka powjeda.

„W cźaßu to bě, jako bě w ſchulach modlitwa ſakaſana. Dowolene bě jenož, do hodźiny ſa nabožinu ßo modlicź. — Ja ſacźuch, kak ßo duchowna próſdnota lěha na rańſche hodźiny, hdyž ßu bjes mjeńſchinow ſnutskowneho natwarjenja bjes mjeńſchinow, kotrež ßu wjeßoły ſapoczatk wſcheho dźěła.“

Saßo ßo bližachu hody. My ſapoczachmy ſpěwacź ſpěwy wſchelakore, ſpěwy, khwalicź dźěcźo Boże. Harmonium, trožku dybawe, ſpěwaſche ßobu ſchtož móżeſche; dźěcźi běchu ſ khudeho rózka wulkeho měſta — njeběchu lěpſcheho ſwuczene, běchu ſbožowne, ſo harmonium ſpěwy tak móznje pſchewodźeſche. Tuž tak ſpěwachmy wo ſbóžnym, wjeßołym hodownym cźaßu, wo cźichej, ßwjatej nozy, ſpěwachmy ſchleſyſke a ſchwabiſke paſtyrſke ſpěwy. Wſchě dźěcźi ſpěwachu, też te, kotrež njeběchu hewak ßobu w hodźinje ſa nabožinu, — hodownemu kuſku njemóžachu ßo też jich ſtarſchi wuwinycź.

Mjes nimi bě mała, blěda holcźka. Jeje ſtarſchej běſchtej kommuniſtiſkej. Wona wißaſche jara na mni. Ras cźakaſche tuta holcźka do ſpěwneje hodźiny na mnje pſchi durjach rjadownje.

„Chzeſch ty ſchto, Erna?“ ßo ja wopraſchach. Wona hladaſche na mnje, wona ßo ſacźerwjeni. Skónczńje ßłabje ſchepny: „Ja njeßměm hodowne kěrluſche ßobu ſpěwacź.“

„Schtó je Cźi to ſakaſał?“

„Mój nan.“

Njemóžach hinak, hacź ſo ßo wopraſchach: „Ty by rad ßobuſpěwała?“

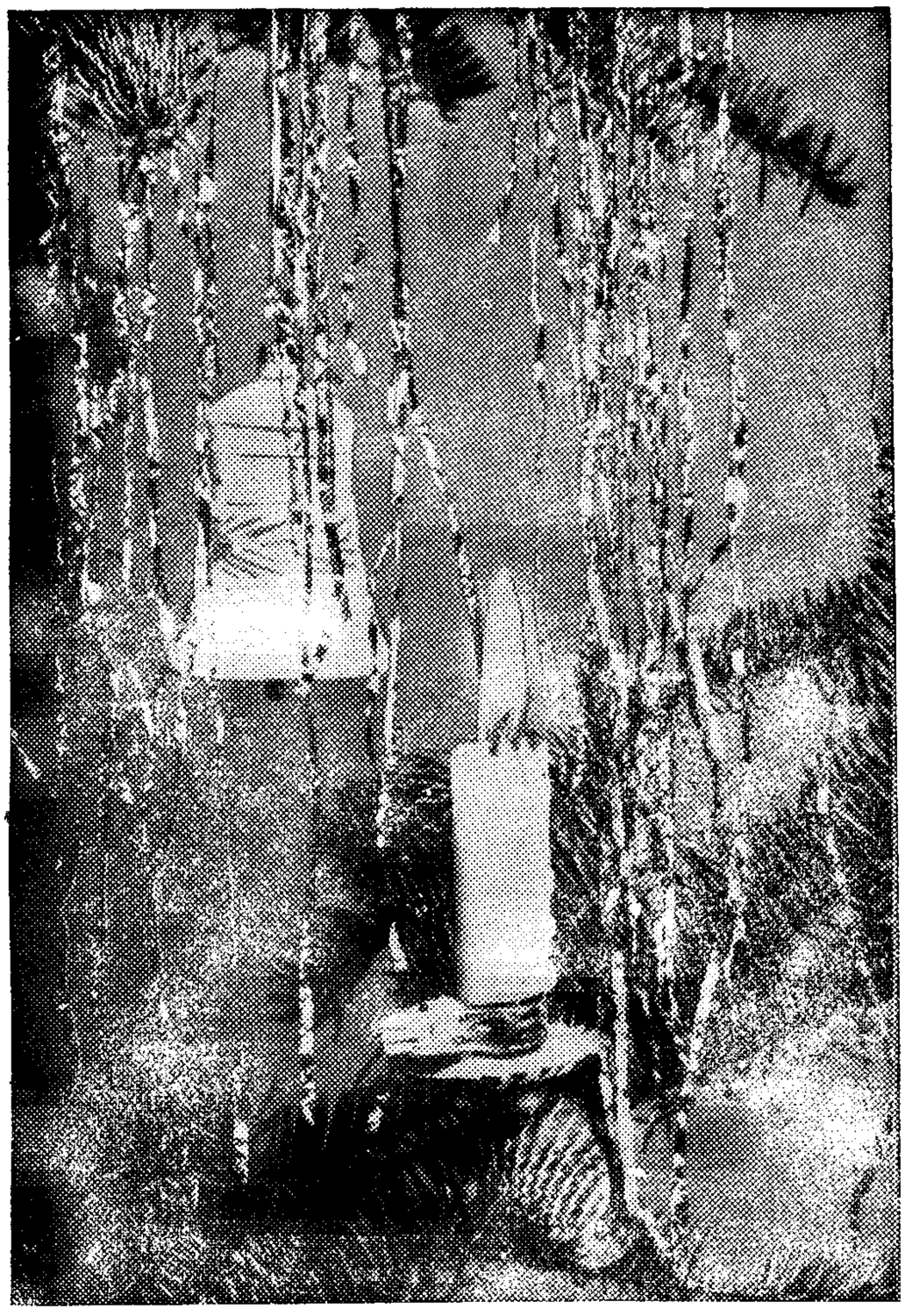
Wona jenož nygaſche a ſapocza jara płakacź. Tajka tam ſtejeſche pſchede mnu we wulkej boloſcźi ßwojeje dźěcźazeje wutroby. Ja móžach jej jenož ruku na hłowu położicź a prajicź: „Ty woſtanjeſch moje pěkne dźěcźo!“

Saſtupichmy do jſtwy. Dźěcźi maja huſto wubjerne ſacźucźe ſa to, ſchtož ßo pſchiſteji. Ani jena ſ holzow njepohlada wcźipna na płakazu. Jako po někotrych ſwuczowanjach ſpěwachmy: „Ja ſ njebjeß dele pſchińdu k wam“, ſtejeſche holcźka mjes ſpěwazymi, ſtejeſche tam ſe ſacźinjenej hubu a ſ rěcźazymaj wóczkomaj. Jeje wutroba ſpěwaſche ßobu.

Běchu tam też cźi najmjeńſchi, kotſiž prěni ras ßłyſchachu tu ſtawiſnu, kiž ßo tak ſapocźnje: „W tym ßamym cźaßu pak ßo ſta, ſo pſchikaſnja wot khěžora Auguſta wuńdźe, ſo by wſchitkón ßwět ſapiſany a ſchazowany był.“ Lěta ßu ßo minyłe, ſo ßym ju poßledni ras powědała. Moje dźěło je ßo ſtało. Ale ja bych chzyła, ſo bych jeniczki ras hiſchcźe tak powjedacź ßměła wo pucźowanju do Bethlehema, mějo pſched ßobu dźěcźi ſe ſtyknjenymaj rukomaj a ſ wulkimi, cźakazymi wóczkami! S tymi małymi dyrbjeſche to hiſchcźe hinak rěcźecź hacź ſ tymi wulkimi — a prjedy hacź Marija a Joſef ßo na pucź ſtajiſchtaj, ßu ßo moji pſchipoßłucharjo wjeßelili nad kóždej peluſchzy a na kóždej koſchulzy, kotrež młoda macźeŕ ſchijeſche. Potom pſchińdźe to pucźowanje — potom ta ßwjata, ta cźicha Boža nóz — potom ſpěwachu jandźeljo — potom pſchińdźechu paſtyrjo, khwatajo pſches cźěmnu nóz.

„Chzemy tola hody hracź!“ rjekny nadobo holcźka, a te tamne proſchachu ſ njej, te holzy ſ jeje rjadownje a cźi hólzy — dźeßacźo —, kotſiž ſ druheje rjadownje do hodźiny ſa nabožinu pſchikhadźachu. Njech! — Też tak móżeſche Božu nóz cźeſcźicź.

Knježna Marja bě hnydom ſ pſchihłoßowanjom namakana. Rěkaſche Eva-Marija, bě ſchwižna a wjetſcha hacź druhe a mějeſche dołhe ſłotowłóßne wopuſche. Tute ſawalichmy do běłeho ſchleierja. Druheho njemějachmy, druheho też njetrjebachmy. Dźěcźazej wóczzy pſchetworiſchtej nahe

Mile ßwětło Božodźěsczoweho schtoma.

Wam je ßo dźenßa tón Sbóžnik narodźił.

Njebojcźe ßo, k wschemu ludu
We skej cźěmnosczi a hrěschnym błudu
Mam, hlajcźe, wieß'ke póßelstwo:
Wam je Sbóžnik narodźeny!
Psches njeho budźe wumóženy
S wschej helskej mozy cźlowjestwo!
Ssyn Boha wjerschneho
Bu khude dźěcźatko!
Kajka ßmilnosczi — a lubosczi wscha
Tu wótzowska — je w Khrystußu ßo sjewika.

Styskazym po pomozniku
Tu, naschim lubym wumožniku,
Sso bliži pomoz njebjeska.
Cźesczi budź Bohu w wyßokosczi
Nam sabłudźenym w hrěchach, w stósczi,
Nětk ßłónzo hnady sesłhadźa.
Haj, tak ßo dopjelnja
Wschě kraßne ßlubjenja!
Boże dźěcźo — je, sraduj ßo,
O kschescźanstwo, — nam měr a sbóžnosczi
pschinjeßło!

Na pucźi khětsje ſ pastyrjemi,
So mohli ſ nim we Bethlehemi
Dźiw Boži w duchu wohladacźi!
Tam psched žłobom, wumóženi,
Sso chzemy, ſ wěru sjednocźeni,
Sa tajku lubosczi dźakowacźi!
Też daj nam k ßwědcźenju
Ty wieß'lu wutrobu,
Luby Jesu. — Se skutkami
A ßłowami budź cześczeny Ty mjes nami!

H. B.

---

sczěny jstwy a ßebje. Wuswolichu tola jako dźěcźo Boże maku ßuchu holcźku, kotraž bě pschezo tak wjele na haßy, dokelž jeho macź po błudnych pucźach khodźesche. Jako młoda Marija ßebi tuto dźěcźo na klin wsa, pschekraßni ßo jeho wbohe wobliczko — wona bě dźě Boże dźěcźo a słotowłóßna bě macźer Marija. S kawkow pak jestawachu dźěcźi — holzy a czi dźiwi hólzy — pastyrjo czehnjechu k žłobikej a spěwachu: „Wy děcźatka, pójcźe!“ A jako wone ßo psched ßwojej towarschku ſ dźěsczom klakachu a ruzy stykowachu, bě na jich wobliczach nashonjenje tamneje jeneje a jeniczkeje ßwjateje nozy. —

Někotre lěta ßu ßo hižo minyłe, ale tutu hodownu hru njejßym mohła ženje sabycź.“

Tole bě powjedane we woßadniku: „Kirchliches Gemeindeblatt für Sachsen“, kotreż krajny zyrkwinski hamt wudawa.

Krajna synoda.

Pschi składnosczi japokasanja nascheho krajneho biskopa do jeho sastojnstwa 10. dezembra běsche ßo też krajna synoda k wurjadnemu poßedźenju swołała. Poßedźenje běsche w towarschowni na Zinzendorfskej haßy a japocža ßo wjecźor we 8 hodź. Nimale wschitzy synodalni tu běchu, kaž też knjes krajny biskop se ßobustawami zyrkwinskeje wyschnosczе. Jako hosczo běchu pschitomni sastupjerjo sakskeje a němskeje wyschnosczе a někotrych druhich krajnych zyrkwjow. Krótko po 8 h. wotewri k. president dr. Schreiter poßedźenje ſ postrowjenjom, kotremuž ßo pschisamkny modlitwa k. fararja dr. Kubizy, ßyna něhduscheho Bukecźanskeho fararja. Na to poda knjes krajny biskop dleschu rosprawu wo położenju nascheje sakskeje krajneje zyrkwje a pokasa na to, so njeje wustawa nascheje zyrkwje tohodla hischcźe hotowa, dokelž ßo njehodźi ju prjedy postajicź, hacž njeje wustawa němskeje zyrkwje hotowa. Woßebje też rěcźesche wo njeměrje w zyrkwinskim žiwjenju, kiž je ßo w poßlednim cźaßu w evangelskim kschescźanstwje sběhnył. S wjeßełym dźakom ßmědźachmy ßłyschecź, kak je kurs w naschej sakskej zyrkwi runy a hładki a so pola naß njeje žana pschicžina k njeměrej. To ßo potom hischcźe bóle wujaßni w 28 ßadach, kotreż buchu nam pschedpołożene k wuradźowanju a po kotrychž směje ßo dale nascha krajna zyrkej wjescź. Tute ßady buchu wot k. krajneho biskopa pschedcžitane a k. wyschschi krajny zyrkw. rada dr. Grundmann doda k tomu wobschěrne wukładowanje. Jenohłóßnje pschihłoßowasche synoda tutym ßadam; jenož jedyn ßobustaw synody ßwój hłóß njewoteda. W modlitwje staji knjes krajny biskop ßam ßo a krajnu zyrkej pod žohnowanje Boha wjerschneho. Potom ßo hischcźe rěcźesche wo někotrych mjenje ważnych wězach a krótko po 11 hodź. ßu tuto poßedźenje synody skónczi.

Budźmy dźakowni!

Jenož hodźiny naß hischcźe dźěla wot najrjeńscheho ßwjedźenja, ßwjedźenja lubosczе, wjeßela, ale też dźaka. Boža lubosczź wobradźi nam Sbóžnika, starschi wobradźeja dźěcźom a dźěcźi starschim, małym dźěcźom wobradźa Boże dźěcźo a rumpodich, a tak je wjele wjeßela.

Haj, wjeßelicź ßo ßměmy, sapomnicź pak njeßměmy też dźakowni bycź, dźakowni Bohu sa tu wulku lubosczź. S czim ßmy tule lubosczź warbowali? To praschej ßo kóždy ßam. Tohodla budźmy też Bohu dźakowni ſ tym, so na naschich

khudych a khorych spominamy, jim s luboszu dary wobradzimy a tak jich bědu polóžimy!

Syma je hižo zurowa, zněh wodzewa semju, swěrina trada, wošebje pak naschi mali pschecželjo a spěwarjo, ptaczki. Njesapomúmy, kak naz wone w lěczu se zwojim spěwom swjeseluja! Dźělmy, hdyž wone nětk tradaja, s nimi nasche zrjódki, wone dadza zo skludźicź, so s ruki sornjatka bjeru.

Ja dóńdu husto do botaniskeje sahrody w Drježdźanach. Bydlu tam w bliskoszi. Ptaczki znaja moje hwisdanje, na wupschestrjenej ruzy jim kuski worjechow poskiczam. Wone zydnu zo na kónczki porstow, wosmu zwój kusk, wotlecza, sjědza a pschilecza sazo. Najskludnische zu zykorki. Pschileczischtej dwě s rasom, jena zydny zo na palz, druha na dołhi zriedźanski porst, wobej nygaschtej s hłójczku do prawo a lěwo, jako byschtej rjekłej: „Proschu, ty prěnja, ně, proschu ty!“ Kajki spokojazy saczischcź to je, tak w bliskoszi wokomiki ptaczkej do jeho małych paczerkow pohladacź, to jenoz tón znaje, kiž to zam sežiwi.

Widźach ras staru knjeni na ławzy zedźo s tucznej butrowej, se schinku pokładźenej pomasku khlěba. „Hansko!“ wona wołasche. Ssykorka pschilecza a dypasche wot khlěba. Jako pak schinku saczu, torhasche s zyłym wotmachom. Kusk wottorhny. Slecza na schtom a da zebi złodźecź. Tak wonej hromadze dźěleschtej. Tuž budźmy Bohu dźakowni też s tym, so ptaczkam wobradźamy, ale niz jenoz hody, ně, wschědnje, kaz dołho syma traje. L.

Advent — Hody.

Schtwórty advent a patorziza lětza na jenym dnju! To rěka: Zyły tydźeń zwjateho adventa masch lětza mjenje hacz mohł měcź. To pak rěka: zyły tydźeń hnadneho czaza, czaza pschihotowanja a dohotowanja mjenje! To rěka: tutón jeniczki dźeń schtwórteho tydźenja wužicź najkhutnischo, najwěrnischo, so njeby to dzenza hołe złowo a skutk hubow był a njewěrnoszcź wutroby, hdyž spěwasch a prozysch:

„Ach mój najlubschi Jesuzo,
Sczin zebi cziste pózłanczko
A wotpoczń w mojej wutrobje,
So wona Tebje wopomni.“

A potom! My zmy tola też lětza, 1933, w naschim kraju, kotryž tak widomnje Božu pomoz naschoni, na to dopomnjeni, so tam w Palestinje njeběchu jenoz pastyrjo, kotsiž khwatajzy pschińdźechu k dźěsczu w Bethlehemskim złobiku, — ale so bě tam też Herodasch. To njedyrbjało lětza w naschim ludu móżno bycź! Ale wono je! So zo w Ruskej wospjetuje Herodaschowe postupowanje pschecziwo Jesuzej, zo njedźiwamy, so pak zu też runje lětza w naschim kraju wuschli mužojo s mjeczom niekscheszijanskeho smyslenja moricź Jesuza we naschim ludu, to je srudnje. So zo w sańdźenych czazach materialisma, liberalisma, kommunisma tajkeho sta, je srosumicź, pschetoz materialismuz, liberalismuz, kommunismuz, žadyn tajki a podobny „... ismuz“ hinak njemóže, ale nazionalne hibanje a sbudźenje kscheszijanskeho smyslenja a naschonjenje widomneho hnadneho domapytanja Božeho dyrbjało druheho samóz, dyrbjało s tym, kotrehoz wulkeho reformatora kscheszijanskeje zyrkwje a Němza Němzow mjenuja, s Lutherom, wusnawacź niz jenoz, ně, czinicź:

„Tuž s wjeselosczu khwatajmy
A s pastyrjemi hladajmy,
Schto Bóh, nasch Knjes, je wobradźił
A se Ssynom nam pschidźělił.“

A schto nětk a schto tohodla? To, so ty, so ja, so mój, so my dźemy, haj khwatamy k žłobikej a s wulkim Lutherom zwojej koleni shibujemy psched dźěsczom, kiž „w pjeluschkach a žłobje je“ a jo s woběmaj rukomaj hodowneje kscheszijanskeje wěry wosmjemy znowa do zwojeje pěknje dowuhotowaneje wutroby a zo njehanibujemy s wulkim Lutherom a s makymi dźěczimi spěwacź:

„Rad chzu ja Tebje kolebacź
A s wjeselosczu saspěwacź:
Spi derje, lube dźěczatko,
Ty krazny słoty Jesuzo!
Nětk, moja duscha, Boha khwal,
So je nam zwojoh' Ssyna dał!“

Tak, jenoz tak nashonimy my, nashoni nasch kraj a lud:

„Nam jandźeljo wschěm k wjeselu
Nětk nowe lěto spěwaju!“

Zyrkej a stat.

Sakski biskop Coch je na dnju zwojeho sapokasanja s wozebitym złowom k ludej rěczał. W tutym praji wón mjes druhim: „ . . . poslednje praschenje je praschenje po žiwym Bosy, kotryž niz jenoz jenotliweho człowjeka w ludu, ale też zyły lud pod zwój zud staja a do zwojeje hnady czehnje. Sjednoczenje nascheho luda móže zo na wschěm posledku jenoz dozpicź a swěscźicź, hdyž lud też k tej jenej wěrje do Boha, kotryž zo w Khrystuzu sjewi, dóńdże. Wo to nětkle wojujemy. To je positivne kscheszijanstwo. Tohodla złuschatej lud a zyrkej njedźělomnje hromadu. Tohodla trjeba lud zyrkej!“ „ . . . tak damy zo też radscho sabicź, hacz wot teje wěry wotstupimy, w kotrejž je też za nasch lud sbóžnoscź kóždeje dusche wobsamknjena: To je wěra do Lutheroweho a nascheho lubeho Knjesa Khrystuza, kotryž chze w tutym lěcze k nam pschińcź, mějo zyle nowy advent.“

Wschelake s bliska a daloka.

Ruska je też lětza hodam wójnu pschipowědźiła. Lětza je zebi wošebje film wuswoliła, s kotrymž chze hody wutupicź a wěru do Jesuza wukonjenicź. Ssowjetruska chze — Bóh pak tola wjedźe wscho. A to niz jeno w Ruskej, ně, po zyłym zwěcze.

Njeizy niczo zabył? Sa hody mjenujzy. Dźenza hischcze je czaza! Serbsku knihu abo knižku se Serbskeje knihařnje? Tak nowe zerbske spěwarske? A „Pschedźenak“ tam też je. A Bibliski pucźnik. A druheho rjaneho doscź, kaz mózachmy zo pschezwědczicź. Tajke dary swjeseluja a — wostanu. Swjeselicź pak chzemy a něschto, schtoz wostanje, daricź. Woboje pak s luboszu.

Na pucź.

„Ja wěrju, so bu Jesuz Khrystuz, wěrny Ssyn Boži, mój Knjes!“

„Budź witany! Ssy krazny hóscź,
Mi hrěschnikej dasch hnady doscź.
Ssy do hubjeństwa pschischoł k nam,
O kak ja Czi doscź dźaka dam?“ . . . Luther.

Listowanje: Sa Nowe lěto (31. dez.): R. w B. — Sa zwjedźeń Sjewjenja (7. 1.): postaji k. w. f. S. — Sa 2. po Epiph.: K. w B.

Samotwity redaktor farar Wyrgacź w Nozacźizach (Nostitz b. Weißenberg). Cźischcź a naklad Smolerjez knihicźischczerńje a knihańje, sap. dr. s wobm. ruk. w Budyschinje. — Wukhadźa kóždu zobotu a płaczi schtwórczletnje 108 pj.

Čišło 53

Pomhaj Bóh!

Lětnik 43

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokř[illegible]

Serbska centralna knihownja Budyšinja

4/4- 171/43

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 31. dezembra 1933 Bautzen

Nowe lěto 1934.

Sćenje ßwj. Lukascha 4, 19: ... so bych prědował spodobne lěto teho Knjesa.

Sso stare lěto pominy,
Dźenß nowe ſ Bohom počnjemy.
A pschejemy ßej mjes ßobu
Wscho ſboże k lětu nowemu.

Haj, wscho ſboże! Schtó mohł ſbožopschecźa liczecź, kotreż ßo pschi ſpočatku noweho lěta wupraja? A tola tak lohko njeje, ßamemu ßebi abo ßwojemu bližſchemu to prawe pschecź. My njewěmy, schto proßycź dyrbimy, jako ßo ſaleži, tak ßwj. japoſchtoł Pawoł pische; tak tež njewěmy, schto pschecź dyrbimy, tak, ſo njepſchinjeßemy ſ derje měnjennymi a tola ſ wopaczńymi, haj ſchkódnymi pschecźemi njeſboże na ßo měſto ſboża. Hacź je ſa naſchu duſchu dobre a wužitne, hdyž pschejemy, ſo bychmy w nowym lěcźe ſtrowi a wjeßeli woſtali a ſo bychmy w ßwojim dźěle, w ßwojim powołanju wuſpěch a jenož lute žohnowanje měli, to njewěmy. Pschetoż tym, kotſiž Boha lubuja, dyrbja wſchitke wězy k lěpſchemu ßkužicź, tež khoroſcź a ſrudoba a njeſboże. To pak ßu bjes dwěla žohnowanja połne dary a kubła: hnada pſched Bohom a měr w Boſy. To chzemy ßamym ßebi a druhim pschecź a ſa ßamych ßebje a ſa druhich wuproßycź, potom nowe lěto budźe žohnowane lěto a ſpodobne lěto toho Knjeſa!

Kak wjele pschecźow, tež tajkich, kotreż wukhadźeja ſe ſprawneje wutroby, njedopjelnjene woſtanje. Ale ſo hnadu pſched Bohom namakamy a měr wot Boha doſtawamy, to ßměmy ßebi a druhim pschecź jako něſchto, ſchtoż Bóh ßmilny a dobroczíwy nam wěſcźe dopjelni. Pschetoż na nowe lěto ßměmy profetowe wěſchczenje nałožicź, kotreż je ßo w naſchim Knjeſu a ſbóžniku Jeſußu Khryſtußu dopjelniło. Tón Knjes ßam nam pſchipowjeda, ſo dyrbi nowe lěto bycź, ſchtoż we knihach ſtareho ßluba ſpodobne lěto teho Knjeſa rěka. Tutón wuras: „ſpodobne lěto“ něſchto woßebiteho wuſnamjeni. Kaž ſakoń ſtareho ßluba po ſchěſcź dźěłańſkich dnjach jedyn dźeń wotpočžowanja poſtaji, tak dyrbjeſche po ſchěſcź dźěłańſkich lětach pjecźdźeßate lěto frejne abo jubjel-lěto, ßabatne lěto bycź. W tutym jubjelſkim lěcźe dyrbjeſche wokhudnjeny ſaßo k ßwojemu kubłu pſchińcź, ſadołženy wot wobcźežnoſcźe dołha wußwobodźeny bycź, tón, kiž běſche do wottroczkowſtwa pſchiſchoł, dyrbjeſche ſaßo ßwobodnoſcź doſtacź. Tuto jubjelſke lěto mějeſche ßo ſapočzecź na wulkim dnju wujednanja, pſchetoż to ßame dyrbjeſche lěto Božeje hnady bycź, cźaß wokſchewjenja pſched wobliczom teho Knjeſa, tehodla rěka to ßame jow ſpodobne lěto teho Knjeſa. Kak je ßo tuto jubjelſke lěto wot Israelſkeho luda po ſakonjowym poſtajenju ßwjecźił, njewěmy; to pak wěmy, ſo je Knjes Jeſuß wuſtupił ſ wjeßelej powjeſcźu, ſo pſchinjeßy ſpodobne lěto teho Knjeſa, ſo móžeſche tež jeho ßwj. japoſchtoł jako evangelijon, to rěka jako wjeßelu powjeſcź ßwětej pſchipowědacź: hlaj, nětk je prawy ſpodobny cźaß, hlaj nětk je dźeń ſboża!

Nětcźiſchi cźaß ßo nam ſda zyle hinajſchi bycź. Wjele ßo ſkorži na to, ſo je ſły cźaß. Sańdźene lěto běſche drje we wěſtym naſtupanju ſpodobne lěto, w kotrymž ſtej naſch luby wótzny kraj a tež naſcha droha evangelſka zyrkej ſ nazional-ſozialnym hibanjom wjele ſboża a žohnowanja naſhonikej. A hacźrunjež ßu wobſtejnoſcźe naſcheje evangelſkeje zyrkwje, ſwonka wobhladane, hiſchcźe trochu ſaſchmjatane, ſda ßo wſchak, ſo ßo pſchi wſchej ſaſchmjatańzy prěnje ſpočzatki noweho porjada pokaſaja, woßebje tehodla, dokelž je ważne ſa podawki poßlednjeho cźaßa a ſa dalſche roswicźe tych ßamych kanzlerowe poſtajenje w rosßudźazej hodźinje, kiž je ſakaſał, ſo njeßmě ßo ſtatna móz do zyrkwinſkich naležnoſcźow ſamě-ſchecź, tak dołho kaž ßo ſwonkowny porjad njemyli. Tuž ßo

nadźijamy, so budźe ſ Boha nowe lěto ſa naſch lud a też ſa naſchu zyrkej ſpodobne lěto.

Ale njeprawdoſcźe je wſchak hiſchcźe wjele a pobožnoſcźe je hiſchcźe pſchezo mało. A na kak wjele ma jenotliwy cźlowjek ſkorźicź! Tuto kopjeno drje na něktrymžkuliž khorokožu leži a do něktreje jſtwicźki pſchikhadźa, hdźež knježitej ſtaroſcź a nuſa dźeń wote dnja; něktrežkuliž wóczko tute ryncźki cźita, ſ kotrehož žo žylſy rudźenja ronja. Tehodla drje tón a tamny ſ hłowu tſchažy, hdyž žo rěcźi wo ſpodobnym lěcźe. Ale kedźbujmy na to, ſo naſch tekſt wo ſpodobnym lěcźe teho Knjeſa rěcźi. To, ſo je tuto lěto Knjeſowe, ſo chze tón Knjes w nim pola naž woſtacź a ſ nami pſches wſchitku žaloſcź pſcheńcź, to wſchitku cźežkotu wuwaži, kotruž hroſy nam nowe lěto pſchinjeſcź, tak wěſcźe, kaž ma pſalmyſpěwar prawo, kiž rjekńe: hacž mi runje cźěło a duſcha ſamutlitej, žy ty, Božo, kóždy cźaž mój wutrobny troſcht a mój dźěl. Tuž njedźiwajcy na to, ſchtož žo nam do pucźa ſtaji, pſchi tym woſtańmy: nowe lěto je ſpodobne lěto Knjeſa. We tutej wěſtoſcźi žana žaloſcź naž molicź njemóže. Wſchitkón njepokoj a wſchitka ſtaroſcź wjele bóle k temu žkužicź ma, pola Knjeſa wukhowanje pytacź; hdyž žmy cźažne kubła ſhubili, pytajmy wěcźne, njebjeſke kubła; we wſchěm bědźenju a rudźenju wuſnawajmy: my wěmy, ſo tym, kotſiž Boha lubuja, wſchitke wěcy k lěpſchemu žkuža.

Niz pak jenož troſcht a požylnjenje ſ teho cźerpamy, ſo je nětk ſpodobne lěto teho Knjeſa, ale žo też nucźicź a wabicź dacź chzemy k nowemu žiwjenju w nowym lěcźe. Tamne pjecźdźeſate jubjelſke lěto dyrbjeſche ſa Israelſki lud lěto noweho naroda a wobnowjenja ſjawneho žiwjenja bycź. A tuto lěto budźe ſa tebje jenož potom, ſchtož bycź ma, hdyž ty, luby kſcheſcźijano, žo prózujeſch, w nowym lěcźe nowy cźlowjek bycź. Hlaj, ja cźinju wſchitko nowe, Knjes praji a jeho žwj. japoſchtoł: je-li ſchtó w Khryſtužu, tón je nowe ſtworjenje. Niz jenož tuto lěto ſpodobne bycź ma, ale naž žamych je Bóh ſpodobnych cźinił w lubowanym. Wón naž pſchijecź chze, hdyž k njemu pſchińdźemy niz něhdźe jako tajcy, kajcyž žmy žami na žebi, ale kajcyž žmy w Khryſtužu, pſches wěru do njeho, ſa nim khodźo. Tuž prózujmy žo, ſo bychmy we nowym lěcźe jeho ſtajnje pſched woczomaj a we wutrobje měli. Wón žam je žwěrny ſahrodnik, kiž je winizarja njepłódneho figowza dla proſył: Knježe, woſtaj jón hiſchcźe tuto lěto. A wón nam wſchitko cźini, ſchtož je nuſne a ſchtož je móžno, hacž bychmy płody pſchinjeſli. Tehodla budźemy ſwólniwi, płód ducha pſchinjeſcź. Kajke budźe to ſpodobne lěto Knjeſa, hdyž k temu dóńdźemy, ſo žměmy rjez: ja žym žiwy, niz pak ja, ale Khryſtuž je žiwy we mni! K temu pomhaj nam hnadyppolny a mózny Knjes a Sbóžnik Jeſuž Khryſtuž! Hamjeń.

Nowe lěto!

Sſłyſchcźe, nowe lěto ſaž
Dźenža ſ Bohom ſapoczńjemy!
Jemu, ſchtož to ma ſa naž,
Troſchtnje pſchewoſtajicź chzemy!
Njebojmy žo, wſchak Bóh jara
Też ſa kóždeho žo ſtara!

Derje nam, hdyž w ſtaroſcźach
Sda žo podarmo wſcha próza
A w cźežkich bědźenjach,
So my mamy žwěrnoh' Wótza.
Kiž naž njewopuſchcźi ženje,
Hdyž jom' mamy dowěrjenje.

Naſch Wótz w njebju derje wě,
Schto naž tyſchi, ſchto naž boli;
Sdychowanja žłyſchi wſchě.
Poßłuſchni tuž jeho woli
Dźeržmy wſchak žo jeho krucźe,
Njech też potajne joh' pucźe!

Knježe, ſ hnadu nětko naž
Pſchewodź też do lěta nowoh',
Sdźerž nam dale kóždy cźaž
Cźiſty Twoje žwjate žłowo.
To nam Twoju žmilnoſcź ſjewi,
Hłódnu, lacźnu duſchu kſchewi.

Tak nětk, Božo, ſa Tobu
Dźemy žwój pucź ſwježeleni!
Wſchako žmy we Khryſtužu,
Twoje dźěcźi wuſwoleni.
S luboſcźu naž cźehnjeſch k žebi;
Khwalba dźak a cźeſcź budź Tebi! — J. B.

Se ſtareho lěta do noweho.

Silveſter, to je tak prawje dźeń, ſo roſpominaſch, wopominaſch, — ſo wróczo dźeſch a do žo dźeſch, — ſo žarujeſch a ſo žo dźakujeſch. A Nowe lěto, to je dźeń, pſched kotrymž ſtejiſch, kaž — kaž — haj tu mohł pſchirunanjow, kotrež tak lud we wſchědnym žiwjenju trjeba, wjazy prajicź. Woſtajimy žo jich. Pſched nowym lětom ſtejiſch tohodla ſ modlitwu, ſ próſtwu, ſ dobroproſchenjom a ſ nadźiju, ſ dowěru, ſ měrnej wutrobu, hdyž — hdyž kſcheſcźijan, kſcheſcźijanka žy, wjedźo, ſo nad nowym lětom a w nowym lěcźe ſ knjeſom tón, kotrehož mjeno hnydom jeho prěni dźeń ma: Jeſuž.

Silveſter — Nowe lěto. Tu něſchto ſ teho, kak cźlowjekojo žo maja, hdyž tutaj dnjej ſaž tu a ſchto praja, ſchto ſpěwaja.

„Budź ſtare lěto božemje,
Hdyž k wěcźnoſcźi Bóh woła cźe
A ſkónczi twoje hodźinki
Sa naž, tu hoſcźi na žwěcźi!“

Handrij Sejleŕ tak ſaſpěwa „Božemje ſtaremu lětu“. Njeje tak, ſo rad ſ nim wo lěcźe 1933 ſpěwamy?:

„Bóh žohnowanjow do ruki
Bě wjele ſa naž podał cźi
A žylſy, kiž też ronjachmy,
Nam ſ troſchtnej ruku trěło žy.“

Pětr Młynk pak ſpomina na ſtare lěto, ſpěwajo:

Tak ſ Boha, lubi bratſja, my
Pſches wježelе a ſrudne dny,
Haj kſchiž a wſchelke njeſboże
Ssmy pſcheſchli lěto ſańdźene!“

Wón hnydom pſchiſtaji roſpominanjow najkhutniſche:

„S nim wulka krocžel — najlubſchi!
Je ſažo bliže k wěcźnoſcźi,
Haj bliže k rowej naſchemu: —
Kak běži naſch cźaž ſ khwatnoſcźu!“

Na pucź ſe ſtareho do noweho lěta woła naž Michał Domaſchka ſ jenym ſe žwojich kěrluſchow:

„Pójcźe ſpěwacź kěrluſch nowy
Bohu Knjeſej naſchemu!
Kiž je wjedł naž pſches pucź cźmowy

Pschezo dale k dobyczu!
Kóždy dżeń je był wón s nami,
Wschědnje naß je wokschewik,
Krónował naß s dobrotami!
Hdy dha je naß sapomnił?“

Kak dha, njeszinimy my tute rónczka sa silvesterski kěrlusch 1933?

A njeje tak, so s nim nastupimy nowe lěto na tym dnju, kotryž to jene wulke mjeno ma, s tym heßłom?!

„Knjes Jesußo!
Sso dopomń mje, ßo dopomń mje:
Bycz żiwy nochzu bjes Tebje!“

Ně, niz bjes Jesußa, niz bjes Boha! S Bohom, kaž Pětr Mynk spěwa!:

„Dokelž saßo, luby Bożo,
Kiž ßy jeniczzy nasche sbożo,
Do nowoh' lěta stupamy,
My we Jesom Khryста mjenje —
Psches kotrež wěscze wußłyscheni
My s naschej próstwu budźemy —
Pschi lěta spočzatku
Psched Twój trón w njebju
Poklaknjemy — a proßemy,
Budź snowa Ty
Nam tež to lěto pomozny.“

Tak móżesch stroschtny hicz do zuseho kraja, kotryž rěka „lěto 1934 po Khrystußowym narodże“. Handrij Sejleŕ je to wuprajił:

„Bóh budże dale pola naß
Se ßwojim wobstaranjom.
Njech kraj a lud kcze kóždy czaß
Pod jeho żohnowanjom,
Njech Boże kralestwo pak je
Nam nasche kubło najdróżsche
A Boża wótzna hnada.“

Haj: „Tuž troschtnje dale dźimy!
Njej tón nasch hród a khowanka,
Kiž bě a je a wostawa?
Wón je! Wón puczowny kij do ruki
Nam dawa dżenßa s nowoh'.
Tuž wsmimy jón a rjekńmy dowěrni:
Na Twoje, Knjeże, ßłowo!“

Wokoło noweho sěta.

Jakub Böhme napiża pschecżelej do knihow: „Komuž je czaß kaž wěczłnoscź a wěczłnoscź kaž czaß, tón je wumóżeny se wscheje swady.“ — —

Jendżelczan praji: Czaß ßu pjenjesy“; kschescźijan praji: „Czaß je hnada.“ — —

Tak husto hacž Bernhard Weimarski, rjek 30lětneje wójny, pytny, so měješche ßylneho njepschecżela psched ßobu a so budże wojowanje horze, wuswoli wón sa wojowańske heßło: „Immanuel! Bóh s nami!“ — —

Blandina, martrarka prěnjeho kschescźijanstwa, bu ßurowje martrowana. Nastajnje scheptaschtej jeje hubje jene mjeno, mjeno: „Jesuß!“ Jako ßo ju praschachu, czehodla to czini, wotmolwi:

„Tak husto hacž ja tuto mjeno mjenuju,
Nowych mozow nabydu
A bolosczże wschě sabydu!“ — —

Schkleńza a sbożo, to jene kaž druhe, kak bórsy ßu czrjópy!“ — —

„Pomhaj Bóh“

praji nasche łopjeńko. „Pomhaj Bóh“ Wam do noweho lěta 1934 a w nowym lěcże 1934. Żohnuj Bóh Wam nowe lěto 1934 a Waß a Waschich lubych w nowym lěcże. Schkituj Bóh Waß a Waschich lubych w nowym lěcże! Haj Bóh daj Wam a Waschim lubym żohnowane a w jeho żohnowanju sbożowne nowe lěto 1934. — To pscheje Wam, lubi Serbja, Wasche łopjeńko „Pomhaj Bóh“. Lěpscheho sbożopschecża sa nowe lěto njeje. Hdyż Bóh hnadny a wschehomózny nam tuto dopjelni, ßmy sbożowni. Tež so by wón, nasch Bóh, nasche pschecża wußłyschał a dopjelnił. Jeho wola ßo stań!

Rospominaj!

Kaž rěka běżo pyta morjo,
Tak nasche lěta salecża;
Psches pscheměnjenja, prózu, horjo
Sso nasche pucże wijeja!
Na to pak skoržicź njechamy,
Tón dónt je cźłowstwu ßudżeny.
„Bóh luboscź je a wón je s nami,“
To pschichod cźmowy rosßwětluj!“

H. Sejleŕ.

Sbożo!

Sbożo, schto je sbożo? To, schtož je s Boha! Tohodla hakle potom a jenož potom woprawdże sbożo pschejemy, hdyż pschejo lubemu ßo k Bohu modlimy, dobroproscho wo to, schtož pola Boha sa njeho to dobre, najlěpsche.

Zyrkej a stat.

Evangelska młodźina. Rosrißaze wuczinjenja staj poßlednje dny do hód němski biskop Müller a wjednik statneje młodźiny wucziniłoj. Wulke sjednoczeństwo evangelskeje młodźiny, mużskeje a żónskeje, pschidźěli ßo k statnej młodźinje. Dróbnischeho njehodźi ßo hischcże prajicź. Pschichodne tydżenje wujaßnja, kak ßo to nětk do skutka staji. W tukhwilu je tak, so ßo njeßmědża żane pscheměnjenja stacź, so tež nima statna młodźina někak do wězow evangelskeje młodźiny pschimacź. Snowasarjadowanje ßo pschewjedże po saßadach, kotrež wobej stronje wuczinitej.

Braniborski biskop Hossenfelder je wot ßwojeho wyßokeho sastojnstwa wotstupił. Sdobom skoži wón tež ßwoje wjednistwo „Němskich kschescźijanow“ a sastupne wjednistwo Evangelskeje wyschscheje zyrkwineje rady. — Tuto pscheměnjenje kaž tež druhe poßlednich njedźel nam pokasuja, so ßmy hischcże w nastaczu, so hischcże wschitko hotowe njeje. Czim bóle je nad nami, so my twar stata a luda runje tak twar zyrkwje a woßadow mamy w dobroproschenjach nascheje wutroby, a so kóżdy tam, hdźež je stajeny, dopjelnja ßwoju ßwjatu pschisłuschnoscź najßwěrnischo. Njech Bóh spożczi, so nowe lěto pschinjeßy we wschěm nowym zyrkwje, stata, luda, kraja to nowe dorjadowanje, kotrež je, dźiwajo na sańdżenoscź, tutón czaß a pschichod, to prawe a tohodla zyrkwi, statej, ludej, krajej k żohnowanju, Bohu pak czeszi. Jenož tak

ſroſcze nam ſe wſcheho hibanja a prózowanja něſchto ſpomožne.

Wróczo do zyrkwje. So pſches lud hibanje dże, kotrež jich wjele do zyrkwje wróczo wjedże, je ſnate. Sa to ſwědcza ſamolwjenja jich wjele a tohorunja ſamolwjenja tajkich, kiž njebuchu konfirměrowani, dokelž jich ſtarſchi to njeběchu chzyli. Nětk je zyrkwina wyſchnoſcź poſtajiła, ſo ma kóždy, kiž ſo do zyrkwje wrócźi, 5 hr. ſapłacźicź. To drje je tola po prawom. Pſchetož tucźi njeiſu lěta dołho žaneho dawka płacźili, nětk pak chzeja tola ſaſo wſcho wužiwacź, ſchtož woſadże a zyrkwi ſłuſcha. Sdobom je ſo też wukopało, ſo je jich mnoho zyrkwineho dawka dla ſ zyrkwje wuſtupiło. So pak jich pſchezo hiſchcże telko je, kiž njeiſu duzy wróczo do zyrkwje, a też tych, kiž pſchezo hiſchcże njepſchińdu k wołtarjej Knjeſowemu, ſebi dacź ſwoje mandźelſtwo požohnowacź, a też tych, kiž pſchezo hiſchcże ſwoje dźěcźi njepſchinjeſu abo njepſchiwjedu k dupje ſa kſchcźenizu abo njeſamołwja ſa konfirmaziju, to pokaſuje, ſo ſ nabožinu a ſ wěru hiſchcże njeiſmy tam, hdźež dyrbjeli bycź, hdźež by Lutherowy duch, bychu-li jemu ſo ſwołacź dali, jich dowjedł. So bychu tola tute rosſudne dny a ſo bychu tola Lutherowe dny wuſkutkowałe w ludu hiſchcże wjazy ſpósnacźa toho, ſchtož je nuſne, najnuſniſche ſa lud, ſa jenotliweho: wěry a nabožiny.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

200 morwych, 200 ſranjenych! To bě ta naſtróžaza ſrudźaza powjeſcź, kotraž wjecžor do patoržizy wokoło zyłeje ſemje ſlecźi. W Franzowſkej bě ſpěſchny cźah, kiž, ſa hodźinu 100 kilometrow jědźo, pſches krajinu, kotraž bě połna tołſteje mhły, ſchumjeſche, do druheho ſpěſchnika ſajěł, kotryž na ſamžnej cźarje ſtejeſche. Sraženje bě žałoſtne a ſcźěhwki ſraženja njewuprajne: 200 morwych, 200 ſranjenych! Też němſki ſcźelak ſapołoži po woſjewjenju tuteje powjeſcże 3 mjeńſchiny žarowazeho mjelcženja. Tſi ſwjate dny ſadźěwachu, ſo ſ nowin hižo dróbniſcheho ſhonichmy. Hdyž tute rynczki k cźitarjam dóńdu, budże dalſcheho ſnate, ale ſapiſany dyrbi tu tola tutón tyſchny podawk tutych hód bycź. Wón je nam khutne napominanje.

Silveſter. Silveſter je, poſledni dźeń lěta, hdyž dźenża naſche łopjeńko k Wam pſchińdże, ſobu ſwjecźicź. Ta powjeſcź, kotruž ſ Franzowſkeje woſjewichmy, ſcźini nam kónz tutoho lěta, kotrež je nam tak wſchelakeho pſchinjeſło, ſtruchły. Ale tola dyrbimy dźenża domach a w Božich domach a ſ wěžow Božich domow ſanoſchowacź dźakne kěrluſche. Pſchetož tón Knjes je tola wulkeho cźinił w ſańdźenym lěcże 1933 a je ſ nami był, njech też jeho pucże njeběchu pſchezo a wſchudźom naſche pucże. Tamne waſchnje, ſ wěže ſpěwacź abo piſkacź Silveſter, je pěkne a dobre a ſpomožne. Hajmy jo a pſchiſporejmy jo! Runje w poſlednich hodźinach lěta je tola cźłowjek bóle wotewrjeny ſa dobre ſłowo, ſa kěrluſch, ſa pominanje a powucženje, ſa dźakowanje a wjeſelenje hacž hewak. S tutym ſpěwom a piſkanjom daſch jemu tajke a doſcźěhnjeſch też tajkeho, kotryž pſched tajkim cźěka. S dźaknym kěrluſchom pak ſo ſjednocź próſtwa a dobroproſchenje ſa žohnowane, ſbožowne nowe lěto. S tutymi ſjawnymi kěrluſchemi ſjednocźmy ſwoje domjaze a ſwoje wutrobne! Nowe lěto budże tajke, ſo budże nam kóžda njeſpěwana modlitwa pobrachowacź a kóžde ſanjechane a ſazpite ſłowo a pominanje a powucženje a modlenje ſchkodźecź.

So bychmy dopomnili
Sso na dom njebjeſki
A w tutej krótkej khwili
Tam horje khwatali!

„Pomhaj Bóh“, tutón naſch njedźelnik ma nětkle cźim bóle bycź też woſadne łopjeno, „Woſadnik“. Biſkop ſebi žada, ſo ma kóžda woſada tajke woſadne łopjeno. K tomu ſłuſcha dwojake: ſo ſebi łopjeno ſkaſacże a jo potom cźitacże — a ſo ſ woſady do tuteho łopjena piſacże. Tuž, Sserbjo, kiž Wy naſche łopjeńko: „Pomhaj Bóh“ hiſchcże njecźitacże, ſkaſajcże ſebi jo. A Wy, kiž Wy jo hižo ſkaſaſchcże, proſchu, ſtarajcże ſo ſobu ſa to, ſo też druſy tuto łopjeno ſkaſaja a cźitaja, tak ſo bychu Sserbjo wſchudźom też ſwoje ſerbſke woſadne łopjeńko měli. A potom: piſajcże też rosprawy, naſtawki, powjedancźka, kěrluſche! A poſtarajcże ſo ſa to, ſo wſchě woſebite podawki ſ woſadneho žiwjenja ſo woſjewja we tutym łopjeńku. — Prajmy ſebi tola, hdyž ſo ſa tuto łopjeńko tak ſtaramy, ſo ſo tak ſobu ſtaramy ſa woſadu a ſerbſki lud, ſa Sserbow rěcź a wěru. — Tohorunja by nam ważne było, ſhonicź pſchecźa, kotrež macże ſa naſche łopjeńko. Schto dyrbjało ſo piſacź? Schto chzyli Wy hinak měcź? Schto ſo Wam lubi a ſchto niz? Ssmy ſa wſcho dźakowni, woſebje pak, hdyž hnydom pſchinoſchki doſtanjemy, woſebje powjedancźka. — Skaſacź móżeſch ſebi „Pomhaj Bóh“ pola póſta abo w Sserbſkej knihańi abo tam, hdźež ſo Sserbſke Nowiny wudawaja abo na farje.

Na pucź.

„So njebychmy tola Bibliju ſhubili, ale ju pilnje w bojoſcźi pſched Bohom a w modlenju pſched nim cźitali a prědowali! Hdyž wona woſtanje, kcźeje a hdyž ſo my ſ njej prawje ſaběramy, je wſchudźom wſchitko derje a ſo wſchitko derje radźi.“

„Nětk moja duſcha Boha khwal
So je nam ſwojoh' Ssyna dał,
Nam jandźeljo wſchěm k wjeſelu
Nětk nowe lěto ſpěwaju.“ Luther.

Liſtowanje:

Sa ſwjedźeń Sjewjenja poſtaji k. w. ſ. S. — Sa 2. po Epiph.: K. w B. — Sa 3. po Epiph. W. w Hu.

Naſchim cźitarjam a pſchecźelam tu próſtwu, ſo bychu też w nowym lěcże naſche łopjeńko podpjerali a tak ſdobom twar Khryſtuſoweho kraleſtwa mjes Sserbami ſpěchowali Khryſtej ſa dźak, ſebi a zyłemu ludej k žohnowanju. My ſpěchujemy naſche nabožne łopjeńko, hdyž jo ſami ſwěru cźitamy, a hdyž jo druhim poruczimy, jich namołwjejo, ſo bychu ſebi jo ſkaſali. My běchmy tola też zyłu kopizu łopjenow kaž hižo Ssmjertnu njedźelu też — woſebje 2. adventa do Sserbow roſeſłali, ſo bychu ſo też cźi Sserbjo ſ nim ſeſnali, kiž jo hiſchcże njecźitaja. A my ſpěchujemy naſche njedźelſke łopjeno, hdyž ſo wo to ſtaramy, ſo wono ſ woſadow rosprawy, dopiſy, naſtawki doſtawa, njech my nětk tole ſami piſamy abo druhich namołwjamy, ſo bychu piſali. Tuž tak też we nowym lěcże ſhromadnje do dźěła Bohu k cześcźi, naſchim Sserbam k žohnowanju! —

Sdobom proſymy, ſo bychu woſady nětk hnydom ſapoczałe podawacź rosprawy wo woſadnym žiwjenju lěta 1933, ſo bychmy je po rjadu w prěnich cźiſłach noweho lěta woſjewili. Redaktor.

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noſſacźizach (Noſtitz b. Weißenberg). Cźiſchcź a nakład Sſmolerjez knihicźiſchcźerńje a knihańje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje. — Wukhadża kóždu ſobotu a płacźi ſchtwórcźlětnje 108 pj.